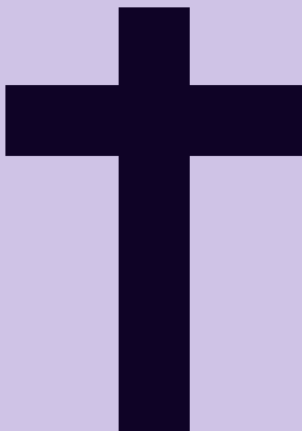

Cora, Santa Teresa

Cora, Santa Teresa: I nyúcarij ti jájcua ti a'ijna á'xaj i
Tavástara' i Jesús ti Ciriistu' pue'een ajta Salmos New
Testament+

Cora, Santa Teresa
Cora, Santa Teresa: I nyúucarij ti jájcua ti a'ijna á'xaj i
Tavástara' i Jesús ti Ciriístu' pue'een ajta Salmos New
Testament+

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cora, Santa Teresa

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Apr 2025 from source files dated 1 May 2025
4f03662f-a4e0-5c7c-a13b-0b7002b5b8f6

Contents

SALMOS	1
San Mateo	168
San Marcos	249
San Lucas	298
San Juan	383
Hechos	446
Romanos	522
1 Corintios	554
2 Corintios	584
Gálatas	603
Efesios	614
Filipenses	624
Colosenses	632
1 Tesalonicenses	639
2 Tesalonicenses	645
1 Timoteo	649
2 Timoteo	658
Tito	664
Filemón	668
Hebreos	670
Santiago	694
1 Pedro	702
2 Pedro	711
1 Juan	716
2 Juan	724
3 Juan	726
Judas	728
El Apocalipsis	731

SALMOS

1

I ti jì'ré'can jìme' tyámua'vi'ra'aj pué'een

¹ Che' huatóotyamua've'en a'íjna i tyáati'
tiqee a'íjma namuaj je'ej maj tyihuá'ixaatye' i maj je'ej pua'aj tyi-
tyetyúucha'ij,
ajta quee i juyéj jitze huaméj i maj jitzán ucáaju' i maj tyi'ijxána'cira',
capu ajta hua'antyáana'axcaj i maj je'ej pua'aj tyá'xaj i Dios,
² sulu a'íj pu jitze jutyamua've' i nyúucaria'ra' i Tavástara'
ajta a'íj jitze tyúu'iteeritye' tújca ajta tíca'.
³ A'íjna i tyáati' a'yaa pu een tí'ij i ítyei'rij
ti a'áa véjri' ja'tyáhuasti' i játya'naj jitze,
ti ajta tajcaa tí'ijta a'ájna atyojo'ré'nyej a'náj ti huatatáca'an
ajta quee a'náj cávesij i xámue'ra'.
jNéijmi' i tyi'táj ti jin je'ej ricij, tyámua' pu atyojo'ré'nyinyii!

⁴ Ajta a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij capu a'yan tyé'yi'ij,
j'nyee a'yaa mu een tí'ij i xiéerij áacaj ti yo'cu'naj.
⁵ A'íj mu jin i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij Dios pu a'íjma puéjtzij
huo'ta'sij
ajta quee tyi'táj huá'ci'tyij a'áa ti tyejé'sejre' a'íjma jimi i maj tyámua'
tyityetyúucha'ij.
⁶ Tavástara' pu huá'cha'ij hua' juyéj jitze a'íjma i maj tyámua' tyi-
tyetyúucha'ij,
ajta i hua' juyéj i maj je'ej pua'aj ricij a'áa pu jó'nyee jo'maj jó'vesij.

2

Muáaj paj nyinyóoj pué'een

¹ ¿Ji'nyee mej mij ju'itziitye' a chájta' jo'maj jo'cháatimee i maj quee
tyá'tzaahuatye'?

¿Ji'nyee mej mij cha'mana'aj tyámua' ju'uurej?

² I maj rey jin tyityetyu'uj majta tajtúhuan jìme' a'íjci japua i chuéj
camu tyá'astej, majta néijmi' i tyi'táj jin avíitzij je'ej ricij
a'íjci jimi i Tavástara' majta a'íjci jimi i ti antyíhuaviihuaca'.
³ Majta je'en a'yan tyi'tyejijhuaj tíjin:
“iTyiche' tyi'ijtzaanaxi'in i cadéenaj!
iTyej tyij quee che' jì'qui'huaj tyata'aj taxáahuaj huací'ca'an!”
⁴ A'íjna i Tavástara', tajapuá ti tyejé'ijtaj,
a'íj pu hua'a'tzej a'íjma,
⁵ aj pu'ij té'ej, nyu'camui'ij, tyihuo'tyámuaritye'sij,
huápu'ij pu'ij nyu'camui'ij a'yan tyu'taxájtaj tíjin:
⁶ —Nu'ríj tyámua' jáaruuj a'íjci i nyaj rey jin tye'entyárujtye'ej a'ájna a
Sión, jo'tij tyámua' tyejé'een.
⁷ Nyaataxájta je'ej ti arí tyaaxá'pui'intarej i Tavástara',
a'íj pu a'yan tyinaaté'exaaj tíjin: “Muáaj paj nyiyóoj pué'een;

ijíj nu nyáaj nyeríj a' táataj pué'een.

⁸ Naatáhuavíj nyaj a'íjma muaatávi'tiste'en a'yan maj séejre' mej mij muéetzij mua' a'rij muá'ra'nyij

ajta a'áa maj já'sejre' jo'tij i chuéj jóo'asej a'íi mu majta a jitze ajtyama' cáantaj muá'ju'un,

nyáaj nu nyij tyimuaatá'sij.

⁹ Néijmi'caa paj antyipuá'ritye'sij i maj rey jin tyityatatyíj a'íjci jime' i itzíj, ¡pajta a'yan huá'uurej ti'íj xá'rij paj huatyátaaraxi'in!"

¹⁰ Mua'aj mu siaj rey jin tyitatatyíj siajta mua'aj tajtúhuaanyij, a'íj xu jo'itéej xá'ra'nyij,

¡tyámua' xu naa a'íjci tyi'huóo'iteeritye'en!

¹¹⁻¹² Siata'aj huatyényuunyij i Tavástara' jimi xuutyámua've'ej siajta jéehua tzáahuatyi'ra'aj jime',

siajta jimi ecóotutaxi'in xuuviváaj,

ti'íj quee a'íin tyinyú'caj,

siajta je'en sij mua'aj huácui'nyij i juyéj jitze,

ji'nye i ti jin nyú'camui' jiyet'zín pu huataséjre'ej.

¡Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj a'íj jitze jahuo maj huatyóohuíre'en!

3

Je'ej ti tyu'tyényuunyij ti'íj jaatáhuoonyij ti i Tavástara' jaatyáhuúire'en

Chuñicarij David ti jo'yú'xaca', ti'íj ju'uunaca'aj a'íjci jimi i juyój Absalón

¹ Nyavástara',

jéehua mu i maj quee tyámua' nyojo'mua'raj,

jéehua mu a'íimaj i maj meríj nyéetzij nyéjcha'úire',

² ¡jéehua mu i maj a'yan tyi'nyaxaj tijin:

“Capu i Dios japuan huatányuusij”!

³ Pajta muáaj, nyavástara',

a'íi paj pué'een i ti nyacánasij ti'íj naatyáhuúire'en,

a'íi paj pué'een i nyaj jin naa huasé'rin,

a'íi paj pué'een i ca'nyíjra'aj ti nyatá'caa.

⁴ Nyejíhuaj nu a'yan tyá'huo ti'íj i Tavástara' naatyáhuúire'en

a'íi pu'ij nyanamujran a'ájna jo'tij tyámua' tyejé'een jo'tij a'íin já'sejre'.

⁵ Naatyáhui'sij nyajta huatácusij, nyatí'íj nyij nyajtáhua'aj huatájisij,

ji'nye a'íi pu i Tavástara' naatyáhuúire'ej.

⁶ Canu huá'tziñnye' a'íjma i maj mui'ij i maj nyo'sii

i maj meríj nyajná mej mij naatyényo'si'tye'en.

⁷ ¡Ájchesij, Tavástara'!

¡Pata'aj nyaj japua huatányuunyij, nyaj Dios!

Muáaj paj hua' nyéerimij jitze hua'rávaxi'íj i maj nyéjcha'úire',

¡pajta hua' tamej eecátaaraxi'íj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj!

⁸ Muáaj, Tavástara', a'íi paj pué'een i ti tajapuá huatányuusij,

ipata'aj tyámua' tyihuo'tyátoonyij, a'íjma i maj a'áa jo'cháatimee
a'chájta'naj jitze!

4

Tyaj néijmi'i jin jitzán tyú'ca'nyej i Tavástara'

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i maj jitzán
tyí'cuí'nacaa ti tye'ejvívín. Chuícarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Dios nyéetzij paj naatyáhuiire'ej,
ipata'aj naatájeevej nyati'ijta a' jimi huatyényuunyij!
Muáaj paj tyináahuaj nyati'ij je'ej tyé'nyamua'ajcaa,
ná'ancu'vaxi' nyéetzij pajta jáanamuaaj i nyaj a jimi huatyényuy.

² Mua'aj, mu siaj a'íj jin óotzaahuatye' i siaj va'cán jin tyityatatyíj,
¿a'najnyí siaatapuá'citaj i siaj jin ná'xaahuataj?,
¿a'najnyí siaatapuá'citaj siaj a'íj xie've' siajta a'íj huoo
i tiqee je'ej huatóomua'aj,
ti ajta hue'tzij na'aj pué'een?

³ Siata'aj jáamua'reej ti i Tavástara' a'íj xie've' i tyáati' ti tyámua' jimi
tyí'tyúucha'ij;

siata'aj jáamua'reej ti i Tavástara' nyanamuaaj nyati'ijta jaatájeevej.

⁴ i Siata'aj tyí'tziinye'ej siajta quee che' tyí'xana'cire'ej!
Siati'ijta huatyéejin, siati'ij quee che' je'ej tyahuáasime'ej
aj xu sij tyámua' tyityo'huóomua'tzij je'ej siaj tyí'mua'tzej,

⁵ aj xu sij tzáahuatyí'ra'aj jin tyu'támu'vejritaj
siajta jitzán tyu'tyáca'nyej i Tavástara'.

⁶ Mue'tíj mu a'yan tyí'xaj tijin: “¿A'tanyíj taataséjratye'sij i tyaj jin
huátatyamua've'en?”

i Tavástara', tyámua' paj naa tyí'taxi've'ej pataaséj!

⁷ Muáaj paj jéehua naatá' i nyaxiéjnyu'caa tzajta' i nyaj jin nyetyamua've'
pequee a'yan a'íjma jimi i maj jéehua i tyeríicuj tyícha'ij majta jéehua i
nahuáj.

⁸ Nyáaj nu nyij nyaxáahuaj huatyáhui'sij nyajta je'en huatácusij,
ji'nye muáaj paj, Tavástara', nyatá'caa nyej nyij nyaxáahuaj yéchajcaj.

5

Tyaj i Dios jamuán séjre'ej ti'ijta eeré'nyej i xicáj

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i
ci'sitye'rij. Chuícarij David ti jo'yú'xaca'

¹⁻² Tavástara', muáaj paj nyaj Rey pué'een pajta nyaj Dios,
huánamuaaj je'ej nyaj tyí'xaj,
pata'aj a'yan huárinyij je'ej nyaj xájtari' a' jimi tyu'tyényuusij,
huánamuaaj je'ej nyaj jéehua a jimi tyí'nyuu,
ji'nye muéetzij nu jimi huatyényuusij.

³ Ti'ijta jé'ta' huatyamá'caj i xicáj muáaj paj nyanamuaajran,

tí'ij ooj huápu'i'ij hua'íya'caj muéetzij nu jimi jaataxájtaj tyi'táj ti je'ej ricij
nye jimi,

nyajta je'en tyí'cho've'en je'ej paj tyinaaté'exaatye'ej.

⁴ Capáj muáaj a'íin pué'een i Dios ti naa ja'sejratye' i ti je'ej pua'aj een,
capu je'ej tyí'rij maj a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij a jamuán
aja'chej,

⁵ a'ájna jo'paj muáaj já'sejre' camu a'íimaj á'vej i maj óotzaahuatye'.

Capáj muáaj hua'xie've' a'íijma i maj je'ej pua'aj tyí'uurej,

⁶ pahua'antyipuá'ritye'sij i maj tyí'hue'tacaa pajta quee huo'taxié've'ej i
maj avíutzij jin je'ej pua'aj ricij majta tyí'tyacui'caa.

⁷ Nyajta nyáaj, a'íjci jime' i paj va'cán jin nyaxie've',

nyáaj nu utyárutyij a' tyeyúuj tzajta';

¡i'ríj nyaj a jimi huatyényuunyij jéehua tzáahuatyí'ra'aj jime',

nyajta jaséera'j a'íjci a' tyeyúuj ti naa een!

⁸ Tavástara', mej mij quee a'íimaj naatyámue'tin i maj nyéjcha'íire'

a'áa paj nyojoovi'tij jo'tij tyámua' tyejé'een,

a'íj paj jitze nu'cájuyetyej i ti naa een.

⁹ Camu a'íimaj a'náj ji'ré'can jime' tyí'xaj;

¡a'íi mu huápu'i'ij je'ej pua'aj een i jutzájta'!

¡ maj jin tyí'xaj a'yaa pu tyaarie'ej tí'ij jo'maj mui'chíj ja'vá'naj majta
hua'antyícuunaxij,

¡huápu'i'ij pu tyí'hue'tacaa i hua' nyanúu!

¹⁰ ¡Nyaj Dios, puéjtzij paj huo'tá'an a'íijma!

¡Muáaj paj a'yan tyú'uurej tí'ij quee a'yan tyá'ra'nyij je'ej maj a'íimaj
hue'tzij jin tyí'xaj!

Capáj huo'taxié've'en a'íjci maj jéehua tyi'ijxána'cira',

ji'nye a'íi mu muéetzij muaatyáhue'taca'.

¹¹ Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj jahuoo pej pij muáaj
huo'tyáhuíire'en,

a'náj tína'aj xu jutyamua've'ej tyí'chuiicaj;

ji'nye muáaj paj huá'cha'ij.

A'íimaj i maj muaxie've', a'íi mu a' jitze ma'can jutyamua've',

¹² ji'nye muáaj, Tavástara', a'íj paj tyámua' tyu'tyátoosij i ti tyámua'
tyi'tyúucha'ij;

muáaj paj a'ájna jin jacánasij i paj jin jaxie've'.

6

Je'ej tí sáij tyu'tyényuunyij tí'ijta je'ej tyóomua'ajcaj

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i maj jitzán
tyí'cui'nacaa tí arahuééicaj tye'ejvivin. Chuíicarij David tí jo'yú'xaca'

¹ Tavástara',

capáj a'ájna jin nyetya'xi'ij i paj jin nyú'camui',

capáj puéjtzij nyata'care'en a'íjci jime' i paj jin huápu'i'ij nyú'camui'.

² Tavástara', ná'ancu'vaxi' nyéetzij,

ji'nye a'yaa pu nya'asej nyaj quee uhuájca'nyej.

Tavástara', tyináhuaatye',

ji'nye néijmi'que' nu i nye tyévi'j jitze nyevivej.

³ ¡Nyetyényeviveesij a'íjci jime' i nyaj tyi'tziinye'!

Pajta muáaj, Tavástara', ¿a'najnyí pu've'nyesij?

⁴ Mujo'té'yi'ij, Tavástara', ¡pata'aj nyajapuáj huatányuunyij!,

ja'íj paj jin nyajapuáj huatányuunyij i paj jin nyaxie've'!

⁵ Capu i'ríj ti a'táj ti arí huamuí' muéetzij mo'támua'ree,

¿a'tanyíj tyimuaatatyójtzi're'ej a'ájna jo'maj ya'vá'naj?

⁶ Nu'ríj tácu'a'naxij nyaj nyeyiin.

Ti'ij púna'aj tíca'rij jitze jéehua nu nyeyiin

a'íj pu jin i nyamu'tzij arí huatyáru'naca' a'íjci jime' i nyaja'ra'.

⁷ Canu che' tyámua' metyóonyeej a'íjci jime' i ti tyinyetyáacui',

¡canu che' tyámua' metyóonyeej a'íi mej mij pu'éenye' i maj nyéjcha'íire'!

⁸ ¡Xa'ajtáciinyij nye jimi, mu siaj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,

ji'nye i Tavástara' pu arí jáanamujri' i nyaj nyeyiin!

⁹ Tavástara' pu arí jáanamujri' i nyaj jéehua jahuavíj,

¡i Tavástara' pu arí ja'ancuriáa' i nyaj jimi huatyéenyuj!

¹⁰ A'íimaj i maj nyéjcha'íire', matí'ij huácu'i'nyij a'íjci jime' i maj tyi'tziinye',

a'íi mu mij tyévi'si' huataséjre'sij,

ja'íi mu jiyé'tzín huatóo'uunaj muutyévi'ra'aj!

7

Tavástara' pu a'íin pu'éen i juées ti tyámua' naa tyá'xa'pui'intare'

Ti'ij huóoyiinyaca' a'íjna i David, a'ájna ti'ij tyu'táchuicaca' i Tavástara' jimi, a'yájna ti'ij tyaata'íjtaca' a'íjna i Cus, a'íj ti jitze eeráma'can i Benjamín

¹⁻² Tavástara', nyaj Dios, muéetzij jimi nu jahuoo pej pij naatyáhuíire'en;

¡pata'aj nyajapuáj huatányuunyij néijmi'caa jimi i maj quee nyeséejracuj!

¡Naatyáhuíire', ji'nye a'yaa mu a'íimaj een matí'ij i muajyéj,

mej mij quee a'íimaj naatyátzaanaxi'in

ajta je'en quee aja' a'táitan ti'ij nyajapuáj huatányuunyij!

³ Tavástara', nyaj Dios,

¿tyi'tanyí jitze nye quee tyámua' huaríj?

¿Nyiquij a'táj naajé'caj?

⁴ ¿Ca' séej i nya' amíncuj tyi'táj jin je'ej pua'aj nyetyaanájchij?

¿Ca' tyi'táj jitzán naapua'rityej i ti nyéjcha'íire' i ti quee a'yan tyi'ja'yájnataca'aj?

⁵ Tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, che' a'íin naatamuáritye'en i ti nyéjcha'íire',

che' naatáa'sej ajta je'en chóota' naatyása'riechej,

ajta je'en a'íjna jin naatyáxaahuataj.

⁶ ¡Pata'aj nyu'camui'ij ájchenyij, Tavástara'!

¡Nyu'camui'ij paj huatá'sejrataj a'íijma jimi i maj nyéjcha'íire'!

Muáaj, mu paj a'yan tyu'taxájtaca' paj tyámua' tyi'uuren,

nyajamuan paj yésejria'aj.

⁷ Míche' mue'tíj i tyeítsee a jitze atahuístira'nyij
pajta acáyixi'in a' ípuáaj jitze, hua' japua a'íjma.

⁸ Tavástara', muáaj paj huá'xíjtye'en i tyeítsee,
a'íj paj jin no'xíjtye'en je'ej ti nye jitze tyi'tyéevíjtíj,
a'íj paj jin no'xíjtye'en tyi'tíj nyaj quee mua'reeriaca'aj nyajta a'íjna jin
a'yan huaríj.

⁹ Dios paj quee tyi'tíj jin á'itzeere',
pajta jamua'reej je'ej ti síj tyi'mua'tzej,
ajta je'ej ti síj tyétye' ímuáj jutzájta' tyi'mua'tzej,
jantyipúa'ritye' i maj jin je'ej pua'aj i ricíj i maj quee tyámua' tyi-
tyetyúucha'íj,
pajta tyámua' tyeetyécha'íin a'íjci i tyáataj ti quee tyi'tíj jin á'itzeere'!

¹⁰ A'íjna i ti naatyáhuíire'ej a'íj pu a'íin pué'een i Dios jútye' ímuáj ti
já'sejre',

a'íjma ti japua huatányuusíj i maj tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta'.

¹¹ Dios pu juées pué'een ti tyámua' naa tyá'xa'pui'íntare'
tíquee a'náj jitzán huataséjre'síj i ti je'ej pua'aj een.

¹² Típua'aj i tyáati' quee tyá'antzaahuaty'e'en i Dios jimi,
Dios pu tyámua' ja'uuren i juchúun;

pu'ríj tyámua' tya'ajcájtyej i jutu'namua',

¹³ pu'ríj tyámua' tyú'ruuj i tyúu'i'rij ti tye'entyitáatimee,
jpu'ríj tyámua' tyú'ruuj i ti jin huatyényo'se'en!

¹⁴ Xaaséj a'íjci i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'í
pu'ríj jo'tacuí'nyaca' tí'íj i ti tyiyóoj ja'mej,

a'íj pu jin jutza' i ti je'ej pua'aj een

ajta je'en a'íj tyiyóoj ja'mej i ti hue'tziz pué'een.

¹⁵ Ajta arí tye'tyáacuj tyétye' ímuáj huápu'íj jo'cacúunycan,
a'áa pu'íj ja'tyévesíj jo'tíj jusíj tyeje'tyáacuj.

¹⁶ A'íjna i ti jin je'ej pua'aj ricíj ajta i ti jin nyo'se'

a'íj pu jitzán tyi'rá'eexaj!

¹⁷ Nyetyaatyójtzi're'ej i Tavástara' jí'nye a'íj pu quee tyi'tíj jin á'itzeere',
nyetyu'táchuicaj a'íjci jitze ma'can i Tavástara',
a'íjci jitze ma'can je'ej ti ántyapuaj i tajapúa ti já'sejre'.

8

A'íjna i ti jin i Dios naa huasé'rin ajta tyi'tíj ti tyámua' een i tyáataj jimi

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuicaj, a'íjci jitze i canárij
Gat ti ja'a'rij. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Tavástara', muáaj paj a'íin pué'een i ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee
tajimí,

ja'íjna i paj jin ántyapuaj a'íj pu néijmi'que' tyi'íjta i cháanacaj japua!,

ajta i paj jin naa huasé'rin jéetze' pu ajca'huáye jóo'asej a'íjci jitze i
tajapúa ti séejre'!

² A'íjma mu tyu'táchuicaj i maj cíle'en,

a'íjma i tí'ríj i maj móoj tza'caa,

a'íjma paj jin períj huatyá'ca'an,

a'ñi mu mij pué'eenye' i maj muájcha'ñire',
pej pij hua'antyipua'ritye'en i maj quee tyu'namuaj pajta i maj
muanyo'si'tye'.

³ Nyati'ijta jaaséj i tajapuá ti séejre' muáaj paj jaatyátaahuaca'
nyajta i máxcirie' nyajta i xú'ra'vetyee i paj jitzán huo'ria'ra'tzaca',
⁴ a'yaa nu tyi'riá'mua'sij tijin:

¿A'tanyij pué'een i tyáati'?

¿A'tyaanyij maj pué'een i tyeítyee?

¿Ji'nye pej pij ja'tamuá're'rii pajta a'ñi jitze tyi'amua'tziitye'?

⁵ Ji'nye a'yaa paj tin jáaruuj ti'ij dios,

pajta jaatá' mej mij jaatyátzaahuatye'en ti'ij a'ñina jin tyámua' tyí'sejria'aj,

⁶ pajta jaatá' ti'ij a'ñin tyu'ta'íjtaj néijmi'i jitze muáaj paj tyú'taahuaca',

a'yaa paj tyaatá' ti'ij a'ñin néijmi'que' antyúumua'reeriaj,

⁷ a'ñijma jimi i cánya'xií ajta i túuru'uj, ajta a'ñijma jimi i tyi'tyán
simuáruunyij,

⁸ ajta a'ñijma jimi i pína'see i maj rá'rieé i jútye',

a'ñijma jimi i hue'tyéé jájritze' maj ja'chej,

ajta néijmi'caa a'ñijma jimi i jájritze' maj tyityá'xoo!

⁹ Tavástara', muáaj paj a'ñin pué'een i ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee
tajimí,

ja'ñina i paj jin ántyapuaj a'ñi pu néijmi'que' tyi'ijta i cháanacaj japua!

9

Chuíicarij a'ñi ti jitze ma'can i Dios ti tyámua' naa tyi'uurej

I ti a'ñina jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'ñici jitze i ci'sitye'rij
majta i canárij jitze. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Tavástara',

nyáaxie've' nyaj tyimuaatatyójtzi're'en néijmi'i i nyaxiéjnyu'caa jime'
nyajta tyu'taxáj i ti jéehua a jitze tyí'sejre' i ti naa tyu'sé'rin.

² Muáaj jútye' imuáj paj já'sejre',

a jitze ma'can nu jaxie've' nyaj huajíjhua nyenyetyámua'va'aj,

inyáaxie've' nyaj a'ñi jitze ma'can tyu'táchuiicaj je'ej paj ántyapuaj!

³ A'ñimaj i maj nyéjcha'ñire' a'ñi mu muéetzij jimi huatóo'uunaj;
mue'távatzij majta je'en cui'nyij.

⁴ Muáaj paj juées pué'een i ti quee tyi'tij jin á'itzeere',

papu'rij acáayixij a' ípuáaj jitze, pej pij tyámua' tyino'xá'puí'antari'tze'en.

⁵ Papu'rij hua'ajtyá'xij a'ñijma i maj quee tyá'tzaahuatye',

pajta hua'antyipua'rij a'ñijma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,

ipapu'rij jusén jime' jo'riu'uj i maj jin hua'tamuá're'rihua'aj!

⁶ A'ñina i ti quee tyámua' tyihuojó'mua'raj pu'rij huamuí',

majta jamuán huácuij i maj a'áa jo'cháatima'caa i chájta'naj jitze jo'tij
a'ñin tyejé'íjtaj,

muáaj paj hua'antyipua'rityej,

capu che' hua' jimi séejre' i maj jin huo'támua'ree.

7 Ajta i Tavástará' a'íi pu Rey jin tyi'tyéjvee jusén jime',
 a'íi pu arí tyámua' jáaruuj i ju'ípuáa tí'ij huo'xa'pui'íntari'tze'en,
 8 néijmi'caa pu á'xijtye'en i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua,
 a'íi pu tyámua' naa tyihuo'ta'íjtye'sij tí'ij na'aj tyi'chájta'najmee.
 9 Tavástará' pu tyámua' naa tyihuá'cha'ij a'íjma i maj quee che' je'ej
 jájtyoovej;
 a'íi pu tyámua' tyihuá'cha'ij mati'ijta je'ej tyityóomuaajtyaj.

10 Tavástará',
 i maj muamua'tyej, muéetzij mu jitze tyí'ca'nyej,
 jí'nye capáj a'náj mahuóohua'xij a'íjma i maj muahuoo.
 11 Setyu'táchuiicaj i Tavástará' jimi, i tí a'áa tyejé'íjta a'ájna a Sión;
 siahuo'ré'ixaatye' néijmi'que' i chájta'naj jitze je'ej tí a'ín tyi'tíj huáruuj.
 12 Dios pu hua'tamuá're'rii a'íjma i maj je'ej tyityóomuaajtyej
 ajta quee yó'hua'naj i maj juyiin;
 puéjtzij pu huo'ta'sij a'íjma i maj hua'nyo'si'tye'.

13 Tavástará', ná'ancu'vaxi' nyéetzij,
 cási' je'ej mu pua'aj nya'uurej i maj nyaxana've',
 ípata'aj nyaj japua huatányuunyij nyej nyij quee huámui'nyij!
 14 A'yaa nu nyij, a'ájna jo'tij ja'pueertaj a Jerusalén,
 a'yaa nu tyihuo'té'exaatye'ej néijmi'caa a'yan maj huacháatimee i
 cháanacaj japua tí muéetzij jimi xá'pui' mej mij tyu'táchuiicaj,
 nyej nyajta nyetyamua've' jí'nye muáaj paj nyajapuáj huatanyúj.

15 A'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye' a'íi mu jujímua'aj je'ej pua'aj
 ju'uurej,
 a'íi mu jujímua'aj eetávitzej
 a'íjci jitze i tápi'narij a'íimaj maj tyu'tyá'avaataca' mej mij séecan huavívi'.

16 Tavástará' pu arí tyu'tá' mej mij jáamua'tyij,
 a'íi pu arí néijmi' tyo'xá'pui'íntarej.
 A'íj mu huatyévi'raj i tí je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij
 a'íjci jime' i tyi'tíj a'ín tí tyámua' jáaruuj tí'ij séej huatyéevi'.
 17 A'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij majta i maj quee
 tyá'tzaahuatye',

majta i maj yo'huá'xij i Dios,
 a'áa mu jo'tyá'itzeere'ej jo'maj i muí'chítyee já'ava'tacaa,
 18 jí'nye camu a'náj huojo'huá'xij i maj quee je'ej tyéejviicue',
 capu ajta jusén jime' jó'vesij i maj jitzán tyi'íjchó've'.

19 Ájchesij, Tavástará',
 capáj tyámua' tyeetyéjeevej a'íjci i tyáati' tí óotzaahuatye',
 pata'aj a'áa huo'xíjtye'en jo'paj muáaj já'sejre' a'íjma i maj quee
 tyá'tzaahuatye'.

20 A'yaa paj huó'uurej mej mij tyu'tátziinye'en, Tavástará',
 íhuo'ta' mej mij uhuóomua'tzij maj tyétyecaa mana'aj pué'een!

10

Je'ej ti tyu'tyényuunyij ti'ij jaatáhuoonyij ti i Dios jaatyáhuüre'en

- 1 Tavástara', çji'nye pej pij a' imuáj já'sejre'?,
çji'nye pej pij ja'avaaj ti'ijta je'ej pua'aj tyí'rijcaa?
- 2 Jéehua pu ootzáahuatye', a'ájna i ti je'ej pua'aj tyí'tyúucha'ij,
ajta huápu'i'ij nyu'camui'ij jamuaritye' a'ájci i ti tyóoaaahuaj,
ajta a'ái pu huatyévi'ri'huaaj
a'ájci jime' a'áin ti tyámua' jáaruuj ti'ij a'áin séecan huavívi'.
- 3 A'ájna i ti je'ej pua'aj tyí'tyúucha'ij a'áj pu jin óotzaahuatye' je'ej ti jusáij
tyí'táj tyí'xie've';
a'ái pu je'ej pua'aj tyí'xaxa'aj i ti jéehua tyí'nyacua'aj ajta majúujipuaaj i
Tavástara'.
- 4 A'ájna i ti je'ej pua'aj tyí'tyúucha'ij a'ái pu huápu'i'ij óotzaahuatye', ajta
a'yan tyí'xaj tjin:
"Capu Dios séejre'. Capu ma' a'táj ti nyéetzij tyí'táj jin ná'xijtye'ej."
A'ái pu néijmi'i a'áin tyí'pué'een i ti jitzán tyí'mua'tzej.
- 5 A'náj ti na'aj pu tyámua' tyé'yi'ij je'ej ti tyí'táj jin ricij.
A'ájci jimi, capu séejre' i puéjtzij muáaj paj jaatá'an,
capu a' véjri' já'sejre' ti'ij a'áin jaaséj.
A'ái pu hua'a'tzej i maj jájcha'üre',
- 6 ajta a'yan tyí'mua'tzej tiquee a'táj je'ej ja'uuren,
ti ajta quee a'náj tyí'táj je'ej pua'aj rinyij jimi.
- 7 Tyéni'tze' pu jéehua éejnyinyii i ti je'ej pua'aj huánamuajrii,
ti hue'tzij pué'een ajta ti'ij séej je'ej pua'aj tyu'tájeevej,
nyúucaria'ra' pu ja'avaaj i ti quee jatá'caa ti juxáahuaj séjre'ej ajta i ti
je'ej pua'aj een.
- 8 A'ái pu hua'eeve', a'ájna jo'maj jo'cháatimee,
ajta avíitzij jin jaje'catan a'ájci i ti quee tyí'táj jin á'itzeere'.
Tyámua' pu naa tyé'sej a'ájci i tiquee pújoorej ti huatyóonaj:
- 9 a'yaa pu een ti'ij i muájyej ti a'aj je'ráaca'aj jo'tij já'tyasta',
a'aj pu'ij je'raque'tij ja'eeve' a'ájci i tiquee je'ej tyéejviicue',
a'yan tye'ejchó've'ej a'tzáaj ti japuan rájtzunaj,
ajta ti'ij jaatyéevi', aj pu'ij jaatyása'rieechij i tápi'narij tzajta'.
- 10 A'yaa mu mij tyihuo'tyáxaahuataj i maj quee pújoorej maj huatyóonaj,
mati'ij a'áimaj tyihuo'ta'ijtye'en i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.
- 11 A'ájna i ti je'ej pua'aj tyí'tyúucha'ij a'yaa pu tyí'mua'tzej ti i Dios
tyojo'hua'naj,
ti ajta aróonamuaj ajta quee a'náj tyí'táj huaséj.
- 12 ¡Ájchesij, Tavástara', pajta ajméjca'taj!
¡Capáj huojó'hua'nan i maj quee je'ej jájtyooovej!
- 13 Çji'nye mej mij, nyaj Dios, a'áimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij
tyí'tyana'naj,
a'yan metyi'mua'astij paj muáaj quee huá'xijtye'en?
- 14 Muáaj paj asíj períj huo'séj maj huápu'i'ij je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij;
¡papu'rij huo'séj, pajta a'yan hua' jimi tyá'xa'pu'i'intare'en ti'ij tyi-
hua'tyévijtye'!
- Muéetzij mu jimi juca'nyej a'áimaj i maj quee pújoorej maj huatyóonaj,

muáaj paj huo'tyáhuüire'sij a'íjma i maj xá'ricaanyij.

¹⁵ ¡Antyína'xij i hua' muáca' a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij!
¡Pajta huo'xíjtye'en a'íjci jime' i maj je'ej pua'aj ricij
'asta na'aj quee che' tyi'tíj hua' jimi á'itzeeria'aj!

¹⁶ Tavástara' pu Rey jin tyi'tyéjvee jusén jime';

¡a'íimaj mu eerá'ityi'huaj jo'maj ja'chej i maj quee tyá'tzaahuatye'!

¹⁷ Tavástara', muáaj paj janamuaj je'ej maj muéetzij jimi tyá'huoo i maj tyóoxaahuaj,

muáaj paj ca'nyíjra'aj hua'tá'caa pajta huá'namuaj.

¹⁸ Tyámua' paj tyo'xá'pui'intari'tze'en a'íjci i ti xá'rican pajta a'íjci i ti quee je'ej jájtyoovej:

¡che' a'íjna i tyáati', chuéj ti jin huatyátaavijhuaca',
quee che' tyi'tíj jin je'ej pua'aj tyi'uurej!

11

Tyaj néijmi'i jin jitzán tyú'ca'nyej i Tavástara'

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Nyáaj nu jahuoo ti'ij i Tavástara' naatyáhuüire'.

Ajta ji'nye mej mij a'yan tyi'nye'ixaatye' tíjin:

“Huatá'uunaj a'ájna jo'tij i jirij jo'quéetimee, a'yájna mati'ij i pína'see.

² Huo'séj a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij:

a'íi mu tyámua' ja'uurej i i'ríj a'íjci jitze i tú'namua'aj,
majta tyámua' tya'ajcájtye'sij i ti tye'ejvíi i tú'namua'aj jitze
majta je'en, a'ájna jo'maj jóo'avaaj,

a'áa mu joo'aváataj mahuá'cu'raj i tyétyacaa maj tyámua' tyi'tyetyeityee.

³ Ajta típua'aj i maj tyi'íjta mequee tyámua' tyityetyúucha'íj,
¿tyi'tanyí jin je'ej rinyij a'íjna i tyáati' ti tyámua' tyi'tyevij?”

⁴ Tavástara' pu a'úu já'sejre' i ju tyeyúuj tzajta' ti tyámua' een.

Ajta a'íjna i ípuariáara'an i Tavástara' tajapuá pu já'sejre',

ajta tyámua' naa tya'tányeerij

tyámua' pu'ij naa tyihuá'sej a'íjma i tyeítyee.

⁵ Tavástara' pu hua'sej i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere' ajta i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,

ajta jéehua huápui'ij hua'xana've'

a'íjma i ti hua'ráanajchi maj huatyényo'se'en.

⁶ Tavástara' pu tyu'tá'sij maj huatyéviiyej a'íjma japua i maj je'ej pua'aj ricij,

a'íj mu jin huatyéviiyij i ti'ixcuáa, i tiéj ajta i tyi'tíj maj a'yan jatamuá'muaj tíjin asúufrej,

ajta tyu'tá'sij ti huatá'aacarej a'íj pu'ij jin néijmi'i tyu'riá'taasij.

¡Tavástara' pu a'yan tyá'xa'pui'intare'en je'ej ti hua' jimi tyi'tyévijtij!

⁷ A'íjna i Tavástara' capu tyi'tíj jin á'itzeere'

ajta a'íj xie've' i ti tyámua' een;

¡a'íj mu mij jin nyéerima'ra' séjran a'íimaj i maj tyámua' tyi'tyesejre'!

12

Je'ej ti tyu'tyényuunyij ti'ij jaatáhuoonyij ti i Dios jaatyáhuüre'en

Í ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuicaj, a'íjci jitze i canárij arahuéecaj ti tye'ejvivin. Chuícarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Taatyáhuüre', Tavástara', j'i'nye camu che' séejre' i maj muéetzij jimi tyá'tzaahuatye' majta tyámua' tyí'tyesejre'ej, camu che' séejre' i tyétyacaa maj tyámua' metyityoomuámua're'.

² A'íi mu jucuanamuaj séej jamuán majta séej; je'ej mu pua'aj tyí'jepe' majta quee huatoojé'yacan jin tyí'xaj.

³ Tavástara', pata'aj je'ejcuuxij i hua'naana' a'íjima i maj je'ej pua'aj tyí'jepe' majta óotzaahuatye',

⁴ i maj a'yan tyí'xaj tijin:

“A'íi pu'uj tajtzé juxie've' i tatyényij, tanyanúu pu tajapuá huatányuusij.

¿A'tanyij óoca'nyej ti'ij tyitaata'íjtye'en?”

⁵ A'yaa pu tyu'taxájtaca' i Tavástara' tijin:

“A'íimaj i maj quee je'ej tyéejviicue' majta i maj quee juca'nyej a'íjima mu je'ej pua'aj uurej majta puéjtzij hua'tá'caa.

A'íj nu jin íjij ájchesij,

nyajta a'yan tyihuo'tyáhuüre'sij mati'ij a'íimaj jéehua tyá'xie've'.”

⁶ A'íjna i Tavástara' ti jin tya'tóorasij a'íi pu jumua'tij;

ja'yaa pu een ti'ij i pláataj ti huápu'íj jumua'tij,

maj tyámua' tyeetyáatiej i oornaj jitze aráahua'puaj pua'máj!

⁷ Muáaj paj Tavástara', tacha'íj puá'mej,

ja'náj tina'aj paj tacha'íj puá'mej a'íjima jimi i tyeétyee maj je'ej pua'aj ricij!

⁸ A'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj jo'tij na'aj mu séejre'

majta néijmi'que' i cháanacaj japua jaxie've' i ti je'ej pua'aj een.

13

Je'ej ti tyu'tyényuunyij ti'ij jáahuüre'en

Í ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuicaj. Chuícarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Tavástara',

¿A'najnyí pano'támua'reerij?

¿Nyi jusén jime' penyoyo'hua'xij?

¿A'najnyí pequee che' nye jimi huatyá'avaataj?

² ¿A'najnyí quee che' i nyaj júuricamej ajta i nyaxiéjnyu'caa

jajpuéetzij ja'mej ajta mej mij quee che' a'náj tina'aj juxaamuijritya'aj?

¿A'najnyí nye quee che' a'íj jimi tyi'huüre'ej na'mej i ti nyéjcha'íire'?

³ Tavástara', nyaj Dios,

inaaséj, pajta naatájeevej, tyámua' tyina'tányeeritye' i nyajíise'!

¡Nyej nyij quee nyáaj huámui'nyij!

⁴ ¡Che' quee a'yan tyí'xajtaj i ti nyéjcha'íire' yee: “Nu'ríj jaatyáamue'tij”!

¡Che' quee jutyamua've'ej tipua'aj nyáaj nie'rá'itzen!

⁵ Nyáaj nu a'íj jitze tyí'ca'nyei j paj jin nyaxie've',
nyaxiéjnyu'caa pu jutyamua've' ji'nye muáaj paj nyajapua'j huatányuusij.
⁶ ¡Nyetyu'táchuicaj a'íjci jimi i Tavástará' a'íjci jime' ti tyámua' nye jimi
tyú'ruuj!

14

Tyi'tíj ti je'ej pua'aj ja'uurej a'íjci i tyáati'

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuicaj. David ti jitze
ajtyáma'can

¹ A'íimaj i maj quee ma'umuámua're' a'yaa mu tyí'mua'tzej ti quee i Dios
séejre',

néijmi'i mu meríj je'ej pua'aj huaríj,
tyi'tíj mu jin huápu'íj je'ej pua'aj huaríj,
¡capu síj séejre' ti tyámua' tyi'tyúucha'íj!

² Tajapua' pu imuáaj i Tavástará' hua'sej a'íjma i tyeítyee
ti'íj huo'séj tipua'aj síj séejre'ej ti tyihuojó'itej,
a'tíj ti i Dios huocaj.

³ Ajta néijmi'i mu meríj a'íj jitze ucájrurij i juyéj ti je'ej pua'aj een,
néijmi'i mu juxa'aj tyi'tíj jin meríj je'ej pua'aj huaríj.

¡Capu che' síj séejre' ti tyámua' tyi'tyúucha'íicaj!

¡Capu na'aj síj ma' já'sejre'!

⁴ Camu tyihuojó'itej a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj,
a'íimaj mu hua'ci'in i nyetyeétyeristyamua' ti'íj a'tíj ti páan huácua'nyij,
a'íimaj i maj quee jahuoo jitzán ma'can i Tavástará'.

⁵ A'íi mu juviváaj muá'ju'un metyi'tzínnya'aj,
ji'nye Dios pu a'íjma jimi séejre' i maj ja'tzaahuatye'.

⁶ A'íimaj mu hua'xaahuaj je'ej maj tyá'xie've' i maj tyóoxaahuaj,
ajta i Tavástará' pu tyámua' tyihuá'cha'íj.

⁷ ¡A'tzúj kuj a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Sión
a'áa je'r'é'nyei i ti hua' japua huatányuusij a'íjma i maj Israel jitze
ajtyáma'can!

Ti'íj i Tavástará' seequéj tyihuo'tyátoonyij a'íjma i maj jitzán ajtyáma'can,
a'íimaj mu huatóotyamua've'sij i Jacob maj jitze eeráma'can,
majta néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can.

15

Tyi'tíj ti i Dios tyicho 've' a'íjci jimi i tyáati'

Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Tavástará',

¿a'tanyíj pújoorej ti'íj a'áa jo'quéj já'ra'nyij jo'paj muáaj já'sejre'?,
¿a'tanyíj pújoorej ti'íj a'áa ja'cháaj já'ra'nyij jo'tíj néijmi'i tyámua'
tyeje'een ti ajta a' jíjze ajtyáma'can?

² A'íi pu'uj i ti quee tyi'tíj jin á'tizeere' ajta tyámua' tyi'tyúucha'ij séecan
jamuán,

ajta a'íjna jin tyí'xaj i ti ji'r'é'can jime' néijmi'i jime' i juxiéjnyu'caa,

³ a'íjna i ti quee a'tíj je'ej pua'aj tyí'xaj,

a'íjna i ti quee je'ej pua'aj ja'uurej i ju' amúincuj,
 ajta quee je'ej pua'aj tyihuá'xaj i maj jimi avéjri' jo'cháatimee,
 4 a'íjna i ti hua'xana've' a'íjma i maj huápuí'ij je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,
 ajta tzáahuatyí'ra'aj tyícha'ij a'íjci jimi i ti tyá'tzaahuatyé' i Tavástara'
 jimi,
 a'íjna i ti aróo'astee je'ej ti tyi'tíj jin tya'tóorasij tyij ajta quee tyámua'
 tyé'yi'can jimi,
 5 a'íjna i ti hua'nyijtye' i jutúmii ajta quee huá'huavii mej mij jéetze'
 tyaanájchitye'en,
 a'íjna i ti quee jaxie've' ti tyi'tíj ancuriáan avíitzij jime' a'íjci jimi i ti quee
 tyi'tíj jin á'itzeere'.
 A'íjna i ti a'yan tyi'tyúucha'ij, capu a'náj tyi'tíj jin ootyá'itzeere'ej.

16

Capu tyi'tíj ajtáhua'aj séejre' ti jéetze' tyámua' een tyej tyij ja'ancuriá'an

Je'ej ti tyi'riá'mua'aj jutzájta' a'íjna i David

1 ¡Nyéetzij náacha'ij, Dios, ji'nye muéetzij nu jimi jahuoo pej pij naatyáhuüire'en!

2 Nyáaj nu a'yan tyimuaaté'exaaj tíjin:

“Muáaj paj nyavástara' pué'een, i ti néijmi'i nye jimi tyámua' tyí'uurej, capu tyi'tíj ajtáhua'aj séejre' ti a'yan een pati'ij muáaj.”

3 A'íimaj i hua' diosijtyamua' jéehua mu uhuájca'nyej, a'yaa mu tyi'xaj a'íimaj i maj hua' jimi tyá'tzaahuatyé',

4 a'íimaj i maj hua' mui'rej i jusáanturistyamua' majta jéehua hua' jitze tyí'ca'nyej.

¡Canu a'náj tyi'tíj a'yan uuren mati'ij a'íimaj ricij i xúure'ej jime'!

¡Canu a'náj huo'taxájta je'ej maj a'íimaj ántya'ruj!

5 Muáaj, Tavástara', muéetzij jimi nu néijmi'i tyí'ijcha'ij,

muáaj paj néijmi'i jin tyámua' tyinaatyátoosij, nyajúuricamej nu muéetzij jimi jaatyátoosij.

6 A'íj nu tyu'mué'tíj a'áa ti tyejé'sejre' jo'tij huápuí'ij naa tyojo'sé'rin, inaa pu tyu'sé'rin a'íjna i nyéetzij ti tyinaac'íj!

7 Nyetyaatatyójtzi're'ej i Tavástara', ji'nye a'íi pu tyámua' tyinu'cájuyetyej,

ajta néijmi'que' i nyatzájta' a'íi pu tíca' tyámua' tyinu'cámua'riityee.

8 A'náj tína'aj nu tyámua' tyá'mua'reej ti i Tavástara' nye jimi yésejre', a'íi pu nyamuáca'ta' pujmua' séejre', canu nyij tyi'tíj jin ootyá'itzeere'ej.

9 A'íj pu jin, i nyatzájta',

jéehua pu i nyaxiéjnyu'caa jutyamua've'.

Néijmi'i pu i nye tyévíj juxáahuaj séeria'aj ja'mej,

10 ji'nye capáj tyu'tá'sij nyaj a'áa ja'séeria'aj ná'ra'nyij jo'maj tyityajá'ava'tacaa,

¡capáj tyu'tá'sij ti a'íjna i ti tyámua' a' jimi tyí'sejre' huatyéjpetyej jo'tij ja'tyácun!

11 Panaataséjratye'sij i juyéj ti jitzán séejre' i júuricamej.
Jéehua pu tyámua'vi'ra'aj séejre' a'ájna jo'paj muáaj já'sejre',
tyámua' pu jusén jime' tyí'een muéetzij jimi.

17

Je'ej ti tyu'tyényuunij ti'ij jimi tyámua' tyá'ra'nyij

Je'ej ti tyu'tyéenyuj a'ájna i David

¹ Tavástara', huánamuj nyaj quee tyi'táj jin á'itzeere',
pajta a'yan huárinyij je'ej nyaj tyí'muahuavii,
tyámua' tyu'namuj je'ej nyaj a' jimi tyá'huoo,
ji'nye capu tyenyij jitze éejnyinyii ti tyí'hue'tacaa.

² ;Che' muéetzij jimi jo've'me'en i maj jin ná'xijtye'en
ji'nye muáaj paj jamua'reej je'ej ti tyí'xa'pu'i'in!

³ Muáaj paj períj jamua'reej je'ej nyaj tyí'mua'tzej,
tíca' paj mujo've'mej pej pij náacha'íin,
tyámua' paj períj huápu'i'ij naa tyinaatyéesej,
pajta quee tyi'táj huátyoj ti je'ej pua'aj een.
Canu tyi'táj huataxájtaca' ti quee a'yan tyi'ja'yájnataca'aj,

⁴ a'yájna mati'ij i séecan ricij,
nu'ríj ajtáara a'íjma jimi i maj jéehua junyo'si'tye',
a'yájna pati'ij muáaj tyu'ta'íjtaca' a'nyúucaa jitze.

⁵ Tyámua' nu naa tyu'méj a' juyéj jitze,
canu a'náj ajtáara a'íjci jitze a'nyúucaa i paj jin tyu'ta'íjtaca'.

⁶ Dios, muéetzij nu jimi huatyényuusij,
ji'nye muáaj paj nyanamuj,

pata'aj náanamuj, huánamuj je'ej nyaj tyí'xaj.

⁷ Tyámua' paj naa tyinaataséjratye'en i paj jin nyaxie've',
muáaj, i paj hua' japua huatányuusij a'íjma jimi i maj hua'ajcha'íire'
a'íimaj i maj jahuoo paj a'ájna jin huo'tyáhuíire'en i paj néijmi'i jin
putyí'uurej.

⁸ A'yaa paj tyináacha'íin ti'ij a'yóoj paj huápu'i'ij jaxie've',
miche' a'íimaj tyámua' tyináacha'íin i maj a' jimi tyí'huíire'

⁹ a'íjma jimi i maj nyéetzij nyenyos'i'tye'ej,
ji maj nyéjcha'íire' majta tyí'tyacu'i'caa a'íj mu meríj nyajná!

¹⁰ A'íj mu óotzaahuatyé', majta tyí'xaj mahua'xáahuataj i séecan,

¹¹ a'íj mu véjri' nyacújta' naavájraj
a'yaa mu tye'ejchó've' mej mij nie'tárieenyij a' chóota'.

¹² A'yaa mu huasé'rin mati'ij i muajyéj, muajyéj maj huápu'i'ij nyinyu'cacuj
a'áa mu mij tyámua' jé'een jo'maj jóo'ava'tacaa
majta huápu'i'ij a'ájna jin tyi'ijchó've' mej mij ootátzunaxi'in.

¹³ Ájchesij, Tavástara', i pata'aj huo'tanyó'si'tye'en a'íjma!

i A'yaa paj huó'uurej mej mij tyítunutaxi'in!

A' chúun jime', a'íj paj jin nyajapuáj huatányuunij a'íjci jimi i ti je'ej
pua'aj tyi'tyúucha'ij,

14 a'íjna i paj jin néijmi'i putyí'uurej, Tavástará', a'íj paj jin nyajapuáj
 huatányuunyij,
 ¡hui'rájhua'xij a'íjci jitze i cháanacaj,
 i maj jitzán jahuoo i ti tyihua'ci'tyij!
 Tyu'tá' mej mij a'íimaj huochíjtyaanyi'taj,
 mej mij i hua'yojmua' tyú'cua'nyij 'asta mana'aj quee jó'vetyij,
 ajta ti'ij a'yan ajta tyá'ra'nyij a'íjma jimi i hua' yaaxújmua'.

15 Ajta a'yan tyi'jí're'can jime', nyej nyáaj nyaxáahuaj séeria'aj na'mej
 a'íjci jime' nyaj a' nyéerimij huaséj,
 ¡nyaj muéetzij jimi séjre'ej nyati'ijta huájistij!

18

Je'ej maj tyu'táchuiicaj mati'ij tyu'tyámue'tin

Í ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. David ti jitze
 ajtyáma'can, Tavástará' ti jimi tyí'huüre', i ti a'íjci i chuíficarij hu-
 atáchuicaca'aj ti'ij i Tavástará' japuan huatanyúj a'íjci jimi i Saúl ajta
 néijmi'caa jimi i maj jájcha'íiria'ca'aj. A'íi pu a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

1 Muáaj, Tavástará', a'íi paj pué'een i nyaj jin uhuájca'nyej;
 ¡nyáaj nu muaxie've'!

2 Muáaj paj naatyáhuüre'ej,
 a'íi paj pué'een i ti nie'cánasij,
 i ti nyajapuáj huatányuusij,
 nyaj Díos,
 i tyetyéj ti nyéetzij naatyánasij,
 i nyaj jin huatyényanaj,
 i ti néijmi'i putyí'uurej ti'ij nyajapuáj huatányuunyij,
 ajta i ti jitzán i'ríj nyaj huatyénya'avaaj jútye' imuáj.

3 Muáaj, Tavástará', a'yaa pu a jimi tyi'tyéevijtij mej mij tyu'táchuiicaj,
 nyati'ijta muaatájeevej, aj paj nyaj japua huatányuusij a'íjma jimi i maj
 nyéjcha'íire'.

4 A'íjna i ti tye'entyípuaapua'rityee pu naatyáaji'quej
 nyetyu'tátzin a'íjci jimi i ti néijmi'i tye'entyi'ú'naj.

5 A'íjna i ti tye'entyípuaapua'rityee pu nyojo'riej,
 ¡a'íi pu naatyáaji'quej ti'ij naajé'caj!

6 Nyati'ij je'ej tyé'nyamua'ajcaa Tavástará' nu jimi huatyéenyuj,
 naatyéenyuj ti'ij i Díos naatyáhuüre'en,
 a'íi pu'ij náanamujri' i ju tyeyúuj tzejta',
 ¡a'íi pu jáanamujri' i nyaj huajíjhuaca'!

7 Aj pu'ij huápui'ij ca'nyíin jin huatóoca'tzij i chuéj,
 a'íi pu néijmi'que' tyu'tóoca'tzij i jíríj,
 a'íj pu jin tyu'táhuuaxij i Tavástará' ti nyú'camui',

8 Tzú'rita' pu citzij iráanyej,
 ajta i tyényi'tze' i tiéj ti néijmi'i tye'entyi'ú'naj,
 ¡jutyényij jitze pu ti'ixcuáa éejhua'naa ti a'táatimee!

9 A'íi pu tya'antacúj i tajapuá, ti'quij yava'cáanyej.

¡Ajta jityán i icájra'an jitze jéehua pu jéetirij séjria'ca'aj ti xú'muaa!

- 10 A'íj pu séej japua avé'yixij i tajapuá maj tyí'huiire', ti'quij huatará'raj a'íi pu jaatátajchaca' i áacaj.
- 11 A'íj pu jin huatyóo'avaataca',
ajta a'íjna jin ahuóonaj,
i jéetirij ti xú'muaa ti jéehua séjria'ca'aj
ajta a'íjna jitze i jéetirij ti xú'muaa jéehua pu jájtyij séjria'ca'aj.
- 12 Aj pu'ij tatzárij áan je'ráanyej jo'tij je'ej jé'eenye'ej ti a'yan huasé'rihua'aj ti'ij maj huatyóona'axcava'xi'in i víityee,
aj mu mij i jéetirij tzajta' tyéetyee aje'cáavatzij ajta ti'ixcuáa ti a'táatimee.
- 13 A'íjna i Tavástara', jútye' imuáj ti já'sejre',
a'yaa pu jútye' imuáj i nyúucaria'ra' tyu'tánamuajrej ti'ij víityee maj huatányuunyij,
tyéetyee jamuán ajta ti'ixcuáa ti a'táatimee.
- 14 A'yaa mu i víityee tyityetyóona'axcava'raj ti'ij i ríj ti jin tyu'támuünyij,
cha' mu'uj mij huatóo'uj a'íimaj i maj nyéjcha'íire'.
- 15 Ajta pu huataséjre i ti quee séjria'ca'aj tyétye' imuáj i jájritze',
ajta i cháanacaj ti japua aróoca'nyej a'íi pu ajta huataséjre a'íjna jime' ti tzányire' huatánamuajre i nyúucaria'ra' i Tavástara',
ajta a'íjna jime' i ti ca'nyíin jin tyu'tají'tzej.
- 16 Dios pu jumuáca' jin na'ajriáj jútye' imuáj jo'tij a'íin já'sejre',
jumuáca' pu'ij ajta jin na'ajriáj a'íjci jitze i jájritze' ti jéehua ootí'.
- 17 Nyajapuáj pu huatanyúj a'íjma jimi i maj huápui'ij uhuácaca'nye' maj nyéjcha'íire'.
- I maj nyaxana'va'ca'aj majta jéetze' uhuácaca'nye' nye quee nyáaj.
- 18 A'aj mu naatanyó'si'tyej nyati'ij quee je'ej tyéejviicue'raca'aj,
ajta i Tavástara' pu naatyáhuüi,
- 19 a'íi pu nii'rájtoo jó'nyej nyaxáahuaj já'sejria'aj,
nyajapuáj pu huatanyúj a'íjci jime' i ti nyaxie'va'ca'aj!
- 20 I Tavástara' pu naatá' i nyaj jaamué'tij
a'íjna i ti nyaci'puáatacaj a'íjci jime' nyej tyámua' tyi'tyínyecha'ij,
- 21 ji'nye nyáaj nu a'íj jitze ucáamej i juyáara' i Tavástara',
jcanu a'náj jaatyáhue'taca' i nyaj Dios!
- 22 Nyáaj nu a'náj tina'aj jamua'reej je'ej ti a'íin tyu'ta'íjtaca',
canu a'náj jaatyáxaahuataca' je'ej ti a'íin junyúucaaj jin tyu'ta'íjtaca'.
- 23 Canu tyi'tíj jin a'itzéeria'aj naaméj a'íjci jimi,
nu'ríj ajtáara a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj een.
- 24 Tavástara' pu tyinaatá' tyi'tíj nyaj huamue'tij
a'íjci jime' nyaj néijmi' i jin tyámua' huaríj jo'tij a'íin já'sejre'.
- 25 Muáaj, Tavástara', tyámua' paj éenye'ej séejre' a'íjci jimi i ti tyámua' tyí'sejre',
ajta ji'réenye'ej séejre' a'íjci jimi i tiquee tyi'tíj á'itzeere',
- 26 pajta quee hue'tzij jin séejre' a'íjci jimi i ti quee tyí'hue'tacaa,
pajta huápui'ij jaria'mua'reej a'íjci jimi i tu'cájmua'rej.
- 27 Muáaj paj hua' japua huatányuusij a'íjma i maj quee óotzaahuatye',
pajta jéehua huo'tyáxaahuataj a'íjma i maj óotzaahuatye'.
- 28 Muáaj, Tavástara', muáaj paj naatyátatzavi'tye'ej,

muáaj, nyaj Dios, muáaj paj naatyátatzavi'tye'ej a'ájna jo'tij jo'tíca'.

²⁹ Muáaj paj naatáhuüre'sij a'áj nu jin jaatyánasij a'ájci i ti nyéjcha'üre', ajta quee naatyánasij i ti jin curia'námi'huaajmee i hua' chájta'naj.

³⁰ A'ájna i juyáara' i Dios néijmi'i pu jin tyámua' een, ajta i ti jin tya'tóoratziiri' i Dios a'áj pu jitze i'rj tyaj jitzán tyú'ca'nyej, ¡Dios pu huo'tyécha'üsj néijmi'caa a'ájma i maj jitzán tyí'ca'nyej!

³¹ ¿A'tanyj Dios pué'een, ti quee Tavástara' jitze séejre'?
¿Tyi'tanyí dios ra' ajtáhua'aj sñj séejre' ti'ij taatyécha'üin?

³² Dios pu a'ün pué'een i ti ca'nyjra'aj nyatá'caa, a'ü pu tyámua' ja'uurej je'ej nyej nyáaj tyi'tyínyecha'ij,

³³ a'ü pu tyi'tá'caa tiquee a'chu tyjetyej i nye chapuáaj, a'yájna ti'ij i muaxáj,

ajta nyatá'caa nyej nyij tyámua' eenye' séejre' jútye' imuáj,

³⁴ a'ü pu tyámua' nya'uurej nyej nyij huatyéno'se'en, ca'nyjra'aj pu nyatá'caa nyej nyij ja'antyítutaj i tú'namua'aj tyapúusti' ti jin taavijhua.

³⁵ Muáaj paj nyecha'ij pajta nyajapuáj huatányuusij, pajta tyámua' naa tyi'nyevi' a'muáca'ta' jime', pu'rj tyámua' tyinaatyáhuüi a'ájna muáaj paj tyinaatá'.

³⁶ Tyámua' paj tyú'ruuj i nyajuyéj jitze ti'ij quee tyi'tj nyetyesi'huaritye', canu nyij tyi'tj jitze éejcataj i nya' ícaj jime'.

³⁷ Nyahuo'taven i maj nyéjcha'üre' nyajta je'en huo'táa'saca', aj nu nyij tányij huariá'raa nyati'ij hua'antyipua'ritya'aj.

³⁸ Nyahuo'tyátzaanaxij. Camu che' ájhuiixij. A'ü mu eetavátzij jó'nyaj ja'ra'ícajmee.

³⁹ Muáaj paj ca'nyjra'aj naatá' nyati'ij huatyéno'sej, muáaj paj a'yan huó'ruuj maj a'ümaj nye jimi ecóotutaxi'in i maj quee tyu'namuaj,

⁴⁰ ajta mej mij nye jimi huatóo'uunaj a'ümaj i maj nyéjcha'üre'. A'yaa nu nyij tyihua'antyipua'rj a'ájma i maj nyaxana'va'ca'aj.

⁴¹ A'ü mu jahuoca'aj maj huo'táhuüre'en, ajta capu a'tj huo'táhuürej, Tavástara' mu majta huatajé, ajta a'ün quee huó'namuajri'.

⁴² ¡A'yaa nu huó'ruuj ti'ij chuéj ti muünyj ácaaj ti jajcu'í'aj!
¡Nyajta a'yan atyihuojóoraxij ti'ij xiéerij a cáayej jitze!

⁴³ Nyajapuáj paj huatanyúj a'ájma jimi i tyeityee maj quee tyihuojó'itej, pajta naatá' nyej nyij néijmi'que' tyu'ta'íjtaj majta tyeityee nyahuüre' i nyej nyáaj quee huá'muajtyajca'aj.

⁴⁴ Matí'ijta náanamuaj, a'ü mu na'rá'astjire'ej, tyeityee mu tyámua' tyí'nyaxaj i maj séej chuéj japua jo'cháatimee,

⁴⁵ majta séecan i tyeityee i maj majta séej chuéj japua jo'cháatimee a'ü mu quee che' je'ej jájtyoovej

majta juviváaj iiráaju' jo'maj jóo'avaataca'aj.

⁴⁶ ¡Che' jusén jin séjre'ej i Tavástara'!

¡Che' tyámua' eenye' i ti nyecha'ij!

¡Nyiche' va'cán jin tyámua' tyeetyátoonyij i Dios ti nyaj japua huatányuusij!

47 A'í pu Dios pué'een i ti puéjtzij huo'ta'sij a'íjma i maj je'ej pua'aj nyoorej

ajta naatá' nyej nyáaj tyihuo'ta'íjtye'en i ti chájta'najmee jitze.

48 A'í pu nyajapuáj huatányuusij i maj jin nyajaaxiejvi' i maj nyéjcha'íire', ajta a'íjma jimi i maj quee tyihuojó'itej i maj nyeyo'si'tya'cuj.

¡Muáaj, Tavástara', muáaj paj nyaj japua huatányuusij a'íjma jimi i tyétyacaa maj tyo'cájaaxiejve'!

49 A'íj nu jin tyí'muatyojtzí're' hua' tzajta' i tyeítyee, nyajta tyu'táchuiicaj a'íjci jitze i paj jin ántyapuj.

50 Muáaj paj tyi'tá'caa ti tyu'tyámue'tij a'íjna i paj rey jin ja'antyíhuoj, a'náj tina'aj paj tyámua' tyeetyátoosij a'íjci i David pajta i maj jitzán eeráma'can.

19

I ti jin i Dios naa huasé'rin a'íjci jitze i ti tyú'taahuaca'

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

1 I tajapuá ti séejre' pu jaxaj i ti jin i Dios naa huasé'rin, ajta i ti tyú'taahuaca' pu jin ámiteere' ti a'íin jéehua tyu'yí'tin.

2 A'náj tina'aj mu jatyáxajta, majta i tíca' néijmi'que' jamua'reeren.

3 Tyij ajta quee namuajre' i maj tyi'tyáxajta capu síij nyúucarij namuajre',

4 ajta i nyúucaria'ra' pu néijmi'que' mua'reeri'huan i cháanacaj japua, a'áa pu já'mua'reeri'huan jo'tij i cháanacaj joo'ástimee.

A'áa pu Dios tyámua' tyojo'ruuj ti'ij i xicáj a'áa ja'séeria'aj já'ra'nyij,

5 ajta a'yan tyi'ráamej tyámua' éenye'ej ti'ij i ti huatyényeíichij, a'yaa pu tyu'tóotyamua've'sij ti'ij i ti tie'chacaa ti'ij tyu'mué'tin.

6 A'yaa pu i xicáj utyeje'ejnyesij jitzán i jútye' ti séejre',

ajta je'en uja'ancárutyij yu pujmua' a'íjci jitze i tajapuá ti séejre', ajta quee huatá'riitarij ti tyi'tíj huatyóo'avaaj ti'ij quee jatyátieexi'rasime'en.

7 Néijmi'i pu jin tyámua' een i Tavástara' ti jin tyí'mua'taj, ji'nye a'í pu jájcuacan tyu'tá'caa i júuricamej.

Tyámua' pu een i Tavástara' ti jin tyu'ta'íjtaca',

ji'nye tyámua' pu tyu'cámua'riitiej a'íjci i tyáataj ti quee óotzaahuatye'.

8 I Tavástara' ti jin tyu'ta'íjtaca' tyámua' pu tyí'een, ji'nye tyámua'vi'ra'aj pu tatá'caa i taxiéjnyu'caa tzajta'.

I nyúucarij ti jin tyu'ta'íjtaca' i Tavástara' a'í pu jumua'tij ajta tyámua' tyita'tanyéjnye'rityee i taji'ij jitze.

9 Tyámua' pu een i Tavástara' tyaj jin huátzaahuatye'en ajta jusén jime' séejre'.

Ji're'can jime' pu séejre' i nyúucarij Tavástara' ti jin tyu'ta'íjtaca', néijmi'i pu'ij a'íin tyámua' tyí'een,

10 ¡jéetze' pu tyá'najchij quee i ooroj ti jumua'tij!,

¡jéetze' pu áncacaj mequee i sarátyee maj jumua'tij!

11 A'í pu a'íin pué'een i ti jacha'ij a'íjci i ti muéetzij muahuire',

ajta tyámua' jimi tye'mej tipua'aj ja'rá'astijre'en.

¹² ¿A'tanyíj jusíj jamua'reeren tyi'tíj ti jin quee xá'puí' huaríj?
 ¡Tyinaatú'uunyí', Tavástara', i nyaj jin quee xá'puí' huaríj avíitizij jime'!

¹³ Capáj tyi'tá'care'en ti óotzaahuatye'ej a'íjna i ti muahuíre',
 capáj tyi'tá'care'en ti a'íin tyinaata'íjtye'en i nyaj jin á'nyatzaahuatye'.
 A'yaa nu nyij tyáati' tyi' pue'éenye'ej na'mej ti quee tyi'tíj jin á'itzeere',
 a'yaa nu nyij quee che' va'cán jin tyi'íjxána'cira'aj na'mej.

¹⁴ Che' tyámua' eenye' muéetzij jimi
 i nyenyúuca a'ajta je'ej nyaj tyí'mua'tzej,
 Nyavástara', muáaj paj nyahuíre' pajta nyajapuáj huatányuusij.

20

Je'ej tyaj tyityeetyényuunyij tyej tyij tyu'tyámue'tin

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Che' i Tavástara' muáanamuj tipua'aj je'ej petya'amua'ajcaj,
 che' i Dios ra' a'íjci i Jacob a' japua huatányuunyij.

² Che' a'íin uyo'ta'ítyej i paj jin huatyá'huíre'en
 a'áa pu imuáj yo'ta'ítyij a' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Sión.

³ Che' néijmi'i tyo'támua'reej i paj jimi tyu'támu'vejritaca'
 ajta tyámua' tyihua'ancuria'an i ya'muáatye'e paj jimi huo'támu'vejritaca'.

⁴ Che' néijmi'i jin a'yan huárinyij je'ej paj tyá'xie've'
 ajta je'en a'yan huárinyij je'ej paj períj tyaataxájtaca'.

⁵ A'yaa tu tyij a'íjna jin tyí'ye'esten i paj jin tyu'tyámue'tij,
 tyajta je'en jútye' ajmójca'taxi'ij
 nyúucaritze' a'íjci i taj Dios.

¡Che' i Tavástara' néijmi'i jin a'yan huárinyij je'ej paj tyaatáhuaviiraj!

⁶ Tyámua' nu naa tyá'mua'reej ti i Tavástara'
 jaatá'sij ti tyu'tyámue'tin a'íjna i rey a'íin ti ja'antyíhuoj,
 ajta janamujran a'ájna a tajapuá jo'tij tyámua' tyejé'een,
 a'íi pu jaatá'sij i ti néijmi'i jin putyí'uurej ti'ij va'cán jin tyu'tyámue'tin.

⁷ Séecan mu a'íjma hua'ajcha'íj i caríáata' i maj jitzán huanyo'se'en
 majta séecan i cahuáayu'uj huáya'muaj,
 tyajta ityáj a'íj tu jitze ajtyu'uj i Tavástara' taj Dios.

⁸ A'íi mu tyitunutaxij, matí'ij mij eetávatzij,
 tyajta ityáj tyóoche' tu tyámua' een tyajta huatyu'uj.

⁹ Tavástara', ¡huatá' ti tyu'tyámue'tin a'íjna i ti rey jin tyi'tyéjvee!
 ¡Pajta táanamuj tyati'íjtá muaatájeevej!

21

Je'ej tyaj tyu'táchuiicaj tyati'ij tyu'tyámue'tin

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

1 Tavástará', a'íi pu jutyamua've' i ti rey jin tyi'tyéjvee ji'nye ca'nyíjra'aj paj jaatá',
 ijéehua pu huápui'ij jutyamua've' ji'nye muáaj paj jaatá' ti tyu'tyámue'tin!
 2 A'yaa paj huaríj je'ej ti a'ín tyá'xie'va'ca'aj,
 capáj tyi'tíj jin quee a'yan huaríj je'ej ti a'ín tymuaatáhuaviiri'.
 3 Muáaj paj jaataxié'vej pajta va'cán jin tyámua' tyeetyájtoo
 pajta cúruun ju'cárujtyi'ri' ooroj ti pué'een.
 4 Júuricamej pu muaatáhuaviiri', muáaj pej pij jaatá',
 júuricamej ti á'tyeeren ajta quee tyi'tíj jin je'ej rinyij.
 5 Tyi'muatyojtzi're' a'íjci jime' paj jaatáhuui, ijíj pu va'cán jin
 putyi'uurejve,
 muáaj paj jaatá' mej mij jaatyátzaahuaty'e'en ajta je'en ji'rénye'ej séejre'.
 6 Jusén jime' paj tyámua' tyeetyájtoo,
 jéehua pu jutyamua've' a'íjci jime' paj jitzán séejre'.

7 Muáaj, rey paj pué'een, capu a'náj antyipua'rij i paj jin tyi'tyéjvee, ji'nye
 Tavástará' paj jitze tyí'ca'nyej,
 ja'íj paj jitze tyí'ca'nyej i ti jin muaxie've' a'íjna i ti jútye' imuáj já'sejre'!
 8 A'íjna i paj néijmi'i jin putyi'uurej a'íi pu néijmi'caa huata'sij i maj
 muájcha'íire',
 ja'muáca'ta' paj jin huo'táa'sij i maj muaxana've',
 9 a'úu paj huojo'tyátoosij i oornaj tzaajta' ti ú'taa
 pati'ij a'íj jin huatá'sejrataj pej pij muo'xíjtye'en.
 A'íjna i Tavástará', ti jin nyú'camui',
 a'íj pu jin hua'antypua'ritye'sij i tiéj jime' ti néijmi'i
 tye'entyípuaapua'rityee.
 10 Pajta huo'rio'uunaj íyan cháanacaj japua pajta hua' tzaajta' i tyeítyee
 a'íjma i hua'yojmua' pajta i maj hua' jitze eerányesij.
 11 Tyij majta jaxie'va'aj maj je'ej pua'aj muáa'uurej
 majta jaxajta je'ej maj huárinyij a' jimi
 capu a'yan tye'mej je'ej maj a'íimaj tyá'xie've',
 12 ji'nye muáaj paj huo'tamuáaritye'sij,
 a' tú'namua' paj jin a'íjma huatyámue'tij.

13 ¡Ajchesij Tavástará', a'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyi'uurej!
 ¡Tyetyí'ye'estej tyajta tyu'táchuiicaj a'íjci jime' paj tyu'tyámue'tij!

22

*Je'ej ti tyí'ijihuaq i tiquee je'ej jájtyoovej ajta i chuúicarij maj jin
 tyaatatyójtzi're'en*

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jime' i cuínarij
 ti a'yan ántyapuaj tíjin "I muaxáj ti séejre' ti'ijta i xicáj eeré'nyej".
 Chuúicarij David ti jo'yú'xaca'

1 Muáaj paj nyaj Dios, muáaj paj nyaj Dios,
 ¿ji'nye pej pij manúuriej?,
 ¿ji'nye pej pij quee paj mujo've'me'en pajta je'en nyajapuáj hu-
 atányuunyij?,

¿Ji'nye pej pij quee nyanamuj nyati'ijta nyeyiinyej a' jimi hu-
atyényuunyij?

² Muáaj paj nyaj Dios,
tújca nyajta tíca' nu a'jimi jahuoo, ajta capáj nyanamuj,
¡capu je'ej tyíi'rij nyej nyij huányaso'pe'en!

³ Pajta muáaj néijmi'i jin tyámua' een,
muáaj paj tyí'ijta, néijmi'i mu tyí'muatyojtzire' i maj Israel jitze aj-
tyáma'can.

⁴ A'íimaj i tahuásimua'ci'ij mu a' jitze tyu'cá'an,
a' jitze mu tyi'ca'nyajca'aj, muáaj pej pij hui'rájtoj,

⁵ mamuaatáhuaviiri' paj huo'táhuüre'en, aj pej pij huo'ta' maj juxáahuaj
séjre'ej,
a' jitze mu tyu'cá'an, ajta capáj muáaj huo'tyáxaahuataca'.

⁶ Ajta canu nyáaj tyáati' pué'een, sulu chui'nuj nu pué'een,
ja'íi nu pué'een i tyeítyee maj néijmi'i jatya'aatzej!

⁷ A'íimaj i maj nyeséj, a'íi mu nyéetzij nya'a'tzej,
jéehua mu ná'xaahuaj, majta nye jimi naa tyitye'cámu'vajra

⁸ majta a'yan tyi'xáataj tijin:
"A'múu pu i Tavástara' jitze tyi'ca'nyej,
che' a'íin i Tavástara' ji'rátóonyij.
A'íjci jime' i ti huápu'i'ij jaxie've', che' a'íin japuan huatányuunyij."

⁹ A'yaa pu'ij tyí'een:
muáaj paj tyu'tá' nyej nyij huanie'huaj i jucáara' jitze i náanaj,
pajta tyu'tá' nyej nyij jitzán huányaso'pe'en.

¹⁰ Nyati'ij quee xu nyáaj huanie'huacaj,
muáaj paj a'íin pué'eenye'ej i paj nyaj jime' antyámua'reeriaca'aj,
nyati'ij nyana'aj tyí'sejria'ca'aj i jucáara' jitze i náanaj,
muáaj paj nyaj Dios pué'een.

¹¹ Capáj nye jimi ajtáyi'can,
ji'nye véjri' pu yetyí'sejre' i ti je'ej pua'aj tyí'nya'uurej,
ajta quee a'tíj nyaj jamuán yésejre' ti'ij naatáhuüre'en.

¹² A'yaa mu meríj tyinyajná mati'ij i túuru'uj a'íimaj i maj nyéjcha'üre',
a'yaa mu huasé'rin mati'ij i túuru'uj a'áa maj já'ma'can a'ájna a Basán,

¹³ a'yaa mu tyí'tyaci'xij mati'ij i muajyéj i maj huápu'i'ij nyinyu'cacuj,
a'íi mu jacácuaxa'va'raj majta je'en nyéetzij nyatache'vej.

¹⁴ A'yaa nu een ti i jájtyij ti tyixírej,
ajta i nyacarij arí néijmi'i eerácuuxij.
Ajta i nyaxiéjnyu'caa a'yaa pu een ti'ij i xáijca
a'íi pu arí ij tyáxisij i nyaj tzajta'.

¹⁵ A'yaa pu arí tyu'tyáahuaj i nye tyenyij ti'ij i xaríj ti huatyáteeri'huaca',
ajta i nyenyanúu arí arávi'taxij yujtyí pujmua'.

¡Chuéj ti muíinyij paj jin na'vá'naj cuxáa nyaj nyeríj huamuí'!

¹⁶ A'yaa mu cuxáa tzi'cáij, jéehua mu i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij
a'íi mu meríj néijmi'que' nyeria'naj,
majta meríj tyinaapuéj i nyamuáca' jitze majta nya' íicaj jitze.

17 I'rij nyaj jaatyé'iten i nyacaríj.

A'náj tina'aj mu na'ráasej a'ímaj i maj nyéjcha'íire',

18 a'íi mu meríj tyu'rióotui'ij i tyi'nyacaanaa,
majta a'íjci jin jumue'tij.

19 Pajta muáaj, Tavástara', i paj a'ín pué'een i nyaj jin uhuájca'nyej,
¡capáj nye jimi ajtáyi'can!, ¡jiye'tzín paj mujo'vé'me'en pej pij
naatáhuíire'en!

20 Pata'aj nyaj japua huatányuunyij nyej nyij quee huámu'i'nyij a'íjci jime'
i chún,

capáj tyi'tá'care'en mej mij naajé'caj a'ímaj i tzi'cúj,

21 Pata'aj nyaj japua huatányuunyij mej mij quee naatáyjci'mej i muajyéj,
¡pajta tyu'tyáanaaj tí'ij quee je'ej nya'uurej i hua'ahuaj i túuru'uj!

22 Nyáaj nu a' jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'ej i nye'ihuáamua',
nyajta tymuaatatyójtzi're'ej a'ájna jo'maj a'ímaj jóosi'rii.

23 Mua'aj, mu siaj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij i Tavástara', ¡se-
tyu'tatyójtzi're'!

¡Miche' néijmi'i tyámua' tyeetyátoonyij a'ímaj i maj Jacob jitze
eeráma'can!

¡Miche' néijmi'i jaatyáanaajche i maj Jacob jitze eeráma'can!

24 Ji'nye capu a'ín séej huatyáxaahuataj capu ajta séej quee namuajran
a'ímaj i maj quee je'ej tyéejviicue' maj jin japuéjtzitarej,
capu ajta a'íjma jimi huatyóo'avaataj.

¡A'íi pu huá'namuaj mati'ijta jimi jahuocaj tí'ij huo'tyáhuíire'en!

25 Hua' tzajta' a'tyétyeristyamua' i maj jéehua ará'asej
nyetyimuaatatyójtzi're'ej a'íjci jime' i paj tyámua' een,
hua' jimi i maj tzáahuatyí'ra'aj a' jimi tyícha'ij
nyamua'ra'astijre'ej tyi'tíj nyaj jin atányarasij.

26 Setyú'cua', mua'aj mu siaj quee je'ej jájtyoovej,

'asta siana'aj quee tyámua' tyityaatajú'xaj,

setyu'tatyójtzi're' i Tavástara', mua'aj mu siaj jahuoo,

siata'aj sij jéehua á'tyeevi'in siaj a'yan huacháatime'nyij.

27 Néijmi'i i maj séej chuéj japua jo'cháatimee majta i maj séej nyúucarij
jin tyí'xaj,

a'ímaj i tyeityee maj a'áa jo'cháatimee jo'tij i chuéj joo'ástimee,

xo'támua'reej i Tavástara', siajta je'en jimi mujo'vá'ju'un,

a'íj xu jimi tyítunutaxi'in.

28 Ji'nye a'íi pu a'ín pué'een i Tavástara' i ti Rey jin tyí'ijta,

ajta néijmi'caa tyí'ijtye' i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

29 Jimi xu ecóotutaxi'in siajta a'íj siana'aj huatyáanaajchej,

néijmi'i i maj jéehua tyú'cha'ij,

néijmi'i i maj chuéj ti muíinyíj huatyóotaahuaj,

ji'nye camu a'ímaj jujímua'aj júurij.

30 I maj nyej jitze eerányesij a'íi mu jaatyánajchij i Tavástara'
majta jusén jime' jitzán ma'can tyi'xáataj muá'ju'un,

31 ajta i maj majca'huáyee nanie'huan, a'íi mu huo'té'exaatye'ej
i paj jin tyámua' tyá'xa'pui'intare' ajta je'ej paj tyí'muarie'.

23

A'íjna i Tavástará' a'íi pu a'íin pué'een i ti nyecha'ij

Chuüicarij David ti jo'yú'xaca'

¹ A'íjna i Tavástará' a'íi pu a'íin pué'een i ti nyecha'ij, capu tyi'tíj ná'itziitye'.

² A'áa pu nyaja'ta'caa nyej nyij huányaso'pe'en a'ájna jo'tij naa ty-ojo'huá'raa,

ajta a'áa nyojoovi'tij jo'tij quee ca'nyíin já'mui'yej,

³ ca'nyíjra'aj ti jájcuaj pu nyatá'caa

ajta juyéj jitze náavi'tij ti huatóoje'yej,

a'íj pu jin tyámua' tyeetyátoosij je'ej ti a'íin ántyapuaj.

⁴ Tyij nyajta a'áa joomé'en jo'tij jéetze' jo'tíca' ti tyú'uu tzajta',

canu tyi'tíj jin tyi'tzínnye'ej na'mej,

ji'nye muáaj paj Tavástará', nyaj jamuán yésejre'.

⁵ Tyámua' paj nye jimi tyí'uurej

hua'jísapuaaj a'íjma i maj nyéjcha'íire',

pajta nyaj mu'uj jitze na'vá'huaaj a'íjci i ti naa tyaarie'ej,

ajta jéehua nye jitze tyi'sejre' a'íjna i ti naa tyí'een muáaj paj tyinyatá'caa.

⁶ A'íjna muáaj paj tyinaatapuéjvej ajta i paj jin nyaxie've' a'íi mu nyaj jamuán yésejre'

nyati'ij nyana'aj pua'an xicáj á'tyeeren,

ajta a'ájna jo'paj ja'chej, Tavástará', a'áa nu jusén jime' ja'cháaj na'mej.

24

A'íjna i Rey ti jin tyi'tyéjvee ti naa huasér'in

Chuüicarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Tavástará' pu ja'a'rij néijmi'i i cháanacaj,

ajta néijmi'i i ti jitzán tyí'sejre',

majta néijmi'i i maj jitzán ajo'cháatimee.

² Ji'nye Tavástará' pu tyámua' jáaruuj i ti jitzán aróoca'nyej i chuéj

ajta tyámua' jáaruuj i jájritze' ajta i játya'naj jitze.

³ ¿A'tanyíj pújoorej ti'ij a'áa jo'r'é'nyej jo'tij je'ej je'en i Tavástará'?

¿A'tanyíj pújoorej ti'ij a'áa ja'séeria'aj já'ra'nyij i tyeeyúujra' tzajta' ti naa een?

⁴ A'íjna i ti tyámua' een i jumuáca' jitze i jumua'tzíira'aj jitze

ajta quee tyi'tíj jin tyi'íjxána'cira'aj

a'íjna i ti quee sáanturij na'michej

ajta quee hue'tzij jin tya'tóoratzi'raaca.

⁵ A'íjna i Tavástará', ajta i Dios ti japuan huatányuusij,

a'íi pu tyámua' tyeetyátoosij ajta tyámua' naa tyá'xa'pui'ántari'tze'en.

⁶ A'yaa pu tyúuxie've' maj a'yan eenye' a'íimaj i maj jahuoo i Tavástará',

a'íimaj i maj jahuoo maj jaaséj jo'tij já'sejre' i Dios ra' a'íjci i Jacob.

⁷ ¡Che' antácuunyi'huaxi'in i puéertaj ti jusén jin séejre'!

¡Che' antacúunyi'huaj tá'ra'nyij tyahua'puajma'aj,

a'íi pu'ij utyárutyij a'íjna i ti naa huasé'rin i ti Rey jin tyi'tyéjvee!

⁸ ¿A'tanyij a'íin pué'een i ti naa huasé'rin i ti Rey jin tyi'tyéjvee?
 ¡A'íi pu a'íin pué'een i Tavástara', i ti uhuájca'nyej ajta jéehua jaayí'tin ti
 huatyéno'se'en!
 ¡A'íi pu a'íin pué'een i Tavástara', i ti jaayí'tin ti tyu'tyámue'tin a'ájna
 jo'maj já'nyo'se'!

⁹ ¡Che' antácuunyi'huaxi'in i puéertaj ti jusén jin séejre'!
 ¡Che' antácuunyi'huaj tá'ra'nyij tyahua'puajma'aj,
 a'íi pu'ij utyárutyij a'íjna i ti naa huasé'rin i ti Rey jin tyi'tyéjvee!

¹⁰ ¿A'tanyij a'íin pué'een i ti naa huasé'rin i ti Rey jin tyi'tyéjvee?
 ¡A'íi pu a'íin pué'een i Tavástara' i ti néijmi'i putyi'uurej!
 ¡A'íi pu a'íin pué'een i ti Rey jin tyi'tyéjvee ti ajta naa huasé'rin!

25

*Je'ej ti síij tyu'tyényuunyij tí'ij jaatáhuoonyij ti i Dios tyámua'
 tyu'cájuyetyej*

David ti ja'a'rij

¹ Tavástara', muéetzij jimi nu huatyényuusij;
² nyaj Dios, muéetzij jimi nu tyí'ca'nyej:
 capáj tyi'tá'care'en nyej nyij tyévi'si' huataséjre'en.
 ¡Miche' quee nya'a'tzej a'íimaj i maj nyéjcha'íire'!
³ ¡Che' quee a'náj tyévi'si' huataséjre'en
 síij ti muéetzij jitze tyí'ca'nyej!
 ¡Miche' a'íimaj huatóotyevi'ra'astaj
 a'íimaj i maj cha'mana'aj tyi'táj jin je'ej pua'aj tyí'muaxaj!

⁴ Tavástara',
 naataséjratye' a' juyéj,
 pata'aj a'íj jitze tyámua' tyináavi'tisime'en,
⁵ ná'anvi'tichij, nu'cájuyetyej a'íjci jitze i ti ji'r'é'can jime',
 ji'nye muáaj paj nyaj Dios pué'een pajta i ti nyaj japua huatányuusij.
 A'náj tina'aj nu muéetzij jitze tyí'ca'nyej.

⁶ Tavástara',
 ootámua'reej i paj jin taxie've' i paj jin tá'cu'vej
 i paj a'náj tina'aj tasejratye',
⁷ ajta capáj ja'tamuá're'rihua'an tyi'táj nyaj jin ootyá'itzee
 nusu tyi'táj nyaj jin je'ej pua'aj huaríj nyati'ij nyooj tyamueestaca'aj.
 Tavástara', nyéetzij paj no'támua'reej,
 a'íjci jime' paj va'cán jin nyaxie've' pajta i paj jéehua tyinaatapuéjvej.

⁸ Tavástara' pu tyámua' een ajta quee tyi'táj jin á'itzeere',
 a'íi pu tyámua' huá'uurej je'ej maj tyityetyúucha'íj i maj tyi'ijxána'cira'
⁹ ajta tyámua' tyihuo'cájuyetyej a'íjma i maj quee óotzaahuatye',
 ¡a'íi pu tyámua' huá'uurej mej mij quee tyi'táj jin á'itzeeria'aj!

10 A'í pu a'náj tina'aj tyámua' huá'uurej hua'xie've'ej ajta quee tyi'táj jin a'ítzéeria'aj,
a'íjma i maj ja'rá'astej tyi'táj ti jin tyihua'táratziiri',
ajta je'ej ti tyi'táj jin tyu'ta'íjtaca'.

11 Tavástara', va'cán nu jin ootyá'ítzee,
tyinaatú'uunyi'ri', tyámua' paj tyeetyátoonyij i paj jin ántyapuj.

12 A'íjci i tyáati' ti tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'íj i Tavástara',
a'íj pu huataséjratye'sij tyi'táj ti juyáara' jitze ucájrutyej,

13 a'í pu néijmi'i tyámua' jimi tyí'uurej
ajta i chuéj huo'ta'sij a'íjma i maj hua' jitze eerányesij.

14 Tavástara' pu hua' amíincuj pué'een a'íjma i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'íj,

ajta huo'ta'sij maj jáamua'reej tyi'táj ti jin tya'tóoratziiri'.

15 A'náj tina'aj nu a'íj jitze rányeej i Tavástara',
ji'nye a'í pu néijmi'i jin tyámua' tyí'nyecha'íj.

16 Naaséj, Tavástara', ná'ancu'vaxi' nyéetzij,
ji'nye nyasíj nu yésejre' nyajta quee je'ej jájtyoovej.

17 I nyaxiéjnyu'caa pu je'ej pua'aj tyóomua'tzej,
pata'aj nyaj japua huatányuunyij i nyaj je'ej pua'aj tyé'nyamua'tzej.

18 Huaséj i nyaj jin jajpuéjtzij ajta i nyaj jin á'viicue're',
pajta tyinaatú'uunyi' i nyaj jin á'ítzeere'.

19 Cási' huo'séj a'chu maj ará'asej i maj nyéjcha'íire'
a'íimaj i maj nyeje'catamui' a'íjci jime' i maj jéehua nyaxana've'ej.

20 ¡Náacha'íj, pajta japuan huatányuunyij i nyajúuricamej!

Capáj tyi'tá'care'en nyej nyij tyévi'si' huataséjre'en,
ji'nye muéetzij nu jimi jahuoo pej pij naatyáhuíire'en.

21 Che' a'íin naatyáhuíire'en i nyaj tyámua' een nyajta quee je'ej pua'aj tyí'mua'tzej,
ji'nye muéetzij jimi nu nyeríj tyí'ca'nyej.

22 ¡Muáaj paj nyaj Dios,

pata'aj néijmi'i jin hua' japua huatányuunyij tyi'táj maj jin je'ej tyi-tyóomua'tzej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can!

26

Tyi'táj ti jitze juca'nyej a'íjna i júuricamej ti tyámua' een

I David ti ja'a'rij

1 Tavástara', pata'aj tyámua' tyino'xá'pui'intari'tze'en,
ji'nye tyámua' nu tyi'tyínyecha'íj canu tyi'táj jin á'ítzeere'.

Muéetzij nu jimi Tavástara', tyámua' naa tyí'ca'nyej,
2 tyámua' paj naa tyinaaséj, pajta a'náj tina'aj nyeséejra,
¡pajta jaatyéesej je'ej nyaj tyí'mua'tzej

pajta a'íj huaséj je'ej ti een tyétye' ímuáj i nyamua'tziira'aj!

3 A'náj tina'aj pu nye jitze séejre' i paj jin nyaxie've'
nyajta quee tyi'táj jin á'ítzeere' a' jimi,

4 canu a'náj hua' jamuán tyu'xájtaca' i maj tyí'hue'tacaa

canu nyajta hua'antyánaxcaca' a'íjma i maj quee ma'umuámua're'.

⁵ Capu na'ránajchij maj jusi'rihua'an a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyi-tyetyúucha'ij,

canu a'náj hua' jamuán tyu'yé'estej i maj je'ej pua'aj ricij.

⁶ Nu'ríj tyámua' naa tya'nányamuejtyej nyajta quee che' tyi'tíj jin tyi'íjxána'cira',

Tavástara' a'yaa nu tyá'xie've' nyaj ajtyáxiirej jo'tij jo'tyéjvee i nyaj japuan muatyáanajche,

⁷ nyajta je'en muéetzij jimi tyu'táchuiicaj,

nyajta a'íj huataxáj i tí jéehua naa tyu'sé'rin muéetzij jimi.

⁸ Tavástara' nyáaj nu jaxie've', a'íjci i tyejúuj i paj tzajta' séejre',

jo'tij já'sejre' a'íjna i paj jin huápu'ij naa huasé'rin.

⁹ Capáj náa'ri'racare'en i nyajúuricamej hua' jamuán i maj tyi'íjxána'cira', capáj tyi'tá'care'en ti nye jimi a'yan tyé'yi'can tí'ij tyihuá'uurej a'íjma i maj tyi'tyacui'caa,

¹⁰ a'íjma i tí hua' muáca' jitze séejre'

i maj jin je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij ajta tyi'tíj maj jin tyeítjee cuanamuj.

¹¹ Nyajta nyáaj canu tyi'tíj jin á'ítzeere'

jipata'aj nyajapuáj huatányuunyij, ná'ancu'vaxi' nyéetzij!

¹² Tyámua' nu naa tya'rányaca'nyej i nya' íicaj jime',

tyámua' nu tyeetyátoosij i Tavástara' metyi'séeracaj i tyeítysteristyamua'me'en!

27

Tavástara' pu a'ín pué'een i tí nyatatzavi'tye' ajta i tí nyaj japua huatányuusij

I David tí ja'a'rij

¹ Tavástara' pu a'ín pué'een i tí nyatatzavi'tye' ajta i tí nyaj japua huatányuusij,

¿a'tajnyíj jimi nyetyi'tziinya'aj na'mej?

Tavástara' pu japuan huatányuusij i nyajúuricamej,

¿a'tajnyíj nyij tziínye'ej na'mej?

² A'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, i maj nyéjcha'íire', a'íi nu tyúusi'rii mej mij nyajná majta je'en na'antypuá'ritye'en, majta a'íimaj mu jujímua'aj ejcá'cata'aj majta eetávitzej.

³ Tyij majta mue'tíj a'íimaj nyeria'naj,

capu tyi'tziínye'ej ta'mej i nyaxiéjnyu'caa,

tyij majta tyámua' ju'uurej mej mij naatyényo'si'tye'en,

nyáaj nu nyaxáahuaj séeria'aj na'mej.

⁴ Séej nu'uj tyi'tíj jaatáhuaviiri' i Tavástara',

síj pu'uj i tí nye jitze juxie've',

a'íi pu a'ín pué'een nyej nyij a'áa ja'séeria'aj ná'ra'nyij i tyejúuj tzajta' Tavástara' tí ja'a'rij

a'náj tína'aj tújca'rij tzajta' nyati'ij nyana'aj á'tyeeren

nyej nyij i tyejúujra' tzajta' jaatyáanajche

nyajta je'en a'íj huaséj i ti jin huápu'i'ij naa huasé'rin.

⁵ Ti'ij a'ájna atyojo're'nyej i xicáara' ti jitzán je'ej pua'aj tyi'éenye'ej ja'mej, a'íi pu i Tavástara' nyecha'íij ja'mej i ju tyeyúuj tzajta', nyáaj nu jityán ja'séeria'aj na'mej.

¡Ajta tyi'tíj jitze ti ájtyeej tyámua' tyi'nyecha'íij ja'mej!

⁶ Aj pu'ij naatái'riitye'sij nyej nyij ájnyeerej

hua' japua a'íjma i maj nyéjcha'íire',

aj nu nyij jimi tyu'támu'vejritaj i tyeyúuj tzajta',

nyajta je'en jihuan nyenyetyámua'va'aj, nyajta jimi tyu'táchuiicaj i Tavástara'.

⁷ Muéetzij jimi nu huatyényuusij, Tavástara': náanamujri'.

Ná'ancu'vaxi' nyéetzij, ¡pajta naatájeevej!

⁸ Nyaxiéjnyu'caa pu a'yan tyí'nye'ixaatye' tijn:

"Pata'aj jáahuoonyij jo'tíj i Tavástara' já'sejre'."

Nyajta nyáaj, Tavástara', nyámuahuoo jo'paj muáaj já'sejre'.

⁹ ¡Capáj ja'avaataj nye jimi!

¡Capáj a'íjci jin manúujipuan i paj jin nyú'camu'!

¡Muáaj paj pu'uj a'íin pué'een i paj naatyáhuíire'ej!

Capáj juséentacan manúujipuan pajta quee tyi'tíj naata'an nyaj jin huatyényahuíire'en,

ji'nye muáaj paj nyaj Dios pué'een pajta i ti nyaj japua huatányuusij.

¹⁰ Tyij ajta i táataj manúurieenyij nusu i náanaj manúuriej,

muáaj, Tavástara', muáaj paj nyaj jime' antyía'mua'reeriaj puá'mej.

¹¹ Tavástara', naataséjratye' a' juyéj,

pajta a'íj jitze nu'cájuyetyej i ti naa een

ji'nye a'íimaj mu nye'eeve' i maj nyéjcha'íire',

¹² capáj tyi'tá'care'en mej mij nye jimi a'yan huárinyij je'ej maj a'íimaj tyá'xie've',

ji'nye mue'tíj mu meríj a'íimaj je'ej pua'aj tyinaaxájtaca'

a'íimaj i maj jéehua tyí'hue'tacaa majta junyo'se've'ej.

¹³ Ajta nyáaj nu tyámua' naa tyá'mua'reej

nyej nyáaj jaséjran a'íjci i ti jin i Tavástara' tyámua' tyinaatyátoosij

nyati'ij nyana'aj á'tyeeren nyaj júurij.

¹⁴ ¡Tavástara' paj jitze tyú'ca'nyej!

¡Huatyá'ca'nyej, capáj tá'xa'huata'an!

¡A'yaa pu tyi'ja'yájna, Tavástara' paj jitze tyú'ca'nyej!

28

Tavástara' pu janamuj je'ej tyaj jimi tyityeetyényuusij

¡ David ti ja'a'rij

¹ Tavástara', muáaj paj tyámua' tyí'nyecha'ij,

muéetzij nu jimi huatyényuusij.

Pata'aj naatájeevej nyati'ij muéetzij jimi huatyényuunyij.

Ji'nye tipua'aj pequee náanamuj,

pu'rij nyej nyij a'íjma jimi huatyénye'iteen i mui'chítyee.

² Huánamuajri' nyej jiihuaaj muéetzij jimi jahuoopaj naatyáhuüre'en, nyati'ijta ajméjca'taxi'in a'ájna jo'tij já'sejre' a' tyejúúuj ti tyámua' een.

³ Capáj anyoójoopujan hua' jamuán i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, capáj tyi'tá'care'en ti'ij a'yan cha'tána'aj tyi'nyoorej ti'ij a'íjma i maj je'ej pua'aj ricij,

i maj jéjrista' a'yan tyúusejrataj cuxáa maj tyámua' tyi'tyetyeityee ajta hua' tzejta' pu jéehua séejre' i maj jin je'ej pua'aj tyi'uurej.

⁴ Pata'aj a'yan tyihuo'tá'an je'ej ti a'íjma tyi'tyévjitye',

néijmi'i jime' tyi'táj maj jin je'ej pua'aj huaríj,

a'yaa paj huó'uurej je'ej maj a'ímaj tyi'táj jin huaríj,

a'yájna mati'ij a'ímaj tyi'táj jin je'ej pua'aj huaríj.

⁵ Ji'nye camu a'ímaj jo'támua'reeri',

je'ej ti tyi'táj jin huaríj i Tavástara',

iche' a'ín hua'antyipua'ritye'en ajta je'en quee che' hua'ajriá'puana'an!

⁶ ¡Che' tyámua' éenye'ej séjre'ej i Tavástara', i ti náanamujri' je'ej nyaj jimi tyu'tyéenyuj!

⁷ A'ájna i Tavástara' a'ín pu nyecha'ij a'íjci jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej,

a'íj nu jitze néijmi'i jin tyu'cá'an, a'ín pu'ij naatyáhuü.

I nyaxiéjnyu'caa pu jutyamua've',

nyetyu'táchuicaj nyajta tyaatatyójtzi're'ej i Tavástara'.

⁸ Tavástara' pu a'ín pué'een i maj jin uhuácaca'nye' i tyeítyeristyamua'me'en,

a'ín pu ajta jaatyáhuüre'ej a'íjci i rey a'ín ti ja'antyíhuoj.

⁹ Tavástara', pata'aj hua' japua huatányuunyij a'tyétyeristyamua',

pajta tyámua' tyihuo'tyátoonyij i maj muéetzij jitze ajtyáma'can.

A'yaa paj tyihuo'cha'ín ti'ij i cánya'xii ti síire',

ja'náj tina'aj paj néijmi'caa tyámua' tyi'vi'raj!

29

I nyúucaria'ra' i Tavástara' i ti néijmi'i jin putyí'uurej

Chuicarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Siata'aj néijmi'i tyaatatyójtzi're'en i Tavástara', mu siaj yójmua'mua' pué'een i Dios,

setyu'tatyójtzi're' i ti néijmi'i jin putyí'uurej siajta i ti jin naa huasérin i Tavástara',

² setyu'tatyójtzi're' i ti naa huasérin i ti jin ántyapuaj i Tavástara',

siajta jaatyáanajche i Tavástara' a'ájna jo'tij naa tyejé'een jo'tij a'ín já'sejre'.

³ I nyúucaria'ra' i Tavástara' a'ín pu ca'nyiin jin tányuovej i jájritze',

a'ájna i Dios ti jin naa huasérin a'ín pu ca'nyiin jin namuajre',

Tavástara' pu a'áa já'sejre' i jájritze' ti ca'nyiin já'xire'.

⁴ Ca'nyiin pu jin namuajre' i nyúucaria'ra' i Tavástara' ti'ij víityee maj tyényuue'en,

ajta quee a'táj pújoorej ti jaatyápua'ritye'en i nyúucaria'ra' i Tavástara',

⁵ a'ín pu i nyúucaria'ra' i Tavástara' ja'cátaaraxij i jucúj ti tyu'uj.

¡Tavástara' pu ja'cátaaraxij i jucúj a'áa ti jo'váatimee a Líbano!

⁶ Ajta jaatáca'tzij i jiríj a'áa ti jo'quéetimee a Líbano ajta a'ájna a Sirión, ¡ajta tyu'tá'sij maj tyitzunaxi'in mati'ij i túuru'uj majta i visáaru'uj!

⁷ I nyúucaria'ra' i Tavástara' a'yaa pu een ti'ij i maj tyóona'axcava'ra'an, ⁸ a'ájna i nyúucaria'ra' i Tavástara' a'íi pu jaatáca'tzij i chuéj ti quee tyi'táj japuan séejre',

¡Tavástara' pu jaatáca'tzij i chuéj ti quee tyi'táj japuan séejre' a'áa ti já'sejre' a Cadés!

⁹ I nyúucaria'ra' i Tavástara' a'íi pu jaatáca'tzij i su'uj ti hua'uj ajta néijmi'i tyu'riá'na'caj i ti viváajma'aj tyu'uj.

Néijmi'i mu jaatyátzaahuatye'sij, a'ájna jo'tij i tyejúujra' jo'tyéjvee.

¹⁰ Tavástara' pu tyihúa'ijtye' i víityee,

¡Tavástara' pu rey jin tyí'ijta jusén jime'!

¹¹ Tavástara' pu ca'nyíjra'aj huo'ta'sij i jutyéityeristyamua', Tavástara' pu tyámua' tyihuo'tyátoosij ajta tyámua' naa tyihuo'tyéjveevij i maj jitzán ajtyáma'can.

30

Chuícarij tyaj jin tyaatatyójtzi're'en i Tavástara'

Chuícarij. Je'ej maj tyu'táchuuiicaj mati'ij tyámua' tyeetyátoonyij i tyejúuj. David ti ja'a'rij

¹ Tavástara', nyáaj nu muéetzij tyí'muatzojtzi're' j'i'nye muáaj paj naatá' nyej nyij nyaxáahuaj séjre'ej, j'i'nye muáaj paj quee tyu'tá' mej mij a'íimaj naatyáxaahuataj i maj nyéjcha'íire'.

² Tavástara', nyaj Dios, muéetzij nu muaatáhuaviiri' paj naatáhuíire'en, muáaj pej pij tyináahuaj, ³ muáaj, Tavástara', muáaj paj náahuíi nyej nyij quee huámuí'nyij, júuricamej paj naatá', pajta nyajapuáj huatanyúj nyej nyij quee huámuí'nyij.

⁴ Mua'aj, mu siaj tyámua' een i Tavástara' jimi, ¡siata'aj jimi tyu'táchuuiicaj!,

¡siajta tyaatatyójtzi're'en i ti naa een i ti jin ántyapuaj!

⁵ Ji'nye capu a'chu á'tyeeren i ti jin nyú'camui', ajta i ti jin tyámua' naa tya'ajxié'vi'ra', jusén pu jin séejre'. Típua'aj tíca' tyátayiinya'aj, íiya' tu tyijta tatyámua've'ej tá'ju'un.

⁶ A'yaa pu nyéetzij nya'axcaj ti quee tyi'táj je'ej nyoorej, nyajta a'yan tyi'riá'mua'aj tíjin:

“Capu che' a'náj tyi'táj je'ej nya'uurej.”

⁷ Pajta muáaj, Tavástara', a'ájna i paj jin tyámua' tyitatá'caa muáaj paj perij tyámua' náa'uuriajca'aj a'ájna jo'tij tyámua' tyejé'een, ajta pati'ij quee che' nyahuíria'ca'aj a'ájna i ti tzi'nyire' pu nyojo'riej.

⁸ Tavástara', muéetzij jimi nu huatyényuusij, Tavástara', muéetzij jimi nu jéehua jahuo.

⁹ ¿Tyi'tanyí je'ej tyúumue'tij tipua'aj nyáaj náamui'nyij,
nusu tipua'aj nyéetzij mana'vá'naj?

¡Capu i'ríj ti i chuéj ti muünyíj tyimuaatatyójtzi're'en
nusu ti jaataxáj i paj jin naa een!

¹⁰ Tavástara', náanamuj pajta nyéetzij ná'ancu'vaxi',
Tavástara', inaatáhuüre'!

¹¹ Paj pu'ríj naatá' nyaj a'íjna jin huatányetyamua've'en i nyaj jin
nyaxaamujritya'ca'aj;

papu'ríj néijmi'i tyinyacáa'ri'ri' i nyaj jin nyaxaamujritye'
pajta a'íj tyinatyéchejtje i nyaj jin tyú'ye'esten.

¹² A'íj nu jin Tavástara' nyaj Dios,
capu i'ríj nyaj quee ave'nyuuca'an,

¡a' jimi nu tyu'táchuiicaj

nyajta a'náj tina'aj tyimuaatatyójtzi're'ej!

31

Je'ej tyej tyámua' naa i Tavástara' jitze tyú'ca'nyej

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuícarij David ti
jo'yú'xaca'

¹ Tavástara', muéetzij jimi nu jahuoo paj naatyáhuüre'en;

¡capáj a'náj tyi'tá'care'en nyej nyij tyévi'si' huataséjre'en!

¡Tyámua' paj tyinaatyáhuüre'en, ji'nye muáaj paj quee tyi'tíj jin á'itzeere'!

² Tyámua' paj tyináanamuj;

¡pata'aj huatá'ca'nyej, pajta je'en nyaj japua huatányuunyij!

Pata'aj muáaj a'ín pué'eenye' i nyaj jitzán huatyényaca'nyej,

¡muáaj paj a'ín pué'eenye' i ti nyahüüre' ajta i ti nyaj japua huatányuusij!

³ ¡Muáaj paj a'ín pué'een i nyaj jitzán nyaca'nyej ajta i nyaj jitzán
huatyényahüüre'en!

¡Tyámua' paj tyináavi'tisime'en pajta náacha'ín, tyámua' paj ty-
eetyátoonyij i paj jin ántyapuj!

⁴ ¡Naatyáhuüre' mej mij quee je'ej nyoorej i maj nye'eeve',

ji'nye muáaj paj a'ín pué'een i ti nyecha'íj!

⁵ Muéetzij nu muaatáuiire'sij i nyajúuricamej,

¡pata'aj nii'rátóonyij, Tavástara', Dios paj ji'ré'can jime' pué'een!

⁶ Nyahua'xana've' a'íjma i maj hua'najchej i sánturij maj quee tyi'tíj
huüre'.

Nu'ríj néijmi'i jin a'íj jitze tyi'ca'nyej i Tavástara'.

⁷ A'íjna i paj jin nyaxie've' pu nyatá'caa nyej nyij huányetyamua've'en.

Muáaj paj períj jaaséj i nyaj jin nyaxaamujritye',

pajta jamua'reej i nyaj jin je'ej tyé'nyamua'tzej,

⁸ capáj tyi'tá'care'en ti a'ín naatyéevi' i ti nyéjcha'üüre',

¡muáaj paj a'áa nyojo'tyéjche jo'tij quee tyi'tíj je'ej nyaja'uurej!

⁹ Tavástara', nyéetzij ná'ancu'vaxi',

ji'nye jéehua pu je'ej pua'aj tyi'nya'uurej.

A'íjna i ti nyacui' a'íj pu jin nyacua'nyej i nyaji'íj jitze,

i nye tyévi jitze, jajta néijmi'que' tyinyetyáacui'!

¹⁰ ¡A'íjna i ti nyacui' ajta i nyaj nyeyiin

a'íi pu quee naatá'sij nyej nyij á'tyeevi'in nyajúurij!

Canu che' nyaca'nyej a'íjci jime' nyej nyaxaamujritye',

ínéijmi'que' nu nyeríj i nye tyévi jitze quee che' nyaca'nyej!

¹¹ Nyáaj nu a'ín pu'éen i maj néijmi'i ja'a'tzej a'ímaj i maj nyéjcha'íire' a'ímaj mu majta nya'a'tzej i maj nye jimi avéjri' huacháatimee, majta néijmi'i nyatziinye' a'ímaj i maj nyamua'tyej.

¡A'ímaj mu nye jimi huatóo'uunaj a'ájna a' cáyey jitze mati'ijta naaséj!

¹² Néijmi'i mu meríj nyojo'hua'xij,

cuxáa nyaj nyeríj huamuí'.

A'yaa nu een tí'ij i xá'rij ti arí huatyáaarixij.

¹³ Jéehua nu tyí'namuaj maj i tyeityee je'ej pua'aj tyinyetyáaxajta:

“Jéehua pu tyú'tziinyi're' néijmi'que'.”

A'ímaj i maj nyéjcha'íire', a'íi mu tyámua' ju'uurej mej mij je'ej pua'aj náa'uurej,

¡tyámua' mu ju'uurej mej mij naajé'caj!

¹⁴ Nyajta nyáaj, Tavástara', muéetzij nu jimi tyí'ca'nyej,

nyáaj nu a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: “¡Muáaj paj nyaj Díos pu'éen!”

¹⁵ Muáaj paj a'muáca' jitze jí'tyáa' i nyajúuricamej,

¡pata'aj nyaj japua huatányuunyij a'íjma jimi i maj nyéjcha'íire', majta nyamuaritye'!

¹⁶ Pata'aj jaataxié've'en a'íjna i ti muéetzij muahuíire',

pajta nyaj japua huatányuunyij, a'íjci jime' i paj nyaxie've'.

¹⁷ Tavástara', muéetzij jimi nu huatyényuusij,

¡capáj tyi'tá'care'en nyej nyij tyévi'si' huataséj're'en!

¡Pata'aj a'íjma huatatyévi'ra'astaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,

pata'aj a'áa huaja'vá'naj jo'maj tyityajá'ava'tacaa tí'ij quee a'tíj huo'namuaj!

¹⁸ Che' quee namuajria'aj je'ej maj tyí'xaj a'ímaj i maj tyí'hue'tacaa,

i maj tyá'xaahuataj metyí'xaj majta tyú'xana've',

majta je'ej pua'aj tyá'xaj a'íjci i tyáataj ti quee tyi'tíj jin á'ítzeere'.

¹⁹ ¡Huápuí'ij paj muáaj naa huojomua'raj a'íjma i maj tzáahuatyí'ra'aj a' jimi tyí'cha'ij!

A'yaa paj tyé'cha'ij tí'ij tyi'tíj ti huápuí'ij tyá'najchij

pajta, hua'jíisa' a'íjma i tyétyacaa,

a'íjma paj tyu'tá'sij i maj muéetzij jimi tyí'ca'nyej.

²⁰ Hua' jamuán paj séeria'aj puá'mej pajta tyámua' tyihuo'tyécha'íisij

pajta quee tyu'tá'sij tí'ij a'yan tyá'ra'nyij je'ej maj a'ímaj tyá'xie've' i tyétyacaa i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij;

muáaj paj hua'cha'íj puá'mej a'ájna jo'paj muáaj já'sejre'

mej mij quee je'ej pua'aj tyihua'jeevej a'ímaj i maj hua'ajcha'íire'.

²¹ Che' jí'rénnya'aj séj're'ej i Tavástara', ti a'íjna jime' i ti jin taxie've'

jéehua tyámua' tyú'ruuj nye jimi

a'ájna nyati'ij quee je'ej jájtyoove'ej.

22 Nyati'ij jéehua tyihuányamua'tziityej a'yaa nu tyi'riá'mua'aj tijin paj períj a'ímuáj nyojóoriej jo'paj muáaj quee já'sejre', ajta nyati'ij muaatáhuaviiri' paj naatáhuüre'en, muáaj paj náanamujari' i nyaj jihuaca'aj.

23 Siata'aj jaaxié've'en i Tavástara', néijmi'i i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere'. Tavástara' pu tyámua' tyihuá'cha'ij a'íjma i maj quee tyí'hue'tacaa, ajta a'íjma i maj jéehua óotzaahuatye' a'yaa pu puéjtzij tyihuo'tá'sij je'ej ti tyihuá'ci'puaj.

24 Xatyóoca'nyej siajta ca'nyíjra'aj huatóoa'an i juxiéjnyu'caa tzajta' néijmi'i i maj Tavástara' jitze tyí'ca'nyej.

32

Tyaj jaataxáj tyi'tíj tyaj jin ootyá'itzee tyajta je'en tyu'táta'uunyi'

Je'ej ti tyihuo'muá'tyej a'íjna i David

1 Che' huatóotyamua've'en a'íjna i tyáati' i maj meríj néijmi'i jin tyaatú'uunyi'ri'

tyi'tíj maj jitzán pua'ritye' ajta tyi'tíj ti jin huóoxana'cirej.

2 Che' huatóotyamua've'en a'íjna i tyáati' ti quee tyi'tíj jin avíitzij je'ej pua'aj ricij

ti ajta quee i Tavástara' tyi'tíj jitzán pua'ritye'ej.

3 Nyati'ij quee xu jaxáatacaj tyi'tíj nyaj jin tyi'ijxána'cira'ca'aj, nye tyévira' pu á'pua'risime'ej

a'íjna jime' nyaj a'náj tina'aj nyeyiinnyaca'aj,

4 ji'nye tújca ajta tíca'

ja'muáca' ti néijmi'i tyámua' tyi'uurej a'íi pu nye jitze séjria'ca'aj.

A'yájna tí'ij i xúuxu'uj tyu'tyáhuasij i xíjcata',

a'yaa pu nya'axcaj nyaj quee che' je'ej rinyij.

5 Ajta néijmi'i nu muéetzij tyimuaaté'exaa

tyi'tíj nyaj jin tyi'ijxána'cira'ca'aj ajta i nyaj jin je'ej pua'aj huaríj,

a'yaa nu tyaataxie'vej nyaj muéetzij tyimuaaté'exaatye'en i nyaj tyi'ijxána'cira'ca'aj,

pajta muáaj, Tavástara', muáaj paj tyinaatú'uunyi'ri'.

6 A'íj pu jin, tí'ijta je'ej pua'aj tyí'rijcaj

a'íimaj i maj tyámua' een a'íi mu muéetzij jimi huatyényuusij,

tyij ajta i jájtyij ca'nyíin jin huatámuí'yej

capu a'íjma jitze ajtyá'astij.

7 Muáaj paj a'íin pué'een i paj naatyáhuüre'ej:

muáaj paj nyecha'ij tí'ij quee tyi'tíj je'ej nyoorej,

muáaj paj a'íjna jin nie'cánasij i chuícarij i paj jin tyu'tyámue'tíj.

8 I Tavástara' pu a'yan tyí'xaj tijin:

"Nyaji'ij nu jin tyámua' naa tyí'muasej.

Nyáaj nu muaaté'exaatye'sij je'ej paj huárinyij,

tyámua' nu tyimu'cámua'riitye'ej,

nyajta nu muaataséjratye'sij i juyéj paj jitzán huame'en.

9 Capáj a'yan eenye' ti'ij i muáatzuj nusu ti'ij i cahuáayu',
i tiquee huái'riitye' mej mij tyihuojo'itéej muá'ra'nyij
a'yaa pu'ij tyúuxie've' tyaj hua'ria'ca'nyihua'an
a'ijci jime' i píriin ajta i ti jin antyáji'qui'
ji'nye capu sequej ajtáhua'aj je'ej tyí'rij mej mij a' jimi ajtyáxiirej."

10 Jéehua mu tyí'cucui' a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,
ajta a'íjna i ti jin tyú'xie've' i Tavástara'
a'íj pu jin néijmi'caa eeriá'nasij a'íjma i maj jitzán tyí'ca'neye.

11 Siata'aj huatóotyamua've'en i Tavástara' jimi,
tyétyacaa sij tyámua' een sijta quee tyi'tíj jin á'itzeere'
jisiata'aj huatóotyamua've'en sijta, jutyamua've'ej huajíjhua!

33

Chuícarij ajta i tyaj jin tyaatatyójtzi're'en i Tavástara'

1 Siata'aj jimi tyu'táchuiicaj i Tavástara', tyétyacaa sij tyámua' een,
hua' tyenyij jitze a'íjma i maj tyámua' een, naa pu huánamuajrii i
chuícarij.

2 Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' a'ijci jime' i áarpaj,
sijta jimi tyu'táchuiicaj a'ijci jime' i canárij,

3 siata'aj chuícarij ti jájcuaj huatáchuiicaj,
jisiata jutyamua've'ej tyámua' naa jimi setyu'tácuinaj!

4 A'íjna i nyúucaria'ra' i Tavástara' ji're'can jime' pu séejre',
a'íj pu jin séejre' tyi'tíj ti a'ín tyú'taahuaca'.

5 Tavástara' pu a'íj xie've' i ti quee tyi'tíj jin á'itzeere' ti ajta tyámua' een,
ja'íjna i ti jin taaxié'vej a'íj pu arí orióonajchaca' néijmi'que' i cháanacaj
japua!

6 A'ijci jime' i nyúucaria'ra' i Tavástara'
a'íj pu jin huatyátaavijhuaca' i tajapúa ti séejre',
ajta ti'ij tyu'tají'tzej i jutyényij jime'
aj mu mij néijmi'i i xú'ra'vetyee huataséjre.

7 A'íj pu jasiire' ajta tyámua' ja'uurej
a'ijci i jájtyij a'ájna jo'tij huápu'ij ja'tyáati'.

8 Siata'aj néijmi'que' i chuéj japua jaatyátzaahuatye'en i Tavástara',
jnéijmi'i xu jaatyátzaahuatye'en mu sij a'yan huacháatimee i cháanacaj
japua!

9 Ji'nye a'íj pu tyu'taxájtaca', ajta je'en néijmi'i tyú'taavijhuaca',
a'íj pu tyu'ta'íjtaca', ajta je'en néijmi'i tyámua' tyi'éenye'ej ja'raa.

10 Tavástara' pu néijmi'i hua'antyi'uunyi'raj tyi'tíj maj muarie'
a'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye',

11 ajta je'ej tyi'tíj jin i Tavástara' tyi'muarie'
a'náj tina'aj pu tyámua' éenye'ej ja'mej.

12 Miche' huatóotyamua've'en i tyeítýee i ti hua' Dios a'ín pu'éen i
Tavástara',
chájta'naj a'ín ti ja'antýíhuoj ajta huatyóoa'rij.

13 Tavástará' pu taséj jútye' imuáj
ajta néijmi'caa tyámua' tyí'sej i tyeítyee,

14 a'ájna imuáj jo'tij a'ín ja'chej

a'í pu néijmi'caa tyámua' tyí'sej i cháanacaj japua maj huacháatimee,

15 a'í pu a'ín pué'een i ti jaatyátaahuaca' i hua'xiéjnyu'caa

a'í pu ajta néijmi'i tyí'sej tyí'tj maj jin je'ej ricij.

16 Capu síj i ti rey jin tyi'tyéjvee jujapuá huatányuusij a'íjma jime' i maj
mue'tj i xantáaru'uj jimi tyí'huüre',

camu majta a'ímaj jujapuá huatányuusij i maj jéehua jaayí'tin maj
huatyéno'se'en majta jéehua uhuácaca'nye',

17 camu tyí'tj huüre' i cahuáayu'uj mej mij séej japuan huatányuunyij,

tyij majta jéehua uhuácaca'nye'ej, camu hua' japua huatányuusij.

18 Ajta i Tavástará' a'náj tina'aj pu huá'cha'ij

a'íjma i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyí'cha'ij majta a'íj jitze tyí'ca'nyeje i ti jin
hua'xié've',

19 a'í pu hua' japua huatányuusij mej mij quee huácui'nyij

ajta júuricamej huo'ta'sij ti'ijta huatújri'huaj.

20 Ityáj tu a'íj jitze tyí'ca'nyeje i Tavástará',

ja'í pu tahuüre' ajta tyámua' tyí'tacha'ij!

21 I taxiéjnyu'caa pu jutyamua've' i Tavástará' jimi,

a'íj tu jitze tyí'ca'nyeje i ti jin ántyapuaj ti naa een.

22 ¡Tavástará', che' a'ájna i paj jin taxie've', a'náj tina'aj tajamuán séjre'ej,

a'yájna tyati'ij muéetzij tyimujcho've'!

34

Je'ej tyaj tyu'táchuiicaj tyej tyij tyaatatyójtzi're'en i Tavástará'

David ti jo'tyéyu'xaca'aj, ti'ij tyíchee a'íjci jimi i Abimélec, i ti jimi hue'tzij
jin a'yan tyu'tóosejrataca' tíjin huatyóotimue'ri'

1 A'náj tina'aj nu tye'tyóotzi're'ej na'mej i Tavástará',
nye tyenyij nu jin a'náj tina'aj jimi tyí'chuíicaj na'mej.

2 Nyáaj nu á'nyatzaahuatye' i Tavástará' jimi,

¡xáanamujri' siajta huatóotyamua've'en, tyétyacaa siaj quee
óotzaahuatye'!

3 Tyiche' néijmi'i jimi tyu'táchuiicaj tyajta séej tyana'aj
a'huatanyúucaritye'en

a'íjci jime' i ti va'cán jin tyi'tyéjvee i ti jin ántyapuaj i Tavástará'.

4 Tavástará' nu jimi jaatáhuoj ti'ij naatáhuüre'en, a'í pu'ij náanamujri',
ajta je'en nyaj japua huatanyúj a'íjci jime' nyej nyáaj tyí'tziinya'ca'aj,

5 A'ímaj i maj jahuoo i Tavástará' jimi

a'í mu nyéeri'iste' séeria'aj muá'ju'un a'íjci jime' i maj jutyamua've'
majta je'en quee a'náj huatóotyevi'ra'astaj.

6 A'í pu huajíjhuaca' i ti quee je'ej tyéejviicue', Tavástará' pu'ij
jáanamujri'

ajta néijmi'i jin japuan huatanyúj i ti jin je'ej tyóomua'ajcaa.

7 A'íjna i tajapua' ti tyí'huüre' i Tavástara' jimi a'íi pu huá'cha'ij ajta hua' japua huatányuusij

a'íijma i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij i Tavástara'.

8 Siata'aj jaatyéesej, siajta je'en jáamua'reej ti néijmi'i jin tyámua' een i Tavástara'.

¡Che' huatóotyamua've'en a'íjna i tyáati' ti a'íj jitze tyí'ca'nyej!

9 Siata'aj jaatyátzaahuaty'e'en i Tavástara', néijmi'i i maj jimi tyámua' een, ji'nye capu tyí'tíj huo'tya'itziitye'ej a'íijma i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij.

10 A'íimaj i chíjtyaanyi'ij a'íi mu pue'éenye'ej muá'ju'un i maj quee je'ej tyéejviicue', majta jajpuéetzij muá'ju'un mati'ij huatatájcun, majta a'íimaj i maj jahuoo i Tavástara' jimi capu a'náj tyí'tíj huá'itziitya'aj ja'mej.

11 Musio'vá'ju', nyiyóojmua', siata'aj náanamuaaj:

a'íj nu já'muamua'tyen siaj sij tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij i Tavástara'.

12 ¿Nyi páaxie've' paj jéehua á'tyeevi'in?

¿Nyi páaxie've' paj jaxáahuaj chajca?

13 Pata'aj jaatapuá'cítaj ti'ij mua' nyanúu quee je'ej pua'aj tyí'xaxa'ta'an, ajta ti'ij mua' tyenyij quee a'náj tyí'hue'taj.

14 Ajtára' a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj een, pajta je'en tyámua' huárinyij, a'íj paj huáhuoonyij i ti naa mua'axcaj, pajta je'en a'íj jitze ucájrutyeyj.

15 Tavástara' pu huá'cha'ij a'íijma i tyétyacaa maj tyámua' een ajta huá'namuaj je'ej maj a'íimaj tyityeetyényuusij.

16 Tavástara' pu hua'ajcha'íire' a'íijma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, a'íj pu jin hua'antypua'ritye'sij mej mij quee che' hua'tamuá're'rihua'an i cháanacaj japua.

17 Tavástara' pu janamuaj a'íjci i tyáataj ti tyámua' tyi'tyúucha'ij, ajta néijmi'i jin japuan huatányuusij tyí'tíj ti jin je'ej tyóomua'ajcaj.

18 Tavástara' pu véjri' séejre', ti'ij hua' japua huatányuunyij a'íijma i maj quee je'ej tyéejtyoovej i juxiéjnyu'caa tzejta' majta meríj yo'riej i maj jitzán tyí'íjchó'va'ca'aj.

19 A'íjna i tyáati' ti tyámua' tyi'tyúucha'ij jéehua pu tyí'tíj jin japuéjtzitaren,

ajta a'íjna i Tavástara' a'íi pu néijmi'i jin japuan huatányuusij.

20 A'íi pu néijmi'i i caríira' cha'ij,

camu mij séej antyína'caj.

21 A'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij a'íj mu jin cui'nyij i maj jin je'ej pua'aj ricíj,

majta a'íimaj mu japuéjtzitaren i maj jájcha'íire' a'íjci i tyáataj ti tyámua' tyi'tyúucha'ij.

22 Ajta a'íjna i Tavástara' a'íi pu hua' japua huatányuusij a'íijma i maj jimi tyí'huüre',

¡camu a'yan tya'ajpuéjtzij muá'ju'un a'íimaj i maj jitzán tyí'ca'nyej!

35

Je'ej tyej tyaatáhuonyij tí'ij i Tavástara' taatáhuüre'en

David tí ja' a'rij

¹ Tavástara', pata'aj hua'ajcha'üre'ej a'íjma i maj nyéetzij nyéjcha'üre';
pajta huo'tanyó'si'tye'en a'íjma i maj nyéetzij nyenyo'si'tye'ej.

² Pata'aj tyámua' jáa'uurej i paj jin huatyényo'se'en pajta je'en
naatáhuüre'en,

³ pata'aj já'ajchueenyij a' chúun pej pij huo'tanyó'si'tye'en a'íjma i maj
nyamuaritye',

¡naaté'exaatye' paj muáaj a'ín pué'een i tí nyajapuáj huatányuusij!

⁴ Miche' jutyévi'ra'aj muatóo'uunaj
a'íimaj i maj jaxie've' maj naajé'caj;
miche' jutyévi'ra'aj muatóo'uunaj
a'íimaj i maj jaxie've' maj tyinaapuéjtye'en;

⁵ ¡miche' a'yan huárinyij tí'ij i xiéerij áacaj tí yo'cuí'naj!
a'íjna i tí tajapuá tyí'huüre' i Tavástara' jimi a'íi pu ahuojóohua'xij.

⁶ ¡Che' huatyática'rej i hua' juyéj jitze ajta huapuítij'cij,
che' a'ín huo'tamuáaritye'en i tajapuá tí tyí'huüre' i Tavástara' jimi!

⁷ Canu je'ej hua'uuriáacaj mati'ij a'íimaj avíitzij jin jaxie'va'ca'aj maj
naatyéevi';

canu nyajta je'ej hua'uuriáacaj mati'ij a'íimaj ja'tyáacuj
neyj nyij nyáaj a'áa ja'tyéjvetyij.

⁸ ¡Che' je'ej pua'aj tyú'rinyij hua' jimi!
¡Miche' jujíimua'aj je'ej pua'aj huóo'uurej!
¡Che' je'ej pua'aj tyá'ra'nyij hua' jimi!

⁹ Aj nu nyij huatányetyamua've'sij i Tavástara' jimi,
jí'nye a'íi pu nyajapuáj huatányuusij.

¹⁰ Nyaxiéjnyu'caa nu jin a'yan tyu'taxájtaj tíjin:
“¿A'tanyíj ajtáhua'aj séejre' tí a'yan een patí'ij muáaj Tavástara'?
Muáaj paj hua' japua huatányuusij a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue'
a'íjma jimi i maj jéetze' uhuácaca'nye' mequee a'íimaj,
i maj majta je'ej pua'aj huá'uurej.”

¹¹ A'íimaj mu nye jitze tyí'pua'ritye' i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij
majta a'íj tyí'nye'ihuo' tyí'tíj ney nyáaj quee mua'reej.

¹² Nyáaj nu tyámua' tyí'uurej hua' jimi majta a'íimaj mu je'ej pua'aj
nya'uurej,

a'íi pu'ij jéehua nyaxaamujritye',

¹³ jí'nye mati'ij a'íimaj tyí'cucuí'ca'aj
nyáaj nu hua' jime' je'ej tyé'nyamua'ajcaa,
nyáaj nu cha' nyana'aj tyí'tyéneche'tyahua'aj nyajta nye ítzi'va'ca'aj,
nyajta nyatzájta' a'náj tina'aj jahuocaa'aj.

¹⁴ Nyáaj nu nyaxaamujritya'ca'aj nyajta je'ej tyé'nyamua'ajcaa,
cuxáa nyaj a'íjna jin nyaxaamujritya'aj tí'ij náana'aj tí huámu'nyij,
nusu a'íjna i tyaj néemi'ij á'tajaahuatye' ca' i nye'ihuára'.

¹⁵ Ajta tí'ij nye jimi je'ej pua'aj tyu'ríj,

néijmi'i mu a'íimaj naatyá'a'tzaca';
 cuxáa maj tyeítýee pué'eenye' maj quee nyamua'tyej,
 majta jéehua huápuí'ij je'ej pua'aj náaruj.

¹⁶ A'íi mu je'ej pua'aj tyí'nyaxaj, majta nya'a'tzej,
 majta na'ráasej a'íjci jime' maj jéehua nyaxana've'ej.

¹⁷ Tavástara', ¿a'chunyéj pooj á'tyeeren paj hua'raséeraj puá'mej?
 ¡Pata'aj nyaj japua huatányuunyij, jì'nye a'íj nu jìn júurij,
 a'íjma jimi i maj a'yan tyí'tyaci'xij mati'ij i muajyéj!

¹⁸ Nyetyimuatatyójtzi're'ej hua' tzajta' a'tyéityeristyamua' maj jéehua
 ará'asej;
 ¡menyeséeracaj mu a'íimaj nyati'ij tyámua' tymuaatyátoosij!

¹⁹ Miche' quee nyéetzij jìn jutyamua've'ej a'íimaj i maj nyéjcha'íire',
 miche' quee jutyamua've'ej a'íjci jime' nyej nyáaj nyaxaamujritye' a'íimaj
 i maj cha'mana'aj tyi'tíj jìn nyajaaxiejvi'.

²⁰ Jì'nye camu a'íimaj jahuoo maj juxáahuaj séjre'ej,
 sulu a'íi mu avíitzij jìn tyámua' ju'uurej mej mij tyi'tíj je'ej pua'aj huá'uurej
 a'íjma jimi i tyeítýee maj tyámua' naa tyityeecháatimee,

²¹ a'íi mu acácuaxa'va'raj nye jimi, mej mij hue'tzij jìn a'yan tyinaataxáj
 tíjin:
 “¡Cási' tají'ij tu jìn tyeríj jaaséj!”

²² ¡Muáaj paj hua'sej, Tavástara'!
 ¡Capáj a'yan eenye' tí'ij i tí quee atányuuvej!
 ¡Capáj nye jimi ajtáyi'can!

²³ Ájchesij, Tavástara' nyaj Dios, ¡huájisij!
 Pata'aj no'xá'puí'intari'tze'en, nyajamuan paj séjre'ej.

²⁴ Tavástara' nyaj Dios, pata'aj no'xíjtye'en,
 a'íjci jime' i paj muáaj jìn tyámua' naa tyá'xa'puí'intare'.
 ¡Miche' quee a'íimaj nya'a'tzej!

²⁵ Miche' quee a'yan tyí'xajtaj nusu maj a'yan tyí'mua'ajcaj yee:
 “¡A'yaa tu tyá'xie'va'ca'aj!
 ¡Tu'ríj néijmi'i jìn ja'antypuá'rij!”

²⁶ Miche' huápuí'ij huatóotyevi'ra'astaj
 a'íimaj i maj nya'a'tzej a'íjci jime' tí quee tyámua' tyí'nya'uurej,
 miche' jéehua huápuí'ij huatóotyevi'ra'astaj
 a'íimaj i maj jéehua nye jimi óotzaahuatye'.

²⁷ Ajta miche' huatóotyamua've'en majta huájíjhua muutyámua'va'aj
 a'íimaj i maj nyeséejracuj nyaj tyu'tyámue'ti;
 miche' a'náj tína'aj a'yan tyí'xajtaj tíjin:
 “¡Va'cán pu jìn tyí'ijta i Tavástara',

ajta ja'ránajchi tí tyámua' tyí'eenye' a'íjci jimi i tí jahuíire'!”

²⁸ Nyenyanúu nu jìn jaataxájtaj i paj jìn tyámua' tyí'uurej;
 ¡néijmi'i tújca'rij tzajta' nu tymuaatatyójtzi're'ej!

36

Tyi'tíj ti i tyáati' jin je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij ajta i Dios ti tyú'puejve'

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. David ti ja'a'rij, Tavástará' ti jimi tyí'huiire'

¹ A'ájna i ti je'ej pua'aj een a'íj pu tyí'ixaatye' i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij tyétye' imuáj i xiéjnyu'caria'ra' tzajta'.

Capu a'náj tzajta' séejre'

ti'ij tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'íj i Dios.

² A'yaa pu tyóomua'tzej maj néijmi'i tyámua' tyá'xaj, capu ij jaxana've' i ti jin je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij.

³ Je'ej pu pua'aj tyí'xaxa'aj ajta tyí'hue'taca, a'íi pu yo'riej i ti xá'pui', ajta jaatapuá'citaca' i ti tyámua' een.

⁴ Huaque'tíj pu a'ájna jo'tíj já'hui'caa, a'íj pu curia'mua'sij tyi'tíj ti jin je'ej pua'aj huárinyij,

huápu'i'ij pu a'íj jitze juca'nyej i ti jin je'ej pua'aj ricij capu ij jaxie've' ti jaatapuá'citaj i ti je'ej pua'aj een.

⁵ Ajta i paj jin taxie've', Tavástará', tajapuá pu imuáj ja'rá'asej; ajta i paj jin tyámua' een a'áa pu ja'rá'asej i ti huá'raa jitze tajapuá ti séejre'.

⁶ A'ájna i paj muáaj jin tyí'xa'pui'intare' a'yaa pu een ti'ij i jiríj ti jéetze' ajtíti'ijmee;

ajta i paj jin tyí'ijta a'yaa pu een ti'ij i jájtyij ti ve'éj ti ajta huápu'i'ij atyáati'. Muáaj, Tavástará', muáaj paj huá'cha'ij i tyeítyee pajta i tyi'tyán maj tyityaací'ij.

⁷ ;Dios, huápu'i'ij pu naa huasé'rin i paj jin taxie've'!

Muéetzij mu jimi jahuoo, a'íimaj i tyeítyee mej mij huatyóohuiire'en.

⁸ Tyámua' mu naa tyityaatajú'xaj

a'íjci jime' i ti jéehua i cue'ráj tyí'sejre' a'ájna jo'paj ja'chej,

muáaj paj hua'tá'caa mej mij huaye'en a'íjci jitze i játya'naj ti naa éenye'ej mui'yej,

⁹ ji'nye muéetzij jitze pu séejre' i júuricamej ajta muéetzij jimi i'ríj tyej tyij ma'unyéjnye'rej.

¹⁰ Pata'aj a'náj ti na'aj hua'tá'care'en i paj jin taxie've' pajta i paj jin tyámua' een

a'íjma i maj muéetzij muamua'tyej,

a'íjma i tyeítyee maj quee tyi'tíj jin á'itzeere'.

¹¹ Capáj tyi'tá'care'en maj naatzúinajyi'can a'íimaj i maj óotzaahuatye'

nusu maj a'íimaj nyenyo'si'tya'aj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

¹² ;Cási' a'íimaj mu eetávitzej i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij!

;A'íi mu eetávitzej mej mij quee che' ájhuiixi'in!

37

Tavástará' paj jitze tyú'ca'nyej

David ti ja'a'rij

¹ Capáj nyu'camui'ij tyij majta a'ín pué'eenye' i maj je'ej pua'aj tyi'tyetyúucha'ij,

capáj pajta huá'xana've'ej a'íjma i maj je'ej pua'aj ricij,
 2 ji'nye jiye'tzín mu huatyáhuasij, a'yájna tí'ij i ixáj;
 ja'yaa mu tyityeeríá'huasij tí'ij i tu'páj!

3 Tavástara' paj jitze tyú'ca'nyej pajta tyámua' tyi'tyía'cha'ij,
 a'yan paj chajca i cháanacaj japua pequee tyi'táj jin a'itzéeria'aj.
 4 Tyámua' paj naa tyáaxie've'en i Tavástara',
 a'í pu néijmi'i tyimuaatá'sij tyi'táj paj jéetze' xie've'.

5 Pajta a' júuricamej jaatá'an i Tavástara',
 a'íj paj jitze tyú'ca'nyej, a'í pu'ij muaatyáhuire'ej.
 6 A'í pu muaatá'sij paj a'yan huasé'rihua'an tí'ij i tatzárij a'íjci jime' paj
 tyámua' tyi'tyía'cha'ij
 a'yájna tí'ij i xicáj tya'taa a'tzáaj tacuaríixpuaj.

7 Capáj je'ej tyí'nyuuca'an i Tavástara' jimi,
 naa paj tyu'ta'cua'nyéej petyu'chó've'en tí'ij a'ín muaatáhuire'en.
 Capáj jajaaxie'vi'raj a'íjci i tí tyu'tyáamue'táj,
 nusu a'íjci jimi i tí avíitzij jin je'ej pua'aj ricij.

8 Huatapuá'citaj i paj jin nyú'camui', jó'hua'xij tyi'táj paj jin nyú'camui';
 capáj nyu'caj, ji'nye jéetze' pu je'ej pua'aj tye'mej.
 9 Ji'nye i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij aa mu imuáj huojóohua'xij i chuéj
 japua,
 majta i maj jitzán tyí'ca'nyej i Tavástara'
 a'íimaj mu a'yan huochéetya'ajra'sij.

10 Capu che' a'chu á'tyeeren matí'ij quee che' ma'huá'taj muá'ju'un i maj
 je'ej pua'aj ricij;
 tyij pajta jéehua hua'huocaj, capáj che' hua'tyoonij.
 11 Majta i maj quee óotzaahuatye' a'íjma pu a'rij ja'mej i cháanacaj
 majta juxáahuaj huacháatima'aj muá'ju'un.

12 A'íjna i tí je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij a'í pu tyámua' ju'uurej tí'ij je'ej
 pua'aj jáa'uurej i tyáataj tí tyámua' tyi'tyúucha'ij,
 ajta jéehua huápu'ij jaxána've'ej ja'ráasej.
 13 Ajta i Tavástara' pu hua'a'tzej, ji'nye a'í pu jamua'reej
 tí arí tya'rá'iixaj a'íjci jimi i tí je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij.

14 A'íimaj mu tyí'ijcunaj i tyúuchun i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij majta
 tyámua' tyí'uurej i tú'namua'aj,
 mej mij hua'antypuá'ritey'en i maj quee je'ej tyéejviicue' majta i maj quee
 óotzaahuatye',
 ajta mej mij huó'cui'nyij i maj tyámua' tyityetyúucha'ij.
 15 Ajta a'í pu i tyihuá'chuun hua'antyéztzesij i hua'xiéjnyu'caa jitze,
 ajta i tyihuá'tu'namua' tyu'tyána'xij.

16 Tyi'táj tí cñ na'aj caa tyí'ijcha'ij a'íjna i tyáati' tí tyámua' tyi'tyúucha'ij

jéetze' pu tyámua' een quee tyi'táj maj jéehua tyícha'ij i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee.

17 Ji'nye Tavástara' pu hua'antypua'ritye'sij a'íimaj i maj je'ej pua'aj ricij, ajta hua'cha'íij ja'mej i maj tyámua' tyityetyúucha'ij.

18 Tavástara' pu huá'cha'ij a'íijma i maj quee tyi'táj jin á'itzeere', ajta jusén jin séeria'aj ja'mej tyi'táj maj a'íimaj ancuriáa'sij.

19 Ti'ij je'ej pua'aj tyl'rijcaa, ti'ijta huatújri'huaj, camu tyévi'si' séeria'aj muá'ju'un, ji'nye jéehua mu tyi'ijcha'íij muá'ju'un i maj tyú'cua'nyij.

20 A'íimaj i maj je'ej pua'aj ricij a'yaa mu tyityeetyátaasij ti'ij tu'páj ti huáchij, majta i maj jájcha'iire i Tavástara' a'yaa mu tyityaja'huópua'rixi'ij ti'ij i citzjij.

21 A'íjna i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij a'íi pu tyúunyejvi' ajta capu tyí'na'chitaj, ajta a'íjna i tyáati' ti tyámua' tyí'tyevij a'íi pu naa tyihuojó'mua'raj ajta tyú'puejve'.

22 A'íijma i Tavástara' ti tyámua' tyihuo'tyátoosij a'íi mu ja'ancuriáa'sij i chuéj, ajta a'íin ti je'ej pua'aj huá'uurej a'íi mu antypua'rrij.

23 Tavástara' pu tyámua' naa tyévi'tij a'íjci i tyáataj ajta a'íj jitze jáavi'tij i juyéj a'íj ti aráanajchi,

24 ajta tipua'aj eetávetyij, capu a'yan éenye'ej ja'mej, ji'nye i Tavástara' pu javi' i muáca'ra'an jitze.

25 Nyáaj nu huátyamueestariaca', nyajta nyerij vastacirie', ajta canu a'náj jaaséj a'íjci i tyáataj ti tyámua' tyi'tyúucha'ij ti tyi'táj jin japuéjtzitarej

canu nyajta a'náj huo'séj i yójmua'mua' maj tyi'táj huóotiveenyij.

26 A'náj tina'aj pu tyihua'cu'vej, ajta tyú'nyijtye', majta i yójmua'mua' tyámua' mu naa tyityeetyátuihuaj.

27 Ajtára' a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj een pajta je'en tyámua' tyi'tyía'cha'íij, a'yaa paj a'náj tina'aj tye'ejcha'íij puá'mej jo'paj ja'huá'chejtye'en.

28 Ji'nye Tavástara' pu jaxie've' a'íjci i ti tyámua' tyi'tyúucha'ij ajta quee huojo'hua'naj a'íijma i maj quee tyi'táj jin á'itzeere', ajta hua'antypua'ritye'sij a'íijma i maj je'ej pua'aj ricij capu ajta huo'ta'sij maj séecan hua' jitze eeráanyej.

29 A'íimaj i maj tyámua' tyí'tyetyeityee a'íi mu ja'ancuriáa'sij i chuéj majta jusén jime' a'íjci japua huacháatima'aj muá'ju'un.

30 A'íjna i tyáati' ti tyámua' tyi'tyúucha'ij ja'huo'itéericán pu jin tyí'xaj, a'íjna i tyáati' ti tyámua' tyi'tyúucha'ij a'íj pu tyí'xaj i ti tyí'xa'pui'.

31 Ajta i xiéjnyu'caria'ra' tzajta' ú'sejre' je'ej ti i Dios ra' tyí'mua'taj, ajta quee a'náj antypuutyij i ju'íicaj jime'.

32 A'íjna i ti je'ej pua'aj ricij a'íj pu avíitzij jin eeve' i tyáati' ti tyámua' tyi'tyúucha'ij,

a'íjci jime' ti a'yan tyá'xie've' ti jaajé'caj;

33 ajta i Tavástara' capu tyu'tá'sij ti tyi'tíj je'ej pua'aj ja'uurej, capu ajta tyu'tá'sij mej mij tyi'tíj jitzán pua'ritye'ej.

34 Muáaj, Tavástara' paj jitze tyú'ca'nyej, pajta ja'rá'astijre'en, a'íi pu'ij tyámua' tyimuaatyátoosij ajta muaatá'sij paj muáaj ja'ancuriá'an i chuéj.

Mua' jí'ij paj jin hua'sejran mati'ij antyipua'rej i maj je'ej pua'aj ricij.

35 Nu'ríj jaaséj a'íjci i ti je'ej pua'aj ricij, jéehua pu óotzaahuatyé', a'yaa pu jéehua tyi'tyáxamue' ti'ij i ciyéj ti a'áa ja'távej jo'tíj jo'jí're'en,

36 ajta je'ej pu huárupij, capu che' ma' já'sejre', nyáaj nu jáahuoj, ajta canu jáatyoj.

37 Pata'aj jaaséj a'íjci i tyáataj ti tyámua' een ajta quee tyi'tíj jin á'itzeere', juxáahuaj pu naa atyeje'chaaj ja'mej a'íjna i tyáati'.

38 Majta i maj quee tyihuojó'itej a'íjma mu néijmi'caa antyipuá'ritye'sij, a'yaa mu mij majta tyitye'entyipuá'rij a'íimaj i maj je'ej pua'aj ricij.

39 A'íjna i ti huá'huiire' i tyeítyee maj tyámua' een Tavástara' pu jimi já'ma'can,

a'íi pu'ij huo'tyáhuire'sij ti'ijta tyi'tíj jéehua hua'tyesi'huaritye'ej.

40 Tavástara' pu huo'táhuire'ej mej mij huatóo'uunaj.

A'íi pu tyu'tá'sij mej mij huatóo'uunaj a'íimaj jimi i maj je'ej pua'aj ricij, ajta hua' japua huatányuusij,

ji'nye a'íj mu jimi jáahuoj ti'ij a'íin huó'cha'íin.

38

Je'ej ti tyu'tyényuunyij ti'ij jaatáhuoonyij ti i Dios jaatáhuire'en

Chuúicarij David ti jo'tyéyu'xaca'aj, mej mij a'íjna jin néijmi'i tyo'támua'reej i mu'vejrij

1 Tavástara', capáj nyetya'xi'ij a'íjci jime' i paj jin nyú'camui' capáj pajta puéjtzij nyata'care'en pati'ijta nyu'camui'ij.

2 Ji'nye pu'ríj nye jitze rá'aj a'íjna i paj jin puéjtzij naatá'; ja'íj paj jin puéjtzij naatá' a'chu paj uhuájca'nyej!

3 A'íjna i paj jin nyú'camui' a'íjci jime' nyej nyáaj tyi'ijxána'cira', néijmi'que' nu i nye tyévij jitze tyí'cui', icapu síj tyámua' een i nyacaríj!

4 Canu che' je'ej jájtyoovej a'íjci jime' nyaj jéehua je'ej pua'aj huaríj, jéehua pu tyí'nyetyesi'huaritye' canu nyij che' tyé'viicue'.

5 A'íjci jime' nyaj quee tyi'tíj jó'itej, pu'ríj tyépetyj i nyaj jin tyí'puejtyi' ajta je'ej pua'aj tyaarie'ej.

6 A'náj tina'aj nu nyaxamúuritya'aj menyo'cha'can, na'canyamua'astij nyajta quee je'ej tyéejtyoovej.

7 Nyahuárij pu nyacui' a'íjci jime' i nyaj puistaj, inéijmi'que' nu tyí'cui' i nye tyévira' jitze!

⁸ Huápui'ij nu tyí'cui' nyajta quee che' nyaca'nyej,
ja'ájna i nyaj jin nyeyiin nyaxiéjnyu'caa nu jin nyeyiin!

⁹ Tavástara', muáaj paj jamua'reej je'ej nyej nyáaj tyá'xie've',
ajta i nyaj jin ucayáatiyi'ij muáaj paj asíj tyámua' naa tyá'mua'reej.

¹⁰ Nyaxiéjnyu'caa pu ca'nyiin jin ú'tzunaj,
capu che' ma' já'sejre' i nyaj jin uhuájca'nyej,
jcanu nyajta che' tyámua' metyóonyeej!

¹¹ A'íimaj i maj tyámua' naa tyi'nya'amíincustyamua',
majta i maj je'ej nyamuarimuaj,
aa mu ímuáj jo'tyú'uj, mej mij quee jaaséj i nyaj jin tyí'cui'.

¹² A'íimaj i maj nyeje'catamui', tyi'tíj mu jin avíitzij je'ej nya'uurej,
i maj jaxie've' tí'ij je'ej pua'aj tyí'nya'uurej, a'íi mu jaxaj je'ej maj
tyina'antypuá'rite'en
majta a'náj tina'aj jaaxá'pu'intarej mej mij avíitzij jin je'ej pua'aj
náa'uurej.

¹³ Nyajta nyáaj a'yaa nu ricij tí'ij i tí quee iityánamuaj,
cuxáa nyaj quee huá'namuajraj;
cuxáa nyaj quee atányuuve'en, canu acácuaxa'va'raj.

¹⁴ A'yaa nu een tí'ij i tí quee iityánamuaj
ajta quee nyuuvej tí'ij jujapuá huatányuunyij.

¹⁵ Nyáaj nu muéetzij jimi tyi'ijchó've',
Tavástara' pajta nyaj Dios paj pué'een,
a'yaa nu tyá'xie've' paj muáaj nyaj jime' huatányuunyij.

¹⁶ A'íj nu'uj muahuavii mej mij quee nyéetzij nya'a'tzej,
mej mij quee jutyamua've'ej nyati'ijta tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en.

¹⁷ A'yaa pu tyi'ji're'can jime', nu'ríj tin eetávesij,
ajta quee tyápuaapua'rej i tí tyinyetyáacui'.

¹⁸ Nyaataxájta tyi'tíj nyaj jin ootyá'itzeerej,
ji'nye capu naa nya'asej i nyaj jéehua tyi'tíj jin ootyá'itzee.

¹⁹ Mu'ríj jéetze' huatámui'riaca' i maj nyéjcha'íire';
jéehua mu i maj cha'mana'aj tyi'tíj jin nyéjcha'íire'.

²⁰ Je'ej mu pua'aj nya'uurej a'íjci jime' nyej nyáaj tyámua' naa hua' jimi
tyí'uurej;
ji'nye nyáaxie've' nyej tyámua' rijcaj a'íi mu mij jin nyéjcha'íire'.

²¹ Tavástara', jcapáj juséentacan manúujipuan!
Nyaj Dios, jcapáj nye jimi ajtáyi'can!

²² Nyaj Dios pajta nyaj vástara', jjiye'tzín paj mujo've'me'en pej pij
naatáhuíire'en!

39

Capu á'tyeeren i tyaj jin júurij

I tí a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuicaj. A'íin tí jo'yú'xaca' i
Jedutún. Chuíicarij David tí jo'yú'xaca'

¹ Nyáaj nu a'yan tya'tányarajcaa nyej tyámua' tyi'tyínyecha'íicaj,
nyaj quee je'ej pua'aj tyí'xajtaj,

nyaj quee je'ej pua'aj tyí'nyuuca'an
matí'ij móoj yevéjri' huatyú'uucaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

² Nyajta a'yan rijcaj tí'ij i tí quee atányuuvej, canu tyí'tíj xajtaca'aj.

¡Canu nyana'aj nyajta a'íj xajtaca'aj i tí xá'puí'!

Ajta pu'ríj jéetze' tyinyetyácuí'ca'aj;

³ ¡ajta i nyaxiéjnyu'caa tzajta' pu nú'tieexi'raca'aj!

A'íj nu jitze tyí'ria'mua'síma'caj, tí'ij nyatzájta' tiéj huataséjre,
aj nu nyíj ca'nyín jin a'yan tyu'taxájta' tíjin:

⁴ "Tavástara', naaté'exaatye' ney nyíj jáamua'reej je'ej tí nye jimi tye'mej
ajta a'chunyéj na'tyéeren nyaj júuríj na'mej,
ney nyíj jáamua'reej ney quee a'chu á'tyeeren nyajúuríj.

⁵ Muáaj paj naatá' ney nyíj cii nyana'aj á'tyeevi'in nyaj júuríj,
capu tyí'tíj pué'een muéetzij jimi i nyajúurícamej.

¡Néijmi'i mu i tyeítyee a'yan á'tíjtí' tí'ij séej tí ucayáatira'nyíj!

⁶ ¡Néijmi'i mu i tyeítyee a'yan een tí'ij i quéenyi'istarij!
Capu tyí'tíj je'ej tyeetyáhuúire'ej tipua'aj jéehua tyí'íjsiire'en i tí tyá'najchíj,
jí'nye capu jamua'reej a'tíj tí tyí'ci'tyíj i tí tyí'íjsiire'síj.

⁷ Ajta tipua'aj a'yan tyí'eenye', Tavástara', ¿tyí'tanyí jin nyetyí'cho've'?

¡Muéetzij nu jimi tyí'íjchó've'!

⁸ Pata'aj nyajapuáj huatányuunyíj a'íjci jime' nyaj tyí'íjxána'cira';
capáj tyí'tá'care'en mej mij a'íimaj je'ej nyojo'mua'raj i maj quee
ma'umuámua're'.

⁹ 'A'yaa nu huaríj tí'ij i tí quee atányuuvej nyajta quee acácuaxa'taca',
jí'nye muáaj paj a'íin pué'een i tí néijmi'i jin a'yan rinyíj.

¹⁰ Ajta capáj che' puéjtzij nyatá'care'en,

jí'nye nu'ríj huápui'íj a'íjci jin japuéjtzitarej.

¹¹ Muáaj paj tyámua' ja'uurej a'íjci i tyévíj puéjtzij paatá'caria'aj a'íjci jime'
i tí jin quee xá'puí' huaríj,

pajta a'yan ja'uurej tí'ij i chuéj tí muúnyíj tyí'tíj tí a'íin jéetze' xie've'.

¡Néijmi'i mu i tyeítyee a'yan een tí'ij séej tí ucayáatira'nyíj!

¹² "Tavástara', huánamuaj je'ej nyaj a'jimi tyu'tyényuusíj,

¡pata'aj tyámua' tyáanamua' je'ej nyaj tyí'nyeyiin!,
¡capáj quee ave'nyuuca'an nyatí'íjta eetaja'ra'tajyi'can!

A'yaa nu a' jimi een tí'ij i tí séej chuéj japua já'ma'can,
tí'ij i pína'aj tí huayí'ij na'aj, a'yájna matí'ij i nyahuásímua'ci'íj.

¹³ Capáj che' nyeséjra, cii tyinaatá' ney nyíj ucayáatira'nyíj,

ííj nyéj nyooj yésejre' nyajta quee xu huamuí'."

40

Na'ráanajchíj nyaj a'yan huárinyíj je'ej paj muáaj tyá'xie've', nyaj Dios

I tí a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuuiicaj. Chuíicarij David tí jo'yú'xaca'

¹ Tavástara' nu jimi jaatyájtóo i nyaj jin tyí'íjchó've',

a'íi pu'íj ecóotutaca' tí'ij jáanamua' je'ej nyaj jimi tyá'huoo,

² nyajapuáj pu huatanyúj ney nyíj quee huamuí'nyíj a'ájna jo'tíj ja'tyácun,

capu tyu'tá' nyej nyij atyájcataj jo'tij jéehua jo'jéxaj.
A'áa pu nyaja'rá'íicatyej jo'tij tyámua' naa tyojo'toonyij,
tyámua' pu tyí'uurej jó'nyaj jooméj.

³ A'íi pu naatá' nyej nyij jájcuacan tyu'táchuiicaj,
a'íjci i chuúicarij i nyaj jin tyámua' tyaatá'an i Dios.
Mamue'tij mu, mati'ij a'íj huaséj, aj mu mij tyu'tyátzaahuatyej
mati'ij mij a'íj jitze tyu'tyáaca'an i Tavástara'.

⁴ ¡Che' huatóotyamua've'en a'íjna i tyáati' ti i Tavástara' jitze tyí'ca'nyej
ajta quee a'íjma jitze tyí'ca'nyej i maj óotzaahuatye'
nusu a'íjma i maj sánturij najchej!

⁵ Nyavástara' ajta nyaj Dios,
jéehua pu tyí'sejre' i ti naa tyu'sé'rin muáaj paj tyú'taahuaca'
ajta je'ej paj jéehua ityájma tyitá'cu'vej.
¡Capu tyi'tij séejre' ti a'yan huasé'rihua'an pati'ij muáaj!
Nyáaxie've' nyaj huo're'ixaatye'en, nyaj a'íj tyu'taxáj,
ajta canu pújoorej nyej nyij néijmi'i tyu'taxáj.

⁶ Capáj muáaj a'íjna jin atyamua've' maj a' jimi tyu'támu'vejritaj
nusu maj jatziij tyimuaatámu'vejritye'en,
capáj pajta jahuoo mej mij ya'muáatyee a' jimi huatámu'vejritaj
nusu maj tyi'tij tyu'tá'an a jimi pej pij a'íjna jin tyihuo'tú'uunyi'.
Sulu a'yaa paj huaríj, muáaj paj naatá' nyej nyij iityánamuajra.

⁷ A'íj nu jin a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: Yá'nyaj huatyéjve,
a'yájna tí'ij nyaj jime' tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

⁸ Nyaj Dios, nyéetzij pu na'ránajchij nyaj a'yan huárinyij je'ej paj muáaj
tyá'xie've',

nyaxiéjnyu'caa tzajta' pu séejre' je'ej paj muáaj tyí'nyamua'tyej.

⁹ A'íimaj mu mue'tij tyi'séeracaj a'tyéityeristyamua'
nyati'ij huo'taséjra tyi'tij ti xá'pui'.

¡Muáaj paj tyámua' naa tyá'mua'reej, Tavástara', nyaj quee a'náj hu-
atyápua'riaca'!

¹⁰ Canu a'náj quee jaataxájtaca' a'íjci i paj jin tyámua' tyí'uurej,
nu'ríj jaataxájtaca' paj quee tyi'tij jin á'itzeere' nyajta i paj jin tahuiire'.
Canu a'náj jaatyá'avaataca' i paj jin taxie've' ajta i ti ji'réc'an jime'
muéetzij jimi

a'íjma jimi a'tyéityeristyamua' i maj jéehua ará'asej.

¹¹ Pajta muáaj, Tavástara', capáj nya'aviitze'ej i paj jin tyámua' ny-
ojo'mua'raj.

A'náj tina'aj paj nyecha'íj a'íjci jime' i paj jin nyaxie've' ajta i paj jin
tyámua' een.

¹² Ji'nye jéehua pu je'ej pua'aj tyí'nya'uurej
ajta quee i'ríj nyaj jaatyé'iten a'chu ti arí pua'máj je'ej pua'aj tyináaruuj.
A'íi pu arí nyeria'naj i nyaj jin je'ej pua'aj huaríj,
canu nyij nyajta che' tyámua' metyóonyeej.
Pu'ríj jéetze' ará'asej quee i nyaj cipuáj,
capu ij ajta che' nyaca'nyisti'.

¹³ Tavástara', pata'aj cui' mujo've'me'en pej pij nyajapuáj huatányuunyj.
Tavástara', ca'nácan paj mujo've'me'en pej pij naatáhuire'en.

14 ¡Miche' néijmi'i jin huápui'ij tyévi'si' huataséjre'en
a'íimaj i maj jaxie've' maj na'antyipua'ritye'en!

¡Miche' tyévi'si' séeria'aj huatóo'uunaj
a'íimaj i maj je'ej pua'aj nya'uuriajmuí'!

15 ¡Miche' jutyévi'ra'aj muatóo'uunaj
a'íimaj i maj je'ej pua'aj nyojo'mua'raj!

16 Majta néijmi'i a'íimaj i maj muéetzij muahuoo

miche' a'íimaj jéehua huatóotyamua've'en,

majta i maj jaxie've' paj hua' japua huatányuunyij

miche' a'náj tina'aj a'yan tyí'xajtaj tijin: "¡Va'cán pu jin antyúumua'reej i
Tavástara'!"

17 Ajta nyaj jime', nyaj quee je'ej tyéejviicue' nyajta quee je'ej tyéejtyoovej,
capáj nyojo'hua'nán, Tavástara'.

Muáaj paj a'íin pué'een i ti nyahuiire' ajta nyajapuj huatányuusij,

¡capáj á'tyeevi'in, nyaj Dios!

41

Je'ej ti tyu'tyéenyuj i a'tíj ti tyí'cui'

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti
jo'yú'xaca'

1 Che' huatóotyamua've'en a'íjna i ti a'íj jitze tyí'mua'tzej i ti quee juca'nyej
ajta quee je'ej tyéejviicue',

Tavástara' pu japuan huatányuusij ti'ijta je'ej pua'aj tyí'rijcaa.

2 Tavástara' pu jacha'íij ja'mej,

júuricamej pu jaatá'sij ajta ti'ij huatóotyamua've'en i chuéj japua,

ajta quee tyu'tá'sij ti'ij a'yan atyojo're'nyej je'ej maj tyá'xie've' i maj
jájcha'íire'.

3 Tavástara' pu ca'nyíjra'aj jaatá'sij ti'ij quee che' tyé'viicue'raj,

ajta tyámua' ja'uurej a'íjci i ti jin tyí'cui'.

4 Nyáaj nu a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

"Tavástara', ná'ancu'vaxi',

tyináahuaatye', tyij nyajta muéetzij jimi ootyá'itzeerej."

5 A'íimaj i maj nyéjcha'íire' a'yaa mu tyá'xie've' ti'ij je'ej pua'aj
tyí'nya'uurej, a'yaa mu tyí'xaj tijin:

"¿A'najnyi mui'nyij tyej tyij quee che' ja'tamuá're'rihua'an?"

6 Ya mu nyetyésise', majta quee tzáahuatyí'ra'aj jin a'yan ricij,

hua'mua'tziira'aj jitze pu séejre' néijmi'i i ti je'ej pua'aj een,

a'aj pu ámiteere' mati'ijta cáayej jitze ajoju'un.

7 A'íi mu jusiire' i maj nyéjcha'íire' mej mij nyéetzij naaxáj,

a'yaa mu tyí'mua'tzej nyej nyasíj pué'eenye' i nyaj jin japuéjtzitarej

8 majta a'yan tyí'xaj tijin:

"Tyiyáaru' pu jimi jo've'mej i ti jin tyí'cui',

a'íj pu jin huaca'aj jo'tíj já'huí'caa ajta je'en quee che' ájchesij."

9 Ajta a'íjna i ti tyámua' naa tyí'nya'amíincuj, nyáaj nyej jitzán
tyí'ca'nyajca'aj,

i ti nyaj jamuán tyí'cua'caria'aj, a'íi pu arí ajta nyéjcha'íire'.

10 Pajta muáaj, Tavástara', ná'ancu'vaxi',

naatá' nyaj ájchenyij nyajta je'en a'yan huó'uurej je'ej ti a'íjma jimi tyi'tyéevijtij.

11 A'yaa nu nyij tyá'mua'reeren nyaj a'yan ricij je'ej ti muéetzij ty-imua'ránajchi,

ti quee nyéetzij jime' jutyamua've'ej a'íjna i ti nyéjcha'íire'.

12 Ajta nyéetzij jime', nyaj tyámua' tyi'tyínyecha'ij nyajta quee tyi'táj jin á'ítzeere',

tyámua' paj tyi'nyevi'raj mua' muáca' jime',

nyej nyij a'náj tina'aj ajamuán aja' séjre'ej.

13 ¡Che' tyámua' éenye'ej séjre'ej i Tavástara', hua' Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can,

íjij ajta jusén jime'!

¡Che' a'yan tyá'ra'nyij!

42

Í nyaj jin tyi'íjchó've' Dios pu jimi já'ma'can

Í ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuicaj. Í nyúucarij ti naa huánamuajrii a'íimaj maj huóomua'tziityej i yójmua'mua' a'íjci i Coré

1 A'yájna ti'ij i muaxáj tyá'huoo i játya'naj ti'ij huaye'en,

a'yaa nu nyaj Dios, nyáaj muéetzij tyi'muahuo.

2 A'yaa pu i Dios nye jitze tyúuxie've' ti'ij i jájtyij, a'íjna i Dios júuricamej ti pué'een.

¿A'najnyí nyajtáhua'aj huatányesejrataj i Dios jimi?

3 Tújca nyajta tíca', a'íj nu jin júurij i nyaj eetaja'ra'tajyi'ij,

meentyij móoj a'náj tina'aj a'yan tyi'nye'ihuo' tijin:

“¿Jo'nyij je'ej je'en a' Dios?”

4 Nyati'ijta a'íjci jitze tyi'riá'mua'sime'en,

aj nu nyij tyi'tá'caa ti'ij jéehua je'ej pua'aj nye jimi tyi'rijcaa.

Nya'tamua're'rii nyati'ij hua' jamuán i tyeityee ajooma'caj,

nyáaj nu ahuojóovi'tisima'aj jo'tij jo'tyéjvee i tyejúujra' i Dios

tyejíhuaj a'íjci jime' tyaj tatyamua've' tyajta tyi'muatyóotzi're'ej.

¡Va'cán tu jin tyámua' naa tyi'ye'estyahua'aj!

5 ¿Ji'nye nyij tyi'táj jin tyi'nyaxaahuataj?

¿Ji'nye nyij tyi'táj jin je'ej tyé'nyamua'astij na'mej?

Nyáaj nu nyerij i Dios jitze tyi'ca'nyej,

a'íjci i nyej nyooj tye'tyóotzi're'ej na'mej.

¡A'íi pu nyaj Dios pué'een ajta i ti nyaj japua huatányuusij!

6 Jéehua pu quee nú'ca'nyisti'.

A'íj nu jin huápu'ij muéetzij jitze tyi'riá'mua'sij

ti'ij na'aj a'ájna i játya'naj jitze Jordán ti ántyapuaj,

ti'ij na'aj a'ájna a jiríj ti jo'quéetimee a' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Hermón ajta a Misar.

7 A'áa pu já'namuajre' jo'tij je'cacúnyijmee

a'íjna i ti ca'nyíin jin tyáhuaasij i ta'ancáamu'yej;

a'íjna i jájtyij paj jéehua muáaj muya'ta'ítyacaa

a'íi pu'ij arí nyajapuaj ucámu'yaca'.

8 Tújca pu i Tavástara' uya'ta'ít'yacaa i ti jin nyaxie've',
ajta tíca' canu ja'antyipúa'ritye'sij i nyaj tyi'tyéchuiicaj
capu ajta i nyaj tyényuusij i Dios jimi júuricamej ti nyatá'caa.

9 A'yaa nu tyé'ixaatye' i nyaj Dios, a'íjna i ti nyaj japua huatányuusij tijin:
“¿Ji'nye pej pij nyojo'hua'xíj?

¿Ji'nye nyej nyij nyaxamúuritya'aj menyo'cha'can
nyajta hua'tzúnye'ej a'íjma i maj nyéjcha'íire'?”

10 I nyacaríj pu ajta nyacui'
a'íjci jime' maj je'ej pua'aj tyí'nyaxaj i maj nyéjcha'íire',
i maj a'náj tina'aj a'yan tyí'nye'ihuo' tijin:
“¿Jo'nyij je'ej jé'een a' Dios?”

11 ¿Ji'nye nyij tyi'tíj jin tyí'nyaxaahuataj?
¿Ji'nye nyij tyi'tíj jin je'ej tyé'nyamua'astij na'mej?
Nyáaj nu nyeríj i Dios jitze tyí'ca'nyej,
a'íjci i nyej nyooj tye'tyóotzi're'ej na'mej.
¡A'í pu nyaj Dios pué'een ajta i ti nyaj japua huatányuusij!

43

1 Nyaj Dios, tyámua' paj tyino'xá'puí'íntari'tze'en;
¡pata'aj naatyáhuíire'en a'íjma jimi i tye'ítyee i maj quee tyá'tzaahuatye'!
¡Pata'aj nyaj japua huatányuunyij a'íjci jimi i ti tyí'hue'tacaa ajta i ti je'ej
pua'aj ricíj,

2 Ji'nye muáaj paj nyaj Dios pué'een pajta i ti naatyáhuíire'e!
¿Ji'nye pej pij quee nyatá'caa nyaj a' jimi séjre'ej?
¿Ji'nye nyej nyij nyaxamúuritya'aj menyo'cha'can
nyajta hua'tzúnye'ej a'íjma i maj nyéjcha'íire'?

3 Mujo'ta'ít'yij i nyaj jin atányeerej ajta i ti ji're'can jime',
ti'ij a'íin naataséjratye'en i juyéj
i ti a'áa jó'nyee jo'tij néijmi'i tyámua' tyejé'een,
a'ájna jo'paj muáaj ja'chej.

4 Aj nu nyij a'áa ja'rá'astij jo'tij jo'tyéjvee i maj japuan muana'michej, nyaj
Dios,
a'áa nu nyij tyimuaatatyójtzi're'ej nyetyi'chuíicaj a'íjci jitze i canárij,
ji'nye muáaj, nyaj Dios, muáaj paj néijmi'i i nyajjúuricamej jitze nyetya-
mua'viste'ej.

5 ¿Ji'nye nyij tyi'tíj jin tyí'nyaxaahuataj?
¿Ji'nye nyij tyi'tíj jin je'ej tyé'nyamua'astij na'mej?
Nyáaj nu nyeríj i Dios jitze tyí'ca'nyej,
a'íjci i nyej nyooj tye'tyóotzi're'ej na'mej.
¡A'í pu nyaj Dios pué'een ajta i ti nyaj japua huatányuusij!

44

Je'ej tyaj tyityeetyényuunyij ti'ij i Dios taatáhuíire'en

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. I nyúucarij ti naa
huánamujrii a'íimaj maj huóomua'tziityej i yójmua'mua' a'íjci i Coré

1 Taj Dios, tu'ríj jáanamujri' i tyaj jin iityanamuaárajmee,
majta i tahuásimua' mu'ríj majta taa'ixaaj

je'ej paj muáaj tyi'táj huáruuj mati'ij móoj a'ímaj júuricaa
je'ej ti tyi'táj huaríj tí'ij a'ájna imuáj putyí'rijcaa.

² Mua' muáca' paj jime'

hui'ráahua'xij a'íjma i maj quee tyá'tzaahuatye',
puéjtzij paj huo'ta' a'íjma i maj séej chuéj japua jo'cháatimee
pajta je'en huo'ta' mej mij a'áa jo'cháatime'nyij i tahuásimua'cí'ij.

³ Ji'nye capu i hua' muáca' huo'ta' capu ajta i tyihuá'chuun huo'ta'
mej mij a'ímaj tyu'tyámue'tin,
camu a'ímaj jaamué'tij a'íjci i chuéj.

Sulu a'ájna i paj néijmi'i jin putyí'uurej ajta i paj jin uhuájca'nyej.
Ajta a'ájna i ti jéehua huanyéeri'ciriajraa a'íjci jime' paj muáaj a'áa
jo'tyávaaca'aj,

ji'nye muáaj paj jéehua hua'xie'va'ca'aj.

⁴ ¡Muáaj paj nyaj Rey!, ¡pajta nyaj Dios!

Muáaj paj huo'ta' mej mij tyu'tyámue'tin a'ímaj i maj a'tyéityeristyamua'
pué'een;

⁵ muéetzij tu jitze ma'can huo'mué'tij a'íjma i maj tájcha'íire',
ja' jitze ma'can tu huo'tziínajraa a'íjma i maj tanyo'si'tya'ca'aj!

⁶ Ji'nye canu nyáaj a'íj jitze tyí'ca'nyej i nyaj tú'namua',
capu ajta i nye chúun naatá'sij nyej nyij tyu'tyámue'tin,

⁷ muáaj paj a'ín pué'een i ti taatá' tyej tyij huo'mué'tin a'íjma i maj
tájcha'íire',

ajta tyévi'si' huo'taséjrataca' a'íjma i maj taxana'va'ca'aj.

⁸ A'náj tina'aj tu a'tatzáahuatye'ej tá'ju'un muéetzij jimi, taj Dios,
tyajta a'náj tina'aj tyi'muatyóotzi're'ej tá'ju'un.

⁹ Ajta papu'ríj matuuhua'xij,

pajta períj tyévi'si' taataséjrataca',
capáj che' hua' jamuán séejre' i taxantáaru'ustyamua'.

¹⁰ Muáaj paj tyu'tá' tyej tyij huá'tziínnye'ej a'íjma i maj tájcha'íire',
a'íi mu tyí'tanahue' i maj taxana've'
majta tyitáa'ri'raciaa je'ej maj a'ímaj tyá'xie've'.

¹¹ Muáaj paj a'áa tojóotoj

cuxáa tyaj cánya'xii pué'eenye' mej mij táacui'nyij,
pajta tyu'tá' tyej tyij ma'úrutyey hua' tzajta' i maj quee tyá'tzaahuatye',

¹² muáaj paj huápu'i'ij jáahuaj huo'toj a'tyéityeristyamua',
pajta quee tyi'táj huamue'tij a'íjci jime' i paj huo'toj.

¹³ Muáaj paj a'yan táaruuj mej mij je'ej pua'aj tyí'taxajta,
a'ímaj i maj a véjri' huacháatimee tajimí a'íi mu je'ej pua'aj tyí'taxaj majta
tyévi'si' ta'uurej,

¹⁴ Muáaj paj tyu'tá' mej mij je'ej pua'aj tyí'taxajta i maj quee
tyá'tzaahuatye',

mati'ijta taaséj, a'íi mu tajimí eecámu'vajra.

¹⁵ Camu a'náj jatapuá'citacaa maj ná'xaahuaj,
jéehua nu nyetyevi'ra' i nye nyéerimij jitze

¹⁶ a'ín tí'ij pué'eenye' i ti nyéjcha'íire', i ti a'yan tyá'xie've' ti
tyo'rioorieeraaj

ajta je'ej pua'aj tyí'nyaxaj ajta hue'tzij jin nye jitze tyí'pua'ritey'.

17 A'yaa pu'ij tyí'ta'uurej
ajta quee a'ájna jime' tyaj mojo'huá'xij.
¡Catu a'náj tyi'tíj jin ootyá'itzeerej a'íjci jitze i nyúucarij i paj jin tyitaata'íj!
18 Catu a'yan tyi'mua'tzej tyej tyij mamúurienyij
catu tyajta ajtacíj a' juyéj jitze.
19 Ajta a'yájna, muáaj paj períj tatzíinajraa
a'ájna jo'maj tyi'tyán jó'ci'ij maj tyi'tyaci'macaa.
A'íj paj jin tie'cáanaaj i tíca'rij.
20 Típua'aj tyamojo'hua'xiinyijche', taj Dios,
tyajta je'en séej huatyáanaajchej i dios tyaj quee jamua'tyej,
21 muáaj paj jamua'reerejche'en,
ji'nye muáaj paj jamua'reej je'ej ti tyi'tíj een i tamua'tzíira'aj jitze.
22 Tyajta muéetzij tu jitze ma'can a'náj tina'aj
a'yan tyá'taca'nyej tyej tyij huácu'nyij,
a'yaa mu ta'uurej mati'ij i cánya'xi i maj huá'cui'nyij.

23 ¿Ji'nye pej pij tyácusij, Tavástara'?
¡Huájisij, huájisij!
¡Capáj jusén jime' matúujipuan!
24 ¿Ji'nye pej pij ja'avaaj?
¿Ji'nye pej pij ityájma tojó'hua'naj,
i tyaj jéehua japuéjtzitarej?
25 Catu che' tyé'viicue' majta meríj taatyáxaahuataca',
a'íjci jime' maj taatyása'riechaca' a chóota'.
26 ¡Ájchesij,
pata'aj mujo've'me'en pej pij taatáhuire'en
pajta tajapua' huatányuunyij a'íjci jime' i paj va'cán jin taxie've'!

45

Tyi'tíj maj tyámua' naa tyu'taxáj tí'ij huatyényeichej i rey ti jin tyi'tyéjvee

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci i cuínarij ti a'yan ántyapuaaj tíjin: "I tzuhuáa'." I nyúucarij ti naa huánamuajrii a'íimaj maj huóomua'tziityej i yójmua'mua' a'íjci i Coré. Chuíicarij maj jin huóoxie've'en. Jéehua pu i nyúucarij ti naa huánamuajrii nyamua'tzíira'aj tajta' séejre'

1 Nyatzájta' pu nyúucarij tásiseerii ti naa huánamuajrii,
ajta i nyenyanúu pu a'yan een tí'ij i ti jin tyé'yu'xaj a'ájna i ti tyámua' naa tyí'yu'xacaa.

¡A'íj nu nyij tyámua' naa tyu'taxájtaj a'íjci jimi i ti rey jin tyi'tyéjvee!

2 ¡Muáaj paj a'íin pué'een i ti jéetze' naa huasé'rin hua' tzajta i tyétyacaa!
¡Mua' tyenyij jitze pu séejre' i nyúucarij ti huápu'ij naa huánamuajrii!
A'íj pu jin i Dios tyámua' naa tyímuatyájtóo jusén jime'.

3 ¡Pata'aj tyámua' jáa'uurej a' chúun a'íjci jitze i paj jin avá'ji'que', muáaj
paj jaayí'tin paj huanyo'se'en!
¡A'íj paj jin naa huápu'ij huasé'rin!

4 Ajta i paj jin naa huasé'rin a'íj pu jitze séejre' paj tyi'mué'tij puaaméj, pajta nyo'se' a'íjci jitze ma'can i ti j'i'ré'can jime' pajta tyámua' tyihua'xa'pui'intari'tze' a'íjma i maj quee óotzaahuatye'.
 ¡A'muáca' paj jin tyámua' tyi'uurej mej mij néijmi'i tyámua' tyo'taséj!
 5 I maj huacháatimee i chájta'naj jitze a'íi mu eetávitzej jo'paj ja'ra'íicajmee, taj rey, a'íjna i tyiá'í'rij huápu'i'ij pu tye'entyipityíijmee a'íj pu jin tyi'rutyijve hua'xiéjnyu'caa jitze a'íjma i maj muájcha'íire'.

6 I paj jin tyi'ijta, taj Dios, jusén pu jin séejre', ajta a'íin pu'é'een i ti tyámua' naa tyi'ijta.
 7 A'íj paj xie've' i ti xá'pui' pajta jaxana've' a'íjci i ti je'ej pua'aj een. A'íj pu jin i Dios mua'antyíhuoo, a' Dios, ajta muaatá' pej pij huatá'tyamua've'en ajta muéetzij jéetze' tyámua' tyimuaatá' quee i séecan i maj ajamuán aja'seejre'.
 8 Néijmi'i i tyi'acáanaa a'yaa pu tyi'tyáarie' ti'ij a'íjna i íjicua, ti'ij i áloes ajta ti'ij i canéelaj, ajta i cuínarij a jitze séejre' canárij ti jitze ma'can pajta atyamua've' a'ájna jo'maj je'ráatyij i maj va'cán jin tyityetyu'uj.
 9 Hua' tzajta' i úucaa i maj a'jimi tyi'huíire' a'íi mu majta séejre' i maj huápu'i'ij naa huasé'rin, a'muáca'ta' pujmua' a'íjci jitze i paj jitzán acájca a'áa pu já'sejre' i íiti' ti va'cán jin tyi'tyéjvee, ajta a'íjna jin tyámua' huóoruuj i ooroj ti jéetze' tyámua' een.

10 Náanamua'jri', nyiyóoj paj íiti', tyámua' paj naa tyáanamua'j je'ej nyaj tyimuaaté'exaatye'ej, huoj'huá'xij a'tyétyeristyamua' pajta i maj tyámua' naa tyi'muamua'tyej,
 11 j'i'nye a'íjna i ti rey jin tyi'tyéjvee a'íj pu séjramu' i paj jin naa huasé'rin, a'íi pu a' vástara' pu'é'een, a'yaa pu'ij tyúuxie've' paj ja'rá'astijre'en.
 12 Íiti' va'cán paj jin tyi'tyéjvee a'ájna a Tiro, a'íimaj i chíjtyaanyi'ij chájta' maj ja'chej a'yaa mu tyá'xie've' maj tyi'tíj tyimuaatapu'éjve'en mej mij tyámua' a'jimi tyi'tyesejre'ej.
 13 ¡A'yun pu iityárutyij i íiti' va'cán ti jin tyi'tyéjvee, huápu'i'ij naa huasé'rihua'aj!
 ¡Ajta a'yaa eenye' tyi'tyéechan ti'ij i ooroj!
 14 Tyámua' mu naa eenye' tyetyechéetye'en mati'ij mij já'vi'tin a'íjci jimi i rey, majta jamuán i úucaa maj jahuíire', i maj majta séecan jamuán antyúunajchi.
 15 A'íi mu huaju' jéehua muutyámua'va'aj, a'yaa mu mij tyuutyámua've'ej mati'ij a'úun jo'tyárutyij jo'tij je'rájcaj a'íjna i rey.

16 A'yóojmua', taj rey, a'íi mu huatyára'sij jo'maj tyejé'ijtaca'aj i ja'huásimua'ci'ij,

pajta je'en tyu'tá'sij mej mij néijmi'que' tyu'ta'íjtaj i chuéj japua jo'maj jo'cháatimee.

17 Nyáaj nu a'yan rinyij mej mij jo'támua'reej je'ej paj ántyapuj i maj hua' jitze eerányesij, ajta mej mij jusén jime' tyimuaatatyójtzi're'en i maj huacháatimee i chájta'naj jitze.

46

Tavástara' pu tajamuán yésejre'

Í ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuícarij mej mij ci'sítýe'rij jitze jaatáchuiicaj a'íimaj i Coré tyí'yojmua'

1 Dios pu taatyáhuire'ej ajta a'íin pué'een i tyaj jin uhuájca'nyej, a'aj pu taatyáhuire'ej tyati'íjta quee je'ej jájtyoove'en.

2 A'íj tu jin quee tyi'tzínýe'ej tá'ju'un,

tyij ajta huatáxijtye i cháanacaj,

tyij ajta i jiríj atyojo'cájrutyey tyétye' imuáj i jájritze',

3 tyij ajta tyájujhua'nasime'en i jájtyij ajta jéehua á'xire'ej,

tyij ajta tyu'tóoca'tzin i jiríj a'íjci jime' i ti huápu'íj nyú'camui'.

4 A'íjna i játya'naj ti mui'caquéj huatámui'yaca' a'íi pu tyámua'vi'ra'aj jaatá'sij i chájta'naj Dios ti jitze ajtyáma'can,

a'íjna i chájta'naj ti jéetze' tyámua' een ti ajta tajapua' já'sejre'.

5 Dios pu a'áa jé'ta' já'sejre', ajta tyámua' tyé'cha'íj,

Dios pu jaatyáhuire'ej ti'íjta i xicáj eeré'nyej.

6 Í maj séej chuéj japua jo'cháatimee mu ju'itziitye', majta i maj tyí'íjta mu juvivej,

íajta i chuéj pu huatáxijtyij ti'íj i Tavástara' tyu'tá'an maj jáanamuj i nyúucaria'ra'!

7 ¡A'íjna i Tavástara' ti néijmi'i jin antyúumua'reej a'íi pu tajamuán yésejre'!

¡A'íjna i Dios ra' a'íjci i Jacob a'íi pu taatyáhuire'ej!

8 Musio'vá'ju' siata'aj tyu'séj i ti huápu'íj naa tyu'sé'rin

a'íjna i Tavástara' ti tyú'taahuaca' i cháanacaj japua,

9 pu'ríj ja'antýipua'rij i maj junyo'si'tya'ca'aj

néijmi'que' jo'tij joo'ástimee i cháanacaj,

pu'ríj tyu'tyáana'xij i tú'namua'aj,

pu'ríj tyi'íjná'xij i tyapúusti'íj ti ye'entyipityíjmee i maj jin nyo'sii,

íajta tyu'tyáatiej i cariaata' i maj jitzán nyo'sii!

10 "¡Siata'aj jaatapuá'citaj! ¡Xu'huóomua'tzij nyej nyáaj a'íin pué'een i Dios!

¡Nyáaj nu hua' japua séejre' néijmi'caa jimi i maj séej chuéj japua jo'cháatimee!

¡Nyáaj nu japuan séejre' néijmi'que' i cháanacaj!"

11 ¡A'íjna i Tavástara' ti néijmi'i jin antyúumua'reej a'íi pu tajamuán yésejre'!

¡A'íjna i Dios ra' a'íjci i Jacob a'íi pu taatyáhuire'ej!

47

Dios pu a'ñin pué'een i ti Rey jin tyi'tyéjvee néijmi'que' i cháanacaj japua
I ti a'ñina jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuñicarij a'ñimaj
maj jo'yú'xaca' i yójmua'mua' a'ñici i Coré

¹ ¡Siahuóotyamua've', néijmi'que' ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee!

¡Siajta huatyényuunyij i Dios jimi siajñihuaaj a'ñici jime' siaj jutyamua've'!

² Ji'nye a'ñina i Tavástara', jútye' imuáj ti já'sejre', huápu'i'ij pu tzñinyi're',
a'ñi pu a'ñin pué'een i ti va'cán Rey jime' tyi'tyéjvee néijmi'que' i cháanacaj
japua.

³ Hua'ajtavi'tij i maj chájta' jo'cháatimee ajta a'ñijma i maj séej chuéj japua
já'ma'can

ajta je'en huo'ta'ñij mej mij ityájma ta'rá'astjire'en.

⁴ Pu'rñj ja'antyíhuoj a'ñina i ti ityájma tyí'taci'tyij,

a'ñin ti'ij pué'een i Jacob ti jin óotzaahuatyé', a'ñici i ti jéehua jaataxié'vej.

⁵ Dios i Tavástara' pu'rñj huatyéeyixij i ju'ipuáa jitze

hua' tzajta' i maj jutyamua've'ej mejijhuaaj majta i trompéetaj maj jitze
tyí'ci'sitye'.

⁶ Setyu'táchuiicaj, setyu'táchuiicaj i Dios jimi.

Setyu'táchuiicaj, setyu'táchuiicaj a'ñici jimi i ti Rey jin tyi'tyéjvee tajimí.

⁷ A'ñj xu huatáchuiicaj i ti naa huánamuaajrii i Dios jimi,

ji'nye a'ñi pu a'ñin pué'een i ti Rey jin tyi'tyéjvee néijmi'que' i cháanacaj
japua.

⁸ ¡Dios pu a'ñin pué'een i ti Rey jin tyi'tyéjvee a'ñijma jimi i maj séej chuéj
japua jo'cháatimee!

¡Dios pu arí acáayixij i ju'ipuáa jitze ti naa een!

⁹ A'ñimaj i tyétyacaa maj jéetze' juxie've' a'ájna jo'maj jo'cháatimee

a'ñi mu hua' jitze ajtyáhuixi'ij i tyeítyeristyamua'me'en i Dios ra' a'ñici i
Abraham,

¹⁰ Ji'nye i Dios pu jimi je'ráma'can i maj jin putyí'uurej i cháanacaj japua.

¡A'ñi pu néijmi'caa japua tyí'ijta!

48

A'ñina i Sión ti jin naa huasé'rin, chájta'naj ti pué'een Dios ti jitze
ajtyáma'can

Chuñicarij. Chuñicarij a'ñimaj maj jo'yú'xaca' i yójmua'mua' a'ñici i Coré

¹ ¡Va'cán pu jin tyi'tyéjvee i Tavástara'!

¡A'ñina i taj Dios tyámua' pu een tyej tyij jimi tyu'táchuiicaj

i chájta'naj ti jitzán ajtyáma'can ajta a'ájna jo'tij néijmi'i tyámua' tyejé'een
i jirñj jitze!

² ¡Naa pu huasé'rin a'ñina i jirñj ti ájtyeej i ti a'yan ántyapuaaj tijin Sión,

a'ájna pujmua', jo'tij jo'tá'asej ajtyapuáj imuáj ti séejre'!

¡A'ñi pu tyámua'vi'ra'aj pué'een néijmi'que' i chuéj japua!

¡A'ñi pu pué'een i chájta'naj ti ve'éj a'ñin ti ja'a'rij i Rey ti jin tyi'tyéjvee!

³ Dios pu a'áa já'sejre' a Jerusalén a'ájna jo'maj je'ráatyij i maj tyí'ijta;

Dios pu a'yan tyu'tóosejrataca' ti'ij jo'tij jáai'rij ti'ij tyámua' tyi-huo'tyáhuüre'en.

4 Ji'nye a'íimaj mu tyúusiij i maj rey jin tyityetyu'uj
aj mu mij néemi'ij a'íj jimi huataje'yaca';

5 ajta mati'ij jaaséj i chájta'naj je'ej mu tyo'taséj,
majta quee che' je'ej jájtyoova'aj aj mu mij huatoo'uj.

6 A'íi pu hua' jimi huatyá'itzee i maj jin tyu'tátziinye'en:

huápu'i'ij pu hua'cu'i'ca'aj, a'yájna ti'ij úitaj ti ootacuí'nyej ti'ij tyiyóoj
ja'mej;

7 pahua'antyipuá'rij i maj tyí'ijta a'yájna ti'ij i áacaj a'áa ti pujmua'
je're'nyinyii jo'tij i xicáj je'ejnyinyiij, i ti huo'tyáana'xij i báarcuj
a'áa maj já'sejre' a' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Tarsis.

8 A'ájna a chájta'naj jitze taj Dios ti ja'a'rij,
i Tavástara' i ti néijmi'i jin antyúumua'reej,

a'íj tu tyeríj huaséj i taji'ij jime'

a'yájna mati'ij meríj tyitáa'ixaatya'ca'aj,

¡Dios pu jusén jime' tyámua' tye'cha'íij ja'mej i chájta'naj Jerusalén!

9 Taj Dios, a'ájna je'ta' a' tyeyúuj tzejta'

a'áa tu a'íj jitze tyí'mua'tzej i paj va'cán jin taxie've'.

10 Taj Dios, néijmi'que' mu i cháanacaj japua tyámua' tyimuatá'caa
a'yájna ti'ij tya'ráanajchi a'íjci jitze je'ej paj ántyapuaj.

A'íjna i paj néijmi'i jin putyí'uurej a'íj paj jin tyámua' naa
tyá'xa'pui'intare'.

11 ¡Miche' néijmi'i huatóotyamua've'en a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj
tijin Sión!

¡Miche' tyítzunaxi'in muutyámua'va'aj i chájta'naj jitze a'áa ti
tyeje'ejtyáma'can a Judá

a'íjci jime' je'ej paj tyámua' naa tyaaxá'pui'intarej!

12 Siata'aj eetyáciinyej a'ájna a Sión

siajta je'en jaatyé'iten a'chu ti ará'asej i chi'ij ti ajtítí'ijmee;

13 xaaséj i ti atátaavijhuaj ajta jo'maj je'ráatyij a'íimaj i maj tyí'ijta,
ti'ij i'rúitan sij huo'té'exaatye'en

a'íijma i maj ja'mua jitze eerányesij

14 ti a'yan een i taj Dios

ti'ij na'aj yu ti jo'ca'aj ajta jusén jime'.

¡A'íi pu a'íin pué'een i ti táavi'tij ijíj ajta jusén jime'!

49

A'íjna i túmii capu néijmi'i putyí'uurej

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuicaj. Chuíicarij a'íimaj
maj jo'yú'xaca' na a'ójmua'mua' a'íjci i Coré

1 Tyámua' xu naa a'íj tyu'namuaj,

chájta'naj siajta néijmi'i i sij a'yan huacháatimee i cháanacaj japua,

2 a'yaa pu'uj tána'aj tyihuá'ixaatye' i maj chíjtyaanyi'ij ajta a'íijma i maj
quee je'ej tyéejviicue',

tí'ij ajta a'íjma i maj uhuácaca'nye' ajta a'íjma i maj tyóoxaahuaj.

³ A'yaa nu tyu'taxájtaj tí'ij i tí jéehua tyojó'itej nyajta a'íj huataxájtaj tyi'tíj tí ú'sejre' i nyatzájtaj',

⁴ tyámua' nu tyá'namuajran je'ej maj tyi'xaj i maj jéehua tyojó'itej, nyajta i canárij jitze jaataxájtaj tyi'tíj nyaj avaataca'aj i nyatzájtaj'.

⁵ ¿Ji'nye nyej nyij tyí'tziñnye'ej na'mej

tí'ij a'ájna atyojo're'nye' a'íjci i xicáara' tí jitzán je'ej pua'aj tyi'éenye'ej ta'mej,

nyati'ij a'ájna jin curiá'nami'hua'j

i maj jin je'ej pua'aj ricij i maj nyéjcha'íire'?

⁶ A'íjma'j mu a'íj jitze tyí'ca'nye'j i maj jéehua tyí'ijcha'íj majta a'íj jin óotzaahuatye' tyi'tíj maj jéehua tyú'cha'íj,

⁷ ajta capu a'tíj pújoorej tí justíj jujapuá huatányuunyij nusu tí tyaaná'chitye'en i Dios tí'ij japuan huatányuunyij i júuricama'ra'.

⁸ ¡Capu túmii séejre' i tí jin i'rij tí'ij a'tíj jáananan i júuricama'ra' i tyé'vij,

⁹ tí'ij jusén jin júurij já'ra'nyij ajta je'en jáahuire'en tí'ij quee huámu'nyij!

¹⁰ Ji'nye a'yaa pu tyí'sejre' maj néijmi'i juxa'aj mana'aj tyí'tyacu'vacaa, a'íjma'j i maj tyojó'itej ajta a'yan cha'tána'aj tyihuá'uurej i maj quee tyojó'itej,

ajta je'en séecan tyí'ci'tyij i maj jéehua tyí'ijcha'íica'aj.

¹¹ Tyij majta tyámua' naa tyo'tyéyu'xaca' jo'maj tyaja'tachuéj, a'áa mu jusén jin ja'séeria'aj muá'ju'un jo'maj tyityajá'ava'tacaa,

ja'áa mu jusén jime' jo'tyá'itzeere'ej!

¹² Capu jusén jime' séejre' i tyé'vij, tyij ajta huápu'íj chíjtyaanyi' pué'eenye',

a'yaa pu cha'tána'aj tyí'mui'nyij matí'ij i tyi'tyán maj tyityaací'ij.

¹³ A'yaa mu tyitye'entyipuá'rij a'íjma'j i maj jujímmua'aj jujitzé tyí'ca'nye'j, a'yaa mu tyitye'entyipuá'rij a'íjma'j i maj jujímmua'aj tyámua' tyúuxaj.

¹⁴ A'íjma'j i tye'ityee, a'íi pu hua'ajséejra i tí tye'entyípuaapua'ritee a'áa pu'ij huojóovi'tij jo'maj tyityajá'ava'tacaa

a'yaa pu cuxáa maj cánya'xi' pué'eenye'.

Tí'ij eeré'nye'j i xicáaj,

a'íjma'j mu hua' jimi tyu'tyámue'tij i maj tyámua' tyityetyúucha'íj,

majta a'íjma'j camu che' uhuácaca'nye'ej muá'ju'un

a'áa mu mij jo'tyá'itzeere'ej jo'maj tyityajá'ava'tacaa.

¹⁵ Ajta i Dios pu nyajapuáj huatányuusij nyej nyij quee huámu'nyij, ji'nye a'íi pu ná'vi'tin jo'tíj a'íin já'sejre'.

¹⁶ Capáj je'ej tyá'mua'ajcaj tipua'aj a'tíj huatyoochíjtyaanyi'taj;

ajta arí jéetze' naa huasé'rihua'an i chí'ra'an,

¹⁷ ji'nye tí'ij huámu'nyij capu tyi'tíj á'tinyij,

capu ajta i tí jin naa huasé'rihua'aj jamuán a'áa jo'tyá'itzeere'ej jo'maj yo'tyá'avaataj.

¹⁸ Tyij ajta jutyamua've'ej tí'ij ooj ajá'chajcaj,

majta i tye'ityee tyámua' naa tyá'xajta a'íjci jime' tí chíjtyaanyi' pué'een,

¹⁹ a'náj pu atyojo're'nyesij i xicáara' tí jitzán mui'nyij,

a'aj pu'ij quee che' jaséjran i ti jin huányeeri'ij.

20 Capu jusén jime' séejre' i tyévij, tyij ajta huápu'i'ij chójtyaanyi'
 pué'eenye',
 a'ya pu cha'tána'aj tyí'mui'nyij mati'ij i tyi'tyán maj tyityaací'ij.

50

Dios pu a'ín pué'een i ti néijmi'i tyámua' naa tyá'xa'pu'i'intare'

Chuúicarij a'ín ti ja'a'rij i Asaf

1 I Tavástara', a'íjna i Dios ti tyihua'ijtye' séecan i diosij, a'í pu arí
 tyu'taxájtaca',

a'íjma pu huatajé i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua
 tí'ij na'aj jo'tij jé'ejninyiij i xicáj ajta jo'tij ja'ancáru'pij.

2 Dios pu jin huányeeri'ij a'ájna a Sión,
 a'ájna i chájta'naj ti tyámua' een ajta naa huasé'rin.

3 A'íjna i taj Dios pu aje'cáamej, ajta capu xájtari'
 tiéj ti néijmi'i tyojó'jipuaaj pu anaquéej jimi huaméj,
 majta ca'nyiin jin tyéviiyij a'íjci jimi.

4 Jútye' imuáj, Dios pu a'íj huatajé i tajapúa ti séejre' ajta a'íjci i cháanacaj
 mej mij jaaséj je'ej ti tya'ajpuéetzij ja'mej i chájta'naj a'íj ti jitze
 ajtyáma'can.

5 "Siahua'ajsiire' a'íjma i maj tyámua' nyéetzij tyiná'astijre',
 a'íimaj i maj nye jimi tyi'táj jin tya'tóoraj
 a'íjci jime' maj nye jimi tyu'támu'vejritaca'."

6 Ajta i tajapúa ti séejre' pu jatyáxajta ti i Dios tyámua' éenye'ej séejre'.

7 "Setyú'namuaj, Israel siaj jitze ajtyáma'can, chájta'naj nye jitze siaj
 ajtyáma'can,

néijmi'i nu tyámua' naa a' jimi tyu'taséjrataj.

¡Nyáaj nu Dios pué'een! ¡Nyáaj nu ja'mua Dios pué'een!

8 Canu a'íjna jin quee muasej mu paj nye jimi tyí'mu'vejritaj
 ajta i ya'muáatyee paj huá'teeraj pej pij naatyátzaahuatyee'en.

9 Canu i visáaru'uj muahuavii i paj hua'aj ya'muaj
 canu nyajta i túuru'uj i maj iira'uj a' cúraarita',

10 ji'nye nyéetzij mu nya'a'rij néijmi'i i tyi'tyán maj tyityaací'ij,
 a'yájna mati'ij majta i maj huo'ya'muaj jo'maj jo'cháatimee,

11 nyéetzij mu nya'a'rij i pína'see maj huacáj i jiríj jitze
 majta néijmi'i mati'ij mana'aj pua'máj tyityáaxoo a'itzitáj.

12 Tipua'aj nyáaj nye í'cuataj, canu muéetzij muate'exáatyee'nyijche'en,
 ji'nye i cháanacaj pu nyéetzij nya'a'rij, ajta néijmi'i tyi'táj ti jitzán tyí'sejre'.

13 ¿Ca' a'íj nyacua'caa i huá'hue'ra' i túuru'uj
 nusu a'íj nyeya'caa i hua' xuure' i chíutyee maj túuru'uj?

14 ¡Che' a'íjna i paj jin tyé'tyojtzí're' a'ín pué'eenye' i paj
 jaatámu'vejritye'sij i Dios,

pajta a'yan huárinyij je'ej paj tya'tá'ratziiri' a'íjci jimi i ti jútye' imuáj
 já'sejre'!

15 Pata'aj nye jimi huatyényuunyij pati'ijta quee je'ej tyéejtyoove'en,

nyáaj nu ajapua huatányuusij, pajta je'en muáaj naatyátzaahuatye'sij."

¹⁶ Ajta a'íjci i ti je'ej pua'aj ricij Dios pu a'yan tyé'ixaatye' tijin:

"¿Tyi'tanyi jin puaatá'ci'puaj pej pij a'íj á'mua'tyej i nyenyúucaanusu paj jaxajta tyi'táj nyaj jin tya'tányaratziiri',

¹⁷ tipua'aj quee mua'ránajchij nyej nyáaj tyámua' mua'uurej pajta quee tzaahuatyi'ra'aj jimi tyícha'íj i nyenyúuca?

¹⁸ A'íj paj tyámua' naa tyu'tyéjeevij i ti tyí'nahua',

¡pajta huá'jaahuatye' i tyeítyee maj jéehua tyí'xana'cire'!

¹⁹ A'íjci jimi i ti je'ej pua'aj een ajta i maj hue'tzij huá'taavijre'

a'íj pu jin tyámua' een mua' nyanúu ajta mua' tyenyij.

²⁰ Hue'tzij paj jin je'ej pua'aj tyá'xaj a'ihuáara',

¡a'íj paj je'ej pua'aj uurej a'ihuáara'!

²¹ A'íj paj néijmi'i jin a'yan huaríj, nyajta nyáaj canu huatanyúj,

a'yaa paj tyi'riá' mua'aj nyej nyáaj nyajta a'yan tyi'tyínyecha'íica'aj pati'íj muáaj.

Ajta a'yaa nu tyimua'rájeevij a'jíisa'puaj,

¡tyámua' nu tyimuá'xa'pui'intari'tze'en!

²² 'A'íj xu tyámua' tyojo'itéej xá'ra'nyij, mua'aj mu siaj yó'hua'naj i Dios,

nyej nyij quee nyáaj huatyényechenyij nyaj jamua'antypuá'ritye'en

ajta je'en quee maja' a'táitan ti'íj ja'mua japua huatányuunyij.

²³ A'íjna i ti a'íj naatámu'vejritye'en i ti tyinaatatyójtzi're'en, a'íi pu naatyátzaahuatye'sij.

¡Nyáaj nu a'íj japua huatányuusij i ti tyámua' tyu'méj i nyaj juyéj jitze!"

51

Nyaj Dios, ná'ancu'vaxi' nyéetzij

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuícarij David ti ja'a'rij, ti'íj i Natán Dios ti jitze ma'can tyí'xaj jajtyá'xij a'íjci jime' ti huóoxana'cirej a'íjci jamuán i íitaj Betsabé ti ántyapuaj

¹ A'íjci jime' i paj jin taxie've', nyaj Dios, ná'ancu'vaxi' nyéetzij;

a'íjci jime' i paj tyámua' naa tyí'nyaxie've', oorío'uunaj tyi'táj nyaj jin ootyá'itzee.

² ¡Nyacájo'sin a'íjci jime' i nyaj quee tyámua' huaríj!

¡Tyinaatú'uunyi'ri' tyi'táj nyaj jin tyi'íjxána'cira'!

³ Nyáamua'ree nyaj quee tyihuojó'iteeca'aj,

capu i'ríj i nyamua'tziíra'aj jitze nyej nyij jo'rio'uunaj tyi'táj nyaj jin tyi'íjxána'cira'.

⁴ Muéetzij jimi nu ootyá'itzee, muéetzij nu'uj jimi ootyá'itzee,

je'ej pua'aj nyetyi'tyínyecha'íij, a'íjci jime' i ti quee xá'pui' muéetzij jimi.

A'íj pu jin a'yan tyí'xa'pui' paj tyámua' tyino'xá'pui'intari'tze'en;

ajta quee tyi'táj jin á'itzeere' je'ej paj muáaj tyihuá'xijtye'en.

⁵ A'yaa pu tyi'jí're'can jime', nyaj je'ej pua'aj tyi'tyévistaj nyati'íj huanie'huaca';

jéehua nu tyi'íjxána'cira'ca'aj ti'íj na'aj i náanaj tyinaaxá'pueeri'.

6 A'yaa pu tyi'ja'yájna, paj muáaj jaxie've' a'íjci i xiéjnyu'carij ti tyámua' tyo'cájmua'rej,

pajta i nyamua'tzíira'aj jitze períj tyámua' tyinu'cámua'riityej.

7 Pata'aj naajájuare'en hisoopo; xamue' jime', aj nu nyij tyámua' éenye'ej na'mej;

nyacájo'sin, aj nu nyij jéetze' huatáycueenarij quee i séerij.

8 Pajta jéehua naata'an i nyaj jin huatányetyamua've'en jájcuan paj naatatyámua'viste'en, tyij pajta períj puéjtzij naatá'.

9 Capáj che' ja'sejra tyi'tíj nyaj jin á'itzeere'

pajta néijmi'i oorió'uunaj i nyaj jin je'ej pua'aj huaríj.

10 Nyaj Dios, ¡séej nu'cáxiejnyu'caritye' tiquee tyi'tíj jin á'itzeere'!, ¡pajta júuricamej naata'an ti jájcua; ti ajta tyámua' tyi'tyúucha'íj!

11 Capáj a'áa nyojóojipuan jo'paj quee já'sejre'

capáj pajta náari'racare'en a'júuricamej ti tyámua' een.

12 Naatá' nyaj jájcuan jin huatányetyamua've'en a'íjci jime' paj nyajapuáj huatányuusij;

tyámua' paj tyi'nyevi'raj a'íjci jime' a'júuricamej ti jéehua tyihua'cu'vej,

13 nyej nyij nyáaj huo'mua'tyej a'juyéj a'íjma i maj quee tyihuojó'itej mej mij majta a'íimaj muá'antzaahuatye'en i maj tyi'íjxána'cira'.

14 Nyajapuáj huatányuuchij nyej nyij quee che' tyi'tyacui'íjca, nyaj Dios, muáaj paj a'ín pué'een i Dios ti nyajapuáj huatányuusij, aj nu nyij a'íj huatáchuiicaj paj muáaj tyámua' éenye'ej séejre'.

15 Tavástara', naatá' nyej nyij tyu'taxáj,

aj nu nyij nye tyenyij jin muéetzij jimi tyu'táchuiicaj.

16 Ji'nye capáj jaxie've' maj tyi'muamu'vejritye'ej nusu maj ya'muáatyee tieeraj a' jitze ma'can,

í'ríj nyej nyáaj a'íj tyimuaatá'an, ajta capu a'ín tyimua'ráanajchi.

17 A'íjna i mu'vejrij i Dios jimi a'íi pu a'ín pué'een i júuricamej ti japuéjtzitarej,

¡capáj muáaj jaatyáxaahuataj, nyaj Dios, i xiéjnyu'carij ti jéehua japuéjtzitarej!

18 Axie'vi'ra' paj jin tyámua' tyeetyátoosij i Sión;

ajtáhua'aj atáaahuaj i ti jin curiá'nami' i Jerusalén.

19 Aj pej pij ja'ancuriá'an je'ej ti tyi'tíj muéetzij jimi tyúuxie've',

a'íjna i mu'vejrij ajta i ya'muáatyee maj hua'te'raaca;

aj mu mij visáaru'uj huatámu'vejritaj a'íjci japua i maj jitzán muana'michej.

52

Capu tyi'tíj huíire' i ti jin óotzaahuatye' a'íjna i ti je'ej pua'aj ricij

Í ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Je'ej ti tyi-huo'muá'tyej a'íjna i David, ti'íj i Doeg Edom ti já'ma'can Saúl jimi ujó'mej ti'íj jaaté'examte'en ti i David a'áa jo'tyávaaca'aj jo'tíj i Abimélec ja'chej

1 ¿Ji'nye pej pij a'íjna jin á'atzaahuatye' i paj jin je'ej pua'aj ricij, mu paj néijmi'i putyí'uurej?

¡A'íi pu jusén jime' séejre' i Dios ti jin taxie've'!

² A'íj papu'uj curia'mua'sij pej pij je'ej pua'aj huárinyij,
mua' nyanúu pu je'ej pua'aj tyí'uurej a'yájna tí'ij i náhuaaj ti tyí'itzij.

³ A'í pu jéetze' mua'ráanajchij i tí je'ej pua'aj een quee i tí xá'puí',
a'íj paj jéetze' xie've' i tí hue'tzij pequee a'íjci i tí jí'ré'can jime'.

⁴ Nyanúrij ti tyí'hue'taca,

a'íj paj xie've' i nyúucarij ti tye'entyípuapua'rityee,

⁵ a'yaa pu'ij ajta i Dios tyimua'antyípuá'ritye'sij jusén jime',

a'í pu muaatyévi'raj ajta je'en mui'ráriesij a'chí'táj, ajta muári'raj
a'júuricamej.

⁶ A'ímaj i maj já'astjire' i Dios, a'íj mu séjran majta je'en tyu'tátziinye'ej;

majta a'íj mu huatyáxaahuataj i tyáataj, a'yan metyi'xáataj tijin:

⁷ "Cási' a'íjna i tí quee jahuoo tí'ij i Dios jaatyáhuüre'en,

i tí a'íj jitze tyí'ca'nyej i tí jéehua tyí'ijcha'ij

ajta quee jatapua'citaca ti je'ej pua'aj rijcaj."

⁸ Nyajta nyáaj a'yaa nu een tí'ij i ítyei'rij ti naa tyi'hua'raa

a'ájna jo'táj jo'tyéjvee i tyeyújra' i Dios;

ja'náj tína'aj nu a'íj jitze tyí'ca'nyej i tí jin taxie've'!

⁹ Nyaj Dios, a'náj tína'aj nu tyimuaatatyójtzi're'ej a'íjci jime' je'ej paj tyi'táj
huáruuj;

muéetzij nu jimí tyi'ijchó've'ej hua' jamuán i maj tyámua' een a' jimí,

ji'nye muáaj paj néijmi'i jin tyámua' een.

53

Tyi'táj ti jin je'ej pua'aj huaríj i tyévi

I tí a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, mej mij jaatáchuiicaj
tí'ijta sáij tyí'cui'ij. Je'ej tí tyihuo'muá'tyej a'íjna i David

¹ A'ímaj i maj quee ma'umuámua're' a'yaa mu tyí'mua'tzej tiquee i Dios
ma' já'sejre'

néijmi'i mu meríj je'ej pua'aj tyityo'cájrurij,

néijmi'i mu meríj tyi'táj jin je'ej pua'aj huaríj,

¡capu sáij séejre' ti tyámua' tyi'tyúucha'íj!

² Tajapua'ímuáj, a'í pu i Dios hua'sej a'íjma i tyeítyee

tí'ij huo'séj tipua'aj sáij séjre'ej tí tyojó'itej,

a'táj tí i Dios huocaj.

³ Majta néijmi'i mu meríj yaa pujmua' huárupij,

néijmi'i mu juxa'aj tyi'táj jin meríj je'ej pua'aj huaríj.

¡Capu che' sáij séejre' ti tyámua' tyi'tyúucha'íicaj!

¡Capu na'aj sáij ma' já'sejre'!

⁴ Camu tyojó'itej a'ímaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,

a'ímaj mu hua'ci'in i nyetyeítyeristyamua' tí'ij a'táj tí pán huácua'nyij,

a'ímaj i maj quee jahuoo i Dios jimí.

⁵ Tyij ajta quee meje'tyi'táitan mej mij a'ímaj juvivej,

a'í mu juviváaj muá'ju'un a'íjci jime' i maj tyí'tziinye',

ji'nye Dios pu tyojo'cuíxi'ij i tyihua'carij a'íjma i maj jájcha'üre'.

A'íi mu tyévi'si' huataséjre'ej, ji'nye Dios pu mahuóohua'xij.

⁶ ¡A'tzúj cuj a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Sión a'áa je're'nyej i ti hua' japua huatányuusij i maj Israel jitze ajtyáma'can! Ti'ij i Dios ajtáhua'aj tyámua' tyihuo'tyátoonyij i jutyéityeristryamua', a'íimaj mu huatóotyamua've'sij i Jacob maj jitze eeráma'can, majta néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can.

54

Je'ej maj tyityeetyényuunyij mej mij jaatáhuoonyij ti'ij i Dios huo'tyáhuüire'en

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i maj jitzán tyí'cui'nacaa ti tye'ejvivin. Je'ej ti tyihuo'muá'tyej a'íjna i David, mati'ij a'íimaj i maj Zif ja'chej ujó'ju' mej mij i Saúl a'yan tyu'té'exaatye'en tijin: "¿Nyiquee tatzájta' huatyóo'avaataca' a'íjna i David?"

¹ ¡Pata'aj nyajapuáj huatányuunyij, nyaj Dios, a'íjci jime' i paj jin ántyapuaj!

¡Pata'aj nyajapuáj huatányuunyij a'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyí'uurej!

² Huánamuaj, nyaj Dios, je'ej nyaj muéetzij jimi tyi'tyényuusij; tyámua' paj tyáanamuj i nyenyúuca,

³ ji'nye tyeítyee maj óotzaahuatye' majta i maj je'ej pua'aj tyú'riacaa a'íi mu nyéjcha'íire' majta jaxie've' maj naajé'caj.

⁴ Capu i Dios a'íjma jimi séejre'!

⁴ Ajta a'yájna, Dios pu nyahuüire', Tavástara' pu naatá'sij nyej nyij júurij huatyá'itzeere'en.

⁵⁻⁶ A'íi pu a'yan ja'uurej ti a'íjna i maj jin je'ej pua'aj ricij i maj nyéjcha'íire' a'íi pu a'íjma tána'aj jimi huatyá'itzeere'ej.

¡Pata'aj hua'antypuá'ritey'en, Tavástara', ji'nye muáaj paj quee tyi'táj jin á'itzeere'!

Nyáaj nu nyaxie'vi'ra' jin tyimuaatámu'vejritey'ej nyajta tyimuaatatyójtzi're'ej, ji'nye muáaj paj tyámua' een,

⁷ ji'nye néijmi'i paj jin nyajapuáj huatanyúj nyati'ij quee che' je'ej jájtyoova'aj

nyajta huo'séj maj huamué'tichej i maj nyéjcha'íire'.

55

Je'ej ti tyu'tyéenyuj a'íjna i maj jaatamuárij

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i maj jitzán tyí'cui'nacaa ti tye'ejvivin. Je'ej ti tyihuo'muá'tyej a'íjna i David

¹ Nyaj Dios, huánamuaj je'ej nyaj muéetzij jimi tyi'tyényuusij; capáj yó'hua'nán je'ej nyaj tyi'muahuaviiij.

²⁻³ Náanamuj, naatájee, muéetzij nu jimi huatyényuusij nyati'ijta quee je'ej jájtyoove'en.

A'íi mu nyamuaritye' je'ej maj tyí'xaj i maj nyéjcha'íire' ajta je'ej maj tyi'tyejjihujaj i maj je'ej pua'aj ricij.

Jéehua mu je'ej pua'aj tyi'nyamuarie'riste',

majta nyenyo'si'tye'ej jéehua menyínyu'cacuj.

⁴ Ca'nyíin pu huápuí'ij ú'tzunaj i nyaxiéjnyu'caa i nyatzájta', a'í pu nye jitze rá'aj i tzínyí'ra'aj nyej nyij quee jaxie'va'aj nyaj huámui'nyij.

⁵ Huápuí'ij nu tyí'tziinye' yunyatzájta', nyetyényeviveesij a'íjci jime' nyaj tyí'tziinye'.

⁶ A'yaa nu nyij tyí'xaj tíjin:

“A'tzúj cuj nyáaj a'yan nyetya'ajta' anájme'nyij tí'ij i jáamui', aj nu nyij huatarar'anyijche'en nyej nyij huányaso'pe'en.

⁷ Naará'rie'sima'aj nu nyij imuáj je'ej huarutyéche'en, a'áa nu ja'huanyechéetye'nyijche'en jo'tij quee já'tyi'tij.

⁸ Aj nu nyij huatanya'uunajche'en tí'ij náahuire'en a'íjci jime' ti ca'nyíin jin huá'aacaj majta ca'nyíin jin viiyej.”

⁹ Hua'antyipua'ritye', Tavástara', huojo'riéj huá'nyuucaa jime', ji'nye a'íj nu séj maj jucu'raj majta jutya'xi'ij,

¹⁰ tújca majta tíca' a'áa mu ja'taci'ij i chájta'naj jitze.

A'íj mu jitze séejre' i maj je'ej pua'aj ricíj majta i maj avítzij jin je'ej pua'aj tyúuxaj,

jéehua mu néijmi'i huápuí'ij je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,

¹¹ a'áa pu i cáayej jitze séejre' maj jucu'raj majta jucuanamaaj.

¹² Capu a'íin je'ej pua'aj tyinaataxájtaca' i ti nyéjcha'íire', tyí'tíj nyej nyáaj a'yan tyé'viicue',

capu ajta naatanyó'si'tyej a'íjna i ti nyaxana've', nyej nyajta jimi pújoorej nyej nyij huatyénua'avaaj.

¹³ ¡Ajta muáaj paj a'íin pué'een, i tyaj tyámua' naa tyí'tamuajtjej, pajta muáaj huápuí'ij tyámua' naa tyí'nyamua'tyej,

¹⁴ i tyaj néemi'ij a'áa já'tasi'rihua'aj i tyeyúujra' tzajta' i Dios tyej tyij tyámua' naa tyí'huáta'ixaaty'e'en,

tyajta tu néemi'ij ciinyaca'aj hua' tzajta' i tyeítyee!

¹⁵ ¡Miche' jiyet'zín huácui'nyij i maj nyéjcha'íire'!

Miche' júurican ava'naj, ji'nye hua'xiéjnyu'caa tzajta' pu séejre' i ti je'ej pua'aj een.

¹⁶ Nyajta nyáaj nu i Dios jimi huatyényuusij, a'í pu i Tavástara' nyajapuáj huatányuusij.

¹⁷ Nyáaj nu nyenyuuste'en nyajta nyeyiinyen íiya', chúmua' nyajta tíca', a'í pu'ij nyanamuaajran.

¹⁸ Nyajapuáj pu huatányuusij nyati'ij huatyényo'se'en, japuan pu huatányuusij i nyajúuricamej, tyij majta jéehua ará'axcaj i maj nyéjcha'íire'.

¹⁹ A'íjna i Dios, i ti jusén jime' tyí'ijta,

a'í pu nyanamuaajran ajta je'en huo'tyáxaahuataj,

ji'nye camu a'íimaj jatapuá'citacaa i maj jin je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij camu majta jatziinye' i Dios.

²⁰ A'í mu jumuáca' jin je'ej pua'aj huá'uurej i ju' amíincustyamua',

majta quee ja'rá'astee je'ej maj tyitya'tóorasij a'íjma jimi i maj huá'muajtyej.

21 Majta huápu'i'ij naa huatoocua'nyéej metyí'xaj, ajta i hua'mua'tziira'aj pu tzajta' séejre' i maj jin nyo'se'. Ajta i huá'nyuucuaa jéetze' pu cua'tyij quee i aséityij, ajta capu a'yan een sulu chúun pu pué'een ti huápu'i'ij tyí'itzij.

22 Tavástara' paj jitze tyu'tyátoonyij i paj jin je'ej tyá'mua'tzej, a'íi pu'ij tyámua' tyi'muacha'íj ja'mej; capu a'náj tyu'tá'sij ti'ij eetávetyij a'íjna i tyáati' ti tzáahuatyira'aj jimi tyí'cha'ij.

23 Nyaj Dios, i maj tyí'tyacui'caa majta i maj tyí'hue'tacaa camu júurij muá'ju'un camu mana'aj jé'ta' úhuiuixi'ij a'chu maj á'tijti'rej maj júurij, muáaj paj a'áa huaja'tyáhua'xij jo'maj tyityajá'ava'tacaa, nyajta nyáaj nu a' jitze tyí'ca'nyej.

56

Dios jitze nu tyí'ca'nyej nyajta tyé'tyojtzi're' i nyúucaria'ra'

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jime' i chuúicarij ti a'yan ántyapua'j tijin: "I hua' jáamui' a'íjma i dioosij i maj a' imuáj já'sejre'." I nyúucarij ti naa huánamuarjrii a'íin ti jaria'mua'aj a'íjna i David, mati'ij a'íimaj i filisteos jaatyéevi' a'ájna a Gat

1 Nyaj Dios, ná'ancu'vaxi' nyéetzij, ji'nye tyeítyee mu séejre' maj nyamuaritye', a'náj tina'aj mu nyenyo'si'tye'ej majta je'ej pua'aj nyoorej.

2 A'náj tina'aj mu nyamuaritye' a'íimaj i maj nyéjcha'íire', jéehua mu i maj ootzáahuatye'ej nyenyo'si'tye'ej.

3 Nyati'ijta tyí'tziinye'ej, muéetzij jimi nu tyí'ca'nyej.

4 Dios jitze nu tyí'ca'nyej nyajta i nyúucaria'ra' tyí'tyojtzi're', Dios jitze nu tyí'ca'nyej a'íj nu jin quee tyí'tziinye'. ¿Tyi'tanyí jin je'ej pua'aj nya'uurej i tyáati'?

5 A'náj tina'aj mu tyí'nyapuejtye' a'íjci jime' je'ej maj tyí'nyejee, a'íj mu'uj curia'mua'sij mej mij je'ej pua'aj náa'uurej.

6 A'yaa mu ju' avaaj majta ajca'huáye, a'íi mu nyacújta' curia'ju', a'yaa mu mij tyi'ijchó've' a'tzáaj maj naajé'caj.

7 ¿Nyiquij hua' huíire'en a'íjci jimi i maj jin je'ej pua'aj ricij? Nyaj Dios, huo'tyáxaahuataj a'íjci jime' i paj jin nyú'camui' a'íjma i tyeítyee.

8 Muáaj paj jamua'reej a'chu nyaj nyeríj pua'máj huatánya'uj, muáaj paj jasiire' pajta jamua'reej nyati'ijta eetaja'ra'tajyi'can. ¿Ca' quee á'yu'si'ij a'yu'xaa jitze?

9 A'íimaj i maj nyéjcha'íire' a'íi mu nye jimi huatóo'uunaj

nyati'ij nyáaj muaatáhuavii paj naatáhuüre'en.
Nyáaj nu tyámua' naa tyá'mua'reej ti i Dios naatyáhuüre'ej.

¹⁰ Dios jitze nu tyí'ca'nyej nyajta i nyúucaria'ra' tyí'tyojtzi're',
nyáaj nu Tavástara' jitze tyí'ca'nyej nyajta i nyúucaria'ra' tyí'tyojtzi're',

¹¹ Dios nu jitze tyí'ca'nyej a'íj nu jin quee tyí'tziinye'.
¿Tyi'tanyí jin je'ej pua'aj nya'uurej i tyáati'?

¹² Tyi'tíj nyaj jin muéetzij jimi tya'tányaratziiri', nyaj Dios,
a'yaa nu tyimua'rá'astijre'ej nyetyi'chuúicaj,

¹³ Ji'nye nyajapuáj paj huatanyúj nyej nyij quee huámuí'nyij,

ji'nye capáj tyu'tá' nyej nyij tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en,
nyej nyij nyáaj a'áa já'sejria'aj jo'tíj jó'nyeerí'ij ajta i júuricamej a'áa
já'sejre',

a'ájna jo'tíj i Dios já'sejre'.

57

Je'ej tyaj tyityeetyenyuunyij tí'ij a'íin taatyáhuüre'en i tajapuá ti já'ma'can

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj: “Capáj tyi'tíj antyúu'na'an.” Nyúucarij ti naa huánamuajrii a'íin ti jaria'mua'aj a'ájna i David, tí'ij huatóo'uj a'íjci jimi i Saúl ajta je'en a'áa jo'tyóo'avaataca'aj jo'tíj já'tyasta'

¹ Ná'ancu'vaxi' nyéetzij, nyaj Dios, ná'ancu'vaxi' nyéetzij,
ji'nye muéetzij jimi nu jahuoo pej pij naatyáhuüre'en.

A'yaa nu tyá'xie've' nyaj a' anáj jityej huatyénya'avaaj,
'asta na'aj quee néijmi'i mutyojo'me'en.

² A'íj nu jimi huatyényuusij i Dios jútye' imuáj ti já'sejre',
a'íjci jimi i Dios i ti néijmi'i jin nyahuüre'.

³ A'íi pu jútye' imuáj uyo'ta'ítij i ti jin taxie've' ajta i ti jimi ji'r'é'can jime',
a'íi pu'ij nyajapuáj huatányuusij a'íjma jimi i maj huápuí'ij je'ej pua'aj
nya'uurej.

⁴ A'áa nu nyáaj chóota' jo'riá'ca'aj,
hua'tzajta' i muájyey tyeítýee maj ci'macaa,
hua' tamej pu a'yan een tí'ij i tyapúusti' ti antyíptyij ajta tí'ij í'íj,
ajta i hua' nyanuu tí'ij chúun ti tyí'ítzij.

⁵ Nyaj Dios, muáaj paj japuan já'sejre' i tajapuá ti séejre'.
A'ájna i paj jin naa huasér'in pu néijmi'que' a'yan séejre' i cháanacaj
japua.

⁶ A'íimaj i maj nyéjcha'üre' a'íi mu tyi'tíj tyámua' huáruuj mej mij
naatyéevi'

tí'ij quee che' nyaca'nyisti'raj,
a'íi mu mij ja'tyáacuj jó'nyaj jo'r'é'nyinyij,
majta a'íimaj mu jujímua'aj a'áa ja'tyáavatzij.

⁷ I nyaj xiéjnyu'caa pu néijmi'i jin óoca'nyej, nyaj Dios,
i nyaxiéjnyu'caa pu tyámua' een tí'ij a'jimi tyu'táchuiicaj.

⁸ Nyajúuricamej, pata'aj huájistij,
xaatájisij, canárij i maj jitzán tyí'cui'nacaa,

tyámua' xu huó'uurej tí'ij quee eexúj i xicáj eeré'nyej.

⁹ Chuúicarij nu jin tyimuaatatyójtzi're'ej, Tavástara',
jé'ta' a'ájna jo'maj já'sejre' a'tyétyeristyamua' majta i maj séej chuéj japua
já'ma'can.

¹⁰ Ji'nye i paj jin taxie've' tajapuá pu imuáj ja'rá'asej,
ajta i paj jin tyámua' een a'áa pu ja'rá'asej i ti huá'raa jitze tajapuá ti
séejre'.

¹¹ Nyaj Dios, muáaj paj japuan já'sejre' i tajapuá ti séejre'.

¡A'ájna i paj jin naa huasé'rin a'í pu néijmi'que' ooriónajchi i cháanacaj
japua!

58

Je'ej maj tyaatáhuoonyij mej mij tyámua' naa tyihuo'xá'pui'intari'tze'en

Í tí a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Capáj tyi'táj
antyúu'na'an. Nyúucarij ti naa huánamuajrii a'íin ti jaria'mua'aj i David

¹ Mua'aj, mu siaj huá'pui'ij uhuácaca'nye'ej,

¿nyi ji'ré'can jime' tyámua' naa néijmi'i setya'xa'pui'intare'

nyi siajta tyámua' naa tyihúa'xijtye' i tyeítýee?

² Ajta a'yájna, a'yaa xu ricij je'ej pua'aj setyá'xie've'ej,

mua'aj xu tyi'tá'caa mej mij junyo'si'tye'ej a'íjci japua i chuéj jo'maj
jo'cháatimee.

³ Í maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij a'í mu je'ej pua'aj huaríj mati'ij móoj
hua'júcaatze' a'séeria'caj i junáanastyamua',

i maj tyí'hue'tacaa mu je'ej pua'aj tyityo'cárutyij a'ájna mati'ij quee xu
nani'e'huaj.

⁴ Jéehua pu huá've'rij hua' jitze séejre' a'yájna mati'ij i cú'cu'see;

a'yaa mu een tí'ij i cú'cu'uj ti tyú'cha'vacaa

i tí a'yan ju'uurej tí'ij i tíquee iityánamuaj, ajta ityóonamuaj i junaxiéeta'

⁵ tí'ij quee jáanamuaj i tí tyi'tyácuuinaj a'ájna i tí támua'rej,

i tí jaayí'tin ti huojo'pua'ritey'en.

⁶ Nyaj Dios, ¡antatáarajra' i hua' tamej!

Tavástara', ¡antatáarajra' i hua' tamej a'íjma i muajyéj!

⁷ Miche' a'huóopua'rixi'in, tí'ij i jájtyij ti tyixíre'en,

miche' huaría'huaj, a'yájna tí'ij i tu'píj juyéj jitze ti tyu'uj,

⁸ miche' huatóopua'rej, tí'ij i xí'pu'uj a'íjci jitze i ju'í'rique',

¡tí'ij i pá'rí'ij ti arájvej ajta quee a'náj jaaséj i tí jin huányeeri'ij!,

⁹ miche' huatyátaanyij tí'ij i tzícare'ej mati'ij quee eexúj jamua'rériacaj,
miche' ca'nyíin jin hue'ejcuuxij, tí'ij tu'píj ti huá'raa.

¹⁰ A'ájna i tíquee tyi'táj jin á'itzeere' a'í pu huatóotyamua've'sij tí'ij Dios
puéjtzij a'íjci jime' i maj jin je'ej pua'aj huaríj;

¡a'áa pu jo'ré'nyesij jo'tij jo'xúuriajraa a'ájna i tí je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij!

¹¹ Aj mu mij a'yan tyu'taxájtaj tíjin:

“¡Jéehua pu tyí'huúire' nyej tyámua' tyi'tyínyecha'íj!

¡Dios pu séejre' i tí huá'xijtye'en i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj
japua!”

59

Tavástará' pu a'ín pué'een i ti tacha'ij

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuicaj. “Capáj tyi'tíj antyúu'na'an.” Nyúucarij ti naa huánamuajrii David ti jaria'mua'aj, ti'ij Saúl tyu'ta'íjtaca' maj jáacha'íin i chi'ra'an a'íjci i David mej mij jaajé'caj

¹ Nyaj Dios, pata'aj nyaj japua huatányuunyij a'íjma jimi i maj nyéjcha'íire';

pajta naatyécha'íin a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj nya'uurej.

² Nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyí'uurej, nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjma jimi i maj tyí'tyacuí'caa,

³ ji'nye tyétyacaa mu séejre' maj uhuácaca'nye' majta a'íj mana'aj tyicho've'ej a'tzáaj maj naajé'caj.

Tavástará', canu a'ín pué'een i ti quee tyihuojó'itej canu nyajta huányaxana'círej;

⁴ canu tyi'tíj jin je'ej pua'aj huaríj,

ajta, a'yaa pu tyí'een, a'íi mu tyámua' ju'uurej mej mij naatyéno'si'tye'en. ¡Huájisij!

¡Pajta mujo've'me'en pej pij na'antynájche pajta je'en naaséj!

⁵ Muáaj, Tavástará', Dios mu paj néijmi'i putyí'uurej, pajta hua' Dios a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can,

huájisij pajta puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj quee tyá'tzaahuatye', capáj hua'cu'vej a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

⁶ Tíca' mu aje're'nyinyii, a'yan metyí'tyá'xi'ij mati'ij i tzi'cáij, a'áa mu mij ja'taci'ij jo'tij ja'chajta'.

⁷ Majta ejcuéemuxa'aj i jutyényij jitze,

a'yaa mu mij tyúu'ixaatye' mej mij tyi'tíj je'ej pua'aj huá'uurej a'yaa mu tíjin:

“¡Capu ma' a'tíj ti'ij táanamuj!”

⁸ Pajta muáaj, Tavástará', muáaj paj hua'a'tzej a'íjma; muáaj paj hua'xaahuari' a'íjma i maj quee tyá'tzaahuatye'.

⁹ Muéetzij jimi nu tyámua' éenye'ej na'mej, nyaj Dios, ji'nye muáaj paj a'ín pué'een i ti ca'nyíjra'aj nyatá'caa ajta i ti nyecha'ij.

¹⁰ A'íjna i Dios i ti nyaxie've' a'íi pu mujo'va'ma'aj ta'mej ti'ij na'antynájche;

a'íi pu naatá'sij nyej nyij huo'séj mati'ij huatyámue'tiche'en i maj nyéjcha'íire'.

¹¹ Capáj hua'cu'vej a'íjma,

mata'aj mij a'íimaj a'náj tina'aj jamua'reeraj i maj nye chájta'naj pué'een; huo'tamuárite' a'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyí'uurej, pajta huo'tyáxaahuataj.

¡Tavástará' pu a'ín pué'een i ti tyámua' naa tyí'tacha'ij!

¹² A'íj mu jin atyá'ítze'rii néijmi'i jime' je'ej maj tyí'xaj;

¡miche' a'íjna jin huavívi'ri'huaj tyi'tíj maj jujíimua'aj jin óotzaahuatye' majta tyi'tíj maj hue'tzij jin tya'tóoratzi'raj!

13 ¡Hua'antyipua'ritye', hua'antyipua'ritye' a'íjci jime' i paj jin nyú'camui'!
¡Miche' quee che' ma' já'sejria'aj!

¡Che' huamua'reerijhuaj ti i Dios a'ín pué'een i ti Rey jin tyi'tyéjvee
a'íjci jimi i Jacob ajta a'ájna imuáj jo'tij i chuéj jóo'asej!

14-15 Mati'ijta tíca' aje're'nyej a'yan metyi'tyá'xi'ij mati'ij i tzi'cáij,
majta je'en a'áa ja'tací'ca'an jo'tij ja'chajta' cue'ráj metyi'huooj,
a'íi mu mij tyi'tyá'xi'ij muá'ju'un mati'ij quee jéehua i cue'ráj tyú'tyoonyij.

16 Ajta nyéetzij jime', íiya' nu muéetzij jimi tyu'táchuiicaj;
ca'nyíin nu jin jaataxájtaj i paj jin taxie've' nyajta i paj jin néijmi'i
putyí'uurej.

Ji'nye muáaj paj a'ín pué'een i ti tyámua' tyí'nyecha'ij,
i ti nyahuüre' nyati'ijta quee je'ej jájtyoove'en.

17 Muéetzij jimi nu tyu'táchuiicaj, nyaj Dios,
ji'nye muáaj paj a'ín pué'een i ti ca'nyíjra'aj nyatá'caa ajta i ti tyámua'
tyí'nyecha'ij,
¡muáaj paj a'ín pué'een i Dios ti nyaxie've'!

60

Je'ej maj tyaatáhuoonyij tí'ij a'ín huo'tyáhuüre'en i tajapúa ti já'ma'can
I ti a'ájna jin antyuumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jime' i
cuínarij ti a'yan huatóomua'aj tíjin: “I tzuhuáa ti jin séejre' je'ej
maj tyityetyúucha'ij.” Nyúucarij ti naa huánamujrii David ti jin
tyihuo'muá'tyej, tí'ij eerájraa tí'ij huatyényo'se'en a'íjma jimi i maj a'yan
hua'tamuá'muaj tíjin arameos a'áa maj ja'chej a Naharaim majta a'ájna
a Sobá, ajta a'ájna i Joab, tí'ij huariá'raa, tamuáamuata' japuan hua'puaj
ví'ra'aj pua'muácaa pu i tyétyecaa antyimue'tij a'áa maj já'ma'can a Edom
tí'ij a'áa jo'tyéenyosej a ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tíjin Valle de la Sal

1 A'íjci i paj jin nyú'camui', nyaj Dios, a'íj paj jin períj matuuhua'xij,
pajta ta'antyipúa'rij;

¡taatá' ijíj tyej tyij tyajtáhua'aj huatyátaca'nyej!

2 Muáaj paj tyu'tá' tí'ij i cháanacaj huatóoca'tzij ajta ootátzi'tyej;
¡pata'aj ijíj tyámua' jáa'uurej jo'tij jo'tátaariaca', ji'nye a'íi pu hu-
atyámuírixi'sij!

3 Jéehua paj huápuí'ij puéjtzij huo'ta' i maj a'chájta'naj jitze ajtyáma'can,
a'íj paj taatá' i nahuáj ti tyú'timue'raste'.

4 Muáaj paj tyi'tij huo'taséjratyej a'íjma i maj tzáahuatyí'ra'aj a'jimi
tyícha'ij

mej mij jáamua'reej a'tzáaj maj huatóo'uunaj tí'ij quee i i'ríj tyi-
huo'puéjtye'en.

5 ¡Taatajee, pajta tajapúa huatányuunyij a'íjci jime' i paj néijmi'i jin
putyí'uurej!

¡Pajta hua' japua huatányuunyij a'íjma i paj hua'xie've'!

6 Dios pu a'yan tyu'taxájtaca' a'ájna a ti a'ín já'sejre' tíjin:
“¡Nyenyetyámua'va'aj nu mui'caquéj jariá'naxi'ij i chájta'naj Siquem
nyajta a'íj néijmi'i huo'riáa'sij a'áa ti huataca'aj a Sucot!

7 A'ájna i Galaad ajta i Manasés a'íi mu nye jitze ajtyáma'can;

Ajta i Efraín pu a'íin pué'een i ti na'vá'naa i nyamu'uj jitze,
 ajta i Judá pu a'íin pué'een i nye tyáxu'uj i nyaj jin tyí'íjta,
 8 Moab pu a'íin pué'een i ti a'yan tyí'huiire' tí'ij i nyaj jitzán
 anányamuejtye'en,
 nyajta i nyaj ca'quéj a'íj nu japua jaráriesij i Edom,
 ¡nyajta jijhuan nyati'ij tyu'tyámue'tij a'íjma jimi i filisteos!"

9 ¿A'tanyij ná'vi'tin tí'ij a'áa nyojo're'nyijtye'en jo'tij já'sejre' i chájta'naj ti
 curiá'nami'?

¿A'tanyij ná'vi'tin a'ájna imuáj a ti a'yan tyaja rájtyapua j tin Edom?

10 Ji'nye muáaj, nyaj Dios, muáaj paj matuuhua'xij,
 ¡capáj che' hua' jamuán huaméj i tyétyacaa maj tájime' nyo'sii!

11 Taatáhuire' a'íjci jimi i ti tájcha'íire',
 ji'nye capu tyi'táj huiire' i tyévi j tin tyí'cha'ij.

12 Va'cán tu jin tyu'tyámue'tij a'íjci jime' i Dios ti jin taatyáhuire'ej,
 ¡a'íj pu huo'tzínajra'aj a'íjma i maj tájcha'íire'!

61

Tyiche' a'íj jitze tyú'ca'nyej i Dios ti jin taatyáhuire'ej

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuicaj, a'íjci jitze i maj jitzán
 tyí'cuí'nacaa ti tye'ejvivin. David ti ja'a'rij

1 Nyaj Dios, huánamuajri' je'ej nyaj tyí'nyeyiin a'íjci jime' i ti nyacui',
 ¡pajta a'yan huárinyij je'ej nyaj a'jimi tyá'huo!

2 Muéetzij jimi nu huatyéenyuj a'ájna imuáj jo'tij i chuéj jóo'asej,
 ji'nye i nyaxiéjnyu'caa pu quee che' juca'nyej.

A'áa paj tyámua' tyinyojó'cha'íin jo'paj muáaj já'sejre',

3 ji'nye muáaj paj a'íin pué'een i ti naatyáhuire'ej.

¡A'yaa paj een tí'ij tyi'táj ti ájtaavijhuaca' ti ajta tyámua' tyúuca'nyej
 muáaj pej pij nyajapuj huatányuusij a'íjci jimi i ti nyéjcha'íire'!

4 Nyáaxie've' nyaj jusén jin a'áa jo'quéj ná'ra'nyij jo'paj muáaj ja'chej,
 tyámua' nyetyi'cha'íiri'huaj a' anáj jítyej muéetzij.

5 Muáaj, nyaj Dios, papu'ríj jáanamujri' je'ej nyaj tya'tányaratziiri',
 pajta naatá' a'ájna i ti nyéetzij nyaci'puaj

i paj tyámua' jáaruuj a'íjma jimi i maj muéetzij mua'tzaahuatye'.

6 Huatá' tí'ij á'tyeevi'in a'ájna i rey ti jin tyi'tyéjvee;
 che' jéehua á'tyeevi'in, mue'tij nyinyi'ra'aj jime',

7 ajta a'ájna jin tyu'ta'íjtaj i paj jin muáaj tyámua' tya'tá'caa.

Tyámua' paj tyéecha'íin a'íjci jime' i paj taxie've' pajta i paj jin tyámua'
 een,

8 a'yaa nu a'náj tína'aj muéetzij jimi tyi'chuicaj na'mej

nyajta a'náj tína'aj aránya'astesij je'ej nyaj tyi'táj jin tya'tányaratziiraj.

62

A'íj pu'uj i Dios a'íin pué'een i ti taatyáhuire'ej

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuicaj. Jedutún ti ja'a'rij.
 Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

1 A'íj nu'uj i Dios jimi jatyoovej nyej nyij huányaso'pe'en;;

a'íj pu jimi jo've'mej i ti nyajapuáj huatányuusij.

² A'íi pu'uj naatyáhuüre'ej ajta tyámua' tyí'nyecha'íj.

Canu tyi'tíj jin ootyá'itzeere'ej, ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i ti naatyáhuüre'ej.

³ ;A'náj nyij mua'aj siatapuá'citaj siaj sij quee che' nyenyo'si'tya'aj ajta i siaj jaxie've' siaj jin ná'xaahuataj, cuxáa nyaj jáxu'uj pué'eenye' i maj ja'ajtaahuaca' ajta arí á'vesij nusu ti'íj i cúraaj ti ajta arí tin huatyu'uunyij?

⁴ A'íj mu'uj curia'mua'sij je'ej maj tyina'antypuá'ritye'en, ajta a'íin huápu'íj naa hua'asej i ti hue'tzij pué'een. Jutyényij mu jin tyámua' naa tyí'nyaxaj, majta i jumua'tziira'aj mu jin je'ej pua'aj tyí'nyaxaj.

⁵ A'íj nu'uj i Dios jimi jatyoovej nyej nyij huányaso'pe'en, ji'nye a'íj pu jimi jo've'mej i nyaj jin tyi'íjchó've'ej.

⁶ A'íi pu'uj naatyáhuüre'ej ajta tyámua' tyí'nyecha'íj.

Canu tyi'tíj jin ootyá'itzeere'ej, ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i ti nyahuüre'.

⁷ Dios pu jimi já'ma'can i ti nyahuüre' ajta i nyaj jin nyáaj tyámua' een; a'íi pu a'íin pué'een i ti tyámua' tyí'nyecha'íj ajta i ti naatyáhuüre'ej.

⁸ ;Nye chájta'naj siaj jitze ajtyáma'can, a'náj tina'aj xu a'íj jitze tyú'ca'nyej! ;Siajta jimi huatyényuunyij tyámua' naa jitzán setyi'ca'nyéej! ;Dios pu a'íin pué'een i ti taatyáhuüre'ej!

⁹ Capu i tyéviij tyi'tíj jin je'ej a'yaa pu'uj ti'íj séej ti ucayáatira'nyij, tipua'aj i tiquee je'ej tyéjviicue' nusu i ti chíjtyaanyi' pué'een; tipua'aj néijmi'caa tyi'tíj jitze mahua'cá'iteen a'yaa pu'uj cuxáa tiquee tyi'tíj aráacaj.

¹⁰ Capáj a'íj jitze tyí'ca'nyej i paj jin je'ej pua'aj tyi'tyía'cha'íj, ;capáj pajta a'íj jitze tyi'íjchó've'ej i paj tyi'nahua'! Ajta tipua'aj siahuoóchíjtyaanyi'taj, caxu a'íj jitze tyí'ca'nyej i túmii.

¹¹⁻¹² Nu'ríj mue'tíj a'yan tyáanamujari'

a'íjna i Dios ti a'yan tyaataxájtaca' tíjin:

a'íjna i ti néijmi'i putyí'uurej ajta i ti jin taxie've' a'íi pu ja'a'rrij, ti ajta a'íin a'yan tyihuá'najchitye'en séej ajta séej je'ej ti síij tyi'tíj jin huaríj.

63

Dios pu a'íin pué'een i ti jin naa ja'asej a'íjci i tyéviij

Chuñicarij David ti jo'yú'xaca', ti'íj a'áa jo'tyávaaca'aj jo'tíj quee já'tyi'tíj a'áa ti ja'ajtyáma'can a Judá

¹ ;Nyaj Dios, muáaj paj a'íin pué'een i nyaj Dios!

Jéehua nu muaxie've' nyámuahuoo, ji'nye muáaj paj a'íin pué'een i jájtyij ti nyejitzé juxie've';

néijmi'i pu i nye tyéviij muéetzij muaxie've',

a'yájna tí'ij jo'tij jo'huáchij, jo'tij jéehua i jájtyij jóoxie've'.
² ¡Nyámuaseejramu' a'ájna jo'tij tyámua' tyejé'een,
 nyajta je'en jaaséj i paj néijmi'i jin putyí'uurej ajta i paj jin naa huasé'rin,
³ jí'nye i paj jin nyaxie've' jéetze' pu tyí'huiire' quee i nyaj jin júurij!
 Nye tyenyij nu jin tyimuaatatyójtzi're'ej,
⁴ néijmi'i nu i nyajúuricamej jin tyí'muatyóotzi're'ej na'mej,
 muéetzij jimi nu ajméjca'taxí'ij nyatí'ijta huatyényuunyij.
⁵ Huápui'ij pu naa naatá'astij,
 a'yájna tí'ij i ti tyí'cua' a'ájna jo'maj naa eenye' tyajá'cue'raataj,
 nye tyenyij nu jin tyimuaatatyójtzi're'ej nyenyetyámua'va'aj.

⁶ Tí'ijta tíca', nyatí'ijta huaque'tíj,
 muéetzij nu mua'tamuá're'rii nyajta muéetzij jitze tyí'mua'tzej,
⁷ jí'nye muáaj paj a'ín pu'éen i ti nyahuiire'.
 ¡A' anáj jityej nu nyetyamua've'!
⁸ Néijmi'i pu i nyajúuricamej muéetzij jitze séejre',
 pajta a'muáca'ta' jin quee nyatato'raj.
⁹ A'ímaj i maj a'yan tyá'xie've' maj naajé'caj
 a'áa mu ja'tyávatzi'jo'tij ja'tyácun majta je'en antyipua'rij,
¹⁰ ¡a'í mu cui'ihuan a'íjci jime' i chúun
 majta je'en i íra'vetyee hua'ci'men!
¹¹ Ajta a'ájna i ti rey jin tyi'tyéjvee a'í pu huatóotyamua've'sij i Dios jimi,
 a'í mu tyu'táchuiicaj a'ímaj i maj jimi tya'tóoratiiri',
 majta i maj tyí'hue'taca a'í mu quee che' atanyúuva'aj muá'ju'un.

64

Je'ej maj tyityeetyényuunyij tí'ij i Dios huó'cha'ín

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti jo'yú'xaca'

¹ Nyaj Dios, huánamuaj je'ej nyaj tyí'nyenyuuste';
 huácha'ij i nyajúuricamej a'íjma jimi i maj huápui'ij nyéjcha'íire'.
² Naatyá'avaaj a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij
 ajta je'ej maj avíitzij tyi'tíj jin ricij;
 pajta nyajapuáj huatányuunyij tyi'tíj maj jin tyámua' ju'uurej i maj je'ej
 pua'aj ricij,
³ a'í mu jacaachej i junyanúu cuzáa ti chúun pu'éeenye'
 ajta i maj jin tyí'xaj a'yaa pu een tí'ij i í'ríj ti tyu'jé'caj.

⁴ A'áa mu ímuáj jo'tya'úuj jo'maj jóo'avaaj je'ej pua'aj mahua'uurej a'íjma
 i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere',
 a'í mu mij hua'cu'raj matí'ij quee putyámua'mua're'ej. Camu a'ímaj
 tyí'tziinye'ej.
⁵ A'í mu jujímua'aj ca'nyíjra'aj tóoa'caa mej mij je'ej pua'aj huárinyij;
 a'í mu avíitzij jin tyámua' ja'uurej i maj jin huá'viivi'
 majta a'yan tyí'mua'tzej ti quee a'tíj hua'sejran,
⁶ ti quee a'tíj jaatyésejra tyi'tíj maj jin je'ej pua'aj ricij.
 Ajta a'ájna i ti jaayí'tin ti jáamua'reej
 je'ej ti avíitzij jin tyí'mua'tzej a'ájna i tyéviij,

a'íi pu tyámua' tyeetyésejra.

⁷ Dios pu tyihuá'puejtye'en a'íjci jime' i tyihua' i'rii,

a'íi pu tyihuá'puejtye'en mati'ij pua'aj quee putyámuamua're'ej,

⁸ a'íi mu jujímua'aj puéjtzij huatóoa'sij a'íjci jime' je'ej maj tyí'xaj;

ajta a'tyán maj hua'sejran a'íi mu huo'tyáxaahuataj.

⁹ Aj mu mij néijmi'i tzáahuatyí'ra'aj tyicha'íj muá'ju'un i Dios

majta jaataxájtaj je'ej ti tyi'táj jin ricij,

majta a'íj jitze tyúumua'tziitye'en je'ej ti a'íin tyi'táj huáruuj.

¹⁰ A'íjna i tyévíj ti tyámua' tyi'tyúucha'ij a'íi pu huatóotyamua've'sij i

Tavástara' jimi

ajta a'íj jimi jahuoonyij ti'ij jaatyáhuuie'en,

majta néijmi'i i tyeétyee maj tyámua' tyityetyúucha'ij

a'íjma pu tyámua' huata'eexaj.

65

Dios pu jimi tyéevijtij tyej tyu'táchuiicaj

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuícarij maj jin tyaatatyójtzi're'en ajta chuícarij maj jin jaatyáanajche David ti tyo'yú'xaca'

¹ Hua' Dios a'íjma i maj Sión já'ma'can,

ímuéetzij pu jimi tyéevijtij tyej tyu'táchuiicaj!,

ímuéetzij pu jimi a'yan tyúuxie've' tyaj ja'rá'astej je'ej tyaj tya'táataratziiri',

² jí'nye páanamua'aj je'ej tyaj a'jimi tyityeetyényuusij!

Néijmi'i mu a'jimi ajtyáxirij i maj a'yan i cháanacaj japua huacháatimee.

³ A'íi pu tyí'ta'ijtye' i tyaj jin je'ej pua'aj ricij,

ajta muáaj paj tyitaatú'uunyi'raj i tyaj jin ootyá'itzee.

⁴ Jutyamua've'ej a'íjna i tyáati' muáaj paj ja'antyíhuoj

pajta jaatá'sij ti a'áa ja'seeria'aj já'ra'nyij véjri' a'jimi,

a'újna a chí'táj i tyejúuj tzajta'.

íTyiche' a'íjna tya'ancuriáan i ti jéetze' tyi'jí're'en a'chéj ti tyejé'sejre',

ajta i ti jin tyámua' tyí'een a' tyejúuj tzajta'!

⁵ Dios ajta Tavástara' paj tajapua huatányuusij,

muáaj paj tanamua'aj

a'íjci jime' paj va'cán jin tyámua' tajimí tyí'uurej;

néijmi'que' i chuéj japua muéetzij mu jitze tyí'ca'nyej,

ajta a'íjna i jájtyij ti ve'éj a ti imuáaj já'sejre';

⁶ muáaj paj tyámua' naa tyí'cha'ij i jiríj

a'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyí'uurej ajta i paj jin uhuájca'nyej.

⁷ Muáaj paj japua'ritye' a'íjci i jájtyij ti ca'nyíin jin á'xire'ej

pajta jaatyápua'ritye'sij tyi'táj maj jin junyo'si'tye' i chájta'naj jitze;

⁸ majta a'íimaj i maj a' ímuáaj jo'cháatimee séej i chuéj japua

a'íi mu naa tyojo'sej muáaj paj tyú'taahuaca',

muéetzij mu jin tyéjjihua'j muutyámua'va'aj

ti'ij na'aj jo'tij i xicáj jé'ejnyinyij ajta jo'tij ja'ancáru'pij.

⁹ Muáaj paj tyámua' naa tyé'cha'ij i cháanacaj,

petyi'tá'caa mej mij japuan huatyéviijej ajta je'en tyú'ciirej,

muáaj paj tyi'tá'caa ti camu'yéjme'nyij i a'chí'ij jitze

tí'ij a'ájna jin huáciirej i tyeríicuj.

¡A'yaa pej pij tyámua' ja'uurej a'ájna jo'maj tyajá'huastee!

¹⁰ Muáaj paj jaatyáru'n'yej i chuéj maj japuan huátasaahuaca'

pajta néijmi'que' tyámua' naa tyo're'je'yít'e'sij,

muáaj paj jéehua i víityee mujo'ta'ít'ij ti'ij quee huátoonyi'in i chuéj japua

pajta tyámua' tyu'tyátoosij i ti tyí'ciiren.

¹¹ Tí'ij púna'aj ju'síj muáaj paj néijmi'i tyámua' tyu'tyátoosij,

a' jéetirij jítze mu jéehua huatyéviij;

¹² íxáj pu huahua'raa a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij

ajta a'ájna a' itzitáj néijmi'i pu huápu'i'ij naa tyu'sé'rin;

¹³ jéehua mu tyí'tyasiire' a'ájna jo'tij jó'yacuarej,

ajta i tyeríicuj jéehua pu ciiren jo'maj tyajá'huastee,

¡néijmi'i mu tyí'chuiicaj majta jíihuaj a'íjci jime' i maj jutyamua've'ej!

66

Naa pu tyu'sé'rin muáaj paj tyú'taahuaca'

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'e'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij maj jin tyaatatyójtzi're'en, chuíicarij maj jin jaatyáanajche

¹ Setyu'táchuiicaj i Dios jimi xuutyámua've'ej,

mu siaj a'yan huacháatimee néijmi'que' i cháanacaj japua;

² setyu'táchuiicaj a'íjci jítze i ti naa huánamujrii i ti jin ántyapuj;

chuíicarij xu jimi tyu'táchuiicaj ti naa tyú'namujrii.

³ A'yaa xu tyaaté'xaaty'e'en i Dios tijin:

"Naa pu tyihuá'sejratye' muáaj paj tyú'taahuaca'.

A'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyí'uurej

a'íi mu muéetzij jimi eetávitzej metyi'tzín'ye'e'ej i maj muájcha'íire',

⁴ néijmi'i mu muanajche i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua

majta muéetzij jítze ma'can tyí'chuiicaj."

⁵ Musio'vá'ju' siajta jaaséj je'e'ej ti i Dios tyí'muarie',

je'e'ej ti tyámua' tyú'ruuj a'ájna jime' i ti naa tyihuá'sejratye' a'íjma jimi i tyeít'ye'e,

⁶ a'yaa pu jáaruuj i jájtyij ti'ij chuéj ti huáchij,

majta a'íimaj i tahuásimua'ci'ij a'íi mu jui'icán anticáj i játya'naj jítze,

tyiche' huátatyamua've'en i Dios jimi.

⁷ A'íjci jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej, a'íj pu jusén jin tyí'ijta,

tyámua' pu naa tyihuá'sej i maj séej chuéj japua jo'cháatimee,

mata'aj mij a'íimaj i maj quee tyihuojó'itej

tyámua' ju'uuri'aj mej mij jaatyéno'si'tye'en.

⁸ ¡Mu siaj séej chuéj japua jo'cháatimee, tyámua' xu tyeetyátoonyij i Dios, che' huánamujre'en i siaj jimi tyí'tyéchuiicaj!

⁹ Jí'nye a'íi pu taatá' tyej tyij júurij huatyá'ítzeere'en,

capu tyu'tá' tyej tyij huatyámue'tiche'en.

¹⁰ A'ájna i taj Dios, a'íi pu taatyéesej tyej tyij tyámua' eenye',

tyámua' pu táaruuj tí'ij a'ájna i pláataj ti jumua'tij.

¹¹ Muáaj paj tyu'tá' tyej tyij huavívi'ri'huaj,

pajta je'en tyijetyáacan tyitaatyé'ijcatyej.

12 Muáaj paj tyu'tá' ti cha'na'aj a'tíj taatzíinajra'nyij,
tu'ríj jaapuéjtzitariaca' jájtyij jime' tyajta tiéj jime',
ajta muáaj paj períj taatá' tyej tyij ucayáatira'nyij.

13 A'úu nu jo'tyáruutyij a' tyeýúuj tzajta' nyajta je'en ya'muáatyee hu-
atyáteeraj a' jitze ma'can,

a'yaá nu nyij tya'ránaya'astesij je'ej nyaj muéetzij jimi tya'tányaraj,

14 a'íjna i nyaj muéetzij jimi tya'tányaratziiiri'
nyati'ij jéehua huápuí'ij japuéjtzitariaca'aj.

15 Ya'muáatyee maj pu'tyij nu muéetzij jitze ma'can huatyáteeraj,
túuru'uj nu a' jimi tyu'tátuiire'ej nyajta chítuyee maj túuru'uj,
nyajta nu cánya'xii a' jimi huatámu'vejritaj.

16 ¡Siata'aj néijmi'i mua'aj mujo'vá'ju'un,
mu siaj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij i Dios!

¡Xáanamujri', i nyaj jamuaaté'exaatye'sij
a'íjci jime' je'ej ti tyi'tíj huáruuj nye jimi!

17 Nye tyenyij nyajta i nyenyanúu jime'
nu jaatajé nyajta tyaatatyójtzi'rej.

18 Típua'aj nyáaj je'ej pua'aj nyetyi'ria'mua'sime'en,
capu i Tavástara' nyanamuáarajche'en,

19 ¡ajta a'í pu náanamujri' ajta a'yan huaríj je'ej nyaj tyaatáhuaviiri'!

20 ¡Che' tyámua' eenye' i Dios,

i ti jáanamujri' je'ej nyaj jimi tyu'tyéenyuj
ajta quee jaatapuá'citaca' ti nyaxie've'!

67

Miche' néijmi'i i tyeítyee tyimuaatatyójtzi're'en

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i maj
jin tyí'cui'nacaa ti tye'ejvivin. Chuícarij maj jin tyaatatyójtzi're'en ajta
chuícarij maj jin jaatyáanajche

1 Che' i Tavástara' tá'ancu'vaxi'in ajta tyámua' tyitaatyátoonyij,
che' tyámua' tojo'sejra,

2 mej mij néijmi'i i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua
jáamua'reej je'ej ti a'ín tya'ajxié'vi'ra' ajta i ti jin tajapuá huatányuusij.

3 Taj Dios, miche' i tyeítyee maj huachéj i chájta'naj jitze ty-
imuaatatyójtzi're'en;

¡miche' néijmi'que' ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee tyimuaatatyójtzi're'en!

4 Miche' jutyámua've'ej maaajíhuaj i maj séej chuéj japua jo'cháatimee,
ji'nye muáaj paj tyámua' naa tyí'ijta ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee,

¡muáaj paj tyihua'íjtye' néijmi'caa i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj
japua!

5 Taj Dios, miche' i tyeítyee maj huachéj i chájta'naj jitze ty-
imuaatatyójtzi're'en,

¡miche' néijmi'que' ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee tyimuaatatyójtzi're'en!

6 Pu'rij tyú'ciiriaca' i chuéj japua;
 ¡a'íjna i taj Dios pu tyámua' tyitaatyájtoo!
 7 ¡Che' i Dios tyámua' tyitaatyátoonyij!
 ¡Miche' néijmi'que' i cháanacaj japua jaatyátzaahuatye'en!

68

Mati'ij tyu'tyáamue'tij majta je'en eetyácij i maj Israel jitze aj-tyáma'can

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij maj jin tyaatatyójtzi're'en ajta chuíicarij maj jin jaatyáanajche David ti tyo'yú'xaca'

1 Ti'ijta i Dios ájchenyij,
 a'íimaj mu huatóo'uunaj i maj jájcha'íire';
 majta i maj jaxana've' a'íi mu huatóo'uunaj jo'tij já'sejre';
 2 a'yaa mu tyityaja'huóopua'rixí'ij ti'ij i citzj i áacaj tzajta',
 a'yaa mu tyityatóotui'sij ti'ij i xíjca i tiéj jitze;
 i Dios jimi mu jo'vátzij néijmi'i i maj je'ej pu'aj ricij.
 3 Majta a'íi mu huatóotyamua've'sij i maj tyámua' tyityetyúucha'ij,
 i Dios jimi mu jéehua jutyamua've',
 ¡majta tyítzunaxi'ij muutyámua've'ej!

4 Mua'aj xu i Dios jimi tyu'táchuiicaj,
 setyu'táchuiicaj a'íjci jitze ma'can i ti jin ántyapuaj;
 setyu'tatyójtzi're' a'íjci i ti ave'queéj a'áa ja'yi'vej i jéetirij japua.
 ¡Xatóotyamua've' i Tavástara' jimi!
 ¡Xatóotyamua've' jo'tij a'íin já'sejre'!

5 Dios, i ti a'áa já'sejre' i ju tyeyúuj tzajta' ti tyámua' een,
 a'íi pu hua' táataj i maj xá'ricaanyij
 ajta hua' japua huatányuusij i úucaaj maj antyúujimua'astariaca';

6 Dios pu huo'ta'sij jo'maj jo'tye'en i maj quee je'ej tyímuarimuaj,
 hui'rátosij i maj eetyánami' ajta tyámua' tyihuo'tyátosij;
 majta i maj quee tyihuojó'ítej a'áa mu ja'cháaj muá'ju'un jo'tij quee tyi'tj
 já'ciji'rej.

7 Nyaj Dios, pati'ij anaquéj huama'ca'aj a'íjma jimi a'tyétyeristyamua'
 mati'ij ajoju'caj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tj,

8 i chuéj pu huatóoca'tzij,
 majta je'en jéehua huatyéviiyaca',
 a'íjna i jirj Sinaí ti ántyapuaj a'íi pu huatóoca'tzij i Dios jimi,
 jimi i hua' Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can.

9 Nyaj Dios, muáaj paj tyu'tá' mej mij jéehua huatyéviiyej,
 a'íimaj a'tyétyeristyamua' mu huácua'naxij, ajta muáaj paj ca'nyíjra'aj
 huo'ta'.

10 A'íimaj a'tyétyeristyamua' mu a'áa ja'huóochejtje
 pajta muáaj, nyaj Dios, a'íjci jime' i paj jin taxie've',
 muáaj paj tyaatá' tyi'tj ti ja'itziitya'ca'aj a'íjci i ti quee je'ej tyéejviicue'.

11 Tavástara' pu nyúucarij huatyájto;

mue'tíj mu mij i úuca a jaxajtaca'aj:

¹² "¡A'íimaj mu meríj huatóo'uj i maj rey jin tyityetyu'uj majta i hua' xantáaru'ustyamua' hua' jamuán!"

Ajta jo'maj jo'cháatimee, a'íimaj mu i úuca a tyu'rióoa'caa

tyi'tíj maj tyihuáa'ri'ri' a'íjma i maj hua'ajcha'íire',

¹³ siajta mua'aj a'áa xu jo'tyá'itzee jo'siaj jo'cháatimee.

¡A'íjna i jáamui' anáj pláataj pu jin canámi'huajmee!

¡Ajta i jú'xa'ra' ooroj jíme' ti huápuí'ij jumua'tíj!

¹⁴ Tí'ij a'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej huo'tamuárij a'íjma i maj rey jin tyityatatyíj,

a'yaa pu huasé'rihua'aj cuxáa séerij huatyácatyíi a'íjci japua i jiríj i maj a'yan jatamuá'muaj tijin Salmón.

¹⁵ ¡Huápuí'ij pu ajtítí'ijmee i jiríj a'áa ti jo'quéetimee a'ájna a Basán, ajta i ti cavi'yetze'ejmee a'íi pu ajta ajtítí'ijmee!

¹⁶ Mua'aj, mu siaj jiríj pué'een ti huápuí'ij ajtítí'ijmee,

¿jinye siaj sij ja'ráasej siaaxána've'ej

a'íjci i jiríj i Dios ti jaaxie've' ti'ij a'áa ja'huóchejtye'en?

¡A'íjna i Tavástara' a'íi pu a'áa jusén jíme' ja'cháaj ja'mej!

¹⁷ Dios pu jéehua hua'ajcha'ij i caríataa' i ti jitzán huatyényo'se'en;

a'áa pu ja'rájraa a'ájna a Sinaí tí'ij a'áa ja'rá'astij jo'tíj i tyeyúujra' jo'tyéjvee.

¹⁸ Nyaj Dios, jútye' imuáj paj tyíraa pajta hua'antyivi'tíj a'íjma i paj hua'antymue'tíj;

a'íimaj mu i tyétyacaa tyimuaatapuéjve i ti jéehua tyá'najchij

Tavástara', a'íimaj mu majta tyámua' tyimuatyájttoo i maj quee tyi-huojó'iteeca'aj.

¹⁹ ¡Che' jiréenya'aj séjre'ej i Tavástara', i taj Dios ajta i ti tajapuá huatányuusij,

i ti a'náj tina'aj a'íj jimi tyi'tyá'itze'rii i tyí'ta'ijca!

²⁰ A'íjna i taj Dios, Dios pu pué'een ti tajapuá huatányuusij

ajta pújoorej ti tajapuá huatányuunyij tyej tyij quee huácuí'nyij.

²¹ Dios pu jo'tátaaraxi'ij i hua' mu'uj a'íjma i maj jájcha'íire',

hua' mu'uj a'íjma i maj a'yaa mana'aj tyúuxana'cire'.

²² Tavástara' pu arí a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

"Nyáaj nu muaatá'sij paj huaría'ra'nyij a'ájna a Basán;

nyajta nu muaatá'sij paj eetára'nyij a'ájna a jájritze' ti huápuí'ij atyáati',

²³ pej pij aná'jo'sixi'in mua' íicaj jitze

a'íjci jíme' i hua' xuure' i maj muájcha'íire'

ajta mej mij a'ya'muáj tzi'cíj jaayé'en i hua' xuure'."

²⁴ Taj Dios, nyaj Dios ajta nyaj Rey,

a' tyeyúuj tzajta' pu séjre' maj tyámua' ju'uurej

mej mij a' jitze ma'can tyu'yé'estej.

²⁵ A'íimaj mu anáatyij i maj tyí'chuicacaa

majta i maj tyí'cui'nacaa hua'cuajta mu huaju'

majta jé'ta' i ñimuaa

a'ñi mu majta quéetzarij jitze tyú'cuiinaj.

²⁶ Ñéijmi'i xu tyámua' tyeetyátoonyij i Dios i ti Tavástara' pué'een!

Ñéijmi'i xu tyámua' tyeetyátoonyij mu siaj Israel jitze ajtyáma'can.

²⁷ A'ñijma jimi pu anaquéej huaméj i Benjamín, i ti cáleen,

majta mue'táj i maj tyí'ijta a'ñjci jimi i Judá,

majta a'ñjci jimi i Zabulón majta i Neftalí jimi.

²⁸ Nyaj Dios, huataséjrataj i paj jin néijmi'i putyí'uurej,

¡pajta tyámua' jáa'uurej tyi'táj paj je'ej huáruuj ityájma jimi!

²⁹ A'ájna imuáj jo'tij a' tyeeyúuj já'sejre' ti ájtyeej, a'ájna a Jerusalén,

jo'maj a'ñimaj i maj rey jin tyityetyu'uj tyimojo'tapuéjve,

³⁰ a'áa paj jajtyá'xi'in i Egipto, i ti je'ej pua'aj huasé'rin a'áa ti já'sejre' véjri' i játya'naj jitze,

túuru'uj majta visáaru'uj maj tyú'ma'cuj a'áa maj ja'távee

maj a'ájna jime' hua'xaahuaj i tyeétyee a'ñjci jime' i maj jéehua tyí'ijcha'ij,

¡pata'aj huojocuíxi'in i tyeétyee maj jaxie've' maj huanyo'se'en!

³¹ A'áa mu a Egipto ja'ráciinyij i maj tyámua' tyimuaatyátoosij,

majta i maj Etiopia já'ma'can a'ñi mu ajméjca'taxi'ij i Dios jimi.

³² ¡Setyu'táchuiicaj i Dios jimi, mu siaj tyí'ijta i cháanacaj japua,

siata'aj tyu'táchuiicaj i Tavástara' jimi,

³³ a'ájna i ti ave'quéej a'áa ja'yi'vej a tajapúa,

a'ájna i tajapúa ti jusén jime' séejre'!

Xáanamuaajri' je'ej ti huánamuaajrii i ti jin tyí'xaj,

i nyúucaria'ra' ti néijmi'i putyí'uurej.

³⁴ Xaatyátzaahuatye' a'ñjci i Dios ti néijmi'i jin putyí'uurej,

a'ájna i ti jin tyí'ijta a'ñi pu néijmi'que' séejre' a'ájna a Israel,

ajta i ti néijmi'i jin putyí'uurej a'áa pu ja'rá'asej i tajapúa ti séejre' jitze i ti huá'raa.

³⁵ Huápuí'ij pu naa huasé'rin i Dios a'újna i ju tyeeyúuj tzajta',

a'ájna i hua' Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can a'ñi pu hua'tá'caa mej mij

néijmi'i putyí'uurej ajta ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i jutyeítyeristyamua'.

¡Che' jì'reenya'aj séejre'ej i Dios!

69

Je'ej ti tyí'ijhuaj a'ájna i ti je'ej tyóomua'tzej

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'ñjci jime' i cuínarij ti a'yan huatóomua'aj tijin: "Tzuhuáa." David ti ja'a'rij.

¹ Pata'aj huatányuunyij, nyaj Dios,

ji'nye nu'ríj tin atyámuí'sij a jáata';

² nu'ríj ajo'cárutyij a'ájna jo'tij va'táj ja'ajréxaj

ajta quee je'ej tyí'rij jo'nyaj ja'rányaca'neyj.

A'áa nu'ríj ja'rá'aj jo'tij jéetze' ja'tyáati'

ajta arí tin nie'tariésij i ti ca'nyíin jin muí'yej.

³ Capu che' nyai'riitye' nyaj ca'nyíin jin huajíjhua,

jéehua pu'ríj huápui'ij na'antyáacui',
 i nyaji'ij nu nyajta nyeríj jin huácua'naxij
 a'íjci jime' nyaj jéehua nyeríj á'tyeej nyaj tyi'íjchó've' i Dios jimi.
 4 Mu'ríj jéetze' huatámui'riaca' i maj cha'mana'aj tyi'táj jin nyaxana've'ej
 quee a'chu nyaj pua'mácan cájcupaj i nyamu'uj jitze,
 mu'ríj huatámui'riaca' i maj nyéjcha'íire',
 i maj cha'mana'aj na'antypuá'ritya'mu'
 majta nyahuavii nyaj huo'tátuiire'en tyi'táj nyaj quee huanáhuaj.

5 Nyaj Dios, muáaj paj jamua'reej nyaj huápui'ij quee tyú'namuajraca'aj;
 capu je'ej tyí'rij nyaj jaatyá'avaaj tyi'táj nyaj jin ootyá'ítzee.
 6 Tavástara', Dios mu paj néijmi'i putyí'uurej pajta néijmi'i jin an-
 tyía'mua'reej,
 miche' quee tyévi'si' huataséjre'en nyáaj nyej nyij pué'eenye',
 a'íimaj i maj muéetzij jitze tyí'ca'nyej,
 hua' Dios a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can,
 miche' quee je'ej tyityóomua'ajcay nye jitze ma'can
 a'íimaj i maj jéehua muéetzij muahuoo.
 7 A' jitze ma'can nu nyeríj néijmi'i tyo'táviicue'ri' i maj je'ej pua'aj
 tyí'nyaxaj,
 nye nyéerimij pu arí jitze séejre' i ti tyévi'si' huasé'rin,
 8 a'yaa nu een ti'ij i ti seequéj huasé'rin majta quee nyamua'tyey
 a'íimaj i maj nye'ihuámua' pué'een.

9 Jéehua nu huápui'ij jaxie've' a'íjci a' tyeyúuj,
 nye jitze pu arí tyi'rá'aj a'íjna i ti je'ej pua'aj tyí'een
 a'íjci jime' maj muéetzij je'ej pua'aj tyí'muaxaj.
 10 Nyati'ijta nyeyiinyej nyajta nye ítzi've'ej, a'íimaj mu je'ej tyí'nyaxaj;
 11 típua'aj nyényaxaamujritya'aj, néijmi'i mu a'íimaj naatyá'a'tzij.
 12 Néijmi'i mu nyéetzij nyetyáxajta,
 majta i maj ta'ruj a'íimaj mu nyéetzij nyetyéchiicaj.

13 Nyajta nyáaj, Tavástara', nyáaj nu muéetzij jimi huatyényuusij.
 Nyaj Dios, ¡pata'aj ¡ijij naatáhuíire'en!
 A'íjci jime' i paj jéehua nyaxie've', ¡ijij paj naatájeevej!
 A'íjci jime' paj jin tyámua' een, ¡nyajapuáj paj huatányuunij!
 14 ¡Capáj tyi'tá'care'en nyej nyij atyájrutyey jo'tij jo'jáxu'ta'!
 ¡Nyajapuáj paj huatányuunij a'íjma jimi i maj nyaxana've'
 pajta a'ájna jo'tij i jájtyij ja'tyáati'!
 15 ¡Capáj tyi'tá'care'en ti nie'tárieenyij i ti ca'nyíin jin muí'yey!
 ¡Capáj tyi'tá'care'en ti i jájtyij ti viváajma'aj atyúuta'huaj
 anyojo'cárujtye'en ajta je'en na'vá'naj!

16 Tavástara', pata'aj naatájeevej;
 ¡muáaj paj néijmi'i jin tyámua' een pajta jéehua taxie've'!
 A'íjci jime' i paj jéehua tyámua' tyihuojo'mua'raj, nyejitzé paj rányeerej;
 17 ¡capáj manúujipuan nyéetzij i nyaj muahuíire'!
 ¡Ca'nácan paj naatájeevej, ¡i'nye je'ej pu pua'aj tyí'nya'uurej!
 18 Nyejitzé paj ajtyáxiirej, pajta je'en nyajapuáj huatányuunij;

¡nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjma jimi i maj nyéjcha'íire'!

¹⁹ Muáaj paj jamua'reej maj je'ej pua'aj tyí'nyaxaj,
nyajta japuéjtzitarej a'íjci jime' i ti tyú'tyevi'raste' nyajta i maj jin
ná'xaahuaj,

muáaj paj huá'muajtyej a'tyán maj a'ín pué'een i maj nyéjcha'íire'.

²⁰ Pu'ríj nyatzájta' je'ej pua'aj náaruj i maj je'ej pua'aj tyí'nyaxaj,
¡capu nú'ca'nyisti' nyajta quee che' nyaca'nyej!
Cha'na'aj nu'uj jahuoo

a'íjci i ti tyámua' tyinaatyéjeevej ajta ná'ancu'vaxi'.

²¹ Huá've'rij mu atyájraj i nyacue'raj jitze,
ajta nyati'ij huataí'imuj nahuáj mu naatá' ti ántzinaj.

²² ¡Che' a'íjna i hua' méesaj jo'maj tyajá'cua'caa hua' jamuán i ju'
amíincustyamua'

che' a'ín tyi'pue'éenye'ej já'ra'nyij i maj jin huavívi'ri'huaj!

²³ ¡Pata'aj huo'tá'an mej mij aracúcu'nyij muá'ra'nyij
ajta mej mij a'náj tina'aj juviváaj i jutájchij jitze!

²⁴ Hua' jitze paj jarárieenyij i paj jin nyú'camuí';

¡pajta a'íjna jin huo'tyátieeraj i paj jin nyú'camuí'!

²⁵ Che' quee che' aja'tyi'tíitaj a'ájna jo'maj tyojo'tyá'inaamuaa,
ajta quee che' a'tíj a'áa ja'chajca jo'maj a'íimaj jo'cháatima'caa;

²⁶ Ji'nye a'íimaj mu jamuaritye' a'íjci i paj muáaj puéjtzij jaatá',
majta já'xaahuaj i ti jatyácuí'nyij a'íjci i paj muáaj tyaapuéj.

²⁷ A'íj paj pajta huo'ria'rieeraj i ti je'ej pua'aj een;

¡che' quee huo'ci'tyij pej pij tyihuo'tú'uunyi'!

²⁸ ¡Huo'rio'uunaj je'ej maj ántya'ruj a'íjci jitze i yu'xarij júuricamej ti
jitzán séejre'!

¡Capáj huá'yu'xaj jo'maj ja'yu'si' i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere'!

²⁹ Pajta nyéetzij, i nyaj tyí'cui' nyajta je'ej tyé'nyamua'tzej,
na'ajriáj, nyaj Dios, pajta nyajapuáj huatányuunyij.

³⁰ Nyetyatatyójtzi're'ej nyetyi'chuíicaj i Dios,
jimi nu tyu'táchuicaj nyetyaatatyójtzi're'ej,

³¹ Tavástara' pu'íj jéetze' tyámua' tyo'tóomua'sij

quee típua'aj túuru' jimi naatámu'vejritaj
na'ríij visáaru' ti ava'ahuájmee ajta anacáarie'ejmee.

³² Matí'ij a'íj huaséj, a'íimaj mu huatóotyamua've'sij i maj je'ej tyi-
tyóomua'tzej

ajta ca'nyíjra'aj huataséjre'sij a'íjma jimi i maj jahuoo i Dios;

³³ Ji'nye i Tavástara' pu huá'namuaj a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue'
ajta quee hua'xana've' a'íjma i maj eetyánami' i maj jitzán ajtyáma'can.

³⁴ ¡Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' tajapuá ti séejre', i cháanacaj ajta i jájrij,
majta néijmi'i a'íj maj jitze tyí'tyesejre'!

³⁵⁻³⁶ Ji'nye Dios pu a'íj japua huatányuusij i Sión

ajta tyámua' ja'uurej i chájta'naj a'áa ti tyeje'ejtyáma'can a Judá.

Hua'yojmua' i maj tyí'huíire' a'íjma pu a'rij ja'mej i chájta'naj Sión ti
ántyapuaj,

a'áa mu mij ja'cháaj muá'ju'un majta néijmi'i tyu'tyóoa'rite'sij,

a'íimaj i maj jaxie've' i ti jin ántyapuaj a'íi mu a'áa jo'cháatima'aj muá'ju'un.

70

Ca'nácan paj mujo've'me'en pej pij naatáhuüre'en

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. David ti ja'a'rij, mej mij a'íjna jin uhuóomua'tzij

¹ Nyaj Dios, ¡pata'aj mujo've'me'en pej pij nyajapuáj huatányuunyij!

Tavástara', ¡ca'nácan paj mujo've'me'en pej pij naatáhuüre'en!

² ¡Miche' huápui'ij tyévi'si' huataséjre'en

a'íimaj i maj a'yan tyá'huoo mej mij naajé'caj!

¡Miche' tyévi'si' huasé'rihua'aj muatóo'uunaj

a'íimaj i maj jaxie've' mej mij tyinaapuéjtye'en!

³ ¡Miche' jutyévi'ra'aj muatóo'uunaj

a'íimaj i maj nyéetzij ná'xaahuaj!

⁴ Ajta miche' néijmi'i i maj muahuoo

jéehua huatóotyamua've'en,

ajta i maj jaxie've' paj hua huatányuunyij

miche' jusén jime' a'yan tyi'xajtaj tijin: "¡Dios pu va'cán jin antyúumua'reej!"

⁵ Ajta nyaj jime', nyaj quee je'ej tyéejviicue' nyajta je'ej tyé'nyamua'tzej, nyaj Dios, ¡ca'nácan paj mujo've'me'en pej pij naatáhuüre'en!

Muáaj paj a'íin pué'een i ti naatáhuüre'sij ajta nyajapuáj huatányuusij;

¡capáj mu' já'tyeevi'in, Tavástara'!

71

Je'ej ti tyu'tyéenyuj a'íjna i a'tij ti arí vásti'

¹ Tavástara', muéetzij jimi nu jahuoó pej pij naatyáhuüre'en;

¡capáj a'náj tyi'tá'care'en nyej nyij a' jimi je'ej pua'aj tyo'tányamua'tyij!

² ¡Pata'aj nyajapuáj huatányuunyij, pajta je'en tyámua' tyinaatyécha'íin, ji'nye muáaj paj néijmi'i jin tyámua' een!

A'tzúj cui' náanamuj, pajta nyajapuáj huatányuunyij.

³ Muáaj paj a'íin pué'eenye' i nyaj jitzán arányaca'nyej,

¡muáaj paj a'íin pué'eenye' i ti jitzán i'rij ti'ij náahuüre'en pajta i ti nyajapuáj huatányuunyij!

¡Muáaj paj a'íin pué'een i nyaj jitzán arányaca'nyej ajta ti'ij náahuüre'en!

⁴ Nyaj Dios,

nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjci jimi i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij,

a'íjci jimi i ti tyi'tyacui'caa pajta i ti ja'ránajchi ti huanyo'se'en,

⁵ ji'nye muáaj, Tavástara', nyati'ij nyana'aj tyi'tyamuestaca'aj

muáaj paj a'íin pué'een i nyaj jitzán tyi'ijchó've' pajta tyámua' tyi'nyecha'ij.

⁶ Nyóoche' nu nyáaj a'áa ja'séeria'caj i jucáara' jitze i náanaj, nyajta nyeríj muéetzij jitze arányaca'nyajca'aj.

¡Muáaj paj tyu'tá' nyej nyij huanie'huaj!

¡Nyáaj nu a'náj tina'aj tyi'muatyóotzi're'ej na'mej!

7 Mue'táj mu meríj nyéetzij tyámua' nyojo'sej,
 ajta muáaj paj a'ín pué'een i ti nyahuiire'.
 8 A'náj tina'aj pu i nye tyenyij jitze séejre'
 nyej nyij a'íj huatáchuiicaj i paj jin naa huasé'rin,
 9 capáj nyaxana'va'aj tipua'aj nyeríj vastacirie'ej,
 capáj manúujipuan tipua'aj nye quee che' nyaca'nyej.
 10 A'ímaj i maj nyéjcha'íire', i maj jaxie've' maj naajé'caj,
 a'ímaj mu meríj antyóosiij majta tyámua' ju'uurej mej mij je'ej náa'uurej.
 11 A'yaa mu tyí'xaj tíjin: "iSiata'aj jaataváj siajta je'en jaatyéevi',
 ji'nye Dios pu arí majúuriej
 capu ij a'táj japuan huatányuusij!"

12 Capáj nye jimi ajtáyi'can, nyaj Dios;
 ¡ca'nácan paj mujo've'me'en pej pij naatáhuiire'en!
 13 ¡Miche' tyévi'si' huataséjre'en majta je'ej hua'antypuá'ritye'en
 a'ímaj i maj nyéetzij nyéjcha'íire'!
 ¡Miche' huápu'ij huatóotyevi'ra'astaj
 i maj a'yan tyá'xie've' tí'ij nyéetzij je'ej pua'aj tyí'nya'uurej!
 14 Ajta nyáaj nu a'náj tina'aj a'jimi tyí'ijchó've'ej na'mej,
 nyajta jéetze' nyajtáhua'aj jéetze' nu tymuaatatyójtzi're'ej,
 15 a'náj tina'aj nu muéetzij muaxáataj na'mej i nye tyenyij jime'
 paj muáaj tajapuá huatanyúj pajta néijmi'i jin tyámua'
 tyito'xá'pu'íntari'tzej.
 ¡A'íi pu a'íi pué'een i ti quee nyai'riitye' nyej nyij yo'itéej ná'ra'nyij!
 16 Nyataxáajta je'ej paj muáaj tyi'táj va'cán jin tyí'muarie', Tavástara'.
 ¡Nyáaj nu jaataxáajta paj muáaj pana'aj a'ín pué'een i ti quee tyi'táj jin
 á'itzeere'!

17 Nyaj Dios,
 muáaj paj néijmi'i tyinaamuá'tyey nyati'ij nyana'aj tyu'cleeenyi'tariaca',
 ajta nyóoche' nu jaxáataj na'mej i paj va'cán jin tyí'muarie'.
 18 Nyaj Dios, capáj manúujipuan
 tyij nyajta nyeríj nyáaj vastacirie'ej nyajta ava'cuenavi'ij,
 ji'nye nyóoche' nu hua'ixáatya'aj na'mej paj muáaj néijmi'i putyí'uurej
 a'íjma íjij maj huátyeityee ajta majca'huáyee maj huataséjre'sij.

19 A'íjna i paj jin tyá'xa'pu'íntare', nyaj Dios, tajapuá pu imuáj ja'rá'asej,
 muáaj paj va'cán jin tyí'muarie',
 ¡capu síj ajtáhua'aj séejre' ti a'yan een pati'ij muáaj!
 20 Tyij pajta períj naatá' nyej nyij jaaséj
 i ti jéehua je'ej pua'aj tyí'ricij ajta jéehua i xaamújrira'aj,
 pajtáhua'aj paj naatá'sij nyej nyij júurij ná'ra'nyij,
 pajtáhua'aj paj na'ajriásij tyétye' imuáj i chuéj tzajta',
 21 va'cán paj jin tyámua' tyinaatyátoosij
 pajta je'en tyámua' tyinaatyéjeevij.

22 Nyajta nyáaj, nyaj jime',
 nyetyu'táchuiicaj nyajta tymuaatatyójtzi're'ej a'íjci jime' i paj tyámua'
 een

a'íjci jitze i áarpaj nyahta i canárij jitze,
 nyaj Dios, muáaj paj tyámua' een a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can.
 23 Nye tyenyij pu huatóotyamua've'sij ti'ij muéetzij muaatáchuiicaj,
 a'yájna ti'ij ajta néijmi'i i nye tyévi, i paj muáaj japuan huatanyúj.
 24 A'yaa pu'uj tána'aj i nyenyanúu tyi'xáataj ja'mej a'náj tina'aj
 paj muáaj jí'reenye'ej séejre',
 jí'nye a'íimaj i maj jaxie'va'ca'aj ti'ij nye jimi je'ej pua'aj tyá'ra'nyij
 a'íjma pu arí a'íin hua'cáana j i ti tyévi'si' huasé'rin.

72

Je'ej maj tyityeetyényuunyij a'íjci jime' i rey

Salomón ti ja'a'rij.

- 1 Pata'aj jaatá'an, nyaj Dios, a'íjci i rey,
 a'íjci i paj muáaj jin tyá'xa'pui'intare' pajta i paj jin tyámua' een,
 2 ta'aj ij a'íjci jime' i paj jin tyámua' een ajta i paj jin tyá'xa'pui'intare'
 a'íjci jin tyu'ta'íjtaj a'ájna a chájta'naj jitze ajta a'íjma jimi i maj a jimi
 quee je'ej tyéejviicue'.
- 3 Che' i jiríj jitze huataséjre'en ajta i ti cavi'yetze'ejmee jitze
 i ti tyámua' tyí'een ajta i maj tyámua' tyí'tyesejre'ej a' chájta'.
- 4 ¡Che' a'íjna i rey tyámua' tyihuo'xá'pui'intari'tze'en a'íjma i maj quee
 je'ej tyéejviicue'!
- ¡Che' hua' japua huatányuunyij hua' yojmua' i maj jajpuéjtzij
 ajta huo'tzínajra'nyij a'íjma i maj je'ej pua'aj huá'uurej!
- 5 ¡Che' i rey a'náj tina'aj muéetzij jimi tzáahuatyí'ra'aj tyícha'íij,
 ti'ij ooj i xicáj ajta i máxcirie' séjre'ej!
- 6 ¡Che' a'yan eenye' mati'ij i víityee ajta i japúutzarij
 maj tyí'ipuj i chuéj japua majta i ixáj!
- 7 ¡Che' jéehua séjre'ej i ti tyámua' een ajta i ti huatóoje'yej
 a'íjci xicáara' jitze ti'ij a'íin tyu'ta'íjtaj,
 'asta na'aj quee che' má'hua'tan i máxcirie'!
- 8 ¡Che' néijmi'que' tyu'ta'íjtaj ti'ij na'aj jo'tij síij i jájrij ja'vá'asej ajtáhua'aj
 i síij,
 ti'ij na'aj a'ájna i játya'naj jitze Éufrates 'asta jo'tij i chuéj jóo'asej!
- 9 ¡Miche' i maj jájcha'íire', i maj a'áa jo'cháatimee jo'tij quee já'tyi'tij,
 miche' a'íimaj jimi huatóotonyij!
- 10 ¡Miche' tyi'tíj tyaatapuéjve'en majta jaatyátzaahuatye'en
 i maj rey jin tyityetyu'uj a'ájna a Tarsis majta jo'tij ja'rahuáchijmee i
 jájritze',
 i maj rey jin tyityetyu'uj a'ájna a Sabá majta a Sebá!
- 11 ¡Miche' néijmi'i i maj rey jin tyityetyu'uj jimi tyítunutaxi'in!
 ¡Majta néijmi'i jaatyáhuíire'en i maj séej chuéj japua jo'cháatimee!
- 12 Jí'nye a'íi pu japuan huatányuusij je'ej ti tyá'huoo a'íjna i ti quee je'ej
 tyéejviicue'
 ajta a'íjci i ti jajpuéjtzij i ti quee a'tíj jahuíire'.
- 13 A'íi pu hua'ancu'vajxi'ij a'íjma i maj quee óotzaahuatye'

ajta japuan huatányuusij i huá'juuricamej a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue'.

14 Hua' japua pu huatányuusij i ti jéehua tyihuá'tyesi'huaritye' ajta i ti je'ej pua'aj tyihuá'uurej, jji'nye i huá'juuricamej pu jéehua jimi juxie've'.

15 ¡Che' jusén jime' júurij i rey!

¡Miche' ooroj jaatá'an a'áa ti já'ma'can a Sabá!

¡Miche' a'náj tina'aj jahuoocaj i Dios jimi a'íjci jime'!

¡Che' i Dios a'náj tina'aj tyámua' tyeetyátoonyij!

16 ¡Che' jéehua i tyerficuj huáxoovi'in a'ájna jo'tij a'íin já'ma'can

ajta je'en jéehua séjre'ej i ti cavi'yetze'ejmee jitze i jiríj!

¡Che' jéehua i jatzij huataséjre'en a'yájna ti'ij a'ájna a Líbano

ajta je'en jéehua íjmueeya'xi'in ti'ij i íxáj itzitáj ti já'sejre'!

17 ¡Che' jusén jime' séjre'ej je'ej ti ántyapuaj a'ájna i rey,

ajta je'en a'yan á'tyeevi'in ti'ij i xicáj á'tyeeren!

¡Miche' néijmi'i i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua

a'íj jitze ma'can tya'ancuriáan i maj jin tyámua' tyityeetyátuihuaj!

¡Majta je'en néijmi'i i maj séej chuéj japua jo'cháatimee jimi huatóotyamua've'en!

18 Che' tyámua' éenye'ej séjre'ej i Dios, hua' vástara' ajta hua' Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can,

i ti a'íi na'aj a'íin pué'een i ti va'cán jin tyí'muarie';

19 che' jusén jime' tyámua' tyí'sejria'aj i ti jin ántyapuaj ajta huápuí'ij naa huánamuajrii.

¡Che' néijmi'que' i cháanacaj japua huataséjre'en i ti jin naa huasé'rin!

¡Che' a'yan tyá'ra'nyij!

20 A'yaa pu antyipuá'riaca' je'ej ti tyu'tyéenyuj a'ájna i David, yójra' a'íjci i Jesé.

73

Tyi'tíj ti i Dios tyú'puejve'

Chuíicarij Asaf ti ja'a'rij

1 ¡Tyámua' pu i Dios huojo'mua'raj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íjma jimi i maj tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta'!

2 Típua'aj jéetze' á'tyeevi'cajche', nyáaj nu eetavetyíche'en,

tímua' nu antyípuityaca' i nyaj íicaj jime'.

3 Ji'nye nyahua'anchueerej ti'ij tyámua' tyí'rijca

a'íjma jimi i maj óotzaahuatye' ajta a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

4 Capu a'íjma hua' jitze juxie've' típua'aj muáacui'nyij,

ji'nye camu a'íimaj tyi'tíj jin tyí'cucui',

5 capu tyi'tíj huá'itziitye' ti'ij i séecan i tyeétyee

capu ajta tyi'tíj je'ej pua'aj ricij a'íjma jimi ti'ij tyihuá'uurej i séecan.

6 A'íj mu jin a'íj acájticij i maj jin óotzaahuatye'

majta a'íj tyi'tyóoche'tyee i maj jin junyo'si'tye';
 7 huápuí'íj mu juxáahuaj tyí'cua' a'íj pu jin quee tyi'tíj hua' jitze juxie've',
 majta mu jaxie've' maj jéehua tyi'tíj jin je'ej pua'aj huárinyij.
 8 Je'ej mu pua'aj tyi'xáataj, mootzáahuatya'aj majta quee tyi'tíj á'tyase'ej
 a'íí mu hua'nyeechej mej mij je'ej pua'aj huárinyij majta hua'nyo'si'tye',
 9 majta je'ej pua'aj tyá'xaj i tajapuá ti séejre'
 majta junyanúu jin je'ej pua'aj tyí'uurej i cháanacaj japua.

10 A'íj mu jin i tyeítyee tyámua' tyihuá'xaj
 majta quee pújoorej mej mij jáamua'reej tyi'tíj maj jin je'ej pua'aj ricij.
 11 A'yaa mu tyí'ihuo' tijin: "¿Nyiquij i Dios jamua'reeren?
 ¿Nyiquij jamua'reeren a'íjna i ti jútye' ímuáj já'sejre'?"
 12 ¡Sياهو'séj a'íijma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj!
 Juxáahuaj mu naa meríj jéetze' tyityetyoóchíjtyaanyi'taj.
 13 ¡Capu tyi'tíj je'ej tyí'huüre' nyej nyij tyámua' eenye' i nyaxiéjnyu'caa
 tzajta'
 nusu nyaj tyi'cánya'a'ri' néijmi'i i ti je'ej pua'aj tyí'een!
 14 J'nye a'náj tina'aj mu nyetyáava'raj,
 majta ti'íj púna'aj ariá'pua'aj puéjtzij mu nyatá'caa.

15 Tipua'aj nyáaj a'yan nyetyu'mua'tyiiche'en mati'íj a'íimaj,
 je'en nu pua'aj hua'uréenyijche' a'íijma a'yóojmua'.
 16 A'yaa nu tyá'xie'va'ca'aj nyej nyij yo'itéej ná'ra'nyiiiche',
 ajta canu pujáaru j'nye huápuí'íj pu naatatyési'huarityej.
 17 A'aj nu'uj nyati'íj a'uún jo'tyájrurij u tyeyúujra' tzajta' i Dios
 aj nu nyij jáamua'reeri' jo'maj a'íimaj jóohuiixi'íj,
 18 a'áa paj huojotyáhuui jo'tíj jo'pu'tyí'íj
 pajta a'áa huojóotajchi jo'tíj je'ej pua'aj tyejé'een.
 19 ¡Cái mu'uj mij á'tyeeren mati'íj mij antyipua'rij!
 A'íjna i ti tzi'nyí're' pu hua'antyipua'rite'sij.
 20 Pati'íj muáaj, Tavástara', ájchenyij,
 a'yájna ti'íj síj ti huájij ti tyáacusima'aj,
 pahuo'tyáxaahuataj i maj hue'tzij jin jusejrataj.

21 Nyáaj nu huápuí'íj nyu'camuí'ca'aj
 ajta i nyaxiéjnyu'caa tzajta' nú'cui'ca'aj,
 22 j'nye a'íí nu pué'eenye'ej i ti quee tyihuojó'itej nyajta quee tyi'tíj
 huayí'tihua'aj,
 ja'yaa nu a'jimi éenye'ej ti tyi'tíj ti simuárun ti quee tyihuojó'itej!
 23 Ajta a'yájna, a'náj tina'aj nu muéetzij jimi séjria'ca'aj.
 Nyamuáca' paj tyiví' nyamuáca'ta' ti pujmua',
 24 tyámua' paj tyinu'cájuyetyej a'íjci jime' je'ej paj tyináa'ixaa j
 ajta ti'íj néijmi'i tye'entyipua' rej tyámua' paj naa tyinaataxié've'ej.
 25 ¿Atajnyí nyamua'tyey u tajapuá?
 ¡Muéetzij nu'uj!
 Tipua'aj muéetzij jamuán anyo'tyávaacaj canu tyi'tíj xie've' cháanacaj
 japua ti já'ma'can.
 26 Néijmi'i pu i nye tyévira' á'pua'rej,

ajta i Dios pu a'ñin pué'een i nyaj jitzán séeria'aj na'mej jusén jime',
ajta tyámua' tye'cha'ñij ja'mej i nyaxiéjnyu'caa.

²⁷ A'ñimaj i maj muéetzij jimi ajtáciiney, a'ñi mu cui'nyij;
ji'nye muáaj hua'antyipua'ritye'sij a'ñijma i maj ti muéetzij jimi ajtací'ij.

²⁸ Ajta nyáaj nu ajtyáxirij i Dios jimi,
ji'nye a'ñi pu nye jimi jéetze' tyámua' een.
Muáaj, Tavástara' nyaj Dios, a'ñi paj pué'een i ti naatyáhuüre'ej,
nyáaj nu nyij néijmi'i huataxájta tyi'tij paj je'ej huáruuj.

74

Je'ej tyaj tyityeetyényuunyij ti'ij huó'huüre'en chájta' maj jo'cháatimee
Nyúucarij ti naa huánamuajrii a'ñin ti ja'a'rij i Asaf

¹ Taj Dios, ¿ji'nye pej pij jusén jin matuuhua'xi?

¿Ji'nye pej pij huápu'i'ij tyi'ijnyú'caca'
a'ñijma jimi i cánya'xi muéetzij maj aya'muaj?

² Huo'támua'reeri' a'ñijma i maj a'chájta'naj pué'een,
a'ñijma i paj hua'antiyhuo' ti'ij néijmi'i tyo'huatyóochej,
a'ñijma i paj hua' japua huatanyúj mej mij a'tyétyeristyamua' pué'eenye'ej
muá'ra'nyij.

Ootámua'reeri' a'ñici i jirij Sión ti ántyapuaj, a'ájna jo'paj ja'chej.

³ Mupo'vé'me' pej pij jaaséj a'ñici i ti quee je'ej huasé'rin;
a'ájna i ti tájcha'üre' pu arí néijmi'i tyu'tyá'uj a' tyeyúuj tzejta'.

⁴ A'ñimaj i maj muájcha'üre' a'ñi mu tyí'chuiicaj a' tyeyúuj tzejta' a'ñici jime'
maj tyu'tyáamue'tij;

¡majta tyi'tij atyojo'huúitya'ajraa i ti jin ámiteere' maj a'ñimaj
tyu'tyáamue'tij

⁵ a'ájna a' ti jo'tyényinyi'ij i tyeyúuj!
A'yaa mu ricij mati'ij i ciyéj maj tyi'tavéjchij
a'ájna jo'tij huápu'i'ij jo'itzitaj,

⁶ a'ñi mu jin i tyapuéj majta i martíyuj
tyu'tyú'uj i ciyéj ti jin tyi'taavijhuaca'aj.

⁷ Majta mu jaatyáatiej a'ñici a' tyeyúuj,
meetyáxaahuataca' a' tyeyúuj;
mati'ij néijmi'i huatyu'uj ajta je'en a' chóota' ja'ajquéj ja'raa.

⁸ A'yaa mu tyaaxá'pu'i'intarej maj néijmi'i tye'entyipua'ritye'en,
néijmi'que' mu tyu'tiéerajraa i chuéj japua
jo'tyaj já'tasi'rihua'aj tyej tyij muatyáanajche.

⁹ Capu che' séejre' a'ájna jo'tij tyámua' tyejé'eenye'ej;
capu che' síj séejre' ti a' jitze ma'can tyi'xaxa'aj,
catu tyana'aj jamua'reej a'chu ti a'ájna á'tyeeren.

¹⁰ Taj Dios,

¿a'chunyéj ooj á'tyeeren ti je'ej pua'aj tyi'taxáataj ja'mej a'ájna i ti
tájcha'üre'?

¿A'chunyéj ooj á'tyeeren ti muéetzij je'ej pua'aj tyi'muaxáataj ja'mej?

¹¹ ¿Ji'nye pej pij ja'avaaj a'muáca' i ti néijmi'i putyí'uurej?

¿Ji'nye pej pij curia'tú'tu'ujmee?

¹² Ti'ij na'aj jájcuaj imuáj, muáaj paj Rey jin tyi'tyéjvee.

Muáaj, taj Dios, mue'tj paj tyu'tyáamue'tij

a'íjci japua i cháanacaj:

¹³ muáaj paj uya ráxiiraxij i jájrij a'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyí'uurej, pajta hua' mu'uj íjveechixij i tyi'tyán maj viváajma'aj tyitye'sejriaca'aj a jáata',

¹⁴ pajta ja've'tzij i mu'úura' a'íjci i ti je'ej pua'aj huasé'rin ti a'yan ántyapuaj tijin Leviatán

pajta je'en a'íjma huatá'an mej mij jaatyájci'mej i tyi'tyán a'áa maj tyityeje'sejre' jo'tij quee já'tyi'tij.

¹⁵ Muáaj paj tyu'tá' ti huatámui'vej i játya'naj jitze ajta jo'tij ja'aj jéexavi'ijmee

pajta tyu'tá' ti atyáxixi'nyij i játya'naj ti a'náj tina'aj mu'i'yaca'aj.

¹⁶ Muéetzij pu mua' a'rij i tújca'rij ajta i tíca'rij;

muáaj paj tyámua' jáaruuj i máxcirie' pajta i xicáj;

¹⁷ muáaj paj jaatyé'itej jo'tij joo'ástimee i cháanacaj;

muáaj paj tyu'tá' ti'ij huáxicaj ajta ti'ij huáseevi'in.

¹⁸ Muáaj paj jamua'reerej, Tavástara', ti a'íjna i ti tájcha'íire' muéetzij je'ej pua'aj tyí'muaxaj,

majta i tyeítyee i maj quee ma'umuámua're' a'íi mu majta je'ej pua'aj tyí'muaxaj.

¹⁹ ¡Capáj jusén jime' huápu'i'ij tojó'hua'nan!

A'yaa tu een ti'ij i jáamui' catu uhuácaca'nye',

¡capáj tatató'ra'an a'íjma jimi i maj tyí'tyaci'macaa!

²⁰ ¡Pata'aj jo'támua'reej tyi'tj paj jin tya'tá'ratziiri',

ji'nye néijmi'que' mu i chuéj japua jucu'raj

a'yaa pu'ujtána'aj tyí'ricij jo'tij i chuéj joo'ástimee!

²¹ Capáj tyi'tá'care'en maj já'xaahuataj a'íjci i ti quee je'ej tyéejtyoovej,

¡tyu'tá' mej mij tyimuaatatyójtzi're'en a'íjna i ti quee je'ej tyéejviicue' ajta i ti quee óotzaahuatye'!

²² ¡Ájchesij, taj Dios! ¡Pajta a' japua huatányuunyij!

¡Ootámua'reej maj quee ja'antyápua'citacaa maj je'ej pua'aj tyí'muaxajta a'íimaj i maj quee ma'umuámua're'!

²³ Capáj yó'hua'nan je'ej maj tyí'tyejijhuaj a'íimaj i maj muájcha'íire',

je'ej maj merij jéetze' tyí'tyejijhuaj a'íimaj i maj quee tyihuojó'itej.

75

Dios, i ti Juées jin tyi'tyéjvee

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Capáj tyi'tj antyú'na'an. Chuíicarij maj jin tyaatatyójtzi're'en maj jin jaatyáanajche Asaf ti ja'a'rij

¹ Muéetzij tu tyí'muatyójtzi're', taj Dios,

muéetzij tu tyí'muatyójtzi're',

a'yaa tu jéehua tyá'huoo a' jitze ma'can tyajta a'íj tyí'chuiicaj i ti naa tyu'sé'rin muáaj paj tyu'taahuaca'.

² Tavástará' pu a'yan tyí'xaj tijin:

“A'ájna a'náj nyej nyáaj a'yan tyaataxájta, nyáaj nu néijmi'caa tyámua' tyá'xijtye'en.

³ Tí'ijta huatóoca'tzij i chuéj, majta néijmi'i i maj japuan huacháatimee, nyáaj nu a'ín pu'e'en i ti tyámua' tyé'cha'ij i ti japuan róoca'nyej.”

⁴ Ajta a'íjma i maj óotzaahuatye' ajta i maj je'ej pua'aj ricij a'yaa nu tyi'huá'ixaatye' tijin:

“Caxu junyo'si'tye'ej caxu siajta óotzaahuatye'ej;

⁵ caxu a'íj jitze tyí'ca'nyej tyi'tíj siaj huayí'tin

caxu huápu'i'ij óotzaahuatye'ej tipua'aj tyi'tíj setyáxajtasime'en.”

⁶ Ji'nye capu i puéjtzij a'áa je're'nyesij

a'ájna jo'tij i xicáj jé'ejnyinyiij nusu jo'tij ja'ancáru'pij,

capu ajta a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij nusu a jiríj tzejta',

⁷ sulu a'íi pu i Dios Juées ti jin tyi'tyéjvee:

a'íi pu séecan huatyáxaahuataj ajta séecan tyámua' tyu'tyátoosij.

⁸ Tavástará' pu ji'tyáaja i jumuáca' jitze i ti jitzán uhuáa' i ti jin nyú'camui', nahuáj pu á'naxcaj ajta arí újmue'riaca'.

Tí'ij jajxíre'en a'íjci i nahuáj,

néijmi'i i maj je'ej pua'aj ricij i cháanacaj japua

a'íi mu néijmi'i juquéi'sij.

⁹ Nyáaj nu a'náj tina'aj jaxáataj na'mej i Dios ra' a'íjci i Jacob

nyajta jimi tyu'táchuiicaj;

¹⁰ ji'nye a'íi pu ja'antypuá'ritye'sij i maj jin óotzaahuatye' a'íimaj i maj je'ej pua'aj ricij;

ajta jéetze' pu tyámua' tyeetyátoosij a'íjci i tyáataj ti tyámua' tyí'tyevij.

76

Dios, i ti néijmi'i jin tyu'tyáamue'tij

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze i maj jin tyí'cui'nacaa ti tye'ejvivin. Chuícarij maj jin tyaatatyójtzi're'en maj jin jaatyáanajche Asaf ti ja'a'rij

¹ Dios mu néijmi'que' jamua'tyej a'ájna a Judá;

néijmi'que' pu namuajre' a'ájna a Israel je'ej ti a'ín antyapuaj.

² I tye'yújra' a'áa pu já'sejre' i jiríj japua ti a'yan antyapuaj tijin Sión, a'áa ti já'sejre' a Jerusalén;

³ a'áa pu tyu'tyáana'xij i tyapúusti'ij i maj jin junyo'si'tya'ca'aj,

i maj jin huatyóonaj, chúun, tú'namua'aj ajta i'ríj.

⁴ ¡Muáaj paj huápu'i'ij naa huasé'rin, taj Dios!

¡Jéetze' paj va'tíj séejre' quee i jiríj ti jusén jin séejre'!

⁵ A'íjma mu néijmi'i tyo'huáari'ri' i maj jéetze' jaayí'tin maj huatyényo'se'en,

majta quee je'ej huaríj a'íimaj i maj jéetze' uhuácaca'nye'ej, a'íimaj mu tajísa'puaj huatácu'tzuca' mati'ij mij huácuij.

⁶ Camu majta che' pújoorej mej mij huatáhuaaxi'in i caríáata' majta i cahuáayu'uj

pati'ij muáaj, Dios ra' i Jacob huo'tányeechej.

7 ¡Muáaj paj huápu'i'ij á'tzaahuatyi're'!

¿A'tanyij pújoorej ti'ij a'jimi ajo'tyávaacaj
ti'ijta huataséjre'en i paj jin nyú'camui'?

8 Tajapuá pu ímuáj séejre' i puéjtzij paj taatá'sij,

ajta i cháanacaj pu tyí'tziñnye' a'íj pu jin quee che' táhuan,

9 taj Dios,

pati'ijta ájchenyij pej pij tyo'xá'pu'i'intare'en

ajta pej pij hua' japua huatányuunyij a'íjma i maj japuéjtzitarej i
cháanacaj japua.

10 A'íjna i ti jin nyú'camui' i tyéviij a'íi pu pué'eenye'ej ja'mej i ti jin
tyimuaatatyójtzi're'ej,

¡tyij ajta cíi na'aj tyí'ijnyú'caj a'íi pu pué'eenye'ej ja'mej a' cúruun!

11 Siata'aj mua'aj jimi tya'tóoratziij a'íjci i Tavástara', siajta i Dios jimi,
siajta je'en néijmi'i jin aróo'astej.

Mua'aj, mu siaj ataváatimee a'íjci jimi i ti a'yan tyúuxie've' tyaj
tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'íj,

¡siata'aj jimi tyu'támu'vejritaj!

12 Ji'nye a'íi pu huáari'raj i huá'juuricamej a'íjma i maj tyí'ijta

ajta tyu'tá'sij mej mij tyu'tátziñnye'en i maj tyí'ijta i cháanacaj japua.

77

Tyiche' jitzán tyú'mua'tyij i ti jin i Dios tyí'muarie'

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. A'íin ti ja'a'rij i
Jedutún. Chuícarij Asaf ti ja'a'rij

1 A'íjci jimi nu i Dios ca'nyíin jin huatyényuusij

ta'aj ij a'íin náanamuj.

2 Tipua'aj séej xicáj jitze nyényaxaamujritya'aj a'íj nu huonyij i
Tavástara',

nyajta quee jaatapuá'citaj nyaj ajméjca'taxi'in

nyati'ijta tíca' tyényuusime'en.

Capu i'ríj ti huóoso'pe'en i nyajúuricamej.

3 A'íj nu ootámua'reerij i Dios, nyajta je'en nyeyiinyen,

nyajta je'en uhuányamua'tzij, aj nu nyij tányij huatányaxaahuataj.

4 Muáaj, Tavástara', capáj nyatá'caa nyej nyij ootyájcutyij;

¡canu che' je'ej jájtyooovej, ajta quee che' nya'i'riitye' nyaj tyu'taxáj!

5 A'íj nu jitze tyí'riá'mua'sij i xicáj nyajta i nyinyi'ra'aj yatij je're'nyej,

6 nya'tamua're'rii nyaj tíca' tyí'chuicacaria'aj.

Nyatzájta' nu a'yan tyí'riá'mua'sij, nyajta je'en a'yan tyu'ta'íhuo'sij tijin:

7 ¿Nyiquij jusén jime' nyu'camui'ij ja'mej i Tavástara'?

¿Nyiquij quee che' tyámua' tojo'mua'ráj ja'mej?

8 ¿Nyiquij arí huatyápua'riaca' i ti jin taxie'va'ca'aj?

¿Nyiquij arí jusén jime' huatyápua'riaca' i ti jin tya'tóoratziiri'?

9 ¿Nyiquij arí i Dios yo'huá'xij i ti jin tyámua' tyí'tyevistaca'aj?

¿Nyí arí huápu'i'ij tyinyú'caca', ajta je'en quee che' tá'cu'vej?

10 Ajta i ti jéetze' je'ej pua'aj nya'asej a'íi pu a'íin pué'een i nyaj a'yan tyí'mua'ajcaj

ti a'íjna i ti tajapúa já'sejre' quee che' a'íin pué'een ityájma jimi.

11 A'íj nu tyo'támua'reerij i ti naa tyihúa'sejratye'

i ti anaquéej tyí'sejria'ca'aj i Tavástara' jimi,

12 a'íj nu néijmi'i tyo'támua'reerij i ti a'íin tyú'taahuaca'.

13 Taj Dios, muáaj paj néijmi'i jin tyámua' ricij je'ej paj tyi'tíj uurej;

¿nyiquij ajtáhua'aj síj séejre' i dios ti a'yan een pati'íj muáaj?

14 ;Muáaj paj a'íin pué'een i Dios i ti a'íj tyí'taahuaj i ti naa tyu'sé'rin!

;Muáaj paj huo'taséjratyej néijmi'caa i tyeítyee i paj néijmi'i jin putyí'uurej!

15 Pajta i paj néijmi'i jin putyí'uurej a'íj paj jin hua' japua huatanyúj a' tyeítyeristyamua',

yójmua'mua' a'íjci i Jacob pajta a'íj tyí'yojmua' i José.

16 Taj Dios, ti'íj i jájrij muaaséj, a'íi pu tyu'tátziin,
ajta huatóoca'tzij i jájtyij tyétye' ímuáj ti já'sejre',

17 majta i jéetirij tyu'tá' mej mij huatyéviijey,

majta mu tyényuuve'ej u tajapúa

majta néijmi'que' tyóona'axcava'ra'aj.

18 Ajta huatánamuaajre maj tyényuuve'ej a'ájna jo'tij jó'aacaj,

néijmi'que' pu i cháanacaj japua huanyéeri'ciriajraa a'íjci jime' i maj tyána'axcava'ra'aj

ajta néijmi'i i chuéj ca'nyíin jin huatóoca'tzij.

19 Pajta tyu'tá' maj antáciinyej i jájritze',

muáaj paj antáaraa i jájtyij jítze,

ajta capu a'tíj jáamua'reeri' jo'paj jo're'nyej.

20 Pahuó'vi'tisime'ej a'tyéityeristyamua' a'yájna mati'íj a'ya'muáj,

a'íjma jítze ma'can i Moisés ajta i Aarón.

78

Je'ej ti i Dios tyámua' tyí'uurej a'íjma jimi i jutyéityeristyamua'

Nyúucarij ti naa huánamuaajrii Asaf ti jin tyihuo'muá'tyey

1 Mua'aj mu sij nyetyeítyeristyamua' pué'een, a'yaa xu huárinyij je'ej nyaj tyaja muamua'tyey;

;siata'aj ecóotutaxi'in sij tyámua' tyáanamuaaj je'ej nyaj tyajá'mua'ixaatye'!

2 Séej nu nyúucarij jin tyajamuaaté'exaatye'sij,

a'íj nu tyu'taxájtaj tyi'tíj ti aviitzi'huaca'aj

ti'íj na'aj jájcuaj ímuáj yatij je're'nyej.

3 Tyi'tíj tyaj huánamuaajri' tyajta jamua'reej

majta i tahuásimua'ci'íj maj táa'ixaaj,

4 catu huo'tyá'aviitze'ej a'íjma i tayójmua'.

A'íjma jítze ma'can i maj tajitzé eerányesij a'íjma tu jin tyaatatyójtzi're'ej i Tavástara'

tyajta jaataxájtaj i ti néijmi'i jin putyí'uurej ajta i ti jin naa huasé'rin.

- 5 Dios pu nyúucarij huatyájto a'íjci jimi i Jacob;
 ajta tyi'tíj jin tyu'ta'íjtaca' a'ájna a Israel,
 ajta a'íj jin tyihuo'ta'íj i tahuásimua'ci'íj
 mej mij a'íimaj huo'mua'tyej i maj hua' jitze eerányesij,
 6 mej mij jáamua'tyij i maj majca'huáyee hua' jitze eerányesij,
 hua' yojmua' i maj nanie'huan,
 majta je'en a'íimaj, a'íjma mu mijta mua'tyen i juyójmua',
 7 mata'aj mij i Dios jitze tyú'ca'nyej
 majta je'en quee yo'huá'xij je'ej ti a'íin tyú'ruuj,
 ajta mej mij a'yan huárinyij je'ej ti tyi'tíj jin tyu'ta'íjtaca'
 8 mej mij quee a'yan huárinyij mati'íj i hua' huásimua'ci'íj,
 i maj quee tyihuojó'itej majta quee ma'umuámua're',
 majta quee tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta' nusu i ju júuricamej jitze,
 i tyeítyee maj quee tyámua' tyityetyúucha'íica'aj i Dios jimi!
- 9 A'íimaj i tyeítyeristyamua'me'en a'íjci i Efraín,
 i maj tyámua' eenye' a'íjci jime' i tú'namua'aj majta i ríj
 a'íi mu huatóo'uj a'íjci xicáara' jitze mati'íj huatyéenyosej,
 10 camu jaatyátzaahuatyej i Dios ti jin tya'tóoratziiri'
 camu majta jaataxié'vej maj ja'rá'astej je'ej ti a'íin tyi'mua'taj.
 11 A'íi mu yo'huá'xij je'ej ti a'íin hua' jimi tyu'muáriej,
 ajta i ti naa tyu'sé'rin a'íin ti tyihuo'taséjratyej.
 12 Dios pu tyihuo'taséjratyej i ti naa tyu'sé'rin a'íjma i
 já'muahuasimua'ci'íj
 a'áa ti huataca'aj a Soan, a'áa ti já'sejre' a Egipto:
 13 ajta hua'puaquéj jájsiirej i jájrij, ti'quij huo'ta' maj antáciinyej,
 ajta a'íi pu juxa'aj a'yan jáaruuj ti'íj jáxu'uj ti ájtaavijhuaca'.
 14 Tújca pu jéetirij jin huo'vi'tisime'ej,
 ajta i tíca' tiéj pu jin huo'tátzavi'tye'sima'aj.
 15 Ajta a'ájna jo'tíj quee já'tyi'tíj a'íi pu tyetyéj ti ve'éj jé'ta' ootátaaraca',
 ajta je'en mui'caa i jájtyij huo'ta'.
 16 ¡Dios pu tyu'tá' ti i jájtyij eerányej a'íjci jitze i tyetyéj
 a'íj pu'íj jin va'tíj i jájtyij huatámui'yaca'!
- 17 Majta a'íimaj móoche' mu atyá'itze'rihua'aj i Dios jimi,
 camu jaatyátzaahuatyej a'íjci i tajapúa' ti já'sejre' mati'íj a'áa jo'tyú'uuca'aj
 jo'tíj quee já'tyi'tíj.
 18 A'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj jaatyéesej
 cue'ráj metyi'huo'oj a'íjma ti tya'ránajchica'aj.
 19 Jitzán mu rányuuca'aj, a'yan metyi'xáataj tíjin:
 “¿Nyi i Dios mujo'va'ma'aj ja'mej ti'íj méesaj japua tyitáacue'tyej a'yájna
 jo'tíj quee já'tyi'tíj?
 20 A'yaa pu tyi'ja'yájna ti i Dios ja'cátaaraca' i tyetyéj,
 ajta je'en a'íj jitze jájtyij eerányej ti'íj játya'naj,
 a'íj pu jin i chu'éj ajo'cájrurij,
 ajta, ¿nyiquij páan ajta taatá'sij?
 ¿Nyi quij ajta hue'ra'aj huo'ta'sij i jutyéityeristyamua'?”

21 Ti'ij i Tavástará' a'íj huánamuajri', a'íi pu tyinyú'caca';
 ¡i ti jin nyú'camui', a'yaa pu een ti'ij i tiéj,
 a'íj pu jimi tyinyú'caca' i Jacob!

22 Ji'nye camu i Dios jitze tyu'cá'an
 camu majta tyá'antzaahuaj ti a'íin huo'tyáhuirej.

23 Ajta a'yájna, Dios pu tyihuo'ta'íj i jéetirij
 ajta ja'antacúj i ti jin eetyánami' u tajapuá,

24 ¡ajta je'en tyu'tá' ti aje'cáanyej i cue'ráj ti a'yan huatóomua'aj tijin
 maná,
 ti a'yan éenye'ej ti'ij tyeríicuj tajapuá ti já'ma'can, mej mij a'íimaj
 tyú'cua'nyij!

25 ¡A'íi pu tyéviij jáacuaj i tajapuá maj tyí'huiire' maj jacua'caa!
 ¡Dios pu jéehua tyámua' naa tyihuo'cue'ej!

26 A'íjna i áacaj a'áa ti je're'nyej jo'tij i xicáj jé'ejnyinyiij ajta áatyej
 pujmua' ti je'tányinyii

a'íi mu tajapuá huatá'aacariaca',
 ¡Dios pu a'yan tyú'ruuj a'íjci jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej!

27 Ajta tyu'tá' ti hue'ra'aj huáviiyej hua' japua i jutyétyeristyamua';
 a'íjna jime' maj pína'see mue'tíj aje'cáanyej a'yájna ti'ij i séj jájritze' ti
 séejre'.

28 Dios pu tyu'tá' maj a'áa jé'ta' ja'rávatzij jo'maj a'íimaj ty-
 ojo'tyá'inaamuaca'aj
 ajta jo'tij tyoo'ástimee i tyihua' ináamuaj.

29 A'íi mu mij tyú'cuaa 'asta mana'aj quee tyámua' tyityaatajú'xaj,
 a'yaa pu'ij i Dios tya'róo'astej ti'ij a'yan tyá'ra'nyij je'ej maj a'íimaj
 tyaaxié'va'ca'aj.

30 Ajta capu eexúj huatyápua'riaca'aj je'ej maj a'íimaj tyá'xie'va'ca'aj,
 óoche' pu hua' tyenyij jitze séjria'ca'aj i cue'ráj,

31 ti'ij i Dios ti jin nyú'camui' hua' japua rájve
 ajta je'en a'íjma huácuij i tyétyacaa maj jéetze' uhuácaca'nye'.

¡Huo'cuij a'íjma i tyétyacaa maj jéetze' tyámua' een Israel maj jitze
 ajtyáma'can!

32 Ti'ij a'yan tya'náara'aj, majtáhua'aj mu huóoxana'cirej;
 camu tyá'antzaahuaj a'íjci jitze i ti naa tyu'sé'rin i Dios jimi.

33 A'íj pu jin i Dios ja'antypuá'rij i huá'juuricamej
 cuxáa maj séej mana'aj jin ucayáatira'nyij

a'íjci jitze i ti huápu'i'ij tzáinyi'si' huasé'rin.

34 Tipua'aj i Dios hua'cui'ijcaj, aj mu mij jahuoonyij;
 majta jimi tya'antzá'huatyahua'aj majta quee juxaahuataj jahuooca'aj,

35 aj mumij ja'tamuá're'rihua'aj i Dios tajapuá ti já'sejre'
 i ti hua'cha'íica'aj ajta hua' japua nyuuca'aj.

36 Majta i jutyényij jime' majta i junyanúu jime'
 jéehua mu huápu'i'ij jacuanamuajca'aj,

37 ji'nye camu a'náj tzáahuatyira'aj jin jaatyátzaahuatyej
 camu majta ji're'nye'ej séjria'ca'aj a'íjci jitze i ti jin tya'tóoratziiri'.

38 Ajta i Dios pu hua'cu'vajca'aj,

ajta tyihua' uunyi' raca' aj i maj jin je'ej pua'aj rijcaa ajta quee
hua' antyipuá' rityahua' aj,

mue'tij pu quee jaataxié' vej ti hua' jimi tyinyú' caj
ajta quee tyu'tá' ti a'ín jaatyámue'tin i ti jin nyú' camui'.

39 Dios pu jo'támua' reeri' maj tyeítýee mana' aj pué' eenye' ej;
maj a'yan een ti'ij i áacaj, ti yujo' mej ajta quee che' pu ájvesij.

40 ¡A' chunyéj pua' máj mequee jáanamua' jri' i Dios
majta jimi je'ej pua'aj huaríj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij!

41 Majta móoche' mu jaxie' va' ca' aj maj tyi'tij jin jaatyéesej;
a'ín mu jaxaamuij ritya' ca' aj a'ájna i ti ji' réenye' ej séejre' a'ájna a Israel.

42 Camu jo'támua' reeri' a'íjci xicáara'
ti'ij i Dios, a'íjci jime' i ti néijmi' i jin putyí' uurej, hua' japua huatanyúj
a'íjma jimi i maj hua' ajcha' íire';

43 ti'ij a'ájna a Soan, a'áa ti ja'ajtyáma' can a Egipto,
va'cán jin tyu' muáriej ajta i maj jin je'ej tyo' taséj,

44 ti'ij tyu'tá' ti i játya' naj xúure' ej huatyóotaahuaj,
ajta je'en quee che' huatái' riitariaca' maj jaayé' en a'íimaj i maj Egipto
já' ma' can.

45 Ajta xie' rúj maj tyú' cha' vacaa a'íjma jimi huata' ítyaca' ajta taachuísee,
maj néijmi' i tyu' riá' xihuaaj majta tyojó' jipuaaj,

46 ajta a'íjma i vítzi' cii huatá' i ti tyú' ciiriaca'
a'íimaj maj tyu' muárie' ca' aj.

47 Ajta tyéetyee jime' ajta séerij

a'íj pu jin ja' antyipuá' rij i xápua' maj jahuastya' ca' aj ajta i úuvaj.

48 Majta i huá' ya' muaj i huáacasi' majta i cánya' xii a'ín mu huácu'ij
a'íjci jime' maj tyéetyee huavátzij majta i víityee maj huo' cájtzej.

49 Dios pu a'íjma jimi uyo' ta' ítyaca' i ti jin huápu' íj nyú' camui':
i ti jin nyú' camui', puéjtzij ajta i maj jin je'ej tyityo' toomua' tyij,
a'yájna ti'ij i maj jitzán jáamua' reej ti je'ej pua'aj tye' mej.

50 ¡A' íj pu tyu'tá' ti huataséjre' en i ti jin nyú' camui'!

Capu tyaatú' uunyi' ri' i hua' júuricamej,

sulu a'ín pu tyu'tá' mej mij huácu' i nyij,

51 ja' áa pu' uj tána' aj huojo' cuii a'ájna a Egipto

a'íjma i hua' yojmua' i maj tyétyacaa maj anáatya' aj huanánie' huaca'
majta a'áa ja' ajtyáma' cantaca' aj a Egipto!

52 Ajta a'íjma eeráavi' tij i Israel maj jitze ajtyáma' can ti'ij cánya' xii maj
pué' eenye';

a'ín pu' íj tyámua' tyihuó' vi' tisime' ej a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij.

53 Tyámua' pu tyihua' cha' íj huo' vi' tisime' ej,

mej mij a'íimaj quee tyí' tzii' nye' ej,

ajta a'íjma i maj hua' ajcha' íire' a'áa mu ja' tyájcuii a jájritze'.

54 Dios pu huojo' ví' tij i jutyétyeristyamua' a'ájna a chuéj japua a'ín ti
ja' antyíhuoj,

¡ajta i jiríj a'ín ti jaamué' tij mej mij i tyeítýeristyamua' me' en
ja' ancuriá' an!

55 Hua'antypua'rij i maj quee tyá'tzaahuatye' a'ímaj metyi'séeracaj i Israel maj jitze ajtyáma'can, ajta i chuéj a'íjma pu huatátuui i jutyeítyeristyamua', ajta huo'ta' mej mij a'áa jo'cháatime'nyij i tyihua' ináamuaj tzajta'.

56 Ajta a'ímaj mu jaatyéesej a'íjci i Dios tajapúa' ti já'sejre' a'íjci jime' maj quee jaatyátzaahuatyej majta quee a'yan huaríj je'ej ti a'ín tyu'ta'íjtaca',
57 ji'nye, a'yájna mati'ij i hua' huásimua' a'íi mu majta jimi ajtacíj majta je'ej pua'aj huaríj, ja'íi mu majta antyúutuuxij ti'ij i tú'namua'aj ti quee tyámua' tyí'taavijhua'!

58 A'íi mu jajaaxiejtje' a'íjci jime' maj tyi'tíj ájtaahuaxij, mej mij a'íj japua sánturij huatyáanajchej, a'yaa mu mij tyu'tá' ti a'ín huá'anchueere'en.

59 Dios pu'ij tyinyú'caca' ti'ij a'íj huaséj, ajta néijmi'caa huare'ityaca' i Israel maj jitze ajtyáma'can,
60 ajta ayooriej i tyejúuj a'áa ti já'sejria'ca'aj a'ájna chájta' Siló, i ti chí'ra'an pué'eenye' i tyeítyee tzajta'.

61 Tyu'tá' mej mij a'ímaj i maj jájcha'íire' jaatyéevi' a'íjci i ti jin naa huasé'rin ajta i ti néijmi'i jin putyí'uurej.
62 Huápuí'ij pu nyu'camui'ca'aj a'íjma jimi i jutyeítyeristyamua', a'íj pu jin tyu'tá' maj chúun jin huó'cui'nyij a'ímaj i maj hua'ajcha'íire'.

63 I tyáamua mu huácuuj matiéeri'huaj, camu che' tyu'táchuiicaca' mej mij i íimuaa huáhuíchej.
64 A'ímaj mu i puaríj huácuí'íihuaca' i chúun jime', majta i úucaa i maj antyúujímua'astariaca' camu huo'yiinyaca'.

65 Ajta i Tavástara' pu huájij, ti'ij i ti tyi'tyámaarasima'aj, ti'ij i ti nyo'sii ti huatyájtahue ajta je'en arí otóomua'reeri',
66 ajta je'en hua'antymue'tij i maj jájcha'íire', huo'ta' mej mij hu-atóo'uunaj,

jajta tyévi'si' huo'ta'séjrataca' jusén jime'!
67 Ajta ahuojóohua'xij i José maj jamuán ajá'chajca'aj, ajta quee a'íjma antyíhuo i Efraín maj jitze ajtyáma'can;
68 sulu a'íjma pu antyíhuo i Judá maj jitze ajtyáma'can, ajta a'íjci i jiríj ti jéehua jaxie've' Sión ti ántyapuaj.

69 Ajta tyejúuj ájtaahuaca', a'yan ajtyéevi'can ti'ij tajapúa' ti séejre', ajta jusén jime' tyámua' tyeetyájtoo, a'yájna ti'ij i cháanacaj.

70 A'íj pu antyíhuo i David ti a'ín pué'een i ti jahuíire', a'íjna i cánya'xii ti síiria'ca'aj,

71 capu che' jaatá' ti cánya'xii síire'ej, sulu ti'ij i tyeítyeristyamua'me'en huácha'íin, ti'ij a'ín hua'ajséejra i Israel maj jitze ajtyáma'can.

72 David pu'ij tyámua' tyihuo'cha'ij i tyeítyeristyamua'me'en i Dios, a'íi pu huó'cha'ij ajta tyámua' tyihuo'cájuyetyej jumuáca' jin tyámua' tyi'uuriáaj ajta juxiéjnyu'caa tzajta' tyámua' éenye'ej.

79

Mati'ij huatóoxaamujrityey a'íjci jime' ti i Jerusalén huatyu'uunyi'huaca'
 Chuificarij Asaf ti ja'a'rij

¹ ¡Taj Dios, a'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye' a'íi mu tye'entyipua'ritey
 muéetzij tyí'mua'a'rij!

¡Majta a'úun jo'tyájrurij a' tye'yúuj jo'tij néijmi'i tyámua' tyejé'een
 ajta néijmi'i huatyu'uunyi'huaca' i chájta'naj Jerusalén!

² ¡Aa mu huaja'ajtoo i hua' tyévira' i maj muahuúria'ca'aj,
 i maj muéetzij jimi tyámua' tyityetyúucha'íica'aj,
 mej mij a'yan tyu'tyáhuúire'en ti'ij cue'ráj

a'íjma jimi i muá'rie'cajtzij ajta tyi'tyán simuáruunyij jimi!

³ A'yaa mu tya'ajxírej i hua' xuure' ti'ij jájtyij ti pué'eenye'
 néijmi'que' a'ájna a Jerusalén,
 ajta quee aja' a'tíj ti'ij tyityáa'avaataj.

⁴ A'tzisi' tu séejre' a'íjma jimi i maj avéjri' antacháatimee,
 néijmi'i mu je'ej pua'aj tyí'taxaj a'chu maj pua'máj atacháatimee.

⁵ Muáaj Tavástara',

¿a'chunyéj ooj á'tyeeren i paj jin nyú'camui'?

¿Nyi jusén jime' a'táaj ja'mej i paj jin nyú'camui' ti'ij i tiéj'?

⁶ ¡Che' i paj jin nyú'camui' a'íjma japua rájvetyij i maj quee
 tyá'tzaahuatye'

i maj quee muamua'tyey majta quee muéetzij jimi jahuoo!

⁷ Ji'nye a'íimaj mu je'ej pua'aj jáaruuj a'íjci i Jacob

majta néijmi'i huatyu'uj i chuéj jo'tij a'ín já'chajca'aj.

⁸ Capáj tyi'tá'care'en tyej tyij ityáj hua' jime' tyu'nájchitaj

tyi'tíj maj jin je'ej pua'aj huaríj a'íimaj i tahuásimua'ci'ij,

¡che' ca'nácan mujo've'me'en a'ájna i paj jin taxie've',

ji'nye catu che' je'ej jájtyoovej je'ej tyaj huárinyij!

⁹ Taj Dios, muáaj paj a'ín pué'een i ti tajapuá huatányuusij,

taatáhuúire', tajapuá huatányuuchij pajta tyitaatú'uunyi',

a'íjci jitze ma'can i ti naa huánamuajrii i paj jin ántyapuaj.

¹⁰ Capu juxie've' maj a'yan tyí'xajtaj i maj quee tyá'tzaahuatye' yee:

“¿Jo'nyij je'ej je'en i hua' Dios?”

¡Taata' tyej tyij jaaséj i paj jin tyo'riá'rieeraj a'íjci jime' maj huó'cuij i maj
 muéetzij muahuúire'!

¡Miche' a'íimaj majta jáamua'reej i maj quee tyá'tzaahuatye'!

¹¹ Huo'namuaj je'ej maj tyí'xaj a'íimaj i maj námi',

pajta hua' japua huatányuunyij a'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyí'uurej

a'íjma i maj meríj a'yan tyihuo'taxájtaca' mej mij huó'cui'nyij.

¹² Muáaj Tavástara', aráahua'puaj pua'máj paj tyo'riá'rieeraj a'íjma jimi
 i maj tajimí avéjri' jo'cháatimee

a'íjci jime' maj je'ej pua'aj tyimuaaxájtaca',

¹³ tyajta ityáj, i tyaj a'tyéityeristyamua' pué'een,

tyaj a'áa já'sejre' ti'ij cánya'xii tyaj pué'eenye' a'ájna jo'paj muáaj tyámua'
 tyojo'ruuj,

a'náj tina'aj tu tyi'muatyóotzi're'ej tá'ju'un,

¡tyajta muéetzij jimi jusén jime' tyi'chuíicaj tá'ju'un!

80

Tyámua' paj tojo'sejra

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuicaj, a'íjci jime' i chuíicarij ti a'yan huatóomua'aj tijin "I tzuhuáa". Je'ej ti tyi'tyúucha'íica'aj ajta chuíicaria'ra' a'íjci i Asaf

¹ Muáaj mu paj jacha'ij i Israel,

pajta tyámua' tyihuáa'juyetyej a'íjma i maj José jitze eeráma'can a'yájna tí'ij i ya'muáatyee tí siire',

majta a'íimaj tyámua' tyí'muacha'ij i tajapúa maj tyí'huíire', ¡huánamuj!

¡Tyámua' paj yó'sejraj a'íjci i Efraín,

² i Benjamín pajta a'íjci i Manasés!

Huájisij pajta mujo've'me'en pej pij tajapúa huatányuunyij a'íjci jime' i paj néijmi'i jin putyí'uurej.

³ Taj Dios, pajtáhua'aj paj a'yan tyitaatyátoonyij tyati'ij éenye'ej.

Tyámua' paj tojo'sejra aj pu'ij tahuíire'en.

⁴ Tavástara', Dios mu paj néijmi'i jin antyía'mua'reej,

¿a'chunyéj pooj á'tyeeren penyu'camu'uj

a'íjci jime' je'ej maj a' jimi tyá'huo a'tyétyeristyamua'?

⁵ Muáaj paj taatá' tyaj eetaja'ra'taxi'in capáj cue'ráj tyitaatá',

ajta tyej tyij a'íj huaye'en, i tyaj jéehua eetaja'ra'taxij.

⁶ A'yaa paj tyu'tá' mej mij a'íimaj taatyá'a'tzej i maj tajimí véjri' antacháatimee,

a'íimaj mu majta ta'a'tzej i maj tájcha'íire'.

⁷ Dios mu paj néijmi'i jin antyía'mua'reej,

¡pajtáhua'aj paj a'yan tyitaatyátoonyij tyati'ij éenye'ej!

¡Tyámua' paj tojo'sejra aj pu'ij tahuíire'en!

⁸ A'áa paj a Egipto úuvaj ityi'rira' ja'ráapij,

pajta hui'ráahua'xij i maj quee tyá'tzaahuatyé' pej pij a'íj atyáhuaste'en.

⁹ Tyámua' paj jáa'uuriytze i chuéj,

a'íi pu'ij aróonaana'tyej ajta je'en neíjmi'que' i chuéj japua oorióonajchaca'.

¹⁰ Ajta i juquéenyi'istaa jin tya'vá'naj i jiríj,

ajta i juxámue' jime' i ti tyu'uj ti jéetze' tyo'huatítí'ijmee.

¹¹ Ajta i xámue'ra' a'áa pu i jájrij jitze imuáj ja'rá'aj,

ajta i ti jitzán ajtanyáxij a'áa pu ja'rá'aj i játya'naj jitze ti a'yan ántyapuj tijin Éufrates.

¹² ¿Ji'nye pej pij jaatyú'uj i ti jin curiá'nami',

pajta tyu'tá' mej mij jáajuuraj i maj mu jó'ci'ij i juyéj jitze?

¹³ A'íi pu i tuíxuj yójve tyojó'jipuj,

¡majta i tyi'tyán simuáruunyij jimi je'ej pua'aj tyí'uurej!

¹⁴ Dios mu paj néijmi'i jin antyía'mua'reej, pata'aj cui' huaría'ra'nyij,

tyámua' paj naa tyitaaséj a'ájna imuáj u tajapuá
pajta hua' jimi tyú'mua'tyij a'tyéityeristyamua',

¹⁵ a'íjci i ítyi'rij muáaj paj pajta ja'tyáhuuij,
pajta tyámua' jáaruuj i ti jitzan eeré'nyej.

¹⁶ Pata'aj a'ájna jin hua'antypuá'ritye'en i paj jin nyú'camui'
a'íjma i maj ja'antyyive'chej majta je'en jatieeraaj,

¹⁷ pajta jaatyáhuuüre'en a'íjci i tyévíj muáaj paj ja'antyyíhuoj,
a'ájna i ti eeráanyej a'íjci jitze i tyévíj muáaj paj tyámua' tyeetyájtoo,

¹⁸ tyata'aj tyij quee che' a'náj a' jimi ajtací'ca'an.

¡Júuricamej paj taatá'an, aj tu tyij muéetzij tyana'aj tyij muaatyánajchij!

¹⁹ Muáaj Tavástara', Dios mu paj néijmi'i jin antyía'mua'reej,

¡pajtáhua'aj paj a'yan tyitaatyátoonyij tyati'ij éenye'e!

¡Tyámua' paj tojo'sejra aj pu'ij tahuüre'en!

81

Tyi'táj ti jin i Dios tyámua' tyíhuojó'mua'raj ajta i Israel ti jin je'ej pu'a'aj huaríj

Í ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuicaj, a'íjci jitze tyí'canaa
i Gat. A'íin ti ja'a'rij i Asaf

¹ ¡Siata'aj jutyamua've'ej i Dios jimi setyu'táchuicaj, ji'nye a'íj tu jin
uhuájca'nyej!

¡Siajta jiihuaj setyaatatyójtzi're'en a'íjci i Dios ra' i Jacob!

² Setyu'táchuicaj a'íj setyi'huáaristya'aj i quéetzarij,
siajta a'íjci jitze i áarpaj siajta i canárij jitze.

³ Siajta tyu'táci'sitye'en i trompéetaj jitze ti'ij i máxcirie' jájcuan jin
huataséjre'en,

siajta je'en ti'ijta néijmi'i huataséjre'en i máxcirie',

ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' siaj a'íjci xicáara' jitze va'cán jin tyu'yé'estej.

⁴ Ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i ti jin tyu'ta'íjtaca'

i Dios ra' a'íjci i Jacob a'ájna a Israel,

⁵ a'íi pu a'íin pué'een je'ej maj tyaata'íj a'íjci i José

ti'ij i Dios huo'tanyó'si'tyey a'íjma i maj Egipto já'ma'can.

Nyúucarij nu huánamuajri' nyaj quee jamua'ajcaa a'táj ti pué'eenye'ej, ti
a'yan tíjin:

⁶ “Nu'rij tyimu'huatyátichiiri' i paj tyo'huatyátijcaa,

nu'rij tyámua' tyú'ruuj a' jimi pej pij quee che' ca'nyiin jin tyí'muarie'ej.

⁷ Pati'ij quee che' je'ej jájtyoova'aj nye jimi paj huatyéenyuj, nyáaj nu nyij
a' japua huatanyúj,

a'íj nu jitze muaatajé i jéetirij ti tyényuuve'ej,

nyajta je'en muatyéesej véjri' a'ájna a' ti ja'rájmuuaa a' ti a'yan
tyaja'rájtyapuaj tíjin Meribá.

⁸ Setyú'namuaj, nyetyeítyeristyamua', je'ej nyaj tyajá'mua'ixaatye',

ja'yaa nu tyá'xie've' siaj náanamuaj, mua'aj mu siaj Israel jitze aj-
tyáma'can!

⁹ Capáj saánturij tyícha'íj maj séej chuéj japua já'ma'can;

capáj pajta séecan díoosij najchej i paj quee huá'muajtyej.

10 Nyáaj nu a' vástara' pué'een, nyajta a' Dios,
i nyaj mui'rájtoó a'íjci japua i chuéj Egipto ti tyaja'rájtyapuaj,
tyámua' paj naa tya'cácuaxa'taj, nyáaj nu nyij muaatájuxieetye'sij.

11 'Majta i nyetyeétyeristyamua' camu nyanamuájracuca'aj,
¡camu a'yan huaríj je'ej nyaj tyihuó'ixaa' a'ímaj i maj Israel jitze
ajtyáma'can!

12 A'íj nu jin huo'ta' mej mij a'yan huárinyij je'ej maj a'ímaj tyá'xie've',
a'yaa mu mij atyityeje'cháaj muá'raa je'ej ti jéetze' tyihua'ránajchaca'.

13 ¡Típua'aj a'ímaj i nyetyeétyeristyamua' manáanamuajrajche'en!
¡Típua'aj i Israel maj jitze ajtyáma'can a'yan metyityaajú'cajche'en je'ej
nyaj tyihuo'cájuyetyej,

14 a'yaa pu'ij ti'ij séej maj ootyása'civa'xi'in
nyati'ij nyáaj huo'tyaxáahuatajche'en a'íjma i maj hua'ajcha'íire'
nyajta puéjtzij huo'tá'nyijche' i maj quee naa huojo'mua'raj!

15 'A'ímaj i maj jaxana've' i Tavástara' a'íi mu huápu'i'ij tyu'tátziinye'ej,
majta je'en jusén jime' jajpuéetzij muá'ju'un.

16 ¡Dios pu i tyeríicuj ti jéetze' jí're'en hua'cue'tyey i jutyéityeristyamua',
ajta sarátyee huái'tye'en itzitáj maj huáxoo!"

82

Dios pu a'ín pué'een i Juées ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee

Chuíicarij a'ín ti ja'a'rij i Asaf

1 Dios pu tyámua' naa tyu'tóosejrataj a'ájna jo'maj jóosiire'
ajta tyámua' tyá'xa'pu'i'intare' u tajapúa' jo'maj já'sejre' i maj jimi
tyí'huíire'.

2 "¿A'najnyí mua'aj siaatapuá'citaj siaj je'ej pua'aj tyá'xa'pu'i'intare'
ajta siaj hua' jamuán ajtyá'uj xá'ju'un a'íjma i maj je'ej pua'aj tyi-
tyetyúucha'íj?

3 ¡Tyámua' xu tyo'xá'pu'i'intari'tze'en a'íjci i ti quee juca'nyej siajta i
xá'rican!

¡Tyámua' xu tyo'xá'pu'i'intari'tze'en i ti quee je'ej tyéejviicue' siajta i ti
jajpuéjtzij!

4 ¡Siata'aj hui'rátóonyij a'íjma i maj quee juca'nyej siajta i maj quee je'ej
tyéejviicue',

siajta hua' japua huatányuunyij a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyi-
tyetyúucha'íj!

5 'Siajta mua'aj caxu jamua'reej, caxu tyihuojó'itej,
tíca'rij tzajta' xu ciinyej.

A'íi pu tóocatzej i chuéj ti japuan róoca'nyej.

6 A'yaa nu nyáaj tyu'taxájtaca' siaj mua'aj dioosij pué'een;
siajta néijmi' i yójmua'mua' pué'een a'íjci i tajapúa' ti já'sejre'.

7 Ajta a'yájna, a'yaa xu néijmi'i tyí'tyacui'nyij mati'ij i tyeítyee,
¡siajta a'yan tyitye'entyipúa'rij ti'ij i ti tyi'táj jin antyúumua'reej!"

8 ¡Taj Dios, pata'aj huatye'chenyij paj jo'xíjtye'en i cháanacaj,

ji'nye muáaj paj antyía'mua'reej néijmi'caa jimi i tyeítýee i maj séej chuéj
japua jo'cháatimee!

83

Je'ej tyaj tyityeetyényuunyij tí'ij i Dios tajíme' pu huárinyij

Cuínarij ajta chuícarij Asaf ti ja'a'rij

¹ Taj Dios, ¡capáj quee ave'nyuuca'an!

¡Capáj pajta quee táhuaanye'en nusu paj quee che' tyí'xajtaj!

² Huo'séj i maj muájcha'íire', a'íijma i maj muaxana've':

a'íi mu huápuí'ij ju'itziitye' majta muéetzij je'ej pua'aj tyí'muaxaj.

³ A'íi mu meríj tyí'táj je'ej pua'aj tyu'xá'puí'intarej

a'íijma jimi a'tyétyeristryamua',

¡majta a'íijma jimi i paj tyámua' tyihuá'cha'ij!

⁴ A'yaa mu meríj tyaaxájtaca' maj mujo'vá'ju'un mej mij
ta'antýipúa'ritye'en

mej mij quee che' yajá'hua'tan i tatyétyeristryamua',

mej mij quee che' jamua'reeriaj i ti jin ántyapuaj i Israel.

⁵ Tyí'táj mu meríj jin muéetzij jimi tya'tóoraj,

a'yaa mu meríj huóoruuj tí'ij ti sáij na'aj i tyévij pué'eenye',

⁶ a'íimaj i maj a'áa jo'cháatimee jo'táj i Edom tyojo'tyá'inaamuaa ajta i
Ismael,

a'íijma maj jitze eeráma'can i Agar majta i Moab,

⁷ i Guebal, i Amón majta i Amalec,

a'íimaj i filisteos, majta a'áa maj jo'cháatimee a Tiro,

⁸ majta je'en a'íimaj i asirios a'íi mu majta hua' jitze ajtyu'uj,

a'íi mu mij a'íin pué'een i maj jin uhuácaca'nye' i Lot tyí'yojmua'.

⁹ A'yaa paj huó'uurej a'íijma patí'ij huó'ruuj i Madián maj jitze aj-
tyáma'cantaca'aj,

a'yájna patí'ij jáaruuj a'íjci i Sísara,

a'yájna patí'ij jáaruuj a'íjci i Jabín a'ájna i áchij jitze ti a'yan
tyaja'rájtyapuaj tíjin Quisón,

¹⁰ i maj antýipúa'riaca' a'ájna a Endor,

¡majta a'yan tyu'tyáhuíi tí'ij i chuéj japua ti tyí'jí're'nyí'tare'!

¹¹ A'yaa paj huó'uurej a'íijma i tyétyacaa maj jéetze' juxie've'

patí'ij huó'ruuj a'íjci i Oreb pajta a'íjci i Zeeb;

a'yaa paj néijmi'caa huá'uurej i maj hua' jimi tyí'íjta

a'yájna patí'ij huó'ruuj a'íjci i Zébah pajta a'íjci i Salmuná,

¹² i maj a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj tyu'tyóoa'ritye'en a'íjci i Dios ti
tyí'tachuéj.

¹³ Nyaj Dios, a'yaa paj huó'uurej tí'ij tu'píj ti viváajma'aj tatyé'tye' i maj
jaaré'vejchaca',

tí'ij xamuáj ti huáchij áacaj ti yo'cuíxij;

¹⁴ a'yájna tí'ij i tiéj tyu'riá'tieeraj a' itzitáj

ajta je'en néijmi' i tye'entýipúa'ritye'sij a'áa ti tyejé'sejre' a' itzitáj,

¹⁵ ¡a'yaa pej pij muáaj tyihuo'taváj

pajta huo'tamuáritey'en je'ej pua'aj petyi'uuriáj hua' jimi víityee pajta áacaj jime'!

¹⁶ ¡Tavástara', pata'aj tyévi'si' huo'taséjrataj, mata'aj mij muéetzij mo'támua'ree!

¹⁷ Miche' jusén jime' jutyévi'ra'aj muá'ra'nyij, ¡miche' huatootyévi'ra'astan majta je'en huácu'i'nyij!

¹⁸ ¡Miche' jáamua'reej paj muáaj pana'aj a'ín pué'een i Tavástara', paj muáaj pana'aj a'ín pué'een i tajapuá ti já'sejre' ajta quee sñij ajtáhua'aj yajá'hua' íiyan i cháanacaj japua!

84

I tyaj jin jaxie've' i chi'ra'an i Dios

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, a'íjci jitze tyí'canaa i Gat. Yójmua'mua' a'íjci i Coré. Chuíicarij

¹ ¡Naa pu huápu'i'ij huasé'rin a' tyeyúuj, Tavástara' muáaj paj néijmi'i putyí'uurej!

² ¡A'yaa nu jéehua tyá'xie've' nyajta a'yan tyá'huoo nyej nyij a'áa jo'tyávaacaj a ti jo'tyényinyi'ij a' tyeyúuj! ¡Néijmi'i jime' i nyaxiéjnyu'caa nyetyi'chuíicaj nyenyetyámua'va'aj a'íjci jimi i Dios júuricamej ti jitzán séejre'!

³ Majta i pína'see majta i jeevij a'íi mu jatyoonyij jo'maj tyámua' jé'eenye' a'chí'ij jitze ajta jo'maj tyihuojo'tyé'ito'ritye'en i juyójmua', muáaj paj Tavástara' néijmi'i putyí'uurej, nyaj rey paj pué'een pajta nyaj Dios.

⁴ ¡Múutyamua've' a'íimaj i maj a'úu ja'chej a' tyeyúuj tzajta' majta je'en a'náj tina'aj tyí'muatyojtzi're'!

⁵ ¡Múutyamua've' i maj muéetzij jimi jatyoovej pej pij huo'tyáhuúire'en, i maj a'yan tyá'xie've' maj jui'icán a'áa jo'r'é'nyej jo'maj mojo'tyáanajche!

⁶ Mati'ij a'áa joojú'un jo'tij i ciyéj jo'váatimee bálsamo maj jatamuá'muaj a'yaa mu ja'uuren ti'ij jo'tij ja'rájmuua, majta i víityee mu majta tyámua' tyeetyátoosij;

⁷ a'íi mu mij jéetze' huatyóoca'nyesij, majta a'ájna a Sión a'áa mu jaséjran i Dios ti néijmi'i jin antyúumua'reej.

⁸ Tavástara', Dios mu paj néijmi'i putyí'uurej pajta néijmi'i jin antyía'mua'reej,

Dios ra' a'íjci i Jacob, ¡huánamuaj je'ej nyaj a' jimi tyi'tyényuusij!

⁹ Cási', nyaj Dios, tyámua' paj naa tyeeséj a'ájna i ti a'ín pué'een i ti taatyáhuúire'ej a'ájna muáaj paj ja'antyíhuoj ti'ij rey pué'eenye'.

¹⁰ ¡Jéetze' pu nyaj séej xicáj a'áa jo'tyávaacaj jo'paj muáaj já'sejre', quee nyaj séej ví'ra'aj xicáj a' ímuáj já'sejria'aj!

Jéetze' nu jaxie've' nyaj a'áa tyaja'ajmuárie'rij a' ti jo'tyényinyi'ij i tyeyúujra' i nyaj Dios

quee nyaj a'áa ja'chajca jo'maj je'ej pua'aj tyityeje'tyúucha'ij.

¹¹ Ji'nye a'íjna i Dios i ti Tavástara' pu'éen a'íi pu tatatzavi'tye' ajta tyámua' tyí'ta'cha'ij,

Tavástara' pu hua'xie've' ajta huo'tyátzaahuatye'sij a'íjma i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere',

ajta néijmi'i tyihuo'tá'sij i ti tyámua' tyí'een.

¹² Tavástara' mu paj néijmi'i putyí'uurej pajta néijmi'i jin antyía'mua'reej, jmiche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj muéetzij jitze tyí'ca'nyej!

85

Pajtáhua'aj paj tajapuá huatányuunyij

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij a'íimaj maj jo'yú'xaca' i yójmua'mua' a'íjci i Coré

¹ Tavástara', muáaj paj tyámua' naa huojo'mua'raj a'yaa maj huacháatimee a' chuéj japua;

pajta jájcuan jin tyámua' tyeetyájtoo a'íjci i Jacob,

² pajta tyihuo'tú'uunyi'ri' tyi'tíj maj jin je'ej pua'aj huaríj a'tyéityeristyamua'

pajta néijmi'i i maj jin tyi'ijxána'cira'ca'aj;

³ néijmi'i pu arí jin huatyápua'riaca'

i paj jin nyu'camuí'ca'aj ajta i ti muajaaxiejtya'ca'aj.

⁴ Taj Dios pajta a'íin pu'éen i ti tajapuá huatányuusij,

ipata'aj ijíj tajapuá huatányuunyij

pajta je'en quee che' ityájma tajaaxiejvi'raj!

⁵ ¿Ca' jusén jime' a'yan tyi'séere'ej ja'mej

i paj jin tajimí nyú'camuí'?

⁶ ¿Nyi pequee che' júuricamej taatá'sij

mej mij a'tyéityeristyamua' a' jimi huatóotyamua've'en?

⁷ Muáaj paj Tavástara',

ítaataséjratye' i paj jin taxie've', pajta tajapuá huatányuunyij!

⁸ Nyáanamujran je'ej ti i Tavástara' tyu'taxájtaj;

ji'nye a'íi pu tyámua' naa tyihuo'tyéjeevij i jutyéityeristyamua',

a'íjma i maj jimi tyámua' een,

mej mij quee che' je'ej pua'aj tyityaja'huóotimue'raj.

⁹ A'yaa pu tyi'jí're'can jime', Dios pu huápuí'ij yevéjri' séejre',

ti'ij hua' japua huatányuunyij a'íjma i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij,

a'íjna i ti jin naa huasé'rin pu tajamuán yeséeria'aj ja'mej i cháanacaj japua.

¹⁰ A'íjna i ti jin taxie've' ajta i ti jí're'can jime' a'íi mu a' jóosejran,

ajta i ti naa tyú'asej ajta i ti tyámua' tyá'xa'puí'intare' a'íi mu iityóopuí'tze'sij,

¹¹ i ti jí're'can jime' pu chóota' ajnyésij

ajta i ti tyámua' tyí'xa'pui'intare' a'íi pu tajapua' imuáj taséeraj ja'mej.

¹² A'íi pu i Tavástara' tyu'tá'sij mej mij huatyéviiey,

ajta je'en i cháanacaj japua tyí'ciiren.

¹³ A'íi pu anaquéej huama'aj ja'mej i ti tyámua' tyá'xa'pui'intare',
ajta je'en tyámua' tyí'uuren i juyáara' jitze.

86

Muáaj papu'uj Dios pué'een

Je'ej ti tyu'tyéenyuj a'íjna i David

¹ Tavástara', a'tzúj cui' náanamuj,

ji'nye huápui'ij nu nyaxaamujritye' nyajta quee je'ej tyéejviicue';

² tyámua' paj tyináacha'iin, ji'nye tyámua' nu eenye' a' jimi séejre'.

Muáaj paj nyaj Dios pué'een;

¡pata'aj japuan huatányuunyij a'íjci i ti muéetzij muahuire' ajta a' jitze
tyí'ca'neye!

³ Tavástara', nyéetzij ná'ancu'vaxi'

i nyaj muéetzij jimi a'náj tina'aj jahuoo.

⁴ Tavástara', pata'aj ca'nyíjra'aj jaatá'an a'íjci i ti muéetzij muahuire',

ji'nye a' jitze ma'can nu huatyényuusij.

⁵ Ji'nye muáaj, Tavástara', tyámua' paj tyihuojó'mua'raj pajta tyú'uunyi';
néijmi'i paj jin hua'xie've' a'íjma i maj muéetzij jimi jahuoo.

⁶ Tavástara', huánamuj je'ej nyaj a' jimi tyá'huoo

¡pajta a'yan huárinyij je'ej nyaj tyí'muahuavii!

⁷ Muéetzij jimi nu huatyényuusij nyati'ijta quee je'ej jájtyoove'en,

ji'nye muáaj paj naatájeevij.

⁸ ¡Capu síj ajtáhua'aj séejre' ti a'yan eenye' pati'ij muáaj, Tavástara'!

¡Capu síj ajtáhua'aj jaayí'tin ti a'yan tyu'muárie'en pati'ij muáaj!

⁹ Muáaj paj Tavástara',

muáaj paj néijmi'ca huátahuaaca' i tyeítyee,

a'íi mu mij mujo'vá'ju'uj muá'ju'un mej mij muatyáanajche,

ajta mej mij tyámua' tyeetyátoonyij i paj jin ántyapuj.

¹⁰ Ji'nye muáaj papu'uj Dios pué'een,

¡muáaj paj va'cán jin tyí'muarie' ajta naa tyihua'séjratye' a' jitze ti
tyí'sejre'!

¹¹ Nyavástara', naataséjratye' a' juyéj,

neye nyij nyáaj ji'rénnya'aj a'íj jitze ucájrutyey.

Tyámua' paj jáa'uurej i nyaj xiéjnyu'caa ta'aj ij muaatyátzaahuatye'en.

¹² Nyavástara' pajta nyaj Dios,

néijmi'i nu i nyaxiéjnyu'caa jin tyimuaatatyójtzi're'ej

nyajta a'náj tina'aj tyámua' tyaataxájta i paj jin ántyapuj.

¹³ ¡Va'tíj pu nye jitze séejre' i paj jin nyaxie've'!

¡Nyaj japua paj huatanyúj ney nyij quee a'áa jo'tyá'itzeere'en jo'maj
tyítyajá'ava'tacaa!

14 Nyaj Dios, mue'tíj mu i maj axáa tyí'jepe' majta i ti hua'ráanajchi maj junyo'si'tye'ej

i maj quee muéetzij muamua'tyej,

a'íi mu nyéetzij nyéjcha'íire' majta jaxie've' maj naaj'écaj.

15 Pajta muáaj, Tavástara',

Dios paj pué'een ti tyámua' tyihuojó'mua'raj pajta tyihua'cu'vej, pajta quee jiye'tzín tyinyú'caca, muáaj paj jí'r'é'can jin taxie've'.

16 Naaséj, nyéetzij ná'ancu'vaxi'.

¡Pata'aj japuan huatányuunyij a'íjci i ti muahuíre'!

¡Ca'nyíjra'aj paj jaatá'an!

17 Tyámua' paj naa tyinaataséjratye'en i paj jin tyámua' tyí'tyevij,

mata'aj mij huatóotyevi'ra'astaj mati'ij jaaséj a'íimaj i maj nyaxana've'.

¡Muáaj, Tavástara', muáaj paj nyahuíre' pajta tyámua' tyinaatyéjevij!

87

Chuúicaria'ra' i chájta'naj Dios ti jitze ajtyáma'can

Chuúicarij ajta cuúinarij a'íimaj maj jo'yú'xaca' i yójmua'mua' a'íjci i Coré

1 A'íjna i ti jitzán ajtaavijhuaca' i chájta'naj Dios ti ja'a'rij

a'íj pu jitze séejre' i jiríj ti naa een.

2 Í Tavástara' pu jaxie've' i puéertaj a'áa ti jin tyeje'tyánami' a Sión

ajta quee a'yan tyi'tíj séej ajtáhua'aj a'íjci tyá'rij i Jacob.

3 Chájta'naj Dios ti ja'a'rij,

jéehua mu tyámua' naa muéetzij tyí'muaxaj:

4 "Hua' tzajta' i chájta'naj i maj nyamua'tyej

i'ríj nyaj a'íj huataxáj i Egipto nyajta i Babilonia,

a'íjci i Filistea, Tiro nyajta i Etiopía,

néijmi'i mu a'íimaj a jitze eeráanyej."

5 A'yaa mu tyu'taxájtaj a'ájna chájta' Sión ti tyaja'rájtyapuaj tíjin:

"A'íjna ajta a'áa ti séejre' a'íj mu jitze eeráanyej i Sión."

A'íjna i tajapuá ti imuáj já'sejre' pu a'yan tyaataxájtaca'.

6 Tavástara' pu a'yan tyé'yu'xaj i yu'xarij jitze

a'íjci i chájta'naj ti jimi a'yan tyi'tyéevijtij ti tyámua' een a'yaa pu

tyé'yu'xaj tíjin:

"A'íi pu a'íj jitze eeráma'can."

7 Majta i maj tyí'chuiicaj majta i maj tyí'nye' a'yaa mu tyí'xaj tíjin:

"Í nye chí'ij muéetzij pu jitze séejre'."

88

Tavástara' ¿j'nye pej pij manúujipua?

Chuúicarij a'íimaj maj ja'a'rij i Coré tyí'yojmua'. Í ti a'íjna jin an-tyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj, mej mij jaatáchuiicaj ti'íjta sáij tyí'cuí'ij. Je'ej ti tyihuo'muá'tyej a'íjna i Hemán, a'íjma ti jitze ajtyáma'can

i ezrahitas, mata'aj mij jaatáchuiicaj

1 Tavástara', nyaj Dios ajta i ti nyajapuáj huatányuusij,

tújca nyajta tíca' muéetzij nu muahuavii pej pij naatáhuire'en,

2 ¡ancuriáa' je'ej nyaj a' jimi tyá'huoo!,

ipajta a'yan huárinyij je'ej nyaj tyí'muahuaviij!

³ Jéehua pu i ti je'ej pua'aj een nye jitze ti arí huatyá'itzee, a'íj nu jin nyeríj tin huatámuí'sij,

⁴ ipu'ríj i'ríj maj naatyé'iten a'íjma jamuán i muí'chítýee, j'i'nye canu che' uhuájca'nyej!

⁵ A'áa nu meríj nyojóoriej hua' tzajta' i maj meríj huácuij; a'yaa nu een mati'ij i maj huácuij mati'ij huatyéenyoye' sej majta je'en meríj huo'tyá'avaataca';

a'yájna mati'ij i maj meríj yo'riej muáaj paj jin huo'tyáhuáire'en pajta je'en muáaj períj huojó'huá'xij.

⁶ Muáaj paj a'áa nyeje'tyájríee a ti jéetze' tyétye' imuáj jo'cáacun, a'ájna jo'tij jo'tíca' ajta je'ej pua'aj éenye'que'.

⁷ Nyejitzé pu rá'aj i paj jin nyú'camuí',

ipajta anyojo'cáaruýtýe tí'ij jáata' a'íjci jitze i ti huápui'ij tyú'tyesi'huarítýe'!

⁸ Muáaj paj tyu'tá' mej mij manúurieenyij i nya'amíncustyamua', pajta tyu'tá' mej mij a'íimaj quee nyaxíe've'.

¡A'yaa nu een tí'ij i ti námi' tí quee pújóorej tí'ij huatóo'uunaj!

⁹ Nyajta quee che' tyámua' tya'tányeej a'íjci jime' nyaj huápui'ij nyeyiin.

¡A'náj tína'aj nu muéetzij jimi jahuoo, Tavástará',

nyajta muéetzij jimi ajméc'a'taxi'ij!

¹⁰ ¿Nyi tyi'táj jin je'ej parinyij a'íjma jimi i maj meríj huácuij tyej tyij je'ej tyo'taséj?

¿Nyi je'ej tyi'rij mej mij a'íimaj tyimuaatatyójtzi're'en i muí'chítýee?

¹¹ ¿Nyi a'íj muaataxájta i ti jí're'can jime' majta i paj jin taxíe've'

a'ájna jo'maj tyityajá'ava'taca, jo'tij a'íin tyejé'ijtaj i ti tye'entyípuaapua'rítýee?

¹² A'ájna jo'tij já'sejre' i ti tye'entyípuaapua'rítýee, majta néijmi'caa jó'hua'naj,

¿nyi síj séeria'aj ja'mej ti jáamua'tyij paj tyámua' tyí'uurej ajta i paj jin va'cán jin néijmi'í putyí'uurej?

¹³ Nyajta nyáaj, Tavástará', muéetzij nu jimi jahuoo, tí'ijta ariá'pua'aj muéetzij jimi nu huatyényuusij.

¹⁴ ¿Ji'nye pej pij manúujipuj, Tavástará'?

¿Ji'nye pej pij nye jimi ja'avaaj?

¹⁵ Nyati'ij nyana'aj tyú'tyamueestariaca'

je'ej nu tyé'nyamua'tzej nyajta á'viicue're' nyej nyij quee huámui'nyij, nyetyo'viicue'ri' i ti jéehua tyí'tyesi' muéetzij ti jimi tyojo've'mej, canu nyij che' tyé'viicue'.

¹⁶ Nye jitze pu arí yan huatyéenyeyj i paj jin nyú'camuí', ajta je'en na'antymué'tij;

¹⁷ a'íi pu a'náj tína'aj néijmi'que' nyeria'naa,

a'yájna tí'ij tipua'aj jáata' anyo'cájrutyeyj.

¹⁸ Camu che' nye jimi yajá'hua' i nya' amíncustyamua' nusu i maj nyamua'tyej,

a'íi pu'quij i tíca'rij nyajamuan yésejre'.

89

Tyi'tíj ti jin i Dios tya'tóoratziiri' a'íjci jimi i David

Je'ej ti tyihuo'muá'tyey a'íjna i Etán i ti a'íimaj jitze ajtyáma'can i ezrahíta

¹ Tavástara', a'náj tina'aj nu jaataxájtaj nyati'íjta tyi'chuiicaj

paj muáaj tyámua' naa tyihuojó'mua'raj;

tí'ij púna'aj nu jaxáataj na'mej

paj muáaj quee tyi'tíj jin á'itzeere'.

² Nyaataxájta ti jusén jime' séejre' i paj jin taxie've';

ajta i paj jin tyámua' een quee seequéj ju'uurej,

a'yájna tí'ij quee seequéj tyúu'uurej i tajapuá ti séejre'.

³ Tyi'tíj paj jin tya'tá'ratziiri' a'íjci jimi i David;

a'yaa paj tya'táratziiri' a'íjci i paj ja'antyíhuoj tíjin:

⁴ "Nyetyu'ta'sij mej mij i maj a' jitze eeráma'can

jusén jime' a' jitze ma'can tyu'ta'íjtaj."

⁵ Muáaj paj Tavástara' pué'een,

néijmi'i i maj tajapuá já'sejre'

a'íi mu tyi'muatyojtzi're' a'íjci jime' paj tyámua' een pajta tyámua'

tyí'uurej.

⁶ ¡Capu síj dios ajtáhua'aj séejre', a'újna u tajapuá

tí'ij a'yan eenye' patí'ij muáaj, Tavástara'!

⁷ Dios paj va'cán jin antyía'mua'reej pajta á'tyese're',

a'íimaj mu muéetzij jimi ataváatimee i maj muahuire'.

⁸ Tavástara', Dios mu paj néijmi'i putyí'uurej pajta néijmi'i jin antyía'mua'reej.

Néijmi'i pu muéetzij mua' a'rij i paj jin putyí'uurej pajta a'íj jin cánami' i tí'ij ré'can jime';

¡capu síj ajtáhua'aj séejre' a'yájna patí'ij muáaj!

⁹ Muáaj paj pújoorej paj jaatyápua'ritye'en i jájrij ti á'xire'ej ca'nyíin jime'

pajta jaatyápua'ritye'sij i tí'ij jéehua atyúuta'hua'aj,

¹⁰ pajta ja've'tzij a'íjci i tí'ij tzi'nyire' a'ájna a jájritze'

a'yájna tí'ij muí'chíj tí'ij pué'eenye',

pajta huojo'cuíxij a'íjma i maj muájcha'ire'

a'íjci jime' i paj jin uhuájca'nyej a'muáca' jime'.

¹¹ A'íjna i tajapuá tí'ij séejre' ajta i cháanacaj muéetzij pu tyí'mua'a'rij;

muáaj paj jaatyátaahuaca' i cháanacaj pajta néijmi'i a'íj tí'ij jitze tyí'sejre'.

¹² Muáaj paj jaatyátaahuaca' ajtyapuáj tí'ij imuáj já'sejre' pajta áatyey tí'ij pujmua' séejre',

a'íjna i jiríj Tahor tí'ij antyapuaj ajta i Hermón a'íi mu jutyamua've'ej a' jimi tyí'chuiicaj.

¹³ Mua' muáca' pu néijmi'i putyí'uurej,

pajta amuáca'ta' jéehua uhuájca'nyej pajta néijmi'i jin tyu'tyámue'tij.

¹⁴ A' ípuáaj pu tyámua' een a'íjci jitze i paj jin tyá'xa'pui'intare' ajta a'íjci jitze i tí'ij huatóoje'yej,

a'íjna i paj jin taxie've' ajta i paj jin tyámua' een a'íi mu mua'antinyinájchij.

15 Muáaj paj Tavástara', miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj jutya-
mua've'ej metyí'muatyojtzi're'
majta tyámua' naa tyityaajú' a'íjci jime' muáaj paj huá'tatzavi'tye',
16 majta a' jitze ma'can a'náj tina'aj jutyamua've'
ajta tyámua' hua'asej paj muáaj jì'réenye'ej séejre'.
17 A'yaa pu tyí'jì'ré'can jime', muáaj paj a'íin pué'een i maj jin uhuájca'nyej
ajta i maj jin naa huasé'rin;
tyajta tyeríj jéetze' néijmi'i putyí'uurej a'íjci jime' paj muáaj tyámua'
tya'ajxié'vi'ra' tajimí.
18 ¡A'íi pu i Tavástara' a'íin pué'een i ti taatyáhuüre'ej!
¡A'íjna i ti rey jin tyí'tyéjvee tajimí a'íi pu a'íin pué'een i ti jì'réenye'ej
séejre' a Israel!

19 A'náj imuáj paj a'yan tyu'taxájtaca' a'íjci jitze i tiquee je'ej ámiteere' i
ti a'yáana'aj cuxáa ti tyí'tyámaarasime'en,
a'yaa pej pij tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj tyámua' een a jimi tijin:
"Séej nu nyeríj antyihuo a'íjma jimi i nyetyeítyeristyamua',
nu'ríj va'cán jin tye'entyáaruptyej nyajta jaatyáhuüi.
20 ¡A'íj nu nyeríj huátyoj i David i ti nyahüüre'!
A'íj nu nyeríj ja'vá'huaj i aséityij nyajta je'en rey jin tye'entyáaruptyej,
21 nyajta je'en a'náj tina'aj jaatyáhuüre'ej.
A'íj nu jin i nyaj néijmi'i jin putyí'uurej jaatá'sij ti'ij huatyóoca'nyej,
22 camu mij jaatanyo'si'tye'ej i maj jájcha'üre'
camu majta ja'antyimué'tij i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.
23 Nyahuo'tziínajra'aj a'íjma i maj jájcha'üre',
jmej mij quee che' aja'hua'tan a'jíisa'puaj!
¡Nyahua'antyipua'ritye'sij a'íjma i maj jájcha'üre'!
24 A'íj pu jitze séeria'aj ja'mej i nyaj jin jaxie've' ajta i nyaj jin tyámua'
tyí'tyínyecha'ij,
ajta je'en nyaj jime' huatámui'rij i ti jin néijmi'i putyí'uurej.
25 Tyámua' nu ja'uuren a'íjci i ti néijmi'i jin putyí'uurej ajta i ti jin tyí'ijta
ti'ij na'aj a'ájna a Mediterráneo ajta a'ájna imuáj a Éufrates.
26 A'íi pu a'yan tyinaaté'exaatye'sij tijin: Muáaj paj nyavástara' pué'een;
muáaj paj nyaj Dios pué'een, i ti nyajapuáj huatányuusij ajta
naatyécha'íisij."

27 Nyáaj nu nyij a'íj tyaata'sij a'íj ti tyí'ci'puaj i ti anaquéj huanie'huaca',
quee tyí'táj maj tyícha'ij íiyan cháanacaj japua maj tyí'ijta.
28 I nyaj jin jaxie've' pu jusén jime' jimi séeria'aj ja'mej,
ajta jimi tyámua' éenye'ej ja'mej i nyaj jin tya'tányaratziiri'.
29 A'íi mu jitzán ma'can jusén jime' tyu'ta'íjtaj i maj jitzán eerányesij,
ti'ij ooj séejre'ej i tajapuá ti séejre'.

30 'Ajta tìpua'aj a'íimaj meyo'hua'xij je'ej nyaj tyihuo'muá'tyej
majta quee a'yan tyí'tyechajcaj je'ej nyej nyáaj tyu'ta'íjtaca',

31 tìpua'aj muá'itzeeria'aj i nyenyúucaaj jitze
majta quee já'astijria'aj i nyaj jin tyu'ta'íjtaca',

32 puéjtzij nu huo'ta'sij a'íjci jime' maj quee nyanamuj majta je'ej pua'aj
tyityetyúu'cha'íj

a'íj nu jín puéjtzij huo'ta'sij i nyaciyéj,

³³ ajta canu jaatapuá'citaj nyaj jaxie've' a'íjci i David,
nyajta quee tyi'tíj jín ootyá'itzeere'sij i nyaj jín jimi tyámua' een.

³⁴ Canu jaatáxaahuataj tyi'tíj nyaj jín tya'tányaratziiiri'
canu nyajta ootyá'itzeere'ej a'íjci jitze i nyenyúuca.

³⁵ Séej nu'uj jimi tya'tányaratziiiri' a'íjci jime' nyaj tyámua' een
canu nyij jacuanamuan:

³⁶ a'íi mu jitzán ma'can jusén jime' tyu'ta'íjtaj i maj jitzán eerányesij,
ti'ij ooj i xicáj séjre'ej.

³⁷ ¡A'náj tina'aj mu tyámua' éenye'ej muá'ju'un, a'yájna ti'ij i máxcirie'!
¡A'náj tina'aj mu tyámua' éenye'ej muá'ju'un, ti'ij ooj séjre'ej i tajapuá ti
séjre'!"

³⁸ Ajta a'yájna, papu'rij majúuriej pajta jaataxána'vej
a'íjci i rey muáaj paj ja'antyíhuoj,
¡pajta jimi tyinyú'caca'!

³⁹ Papu'rij jaatyú'uj i paj jín tya'táratziiri' a'íjci i ti muahúire';
pajta a'chóota' ya'rájree i cúruun a'ín ti ja'a'rij.

⁴⁰ Muáaj paj mui'caquej jarácuunaxij i ti jín curiá'nami';
¡pajta néijmi'i huatyu'uj i chájta'naj!

⁴¹ Néijmi'i mu i maj mu jó'ci'ij tyí'nahua' tyi'tíj maj a'yan tyí'xie've',
a'íimaj mu je'ej pua'aj tyá'xaj i maj a véjri' huacháatimee.

⁴² A'yaa paj tyu'tá' mej mij i maj jájcha'íire'
ajméjca'taxi'in muutyámua'va'aj a'íjci jime' maj tyu'tyámue'tij.

⁴³ Pajta ju'tyaxátya'ajraa i ti jín tyí'itzij i chuuma'jra'
capáj pajta jáacha'ij ti'ij huatyéenyosej.

⁴⁴ Papu'rij huáari'ri' i maj jín naa huasé'rin,
pajta atyojo'hua'astíraa a'chóota' i tyihuá' ipuáaj maj jitzan acáatya'aj
muá'ci'ij,

⁴⁵ pajta quee che' jaatá' ti'ij jéehua nyinyi'ra'aj á'tyeevi'in
pajta je'en huápu'íj tyévi'si' jaataséjrataca'.

⁴⁶ Muáaj paj Tavástara' pué'een,
¿a'chunyéj pooj á'tyeeren pua'aváataj?

¿Nyi jusén jime' a'táaj ja'mej i paj jín nyú'camui', a'yájna ti'ij i tiéj?

⁴⁷ Tavástara', ootámua'reej nyaj quee a'chu á'tyeeren nyaj júurij;
ti a'íjna i tyévíj, muáaj paj jaatyátaahuaca', quee a'chu á'tyeeren.

⁴⁸ ¡Capu a'tíj pújoorej ti júurij ajta je'en quee a'náj huámui'nyij!
¡Capu a'tíj pújoorej ti'ij quee huámui'nyij!

⁴⁹ Tavástara', ¿jo'nyij je'en a'íjna i paj anaquéej jín taaxié'vej,
i paj ja'táratziiri' i David a'íjci jime' i paj jín tyámua' een?

⁵⁰ Tavástara', huo'támua'ree a'íjma i maj muahúire'
maj jéehua i tyeítyee je'ej pua'aj tyihuá'xaj;
ti nye jitze séjre' a'íjna i maj jín je'ej pua'aj tyihuá'xaj.

⁵¹ Muáaj paj Tavástara' pué'een,
¡a'yaa mu je'ej pua'aj tyí'taxaj i maj muájcha'íire'!
¡A'yaa mu a'náj tina'aj je'ej pua'aj tyá'xaj a'íjci i paj ja'antyíhuoj!

⁵² Che' jusén jime' tyámua' éenye'ej séjre'ej i Tavástara'.

¡Che' a'yan tyá'ra'nyij!

90

Í Dios ti jusén jime' séejre' ajta i tyéviij ti quee a'chu juca'nyej

Je'ej ti tyu'tyéenyuj a'íjna i Moisés, tyéviij Dios ti jitze ajtyáma'can

¹ Tavástara', muáaj paj a'ín pué'een i ti tahuiire' tyati'ij tyana'aj á'tijti'rej tyajúurij.

² Ti'ij quee eexúj maja'huá'tacaj i jiríj ajta quee maja'huá'tacaj i chuej ajta cháanacaj, ti'ij na'aj ajca'huá' imuáj ti putyajá'rijcaa, ajta je'ej ti ooj yetyojooméj, muáaj paj Dios pué'een.

³ A'yaa paj ja'uurej i tyéviij ti'ij ajtáhua'aj chuej huatyóotaahuaj patí'ijta a'yan tyu'taxáj tijin: "Siajtáhua'aj xu chuej huatyóotaahuaj, mua'aj tyeítyee."

⁴ A'yaa pu tyi'ja'yájna, séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj, muéetzij jimi, a'yaa pu ti'ij tajquíj ti putyi'rijcáj, ti oochán yujo'mej. ¡A'yaa pu a'chu ti arí caa tyooméj i tíca'rij!

⁵ Pajta huo'tyása'rieéchij a'íijma i tyeítyee ca'nyíin jime', mej mij jiyet'zín jó'vetyij ti'ij i ti tyú'maaraca',

⁶ a'yaa mu een ti'ij i tu'píj, ti ájnyinyij ajta úya' huataxútie'sij, ajta ti'ijta chúmua' aj pu huatyáhuasij ajta je'en mui'nyij.

⁷ A'yaa pu tyi'ja'yájna, a'íj paj jin ta'antypuá'ritye'sij i paj jin nyú'camuí', jajta je'en je'ej puá'aj tyitojo'hua'naj!

⁸ A'íjna i tyí'taxana'cira' ajta i tyaj jin je'ej puá'aj ricij a'íj pu tyámua' naa tyu'taséjre'sij muéetzij jimi.

⁹ A'yaa pu tyi'ja'yájna, néijmi'i i tajúuricamej

a'íj pu jin antypua'rij i paj jin nyú'camuí'; ajta i nyinyi'ra'aj i tyaj jitzán júurij a'yaa pu tyaja'huóopua'rixij ti'ij séej nyaj ucayáatira'nyij.

¹⁰ Huééicatyej japuan tamúaamuata' nyinyi'ra'aj tu á'tijti' tyajúurij, ajta i maj jéetze' uhuácaca'nye'ej muáacuatyej nyinyi'ra'aj mu á'tijti', ajta capu tyi'tíj huiire' maj a'íjna jin óotzaahuatye'ej maj jéehua á'tyeevi'in

a'yaa pu'uj tyi'huíire' mej mij jaapuéjtzitarej ajta muárie'rij mej mij huóocha'ín.

¡Jiyet'zín pu mu jó'yi'ij i nyinyi'ra'aj, a'yájna tyati'ij tyajta ityáj!

¹¹ ¿A'tanyíj jamua'reej je'ej ti een i paj jin nyú'camuí'?

¿A'tanyíj jamua'reej tyi'tíj ti muajaaxiejtje'?

¹² Táamua'tyej tyej tyij tyámua' tyée'iten a'chu tyaj á'tyeeren, tyej tyij tyámua' tyojo'itéej tá'ra'nyij a'íjci jime' i tyaj jin ma'umuámua're'.

¹³ ¡Tavástara', huariá'ra' ityájma jimi!

¿A'chunyéj pooj mu' á'tyeeren?

¡Hua'ancu'vajxi' a'íjma i maj muéetzij muahuiire'!

¹⁴ A'íj paj taatá'an i paj jin taxie've' ti'ij eeré'nyej i xicáj, tyatatyámua've'ej tu tyij tyí'chuiicaj tá'ju'un tya'ti'ij tyana'aj á'tyeeren tyajúurij.

¹⁵ Taatá' tyaj jéehua á'tyeevi'in tyatatyámua've'ej a'yájna tyati'ij tyeríj á'tyeey tyaj je'ej tyá'tamuajtyej.

¹⁶ ¡Tyu'tá' mej mij i maj muahuiire' majta i maj hua' jitze eeráanyeje jaaséj muáaj paj jin tyí'muarie' ajta i paj jin naa huasé'rin!

¹⁷ Che' a'íjna i ti jin naa tyihuojó'mua'raj i Tavástara', a'íjna i taj Dios, che' a'íin tajitzé séjre'ej.

¡Tyámua' paj jáa'uurej, Tavástara', a'íjna i tyaj jin tyí'muarie'!

¡Tyámua' paj jáa'uurej, jee, a'íjna i tyaj jin tyí'muarie'!

91

A'íjna i Tavástara' a'íi pu a'íin pué'een i ti tahuiire'

¹ A'íjna i ti jitzán séejre' i ti tyámua' tyé'cha'ij a'íj ti jimi já'ma'can i jútye' ímuáj ti já'sejre' i ti néijmi'i putyí'uurej ajta néijmi'i jin antyúumua'reej,

² a'yaa pu tyé'ixaatye' i Tavástara' tijin: “Muáaj paj nyecha'ij, i nyaj jitzán nyaca'nyej, nyaj Dios, i nyaj jitzán tyí'ca'nyej.”

³ A'íi pu'uj pújoorej ti'ij a' japua huatányuunyij a'íjci jimi i ti avíitizj jin tyu'jé'caj ajta a'íjci jimi i ti je'ej pua'aj tyú'uurej,

⁴ ji'nye a'íi pu tyámua' naa tyimue'cánasij, jityán pej pij tyámua' tyí'cha'íiri'hua' puá'mej.

¡A'íj pu jin muacánasij i ti jin tyámua' een!

⁵ Capáj tyí'tziinye'ej tyi'táj ti je'ej ricij i tíca', nusu i tújca ti ajta jéehua je'ej pua'aj tyí'ricij,

⁶ nusu tyi'táj ti je'ej tyu'ma'aj ta'mej i tíca'rij jitze, nusu i ti tye'entyípuaapua'rityee ti'ij huányeeri'cij i xicáj jime';

⁷ ji'nye séej ví'ra'aj mu cui'nyij a' útata' pujmua' majta tamuáamuata' ví'ra'aj a'muáca'ta' pujmua', ajta muéetzij capu tyi'táj je'ej mua'uuren.

⁸ Muáaj papu'uj hua'raséeraj puá'mej, pahua'séeraj paj puá'mej ti'ij a'yan tyá'ra'nyij a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj ricij je'ej ti a'íjma jimi tyi'tyéevijtij.

⁹ Ji'nye papu'ríj a'yan jáaruuj ti'ij i Tavástara' muaatyáhuire'en, ajta a'íin muacha'íij ja'mej i tajapúa' ti já'sejre',

¹⁰ capu tyi'táj a' jimi huataséjre'sij ti je'ej pua'aj een capu ajta i cui'nyi'ra'aj a'chéj ja'rá'ixaj;

¹¹ ji'nye a'íi pu uhuojo'ta'ítyij i maj jimi tyí'huire' mej mij muáacha'íin jo'paj je'ej tyojooma'aj puá'mej.

¹² A'íi mu jumuáca' jin mua'ajriásij pej pij quee tyi'táj jitze eejca'cata'an.

¹³ F'riitaj pu á'mej paj muajyéj tzajta' aja'tame'en, hua' tzajta' i maj tziinyi're' pajta i cú'cu'see tzajta'.

14 “Nyáaj nu japuan huatányuusij,
 ti'ij quee tyi'tíj je'ej pua'aj ja'uurej,
 ji'nye a'íi pu nyaxie've' ajta nyamua'tyej.
 15 Ti'ij naatájeevej, nyáaj nu nyajta jaatájeevij;
 ¡nyáaj nu jamuán ajo'tyaváaj na'mej!
 Nyajta japuan huatányuusij ti'ij quee je'ej tyóomua'ajcaj
 nyajta je'en tyámua' tyaataséjrataj séecan jimi;
 16 nyaatá'sij ti'ij tyámua' naa tyi'huóotyamua've'en ajta á'tyeevi'in júurij:
 ¡nyajta jaatá'sij ti'ij huóotyamua've'en a'íjci jime' nyej nyáaj japuan
 huatányuusij!”

92

Chuúicarij tyaj jin tyaatatyójtzi're'en

Chuúicarij ajta cuúinarij mej mij sáahuaj tyu'táchuuiicaj
 1 Tavástara' tajapúa paj já'sejre',
 ¡tyámua' pu naa tyi'xa'pui' tyaj tyimuaatatyójtzi're'en
 tyajta a' jitze ma'can tyu'táchuuiicaj i tyaj jin muaatyátzaahuatye'en!
 2 Tyaj íiya' jaataxáj tyajta ti'ijta huariá'tica'rej
 a'íjci i muáaj paj jin taxie've' ajta paj jin tyámua' een,
 3 che' huatánamuajre'en i canárij jitze ti tye'ejvivin,
 xájtari' naa i cuúinarij a'íjci jitze i áarpaj ajta i canárij.
 4 Muáaj paj Tavástara' pué'een,
 ¡muáaj paj tyámua' naa tyinaatyájtóo a'íjci jime' je'ej paj huaríj!
 ¡Jéehua nu nyetyamua've' a'íjci jime' je'ej paj tyi'muarie'!
 5 Muáaj paj Tavástara' pué'een,
 ¡va'cán paj jin tyi'muarie'!,
 ¡pajta huápuí'j jaayi'tin je'ej paj ye'ej tyámua' tyú'mua'tyij!
 6 ¡A'íi mu i maj quee tyi'tíj huayí'tin quee pújoorej mej mij yo'itéej
 muá'ra'nyij!
 7 Tipua'aj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij majta i maj je'ej pua'aj tyi'uurej
 a'yan metyi'tyahuose' ti'ij i tu'píj, ajta tyámua' tyé'yi'can hua' jimi,
 a'yaa pu'uj tyu'tyáhuúire'sij mej mij jusén jime' jó'vetyij.
 8 Pajta muáaj, Tavástara', jusén jime' paj jútye' imuáj já'sejre'.
 9 Ajta tyi'tíj pu síij a'yan tyi'ja'yájna, Tavástara':
 maj a'ímaj antyipua'rij i maj muájcha'íire';
 majta i maj je'ej pua'aj tyi'uurej jo'xísij.
 10 Muáaj paj tyi'tá'caa nyej nyij jéetze' huatyényaca'nyej
 a'yájna ti'ij i túuru' tyo'huájca'nyej,
 pajta nyamu'uutze' na'vá'huaatye'sij a'íjci i ti naa tyaarie'ej.
 11 Nyáaj nu nyij hua'sejran mati'ij eetávatzij a'ímaj i maj nyéjcha'íire';
 ¡nyajta nu huá'namuajran je'ej maj tyúunyuste' i maj je'ej pua'aj
 tyityetyúucha'ij!

12 A'ímaj i maj tyámua' tyi'tyetyeityee a'yaa mu tyityaataxútie'sij ti'ij i
 tacíj
 majta a'yan tyi'ciiren ti'ij i jucúj a'áa ti jó'uuj a Líbano.

¹³ A'áa mu ja'huasti' a'íjci jitze i tyeyúujra' i Tavástará';
majta huataxútie'sij a'ájna jo'tij i Díos já'sejre'.

¹⁴ Tyij majta meríj huásij pué'eenye', móoche' mu huataátáque'sij;
a'náj tina'aj mu juca'nyáaj muá'ju'un majta tyámua' éenye'ej mua'mej,

¹⁵ majta je'en jaariá'xajta ti i Tavástará', a'ájna i ti nyecha'ij,
tyámua' pu éenye'ej séejre' ajta quee tyi'tij jitzán séejre' ti je'ej pua'aj een.

93

Tavástará' pu Rey pué'een

¹ ¡Tavástará' pu Rey pué'een!

¡Tavástará' pu arí a'íj tyu'tyóochejtjeje i ti naa tyu'sé'rin
ajta a'ájna jin curioonaj i ti néijmi'i jin putyí'uurej!

A'íi pu tyámua' jáaruuj i cháanacaj, ti'ij quee táhuanye'en.

² A'yaa pu'ij ooj tyí'een, Tavástará', tyámua' pu een a'ájna i paj jitzán
huatyájcay.

¡Muáaj paj jusén jime' séejre'!

³ Muáaj paj Tavástará' pué'een,

i játya'naj pu ti'rájna ajta jéehua á'xire'ej;

⁴ ajta muáaj, Tavástará', jútye' imuáaj paj já'sejre',

jéetze' paj uhuájca'nyej quee i jájtyij ti á'xire'ej

nusu i japúutzarij ti atyúuta'huaaj i jájritze'.

⁵ Muáaj paj Tavástará' pué'een,

tyámua' pu een a'ájna i paj jin tyu'ta'íjtaca'.

¡Ajta i paj jin tyámua' een a'íj pu jin jusén jime' naa huasé'rin a' tyeyúuj!

94

A'ájna i Tavástará' a'íi pu juées pué'een íyan i cháanacaj japua

¹ ¡Huata'sejrataj, Tavástará', Díos paj a'ájna jin antyía'mua'reej paj
tyámua' tyo'xá'pui'íntare'en!

² Muáaj paj a'ín pué'een i juées paj jin tyi'tyéjvee íyan i cháanacaj japua;
¡ájchesij a'íjma jimi i maj óotzaahuatye'

a'yaa paj tyihuo'xá'pui'íntari'tze'en je'ej ti hua' jimi tyi'tyéevijtij!

³ ¿A'chunyéj móoj á'tyeeren, Tavástará',

a'chunyéj móoj á'tyeeren muutyámua'va'aj a'íimaj i maj je'ej pua'aj
tyityetyúucha'íj?

⁴ Néijmi'i mu je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj

axáa mu tyí'jepe' majta jéehua óotzaahuatye';

¡a'íi mu je'ej tin huóoxaxa'aj!

⁵ Muáaj paj Tavástará' pué'een,

a'íi mu je'ej pua'aj huá'uurej a'tyéityeristyamua';

mahua'xaahuataj i maj a' jitze ajtyáma'can.

⁶ Mahuá'cu'raj i úucaa maj antyúujimua'astariaca' majta i maj séej chuéj
japua já'ma'can,

majta mu hua'cu'raj i maj xá'ricaanyej.

⁷ A'yaa mu tyí'xaj ti i Tavástará' quee atányeej,

tì i Dios ra' i Jacob quee tyi'táj je'ej tyí'mua'reej.

⁸ ¿Siata'aj tyihuujo'itéej xá'ra'nyij, tyeítyee sij quee tyi'táj huayí'tin siajta quee tyojó'itej!

¿A'najnyí sij tyi'táj je'ej tyu'tyátzaahuatye'sij?

⁹ ¿Nyiquij quee iityánamua?

a'íjna i tí jaatyátaahuaca' i tyaj jin iityanamuaárajmee?

¿Nyiquij quee ajta a'tányeej

a'íjna i tí jaatyátaahuaca' i jí'síj?

¹⁰ ¿Nyiquij quee puéjtzij huo'tá'sij

a'íjna i tí tyámua' huá'uurej i tyeítyee séej chuéj japua maj já'ma'can?

¿Nyiquij quee ajta tyi'táj mua'reej

a'íjna i tí ju'cámua'riitye tí'ij tyu'yí'tihua'an i tyévij?

¹¹ Tavástara' pu jamua'reej tí i tyáatí'

a'íj na'aj tyi'riá'mua'sij i tí quee tyi'táj huüre'.

¹² Muáaj paj Tavástara' pu'éen,

che' huatóotyamua've'en a'íjna i paj muáaj tyámua' joorej

pajta muáaj a'íj tyámua' naa tyí'itíj

¹³ ta'aj ij quee tyi'táj jin je'ej tyóomua'ajcaj

tí'ijta je'ej pua'aj atyojoom'e'en,

ajta a'íjci jími i tí je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íj

a'íj pu jími tyámua' een jo'tij ja'tyévesij.

¹⁴ I Tavástara' capu mahuóohua'xíj i jutyétyeristyamua',

capu ajta jujímua'astacan ajóohua'xíj i maj jími tyá'tzaahuatye'.

¹⁵ Majtáhua'aj mu tyámua' naa tyá'xa'puí'intare'en a'ájna jo'maj jóosi'rii, majta néijmi'i i maj tyámua' tyityetyúucha'íj a'yaa mu tyityo'cárutyij.

¹⁶ ¿A'tanyíj nyaj japua huatányuusij

a'íjma jími i maj je'ej pua'aj ricíj majta je'ej pua'aj tyí'uurej?

¹⁷ Típua'aj i Tavástara' quee naatáhuüre'nyijche'en,

nyáaj nu nyij nyeríj a'áa ja'séeria'cajche' jo'maj tyityajá'ava'tacaa.

¹⁸ Nyati'ij a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: "Nya' íicaj pu antyípuínyej",

a'íjna i paj jin nyaxie've', Tavástara', a'íj pu mujo've'mej tí'ij naatáhuüre'en.

¹⁹ A'ájna i nyaj jin je'ej tyé'nyamua'tzej

tí jitzán tásiseerii i nyamua'tziira'aj,

muáaj paj tyámua' tyinaatyéeje nyej nyij huatányetyamua've'en.

²⁰ Capáj muáaj huá'jaahuatye' a'íjma i juéesij i maj quee tyámua' tyá'xa'puí'intare';

majta quee tyámua' ricíj a'íjci jitze a' nyuucáaj,

²¹ i maj avíitzij jin je'ej pua'aj ja'uurej a'íjci i tí quee tyi'táj jin á'itzeere' ajta tyámua' tyi'tyúucha'íj,

majta je'en tyu'tá'sij mej mij jaajé'caj.

²² Ajta i Tavástara' pu a'íin pu'éen i tí naatyáhuüre'ej,

a'ájna i nyaj Dios pu a'íin pu'éen i tyetyéj i nyaj jitzan huatyénua'avaaj.

²³ Tavástara' pu tyu'tá'sij mej mij i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj

a'ájna jin antyípuarej i maj jin jujímua'aj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj.

¡A'ájna i taj Dios pu hua'antyípuarite'sij!

95

Tyiche' tatyámua've'ej tyetyu'táchuiicaj i Tavástará' jimi

1 Musio'vá'ju', tyiche' tatyámua've'ej tyetyu'táchuiicaj i Tavástará' jimi; tyiche' tyu'táchuiicaj a'íjci jimi i ti tacha'íj ajta tajapúa huatányuusij.

2 Tyiche' tye'tyóotzi're'ej a'uun tyo'tyájrutyey jo'tij a'íin já'sejre', tyajta je'en jitzán ma'can tyu'táchuiicaj.

3 Ji'nye a'íjna i Tavástará' i Dios va'cán pu jin séejre', a'íjna i ti Rey jin tyi'tyéjvee néijmi'caa jimi i tajapúa maj tyí'huüre'.

4 A'íi pu i jumuáca' jitze ji'tyáa' néijmi'i i cháanacaj ajta néijmi'i i ti jitzán tyí'sejre', a'íi pu ja'a'rij i jiríj ti jéetze' ajtíti'ijmee.

5 A'íi pu ajta ja'a'rij i jájrij, ji'nye a'íi pu jaatyátaahuaca', jumuáca' pu jin jaatyátaahuaca' a'íjci i chuéj ti huáchij.

6 Musio'vá'ju', tyiche' tyítunutaxi'in tyajta je'en jaatyáanajche, tyiche' tyítunutaxi'in a'íjci jimi i Tavástará', ji'nye a'íi pu táataahuaca'.

7 A'íi pu taj Dios pu'éen, tyajta ityáj tu tyeítyeristyamua'me'en pu'éen; ityáj tu cánya'xi pu'éen tyaj a'áa ja'távee jo'tij a'íin tyaja'tachuéj.

Xáanamujari' iijij je'ej ti a'íin tyí'xaj ti a'yan tijin:

8 "Caxu tyóonaamuan i juxiéjnyu'caa tzajta' siati'ij huaríj a'ájna a Meribá, siati'ij séej xicáara' jitze huaríj a'ájna a Masá, a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij,

9 mati'ij naatáhuaviiri' nyaj tyi'tíj jin a'yan huárinyij a'íimaj i já'muahuasimua'ci'ij,

tyij majta meríj tyí'sejraca'aj je'ej nyaj tyí'muarie'ca'aj.

10 Huá'puatyej nyinyi'ra'aj nu á'tyeej nyaj nyú'camui' a'íijma jimi i tyeítyee,

nyajta a'yan tyu'taxájtaca' tijin: A'íimaj i tyeítyee huápu'i'ij mu je'ej pua'aj tyityaajú',

ícamu ja'astej i nyúucarij i nyaj jin tyu'ta'íjtaca'!"

11 A'íj nu jin nyenyu'camu'uj a'yan nyetya'tányaratziiri' maj quee a'áa jo'tyá'itzeere'ej jo'maj nye jimi ja'huóoso'pe'en."

96

Chuúicarij ti jájcuaj i Tavástará' jimi

1 Jájcuacan setyu'táchuiicaj a'íjci jimi i Tavástará'; setyu'táchuiicaj i Tavástará' jimi, a'yan siaj huacháatimee néijmi'que' i cháanacaj japua;

2 setyu'táchuiicaj i Tavástará' jimi, tyámua' xu tyeetyátoonyij i ti jin ántyapuaj;

a'náj tina'aj xu jaxajta i ti jin tajapúa huatányuusij.

3 Xaataxáj i ti jin naa huasé'rin ajta i ti jin tyámua' naa tyí'uurej

hua' tzajta' i tyeítyee siajta a'íijma jimi i maj séej chuéj japua jo'cháatimee,

4 ji'nye va'cán pu jin tyi'tyéjvee a'íjna i Tavástará' ajta jimi a'yan tyi'tyéevijtij tyej tyij tyu'táchuiicaj;

íajta a'íin pu'éen i ti jéetze' á'tyesi're'!

5 Camu tyi'tíj huüre' i hua' diosijtyamua' i séecan,

jì'nye i Tavástara' pu jaatyátaahuaca' i tajapuá ti séejre'.

⁶ ¡Tyámua' pu naa tyí'een jo'tij a'ín já'sejre'!

¡A'í pu séejre' i ti néijmi'i jín putyí'uurej ajta i ti jín naa huasé'rin i tyeyúujra'!

⁷ Siata'aj huatóotonyij i Tavástara' jimi, tyeítyee siaj huacháatimee i chájta'naj jitze;

siajta jáamua'tyij i ti jín néijmi'i putyí'uurej ajta i ti jín naa huasé'rin,

⁸ siata'aj jaatyátzaahuatye'en i Tavástara' a'yájna ti'ij jimi tyúuxie've',

siajta tyu'támu'vejritaj i tyeyúujra' tzajta',

⁹ siata'aj jaatyáanajche i Tavástara' i tyeyúujra' tzajta' ti naa huasé'rin.

¡Miche' néijmi'i i tyeítyee i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua jimi juvivee'!

¹⁰ A'yaa xu tyihuo'té'exaatye'en tijin: "¡A'íjna i Tavástara' pu Rey pué'een!"

A'í pu tyámua' jáaruuj i cháanacaj, ti'ij quee táhuaanye'en,

a'í pu néijmi'caa i tyeítyee juxa'aj na'aj tyí'ijtye'.

¹¹ ¡Miche' huatóotyamua've'en i tajapuá ajta i cháanacaj!

¡Che' huatyahuáatira'nyij i járij ajta néijmi'i a'íj ti jitze tyí'sejre'!

¹² ¡Che' huatóotyamua've'en i itzitáj ajta néijmi'i i ti jitzán tyí'sejre'!

¡Miche' jutyamua've'ej huajíjhua i ciyéj ti tyú'uu,

¹³ a'íjci jimi i Tavástara', ti yaja've'mej!

¡Jee, a'í pu yaja've'mej ti'ij tyu'ta'íjtaj i cháanacaj japua,

ajta tyu'ta'íjtaj i chájta'naj jitze yan ti séejre' i cháanacaj japua

a'íjci jime' i ti xá'puí' ajta i ti jì're'can jime'!

97

Tavástara' pu Rey pué'een

¹ ¡Siata'aj néijmi'que' huatóotyamua've'en i cháanacaj japua!

¡Siajta huatóotyamua've'en jo'tij ja'rahuáchijmee i jájritze'!

¡Tavástara' pu Rey pué'een!

² Ajta jéetirij jariá'naj tiquee tzajta' nyéeri'ij;

ajta i ipuaríara'an a'íj pu jitze juca'nyej i ti tyámua' een ajta huatóoje'yey;

³ ajta i tiéj anájcaj a'íjci jimi

a'í pu'ij huá'teeraj a'íjma i maj jájcha'íire'.

⁴ A'íjna i ti tyána'axcava'ra'aj a'íj pu jín huányeeri'ij i cháanacaj japua,

ajta i cháanacaj pu huatóoca'tzij ti'ijta a'íjma huaséj!

⁵ Ajta i jiríj a'yaa pu tyu'tóotui'sij ti'ij i xíjca

a'íjci jimi i Tavástara', a'íjci jimi i ti néijmi'i ja'a'rij i cháanacaj.

⁶ Ajta i tajapuá ti séejre' pu jaxajta i ti jín tyámua' naa tyá'xa'puí'intare'; néijmi'i mu i tyeítyee jaaséj i ti jín naa huasé'rin.

⁷ Mahuo'tyáxaahuataca' a'íjma i maj sáanturij najchej,

a'ímaj i maj a'íjma jimi óotzaahuatye'.

Néijmi'i mu i maj tajapuá tyí'huíre' jimi ecóotutaxij.

⁸ Muáaj paj Tavástara' pué'een,

A'íjna i chájta'naj Sión ajta séecan i chájta'naj Judá ti jitze ajtyáma'can

a'í mu a'íj jín jutyamua've' je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca',

9 ji'nye muáaj, Tavástara' jútye' imuáj paj já'sejre',
muáaj paj néijmi'i japuan séejre' i cháanacaj
pajta jéetze' hua' japua imuáj séejre' i maj a jimi tyí'huiire'.

10 Tavástara' pu hua'xie've' a'íjma i ti quee hua'ráanajchi i ti je'ej pua'aj
een;
ajta tyámua' tyé'cha'ij i hua' júuricamej i maj jimi tyámua' een;
hua' japua pu huatányuusij mej mij quee je'ej huá'uurej i maj je'ej pua'aj
tyityetyúucha'ij.

11 Tatzárij pu huataséjre'sij a'íjci jimi i tyéviij ti tyámua' tyi'tyúucha'ij;
majta huatóotyamua've'sij i tyeítyee maj quee tyi'tíj jin á'tizeere'.

12 ¡Siata'aj huatóotyamua've'en i Tavástara' jimi, tyeítyee siaj tyámua'
tyityetyúucha'ij,
siajta tyaatatyójtzi're'en i ti jin ántyapuaaj ti ajta tyámua' een!

98

Tavástara' pu arí jatáa'saca' i ti jin tyu'tyámue'tin

Chuúicaríj

1 ¡Siata'aj jájcuacan tyu'táchuiicaj i Tavástara' jimi,
ji'nye tyámua' pu va'cán jin tyú'ruuj tajimí i tyaj jin je'ej tyo'taséj!
¡Pu'ríj jatáa'saca' i ti jin tyu'tyámue'tin
a'íjci jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej, ajta i jumuáca' jime' ti tyámua' een!

2 † Tavástara' pu arí jaataxájtaca' i ti jin tyu'tyáamue'tíj,
ajta arí jaataséjrataca' i ti jin tyámua' tyá'xa'pui'intare'
a'íimaj mu mij jaaséj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua,

3 a'náj tina'aj pu jitzán séejre' i ti jin tyú'xie've' ajta i ti jin tyámua'
tyí'tyevíj
a'íjma jimi i tyeítyee i maj Israel jitze ajtyáma'can.
¡Majta meríj néijmi'i jaaséj a'ájna imuáj jo'tíj i cháanacaj joo'ástimee
a'íjci i taj Dios ti jin tyu'tyáamue'tíj!

4 Xuutyámua've'ej xu setyu'táchuiicaj i Dios jimi,
mu siaj yan huacháatimee néijmi'que' i cháanacaj japua;
jéehua xu naa tyityatóotyamua've'en
siajta jimi tyu'táchuiicaj.

5 Setyu'táchuiicaj i Tavástara' jimi a'íjci jitze setyi'cuúinaj i arpaj,
siajta a'íjci jitze canárij ti tye'ejvín.

6 Siata'aj jutyamua've'ej setyu'táchuiicaj a'íjci jimi i Tavástara', i ti Rey
pué'een,
siajta néijmi'i a'íjci jitze i ci'sitye'rij ti tyí'sejre'.

7 Che' huatánamuajre'en i járij ajta néijmi'i a'íj ti jitze tyí'sejre',
i cháanacaj majta i maj japuan huacháatimee;

8 che' ajta huatánamuajre'en i játya'naj;
miche' antyóosiire'en i jíríj mej mij huajíjhua muutyámua'va'aj

9 a'íjci jimi i Tavástara',
i ti mujo've'mej ti'ij tyu'ta'íjtaj i cháanacaj japua.
A'íi pu tyu'ta'íjtaj ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee íyan i cháanacaj japua

tyámua' tyu'toojé'yacan jime' ajta juxa'aj na'aj tyihuo'ta'íjtye'sij.

99

I Tavástará' pu Rey jin tyi'tyéjvee ti jéetze' va'cán jin antyúumua'reej

¹ ¡Tavástará' pu Rey pué'een!

¡Í maj tajapua' tyí'huiire' mu tyámua' tyé'cha'íj a'íjci i ti jitzán acájca!

A'íimaj mu i tyeítyee juvivej, ajta néijmi'i i cháanacaj.

² Tavástará' pu va'cán jin tyi'tyéjvee a'ájna a Sión;

Tavástará' pu néijmi'caa japua séejre'.

³ Che' tyámua' eenye' i ti jin ántyapuj, va'cán pu jin séejre' ajta tzaahuatyire';

¡Dios pu néijmi'i jin tyámua' een!

⁴ Muáaj paj Rey pué'een i ti néijmi'i putyi'uurej ajta a'íj xie've' i ti xá'pui'; muáaj paj néijmi'caa juxa'aj pana'aj tyu'tyájtóo.

Pajta tyámua' naa tyihuó'ixaaj i yójmua'mua' a'íjci i Jacob a'íjci i ti xá'pui' ajta i ti huatóoje'yey.

⁵ ¡Setyu'tatyójtzi're' i Tavástará', a'íjci i taj Dios,

siajta tyítunutaxi'in jo'tij a'íin ja'ra'íicajmee!

¡Dios pu néijmi'i jin tyámua' een!

⁶ A'ájna i Moisés ajta i Aarón a'íi mu puaríj jin tyityetyu'uj;

Samuel pu ajta hua' tzejta' ajo'tyávaaca'aj i maj tyaatatyójtzi'rej.

Tavástará' pu huo'tyáhuui a'íimaj mat'íj a'íimaj jaatáhuaviiri' ti huo'táhuui're'en.

⁷ Dios pu hua' jamuán tyu'xájtaca'

a'íjci jítze i jéetirij ti hua' japua aja'cáva'ca'aj,

majta a'íimaj a'yaa mu huaríj ti'íj tyihuo'ta'íj majta mu ja'rá'astej i nyúucarij ti hua' jimi jaatyájtóo.

⁸ Tavástará', taj Dios, ¡muáaj paj tyihuá'ixaatya'ca'aj!

Muáaj paj hua' jimi a'íin pué'eenye'ej i Dios ti tyú'uunyi',

ajta a'yaa paj cha'taj pana'aj puéjtzij tyihuo'tá' tyi'tíj maj jin je'ej pua'aj huaríj.

⁹ Setyu'tatyójtzi're' i Tavástará' taj Dios,

¡siajta jimi tyítunutaxi'in a'ájna i jiríj jítze ti tyámua' een!

¡A'ájna i taj Dios, ajta Tavástará', néijmi'i pu jin tyámua' een!

100

Tavástará' pu táataahuaca' jitzán tu tyij ajtyáma'can

Chuúicarij maj jin tyaatatyójtzi're'en.

¹ ¡Setyu'táchuuiicaj xuutyámua've'ej i Tavástará' jimi, mu siaj a'yan huacháatimee néijmi'que' i cháanacaj japua!

² Xuutyámua've'ej xu jaatyáanajche i Tavástará';

¡xa'antijíhuaj xu siajta jutyámua've'ej musio'vá'ju' a'íjci jimi!

3 Siata'aj jáamua'tyij ti i Tavástará' Dios pué'een;
 a'íi pu táataahuaca' ityáj tu tyij jitzán ajtyáma'can;
 ichájta'naj tu pué'een a'íj tyaj jitze ajtyáma'can tyajta cánya'xii a'áa tyaj
 ja'távee jo'tij a'íin tyaja'tachuéj!
 4 Musio'vá'ju' jo'tij ja'pueertaj a'ájna jo'tij ja'rájta'cuaj i tyeyúujra' tzajta'
 a'íj setyi'chuicaj i siaj jin tyaatatyójtzi're'en.
 ¡Setyu'tatyójtzi're', siajta tyámua' tyeetyátoonyij i ti jin ántyapuaj!
 5 Ji'nye i Tavástará' pu tyámua' tojo'mua'raj;
 ajta jusén jime' séejre' i ti jin taxie've'
 ajta i ti quee tyi'táj jin á'itzeere' capu a'náj antyipuaj'rij.

101

Tyi'táj ti jin i rey tya'tóoratziiri' i Dios jimi

Chuúicarij David ti ja'a'rij

1 Nyáaxie've' nyaj tyaatatyójtzi're'en i ti jin taxie've' ajta i ti jimi tyámua'
 een;
 nyáaxie've', Tavástará', nyaj muéetzij jimi tyu'táchuicaj;
 2 nyáaxie've' nyaj tyámua' naa tyi'chajca.
 ¿A'najnyí nye jimi mupo'va'ma'aj puá'mej?

Canu tyi'táj jin a'itzéeria'aj na'mej
 canu nyajta tyi'táj jin ootyá'itzeere'ej jó'nyaj ja'chej,
 3 canu che' a'náj ja'raséeraaj na'mej
 nyej nyij tyi'táj jin je'ej pua'aj tya'tányaratyij.

Nyahua'xana've' a'íjma i maj quee ja'astej i Dios;
 ¡canu a'náj tyu'tá'sij mej mij nye jimi ajtyáxiirej!
 4 Canu a'íj jitze tyi'ria'mua'síme'ej na'mej i ti tyihuojó'jipuaj:
 ¡canu jaxie've' nyej nyij tyi'táj jin je'ej pua'aj rijcaj!
 5 Canu huo'ta'sij mej mij tyi'xajtaj
 maj xájtari' je'ej pua'aj tyihuá'xajtaj i juxa'aj tyeítyee;
 ¡canu huá'jaahuatye' i maj óotzaahuatye' nusu i maj a'yan tyúuxaj maj
 jéetze' tyámua' een mequée i séecan!

6 A'íjma nu jaahuatye'en i tyeítyee maj tyámua' tyityetyúucha'íj,
 mej mij véjri' nye jimi ajo'cháatime'nyij;
 a'íi pu'uj nye jitze ajtyáma'cantaj ja'mej
 i ti tyámua' naa atyeje'chej.
 7 Ajta quee je'ej tyii'rriitaj ja'mej ti síj nyaj jamuán aja'séejria'aj i ti
 tyú'cuanamuaj;
 capu síj ti tyi'hue'tacaa nyej jimi aja' séeria'aj ja'mej.
 8 A'náj tina'aj nu huo'tyápua'ritye'sij mej mij quee je'ej tyáhuaasime'en
 néijmi'i a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj;
 ¡nyajta hui'ráhua'xij a'ájna a chájta'naj jitze Tavástará' ti jitze aj-
 tyáma'can
 néijmi'caa a'íjma i maj tyi'táj jin je'ej pua'aj ricij!

102

Je'ej ti tyu'tyéenyuj a'íjna i ti quee je'ej jájtyoovej

Je'ej ti tyá'huoo a'íjna i tiquee che' je'ej ja'tyoovej ajta ti'ij quee che' jamua'reej je'ej ti huárinyij jéehua pu'ij junyuuste' i Tavástara' jimi

¹ Tavástara', huánamuaj je'ej nyaj tyi'tyényuusij,
jtyu'tá' ti'ij muéetzij jimi ja'rá'astij je'ej nyaj tyí'jijhuaj!

² Capáj nye jimi ja'avaataj mua' nyéerimij
nyati'ijta quee je'ej jájtyoove'en;
jtyámua' paj tyinánamuaj!,
jca'nácan paj huatányuunyij nyati'ijta muaatájeevej!

³ Ji'nye i nyajúuricamej pu ja'huópua'rixí'ij a'yájna ti'ij i citzjij,
ajta i nyacaríj a'yaa pu tya'taa ti'ij i ti'ixcuáa,

⁴ capu che' juca'nyej i nyaxiéjnyu'caa
a'yaa pu een ti'ij i tu'píj ti huatyáahuaj;
jcapu ajta che' nyaca'nyisti' nyej nyij tyú'cua'nyij!

⁵ I nyahue'ra' pu arí cávi'taxij i nyacaríj jitze
a'íjci jime' nyaj huápu'ij nyeyiin.

⁶ A'yaa nu een ti'ij i silhua'aj a'áa ti já'sejre' jo'tij quee já'tyi'tij,
ti'ij i muaciríj ti a'áa já'sejre' jo'tij quee jooyi'rj.

⁷ Canu che' cutzuj.

A'yaa nu een ti'ij i pína'aj ti jusíj huayi'ij.

⁸ Majta quee a'náj jaatapuá'citaca' maj je'ej pua'aj tyí'nyaxaj i maj
nyéjcha'íire'

majta je'ej pua'aj tyá'xaj i nyaj jin ántyapuaaj.

⁹ Nyajta quee che' páan cua', sulu a'íj nu'uj nyij i nasíj;
ajta i nyaj ja'antyíye'ej a'íi pu já'naxcaj i nyaj eetaja'ra'tajyi'ij,

¹⁰ a'íjci jime' paj nyú'camui' ajta i ti muajaaxiejtye',
ji'nye muáaj paj na'ajríaj pej pij majca'huáyee na'antypuá'ritye'en.

¹¹ I nyaj jin júurij a'yaa pu mutyojo'yi'ij ti'ij quéenyi'istaríj;
a'yaa nu tyi'tyáhuasij ti'ij i tu'píj.

¹² Pajta muáaj, Tavástara', jusén jime' paj tyí'ijta;
ja'náj tina'aj mu jamua'reeriaj muá'ju'un je'ej paj ántyapuaaj!

¹³ Ájchesij, pajta ja'ancu'vaxi'in i Sión,
ji'nye pu'ríj tya'rá'aj a'náj ti a'yan tya'tácatyíj;
jpu'ríj hua'xa'pu'íin paj tyaatú'uunyi'!

¹⁴ A'íimaj i maj a jimi tyá'tzaahuatye' mu jaxie've' a' tyetyéj;
ajta quee tyámua' hua'asej a'íjci jime' ti huatyu'uunyi'huaca'.

¹⁵ Néijmi'i i tyeítyee majta i maj tyí'ijta i cháanacaj japua
a'íi mu jaatyátzaahuatye'sij i ti jin ántyapuaaj i Tavástara' majta i ti jin
naa huasé'rin

¹⁶ ti'ij a'íin ajtáhua'aj jaatyátaahuaj i Sión
ajta je'en huataséjre'en i ti jin naa huasé'rin,

¹⁷ ti'ij jáanamuaj je'ej ti tyu'tyéenyuj a'íjna i ti quee je'ej jájtyoovej
ajta je'en néijmi'i jin a'yan huárinyij je'ej ti jéehua tyá'huavíj.

¹⁸ Che' a'íjna ooyú'si'huaj
mej mij jáamua'reej i maj majca'huáyee huataséjre'sij,
mej mij majta a'íimaj tyaatatyójtzi're'en i Tavástara'

a'ñimaj i maj majca'huáyee nanie'huan.

¹⁹ Tavástará' pu jaaséj i cháanacaj a'ájna imuáj a jútye',
jútye' imuáj jo'tij tyámua' tyejé'een,

²⁰ ti'ij huo'namuaj i maj juyiin a'íjci jime' maj námi'
ajta hua' japua huatányuunyij a'ñjma i maj merij a'yan tyihuo'taxájtaca'
maj huó'cui'nyij,

²¹ ta'aj ij a'ájna a Sión, ajta a Jerusalén,
huatánamuajre'en maj jaataxáj majta tyaatatyójtzi're'en i Tavástará'

²² mati'ij néijmi'i i tyeityee i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua
tyúusiire'en mej mij tyaatatyójtzi're'en.

²³ A'ñ pu náari'ri' i nyaj jin uhuájca'nyej nyati'ij nyooj huama'caj i juyéj
jitze';

ajta je'en quee che' naatá' nyej nyij jéetze' á'tyeevi'in.

²⁴ Nyáaj nu a'yan tyaaté'exaa tijin: "Nyaj Dios,
capáj ná'vi'tiicare'en ti'ij ooj jé'ta' ná'itziitya'aj nyaj a'yan séjre'ej."
¡Capu a'náj antyipua'rij i nyinyi'ra'aj muéetzij jimi!

²⁵ Tyámua' paj jáaruuj i cháanacaj ti'ij néijmi'i tyo'huatyóochej;
muáaj paj pajta jaatyátaahuaca' i tajapúa ti séejre'.

²⁶ Ajta néijmi'i pu a'ájna tye'entyipúa'rij,
ajta muáaj paj tyámua' éenye'ej jusén jin séejre'.
Néijmi'i pu a'ájna tyu'tyápa'naj, a'yájna ti'ij i cáanarij;
¡muáaj paj seequéj ja'uuren ti'quij seequéj éenye'ej ja'mej!
a'yájna ti'ij a'tij ti seequéj éenye' tyu'tyóochejtye'en.

²⁷ Pajta muáaj a'ñn pana'aj pué'een;
capu a'náj antyipua'rij i nyinyi'ra'aj muéetzij jimi.

²⁸ Tyámua' paj tyihua'cha'ñj puá'mej a'ñjma i maj hua' jitze eerányesij i
maj muahuíire';
tyámua' paj huá'uuren a'ájna jo'paj muáaj já'sejre'.

103

Tyámua' nu tyeetyátoosij i Tavástará'

David ti ja'a'rij

¹ Néijmi'i nu i nyamua'tziira'aj jin tyámua' tyeetyátoosij i Tavástará';
néijmi'i nu i nye tyévira' jin tyámua' tyeetyátoosij a'íjci i ti tyámua' een i
ti jin ántyapuj.

² Néijmi'i nu i nyamua'tziira'aj jime' tyámua' tyeetyátoosij i Tavástará',
nyajta quee séej jó'hua'xij i ti jin tyámua' nyej jimi tyú'ruuj.

³ A'ñ pu a'ñn pué'een i ti néijmi'i tyinaatú'uunyi'raj i nyaj jin quee xá'pu'
huaríj,

ajta néijmi'i jin tyí'nyahuaatye'en tyi'tij nyaj jin tyí'cui',

⁴ a'ñ pu nyaj japua huatányuusij nyej nyij quee huámu'i'nyij,
ajta nie'cánasij a'íjci jime' i ti jin nyaxie've' tyámua' naa tyu'toocua'nyéej,

⁵ ajta néijmi'i tyinaatá'sij i ti jéetze' tyi'jí're'en
ajta nyajajcuare'en a'yájna ti'ij i cué'ra'vej.

⁶ Tavástará' pu a'íj jin huá'xijtye'en i ti ji'r'é'can jime' tyámua' naa
tyá'xa'pu'i'intare'

a'íjma i maj jájpuejtzij a'íjci jime' maj je'ej pua'aj huá'uurej.

⁷ A'íj pu jaataséjra i ju juyéj ajta je'ej ti tyu'muáriej

a'íjci i Moisés ajta a'íjma i Israel maj jitze ajtyáma'can.

⁸ Tyámua' pu naa tyihuojó'mua'raj i Tavástara' ajta tyihua'cu'vej' ajta quee jiye'tzín tyinyú'caj ji'nye a'íi pu taxie've'.

⁹ Capu a'náj tina'aj tatya'xi' capu ajta jusén jime' nyú'camui';

¹⁰ capu a'yan tyitaatá' ti'ij tyi'taci'puáatacaj

a'íjci jime' tyaj je'ej pua'aj huaríj ajta tyi'tíj tyaj jin tyi'íjxána'cira',

¹¹ ajta quee i'ríj ti huatye'iteehuaj i ti jin hua'xie've' a'íjma i maj ja'tzaahuatye'

a'yájna ti'ij quee tyí'rij ti huatye'iteehuaj ti'ij na'aj i tajapúa' imuáj ajta iyye'ej cháanacaj japua.

¹² Pu'ríj a'imuáj tyojoohuá'xij i tyaj jin tyi'íjxána'cira'ca'aj,

a'yájna ti'ij a'imuáj tyejé'sejre' jo'tij i xicáj jé'ejnyinyij ajta jo'tij ja'ancáru'pij.

¹³ A'yaa pu een i Tavástara', a'íjma jimi i maj ja'tzaahuatye',

tyámua' pu naa tyihuá'xie've' ti'ij i hua' táataj i ti'ríj,

¹⁴ ji'nye a'íi pu jamua'reej je'ej ti ye'ej tyitáataahuaca',

tyámua' pu naa tyá'mua'reej tyaj chuéj tyana'aj pué'een.

¹⁵ A'íjna i júuricama'ra' i tyévíj a'yaa pu een ti'ij i tu'píj:

a'yaa pu tye'ejnyésij ti'ij i xúuxu'uj a'ájna a'ítzitáj,

¹⁶ jiye'tzín pu i áacaj jaariá'tuuxij, ti'quij quee che' aja'hua'taj ja'mej,

ajta je'en quee che' a'tíj jamua'reeriaj ja'mej je'ej ti tyi'tíj jáaruuj.

¹⁷ Ajta i Tavástara' ti jin taxie've' a'íi pu jusén jime' séejre'

a'íjma jimi i maj ja'tzaahuatye',

capu a'náj huatyápua'rij i ti jin tyámua' tyá'xa'pu'íntare'

a'yaa pu jusén jime' tyi'séere'ej ja'mej i tyeítyee jimi,

¹⁸ ajta a'íimaj jimi i maj ja'rá'astej je'ej ti a'ín tya'tóoraj

majta quee yó'hua'naj maj a'yan rijcaj ti'ij a'ín tyu'ta'ítaca'.

¹⁹ Tavástara' pu arí i ju'ípuáa tyámua' huáruuj a'ájna u tajapúa,

ajta i ti jin tyí'ijta pu néijmi'que' antyúumua'reej.

²⁰ ¡Tyámua' xu tyeetyátoonyij i Tavástara', tajapúa sij néijmi'i putyí'uurej!

Mua'aj, mu sij a'yan ricij je'ej ti a'ín tyí'ijta,

sij tyámua' tyá'namuaj sijta a'yan ricij ti'ij a'ín tyí'ijta.

²¹ ¡Tyámua' xu tyeetyátoonyij i Tavástara' mua'aj sij xantáaru'ustyamua'mua' pué'een,

i maj jahuüre' majta a'yan ricij je'ej ti a'ín tya'ajxié'vi'ra'!

²² ¡Che' néijmi'i jitzán tyámua' tyí'sejria'aj i Tavástara' tyi'tíj ti a'ín tyú'taahuaca',

néijmi'que' jo'tij a'ín tyejé'ijtaj!

¡Tyámua' nu tyeetyátoosij i Tavástara' néijmi'i jime' i nyajúuricamej!

1 ¡Tyámua' nu tyeetyátoosij i Tavástara' néijmi'i i nyajúuricamej jime'!
 ¡Va'cán paj jin séejre', Tavástara' pajta nyaj Dios!

A'íj paj períj tyu'tyé'chejtyej i ti naa tyu'sé'rin ajta tya'tátaavej;

2 a'íj paj períj jin eecá'naj i tatzárij.

¡Muáaj paj jaatajíyo'rej i tajapúa' ti séejre' ti'ij cáanarij ti nyéeri'ij!

3 ¡Muáaj paj tyámua' jáaruuj i jájtyij japua

i ti japuan róoca'nyej a'chí'ij, pajta a'yan cha'taj jáaruuj i jútye' imuáj!

Pajta a'íj japua yi'cacaa i jéetirij,

a'íj paj jítze huatará'rie'sij i áacaj.

4 A'íi pu i áacaj muéetzij jimi tyí'huíire' ti'ij tyihuo'té'exaatye'en,
 ajta i tiéj ti atyúumemej pu ajta muahuíire'.

5 Pajta tyámua' naa tyeetyácajtje'en i cháanacaj

ta'aj ij quee a'náj táhuaanye'en a'ájna jo'paj muáaj tyámua' yó'ruuj.

6 A'íjna i járij pu ja'vá'najca'aj i chuéj

a'yájna ti'ij cuxáa cáanaria'ra'an ti pué'eenye'.

¡Jájtyij pu tya'vá'najca'aj i jiríj.

7 Ajta muáaj paj jajtyá'xij, aj pu'ij tyíchee;

jije'tzín pu huatóo'uj ti'ij ca'nyíin jin huatánamuajre a'nyúuca.

8 Ajta huataséjre i jiríj

ajta jo'tij ja'cacúunyijmee,

néijmi'i pu a'yan tyu'ríj je'e'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca',

9 a'ájna jo'paj muáaj tyojo'tá' ti'ij a'áa jóo'astij,

ti'ij quee che' ja'vá'najca i chuéj.

10 Muáaj paj uya'ta'ítyacaa i jájtyij a'ájna jo'tij ja'ajmui'yéjmee

ti'ij ajtyá'astij i játya'naj jítze ti canyáatimee i jiríj jítze.

11 A'íj mu mij i jájtyij ya'caa i tyi'tyán simuáruunij maj tyityaací'ij;

a'íj mu majta jin tyámua' naa tyi'tyeya'caa i púuru'uj maj huaci'ij.

12 A'ájna jo'tij joo'ástimee i játya'naj

a'áa mu tyojo'ito'rityee i pína'see jútye' maj rá'rie,

ja'íi mu ci'xicaa, a'íjci jítze i ti tyi'tyáxamue' i ciyéj!

13 Muáaj paj a'íin pué'een i ti tyí'ipuaj a' itzitáj

a'ájna jo'paj muáaj ja'chej, jútye' imuáj u tajapúa';

matí'ijta ca'nyíin jin huatyéviijey a'íj paj jin tyámua' tyeetyátoosij i chuéj.

14 Petyi'tá'caa ti ajnyéj i ixáj mej mij i tyi'tyán jáacua'nyij,

ajta i ityei'rij tyeityee maj tyí'huastee

mej mij tyo'tácu'nyij i cháanacaj japua,

15 a'íjna i cue'ráj ca'nyíjra'aj ti hua'tá'caa,

i nahuáj, mej mij a'íjna jin huatóotyamua've'en

ajta tyámua' naa jéetze' tyu'taséjre'sij i hua' nyéerimij quee i aséityij jime'.

16 Ajta tyámua' naa tyí'huose'en i ti tyú'uu,

i jucúj a'áa ti jo'váatimee a Líbano Tavástara' ti jaahuástej.

17 A'íj mu jítze tyú'ito'rityee i pína'see maj jéetze' cíle'en,

majta i cuaxúuj a'áa mu jóoche'tyee i jucúj jítze.

18 Ajta a'íjci jítze i jiríj ti ajtí'tí'ijmee a'áa mu jó'ci'ij i chítyee
 simuáruunij,

ajta i tyetyéj tzajta' mu jóo'ava'tacaa i jéjtzíj.

19 Pajta i máxciríe' huatyátaahuaca' tyej tyij jáamua'reej a'náj ti putyí'rici; i xicáj pu ajta jamua'reej a'tzáaj ti ancájrutyey.

20 Ajta i tíca'rij huataséjre'sij ti'ijta huatyéchumua'rej, aj mu mij huataséjre'sij i tyi'tyán itzitáj maj tyityaací'ij.

21 I muajyéj mu cí'xicaa mej mij tyi'táj huatyéevi', a'yaa mu tyá huaviiij i Dios ti'ij tyi'táj huo'tá'an maj jáacua'nyij.

22 Ajta ti'ijta i xicáj eeré'nyej, aj mu majta jo'jú'un majta je'en huatyéjisij jo'tij ja'tyásta'najmee.

23 Aj pu'ij té'ej i tyáati' eeráamej ti'ij a'áa jó'me'en jo'tij tyajá'muarie' ajta je'en tyi'muarie'en 'asta na'aj quee huaré'chumua'rej.

24 ¡Jéehua paj tyú'taahuaca', Tavástara'!

A'íj paj jin tyú'taahuaca' i paj jin jéehua tyu'yi'tin; ¡i cháanacaj japua pu tyi'sejre' néijmi'i paj muáaj tyú'taahuaca'!

25 A'áa pu já'sejre' i jájrij, antayóoj ajta huápu'i'ij va'táj séejre', jo'maj jéehua i tyi'tyán tyityaja'xoo,

maj vivéejmee ajta i maj cíe'en;

26 a'áa mu majta i báarcuj já'ciinyej, a'áa mu majta já'sejre' i tyi'tyán maj tzíinyi're',

a'íjna i ti tzíinyi're' muáaj paj jaatyátaahuaca' pej pij a'íj jin huáhuajca.

27 Néijmi'i mu a'íimaj muéetzij jimi tyi'ijchó've'

pej pij tyihuo'tá'an i maj tyú'cua'nyij a'tzáaj ti a'yan hua' jimi tya'tacaj.

28 Muáaj paj tyihuo'tá'sij, a'íi mu mij tya'ancuríaa'sij;

a'muáca' paj jin tyihuo'tá'sij, majta je'en a'íimaj tyámua' naa tyityaatajúj'xaj;

29 tipua'aj puaatyá'avaaj hua' jimi, metyu'tátziinye'ej;

tipua'aj pequee che' huo'tá'an maj ucayáatiyi'can, a'íi mu cui'nyij majta je'en majtáhua'aj chuéj huatyóotaahuaj.

30 Ajta tipua'aj a'júuricamej upahuojo'ta'ityi're'en, a'íi mu huose'en, a'yaa pej pij tyá'ajcuare'en ti'ij naa huasé'rihua'an i cháanacaj.

31 ¡Jusén pu jin séejre' a'íjna i Tavástara' ti jin naa huasé'rin!

¡Tavástara' pu jutyamua've' je'ej ti tyi'táj tyu'tyátaahuaca'!

32 I cháanacaj pu juvivej ti'ijta a'íin jaaséj,

¡ajta ájcitzujtarij i jiríj tipua'aj a'íin ja'ajtamuárie'en!

33 Nyati'ij nyáaj nyooj séjre'ej nyajta júurij, nyetyu'táchuicaj i Tavástara' jimi nyaj Dios.

34 A'yaa nu tyá'xie've' ti ja'ráanajche i Tavástara' je'ej nyaj tyi'riá'mua'sij, ¡i'nye a'íj nu jimi jatyoovej i nyaj jin huatányetyamua've'en.

35 ¡Miche' huaria'xij i cháanacaj japua i maj tyi'xana'círe'!

¡Miche' antyipua'rej i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij!

¡Tyámua' nu teetyátoosij i Tavástara' néijmi'i i nyajúuricamej jime'!

¡Alelúuyaj!

105

Je'ej ti i Dios tyu'muáriej a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can

1 ¡Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara'!

¡Siajta jaariá'xaj je'ej ti a'ín ántyapuaj!
Siahuo're'ixaaty'e' i chájta'naj jitze je'ej ti a'ín tyí'muarie'.

² Siajta tyu'táchuiicaj a'íj jitze ma'can.

¡Xaataxáj je'ej ti a'ín va'cán jin tyí'muarie'!

³ Siajta a'íjna jin ahuóotzaahuaty'e'en i ti tyámua' een i ti jin ántyapuaj.

¡Che' jutyamua've'ej i hua'xiéjnyu'caa
a'íjma i maj jahuoo i Tavástara'!

⁴ A'íj xu jitze huatyóoca'nyej i Tavástara', siajta a'íjci jitze i ti jin néijmi'i
putyí'uurej;

Tavástara' xu jitze a'náj tina'aj tyí'ca'nyej.

⁵ Xo'támua'reej ti a'ín va'cán jin tyí'muarie' ajta naa tyu'sé'rin,
ajta je'ej ti a'ín tyaataxájtaca' i ti jin tyu'ta'íjtaca',

⁶ mua'aj, i siaj a'íj jitze eeráma'can i Abraham i ti jahuiire',
mua'aj, yójmua'mua' a'íjci i Jacob, a'ín ti jamua'antýíhuoo.

⁷ A'íi pu a'ín pué'een i Tavástara', taj Dios;

ja'íi pu néijmi'que' tyí'íjta i cháanacaj japua!

⁸ Tyij ajta mue'tíj séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj mutyojo'me'en
capu a'náj yo'huá'xij tyi'tíj ti jin tya'tóoraj i junyúucaa jitze,

⁹ a'íjci i ti jin tya'táratziiri' i Abraham,

ajta tyi'tíj ti jin tya'tóoraj a'íjci jimi i Isaac

¹⁰ a'yaa pu ajta tyeetyáitoo ti'íj nyúucarij maj jin tyu'ta'íjtaj a'íjci jimi i
Jacob,

ajta a'íjna jin jusén jime' tya'tácaj a'íjma jimi i Israel maj jitze aj-
tyáma'can,

¹¹ ti'íj a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

“A'íj nu i chuéj muaatá'sij a'áa ti ja'ajtyáma'can a Canaán
a'yájna ti'íj muéetzij ti muáaci'tyij pata'aj pij ja'ancuriá'an.”

¹² A'íimaj i maj cíi mana'aj ará'axcaa,

majta je'cáj i maj séej chuéj japua já'ma'can,

¹³ a'yaa mu mij a'íimaj tyityajú'ca'aj séej chuéj japua majtáhua'aj séej
chuéj japua

jo'maj séecan tyejé'íjtaj majtáhua'aj jo'maj séecan tyejé'íjtaj,

¹⁴ Dios pu quee tyu'tá' ti'íj tyi'tíj je'ej pua'aj huó'uurej,

ajta tyámua' tyíhuo'té'exaaq a'íjma i maj tyí'íjtaca'aj a'yan tijin:

¹⁵ “Je'ej huá'uurej a'íjma i nyaj hua'antýíhuoj

caxu siajta je'ej pua'aj huá'uurej a'íjma i maj nye jitze ma'can tyí'xaxa'aj.”

¹⁶ Ajta tyu'tá' mej mij huatatájcun a'íjci chuéjra' japua,

ajta néijmi'i tyíhuáa'ri'ri' i ti tyí'cue'ri'.

¹⁷ Ajta a'íjma jimi pu anaquéj huata'ítyaca' a'íjci i José,

a'íjci i maj a'yan tyáatooca'aj ti'íj i ti ca'nyéjrij jin tyí'huire'.

¹⁸ Majta caádenaj jin tyaapuéj i icájra'an jitze;

jmajta a'úun ye'tyáanaj jo'tíj tyapúusti' jin tyeje'tyánami'!

¹⁹ A'íjna i nyúucaria'ra' i Tavástara' pu jaatyéesej a'íjci i José,
'asta na'aj quee a'yan tya'róo'astej je'ej ti i José tyu'taxájtaca'.

²⁰ A'íjna i rey, i ti mui'caa tyí'íjtya'ca'aj i tyeítyee,

a'ñ pu a'yan tyu'ta'íjtaca' mej mij jì'rátóonyij jo'tij je'tyánami'huaca'aj,
 21 ajta ja'antyíhuoj tí'ij tyu'ta'íjtaj ajta néijmi'i jin antyúumua'reeriaj jo'tij
 a'ñin ja'chej,

néijmi'i jime' tyi'tij ti a'ñin tyícha'ñica'aj,

22 tí'ij tyihuó'mua'tyen ajta tyámua' tyihuo'cámua'riitye'en

a'ñjma i maj tyí'ijta ajta a'ñjma i huásasij.

23 Aj pu'ij té'ej a'ñin mujo've'mej i Israel, a'ñin tí'ij pué'een i Jacob,
 a'yaa pu'ij a'áa tyejé'chajca'aj a Egipto tí'ij i ti séej chuéj japua já'ma'can,
 a'ñjci japua i chuéj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cam.

24 Dios pu'ij tyu'tá' mej mij huápu'ij huatámui'rej i
 tyeítyeristyamua'me'en,

majta je'en jéetze' huatyóoca'an mequee a'ñmaj i maj Egipto já'ma'can.

25 Ajta a'yaa pu huó'ruuj mej mij i maj Egipto já'ma'can

huá'anchueere'en a'ñjma i tyeítyeristyamua'me'en

ajta mej mij huo'cuanamuan i Dios maj huñire'.

26 Aj pu'ij Dios Moisés ujo'ta'ítyaca' i ti jimi tyí'huñire',

ajta a'ñjci i Aarón, i ti ajta ari ja'antyíhuooca'aj,

27 a'ñ mu mij a'yan huaríj i maj jin tyámua' tyo'taséj i Dios jimi a'ájna jo'tij
 quee já'tyi'tij:

jímajta jéehua tyu'séj a'ñjci japua i chuéj Cam ti tyaja'rájtyapuaj!

28 Dios pu tíca'rij ujo'ta'ítyaca' i ti jin néijmi'i tya'vá'naj,

majta i Egipto maj já'ma'can camu ja'rá'astijrej i nyúucaria'ra'.

29 Ajta tyu'tá' tí'ij xúure'ej huatyóotaahuaaj i jájtyij ti muí'yej i játya'naj
 jitze,

ajta néijmi'caa huácuij i hue'tyéé;

30 jéehua pu ajta taachuisee ujo'ta'ítyaca' a'ñjci chuéjra' japua,

a'áa mu mij majta ja'rá'aj jo'tij i rey já'huí'care'ej.

31 Dios pu tyu'taxájtaca', mati'ij mij jéehua i xie'rúj huataséjre maj cñe'en
 ajta maj vivéejmee

néijmi'que' mu mij oorióonajchaca' i chuéj japua a'áa ti ja'ajtyáma'can a
 Egipto.

32 Ajta quee víityee ujo'ta'ítyaca', sulu a'ñj pu'uj i tyéetyee

ajta tiéj a'ñjci japua i chuéj a'áa ti huataca'aj.

33 Ajta yo'riej i úuvaj maj jahuastya'ca'aj ajta a'ñjci i xápua' maj
 jata'ityi'rica'aj;

jtye'entyipué'rij i tí tyú'uuca'aj a'ájna a Egipto!

34 Dios pu tyu'taxájtaca', majta je'en i vítzi'cñi huataséjre;

jímajta jéehua huápu'ij ará'axcaa, capu ij i'riitaca'aj maj huo'tyé'iten!

35 jímajta néijmi'i tyu'riá'xij i tu'pój itzitáj ti tyú'uuca'aj

majta néijmi'i i chuéj japua ti tye'ejnáyca'aj!

36 jAjta huo'cuij, a'ájna a Egipto,

a'ñjma i hua'yojmua' maj anáatya'aj huanánie'huaca' a'áa maj já'ma'can!

37 Aj pu'ij té'ej i Dios hue'ráavi'tij i jutyéítyeristyamua' a'ájna

majta a'ájna jo'tii i ooroj majta i pláataj,

ajta quee sñij ti hua' jitze ajtyáma'can tyi'tij jin tyu'puéjtyi'huaca'.

- 38 A'íimaj i Egipto maj já'ma'can mu huatóotyamua'vej mati'ij huo'séj maj jo'cáj,
 ji'nye huápu'i'ij mu tyí'tziinya'ca'aj.
 39 Dios pu jéetirij ujo'ta'ityaca' ti'ij hua'vá'naj
 ajta tiéj ti'ij tíca' huo'tyátatzavi'tye'en.
 40 Majta a'íj tyu'táhuo i maj tyú'cua'nyij, aj pu'ij so'ríj ujo'ta'ityaca',
 majta a'íj jin tyámua' naa tyityaatajú'xaj i páan jútye' ti je'cáanyej.
 41 Ajta i tyetyéj ti tyétyee pu ajtyáaaraca', aj pu'ij jájtyij a'íj jitze
 eerámu'i'yaca'
 a'íi pu'ij huatámui'yaca' a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij a'yájna ti'ij játya'naj.
 42 Ji'nye a'íj pu ootámua'reeri' i ti tyámua' een i ti jin tya'tóoratziiri'
 a'íj ti a'yan tya'táratziiri' i Abraham i ti jahuiire'.
 43 A'yaa pu'ij i Dios tyihue'ráavi'tij i jutyéityeristiyamua' i ti arí
 hua'antyíhuooca'aj,
 mua'antýijíhuaj a'íjci jime' maj huatóotyamua'vej,
 44 ajta je'en a'íj huo'ta' i chuéj séecan ti jimi ajtyáma'can taca'aj
 ajta a'íjci i ti tyú'ciiriaca' a'íimaj maj tyu'muáriej i séej maj chájta'naj jitze
 aja'chej,
 45 mej mij tyu'tyátzaahuaty'e'en majta je'en a'yan huárinyij
 je'ej ti tyí'ijta i nyúucaria'ra' ajta je'ej ti tyí'mua'taj i Tavástara'.

¡Alelúuyaj!

106

Tyi'tíj maj jin a'náj tina'aj atyá'itze'rihua'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can
 1 ¡Alelúuyaj!

- Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara', ji'nye a'íi pu tyámua' tyihuojó'mua'raj,
 ajta i ti jin taxie've' jusén jime' pu séejre'.
 2 ¿A'tanyij pújoorej ti'ij jo'tyéeyu'xaj i ti jin tyu'tyáamue'tij i Tavástara'?
 ¿A'tanyij pújoorej ti'ij a'yan tyaatatyójtzi're'en ti'ij jimi tyi'tyéevijti?
 3 Miche' huatóotyamua've'en i maj tyámua' tyityetyúucha'ij
 majta a'náj tina'aj tyámua' ricij.
 4 Pano'támua'reej nyéetzij, Tavástara', pati'ij tyámua' tyihuo'tyátoonyij
 a'tyéityeristiyamua';
 nyéetzij paj nyamua'reeriaj pati'ij mujo've'me'en pej pij hua' japua
 huatányuunyij,
 5 nyata'aj nyij nyáaj jaaséj i maj jin huatóotyamua've'sij a'íimaj i paj
 hua'antyíhuoj,
 nyata'aj nyij huatányetyamua've'en nyajta ootányatzaahuaty'e'en
 a'íijma jamuán i maj a' jitze ajtyáma'can.

- 6 A'yaa tu cha'taj tyana'aj tyityo'tyá'itzeerej mati'ij i tahuásimua'ci'ij;
 tu'ríj je'ej pua'aj tyityo'cájruij, tyajta tyeríj je'ej pua'aj huaríj.
 7 A'íimaj i tahuásimua'ci'ij, a'ájna a Egipto,
 camu tyu'tyátzaahuatyey je'ej paj muáaj hua' jimi va'cán jin tyu'muáriej,
 majta mu yo'huá'xij a'íjci i paj muáaj jin hua'xie've',
 camu majta muáanamujri' véjri' a'ájna jájritze' ti po'vij.

8 Ajta i Dios pu hua' japua huatanyúj, ajta huo'ta' mej mij jáamua'tyij i ti jin néijmi'i putyí'uurej

a'yaa pu huaríj ti'ij tyámua' tyu'tyá'itzeere'en i ti jin antyapuaaj.

9 Ajta jajtyá'xij a'íjci i jájrij ti po'vij a'íi pu'ij aria'huaxij.

A'yaa mu mij huáchiste' tyitya'antacáj a'íjci jitze i jájrij a'yájna ti'ij jo'tij quee já'tyi'tij.

10 A'yaa pu'ij hua' japua tyu'tanyúj a'íjma jimi i maj hua'ajcha'íire', ajta a'íjma jimi i maj hua'xana'va'ca'aj.

11 I jájtyij pu hua'vá'naj a'íjma i maj quee hua'séjramu'ca'aj ajta quee šiij júurij huatyá'itzeerej.

12 Aj mu mij tyá'antzaahuaj a'íjci jitze i Dios ti tyihua'táratziiri' majta je'en jimi tyu'táchuiicaca'.

13 Majta jiye'tzín mu yo'huá'xij je'ej ti i Dios tyi'tíj hua' jimi huáruuj, majta quee tyu'chó'vej mej mij jáamua'tyij je'ej ti tyi'tíj hua' jimi tya'tácatyij.

14 A'ájna, jo'maj jujímua'aj já'sejria'ca'aj jo'tij quee já'tyi'tij,

a'áa mu quee tyámua' huaríj a'íjci jimi i Dios

a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj ti a'íin a'yan huárinyiiche' je'ej maj a'íimaj tyá'xie'va'ca'aj.

15 Ajta i Dios pu a'yan tyihuo'tá' je'ej maj a'íimaj tyaatáhuaviiri', ajta a'íj pu uhuojo'ta'ítyi'ri' i cui'nyi'ra'aj maj jin huácu'nyij.

16 A'ájna jo'maj tyojo'tyá'inaamuaca'aj a'áa mu ja'anchueerej a'íjci i Moisés,

majta a'íjci i Aarón, a'ájna i ti tyámua' tyá'huíria'ca'aj i Tavástara'.

17 Aj pu'ij i chuéj atyátaariaca' a'íi pu'ij ajo'cájrurij i Datán,

majta je'en a'íjma i Abiram maj jitze ajtyáma'cantaca'aj.

18 ¡Ajta i tiéj ájtaa a'íjma jimi!

¡A'íi pu'ij i tiéj huo'tyáatiej i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íica'aj!

19 Majta a'ájna i jiríj japua Horeb ti tyaja'rájtyapuaaj a'áa mu visáaru' huatyátaahuaca',

tyi'tíj ooroj maj jin jaatyátaahuaca', a'íj mu mij huatyánajchaca':

20 ¡a'íj mu seequéj huáruuj i Dios ti naa huasé'rin

a'íjci jime' i tyi'tíj ti a'yan huasé'rin ti'ij túuru' ixáj ti cua'caa!

21 Meyo'hua'xij i Dios, i ti hua' japua huatanyúj,

i ti va'cán jin tyu'muáriej a'ájna a Egipto,

22 ajta jéehua tyámua' tyú'ruuj i ti naa tyu'sé'rin a'íjci japua i chuéj ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Cam

ajta i maj jin je'en tyo'taséj a'ájna a jájritze' ti po'vij.

23 Dios pu a'yan tyu'taxájtaca' ti hua'antyipua'ritye'sij;

ajta a'ájna i Moisés, a'íin ti ja'antyíhuoj, a'íi pu hua' jimi ajo'tyéechaxi

ajta je'en jaatyápua'rij i Dios ti jin nyu'camui'ca'aj,

a'íi pu'ij quee tyu'tá' ti'ij hua'antyipua'ritye'en.

24 A'yaa mu mij majca'huáyee quee tyaataxie'vej i chuéj ti naa huasé'rin, majta quee tyá'antzaahuaj je'ej ti i Dios tyihua'táratziiri',

25 majta i ju'inámua tzajta' je'ej pua'aj tyaataxájtaca' i Tavástara',

camu majta ja'rá'astej je'ej ti a'ñin tyu'ta'íjtaca'.

²⁶ Aj pu'ij a'ñin ajmójca'taca' ti'quij a'yan tya'tóoratziiri' ti tyu'tá'sij mej mij huácui'nyij a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij,

²⁷ ti a'yan ajta tyihuá'cui'nyij a'ñijma i maj hua' jitze eerányesij ajta je'en huojo'cuíxi'ij a'ñijma tzajta' i maj quee tyá'tzaahuatye'.

²⁸ Majta je'en ca'nyéjrij jin tyu'tyáhuui a'íjci jimi i Baal-peor, a'íj mu majta tyú'cuaa i ti tyu'támu'vejrityi'huaca' a'ñijma jimi i diosij maj quee júurij.

²⁹ Majta jájriaaxiej i Dios a'íjci jime' i maj jin je'ej pua'aj huaríj, aj pu'ij jéehua cui'nyi'ra'aj hua' jimi huataséjre.

³⁰ Ajta a'ñi pu ájchej i Finees ti'quij jaajé'caj a'tíj ti pué'eenye', a'yaa pu'ij tyu'tyápua'riaca' i maj jin tyí'cucui'ca'aj,

³¹ Dios pu'ij tyámua' jo'taséj je'ej ti tyi'tíj jin tyámua' huaríj, mej mij jusén jime' jaxájta i hua' huásimua' jimi ajta a'ñijma jimi i hua'yojmua'.

³² A'yaa mu majta huaríj ti'ij i Dios tyinyú'caj véjri' a'ájna jo'tij ja'rámuaa a' ti a'yan tyaja'rájtyapua'j tijin Meribá, a'ñi mu mij pué'eenye'

ti'ij i Moisés jimi je'ej pua'aj atyojo're'nyej,

³³ ji'nye a'ñi mu quee ca'nyíjra'aj jaatá'

a'íj pu jin cha'na'aj tyí'xajtaca'aj ajta quee jamua'reeriacaa'aj je'ej ti tyi'tyáxajtasima'aj.

³⁴ Camu hua'antyipua'rityej a'áa maj jo'cháatima'caa jo'tij i Tavástara' a'yan tyihuajo'ta'íjtya'ca'aj mej mij hua'antyipua'ritye'en.

³⁵ Sulu a'yaa mu huaríj,

a'ñijma mu antyánaxcaca' i maj quee tyá'tzaahuatye' majta je'en a'yan tyaari'rej je'ej maj a'ñimaj tyityaajú'ca'aj,

³⁶ a'ñijma mu i sáanturij huatyánajchaca',

a'ñi mu mij pué'eenye' mej mij a'ñimaj je'ej pua'aj tyityojo'vej,

³⁷ ji'nye a'ñimaj mu huo'támu'vejritaca' i juyójmua' maj tyétyacaa ajta i maj úcaaa

a'yan metyihuo'cui'ij a'ñijma jitze ma'can i tyiyáaru'uj.

³⁸ Majta a'ñijma huácuij i maj quee tyi'tíj jin á'tzeeria'ca'aj, hua' xuure' i hua'yojmua' maj úcaaa ajta maj tyétyacaa, a'ñijma mu mij huatámu'vejrityej i diosij Canaán maj já'ma'can.

I chuéj pu je'ej pua'aj huaríj a'íjci jime' i hua' xúure'ej,

³⁹ a'ñi mu mij majta je'ej pua'aj huaríj majta huóoxana'cirej néijmi'ti jime' i maj jin huápu'i'ij je'ej pua'aj tyityo'cájrurij.

⁴⁰ Tavástara' pu huápu'i'ij tyinyú'caca' a'ñijma jimi i jutyétyeristyamua', ajta huo'taxána'vej, a'ñijma i maj jitzan ajtyáma'can taca'aj;

⁴¹ ajta ahuojoóhua'xij a'ñijma jimi i maj quee tyá'tzaahuatye', a'ñi mu mij hua' jimi tyu'ta'íjtaca' i maj hua'ajcha'íire';

⁴² a'ñimaj mu huo'tziinajraa i maj hua'ajcha'íire',

majta huo'tyáxaahuataca' je'ej maj a'íimaj tyihuo'ta'íj.

⁴³ Dios pu mue'tíj hua' japua huatanyúj,
majta a'íimaj camu a'yan huaríj je'ej ti a'íin tyihuo'xá'puí'intari'tzej
a'íi mu mij jó'vej tyi'tíj maj jujímua'aj jin je'ej pua'aj huaríj.

⁴⁴ Ajta a'yájna, tí'ij huo'séj maj quee je'ej jájtyoove'ej
ajta huó'namuajri' maj juyiinyaca'aj,

⁴⁵ aj pu jo'támua'reeri' je'ej ti hua' jimi tya'tóoratziiri'
aj pu'ij seequéj huóoruuj,

ji'nye huápuí'ij pu va'cán jin taxie've',

⁴⁶ ja'yaa pu'ij tyu'tá' mej mij i maj je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj
tyámua' naa metyihua'ajcha'íj muá'ra'nyij!

⁴⁷ ¡Tajapuá paj huatányuunyij, Tavástara' taj Dios!

¡Pajta tíi'rátóonyij hua' tzajta' i maj séej chuéj japua jo'cháatimee
tyej tyij tyimuaatatyójtzi're'en a'íjci jitze ma'can je'ej paj ántyapuaj,
tyata'aj tyij tatyámua've'ej tyetyimuaatatyójtzi're'en!

⁴⁸ ¡Che' tyámua' tyi'sejria'aj i Tavástara', hua' Dios i maj Israel jitze
ajtyáma'can,

che' a'yan tyi'sejria'aj jusén jime'!

¡Miche' néijmi'i a'yan tyu'taxáj tíjin: "Che' a'yan tyá'ra'nyij"!

¡Alelúuyaj!

107

Je'ej ti a'náj tina'aj tyi'taxie've' i Tavástara'

¹ Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara', ji'nye a'íi pu tyámua' tyihuojo'mua'raj,
ji'nye jusén jime' pu séejre' i ti jin taxie've'.

² Miche' a'yan tyaataxáj a'íimaj i ti Tavástara' hua' japua huatanyúj,
ti hua' japua huatanyúj a'íjma jimi i maj hua'ajcha'íire',

³ i ti hua'ajsii hua' tzajta' i maj séej chuéj japua já'ma'can
ajtyapuáj pujmua' maj já'sejria'ca'aj majta áatyey pujmua',
a'áa maj já'sejria'ca'aj jo'tij i xicáj je'ejninyiij majta jo'tij ja'ancáru'pij.

⁴ A'áa mu mij jo'vátzij jo'tij quee já'tyi'tij ajta jéehua jó'saata',
camu mij jatyoova'aj i juyéj chájta' ti jó'nyee mej mij a'áa
ja'huóochejtye'en,

⁵ matájcuca'aj majta í'cuca'aj,
¡majta meríj á'cui'ihuaca'aj!

⁶ Ajta matí'ij quee che' je'ej jájtyoove'ej Tavástara' mu jimi huatyéenyuj,
a'íi pu'ij hua' japua huatanyúj matí'ij je'ej tyityóomuajtayca'aj.

⁷ Aj pu'ij té'ej tyámua' naa tyihuo'cájuyetyej
mej mij chájta' ja'rá'astij majta je'en a'áa ja'huóochejtye'en.

⁸ Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' a'íjci jime' i ti taxie've',
¡ajta je'ej ti tyámua' va'cán jin tyí'uurej i tyeityee tzajta'!

⁹ Ji'nye a'íi pu jaatá'sij ti huaye'en a'íjna i ti í'mu'uj
ajta jéehua tyaata'sij i ti tyí'cue'ri' a'íjci i ti i'cuaj.

- 10 Huápui'ij pu huatíca'ca'aj a'ájna jo'maj já'chajca'aj,
 a'íi pu hua'tyánaamuaj i maj jin juxaamuijritya'ca'aj ajta i cadéenaj,
 11 a'íjci jime' maj quee a'yan huaríj je'ej ti i Tavástara' tyu'ta'íjtaca',
 majta jaatyáxaahuataca' je'ej ti tyihuo'xá'pui'intari'tzej i tajapúa ti
 já'sejre'.
- 12 Dios pu a'íj huo'ta' i ti huápui'ij muárie'rij;
 mue'távitzaaj, ajta quee a'tíj huá'huíria'ca'aj.
- 13 Ajta mati'ij quee che' je'ej jájtyoove'ej aj mu mij Tavástara' jimi
 huatyéenyuj,
 a'íi pu'ij hua' japua huatanyúj mati'ij je'ej tyityóomuajtyajca'aj;
 14 ajta hui'rájtoj a'ájna jo'tíj huápui'ij jo'tíca'
 ajta hua' japua huatanyúj mata'aj mij quee che' ji'qui'hua i cadéenaj jime'.
- 15 Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' a'íjci jime' i ti taxie've',
 jajta je'ej ti va'cán jin tyámua' tyí'uurej i tyeítjee jimi!
- 16 ¡A'íi pu tyu'tyátaaraxij i puéertaj broonce ti jin tyí'taavijhuaca'aj!
 ¡Ajta tyi'ijná'xij tyi'táj ti tyapúusti' jin tyí'taavijhuaca'aj!
- 17 I maj tyí'cucui' majta i maj je'ej tyityóomuajtyej
 a'íjci jime' maj je'ej pua'aj huaríj majta tyi'íjxána'cira'ca'aj,
 18 camu che' pújooriajva'aj maj tyi'tíj huácua'nyij;
 ¡muríj huápui'ij á'cui'íihuaca'aj!
- 19 Ajta mati'ij quee che' je'ej jájtyoove'ej aj mu mij huatyéenyuj i
 Tavástara' jimi,
 a'íi pu'ij hua' japua huatanyúj mati'ij je'ej tyi'tyóomuajtyajca'aj;
 20 junyúuca pu ujo'ta'ítyaca', ti'quij tyihuo'huaa;
 ¡hua' japua pu'ij huatanyúj mej mij quee huácu'i'nyij!
- 21 Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' a'íjci jime' ti a'íin taxie've',
 ja'íjci jime' i ti tyámua' va'cán jin tyámua' tyí'uurej i tyeítjee tzajta'!
- 22 Siajta jimi tyu'támu'vejritaj siaj sij a'íj jin tyaatatyójtzi're'en
 siajta jutyamua've'ej jaataxáj je'ej ti a'íj ricij.
- 23 Jájritze' mu ajo're'nyej i maj tyí'to'racaria'aj.
 Majta i jájtyij uja'ráxiria'xij a'íjci jime' i ju báarcuj,
 24 a'áa mu mij, jo'tíj huápui'ij ja'tyáati', a'áa mu jaaséj
 i ti jin naa huasé'rin i Tavástara' ti tyú'taahuaca'.
- 25 Jéehua pu huatá'aacariaca' ti'ij i Tavástara' nyuUCAaj huatánamuajre
 a'íj pu'ij jin viváajma'aj tyúuta'hua'aj i jájtyij;
 26 aj mu mij jútye' jo'vátzij u tajapúa imuáj
 majta je'en ajo'cájrapij tyétye' imuáj i jájritze';
 ¡meyo'riej i maj jin juca'nyajca'aj mati'ij tyu'tátziin!
- 27 A'yaa mu tyitya'antávitzaaj mati'ij i maj ta'ruj;
 ¡capu tyi'tíj je'ej tyihuo'tyáhuíi i maj jin jéehua tyu'yí'tíhua'aj!
- 28 Ajta mati'ij quee che' je'ej jájtyoove'ej aj mu mij Tavástara' jimi
 huatyéenyuj,
 a'íi pu'ij hua' japua huatanyúj mati'ij je'ej tyityóomuajtyajca'aj,
 29 ajta je'en jéetirij huatyátaahuaca' i japúutzarij ti atyúuta'hua'aj,

ajta huatyápua'riaca' i jájtyij ti á'xiria'ca'aj.

³⁰ Mati'ij jaaséj ti naa hua'éenya'aj i jájtyij japua, a'íi mu hu-atóotyamua'vej,

Dios pu'ij a'áa huojóovi'tij jo'maj a'íimaj a'yan tyiyá'xie'va'ca'aj.

³¹ Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' a'íjci jime' ti a'íin taxie've',
jje'ej ti a'íin tyámua' naa tyí'uurej i tyeityee jimi!

³² ¡Ca'nyíin xu jin jaataxáj mati'ijta néijmi'i tyúusiire'en!
¡Setyu'tatyójtzi're' a'ájna jo'maj i huásij jóosiire'!

³³ Tavástara' pu a'yan ja'uurej i játya'naj ajta jo'tij ja'ajréxaj
ti'ij jo'tij quee já'tyi'tij ajta i chuéj ti huáchij,

³⁴ ajta a'íjci chuéj ti jí're'en a'yaa pu ja'uurej ti'ij chuéj ti quee tyi'tij huiire',
a'íjci jime' maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij a'áa maj jo'cháatimee;

³⁵ ajta jo'tij quee já'tyi'tij a'yaa pu ja'uurej ti'ij jo'tij ja'alaguun
ajta jo'tij i chuéj jo'huáchij ti'ij jo'tij ja'rámuaa;

³⁶ a'áa pu tyámua' huaja'uurej a'íjma i maj tajcuj,
a'íi mu mij chájta'naj huatyátaahuaj.

³⁷ A'íi mu tyí'huaste'en, majta úuvaj huiitye'en
jéehua mu mij tyí'ciityej.

³⁸ A'íi pu'ij tyámua' tyihuo'tyátoosij, tyu'tá'sij mej mij huatámui'rej
ajta mej mij majta huatámui'rej i huá'ya'muaj.

³⁹ Ajta típua'aj muáacui'nyij majta quee che' a'chu ará'axcaj
a'íjci jime' ti je'ej pua'aj tyihua'uurej,

ti quee tyámua' tyé'yi'ij hua' jimi majta japuéjtzitarej,

⁴⁰ Dios pu ahuóohua'xij a'íjma i maj je'ej pua'aj huá'uurej

ajta tyu'tá'sij mej mij jó'vetyij a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij ajta quee aja' juyéj.

⁴¹ A'íi pu huo'tyáhuire'sij i maj quee je'ej tyéejviicue' a'íjci jime' maj
jajpuéjtzij;

¡huo'ta'sij mej mij huatámui'rej i tyeityeristyamua'me'en a'yájna mati'ij i
ya'muáatye'e!

⁴² Mati'ij a'íj huaséj, a'íimaj mu huatóotyamua've'sij i maj tyámua'
tyí'tyetyeityee,

majta a'íimaj quee che' huatányuusij i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

⁴³ A'íjna i ti tyámua' metyóomua'rej,

a'yaa pu jimi tyúuxie've' ti a'íj mua'reeriaj

ajta yo'itéej já'ra'nyij i Tavástara' ti jin taxie've'.

108

Nyaxiéjnyu'caa pu néijmi'i jin putya'ajxie'vi'ra'aj

Cuínaríj ajta i chuícaríj David ja'a'rij

¹ Nyaxiéjnyu'caa pu néijmi'i jin putya'ajxie'vi'ra'aj, nyaj Dios,
ja'yaa pu tya'ajxié'vi'ra' ti muéetzij jimi tyu'táchuicaj!

Huájisij, nyajúuricamej;

² xaatájisij, áarpaj ajta canárij;

¡nyáajistej i ti jájcuan huatapuá'rij!

³ Chuícaríj nu jin tymuaatatyójtzi're'ej, Tavástara',

hua' tzejta' i tyeityee nyajta a'íjma jimi i maj séej chuéj japua
jo'cháatimee.

4 Ji'nye jéetze' paj va'cán jin taxie've' quee i tajapua' ti séejre'.

í paj jin tyámua' een a'áa pu ja'rá'asej i ti huá'raa jitze tajapua' ti séejre'!

5 í Nyaj Dios, muáaj paj japuan aja'seejre' i tajapua' ti séejre';

ajta i paj jin naa huasé'rin néijmi'que' pu orióonajchi i cháanacaj japua!

6 A'íj paj jin tajapua' huatányuunyij i paj jin néijmi' i putyí'uurej,
ta'aj ij huó'huüre'en a'íjma i paj hua'xie've'.

íPata'aj taatájeevej!

7 Dios pu tyu'taxájtaca' a'újna i ju tyejúuj tzejta' a'yan tijin:

“íNyenyetyámua'va'aj nu muí'caquéj jariá'naxi'ij i chájta'naj Siquem
nyajta a'íj huo'riáa'sij a'áa ti huataca'aj a Sucot!

8 A'íjna i Galaad ajta i Manasés a'íi mu nye jitze ajtyáma'can;

Efraín pu a'íin pué'een i ti na'vá'naa i nyamu'uj jitze;

ajta Judá pu a'íin pué'een i itzój nyaj jin tyí'ijta;

9 Moab pu a'íin pué'een i nyaj jitzán anányamuejtye'en;

nyajta i nyaj ca'quéj a'íj nu japua jaráriesij i Edom,

inyajta tyu'táchuiicaj nyati'ij tyu'tyámue'tin a'íjma jimi i filisteos!”

10 ¿A'tanyíj ná'vi'tin a'ájna jo'tij já'sejre' i chájta'naj ti curiá'nami'?

¿A'tanyíj nu'cájuyetyej a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapua'j tijin Edom?

11 Ji'nye muáaj, taj Dios, muáaj paj períj matuuhua'xij,

ícapáj che' hua' jamuán ujó'mej i tyétyacaa maj tájime' nyo'sii!

12 Taatáhuüre' a'íjci jimi i ti tájcha'üre',

ji'nye capu tyi'tíj huüre' i tyévij ti jin tyí'huüre'.

13 Va'cán tu jin tyí'mue'tin a'íjci jime' i Dios ti taatyáhuüre'ej,

ía'í pu'ij huo'tzíinajra'aj a'íjma i maj tájcha'üre'!

109

I ti tajapua' huatányuusij a'íjci jimi i juées ti va'cán jin tyi'tyéjvee

Í ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuíicarij David ti
ja'a'rij

1 Taj Dios, capáj quee ave'nyuucan nyati'ij a' jimi tyényuusime'en,

2 ji'nye i hua' tyenyij i maj tyí'hue'tacaa ajta i maj je'ej pua'aj tyi-
tyetyúucha'ij

a'íi mu nyéetzij je'ej pua'aj tyí'nyaxaj,

ajta quee a'yan tyi'ja'yájna mati'ij nyéetzij tyí'nyaxaj.

3 A'íi pu nyeria'naa i maj jin nyaxana've'ej je'ej pua'aj metyí'nyaxaj,
majta cha'mana'aj je'ej pua'aj nya'uurej.

4 Nyáaj nu hua'xie've', majta a'íimaj mu nyenyo'si'tye'ej;

ajta nyáaj nu huatyényuusij.

5 A'íi mu je'ej pua'aj náaruj a'íjci jime' nyej nyáaj tyámua' tyihuá'ajcha'ij,

ajta a'íjci jime' nyej nyáaj hua'xie've', a'íi mu nyaxana've'.

6 A'íj paj jimi juées ajo'tyéjchetyij ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij,

ajta je'en a'íin jitzán tyo'ojpuá'ritye'en i ti japuan huatányuusij,

7 miche' néijmi'i jitzán tyo'ojpuá'ritye'en a'ájna jo'maj puéjtzij yo'tá'sij;

miche' a'áimaj puéjtzij jaatá'an i maj jahuiire'.

⁸ ¡Che' quee a'chu á'tyeevi'in júurij
ajta je'en síij tya'ancuriáan tyi'táj ti tyí'ijcha'íica'aj!

⁹ ¡Miche' i yójmua'mua' xá'ricaanyij pué'eenye'
ajta i íira'ra'an antyúusiitjare!

¹⁰ ¡Miche' i yójmua'mua' ahuací'ca'an túmii mahua'huavíiraj!
Majta ahuoóohua'xij jo'tij i tyihua'chi'ij tyojo'tyú'uunyi'huaca'.

¹¹ Ajta néijmi'i tyojo'tinyij i túmii ti tyú'nyijtye'
tyi'táj ti je'ej a'ín tyí'ijcha'íica'aj.

Majta tyeítyee maj quee huá'muajtyej

miche' a'ín tyihuo'náhue' tyi'táj maj huamue'tij a'íjci jime' maj
tyu'muárij.

¹² Che' quee a'táj séjre'ej ti'ij a'íj áancu'vaxi'in
ajta i yójmua'mua' i maj xá'ricaanyij pué'een.

¹³ Miche' antyipua'rej i maj hua' jitze eeráma'can,
che' ajta jusén jime' jó'vetyij je'ej maj tyitye'entyímu'tacaa.

¹⁴ Che' i Tavástará' jo'támua'reej tyi'táj ti jin quee xá'pui' huaríj i táatajra'
ajta quee a'náj jo'rió'uunaj i náanajra' ti jin huóoxana'cirej;

¹⁵ che' i Tavástará' jusén jime' jamua'reeraj i hua'xana'cira'
ajta jo'rió'uunaj i cháanacaj japua i maj jin jamua'reerej.

¹⁶ Capu a'náj a'yan tyi'riá'mua'aj ti'ij tyihua'cu'vej,
i maj quee je'ej tyéejviicue' i maj quee óotzaahuatye' ajta i maj je'ej
tyityóomuajtyej

a'íjma pu huatavéen 'asta na'aj quee huo'cuij.

¹⁷ Jí'nye a'í pu jéetze' ja'ránajchaca' i ti je'ej pua'aj een,
¡miche' je'ej pua'aj jáa'uurej!

Capu jaataxié'vej maj tyámua' tyeetyátoonyij,
¡che' quee ij a'náj tyámua' tyí'sejria'aj!

¹⁸ Che' a'íjna jin cánami'huaj i ti je'ej pua'aj een a'yájna ti'ij cáanarij jime'
ti cóonaj;

che' ajta tzajta' utyéenyej jucáara' jitze ajta i caríira' jitze
ti'ij jájtyij ti pué'eenye' nusu ti'ij aséityij,

¹⁹ ¡che' a'yan tya'cáanaj ti'ij i cáanarij
ajta je'en a'yan tyeetyácajtye'en ti'ij i ti jin ahuóoji'que'!

²⁰ ¡Che' a'yan tyihuo'nájchitye'en i Tavástará' a'íjma i maj nyéjcha'íire'
ajta a'íjma i maj je'ej pua'aj tyí'nyaxaj!

²¹ Pajta muáaj, Tavástará', tyámua' paj tyeetyátoonyij i paj jin ántyapuj,
pajta tyámua' tyinaatyécha'íin.

¡Nyajapujáaj paj huatányuunij, a'íjci jime' paj tyámua' tyihuojó'mua'raj
pajta faxie've'!

²² Huápuí'ij nu quee je'ej tyéejviicue' nyajta quee je'ej jájtyoovej,
nyetyi'puejtyi' i nyaxiéjnyu'caa jitze,

²³ a'yaá nu tyaja'huányapua'rixí'ij ti'ij i quéenyi'istarij,
¡ajta i áacaj naatyása'rieechij ti'ij a'íjci i vítzí'ij!

²⁴ Nyatunúj jitze nu tyényeviveesij a'íjci jime' nyaj quee che' tyí'cua';
nyajta nyeríj tyáhuasij a'íjci jime' ti cue'ráj tyiná'itziitye'.

²⁵ ¡Nyáaj nu a'ín pué'een i maj néijmi'i ja'a'tzej i tyeítyee!

¡Mati'ijta naaséj, a'íi mu je'ej tyi'nyaxáataj nye jimi mue'cámu'vajra!

²⁶ Naatáhuüre', Tavástara' pajta nyaj Dios;

inyajapuáj paj huatányuunyij, a'íjci jime' i paj nyaxie've'!

²⁷ Miche' a'yan tyámua'reej paj muáaj, Tavástara',
a'íjci jin a'yan huaríj a'muáca' jime'.

²⁸ Capu je'ej tyij majta je'ej pua'aj tyinaatyátoonyij,
ji'nye muáaj paj tyámua' tyinaatyátoosij.

Miche' a'íimaj huatóotyevi'ra'astaj

ajta je'en a'ín huatóotyamua've'en muéetzij ti muahuüre'.

²⁹ ¡Miche' i maj nyéjcha'üre' huápu'i'ij huatóotyevi'ra'astaj!

¡Che' a'ín hua'cáanaaj i maj jin jutyevi'ra' a'yájna tí'ij i máancaj!

³⁰ Nye tyenyij nu jin tye'tyóotzi're'ej na'mej i Tavástara',
inyetyaatatyójtzi're'ej hua' tzajta' jéehua' i tyeítyee!

³¹ Ji'nye a'íi pu japuan huatányuusij i ti quee je'ej tyéejviicue'
a'íi pu'ij jaatyáhuüre'ej a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj ja'uurej.

110

Tavástara' pu ca'nyíjra'aj jaatá'sij a'íjci i rey

Chuúicarij David ti ja'a'rij

¹ Tavástara' pu a'yan tyaaté'exaa i nyavástara' tijin:

“Huayíixi'ij iye'ej nyamuáca'ta' pujmua',
'asta nyana'aj quee nyáaj hua'antyímue'tin i maj muájcha'üre'
mej mij a'áa ja'séeria'aj muá'ra'nyij a' íicaj jityej.”

² A'ájna a Sión, a'íjna i Tavástara' pu muaatátuüre'sij
i itzáj, i ti jin ámiteere' paj muáaj tyu'ta'íjtaj.

¡A'yaa pej pij tyihuo'ta'íjtye'en, a'íjma i maj muájcha'üre'!

³ A'íjma mu a'tyéityeristyamua' muaatátuüre'ej
a'íjci xicáara' jitze i paj jitzán tyu'tyámue'tij.

A'íjci japua i jiríj ti tyámua' een,

ajta a'yájna tí'ij i ti huariéenajyi'ij tí'ijta huatapua'rej

a'íj paj jin tí'ij pu pana'aj jajajcuare' tí'ijta i xicáj eeré'nyej.

⁴ Tavástara' pu arí tyi'tij jin tya'tóoratziiri',

ajta je'en néijmi' i jin a'yan tya'róo'astej:

“Muáaj paj puaaríj jin tyi'tyéjvee jusén jime',
a'yájna tí'ij ajta i Melquisedec ti jin tyi'tyávaaca'aj.”

⁵ Tavástara' pu amuáca'ta' já'sejre';

a'íjci xicáara' ti jitzán tyinyú'caj, a'íjma pu antyipuá'ritye'sij i maj rey jin
tyityetyu'uj;

⁶ ajta puéjtzij huo'ta'sij a'íjma i maj séej chuéj japua jo'cháatimee,
mui'chítyee pu'ij aja'ajsiüre'ej;

¡hua' mu'uj pu tya'rátaaraxi'ij néijmi'que' i chuéj japua!

⁷ A'íjci i juyéj jitze, a'áa pu já'ye'en i áchij jitze,

a'íi pu'ij i jájtyij ca'nyíjra'aj jaatá'sij ti jájcuaj.

111

Tyiche' jaatáchuiicaj je'ej ti i Dios tyí'muarie'

1 Alelúuyaj.

Néijmi'i nu i nyaxiéjnyu'caa jin tyaatatyójtzi're'ej i Tavástara' a'ájna jo'maj i tyeítyee jóosiire' maj tyámua' een, a'ájna jo'maj néijmi'i jóosiire'.

2 Va'cán pu jin tyí'muarie' i Tavástara', majta i maj jaxie've', a'íj mu jitze tyúumua'tyej.

3 Naa pu huasé'rin je'ej ti tyí'muarie' ajta huápu'íj naa tyihuá'sejratye', ajta jusén jime' séejre' i ti jin tyámua' tyá'xa'pui'intare'.

4 Ajta a'yan jáaruuj ti'íj quee a'tíj yó'hua'nan i ti jin naa huasé'rin.

Tavástara' pu naa tyihuojó'mua'raj ajta quee jiye'tzín tyinyú'caca;

5 cue'ráj pu tyihuo'tá'sij a'íjma i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij, ja'náj tina'aj pu jamua'reej tyi'tíj ti jin tya'tóoratziiri'!

6 Huo'taséjratyej i ti néijmi'i jin putyí'uurej a'íjma i jutyétyeristyamua', a'yaa pu'íj a'íjma tyu'tá' a'íjma ti tyá'rica'aj i maj quee tyá'tzaahuatyé'.

7 Je'ej ti a'ín ricij tyámua' pu een ajta a'yan tyi'ja'yájna; a'yaa pu tyí'rij tyaj jitzán tyú'ca'nyej je'ej ti a'ín tyu'ta'íjtaca',

8 ji'nye jusén jime' pu tyámua' éenye'ej tyí'sejre' ajta a'yan tyu'tyáaavijhuaca' ji'récán jime' ajta huatoojé'yacan jime'.

9 A'íjma pu iirájtoo i jutyétyeristyamua' ajta jusén jime' tyámua' jáaruuj i ti jin tya'tóoratziiri'.

Dios pu tyámua' een ajta á'tyesi're'.

10 Ajta tyej tyij jéetze' tyámua' tyojo'itéej a'yaa pu tyúuxie've' tyaj jaatyátzaahuatyé'en i Tavástara';

a'íjma i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij, tyámua' mu tyihuojó'itéej mua'ju'un a'íjmaj.

¡Dios mu a'náj tina'aj tyi'tyóotzi're'ej muá'ju'un!

112

Tyi'tíj ti jin jutyamua've' a'ájna i tyévíj ti tyámua' tyi'tyúucha'ij

1 ¡Alelúuyaj!

Che' huatóotyamua've'en i tyévíj ti tzáahuatyí'ra'aj tyícha'ij i Tavástara' jimi

ajta a'íj jitze jutyamua've' je'ej ti a'ín tyu'ta'íjtaca'.

2 A'íjmaj i maj a'íj jitze eeráma'can i tyévíj ti tyámua' tyi'tyúucha'ij tyámua' mu tyityeetyátuihuaj majta tyu'ta'íjtaj i cháanacaj japua.

3 A'ájna jo'tíj a'ín ja'chej jéehua pu tyí'sejre' a'ín ti tyi'íjcha'ij, ajta a'náj tina'aj tyihuá'puejve'.

4 Tatzárij pu séejre' a'ájna jo'tíj jo'tíca'

ti'íj a'íjma huatyátatzavi'tye'en i tyeítyee maj tyámua' tyityetyúucha'ij, ajta a'íjci i ti tyihua'cu'vej, ajta néijmi'i jin tyámua' tyi'tyúucha'ij.

5 A'ájna i tyévíj ti tyámua' tyi'tyúucha'ij tyámua' pu naa tyi'tyevij ajta tyu'nyijtye' tyi'tíj maj jaatáhuaviiraj,

tyámua' pu ajta naa tye'cha'ij je'ej ti tyi'táj tyí'muarie',

⁶ a'ij pu jin quee a'náj tyi'táj jin eerá'itzeesij.

¡A'ijna i tyéviy ti tyámua' tyi'tyúucha'ij a'ij mu atamua're'rihua'aj muá'ju'un!

⁷ Capu tyí'tziinye' tipua'aj tyi'táj je'ej pua'aj tyí'namuajre'ej;

xiéjnyu'caria'ra' pu tyámua' een, ajta i Tavástará' jitze tyí'ca'nyej.

⁸ Xiéjnyu'caria'ra' pu tyámua' een, capu tyí'tziinye',

ajta pu hua'a'tzej hua'ráasej a'íjma i maj jájcha'íire'.

⁹ Tyi'táj pu tyihuo'riáa'sij a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue',

a'náj tina'aj pu tyámua' tyí'tyevij,

ajta tyámua' naa tyúusejrataj séecan jimi.

¹⁰ A'íi pu'ij tyinyú'caj i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij ti'ijta jaaséj;

ajta ti'ij quee je'ej huárinyij aj pu'ij ancurioci'máaj ja'mej i jutaméj jime'.

Capu tyi'táj huatyáhuíire'ej je'ej maj tyá'xie've' i maj je'ej pua'aj tyi'tyetyúucha'ij.

113

Tyiche' tyu'táchuiicaj i Tavástará' jimi i ti tyámua' tyitájcha'ij

¹ ¡Alelúuyaj!

Mu siaj jahuíire' i Tavástará', ¡setyu'tatyójtzi're' i ti jin ántyapuaj!

² ¡Che' tyámua' eenye' ijíj ajta jusén jime'

i ti jin ántyapuaj i Tavástará'!

³ ¡Miche' tyaatatyójtzi're'en i ti jin ántyapuaj i Tavástará'

a'ájna jo'táj i xicáj je'ejnyinyij ajta jo'táj ja'ancáru'pij!

⁴ Tavástará' pu néijmi'caa japua séejre' i tyeítyee;

ajta i ti jin naa huasé'rin a'íi pu tajapúa já'sejre'.

⁵ Capu a'táj a'yan ajtáhua'aj een ti'ij i Tavástará' taj Dios,

a'áa ti tyejé'ijtaj jútye' imuáj,

⁶ ajta a'yan tyi'ja'yájna, ti a'íin ecóotutaj

ti'ij jaaséj i tajapúa ti séejre' ajta i cháanacaj.

⁷ Tavástará' pu chóota' ja'ajriásij a'íjci i tiquee je'ej tyéejviicue',

ajta a'yan cha'tána'aj tye'ejriásij a'íjci i tiquee tyi'táj tyícha'ij

⁸ ti'ij ja'tyájratiy hua' jamuán i tyeítyee maj jéehua juxie've',

hua' tzajta' i tyeítyee maj jéehua juxie've' a'ájna jo'táj a'íin ja'chej.

⁹ A'íjci i íitaj ti quee tyiyóomua'aj ta'raa

jaatá'sij ti'ij huatóotyamua've'en a'íjci jime' ti arí tyiyójmua'

ajta ti arí jusíj huatyéechi'ij.

¡Alelúuyaj!

114

Tyi'táj maj atamua're'rii mati'ij eeráacij a'ájna a Egipto

¹ Ti'ij i Israel, chi'ra'an a'íjci i Jacob,

eerájraa a'ájna a Egipto, a'íjci japua i chuéj ti quee jamua'tyej,

² Judá pu a'íin pu'é'eenye'ej ja'raa i tyeyúujra' a'íjci i Tavástará',

Israel pu ijta jimi tyu'ta'íjtaca'.

³ Ti'ij i jájrij jaaséj a'íjci i Israel, a'íi pu huatóo'uj,
ajta a'íjna i játya'naj Jordán ti ántyapuaj juhuárita' pu huariá'raa.

⁴ ¡Í jiríj ti cile'nye'ej séejre' ajta ti ajtíti'ijmee
a'yaa mu tyityájtzunaxij matí'ij i cánya'xii!

⁵ ¿Tyi'tanyí je'ej muáaruuj, jájrij, patí'ij pij huatá'uj?

¿Tyi'tanyí je'ej muáaruuj, Jordán, pej pij ahuárita' huariá'raa?

⁶ ¿Tyi'tanyí je'ej huaríj, a'íjci jitze i jiríj ti cile'en ajta i ti ajtíti'ijmee,
siaj sij a'yan tyityájtzunaxij matí'ij i cánya'xii?

⁷ ¡Pata'aj huatyé'vivaaxi'in muáaj, chuéj,

a'íjci jimi i Tavástara', Dios ra' a'íjci i Jacob!

⁸ ¡A'íi pu jaatyá' alaguuntaca' a'íjci i apuéerij!

¡Ajta tyu'tá' ti'ij arámuaacaj jo'tíj jo'tyetyéj tzajta'!

115

A'íjna i taj Dios tajapúa pu já'sejre'

¹ Tavástara', pata'aj asíj tyámua' tyu'tá'sejrataj, capáj ityájma;
¡tyámua' paj tyu'tyátoonyij, a'íjci jime' paj jí'ré'can jime' taxie've'!

² ¿Ji'nye mej mij a'yan tyí'íhuo' i maj quee tyá'tzaahuatye'
yee jo'nyij je'ej je'en i ja'mua Dios?

³ Taj Dios pu tajapúa já'sejre';

a'íi pu néijmi'i jin a'yan huaríj je'ej ti tyi'tíj tyí'xie'va'ca'aj.

⁴ Hua' sánturistyamua' i maj quee tyá'tzaahuatye' ooroj mu jin taavijhua
majta pláataj,

tyi'tíj pu'uj tyi'pué'een tyeítsee maj jumuáca' jin tyú'taahuaca':

⁵ mua'ancatyányijmee, ajta capu i'ríj maj tyu'taxáj,

mua'ajrí'isíjmee, ajta camu atanyéjnye',

⁶ mua'ajtanaxiéejmee ajta camu iityanamuáarajmee;

majta mu ajtzu'rijmee, ajta camu tyi'tíj i'chuej;

⁷ mua'ajtamúa'ajmee, ajta camu pújoorej maj tyi'tíj tyiví';

mui'ra'ícajmee, ajta camu rácijci'nyive';

¡capu tyi'tíj cá tyí'namuajre' i hua' tyenyij jitze!

⁸ A'yaa mu cha'taj mana'aj een matí'ij i sánturij

a'íimaj i maj hua'ta'huacaa

majta i maj hua' jimi tyá'tzaahuatye'.

⁹ Mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, ¡Tavástara' xu jitze tyú'ca'nyej!
A'íi pu tahuüre' ajta tyámua' tyí'tacha'ij.

¹⁰ Siajta mua'aj puaríj, ¡Tavástara' xu jitze tyú'ca'nyej!

A'íi pu tahuüre' ajta tyámua' tyí'tacha'ij.

¹¹ Mua'aj mu siaj tzáahuatyi'ra'aj jimi tyí'cha'ij i Tavástara',

¡a'íj xu jitze tyú'ca'nyej!

A'íi pu tahuüre' ajta tyámua' tyí'tacha'ij.

¹² ¡Tavástara' pu arí ityájma to'támua'reeri'
tyámua' pu'ij tyitaatyátoosij!

Tyámua' pu tyihuo'tyátoosij a'íjma i Israel maj jitze ajtyáma'can,
 tyámua' pu tyihuo'tyátoosij a'íjma i puaríij,
 13 tyámua' pu tyihuo'tyátoosij a'íjma i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'íj,
 a'íjma i maj óotzaahuatye' ajta i maj tyóoxaahuaj.

14 ¡Che' i Tavástara' huo'támui'rej i maj ja'mua jitze eerányesij
 mua'ajmaj ajta i já'muayojmua'!

15 ¡Che' i Tavástara', i ti jaatyátaahuaca' i tajapuá ti séejre' ajta i
 cháanacaj,

a'íin tyámua' mua'ajmaj tyajamuaatyátoonyij!

16 A'íjna i tajapuá ti séejre' Tavástara' pu jitze ajtyáma'can,
 ajta i cháanacaj a'íj pu huatátuiirej i tyéviij.

17 A'íimaj i maj meríj a'áa jo'tyá'itzee jo'maj i mui'chítýee já'ava'tacaa,
 i maj meríj huácuij, camu pújoorej mej mij tyaatatyójtzi're'en i
 Tavástara';

18 ajta ityáj tu tyaatatyójtzi're'ej
 ijíj tyajta jusén jime'.

¡Alelúuyaj!

116

Je'ej tyaj jimi tyityeetyényuunyij tyej tyij tyaatatyójtzi're'en

1 Nyáaxie've' i Tavástara' jí'nye a'íi pu náanamujri' nyati'íj jimi hu-
 atyéenyuj,

2 jí'nye a'íi pu tyámua' huóoruuj tí'ij náanamuj.

¡Nyáaj nu nyij jimi a'yan tyá'huoo na'mej nyati'íj nyana'aj á'tyeeren
 nyajúurij!

3 A'íi pu naatyáaji'quej i ti tye'entyípuapua'rityee,

nyajta tin a'áa jo'tyá'itzee jo'maj tyityajá'ava'tacaa nyati'íj quee je'ej
 jájtyoove'ej

a'íi pu ajta naatyáaji'quej i nyaj jin tyu'tátziin ajta i ti nyetyáacui'nyisime'ej.

4 Aj nu nyij huatyéenyuj a'íjci jitze ma'can i Tavástara'

a'yaa nu nyij jéehua tyaatáhuaviiri' ti a'íin japuan huatányuunyij i
 nyajúuricamej.

5 Tavástara' pu tyámua' tyá'xa'pui'intare' ajta tyihua'cu'vej;
 taj Dios pu huápui'ij naa tyihuojó'mua'raj.

6 Tavástara' pu huá'cha'íj a'íjma i maj quee óotzaahuatye'.

Tí'ij nyéetzij quee che' nyaca'nyisti'raca'aj, a'íi pu nyajapuáj huatanyúj.

7 Ajta ijíij, a'yaa pu tyí'nyai'iriitye' nyej nyaxáahuaj séjre'ej

jí'nye i Tavástara' pu nye jimi tyámua' tyú'ruuj,

8 jí'nye a'íi pu nyajapuáj huatanyúj nyej nyij quee huámui'nyij,

jí'nye nyajapuáj pu huatanyúj nyej nyij quee che' nyeyiiney nyajta quee
 che' eetahui'tzi'in.

9 Néijmi'i nu jin ja'rá'astijre'ej i Tavástara'

nyati'íj nyooj júurij íyan i cháanacaj japua.

10 Nyáaj nu jitzán tyá'tzaahuatya'ca'aj, tyij nyajta a'yan tyí'xajtaca'aj
 nyaj huápui'ij jéehua je'ej pua'aj tyé'nyamua'ajcaa.

11 Nyati'íj quee che' je'ej jájtyoova'aj, a'yaa nu tyu'taxájtaca'

maj néijmi'i i tyeítyee tyí'hue'tacaa.

¹² ¿Ji'nye nyij tyá'najchitye'en i Tavástará'
a'íjci jime' ti tyámua' naa tyú'ruuj nye jimi?

¹³ ¡Nye'ejriásij a'íjci i váasuj ti jin nyajapuáj huatanyúj
nyajta je'en jitzán ma'can huatyényuusij!

¹⁴ Na'ránya'astej tyi'tíj nyaj jin tya'táratziiri' i Tavástará'
néijmi'i i tyeítyeristyamua'me'en metyi'séeracaj.

¹⁵ Jéehua pu tyaja'huóojipuaj i Tavástará'
tipua'aj jaaséj ti sáij huámui'nyij i maj jaxie've'.

¹⁶ ¡Muáaj paj Tavástará', nyáaj nu muéetzij muahuiire'!
¡Nyáaj nu yójra' pue'éen a'íjci i ti muéetzij muahuiire'!

Muáaj paj períj jájtzaanaxij nyáaj nyej jin ji'quí'huaca'aj.

¹⁷ Ajta nyej nyij tyimuaatatyójtzi're'en, a jimi nu tyu'támu'vejritaj,
nyajta a' jimi huatyényuusij, Tavástará', a'íjci i paj jin ántyapuaj.

¹⁸ Na'ránya'astej tyi'tíj nyaj jin tya'tányaratziiri' i Tavástará' jimi
néijmi'i i tyeítyeristyamua'me'en metyi'séeracaj,

¹⁹ a'újna jo'tíj ja'rájta'cuaj i tyeýúujra' i Tavástará',
jí'ta' a'ájna muéetzij jimi, Jerusalén!

¡Alelúuyaj!

117

Chuúicarij tyaj jimi jaatáchuiicaj i Tavástará'

¹ Mu siaj séej chuéj japua jo'cháatimee siajta néijmi'que' tí'ij na'aj
tyi'chájta'najmee,

néijmi'i xu tyaatatyójtzi're'en i Tavástará',

² jí'nye a'íjna i ti jin taxie've' va'tíj pu séejre',

¡a'íjna i ti jin tyámua' een i Tavástará' jusén pu jin séejre'!

¡Alelúuyaj!

118

A'íjna i ti jin néijmi'i puty'uurej i Tavástará' néijmi'i pu jin tyámua' een

¹ Setyu'tatyójtzi're' i Tavástará', jí'nye a'íj pu tyámua' een,
jí'nye jusén pu jin séejre' i ti jin taxie've'.

² Miche' a'yan tyu'taxáj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can tijin:

“A'íjna i Tavástará' ti jin taxie've' a'íj pu jusén jime' séejre'.”

³ Miche' a'yan tyu'taxáj i puaríj tijin:

“A'íjna i Tavástará' ti jin taxie've' a'íj pu jusén jime' séejre'.”

⁴ Miche' a'yan tyu'taxáj a'íimaj i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'íj i
Tavástará' tijin:

“A'íjna i Tavástará' ti jin taxie've' a'íj pu jusén jime' séejre'.”

⁵ Nyati'ij quee che' je'ej jájtyoova'aj Tavástará' jimi nu huatyéenyuj;
a'íj pu'ij náanamuaajri' ajta je'en níi'rájtoo.

⁶ Tavástará' pu nyajamuan yésejre', canu nyij tyí'tziinye'.

¿Ji'nye nya'uuren i tyévi?j

⁷ Tavástará' pu nyajamuan yésejre', a'í pu'ij nyahuiire'.

¡Nyáaj nu hua'sejran mati'ij huatyámue'tiche'en a'íimaj i maj nyax-ana've'!

⁸ Jéetze' pu tyí'huüre' tyaj Tavástará' jitze tyú'ca'nyej

quee a'yan tipua'aj i tyévi?j jitze tyetyú'ca'nyej.

⁹ Jéetze' pu tyí'huüre' tyaj Tavástará' jitze tyú'ca'nyej

quee tipua'aj tyeítjee jitze tyetyú'ca'nyej maj va'cán jin tyityatyíj.

¹⁰ Néijmi'i mu a'íimaj nyeria'naj i maj séej chuéj japua jo'cháatimee, ajta a'íj nu jitze ma'can i Tavástará' hua'antymue'tij.

¹¹ Néijmi'que' mu nye jimi atahuístiraa,

ajta nyáaj nu a'íj jitze ma'can i Tavástará' hua'antymue'tij.

¹² A'yaa mu tyinyeriá'naj mati'ij i tzíjca'riisee,

ajta i maj jin nyu'camui'ca'aj a'yaa pu tyu'tyájttaa ti'ij i tzícare'ej,

¡nyáaj nu i Tavástará' jitze ma'can hua'antymue'tij!

¹³ Ca'nyíin mu jin naatátajchaca', ney nyij eetávetyijche',

ajta i Tavástará' pu mujo've'mej ti'ij naatáhuüre'en.

¹⁴ Nyáaj nu tyu'táchuicaj i Tavástará' jimi, i ti ca'nyíjra'aj nyatá'caa.

¡A'í pu a'íin pué'een i ti nyajapuáj huatányuusij!

¹⁵ A'ájna jo'maj ja'chej i tyeítjee maj tyámua' tyityetyúucha'ij

a'áa mu jutyamua've'ej metyi'chuicaj a'íjci jime' maj tyu'tyáamue'tij.

“¡A'ájna i Tavástará' ti néijmi'i jin putyí'uurej a'í pu néijmi'i tyu'tyáamue'tij!

¹⁶ ¡A'ájna i Tavástará' ti jin néijmi'i putyí'uurej néijmi'i pu jin tyámua' een!

¡A'ájna i Tavástará' ti néijmi'i jin putyí'uurej a'í pu néijmi'i tyu'tyáamue'tij!”

¹⁷ ¡Canu mui'nyij, sulu nyajúurij nu na'mej

nyata'aj nyij jaataxáj tyi'tíj ti je'ej huáruuj i Tavástará'!

¹⁸ Tavástará' pu jéehua huápuí'ij puéjtzij naatá',

ajta capu naatá' ney nyij huámui'nyij.

¹⁹ ¡Setya'antácuunaxi' jo'tij ja'pueertajmee i tyeyúuj,

a'yaa nu tyá'xie've' nyaj utyájrutyey ney nyij tyaatatyójtzi're'en i Tavástará'!

²⁰ A'í pu a'íin pué'een i puéertara' i Tavástará',

a'úu mu mij jo'tyáruyij a'íimaj i maj ji're'nye'ej jimi séejre'.

²¹ Nyetyi'muatyojtzi're', Tavástará', ji'nye muáaj paj náanamujri' pajta je'en a'íin pué'een i ti nyajapuáj huatányuusij.

²² A'ájna i tyetyéj maj majúuriej a'íimaj i chi'ij maj ta'huacaa

a'yaa pu tye'rájraa ti a'íin pué'eenye'ej ja'raa i ti jéetze' juxie've'.

²³ A'í pu i Tavástará' a'yan jáaruuj,

a'íj tu tyij jin ityáj tyámua' tyo'taséj.

²⁴ A'í pu xicáara' a'í pué'een ti'ij i Tavástará' a'yan huaríj:

¡che' íjij naa ta'axcaj tyata'aj tyij huátatyamua've'en!

25 A'tzúj cui', Tavástará', ¡tajapúa huatányuuchij!
 A'tzúj cui', Tavástará', ¡tajimí tyámua' tyú'uurej ta'aj ij tyámua' aty-
 ojo're'nyej!

26 ¡Che' tyámua' eenye' a'ijna i ti jitzán ma'can i Tavástará' yeje've'mej!
 Mua'ajmaj tu tyámua' tyajamuaatyátoosij a'újna u tyeyúujra' tzajta' i
 Tavástará'.

27 Tavástará' pu a'íin pué'een i Dios, ja'íin pu tatatzavi'tye!
 Siata'aj huatyóohuiinyij siaj tyu'yé'estej xamuáj xa'antypíij
 siaj sij a'áa ja'rá'astij jo'tij jo'tyéjvee i siaj japuan tyu'támu'vejritaj.

28 Nyetyi'muatyojtzi're' nyajta tyu'táchuicaj a'íjci jime' paj va'cán jin
 tyi'tyéjvee,

ji'nye muáaj paj nyaj Dios pué'een.

29 Setyu'tatyójtzi're' i Tavástará', ji'nye a'íin pu tyámua' tojo'mua'raj,
 ajta jusén jime' séejre' i ti jin taxie've'.

119

Je'ej tyaj tyaatáchuicaj a'íjci i nyúucarij Dios ti jin tyí'ijta

1 Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj ji're'nyej tyámua' tyityaajú'
 majta a'yan tyityaajú' tí'ij i Tavástará' tyitaamuá'tyej.

2 Miche' huatóotyamua've'en i maj a'yan ricij je'ej ti a'íin tyu'ta'íjtaca'
 majta néijmi'i i juxiéjnyu'caa jin jahuoo,

3 a'íimaj i maj quee tyi'tij jin je'ej pua'aj ricij,
 a'íimaj i maj jitzán huaju' i juyáara' i Tavástará'.

4 Muáaj paj a'yan tyu'ta'íjtaca' mej mij a'nyúucaá
 néijmi'i ará'astijre'en tzáahuatyí'ra'aj jime'.

5 ¡A'yaa nu nyáaj tyá'xie've' nyaj tyámua' tyí'sejria'aj
 a'íjci jime' nyaj ja'rá'astej je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca'!

6 Canu nyij tyi'tij jin nyetyevi'ra' na'mej
 nyati'ij néijmi'i a'rá'astej je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca'.

7 Tzáahuatyí'ra'aj nu nyaj xiéjnyu'caa jin tyimuaatatyójtzi're'ej
 nyati'ij jáari'rej je'ej paj muáaj tyámua' naa tyu'ta'íjtaca'.

8 ¡A'yaa nu tyá'xie've' nyaj ja'rá'astijre'en a'nyúucaá!

¡Capáj a'náj manúujipuan!

9 ¿Ji'nye tyí'rij tí'ij i tyamuéej quee tyi'tij jin á'itzeeria'aj?
 ¡Ajta je'en a'yan tyi'tyúucha'íij je'ej paj muáaj tyaataxájtaca'!

10 Nyáaj nu néijmi'i i nyaxiéjnyu'caa jin muahuoo;
 capáj tyi'tá'care'en nyej nyij ajtáyi'can a'íjci jitze a'nyúucaá.

11 Nu'rij ju'huatáyá'itzee a'nyúucaá i nyaxiéjnyu'caa tzajta'
 nyej nyij quee tyi'tij jin ootyá'itzeere'en muéetzij jimí.

12 ¡Néijmi'i paj jin tyámua' een, Tavástará'!

13 ¡Náamua'tyej i nyúucarij paj jin tyí'ijta!

14 Nye tyenyij nu jin jaataxájtaj
 néijmi'i tyi'tij paj muáaj a'yan tyu'taxájtaj.

14 Naatányetyamua've'sij nyati'ij a'yan tyu'mé'en je'ej paj muáaj
 tyu'ta'íjtaca',

nye quee a'yan a'íjci jitze je'ej nyaj jéehua tyi'tíj tyí'íjcha'íj.

¹⁵ A'íj nu jitze tyí'nyamua'tziitye'en je'ej paj tyu'ta'íjtaca' nyajta a'juyéj jitze tyámua' naa tyo'cárutyij.

¹⁶ A'íj nu jin a'nyúuca huaatányetyamua've'sij nyajta quee yo'huá'xij a'nyúuca.

¹⁷ ¡Pata'aj júuricamej jaatá'an a'íjci i ti muéetzij muahúire'!
¡Nya'ra'astej a'nyúuca!

¹⁸ Na'tányeeritye' i nyajíise', nyata'aj nyij jaaséj ti naa huasé'rin je'ej paj muáaj tyí'mua'taj.

¹⁹ A'yaa nu een iíye'ej i chuéj japua tí'ij i ti séej chuéj japua já'ma'can; capáj nye jimí ja'avaataj a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

²⁰ A'náj tina'aj nu je'ej tyé'nyamua'tzej

a'íjci jime' nyaj jaxie've' nyaj jáamua'tyij je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca'.

²¹ Muáaj paj hua'tyaxi' a'íjma i maj je'ej pua'aj tyí'xaxa'aj majta je'ej pua'aj ricij

majta quee a'yan ricij pati'ij muáaj tyu'ta'íjtaca'.

²² Capáj tyi'tá'care'en maj je'ej pua'aj tyí'nyaxajta nusu men mij nyaxana've'ej,

ji'nye nu'ríj ja'rá'astijrej a'íjci a'nyúuca i paj jin tyu'ta'íjtaca'.

²³ Tyij majta i tyeítyee maj jéehua uhuácaca'nye' jahuoocaj mej mij je'ej pua'aj náa'uurej,

a'íjna i ti muéetzij muahúire' a'íj pu jitze tyúumua'tziitye'en a'nyúuca.

²⁴ Nyáaj nu nyetyamua've' a'íjci jime' i nyúucarij i paj jin tyu'ta'íjtaca';

a'íi pu'íj a'íin pu'éen i ti nyéetzij tyámua' tyí'nye'ixaatye'.

²⁵ Nu'ríj tin huaatámu'i'sij,

júuricamej naatá', a'yájna pati'ij tya'tá'ratziiri'!

²⁶ Nu'ríj muaaté'exaaj je'ej nyaj tyi'tyínyecha'íj, muáaj pej pij naatajé.

¡Náamua'tyej a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyí'ijta!

²⁷ Naatá' nyej nyij yo'itéej ná'ra'nyij nyata'aj nyij a'yan tyu'mé'en pati'ij tyu'ta'íjtaca',

ji'nye nyáaxie've' nyaj a'íj jitze tyú'mua'tyij i ti naa huasé'rin muáaj paj tyú'taahuaca'.

²⁸ Nyenyaxaamúuritya'aj nu huápu'i'ij nyényeyiin;

¡ca'nyíjra'aj naatá', a'yájna pati'ij tya'tá'ratziiri'!

²⁹ Capáj tyi'tá'care'en nyej nyij a'íj jitze ucájrutyej i juyéj ti hue'tzij pu'é'een naatá' nyej nyij tyámua' tyiyo'itéej ná'ra'nyij je'ej paj muáaj tyí'mua'taj.

³⁰ A'íj nu nyeríj antyíhuo i juyéj ti ji're'can jime'

a'yaa nu tyá'xie've' nyaj jáamua'tyij je'ej paj tyu'ta'íjtaca'.

³¹ Tavástara', nu'ríj a'íj jitze tyu'tyáaca'an je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca';

¡capáj tyi'tá'care'en nyej nyij huaatányetyevi'ra'astaj!

³² Ca'nácan nu ja'rá'astej i nyúucarij i paj jin tyu'ta'íjtaca'

ji'nye muáaj paj tyámua'vi'ra'aj nyatá'caa i nyaxiéjnyu'caa tzajta'.

³³ Tavástara', náamua'tyej nyej nyij a'juyéj jitze ucájrutyej,

ji'nye a'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'íj jitze ucájrutyej 'asta jo'tij jóo'asej.

³⁴ Naatá' i nyaj jin tyojo'itéej ná'ra'nyij nyaj ju'huatáyá'itzen je'ej paj muáaj tyí'mua'taj;

jnyáaxie've' nyaj ja'rá'astej néijmi'i i nyaxiéjnyu'caa jime'!

³⁵ A'íj paj jitze nu'cájuyetyej je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca',
ji'nye a'íj pu jitze séejre' i nyaj jin huatányetyamua've'en.

³⁶ Tyu'tá' tí'ij i nyaxiéjnyu'caa a'íj huátaxie've'en muáaj paj jin
tyu'ta'íjtaca'

quee a'íjci i tí avíitzij jin huamue'tichi'huaca'.

³⁷ Capáj tyi'tá'care'en nyej nyij a'íjma aráseejra i maj hue'tzij jin
jusejrataj;

jjúricamej paj naata'an nyej nyij huame'en a'juyéj jitze!

³⁸ Tyámua' paj naa tyaaté'exaatye'en a'íjci i tí muéetzij muahuiire'
je'ej paj tyihua'táratziiri' a'íjma i maj tzaáhuatyira'aj a'jimi tyícha'íj.

³⁹ Capáj tyi'tá'care'en tí nye jitze rá'astij a'íjci i nyaj jatziinye',
ji'nye tyámua' pu een a'íjna i paj jin tyu'ta'íjtaca'.

⁴⁰ A'yaa nu tyá'xie've' nyaj ja'rá'astej a'íjci i paj jin tyu'ta'íjtaca';
júuricamej paj naata'an, ji'nye muáaj paj néijmi'i tyámua' tyí'uurej!

⁴¹ Naataséjratye', Tavástara', i paj jin nyaxie've' ajta i paj jin nyajapuáj
huatányuusij,
a'yájna patí'ij tya'tá'ratziiri'.

⁴² A'aj nu nyij pújooren nyaj jaatájeevej a'íjci i tí je'ej pua'aj tyi-
naatájeevej,

ji'nye a'íj nu jitze a'nyúucaa tyí'ca'nyej.

⁴³ Capáj tyi'tá'care'en nyej nyij quee che' a'íjna xajtaj i nyúucarij tí jì'ré'can
jime',

ji'nye a'íj nu jitze tyi'íjchó've' i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

⁴⁴ Nyáaxie've' nyaj a'yan huárinyij patí'ij tyitaamuá'tyej,
a'náj tina'aj, nyajta jusén jime'!

⁴⁵ A'yaa nu nyij nyaxáahuaj tyi'cháaj na'mej,
ji'nye a'yaa nu tyu'méj patí'ij tyu'ta'íjtaca'.

⁴⁶ Nyaataxájta je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca' a'íjma jimi i maj rey jin
tyityetyu'uj

nyajta quee nyetyevi'ra' na'mej.

⁴⁷ Ji'nye nyáaxie've' a'íjci i nyúucarij i paj jin tyu'ta'íjtaca'

nyajta a'íjci jin nyetyamua've'.

⁴⁸ Nyáaxie've' nyajta nyetyámua've'ej nya'ancuriásij i nyúucarij i paj jin
tyu'ta'íjtaca',

nyajta jéehua a'íj jitze tyí'mua'tzej i nyúucarij paj jin tyí'ijta.

⁴⁹ Ootámua'reej i nyúucarij paj jaatá' a'íjci i tí muéetzij muahuiire':
muáaj paj a'yan náaruj nyej nyij a'íj jitze tyi'íjchó've'ej.

⁵⁰ A'íi pu a'íin pué'een i tí tyámua' tyinaatyéjeevij nyati'ijta nyaxaamu-
jritya'aj:

júuricamej paj nyatá'caa a'íjci jime' i paj jin tyina'táratziiri'.

⁵¹ A'náj tina'aj mu je'ej pua'aj tyí'nyaxaj a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyí'jepe',
nyajta nyáaj canu ajtayi'ij a'íjci jitze i paj muáaj tyinaamuá'tyej.

⁵² Nyajta nu jamua'reej je'ej paj jájcuaj ímuáj tyu'ta'íjtaca',
a'íj nu nyij jitze, Tavástara', nyáaj jatyoovej i nyaj jin
huatányetyamua've'en.

53 I maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij majta majúujipuaaj je'ej paj muáaj tyitaamuá'tyej

jéehua mu huápu'i'ij nyéetzij nyajaaxiejtye'.

54 Cuínarij pu nye jimi pué'een i nyúucarij paj jin tyu'ta'íjtaca' a'íjci japua i chuéj jó'nyaj a'yan je'en ti'ij i séej chuéj japua ti já'ma'can.

55 Tavástara', ti'ijta tíca' muéetzij nu mua'tamuá're'rii, a'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'yan huárinyij pati'ij muáaj tyí'tamua'tyej.

56 A'íi pu a'ín pué'een i ti nyejitzé a'yan tyúuxie've': nyaj ja'rá'astej i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

57 Muáaj, Tavástara', muáaj paj a'ín pué'een i ti nyejitzé séejre'; a'yaa nu tya'tányaratziiri' nyaj a'yan rinyij je'ej paj muáaj tyu'taxájtaca'.

58 Néijmi'i nu i nyaxiéjnyu'caa jin a'yan tya'tányaratziiri' nyej nyij tyámua' eenye' muéetzij jimi;

tyámua' paj nyojo'mua'raj, a'yájna pati'ij tya'tá'ratziiri'.

59 A'íj nu jitze tyi'riá'mua'aj je'ej nyaj tyi'tyínyecha'ij, aj nu nyij nyajtáhua'aj ja'rá'astej i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

60 Ca'nácan nu a'yan huaríj, canu á'tyeej nyati'ij nyij a'yan huaríj je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca'.

61 A'íi mu meríj avíitzij jin nyeriana'aj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, ajta nyáaj canu yo'huá'xij je'ej paj muáaj tyinaamuá'tyej.

62 Jé'ta' tíca' nu ájchesij nyej nyij muéetzij tyimuaatatyójtzi're'en a'íjci jime' ti tyámua' een i nyúucarij muáaj paj jin tyí'ijta.

63 Nyáaj nu huá'jaahuaty'e' a'íjma i maj tzáahuatyi'ra'aj a'jimi tyícha'ij majta i maj ja'rá'astej je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca'.

64 Tavástara', néijmi'que' pu i cháanacaj japua séejre' i paj jin taxie've', náamua'tyej a'íjci i nyúucarij i paj jin tyí'ijta.

65 Tavástara', muáaj paj tyámua' tyéejcha'íj a'íjci i ti muéetzij muahuíre', a'yájna pati'ij tya'tá'ratziiri'.

66 Náamua'tyej nyej nyij tyámua' metyóomua'reerej nyajta tyojó'iteej, jí'nye a'íj nu jitze tyí'ca'nyej i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

67 Mati'ij quee eexúj naatyaxáahuatacaj jéehua nu je'ej pua'aj tyi'tyínyecha'íica'aj,

ajta ijíj nu a'nyúucaaj ja'astej.

68 Muáaj paj tyámua' tyihuojó'mua'raj, pajta tyámua' tyi'tyía'cha'ij, náamua'tyej i nyúucarij paj jin tyí'ijta.

69 I maj axáa tyí'jepe' mu hue'tzij jin cha'mana'aj ná'xijtye', ajta nyáaj nu néijmi'i i nyaxiéjnyu'caa jin ja'astej i nyúucarij muáaj paj jin tyí'ijta.

70 A'íi mu je'ej pua'aj een i jumua'tziira'aj jitze, ajta nyáaj nu nyetyamua've' a'íjci jime' je'ej paj tyí'nyamua'tyej.

71 Tyámua' pu tyá'raa nye jimi a'íjci jime' maj naatyáxaahuataca', jí'nye a'yaa nu tyaari'rej a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyí'ijta.

72 Nye jimi pu jéetze' juxie've' a'íjna i nyúucarij muáaj paj nye'ixaaty'e', quee séej ví'ra'aj ti ará'asej i túmii ooroj ti pué'een nusu pláataj.

73 Muáaj paj naatyátaahuaca' a'yájna nyati'ij huasé'rin; inaata' nyej nyij yó'itej ná'ra'nyij a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'!

74 A'ímaj i maj tzáahuatyi'ra'aj a'jimi tyícha'ij a'í mu huatóotyamua've'sij mati'ij naaséj, jì'nye nyáaj nu a'nyúucaa jitze nyeríj tyí'ijchó've'.

75 Tavástará', nyáaj nu jamua'reej tí tyámua' een i nyúucarij muáaj paj jìn tyu'ta'íjtaca' ajta a'yan tyí'xa'puí' pej pij nyéetzij puéjtzij naata'an tipua'aj nyequee ja'rá'astej.

76 ¡Che' a'ín tyámua' tyinaatyéjeevej i paj jìn nyaxie've', a'yájna patí'ij nyéetzij tyina'táratziiri'!

77 Naataséjratye' i paj jìn nyaxie've', pajta naata'an nyej nyij júurij ná'ra'nyij,

jì'nye a'íj nu jitze nyetyamua've' i nyúucarij muáaj paj nyamua'tyej.

78 Miche' huatóotyevi'ra'astaj i maj axáa tyí'jepe' i maj cha'mana'aj tyí'tíj jìn je'ej pua'aj tyí'nyaxaj; nyáaj nu jaxie've' nyaj a'nyúucaa jitze tyú'mua'tyij.

79 Miche' nyajamuan tyúusiire'en a'ímaj i maj tzáahuatyi'ra'aj a'jimi tyícha'ij,

a'ímaj i maj jamua'tyej i nyúucarij muáaj paj jìn tyu'ta'íjtaca'.

80 Che' i nyaxiéjnyu'caa tyámua' eenye' a'íjci jitze i nyúucarij muáaj paj jìn tyu'ta'íjtaca',

nyej nyij quee tyí'tíj jìn nyetyevi'ra'.

81 A'yaa nu jéehua tyá'xie've' paj nyaj japua huatányuunyij, ja'íj nu nyeríj jitze tyí'ijchó've' a'nyúucaa!

82 Nyaji'ij pu arí huácua'naj nyaj atanyéerij nyetyí'ijcho've' i paj jìn tyina'táratziiri',

a'yaa nu tyí'xaj tíjín: “¿A'najnyí mupo'va'ma'aj puá'mej pej pij tyámua' tyinaatyéjeevej?”

83 Tyij nyajta vastacirie' pué'een tiquee tyí'tíj huíire' majta meríj ny-ojo'hua'xij,

canu yo'huá'xij i nyúucarij muáaj paj jìn tyí'ijta.

84 ¿A'chunyéj nyooj á'tyeeren nyetyí'cho've'ej?

¿A'najnyí puéjtzij pahuo'tá'sij a'íjma i maj je'ej pua'aj nya'uurej?

85 Tyeítjee maj axáa tyí'jepe' maj quee a'yan tyityaajú' patí'ij muáaj tyí'tamua'tyej

a'í mu meríj avíitzij jìn tyámua' huóoruuj mej mij naatyéevi' jó'nyaj jooméj.

86 ¡Naatáhuíire', jì'nye cha'na'aj mu'uj nyamuaritye'!

¡Néijmi'i pu jì'ré'can jìme' i nyúucarij muáaj paj tajimí jaatyájtoo!

87 Tímua' mu na'antypuá'rityej íyan cháanacaj japua, ajta canu nyáaj ajtáraa a'íjci jitze i nyúucarij muáaj paj jìn tyu'ta'íjtaca'.

88 Júuricamej paj naata'an, a'íjci jìme' i paj nyaxie've',

nyáaj nu nyij ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij a' tyenyij jitze tí eejnyéj.

89 Tavástará', a'nyúucaa pu jusén jìme' séejre';

¡tyámua' pu éenye'ej séejre' u tajapúa!

90 Jusén jìme' pu séejre' a'íjna i paj jìn tyámua' een;

muáaj paj tyámua' tyeetyáacajtyej i chuéj, a'íj pu jìn tyámua' tyí'sejre'.

91 Néijmi'i pu óoche' tyámua' tyí'een, a'yájna pati'ij muáaj tyu'tyájtóo a'nyúuca a jime',

ji'nye néijmi'i mu muéetzi j a'jimi tyí'huiire'.

92 Tipua'aj quee nyetyamua'viste'ej a'íjci i paj muáaj nyamua'tyej, a'íi pu arí na'antypuá'ritye'nyijche' i xaamújrira'aj.

93 Canu a'náj yo'huá'xij a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca', ji'nye a'íj paj jitze ma'can júuricamej naatá'.

94 ¡Nyajapuáj paj huatányuunyij, ji'nye a' jí tze nu ajtyáma'can nyajta a'yan tyu'méj pati'ij muáaj tyu'ta'íjtaca'!

95 I maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij mu tyí'ijchó've' a'tzáaj maj na'antypuá'ritye'en,

ajta nyáaj nu quee jatato'raj a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyí'ijta.

96 A'yaa nu nyeríj tyí'sej ti néijmi'i tye'entyípuaapua'rej, ajta i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca' jusén jime' pu séejre'.

97 ¡Jéehua nu jaxie've' je'ej paj muáaj tyí'nyamua'tyej!

¡A'tzáaj tina'aj nu a'íj jitze tyí'riá'mua'sij!

98 A'íjna i nyúucarij paj jin tyu'ta'íjtaca' nyéetzi j pu nya'a'rij jusén jime'; a'íi pu naatá' nyej nyij jéetze' tyojo'íteej ná'ra'nyij mequee a'íimaj i maj nyéjcha'íire'.

99 Jéetze' nu tyojó'itej mequee a'íimaj i maj tyí'nyamua'tyej

ji'nye jéehua nu a'íj jitze tyí'mua'tzej i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

100 Jéetze' nu tyojó'itej mequee i huáasij

ji'nye nyáaj nu ja'tzaahuatye' i nyúucarij paj jin tyu'ta'íjtaca'.

101 Nu'ríj ajtáara a'íjci i juyéj jitze ti quee tyámua' een

nyej nyij a'nyúuca ará'astej.

102 Canu ajtáara a'íjci jitze i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'

ji'nye muáaj paj a'íin pué'een i ti tyí'nyamua'tyej.

103 Jéetze' pu áncacaj i nye tyenyij jitze a'íjna i paj jin tyina'táratziiri' mequee i sarátyee i nye tyényi'tze'.

104 A'íj nu nyeríj jitze je'raa i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca' nyej nyij tyojó'iteej,

a'íj nu jin néijmi'i xana've' je'ej maj hue'tzij jin tyityetyúucha'ij.

105 A'nyúuca pu tatzárij pué'een jó'nyaj ja'ra'íicajmee

ajta a'íin pué'een i ti jin huányeeri'ij i nyajuyéj jitze.

106 Tyí'tíj nu jin tya'tányaratziiri', a'íj nu nyij jin aránya'astesij:

¡néijmi'i nu jin a'yan rinyij je'ej ti tyí'xaj i nyúucarij ti tyámua' een muáaj paj jaatyájtóo!

107 Tavástara', je'ej nu tyé'nyamua'tzej;

¡júuricamej naatá', a'yájna pati'ij tya'tá'ratziiri'!

108 Ancuriáa', Tavástara', je'ej nyaj tyí'muatyojtzi're' i nye tyenyij jime', pajta je'en a'nyúuca náamua'tyej.

109 A'náj tina'aj nu a'áa já'sejre' jo'maj tyityajá'cui'caa,

ajta canu yó'hua'naj je'ej paj muáaj tyinaamuá'tyej.

110 A'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij mu jaxie've' maj naatyéevi', ajta nyáaj canu ajtayí'ij a'íjci jitze i nyúucarij muáaj paj jaatyájtóo.

111 A'íjna i nyaj jusén jime' jajcha'íj na'mej a'í pu a'ín pué'een a'nyúcaaa, j'i'nye a'íj nu jin nyetyamua've' i nyaxiéjnyu'caa tzajta'.

112 Nyaxiéjnyu'caa nu jin a'yan tyu'tányaxajtaca' nyaj ja'rá'astej i nyúucarij muáaj paj jin tyí'íjta, a'yaa nu jusén jime' rinyij 'asta na'aj quee néijmi'i tye'entyipuá'rej.

113 Nyahua'xana've' i tyeítyee maj quee a'yan ricij je'ej maj tyí'xaj, ajta a'íj nu xie've' je'ej paj tyí'nyamua'tyej.

114 Muáaj paj a'ín pué'een i ti nyajapuáj huatányuusij pajta nyecha'íj; a'íj nu jitze tyí'íjchó've' i nyúucarij muáaj paj jaatyájtoo.

115 ¡Nye jimi xu ajtáciinyej, mu siaj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj, j'i'nye a'yaa nu nyáaj tyá'xie've' nyaj ja'rá'astej je'ej ti tyu'ta'íjtaca' i nyaj Díos!

116 Ca'nyíjra'aj paj naata'an, a'yájna pati'íj tya'tá'ratziiri', aj nu nyij júurij na'mej;

¡capáj tyí'tá'care'en nyej nyij je'ej tyo'tányamua'tyij a'íjci jime' je'ej nyaj tyí'íjchó've'!

117 Naatáhuüre', aj pu'íj nyéetzij nyahuüre'en;

a'yaa nu nyij a'náj tina'aj tya'rá'astej i nyúucarij muáaj paj jin tyí'íjta.

118 Muáaj paj mahuóohua'naj a'íjma i maj ajta'íj a'nyúcaaa jitze, j'i'nye capu tyí'tíj huüre' je'ej maj a'íjmaj metyityoomuámua're'ej.

119 A'íjmaj i maj je'ej pua'aj ricij i cháanacaj japua a'jimi mu a'yan een ti'íj i xiéerij,

a'íj nu jin nyáaj jaxie've' je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca'.

120 Nye tyévira' pu juvivej a'íjci jime' nyaj tzáahuatyí'ra'aj a'jimi tyícha'íj; ¡jéehua nu huápuí'íj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'íj i nyúucarij muáaj paj jaatyájtoo!

121 Canu a'náj jaatapuá'citaca' a'íjci i nyaj jin tyámua' tyi'tyínyecha'íj, capáj nyatato'ra'an a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj nya'uurej.

122 Muáaj paj a'íj jin antyía'mua'reeriaj ti'íj nye jimi tyámua' tyí'eenye', miche' quee je'ej pua'aj nya'uuriaj i maj je'ej pua'aj tyí'jepe'.

123 Pu'ríj i nyaji'íj tácu'a'naxij a'íjci jime' nyaj tyí'íjchó've' paj nyajapuáj huatányuunyij, nyetyí'íjcho've' paj nái'rátoonyij, a'yájna pati'íj tya'tá'ratziiri'.

124 Tyámua' paj tyeetyátoonyij a'íjci i ti muéetzij muahuüre' a'íjci jime' i paj jin taxie've'.

¡Náamua'tyej i nyúucarij paj jin tyí'íjta!

125 Nyáaj nu a'ín pué'een i ti muahuüre'.

Naatá' nyej nyij tyojó'iteej,

j'i'nye a'yaa nu tyá'xie've' nyaj jáamua'tyij a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyí'íjta.

126 Tavástara', pu'ríj hua'xa'puí'in paj tyi'tíj jin je'ej huárinyij,

j'i'nye camu che' a'yan ricij je'ej paj muáaj tyitaamuá'tyej.

127 Ji'nye nyáaj nu jaxie've' a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca' jéetze' nu a'íj xie've' nyequee i ooroj ti jumua'tíj.

128 A'íj nu jin a'nyúcaaa jitze tyí'nyamua'tyej

nyajta néijmi'i xana've' i maj hue'tzij jin je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj.

129 Naa pu huasé'rin a'íjna i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca';
a'íj nu jin ja'astej.

130 Tyámua' pu naa tyihua'tányeeritye' a'nyúucaa tìpua'aj tyámua' naa
metyaataxáj,

tyámua' pu tyihuá'mua'tyej a'íjma i tyeítyee maj quee óotzaahuatye'.

131 Huápui'íj nu jaxie've' nyati'íjta tyu'taxáj
ji'nye jéehua nu jaxie've' a'nyúucaa.

132 Naaséj, pajta je'en ná'ancu'vaxi' nyéetzij,
a'yájna patí'íj ricij a'íjma jimi i maj muaxie've'.

133 Naatá' nyej nyij a'yan tyu'mé'en tí'ij tyi'huóoxie've' a'nyúucaa jitze;
capáj tyi'tá'care'en tí'ij a'ín tyi'nye'íjtye'ej i ti je'ej pua'aj een.

134 Nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjma jimi i tyeítyee maj je'ej pua'aj ricij,
ji'nye a'yaa nu tyá'xie've' nyaj néijmi'i ará'astej i nyúucarij muáaj paj jin
tyí'íjta.

135 Tyámua' paj naa tyeeséj a'íjci i ti muéetzij muahuiire',
pajta je'en náamua'tyej i nyúucarij i paj jin tyí'íjta.

136 Jéehua nu huápui'íj eetaja'ra'tajyi'íj i nyaj jüise'
ji'nye camu ja'aste je'ej paj tyí'tamua'tyej.

137 Tavástara', muáaj paj néijmi'i jin tyámua' een;
tyámua' pu naa tyu'tóoje'yey i nyúucarij paj jin tyí'íjta.

138 Néijmi'i i nyúucarij i paj jin tyu'ta'íjtaca'
tyámua' pu een ajta a'yan tyi'jí'ré'can jime'.

139 Jéehua nu je'ej tyé'nyamua'tzej a'íjci jitze a'nyúucaa,
ji'nye a'ímaj i maj nyéjcha'íire' mu'ríj yo'huá'xíj.

140 A'íjna i paj jin tya'tá'ratziiri' pu arí néijmi'i tyu'tyáamue'tíj;
a'íj pu jin jaxie've' a'íjna i ti muéetzij muahuiire'.

141 Canu tyi'tíj jin á'nyatzaahuatye', majta mu manúujipua,
ajta canu yó'hua'naj i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

142 A'íj paj muáaj jin tyá'xa'pui'íntare' i ti tyámua' een,
ajta a'yan tyi'jí'ré'can jime' je'ej paj tyí'tamua'tyej.

143 Je'ej nu tyé'nyamua'ajcaa nyajta quee je'ej jájtyoova'aj,
ajta a'íj nu jin huatányetyamua'vej i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

144 A'náj tina'aj pu tyámua' een je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca';
jnaatá' nyaj tyojo'itéej ná'ra'nyij nyej nyij a'íjna jin júuríj!

145 Tavástara', néijmi'i nu i nyaxiéjnyu'caa jin muaatájeevij,
jpata'aj naatájeevej, ji'nye a'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'nyúucaa ará'astej!

146 Muéetzij jimi nu huatyényuusij, naatáhuire'
nyej nyij ja'rá'astej je'ej paj muáaj tyu'ta'íjtaca'.

147 Tí'íj quee eexúj huatapua'rej, na'ajchesij nyej nyij muaatáhuavii paj
naatyáhuire'en,

a'íj nu jitze tyi'íjchó've' je'ej paj muáaj tyina'táratziiri'.

148 Ajta tí'íj quee eexúj huariá'tica'rej, nyaji'íj pu arí tyámua' een tí'íj
huatáxa'íire'en

nyej nyij a'íj jitze tyi'huényamua'tziitye'en i paj jin tyina'táratziiri'.

149 Náanamujri' je'ej nyaj tyi'tyényuusij, Tavástara', a'íjci jime' i paj
nyaxie've';

júuricamej naatá', a'yájna patí'íj períj tyámua' naa tyaaxá'pui'íntarej.

150 Vėjri' mu nye jimi yésejre' a'ímaj i maj je'ej pua'aj nya'uuriajmuí',
ajta amu' ímuáj já'sejre' a'íjci jitze muáaj paj jin tyí'mua'taj.

151 Muáaj, Tavástara', vėjri' paj yésejre',
ajta néijmi'i a'nyúcaaa a'yan tyí'jiré'can jime'.

152 Nu'ríj ará'tyeej nyaj jamua'tyej a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin
tyu'ta'íjtaca',
muáaj paj jusén jime' tyámua' naa tyeetyájtoo.

153 Huasėj i nyaj jin je'ej tyé'nyamua'tzej pajta je'en nyajapuáj hu-
atányuunyij,
ji'nye canu nyeexúj yo'huá'xij je'ej paj muáaj tyinaamuá'tyej.

154 Tyámua' paj tyaataxáj je'ej nyaj tyí'tyínyecha'ij pajta níi'rátoonyij;
jjuuricamej naatá', a'yájna pati'ij tya'tá'ratiiri'!

155 Capáj a'íjma huatyáhuiire'ej i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij,
ji'nye camu a'yan tyityaajú' pati'ij a'nyúcaaa jin tyu'ta'íjtaca'.

156 Tavástara', va'cán paj jin huápui'ij taxie've';
jjuuricamej naatá', a'íjci jime' i paj jin tyámua' naa tyá'xa'pui'intare'.

157 Mamui'ij i maj nyéjcha'íire' majta i maj je'ej pua'aj nya'uurej,
ajta canu nyáaj ajtayí'ij a'íjci jitze i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

158 Canu hua'sejramu' i maj avíitzij jin je'ej pua'aj ricij,
a'ímaj i maj quee ja'astej a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

159 Tavástara', huasėj nyaj jéehua jaxie've' a'íjci i nyúucarij muáaj paj jin
tyu'ta'íjtaca';

jjuuricamej naatá', a'íjci jime' i paj nyaxie've'!

160 A'nyúcaaa jitze pu néijmi'i séejre' i ti jiré'can jime';

jusén jime' pu séejre' ajta tyámua' een néijmi'i i nyúucarij muáaj paj jin
tyu'ta'íjtaca'.

161 A'ímaj i tyeítjee maj jéehua uhuácaca'nye' mu cha'mana'aj nyamuar-
itye',

ajta i nyaxiéjnyu'caa pu jéehua jaatyátzaahuaty'e'ej a'íjci a'nyúcaaa.

162 Nyáaj nu a'íj jin nyetyamua've' i paj jin tyina'táratziiri',
a'yájna ti'ij a'tíj ti a'íj huátyoonyij i ti jéehua tyá'najchij.

163 Nyáaxana've' i ti hue'tzij pué'een, canu jaxie've' ti nyej jitze séjre'ej,
ajta a'íj nu xie've' je'ej paj muáaj tyí'nyamua'tyej.

164 A'náj tina'aj nu tyí'muatyojtzi're'

a'íjci jime' i nyúucarij ti tyámua' een muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'.

165 A'ímaj i maj jaxie've' je'ej paj muáaj tyí'mua'taj juxáahuaj mu naa
tyí'tyesejre',

ajta quee tyí'tíj je'ej huá'uurej mej mij eeriá'itzen.

166 Tavástara', a'yaa nu tyí'ijchó've' paj nyajapuáj huatányuunyij,
ji'nye néijmi'i nu jin a'yan tyu'méj pati'ij a'nyúcaaa jin tyu'ta'íjtaca'.

167 Nyáaj nu néijmi'i a'nyúcaaa já'astej
néijmi'i nu i nyaxiéjnyu'caa jin jaxie've'.

168 Nyáaj nu já'astej i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca';

muáaj paj néijmi'i mua'reej je'ej nyaj tyí'tyínyecha'ij!

169 Che' a'áa ja'rá'astij i nyaj jijhuaj, Tavástara', a'ájna jo'paj muáaj
já'sejre';

jnaatá' nyej nyij tyojó'iteej, a'yájna pati'ij tyaataxájtaca'!

170 Che' muéetzij jimi ja'rá'astij je'ej nyaj tyi'tyényuusij;
 ¡pajta nü'rátoonyij, a'yájna pati'ij a'nyúucaá jin tya'tá'ratziiri!
 171 Che' i nye tyenyij jitze huatánamuajre'en i chuíicarij,
 ji'nye muáaj paj a'ij náamua'tyej i nyúucarij i paj jin tyi'ijta.
 172 Che' i nye tyenyij a'ij huatáchuiicaj je'ej paj muáaj tyina'táratziiri',
 ji'nye néijmi'i pu tyámua' een a'ijna i nyúucarij i paj jin tyu'ta'íjtaca'.
 173 Che' tyámua' eenye' a'muáca' pej pij naatáhuüire'en,
 ji'nye jéetze' nu a'ij huataxie'vej je'ej paj tyu'taxájtaca'.
 174 Tavástara', ja'yaa nu jéehua tyá'xie've' paj nyajapuáj huatányuunyij!
 ¡Nyáaj nu a'ijna jin nyetyamua've' je'ej paj tyi'nyamua'tyej!
 175 Nyáaxie've' nyaj júurij nyej nyij tyimuaatatyójtzi're'en;
 che' a'ín naatyáhuüire'en muáaj paj jin tyámua' tyá'xa'pui'intare'.
 176 A'yaa nu tyojo'vej ti'ij i cánya'aj, ¡mu paj jo've'me'en pej pij nyéetzij
 náahuoonyij
 ji'nye canu nyeexúj yo'huá'xij i nyúucarij muáaj paj jin tyu'ta'íjtaca'!

120

Je'ej tyaj tyityeetyényuunyij a'íjci jime' ti jéehua je'ej pu'a'aj tyi'ricij
 Cuínarij i maj jin huatyáaju'un
 1 Nyati'ijta je'ej tyé'nyamua'ajcaj, Tavástara' jimi nu huatyényuusij,
 a'íi pu'ij naatájeevij.
 2 Tavástara', nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjma jimi i maj tyi'hue'tacaa
 pajta a'íjci jimi i nyanúrij ti hue'tzij jin tyi'xaj.
 3 ¿Tyi'tanyí pajtáhua'aj ancúriáa'sij, nyanúrij paj tyi'hue'tacaa?
 4 ¡Í'rij ti huápui'ij tye'entyipityíjimee i maj jin nyo'sii!
 ¡Ajta i ti'ixcuáa ti huápui'ij a'táatimee!
 5 ¡Che' je'ej tyi'nyahuüire'ej, nyaj a'yan a'yaa tyiche' iie'e'ej Mésec ti'ij i ti
 séej chuéj japua já'ma'can
 nyajta a'áa ja'huányechejtyej jo'maj a'íimaj tyojo'tyá'inaamuaa i Quedar
 maj jitze ajtyáma'can!
 6 Nu'rij á'tyeej nyaj a'áa ja'chej a'íjma tzajta' i maj quee jaxie've' maj
 juxáahuaj huacháatime'nyij;
 7 ¡nyati'ijta nyáaj a'íjna xajtaj tyaj taxáahuaj huacháatime'nyij, a'íi mu a'ij
 huataxájta je'ej maj tyityeetyényo'se'en!

121

Tavástara' pu a'ín pu'éen i ti tyámua' tyi'muacha'ij
 Cuínarij i maj jin huatyáaju'un
 1 Nyati'ijta i jír'ij huaséj a'yaa nu tyu'taxájtaj tijin:
 “¿Jo'nyij je're'nyesij i ti naatyáhuüire'ej?”
 2 Tavástara' jimi pu jo'va'ma'aj ta'mej i ti naatyáhuüire'ej,
 a'ijna i ti jaatyáaahuaca' i tajapuá ti séejre' ajta i cháanacaj.
 3 ¡Capu a'náj tyu'tá'sij pej pij eetávetyij!
 ¡Capu a'náj huatácusij a'ijna i ti muacha'ij!
 4 Capu, capu a'ín a'náj tyácusij;

capu a'náj tyácusij a'íjna i ti hua'ajséejra i Israel maj jitze ajtyáma'can.

⁵ Tavástara' pu a'ín pué'een i ti muacha'ij;

Tavástara' pu a'ín pué'een i ti quee tyu'tá'sij ti'ij tyi'tíj je'ej mua'uurej, i ti véjri' a'jimi séejre' ti'ij maaatáhuire'en.

⁶ Capu i xicáj je'ej mua'uurej ti'ijta tújca putyi'rijcáj, capu ajta i máxcirie' ti'ijta huatíca'aj.

⁷ Tavástara' pu néijmi'i jin tyámua' tyí'muacha'ij; a'í pu jacha'ij a' júuricamej.

⁸ Tavástara' pu muacha'ij jo'tij na'aj paj jooma'aj puá'mej i juyéj jitze, ijíj ajta jusén jime'.

122

Je'ej maj tyaatáchuicaj i Jerusalén

Cuínaríj i maj jin huatyáaju'un, David ti ja'a'rij

¹ ¡Jéehua nu huatánetyamua've'sij mati'ijta a'yan tyinaaté'exaatye'en tijin:

“Che'rej a'ájna jo'tij jo'tyéjvee i tyeyúujra' i Tavástara'”!

² Jerusalén, ¡tu'ríj utyárupij a'ájna jo'tij ja'pueertaj!

³ Jerusalén, chájta'naj ti huatyáaavijhuaca' mej mij néijmi'i a'áa jóosi'rihua'an a'áa maj jo'cháatimee.

⁴ A'áa mu ja'rá'ixaj a'íimaj i maj Tavástara' jitze ajtyáma'can mej mij tyaatatyójtzi're'en i ti jin ántyapua,j, a'yájna mati'ij tyihuo'ta'íj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

⁵ A'áa pu ja'sejre' jo'maj je'ráatyij i maj tyámua' naa tyá'xa'puí'intare', jo'maj je'ráatyij i maj tyá'xa'puí'intare' a'ájna jo'tij i David ja'chej.

⁶ A'yaa xu mua'aj tyu'taxáj néijmi'i i juxiéjnyu'caa jime' tijin:

“Che' tyámua' tyí'eenye' muéetzij jimi, Jerusalén;

miche' juxáahuaj huacháatime'nyij a'íimaj i maj muaxie've'.

⁷ Che' tyámua' tyí'eenye' a'íjci jitze i paj jin curiá'nami', majta tyámua' tyí'cha'íj a'újna jo'maj je'ráatyij i maj tyí'ijta.”

⁸ Ajta ijíj, a'íjma jitze ma'can i nye'ihuáamua' majta i maj nyamua'tyej a'yaa nu tyu'taxájtaj tijin:

“Che' néijmi'i tyámua' tyí'eenye' muéetzij jimi.

⁹ A'íjci jitze ma'can i tyeyúujra' i Tavástara' taj Dios a'ij nu huonyij i ti tyámua' een muéetzij jimi.”

123

Tyiche' taxáahuaj huatyényuunyij i Dios jimi jitzán tyetyi'ca'nyáaj

Cuínaríj i maj jin huatyáaju'un

¹ Muéetzij jimi, Tavástara', nyamuaséeraj nu nyámuahuavii, muéetzij jimi, tajapúa paj tyejé'ijtaj.

² Tya'raséeraj tu jahuavíj i Tavástara' taj Dios, a'yájna ti'ij i tyáati' ti tyí'ijtyi're' tya'ráasej a'íjci i ti tyé'ijtye', a'yájna ti'ij i íiti' ti tyí'ijtyi're' tya'ráasej a'íjci i ti tyé'ijtye', a'yan tyetye'ejcho've'ej ti'ij a'ín tá'ancu'vaxi'in.

3 Tá'ancu'vaxi' ityájma, Tavástara';
 tá'ancu'vaxi' ityájma,
 ji'nye catu che' janamuajracuj i maj je'ej pua'aj tyí'taxaj.
 4 ¡Tu'rj jéehua jaapuéjtzitariaca'
 a'íimaj maj je'ej pua'aj tyí'taxaj i maj chíjtyaanyi'ij pué'een
 majta mu a'íimaj taxana've' i maj jéehua óotzaahuatye'!

124

Dios pu a'ín pué'een i ti japuan huatányuusij i Israel

Cuínarij i maj jin huatyáaju'un, David ti ja'a'rij
 1 Tipua'aj i Tavástara' quee tajamuán yésejria'aj
 miche' a'íimaj jaataxáj i maj Israel jitze ajtyáma'can,
 2 tipua'aj i Tavástara' quee tajamuán yésejria'aj
 mati'ij i tyéyacaá ájhuiixij mej mij taatanyo'si'tye'en,
 3 a'íi mu néijmi'caa ta'antyipua'aritye'nyijche'en
 mati'ij a'íimaj tajimí jéehua huatanyínyu'cacuca'.
 4 Aj pu'ij i jájtyij ca'nyíin jin ta'antinyíche'en;
 játya'naj pu tajapúa huatamui'yéenyijche'en.
 5 ¡Ajta i jájtyij ti ca'nyíin jin tyájujhua'naj
 a'íi pu ajta tajapúa huatamui'yéenyijche'en!
 6 ¡Che' tyámua' éenye'ej séjre'ej i Tavástara',
 i ti quee tyu'tá' mej mij taatyátzaanaxi'in i jutaméj jime'!
 7 Tu'rj huatáta'uj mej mij quee taavívi'
 ti'ij i pína'aj ti huatóo'uj mej mij quee jáame'nyij,
 a'íi pu huatyátzaanyixij i maj jin jaxie'va'ca'aj maj taavívi', ityáj tu tyij
 huatáta'uj.
 8 A'íjna i ti taatyáhuire'ej Tavástara' jimi pu jo've'yi'ij,
 a'íjna i ti jaatyátaahuaca' i tajapúa ti séejre' ajta i cháanacaj.

125

Dios pu huá'cha'ij a'íjma i maj jitzán ajtyáma'can

Cuínarij i maj jin huatyáaju'un
 1 Capu tyi'tj je'ej huá'uurej a'íjma i maj Tavástara' jitze tyí'ca'nyej,
 a'yájna ti'ij ajta i jirj Sión ti ántyapuaaj, a'íi pu jusén jime' séejre'.
 2 A'yájna ti'ij i jirj ti ataquéetime a'ájna a Jerusalén,
 a'yaa pu i Tavástara' tyihua'riá'naa i jutyeítyeristyamua' ijij ajta jusén
 jime'.
 3 A'íjna i ti quee tyámua' tyí'ijta capu jusén jime' tyi'íitaj ja'mej
 a'íjca japua i chuéj Dios ti a'íjma huatá' i jutyeítyeristyamua',
 na'riij quee a'íimaj mu i maj tyeítyeristyamua'me'en pué'een
 huatyóohuisij mej mij je'ej pua'aj huárinij.
 4 Tavástara', tyámua' paj tyihuo'tyátoonij a'íjma i tyeítyee maj tyámua'
 tyityetyúucha'ij,
 a'íjma i tyeítyee maj tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta',
 5 ajta a'íjma i maj juyéj jitze huaju' ti quee tyámua' een

a'yaa paj huó'uurej tí'ij a'íjma jimi atyojo're'nyesij i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

¡Che' tyámua' tyí'eenye' a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can!

126

¡Muáaj paj a'yan tyú'uurej tí'ij tajimí tyámua' tyá'ra'nyij!

Cufinarij i maj jin huatyáaju'un

¹ Tí'ij i Tavástara' seequéj tyeetyájtóo i Sión,
a'yaa pu to'taséjra cuxáa tyaj tyí'tyámaarasime'en.

² Aj pu'ij i tatyényij jitze huataséjre
tyej tyij huána'nan tyajta huajíjhua tyatatyámua've'ej;
aj mu mij i maj quee tyá'tzaahuatye' a'yan tyí'xajtaca'aj tijn:
“¡Tavástara' pu va'cán jin tyámua' tyú'ruuj a'íjma jimi!”

³ A'yaa pu tyí'ja'yájna, Tavástara' pu va'cán jin tyámua' tajimí tyú'ruuj,
a'íj tu jin huátatyamua'vej.

⁴ ¡Tavástara', ajtáhua'aj paj tyu'tá'an tí'ij tajimí tyámua' tyá'ra'nyij,
a'yájna tí'ij seequéj tye'mej tipua'aj muaatyéviiyej a'ájna jo'tij quee
já'tyí'tij!

⁵ A'íjmaj i maj juyíneyej metyi'huaste',
a'í mu tyí'ciítyen majta je'en jijhuan a'íjci jime' i maj jutyamua've'ej.

⁶ Tyij majta móoj juyíneyej ayóotisima'aj cústaaj jitze i jatzíj,
a'í mu tyí'chuiicaj huaria'ciínyij a'íjci jime' i maj jutyamua've',
majta jéehua jaa'á'sima'aj i tyeríicuj ti huáciiriaca'.

127

Néijmi'i pu i Tavástara' jitze tyeje'ráma'can

Cufinarij i maj jin huatyáaju'un, Salomón ti ja'a'rij

¹ Tipua'aj i Tavástara' quee ja'ajtaahuaj i chí'ij,
capu tyí'tíj je'ej tyí'huüre' tipua'aj metyí'muarie'ej i chí'ij maj tyí'ta'huacaa,
tipua'aj i Tavástara' quee jacha'íj i chájta'naj,
capu tyí'tíj je'ej tyí'huüre' maj ixie'ria'aj i maj tyí'cha'ij.

² Capu tyí'tíj je'ej tyí'huüre' maj tyí'muarie'ej tí'ij na'aj tye're'nyej i xicáj
'asta na'aj quee uja'ancájrutyej,
majta je'en tyú'cua'nyij a'íjci jime' maj ca'nyín jin tyu'muáriej,
tí'ij i Dios tyihua'tá'caa i maj jimi tyámua' een mati'ij a'íjmaj móoj
tyácu'tzij.

³ A'íjmaj i tayójmua' maj nanie'huacaa
a'í mu a'íin pué'een i Tavástara' ti jin tyámua' tyitaatyátoosij.

⁴ A'íjmaj i tayójmua' maj nanie'huan tyati'ij tyooj tyáamua
a'yaa mu een tí'ij i i'rij muáca'ra'an jitze a'íjci i ti nyo'sii.

⁵ ¡Che' huatóotyamua've'en a'íjna i tyáati' ti jéehua a'yan énya'can
tyiyójmua'!

Capu tyévi'si' huataséjre'ej a'íjma jimi i maj jájcha'íire'
tí'ij a'íjma jin huatyóohuüre'en a'íjma jimi i maj tyityatatyíj.

128

Tyi'táj tyej tyámua' naa tya'ancuriáa'sij i Tavástará' jimi

Cuínaríj i maj jin huatyáaju'un

¹ Huatá'tyamua've' muáaj, mu paj tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'ij i Tavástará'

pajta juyáara' jítze ucáamej.

² A'íj paj tyí'cua'nyij tyi'táj paj jin tyu'muáriej, puatá'tyamua've'sij ajta tyámua' tye'mej a'jimi.

³ Ajta a'ájna a'chi'táj jo'paj ja'chej, a'íj pu a'yan éenye'ej ta'mej ti'ij i úuvaj ti jéehua taca', majta a'yóojmua', mati'ij ataráasajra'nyij jo'siaj tyajá'cua'caa, a'yaa mu éenye'ej muá'ju'un ti'ij i ítyí'rij ti jéehua eere'nyaxij.

⁴ A'yaa pu i Tavástará' tyámua' tyeetyátoosij a'íjci i tyéviij ti tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'ij.

⁵ ¡Che' i Tavástará' tyámua' tyimuaatyátoonyij a'ájna imuáj a Sión!
¡Pajta jaaséj ti tyámua' tyí'een a'íjma jimi i maj Jerusalén já'ma'can a'náj tina'aj patí'ij pana'aj á'tyeeren pajúurij!

⁶ ¡Che' a'yan atyojo're'nyej pej pij huo'séj a'yaaxújmua'!

¡Che' tyámua' tyí'eenye' a'íjma jimi i maj Israel jítze ajtyáma'can!

129

Tavástará' pu tatá'caa tyaj taxáahuaj séjre'ej

Cuínaríj i maj jin huatyáaju'un

¹ Jéehua nu nyeríj je'ej pua'aj tyi'huányaxaamujrij nyati'ij nyana'aj tyú'tyamueestariaca' miche' a'yan tyu'taxáj i maj Israel jítze ajtyáma'can,

² jéehua nu nyeríj je'ej pua'aj tyi'huányaxaamujrij nyati'ij nyana'aj tyú'tyamueestariaca', ajta camu nyéetzij tyi'táj jin je'ej náaruj.

³ Mu'ríj tyinaapuéj i nyahuárij jítze a'íjci jime' maj nie'tyáavaxij, ajta va'táj pu ere'séere'ejme jó'nyaj tyajá'puejtyi',

⁴ ajta a'ájna i Tavástará', i ti tyámua' tyi'tyúucha'ij, a'íj pu nyajapuáj huatanyúj a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

⁵ ¡Miche' a'íjmaj huatóotyevi'ra'astaj majta je'en huatáo'uunaj a'íjmaj i maj jájcha'íire' i Sión!

⁶ ¡Miche' a'yan huárinyij ti'ij i tu'píj chi'ij japua ti tyé'ejnyinyij, mati'ij quee xu je'ejtzaanaxi'in a'íj pu huatyáhuasij!

⁷ Tu'píj ti quee tyi'táj huíire' muáca'ra'an jítze a'íjci i tyeríicuj ti síire' ajta ja'antyáji'quiiij;

⁸ tu'píj ti quee a'táj a'yan tyaataxájta yee:

“¡Tavástará' pu tyámua' tyeetyájtóo!”

Ityáj tu mua'ajmaj tyámua' tyajamuaatyájtóo a'íjci jítze ma'can i Tavástará'.

130

Tyiche' i Tavástará' jitze tyú'ca'nyej

Cuínaríj i maj jin huatyáaju'un

¹ A'ájna jo'tíj jo'cá'asej a ti huápuí'íj ja'tyácun

a'áa nu muéetzij jimi huatyényuusij, Tavástará'.

² ¡Huánamuajrí!, Tavástará', je'ej nyaj a'jimi tyi'tyényuusij!

¡pajta jáanamuaaj je'ej nyaj tyi'jíhuaj nyáhuoo muéetzij jimi!

³ Tavástará', Tavástará', tipua'aj a' peyóomua'reerej tyi'tíj maj jin quee xá'puí' huaríj,

¿a'tanyíj pu jooréenyijche'en tí'íj júurij huatyá'ítzeere'en?

⁴ Ajta muéetzij tu jimi jatyoonyij pej pij tyitaatú'uunyí',

tyej tyij muaatyátzaahuatye'en.

⁵ Néijmi'i nu i nyajúuricamej a'íj jitze tyi'íjchó've' i Tavástará', nyajta nu i nyúucaría'ra' jitze tyí'ca'nyej.

⁶ Nyáaj nu i Tavástará' jitze tyi'íjchó've'ej

mequee a'yan a'íimaj i maj tyí'cha'íj tye'ejchó've' ti huatapua'rej.

A'yájna matí'íj i maj tyí'cha'íj tye'ejchó've' ti huatapua'rej,

⁷ Tavástará' jimi xu tyu'chó've'en, mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, jí'nye a'íj pu jitze séejre' i ti jin taxie've' ajta i tyaj jin taxáhuaj séjre'ej.

⁸ ¡A'íi pu hua' japua huatányuusij tyi'tíj maj jin quee xá'puí' huaríj i Israel maj jitze ajtyáma'can!

131

Tyiche' huatyényuunyij jitzán tyetyi'ca'nyáaj

Cuínaríj i maj jin huatyáaju'un, David tí ja'a'rij

¹ Tavástará', capu i nyaxiéjnyu'caa tyi'tíj jin óotzaahuatye',

canu nyajta je'ej pua'aj tyihuojó'sej,

canu tyi'tíj jéehua xie've' nusu i tí naa tyu'sé'rin

tyi'tíj nyaj quee pújoorej nyej nyij ja'ancuríá'an.

² Ajta a'yaa nu een, canu ave'nyuu nyajta quee je'ej ricíj,

a'yaa nu een tí'íj i unyáaque'ej maj moochán jaatzí'tyej

ajta je'en i náanajra' tyámua' tyé'vi' i jumúa'ca' jime'.

¡A'yaa nu een tí'íj i unyáaque'ej maj moochán jaatzí'tyej!

³ Mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, Tavástará' xu jitze tyi'íjchó've'ej íjij siajta jusén jime'.

132

Tyi'tíj tí i Dios ja'táratziiri' a'íjci i David

Cuínaríj i maj jin huatyáaju'un

¹ Ootámua'reej, Tavástará', a'íjci i David

pajta néijmi'i tyi'tíj tí jin je'ej tyóomua'tzej,

² ootámua'reej tyi'tíj tí jin tyámua' naa tya'tóoratzíiri',

muéetzij jimi, a'íjna i tí néijmi'i jin antyúumua'reej a'íjci jimi i Jacob.

³ "Canu nye chí'táj ujo'tyárutij

canu nyajta huatyáhuí'sij nyej nyij huányaso'pe'en,

4 canu ootyácusij
 canu nyana'aj cǎi tyi'rácusij,
 5 nyati'ij quee eexúj chi'ij huátyoonyij
 a'ǎin tí'ij ja'a'rij i Tavástara', i tí néijmi'i jin antyúumua'reej a'ǎjci jimi i
 Jacob."

6 A'áa tu a Efrata jáanamua'jri' maj jatyáxajtasima'aj i tí jitzán séejre' i
 paj jin tya'tá'ratziiri',
 tyajta je'en a'áa itzitáj yo'tyoj a'áa tí ja'ajtyáma'can a Jáar.
 7 iTyiche' a'áa jó'ju'un i tyeyúujra' tzejta' i Tavástara'!
 iTyiche' jimi tyítunutaxi'in véjri' jo'tij a'ǎin ja'ra'ǎicajmee!

8 Ájchesij, Tavástara', a'ǎjci jime' i tí jitzán séejre' i paj jin tya'tá'ratziiri',
 pajta je'en mujo've'me'en a'yájna jo'paj ja'huá'so'pe'en.
 9 Miche' tyámua' tyityatóosejrata a'ǎimaj i maj a'jimi tyi'huüre',
 majta jutyamua've'ej huajíjhua i maj a'jimi tyámua' een.
 10 A'ǎj paj ootámua'reej i David, muéetzij tí muahui're',
 capáj majúujǎpuan a'ǎjci i rey muáaj paj ja'antyhúoj.

11 Tavástara' pu tyi'tǎj jin tyámua' naa tya'táratziiri' a'ǎjci i David,
 a'yaa pu'ij néijmi'i jin tya'róo'astej je'ej tí tya'táratziiri'.
 12 "Séej nu va'cán jin tye'entyárújtje'ej muéetzij tí jitze eerányesij.
 Tǎpua'aj a'yóojmua' ma'rá'astej je'ej nyaj tyi'tǎj jin tya'tányaraj
 majta a'ǎjci i nyúucarij i nyaj jin tyihuá'mua'tyen,
 majta je'en a'yan majta huárinyij i hua'yojmaa' a'ǎjma
 a'ǎjma pu jitze jusén jime' séeria'aj ja'mej i maj jin tyu'ta'ǎjtaj."

13 iTavástara' pu arí a'ǎj antyhúo i jiríj Sión tí antyapua'j!
 iA'yaa pu tya'vá'huoo tí'ij a'áa ja'huóchejtje'en!
 14 "A'ǎi pu i jiríj a'ǎin pué'een i nyaj jitzán jaxie've' nyej jusén jime' a'yan
 séjre'ej,

a'áa nu ja'cháaj na'mej, jí'nye a'yaa pu tyina'ránajchaca'.
 15 Jáehua nu tyámua' tyu'tyátoosij a'ǎjci i tyaja'muacue'raj
 nyajta tyámua' tyihuá'cue'tyej a'ǎjma i maj quee je'ej tyéejviicue'.
 16 A'ǎj nu tyihuo'tyéchejtje'sij i maj jin ja'mua japua huatányuunyij a'ǎimaj
 i maj ja'mua jimi tyi'huüre'
 nyajta nu tyu'tá'sij mej mij jutyamua've'ej muaajíjhua'j i maj jimi tyámua'
 een.

17 A'áa nu nyij tyu'tá'sij tí'ij huataséjre'en i David tí jin antyúumua'reej.
 Nu'rǎj i tatzárij tyámua' huáruuj
 a'ǎj nu nyij jimi jaatyátoosij i rey nyaj nyeríj ja'antyhúoj.
 18 Jáehua nu huápu'i'ij tyévi'si' huo'taséjrataj a'ǎjma i maj jájcha'ǎire',
 ajta a'ǎj nu huápu'i'ij tyámua' naa tyu'taséjrataj."

133

Je'ej tyej tyaatáchuiicaj i tí néijmi'caa jin taxie've'
 Cuínarij i maj jin huatyáaju'un, David tí ja'a'rij
 1 iXaaséj tí naa een ajta tyámua' naa tyihuá'sejratye'

maj i maj ju'ihuámua' tyámua' naa néemi'ij metyí'tyechajcaj!
² A'yaa mu een ti'ij i ti naa tyaarie'ej
 i maj hua'vá'hua'tyee i hua' mu'uj jitze a'íjma i tyeyúuj tzajta' maj
 tyí'huüre'
 ajta pu hua'nyeerij jitze hua'cámejra
 'asta na'aj quee hua' cijpíj jitze tyí'astij.
³ A'yaa pu huasé'rin ti'ij i ti huariéenajyi'ij i jirij japua Hermón ti
 ántyapuaaj,
 ajta je'en a'áa ja'rá'ixaj i jirij japua Sión ti ántyapuaaj.
 A'áa pu putyajá'ricij jo'tij i Tavástara' ya'ta'ityacaa
 i ti jin tyámua' tyitaatyátoosij tyej tyij á'tyeevi'in tyajúurij.

134

Che' i Tavástara' tyámua' tyimuaatyátoonyij

Cuínarij i maj jin huatyáaju'un

¹ ¡Che'rél, mua'aj mu siaj jahuüre' i Tavástara'!
 ¡Néijmi'i xu mua'aj tyámua' tyeetyátoonyij i Tavástara',
 mu siaj a'úu je'rú'uj i tyeyúujra' tzajta' ti'ijta huariá'tica'rej!
² ¡Xa'ajméjca'taxi' jo'tij tyámua' tyejé'een
 siajta tyámua' tyeetyátoonyij a'íjci i Tavástara'!
³ ¡Che' i Tavástara', i ti jaatyátaahuaca' i tajapúa ti séejre' ajta i
 cháanacaj,
 che' a'ín tyámua' tyimuaatyátoonyij a'ájna imuáj jo'tij já'sejre' i jirij Sión
 ti ántyapuaaj!

135

Je'ej ti tyi'tíj va'cán jin tyu'muárij i Dios

¹ ¡Aleluuyaj!

Setyu'tatyójtzi're' i ti jin ántyapuaaj i Tavástara',
 mua'aj xu tyaatatyójtzi're'en, mu siaj jahuüre',
² mu siaj a'úu já'sejre' i tyeyúujra' tzajta' i Tavástara',
 jo'tij ja'rájta'cuaj i tyeyúujra' a'íjci i taj Dios.
³ Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara', ji'nye a'íi pu tyámua' een;
 jitzán ma'can xu tyu'táhuicaj, ji'nye a'íi pu tyámua' naa tyi-
 huojó'mua'raj.
⁴ Ji'nye a'íj pu antyíhuo i Jacob, ajta a'yan jaatamua'aj tijin Israel,
 ti'ij a'íin pue'éenye'ej já'ra'nyij i ti jitzán jéehua juxie've'.

⁵ Nyáaj nu tyámua' naa tyá'mua'reej ti i Tavástara' taj Dios
 jéetze' va'cán jin antyúumua'reej quee síij ti ajta tyi'tíj jin antyúumua'reej.
⁶ Tavástara' pu néijmi'i jin a'yan ricij je'ej ti tyi'tíj tyí'xie've',
 a'yaa pu'uj tána'aj u tajapúa ajta íiyan i cháanacaj japua,
 a'yaa pu'uj tána'aj i jájritze' ti'ij jo'tij jo'ca'ástimee tyétye' imuáj.
⁷ Jéetirij pu tyítisij a'ájna imuáj jo'tij jó'asej i cháanacaj,
 ajta tyu'tá'sij mej mij tyóona'axcava'ra'an mej mij jáamua'reej tijin
 muaatyéviij,
 ajta tyu'tá'sij ti'ij ajta huatá'aacarej.

8 A'íi pu a'íin pué'een i ti a'íj jin tyihuo'puéj i ti hua'antyipua'rityej a'íijma i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca' a'áa maj já'chajca'aj a Egipto

majta i huá'ya'muaj i maj majta anáatya'aj huanánie'huaca'.

9 A'ájna jo'tíj jí'ríj jo'huáxiejnuy'caa i Egipto,

a'áa pu jaata'ítyaca' i ti jin naa huasé'rin

a'íjci jimi i ti va'cán jin antyúumua'reej majta i maj jimi tyí'huíire'.

10 Mui'caa pu i chájta'naj a'íj jin tyihuo'puéj i maj jin antyipuá'riaca', ajta huo'cuij a'íijma i maj rey jin tyityetyú'uuca'aj i maj jéehua uhuácaca'nye'ej:

11 a'íjci i Sihón, rey ti jin tyi'tyávaaca'aj a'íijma jimi i amorreo,

a'íjci i Og, rey ti jin tyi'tyávaaca'aj a'ájna a Basán,

ajta néijmi'caa i maj rey jin tyityetyú'uuca'aj a'ájna a Canaán,

12 ajta i tyihua'chuéj a'íijma i maj rey jin tyityetyú'uuca'aj

a'íijma pu huatá' mej mij a'íimaj tya'ancuriáan i tyeityeristyamua'me'en Israel maj jitze ajtyáma'can.

13 Tavástara', jusén pu jin séejre' i paj jin ántyapuaj;

jusén jime' mu muamua'réeriaj mua'mej.

14 Tavástara' pu tyámua' tyihua'xa'pui'ántari'tze'en i jutyéityeristyamua';

a'íi pu hua'cu'vej a'íijma i maj jahuíre'.

15 I hua' sánturistyamua' a'íijma i maj quee tyá'tzaahuatye' ooroj mu jin taavijhua majta pláataj,

tyi'tíj pu'uj tyi'pué'een tyáati' ti jumuáca' jin hua'taahuaj.

16 Mua'ancáatyenyij, ajta camu pújoorej maj tyu'taxáj,

mua'ajri'íjsíjme, ajta camu atanyéjnye',

17 mua'ajtanaxiéejme, ajta camu iityanamúáarajme,

icapu na'aj júuricamej hua' jitze séejre'!

18 A'yaa mu'uj támana'aj een mati'ij i sánturij

a'íimaj i maj hua'taahuaj

majta i maj a'íijma jimi tyá'tzaahuatye'.

19 Mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, setyu'tatyójtzi're' i Tavástara';

mu siaj tyí'huíire' i tyeyúuj tzajta', setyu'tatyójtzi're' i Tavástara';

20 siajta mua'aj levíitaj, setyu'tatyójtzi're' i Tavástara',

mua'aj mu siaj tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'ij i Tavástara', setyu'tatyójtzi're'.

21 ¡Miche' tyaatatyíjtzi're'en a'ájna a Sión

a'ájna i Tavástara', i ti a'áa ja'chej a Jerusalén!

¡Alelúuyaj!

136

I Dios ti jusén jime' hua'xie've' a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can

1 Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara', jí'nye a'íi pu tyámua' een, jí'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

2 Setyu'tatyójtzi're' i Dios ti néijmi'caa tyí'ijtye' i diosij, jí'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

³ Setyu'tatyójtzi're' i hua' Vástara' i maj tyi'táj jin tyityetyu'uj, ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

⁴ A'íjci i ti a'íi na'aj va'cán jime' tyámua' tyí'uurej, ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

⁵ A'ájna i ti jaatyátaahuaca' i tajapúa' ti séejre' a'íjci jime' i ti jéehua tyu'yí'tin,

ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

⁶ A'íjci i ti tyámua' jáaruuj i chuéj i jájtyij japua, ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

⁷ A'íjci i ti jaatyátaahuaca' i xicáj ajta i máxcirie', ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

⁸ i xicáj, ti'ij tújca jin huányeer'i'cij,

ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've',

⁹ i máxcirie' ajta i xú'ra'vetyee, mej mij tíca' jin huányeer'i'cij,

ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

¹⁰ A'ájna i ti tyaapuéj i hua'yoj ti anaquéj huanie'huaca' a'áa maj já'chajca'aj a Egipto,

ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

¹¹ A'ájna i ti hui'rájtoj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can a'ájna a Egipto, ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

¹² a'íjci jime' ti huataméjca'taca' i jumuáca' jime' ti néijmi'i' jin putyí'uurej, ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

¹³ A'ájna i ti hua'puaquéj jájsii i jájrij ti po'vij, ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

¹⁴ A'ájna i ti huo'ta' maj antáciiney i jájritze' a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can,

ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

¹⁵ A'ájna i ti ja'vá'naj a jájritze' ti po'vij a'íjci i ti va'cán jin tyí'ijta a'ájna a Egipto ajta i xantáaru'ustyamua'mua',

ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

¹⁶ A'ájna i ti jutyéityeristyamua' jo'ví'tij a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij,

ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

¹⁷ A'ájna i ti mui'caa antyipua'rityej i maj va'cán jin tyityetyú'uuca'aj rey jime',

ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

¹⁸ A'ájna i ti huo'cuij i maj rey jin tyityetyú'uuca'aj majta jéehua uhuácaca'nye'ej,

ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

¹⁹ A'íjci i Sihón, rey ti jin tyi'tyávaaca'aj a'íjma jimi i amorreo,

ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've',

²⁰ a'íjci i Og, rey ti jin tyi'tyávaaca'aj a'ájna a Basán,

ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

²¹ A'ájna i chuéj ti huo'riáa' i rey maj tyi'tachuéjca'aj,

ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've',

²² ajta je'en a'íjma tyu'tá' mej mij a'íimaj tya'ancuriáan i Israel maj jitze ajtyáma'can,

ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

²³ A'ájna i ti ta'tamuá're'rii tyati'íjtá' á'viicue'ria'aj,

ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

²⁴ A'íjna i ti tajapúa huatányuusij a'íjma jimi i maj tájcha'íire',
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

²⁵ A'íjna i ti tyihuá'cue'tyej i tyeítyee ajta a'íjma i tyi'tyán maj tyityaací'ij,
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'.

²⁶ ¡Setyu'tatyójtzi're' i Dios tajapúa ti já'sejre',
ji'nye capu a'náj antyipua'rij i ti jin taxie've'!

137

Véjri' a'ájna i játya'naj jitze ti a'yan ántyapuaq tijin Babilonia

¹ A'áa tu véjri' ja'ajtyequetima'aj i játya'naj jitze a'áa tyeje'ejtyáma'can a
ti a'yan tyaja'rájtyapuaq tijin Babilonia
tyátayiinyaca'aj tyati'íjtá a'íj ootámua'reej i Sión.

² Tyajta a'íjci jitze i ti huá'uuj álamu ti huatóomua'aj a'áa ti ja're'vej
a'chájta'

a'íj tu jitze antyaja'cávihuaj i tyí'tacanaaj.

³ A'ájna, a'íimaj i maj a'áa tojo'jájpuja mataavíni'raj,
a'íimaj i maj néijmi'i tyitu'huári'ri',

a'íi mu tahuaviiraca'aj tyej tyij tatyámua've'ej tyetyu'táchuiicaj,
ityej tyij a'íj tyu'táchuiicaj i chuicarij a'áa ti tyajá'ma'can a Sión!

⁴ ¿Nyi ityáj tyetyu'táchuiicaj i Tavástara' tyi'chuiicarij
a'íjci japua i chuéj jo'maj je'ej pua'aj já'ricij?

⁵ ¡Típua'aj muéetzij nyamojo'hua'xin, Jerusalén,
che' i nyamuáca' huatyáahuaj i nyamuáca'ta' ti pujmua'!

⁶ ¡Che' i nyenyanú arávi'taxi'in yujtyí pujmua'
típua'aj nye quee muéetzij mo'támua'ree,
típua'aj pequee muáaj Jerusalén a'íin pué'eenye'
i nyaj jin jéehua nyetyamua've'!

⁷ Tavástara', huo'támua'ree a'íjma i maj a'yan hua'tamuá'muaj tijin
edomitas,

a'ájna matí'ij huatyéenyosej i Jerusalén maj ja'chej, a'íi mu a'yan
tyí'xajtaca'aj tijin:

“¡Xaatyú'uunaj, siajta xu néijmi'i huatyú'uunaj i ti atátaavijhuaj i
chájta'naj jitze!”

⁸ ¡Muáaj, Babilonia, muáaj paj huatyú'uunyi'huaj!

¡Che' huatóotyamua've'en a'íjna i ti mua'antypua'aritye'sij
ji'nye muáaj paj tyojo'riej!

⁹ ¡Che' huatóotyamua've'en a'íjna i ti hua'vivi'ran i a'ti'ríiramua'
ajta je'en huo'tyátzaanaxi'in i tyetyéj japua!

138

Je'ej tyaj tyityeetyényuunij i Tavástara' jimi tyej tyij tyaatatyójtzi're'en

David ti ja'a'rij

¹ Nyetyimuatatyójtzi're'ej, Tavástara', néijmi'i i nyaxiéjnyu'caa jime';
nyajta muéetzij jimi tyu'táchuiicaj a'íimaj metyi'séeracaj i maj muéetzij
muahuíre'.

² A'áa nu pujmua' ja'ajtunutaj jo'tij jo'tyéjvee a' tyeyúuj

nyej nyij tyimuaatatyójtzi're'en a'íjci jime' paj nyaxie've' ajta i ti muéetzij
jimi jì're'can jime',

jì'nye muáaj paj jaataséjrataca' i paj jin ántyapuaj pajta a'nyúucaa
néijmi'que' tí'ij na'aj pua'máj tyí'sejre'.

³ Nyati'ij muéetzij jimi huatyéenyuj, muáaj paj náanamuaajri',
pajta jéetze' ca'nyíjra'aj naatá'.

⁴ Néijmi'i mu tyimuaatatyójtzi're'ej a'íimaj i maj tyí'ijta i cháanacaj japua
matí'ij jáanamuaaj tyi'tíj paj jin tya'tá'ratziiri'.

⁵ A'íi mu tyaatatyójtzi're'ej i Tavástara' a'íjci jime' je'ej ti a'ín
tyu'ta'íjtaca',

jì'nye va'tíj pu séejre' i Tavástara' ti jin naa huasé'rin.

⁶ Tyij ajta i Tavástara' jútye' ímuáj já'sejre',
a'íj pu jitze rányeej i tyévíj ti quee óotzaahuatye',
ajta a'ímuáj já'sejre' a'íijma jimi i maj óotzaahuatye'.

⁷ Tí'ijta je'ej pua'aj nye jimi tyí'rijcaj,
muáaj paj nyecha'íij puá'mej nyej nyij nyooj júurij;
muáaj paj uyo'ta'ityij i paj jin néijmi'i putyí'uurej pajta nyajapuáj
huatányuusij

a'íjci jimi i maj jin nyajaaxiejvi' a'íimaj i maj nyéjcha'íire'.

⁸ ¡Tavástara' pu néijmi'i jin tyámua' tyí'uurej
tyi'tíj ti arí nye jimi a'yan tyu'taxájtaca'!
Tavástara', jusén jime' pu séejre' i paj jin taxie've';
¡capáj jataxá huata'an tyi'tíj paj períj jin uhuatyé'chej!

139

Dios pu néijmi'i tyí'mua'reej

I ti a'íjna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuuiicaj. Chuíicarij David ti
ja'a'rij

¹ Tavástara', muáaj paj períj naatyéesej pajta tyámua' tyí'nyamua'tyej,

² muáaj paj néijmi'i mua'reej je'ej nyaj tyi'tyínyecha'íj,
tyij pajta a'ímuáj já'sejre' muáaj paj jamua'reej je'ej nyaj tyí'mua'tzej.

³ Muáaj paj jamua'reej jó'nyaj jooméj nusu jó'nyaj nyeríj je're'nyej,
¡néijmi'i paj mua'reej tyi'tíj nyaj je'ej uurej!

⁴ Capu eexúj i nye tyenyij jitze séejre' je'ej nyaj tyu'taxájtaj,
pajta muáaj, Tavástara' papu'ríj jamua'reej.

⁵ Néijmi'que' paj períj nyeríaj;
muáaj paj nye jitze rámejca'aj.

⁶ Capu nye jitze séejre' i nyaj jin néijmi'i tyu'yí'tihua'an,
¡huápui'ij pu nyetyesi'huarítye' nyej nyij yo'itéej ná'ra'nyij!

⁷ ¿Nyi je'ej tyí'rij nyej nyij ímuáj je'ej huárutyey, a'íjci jimi i júuricama'ra'
i Dios?

¿Ji'nye yaa pujmua' naatánya'uunaj, nyej nyij a'ímuáj já'sejria'aj muéetzij
jimi?

⁸ Típua'aj jútye' ímuáj nyajra'nyij nyej nyij tajapuá já'sejria'aj;
a'áa paj muáaj já'sejre',
na'ríij tyétye' ímuáj anyo'cájrutyey i chuéj tzajta',

a'áa paj pajta muáaj já'sejre';

⁹ Na'riij naatará'ra'an a'ájna pujmua' jo'tij i xicáj jé'ejnyinyiij, na'riij a'áa jé'ta' nya'huányechejtje'en i jájritze' a'áa ti ajta já'sejre' a xicáj ti jé'ejnyinyiij,

¹⁰ a'áa pu ajta a'muáca' nyecha'íij ja'mej; muáaj paj a'muáca' jin quee naatátoosij.

¹¹ Tipua'aj a'yan nyetyi'mua'tzej nyaj a'áa jo'tyénya'avaaj jo'tij jo'tíca', na'riij tíca'rij huatyóotaahuaj i tatzárij ti nye jitze séejre',

¹² capu i tíca'rij muéetzij jimi naatyá'avaataj, ajta i tíca'rij a'yan tyo'tátaasij tí'ij i tújca'rij. ¡A'íjna i tíca'rij ajta i tatzárij muéetzij jimi mu juxa'aj mana'aj een!

¹³ Muáaj paj a'ín pué'een i ti néijmi'i i nye tyévira' huatyátaahuaca'; muáaj paj naatyátaahuaca' jucáara' jitze i náanaj.

¹⁴ Nyetyi'muatyojtzi're' ji'nye tyámua' nu tyo'taséj, ji'nye naa pu tyu'sé'rin muáaj paj tyú'taahuaca'.

¡A'íj nu tyámua' naa tyí'mua'reej!

¹⁵ Ajta quee a' jimi aviitzi'huaca'aj i nye tyévira' tí'ij huave'sej nyati'ij nyáaj avíitzij jin tyátaavijhuasime'ej, nyati'ij tyátaavijhuasime'ej a'ájna jo'tij quee jáai'rij ti a'tíj jaaséj.

¹⁶ Mua' jí'síj pu jaaséj tí'ij i nye tyévij tyóotaahuasime'ej, néijmi'i pu arí a'yan tyé'yusí'huaca'aj a'yuxaa jitze.

Pajta jaataxájtaca' a'chu nyaj pua'an xicáj á'tyeeren nyajúurij nyati'ij quee eexúj séej xicáj a'tyéevi'caj.

¹⁷ Nyaj Dios, huápuí'ij pu naa na'séjratye' je'ej paj tyí'mua'tzej; ajta quee a'náj tye'entyipua'rij je'ej paj muáaj tyí'muarie'.

¹⁸ Tipua'aj nyáaxie've'ej nyaj jaatyé'iten, jéetze' pu mue'tíj ja'mej quee i séj a'áa ti ja'ajtyájcay a jájrij ti ja'vá'asej;

ajta tipua'aj pu nyana'aj néijmi'i tyu'tyé'iten, nyóoche' nu ajamuán séeria'aj na'mej.

¹⁹ Nyaj Dios,

huáari'ri' i huá'juuricamej a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij pajta a' ímuáj huojóohua'xij nye jimi i maj tyí'tyacui'caa,

²⁰ pajta a'íjma i maj muéetzij je'ej pua'aj tyí'muaxaj majta cha'mana'aj tyí'tíj jin a'jimi rányuuj.

²¹ Tavástara', ¿nyi nye quee nyajta hua'xana've' a'íjma i maj muéetzij muájcha'íire'

nyajta quee hua'xie've' a'íjma i maj a'jimi rányuuj?

²² ¡Néijmi'i nu i nyajúuricamej jin hua'xana've'!

¡A'yaa nu tyihúa'xaj tíjin nyaj hua'ajcha'íire'!

²³ Nyaj Dios, naatyéesej i nyatzájta', pata'aj jáamua'tyij i nyaxiéjnyu'caa; tyámua' paj tyinaatyéesej, pata'aj jáamua'reej je'ej nyaj tyí'mua'tzej,

²⁴ naaséj tipua'aj a'íj jitze nu'cáame'en i juyéj ti je'ej pua'aj een, pajta je'en a'íj jitze nu'cájuyetyej i ti jusén jime' séejre'.

140

Je'ej tyaj tyityeetyényuunyij ti'ij i Dios taatyáhuüre'en

I ti a'ájna jin antyúumua'reej je'ej maj tyu'táchuiicaj. Chuificarij David ti ja'a'rij

¹ Tavástara', pata'aj nyajapuáj huatányuunyij a'ájma jimi i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij;

pajta naatyécha'iin a'ájma jimi i maj ucóonyo'se've',

² a'ájma jimi i maj tyámua' ju'uurej mej mij tyi'táj je'ej pua'aj huá'uurej majta a'náj tina'aj junyo'si'tye'ej.

³ Hua' nyanúu pu antyipityúijmee, a'yájna ti'ij i cú'cu'uj tyí'nyanuu, ajta i maj jin tyí'xaj a'yaa pu een ti'ij i cú'cu'uj tyi'hua've'rij.

⁴ Tavástara', náacha'ij a'ájma jimi i maj je'ej pua'aj ricij, náacha'ij a'ájma jimi i maj junyo'si'tye'ej,

i maj tyi'táj je'ej tyí'xa'pui'intare' nyej nyij nyáaj eeriá'itzen.

⁵ A'ájmaj i maj óotzaahuatye' a'íi mu tyi'táj jin nyacuanamuaj, majta merij tyámua' tyú'ruuj i maj jin naatyéevi' majta je'en naatyáji'que'en, a'áa mu merij tyámua' ja'huooruj jó'nyaj jo're'nyinyij.

⁶ A'yaa nu nyerij tyaaté'exaa i Tavástara' tijin: "Muáaj paj nyaj Dios pué'een,

¡náanamuajri', je'ej nyej nyáaj a' jimi jéehua tyá'huoo!

⁷ Tavástara', Tavástara', nyaj japua paj huatányuunyij mu paj néijmi'i jin antyia'mua'reej,

muáaj paj jacha'ij i nyaj mu'uj a'ájna jo'maj já'nyo'se'."

⁸⁻⁹ Tavástara', capáj tyi'tá'care'en ti'ij a'yan tyá'ra'nyij je'ej ti a'ín tyá'xie've' i ti je'ej pua'aj ricij;

capáj tyi'tá'care'en ti a'yan atyojo're'nyinyiica'an je'ej ti arí a'ín tyaaxá'pui'intarej.

A'ájmaj i maj nyájnaamuaj a'íi mu nye jimi eecámu'vajra,

che' a'ájma japua rájvetyij i maj jin jaxie've' mej mij nyéetzij je'ej pua'aj náa'uurej.

¹⁰ Che' a'ájma japua rávatzij i ti'ixcuáa ti a'táatimee,

miche' a'áa huaja'tyáhua'xij jo'tij ja'tyácucu'un, jo'maj quee che' a'náj je'táciinyij.

¹¹ Che' quee a'yan séjre'ej i cháanacaj japua a'ájna i ti tyí'hue'tacaa,

che' i ti je'ej pua'aj een jaatamuáritye'en a'íjci i ti ucóonyo'se've' ajta je'en jo'puá'ritye'en.

¹² Nyáaj nu jamua'reej ti i Tavástara' já'xa'pui'intari'tze'en a'íjci i tiquee je'ej tyéejviicue'

ajta japuan huatányuusij a'íjci i ti quee je'ej jájtyoovej.

¹³ A'ájmaj mu i tyétyacaa maj tyámua' tyityetyúucha'ij tyimuaatatyójtzi're'ej;

¡majta a jimi júurij muá'ju'un i tyeítyee maj tyámua' tyityaajú'!

141

Nyáaj nu muéetzij jitze rányeej

Chuúicarij David ti ja'a'rij

¹ Muéetzij jimi nu huatyényuusij, Tavástara', jjiye'tzín paj mujo've'me'en,

ǰhuánamuajri' i nyenyúuca nyati'ijta muéetzij jimi huatyényuunyij!

² Che' a'yan eenye' i nyaj jin huatyényuusij a jimi ti'ij i ǰjcuca,

ajta i nyaj a' jimi ajméjca'taxi'in, a'yájna ti'ij chúmua' maj a'jimi tyu'támu'vejritaj.

³ Tavástara', muáaj paj tyámua' tyéecha'iin je'ej nyaj tyu'taxájtaj;

tyámua' paj tyináacha'iin nyati'ijta tyi'xajtaj.

⁴ Capáj tyi'tá'care'en nyej nyij a'ǰ jitze tyi'riá'mua'sime'en i ti quee xá'pui', capáj tyi'tá'care'en nyej nyij je'ej pua'aj tyi'tyínyecha'ǰj

nusu nyej nyij a'ǰjma jamuán tyi'cua'ajcaj i maj je'ej pua'aj tyi-tyetyúucha'ǰj.

⁵ A'yaa pu tyi'xa'pui' ti puéjtzij naata'an a'ǰjna i tyévij ti tyámua' tyi'tyúucha'ǰj,

che' ajta i ti naa curiá'rie' nyejtya'xi'in.

Néijmi'i nu a'ǰ tya'ancuriáa'sij,

tyij ajta nye jimi je'ej pua'aj tyi'rijcaa, muéetzij jimi nu huatyényuusij.

⁶ A'ǰmaj i maj tyihua'ǰjtye' i maj je'ej pua'aj ricij a'ǰjma mu puéjtzij huo'tá'sij,

majta je'en jaséjran nyej nyáaj tyámua' eenye' tyi'xajtaca'aj.

⁷ Tyihua'carij pu a'áa tyojo'je'estíma'aj ja'mej jo'maj tyityajá'ava'tacaa,

a'yájna ti'ij chóota' maj metyo'íicha'ajra'nyij.

⁸ Tavástara', Tavástara', nyáaj nu muéetzij jitze rányeej.

Muéetzij jimi nu jahuo paj naatyáhuire'en: capáj manúujipuan.

⁹ Pajta nyajapuáj huatányuunyij tyi'tǰj maj jin jaxie've' maj náacuanamuaj;

pajta nyajapuáj huatányuunyij a'ǰjma jimi i maj je'ej pua'aj tyi-tyetyúucha'ǰj.

¹⁰ Miche' a'ǰmaj a'ǰjna jin huavívi'ri'huaj i maj tyámua' jáaruuj,

ajta nyáaj nyiche' nyooj huame'en.

142

Muáaj paj a'ǰn pué'een i nyaj jitzán huatyényahuire'ej

Je'ej ti tyihuo'muá'tyej ajta je'ej ti tyu'tyéenyuj a'ǰjna i David, ti'ij tyásta'naj jitze je'rácatyii

¹ Ca'nyíin nu jin jahuo i Tavástara' jimi,

ca'nyíin nu jin jahuviiij ti'ij a'ǰn ná'ancu'vaxi'.

² A'ǰ nu jimi jaataséjrataj tyi'tǰj nyaj jin nyenyuuste',

a'ǰ nu jimi jaataséjrataj tyi'tǰj nyaj jin je'ej tyé'nyamua'tzej

³ nyati'ijta huápu'ǰj quee je'ej tyéejtyoove'en.

Tavástara', muáaj paj jamua'tyej i nyaj juyéj,

a'íjci i juyéj nyaj jitzán huaméj,
a'áa mu tyí'tíj tyámua' jó'ruuj mej mij naatyéevi'.

⁴ Nyajta a'áa jóonyeerij a' nyamuáca'ta' pujmua'
ajta quee a'tíj aja've'mej tí'ij naatáhuüre'en.
¡Capu ma' a'tíj tí'ij nyajapuáj huatányuunyij!
¡Capu ma' a'tíj nyej nyáaj jitzán juxié'va'aj!

⁵ Muéetzij jimi nu huatyényuusij, Tavástara',
A'yaa nu nyij tyí'mua'ixaatyé' tíjin: “Muáaj paj a'ín pué'een i nyaj jitzán
huatyényahuüre'ej;

muáaj papu'uj a'ín pué'een i tí nye jimi séejre' íjíj nyej nyooj júurij.”

⁶ Huánamuajri' je'ej nyaj a'jimi tyá'huoo,
jí'nye canu che' nyaca'neye yényesejre',
Nyajapuáj paj huatányuunyij a'íjma jimi i maj nyamuaritye',
jí'nye jéetze' mu a'íimaj uhuácaca'nye' nyequee nyáaj.

⁷ Pata'aj níi'rátóonyij a'yújna jó'nyaj je'tyánami'
nyata'aj nyij nyáaj tyimuaatatyójtzi're'en.
A'íi mu mij nyej jimi atahuústira'aj i tyeítýee maj quee tyí'tíj jin á'itzeere'
típu'a'aj períj muáaj tyámua' tyinaatyátoonyij.

143

Muéetzij jimi nu nyeríj tyu'tyáaca'an

Chuúicarij David tí ja'a'rij

¹ Tavástara', huánamuajri' je'ej nyaj a' jimi tyí'tyényuusij,
tyámua' paj tyáanamuj je'ej nyaj tyá'huoo.

¡Pajta naatájeevej, jí'nye muáaj paj tyámua' een pajta quee tyí'tíj jin
á'itzeere'!

² Capáj jahuaviiraj tí'ij jaataxáj tyí'tíj tí jin quee xá'pui' huaríj a'íjna i tí
muéetzij muahuüre',
jí'nye néijmi'i mu muéetzij jimi á'itzeere'.

³ A'íimaj mu nyamuaritye' i maj nyéjcha'íire',
majta chóota' meríj naatáinajraa,
ca'nyéjrij mu jin nye'íjtye' nyej nyij a'áa ja'chajca jo'tíj jo'tíca',
a'yájna mati'íj i maj meríj á'týeej maj huácuij.

⁴ Huápuí'íj nu quee che' je'ej tyéejtyoovej,
ajta i nyaxiéjnyu'caa quee che' je'ej jájtyoovej.

⁵ Nyáamua'ree je'ej tí jájcuaj tyí'eenye'ej,
nyajta a'íj jitze tyí'mua'tzej je'ej paj muáaj tyu'muáariej.

⁶ Muéetzij jimi nu ajméjca'taxi'íj,
muéetzij jimi nu jaxie've' nyaj huaye'en, a'yájna tí'ij i chuéj tí huáchij.

⁷ Tavástara', ¡ca'nácan paj naatájeevej,
jí'nye canu che' tyámua' tyatányuuvej!

Capáj nye jimi ajtáyi'can,
jí'nye a'yaa nu éenye'ej na'mej mati'íj i mui'chítýee.

⁸ Tí'íjta íiya' putyí'rijcáj muáaj paj no'támua'reeritzi'tye'en i paj jin
nyaxie've',

jí'nye muéetzij nu nyeríj jitze tyu'tyáaca'an.

Muáaj paj no'támua'reeritzi'tye'en je'ej nyaj tyi'tyínyecha'ij,
ji'nye muéetzi jimi pu já'ma'can tyi'tíj nyaj a'yan tyí'xie've'.

⁹ Nyajapuáj paj huatányuunij, Tavástara', a'íjma jimi i maj nyéjcha'íire',
ji'nye muéetzi jimi nu jahuoo paj naatyáhuíire'en.

¹⁰ Náamua'tyej nyej nyij a'yan huárinyij je'ej paj muáaj tyá'xie've',
ji'nye muáaj paj nyaj Dios pué'een.

¡Che' a' júuricamej ti naa een náavi'tisime'en
a'íjci jitze i juyéj ti huatóoje'yej!

¹¹ Muéetzi jitze ma'can, Tavástara', ¡naatá' nyej nyij júurij!

Ji'nye ji'réenya'aj paj séejre', ¡niiráatoj nyej nyij quee je'ej
tyé'nyamua'ajcaj!

¹² Ji'nye capáj tyi'tíj jin á'itzeere', ¡hua'antyipua'ritye' a'íjma i maj
nyéjcha'íire'!

¡Hua'antyipua'ritye' néijmi'caa a'íjma i maj nyéjcha'íire', ji'nye nyáaj nu
a'ín pué'een i ti mياهوíire'!

144

Je'ej ti i Dios tyí'tyojtzí're' a'íjna i rey ti jin tyi'tyéjvee

David ti ja'a'rij

¹ ¡Che' tyámua' eenye' i Tavástara', i ti nyecha'ij!

A'íi pu a'ín pué'een i ti tyámua' tyi'nyamua'tyej ajta tyámua' nya'uurej
nyej nyij tyu'tyámue'tin nyati'ij huatyényo'se'en;

² a'íi pu nya' amíncuj pué'een ti quee tyi'tíj jin á'itzeere', a'íj nu jimi
tyámua' tyi'cha'íiri'huaj;

i ti jéetze' jútye' imuáj já'sejre' nyej nyij jitzán huatyénya'avaaj, i ti
nyajapuáj huatányuusij,

a'íi pu a'ín pué'een i ti nyacánsij, a'íj nu nyij jin huatyényanasij;

a'íi pu tyu'tá'sij nyej nyij tyihuo'ta'íjtye'en a' chájta' maj jo'cháatimee.

³ Tavástara', ¿tyi'tanyí pué'een i tyáati', pej pij quee yó'hua'nan?

¿Tyi'tanyí je'ej tyi'pué'een i tyévi, ti'ij a' jitze juxie've'?

⁴ A'íjna i tyáati' a'yaa pu een ti'ij séej paj ucayáatira'nyij;

ajta i ti jin júurij a'yaa pu mutyojo'yi'ij ti'ij i queényi'istarij.

⁵ Tavástara', tya'antácuunaj u tajapuá, pajta je'en mujo've'me'en;
pajta japuan tyi'astij i jíríj ti'ij ájcitzujtarej;

⁶ pajta tyu'táhua'xij i tyiá'i'rij, majta huatyóona'axcava'xi'in,

pajta je'en huo'tamuáritye'en a'íjma i maj muájcha'íire'.

⁷ Mu paj jo'taméjca'aj jútye' imuáj,

pajta nyajapuáj huatányuunij i jájritze', ji'nye nu'ríj tin atyámu'i'sij;

nyajapuáj paj huatányuunij a'íjci jimi i maj jin uhuácaca'nye'ej a'íimaj i
tyeítyee nyaj quee huá muajtyej,

⁸ a'íimaj i maj tyí'hue'tacaa

majta ajméjca'tacaa mej mij hue'tzij jin tyu'taxáj.

⁹ Tavástara', jájcuacan nu i chuúicarij a' jimi huatáchuicaj;

nyetyu'táchuicaj muéetzi jimi a'íjci jitze i canárij.

10-11 Muáaj, mu paj hua'tá'caa mej mij tyu'tyámue'tin i maj rey jin tyityetyu'uj;
 muáaj, mu paj japuan huatanyúj a'íjci i David muéetzij ti muahuiire',
 nyajapuáj paj huatányuunij a'íjci jimi i náhuuaj ti tyu'jé'caj;
 nyajapuáj paj huatányuunij a'íjci jimi i maj jin uhuácaca'nye'ej a'íimaj i
 tyeítjee nyaj quee huá'muajtyej,
 i maj hue'tzij jin tyí'xaj
 majta ajméc'a'tacaa mej mij hue'tzij jin tyu'taxáj.

12 A'íimaj i tayójmua' a'yaa mu tyi'tyahuose' ti'ij i ítyei'rij tyej tyámua'
 tyí'uurej;
 majta i tayójmua' maj úcaaa naa huasé'rihua'an a'yájna ti'ij i chi'ij jitze
 ti arúu'pu'uj
 i ti jitzán aróoca'nyej a'íjna i tyejúuj.

13 Ajta i tyi'tachojrij tzajta' tyó'jistij,
 néijmi'i pu cue'ráj a'úun tyó'cataj.
 Majta i taya'muaj jéehua mu támui'rij,
 mu'rj jéehua ví'ra'aj séejre' néijmi'que'.

14 Majta i taya'muaj huáacasij a'íi mu majta merij ju'tzaj,
 quee tyitya'rájhua'naj.
 Camu tyi'tj jin je'ej tyi'tyejijhuaj a' cáayej jitze.

15 ¡Miche' huatóotyamua've'en a'ájna a' chájta' jo'tij néijmi'i a'yan
 tyejé'een!
 ¡Miche' huatóotyamua've'en a' chájta' jo'tij i Dios huaja' Vástara'!

145

Miche' néijmi'i i tyeítjee tyaatatyójtzi're'en i Tavástara'

Je'ej ti tyu'táchuicaca' a'íjna i David

1 A'íj nu huataxájta je'ej paj va'cán jin tyí'ijta, nyaj Dios pajta nyaj rey;
 a'náj tina'aj nu tyámua' tyeetyátoosij i paj jin ántyapuaaj.

2 Ti'ij púna'aj nu tyi'muatyóotzi're'ej na'mej,
 nyajta muéetzij jitze ma'can a'náj tina'aj tyi'chuícaj na'mej.

3 Va'cán pu jin tyi'tyéjvee i Tavástara' ajta jimi a'yan tyi'tyéevijtij tyaj
 tyu'táchuicaj,
 jéetze' pu va'cán jin antyúumua'reej quee i tyaj jin tyojó'itej.

4 I hua' huásimua' majta i ti'rúj a'íi mu tyámua' tyu'tyátoosij muáaj paj
 tyú'taahuaca',
 a'íj mu xáataj muá'ju'un je'ej paj muáaj tyi'tj va'can tyú'taahuaca'.

5 A'íj mu xáataj muá'ju'un i ti naa huasé'rin muáaj paj jin ajtyámua'reej,
 nyajta nyáaj a'íj nu jitze tyí'nyamua'tziitye'en i ti naa tyu'sé'rin muáaj paj
 tyú'taahuaca'.

6 A'íj mu tyi'xáataj muá'ju'un muáaj paj tyú'taahuaca' i paj néijmi' jin
 putyi'uurej ti huápu'i'ij tyé'tyesi're',
 nyajta nyáaj a'íj nu huataxájta i paj va'cán jin tyi'tyéjvee.

7 A'íj mu xáataj muá'ju'un paj huápu'i'ij naa tyi'tyevij,
 majta jutyámua've'ej mejíihuaj a'yan metyi'xáataj muá'ju'un paj
 ji'reenye'ej séejre'.

8 Tavástara' pu naa tyihuojó'mua'raj ajta tyihua'cu'vej,
capu jiye'tzín tyo'cájaaxie'jeve' ajta jéehua taxie've'.

9 Tavástara' pu ji'réenya'aj séejre' néijmi'caa jimi,
ajta tyámua' naa tyí'cha'ij i ti tyú'taahuaca'.

10 ¡Miche' tyimuaatatyójtzi're'en, Tavástara', tyi'tíj paj muáaj
tyú'taahuaca'!

¡Miche' a'íimaj tyimuaatatyójtzi're'en i maj a' jimi tyámua' een!

11 ¡Miche' a'íj huataxáj i ti huápuí'ij naa huasé'rin a'íjna i paj jin tyí'ijta!
¡Miche' a'íj huataxáj i ti quee a'tíj a'yan tyeeyí'tin ti a'yan tyu'muárie'en!

12 ¡Miche' i tyeítyee jáamua'reej paj muáaj néijmi' putyí'uurej
ajta i ti va'tíj séejre' a'íjna i paj jin tyí'ijta!

13 A'íjna i paj jin tyí'ijta a'íj paj jin jusén tyu'ta'íjtaj,
ajta i paj jin antyía'mua'reej jusén jime' pu séeria'aj ja'mej.

14 Tavástara' pu huo'tyácajtje'sij a'íjma i maj eetávitzej
ajta hua'aj ja'puanaj a'íjma i maj quee uhuácaca'nye'.

15 Néijmi'i mu muéetzij jitze rányejnye' majta a' jimi tyí'ijchó've'
paj muáaj tyihuo'tá'an i ti tyí'cue'ri' a'náj ti a'yan tyí'xa'puí'in.

16 Muáaj paj huataméjca'taj, pajta a'íjci jime' axie'vi'ra'
jin tyámua' tyihuo'tyátoosij a'íjma i maj júurij.

17 Tavástara' pu tyámua' een i ju juyéj jitze,
ajta jéehua tyámua' tyí'uurej je'ej ti a'íin tyí'taxie've'.

18 Tavástara' pu véjri' séejre' a'íjma jimi i maj jimi jahuoo,
a'íjma jimi i maj tzáahuatyí'ra'aj jin jahuoo.

19 A'íi pu a'yan rinyij je'ej maj tyá'xie've' i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi
tyí'cha'ij;

mati'ijta jahuaviiraj ti huo'táhuüre'en, a'íi pu huá'namuaj ajta hua' japua
huatányuusij.

20 Tavástara' pu huá'cha'ij a'íjma i maj jaxie've',
ajta hua'antyípuar'itye'sij a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

21 ¡Che' i nye tyenyij tyaatatyójtzi're'en i Tavástara'!

¡Miche' néijmi'i tyámua' tyeetyátoonyij je'ej ti a'íin antyapuaj,
íijj majta jusén jime'!

146

Je'ej tyaj tyu'táchuiicaj i Dios ti tyú'taahuaca'

1 ¡Alelúuyaj!

Néijmi'i nu i nyaj júuricamej jin tyaatatyójtzi're'ej i Tavástara'.

2 Nyáaj nu tye'tyóotzi're'ej na'mej i Tavástara' nyati'ij nyooj júurij;
nyetyí'chuíicaj nu na'mej i Dios jimi nyati'ij nyooj séjre'ej.

3 Caxu a'íjma jitze tyí'ca'nyej i tyétyacaa maj jéehua juxie've',
a'íjma jimi i tyeítyee maj quee pújoorej maj séej japua huatányuunyij,

4 ji'nye tipua'aj meríj huácuí'nyij chuéj mu majtáhua'aj huatyóotaahuaj,
a'íj pu'uj tána'aj xicáara' jitze tye'entyípuá'rij i maj jin tyí'muarie'ca'aj.

⁵ Che' jutyamua've'ej i ti ja'ancuriáa'vej ti i Dios ra' i Jacob jaatáhuüre'en, a'íjna i ti tyi'ijchó've'ej i Tavástara' jimi ti Dios ra' pue'éen.

⁶ A'íi pu jaatyátaahuaca' i tajapuá ti séejre', i cháanacaj ajta i jájrij, ajta néijmi'i a'íj ti jitze tyí'sejre'.

A'íi pu a'náj tina'aj ja'rá'aste e i junyúuca

⁷ Tyámua' pu tyi'uurej a'íjma jimi i maj quee je'ej jájtyoovej ajta tyihuo'tá'sij i cue'ráj a'íjma i maj tajcuj.

Tavástara' pu hui'rátoosij a'íjma i maj námi',

⁸ Tavástara' pu hua'tanyéjnye'rityee a'íjma i maj aracúcu'nyijmee;

Tavástara' pu hua'aj ja'puanaj i maj meríj eetavátzij,

Tavástara' pu hua'xie've' i tyeítyee maj tyámua' tyi'tyesejre',

⁹ Tavástara' pu huá'cha'ij a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can ajta huá'cha'ij a'íjma i xá'ricaanyij ajta i úuca maj antyúujimua'astariaca',

ajta huojo'hua'naj i juyéj jitze a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

¹⁰ Mua'aj mu sij Sión ja'chej, Tavástara' pu jusén jime' tyi'íitaj ja'mej, ajta i ja'mua Dios pu ajta jusén jime' séeria'aj ja'mej.

¡Alelúuyaj!

147

Capu juxa'aj na'aj huó'ruuj i maj séej chuéj japua jo'cháatimee

¹ ¡Alelúuyaj!

¡Naa pu xá'puí' tyaj tyu'táchuicaj i Dios jimi!

¡A'yaa pu tyúuxie've' tyaj a'íj jimi tyámua' naa tyu'táchuicaj!

² Tavástara' pu ajtáhua'aj jaatyátaahuaj i chájta'naj Jerusalén ajta hua'ajsüre'ej a'íjma i Israel maj jitze ajtyáma'can i maj jo'vátzij.

³ A'íi pu tyihua'huaatyee'en i maj quee tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta', ajta tyihua'huaatye'ej jo'maj tyajá'puejtyi'huaj.

⁴ A'íi pu jamua'reej a'chu maj ará'asej i xú'ra'vetyee, ajta je'en séej ajta séej huataxájta je'ej ti ántyapua.

⁵ Va'cán pu jin antyúumua'reej i taj Dios, ajta néijmi'i putyí'uurej, capu mu' jóo'asej i ti jin tyu'yi'tin.

⁶ Tavástara' pu ca'nyíjra'aj hua'tá'caa a'íjma i maj quee óotzaahuatyee', ajta jéehua pu huápuí'ij huo'tyáxaahuataj a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

⁷ Setyu'táchuicaj i Tavástara' jimi setye'tyóotzi're'ej; siajta tyu'táchuicaj i taj Dios jimi, a'íjci jitze i canárij.

⁸ A'íi pu jo'tánaamuaj i tajapuá ti séejre' a'íjci jime' i jéetirij, ajta tyámua' huá'uurej i víityee mej mij huatyéviiyej i cháanacaj japua, ajta tyi'tá'caa ti i ixáj ajnyéj a itzitáj,

⁹ tyihua'cue'tyej i tyi'tyán maj tyityaací'ij ajta a'íjma i hua'yojmua' i cua'tzáaj matí'ij aja'ci'xij.

10 Capu i ti jin uhuájca'nyej i cahuáayu' nusu i tyáati' ti jéehua uhuájca'nyej

capu a'ín jitzán juxie've' i Tavástara',

11 a'íi mu jitzán juxie've' i maj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij, i maj jitzán tyí'ca'nyej i ti jin hua'xie've'.

12 Mua'aj mu siaj Jerusalén huacháatimee, setyu'tatyójtzi're' i Tavástara'; siajta mu siaj Sión ja'chej, setyu'tatyójtzi're' i ju Dios.

13 Ji'nye a'íi pu tyámua' tye'tyáacajtye jo'tij ja'pueertaj ajta tyámua' tyihuo'tyájtoo a'yóojmua' a'ájna a chájta'.

14 A'íi pu tyu'tá'sij paj axáahuaj séjria'aj a' chuéj japua ajta a'íj muaatá'sij i tyeríicuj ti jéetze' jí're'en.

15 A'íi pu junyúuca a ujo'ta'ítij i cháanacaj japua, ajta i nyúucaria'ra' pu jiye'tzín yará'astij.

16 A'íi pu jataahuaj i séerij cuxáa ti muxáj ti pué'eenye', ajta séerij ajnyésij néijmi'que' i chuéj japua ti'ij i chuéj ti muíniyij.

17 A'íi pu ajta i séerij ujo'ta'ítij a'yájna mati'ij i tyéetyee;

ajta a'íjci jime' i cimúájrij ti ujo'ta'ítij, a'íj pu jin i jáj séerij hu-
atyóotaahuaj.

18 Ajta je'en i junyúuca mujo'ta'ítij, aj pu'ij i séerij huatóopua'rij; a'íi pu tyu'tá'sij ti huatá'aacarej, aj pu'ij i jájtyij huatámui'yij.

19 A'íi pu tyu'tá' ti jáamua'tyij i Jacob, i Israel, i junyúuca, i nyúucarij ti jin tyí'ijta ajta je'ej ti tyétyájtoo.

20 Capu a'yan huó'ruuj i maj séej chuéj japua já'ma'can, i maj quee a'náj jaamua'aj je'ej ti a'ín tyu'ta'íjtaca'.

¡Alelúuyaj!

148

I Tavástara' ti tyú'taahuaca' a'íi pu tyé'tyojtzi're'

1 ¡Alelúuyaj!

¡Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' jútye' imuáj u tajapúa!

¡Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' jútye' imuáj!

2 ¡Mua'aj xu siajta tyaatatyójtzi're'en, néijmi'i mu siaj jimi tyí'huiire'!

¡Mua'aj xu siajta tyaatatyójtzi're'en, tajapúa siaj tyí'cha'ij!

3 ¡Setyu'tatyójtzi're' siajta mua'aj, xicáj ajta i máxcirie'!

¡Mua'aj xu siajta tyaatatyójtzi're'en, tatzárij siaj naa huasé'rin!

4 ¡Tyu'tatyójtzi're', tajapúa jútye' imuáj paj já'sejre',

pajta muáj jájtyij, japuan paj já'sejre' i tajapúa ti séejre'!

5 Setyu'tatyójtzi're' i ti jin ántyapuj i Tavástara',

ji'nye a'íi pu séej na'aj jin tyu'ta'íjtaca' aj pu'ij néijmi'i tyú'taavijhuaca';

6 a'íi pu a'yan tyétyájtoo ti'ij jusén jime' séjre'ej,

ajta nyúucarij jin tyu'ta'íjtaca' ti a'yan tyúuxie've' maj néijmi'i ará'astej.

7 ¡Setyu'tatyójtzi're' i Tavástara' i cháanacaj japua,

tyí'tyán maj viváajma'aj tyí'tyesejre' i jájritze', i jájritze' jo'tij ja'tyáati'!

8 ¡I maj tyóona'axcava'ra majta i tyéetyee, i séerij ajta i ti huariéenajyi'ij!

¡Ajta i áacaj ti a'yan ricij je'ej ti tyu'ta'íjtyi'huaca'!

⁹ ¡Í jírjij ajta i ti cavi'yetze'ejmee!

¡Néijmi'i i jucúj ajta i ítyei'rij ti tyí'tajcaa!

¹⁰ ¡Tyi'tyán ya'muáatyee majta i simuáruunyij!

¡Í pína'see majta i chóota' maj huacányajci'ij!

¹¹ ¡Í maj tyí'ijta i cháanacaj japua majta i chájta'naj jitze!

¡Í maj tyí'ijta majta i tajtúhuaanyij cháanacaj japua maj tyí'ijta!

¹² ¡Tyétyacaa majta i úucaa, tyáamua majta i huáasij!

¹³ ¡Néijmi'i xu tyaatatyójtzi're'en i Tavástara' ti jin ántyapuaj,

jí'nye a'íi pu'uj a'íjna jin ántyapuaj i jútye' imuáj ti já'ma'can!

¡Í ti jin néijmi' putyi'uurej tajapúa pu já'sejre' ajta íyan cháanacaj japua!

¹⁴ ¡A'íi pu tyu'tá' mej mij néijmi'i putyi'uuriaj i maj jitzán ajtyáma'can!

¡A'íi mu néijmi'i tyaatatyójtzi're'ej i maj jimi tyámua' een,

a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, chájta'naj ti jimi véjri' séejre'!

¡Alelúuyaj!

149

Dios, i ti néijmi'i tyú'taahuaca' ajta Rey jin tyi'tyéjvee

¹ ¡Alelúuyaj!

Jájcuacan xu tyu'táchuicaj i Tavástara' jimi, a'áa xu tyaatatyójtzi're'en jo'maj jóosiire' i maj jimi tyámua' tyi-tyetyúucha'íj.

² Xatóotyamua've' mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, siajta Sión siaj jo'cháatimee,

jí'nye Dios pu néijmi'i ja'mua jimi tyú'taahuaca' ajta Rey jin tyi'tyéjvee.

³ Setyu'tatyójtzi're' i ti jin ántyapuaj siajta jimi tyu'tyéenye'en,

jimi xu tyu'táchuicaj i canárij jitze siajta i quéetzaj jitze.

⁴ Jí'nye i Tavástara' pu jutyamua've' a'íjma jimi i jutyétyeristyamua',

a'íjma pu huata'sij maj tyu'mué'tin i maj quee óotzaahuatye'.

⁵ Siata'aj huatóotyamua've'en mu siaj quee tyi'tíj jin á'itzeere' a'íjci jime' siaj tyu'tyámue'tij,

tyij siajta siooj tyácu'tzísime'en xuutyámua've'ej xu tyí'chuiicaj.

⁶ Che' i chuicarij ja'muatyényij jitze séjre'ej i Dios siaj jin tyu'tatyójtzi're'en,

ajta i ja'mua muáca' jitze i chúun ti juxa'aj tya'antámuaamuaa

⁷ siaj sij a'íjna jin tyo'rióorieeraj a'íjma jimi i maj quee tyá'tzaahuatye',

siajta puéjtzij huo'tá'an i maj séej chuéj japua já'ma'can,

⁸ siata'aj huo'tyáji'que'en i maj rey jin tyí'ijta siajta i tyeítyee maj jéehua uhuácaca'nye'

a'íjci jime' xu huo'tyáji'que'en i cadéenaj tyapúusti' ti pué'een ti tyíjetyej,

⁹ ta'aj ij a'íjma jimi a'yan tya'róo'astej je'ej ti arí tyo'yú'si'huaca'.

¡A'íi pu a'íin pue'éenye'ej ja'mej i maj jin jaatyátzaahuatye'en i maj jimi tyámua' een!

¡Alelúuyaj!

150

Je'ej maj néijmi'i i Dios jimi tyu'táchuiicaj

¹ ¡Alelúuyaj!

¡Setyu'tatyójtzi're' i Dios i tyeyúujra' tzajta' jo'tij a'ín já'sejre'!

¡Setyu'tatyójtzi're' a'ájna u tajapuáj jo'tij a'ín tyejé'ijtaj!

² ¡A'íj xu jin tyaatatyójtzi're'en je'ej ti a'ín va'cán jin tyí'muarie'!

¡A'íj xu jin tyaatatyójtzi're'en i ti va'cán jin séejre' jusén jime'!

³ ¡A'íj xu jitze tyaatatyójtzi're'en i a'huáj!

¡Setyu'tatyójtzi're' a'íjci jitze i canárij siajtáhua'aj séecan jitze i canárij ti seequéj tyíe'en!

⁴ ¡Setyu'tatyójtzi're' setyi'nya'aj a'íjci jitze setyi'cuínaj i quéetzaj!

¡Setyu'tatyójtzi're' a'íjci jitze i ci'sitye'rij siajta néijmi'i a'íjci jitze i ti tye'ejvivin!

⁵ ¡Setyu'tatyójtzi're' a'íjci jitze i tyapúusti' ti tyi'siciira ti tyi'táhuan!

¡Setyu'tatyójtzi're' a'íjci jitze i tyapúusti' ti tyi'siciira ti tyi'tyóovivaaraj!

⁶ ¡Miche' néijmi'i i maj ucayáatiyi'ij tyaatatyójtzi're'en i Tavástara'!

¡Alelúuyaj!

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i San Mateo

*A'íimaj i huásimua'mua' a'íjci i Jesús
(Lc. 3:23-38)*

¹ A'íi mu a'íin pué'een i huásimua'mua' i Jesús ti Ciriístu' pué'een i ti a'íjma jitze eeráma'can i David, ajta a'íjci i Abraham.

² Abraham pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Isaac, ajta a'íjna i Isaac, a'íj pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Jacob, ajta a'íjna i Jacob, a'íjma pu tyiyóomua'aj ta'raa a'íjna i Judá, ajta séecan i maj ihuáamua'mua' pué'een i Judá.

³ Ajta a'íjna i Judá a'íi pu hua' táataj pué'eenye'ej a'íjma i Fares ajta i Zérah, ajta a'íin hua' náanaca'aj i Tamar. Ajta a'íjna i Fares, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Esrón, ajta i Esrón a'íj pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej i Aram.

⁴ Aram pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Aminadab, ajta a'íjna i Aminadab a'íj pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Nahasón, ajta je'en Nahasón tyiyóoj ta'raa ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Salmón.

⁵ Ajta a'íjna i Salmón a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Booz, ajta i náanajra' a'íjci i Booz a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Rahab. Ajta a'íjna i Booz, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Obed, ajta i náanajra' a'íjci i Obed a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Rut. Ajta a'íjna i Obed, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Isaí,

⁶ ajta a'íjna i Isaí pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i David, i ti rey jime' tyi'tyávaaca'aj.

A'íjna i David a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Salomón, ajta i náanajra' a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i Uriás ti jatyévi'tinya'aj.

⁷ Salomón pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Roboam, ajta a'íjna i Roboam, a'íi pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej i Abías, ajta a'íjna i Abías, a'íi pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Asá.

⁸ Asá pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Josafat, ajta a'íjna i Josafat a'íi pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Joram, ajta je'en a'íjna i Joram, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Uzías.

⁹ Ajta a'íjna i Uzías, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Jotam, ajta a'íjna i Jotam a'íi pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Acáz, ajta a'íjna i Acáz, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Ezequías.

¹⁰ Ezequías pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Manasés, ajta a'íjna i Manasés a'íi pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Amón, ajta a'íjna i Amón, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Josías.

¹¹ Ajta a'íjna i Josías, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Jeconías, ajta a'íjma i ihuáamua'mua' a'íjci i Jeconías, a'ájna mati'ij huojoví'tij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can i séej chuj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Babilonia.

¹² Mati'ij huojoví'tij, Jeconías pu séej tyiyóoj ta'raa ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Salatiel, ajta a'íjna i Salatiel, a'íj pu tyiyóoj ta'raa i Zorobabel.

¹³ Zorobabel pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Abiud, ajta a'íjna i Abiud a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Eliaquim, ajta a'íjna i Eliaquim, a'íi pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Azor.

¹⁴ Ajta a'íjna i Azor, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Sadoc, ajta a'íjna i Sadoc, a'íi pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Aquim, ajta a'íjna i Aquim, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Eliud.

¹⁵ Ajta a'íjna i Eliud, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Eleazar, ajta a'íjna i Eleazar, a'íi pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Matán, ajta a'íjna i Matán, a'íj pu'ijta táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i Jacob.

¹⁶ Jacob pu táatajra' pué'eenye'ej a'íjci i José, i cína'ra'an a'íjci i Mariía, ajta a'íjna i Mariía a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i náanajra' a'íjci i Jesús, i tyaj a'yan jatamuá'muaj tíjin Ciríistu'.

¹⁷ A'yaa mu mij tamuáamuata' japuan muáacuaj ará'asej i maj jitzán eeráanye'ej a'íjci i Abraham, 'asta na'aj quee huanie'huaca' a'íjna i David, majta a'yan cha'taj mana'aj ará'asej i maj a'íjna jitze eeráanye'ej i David, mati'ij huojo'ví'tij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'íjna a Babilonia, majta a'yan cha'taj mana'aj tamuáamuata' japuan muáacuaj tyitya'rá'axcaa tí'ij huanie'huaca' i Ciríistu'.

Tí'ij Jesús huanie'huaca'
(Lc. 2:1-7)

¹⁸ A'yaa pu tyu'nié'huaca' a'íjna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een. A'íi pu náanajra' a'íjna i Mariía, ti ajta arí jáatzaahuaj tí'ij huatyéviche'en a'íjci jamuán i José, ajta mati'ij quee xu néemi'ij huatyá'caj aj pu'ij pá'rí'ij huataséjre i jucáara' jitze, a'íj pu jin a'yan huaríj i muárie'ria'ra' jime' i júuricama'ra' i Dios.

¹⁹ Ajta a'íjna i José i ti ja'ancuré'ví'tij tyámua' pu tyí'tyevistaca'aj, a'íj pu jin quee jaxie'va'ca'aj ti puéjtzij jaatá'an hua' tzajta' i tyeítyee, a'yaa pu'ij tyá'xie'va'ca'aj ti jaatáonyij avíitzij jime'.

²⁰ Tí'ij arí jaaxá'pui'intarej tí'ij a'yan huárinyij, sáij pu i ti tajapúa tyí'huíire' jimi huataséjre tí'ij ooj tyácusima'aj, a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin: —José, mu paj a'íj jitze eeráma'can i David, capáj tyí'tziinye'ej paj ja'ancuré'ví'tij a'íjci i Mariía, jí'nye i ti huataséjre i jucáara' jitze, a'íj pu jin huataséjre i muárie'ria'ra' i júuricama'ra' i Dios.

²¹ Mariía pu tyáatacan tyiyóoj ta'mej, a'yaa pej pij jaatámua'tyij tíjin JESÚS. A'yaa pu antyapuáaj ja'mej, jí'nye a'íi pu hua' japua huatányuusij i jutyétyeristyamua' i maj ootyá'itzeere'ej i Dios jimi.

²² A'yaa pu tyu'ríj tí'ij a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i ti tyí'xaxa'ta'aj i tavástara' jitze ma'can a'yan tíjin:

²³ Pá'rí'ij pu huataséjre'sij i jucáara' jitze i íiti' ti quee xu a'tíj jatyévi'tin, a'íi pu tyiyóoj ta'mej tyáatacan, a'yaa mu mij jaatámua'sij tíjin Emanuel. A'íjna nyúucaríj Emanuel, a'yaa pu huatóomua'aj tíjin: Dios pu tajamuán yésejre'.

²⁴ Tí'ij huájij a'íjna i José, aj pu'ij a'yan huaríj je'ej ti tyaaté'exaa a'íjna i ti tajapúa tyí'huíire', aj pu'ij ja'ancuré'ví'tij a'íjci i Mariía.

²⁵ Ajta tí'ij quee xu jamuán hui'cária'caj a'íi pu i Mariía tyiyóoj ta'raj tyáatacan, aj pu'ij José a'yan jaatámua'aj tíjin JESÚS.

2

Mati'ij uyo'vá'muariaca' a'íjci i Jesús a'íimaj i maj jéehua tyo'mua'reej

¹ A'áa pu jo'nié'huaca' a'ájna i Jesús a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Belén, chájta'naj a'áa ti ja'ajtyáma'can i chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Judea, a'ájna ti'ij a'ín tyi'tyaváacaj i rey jime' a'ájna i Herodes. Aj mu mij séecan a'áa ja'rá'aj a Jerusalén i maj jéehua tyo'mua'reej, i maj a'áa pujmua' ja'ráacij jo'tij i xicáj jé'ejnyinyiij,

² a'yaa mu mij tyu'ta'íhuo' tijin:

—¿Jo'nyij je'en a'ájna i hua' rey i maj Israel jitze ajtyáma'can, i ti ochán huanie'huaca'? Ji'nye xú'ra'vej tu huaséj a'ín ti ja'a'rij a'ájna jo'tij i xicáj jé'ejnyinyiij, a'íj tu jin mujo'vá'ju'un tyej tyij jaatyáanajche.

³ Ti'ij jáamua'reeri' a'ájna i rey Herodes, jéehua pu tyi'mua'astíj ja'raa a'íjci jime', ajta a'yan cha'tána'aj tyihuó'ruuj i tyeítýee i maj Jerusalén jo'cháatima'caa.

⁴ Aj pu'ij Herodes néijmi'caa huatajé i maj tyihua'íjtye' a'íjma i puaaríj, ajta a'íjma i maj tyihua'mua'tyej i tyeítýee je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze i maj jin tyí'íjta, a'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin: “¿Jo'nyij já'nie'huan a'ájna i Ciriistu'?”

⁵ Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'ájna a Belén, i chájta'naj a'áa ti ja'ajtyáma'can a Judea, ji'nye a'yaa pu tyo'yú'xaca' a'ájna i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj tijin:

⁶ Pajta muáaj Belén, a'áa paj ja'ajtyáma'can a Judá, muáaj paj a'ín pué'een i chájta'naj ti jéetze' cíleen, ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee i cháanacaj japua, muéetzij jimi pu síj eerányesij ti tyu'ta'íjtaj ajta hua'cha'íj ta'mej i nyetyeítýeristýamua' Israel maj jitze ajtyáma'can.

⁷ Aj pu'ij i Herodes huo'tajé avíitzij jime' a'íjma i maj jéehua tyo'mua'reej, ti'quij huo'ta'íhuo'ri' a'náj ti huataséjre a'ájna i xú'ra'vej.

⁸ Ajta je'en huo'ta'ítyaca' a'ájna a Belén, a'yan tyihua'ixáatye'ej tijin:

—Séricuj, siata'aj uyo'huoonyij tyámua' naa a'íjci i pá'ri'íj, ajta siati'íj jáatyoonyij, aj xu sij mujo'vá'ju'un sij sij naaté'exaatye', nyata'aj nyij nyajta nyáaj ujó'me'en nyej jaatyáanajche.

⁹ Mati'ij a'yan tyanamuáaraj a'íjci i rey, aj mu mij ujó'ju'. Ajta a'ájna i xú'ra'vej i ti hua' jimi huataséjre a'íj pu anaquéej huama'ca'aj, aj pu'ij a'áan jo'ojcháxij i chí'ij japua jo'tij je'ej jé'eenye'ej a'ájna i pá'ri'íj.

¹⁰ Mati'ij a'íimaj i maj jéehua tyo'mua'reej jaaséj a'íjci i xú'ra'vej, jéehua mu huatóotyamua'vej.

¹¹ Aj mu mij utyájrurij u chí'táj, mati'ij mij jaaséj i pá'ri'íj jamuán i náanajra', mati'ij mij jimi tyítunutaxij. Majta je'en tye'entyícuunaxij i maj tyaatapuéjve'sij, a'íj mu jaatapuéjve i ooroj, majta cítzive'rij, majta i cuáanye'ej ti a'yan ántyapuaj tijin miirra.

¹² Ajta je'en a'yan tyar'á'aj maj a'yan tyú'maaraca' ti Dios huo'tá'íjmuejri' maj quee huariá'ciñyej a'íjci jimi i Herodes, aj mu mij séej jitze i juyéj jo'cáj mej mij a'áa jo're'nyej jo'maj ja'chej, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

Mati'ij huatóo'uj a'ájna pujmua' a Egipto

13 Mati'ij jo'cúnyej a'ímaj i maj jéehua tyojó'itej, síj pu i ti tajapuá tyí'huüre' huataséjre a'íjci jimi i José tí'ij tyi'máaracaj,

—Ájchesij, pata'aj já'anví'tij mu pá'ri'ij pajta i náanajra', pej pij jó'ra'nyij a'ájna a Egipto. A'áa paj jo'tyá'itzeere'en 'asta nyana'aj quee nyajtáhua'aj muaaté'exaatye'en, jí'nye a'ájna i Herodes, a'í pu ja'huoonyij i pá'ri'ij tí'ij jaajé'caj.

14 Aj pu'ij ájchej i José, ajta je'en yo'ví'tij a'íjci i pá'ri'ij ajta náanajra', ajta je'en hua' jamuán jó'raa a'ájna tíca'rij tzajta', a'áa mu mij ja'rá'aj a Egipto,

15 a'áa mu mij já'tyeej 'asta na'aj quee huamuí' a'ájna i Herodes. A'yaa pu tyu'ríj tí'ij a'yan tya'róo'astej i nyúucarij ti jaataxájtaca' a'ájna i ti ará'tyeej tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can ti a'yan tíjin: “A'áa nu pujmua' yo'tajé i nyiyóoj a'ájna a Egipto.”

Herodes pu tyu'ta'íjtaca' maj huó'cui'nyij i tí'rúj

16 Tí'ij Herodes jáamua'reeri' maj jáacuanamuaj a'ímaj i maj jéehua tyojó'itej, jéehua pu huatanyú'caca', aj pu'ij tyu'ta'íjtaca' maj huó'cui'nyij néijmi'caa i tí'rúj maj tyétyacaa i maj a'yan tyéecha'ij hua'puaj nyinyi'ra'aj múucij pujmua', mati'ij mana'aj a'áa maj jo'cháatima'caa a Belén, majta i maj a'áa véjri' ja'antacháatima'caa.

17 A'yaa pu'ij tya'róo'astej je'ej ti tyo'tyéyu'xaca' a'ájna i Jeremías i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, ti a'yan tíjin:

18 A'yaa pu tyí'namuajre' a'ájna a Ramá,

maj jéehua juyiin,

majta jéehua juxaamuijritye'.

A'í pu a'ín pu'é'een i Raquel,

ti huá'yiin i juyójmua'

ajta quee jaxie'va'ca'aj maj tyámua' tyeetyéjeevej,

jí'nye mu'ríj huácuij i yójmua'mua'.

19 Ajta tí'ij huamuí' a'ájna i Herodes, síj ti tajapuá tyí'huüre' pu huataséjre a'íjci jimi i José tí'ij tyi'máaracaj, a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

20 —Ájchesij, pata'aj já'anví'tij mu pá'ri'ij, pajta i náanajra', siata'aj jó'cúnyej a'ájna chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Israel, jí'nye pu'ríj huamuí' a'ájna i ti jaje'catamui'ca'aj mu pá'ri'ij.

21 Aj pu'ij ájchej a'ájna i José, ajta je'en yo'ví'tij a'íjci i pá'ri'ij ajta i náanajra', mati'ij mij jo'cój a'ájna a Israel.

22 Ajta i José a'yaa pu tyáamua'reeri' ti i Arquelao tyí'íjtaca'aj jutáataj jitze ma'can, a'í pu tyu'tátziin ti a'áa ja'rá'astij a Judea. Ajta je'en Dios a'yan tyaaté'exaa tí'ij tyi'máaracaj, aj pu'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Galileea.

23 Tí'ij a'áa ja'rá'aj, a'áa pu ja'huóochejtje chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Nazaret. A'yaa pu tyu'ríj tí'ij a'yan tya'róo'astej je'ej maj tyu'taxájtaca' i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj a'yan tíjin: “A'yaa mu jaatámua'sij tíjin Nazaret ti já'ma'can.”

3

*Juan pu tyihuá'ixaatye' a'ájna jo'tij quee já'tyí'tij
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

1 A'ájna imuáj pu huataséjre a'ájna i Juan i ti huá'íiraca'aj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Judea.

2 A'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj tijin: "Siata'aj ja'antzaahuatye'en i Dios, ji'nye pu'ríj a'ájna atyojo're'nyesij ti'ij i Dios néijmi'que' tyu'ta'íjtaj."

3 A'ájna i Juan, a'í pu a'ín pué'een i Isaías ti jaataxájtaca' i Dios jitze ma'can, a'yan tijin:

A'tíj pu uja'jíihuaj ja'mej jo'tij quee já'tyi'tij a'yan tijin:

"Tyámua' xu huó'uurej mu jutzájta', ji'nye tavástara' pu ya uvé'nyesij, a'íj xu jin quee je'ej yó'namuajraj, sulu tyámua' xu eenye'."

4 Ajta a'ájna i tyí'caanaria'ra' i Juan, caméeyuj ju'xa' pu jin tyí'taavijhuaca'aj, ajta navíj jin ahuóoji'ca'ca'aj, ajta vitzí'cíi cí'macaria'aj, ajta sarátyee cua'caria'aj itzitáj maj huáxoo.

5 Majta a'íimaj i tyeétyee i maj Jerusalén jo'cháatima'caa, majta néijmi'i ti'ij na'aj a'áa ti huataca'aj a Judea, majta i maj a'áa véjri' ja'ajtyecháatima'caa játya'naj jitze Jordán ti tyaja'rájtyapuaj, néijmi'i mu ajo're'nyej mej mij jáanamuaaj a'íjci i Juan.

6 A'í mu jaataxájtaca' i maj jin ootyá'itzeerej i Dios jimi, a'í pu'ij i Juan huá'íiraca'aj i játya'naj jitze i Jordán.

7 Ajta i Juan, ti'ij mui'caa huaséj i maj a'yan ántya'ruj tijin fariseos, majta i saduceos, maj aja'vá'ju'ca'aj mej mij huái'huaj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Mua'aj mu siaj tyí'hue'tacaa. ¿A'tanyíj a'yan tyajamuaaté'exaa tiquee já'muaci'tyij i puéjtzij i Dios ti jamuaatá'sij?

8 Tyámua' xu huárinyij mej mij i tyeétyee jáamua'reej siaj seríj ja'antzaahuaj i tavástara',

9 siajta quee a'yan tyityóotzaahuatye'ej yee: "Ityáj tu Abraham jitze eeráma'can"; ji'nye a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti i Dios jaayí'tin ti a'yan jáa'uurej mu tyetyéj mati'ij i maj Abraham jitze eeráma'can.

10 Pu'ríj atyojo're'nyesij a'ájna xicáara' jitze ti'ij i Dios puéjtzij jamuaatá'sij, a'yaa pu já'mua'uurej ti'ij a'tíj ti ciyéj eejveechixi'in tyapuéj jime'. Néijmi'i i ciyéj tiquee tyí'taajcaa, a'í pu tyé'ejveechixi'ij, ajta je'en jaatyáteeraj.

11 Nyajta nyáaj, a'yaa nu jájtyij jin tyajá'mua'íiraj, nyaja'mua'ixaatye'ej siaj sij tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi, ajta a'ájna i ti yaja've'mej, a'í pu a'ájna jin já'mua'íiran i júuricama'ra' i Dios, ti'ij tyámua' jamuáa'uurej. A'í pu jéetze' jaayí'tin nyeequee nyáaj, ji'nye capu nyéetzij a'yan tyí'nyaci'puaj nyaj jajta'í'pu'xi'in i ca'quéera'an.

12 A'í pu arí ji'tyáa' i ti jin ja'náca'tzij i tyeríicuj, a'í pu'ij ji'rátui'sij i xiéerij apua'quéj. Aj pu'ij i ímue'rij tyámua' uurej i chóorij tzajta', ajta i xiéerij, tiéj jitze pu jaatyáteeraj ti quee a'náj já'mui'nyij.

Ti'ij i Jesús huái'huaca'

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

13 Aj pu'ij Jesús uja'rájraa i chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Galileea, ti'ij a'áa jo're'nyej jo'tij i Juan je'eenye'ej, ta'aj ij i Juan jáa'íiraj i játya'naj jitze ti a'yan ántyapuaj tijin Jordán.

14 Ajta a'ájna i Juan, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti jaatá'ijmuej, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—¿Nyi muáaj yepevé'mej nye jimí nyej nyij muáa'íiraj? Jéetze' pu tyéevijtáj paj muáaj nyéetzij náa'íiraj.

¹⁵ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijn:

—Che' a'yan eenye', ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' tyaj ja'rá'astjire'en je'ej ti tyí'xa'puí' i Dios jimí.

Aj pu'ij Juan jáa'íiri' a'íjci i Jesús.

¹⁶ Ti'ij i Jesús huá'íiri'huaca', aj pu'ij eetáraj a jáata', ajta je'en i tajapuá tya'antácuunyi'huaca', ti'quij jaaséej ti japuan aje'cáma'ca'aj a'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij cúcuí'.

¹⁷ Ajta je'en nyúucarij huánamuajri' ti jútye' uje'cánamuajrej a'yan tijn:

—A'íi pu a'íin pué'een i nyiyóoj i nyaj jaxie've', i nyaj ja'antyíhuoj.

4

*Tiyáaru' pu tyí'tyese' ti'ij ja'antyimué'tin a'íjci i Jesús
(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)*

¹ Aj pu'ij a'íjna i júuricama'ra' i Dios yo'ví'tij a'íjci i Jesús a'ájna jo'táj quee já'tyi'táj, ta'aj ij i tiyáaru' tyu'tatyése'en ti jaamué'tin a'íjci i Jesús.

² A'áa pu'ij huá'puatyej xicáj á'tyeej ajta quee tyi'táj cua'ajcaa, aj pu'ij huata'cuataca'.

³ Aj pu'ij i tiyáaru' ajtyáxiiriaca' i Jesús jimí ti'ij tyi'táj jin jaatyámue'tin, a'yaa pu tyaaté'exaa tijn:

—Ti pua'aj ji'r'é'can jime' yójra' papué'eenye' i Dios, tyu'ta'íjtaj ti'ij mu tyetyéj páan huatyóotaahuaj.

⁴ Ajta Jesús a'yaa pu tyu'tanyúj tijn:

—A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijn: “Capu a'íi na'aj juxie've' i páan ti'ij júurij já'ra'nyij i tyévi, sulu a'íi pu ajta juxie've' i nyúucarij Dios tyenyij jitze ti éejnyinyii.”

⁵ Aj pu'ij i tiyáaru' ajtáhua'aj yo'ví'tij a'íjci i Jesús a'ájna Jerusalén, ti'quij tyeyúuj japua ja'antyítoj i ti jéetze' ájtyeej,

⁶ ajta a'yan tyaaté'exaa tijn:

—Ti pua'aj ji'r'é'can jime' yójra' papué'eenye' i Dios, ancájvetzi, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijn:

Dios pu uhuojo'ta'ítyij i maj jimí tyí'huíire' mej mij muáacha'íin.

A'íi mu jumuáca' jin mua'ajriásij,

ti'ij quee tyi'táj je'ej mooriaj.

⁷ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijn:

—A'yaa pu ajta tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijn: “Capáj tyi'táj jin já'xaahuari'raj i Dios.”

⁸ Ti'quij a'íjna i tiyáaru' yo'ví'tij a'íjci i Jesús i jiríj jitze ti ájtyeej, aj pu'ij jaataséjra i cháanacaj jo'maj jo'cháatimee i tyeítyee, ajta a'chu ti va'táj séejre',

⁹ a'yaa pu'ij tyaaté'exaa tijn:

—Nyáaj nu néijmi'i tyimuaatá'sij a'íjna, tìpua'aj pájtunutaj pej pij naatyáanajche.

¹⁰ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijn:

—Áricuj jó'ra', tyiyáaru' paj pué'een, ji'nye a'yaa pu tyé'y'u'si' i yu'xarij jitze tijin: "Siata'aj a'íj siana'aj huatyáanajchej i tavástará' i Dios, a'íj xu'uj huatyáhuüre'en."

¹¹ Aj pu'ij i tyiyáaru' ajtáaraa a'íjci jimi i Jesús, mati'ij mij a'íimaj huataséjre i maj tajapuá tyi'huüre' mej mij jaatyáhuüre'en a'íjci i Jesús.

Jesús pu huatyóochej ti tyu'muárie'en a'ájna a Galileea
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Ti'ij Jesús a'yan tyú'namuajri' maj je'tyáanaj a'íjci i Juan, aj pu'ij jó'raa a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Galileea.

¹³ Ajta quee a'áa jo'tyá'itzee a'ájna a Nazaret, sulu a'áa pu jó'raa a'ájna a Capernaúm, chájta' a'áa ti jo'tacá'aj jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij a'ájna chuéjra' japua a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Zabulón ajta a'yan tijin Neftalí.

¹⁴ A'yaa pu tyu'ríj ti'ij a'yan tya'róo'astej je'e'ej ti tyo'yú'xaca' a'ájna i Isaías i ti Dios jitze ma'can tyi'xajtaca'aj, a'yan tijin:

¹⁵ A'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Zabulón ajta a'ájna a Neftalí, után jitze pujmua' i játya'naj ti a'yan ántyapuaj tijin Jordán, a'ájna a ti ja'va'ástimee i jájtyij ti ve'ej, a'ájna a Galileea, jo'maj jo'cháatimee i maj quee tyá'tzaahuatye'.

¹⁶ A'ájna i chájta'naj ti tíca'rij tzajta' séjria'ca'aj, a'íi pu jaaséej i tatzárij ti ve'ej, tatzárij pu hua' jimi huataséjre,

a'íjma jimi i maj ajo'cháatima'caa tíca'riste' jo'maj ya'ajpuéjtzij.

¹⁷ Aj pu'ij Jesús huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej, a'yan pu tyi-huá'ixaatya'ca'aj tijin:

—Siata'aj ja'antzaahuatye'en i Dios, ji'nye pu'ríj a'ájna atyojo're'nyesij ti'ij Dios tyu'ta'íjtaj íyan cháanacaj japua.

Jesús pu muáacuacaa huatajé i maj cue'tzi'puacaa
(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ A'áa pu i Jesús ja'ajtyáma'caj jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Galileea, ti'ij hua'puácaa huaséj i maj ju'ihuáamua', síj pu a'íin pué'eenye'ej a'ájna i Simón i maj majta a'yan jatamuá'muaj tijin Pedro, ajtáhua'aj i síj ti a'yan ántyapuaj tijin Andrés. A'íi mu a'íin pué'eenye'ej i maj cue'tzi'puacaa, a'íi mu mij tápi'narij jin hue'tyéé vivi'racaj.

¹⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Sianaataváj, nyáaj nu tyaja'muamua'tyen siaj sij tyeítýee nye jimi tyísiire'en.

²⁰ Aj mu mij huatóoxaahuataca' mati'ij mij atyojo'púitira i tápi'narij, majta je'en jamuán jo'cáj.

²¹ Ti'ij ij té'ej a'yee jo're'nyej, Jesús pu ajtáhua'aj hua'puácaa huaséj i maj ju'ihuáamua', síj pu a'yan ántyapuaj tijin Santiago ajta i síj a'yan tijin Juan, a'íi mu yójmua'mua' pué'eenye'ej a'íjci i Zebedeo, a'áa mu ja'rátya'ca'aj i canúhuaj jitze i jutáataj jamuán, tápi'narij mu tyámua' tyi'uuriajca'aj. Aj pu'ij i Jesús huo'tajé,

²² mati'ij mij jaatáxaahuataca', majta je'en eeta'cáj i canúhuaj jitze, a'áa mu'uj mij yooriéej i jutáataj, mati'ij mij jamuán jo'cáj i Jesús.

Jesús pu mui'caa tyí'mua'tyej i tyeítyee
(Lc. 6:17-19)

²³ Jesús pu néijmi'que' huáraa a'ájna a Galileea, tyihua'mua'tyáaj i tyeítyee i hua' tye'yúuj tzajta'. A'íj pu huá'ixaatya'ca'aj i nyúucaria'ra' i Dios ajta néijmi'caa tyú'huaaj i tyeítyee i maj tyí'cucui'ca'aj, ajta quee síjtaca'aj na'aj i cui'nyi'ra'aj.

²⁴ A'íj mu i Jesús xajtaca'aj néijmi'que' ti'ij na'aj a'áa ti huataca'aj i chuéj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Siria, a'íjma mu mij aja've'vi'tiicaria'aj i maj tyí'cucui', séecan mu huápu'i'ij tyí'cucui'ca'aj, ajta séecan quee hua'ca'nyisti'raca'aj, ajta séecan tyiyáaru' hua' tzajta' séjria'ca'aj, majta séecan a'huootímue'rajma'caa, majta i maj quee ráci'ci'nyive'. Jesús pu néijmi'caa tyú'huaaj.

²⁵ Jéehua mu i tyeítyee i maj a'áa ja'ráacij a Galileea, majta i maj a'áa ja'ráacij a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin tamuáamuata' ti ja'chájta'najmee, majta i maj Jerusalén ja'ráacij, majta i Judea maj ja'ráacij, majta i maj eetacij után pujmua' i Jordán jitze, mue'tíj mu jamuán huacij a'íjci i Jesús.

5

I nyúucarij Jesús ti huó'ixaaj a'ájna i jiríj japua

¹ Ti'ij huo'séj i tyeítyee maj jéehua aja'tyúusiiria'ca'aj, Jesús pu antyíraj i jiríj japua, ti'quij ooyíxij. Majta a'íjma i maj jamuán huacij, a'íj mu ajtyáxiiriacá',

² aj pu'ij huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej, a'yaa pu'ij tyihuó'ixaaj tijin:

I nyúucarij i maj jin huatóotyamua've'en i Dios jimi
(Lc. 6:20-23)

³ —Miche' huatóotyamua've'en i maj jamua'reej maj quee je'e'j tyéejviicue' i Dios jimi, ji'nye a'íj mu a'íjna jin antyúumua'reeraj i tajapuá ti tyajá'ma'can.

⁴ 'Miche' huatóotyamua've'en i maj juxaamuijritye', ji'nye Dios pu tyámua' tyihuo'tyéjeev'ij.

⁵ 'Miche' huatóotyamua've'en i maj quee óotzaahuatye', ji'nye a'íj mu ja'ancuriáa'sij a'íjna i chuéj i ti jime' i Dios tya'tóoratziiri' ti huo'tá'an.

⁶ 'Miche' huatóotyamua've'en i maj a'íjna jin tajcuj, majta a'íjna jin i'cuj maj a'yan huárin'yij je'e'j ti tyí'xa'pu' i Dios jimi, ji'nye a'íjma pu jimi tyámua' tye'mej.

⁷ 'Miche' huatóotyamua've'en i maj hua'cu'vej i juxa'aj tyeítyee, ji'nye Dios pu ajta hua'ancu'vajxi'ij a'íjma.

⁸ 'Miche' huatóotyamua've'en i maj tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta', ji'nye a'íj mu jaséjran i Dios.

⁹ 'Miche' huatóotyamua've'en i maj jahuoo mej mij quee nyo'sa'aj, ji'nye Dios pu a'yan huo'támua'sij tijin: "Nyiyóojmua'."

¹⁰ 'Miche' huatóotyamua've'en i maj jajpuéjtzij a'íjna jime' maj a'yan ricij je'e'j ti tyí'xa'pu', ji'nye néijmi'i pu tyihuá'ci'tyij i tajapuá ti tyajá'ma'can.

¹¹ 'Siata'aj huatóotyamua've'en, mati'ij i tyeítyee je'e'j pua'aj tyaja'muaxajtaj, ajta mati'ij nye jitze ma'can hue'tzij jin tyaja'muaxajtzi'raj.

12 Siata'aj huatóotyamua've'en, caxu juxaamuijritya'aj, ji'nye jéehua pu tyajá'muaci'tiyij i tajapúa ti tyeje'sejre', ji'nye a'yaa majta huó'ruuj a'íjma i maj ará'tyeej i Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj.

Tyaj a'íjna jin tyí'huüre' tyej tyij tyámua' huó'uurej i maj yan séejre' i cháanacaj japua

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'A'yaa xu mua'aj tyí'huüre' hua' tzejta' i tyeityee ti'ij ajta tyí'huüre' i unáj i cue'ráj jitze. Ajta tipua'aj huatyájru'naj, aj pu'ij ráxi'sij i tá'ancatzaj. ¿Ji'nye ooj tyí'rij ti'ij ajtáhua'aj áancatzaj tá'ra'nyij? Capu ij che' tyi'tíj huüre', a'íj mu jin majúuraxij, mej mij i tyeityee jatziinajyi'can.

14 'A'yaa xu mua'aj een hua' tzejta' i tyeityee ti'ij i tiéj ti á'taa ti ajta a'íjna jin a' imuáj atányeeri'cij i cháanacaj japua. A'íjna i chájta'naj jiríj jitze ti já'sejre', capu i'ríj ti huatyóo'avaaj.

15 Capu ajta a'tíj cantyíj antyíteeraj ti'ij áan yo'tyárujtje'en i utáatzij jityej, sulu ánimuaj pu yo'ojchesij ti'ij a' imuáj atányeeri'cirej hua' tzejta' i maj iiráatyij u chi'táj.

16 A'yaa xu sij cha'taj siana'aj mua'aj huárinyij, sij sij a'yan tyi-huo'tyátatzavi'tye'en i tyeityee, mej mij jamuaaséj sij xá'puí' ricij, aj mu mij majta tyaatatyójtzi're'ej i Dios tajapúa ti já'sejre'.

I Jesús ajta a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'íjta

17 'Caxu a'yan tyí'mua'ajcaj yee a'íj nu jin mujo've'mej nyej nyij ja'antypuá'ritye'en a'íjci i nyúucarij Moisés ti jaatyájtoo nusu i maj jaataxájtaca' a'íjma i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, canu sulu a'íj nu jin mujo've'mej nyej nyij ca'nyíjra'aj jamuaata'an.

18 Ji'nye a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzaahuatyi'ra'aj jime', ti'ij ooj ya séjre'ej i cháanacaj, ajta ooj séjre'ej i tajapúa, capu tyi'tíj jó'vesij i ti á'yu'si'ij i yu'xarij jitze, 'asta na'aj quee néijmi'i aróo'astej je'ej ti tyé'yu'si'.

19 A'íj pu jin, tipua'aj a'tíj séej quee ará'astej i nyúucarij ti á'yu'si'ij i yu'xarij jitze, tyij ajta a'ín pu'éen i tiquee jéehua juxie've', ajta je'en quee a'yan tyihuó'mua'tyej i tyeityee mej mij ja'rá'astej i Dios, a'íj pu ajta a'ín pu'éenye'ej ja'mej i ti jéetze' ciléenye' jin tyi'tyaváaj ja'mej u tajapúa. Ajta a'íjna i ti néijmi'i ará'astej a'íjci i nyúucarij, ajta je'en séecan huámua'tyej mej mij majta ja'rá'astej, a'íj pu va'cán jin tyi'tyaváaj ja'mej u tajapúa.

20 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' mua'ajmaj, tipua'aj sequée hua'antymue'tin a'íjma i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, siajta a'íjma i fariseos, a'íjna jime' sij a'yan huárinyij je'ej ti tyí'xa'puí' i Dios jimi, caxu a'náj tajapúa jo'tyá'itzeere'ej.

Jesús pu tyihuá'mua'tyej mej mij quee je'ej jóomua'raj

(Lc. 12:57-59)

21 'Xu'ríj mua'aj a'yan tyú'namuajri' maj a'yan tyihuo'té'exaaj i já'muahuasimua'ci'ij tijin: "Caxu tyí'tyacui'caj, ji'nye a'íjna i ti tyí'tyacui'caa, a'yaa pu tyúuxie've' maj puéjtzij jaatá'an."

22 Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin tipua'aj a'tíj tyinyú'caj i ju'ihuáara' jimi, Dios pu puéjtzij jaatá'sij. Ajta a'íjna i ti je'ej pua'aj tyaatájeevej i juxa'aj tyévi, a'yaa pu tyúuxie've' maj já'anvi'tij a'íjma

jimi i maj tyityatatyj, ajta a'ijna i ti huápu'i'ij je'ej pua'aj tyá'xajta i juxa'aj tyévi, a'í pu a'áa jo'tyá'itzeere'ej jo'tij quee a'náj já'mui'nyij i tiéj.

²³ 'A'ij pu jin, tipua'aj perij tyi'tij mu'vejritaj a'ijna japua jo'siaj yá'na'michej i Dios, pajta je'en jo'támua'reej paj tyi'tij jin ootyá'itzee i axa'aj tyévi jimi,

²⁴ a'áa paj pooj yo'tyá'itteen i paj jaatámu'vejritaj i Dios jimi, pej pij anaquéj ujó'me'en a'íjci jimi i axa'aj tyévi, pajta je'en tyu'tá'uunyí' a'íjci jimi. Aj pu'ij huatá'i'riitarij paj mujo've'me'en pajta je'en tyu'támu'vejritaj.

²⁵ 'Tipua'aj a'tij muá'anvi'tij i juéesij jimi, pata'aj jaaxá'pu'i'intare'en a'ijna jamuán i ti muájcha'íire', ti'ij ooj muáavi'tij, ta'aj ij quee amojo're'nyijtye' i juéesij jimi, na'rúj quee a'í pu muéetzij tyu'tátuure'sij i juéesij jimi, ajta je'en i juées a'íjma jimi muaatátoosij i maj jahuíre', a'í mu mij mue'tyánasij.

²⁶ A'yaa nu tyi'mua'ixaaty'e' tzáahuaty'i'ra'aj jime' mej quee mui'rátosij 'asta pana'aj quee néijmi'i tyihuo'nájchitye'en a'chu maj muajijve'.

A'íjci jime' i maj juxana'cire'

²⁷ 'Xu'rúj mua'aj a'yan tyú'namuajri' i maj aami' a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: "Capáj íitaj jamuán hui'care'en i paj quee jatyévi'tin."

²⁸ Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tíjin a'tij ti na'aj ti íitaj huaséj ajta je'en jaatanyácu'a'aj, a'ij pu jin arí huóoxana'cirej i jutzájta' a'ijna jamuán i íitaj tiquee jatyévi'tin.

²⁹ 'A'yaa nu nyij tyajá'mua'ixaaty'e' tíjin tipua'aj mua' jí'ij ti amuáca'ta' pujmua' séejre' jitze petyo'ojpuá'ritye'en, i paj jin ootyá'itzee i Dios jimi, eetátichij mua' jí'ij pajta je'en a'ímuáj yóorienyij, jí'nye jéetze' pu muatyáhu'i'rii paj tyi'tij jo'rieenyij ti cíleen quee maj néijmi'i a'áa muaja'tyárieenyij jo'tij jusén jime' já'taa.

³⁰ Ajta tipua'aj mua' muáca' jitze petyo'ojpuá'ritye'en, pata'aj ja'ajtavéjche pajta je'en a' ímuáj yóorienyij, jí'nye jéetze' pu muatyáhu'i'rii paj tyi'tij jo'rieenyij ti cíleen, quee paj néijmi'i a'hua'rieenyij a'ájna i tiéj jitze ti quee a'náj já'mui'nyij.

A'ijna jime' i maj tóoto'raj

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ 'A'yaa mu majta aami' tyu'taxájtaca' tíjin: "A'tij ti na'aj ti ju'íj huatátoonyij, che' yu'xarij jaatapíjtye'en i ti jitzán á'yu'si'ij je'ej ti een jime' jaatátoj."

³² Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tíjin tipua'aj a'tij ju'íj huatátoonyij, quee a'yan tyi'tij jin huarín i íiti' ti séej jamuán huáhu'i'nyij, a'yaa pu'ij puéjtzij tyaata'sij i ti íira'ra'an pu'éeenye'ej. Ajta a'ijna i tyáati' ti ja'anuré'vi'tij a'íjci íitaj ti huatátuihuaca' a'í pu ajta juxana'cire'.

A'ijna jime' i maj jin tya'tóoratzi'racaa

³³ 'Siajta a'yan seríj tyú'namuajri' maj a'yan ará'tyeej tyihuo'té'exaa'j i tahuásimua'ci'ij tíjin: "Capáj yó'hua'nán i paj jin tya'tá'ratziiri' jitzán ma'can i tavástara'."

³⁴ Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tíjin: Caxu tyi'tij jin tya'tóoratzi'ra'an. Caxu tya'tóoratzi'ra'an a'ijna jitze ma'can i tajapuá', jí'nye a'í pu a'ín pu'éen i ípuariáara'an i Dios,

³⁵ caxu siajta tya'tóoratzi'ra'an a'íjna jitze ma'can i cháanacaj, ji'nye a'íí pu yan ra'íicajmee i Dios, caxu siajta a'íjna jitze ma'can i Jerusalén, ji'nye a'íí pu i chájta'naj a'íjna jitze ajtyáma'can i rey i ti va'cán antyúumua'reej.

³⁶ Caxu siajta tya'tóoratzi'ra'an i jumu'új jitze ma'can, ji'nye caxu jaay'tin siaj jaatyáxu'muare'en, nusu siaj jaatyácueneare'en séej mu ju cipuáj.

³⁷ Che' a'yan eenye', tipua'aj a'yan setyu'taxáj yee: "jee", che' a'yan eenye' tzáahuatyí'ra'aj jime', na'ríij a'yan setyu'taxáj yee "capu", che' a'yan ajta tzáahuatyí'ra'aj jime' eenye'. Ji'nye i ti seequéj een, a'íj pu jitze já'ma'can i ti je'ej pua'aj een.

Tyaj huo'xié've'en a'íjma i maj tájcha'íire'

(Lc. 6:29-30)

³⁸ 'A'yaa xu mua'aj tyú'namuajri' maj ará'tyeej a'yan tyu'taxájtaca' tijin: "Tipua'aj a'tíj je'ej pua'aj mojo'sejra, pata'aj pajta muáaj je'ej pua'aj yó'sejraj", ajta a'yan tijin: "Tipua'aj a'tíj je'ej pua'aj mua'uuriaj pata'aj pajta muáaj tyi'tíj jin je'ej pua'aj jáa'uurej."

³⁹ Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin: Caxu a'yan cha'taj siana'aj je'ej pua'aj ja'uurej a'íjna i ti je'ej já'mua'uurej, sulu tipua'aj a'tíj muí'tyéveenyij mua' ipéesij jitze, pata'aj jaatá'an ti ajta sícita' muí'tyéveenyij.

⁴⁰ Tipua'aj a'tíj ca'nyéjrij jin mua'antyíchueenyij, pata'aj jaatáchuiitye'en pajta mua' máancaj

⁴¹ Ajta tipua'aj a'tíj ca'nyéjrij jin muaata'íjtye'en paj tyía'ra'an tya'antinyij séej ví'ra'aj imuáj ti huatátyeej, pata'aj hua'puácaa ví'ra'aj imuáj atyiyóotuiiraj.

⁴² A'tíj ti na'aj ti tyi'tíj muahuaviiraj, pata'aj jaatá'an, pajta quee jamueeria'aj tipua'aj a'tíj tyi'tíj muaatanyéjvi'.

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'A'yaa xu siajta tyú'namuajri' maj ará'tyeej a'yan tyu'taxájtaca' tijin: "Pata'aj tyámua' yó'mua'raj i axa'aj tyévi, pajta jájcha'íirria'aj a'íjci i ti muájcha'íire'."

⁴⁴ Nyajta nyáaj a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin: Siahuo'xié've' i maj jamuájcha'íire', siajta huatyényuunyij i Dios jimi a'íjma jime' i maj je'ej pua'aj já'mua'uurej.

⁴⁵ Aj xu sij mua'aj yójmua'mua' pué'eenye'ej xá'ju'un i Dios tajapuá ti já'sejre', i ti je'rényninyiicatyaa i xicáj a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyi'tyetyeityee, ajta a'íjma jimi i maj tyámua' tyi'tyetyeityee, ajta tyi'tá'caa mej mij huatyéviijej hua' japua i maj xá'puí' ricij, ajta hua' japua i maj je'ej pua'aj ricij.

⁴⁶ Ji'nye tipua'aj mua'aj siahuá'xie've'ej a'íjma i maj majta já'muaxie've', ¿tyi'tanyí siamue'tin i Dios jimi? Ajta a'íimaj i maj huá'jijve' i maj tyi'ticij a'íimaj mu majta a'yan tyityetyúucha'íj.

⁴⁷ Ajta tipua'aj a'íjma siana'aj huatatyójtje'en i maj ja'mua ihuáamua' pué'een, ¿tyi'tanyí jin xá'puí' siaricij? Ji'nye a'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye' i Dios jimi, a'yaa mu majta ricij.

⁴⁸ Siata'aj tyámua' eenye' a'yájna ti'íj i ja'muavástara' tyámua' tyí'een tajapuá ti já'sejre'.

6

A'íjci jime' i maj a'yan tyúusejrataj cuxáa maj xá'puí' ricij

1 'Caxu tyi'táj jin tyámua' rijcaj hua' tzejta' i tyeítyee mej mij a'íimaj jamuaaséj. Tipua'aj a'yan xáarinyij, capu tyi'táj jamuaatá'sij a'íjna i siaj jajvástara' tajapuá ti já'sejre'.

2 A'íj xu jin, siati'ij tyihua'puejve'ej a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue', caxu jaxajta yee a'yaa tu huaríj, mati'ij i séecan ricij i ju tyejúuj tzejta', majta i cáayej jitze a'íjma i maj quee huatoojé'yacan jin tyámua' ricij. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin a'íi mu meríj néijmi'i tyu'mué'táj a'íjci jime' maj i tyeítyee tyámua' tyihua'xaj.

3 Pajta muáaj pati'ij huá'huírria'aj a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue', capáj ja'ixaatya'aj ja'ihuáara' i siaj néemi'ij óojaahuatye',

4 a'yaa paj huárinyij avíitizij jime'. Ajta a'íjna i paj jajvástara', a'íi pu jaséj i ti ju' avaaj, a'íi pu'ij muaatá'sij i paj jaamué'tij.

Jesús pu huá'mua'tyej je'ej maj tyityeetyényuunyij i Dios jimi (Lc. 11:2-4)

5 'Siati'ij mua'aj tyényuusime'en i Dios jimi, caxu a'yan rijcaj mati'ij a'íimaj i maj quee tyámua' tyá'tzaahuatye', i ti hua'ránajchi maj huatyényuunyij muaatya'úuj i tyejúuj tzejta', na'ríij mua'ajcaci'ca'aj i cáayej jitze, mej mij séecan huo'séj. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', a'íimaj mu meríj a'íjna huamue'tij mej mij i tyeítyee tyámua' huojó'sejra.

6 Pajta muáaj, pati'ij tyényuusime'en i Dios jimi, pata'aj utyájrutyej a'chí'táj, pajta tye'tyáanaj i puéertaj jime', aj pej pij huatyényuunyij a'íjci jimi i paj jajvástara' i ti quee séejre'. Ajta a'íjna i paj jajtáataj i ti jaséj je'ej paj ricij avíitizij jime', a'íi pu muaatá'sij i paj jaamué'tij.

7 'Ajta pati'ij tyényuusime'en i Dios jimi, capáj a'yan tyeey'itíhua'an mati'ij a'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye', i maj jéehua á'tíjti' metenyúusima'aj a'íjna jime' i nyúucarij ti quee je'ej huatóomua'aj, ajta a'yan tyihua'miteeraste' ti a'íjna jin i Dios huá'namuajran.

8 Caxu a'yan rijcaj mati'ij a'íimaj, jí'nye i siaj jajvástara', a'íi pu'ríj jamua'ree tyi'táj ti jamuá'itziitye', tyij siajta sequée xu jaatáhuaviiri'.

9 A'yaa xu sij mua'aj tyityeetyényuunyij tijin:

Muáaj, mu paj tatáataj, tajapuá paj já'sejre',
che' tyámua' eenye' i paj jin ántyapuaj.

10 Che' mujo've'me'en i paj jin tyí'ijta.

Che' a'yan tyá'ra'nyij je'ej paj muáaj tyá'xie've' íiyan cháanacaj japua,
a'yájna tí'ij ajta tyí'een i tajapuá.

11 Tyitaatá' i ti tyí'cue'ri' ti tyúuxie've' a'náj tína'aj.

12 Tyitaatú'uunyi' i tyaj jin quee xá'puí' huaríj,
a'yájna tya'ti'ij ityáj tyihuo'tú'uunyi'ri'
a'íjma i maj je'ej pua'aj táaruuj.

13 Capáj tyi'tá'care'en ti taamué'tin a'íjna i ti quee xá'puí',
sulu pata'aj tajapuá huatányuunyij.

Jí'nye muáaj paj tyí'ijta, pajta néijmi'i putyí'uurej,
a'íj paj jin jusén jime' séejre'.

14 'Ji'nye tìpua'aj mua'aj setyihuo'tú'uunyi' a'íjma i maj je'ej pua'aj jamuáaruuj, a'í pu ajta mua'ajmaj tyajamuaatú'uunyi'raj i siaj jajvástara' tajapuá ti já'sejre',

15 ajta tìpua'aj sequée tyihuo'tú'uunyi' a'íjma i maj je'ej pua'aj jamuáaruuj, capu ajta tyajamuaatú'uunyi'raj a'íjna i ja'muavástara' tyi'tíj siaj jin quee xá'puí' huaríj.

A'íjci jìme' i maj ju'ítzi'vee

16 'Siatí'íj ju'ítzi've'ej, caxu acóotzaahuatya'aj matí'íj i maj jux-aamuijritey', jì'nye a'yaa mu jéjrista' ricij i maj quee tyá'tzaahuatye', mej mij i tyeítyee jáamua'reej tíjin múu'ítzi've'ej. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' maj a'íjmaj meríj jaamué'tíj je'ej ti tyi'tíj tyihua'ci'tyij.

17 Pajta muáaj, patí'íj ja'ítzi've'ej, pata'aj aca'jista'mitye'en, pajta tyámua' huá'uurej,

18 mej mij quee i tyeítyee jáamua'reej yee pua'ítzi've'. A'í pu'uj a' vástara' i paj quee jaséj jamua'reej, ajta a'íjna i a' vástara' ti jaséj i ti ju' avaa, a'í pu muaatá'sij i paj jaamué'tíj.

A'íjna i ti jéehua tyí'huíire' i Dios jimi

(Lc. 12:33-34)

19 'Caxu jéehua tyo'siire'ej i juchi'táj i ti huápuí'íj tyá'najchij, jo'maj i tyajpuásij tyojó'jìpuaj jo'tíj ajta néijmi'i i tyajá'mua'a'rij tyojo'hu'tzìj, jo'maj majta i náhua'rij jo'tyáru'pìj mej mij tyu'náhua'an.

20 Sulu siata'aj utyojós'iire'en u tajapuá a'íjci i ti jéehua tyá'najchij, jo'maj quee i tyajpuásij tyojó'jìpuaj, jo'tíj ajta quee tyi'tíj jo'huí'tzìj, majta quee i náhua'rij utyáru'pìj.

21 Ji'nye jo'tíj tyi'tíj já'sejre' i ti jéehua ja'mua jítze juxie've', a'áa xu siajta tyojomua'tzìitye'ej xá'ju'un.

A'íjna i ti jatatzaví'tye' i tyévij

(Lc. 11:34-36)

22 'Ajta mua' jí'íj, a'í pu a'íjn pu'éen i paj jin atányeej pej píj majo'cha'canye'en, a'yaa pu'íj tìpua'aj jí'ré'nye' pua'aj rí'síjme'nyij, tyámua' pej píj naa metyóonyeej,

23 ajta tìpua'aj quee tyi'tíj huíria'aj mua' jí'íj, a'yaa pej píj tíca' tyi'séere'ej puá'mej. Ajta tìpua'aj a'íjna i tatzárij quee tyi'tíj huíria'aj, jéehua pu huápuí'íj a' jítze huatyática'rij.

I Dios ajta i túmii

(Lc. 16:13)

24 'Capu a'tíj pújoorej ti hua'puácaa jimi tyu'tyáhuíire'en, jì'nye séej pu tyicha'íria'aj ja'mej i ti tyé'íjtye', ajta i séej xaa xie've'ej ja'mej, nusu i séej tyámua' tyu'tyáhuíire'ej, ajta séej quee ará'astijre'ej. A'íj pu jin quee i'ríj siaj i Dios tyámua' tyu'tyáhuíire'en siajta a'íjci i túmii.

Dios pu tyámua' tyihua'cha'íj i juyójmua'

(Lc. 12:22-31)

25 'A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' tíjin: Caxu a'íjci jin tyi'mua'ajcaj je'ej siaj tyi'tíj tyi'cua'nyij, nusu je'ej siaj ye'ej tyi'tyeye'en, na'ríj a'íjci jìme' i siaj tyu'tyóochejtye'sij. ¿Nyí quee jéetze' juxie've' i Dios jimi siaj júurij xá'ra'nyij, quee i cue'ráj nusu i já'muahue'ra' na'ríj a'íjna i siaj tyúuche'tyaa?

26 Cási' siahuo'séj mu pína'see i maj jútye' ra'ra', camu tyí'huastyaa, camu majta tyí'tza'nacaa, camu majta jasi'rii i ímue'rij i juchi'táj, ajta a'íi pu tyihuá'cue'tyej a'íjna i ja'muavástara' tajapuá ti já'sejre'. Siajta mua'aj jéetze' xu jitzán juxie've' mequee mu pína'see.

27 A'íj pu jin quee tyí'táj huiire' ti a'táj jéehua tyúumua'tziitye'ej, ji'nye capu jaatyáhuire'ej ti'ij jéetze' já'tyeevi'in júurij.

28 '¿Ji'nye siaj sij a'íjna jin tyúumua'tziitye' i siaj tyu'tyóochejtye'en? Cási' xaaséj mu xúuxu'uj je'ej ti tyí'huose' a'ájna a itzitáj, capu tyí'muijhuacaa capu ajta tyí'itzacaa.

29 A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' tijin a'íjna i rey Salomón, i ti jéehua tyí'ijcha'iica'aj, capu a'náj naa eenye'en tyu'tyóochejtye'ej ti'ij mu xúuxu'uj.

30 A'yaa pu'ij tìpua'aj i Dios tyámua' ja'uurej mu tu'píj ti ijíj a'áa já'sejre' jo'tij jo'itzitaj, ajta ariá'pua'aj mu jaatyáteeraj chuej tzaajta' ta'ajtaavijhua. Jéetze' pu'ij mua'ajmaj tyámua' já'mua'uurej mu siaj quee tyá'tzaahuatye' xaa nyu'uj.

31 A'íj xu jin quee tyúumua'tziitye'ej a'yan setyuu'ihuo'raj tijin: "¿Tyi'tanyí tyacua'nyij?", nusu yee: "¿Tyi'tanyí tyeye'en?", na'riij a'yan yee: "¿Tyi'tanyí tyetyu'tyátachejtye'sij?"

32 A'íi pu a'íin tyi'pué'een i maj jin tyúumua'tziitye' i maj quee tyá'tzaahuatye', siajta mua'aj xu tyivástara' i ti ari' jamua'reej tyi'táj ti jamuá'itziitye'.

33 A'yaa pu'ij siata'aj i Dios jimi tyi'huómua'tziitye'en, siajta a'íjci jitze i tajapuá ti tyejé'sejre', ajta siaj a'yan huárinij je'ej ti tyí'xa'pu'i'in i Dios jimi, aj xu sij néijmi'i tya'ancuriáa'sij i ti tyajamuá'itziitye'.

34 Caxu a'íjna jin je'ej tyí'mua'ajcaj je'ej ti ariá'pua'aj tye'mej. Ariá'pua'aj xu sijta tyi'tyése'ej xá'ju'un a'íjci jime' je'ej ti tyí'táj tyajá'muaci'tyj.

7

Tyaj quee séecan jitzán tyí'pua'ritye'ej (Lc. 6:37-38, 41-42)

1 'Caxu huá'xijtye'ej i séecan, ti'ij quee Dios ajta mua'ajmaj jamo'xijtye'en.

2 Ji'nye Dios pu a'yan cha'tána'aj tyajamuá'xijtye'en siati'ij mua'aj tyihuo'xijtye'ej i séecan, ajta a'chu siaj tyi'táj jaatá', a'yaa pu cha'tána'aj i Dios mua'ajmaj tyajamuaaatá'sij.

3 ¿Ji'nye pe'ij pij a'íj aráasej a'ihuáara' i ti cá na'aj tyo'tyá'itzee i Dios jimi, pajta quee a'íjna séej i paj muáaj va'cán jin ootyá'itzee i Dios jimi?

4 Ajta tìpua'aj muáaj perij va'cán jin ootyá'itzee i Dios jimi, ¿ji'nye tyí'rij paj a'yan tyaaté'exaatye'en ja'ihuáara' i ti cá na'aj tyo'tyá'itzee yee nyiche' muaaatáhuire'en i paj jin ootyá'itzee?

5 Muáaj mu paj quee tyámua'metyóomua'rej, pooj mi' néijmi'i jin tyámua' huá'uuren pajta tyu'ta'úunyi'ran i Dios jimi, aj pe'ij pij a'yan tyaaté'exaatye'en tyi'táj ti jin ootyá'itzee ja'ihuáara'.

6 'Caxu huá'ixaatya'aj i nyúucarij ti jí're'en a'íjma i maj tyú'xana've', mej mij quee jamuá'xaahuari'raj mati'ij i tzi'cáj maj tyú'cha'vacaa. Caxu siajta a'íjma tyí'tuiiria'aj i maj quee tyi'táj tyevi'ra' i Dios ti tyajamuaaatá', mej mij quee je'ej pua'aj jamuáa'uurej, majta je'en jamuatziinajyi'can.

*Maj jahuaviiraj i Dios, majta tye'ejtyáto'sixi'in jo'tij ja'pueertaj
(Lc. 11:9-13; 6:31)*

⁷ 'Siata'aj huatyényuunyij i Dios jimi, ji'nye a'íi pu néijmi'i tyajamuaatá'sij, siajta i Dios jimi tyú'huoonyij, aj xu sij ja'ancuriáa'sij i siaj jahuoo, siajta tye'ejtyáto'xa'an jo'tij ja'pueertaj, a'aj pu'ij i Dios ty'a'antácuunaj.

⁸ Ji'nye a'íjna i ti a'yan tyá'huoo, a'íi pu ja'ancuriáa'sij, ajta a'íjna i ti a'yan tyi'tij tyi'huoocaj, a'íi pu jatyoonyij, ajta a'íjna i ti tye'ejtyáto'xa'an jo'tij ja'pueertaj, Dios pu tya'antácuunaj.

⁹ '¿Ca' sáij ti ja'mua jitze ajtyáma'can a'yan tyá'ca'nyej ti tyetyéj jaatátistej i juyó'j tipua'aj páan jahuaviiraj?

¹⁰ ¿Na'ríij ti cú'cu'uj jaatapíjtye'en tipua'aj hue'ej jahuaviiraj?

¹¹ A'yaa xu sij tyá'mua'reej sij ji'ré'nye' tyihuo'tá'an i juyó'jmua' mua'aj mu siaj quee tyámua' een i jutzájta', ajta i ja'muavástara' tajapúa' ti já'sejre', jéetze' pu'ij tyámua' tyajamuaatá'sij i ti tyi'jí're'en i siaj jimi jaatáhuoosij.

¹² A'yaa pu'ij, siata'aj a'yan cha'taj siana'aj huárinyij i juxa'aj tyeétyee jimi je'ej siaj mua'aj tyá'xie've' maj a'yan huárinyij ja'mua jimi, ji'nye a'yaa pu cha'tána'aj tyé'yusi' i yu'xarij jitze i maj jin tyi'ijta, ajta je'ej maj tyu'xájtaca' i Dios jitze ma'can maj tyi'xajtaca'aj.

*A'íjci jime' i puéertaj ti cii antayóhuaj
(Lc. 13:24)*

¹³ 'Siata'aj a'úu jo'tyájrutyey i puéertaj jitze ti cii antayóhuaj. Ji'nye a'íjna i puéertaj ti antayóhuaj ajta i juyéj ti ooyóhuaj, a'íi tyihuo'jó'jípuaaj, mue'táj mu mij a'íjna jitze ucáaju',

¹⁴ ajta a'íjna i puéertaj, ajta i juyéj ti jamuatá'caa siaj jusén jime' júurij xá'ra'nyij, cii pu antayóhuaj, ajta tyési' ti a'táj japuan huame'en, camu mij mue'táj jatyoovej.

*A'íj mu i táque'ra' jin jamua'reeren tyi'tij ti ciyáara' pué'een
(Lc. 6:43-44)*

¹⁵ 'Tyámua' xu tytyahuóocha'íin a'íjma jimi i maj tyi'hue'tacaa, a'yaa mu tyúusejrataj maj i Dios jitze ma'can tyi'xaj. Ja'mua jimi mu ajo'ré'nyinyii naa metyityacanyúuca'aj, maj majta a'yan een i jutzájta' mati'ij i íra'vej i maj tyi'tyacui'caa, majta tyú'cha'vacaa.

¹⁶ F'ríj siaj huó'mua'tyij a'íjci jime' je'ej maj ricij, ji'nye capu i'ríj ti úuvaj huatatáca'an ztícare'ej jitze, nusu ti i xápua' a'íjna jitze taca'aj i ti tyétzicare'.

¹⁷ A'yaa pu tyi'een, néijmi'i i ciyéj ti tyi'jí're'en, ji'ré'nye'en pu ajta tyi'tajcaa, ajta i ciyéj ti quee tyi'jí're'en capu ajta ji'ré'nye'en taca'.

¹⁸ A'íjna i ciyéj ti jí're'en, capu i'ríj ti je'ej pua'aj eenye'en huatatáca'an, nusu ti i ciyéj tiquee jí're'en ji'ré'nye' huatatáca'an.

¹⁹ Néijmi'i i ciyéj tiquee tyi'jí're'en, a'íj mu tyé'ejveechixi'ij, majta je'en tye'entyátieeraaj.

²⁰ A'yaa pu'ij éenye'que' i'ríj siaj mua'aj huó'mua'tyij a'íjci jime' je'ej maj tyi'tij jin ricij.

*Camu néijmi'i a'áa jo'tyá'rutyij jo'tij i Dios tyejé'ijtaj
(Lc. 13:25-27)*

²¹ 'Majta i maj a'yan tyí'nyejee yee: "Nyavástara', Nyavástara'", camu néijmi'i a'áa jo'tyárutyij jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, sulu a'íi mu'uj i maj a'yan ricij je'ej ti i Dios tyá'xie've'.

²² A'ájna xicáara' jitze mue'tij mu a'yan tyinaatájeevij tijin: "Tavástara', Tavástara', ityáj tu tyu'taxájtaca' a'nyúucaritze', tyajta a'nyúucaritze' ma'can huo'tamuárii i tyiyáaru' i maj hua' tzajta' séjria'ca'aj i tyeítyee, tyajta jéehua tyu'muáriej muéetzij jitze ta'rataca'nyáaj."

²³ Aj nu nyij a'yan tyihuo'té'exaatye'ej tijin: "Canu a'náj jamuaa-muájtyaca', séricuj siájhuui nye jimi, mu siaj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij."

A'íjci jime' i maj ja'táaahuaca' i maj japuan ja'ajtaahuaca' i juchi'ij i maj hua'puaj

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ A'yaa pu'ij, a'ájna i ti nyanamuaj, ajta a'yan ricij je'ej nyaj tyé'ixaatye', a'yaa pu cha'tána'aj metyóomua'rej tí'ij a'ájna i a'táj ti huatyóochi'tyej tyetyéj japua.

²⁵ Aj mu mij huatyéviiyaca', ajta huatámui'yaca' i jájtyij, ajta huatá'aacariaca', ajta a'ájna i chi'ra'an, capu eetávej, jí'nye tyetyéj japua pu ja'ajtaahuaca'.

²⁶ Ajta a'ájna i ti nyanamuaj, ajta quee a'yan ricij je'ej nyaj tyí'xaj, a'yaa pu een tí'ij a'ájna i a'táj ti a'áa jo'tyóochi'tyej jo'tij jó'saata'.

²⁷ Aj mu mij huatyéviiyaca', ajta huatámui'yaca' i jájtyij, ajta huatá'aacariaca' aj pu'ij pu eetávej i chi'ra'an. Aj pu'ij néijmi'i tyojo'riej.

²⁸ Tí'ij Jesús ja'antypuá'rij ti tyihuo'ixaaaj, néijmi'i mu i tyeítyee je'ej tyo'taséj a'íjci jime' je'ej ti tyihuo'muá'tyej,

²⁹ jí'nye a'yaa pu tyihuo'muá'tyej tí'ij síij ti va'cán jin tyi'tyéjvee, capu a'yan mati'ij i maj tyihua'mua'tyahua'aj i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta.

8

Jesús pu séej tyéviij tyú'huaaj ti cá'atzaj

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Tí'ij i Jesús acájraa i jiríj jitze, jéehua mu tyeítyee jamuán huajú'ca'aj.

² Aj pu'ij síij tyáati' ave're'nyeje i Jesús jimi, tyí'cui'ca'aj a'ájna jime' ti cá'atzaj a'íi pu'ij jimi tyitunutaca' i Jesús, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara' tipua'aj mua'ránajchij pata'aj tyináhuaatye'en.

³ Aj pu'ij Jesús ja'ajtamuáriej, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Na'ránajchij paj huarúj. Tí'ij a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij tyámua' huaríj, tí'quij huarúj.

⁴ Ajta je'en i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Cási', capáj a'táj ixaatye'ej, sulu áricuj pata'aj huatá'sejrataj a'íjci jimi i puarij, pajta tyu'tamu'vejritaj a'yájna tí'ij tyu'ta'íjtaca' i Moisés, mej mij jáamua'reej tijin papu'rij huarúj.

Jesús pu tyáahuaj a'íjci i ti jahuúria'ca'aj i xantáaru'uj ti tyí'ijtye'

(Lc. 7:1-10)

⁵ Tí'ij i Jesús utyárupij a'ájna i chájta'naj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Capernaúm, síij pu jimi ajtyáxiiriaca' i xantáaru'uj ti tyí'ijtye', tí'ij tyi'tij jaatáhuaviiij.

⁶ A'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástará', tyí'cui' a'íjna i ti nyahuüre', capu tyéjchevej, jéehua pu huápu'i'ij jajpuéjtzij.

7 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu ujo'ma'aj na'mej, nyej nyij tyáahuaatye'en.

8 Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i xantáaru'uj ti tyí'ijtye' tijin:

—Nyavástará', capu a'yan tyaráanajchi paj utyájrutyey i nyechi'táj, a'yaa papu'uj tyu'taxáj i nyúucarij jime', aj pu'ij tyámua' rinyij a'íjna i ti nyahuüre'.

9 Ji'nye séecan mu majta nyéetzij tyí'nye'ijtye', nyahta nyáaj séecan tyí'ijtye'. Típua'aj séej a'yan nyetyu'té'exaatye'en yee: áricuj, a'íi pu jo'ma'aj ja'mej, na'ríij séej a'yan nyetyu'té'exaatye'en yee: mujo'té'yi'ij; a'íi pu mujo'va'ma'aj ta'mej, ajta típua'aj séej nyetyu'ta'íjtye'en je'ej ti tyí'táj huá'uurej, a'yaa pu rinyij.

10 Tí'ij i Jesús a'yan tyáanamujari', jéehua pu huatóotyamua'vej, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa'j a'íjma i maj jamuán huajú'ca'aj tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', hua' tzajta' i tyeítsee i maj a'yan huacháatimee i Israel, canu a'náj séej huátyoy ti a'yan cha'taj tyá'tzaahuatye' tí'ij a'íjna i tyáati'.

11 Nyajta a'yan tyajá'mua'ixaatye' maj mue'tij mujo'vá'ju'uj muá'ju'un, a'ájna pujmua' jo'tij i xicáj jé'ejnyinyij majta jo'tij i xicáj ja'ancáru'pij, mej mij oorá'sej a'íjci jamuán i Abraham, majta a'íjci jamuán i Isaac mej mij hua' jamuán tyú'cua'nyij a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijta,

12 majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, Dios pu a'áa huojoo'ityij jo'tij jo'tíca'. Jéehua mu mij juyiinyaj muá'ju'un, majta ancuroci'máaj muá'ju'un a'íjci jime' i maj jéehua jajpuéjtzij.

13 Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa a'íjci i xantáaru'uj ti tyí'ijtye' tijin:

—Áricuj jó'ra' ja'chej, a'yaa pu tye'mej je'ej paj perij tyá'antzaahuaj. Tí'ij a'yan tyaaté'exaa, aj pu'ij huarúj a'íjna i ti tyí'huüre' a'íjna jimi i xantáaru'.

*Jesús pu tyáahuaj a'íjci i mu'nyáara' i Pedro
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)*

14 Aj pu'ij Jesús a'áa jo'mej jo'tij i Pedro ja'chej, a'áa pu'ij a'íj jo'tyoo a'íjci i mu'nyáara' i Pedro, a'áan pu jo'ojca'tyij i utáatzij japua, ajta jéehua puístaca'aj.

15 Aj pu'ij Jesús jajví' i muáca'ra'an jitze, tí'ij a'yan huaríj, aj pu'ij huarúj, tí'quij ájchej, ajta je'en huatyóochej tí'ij tyihuo'cue'tyej.

*Jesús pu mui'caa tyú'huaaj i tyeítsee i maj tyí'cucui'
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)*

16 Tí'ij huaré'chuixarij, jéehua mu huaja'ráavi'tij i Jesús jimi a'íjma i maj tyiyáaru'uj hua' tzajta' ú'sejria'ca'aj, a'íi pu'ij huo'ta'íj i tyiyáaru'uj maj iiráciinyej i tyeítsee tzajta', ajta néijmi'caa tyú'huaaj i maj tyí'cucui'ca'aj.

17 A'yaa pu tyu'ríj tí'ij aróo'astej je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i Isaías, i ti ará'tyeej tyí'xaxa'ta'aj i Dios jitze ma'can, tí'ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin: "A'íi pu tyitacáa'ri'ri' i tiquee tú'ca'nyisti'raca'aj, ajta tyojo'tii i tyaj jin tyí'cucui'ca'aj."

*A'íimaj i maj jaxie'va'ca'aj maj jamuán huací'ca'an i Jesús
(Lc. 9:57-62)*

18 Ti'ij Jesús huo'séj i tyeítýee i maj jéehua jimi ajtyáxiiriaca', aj pu'ij a'yan tyu'ta'íjtaca' maj antáciinyej után pujmua' i ti ja'alaguun jitze.

19 Aj pu'ij síij ti tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, a'íi pu ave're'nyej i Jesús jimi, ajta je'en a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Maestro, a'yaa nu tyá'xie've' nyaj ajamuán jo'cha'canye'en jo'tij na'aj paj jooma'aj puá'mej.

20 Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íimaj i arachuíjse, a'áa mu ja'chej jo'tij já'tyasta', majta i pína'see a'íi mu tyu'íto' jo'maj jáa'sacaa, nyajta nyáaj, i nyaj nyajta tyévij jitze huanie'huaca', canu tyichí' i nyaj tzajta' huácutyij.

21 Ajtáhua'aj pu síij ti jamuán jo'chá'canya'aj a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', naatá' nyej nyij anaquéej ja'vá'nan i táataj, aj nu nyij yeve're'nyesij nyej nyij ajamuán jo'cha'canye'en.

22 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en, miche' a'íimaj i mui'chítýee hua'vá'naxi'in i juxa'aj mui'chítýee.

Ti'ij Jesús jaatyápua'rij i áacaj

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

23 Aj pu'ij i Jesús atyájraa i báarcuj jitze, majta a'íimaj i maj jamuán huacáj.

24 Aj pu'ij tyámua' ca'nyíin jin tyu'tá' aacariaca' i jájtyij japua, ajta viváajma'aj tyúuta'hua'aj i jájtyij, a'íi pu'ij atyáxijrihua'aj i báarcuj jitze. Ajta a'íjna i Jesús tyácusima'aj.

25 Aj mu mij a'íimaj i maj jamuán huacáj jimi ajo're'nyej, mat'ij mij jaajístej, a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—¡Tavástara', tajapuá huatányuuchij! ¡Tu'rij atyácuí'sij!

26 Aj pu'ij a'yan tyíhuo'té'exaa tijin:

—¿Ji'nye siaj sij huápu'ij tyí'tziinye'? Mua'aj siaj quee a'chu tyá'tzaahuatye'.

Ti'ij a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij ájchej, ti'quij jaatá'ijmuejri' i áacaj, ajta i jájtyij, aj pu'ij huatyápua'riaca' i áacaj, ajta naa oore' éenye'ej ta'raa i jájtyij.

27 Jéehua mu je'ej tyo'taséj a'íimaj i maj jamuán huacáj, a'yaa mu tyúu'ihuo'raca'aj tijin:

—¿Tyi'tanyí tyévira' pué'een a'mújna, mej mij ja'tzaahuatye' i áacaj, ajta i jájtyij?

A'íimaj i maj Gadara já'ma'can i maj tyiyáaru'uj hua' tzajta' séjria'ca'aj
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

28 Ti'ij i Jesús a'áa ja'rá'aj után pujmua' jo'tij ja'alaguun, Gadara ti ja'ajtyáma'can, hua'puaj mu mij hua'antýiná'chaca' i maj tyiyáaru'uj hua' tzajta' séjria'ca'aj, a'áa mu ja'ráacij jo'maj i mui'chítýee já'ava'tacaa, aj mu mij jimi ajtyáxiiriaca'. Jéehua mu simuáruunyica'aj, a'íj pu jin quee i'riitaca'aj ti a'tij ajo're'nyej a'íjna juyéjra' jitze,

29 aj mu mij a'yan tyityeetyejíihuajraa tijin:

—Capáj je'ej ta'uurej ityájma, muáaj mu paj yójra' pué'een i Dios. ¿Nyí a'íj jin mu po've'mej pej pij puéjtzij taatá'an? Capu eexúj atyojo're'nyej a'náj tyaj jajpuéetzij tá'ju'un.

30 Meentyij a'ímuáj mue'tíj i tuíxuj mo'tyu'uj metye'entyicua'áaj,

31 a'ñi mu mij i maj tyiyáaru' hua' tzejta' ú'sejria'ca'aj, a'yan tyaatáhuaviiri' a'ñjci i Jesús tjin:

—Tipua'aj pataatamuáritye'en taatá' tyej tyij mu tuíxuj tzejta' utyájrutyej.

32 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa' tjin:

—Séricuj.

Mati'ij mij iirácij, hua' tzejta' i tyétyacaa, aj mu mij hua' tzejta' utyájrurij i tuíxuj, mati'ij mij a'ñmaj i tuíxuj jo'huáachajraa a'ájna jo'tij ja'ancátjee, mati'ij mij jájritze' ja'tyáavatzij, aj mu mij néijmi'i atyájcuii.

33 Majta a'ñmaj i maj huá'siiria'ca'aj i tuíxuj a'ñi mu huatóo'uj, mati'ij a'áa ja'rá'aj a chájta' aj mu mij tyu'taxájtaca' je'ej ti tyi'táj huaríj, a'ñ mu huoté'exaa je'ej ti tyihuó'ruuj a'ñjma i maj tyiyáaru'uj hua' tzejta' séjria'ca'aj.

34 Mati'ij mij a'ñmaj i maj a'áa jo'cháatima'caa, néijmi'i mu ave'ré'nyej i Jesús jimi, mej mij jamuán tyu'taxáj, a'yaa mu mij jéehua tyaatáhuaviiri' a'ñjci i Jesús ti jó'ra'nyij a'ájna.

9

Jesús pu séej tyú'huaaj i ti quee tyéchavaaj

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

1 Aj pu'ij Jesús atyájraa i báarcuj jitze, aj mu mij antacáj után pujmua', mati'ij mij a'áa ja'rá'aj chájta' jo'tij a'ñin jó'catyii.

2 Aj mu mij séecan a'tij aje're'nyijtye ti quee tyéchavaaj a'ñjci jimi i Jesús, a'ñ pu japua áan újca'tyii i utáatzij a'ájna i a'tij, ti'ij Jesús huoté'exaa a'ñjma i tyeítjee, aj pu'ij jáamua'reeri' tjin metyá'tzaahuatye', a'yaa pu'ij tyaaté'exaa a'ñjci i ti tyí'cui' tjin:

—Nyiyóoj, huatyá'ca'nyej, pu'ríj i Dios tyimuaatú'uunyi'ri' i paj jin ootyá'ítzee jimi.

3 Séecan mu mij i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta a'yan tyi'riá'mua'aj tjin: “Je'ej ti a'múu tyu'taxájtaca' je'ej pu pua'aj tyá'xaj i Dios.”

4 Ajta i Jesús pu jáamua'reeri' je'ej maj ye'ej tyí'mua'ajcaa, aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tjin:

—¿Ji'nye siaj sij huápui'ij je'ej pua'aj tyí'mua'tzej mu jutzájta'?

5 ¿Tyi'tanyí quee jéetze' tyési', nyi nyej a'yan tyaaté'exaatye'en yee: “Pu'ríj i Dios tyimuaatú'uunyi'ri' i paj jin ootyá'ítzee jimi”, na'ríj yee: “Ájchesij anchóoj mua' utáatzij”?

6 A'yaa nu nyij rinyij siaj sij jáamua'reej tjin a'ájna i ti ajta tyévij jitze huané'huaca', ti ajta a'ájna jin antyúumua'reej íyan i cháanacaj japua ti'ij tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'ítzee i Dios jimi.

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'ñjci i ti quee tyéjchevej tjin:

—Ájchesij, anchóoj mua' utáatzij, áricuj jó'ra' jo'paj ja'chej.

7 Aj pu'ij ájchej a'ájna i ti tyí'cui'ca'aj, ti'ij ij jó'raa i juchéj.

8 Majta i tyeítjee i maj tyi'sejraca'aj je'ej ti tyi'táj huaríj, a'ñ mu tyu'tátziin, majta je'en tyaatatyójtzi'rej i Dios a'ñjci jime' je'ej ti a'ñin tyihuo'ta' mej mij a'yan huárinyij i tyeítjee.

Jesús pu jaatajé a'ñjci i Mateo

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Aj pu'ij i Jesús jó'raa, ti'quij a'yee jo're'nyej ti'ij ij a'ij huaséj i a'tíj ti a'yan ántyapuaj tijin Mateo, a'úu pu je'rácatyii u chi'táj maj tzajta' huá'jijva'ca'aj i maj tyi'ti'ijcicaa. Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

Aj pu'ij i Mateo ájchej, ti'quij jamuán jó'raa.

¹⁰ Aj pu'ij a'yan tyu'ríj, mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij i Mateo ja'chej, ti'ij i Jesús tyí'cua'caj, aj mu mij jéehua ujo'vá'ju' i maj tyí'tyeyijve', majta séecan i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeyee, mati'ij mij huatyára'saca' i méesaj jitze jamuán i Jesús, majta jamuán a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj.

¹¹ Majta a'íimaj i fariseos, mati'ij jaaséj je'ej ti rijcaá i Jesús, aj mu mij a'yan tyihuo'ta'ihuo'ri' a'íijma i maj jamuán huacíj tijin:

—¿Ji'nye een jin mu ja'mua maeestro tyí'cua'caa, ajta ya'caa hua' jamuán i maj huá'jijve' i maj tyí'ti'ijcicaa, ajta hua' jamuán i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeyee?

¹² Ti'ij i Jesús a'yan tyihuo'namuajri', a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íimaj i tyeítyee i maj ajo're'nyinyii a'íjci jimi i ti tyí'hua'tacaa, capu juxie've' maj a'áa joojú'un i maj jí're'en, sulu a'íi mu ajo're'nyinyii i ti tyí'hua'tacaa jimi i maj tyí'cucui'.

¹³ Séricuj, siata'aj tyi'huóomua'tyey a'íjci jime' je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij ti a'yan tijin: “A'yaa nu tyá'xie've' siaj hua'cu'vej i juxa'aj tyeítyee, canu jaxie've' siaj tyi'táj tyí'tuiiria'aj.” Ji'nye canu nyáaj a'íjna jin mujo'vee' me' nyej nyij a'íijma huatájeevej i maj tyámua' een, sulu a'íijma i maj quee xá'pu' ricij.

A'íj mu jaata'ihuo'ri' je'ej maj tyityahuóo'itzi've'en
(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ A'íimaj i maj Juan jamuán huací'ca'aj, a'íi mu aje're'nyej i Jesús jimi, mati'ij mij a'yan tyaata'ihuo'ri' tijin:

—It'yáj majta a'íimaj i fariseos, jéehua tu ta'itzi've', ¿ji'nye mej mij quee a'yan tyúu'itzi've' i maj muéetzij jamuán huací'ij?

¹⁵ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Nyiquij i'rij maj juxaamuijritya'aj i maj huatá'inyiihuaca' mej mij tyú'ye'esten, tipua'aj ooj hua' jamuán tyí'ye'estyaj i a'tíj ti huatyényeichaca'? Ajta a'yaa pu atyojo're'nyesij maj já'vi'tin i a'tíj, aj mu mij i amiíncustyamua' ju'itzi've'en, ji'nye capu che' aja'hua' i hua' amiíncuj.

¹⁶ 'Capu a'tíj ja'ajtyá'cu'nyapua'aj i c'ixurij ti mí'ma'can, a'íjna jime' i c'ixurij ti jájcuaj, ji'nye a'íi pu i c'ixurij ti jájcuaj huatyátzu'taj ti'ij huatyájo'sinyi'huaj, aj pu'ij jéetze' va'tíj anasúutza'nyij ja'mej.

¹⁷ Camu majta nahuáj ti jájcuaj ucáto'sij i navíj limeetara' tzajta' ti racue'riihuaajmee, ji'nye i nahuáj pu jaatyásujtza'naxi'ij i navíj ti racue'riihuaajmee, aj pu'ij jó'vesij i navíj ajta i nahuáj. A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' maj ju'cáito'nyij i navíj tzajta' ti jájcuaj a'íjci i nahuáj ti ajta jájcuaj, a'yaa pu éenye'que' tyo'táviicue'raj i ti juxa'aj tyi' jájcuaj.

A'íjna i úiti' ti tyí'cui'ca'aj ajta i yójra' a'íjci i Jairo
(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Óoche' pu tyihua'ixáatya'caj i Jesús ti'ij síj jimi ave're'nyej, a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i ti tyí'ijta i hua' tyeyúuj tzajta', aj pu'ij tyítunutaxij jimi i Jesús, ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyiyóoj pu oochán huamuí', ajta tipua'aj muáaj mu pové'me'en pajta je'en ja'ajtamuárie'en, a'íi pu huatájuuritaj.

¹⁹ Jesús pu ájchej, ti'quij ujó'mej majta mu'uj ujó'ju' a'íimaj i maj jamuán huacj.

²⁰ Aj pu'ij íiti' ti arí tamuáamuata' japuan hua'puaj nyinyi'ra'aj á'tyeej ti tyí'cui', a'íi pu huárita' aje'ré'nyej i Jesús, ti'quij ja'ajtamuáriej i máancajra'an i Jesús.

²¹ Ji'nye a'yaa pu tyí'mua'ajcaa tijin: "Típua'aj a'íj na'ajtamuárie'en i máancajra'an, tyámua' nu rinyij."

²² Aj pu'ij i Jesús ooré'nyeeriaca' ti'ij jaaséej i íitaj, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyiyóoj, che' ca'nyíjra'aj huataséjre'en mua' tzajta', a'íj paj jin huarúj i jin tyá'antzaahuaj.

Aj pu'ij huarúj a'íjna i íiti'.

²³ Ti'ij i Jesús a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'chej a'íjna i ti tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', aj pu'ij huo'séj i tyeítyee i maj tyí'ci'sitye', majta jéehua i tyeítyee juyiinyaca'aj,

²⁴ a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Xíi'ráciinyij a'yújna, ji'nye capu mui'chij mu íjmue'estí', sulu tyácusij pu'uj.

Aj mu mij jaatya'atzájraa a'íjci Jesús a'íjci jime' je'ej ti tyu'taxájtaca',

²⁵ ajta a'íi pu hui'rá'ityaca', aj pu'ij utyájrurij jo'tij jo'ojcá'aj a'íjna i íjmue'estí', ti'quij ja'náavi' muáca'ra'an jitze, aj pu'ij a'íjna i íjmue'estí' ájchej.

²⁶ Ti'quij néijmi'que' huámua'reeri'huaca' jo'maj jo'cháatima'caa je'ej ti tyi'táj huaríj.

Jesús pu hua'puácaa tyú'huaaj i maj arácucu'un

²⁷ Ti'ij Jesús a'áa ja'rájraa, mahua'puaj mu jaatavén i maj arácucu'un, a'yan metyitye'entyijíhuaj tijin:

—Tá'ancu'vaxi' ityájma muáaj mu paj yójra' pué'een a'íjci i David.

²⁸ Ti'ij Jesús utyájrurij u chi'táj, aj mu mij jimi ave'ré'nyej i maj arácucu'nyijmee, aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi setyá'tzaahuatye' nyaj tyaja'muahuaatye'en?

Matí'ij mij a'yan tyityaatanyúj tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna tavástara'.

²⁹ Aj pu'ij i Jesús hua'rámuarie'xij i hua' jiiise' jitze, ajta a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Che' a'yan tyá'ra'nyij je'ej siaj seríj mua'aj tyá'antzaahuaj.

³⁰ Aj mu mij atanyéjnye'riaca' i maj hua'puaj. Ajta i Jesús jéehua pu a'yan tyihuo'tá'íjmuejri' tijin:

—Caxu a'tíj ixaatye'ej je'ej siaj tyityaarúj.

³¹ Ajta matí'ij jo'cáj, a'íi mu huatyóohuij maj néijmi'que' jaataxáj je'ej ti i Jesús tyihuo'huaa.

Jesús pu séej tyú'huaaj i ti quee tyo'ríi'riajca'aj

³² Matí'ij iiraju'caj i maj aracú'cu'nyijma'caa, séecan mu tyéviij aje'ré'nyijtye ti tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj a'íj pu jin quee tyo'ríi'riajca'aj a'íjna i a'tíj.

³³ Aj pu'ij Jesús jaatamuárij i tyiyáaru' ti tzajta' ú'sejria'ca'aj, ti'quij huatái'riitariaca' ti tyu'taxáj a'íjna i ti tyí'cui'ca'aj. Majta a'íimaj i tyeítyee, jéehua mu huatóotyamua'vej, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—Catu a'náj a'yan tyi'tíj tyu'séj iye'e'ej Israel ti putyí'ricij.

³⁴ Majta a'íimaj i fariseos, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—A'íjna i Jesús, a'íi pu a'ín pué'een i ti tyihua'íjtye' i tyiyáaru'uj a'íj pu jin pújoorej ti'ij huo'tamuárite'yen.

Jesús pu hua'ancu'vajxi i tyeítyee

³⁵ Jesús pu néijmi'que' jo'chá'canya'aj ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee ajta néijmi'que' jo'maj cii mana'aj tyityojo'cháatima'caa, tyihua'mua'tyáaj i hua' tye'yúuj tzajta'. A'íj pu huá'ixaatya'ca'aj i nyúucaria'ra' i Dios i ti néijmi'que' tyí'ijta, ajta néijmi'caa tyú'huaaj i maj tyí'cucui'ca'aj, nusu i tiqee hua'ca'nyisti'raca'aj.

³⁶ Ti'ij huo'séj i tyeítyee, jéehua pu hua'ancu'vajxi, ji'nye jéehua mu jajpuéjtzica'aj, majta juxaamuijritya'ca'aj, a'yaa mu éenye'e'ej mati'ij i cánya'xii ti quee a'tíj huá'siire'.

³⁷ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj jamuán huacíj tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna maj jéehua i tyeítyee séejre', majta i maj hua' jimí tyí'muijhuacaa camu mui'ij.

³⁸ A'íj pu jin a'yan tyúuxie've', siaj jaatá'huavii a'íjci i tavástara' ti'ij hua'ré'vi'tixi'in i maj tyí'muijhuacaa mej mij huá'ajsiire'en i Dios jimí.

10

Jesús pu hua'vá'jajpuaxij a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Aj pu'ij Jesús huo'tajé a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ajta huo'ta' mej mij jaayí'tihua'an maj huo'tamuárite'yen i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' séjre' i tyeítyee, ajta mej mij tyi-huó'huaatye'en i maj tyí'cucui', nusu i tiqee huá'ca'nyisti'.

² A'yaa mu ántya'ruj a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, i Jesús ti hua'antiyhuoj. Anaquéej pu i Simón huatajé, i maj majta a'yan jatamuá'muaj tijin Pedro, ajta je'en a'íjci i ihuáaria'ra' i Simón i ti a'yan ántyapuaj tijin Andrés, ajta je'en a'íjci i Santiago, ajta i ihuáaria'ra' i ti a'yan ántyapuaj tijin Juan, i maj yójmua'mua' pué'een a'íjci i Zebedeo,

³ ajta a'íjci i Felipe ajta i Bartolomé, ajta a'íjci i Tomás, ajta i Mateo, i ti huá'íjiva'ca'aj a'íjma i maj tyí'ti'ijcicaa, ajta a'íjci i Santiago, a'ín ti jajyóoj i Alfeo, ajta a'íjci i Tadeo,

⁴ ajta je'en a'íjci i Simón i ti a'íjma jitze ajtyáma'can i maj a'yan hua'tamuá'muaj tijin cananeo, ajta a'íjci i Judas i ti a'yan tye'entyímu'tacaa tijin Iscariote, a'íi pu a'ín pué'een i ti avíitizij jin tyu'tátuii a'íjci i Jesús.

Jesús pu huo'ta'ít'yaca' a'íjma i maj jamuán huacíj maj jaariá'xaj i Dios nyuucacaj

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Jesús pu huo'ta'ít'yaca' a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'yan tyihua'ixáatye'e'ej tijin:

—Caxu a'áa jo'réninyiica'an jo'maj jo'cháatimee i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, caxu siajta utyáru'piche'en chájta'naj jitze jo'maj ja'chej i maj Samaaria jitze ajtyáma'can,

⁶ sulu siajta a'áijma jimi ujó'ju'un i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj a'yan een mati'ij i cánya'xií maj jo'vátzij.

⁷ Siata'aj a'áijma jimi ujó'ju'un siaj sij huo'té'exaatye'en ti arí aty-
ojo'rénnyesij a'náj ti i Dios tyu'ta'íjtaj íyan i cháanacaj japua.

⁸ Siata'aj tyihuó'huaatye'en i maj tyí'cucui', siajta huo'tájuuritye'en i maj huácuij, siajta tyihuó'huaatye'en a'áijma i maj tyí'cucui' a'íjci jime' i maj a'yan jatamuá'muaj tijin léepraj, siajta huo'tamuáritye'en i tyiyáaru'uj i maj hua' tzejta' séejre' i tyeítyee. Mua'aj xu quee tyu'nájchitaca' i siaj ja'ancuriáa' siaj sij tyihuó'huaatye'en; a'íj xu jin quee huá'jijve'ej.

⁹ Caxu siajta tyi'tíj a'aj tipua'aj ooroj, nusu pláataj, nusu túmii,

¹⁰ caxu áto'ríj pijca i siaj jin huatyóohuiire'en i juyéj jitze. Caxu hua'puácaa tyí'choocaj i tyúusiicu', nusu i ca'quéj, caxu siajta i tyáxu'uj choocaj, ji'nye a'yaa pu tyí'xa'puí' maj tyáacue'tyej a'íjci i ti tyí'muarie'.

¹¹ 'Siati'ij chájta'naj jitze mu' ja'rá'astij aj xu sij séej huáhuoonyij i tyévij ti tyámua' tyi'tyúucha'ij, a'íj xu sij jimi huatyá'itzeere'en a'chu siaj á'tyeeren a'ájna a chájta'.

¹² Siati'ij u'tyájrutyey u chi'táara'an, siahuo'tatyójtje' i maj aja'chej.

¹³ Tipua'aj tyámua' naa metyajamuaatyéjeveej, che' a'yan eenye' je'ej siaj seríj tyihuo'tatyójtjej, na'ríj mequee tyámua' tyajamuaatyéjeje caxu mua'aj tyi'tíj jo'riésij.

¹⁴ Ajta tipua'aj mequee jamuaataxié've'en, nusu mequee já'muanamuajracuj, aj xu sij iiráciinyej i hua' chi'táj, nusu i chájta'naj jitze, siajta jaatáca'tzij i juca'quéj ti'ij cáaxij i chuéj.

¹⁵ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', ti a'ájna xicáara' ti jitzán i Dios huá'xijtye'en a'áimaj i tyeityee, jéehua pu jéetze' puéjtzij huo'tá'sij, quee a'áijma i maj ará'tyeej a'áa já'chajca'aj a'ájna a ti a'yan tyaja'rát yapuaaca'aj tijin Sodoma, ajta a'ájna a Gomorra.

Je'ej maj tyi'tíj jin tyá'ajpuéetzij muá'ju'un

¹⁶ 'Cási' mua'aj, nyáaj nu mua'ajmaj a'yan tyajamuaata'ityij ti'ij cánya'xií hua' tzejta' i tyeítyee i maj a'yan já'mua'uurej mati'ij íra'vej i maj tyí'tyaci'macaa. A'íj xu jin tyámua' metyityoomuámua're'ej mati'ij i cú'cu'see, siajta a'yan tyi'tyamua'ajcaantaj mati'ij i cú'cu'see.

¹⁷ Tyámua' xu tyityahuóocha'ín, ji'nye mua'ajmaj mu tyu'tátuiire'sij a'áijma jimi i maj tyityatatyíj, mej mij a'áimaj jamuaatyávaxi'ín,

¹⁸ majta mu jamua'vi'tin i tajtúhuan jimi, na'ríj a'íjci jimi i rey, a'íjci jime' siaj tyí'huíire' nye jitze ma'can, aj xu sij nye jitze ma'can tyihuó'té'exaatye'en, siajta a'yan cha'taj tyihuó'té'exaatye'ej a'áijma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can.

¹⁹ Ajta mati'ij jamuá'anvi'tij a'áijma jimi i maj tyityatatyíj, caxu tyí'mua'ajcaj yee je'quij tyetyu'taxájtaj, na'ríj tyi'tíj siaj nyúucarira' jin tyu'taxáj, ji'nye ti'ij a'yan tyajá'mua'uuriaj, Dios pu jamuaatá'sij je'ej siaj ye'ej tyu'taxáj.

²⁰ A'íj xu jin quee mua'aj a'áin pue'éenye'ej xá'ju'un i siaj tyi-
huo'té'exaatye'ej, sulu a'áí pu i júuricama'ra' i Dios jamuaatá'sij je'ej siaj ye'ej tyu'taxáj.

21 'Majta a'íimaj i maj ju'ihuáamua', a'íi mu huá'cui'nyij i ju'ihuáamua', ajta i hua' huásimua' a'íi mu majta je'ej pua'aj huá'uurej i juyójmua', majta a'íimaj i hua'yojmua' a'íi mu majta je'ej pua'aj huá'uurej i juhuásimua', aj mu mij tyúucui'sij.

22 Majta néijmi'i i tyeítyee i maj yan séeje' i cháanacaj, a'íi mu jamuájcha'íiria'aj muá'ju'un a'íjci jime' siaj nyéetzij ná'astijre', ajta a'íjna i ti tyo'táviicue'raj 'asta na'aj quee néijmi'i tye'entyipúa'rej, Dios pu japuan huatányuusij.

23 Matí'ij je'ej pua'aj já'mua'uurej i chájta'naj jitze, siata'aj jiye'tzín iirácñnye'j, siaj sij séej chájta'naj jitze jó'cñnye'j. A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e', siatí'ij siooj yajó'juhua'nye'en séej siajta séej jitze i chájta'naj aj nu nyij nyáaj i nyaj nyajta tyévij jitze huanie'huaca'yava'cányesij.

24 'A'íjna i ti tyihuá'mua'tye'j, jéetze' pu juxie've' quee a'íimaj i maj tyúumua'tye'j, ajta a'íjna i ti tyé'ijtye', jéetze' pu juxie've' quee a'íjna i ti jahuüre'.

25 A'yaa pu tyúuxie've' ti a'íjna i ti tyúumua'tye'j, a'yan cha'tána'aj eenye'tí'ij i ti tyá'mua'tye'j, ajta a'íjna i ti tyí'huiire', che' a'yan cha'tána'aj eenye'tí'ij a'íjna i ti tyé'ijtye'. Ji'nye a'yaa mu meríj jaatamua'aj a'íjci i ti aja'chej tíjñ: "Beelzebú i ti tyihuá'ijtye' i tyiyáaru'uj", ¿nyí mequee jéetze' je'ej pua'aj tyihuo'taxájtaj a'íjma i maj jamuán aja'chej?

A'íjna i tyaj jatziñya'aj

(Lc. 12:2-9)

26 'A'íj xu jin quee huá'tziñye'ej i tyeítyee. Ji'nye je'ej maj tyi'tíj jin ricij avítzij jime', a'íi pu huataséjre'sij, nusu je'ej maj tyi'tíj tyí'avaaj a'íi pu ajta mua'reeri'huan.

27 Tyi'tíj nyaj tíca'riste' já'mua'ixaaty'e', siata'aj tújca jaataxáj, ajta i nyaj avítzij jin já'mua'ixaaty'e', ca'nyíñ xu jin jaataxáj, áan xu imuáj jo'tyúuj i juchi'ij japua.

28 Caxu huá'tziñye'ej a'íjma i maj juxa'aj tyeítyee cui'caa, ji'nye camu jaayí'tin maj i ja'mua júuricamej huajé'caj, sulu siata'aj a'íj pu tyú'tziñye'en i Dios i ti jaayí'tin ti ja'antypuá'ritye'en mu ja'mua júuricamej, ajta jaayí'tin ti ja'antypuá'ritye'en mu já'muajuuricamej i tiéj jitze tíquee a'náj já'mui'nyij.

29 '¿Nyij mequee a'yan tyityá'najchi mu pína'see a'chu séej túmii mahua'puaj? Ajta a'íjna i ja'muavástara' a'íi pu huá'cha'ij a'íjma i pína'see, capu ij síij mui'nyij i pína'aj típua'aj a'íñ quee a'yan tyu'taxáj.

30 Ajta mua'ajmaj Dios pu jamua'reej a'chu siaj pua'mácan ava'cípua'j síij ajta síij.

31 A'íj xu jin quee tyi'tziñye'ej jéetze' xu mua'aj juxie've' i Dios jimi mequee i pína'see.

(Lc. 12:8-9)

32 'Típua'aj a'tíj a'yan tyinaataxáj hua' tzejta' i tyeítyee ti nyéetzij ná'astijre', a'yaa nu nyajta nyáaj tyaataxájta a'íjci jimi i nyavástara'tajapuá ti já'sejre' tu a'íñ xá'pui' huaríj,

33 ajta a'íjna i ti naatyáhue'taj hua' tzejta' i tyeítyee, a'yaa nu nyajta nyáaj tyeetyáhue'taj nyajta a'yan tyaataxájta a'íjci jimi i ti nyavástara'tajapuá ti já'sejre' nyaj quee jamua'tye'j.

Tyeítýee mu jé'ta' huacíj a'íjci jime' i Jesús
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Caxu a'yan tyí'mua'ajcaj nyaj a'íjna jin mujo've'mej mej mij tyámua' yan tyí'tyechajcaj i cháanacaj japua, canu a'íjna jin mujo've'mej mej mij juxáahuaj yan séjre'ej, sulu mej mij jé'ta' huacínýey a'íjci jime' je'ej nyaj ricíj.

³⁵ A'íj nu jin mujo've'mej mej mij i hua' yojmua' huatyóochenyij maj huo'tanyó'si'tye'en i juhuásimua', ajta a'íjna i ti íjmue'esti', a'íi pu ajta jaatyényo'si'tye'ej i junáanaj, ajta a'íjna i íiti' ti arí tyimú' ti íiti', a'íi mu majta huatóonyo'si'tye'ej,

³⁶ a'íj mu jin tyuucha'íire'ej muá'ju'un i jutyéítyeristyamua' jamuán.

³⁷ 'A'íjna i ti jéetze' jaxie've' i jutáataj, nusu i junáanaj quee nyéetzij, capu a'yan tye'tyévijtye' ti nyéetzij jimi huatyá'itzeere'en, ajta a'íjna i ti jéetze' jaxie've' i juyó'j ti tyáatí', nusu ti íiti', quee nyéetzij, capu ajta a'yan tye'tyévijtye' ti'ij nyéetzij jimi ajtyáma'cantaj,

³⁸ ajta a'íjna i tíquee jaxie've' ti'ij jajpuéjtzij, nusu maj i tyeítýee je'ej pua'aj tyaaxáj, na'ríij típua'aj huámui'nyij i cúruuj jitze, capu jatyévijtye' ti'ij nye jitze ajtyáma'cantaj já'ra'nyij.

³⁹ A'íjna i ti jéehua tyúumua'riitye' ti'ij quee huámui'nyij, a'íi pu muí'nyij, ajta a'íjna i ti huatóoa'an ti huámui'nyij a'íjci jime' ti nye jitze ma'can tyihuá'ixaatye', a'íi pu júurij ta'mej jusén jime'.

I maj jamue'tin a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye'
(Mr. 9:41)

⁴⁰ 'A'íjna i ti tyámua' tyajamuaatyéjeevij i juchéj, a'íi pu ajta nyéetzij tyámua' tyinaatyéjeevij, ajta a'íjna i ti nyéetzij tyámua' tyinaatyéje, a'íj pu ajta tyámua' tyu'tyéeeje i ti unyojo'ta'ityaca'.

⁴¹ Ajta a'íjna i ti tyámua' tyetyéeeje a'íjci i ti Dios jitze ma'can tyí'xaxa'aj, a'yaa pu cha'tána'aj tyá'ci'tyij i Dios jimi ti'ij ajta tyá'ci'tyij a'íjci i ti Dios jitze ma'can tyí'xaxa'aj, ajta a'íjna i ti séej tyámua' tyu'tyéeeje i ti tyámua' tyi'tyúucha'ij, a'yaa pu cha'tána'aj tyá'ci'tyij i Dios jimi ti'ij ajta tyá'ci'tyij a'íjci i ti tyámua' tyi'tyúucha'ij.

⁴² Ajta a'tíj ti na'aj ti cí i jájtyij tyaatá'an i séej i tyévij ti nye jimi ajtyáma'can, tyij ajta quee va'cán jin nye jimi tyi'tyéjvee, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti a'íin ajta tyi'tíj ancúriáa'sij i Dios jimi.

11

A'íimaj i ti huojota'ityaca' a'íjna i Juan i ti huá'íiraca'aj
(Lc. 7:18-35)

¹ Ti'ij Jesús jaatapuá'citaca' ti tyihuó'ixaaj a'íijma i maj jamuán huacíj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, aj pu'ij jó'raa, ti'ij ij a'yee jo're'nyej i chájta'naj jitze, ti'ij tyihuó'mua'tyej ajta tyihuó'ixaatye'en i tyeítýee.

² Ajta a'íjna i Juan i ti eetyánami'huaca'aj, a'íi pu jáamua'reeri' je'ej ti i Jesús rijcaa. Aj pu'ij séecan huata'ityaca' i maj jamuán huací'ca'aj

³ mej mij a'yan tyiyo'ta'íhuo' a'íjci i Jesús típua'aj a'íin pué'eenye' i Cirístu', nusu a'yan tyuuxié'va'caj mej mij séej huacho've'en.

⁴ Jesús pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Séricuj, siata'aj jaaté'exaatye'en a'íjci i Juan je'ej siaj tyi'táj tyí'sej ajta je'ej siaj tyí'namuaj.

⁵ Siata'aj jaaté'exaatye'en maj meríj atanyéjnye' i maj aracúcu'nyijma'caa, majta meríj ráci'jci'nyive' i maj quee ráci'jci'nyive'ej, majta a'íimaj meríj huarúj i maj tyí'cucui' a'íjci jime' i maj cá'atzaj i juhué'ra' jitze, majta i maj nácuxie'ejma'caa meríj iityanamuaárajmee, majta meríj huatájuuriaaca' i maj meríj huácui'íjcaa, majta i maj quee je'ej tyéejviicue' mu'ríj jáanamujri' i nyúucaria'ra' i Dios.

⁶ Che' huatóotyamua've'en a'íjna i a'táj ti quee juhuárita' huaré'yi'ij nye jimi a'íjci jime' ti quee che' tyé'viicue'.

⁷ Mati'ij a'íimaj jo'cáj i maj Juan jamuán huací'ca'aj, Jesús pu huatyóochej ti tyihuó'ixaatyee'en i tyeítýee a'íjci jitze ma'can i Juan, a'yan tíjin:

—¿Tyi'tanyí usio'tyéesej a'ájna jo'táj quee já'tyi'táj? ¿Nyiquij i huíinyij usio'tyéesej áacaj ti jaariá'tuuxij?

⁸ Na'ríj sequé, ¿tyi'tanyí siana'aj ujo'tyéesej? ¿Nyí a'táj sio'tyéesej ti naa eenye'en tyí'chaan? Mua'aj xu a'yan tyá'mua'reej maj a'íjma i maj naa eenye'en tyí'chaan, a'úu mu ja'chej i hua' chi'táj i rey.

⁹ Arí típua'aj sequé a'yan huaríj, ¿ji'nye siaj sij a'áa ja'tanyéj? ¿Nyí a'íjna usio'tyéesej a'táj ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj? A'yaa pu tyi'ja'yájna, a'íj xu ujo'tyéesej i Juan i ti ajta jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee quee sáij ti ajta a'íjna jin tyi'tyéjvee ti Dios jitze ma'can tyihuó'ixaatyee'en.

¹⁰ Juan pu a'íin pué'een i ti ja'xaj i yu'xarij jitze a'yan tíjin:

Nyáaj nu séej huata'ítýij ti anaquéej huama'aj ja'mej

tí'ij tyámua' tyú'uurej a juyéj jitze.

¹¹ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatyee' tzáahuatyí'ra'aj jime', hua' tzajta' i tyeítýee i maj yan séejre' i cháanacaj japua, capu a'táj a'náj tye'entyájrúpj tyi'táj jime' ti jéetze' ve'éj quee i ti jin tyi'tyéjvee a'íjna i Juan, ajta a'íjna i ti jéetze' ciléenye' jin tyi'tyéjvee i Dios jimi, jéetze' pu va'cán jin tyi'tyéjvee a'íjna i a'táj quee a'íjna i Juan.

¹² 'Tí'ij na'aj tyu'séjrej a'íjna i Juan, ya ti je're'nyej, tyeítýee mu jéehua tyí'týese' mej mij utyájrutyey jo'táj i Dios já'sejre', majta i maj jéehua uhuácaca'nye' a'yaa mu tyá'xie've' maj néijmi'i tye'entyipua'ritey'en tajapua ti tyejé'sejre'.

¹³ Néijmi'i i maj Dios jitze ma'can tyi'xajtaca'aj, ajta i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', néijmi'i mu jaataxájtaca' je'ej ti i Dios tyí'íjta íyan i cháanacaj japua, majta móoj a'yan tyá'xajtaca'aj 'asta na'aj quee huataséjre a'íjna i Juan,

¹⁴ ajta típua'aj a'yan setyityóoca'nyej siaj tyá'antzaahuatyee'en, a'íjna i Juan a'íi pu a'íin pué'een i ti juxie've' ti ya uvé'nyej a'íjna i ti a'yan ántypuaj tíjin Elías.

¹⁵ Majta a'íimaj i maj ityanamuárajmee, miche' tyámua' tyáanamujaj.

¹⁶ '¿Ji'nye nyana'aj tyihuo'taxáj je'ej maj een i tyeítýee íjij maj yan huacháatimee? A'yaa mu een mati'ij i tí'ríj i maj véjri' ja'ajtyíj jo'maj tyajá'toj, i maj hua'tyéjivii i séecan a'yan tíjin:

¹⁷ "Tyetyu'táci'sityej, siajta mua'aj caxu tyu'tyéenyej; tyajta tu tyu'táchuicaca' tyataxamúuritya'aj, siajta mua'aj caxu huatóoxaamujri."

¹⁸ Ji'nye ti'ij i Juan yan uvé'nyej, i ti ju'ítzi'va'ca'aj, ajta quee jaya'caria'aj i nahuáj; a'yaa xu sij tyaataxájtaca' ti tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj.

¹⁹ Ajta je'en a'íin yan uvé'nyej i ti ajta tyévi'j jitze huanie'huaca', tiquee a'yan tyúu'itzi've', ajta jaya'caa i nahuáj, mua'aj xu sij a'yan tyaaxájtaca' tijin huápu'i'ij pu tyí'cua'caa, ajta jaya'caa i nahuáj, ajta huá'jaahuatye' i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, ajta i maj huá'jijve' i maj tyí'ti'ijcicaa. Ajta a'ájna i ti jin Dios néijmi'i tyu'yi'tin, a'íi pu huataséjre'sij.

Je'ej maj tya'ajpuéetzij muá'ju'un i maj a'áa jo'cháatimee i chájta'naj jitze jo'maj quee tyajá'tzaahuatye'

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Aj pu'ij Jesús huatyóochej ti'ij hua'ajtyá'xi'in a'íijma i tyeítyee i maj a'áa jo'cháatima'caa jo'tij arí jéehua tyojo'muárie'ca'aj mej mij tyámua' tyo'taséj, ji'nye camu huatyóohuij maj seequéj tyú'mua'tyij. A'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijin:

²¹ —Che' je'ej tina'aj ja'mua jimi mu siaj Corazín ja'chej. Che' je'ej tina'aj ja'mua jimi mu siaj Betsaida ja'chej. Ji'nye tìpua'aj a'yan cha'taj nyana'aj tyu'muárie'nyiche' a'ájna a Tiro, nyajta a'ájna a Sidón, a'yájna je'ej nyaj nyeríj huaríj ja'mua jimi, a'íi mu meríj tya'antzáahuatye'nyijche' i Dios jimi, metyu'tuu'úunyi'ran majta nasíj ahuohuáatya'xi'in.

²² A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti a'yan tye'mej ti'ij atyojo're'nyej a'náj ti i Dios huá'xijtye'en, jéetze' xu mua'aj jajpuéetzij xá'ju'un mequee a'íimaj i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Tiro majta a'ájna a Sidón.

²³ Siajta mua'aj mu siaj Capernaúm jo'cháatimee, ¿nyi a'yan setyi-tyóomuajtye ti i Dios jamuaatá'sij sij tajapuá ja'séeria'aj xá'ra'nyij? Caxu xaa nyu'uj, Dios pu puéetzij jamuaatá'sij, a'áa xu jo'tyá'itzeere'en jo'tij ja'tyácun ajta quee ámiteere' a'chu ti ajo'cátyee. Ji'nye tìpua'aj a'yan cha'taj nyana'aj huárinnyiche' a'ájna a Sodoma je'ej nyaj nyeríj tyu'muáriej ja'mua jimi, a'íi pu ooj i chájta'naj yeséeria'cajche' ijíj.

²⁴ Ajta a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin ti'ij a'ájna tyojo're'nyej a'náj ti i Dios huá'xijtye'en a'íijma i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, mua'aj xu jéetze' jajpuéetzij xá'ju'un mequee a'íimaj i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Sodoma.

Musio'vá'ju' nye jimi siata'aj huóoso'pe'en

(Lc. 10:21-22)

²⁵ A'ájna xicáara' jitze Jesús pu a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Muáaj mu paj nyavástara', i paj tyí'ijta u tajapuá, pajta íyan i cháanacaj japua, muéetzij nu tyí'muatyojtzi're', ji'nye muáaj paj huo'ta' mej mij yo'itéej muá'ra'nyij je'ej ti een a jimi, a'íimaj i maj quee óotzaahuatye', pajta quee huo'ta' maj yo'itéej muá'ra'nyij a'íimaj i maj támua'rej, majta i maj jéehua tyojo'ítej.

²⁶ A'yaa pu tyí'ja'yájna nyavástara', a'yaa pu muéetzij tyimua'ránajchaca'.

²⁷ 'Néijmi'i pu tyinaatátui a'íjna i nyavástara'. Capu a'tíj tyámua' tyí'nyamua'tyej je'ej nyaj een, sulu a'íi pu'uj i nyavástara', capu ajta a'tíj tyámua' tyá'mua'tyej i nyavástara', sulu nyáaj i nyaj yójra' pué'een nyáaj nu xaa jamua'tyej, majta a'íimaj i maj a'yan tyina'ránajchi mej mij jáamua'tyij.

²⁸ Siata'aj nye jimi mujo'vá'ju'un néijmi'i mu siaj cua'naj a'íjci jime' i siaj jahuoos siaj tyámua' tyaatá'an i Dios, siajta a'íjci jin tyí'tyese' siaj néijmi'i jin ja'rá'astijre'en, nyáaj nu jamuaatá'sij siaj sij huóoso'pe'en.

²⁹ Siata'aj tye'entyájrutyey a'íjci jime' i nyaj jin tyajá'mua'ijcatye', siajta nye jimi tyí'huóomua'tyey, ji'nye nyáaj nu muá'ajcan, nyajta quee á'nyatzaahuatye', nyáaj nu nyij jamuaatá'sij siaj tyámua' huárinyij i jutzájta'.

³⁰ Ji'nye capu muárie'rij siaj a'yan huárinyij je'ej nyaj tyajamuaata'íjtye'sij, ajta i nyaj jin tyajá'mua'ijcatye', capu ajta muárie'rij siaj sij a'yan huárinyij je'ej nyaj tyá'xie've'.

12

Mati'ij a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj ja'antyítzaanaxij i tyeríicuj ti antymuée'eyejmee

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Ajta a'ájna imuáj Jesús pu a'áa jooma'ca'aj jé'ta' i ví'ra'aj tzejta', a'aj pu putyí'rijcaa i xicáara' maj jitzán juso'pii. Majta i maj jamuán huacíj, a'íi mu meríj jéehua tajcuca'aj aj mu mij huatyóohuij maj jí'ijtzaanaxi'in i tyeríicuj jatze', majta je'en jajci'májraa i jatzíj.

² Majta i fariseos, mati'ij huo'séj maj a'yan rijcaa, aj mu mij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Cási', huo'séj je'ej maj ricij mu maj ajamuán huaci'ij, a'yaa mu ricij je'ej ti quee tyí'rij ti a'tíj a'yan rijcaj a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pe'.

³ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿Nyi sequée a'náj jo'jíjvej i yu'xarij jitze je'ej ti huaríj a'ájna i David tí'ij huataí'cuataca', majta i maj jamuán huaci'ca'aj?

⁴ A'úu pu jo'tyájrupij u tyeyúuj tzejta', i ti chí'ra'an pué'een i Dios, ajta je'en jáacuaaj a'íjci i páan i maj Dios huatámu'vejrij, majta i maj jamuán huaci'ca'aj, a'íi mu majta jáacuaaj, ma'ajta a'íjci i páan a'íi mu'uj jacua'caa i puaríj.

⁵ ¿Ca' sequée a'náj jo'jíjvej je'ej ti tyo'yú'xaca' a'ájna i Moisés, maj a'íimaj i maj tyityetyúu'pu' u tyeyúuj tzejta', a'íi mu quee juso'pii a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pe'?

⁶ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', ti síj ya ja'mua jimi séejre' ti jéetze' juxie've' mequee a'íimaj i maj tyityetyúu'pu' i tyeyúuj tzejta'.

⁷ Caxu a'tzúj yó'itej je'ej ti huatóomua'aj a'ájna ti a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti jime' Dios jaataxájtaca' ti a'yan tijin: “A'yaa nu tyá'xie've' siaj jujímua'aj óocu'vej, canu jaxie've' siaj tyi'tíj mu'vejritaj.” Típua'aj seyo'itée xá'ra'nyiche', caxu a'yan tyihua'xáatzi'ranche' a'íjma i maj quee tyi'tíj jin ootyá'itzee.

⁸ A'yaa pu'ij, nyáaj i nyaj nyajta tyé'vij jitze huanie'huaca', nyáaj nu nyajta a'íjci jin antyínyamua'ree i xicáara' a'náj maj jitzán juso'pe'.

Jesús pu séej tyú'huaaj ti ciyáaxara'ca'aj i jumuáca' jitze

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Aj pu'ij Jesús jó'raa, ti'quij a'úun jo'tyájrupij u tyeyúuj tzejta'.

¹⁰ A'úu pu síj jo'tyávaaca'aj ti ciyáaxara'ca'aj i jumuáca' jitze, majta i fariseos i maj a'úun je'rú'uuca'aj, a'íi mu jahuooca'aj je'ej maj tyi'tíj jin tyaaxájtzi' i Jesús, a'yaa mu mij tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿NyiQUIIJ i'riJ tyeJ tyáahuatye'en séeJ i ti tyí'cui' a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pe'?

11 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaJ tijin:

—Típua'aj a'tíJ séeJ cánya'aj tyíciitziJ, ajta je'en i cánya'aj atyéjvetyij jo'tíJ ja'tyácun a'ájna mati'íJ pua'aj juso'pe', ¿nyiquee ujo'ma'aj ta'mej tí'íJ je'tajáj?

12 Ajta i tyéviJ pu jéetze' tyí'huiire' quee i cánya'aj. A'íJ pu jin i'riJ ti a'tíJ tyi'tíJ jin xá'puí' huárinyij a'ájna xicáara' mati'íJ pua'aj juso'pe'.

13 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa a'íJci i ti ciyáaxara' i jumuáca' jitze tijin:

—Huatátzaaraj mua' muáca', aj pu'ij a'íJna i tyáati' jaatátzaaraca' i jumuáca', aj pu'ij huarúj, a'yaa pu éenye'ej ja'raa tí'íJ i sñíJ i muáca'ra'an.

14 Mati'íJ mij iirácij a'íJmaj i fariseos, aj mu mij huatyóohuij maj jaaxá'puí'intare'en je'ej maj ye'ej huárinyij mej mij jaajé'caJ i Jesús.

Je'ej ti sñíJ anaquéJ tyataxájtaca' a'íJci i Jesús

15 Tí'íJ i Jesús jáamua'reeri' je'ej maj tyaaxá'puí'intareJ, aj pu'ij iirájraa, majta jéehua i tyeítyee jamuán jo'cíJ. Ajta i Jesús pu néijmi'caJ pu tyú'huaaj i maj tyí'cucui'ca'aj,

16 ajta a'yan tyihua'íjmuejraca'aj maj quee jéJrista' jaxajta a'tíJ ti puíríciJ.

17 A'yaa pu tyu'riJ tí'íJ aróo'asteJ je'ej ti jájcuaj imuáj tyu'taxájtaca' a'íJna i Isaías, i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, ti a'yan tijin:

18 A'íi pu a'íin pué'een i ti nyahuiire', i nyaj ja'antíhuoj, i nyaj jéehua jaxie've', nyajta jitzán nyetyamua've'.

NyajúricameJ nu jimi huatyátoosij, a'íi pu'ij tyámua' tyihuo'tyéjeevij a'íijma i maj séeJ chuéJ japua jo'cháatimee.

19 Capu a'tíJ je'ej tyi'jéeveJ ja'mej, capu ajta júhuaj ja'mej, camu janamuajran ti tyi'xáataJ ja'mej a'ájna a cáayeJ jitze.

20 Capu jéetze' puéjtziJ huo'ta'sij i maj huápuí'íJ jaapuéjtzitareJ, capu ajta huá'cui'nyij a'íijma i maj quee che' tyé'viicue', sulu a'íi pu hua' japua huatányuusij ajta a'íJna jin tyu'tyámue'tíJ i ti naa een.

21 Majta i tyeítyee i maj yan séeJre' i cháanacaj japua, néijmi'i mu jimi tyi'ijchó've'.

Mati'íJ i Jesús jitze tyo'opuá'riJ (Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

22 Mati'íJ mij séeJ uja'ráavi'tíJ i Jesús jimi ti tyiyáaru' tzajta' séJria'ca'aj, a'íJ pu jin quee atányeerica'aj ajta quee tyo'ríriajca'aj a'íJna i a'tíJ, aj pu'ij i Jesús tyáahuaj tí'íJ ij atányeerica', ajta tyo'ríriííaj ja'raa.

23 Néijmi'i mu i tyeítyee tyámua' tyo'taséJ, a'yaa mu mij tyúu'ihuo'raca'aj tijin:

—¿NyiQUIIJ a'múu a'íin pué'een i yóJra' i David?

24 Majta i fariseos mati'íJ a'yan tyihuo'namuajri', a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—A'múJna mu a'tíJ Beelzebú pu jitze aróoca'nyej, tí'íJ huo'tamuáritye'en i tyiyáaru'uj, jí'nye Beelzebú pu tyihua'íjtje' i tyiyáaru'uj.

25 Ajta i Jesús, a'íi pu jamua'reerica'aj je'ej maj tyí'mua'ajcaJ, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaJ tijin:

—Tipua'aj i maj séej chuéj japua já'ma'can jé'ta' muáaciinyej, a'íi mu huatóonyo'si'tye'ej, ajta i maj a'áa ja'chej camu che' á'tyeeren, na'ríij i maj séej chájta'naj jitze aja'chej nusu i tyeítyeristyamua'me'en síij i a'tíj, a'yan majta jé'ta' tyityáaciinyej, camu majta che' á'tyeeren.

²⁶ A'yaa pu cha'tána'aj een, tipua'aj i tyiyáaru' huo'tamuáaritye'en i jutyeítyeristyamua', a'íi mu majta jé'ta' ootajú', ¿ji'nye ooj tyí'rij mej mij huatyóoca'nyej?

²⁷ A'yaa xu mua'aj tyí'nyaxaj nyaj jee a'íj jitze arányaca'nyej i Beelzebú, nyej nyij huo'tamuáaritye'en i tyiyáaru'uj, ti pua'aj a'yan tyí'ja'yájnatan, ¿a'tanyíj ca'nyíjra'aj hua'tá'caa a'íimaj i ja'muaxa'aj tyeítyee, mej mij a'yan cha'taj mana'aj tyihuo'tamuáaritye'en? A'íimaj mu mij a'yan tyaja'muaxaj siaj mua'aj quee xá'pui' ricij a'íjci jime' je'ej siaj nyéetzij tyí'nyaxajtzi'.

²⁸ Ji'nye nyáaj nu a'íjci jitze arányaca'nyej i júuricama'ra' i Dios nyej nyij tyiyáaru'uj huatamuáaritye'en, a'íj pu jin a'yan huatóomua'aj ti arí a'ájna atyojo're'nyej tí'ij i Dios tyu'ta'íjtaj ja'mua jimi.

²⁹ ¿Ji'nye tyí'rij ti náhua'rij utyájrutyey jo'tij ja'chej i a'tíj ti uhuájca'nyej tí'ij tyaanáhue', tipua'aj quee mí'een jaatyáji'que'en? Ji'nye a'yaa pu xaa tyu'tá'riitarij tí'ij utyájrutyey jo'tij ja'chej tí'ij tyaanáhue' tyá'ra'an.

³⁰ 'A'íjna i tiquee nyaj jamuán jo'cha'can, a'íi pu nyéjcha'íire', ajta i tiquee tyeítyee tyísiire' nye jimi, a'íi pu huojó'cuí'naj.

³¹ 'A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' ti i Dios néijmi'i tyihuo'tú'uunyi'raj i tyétyacaa i maj jin ootyá'ítzee ajta i maj jin je'ej pua'aj tyí'xaxa'ta'aj, ajta capu tyihuo'tú'uunyi'raj tipua'aj je'ej pua'aj metya'xajta i júuricama'ra' i Dios.

³² Dios pu ajta tyaatú'uunyi'raj a'íjci i ti je'ej pua'aj tyí'nyaxaj nyéetzij i nyaj nyajta tyévij jitze huanie'huaca', ajta a'tíj ti je'ej pua'aj tyá'xajta a'íjci i júuricama'ra' i Dios, capu a'náj tyaatú'uunyi'raj, capu ajta i séej jitze i cháanacaj ti jájcuaj.

I ciyéj a'íj pu jin ámiteere' je'ej ti eenye' taca'
(Lc. 6:43-45)

³³ Tipua'aj ji're'nyen i ciyéj, ji're'nyen pu ajta tajcaa, ajta tipua'aj quee ji're'nyen i ciyéj capu ji're'nyen tajcaa, ji'nye a'íj pu jin i táque'ra' ámiteere' tyi'tíj ti ciyáara' pué'een.

³⁴ Mua'aj xu a'íjci jitze eeráanyej i cú'cu'uj ti tyí'hue'tacaa. ¿Ji'nye tyí'rij siaj tyi'tíj huataxáj ti xá'pui' tipua'aj mua'aj sequéé tyámua' eenye'? Ji'nye je'ej ti síij tyí'mua'tzej i jutzájta' a'íj pu huataxájta.

³⁵ A'íjna i tyévij ti tyámua' een ji're'nyen pu tyí'xaj, ji'nye a'íi pu ajta tyámua' een i jutzájta', ajta i tyévij ti je'ej pua'aj een, a'íi pu je'ej pua'aj eenye' tyí'xaj, ji'nye a'íi pu je'ej pua'aj een i jutzájta'.

³⁶ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti a'yan tye'mej a'ájna xicáara' ti jitzán Dios huá'xijtye'en, néijmi'i mu jin á'xijtyi'huan tyi'tíj maj je'ej pua'aj tyu'taxájtaca'.

³⁷ Ji'nye Dios pu a'íjna jin muá'xijtye'en je'ej paj tyí'xaxa'ta'aj, a'yaa pu'ij tyo'támiteere'ej tipua'aj muáahuíre'en nusu quee.

Séecan mu i tyeítyee a'yan tyá'huoo ti Jesús huo'taséjratye'en i maj jin je'ej tyo'taséj
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

38 Aj mu mij i fariseos, majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, a'í mu a'yan tyaaté'exaa i Jesús tijin:

—Maestro, a'yaa tu yá'xie've' paj tyi'tíj taataséjratye'en i tyaj jin je'ej tyo'taséj.

39 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íimaj i tyeítyee i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee, a'yaa mu tyí'nyahuavii nyaj tyi'tíj huo'taséjratye'en i maj jin tyámua' tyo'taséj, ajta canu tyi'tíj huo'taséjratye'sij sulu a'íj nu'uj je'ej ti tyáaruuj i Jonás i ti Dios jitze ma'can tyi'xajtaca'aj.

40 Ji'nye a'yájna ti'ij i Jonás huéecaj xicáj ajta huéecaj tíca' tyé'tyee ti aráaca'aj i jucáara' jitze i hue'ej ti jaatyáanijcua, a'yaa pu cha'tána'aj tyí'nyoorej nyéetzij i nyaj nyajta tyévíj jitze huanie'huaca', a'áa nu ja'raque'tíj na'mej chuéj tzajta' huéecaj xicáj, nyajta huéecaj tíca'.

41 A'íimaj i maj Nínive ja'chej a'í mu ja'mua jamuán ajo'tyáhuixí'ij a'ájna xicáara' ti'ij i Dios jamua'xijtye'en, majta je'en jamua'xa'pui'intari'tze'en mua'ajmaj, ji'nye a'íimaj i maj Nínive já'chajca'aj a'í mu tyá'antzaahuaj i Dios jimi mati'ij jáanamujri' je'ej ti tyu'taxájtaca' a'ájna i Jonás, nyajta nyáaj, i nyaj ja'mua jamuán yésejre' jéetze' nu va'cán jin tyi'tyéjvee quee i Jonás.

42 Ajta a'ájna i íiti' ti jájcuaj imuáj tyí'ijtaca'aj yúutyej pujmua', a'í pu ajta ajo'tyéechaxi, mati'ij huá'xijtye'ej i tyeítyee, a'í pu ajta hua'xa'pui'intari'tze'en, ji'nye a'í pu a' imuáj jo've'mej ti'ij jáanamuj a'íjci i Salomón i ti jéehua huápui'ij tyu'yí'tin, nyajta nyáaj, jéetze' nu va'cán jin tyi'tyéjvee quee a'ájna i Salomón.

*A'ájna i júuricamej ti je'ej pua'aj een ti ajta huariá'raj
(Lc. 11:24-26)*

43 'Tipua'aj sáij i júuricamej ti je'ej pua'aj een iirájra'nyij séej i tyévíj tzajta', a'í pu jo'chá'canya'aj ja'mej ti jahuoo jo'tij jo'huáchij ti'ij huóoso'pe'en, ajta ti'ij quee jatyoove'en, a'yaa pu tyi'riá'mua'sij tijin:

44 “Naariá'ra'sij a nyichéj jó'nyaj ja'rájraa.” Ti'ij ajo're'nyej, a'yaa pu eenye' tyoonyij a'ájna i a'tíj, ti naa uhua'é'nya'aj ta'mej ti'ij chi'ij maj moochán iirá'icho'taca', majta tyámua' naa tyo'huáruu.

45 Aj pu'ij i júuricamej uhua'ja'rávi'tij séecan i maj aráahua'puaj ará'asej i maj jéetze' je'ej pua'aj een quee i a'ájna, aj mu mij néijmi'i utyáruutyij mej mij iiráatya'aj muá'ra'nyij i tyévíj tzajta', ajta je'en a'yan tye'ráamej ti jéetze' je'ej pua'aj éenye'ej ta'mej a'ájna i tyévíj quee ti'ij jájcuaj éenye'ej. A'yaa pu'ij tyihuá'uurej a'íjma i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee.

*A'ájna i náanajra' majta i ihuáamua'mua' a'íjci i Jesús
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)*

46 Óoche' pu tyi'xáatacaj i Jesús mati'ij a'áa ja'rá'aj a'ájna i náanajra', majta i ihuáamua'mua', a'áa mu jo'tyáhuixij apua'quéj, a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj jamuán tyu'taxáj,

47 aj pu'ij sáij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—A mu pua'quéj jo'tyú'uu a' náanaj, majta a'ihuáamua', máaxie've' maj ajamuán tyu'taxáj.

48 Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'ájna i Jesús tijin:

—¿A'tyaanyíj a'íin maj pué'een i nye'ihuáamua' ajta i nyinána?

49 Aj pu'ij huo'séerajraa i maj jamuán huacáij, ajta a'yan tyu'taxájtaca' tijn:

—A'íi mu a'íin pué'een i maj nyináana majta nye'ihuáamua'.

50 Ji'nye a'tíj tina'aj ti a'yan ricij je'ej ti tyá'xie've' i Dios, a'íi pu a'íin pué'een i nyináana, majta nye'ihuáamua'.

13

A'íjci jime' i a'tíj ti tyí'huastee

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

1 A'ájna xicáara' jitze, Jesús pu iirájraa u chi'táj, a'áa pu ja'rá'aj jo'tij ja'va'ástimee i jájrij ti'quij a'áa jo'tayíxij.

2 Aj mu mij jéehua ajtyáxiiriaca' i tyeítyee jo'tij je'ej je'éenye'ej, aj pu'ij antyíraj i báarcuj jitze ti jáata' acáva'ca'aj, ajta je'en ooyíxij, majta i tyeítyee a'áa mu ja'ajtyequéetima'caa a ti ja'va'ástimee i jájtyij.

3 Ti'quij jéehua tyihua'ajmuá'tyej séej nyúucarij jime', a'yan tijn:

—A'tíj ti tyí'huastee, a'áa pu jo'mej jo'tij tyajá'huastee.

4 Aa pu jooma'ca'aj jatahua'náaj i ímue'rij, séecan pu'ij i ímue'rij juyéj jitze huavatzíjraa, aj mu mij pína'see jútye' aje'cáanye'j mati'ij mij jaaré'je'puj.

5 Ajta séecan a'áa pu jo'vatzíjraa i tyetyéj tzajta' jo'tij quee jéehua já'chuej, aj pu'ij jiye'tzín ajnyéj i ímue'rij, ji'nye capu jéehua huáchoota'ca'aj ti'ij aróonaana'tye'en,

6 ajta ti'ij eeré'nye'j i xicáj, aj pu'ij huaría'huaj i ti arí ajnyéj, ji'nye capu a'chu ajo'canána'ajma'caaj.

7 'Ajta séecan i ímue'rij, a'áa pu jo'vatzíjraa i tzícare'ej tzajta', ti'ij ij i tzícare'ej huahuósej, a'íi pu ja'vá'naj i ti arí ajnyájca'aj, a'íj pu jin quee huáciiriaca'.

8 'Ajta séecan a'áa pu jo'vatzíjraa jo'tij jo'jí're'en i chuéj, a'íi pu xaa ij ajnyéj, ti'quij huahuósej, séecan pu'ij i ímue'rij a'yan tye'rájraa a'chu anxityej i jatzíj ti catyé'tya'ajma'caa, ajta séecan huéecatyey. Ajta séecan seityej japuan tamuáamuata' pu catyé'tya'ajma'caa síij ajta síij.

9 'Mu siaj ityanamuáarajmee, tyámua' xu naa tyáanamua'j.

Ji'nye een jime' i Jesús tyihua'mua'tyahua'aj séej nyúucarij jime'

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

10 Aj mu mij ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi a'íimaj i maj jamuán huacáij, mati'ij mij jaata'íhuo'ri' je'ej ti een jime' séej nyúucarij jin tyihua'íxaatya'ca'aj i tyeítyee.

11 Aj pu'ij Jesús a'yan tyu'tanyúj tijn:

—Dios pu mua'ajmaj jamuaatá' siaj sij yo'itéej xá'ra'nyij je'ej ti tyí'een jo'tij a'íin tyejé'ijta'j, majta i séecan capu huái'riitye' mej mij yo'itéej muá'ra'nyij, ji'nye capu i Dios a'yan tyihuo'tá'.

12 'A'ájna i ti chí tyiyo'itéej je'ej ti tyí'een i Dios jimi, Dios pu jéetze' jaatá'sij, ajta a'ájna i ti quee yó'itej, Dios pu jáari'raj a'chu ti caa arí tyú'mua'reej

13 A'áj nu jin séej nyúucarij jime' tyihua'íxaatye', ji'nye a'íi mu atanyéjnye', ajta camu tyi'tíj séej, majta mu iityanamuaáarajmee, majta quee tyi'tíj namua'j, camu majta yó'itej.

14 A'yaa pu'ij hua' jimi tya'róo'astej je'ej ti tyo'yú'xaca' a'ájna i Isaías i ti tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can a'yan tijin:

Tyij siajta jéehua tyí'namuaj caxu yo'itéej xá'ju'un,
nusu siajta tyámua' tyitya'tanyéjnye'rij caxu tyi'táj séjran.

15 Ji'nye a'íi mu quee tyámua' metyityoomuámua're',
camu iityanamuáarajmee,
a'íi mu majta quee atanyéjnye',
mej mij jaaséj nusu maj tyu'namuaj,
ajta mej mij quee yo'itéej muá'ra'nyij mej mij nyéetzij jimi
tyá'antzaahuatye'en,
nyej nyij nyáaj tyámua' huó'uurej.

16 'Siajta mua'aj siata'aj huatóotyamua've'en, ji'nye mua'aj xu iityana-
muáarajmee siaj sij ja'rá'astijre'en i siaj janamuaj, siajta atanyéjnye'.

17 A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' maj mue'tij i maj
tyí'xaxa'ta'aj i Dios jitze ma'can, a'íi mu jaxie'va'ca'aj maj jaaséj je'ej siaj
mua'aj serij tyi'táj tyí'sej nyej jimi, majta quee camu jaaséj, a'yaa mu
majta tyá'xie'va'ca'aj maj jáanamuaaj je'ej siaj mua'aj tyi'namuaj nyej jimi,
ajta camu jáanamuaajri'.

*Jesús pu huá'ixaatye' je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij ti jaxaj a'íjci i ti
tyí'huastyaa*

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

18 'Xáanamuaajri' je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij ti jaxaj a'íjci i a'táj ti
tyí'huastyaa.

19 A'íimaj i maj jáanamuaaj i nyúucaria'ra' i Dios, majta quee yó'itej,
a'yaa mu een ti'ij i ímue'rij ti ajo'vatziijraa a'ájna juyéj jitze, a'ájna i ti je'ej
pua'aj een, a'íi pu tzajta' huataséjre'sij, ti'quij huáari'raj i nyúucarij i maj
jú'mua'reeriaca'aj i juxiéjnyu'caa tzajta'.

20 'Ajta a'ájna i ímue'rij ti ajo'vatziijraa i tyetyéj tzajta', a'yaa pu een ti'ij
i maj janamuaj i nyúucarij majta je'en jutyamua've'ej naa tya'ancuriáa'sij
i maj jáanamuaajri',

21 majta quee jéehua ajo'canáana'ajmee capu ij huái'rii'tye' maj tyámua'
eenye', mati'ijta jajpuéjtij na'ríj séecan je'ej pua'aj mahuá'uuriaj,
ca'nácan mu ootyá'itzeere'ej.

22 'A'ájna i ímue'rij ti ajo'vatziijraa jo'tij jo'tzicare'ej tzajta', a'íi pu a'yan
een mati'ij i maj janamuaj i nyúucarij, ajta jéehua mu tyúumua'tzii'tye'
a'ájna jime' je'ej ti tye'mej íyan ti tyi'ma'can cháanacaj japua, majta a'yan
tyá'xie've' maj huoochíjtyaanyi'taj, a'íi pu'ij huá'cuanamuaj. Néijmi' i pu
a'ájna quee tyi'tá'caa ti i nyúucarij tyámua' hua' jimi tyu'tyá'itzeere'en mej
mij a'ájna jin huahuóse'en.

23 'Ajta i ímue'rij ti a'áa jo'vatziijraa i chuéj japua ti huaji're'en, a'yaa
pu een mati'ij i maj janamuaj i nyúucarij majta yó'itej, jéehua mu mij
tyu'tátuiire'sij i Dios jimi ti'ij a'ájna ímue'rij ti huáciiriaca' a'chu anxityej
ti catyé'tya'ajma'caa, na'ríj huéicatyey ajta seityéj japuan tamuáamuata'
i ímue'rij.

A'íjci jime' i tu'píj ti huahuásti'huaca' jamuán i tyerícuj

24 Jesús pu ajtáhua'aj séej nyúucarij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'yaa pu tyí'een a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijta' ti'ij a'táj ti ímue'rij
huahuástej i juchuéj japua ti huaji're'en,

²⁵ ajta mati'ij néijmi'i tyacu'tzísima'caj, sñij pu ajo're'nyej ti jájcha'ñire' a'ijci i ti chuéj tyícha'ij, ti'quij tu'píj huahuástej a'ijci tzajta' i tyeríicuj, ajta je'en jó'raa.

²⁶ 'Aj pu'ij ti'ij ajnyéj a'ijna i tyeríicuj ajta je'en íjmmueya'xij, aj mu mij jáamua'reeri' ti ajta sñij huáviviihuaca' i ímue'rij, ji'nye capu íjmmueya'xij a'ijna i tu'píj.

²⁷ Mati'ij mij i maj tyí'muarie' ujó'ju' mej mij jaaté'exaatye'en a'ijci i ti chuéj tyícha'ñij a'yaa mu tijin: "Tavástara', nyi pequee a'ij huahuástej i ímue'rij ti jí're'en a'ájna a' chuéj japua, ¿jo'nyij ja'ajnyéj a'ijna i tu'píj?"

²⁸ Aj pu'ij a'ijna i ti chuéj tyícha'ij a'yan tyihuo'té'exaa tijin: "Sñij ti nyéjcha'ñire' pu jaahuástej." Majta i maj tyí'muarie' a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin: "¿Nyi mua'ránajchij tyaj ujó'ju'un tyej tyij je'ejcuxij a'ijci i tu'píj?"

²⁹ 'Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj tijin: "Capu juxie've' siaj jaariá'cutaj a'ijci i tu'píj, ji'nye tipua'aj seríj je'ejcunan a'ijci i tu'píj, ajta pu éjcuuxisij a'ijna i tyeríicuj.

³⁰ Che' a'yan eenye' ti'ij néijmi'i huahuóse'en 'asta quee atyojo're'nyej nyati'ij tye'entiyá'sij, aj nu nyij huo'ta'íjtye'sij i maj tyí'muijhuacaa mej mij anaquéj je'ejcuxij a'ijci i tu'píj, mata'aj ja'antyáji'ca'xi'in mej mij jajsñire'en majta jaatyáteeraj, majta je'en ju'tyátoosij a'ijci i tyeríicuj u chí'táj jo'maj tyejé'yuhuacaa."

*I játza'ra'an i mostáasaj
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)*

³¹ Jesús pu ajtáhua'aj séej nyúucarij huo'té'exaa a'yaa pu tijin:

—A'yaa pu tyí'een i Dios jimi ti'ij tu'píj tyi'táj ti a'yan ántyapuaj tijin mostáasaj, a'táj ti jaahuástej i játza'ra'an a'ájna jo'tij tyaja'tachuéj.

³² A'ijna i mostáasaj, a'yaa pu eenye' tyájatze' ti'ij i ti jéetze' cíleen quee séecan i jatzíj, ajta ti'ij huahuóse'en, jéetze' pu uhuatítí'ij ja'mej quee séecan i tu'píj iíye'ej ti séejre' i cháanacaj japua. Yaa pu uhuatítí'ij ja'mej ti'ij ciyéj, aj mu mij pína'see ave're'nyesij mej mij a'áan tyojo'tyoó'ito'ritye'en i ciyáara' jitze.

*A'ijna i maj jana'ajchityaa i cuéjtzi
(Lc. 13:20-21)*

³³ Ajtáhua'aj séej nyúucarij huo'té'exaa a'yaa pu tijin:

—A'yaa pu ajta tyí'een i Dios jimi ti'ij a'ijna i levaduuraj, i íiti' ti huéecaj mediidaj atyájrjaj i aríinaj, aj pu'ij jajcuéjtzitaca' levaduuraj jamuán, ajta i levaduuraj, a'íi pu néijmi'i tzajta' huanyáxi'ij i cuéjtzi.

*Je'ej ti een jime' i Jesús tyihuá'mua'tyahuaj séej i nyúucarij jime'
(Mr. 4:33-34)*

³⁴ Jesús pu néijmi'i a'yan tyihuá'ixaatya'ca'aj séej nyúucarij jime' i tyeítsee, capu tyi'táj huá'ixaatya'ca'aj ja'huo'itéerican jime'.

³⁵ A'yaa pu huaríj ti'ij aróo'astej je'ej ti tyu'taxájtaca' a'ijna i ti tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can ti a'yan tijin:

Séej nu nyúucarij jin tyihuo'té'exaatye'ej, Nyáaj nu a'ij huo'té'exaatye'ej i ti aviitzi'huaca'aj, ti'ij na'aj i Dios tyeetyátaahuaca' i cháanacaj.

Jesús pu huá'ixaatye' je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij ti jaxaj a'ijci i tu'píj ajta i tyeríicuj

36 Aj pu'ij i Jesús huo'tatyóotye'ej eerárraa i tyeítýee jimi, ti'quij chi'táj utyájrupid, a'úu mu mij aityáxiiriaca' i maj jamuán huacíj, mati'ij mij jaatáhuaviiri' ti huo'té'exaatye'en je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij ti jaxaj i tu'píj ti quee tyi'táj huíire' ti ajnyéj i tasáahua japua.

37 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tñjin:

—A'íjna i ti jaahuástej i ímue'rij ti jí're'en, nyáaj nu a'ín pué'een i nyaj nyajta tyévíj jitze huanie'huaca',

38 ajta a'íjna i tasáahua, a'íi pu a'ín pué'een i cháanacaj. A'íjna i ímue'rij ti jí're'en a'íi mu a'ín pué'een i maj tyi'huíire' i Dios jimi, ajta a'íjna i tu'píj, a'íi mu a'ín pué'een i tyeítýeristyamua'me'en i tyiyáaru'.

39 Ajta a'íjna i ti jájcha'íire' a'íi pu a'ín pué'een i tyiyáaru'. Ajta a'ájna xicáara' maj jitzán tyí'tzaanan, a'yaa pu huatóomua'aj a'ájna xicáara' ti jitzán antyípuar'rij i cháanacaj, majta i maj tyí'tzaanan, a'íi mu a'ín pué'een i maj tyi'huíire' u tajapuá.

40 A'yájna mati'ij i tu'píj tyé'ejcuuxij mej mij jaatyáteeraj, a'yaa pu cha'tána'aj tye'mej a'ájna xicáara' ti jitzán jó'vesij i cháanacaj.

41 Nyajta nyáaj i nyaj nyajta tyévíj jitze huanie'huaca', nyáaj nu huojota'ítýij i maj tajapuá tyi'huíire' mej mij huá'ajsiire'en a'íjma i maj je'ej pua'aj huá'uurej i tyeítýee, majta je'ej pua'aj ricij.

42 A'áa mu huojóohua'xij jo'tij já'taa, a'áa mu mij jéehua juyiinyixi'in, majta jéehua huápu'i'ij jajpuéjtzij muá'ju'un.

43 Majta a'íimaj i maj a'yan ricij je'ej ti i Dios tyá'xie've', a'yaa mu séeria'aj muá'ju'un ti'ij i xicá a'ájna jo'tij i hua' vástara' tyejé'ijtaj. Majta i maj iityanamuaárajmee, miche' tyámua' tyáanamua'j.

A'íjna i ti aviítzi' ti jéehua tyá'najchij

44 'A'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, a'yaa pu tyí'een ti'ij i tyi'táj ti aviítzi' a'ájna tasáahua japua ti ajta jéehua tyá'najchij. A'tij pu jáatyoj aj pu'ij ajtáhua'aj jaatyá'avaataca', ti'quij néijmi'i tyu'tój i ti tyí'ijcha'ij aj pu'ij jáananiej a'íjci i chuéj.

A'íjci jime' i peerla ti jéehua tyá'najchij

45 'A'yaa pu ajta tyí'een a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj ti'ij a'tij ti tyi'to'raaca ti jo'cha'can ti'ij jáahuoonyij tyi'táj peerla ti naa een,

46 ti'ij séej huátyoj ti tyá'najchij, aj pu'ij jó'raa ti'ij néijmi'i tyú'toonyij a'chu ti tyí'ijcha'ij, ta'aj ij a'íj huánanan i peerla.

A'íjci jime' i tápi'narij i maj hue'tyéé jin vivi'raaca

47 'A'yaa pu ajta tyí'een a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, ti'ij a'íjna i tápi'narij i maj hue'tyéé jin vivi'raaca, mati'ij ja'tyáhua'xij a jáata', aj pu'ij tyoonáxcacan eetajájpuaj i hue'tyéé.

48 Mati'ij quee che' ú'vejrij i tápi'narij tzajta', aj mu mij je'tapisij a jáata' a'íjci i tápi'narij, mati'ij mij a'áa yoopisij jo'tij jo'huáchij, aj mu mij hua'sejran, mati'ij mij hua'váixi'sij i hue'tyéé maj jí're'en, majta i maj quee jí're'en, aa mu huóohua'xij.

49 'A'yaa pu'ij ajta tye'mej a'ájna xicáara' ti jitzán néijmi'i tye'entyipua'rij íyan i cháanacaj japua, a'íimaj i maj tyi'huíire' u tajapuá a'íi mu iiráaju'un mej mij hua'vá'jajpuaxi'in i tyeítýee maj je'ej pua'aj ricij, majta i maj xá'pu'i' ricij,

⁵⁰ aj mu mij a'áa huojo'cáhua'xij i oornaj tzajta' a'íjma i maj je'ej pua'aj ricij. Aj mu mij juyiinyixi'in, majta jéehua jajpuéetzij muá'ju'un.

A'íjna i ti jájcuaj ajta i ti m'íma'can

⁵¹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi sequée néijmi'i jo'itéej xá'raa mua'aj?

Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Jee tavástará'.

⁵² Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Típua'aj sáij ti tyúumua'tyej i yu'xarij jitze tyihuó'mua'tyej je'ej ti tyí'een i Dios jimi, a'yaa pu huasé'rin tí'ij a'táj ti jéehua tyí'ijcha'ij i juchi'táj, a'úu pu'ij tyí'ráati'íjci a'íjci i ti tyí'ajcua ajta ti tyí'mí'ma'can.

Jesús pu a'áa ja'rá'aj a Nazaret

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Tí'ij Jesús ja'antypuá'rij ti tyihúa'ixaatyé' séej nyúucarij jime', aj pu'ij jó'raa,

⁵⁴ a'áa pu ja'rá'aj jo'tij jo've'sej, aj pu'ij huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej hua' tyeýúuj tzajta'. Majta i tyeítyee i maj jáanamujri', je'ej mu tyo'taséj a'yaa mu mij tyúu'ixaatyá'ca'aj tijin:

—¿Jo'nyij tyojo'ri'rej a'mújna mu ti tyo'mua'reej? ¿Tyi'tanyí muárie'ria'ra' pué'een i ti jin a'yan ricij?

⁵⁵ ¿Nyi quee yójr'a' pué'een a'íjci ti tyí'si'chacaa, ajta a'íin náanajra' i Mariía? ¿Nyiquee a'íin pué'een i hua' ihuáara' a'íjma i Jacobo, i José, i Simón, ajta a'íjna i Judas,

⁵⁶ nyi mequee majta yéchej tajamuán, a'íimaj i ihuáamua'mua' i maj úucaa? ¿Jo'nyij já'ma'can a'íjna i mua'tzíiria'ra' ti jitzán séejre'?

⁵⁷ A'íj mu mij jin quee jaxie'va'ca'aj maj jimi tyá'antzaahuatyé'en. Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Néijmi'i mu tyámua' yó'mua'raj a'íjci i ti tyí'xaj i Dios jitze ma'can, majta a'íimaj i tyeítyeristyamua'me'en i maj jamuán ja'chej, camu tyámua' yó'mua'raj.

⁵⁸ A'íj pu jin quee jéehua tyu'muáriej a'ájna, jí'nye a'íimaj i tyeítyee camu jitzán tyá'tzaahuatyá'ca'aj.

14

Je'ej ti ye'ej tyu'muá' a'íjna i Juan i ti huá'íiraca'aj

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ A'ájna xicáara' jitze, a'íjna i rey Herodes, i ti tyí'íjtaca'aj a'ájna Galileea, a'íi pu tyú'namujri' je'ej ti tyí'táj uurijca'aj i Jesús,

² aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj jimi tyí'huíiria'ca'aj tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een i Juan i ti huá'íiraca'aj, a'íi pu huatájuuria'ca'. A'íj pu jin jaayí'tin tí'ij a'yan huárinyij i tyaj jin je'ej tyo'taséj.

³ A'íjna i Herodes, a'íi pu anaquéej jaatyévi'raca'aj a'íjci i Juan, ajta je'en ja'nají'que'ej je'tyaanáaj. A'yaa pu jáaruuj, jí'nye Juan pu jajtyá'xij a'íjci jime' ti Herodes ja'ancuré'vi'tij a'íjci i íitaj i Felipe ti jatyévi'tinya'aj, a'íjna i Felipe a'íi pu ihuáaria'ra' pué'eenye'ej a'íjci i rey,

⁴ Juan pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Herodes tijin:

—Capu je'ej tyí'rij paj jatyévi'tinye'en mua' ihuáara' ti jatyévi'tinya'aj.

⁵ Herodes pu jaje'catamui'ca'aj a'íjci i Juan, ajta huá'tziinya'ca'aj i tyeítyee, ji'nye a'íi pu jamua'reeriaca'aj maj a'yan tyí'xajtaca'aj ti Juan a'íin pué'eenye'ej sáij ti tyí'xajtaca'aj Dios jitze ma'can.

⁶ Ajta ti'ij atyojo're'nyej a'ájna xicáara' ti jitzán huanie'huaca' a'ájna i Herodes, a'ájna i yójra' i Herodías pu utyájrurij u chi'táj ti'ij tyu'tyéenye'en jusáij hua' jíisa'puaj, jéehua pu'ij ja'ránajchaca' a'íjci i Herodes,

⁷ a'íj pu jin tya'tóoratziiri' junyúucaa jime' ti jaatá'sij a'íjci i íiti' je'ej ti tyí'tíj tyaatáhuaviiraj.

⁸ Aj pu'ij a'ájna i íiti' a'yan tyaatáhuaviiri' je'ej ti i náanajra' tyaaté'exaa, a'yaa pu tíjin:

—Naatí'tye' túxa'aj jitze i mu'úura' a'íjci i Juan ti tyí'tyai'raaa.

⁹ Je'ej pu pua'aj jaata'aj a'íjci i rey, ajta arí a'yan tya'tóoratziiri' ti a'yan rinyij je'ej ti tyá'xie've', majta a'íimaj i ti huo'tá'inyej, a'íi mu majta jáanamujari' ti tyu'tá' i junyúucaa, a'íj pu jin tyu'ta'íjtaca' mej mij a'yan huárinyij je'ej ti tyaatáhuaviiri'.

¹⁰ Ajta je'en xantáaru'uj huata'ítയാca' mej mij ujó'ju'un jo'táj je'tyánami' a'ájna i Juan mej mij ji'ijvéjchej i mu'úura',

¹¹ mati'ij mij ya'ríi'tyej a'íjci jitze i túxa'aj i mu'úura' i Juan, majta je'en jaata'í'tyej a'íjci i yójra' i Herodías, aj pu'ij a'ájna i íiti' jaata'í'tyej i junáanaj.

¹² Majta i maj jamuán huací'ca'aj a'íjci i Juan, a'íi mu ave're'nyej mati'ij mij yo'chuij i tyévira', majta je'ej ja'vá'naj, aj mu mij i Jesús ujo'té'exaa.

Jesús pu tyihuo'cue'ej i tyeítyee i maj anxí ví'ra'aj ará'asej
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Ti'ij i Jesús jáamua'reeri' tíjin meejé'caj a'íjci i Juan, aj pu'ij jusáij jó'raa i báarcuj jitze, a'áa pu ja'rá'aj jo'táj quee já'tyi'tíj. Majta i tyeítyee, a'íi mu jáamua'reeri' jo'táj je'ej jé'eenye'ej, a'íj mu jin curiá'cixij jo'maj jo'cháatimee, mati'ij mij ju'icán jaatavén.

¹⁴ Ti'ij i Jesús eetáraj i báarcuj jitze, mui'caa pu hua'sej i tyeítyee, aj pu'ij hua'ancu'vajxi ajta je'en tyihuo'huaa i maj tyí'cucui'.

¹⁵ Ti'ij huaré'chumua'riaca', aj mu mij ave're'nyej jimi i maj jamuán huacij, mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Pu'rij tyé'chumua'rij, ajta capu a'tíj ya' ja'chej iie'ej. Pata'aj hua're'ityixi'in mej mij jo'cixi'in majá'hua' chájta' mata'aj tyí'tíj huánanan i maj jáacua'nyij.

¹⁶ Ajta a'ájna i Jesús, a'yaa pu tyu'tanyúj tíjin:

—Capu juxie've' maj jo'cixi'in, siata'aj mua'aj tyihuo'cue'tyej.

¹⁷ Aj mu mij a'yan tyityaatanyúj tíjin:

—A'yaa tu'uj pua'mácan tyícha'ij anxívicaa i páan, tyajta hua'puácaa i hue'tyéé.

¹⁸ Aj pu'ij Jesús a'yan tíjin:

—Mesenyaja'vá'iputye'.

¹⁹ Aj pu'ij huo'ta'íj maj oorá'sej i tu'píj tzajta'. Ti'ij i Jesús ja'ancurái'puj i páan, ajta i hue'tyéé, aj pu'ij jútye' jó'nyeeriaca', ti'quij tyaatatyójtzi'rej i Dios, ajta jaatyáaaraxij i páan, aj pu'ij huo'ráai'pu'uj a'íimaj i maj jamuán huacij, majta a'íimaj huo'ráai'pu'tyej i tyeítyee.

²⁰ Néijmi'i mu tyú'cuaa, 'asta mana'aj quee huataju'xaj, majta jaariá'sii i páan ti avá'itzee, majta i hue'tyéé, tamuáamuata' japuan hua'puaquéj pu tya'vá'jistixij i sicirij a'íjci jime' i ti tya'vá'itzee.

²¹ Majta i maj tyú'cuaa, a'yaa mu ará'axcaa a'chu anxí v'ra'aj i tyétyacaa, majta i maj úucuaa majta i ti'ríj camu huatyé'iteerej néijmi'i mu tyú'cuaa.

Jesús pu antáaraa i jájtyij japua

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Aj pu'ij Jesús huo'ta'íj a'íjma i maj jamuán huacáj maj atyáciiney i báarcuj jitze mej mij antáciiney után jitze pujmua', mej mij a'ín anaquééj a'áa ja'rá'astij, ajta i Jesús a'áa pu jo'tyá'itzee ti'ij hua're'ityixi'in i tyeítyee.

²³ Ti'ij hua're'ityixi'ij, aj pu'ij jusíj antyíraj i jiríj jitze ti'ij huatyényuunyij i Dios jimi. Ti'ij huariá'tica'riaca', a'áa pu jusíj jo'tyávaaca'aj,

²⁴ ajta a'íjna i báarcuj pu'ríj a' ímuáj joojósima'aj jé'ta' i jájtyij japua. Aj pu'ij huatá'aacariaca' ca'nyíin jime', tyámua' pu tye'tyáxijrihua'aj i jájtyij i báarcuj jitze, j'nyee jéehua pu aja'vá'aacaca'aj.

²⁵ Ti'ij tapuá'risima'caj, Jesús pu ajo're'nyej a'ájna hua' jimi, jájtyij japua pu huama'ca'aj.

²⁶ Mati'ij a'ímaj jaaséj i maj jamuán huacáj, tyámua' mu tyu'tátziin, a'yaa mu tyityeetyejíihuajraa tijin:

—Tyi'tíj pu pué'een ti tyú'muaritye'.

²⁷ Ajta je'en Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Xaatyóoca'nyej mu jutzájta', Jesús nu pué'een, caxu tyí'tziiney'ej.

²⁸ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Tavástara', tipua'aj muáaj a'ín papu'é'eenye', naata'íjtye' nyaj a'máa uré'nyej a'jimi i jájtyij japua.

²⁹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Mujo'té'yi'ij, ti'ij ij eetáraj i báarcuj jitze, aj pu'ij a'uriá'rupij i jájtyij japua, a'áa pu joomá'caj jo'tíj je'ej jé'eenye'ej i Jesús.

³⁰ Ti'ij jaaséj ti ca'nyíin jin huatá'aacariaca', aj pu'ij tyu'tátziin, ajta je'en ajo'cárutyisima'aj i jájtyij tzajta', a'yaa pu'ij tyu'jihuaca' tijin:

—Tavástara', nyaj japua huatányuuchij.

³¹ Ti'ij ij i Jesús ja'uméjca'taca', jajví' a'íjci i Pedro i muáca'ra'an jitze, aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Capáj a'chu tyá'tzaahuatye'. ¿Ji'nyee een jime' petyu'tátziin?

³² Mati'ij atyácij i báarcuj jitze, aj pu'ij huatyápua'riaca' i ti huá'aacaca'aj.

³³ Majta i maj arátya'ca'aj i báarcuj jitze, a'íi mu tyítunutaxij i Jesús jimi, mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj ji're'can jime' a'ín pué'een i yójra' i Dios.

Jesús pu tyihuo'huaa a'íjma i maj tyí'cucui'ca'aj a'ájna a Genesaret

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Mati'ij antacáj, aj mu mij eetacáj i báarcuj jitze a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Genesaret.

³⁵ Majta i tyeítyee mati'ij jaamua'aj a'íjci i Jesús, aj mu mij néijmi'que' jáamua'reeri' i maj a' ímuáj jo'cháatima'caa. Aj mu mij ahuojo're'nyijtye néijmi'caa i maj tyí'cucui' i Jesús jimi,

³⁶ jéehua mu jahuaviiraca'aj ti huo'tá'an maj ja'ajtamúarie'en i cáanaria'ra'an jitze, majta i maj ja'ajtamúariej néijmi'i mu huarúj.

15

I ti je'ej pua'aj joorej i tyáataj tzajta'

(Mr. 7:1-23)

¹ Mati'ij mij séecan i fariseos majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze ave're'nyej i Jesús jimi, a'áa mu ja'rácij a Jerusalén, a'yaa mu mij tyaata'íhuo'ri' tiñin:

² —¿Ji'nye een jin mequee ja'rá'astee i tahuásimua' yi'ráj i maj a jamuán huaci'ij? ¿Ji'nye mej mij quee ja'rá'astee a'íjci jime' i maj anomuéetya'xi'in mati'ijta tyí'cua'ajcaj?

³ Ajta a'íjna i Jesús, a'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' tiñin:

—¿Ji'nye siaj sij siajta mua'aj quee a'yan ricij je'ej ti i Dios tyu'ta'íjtaca', sulu a'íj xu jéetze' ja'astej i juyi'ráj i siaj jujúmua'aj siana'aj jájtyo?

⁴ Ji'nye Dios pu a'yan tyu'taxájtaca' tiñin: “Huo'tyátzaahuatye' a' táataj, pajta a' náanaj”, ajta a'yan tiñin: “Siata'aj jaajé'caj a'íjci i a'táj ti je'ej pua'aj tyé'jeevej i jutáataj na'riij i junáanaj.”

⁵ Siajta mua'aj, a'yaa xu tyi'xaj ti xá'pu' tipua'aj a'táj a'yan tyi-huo'té'exaatye'en i juhuásimua' yee: “Néijmi'i a'chu nyaj tyi'táj tyí'cha'íj, a'íj nu nyerij jaatámu'vejrityej i Dios, a'íj nu quee che' tyi'táj tyí'cha'íj i nyaj jin jamuaatáhuüre'en”,

⁶ ajta a'táj tina'aj ti a'yan tyihuo'té'exaatye'en i juhuásimua', a'yaa xu tyi'xaj ti i a'táj jimi quee che' juxie've' ti huo'tyáhuüre'en i juhuásimua'. A'yaa xu sij mua'aj quee che' tyá'astej je'ej ti i Dios tyu'ta'íjtaca', siaj sij a'íj ará'astej i yi'ráj i siaj jujúmua'aj siana'aj jájtyo.

⁷ Mua'aj mu siaj je'ej pua'aj tyi'tyetyeityee. Xá'pu' pu tyu'taxájtaca' ja'mua jime' a'íjna i Isaías i ti Dios jitze ma'can tyi'xajta'aj, ti'ij a'yan tyu'taxájtaca' tiñin:

⁸ A'ílmaj i tyeityee jutyényij mu jin tyámua' tyi'nyaxaj, ajta i hua'xiéjnyu'caa a' imuáj pu já'sejre' nyéetzij jimi.

⁹ Capu tyi'táj huüre' tipua'aj manaatyáanajche, ji'nye i maj jin tyi'mua'taj, ajta i maj jin tyi'ijta jujúmua'aj mu'uj jájtyo.

¹⁰ Aj pu'ij huo'tajé i tyeityee ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaj tiñin:

—Tyámua' xu naa tyáanamua'aj siaj sij yo'itéej xá'ra'nyij:

¹¹ Tyi'táj ti na'aj ti tyi'cue'ri', capu je'ej tyú'uurej tipua'aj a'táj jáacua'nyij, sulu i ti éejnyinyii i tyényi'tze' a'íi pu xaa je'ej pua'aj joorej.

¹² Aj mu mij jimi ajtyáxiiriaca' a'ílmaj i maj jamuán huaci'ij, mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tiñin:

—¿Nyi pequee jamua'reej tiquee hua'ránajchaca' i fariseos mati'ij jáanamujri' je'ej paj tyu'taxájtaca'?

¹³ Ajta i Jesús, a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tiñin:

—Tyi'táj tina'aj tiquee i nyavástará' jaahuástej, a'íi pu je'ejcuuxij néijmi'i i náana'ra'.

¹⁴ Miche' a'yan eenye', ji'nye a'íi mu arácucu'un majta je'en séecan huávi'tij i maj majta arácucu'nyijmee. Ajta tipua'aj síij ta'rácun ja'navi'raj i ti ajta arácun mej mij aja'hua' ja'rá'astij, néijmi'i mu atyávatzij jo'tij ja'tyácun.

15 Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Taaté'exaatye' je'ej ti huatóomua'aj a'ijna i nyúucarij i paj poochán jaataxájtaca'.

16 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Nyi sequée siajta mua'aj yo'itéej xá'raa?

17 ¿Nyi sequée yo'ítej tijin néijmi'i a'ijna i ti tyí'cue'ri', a'íi pu ancárutyij i tyényi'tze', a'áa pu'ij aráyixi'ij i jucáara' jitze, ajta je'en i chuitiriáara'an jitze iiráamej?

18 Ajta a'ijna i ti éejnyinyii i tyényi'tze', a'íi pu tzajta' eerányinyii, a'íi pu'ij je'ej pua'aj ja'uurej i tyévij.

19 Ji'nye tzajta' pu já'ma'can néijmi'i i mua'tziira'aj ti je'ej pua'aj een, ti ca'nyíjra'aj jatá'caa tí'ij tyi'tíj jin je'ej pua'aj huárinyij, títua'aj tyi-tyáacui'nyij, na'ríij séej jamuán huóoxana'cire'en, nusu ti tyu'náhua'an, na'ríij tyu'hué'taj, na'ríij ti je'ej pua'aj tyihua'xajtaj i juxa'aj tyeítjee.

20 Néijmi'i i ti je'ej pua'aj tyí'een ti tyi'tásiseerii i tzajta', a'íi pu je'ej pua'aj joorej i tyévij, ajta a'ijna i tiquee anomuéetya'aj tyú'cua'nyij, capu tyi'tíj je'ej huatóomua'aj i Dios jimi.

Síij ti quee Israel jitze ajtyáma'cantaca'aj ti ajta tyá'antzaahuaj (Mr. 7:24-30)

21 Aj pu'ij i Jesús jó'raa, a'áa pu ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Tiro, ajtáhua'aj séej chájta'naj jitze ti a'yan tyarájtyapuaj tijin Sidón.

22 Aj pu'ij síij ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi, íiti' pu pué'eenye'ej ti séej chuéj japua já'ma'can, a'íi pu ajtyáxiiriaca' a'yan tye'entyijíihuaaj tijin:

—Nyavástara', mu paj yójra' pué'en i David, ná'ancu'vaxi' nyéetzij. Nyiyóoj ti íiti' pu jéehua jajpuéjtzij a'íjci jime' ti tyiyáaru' tzajta' séejre'.

23 Ajta a'ijna i Jesús capu huatanyúj. Aj mu mij i maj jamuán huacíj jimi ave're'nyej, mati'ij mij a'yan tyaatáhuaviiri' tijin:

—Huaté'exaatye' mu íitaj ta'aj ij jó'ra'nyij, jí'nye tacújta' pu huajíjhua.

24 Aj pu'ij Jesús a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Dios pu nyojo'ta'ítyaca' nyaj jó'me'en hua' jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj a'yan huasé'rin mati'ij cánya'xií maj jó'vej.

25 Ajta a'ijna i íiti' a'íi pu jimi tyítunutaca', ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', naatáhuúire'.

26 Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Capu a'yan tyi'xa'puí'in tyaj huái'pu'racare'en i páan i maj jacua' i tí'ríij tyej tyij i tzi'cúj huataí'pu'tye'en.

27 Aj pu'ij i íiti' a'yan tyu'tanyúj tijin:

—A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna nyavástara', ajta a'íimaj i tzi'cúj a'yaa mu tyá'cua'caa a'íjci i ti tye'nyíj i páan ti acájvitze i méesaj japua jo'maj tyajá'cua' i maj tyihua'íjtye'.

28 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Íiti', jéehua paj tyá'tzaahuatyé'. A'yaa pu tye'mej je'ej paj tyá'xie've'.

Tí'ij i Jesús a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij huarúj a'ijna i yójra' i íiti'.

Jesús pu muí'caa tyú'huaaj i maj tyí'cucuí'ca'aj

29 Aj pu'ij Jesús jó'raa tí'quij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Galileea, aj pu'ij ta'ij antyíraj i jiríj jitze, a'áan pu jo'tayíxij.

³⁰ Jéehua mu majta i tyeítýee jamuán antycíj. A'íjma mu huávi'tisima'aj i maj quee ji'r'é'nye'ej i ju'ícaj jitze, majta i maj aracúcu'nyijmee, i maj quee ty'a'ancurií'réejmee, majta i maj quee ji'r'é'nye'ej i jumuáca' jitze, muí'caa mu ja'ráavi'tij i maj tyí'cucuí'ca'aj i Jesús jimi, a'í pu'ij néijmi'caa tyú'huaja.

³¹ A'íj mu jin je'ej tyo'taséj i tyeítýee mati'ij huo'séj maj meríj tyí'xajtaca'aj i maj quee ty'a'ancurií'riáajma'caa; majta tyámua' éenye'ej i maj quee ráci'ci'nyive'ej, majta meríj tyámua' éenye'ej i jumuáca' jitze i maj quee ji'r'é'nye'ej, majta i maj aracúcu'nyijma'caa, mu'ríj atanyé'nye'riaca'. Aj mu mij i tyeítýee huatyóohuij maj tyaatatyójtzi're'en i Dios ti tyihua'íjtye' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

Jesús pu tyihuo'cue'ej a'íjma i tyétyacaa i maj muáacuaj ví'ra'aj ará'asej

(Mr. 8:1-10)

³² Aj pu'ij i Jesús huo'tajé a'íjma i maj jamuán huacíj, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Nyahuá'cu'vej a'íjma i tyeítýee, ji'nye mu'ríj huéeicaj xicáj á'týeej maj nyaj jamuán yahuatý'uj, majta quee tyi'tíj tyicha'ij i maj jáacua'nyij. Canu jaxie've' maj quee tyu'cuá'an mo'cixi'in, ji'nye camu tyo'táviicue'raj i juyéj jitze.

³³ Majta i maj jamuán huacíj, a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Jo'nyij jáai'rij tyaj jaatáhuoonyij i páan ti'ij néijmi'caa huáci'tyij i tyeítýee, a'yájna jo'tij quee a'tíj ja'chej?

³⁴ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'chunyéj siana'aj pua'mácan huaí'pu'sij i páan?

Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Arahua'puácaa i páan, tyajta cí caa i hue'tyé.

³⁵ Aj pu'ij huo'ta'íj i tyeítýee maj oorá'sej a chóota',

³⁶ ti'quij i Jesús ja'ancurái'puj i páan ajta i hue'tyé, ajta ti'ij tyaatatyóotzi're'ej i Dios, aj pu'ij ja'antyítaaraxij i páan, ti'quij huo'ráai'pu'uj i maj jamuán huacíj, majta a'íimaj a'íj mu huarái'pu'tyej i tyeítýee.

³⁷ Néijmi' i mu tyú'cuaa 'asta mana'aj quee tyámua' tyityaatajú'xaj, majta je'en i maj jamuán huacíj, a'í mu jaariá'sii a'íjci i páan ti avá'itzee i ti antyítaarixij, arahua'puácaa sicii mu jitze tya'vá'jistej a'íjci jime' ti avá'itzee.

³⁸ Majta i maj tyú'cuaa, muáacuaj ví'ra'aj mu ará'axcaa i tyétyacaa, majta quee a'íjma huatye'itej i úcuca majta i ti'ríj.

³⁹ Aj pu'ij i Jesús hua'r'é'ityixij i tyeítýee, ti'quij atyájraa i báarcuj jitze, ajta je'en a'áa jo'mej a'áa ti ja'ajtyáma'can a Magdala.

16

A'íimaj i fariseos majta i saduceos, a'í mu jaatáhuaviiri' ti Jesús tyi'tíj huo'taséjratye'en i maj jin tyámua' tyo'taséj

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Majta a'íimaj i fariseos, majta i saduceos, a'í mu aje'r'é'nyej jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús, mej mij hue'tzij jáatavej, a'íj mu jin a'yan

tyaatahuaviiri' ti huo'taséjratye'en i maj jin jáamua'reej tijin Dios pu jimi já'ma'can i ti jin antyúumua'reej.

² Ajta a'ijna i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaaq tijin:

—Ti'ijta tyéchumua'risima'an a'yaa xu tyi'xáataq xá'yi'ij tijin: “Naa pu hua'éenya'aj ja'mej, ji'nye oopó'vij i jútye'”;

³ na'rúij quee ti'ij huatapua'rej, a'yaa xu siajta tyi'xáataq xá'yi'ij tijin: “Ijij mu huatyéviij, ji'nye oopó'vij i jútye' majta jéehua jo'tanáa.” Mua'aj xu tyámua' naa tyeyé'tin siaj jaataxáq je'ej ti tyi'táj rinyij jútye', ¿ji'nye siaj sij quee jaayí'tin siaj jaataxáq je'ej ti tyi'táj ijij ricij?

⁴ Mua'aj mu siaj je'ej pua'aj tyi'tyetyeityee siajta jéehua á'itzeere', a'yaa xu tyá'huoo i siaj jin jáamua'reej ti jútye' já'ma'can i nyaj jitzán arányaca'neye, canu tyi'táj jamuaataséjratye'sij, sulu a'íi pu'uj i siaj serij amua'reej je'ej ti tyáaruq a'ijci i Jonás.

Aj pu'ij Jesús ahuojo'tyáhuui, ti'quij jó'raa.

Caxu a'yan rijcaj je'ej maj tyihuá'mua'tyej a'íimaj i fariseos

(Mr. 8:14-21)

⁵ Matí'ij antacij után jitze pujmua' a'íimaj i maj Jesús jamuán huacáj, a'íi mu yo'huá'xij maj ya'ráai'pu'ín i páan maj jáacua'nyij.

⁶ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaq tijin:

—Tyámua' xu'uj mua'aj, a'íjma jimi i fariseos i maj ja'najchitye' i páan ti'ij ájcu'usta, siajta a'íjci jime' i saduceos maj majta ja'najchitye'.

⁷ Majta a'íimaj i maj Jesús jamuán huacáj, a'yaa mu jujímua'aj tyúu'ixaatya'ca'aj tijin:

—A'yaa pu tyi'ta'ixaatye', ji'nye catu ya'ráai'puj i páan.

⁸ Jesús pu jáamua'reeri' je'ej maj ye'ej tyi'xajtaca'aj, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaq tijin:

—¿Ji'nye een jime' siaj sij a'yan tyúu'ixaatye' yee siaj quee páan ja'rúpuj? Mua'aj mu siaj quee a'chu tyá'tzaahuatye'.

⁹ ¿Nyi sequée xu yó'itej, nyi serij siajta yo'huá'xij a'chu tìpua'aj sicií eerájraa i páan ti avá'itzee nyati'ij huo'ráai'pu'uj i tyeítyee i maj anxí ví'ra'aj ará'axcaa a'ijna jime' i ti anxí'vica'aj i páan?

¹⁰ ¿Nyi serij siajta yo'huá'xij a'chu siaj pua'maquéj tya'vá'jistej i sicírij jitze, nyati'ij huo'ráai'pu'tyej i maj muáacuaq ví'ra'aj ará'axcaa i tyeítyee a'íjci jime' i ta'ráhua'puaca'aj i páan?

¹¹ ¿Ji'nye siaj sij quee yó'itej nyaj quee a'íj já'mua'ixaatye' i páan? Sulu tyámua' xu'uj mua'aj a'íjci i maj jin tyi'xaj a'íimaj i fariseos, majta a'íimaj i saduceos.

¹² Aj mu mij yo'itéej muá'raa ti i Jesús quee a'íj huá'ixaatya'ca'aj i maj já'na'chityaa i páan, sulu maj huóocha'íin a'íjci jime' je'ej maj ye'ej tyi'mua'tacaa a'íimaj i fariseos majta i saduceos.

Pedro pu jaataxájtaca' ti Jesús a'íin pu'éen i Dios ti ja'antylhuoj

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Ti'ij i Jesús a'áa ja'rá'aj a'áa ti ja'ajtyáma'can a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cesarea de Filipo, a'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' a'íjma i maj jamuán huacáj tijin:

—¿Ji'nye metyi'xaj i tyeítyee a'táj nyaj pu'éen i nyaj nyajta tyéviij jitze huanie'huaca'?

¹⁴ A'yaa mu mij tyityaatanyúq tijin:

—Séecan mu a'yan tyí'xaj paj a'ín pué'een i Juan i ti huá'íraca'aj, majta séecan a'yan tyí'xaj paj a'ín pué'een i Elías, majta séecan a'yan tijin a'ín paj pué'een i Jeremías, nusu sñij ti i Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj.

¹⁵ Aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—Arí mua'aj, ¿ji'nye setyi'xaj a'tanyíj nyaj pué'een?

¹⁶ Ajta a'íjna i Simón ti ajta Pedro ántyapuaj, a'í pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj a'ín pué'een i Ciríistu', yójra' i Dios ti júurij.

¹⁷ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj huatá'tyamua've'en muáaj Simón, i paj yójra' pué'een a'íjci i Jonás, ji'nye capu a'tíj muaaté'exaaaj iye'e'j cháanacaj japua, sulu a'íjna i nyavástara' ti tajapuá já'sejre' a'í pu muaaté'exaaaj.

¹⁸ Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyí'mua'ixaatye' paj muáaj Pedro pué'een, i paj pajta a'yan ántyapuaj tijin tyetyéj, a'íjna japua i tyetyéj, nyáaj nu ja'ajtaahuaj i nye tye'yúuj, ajta quee i'riitaj ja'mej ti i tyiyáaru' jaamué'tin i ti a'íj jin antyúumua'reej mej mij huácu'i'nyij i tye'íyee.

¹⁹ Nyáaj nu muaatá'sij paj a'íjci jin antyía'mua'reeriaj paj tyi-hua'antácuunye' i a'ájna jo'tíj i Dios tyejé'íjta, tipua'aj petye'tyáanaj íyan i cháanacaj japua, Dios pu a'yan ajta tye'tyánasij u tajapuá, ajta tipua'aj petya'antácuunaj íyan i cháanacaj japua, Dios pu ajta tya'antácuunaj u tajapuá.

²⁰ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'ta'íj a'íjma i maj jamuán huacíj maj quee a'tíj ixaatye'e'j ti a'ín pué'een i Ciríistu' i Dios ti ja'antýíhuoj.

Jesús pu jaataxájtaca' ti mui'nyij
(Mr. 8:31—9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ A'aj pu'ij i Jesús huatyóochej ti huo'té'exaatye'en a'íjma i maj jamuán huacíj ti a'yan tyúuxie've' ti jó'me'en a Jerusalén, majta je'en a'íjma i huásij, majta i maj tyihua'íjtye' i puaariíj, majta i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze, a'í mu jéehua puéjtzij jaatá'sij. A'yaa pu tyihuo'té'exaaaj maj jaje'catan, ajta je'en huéecaj xicáj jitze huatájuuritaj.

²² Ajta a'íjna i Pedro, a'í pu je'ráavi'tíj, aj pu'ij huatyóochej ti jajtyá'xi'in a'íjci i Jesús, a'yan tijin:

—Che' Dios quee a'yan tya'xié've'e'j, che' quee a'yan tyí'mua'uuriaj nyavástara'.

²³ Aj pu'ij ooré'nyeeriaa' a'íjna i Jesús, ti'quij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pedro tijin:

—Ajtára' nye jimi, tyiyáaru', ji'nye petyina'antýiú'nyi' nyej nyij ootyá'itzeere'en. Capáj muáaj a'yan metyóonyeej je'e'j ti i Dios tyí'sej, sulu je'e'j maj i tye'íyee metyityoonyéjnye'.

²⁴ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj jamuán huacíj tijin:

—Tipua'aj a'tíj jaxie've' ti nyaj jamuán jo'cha'canye'en, juxie've' ti quee a'yan rijcaj je'e'j ti jusíj tyá'xie've', sulu che' a'yan tya'ajpuéetzij já'ra'nyij nyaj jamuán juxié'vi'ra' jime'.

²⁵ Ji'nye a'íjna i ti tyí'tyese' ti'ij quee huámu'i'nyij, a'í pu mui'nyij, ajta a'tíj ti huámu'i'nyij a'íjna jime' ti nyéetzij ná'astijre', a'í pu júurij huatyá'itzeere'e'j.

²⁶ ¿T'yi'tanyí jin je'e'j tye'tyáhuí'rii i tyévíj tipua'aj néijmi'i huamué'tin i cháanacaj, ajta je'en huámui'nyij? ¿Ca' a'chunyéj tyí'najchitan i tyévíj ti'ij quee huámui'nyij?

²⁷ Ji'nye a'ijna i ti ajta tyévíj jitze huanie'huaca', a'íi pu yava'cányesij, jéehua naa huasé'rihua'aj, a'yájna ti'ij huasé'rin i Dios i ti vástaria'ra' pué'een, ajta hua' jamuán i maj tajapúa tyí'huíire', aj pu'ij a'yan tyihuo'tá'sij séej ajta séej je'e'j ti síij tyí'tíj jin huaríj.

²⁸ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', séecan i maj ya huatyu'uj, a'íi mu a'yan tyá'xie've' maj quee huácui'nyij 'asta mana'aj quee jaaséj a'íjci i ti ajta tyévíj jitze huanie'huaca' ti'ij yatanyéj ajta je'en tyu'ta'íjtaj néijmi'que' i cháanacaj japua.

17

Ti'ij Jesús seequéj huataséjre (Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Ti'ij aráseej xicáj tyoomá'caj, Jesús pu a'íj jo'ví'tíj i Pedro, i Santiago ajta a'íjci i Juan ti ihuáaria'ra' pué'een a'íjci Santiago, aj pu'ij antyíraj jiríj japua ti ájtjeej.

² A'áa pu'ij hua'jíisa' jo'maj jo'tyú'uuca'aj seequéj huataséjre a'ijna i Jesús. A'yaa pu huasé'rihua'aj i nyéerima'ra' ti'ij i xicáj, ajta i tyí'caanaria'ra' naa pu tyu'tyácueenariaca' ti'ij tatzárij.

³ Majta je'en a'íj huaséj i Moisés majta a'íjci i Elías, a'íi mu jamuán tyí'xajtaca'aj i Jesús.

⁴ Ajta i Pedro, a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Tavástara', tyámua' pu naa tyaj a'yaa huatyú'uucáj, tipua'aj mua'ránajchij tyaj huéicacaa huátaahuaj i ináamuaj, síij ti muéetzij mua' ináamuaj ja'mej ajta síij a'íjci i Moisés, ajta síij i Elías ti ja'ináamuaj ja'mej.

⁵ Ti'ij ooj i Pedro tyi'tyaxáatasima'caj, jéetirij ti tyatáatiyi'caa pu hua' japua acávi'rixij, ajta i jéetirij tzajta' pu je'ránamuajre ti a'tíj a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een i nyiyóoj i nyaj jaxie've', i nyaj ja'antyi'huoj, xáanamujri'.

⁶ Mati'ij a'yan tyáanamujri' i maj jamuán huacáj, aj mu mij tyitunataxij majta je'en ecóotutaxij a chóota', jéehua metyi'tz'ínya'aj.

⁷ Aj pu'ij Jesús hua' jimi ajtyáxiiriaca', ti'quij hua'vá'muariej, ajta a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Xá'ajhuiixi', caxu tyí'tz'ínye'ej.

⁸ Ajta mati'ij a'unyéjnye'riaca', camu che' a'tíj a' jo'séj a'íi pu'uj jusíj ajo'tyávaaca'aj i Jesús.

⁹ Mati'ij aj je'caju'caj i jiríj jitze, Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íj tijin:

—Caxu a'tíj xaatye'ej je'e'j siaj tyí'tíj tyu'séj, 'asta na'aj quee huatájuurej a'ijna i ti ajta tyévíj jitze huanie'huaca'.

¹⁰ Majta i maj jamuán huacáj, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye een jime' a'yan metyi'xaj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze yee anaquéj pu juxie've' ti uvé'nyej a'ijna i Elías?

¹¹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna, Elías pu anaquéej ya'uvé'nyesij ti'ij néijmi'i tyámua' tyú'uurej.

¹² Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti i Elías arí yatanyéj, majta a'íimaj camu jaamua'aj, sulu a'yaa mu jáaruuj je'ej maj tyaaxié'va'ca'aj. A'yaa mu cha'taj mana'aj nyoorej nyéetzij, i nyaj nyajta tyévij jitze huanie'huaca', puéjtzij mu majta naatá'sij a'íimaj.

¹³ Aj mu mij i maj jamuán huacíj jáamua'reeri' ti a'ij tyá'xajtasima'aj i Juan i ti huá'íiraca'aj.

Jesús pu tyamuéej tyú'huaaj ti tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj
(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'maj jéehua i tyeítyee ja'tyúusiiria'ca'aj, sñij pu tyáati' ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi, tyitunútaj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

¹⁵ —Nyavástará', áncu'vajxi' i nyiyóoj, ji'nye tyóotimue'raaca, pu'ríj á'tyeej ti jajpuéjtzij, mue'táj pu anájve i tiéj jitze ajta a jáata'.

¹⁶ A'yaa nu hua'vé'vi'tichej a'íjma i maj a jamuán huaci'ij mej mij tyáahuatye'en, majta quee pu jáaruuj mej mij tyáahuatye'en.

¹⁷ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Mua'aj mu siaj quee tyá'tzaahuatye', siajta quee tyi'táj mua'reej. ¿A'chunyéj óoche' á'itzeere' nyaj yahuatyávaacaj ja'mua jamuán? ¿A'chunyéj ooj á'itzeere' nyej nyij ja'mua jime' á'viicue'ria'aj? Mese'vé'vi'tij mu tyamuéej.

¹⁸ Aj pu'ij Jesús jajtyá'xij a'íjci i tyiyáaru' ti tyamuéej tzajta' séjria'ca'aj, ajta je'en ji'rámuaríj, aj pu'ij huarúj a'íjna i tyamuéej.

¹⁹ Mati'ijta mij a'íimaj i maj jamuán huacíj, jujíme' mu jamuán tyu'taxájtaca' a'íjci i Jesús, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye tyej tyij quee ityáj pu jáaruuj tyaj jaatamuáritye'en a'íjci i tyiyáaru'?

²⁰ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Ji'nye caxu a'chu tyá'tzaahuatye'. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin tipua'aj setyá'tzaahuatye'ej, tyij siajta cí siana'aj tyá'tzaahuatye'ej, a'yaa pu tyí'riij siaj a'yan tyaaté'exaatye'en mu jiríj yee: “Tyíchesij a'yájna áricuj ajca'huáye”; ajta i jiríj a'yaa pu rinyij. Capu ij tyi'táj ja'muamuárie'ristya'aj ja'mej.

²¹ Ajta siata'aj jaatamuáritye'en a'íjci i tyiyáaru' ti a'yan een, a'yaa pu tyúuxie've' siaj huatyényuunyij i Dios jimi, siajta ju'itzi've'ej.

Jesús pu ajtáhua'aj jaataxájtaca' ti muí'nyij
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Mati'ij móoj a'áa ja'tajú'caj a'áa ti ja'ajtyáma'can a Galillea, Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íjna i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca', a'íi pu huatátuiri'huaj a'íjma jimi i tyétyacaa,

²³ aj mu mij jaje'catan, ajta je'en huéicaj xicáj jitze huatájuuritaj.

Mati'ij a'yan tyáanamua'jri' jéehua mu huatóoxaamujrityej.

A'íjci jime' i maj jin tyí'najchitaj i tyejúuj tzajta'

²⁴ Ti'ij i Jesús majta i maj jamuán huacíj a'áa ja'rá'aj a Capernaúm, a'íimaj i maj tyí'tyejijve' u tyejúuj tzajta', a'íi mu aje're'nyej a'íjci jimi i Pedro, mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi quee tyí'najchitan mu ja'mua maeestro a'íjci jime' i túmii ti hua'puaj i ti tyu'tyáhuire'sij i tye'yúuj tzajta'?

²⁵ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Ji'nyi'ijta tyí'najchitan.

Aj pu'ij i Pedro utyájruij u chi'táj, capu eexúj tyi'táj je'ej tyi'xáatacaj a'ájna i Pedro, sulu Jesús pu anaquéej a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Ji'nye tyimuá'miteeraste' muéetzij Simón? ¿A'tyanquij mejijve' a'íimaj i maj tyí'ijta i cháanacaj japua, nyiquij a'íjma mejijve' i juyójmua' ca' a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can?

²⁶ Pedro pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—A'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can.

Ajta i Jesús a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—A'íj pu jin quee a'yan tyúuxie've' maj tyí'najchitaj a'íimaj i hua'yojmua'.

²⁷ Ajta tyata'aj quee huo'táaaxiejtje'en, a'áa paj jó'me'en jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij, pajta ja'tyáhua'xij i cué'tzi'puaa a jáata', pajta je'en je'tajáj a'íjci i hue'ej i paj anaquéej jaatyévi'raj. A'áan pej pij ye'tyoonyij i tyényi'tze' séej i túmii, pata'aj je'tyí'in pej pij nyaj jime' tyu'nájchij pajta ajime'.

18

¿A'tanyij jéetze' juxie've'?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ A'ájna imuáj a'íi mu ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi i maj jamuán huacáj, mati'ij mij a'yan tyaata'ihuo'ri' tijin:

—¿A'tanyij jéetze' juxie've' i Dios jimi síj ti tajitzé ajtyáma'can?

² Aj pu'ij Jesús séej i pá'ri'ij huatajé, tí'quij aje'ta' yo'tyéjchej jo'maj ja'ajtyá'ca'aj

³ aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tzáahuaty'i'ra'aj jime' tijin tipua'aj sequée a'yan huárinyij mati'ij i tí'ríj, caxu a'náj utyárutyij jo'tij i Dios tyejé'íjtaj.

⁴ A'ájna i tí jéetze' juxie've' a'ájna jo'tij i Dios tyejé'íjtaj, a'íi pu a'íin pué'een i tíquee tyi'táj jin óotzaahuaty'e' ajta a'yan tyi'tyúucha'íj tí'ij a'ájna i pá'ri'ij.

⁵ Ajta a'ájna i tí jaataxié've'en nyenyúucaritze' séej i pá'ri'ij tí'ij a'ájna, a'íi pu ajta nyéetzij naataxié've'ej.

Ti'pua'aj a'táj tyi'táj jin ootyá'itzeere'en i Dios jimi

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ A'táj tína'aj tí tye'entyi'uunyi' séej i tí nye jimi tyá'tzaahuaty'e', jéetze' pu jatyahui'rihua'caj maj ja'cave'rajche' i tyetyéj so'nyíj tí ve'éj, majta je'en ja'tyárieenyijche' ajáata'.

⁷ Je'ej pu pua'aj tyí'een hua' jimi i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, ajta quee je'ej tyí'rij tí quee tyi'táj séjre'ej tí je'ej pua'aj een. Ajta jéetze' je'ej pua'aj tye'mej a'íjma jimi i maj ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i séecan mej mij ootyá'itzeere'en i Dios jimi.

⁸ A'íj pu jin tipua'aj a'muáca' nusu a' íicaj jitze petyo'ojpuá'rite'en i paj jin ootyá'itzee i Dios jimi, pe'entyivéjche pej pij a' imuáj yóorienyij, jéetze' pu muatyáhu'i'rii paj júurij huatyá'itzeere'en séej jime' i a'muáca', na'ríj

séej jime' a' ícaj, quee paj hua'puácaa jin a'muáca', na'ríj hua'puácaa jin i a' ícaj a'áa mamojóorieniyi jo'tij quee a'náj já'mui'nyij i tiéj.

⁹ Ajta tipua'aj a' jí'ij jitzán petyo'ojpuá'ritye'en i paj jin ootyá'itzee i Dios jimi, eetátichij pej pij a' ímuáj yóorieniyi, jéetze' pu muatyáhuirrii paj júurij huatyá'itzeere'en séej jime' a' jí'ij, quee paj hua'puácaa ajri'sij mati'ij a'áa mojóorieenyi jo'tij quee a'náj já'mui'nyij i tiéj.

A'íjci jime' i cánya'aj ti jó'vej
(Lc. 15:3-7)

¹⁰ 'Caxu je'ej pua'aj huojosejra i maj quee meexu a'chu tyá'tzaahuatye'. Jí'nye a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', a'íimaj i maj tyi'huüre' u tajapuá a'í mu huá'cha'ij majta a'náj tina'aj ja'ráasej i nyavástara' tajapuá ti já'sejre'.

¹¹ A'íj nu jin nyáaj mujo've'mej, i nyaj nyajta tyévi jitze huanie'huaca' nyej nyij hua' japua huatányuunyij a'íjma i maj jó'vej.

¹² '¿Jí'nye mua'ajmaj tyajamuá'miteeraste'? Tipua'aj a'tij anxityej pua'mácan tyíya'muaj i cánya'xií ajta je'en séej jo'rieenyi, ¿nyí quee a'áa huojotyáhuiitye'sij néijmi'caa i séecan a'ájna i jírj jitze, ajta jo'ma'aj ja'mej tí'ij jaariá'huoonyi a'íjci i ti jó'vej?

¹³ Ajta tipua'aj jáatyooniyi, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime' ti jéetze' huatóotyamua've'sij a'íjci jime' ti jáatyoj i ti jó'vej, quee i séecan i ti arí ahuojotyáhuiitya'ca'aj.

¹⁴ A'yaa pu cha'tána'aj een a'íjci jimi i ja'muavástara' tajapuá ti já'sejre', capu jaxie've' ti síj jó'vetyij ti cíleen tí'ij a'íjna i pá'rí'ij.

Je'ej tyaj ye'ej tyaatú'uunyi' i ta'ihuáara'
(Lc. 17:3)

¹⁵ "Tipua'aj a'ihuáara' tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en a'jimi, jujímua'aj xu tyámua' naa tyi'huóo'ixaatye'en i ti jin ootyá'itzee a'jimi. Tipua'aj muá'antzaahuatye'en, papu'ríj jaamué'tij siata'aj sij siajtáhua'aj tyámua' naa tyuu'ihuáamua'aj xá'ra'nyij.

¹⁶ Tí pua'aj quee muá'antzaahuatye'en, hua'puácaa paj huatájeevej mej mij a'íimaj jáamua'reej tipua'aj muá'antzaahuatye'en nusu quee.

¹⁷ Ajta tipua'aj quee huá'antzaahuatye'en i maj hua'puaj, pata'aj huo'té'xaatye'en néijmi'caa i maj jusi'rii, tipua'aj quee ajta huá'antzaahuatye'en a'íjma, a'yaa paj jaatámua'tyij tí'ij síj ti quee tyá'tzaahuatye', na'ríj mati'ij a'íimaj i maj huá'jijve' tajtúhuan jitze ma'can.

¹⁸ 'A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', tyi'tíj tina'aj siaj mua'aj jin quee tyi'tá'care'en íyan i cháanacaj japua, Dios pu quee ajta tyu'tá'sij u tajapuá, ajta tyi'tíj siaj mua'aj jin tyi'tá'caa íyan i cháanacaj japua, Dios pu ajta a'íjna jin tyu'tá'sij u tajapuá.

¹⁹ 'A'íj nu já'mua'ixaatye', tipua'aj siaj hua'puaj nusu siaj huéicaj tyi'tíj tyámua' naa setyu'xá'pui'intare'en íyan i cháanacaj japua siaj sij a'íjna jin huatyényuunyij, a'íjna i nyavástara' tajapuá ti já'sejre', a'í pu jamuaatá'sij je'ej siaj tyi'tíj tyaatáhuaviiraj.

²⁰ Jí'nye jo'maj hua'puaj nusu mahueéicaj ja'tyúusiire'en nyenyúucaritze', a'áa nu jé'ta' jo'tyaváaj na'mej hua' tzajta' a'íjma.

²¹ Aj pu'ij i Pedro ave're'nyej i Jesús jimi tí'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—Nyavástará', ¿a'chunyéj pua'máj juxie've' nyaj tyaatú'uunyi' i nye'ihuáara' tipua'aj tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en nye jimi? ¿Nyiquij aráahua'puaj pua'máj?

²² Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Canu a'yan tyimuaaté'exaatye'ej yee aráahua'puaj, sulu huéecatyej japuan tamuáamuata' japuan aráahua'puaj i ti aráahua'puaj.

A'íjci jime' i ti tyé'cha'íica'aj ti ajta quee tyihua'uunyi'ramui'ca'aj

²³ 'A'íj pu jin, a'yaa pu tyí'een a'ájna jo'tíj i Dios tyejé'íjtaj tí'ij a'ájna i rey ti a'yan tyá'xie'va'ca'aj ti jaaxá'puí'intare'en a'chu maj tyé'cha'íiria'ca'aj a'íimaj i maj jahuíria'ca'aj.

²⁴ Tí'ij huatyóochej ti a'yan huárinyij aj mu mij séej jimi ajo're'nyej ti jéehua tyé'cha'íiria'ca'aj.

²⁵ Ajta a'ájna i ti tyé'cha'íica'aj, capu tyí'toova'ca'aj i ti jin tyaanájchitye'en, a'íj pu jin i rey a'yan tyu'ta'íjtaca' maj jáatoonyij a'íjci i tyáataj, majta i íira'ra'an, majta i tí'ríij majta néijmi'i i ti tyí'íjcha'íj, ta'aj íj a'ájna jin tyaanájchitye'en néijmi'i a'chu ti tyé'cha'íiria'ca'aj.

²⁶ Aj pu'íj i ti tyé'cha'íj tyítunutaca' jimi i rey, jéehua pu a'yan tyaatáhuaviiri' tíjin: “Óoche' cui' a'tzúj naacho've', nyetyí'muanajchitye'en néijmi'i a'chu nyaj tyimuá'cha'íire'.”

²⁷ Ajta a'ájna i ti jajijve', a'íi pu ja'ancu'vaxij, a'íj pu jin néijmi'i tyaatú'uunyi'ri' i ti tyé'cha'íiria'ca'aj tí'quij jaatój.

²⁸ Tí'ij íirájraa a'ájna i ti jahuíre', aj pu'íj séej huátyoj ti cíi tyé'cha'íiria'ca'aj. A'íi pu'íj jaatyéevi' tí'quij cijpáara'an jíjze jajví', ca'nyíin pu jin a'yan tyatajé tíjin: “Tyinaanajchitye' i paj tyiná'cha'íire'.”

²⁹ Aj pu'íj tyítunutaca' a'ájna i ti ajta jahuíria'ca'aj a'íjci i rey, a'yaa pu tyaatáhuaviiri' tíjin: “Óoche' naacho've', nyáaj nu néijmi'i tyí'muanajchitye'en.”

³⁰ Ajta a'ájna i síij, capu jaataxié'vej, sulu a'yaa pu tyaata'íjtaca' maj je'tyáanaaj 'asta na'aj quee tyaanájchitye'en néijmi'i a'chu ti tyé'cha'íiria'ca'aj.

³¹ Majta i séecan i maj jahuíre' a'íjci i rey, matí'íj tyu'séj je'ej ti tyi'tíj huaríj, capu xá'puí' huo'tá'aj, aj mu jin ujó'ju' a'íjci jimi i ti tyihua'íjtye', matí'íj mij jaaté'exaa je'ej ti tyi'tíj huaríj.

³² Aj pu'íj i rey tyu'ta'íjtaca' maj uyo'tájeevej a'íjci i ti jahuíre', tí'quij a'yan tyaaté'exaa tíjin: “Muáaj mu paj huápuí'íj je'ej pua'aj tyí'tyevij. Nyáaj nu tyimuaatú'uunyi'ri' néijmi'i jime' a'chu paj tyiná'cha'íiria'ca'aj, jí'nye a'yaa paj tyinaatáhuaviiri'.”

³³ A'yaa pu'íj ajta tyi'tyevúiti'caj paj a'yan cha'taj pana'aj muáaj tyá'ancu'vajxi'nyiche' i axa'aj tyévij ti nyéetzij nyahuíre' nyati'íj nyáaj tyimuá'ancu'vaxij muéetzij.”

³⁴ Ajta i ti tyé'íjtye', jéehua pu huatanyú'caca' a'íjci jimi, aj pu'íj tyu'ta'íjtaca' mej mij je'tyáanaaj 'asta na'aj quee néijmi'i tyu'nájchitaj a'chu ti tyé'cha'íiria'ca'aj.

³⁵ Ajta i Jesús a'yaa pu ajta tyihuo'té'exaa tíjin:

—A'yaa pu cha'tána'aj já'mua'uurej i nyavástará' tajapúa' ti já'sejre', séej ajta séej tipua'aj sequéé tyaatú'uunyi' i ju'ihuáara' tzáahuatyí'ra'aj jime'.

19

Jesús pu tyihuá'mua'tyej a'íjci jime' i maj tóoto'raj
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Tí'íj i Jesús a'yan tyihuo'ixáatya'aj, aj pu'ij jó'raa a'ájna a Galileea, tí'quij a'áa ja'rá'aj a'áa tí huataca'aj a Judea, után jítze pujmua' i játya'naj jítze i Jordán.

² Jéehua mu tyeítyee jamuán ujó'ju', a'áa pu'ij tyihuó'huaa i maj tyí'cucui'ca'aj.

³ Aj mu mij séecan i fariseos aje're'nyej i Jesús jimi, mej mij tyi'táj jin jaamué'tin tí'ij ootyá'ítzeere'en, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Nyi je'ej tyí'rij tí a'táj jaatátoonyij i ju'íj cha'na'aj tyi'táj jime'?

⁴ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa jíjin:

—¿Nyi sequée a'náj jo'jijvej i yu'xarij jítze yee i tí anaquéej huó'taahuaca' i tyeítyee, a'yaa pu néijmi'caa tyú'taahuaca' i tyáataj ajta i íitaj?

⁵ Ajta a'yan tyu'taxájtaca' jíjin: “A'íj pu jin i tyáati' ajtaméj i juhuásimua' jimi, ta'aj ij ju'íj jamuán huatyá'ítzeere'en, majta i maj hua'puaj, a'yaa mu éenye'ej muá'ju'un tí'ij síj na'aj i tyévi.”

⁶ A'yaa pu'ij tyí'een, camu che' hua'puaj sulu síj mu'uj mij pué'een. A'íj pu jin miche' quee i tyeítyee hua'tato'ra'an i Dios tí arí hua'antyanajchityej.

⁷ Aj mu mij a'íjma'j a'yan tyaata'íhuo'ri' jíjin:

—¿Ji'nye na'quij a'ájna i Moisés a'yan tyu'ta'íjtaca' tí a'táj ju'íj yu'xarij jaatapíjtye'en tí jítzán á'yu'si'ij tyi'táj tí jin jaatátoj?

⁸ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa jíjin:

—A'yaa pu een jin Moisés jamuaatá' tí a'táj i ju'íj i yu'xarij jaatapíjtye'en mej mij jáamua'reej tí jin jaatátoj i ju'íj, jí'nye capu tyi'táj ja'mua jítze tásiseerii síj síj tyámua' tyihuá'ajcha'íj i séecan. A'yaa pu een jin Moisés jamuaatá'. Ajta, capu a'yan éenye'ej jájcuaj ímuáj.

⁹ A'yaa nu nyáaj tyajá'mua'ixaaty'e' jíjin típua'aj a'táj jaatátoonyij i ju'íj, ajta i íira'ra'an quee séej jamuán huooxána'cire'ej, ajta je'en séej ancure'vi'táj i íitaj, a'íj pu juxana'cire' a'íjci jimi i tí jaatátoj.

¹⁰ Majta i maj jamuán huacíj, a'yaa mu tyaaté'exaa jíjin:

—Típua'aj a'yan tyí'eenye' a'íjma jimi i maj nyejnye'i'chej, jéetze' pu tyámua' naa maj quee nyejnye'i'chej.

¹¹ Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaa jíjin:

—Camu néijmi' i yo'itéej muá'ju'un a'íjci, sulu a'íj mu'uj i tí Dios huo'ta' mej mij tyo'táviicue' juxié'vi'ra' jíme'.

¹² A'yaa pu tyí'een, jí'nye a'yaa pu tyihuo'ci'ij i séecan matí'ij huanánié'huaca', majta séecan, a'yaa mu een, jí'nye tyéyaca' mu a'yan huó'ruuj, majta séecan, a'íj mu huóoxa'pu'íntarej jujímua'aj mej mij tye'entyájrutyej i Dios jimi. A'táj tí jaayí'tin tí'ij yo'itéej já'ra'nyij, che' tyámua' naa tyiyo'itéej já'ra'nyij.

Jesús pu tyámua' tyihuo'tyájtoo i tí'ríj
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Majta séecan tí'ríj ajoovi'tij i Jesús jimi, ta'aj ij hua'vá'muarie'en, ajta hua' jíme' huatyényuunyij i Dios jimi, majta i maj jamuán huacíj, a'íj mu huatyóohuij maj hua'ajtyá'xi'in a'íjma i maj ahuojoóvi'tiicaria'aj.

14 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaј tјјin:

—Siahuo'tá' maj mu ti'rіij muјo'vá'ju'un nye jimi, caxu huá'ijmueјra, јi'nye a'áa ti tyeјé'seјre' jo'tij i Dios tyeјé'ijtaј a'íјma pu tyí'ci'tyij i maj a'yan een matі'ij mu ti'rіij.

15 Aj pu'ij hua'vá'muarie'xij a'íјna i Jesús, ajta je'en jó'raa a'áјna.

Tyamuéej ti chјјtyaanyi' pu Jesús jamuán tyu'taxáјtaca'
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

16 Sіјј pu tyamuéej aје're'nyeј i Jesús jimi, ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' tјјin:

—Maeestro, ¿tyi'tanyí јuxie've' nyeј nyij xá'puí' huárinyij ti'ij a'íјna náaci'tyij nyaj јusén јime' јúurij ná'ra'nyij?

17 Jesús pu a'yan tyaaté'exaaј tјјin:

—¿Јi'nye een јime' a'íјna petyí'nye'ihuo' tyi'tјј ti xá'puí'? Sіјј pu'uj a'ín pué'een i ti xá'puí' een. Ajta tipua'aj páaxie've'eј paj јusén јime' јúurij puá'ra'nyij, a'íј paj ará'asteј je'eј ti i Dios tyu'ta'íјtaca'.

18 Aj pu'ij i tyamuéej a'yan tyaata'íhuo'ri' tјјin:

—¿Tyi'tanyí nyúucarira' na'rá'asteј?

Jesús pu a'yan tyaaté'exaaј tјјin:

—Capáj tyí'tyacuí'caј, capáj tyí'xana'cire'eј, capáj tyí'nahua'aj, capáj a'tјј hue'tzјј taavijria'aj,

19 pahuo'tyátzaahuatye'en a' táataј pajta a' náanaј, pajta huo'xie've'en séecan i tyeіtyee a'yáјna pati'ij asіјј tyáxie've'.

20 Ajta a'íјna i tyamuéej a'yaa pu tyaaté'exaaј tјјin:

—Néјјmi'i nu nyerіј a'íјna јin a'yan huarіј. ¿Tyi'tanyí ajtáhua'aj ná'itziitye'?

21 Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaaј tјјin:

—Ti pu'aј páaxie've'eј paj néјјmi'i јin tyámua' eenye', áricuj néјјmi'i tyu'tóј i paj tyí'ijcha'ij, pajta huo'rián i túmii a'íјma i maj quee je'eј tyéeјviicue'. A'yaa paj јéehua tya'ancuriáa'sij u tajapuá. Aj peј pij muјo've'me'en pata'aj nyaj јamuán jo'cha'canye'en.

22 Ti'ij a'íјna i tyamuéej a'yan tyáanamuaјri', aj pu'ij jó'raa јux-aamúuiritya'aj, јi'nye chјјtyaanyi' pu pué'eenye'eј.

23 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaј a'íјma i maj јamuán huacіј tјјin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti tyámua' tyí'muarie'riј ti sіјј ti chјјtyaanyi' uјo'tyáјrutyeј u tajapuá.

24 A'yaa nu nyajtáhua'aj tyajá'mua'ixaatye', ti јéetze' quee tyési' ti i caméeyuj anáјrutyeј pí'se'eј јitze ti anácun, quee ti i chјјtyaanyi' utyáјrutyeј jo'tij i Dios tyeјé'ijtaј.

25 Matі'ij a'yan tyáanamuaјri' i maj јamuán huacіј, јéehua mu je'eј tyo'taséј, majta a'yan tyí'xajtaca'aj tјјin:

—Tipua'aj a'yan tyí'eenye', ¿a'tyaanyіј na'quij huіire'en?

26 Aj pu'ij Jesús hua'ráaseј, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaј tјјin:

—A'íјma јimi i tyeіtyee tyámua' pu tyí'tyesi', ajta i Dios јimi capu tyési'.

27 Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaaј tјјin:

—Ityáј tu tyerіј néјјmi'i metyoohuá'xij i tyaj tyí'ijcha'іica'aj tyeј tyij ajamuán huacі'ca'an. ¿Tyi'tanyí ta'ancuriáa'sij?

28 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaј tјјin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', a'ájna xicáara' jitze tí'ij i Dios néijmi'i tyu'jácuare'en, tí'ij a'ájna i tí ajta tyévij jitze huanie'huaca' acáyixi'in i ipuárij jitze huápu'i'ij naa huasé'rihua'aj, mua'aj mu siaj nyaj jamuán huaci'ij, a'yaa xu cha'taj tyitya'cára'sixi'sij ipuárij jitze tí tamuáamuata' japuan hua'puaj tya'rá'asej, siaj sij huo'xíjtye'en a'ájma i tyeítýee i maj Israel jitze eeráma'can, i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

²⁹ Majta néijmi'i i maj nye jitze ma'can metyoohuá'xij i maj tyí'ijcha'ij mej mij nyéetzij naatyáhuüre'en, tipua'aj chí'ij, nusu ju'ihuáamuata' maj tyétyacaa nusu i maj úucaa, na'riij i jutáataj, nusu i junáanaj, na'riij i juyójmua', nusu i juchuéj tí japuan tyí'huastyaa, a'yaa pu jéetze' tya'ancuriáa'sij a'chu anxityej pua'máj, ajta jaci'tyij tí'ij jusén jime' júurij já'ra'nyij.

³⁰ Ajta ijíj maj mue'táj a'ín pué'een i maj anáatyij, a'í mu uvé'tyajtirij, majta mue'táj ijíj a'ín pué'een i maj uvé'tyajtij, a'í mu mij támij anára'sij.

20

A'íjci jime' i maj tyí'muijhuacaa i úuvaj tzajta'

¹ A'yaa pu tyí'rinyacaa a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, tí'ij a'ájna i a'táj tí úuvaj huahuástej, tapuá'risima'caj pu iirájraa tí'ij a'tyán huatá'inyeen mej mij tyu'muarie'en jo'tij tyajá'huaste'.

² A'yaa pu'ij tyihuo'xá'pu'i'ántari'ri' tí a'yan tyihuo'nájchitye'en a'chu séej túmii jime', tí'quij huo'ta'ítýaca' maj jo'ciñneye jo'tij ja'huuítýi' i úuvaj.

³ Ajtáhua'aj pu iirájraa a'ájna i a'táj a'tzáaj jé'ta' huatyamá'caj i xicáj, séecan pu ajtáhua'aj huátyoj a'ájna jo'maj jóoso'pii, camu tyi'táj muarie'ca'aj.

⁴ A'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaaj tijin: “Séricuj siajta mua'aj, siata'aj utyojo'vá'muarie'en jó'nyaj úuvaj jo'huástej, a'yaa nu tyaja'muanajchitye'ej a'chu tí a'yan tya'ránajchi.” Matí'ij mij ujó'ju'.

⁵ A'yaa pu cha'tána'aj huaríj a'ájna i a'táj, ajtáhua'aj pu iirájraa a'tzáaj tacuaríxpuaj, ajtáhua'aj tí'ij arí avéjri' cama'caj i xicáj, a'yaa pu cha'tána'aj huaríj.

⁶ Ajtáhua'aj pu iirájraa tí'ij arí ancarutyísima'caj i xicáj, ajtáhua'aj pu séecan huátyoj i maj ajo'tyú'uuca'aj jo'maj jóoso'pii. A'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin: “¿Jí'nye een jin sia'yan huatyu'uj tí'ij na'aj úiya' imuáj?”

⁷ A'yaa mu tyityaatanyúj tijin: “Capu a'táj ma' tajá'inyej.” A'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaaj tijin: “Séricuj siajta mua'aj, siata'aj tyojo'vá'muarie'en jó'nyaj úuvaj jo'huástej.”

⁸ Tí'ij huatyéchumua'riaca', aj pu'ij jaatajé i tí tyihuá'ijtye' i maj tyí'muijhuacaa, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: “Uhuojo'tájee i maj tyí'muarie' pata'aj tyihuo'nájchitye'en, a'ájma paj anaquéej tyu'nájchitye'en i maj chúmua' imuáj ajo're'nyej, pajta hua'antyityájtire'en a'ájma i maj anaquéej ajo're'nyej.”

⁹ Aj mu mij a'ímaj aje're'nyej i maj a'tzáaj imuáj huatyóohuij tí'ij arí ancarutyísima'caj i xicáj, aj pu'ij tyihuo'nájchij séej ajta séej túmii jime'.

¹⁰ Tí'quij ta'ij a'ájma huaci'ij maj tyí'huóonajchitye'en i maj anaquéej huatyóohuij, a'yaa mu mij a'ímaj tyí'mua'ajcaj tí jéetze'

tyihuá'najchitye'en a'íjma, ajta quee a'yan tyu'ríj, ji'nye a'yaa mu cha'taj mana'aj tyi'huónajchi séej túmii jime'.

¹¹ Mati'ij tyi'huónaachitye'ej, aj mu mij huatyóohuij maj je'ej tyi'riá'mua'tyij a'íjci jimi i ti tyichuéj,

¹² a'yaa mu mij tyaaté'exaa tíjin: "A'íimaj i maj quee íiya'taj huatyóohuij, séej ooraj mu'uj tyu'muáriej, pajta muáaj, a'yaa paj cha'taj pana'aj tyihuo'nájchij pati'ij ityájma, tyajta ityáj tyetya'rá'astej séej xicáj tyej tyu'muáriej tí'ij na'aj tye'riá'xiriaca'."

¹³ Ajta a'íjna i ti ja'a'rij i úuvaj a'yaa pu séej tyu'té'exaa j i ti anaquéej huatyóochej tíjin: "Cási' nya' amiñcuj, canu je'ej pua'aj mua'uurej. ¿NyiQUIJ pequee a'yan tyu'tá' mua' nyuucaaj jime' paj tyu'muárie'en séej túmii jime'?"

¹⁴ Ma'cuíj ancúriaa' i paj jaamué'tij, pajta jó'ra'nyij. Típua'aj nyáaj a'yan nyetyá'xie'va'aj nyaj a'yan cha'taj nyana'aj tyimuaanáchitye'en nyati'ij tyaanáchi a'íjci i ti a'tzáaj imuáj huatyóochej tí'ij arí aancárutyij i xicáj,

¹⁵ a'íj nu jin a'yan tya'ajxié'vi'ra' nyaj a'yan huárinyij je'ej nyaj tyá'xie've' a'íjci jime' i nyaj túmii. ¿Ca' je'ej pua'aj mua'asej a'íjci jime' nyaj tyámua' tyi'tyevij?"

¹⁶ A'íj pu jin, a'íimaj i maj ijíj a'íin pué'een i maj uvé'tyajtij, a'íi mu anára'sij, majta i maj ijíj a'íin pué'een i maj anáatyij, a'íi mu uvé'tyajtirij.

Jesús pu arí huéicaj jaataxájtaca' ti mu'nyij
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Tí'ij i Jesús arí a'áa joomá'caj a'ájna a Jerusalén, a'íi pu jujíme' huo'tajé a'íjma i maj jamuán huacíj tí'quij a'yan tyihuo'té'exaa jíjin:

¹⁸ —Tu'ríj a'áa jo're'nyesij a Jerusalén, jo'tij jo'tátuiiri'huaj a'íjna i ti ajta tyéviij jitze huanie'huaca' a'íjma jimi i maj tyi'ijta i tyeyúuj tzejta', ajta a'íjma jimi i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, a'íi mu tyu'tá'sij mej mij jaajé'caj,

¹⁹ majta a'íjma huatátuiire'sij i maj séej chuéj japua já'ma'can mej mij jaatyáxaahuataj, majta jaatyávaxi'ij, majta je'en jó'tateesij i cúruuj jitze, ajta huéicaj xicáj jitze huatájuuritaj.

Je'ej ti tyi'tíj tyu'táhuo i hua' náanaj a'íjma i Jacobo ajta i Juan
(Mr. 10:35-45)

²⁰ Ajta a'íjna i hua' náanaj a'íjna yojmua' i Zebedeo, hua' jamuán i juyójmua', a'íi pu ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi ajta je'en tyítunutaca' tí'ij tyi'tíj jaatáhuavíj.

²¹ Jesús pu a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Ji'nye tyi'tíj petyí'xie've'?"

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Pata'aj huo'tá'an mu nyiyóojmua' tí'ij síj ooyíxi'in a'muáca'ta', ajta i síj ti a' útata' pujmua' a'ájna xicáara' pati'ij ya'uvé'nyesij pej píj tyu'ta'íjtaj.

²² Jesús pu a'yan pu tyaaté'exaa tíjin:

—Caxu jamua'reej tyi'tíj siaj nyahuavii. ¿Nyi a'yan setyé'viicue' siaj jajpuéetzij xá'ra'nyij nyati'ij nyáaj tya'ajpuéetzij na'mej?

A'yaa mu tyityaatanyúj tíjin:

—Ji'nye tyijta'.

²³ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa jíjin:

—Mua'aj xu jajpuéetzij xá'ju'un nyati'ij nyáaj tya'ajpuéetzij na'mej, ajta ti'ij sñij ajcáyixi'in i nyamuáca'ta' na'ríij nya' útata' pujmua' capu nyéetzij nyaci'puaj, sulu a'ñijma pu ci'tyij i ti Dios arí hua'antyíhuoj.

²⁴ Mati'ij i séecan i maj tamuáamuata' ará'asej jáanamuajri', jéehua mu huatanyínyu'cacuca' a'ñijma jimi i maj hua'puaj.

²⁵ Aj pu'ij i Jesús huo'tajé néijmi'caa, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaj tñijn:

—Xu'ríj mua'aj jamua'reej je'ej maj ye'ej ricij i maj tyí'ijta íyan cháanacaj japua, ca'nyéjrij mu jin tyihua'íjtye' i tyeítyee, majta i maj tyityatatyíj, a'ñi mu tyihua'íjtye' i séecan je'ej maj ye'ej tyá'xie've' hua' jimi.

²⁶ Ajta mua'ajmaj jimi capu juxie've' ti a'yan tyí'eenye'. Sulu a'ñjna i ti jaxie've' ti va'cán jin tyi'tyávaacaj, che' a'ñin huo'tyáhuüre'en i séecan,

²⁷ ajta a'ñjna i ti jaxie've' ti tye'entyájrutyej a'ñjna jime' i ti jéetze' ve'ej, che' a'ñin pué'eenye' i ti ca'nyéjrij jin tyí'ijtyi're'.

²⁸ Ji'nye a'ñjna i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca', capu a'ñjna jin mujo've'mej mej mij jaatyáhuüre'en, sulu ta'aj huo'tyáhuüre'en i séecan, ajta hua' jitze ma'can huámu'nyij, ti'ij mui'caa huáhuüre'en.

Jesús pu hua'puácaa tyú'huaaj i maj aracúcu'nyijmee

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Mati'ij a'ñmaj iirácij a'ájna a Jericó, jéehua mu tyeítyee jamuán jó'ju' a'ñjci i Jesús.

³⁰ Majta hua'puaj i maj aracúcu'nyijmee a'áa mu je'tyétya'ca'aj véjri' i juyéj jitze, mati'ij jáanamuajri' ti i Jesús aja'vá'ma'ca'aj, a'yaa mu tyityeetyejíhuajraa tñijn:

—Tavástara', mu paj yójra' pué'een a'ñjna i David, tá'ancu'vaxi' ityájma.

³¹ Majta i tyeítyee, a'ñi mu hua'ajtyá'xij, majta huo'tá'ijmuejri' mej mij huatyáapua'rej, majta a'ñmaj jéetze' mu ca'nyíin jin huatyejíhuajra a'yaa mu tñijn:

—Tavástara', mu paj yójra' pué'een i David, tá'ancu'vaxi' ityájma.

³² Aj pu'ij Jesús oocháxij, ajta huo'tajé a'ñijma i maj aracúcu'nyijmee, ti'quij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tñijn:

—¿Ji'nye setyá'xie've' nyaj tyi'tíj huá'uurej ja'mua jimi?

³³ A'yaa mu tyityaatanyúj tñijn:

—Tavástara', a'yaa tu tyá'xie've' tyaj atanyéjnye'rej.

³⁴ Aj pu'ij Jesús hua'ancu'vajxi, ajta je'en hua'rámuarie'xij i hua'ji'sij jitze. Ti'ij hua'rámuarie'xij aj mu mij huarúj, mati'ij mij atanyéenye'rij muá'raa, aj mu mij jamuán jo'cáj.

21

Jesús pu a'áa ja'rá'ixaj a Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Mati'ij meríj véjri' ajooju'caj a'ájna a Jerusalén mu'ríj a'áa ja'rá'ajcaa jo'tij ja'chajta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tñijn Betfagé, chájta'naj a'áa ti já'sejre' i jiríj jitze i maj a'yan jatamuá'muaj tñijn Aseitúunajrimi, aj pu'ij Jesús hua'puácaa huata'ityaca' i maj jamuán huacíj,

² a'yan tyihuo'te'exáaty'e'ej tñijn:

—Séricuj siooj a'áa ja'tanyáaj a chájta'. A'áa xu yé'tyoonyij i púuru' ti aje'riá'tapi' ajta jamuán i yójra'. Séej sij je'ejxista, siajta je'en munyaja rájajnyitye'en.

³ Tipua'aj a'tíj je'ej tyaja'muajeevaj, a'yaa xu tyaaté'exaatye'en tijin tavástara' pu jitzán juxie've', jiye'tzín jime' tu tyijta yajavá'toosij.

⁴ A'yaa pu tyu'rij ti'ij a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, ti a'yan tijin:

⁵ A'yan setyihuo'té'exaatye' a'íjma i maj a'áa jo'cháatimee i chájta'naj jitze i Sión tijin:

“Cási', pu'rij aja've'mej ja'mua jimi a'íjna i ja'mua Rey, capu je'ej tyéejviicue', ajta avá'caj púuru' japua ti cíleen ti yójra' pu'é'een síij i maj japuan tyí'ti'ijcicaa.”

⁶ Majta i maj hua'puaj, a'íi mu jó'ju', majta a'yan huaríj je'ej ti Jesús tyihuo'ta'íj.

⁷ Aj mu mij uya'ráaja i Jesús jimi a'íjci i púuru', majta i yójra', mati'ij mij tye'tyéveerej i tyúumaancaj a'íjci i púuru', aj pu'ij i Jesús avé'yixij.

⁸ Majta i tyeítyee jéehua mu ajtyáxiiriaca'. Séecan mu tyúumaancaj tyo'caváarajraa i juyéj jitze, majta séecan i xamuáj i maj ja'antáveechixij i cíyéj jitze.

⁹ Majta néijmi'i i maj anáatya'aj huajú'ca'aj, majta i maj cújta' huajú'ca'aj, a'yaa mu tyityeeijhuasime'ej tijin:

—A'yaa tu tyí'muahuavíij paj ti'rátóonyij mu paj yójra' pu'é'een a'íjci i rey i David. Dios pu tyámua' tyeetyájtóo a'íjna i ti yaja've'mej nyúucaritze' i tavástara'. Miche' tyaatatyójtzi're'en i maj tajapua' já'sejre'.

¹⁰ Ti'ij i Jesús utyájrurij u Jerusalén, néijmi'i mu i tyeítyee tyúu'itziityej, majta mue'tíj a'yan tyí'ihuo'ca'aj tijin:

—¿A'tanyíj pu'é'een a'mújna?

¹¹ Majta i tyeítyee, a'yaa mu tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—A'múu pu a'íin pu'é'een i Jesús Nazaret ti já'ma'can, ti ajta Dios jitze ma'can tyí'xaj.

Jesús pu jaajájuarej i tyeyúuj

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Aj pu'ij Jesús utyájrurij i tyeyúuj tzajta' ti'quij hui'rámuaríj néijmi'caa i maj a'úun tyí'tooca'aj, ajta i maj a'úun tyí'nanaava'aj. Tyihua' meesaj pu tye'tahuá'xij a'íjma i maj japuan túmii hua'puata'tyi'raca'aj, ajta tyihua'ípuaa i maj cúcui'see to'racare'ej,

¹³ a'yaa pu tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “I nye chi'ij a'yaa mu jaatámua'sij tijin chi'ij maj tzajta' huatyényuunij i Dios jimi.” Siajta mua'aj a'yaa xu ja'uurej i chi'ij ti'ij tyásta'naj jo'maj náhua'rij jóo'ava'taca.

¹⁴ Majta u tyeyúuj tzajta', a'íi mu ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi i maj arácucu'un majta i maj quee ráci'ijnyive', aj pu'ij a'íin tyihuo'huaa.

¹⁵ Ajta mati'ij i maj puaaríj tyí'ijtye' i tyeyúuj tzajta', majta i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze, mati'ij a'íimaj jaaséj ti i Jesús tyihuo'huaa, majta huó'namuajri' maj i ti'riij a'yan tyí'tyeijihuaca'aj tijin: “Tyiche' tyámua' tyeetyátoonyij a'íjci i ti David jitze eeráanyej”, aj mu mij tyinyínyu'cacuca',

16 a'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—¿Nyi pahuá namuaj je'ej maj tyí'xaj mu ti'ríij?

Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Ji'nye nyijta, nyahua namuaj. Ajta, ¿nyi sequée jo'íjveje i yu'xarij jitze je'ej ti tyé'yusí? A'yaa pu tijin:

Je'ej maj a'íimaj tyu'táchuiicaj i ti'ríij,

majta i unyáaque'see,

a'íj mu jin tyaatatyójtzi're'ej i Dios.

17 Aj pu'ij Jesús a'áa huojoohuá'xij, ajta je'en jó'raa a'ájna chájta' ti a'yan taja'rájtyapuaj tijin Betania, a'áa pu'ij jo'ta'ípua'rej.

Jesús pu je'ej pua'aj tyaatajé i xápua' ti quee tajcaa

(Mr. 11:12-14, 20-26)

18 Yaa ariá'pua'aj ti'ij ajtáhua'aj a'áa jo'mej a chájta', pu'ríj i'cuataca'aj a'ájna i Jesús.

19 Aj pu'ij xápua' huaséj ti aja'távaaca'aj a'ájna véjri' i juyéj jitze, aj pu'ij ajo're'nyej jo'tíj ja'távej a'ájna i xápua', majta quee taca'ca'aj, jéehua pu'uj tyáxamue'ca'aj. Aj pu'ij Jesús a'yan tyaatajé a'íjci i xápua' tijin:

—Capáj che' a'náj tajca're'en.

Ti'ij a'yan tyaatajé, aj pu'ij huatyáahuaj a'ájna i xápua'.

20 Majta i maj Jesús jamuán huacíj, mati'ij jaaséj, je'ej mu tyo'taséj, a'yaa mu mij tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye een jime' jiyé'tzín tyu'tyáahuaj mu xápua'?

21 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin tipua'aj setyá'tzaahuatye'ej ti a'yan tye'mej je'ej siaj tyi'tíj tyu'taxájtaj, a'yaa pu tyí'rinyij, siajta quee a'íj siana'aj huayí'tihua'aj xá'ju'un siaj a'yan jáa'uurej a'mújcij mu xápua' nyati'ij nyeríj jáaruuj, Sulu siajta xu jaayí'tihua'aj xá'ju'un siaj a'yan tyaata'íjtye'en a'mújcij mu jiríj tijin: “Tyíchesij, atyájra' a jájritze”, a'yaa pu'ij ajta tye'mej.

22 Ajta néijmi' i siaj jin huatyényuusij i Dios jimi, a'yan setya'tzáahuatye'ej a'yaa xu siajta tya'ancuriáa'sij.

A'ájna i ti jin antyúumua'reej i Jesús

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

23 Aj pu'ij ta'ij i Jesús a'uún jo'tyájrurij u tye'yúj tzejta'. Ti'ij ooj a'uún tyihua'mua'tyáacaj i tyeityee, a'íimaj mu ajtyáxiriaca' i Jesús jimi i maj puaaríj tyí'ijtye', majta i huásij, a'íi mu aje're'nyej, mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí jin petyi'tyéjvee pej pij a'yan rijcaj? ¿A'tanyíj a'ájna jin mua'antyíhuoo?

24 Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Nyáaj nu nyajta séej tyajamuaata'íhuo'raj, tipua'aj sianaaté'exaatye', aj nu nyij jamuaaté'exaatye'sij tyi'tíj nyaj jin tyi'tyéjvee nyej nyij a'yan ríci.

25 A'ájna i ti jin tyi'tyávaaca'aj i Juan ti'ij huó'íiraj i tyeityee, ¿jo'nyij jo've'mej? ¿Nyi tajapuá Dios ti já'sejre', ca' íiyan i cháanacaj japua, hua' tzejta' i tyeityee? Mati'ij mij tyi'tyúu'ixaaj jujímua'aj, a'yaa mu tijin:

—Tipua'aj a'yan tyetyaaté'exaatye' yee Dios pu yo'ta'ityaca', a'yaa pu tyitaaté'exaatye'sij tijin: “¿Ji'nye een jin tyequée ja'antzaahuaj?”

26 Ajta quee je'ej tyí'rij tyaj a'yan tyaataxáj yee tyétyacaa mu yo'ta'ítyaca', ji'nye tyahua'tziinye' i tyeítyee, majta néijmi'i a'yan tyá'tzaahuatye' ti i Juan tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can.

27 Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Catu jamua'reej.

Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Canu nyajta nyáaj jamuaaté'exaatye'ej tyi'tíj nyaj jin tyi'tyéjvee nyej nyij a'yan ricíj.

A'íjci jime' i maj yójmua'mua' pué'een i maj hua'puaj

28 Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye mua'ajmaj tyajamuá'miteeraste' a'íjna jime' i nyúucarij? A'tíj pu hua'puácaa tyiyójmua'ca'aj, aj pu'ij séej a'yan tyu'té'exaaj tijin: “Nyiyóoj, áricuj pata'aj tyojo'muárie'en ijíj jó'nyaj úuvaj jo'huástej.”

29 Aj pu'ij i yójra' a'yan tyu'tanyúj tijin: “Canu jó'yi'muij.” Ajta je'en seequéj tyi'riá'mua'aj aj pu'ij ujó'mej ti'ij tyojo'muárie'en.

30 Ajta je'en i yo'puáara'an ajo're'nyej i séej jimi, a'yaa pu'ij cha'taj tyaata'íj. Ajta i yójra' a'yaa pu tyu'tanyúj tijin: “Ji'nye nyijta a'yaa nu rinyij.” Ajta capu a'yan huaríj.

31 ¿A'tanyíj a'íimaj i maj hua'puaj a'yan huaríj je'ej ti tyaaxié'va'ca'aj i hua' táataj?

A'yaa mu mij a'íimaj tyityaatanyúj tijin:

—A'íjna i ta'nájcaj.

Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', a'íimaj i maj tyí'tyejíjve' tajtúhuan jitze ma'can, majta i úucaa i maj jutoj túmii jime', a'íi mu ja'muamue'tin mej mij utyájrutyey jo'tíj i Dios tyejé'íjtaj.

32 Ji'nye ti'ij i Juan mujo've'mej ti'ij jamuaaté'exaatye'en je'ej siaj ye'ej huárinyij i Dios jimi, mua'aj xu quee ja'antzaahuaj, majta i maj huá'jíjve' majta i úucaa maj jutoj túmii jime', a'íi mu xaa ja'antzaahuaj. Siajta mua'aj siati'ij a'íj huaséj caxu seequéj tyu'muá'aj siaj sij ja'antzaahuatye'en.

A'íjci jime' i maj tyí'muijhuacaa i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

33 'Xáanamaujri' a'íjci i nyúucarij: A'tíj pu úuvaj huahuástej, ajta jariá'naj tyetyéj jime', ajta tyi'tíj huatyáaahuaca' ti jitzán jaatyájacha'xi'in i úuvaj, ajta tyi'tíj ájtaahuaca' ti'ij japuan uJVáaj hua'íxie're'en.

A'íj pu'ij séecan hua'tanyéjtye i chuéj mej mij tyaanájchitye'en, ajta je'en jó'raa a'íjna i a'tíj séej chuéj japua.

34 Ti'ij tya'rá'aj mati'ij pua'aj jaju'raaca a'íjci i úuvaj, séecan pu huata'ítyaca' i maj jimi tyí'muarie', mej mij uhuojo'táhuavii a'chu ti jaci'tyij a'íjci i ti tyi'chuej.

35 Majta a'íimaj i chuéj maj huo'tanyéj, a'íi mu huo'vívi' a'íijma i maj huata'ítyi'huaca', séej mu huatyáavaxij, majta séej huajé'caj, majta séej huatyáto'sij tyetyéj jime'.

36 Ajta i ti ja'a'rij i chuéj séecan pu ajtáhua'aj huata'ítyaca', mu'ríj jéetze' mui'caa, majta i chuéj maj huo'tanyéj, a'yaa mu cha'taj mana'aj huó'ruuj a'íijma i maj huata'íjtyi'huaca'.

37 'Uve'tyáatican pu'ij i juyó j huata'ít yaca' a'yan tyi'mua'astí j tijn: "A'í j mu xaa ánt zaahuatye'sij i nyiyóoj."

38 Majta i chué j maj huo'tanyé j, mati'ij jaasé j a'í jci i yó jra', a'yaa mu tyaxá'pu'íntarej tijn: "A'í pu a'í n pué'een i ti néijmi'i tyá'ci'tyij, tyiche' jaajé'caj ti'ij ityájma tyí'ta'a'rij já'ra'nyij."

39 Aj mu mij jaatyéevi' a'í jci i yó jra', mati'ij mij j i'ráaja apua'qué j majta je'en jaajé'caj.

40 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijn:

—Ajta a'yájna ti'ij uvé'nyej a'í jna i ti ja'a'rij i chué j, ¿ji'nye tyajama' miteeraste' mua'ajmaj, je'quij huá'uuren a'í jna i chué j ti huo'tanyé j?

41 A'yaa mu tyityaataný j tijn:

—A'í pu quee hua'cu'váaj huá'cui'nyij a'í jna i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee, ajta je'en séecan huatanyé jtye'sij i chué j, mej mij jaatá'an i ti jaci'tyij ti'ij tya'rá'astij mati'ij pua'aj jaju'raaa i úuvaj.

42 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa j tijn:

—¿Nyí sequé e a'ná j jo'í jvej i yu'xarij jitze? A'yaa pu tyá'xaj tijn: A'í jna i tyetyé j i maj ájca' yóoriej i maj chí'ij ta'huacaa, a'yaa pu tye'rájraa ti a'í n pue'éenye'ej ja'raa i ti jéetze' juxie've'. Tavástara' pu a'yan jáaruuj, a'í j tu j i n tyámua' tyo'tasé j.

43 A'í j nu j i n a'yan tyajá'mua'íxaatye', maj mua'ajmaj jamuáa'ri'raj a'í jna i ti ja'muaci'tyíche' i siaj j i n tyu'ta'íjtaj, mej mij séecan huatá'an i maj a'yan huárinij je'ej ti tya'ránajchi.

44 Ajta a'í jna jime' i tyetyé j, tipua'aj a'tí j jitzán éejcataj a'í jna i a'tí j néijmi'que' pu huatýána'xij, ajta tipua'aj a'í jna i tyetyé j japuan rájvetyij i tyévi j. A'í pu jaatyámuinyaxi'ij.

45 Majta i maj tyihua'í jtye' i puarí j majta i fariseos, mati'ij jáanamujri' je'ej ti i Jesús tyí'xajtaca'aj séej nyúucarij jime', aj mu mij jáamua'reeri' ti a'í jna tyáxajtasime'ej.

46 Aj mu mij jáahuoj je'ej maj ye'ej tyetyéevi', majta huá'tziinya'ca'aj a'í jna i tyétyee, j i'nye néijmi'i mu i tyétyee a'yan tyá'tzaahuatya'ca'aj ti Jesús a'í n pué'eenye'ej i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj.

22

A'í jci jime' i maj j i n tyí'ye'estyaa tipua'aj a'tí j huatyényeí chchej

1 Jesús pu ajtáhua'aj a'yan tyihuo'té'exaa j séej nyúucarij jime'. A'yaa pu tijn:

2 —A'yaa pu tyí'een a'ájna jo'tij i Dios tyejé'íjtaj ti'ij a'í jna jimi i rey ti tyu'yé'estej a'í jci jime' ti i yó jra' huatyényeí chchaca'.

3 A'í jna pu huata'ít yaca' i maj jimi tyí'muarie' mej mij uhuojo'tájeevej a'í jna i ti arí huo'tá'inyej, majta a'í jna i maj huatá'inyíhuaca', camu jo'c i nnyicuca'aj maj aje're'nyej.

4 Ajtáhua'aj pu séecan huata'ít yaca', a'yan tyihuo'te'exáatye'ej tijn: "A'yaa xu tyihuo'té'exaatye'en a'í jna i nyaj huo'tá'inyej tijn pu'rij tyámua' tyí'een i cue'ráj. Nu'rij tyu'ta'íjtaca' maj huó'cui'nyij i ya'muáatye e i nyaj hua'pu'ujtye', néijmi'i pu arí tyámua' tyí'een tyata'aj tyij tyu'yé'estej."

5 Majta i maj huatá'inyiihuaca', camu hua'antzaahuaj. Sñij pu a'áa jo'mej jo'tij tyajá'huaste', ajta sñij a'áa pu jo'mej jo'tij tyajá'toj,

6 majta séecan mu huo'vivi' i maj tyí'muarie' a'íjci jimi i rey, majta je'ej pua'aj huó'ruuj 'asta mana'aj quee huo'cuij.

7 Aj pu'ij i rey huápui'ij huatanyú'caca', ti'quij huo'ta'ityaca' i jux-antáaru'ustyamua' mata'aj mij huó'cui'nyij néijmi'caa i tyeityee maj tyí'tyacui'caa majta tyu'tyáatiej i tyihua'chi'ij.

8 Ajta je'en a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj jimi tyí'muarie' tijin: "Pu'ríj néijmi'i tyámua' tyí'een tyej tyij tyu'yé'estej, majta a'íimaj i nyaj huo'tá'inyej, camu yeve're'nyajcuj.

9 Séricuj mua'aj, ti'ij na'aj tyí'cure'nyáatimee i juyéj, siata'aj huo'tá'inyej néijmi'caa i tyeityee a'chu sij pua'mácan tyoonyij."

10 Mati'ij mij iirácij i maj jimi tyí'muarie', majta je'en jéehua hua'ajsii i tyeityee a'chu maj pua'mácan huátujoj, i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee, majta i maj tyámua' tyí'tyetyeityee, a'yaa mu mij tyityo'huájistyaca' i tyeityee u chi'táara'an a'íjci i rey.

11 Ti'ij i rey utyájrupidj ti'ij huo'séj a'íjma i ti huo'tá'inyej, aj pu'ij séej huaséj ti quee a'yan eenye' tyi'tyéechan je'ej ti tyeevíjtye' ti'ij tipua'aj sñij huatyényeiichej.

12 A'yaa pu tyaaté'exaa tijin: "Nya' amíincuj, ¿ji'nye petyi'tyájrupidj a'yújna maj pajta quee a'yan eenye' tyi'tyéechan ti'ij tyí'tyéevíjtij ti'ij tipua'aj a'tíj ti huatyényeiichij?" Ajta i a'tíj capu huatanyúj.

13 Aj pu'ij i rey a'yan tyihuo'ta'íj a'íjma i maj tyí'huúire' tijin: "Siata'aj ja'náji'que'en muáca'ra'an jítze, siajta icájra'an jítze, siajta je'en ji'rárieenyij jo'tij jo'tíca'. Aj pu'ij juyiinyen ajta jajpuéetzij ja'mej."

14 Ji'nye mue'tíj mu huatájeevi'huaj, ajta i Dios je'cácaa pu'uj an-tyíhuoosij.

A'íjci jime' i maj jin tyí'najchítaj i tajtúhuan jimi

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

15 Majta i fariseos a'íi mu jo'cíj, mati'ij mij jaaxá'pui'intarej mej mij tyi'tíj jin jaamué'tin a'íjci i Jesús ti'ij ootyá'itzeere'en, mej mij a'íjci jin jítzán tyo'ojpuá'ritye'en.

16 Aj mu mij séecan huata'ityaca', mej mij jamuán tyu'taxáj i Jesús, majtáhua'aj séecan hua' jamuán i maj Herodes jítze ajtyáma'can, a'yaa mu mij tyaaté'exaa tijin:

—Maestro, a'yaa tu tyá'mua'reej paj a'íjna jin tyí'mua'taj i ti ji'ré'can jime', pajta huá'mua'tyej je'ej ti tyá'xie've' i Dios, capu a' jítze juxie've' je'ej maj tyí'xaj i tyeityee, ji'nye capáj a'yan tyá'xie've' mej mij a'íimaj tyámua' mojo'sejra.

17 Pata'aj taaté'exaatye'en: ¿Nyiquij xá'pui' tyaj tyu'nájchij a'íjci jime' i maj huá'jijve' i tajtúhuan jítze ma'can, ca' quee?

18 Ajta i Jesús ti'ij jáamua'reeri' maj quee huatoojé'yacan jin tyé'ihuo'raca'aj, sulu mej mij je'ej pua'aj jáa'uuren, a'yaa pu'ij tyi-huo'té'exaaj tijin:

—Mua'aj mu sij quee tyi'tíj mua'reej, ¿ji'nye sij tyí'tyese' sij naatyéevi'?

19 Sianaataséjratye' i túmii i sij jin tyí'najchítaj a'íjma jimi i maj já'muajijve'.

Aj mu mij séej aya'vá'i'tyej i túmii,

²⁰ ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' tjiin:

—¿A'tanyij nyéerima'ra' á'seejre', ajta ji'nye ántyapuaaj yaj ti á'yu'si'ij?

²¹ A'yaa mu tyaaté'exaa tjiin:

—A'íjna i ti tyi'ta'íjtye'.

Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tjiin:

—Siata'aj jaatá'an a'íjci i tajtúhuan tyi'táj ti á'ria'ra' pué'een, siajta i Dios tyi'táj ti á'ria'ra' pué'een.

²² Matí'ij a'yan tyáanamuaajri', je'ej mu tyo'taséj, ámu'uj mij yooríeej mati'ij mij jo'cáj.

A'ájna i xicáara' maj jitzán huatájuuritaj i mui'chítýee
(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ A'ájna xicáara' jitze, séecan mu a'íimaj i saduceos aje're'nyej i Jesús jimi. A'yaa mu a'íimaj tyi'xaj tjiin camu che' huatájuuritaj i maj meríj huácuuj, a'íj mu jin a'yan tyaata'íhuo'ri' i Jesús tjiin:

²⁴ —Maestro, Moisés pu a'yan tyu'xájtaca' tjiin tipua'aj a'táj ti nyeiichej huámuí'nyij, ajta quee xu tyiyóomua'caj, ti a'yan tyúuxie've' ti i ihuáaria'ra' ja'ancuré'vi'tij a'íjci i ti jatyévi'tinya'aj i ti huamuí', ti'ij jitzán ma'can tyiyóomua'aj já'ra'nyij a'íjci i ti huamuí'.

²⁵ A'yaa pu a'náj tyu'ráj ityájma jimi, mua'ráhua'puaca'aj a'íimaj i maj ju'ihuaamua'ca'aj. Ti'quij i ti vásti' huatyényeiechaca', ajta je'en huamuí'. Capu tyiyóomua'aj ja'raa a'íjci jitze i ti jatyévi'tinya'aj, a'íj pu'ij jimi huatyá'itzee i ti je'tyáa'sej.

²⁶ A'yaa pu cha'tána'aj tyáaruj a'íjci i juutzájra', ajta je'en i síj i ti huéicaj jitze, a'íi pu ajta ja'antýanaxcaca', a'yaa pu cha'tána'aj tyáaruj, ajta je'en a'yan tya'raj ti a'yan tyihuó'ruuj néijmi'caa i maj aráahua'puaj ará'asej.

²⁷ Ti'ij a'yan tya'rá'aj aj pu'ij té'ej i íiti' huamuí'.

²⁸ Arí ijíj, a'ájna mati'ij huatájuurej, ¿a'tanyij cína'ra'an pue'éenye'ej ja'mej, a'íimaj i maj aráahua'puaj ará'asej, ji'nye néijmi'i mu jatyévi'tinya'aj?

²⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tjiin:

—Huápuí'ij xu mua'aj quee tyi'táj je'ej tyi'mua'reej, ji'nye caxu jamua'reej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, caxu siajta jamua'tyej i ti jin i Dios néijmi'i putyí'uurej.

³⁰ Matí'ij huatájuurej i mui'chítýee, camu che' nyejnye'i'chen i tyétyacaa, camu majta i úucaa che' huiichan, ji'nye a'yaa mu éenye'ej muá'ju'un mati'ij i maj tajapua' tyi'huüre' Dios ti já'sejre'.

³¹ Ajta a'íjna jime' maj i mui'chítýee huatájuuritaj, ¿nyi sequée a'náj jo'íjvej i yu'xarij jitze ti i Dios a'yan tyu'taxájtaca' tjiin:

³² “Nyáaj nu a'ín pué'een i hua' Dios a'íjna i Abraham, ajta i Isaac, ajta i Jacob?” A'íj pu jin quee hua' Dios a'íjma i mui'chítýee, sulu a'íjma i maj júurij.

³³ Matí'ij i tyeityee a'yan tyáanamuaajri', tyámua' mu naa tyi'tyo'tóomuaajtyaca' a'íjci jime' je'ej ti i Jesús tyihuá'mua'tyajca'aj.

I nyúucarij ti jéetze' juxie've'
(Mr. 12:28-34)

³⁴ Majta i fariseos, a'íi mu tyúusiij mati'ij jáamua'reeri' ti i Jesús huo'mué'tij a'íjma i saduceos,

³⁵ ajta síij ti a'íin pué'een i ti tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze, a'íi pu a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Jesús ti'ij jaamué'tin tijin:

³⁶ —Maestro, ¿tyi'tanyí nyúucarira' jéetze' juxie've' a'íin ti jo'yú'xaca' i Moisés?

³⁷ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—“Huaxie've' a' vástara' ti Dios pué'een, néijmi'i jime' mua' xiéjnyu'caa, pajta néijmi'i jime' a'júuricamej, pajta néijmi'i jime' i paj jin ma'úumua'rej.”

³⁸ A'íi pu a'íin pué'een i ta'nájcaj, ti ajta jéetze' juxie've' a'íjna jitze i nyúucarij.

³⁹ Ajtáhua'aj pu síij nyúucarij séejre' ti a'yan tyá'xaj tijin: “Huaxie've' i axa'aj tyévij a'yájna pati'ij asíj tyíaxie've'.”

⁴⁰ A'íjna jitze i nyúucarij ti hua'puaj a'íj pu jitze aróoca'nyej néijmi'i i nyúucarij, majta a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, a'íj mu majta jitze aróoca'nyej.

¿A'tanyíj jajyóoj a'íjci i ti Dios ja'antyíhuoj?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Mati'ij móoj aja'tyusiiria'caj a'íimaj i fariseos,

⁴² Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye mua'ajmaj tyajamuá'miteeraste' a'íjci jime' i Ciriístu'?

¿A'tanyíj jitze eeráma'can?

A'yaa mu tyityaatanyúj tijin:

—A'íj pu jitze eeráma'can i David.

⁴³ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Ji'nye na'quij i David, a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios, a'yan jaatamua'aj tijin nyavástara'? Ji'nye a'yaa pu i David tyu'taxájtaca' tijin:

⁴⁴ Tavástara' pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i nyavástara' tijin:

“Ooyíxi' i iye'e'j nyamuáca'ta',

'asta nyana'aj quee huo'mué'tin i maj muájcha'íire'.”

⁴⁵ ¿Ji'nye tyí'rij ti i Ciriístu' a'íj jitze eerama'cáantaj i David, tipua'aj i David a'yan jatamuá'muatya'an tijin nyavástara'?

⁴⁶ Majta i maj jáanamujri', camu je'e'j tyéejtyoj je'e'j maj tyityaatányuunyij, ti'ij na'aj a'ájna ímuáj, capu che' a'tíj óoca'nyajca'aj ti tyi'tij jaata'íhuo'.

23

Jesús pu hua' jitze tyo'ojpuá'rij a'íjma i fariseos, ajta a'íjma i maj tyí'mua'taj i yu'xarij jitze

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa i a'íjma i tyeítyee, ajta a'íjma i maj jamuán huacáj, a'yaa pu tijin:

² —A'íimaj i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze, majta i fariseos, a'íi mu tyihua'mua'tyej i tyeítyee i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca'.

³ A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' siaj hua'rá'astej, siajta néijmi'i jin a'yan huárinyij je'e'j maj tyajá'mua'ixaatye', ajta caxu a'yan rijcaj je'e'j maj a'íimaj ricij, ji'nye camu a'íimaj a'yan ricij je'e'j maj tyajá'mua'ixaatye'.

4 Jéehua mu tyihua'ijcatye' i tyeítýee a'íjci jíme' i ti huápu'i'ij muárie'rij tíquee a'tíj pújoorej tí'ij a'yan huárinyij, majta a'ímaj camu tooa'caa tí'ij a'yan cha'tána'aj tyihuó'ci'tyij.

5 Néijmi'i mu a'yan ricij jéjre'citze' mej mij i tyeítýee huo'séj. Antajiy'o'jma'can mu ta'huacaa a'íjci i maj jin ootooj'ca'ajma'aj i jumu'új jitze, majta títi'ijme'en tya'ajhuíxi'in jo'tij jo'ca'ástíme i huá'siicu'.

6 A'yaa mu tyá'xie've' ti huo'ci'tyij maj oorá'sej i ipuárij japua a'íjci jamuán i ti antyúumua'reej i maj jin tyí'ye'estyaa, ajta hua' tyeyúuj tzajta', a'í mu jaxie've' maj oorá'sej i ipuárij japua ta'nájcaj jo'maj já'ra'sacaa i huásij,

7 ajta a'yan tyihua'ránajchi maj i tyeítýee tzáahuatyí'ra'aj jin huo'tatyójtýe'en a'ájna jo'tij tyajá'tuihuaj, majta a'yan hua'tamuá'muatya'an tíjin maestro.

8 'Siajta mua'aj caxu a'yan tyá'huocaj mej mij i tyeítýee a'yan jamuata-muá'muatye'en yee maestro, jí'nye néijmi'i xu mua'aj ju'ihuáamua', ajta síij na'aj a'ín pué'een i ti tyaja'muamua'týej, a'í pu a'ín pué'een i Dios.

9 Siajta quee a'tíj a'yan tamuá'muatye'en yee nyavástara' íyan cháanacaj japua, jí'nye séej xu'uj tyivástara', i ti tajapúa já'sejre'.

10 Caxu siajta jahuocaj mej mij a'yan jamuaatámua'tyij yee nyamaestro, jí'nye a'í pu'uj i Ciríistu' a'ín pué'een i ti ja'mua maestro.

11 A'íjna i ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee ja'mua jimi, che' a'ín néijmi'caa jamuaatyáhuire'en.

12 Jí'nye a'íjna i ti jusíj óotzaahuatye', a'íj mu huatyáxaahuataj, ajta i tíquee a'yan tyóotzaahuatye', a'í pu va'cán jin tye'entyárutyij.

13 'Siata'aj huatóoxaamujritýe'en mua'aj mu siaj tyihua'mua'týej i yu'xarij jitze, siajta mua'aj mu siaj fariseos pué'een, jí'nye caxu tyámua'metyityoомуámua're', siajta tyi'tyánaamuaj u tajapúa mej mij quee i tyeítýee utyájrutyej jo'tij i Dios tyejé'íjtaj. Caxu siajta mua'aj utyárutyicuj, caxu siajta hua'tá'caa mej mij utyájrutyej i maj a'yan tyá'xie've' maj utyájrutyej.

14 'Siata'aj huatóoxaamujritýe'en, mu siaj tyihua'mua'týej i yu'xarij jitze, siajta mua'aj mu siaj fariseos pué'een, caxu tyámua'metyityoомуámua're', jí'nye mua'aj xu tyihua'ari'racaa i maj tyú'cha'íj i júchéj i úuca i maj antyúujimua'astariaca', siajta je'en jéehua á'tíjti' setyenyúusima'aj i Dios jimi, a'íj xu sij jin jéetze' jajpuéetzij xá'ju'un.

15 'Siata'aj huatóoxaamujritýe'en, mu siaj tyihua'mua'týej i yu'xarij jitze, siajta mua'aj fariseos, caxu tyámua'metyityoомуámua're', a'yaa xu tyí'tyacínyej néijmi'que' i cháanacaj japua siajta i jájtyij japua siaj sij séej huamué'tin tí'ij ajta a'yan tyí'tyúucha'íj já'ra'nyij siati'íj mua'aj, ajta siati'íj séej huamué'tin, a'yaa xu ja'uuren tí'ij a'ín jéetze' jamuaatyámue'tin a'íjci jíme' ti je'e'j pua'aj tyí'tyevistan, a'íj pu jin jéetze' jajpuéetzij ja'mej sequée mua'aj.

16 'Siata'aj huatóoxaamujritýe'en mua'aj mu siaj quee atanyéjnye', a'yaa xu tyí'xaj tíjin: "Capu tyí'tíj huíire' tipua'aj a'tíj tya'tóoratziij nyúucaritze' i tyeyúuj, sulu tipua'aj tya'tóoratziij nyúucaritze' a'íjci i ooroj ti tyeyúuj tzajta' séejre', aj pu xaa juxie've' ti ja'rá'astej a'íjci jíme' i ti jin tya'tóoratziiri'."

17 Mua'aj siaj quee tyámua' metyityoomuámua're' siajta quee atanyéjnye'. ¿Tyi'tanyí jéetze' juxie've' nyi a'íjna i ooroj ti tyeýúuj tzajta' já'sejre', ca' i tyeýúuj i ti tzajta' séejre' i ooroj?

18 A'yaa xu siajta mua'aj tyí'xaj tijin: "Tipua'aj a'tij tya'tóoratziij nyúucaritze' a'íjna i maj japuan tyí'mu'vejritaj, capu tyi'tíj huiire', ajta tipua'aj a'tij tya'tóoratziij nyúucaritze' i mu'vejrij ti ja' áan ja'tyá' a'íjna i maj japuan tyí'mu'vejritaj, aj pu xaa a'yan tyúuxie've' ti ja'rá'aste." "

19 Mua'aj mu siaj aracúcu'nyijmee. ¿Tyi'tanyí jéetze' juxie've' nyi a'íjna i mu'vejrij, ca' a'íjna i maj japuan tyí'mu'vejritacaa?

20 A'íjna i ti jitzán tya'tóoraj i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, capu a'íj na'aj jitze tya'tóoraj i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, sulu a'íj pu ajta jitze tya'tóoraj i ti a'áan tyeje'tyá' i maj japuan tyí'mu'vejritacaa,

21 ajta a'íjna i ti atóoraj nyúucaritze' i tyeýúuj, capu a'íj na'aj jitze tya'tóoratziiri' i tyeýúuj, sulu a'íj pu ajta nyúucaritze' i Dios ti tzajta' séejre' a'íjci i tyeýúuj.

22 Ajta a'íjna i ti nyúucaritze' atóoratyij i tajapúa', a'íj pu jitze tya'tóoraj i nyúucaritze' a'íjci i ipuárij Dios ti japuan áan jo'ojcaj, ajta je'en tya'tóoraj nyúucaritze' i Dios ti a'áan jo'ojcaj a'íjci japua i ipuárij.

23 'Siata'aj huatóoxaamujritye'en mu siaj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, siajta mua'aj mu siaj fariseos pué'een, mu siaj quee tyámua' metyityoomuámua're', ji'nye mua'aj xu tyi'tá'caa je'cácaa i ti juxie've' a'íjci i siaj tyí'na'chityaa i siaj tyí'cua'caa a'íjci i meentaj, siajta a'íjci i ti naa tyaarie'ej anís tyi'tíj, siajta a'íjci i comíino, siajta quee ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij ti jéetze' juxie've' ti a'ín pué'een i siaj tyámua' ja'huóomua'raj, ajta siaj hua'ancu'vajxi'in i tyeityee, ajta siaj quee tyi'tíj jin á'tzeeria'aj séecan jimi. A'yaa pu tyúuxie've' siaj a'yan huárinyij, siajta quee yó'hua'nán a'íjci i siaj je'cácaa tyu'tá'an.

24 Mua'aj mu siaj aracúcu'nyijmee, séecan xu tyi'tyese' siaj sij ja'rá'astej i nyúucarij ti quee jéehua juxie've', siajta seríj yo'huá'xij a'íjci i nyúucarij ti jéetze' juxie've'.

25 'iSiata'aj huatóoxaamujritye'en mu siaj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, siajta mua'aj fariseos!, ji'nye mua'aj xu tyámua' ju'uurej maj jéjre', siajta mu jutzájta' je'ej xu pua'aj tyi'tyetyeityee, a'íjci jime' siaj tyi'nahua' siajta jéehua tyi'nyacua'aj.

26 Fariseo mu paj quee atányeej, pooj mi' tyámua' uhuá'uuren a' tzajta', aj paj xaa naa huasé'rihua'aj puá'mej maj jéjre'.

27 'Siata'aj huatóoxaamujritye'en mu siaj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze siajta je'en mua'aj fariseos, caxu tyámua' metyityoomuámua're', a'yaa xu een ti'ij i hua' chí'ij jo'maj huaja'ava'tacaa i mu'chítýee, mua'aj xu naa huasé'rin maj jéjre', maj siajta je'ej pua'aj tyi'tyetyeityee i jutzájta', ajta jéehua tyo'huáa' i tyihuá'carij, ajta i néijmi'i i ti arí je'ej pua'aj tyí'een.

28 A'yaa xu mua'aj een, jéjre' xu a'yan tyúusejrataj siaj tyámua' tyi'tyetyeityee, siajta i jutzájta' je'ej pua'aj een a'íjci jime' siaj je'ej pua'aj ricij.

29 'Siata'aj huatóoxaamujritye'en mu siaj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, siajta mua'aj mu siaj fariseos pué'een, ji'nye mua'aj xu ja'ajta'huaj i hua' chí'ij i maj tzajta' huo'tyáato'raj i maj meríj huácuij, i maj Dios jitze

ma'can tyí'xajtacaj, siajta tyámua' tyí'uurej i tyihuá'chi'ij i maj tzajta' huo'tyáato'raj i maj tyámua' tyí'tyetyeyiisteristacaj,

³⁰ siajta je'en a'yan tyu'taxájtaj tijin: "Tipua'aj ityáy tyajúuricajche' a'ájna imuáj mati'ij yé'chajca'aj i tahuásimua', catu a'yan tyihua'cui'nyíche' a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtacaj."

³¹ A'íj xu jin a'yan tyá'tzaahuatye' i jutzájta' i siaj a'íin pué'een i siaj hua' jitze eeráma'can a'íjma i maj huo'cuij a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtacaj.

³² Siata'aj ja'antyíci'tyij a'íjci i maj ju'huatyáhuuij a'íimaj i já'muahuasimua'ci'ij.

³³ 'Mua'aj mu siaj je'ej pua'aj tyí'tyetyeyee. A'íj xu jitze eeráma'can i cú'cu'uj ti tyí'hue'tacaa. ¿Nyi a'yan setyí'mua'tzej yee já'muahuire'en ti'ij quee i Dios puéjtzij jamuaata'an?

³⁴ A'íj nu jin nyáaj huo'ta'ítyij ja'mua jimi a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xaj, nyajta i maj tyámua' metyityoomuámua're', nyajta i maj tyihuo'mua'tyej. Siajta mua'aj, séecan xu cui'nyij, siajta séecan á'tatan i cúruuj jitze, siajta séecan huatyávaxi'ij i tyeyúuj tzajta', siajta séecan huatamuáritye'sij séej chájta'naj jitze siajta séej.

³⁵ Mua'ajmaj pu'ij já'muaci'tyij néijmi'i i puéjtzij i maj jin tyityáacuij úyan i cháanacaj japua, mati'ij mana'aj tyeejé'caj a'íjci i Abel ti tyámua' tyí'tyevistaca'aj ajta mati'ij jaajé'caj a'íjci i Zacarías i ti yójra' pué'eenye'ej a'íjna i Berequías, a'áa siaj yo'jé'caj jé'ta' jo'tij jo'tyéjvee i hua' tyeyúuj, ajta a'íjna i maj japuan tyí'mu'vejritacaa.

³⁶ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti néijmi'i i puéjtzij huá'ci'tyij a'íjma i tyeityee ijíj maj yan huacháatimee.

*Jesús pu huóoyiinyaca' a'íjma jimi i maj Jerusalén já'chajca'aj
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ Jerusalén, Jerusalén siaj huacháatimee, mua'aj xu huá'cui'caa a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xaj, siajta huo'tyáto'sixij a'íjma i Dios ti ja'mua jimi huo'ta'ítyaca' mej mij tyajamuámua'tyej. Mue'tíj nu a'yan tyá'xie'va'ca'aj nyaj tyámua' tyajamuáacha'íin, nyej nyij ja'mua japua huatányuunij, a'yájna ti'ij i tyacuáarie' ti hua'antyásiirej i xápiri'ij ti'ij hua'vá'naj i ju' anáj jime', siajta mua'aj, caxu a'yan tyaataxie'vej.

³⁸ Cási' xaaséj, a'májna jo'siaj ja'chej, pu'ríj tya'rá'ixaj ti'ij yána'quij metyoo'éenye'ej ja'mej,

³⁹ a'yaa tyajá'mua'ixaatye' siaj quee che' nyeséejran, 'asta siana'aj quee a'yan tyu'taxáj yee: "Tyiche' tyaatatyójtzi're'en a'íjci i ti yaja've'mej nyúucaritze' i tavástara'."

24

*Jesús pu jaataxájtaca' ti huatyú'uunyi'huaj i tyeyúuj
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)*

¹ Aj pu'ij Jesús iirájraa u tyeyúuj tzajta', ti'ij iiramá'caj, a'íi mu aje're'nyej i maj jamuán huacáj, aj mu mij jaatajé ti'ij jaaséj i chí'ij ti hua'uj avéjri' a tyeyúuj ti jo'tyéjvee.

² Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿Nyi néijmi'i setyí'sej mu chi'ij ti tyu'uj iye'ej? A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' ti néijmi'i tyu'tyú'uunyi'huaj capu che' séeria'aj ja'mej i tyetyéj ti jujapúa tyiquéetime. Néijmi'i pu huatyú'uunyi'huaj.

Tyi'tij ti huataséjre'sij a'ájna xicáara' jitze ti jitzán tye'entyipúa'rij
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Aj mu mij jo'c'ij, a'áa mu ja'rá'aj jir'ij jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Aseitúunajrimi, a'áa pu jo'taquéecaj a'ájna i Jesús, mati'ij ajtyáxiiriac'a' a'ímaj i maj jamuán huac'ij, mej mij a'yan tyaata'íhuo' tijin:

—Tyáaxie've' paj taaté'xaaty'e' a'náj ti a'yan tyí'rinyij. ¿Tyi'tanyí huataséjre'sij a'ájna xicáara' paj jitzán pajtáhua'aj yava'cányesij, ajta ti'ij néijmi'i tye'entyipúa'rij i ti tyí'sejre' íyan i cháanacaj japua?

⁴ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Tyámua' xu'uj mua'aj ti'ij quee a'tij já'muacuanamuj.

⁵ Ji'nye mue'tij mu huataséjre'sij i maj a'yan tyuséerataj muá'ju'un nyati'ij nyáaj. A'yaa mu tyi'xáataj muá'ju'un tijin: “Nyáaj nu a'ín pué'een i Cirístu’”, a'yaa mu mij mui'caa tyí'cuanamun tye'ityee.

⁶ Mua'aj xu tyí'namuajran maj mer'ij tyúunyo'si'tye'ej aja'hua', na'r'ij maj mer'ij tímua' huatyóohuisij maj tyúucui'nyij, siajta mua'aj caxu tyí'tziinye'ej, ji'nye juxie've' ti a'yan tyú'rinyij, ajta capu eexúj a'ájna atyojo'rénysesij ti'ij jitzán néijmi'i tye'entyipúa'rij.

⁷ Ji'nye séecan mu tye'ityee, majtáhua'aj séecan i tye'ityee, a'í mu huatóonyo'si'tye'ej, majta i maj séej chuéj japua jo'cháatimee, majtáhua'aj i maj majta séej chuéj japua jo'cháatimee a'í mu néijmi'i huatóonyo'si'tye'ej, mui'caquéj mu majta huatatájcu, ajta mui'caquéj huatóoca'tzij i chuéj.

⁸ A'í pu'ij néijmi'i a'ín tyi'pué'een i ti tya'nájcaj i maj jin jajpuéetzij muá'ju'un.

⁹ 'Aj mu mij já'muavivi'ran, mej mij je'ej pua'aj jamuáa'uurej, ajta mej mij jamuáacui'nyij, majta néijmi'i i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua a'í mu jamuájcha'íria'aj muá'ju'un a'íjci jime' siaj nyéetzij ná'astjire'.

¹⁰ A'ájna xicáara' jitze, mue'tij mu naatáxahuataj, majta séecan je'ej ju'uuriaj muá'ju'un, majta tyuucha'íre'ej muá'ju'un.

¹¹ Mue'tij mu huataséjre'sij i maj tyí'hue'tacaa a'íjci jime' maj nu'uj Dios jitze ma'can tyí'xaj, a'íj mu jin jéehua huá'cuanamuan i tye'ityee.

¹² Jéehua pu huápu'i'ij je'ej pua'aj tyí'énye'ej ja'mej, a'íj mu jin quee che' tyámua' ja'huoomua'raaj muá'ju'un.

¹³ Ajta Dios pu japuan huatányuusij a'íjci i ti tyo'táviicue'raj 'asta na'aj quee huámu'i'nyij.

¹⁴ Ajta i nyúucaria'ra' i Dios néijmi'que' mu jaariá'xajta i cháanacaj japua, mej mij jáamua'tyij, aj pu xaa ij néijmi'i tye'entyipúa'rij.

¹⁵ 'A'ájna i Daniel a'yaa pu tyo'yú'xaca' ti huápu'i'ij je'ej pua'aj tyí'rinyij. Siat'i'ij mua'aj a'yan tyí'sejraj a'ájna a ti naa tyejé'een a'ájna i ti já'jijve' che' yo'itéej já'ra'nyij,

¹⁶ aj xu sij mu siaj Judea jo'tyú'uucaj, a'áa xu pujmua' huatóo'uunaj jo'tij jir'ij jo'quéetimee,

¹⁷ ajta a'ájna i ti a'áan jo'o'jcatyij i juchi'ij japua, che' quee acáyi'can, ti'ij tyí'tij iiráa'an i juchi'táj,

18 ajta a'íjna i ti tyaja'muarie'ej i juví'ra'taj, che' quee ajo're'nyinyiica'an a juchéj tí'ij tyúucaanaa tyi'rájtui'nyij.

19 Cuii xaa nyu'uj, je'cáj mu jajpuéetzij muá'ju'un a'ájna xicáara' jitze a'íimaj i úucaaa i maj ootajucájmee, majta a'íimaj i maj hua'tzi'tyéejmee i juyójmua'.

20 Siata'aj a'yan tyaatáhuavii i Dios tí'ij quee a'yan tyi'ríjcaj a'ájna tí'ij huaséevi'ij á'yi'ij, na'ríij a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii,

21 jí'nye jéehua mu huápuí'ij jajpuéetzij muá'ju'un, a'yájna mati'ij quee a'náj tyaapuéjtzitariaca' tí'ij na'aj i Dios tyeetyátaahuaca' i cháanacaj, capu ajta che' maja'puéetzij ja'mej tí'ij i ti huá'ci'tyij a'ájna xicáara' jitze.

22 Ajta tipua'aj i Dios quee a'yan jáa'uurejche' tí'ij quee che' á'tyeevi' tí tyoomé'en a'chu pua'an xicáj, capu a'táj júurij ta'me'nyíliche', ajta hua'jime' i tyeítyee i ti Dios arí hua'vá'jajpuaxij, capu ij che' á'tyeeren.

23 "Tipua'aj a'táj a'yan tyajá'mua'ixaatye'ej yee: "Cási' ya'aj huatyéjve i Ciriístu", nusu a'yan yee: "Majca'hua'aj huatyéjve", caxu mua'aj tyá'tzaahuatye'ej

24 Jí'nye mue'tij mu huataséjre'sij i maj a'yan tyuuxáataj muá'ju'un tíjin Ciriístu' mu pué'een majta hue'tzij jin tyi'xáataj muá'ju'un i Dios jitze ma'can, jéehua mu a'yan tyi'muarie'ej muá'ju'un mej mij séecan je'ej tyo'taséj i tyeítyee, tipua'aj a'yan tyi'riitan a'íjma mu majta cuanamuan i ti Dios arí hua'vá'jajpuaxij.

25 Nu'ríj mua'ajmaj anaquéej jamuáa'ixaa.

26 A'íj pu jin, tipua'aj a'yan metyaja'mua'ixaatye'ej yee: "Cási' a'máa pu jó'yi'ij itzitáj jo'tij quee ja' a'táj", caxu jo'cí'ca'an na'ríij a'yan yee: "Yu pu je'rájcaj avíitzij jime' u chi'táj", caxu siajta tyá'tzaahuatye'ej.

27 Jí'nye a'yájna tí'ij i maj tyóona'axcava'ra'an, anaquéej pu uje'ejnyéeri'cirij jo'tij jé'ejnyinyiij i xicáj, ajta je'en a'yan cha'tána'aj utyejé'ejnyeeri'cirij jo'tij ja'tyáru'pij i xicáj, a'yaa pu'ij tye'mej a'ájna xicáara' tí'ij jitzán yava'cányesij a'íjna i ti ajta tyévi'ij jitze huanie'huaca'.

28 A'yaa pu cha'tána'aj tí'ij jo'tij tyi'táj jo'riá'ca'aj ti arí huamuí', a'áa mu ja'tyúusiire'ej i muá'rie'caj.

A'ájna xicáara' tí'ij jitzán uvé'nyesij i ti ajta tyévi'ij jitze huanie'huaca' (Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 Tí'ij tye'entyipua'ren néijmi'i i maj jin jajpuéetzij muá'ju'un a'ájna xicáara' jitze, aj pu'ij anárutyij i xicáj, capu huanyéeri'cij ja'mej i máxcirie' jime', majta i xú'ra'vej, a'íi mu uje'cávatzij i jútye', ajta huatóoca'tzij néijmi'i i tajapua' ti séejre'.

30 Aj pu'ij huataséjre'sij i jútye' a'íjna i ti ajta tyévi'ij jitze huanie'huaca', majta i tyeítyee maj iye'ej séejre' i cháanacaj japua, aj mu mij néijmi'i huápuí'ij tyu'tátziinye'ej majta juyiinyen néijmi'i i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, mati'ij jaaséj ti i jéetirij tzajta' aje'cáama'aj ja'mej a'íjna i ti ajta tyévi'ij jitze huanie'huaca' va'cán jin antyúumua'reeriaj ajta huápuí'ij naa huasé'rihua'aj.

31 A'íi pu'ij huo'ta'íjtye'sij i maj tajapua' tyi'huüre' tí'ij tyu'táci'sitye'en, mej mij huá'ajsiire'en a'íjma i maj meríj antyíhuaviihuaca', tí'ij na'aj jo'tij jo'ástimee i cháanacaj.

³² 'Siata'aj a'íj jitze yo'itéej xá'ra'nyij je'ej ti ye'ej tyí'caj i xápua': Tipua'aj arí antyinyáxí'in ti cua'tyij i ciyáara', aj xu sij jamua'reeren ti arí véjri' i víita'rij.

³³ A'yaa pu cha'tána'aj ij, tipua'aj seríj néijmi'i a'yan tyí'sejra, a'yaa xu sij tyáamua'reej ti arí véjri' ti'íj jitzán néijmi'i tye'entyipua'rij.

³⁴ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti néijmi'i a'yan tye'mej mati'ij móoj júuricaj i tyeítyee i maj yan séejre' ijíj.

³⁵ A'íi pu antyipua'rij i cháanacaj ajta u tajapuá, ajta a'ájna i nyúucarij i nyaj nyeríj jamuáa'ixaa, capu a'náj antyipua'rij sulu néijmi'i pu jin aróo'astej.

³⁶ 'Ajta a'náj ti xicáara' nusu a'tzáaj ti a'yan tye'mej, capu a'tíj jamua'reej, camu jamua'reej i maj tajapuá tyí'hui're', canu nyajta nyáaj jamua'reej. A'íi pu'uj na'aj jamua'reej i nyavástara'.

³⁷ 'A'yájna ti'íj tyu'ríj a'ájna ti yan séjria'ca'aj a'ájna i Noé, a'yaa pu cha'tána'aj tye'mej a'ájna ti'íj yava'cáanyej a'ájna i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca'.

³⁸ A'ájna imuáj ti'íj quee xu antyipua'ariva'caj i cháanacaj jájtyij jime', metyí'cua'caria'aj i tyeítyee, majta ya'caria'aj, a'íi mu nyejnye'chaca'aj, majta huiichajca'aj, móoche' mu a'yan rijcaa 'asta quee i Noé utyájrurij i báarcuj jitze ti ve'ej.

³⁹ Ajta mati'ij pua'aj quee jajchó'va'caj i tyeítyee, aj mu mij jáamua'reeri' ti'íj huatámui'yaca', ajta je'en huojó'jótje néijmi'caa i tyeítyee. A'yaa pu cha'tána'aj tye'mej a'ájna xicáara' jitze ti'íj yava'cáanyej a'ájna i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca'.

⁴⁰ A'ájna ti'íj putyi'rijcáj, a'áa mu hua'puaj jo'tyu'úuj muá'ju'un i tyétyacaa, síj pu'ij á'vi'tichi'huan, ajta síj, a'áa pu jo'tyá'itzeere'ej.

⁴¹ Majta i úucaa a'áa mu jo'tyu'úuj muá'ju'un maj hua'puaj, metya'ti'xíj mu muá'ju'un, síj pu ajta á'vi'tichi'huan, ajta i síj a'áa pu jo'tyá'itzeere'ej.

⁴² 'Siata'aj a'náj tina'aj tyámua' naa tyitya'tanyéjnye'rij, ji'nye caxu jamua'reej a'náj ti xicáara' jitze uvé'nyesij i ja'muavástara'.

⁴³ Siata'aj a'yan tyiyo'itéej xá'ra'nyij a'íjci jime' i a'tíj ti aja'chej, tipua'aj jamua'reerij a'tzáaj ti utyárutyij i náhua'rij i chi'táara'an, a'íi pu atanyéerij ja'mej, capu ij jaatá'sij ti i náhua'rij utyájrutyey u chi'táj.

⁴⁴ A'yaa pu cha'tána'aj tyúuxie've' siaj mua'aj tyámua' eenye', ji'nye a'ájna i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca', a'áa pu uvé'nyesij a'tzáaj siaj quee pu tyámuamua're'ej.

*A'ájna i ti quee tyí'tíj jin á'itzeere' ajta i ti je'ej pua'aj tyí'tyúucha'ij
(Lc. 12:41-48)*

⁴⁵ '¿A'tanyíj a'íin pué'een i tiquee tyí'tíj jin á'itzeere' ti ajta tyámua' metyóomua'rej, tipua'aj i vástaria'ra' a'yan tyé'ijcatye' ti tyihuá'ijtye' i séecan i maj tyí'hui're', ti'íj ajta tyihuó'cue'tyej a'tzáaj ti arí huaxá'pui'intari'huaca'?

⁴⁶ Che' huatóotyamua've'en a'ájna i tyévij ti a'yan rijcaj je'ej ti tyaata'íj ti'íj uvé'nyej a'ájna i ti tyé'ijtye'.

⁴⁷ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime' tipua'aj a'yan rijcaj ti'íj uvé'nyej i vástaria'ra', a'íi pu néijmi'i tyé'ijcatye'en i ti tyí'ijcha'ij.

⁴⁸ Ajta tipua'aj a'ájna i tyévij je'ej pua'aj tyí'tyevistan, a'yaa pu tyí'riá'mua'sij i tijin jéehua pu mu' á'tyeeren i nyavástara',

49 aj pu'ij huatyóochesij ti hua'ajtyá'xi'in i juxa'aj tyeítyee i maj tyí'huúire', ajta hua' jamuán tyí'cua'nyij, ajta ye'en a'íjma jamuán i maj juú'ive',

50 ajta a'ájna ti'ij pua'aj quee tyi'ijchó've'ej, ajta a'tzáaj tiquee jamua'reej aj pu'ij uvé'nyesij i vástaria'ra',

51 ti'quij jéehua puéjtzij jaatá'sij, ajta tyu'ta'íjtaj ti'ij ajta a'áa jo'tyá'itzeerej jo'maj je'ej je'en i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij. Aj pu'ij jéehua huatóoxaamujritye'sij ajta jéehua juyiinyixi'in.

25

A'íjci jime' i ímuaa maj tamuáamuata' ará'asej

1 'A'yaa pu'ij tyí'rinyij a'ájna jo'tij i Dios tyejé'íjtaj ti'ij tyu'ríj jo'tij a'títj jo'tyényeíichaca', tamuáamuata' mu ará'asej i ímuaa i maj tyojo'tii i maj jin antyitátzave' mej mij ja'antynájchej a'íjci i ti huatyényeíichij.

2 Séecan i maj anxívij camu tyámua' tyá'mua'reeriaca'aj je'ej maj huárinyij, majta i séecan i maj majta anxívij, a'íi mu xaa tyámua' tyá'mua'reeriaca'aj.

3 A'íimaj i maj quee tyámua' tyá'mua'reeriaca'aj a'íi mu tyojó'tii i maj jin antyitátzave'sij, majta quee yo'jáj a'íjci i aséityij i maj jin ja'antytieeraaj,

4 majta i maj tyámua' metyityoomuámua're'ej, a'íi mu cíxo'rij tzajta' ju'cájtoj i aséityij, a'íj mu mij jo'tii jamuán i maj jin antyitátzave'sij.

5 Ajta jéehua pu á'tyeej a'íjna i ti huatyényeíichij, tyámua' pu cutzíj tyihua'antymu'é'tij a'íjma i ímuaa, mati'ij mij huatácu'tzuca'.

6 Ti'ij ari véjri' a'tzáaj jé'ta' tíca', síij pu huajíjhuaca' a'yan tíjin: "Pu'ríj yaja've'mej a'íjna i ti huatyényeíichij, xii'rácünyij sij sij ja'antynájchej."

7 Aj mu mij néijmi'i huatájij i ímuaa, majta je'en tyámua' tyú'ruuj i maj jin antyúutatza'vitye'en.

8 Aj mu mij a'íimaj i maj quee tyámua' huóoruuj, a'yaa mu tyihuo'tajé i séecan tíjin: "Cái setyitaatajánie'tye' i aséityij, jí'nye pu'ríj antyímu'i'sij ityájma ti antyítaa."

9 Majta i maj tyámua' metyityoomuámua're'ej, a'yaa mu tyihuo'té'exaaaj tíjin: "Catu xaa nyu'uj, jí'nye capu taci'tyij ityájma, capu ajta cí'pej tyaj jamuatajánie'tye'en. Jéetze' pu naa sij a'áa jó'ju'un jo'tij já'xoo i aséityij sij sij jáananan."

10 Aj mu mij jó'ju', móoche' mu ajoju'caj ti'ij ará'aj a'íjna i ti huatyényeíichij, majta i ímuaa i maj tyámua' huóoruuj, a'íi mu jamuán utyájrupid i ti huatyényeíichij, ti'quij eetyánami'huaca'aj i puéertaj.

11 A'tzúj a'tyéevi'caj majta i séecan ará'aj i ímuaa, aj mu mij a'yan tyaaté'exaa tíjin: "Tavástara', tavástara', tyita'antácuunye'."

12 Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin: "A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' nyaj quee já'muamuaajtyej."

13 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin:

—Siata'aj atanyéjnye'rij, jí'nye caxu jamua'reej a'náj ti xicáara' jitze uvé'nyesij i ja'muavástara'.

A'íjci jime' i túmii i ti hua' vástara' huo'íjcaj a'íjma i maj jahuíiria'ca'aj

14 'A'yaa pu ajta tyí'rinyij a'ájna jo'tij i Dios tyejé'íjtaj ti'ij i a'títj huó'ruuj i maj jimí tyí'muarie'ej, ti'ij ari jo'yi'muúicaj séej chuéj japua, a'íi pu huo'tajé i maj jimí tyí'muarie', ti'quij huo'cha'íiraj i ju túmii.

15 'Séej pu'ij anxí ví'ra'aj i túmii huatá', ajtáhua'aj i séej, hua'puaj ví'ra'aj huatá', ajtáhua'aj i séej, séej ví'ra'aj pu jaatá', a'yaa pu tyihuo'tá' a'chu tu síj pújoorej. Aj pu'ij jó'raa.

16 Ajta a'ijna i ti anxí ví'ra'aj ja'ancuriáa', a'íi pu huatyóochej ti tyu'muárie'en i túmii jime', ajta je'en jaamué'tij anxí ví'ra'aj a'íjci jime' i ti anaquéej ja'ancuriáa'.

17 A'yaa pu cha'tána'aj huaríj a'ijna i ti hua'puaj ví'ra'aj ancuriáa', a'yaa pu cha'tána'aj hua'puaj ví'ra'aj tyaamue'tij i túmii.

18 Ajta a'ijna i ti séej ví'ra'aj ja'ancuriáa', capu tyu'muáriej, a'áa pu ja'hua' ja'rá'aj, tí'ij ja'tye'íicha'ajraa a chóota', a'áa pu ja'vá'naj i túmii ti jáacha'iraj i vástaria'ra'.

19 'Tí'ij a'tyéevi'caj aj pu'ij i hua' vástara' uvé'nyej, ajta je'en huatyóochej ti jaaxá'pui'intare'en i túmii jime'.

20 A'íi pu anaquéej aje're'nyej i ti anxí ví'ra'aj ja'ancuriáa', a'íi pu ajta ya'ráa' i séecan i anxí ví'ra'aj i ti jaamué'tij, a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin: "Nyavástara', muáaj paj anxí ví'ra'aj naatá' i túmii, cási' a'íj nu jin jaamué'tij séecan i ti ajta anxí ví'ra'aj ará'asej."

21 A'yaa pu tyaaté'exaa a'ijna i ti tyé'ijtye' tíjin: "Xá'pui' paj huaríj, tyámua' paj naa tyu'muáriej, ajta a'ijna jime' i paj tyámua' tyu'muáriej, a'íj nu jin jéehua tyí'mua'ijcatye'en iye'e'j nyéetzij jimi. Pui'tyéeme' pata'aj nyajamuan huatá'tyamua've'en."

22 Aj pu'ij ta'ij a'íin aje're'nyej i ti hua'puaj ví'ra'aj ja'ancuriáa', a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin: "Nyavástara', muáaj paj hua'puaj ví'ra'aj naatá' i túmii, cási', a'íj nu jin jaamué'tij séecan ti a'yan cha'tána'aj hua'puaj ví'ra'aj tya'rá'asej."

23 Ajta i ti tyé'ijtye' a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin: "Xá'pui' paj huaríj, tyámua' paj naa tyu'muáriej, ajta a'ijna jime' i paj tyámua' tyu'muáriej a'íjci jime' i ti cíi na'aj, a'íj nu jin jéehua tyí'mua'ijcatye'. Pui'tyéeme' pata'aj huatá'tyamua've'en."

24 'Ajta tí'ij a'íin aje're'nyej i ti séej ví'ra'aj ja'ancuriáa', a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i ti tyé'ijtye' tíjin: "Nyavástara', nyáaj nu a'yan tyámua'reeri' paj tyá'jaaxiejve', pajta tyí'tza'nacaa jo'paj quee tyojo'huástej, pajta néijmi'i huariá'siire'ej tí'ij tyú'ciirej tí'ij néijmi'i muéetzij muáaci'tyij.

25 A'íj nu jin tyí'tziinya'ca'aj, nyati'ij nyij ja'tye'íicha'ajraa a chóota' nyajta je'en jaatyá'avaataca' a túmii. Ya'cuíj muéetzij ti a túmii."

26 Ajta i ti tyé'ijtye' a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin: "Muáaj nu paj quee tyámua' tyu'muáriej pajta hui'na'se', típua'aj a'yan petyá'mua'reerij nyaj tyí'tza'nacaa jó'nyaj quee tyojo'huástej, nyajta néijmi'i huariá'siire'ej tí'ij nyéetzij nya'a'rij já'ra'nyij,

27 a'yaa pu'ij tyí'xá'pui'intacaj paj a'áa yóotonyijche' i túmii hua' jimi i maj túmii tyí'nyijtye' nyej nyij ja'ancuriá'nyijche' i ti nyéetzij nya'a'rij nyajta je'en i ti jaamué'tij."

28 Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj tíjin: "Siata'aj jáa'ri' a'íjci i séej ví'ra'aj i túmii, siajta jaatá'an a'íjci i ti tamuáamuata' ví'ra'aj tyí'toovej.

29 Ji'nye a'ijna i ti jéehua tyí'ijcha'ij, jéetze' mu tyaata'sij, a'íj pu jin jimi tya'vá'itze'rihua'aj ta'mej, ajta i ti cíi na'aj tyí'ijcha'ij, a'íj mu

tyo'huáa'ri'raj tyi'táj ti caa tyí'ijcha'ij.

³⁰ Siajta a'íjci ti nye jimi tyí'muarie' ti quee tyi'táj huiire', siata'aj jí'rárieenyij mapua'quéj jo'tij jo'tíca'. A'áa pu'ij huatóoxaamujritye'sij a'ájna jime' ti jéehua jajpuéetzij ja'mej'."

Tí'ij Dios huá'xijtye'en i tyeítýee i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua

³¹ 'A'ájna xicáara' tí'ij yava'cányesij a'ájna i tí ajta tyévij jitze huanie'huaca', huápuí'ij naa huasé'rihua'aj majta jamuán i maj ta-japua' tyí'huiire', a'íi pu huatyéyixaj i ipuárij jitze tí'ij néijmi'i jin antyúumua'reeriaj íiyan i cháanacaj japua.

³² Aj mu mij jimi hua'ajsiirej néijmi'caa i tyeítýee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'íi pu'ij hua'puaquéj hua'ajsiire'ej tí'ij i a'táj jujíme' tyihúa'ajsií i cánya'xii, ajta jujíme' i chíiutyee.

³³ Jumuáca'ta' pujmua' pu hua'ajsiire'ej i cánya'xii, ajta ju'útata' pujmua' i chíiutyee.

³⁴ Ajta a'ájna i Rey tí pu'é'een, a'yaa pu tyihuo'té'exaatye'ej a'íijma i maj muáca'ta' já'sejre' tíjin: "Musio'vá'ju' mua'aj mu siaj tyámua' tyaatá' i nyavástará', siata'aj ja'ancuriá'an i tí já'muaci'tyij i tí tyámua' éenye'ej tí'ij na'aj i Dios tyeetyátaahuaca' i cháanacaj.

³⁵ Jí'nye mua'aj xu tyinaacue'ej nyati'ij huataí'cuataca', siajta xu jájtyij naatá' nyati'ij huataí'imuj, mua'aj xu siajta naataxié'vej ujá'muachi'taj tí'ij quee a'táj nyaxie'va'ca'aj.

³⁶ Mua'aj xu tyinaatyéecheytey, nyati'ij quee tyi'tyáchajca'aj, ajta nyati'ij tyi'ijcui'nyaca' mua'aj xu unyojo'vá'muaariaca', ajta nyati'ij eetyánami'huaca'aj, mua'aj xu siajta unyojo'tyéesej."

³⁷ Aj mu mij i maj tyámua' tyi'tyetyeityee a'yan tyu'ta'íhuo'sij tíjin: "Tavástará', ¿a'najnyí tyetyimuaacue'ej tyati'ij muaaséj i paj i'cuataca'aj? ¿A'najnyí jájtyij tyamuaatá' tyati'ij muaaséj i paj i'mui'ca'aj?

³⁸ ¿A'najnyí tyamuaataxié'vej i tachi'taj pati'ij quee ma'já'chajca'aj? ¿A'najnyí tyetyimuaatyéecheytey pati'ij quee tyi'tyáchajca'aj?

³⁹ ¿Ca' a'najnyí tyamuaatyéesej pati'ij eetyánami'huaca'aj, na'ríij tyaj umoyo'vá'muaariaca' pati'ij tyi'cui'ca'aj?"

⁴⁰ Ajta i Rey a'yaa pu tyihuo'té'exaatye'sij tíjin: "A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tíjin je'ej siaj tyihuo'táhuú a'íijma i nye'íhuáamua', a'yaa xu cha'taj siana'aj nyéetzij tyinaatáhuú."

⁴¹ 'Aj pu'ij ta'ij i rey a'yan tyihuo'té'exaatye'ej a'íijma i maj útata' aja'seejre' tíjin: "Síájhuú nye jimi, mu tí i Dios puéjtzij jamuaatá'sij, séricuj a'ájna i tiéj tzajta' a'íin tí jimi tyámua' tyi'uurijhua'j i tyiyáaru', ajta a'íijma jimi i maj jahuiire'.

⁴² Jí'nye caxu tyinaacue'ej, nyati'ij huataí'cuataca', caxu siajta jájtyij naatá' nyati'ij huataí'imuj,

⁴³ nyati'ij quee huatyéchi'ca'aj caxu naataxié'vej i juchéj, nyajta quee tyi'tyéchajca'aj, siajta mua'aj caxu tyinaatyéecheytey, nyati'ij tyi'ijcui'nyaca', caxu náamuariaca', caxu siajta unyojo'tyéesej nyati'ij nami'huaca'aj."

⁴⁴ Aj mu mij a'íimaj a'yan tyaata'íhuo'raj tíjin: "Tavástará', ¿a'najnyí tyamuaaséj pati'ij huataí'cuataca', nusu pati'ij huataí'imuj,

na'riij pati'ij quee ma'já'chajca'aj, nusu pati'ij tyí'cui'ca'aj, ajta pati'ij eetyánami'huaca'aj, tyajta je'en quee ityáj muaatáhuui?"

⁴⁵ Aj pu'ij i Rey a'yan tyihuo'té'exaatye'sij tijin: "A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin a'ájna jime' siaj quee huo'tyáhuui i nye'ihuáamua' i maj quee tyi'tij jin antyúumua'reej, caxu siajta nyéetzij naatyáhuui."

⁴⁶ A'ái mu mij a'áa jó'ju'uj muá'ju'un jo'maj jusén jin ya'ajpuéetzij muá'ju'un, majta i maj tyámua' tyí'tyetyeytee, a'ái júurij muá'ju'un jusén jime'.

26

Metyi'huó'ixaa mej mij jaaxá'pui'intare'en maj Jesús huatyéevi'
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Ti'ij Jesús ja'antypuá'riij i ti tyihuo'mua'aj, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj a'áijma i maj jamuán huacíj tijin:

² —Xu'riij jamua'reej ti hua'puaj xicáj á'itzeere' mati'ij tyí'ye'esten a'ájci jime' ti'ij Dios tyihuo'tú'uunyi'ri', ajta a'ájna i ti ajta tyéviij jitze huanie'huaca' a'ái pu huatátuiri'huaj mej mij jó'tatan i cúruuj jitze.

³ Majta i maj tyihua'íjtye' i tyeyúuj tzajta', majta i huáasij i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'ái mu aja'tyúusiij jo'tij ja'chej a'ájna i ti néijmi'í jin antyúumua'reej i hua' tyeyúuj tzajta' i ti a'yan ántyapuaj tijin Caifás,

⁴ a'ái mu mij jaaxájtaca' je'ej maj huárinyij mej mij hue'tzij jin jaatyéevi' a'ájci i Jesús majta je'en jaajé'caj.

⁵ A'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj tijin:

—Catu a'ájna jaatyévi'raj mati'ij tyí'ye'estyaj, mej mij quee i tyeítyee huatanyinyu'caj.

Íiti' pu ja'vá'huaaj i mu'úutze' i Jesús a'ájci i ti naa tyaarie'ej
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Jesús pu a'áa jo'tyávaaca'aj a Betania jo'tij ja'chej a'ájna i Simón, i maj a'yan jatamuá'muaj tijin i ti cá'atzaj,

⁷ aj pu'ij íiti' jimi ajtyáxiiriaca' limeetaj pu huajásima'aj, tyetyéj limeetara' pu pué'eenye'ej, naa pu tya'vá'jistica'aj i ti naa tyaarie'ej, ti ajta huápu'íj tyá'najchij. Ti'ij i Jesús huatyequéecaj i méesaj jitze, aj pu'ij i íiti' ja'vá'huaaj áan mu'úutze' a'ájci i ti naa tyaarie'ej.

⁸ Majta i maj jamuán huacíj, mati'ij jaaséej je'ej ti huaríj, aj mu mij huatanyinyu'cacuca' i íitaj jimi, a'yaa mu tyi'tyuu'ixaatya'ajraa tijin:

—¿Ji'nye tyá'huajcaj a'mújna i ti naa tyaarie'ej?

⁹ Fríitacaj pu maj jáatoonyijche' muí'cájrítze' i túmii, mej mij a'áijma huatáhuire'en i maj quee je'ej tyéejviicue'.

¹⁰ Jesús huó'namuajri' je'ej maj tyí'xajtaca'aj, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—¿Ji'nye een jime' setyá'jaaxiejvi' mu íitaj? Tyámua' pu nye jimi tyú'ruuj.

¹¹ Ji'nye a'áimaj i maj quee je'ej tyéejviicue', a'náj tina'aj mu ja'mua jamuán séeria'aj muá'ju'un, nyajta nyáaj canu a'náj tina'aj ja'mua jamuán séeria'aj na'mej.

¹² Je'ej ti tyi'tij huáruuj mu íiti' ti'ij na'vá'xiri'ri' a'ájci i ti naa tyaarie'ej a'áj pu jin tyámua' náaruuj mati'ij na'vá'naj.

13 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin néijmi'que' i cháanacaj japua jo'maj huojo'té'exaatye'ej i tyeityee i nyúucaria'ra' i Dios, a'íj mu majta huo'té'exaatye'ej je'ej ti huaríj a'íjna i íiti' mej mij jo'támua'reej.

Judas pu tyu'tátuii avúitzij jime' a'íjci i Jesús

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Síj ti hua' jitze ajtyáma'can i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, i ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Judas Iscariote, a'íi pu avá'raj tí'ij a'íjma jimi jo'mej i maj tyihua'íjtye' i puaríj,

15 a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿A'chunyéj setyí'nyanajchitye'en tipua'aj nyajamuuatáture'en a'íjci i Jesús?

A'íi mu mij seityéj japuan tamuáamuata' i túmii pláataj ti jumua'tij jaatá'.

16 Aj pu'ij i Judas huatyóochej ti jáahuonyij a'náj ti huatái'riitarij tí'ij huo'tátuiire'en a'íjci i Jesús.

Tí'ij tavástara' tyihuo'cue'ej a'íjma i maj jamuán huacíj

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

17 Tí'ij atyojo're'nyej a'ájna xicáara' i ta'nájcaj maj jitzán tyí'ye'estyahua'aj mati'ij páan cua'caria'aj tíquee cu'ustij, aj mu mij jimi aje're'nyej i Jesús a'íimaj i maj jamuán huacíj a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Jo'nyij muaja'ráanajchi tyej tyij tyámua' tyojó'uurej tyej tyij jáacua'nyij i páan i tyaj jin jo'támua'reej a'ájna xicáara' tí'ij Dios tyihuo'tú'uunyi'ri' i tayójmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca'?

18 Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Séricuj a'ájna chájta', a'áa xu a'tíj já'tyoonyij, a'yaa xu sij tyaaté'exaatye'en yee: “Yaa pu tyí'xaj i maeestro tijin: Pu'ríj atyojo're'nyesij a'tzáaj ti nye jimi tya'tácaj, a'áa nu jo'ma'aj na'mej a'chéj nyej nyij jáaye'estyaj i tyaj jin jo'támua'reej a'ájna xicáara' ti jitzán i Dios tyihuo'tú'uunyi'ri' i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca'.”

19 Majta i maj jamuán huacíj, a'yaa mu huaríj je'ej ti i Jesús tyihuo'ta'íj, néijmi'i mu tyámua' tyú'ruuj i maj tyí'cua'nyij.

20 Tí'ij huatyéechumua'riaca', Jesús pu huatyéeyixij i méesaj jitze, hua' jamuán i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'axcaa,

21 mati'ij móoche' tyí'cua'caj, a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, síj ti ja'mua jitze ajtyáma'can pu nyéetzij tyu'tátuiire'sij hua' jimi i maj tyí'ijta i tye'yúuj tzajta'.

22 Aj mu mij jéehua huatóoxaamujri, majta huatyóohuj maj a'yan tyaata'íhuo' síj ajta síj tijin:

—Tavástara', ¿nyiquij nyáaj a'íin nyaj pué'een?

23 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Síj ti ajta ja'ajrú'nyaxi'sij i páan i nyaj puláatuj jitze, a'íi pu a'íin pué'een i ti nyéetzij tyu'tátuiire'sij.

24 A'yaa pu néijmi'i atyojo're'nyesij nye jimi i nyaj nyajta tyévíj jitze huanie'huaca' je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, ajta a'íjci jimi i ti nyéetzij tyu'tátuiire'sij, jéetze' pu jatyahui'rihua'caj tíquee huanie'huacajche'.

25 Ajta a'íjna i Judas i ti huo'tátuiire'sij, a'yaa pu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Maeestro, ¿nyi nyáaj a'íin nyaj pué'een?

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj a'yan tyaataxájtaca'.

²⁶ Móoche' mu tyí'cua'caj ti'ij Jesús páan ti'ij, ajta ti'ij tyaatatyóotzi'ria'aj i Dios aj pu'ij jaatyátaaraxij, ajta je'en huo'rái'pu'uj i maj jamuán huacíj, a'yan tyihua'ixáaty'e'ej tijin:

—Xa'ancurái'pu' siajta je'en jáacua'nyij, a'íi pu a'íin pué'een i nyahue'ra'.

²⁷ Ajta je'en váasuj tyijáj, ajta ti'ij tyaatatyóotzi'ria'aj i Dios, aj pu'ij huo'tajájnyi a'yan tyihua'ixáaty'e'ej tijin:

—Xaaréi'ij néijmi'i mua'aj,

²⁸ ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i nyaxúure', i ti jin tya'róo'astej je'ej ti i Dios tya'tóoratzii'ri' jácuaaj imuáj, a'íj nu jin i nyaxúure' hua' japua huatányuusij mui'caa i tyeítsee ti'ij Dios tyihuo'tú'uunyi'.

²⁹ Ajta a'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e', nyaj quee che' ju'quéi'sij a'íjci i já'ria'ra' i úuvaj, 'asta na'aj quee tya'rá'astij a'ájna xicáara' jitze ti'ij i Dios tyu'ta'íjtaj néijmi'que' i cháanacaj japua.

Jesús pu jaataxájtaca' ti i Pedro jaatyáhue'taj

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Mati'ij tyu'tachuicaj i maj jin tyaatatyójtzi'rej i Dios, aj mu mij jo'cíj, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj Aseitúunajrimi jirij ti jo'tacá'aj.

³¹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Néijmi'i xu mua'aj iíjij tíca' yo'riésij i siaj jin nye jimi tyá'tzaahuaty'e'. A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Nyéeej'catan i cánya'xii ti tyiséjra, majta i cánya'xii jo'xísij.”

³² Ajta nyati'ij huatájuuritaj, a'áa nu nyajtáhua'aj jamuaja'ajsüre'e'ej a'ájna a Galillea.

³³ Pedro pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Típua'aj néijmi'i mequee che' a' jimi tyá'tzaahuaty'e'ej, canu nyáaj a'yan rinyij.

³⁴ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa nu tyi'mua'ixaaty'e' tzáahuaty'i'ra'aj jime' tijin iíjij tíca', ti'ij quee xu jijhuaaj i tyacuáarie', huéecaj paj a'yan tyu'tányuusij tijin paj quee nyamua'tyej.

³⁵ Ajta i Pedro a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Típua'aj a'yan tyuuxié've'ej nyaj ajamuán huámui'nyij, canu muaatyáhue'taj.

Majta néijmi'i i séecan i maj jamuán huacíj, a'yaa mu cha'taj mana'aj tyu'taxájtaca'.

Jesús pu huatyéenyuj i Dios jimi a'ájna a Getsemani

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Aj pu'ij jó'raa a'ájna i Jesús majta i maj jamuán huacíj, a'áa mu ja'rá'aj jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Getsemani, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Iiye'ej xu mua'aj tyityé'en, nyajta nyáaj maj nu a'tzúj imuáj uré'nyesij nyej nyij huatyényuunyij i Dios jimi.

³⁷ Ajta a'ájna jo'ví'tij i Pedro, ajta a'íjma i maj hua'puaj i maj yójmua'mua' pué'een i Zebedeo, aj pu'ij je'ej pua'aj jaata'aj ajta jéehua huatóoxaamujrij.

³⁸ A'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Huápui'ij nu nyaxaamujritye' cuxáa nyaj mui'nyij. Ya xu huat'yá'itzeere'en mua'aj, síoche' xu nyaj jamuán atanyéjnye'rij.

³⁹ A'tzúz pu a' imuáj jo're'nyéej i Jesús ti'ij ij tyítunutaca' a chóota', aj pu'ij a'yan tyu'tyéenyuj i Dios jimi tijin:

—Dios paj nyavástara', tipua'aj a'yan petyi'tá'care'en, ti'ij quee a'yan tyináaci'tyij a'ijna i ti je'ej pua'aj een, i nyaj jin jajpuéetzij na'mej, ajta che' quee a'yan tyé'yi'can nyati'ij nyáaj tyá'xie've', sulu che' a'yan tyá'ra'nyij pati'ij muáaj tyá'xie've'.

⁴⁰ Aj pu'ij ta'ij aje're'nyej jo'maj ja'ajtyá'ca'aj i maj jamuán huacíj, mu'ríj tyácu'tzisima'aj. Aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Pedro tijin:

—¿Nyi pequee a'tzúz tyé'viicue' paj atányeerij nyaj jamuán a'chu caa séej ooraj?

⁴¹ Xa'tanyéjnye'rij siajta tyényuusime'en i Dios jimi, siaj sij quee tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en. Mua'aj xu tyámua' naa tya'axié'vi'ra' siajta juca'nyej i jutzájta', ajta i já'muahue'ra' jitze capu ja'muaca'nyisti'.

⁴² Ti'ij táhua'aj ij huariá'raa, ajta a'yan tyu'tyéenyuj tijin:

—Dios paj nyavástara', tipua'aj quee je'ej tyí'riitan ti'ij quee a'yan tyináaci'tyij i nyaj jin jajpuéetzij na'mej, che' a'yan eenye'en pati'ij muáaj tyá'xie've'.

⁴³ Ti'ij táhua'aj aje're'nyej, ajtáhua'aj pu huo'tyoo macu'tzúcaj i maj jamuán huacíj, ji'nye jéehua pu huá'mue'tica'aj i cutzíj.

⁴⁴ A'áa mu jo'tyá'itzee a'íimaj, huéicaj jitze pu ajtáhua'aj ujó'mej i Jesús, ajtáhua'aj pu huatyéenyuj i Dios jimi, a'yaa pu cha'tána'aj tyaatáhuaviiri' je'ej ti anaquéej tyaatáhuaviiraca'aj.

⁴⁵ Aj pu'ij aje're'nyej jo'maj ja'ajtyá'ca'aj i maj jamuán huacíj, a'yaa pu'ij tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Nyi a'yaa siana'aj siooj ji'tyá'cu'tzij siajta naa tyityúuso'pe'? Pu'ríj tyará'aj a'tzáaj ti huatátuiiri'huaj a'ijna i ti ajta tyévi'j jitze huanie'huaca' a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyi'tyetyeityee.

⁴⁶ Xá'ajhuiixi', che'rój, pu'ríj yaja've'mej a'ijna i ti nyéetzij tyu'tátuiire'sij.

*Mati'ij jaatyéevi' a'íjci i Jesús
(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)*

⁴⁷ Óoche' pu tyi'tyaxáatasima'caj i Jesús, ti'ij i Judas aje're'nyej, síij ti a'íin pué'een i ti hua' jitze ajtyáma'can i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'axcaa, jéehua mu tyeítyee jamuán huajú'ca'aj náhuaaj metyu'í'sima'aj majta séecan ciyéj tyu'isima'aj i maj jin huóocui'nyij. A'íimaj mu uhuojo'ta'ityaca' i maj tyihua'íjtye' i puaríj, majta i huásij a'áa maj tyityatatyij a chájta'.

⁴⁸ Ajta a'ijna i Judas i ti tyu'tátuiire'sij i Jesús, a'yaa pu arí anaquéej tyihuo'té'exaatya'ca'aj tijin: "A'ijna i nyaj ji'tyápui'tze'ej, a'íi pu a'íin pué'een, siata'aj jaatyéevi'."

⁴⁹ A'yaa pu'ij ti'ij ajtyáxiiraca' i Jesús jimi, a'yaa pu tyaatatyójtje tijin: —Ji'nye pana'aj Maestro.

Ajta ji'tyáapui'tzej.

⁵⁰ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nya' amíncuj, tyi'tíj paj jin mu jo've'mej a'yan huárichij.

Aj mu mij i séecan ajtyáxiiraca', mati'ij mij jaatyéevi' a'íjci i Jesús.

⁵¹ Aj pu'ij síij ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj juchúun íjcutaca' ti'quij ja'ajtavéjchaca' i naxiéera' a'íjci i ti jahuüre' i ti tyihuá'íjtye' i tyeyúuj tzajta'.

⁵² Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Ucárujtye' mua' náhuaaj. Ji'nye néijmi'i i maj náhuaaj jin tyí'tyacuí'caa, a'íi mu majta náhuaaj jin cui'íihuan.

⁵³ ¿Nyi pequee jamua'reej nyej nyáaj jaayí'tin nyaj jaatáhuavíij i nyavástara' ti'ij huéicatyey ví'ra'aj huojo'ta'ítyej i maj tajapúa tyí'huüre'?

⁵⁴ Ajta tipua'aj a'yan náarinyij, capu che' huatá'riitarij ti'ij aróo'astej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti a'yan tyúuxie've' ti a'yan tyá'ra'nyij.

⁵⁵ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' i tyeítyee tíjin:

—¿Ji'nye een jime' mua'aj yesiavá'ju' chúun setyu'íi'sima'aj siajta ciyéj siaj síj naatyéevi', cuzáa nyaj nyáaj náhua'rij pué'eenye'? A'náj tina'aj nu tyajamuamuá'tyey i tyeyúuj tzajta', siajta mua'aj caxu a'náj naatyéevi'.

⁵⁶ Ajta néijmi'i pu a'yan tyí'rinyij ti'ij a'yan tya'róo'astej je'ej maj tyo'yú'xaca' a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj.

Ti'ij a'yan tyí'rijcaa, néijmi'i mu i maj jamuán huacáij i Jesús ayooriej mati'ij mij huatóo'uj.

Mati'ij yo'v'tij i Jesús hua' jimi i juéesij

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Majta i maj jaatyéevi' a'íjci i Jesús, a'áa mu yo'v'tij a'íjci jimi i Caifás, a'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej i tyeyúuj tzajta', jo'maj jóosiiria'ca'aj i maj tyihuá'mua'tyey i nyúucarij jitze i maj jin tyí'ijta, majta i huáasij.

⁵⁸ Ajta a'íjna i Pedro a'tzúj pu ímuáj jaavájrasima'aj a'íjci i Jesús, a'áa pu'ij ja'rá'aj jo'tij ja'rájta'cuaj jo'tij ja'chej a'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej i tyeyúuj tzajta'. A'úu pu jo'tyájrapij, ti'quij hua' jamuán ooyíxij a'íjma i maj tyí'cha'ij, ti'ij jáamua'reej je'ej ti atyojooma'aj ta'mej.

⁵⁹ Majta i maj tyihuá'íjtye' i puaaríij hua' jamuán i juéesij, a'íi mu jahuoca'aj i hue'tzij i maj jin Jesús jitze tyo'jpuá'ritye'en ti'ij huatá'riitarej maj jaajé'caj,

⁶⁰ ajta camu je'ej tyéejtyoj tyi'tíj maj jitzán ujpuá'ritye'en, maj majta mue'tíj i tyeítyee hue'tzij jin tyaaxájtzi'ri'. Aj mu mij hua'puaj aje'ré'nyej,

⁶¹ a'yaa mu mij tyihuo'té'exaa tíjin:

—A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'mújna mu tyévij tíjin: “Nyáaj nu jaayí'tin nyaj jaatyú'uunaj a'íjna i tyeyúuj ti chi'ra'an pué'een i Dios, nyajta je'en nyajtáhua'aj ja'ajtaahuaj huéicaj xicáij jitze.”

⁶² Aj pu'ij a'íin ájchej i ti néijmi'i jin antyúumua'reej i tyeyúuj tzajta', ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' i Jesús tíjin:

—¿Nyi pequee huatányuusij? ¿Tyi'tanyí pué'een a'íjna i maj jin a jitze tyí'pua'ritye'?

⁶³ Ajta i Jesús capu huatanyúj. Ajta i ti néijmi'i jin antyúumua'reej i tyeyúuj tzajta', a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—A'yaa nu tyí'mua'íjtye' nyúucaritze' i Dios ti júurij paj jaataxáij i ti jí'ré'can jime'. Taaté'exaatye' tipua'aj muáaj a'íin paj pué'eenye' i Ciriistu', i yójra' i Dios.

⁶⁴ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—Muáaj paj a'yan tyaataxájtaca'. Nyajta nyáaj a'yaa nu tyajá'mua'ixaatyé' siaj mua'aj jaséjran a'íjci i ti ajta tyévij jitze

huanie'huaca' ti muáca'ta' ja'ajcaquéé ta'mej a'íjci i ti néijmi'i jin antyúumua'reej u tajapuá, siajta jaséjran ti'ij jútye' aje'cáame'en i jéetirij tzajta'.

⁶⁵ Ajta i ti néijmi'i jin antyúumua'reej i tyeyúuj tzajta', a'íi pu ja'cásujtza'an i jusíicu' mej mij jáamua'reej ti huatanyú'caca', ajta a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Je'ej pu pua'aj tyí'xaj i Dios jimi a'mújna mu tyáati', capu che' juxie've' maj séecan tyi'tíj jitzán pua'ritye'ej. Mua'aj xu'ríj jáanamua'jri' ti je'ej pua'aj tyí'xaj i Dios jimi,

⁶⁶ ¿ji'nye tyajamuá'miteeraste' mua'ajmaj?

A'yaa mu a'íimaj tyityaatanyúj tijin:

—A'yaa pu tyeevíjtye' ti huámui'nyij a'íjci jime'.

⁶⁷ Aj mu mij ja'rátzi'tzique'mua'xij ajíisa', majta jaatyáavaxij. Séecan mu majta jíisa' ja'ráavaxij,

⁶⁸ a'yan metye'ixáaty'e'ej tijin:

—Muáaj mu paj a'íin pué'een i Ciriístu', huataxáj a'tanyíj mui'tyéjvee.

*Pedro pu tyu'hué'taca' ti jee quee jamua'tyej i Jesús
(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)*

⁶⁹ Ajta i Pedro, a'áa pu jo'tácatyíi a jé'ta' jo'tij ja'rájta'cuaj i chi'táj. Aj pu'ij síij íiti' utyájrúpij i ti jahuíire' a'íjna i tyeyúuj tzajta' ti antyúumua'reej, aj pu'ij jimi aje're'nyej ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj pajta jamuán jo'chá'canya'aj a'íjci i Jesús Galilea ti já'ma'can.

⁷⁰ Aj pu'ij i Pedro tyu'hué'taca' néijmi'i mu jaséeracaj ti'ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Canu jamua'reej tyi'tíj paj tyáxajta.

⁷¹ Aj pu'ij ájchee, ti'quij a'áa jo're'nyej jo'tij ja'pueertaj, a'áa pu'ij ajtáhua'aj síij íiti' jaaséej ajta je'en a'yan tyihuo'té'exaa i tyeyíyee tijin:

—A'mújna mu tyévíj a'múu pu ajta jamuán jo'chá'canya'aj a'íjci i Jesús Nazaret ti já'ma'can.

⁷² Ajtáhua'aj pu i Pedro tyu'hué'taca', junyúucaritze' pu jin a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Canu jamua'tyej a'íjci i tyévíj.

⁷³ A'tzúj a'tyéevi'caj, i maj a'áa ja're'tya'ca'aj, a'íi mu aje're'nyej jimí, mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj hua' jitze ajtyáma'can. Tu'ríj jamua'reej a'íjci jime' je'ej paj ye'ej tyu'xáxa'aj.

⁷⁴ Aj pu'ij Pedro huatyóochej ti jaatáhuaviij ti i Dios puéjtzij jaatá'an tipua'aj quee a'yan tyi'ja'yánatan, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Canu jamua'tyej a'íjci i tyévíj.

Ti'ij a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij i tyacuáarie' huajíjhuaca',

⁷⁵ aj pu'ij i Pedro jo'támua'reeri' je'ej ti i Jesús anaquéej tyaaté'exaatya'ca'aj a'yan tijin: “Ti'ij quee xu jijhuaj i tyacuáarie', huéicaj paj naatyáhue'taj a'yan petyi'xáataj tijin capáj nyamua'tyej.” Aj pu'ij iirájraa a'íjna i Pedro, ti'quij jéehua huápu'i'ij tyuuyínyajraa.

27

*Jesús pu huatátuihuaca' a'íjci jimi i Piláato**(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)*

¹ Tí'ij huatapuá'riaca', néijmi'i mu i maj tyihuá'ijtye' i puaaríj majta i huáasij i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu néijmi'i jaaxá'pu'i'intarej je'ej maj huárinyij mej mij jaajé'caj i Jesús.

² Ma'nají'ca'aj mu i muáca'ra'an jitze mati'ij yo'ví'tij, aj mu mij jaatátui a'íjci i tajtúhuan ti a'yan ántyapuj tijin Piláato.

Judas pu huatyóocue'mi'in

³ Ajta a'íjna i Judas i ti tyu'tátui a'íjci i Jesús, ti'ij jáamua'reeri' tijin puéjtzij mu jaatá'sij i Jesús, a'íi pu ayootoj i túmii hua' jimi i maj puaaríj tyí'ijtye' ajta a'íjma jimi i huáasij,

⁴ a'yan tyihuo'te'exáaty'e'ej tijin:

—Nyáaj nu ootyá'itzee i Dios jimi, ji'nye a'tij nu jamuaatátui tiquee tyi'tij jin á'itzeere' siaj sij jaajé'caj.

Majta a'íimaj a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Capu a'tzúj tajitzé juxie've' ityájma, muáaj paj pué'eenye'.

⁵ Aj pu'ij i Judas ayoohuá'axij i túmii a chóota' a'újna i tyeyúuj tzajta', tí'quij jó'raa ajta je'en cóocue'mi'in.

⁶ Majta i maj puaaríj tyí'ijtye' a'íi mu jaaré'je'puj a'íjci i túmii, majta a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Capu je'ej tyí'rij tyaj ju'caan a'íjci i túmii jo'tij jóosiire' i túmii, ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i tyaj jin tyu'nájchitaca' tí'ij xúure'ej jó'vetyij.

⁷ Mati'ij mij a'yan tyaaxá'pu'i'intarej maj a'íj jin chuéj huánanan, i maj a'yan jatamuá'muaj tijin chuéj ti japuan tyí'muijhuacaa a'íjna i ti xá'rij tyí'ta'huacaa, mej mij a'áa huaja'vá'naamuan a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can.

⁸ A'íj mu jin a'yan jaatamua'aj tí'ij na'aj a'ájna imuáj a'íjci i chuéj a'yan tijin chuéj maj japuan jo'riá'xirej i xúure'ej.

⁹ A'yaa pu a'íjna jin tya'róo'astej je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i Jeremías i ti Dios jitze ma'can tyi'xajta'aj ti a'yan tijin: “A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu jaaré'je'puj a'íjci i túmii i ti seityéj japuan tamuáamuata' ará'asej i maj jin tyu'nájchitaca',

¹⁰ a'íj mu mij jin chuéj huánaniej jo'tij tyajá'muijhuacaria'aj a'íjna i xá'rij ti tyí'ta'huacaa.”

*Tí'ij Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj a'íjci jimi i Piláato**(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)*

¹¹ Jesús pu jó'ví'tichihhuaca' a'íjci jimi i tajtúhuan, a'íi pu'ij i tajtúhuan a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi muáaj a'íin papué'een i paj hua' rey i maj Israel jitze ajtyáma'can?

A'yaa pu tyu'tanyúj a'íjna i Jesús tijin: “Muáaj papu'rij jaataxájtaca'.”

¹² Mati'ij móoj a'íimaj i maj puaaríj tyí'ijtye' majta i huáasij jitzán tyí'pua'ritya'ca'aj, capu i Jesús tyi'tij huataxájtaca'.

¹³ A'íj pu jin i Piláato a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi pequee huá'namuaj i maj jéehua a' jitze tyí'pua'ritye'?

14 Ajta i Jesús capu tyi'tíj huataxájtaca', a'íj pu jin i tajtúhuan je'ej tyo'tóomua'aj.

Mati'ij i Jesús ooxíjtye mej mij tyu'tá'an maj jaajé'caj
(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38—19:16)

15 Mati'ij tyi'ye'estyahua'aj, a'yaa pu tyeeyi'tihua'aj a'íjna i tajtúhuan ti séej huatátoonyij i ti eetyánami', a'tíj maj a'yan i tyeítyee tyaatáhuaviiraj.

16 Síij pu'ij eetyánami'huaca'aj ti a'yan ántyapuaj tijin Barrabás, néijmi'i mu jamua'tyajca'aj a'íjci i Barrabás,

17 mati'ij i tyeítyee a'áa ja'tyúusiiria'ca'aj, Piláato pu a'yan tyi-huo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj mua'aj siaxie've' nyej nyij jaatátoonyij nyij a'íjci i Barrabás, ca' i Jesús i maj a'yan jatamuá'muaj tijin Ciriistu'?

18 Ji'nye a'yaa pu tyáamua'reeri' tijin me'chueeria'ca'aj i Jesús, a'íj mu jin jaatátuiiri' i tajtúhuan.

19 Óoche' pu huatyequéecaj i ipuárij japua a'íjna i Piláato ti'ij íira'ra'an a'yan utyiyo'tanyú'chityi'ri' tijin: “Capáj je'ej jooriaj a'mújcij mu tyéviij ti quee tyi'tíj jin á'ítzeere', ji'nye je'ej nu pua'aj tyú'maaraca' a'íjci jime' i tyéviij.”

20 Majta i maj tyihua'íjtye' i puaaríj majta i huásasij, a'íi mu ca'nyíjra'aj huo'ta' i tyeítyee mej mij jaatáhuaviij i tajtúhuan ti'ij a'íj huatátoonyij i Barrabás, majta je'en a'yan tyaatáhuavii ti'ij tyu'tá'an mej mij jaajé'caj a'íjci i Jesús.

21 Ajta i tajtúhuan a'yaa pu ajtáhua'aj tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj siaxie've' a'íjma i maj hua'puaj nyej nyij jaatátoonyij?

A'yaa mu a'íimaj tyityaatanyúj tijin:

—A'íjci i Barrabás.

22 Piláato pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Ari mu Jesús ji'nye nyáa'uurej, mu maj a'yan jatamuá'muaj tijin Ciriistu'? Néijmi'i mu a'yan tyityaatanyúj tijin:

—Pata'aj jó'tatan i cúruuj jíjze.

23 Ajta Piláato a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Ji'nye een jime', tyi'tanyíj je'ej pua'aj huáruuj?

Majta a'íimaj jéetze' mu ca'nyíin jin huatyejíhuajra a'yan tijin:

—Pata'aj jó'tatan i cúruuj jíjze.

24 Piláato pu jamua'reeriaca'aj tíquee je'ej tyíi'riitaca'aj je'ej ti huárinij hua' jimi, sulu mu'ríj tin tyúucui'sime'ej cha'mana'aj, a'íj pu jin anóomuejtye jájtyij jime' meeséeracaj i tyeítyee, ajta a'yan tyihua'ixáaty'e'ej tijin:

—Canu nyáaj a'íin pué'een i ti jaje'catan a'mújcij mu tyáataj, sulu mua'aj xu a'íin pué'een.

25 Néijmi'i mu i tyeítyee a'yan tyityaatanyúj tijin:

—Che' ityájma a'yan tyitáaci'tij, ajta i tayójmua' tyej tyij ityáj jaajé'caj.

26 Aj pu'ij Piláato jaatáto a'íjci i Barrabás, ajta je'en jaata'íjtaca' maj je'riá'vaxi'in a'íjci i Jesús, aj pu'ij huo'tátuii mej mij yó'tatan.

27 Majta a'íimaj i xantáaru'ustyamua'mua' i tajtúhuan a'íi mu yo'jáj i Jesús a'ájna jo'tij ja'chej i tajtúhuan, majta je'en néijmi'caa huatajé i juxa'aj xantáaru', mej mij tyúusiire'en i Jesús jimi.

28 Mati'ij mij tya'cáari'ri'ij néijmi'i i ti tyí'chajca'aj, majta síicu'rij ju'cáachejtye ti po'vij ti xú'muaa tímua',

29 majta cúruun jaatyátaavej ti tzicare'ej jin cistijhuaj, a'ij mu ju'cárujtyi'ri' i mu'úura' jitze, majta itz'ij j'tyéchuii'tyej muáca'ta'. Aj mu mij jimi tyitunutaxij, a'yaa mu tyá'xaahuari'raca'aj a'yan metye'jéevej tijin:

—¿Che' jusén jin júurij a'mújna mu ti tyihuá'ijtye' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can?

30 Majta jaatyétzi'tzique'muaxij, majta je'en ja'vá'vaxij i mu'úutze' a'íjci jime' i itz'ij.

31 Mati'ij jaatyaxáahuataj, aj mu mij ja'antyíchuij a'íjci i síicu'rij ti po'vij ti xú'muaa tímua', majta ju'cáachejtye i síicu'ria'ra', aj mu mij yo'jáj mej mij jó'tatan i cúruuj jitze.

Mati'ij jó'tatee a'íjci i Jesús i cúruuj jitze

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Mati'ij ajoju'caj, séej mu tyáataj antyinájchaca' ti a'yan ántyapuaj tijin Simón, a'áa pu ja'ma'can séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cirene, a'ij mu mij huata'ij ti a'ín ja'antyichóoj i cúruujra' i Jesús.

33 Mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaj huá'nyuucaa jime' tijin Gólgota. Gólgota, a'yaa pu huatóomua'aj tijin Mui'ch'ij mu'taj,

34 aj mu mij tyi'táj jaatá' ti jaayé'en, nahuáj ti antz'íjvi ti á'naxcaj, ajta i Jesús ti'ij jaatyáamua'aj capu ja'ránajchaca'.

35 Mati'ij yo'tatéexi'ij i cúruuj jitze, a'íi mu i xantáaru'uj huáhuajcaca' maj huóomue'tij tyetyéj jime' mej mij jáamua'reej a'táj ti ci'tyij séej ajta séej i tyí'caanaria'ra' i Jesús.

36 Aj mu mij támij oorá'saca' mej mij jáacha'ín.

37 Majta táabla ciléenye' óotatej jo'tij jo'ojmu'uj i Jesús, a'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj je'ej maj tyi'táj jitzán tyo'ojpuá'rij. A'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj tijin: “A'íi pu a'ín pué'een i Jesús, i ti hua' rey a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.”

38 Hua'puaj mu majta i náhua'rij jamuán óotateehuaca', séej mu óotatej i muáca'ta' i Jesús, majta i séej i útata' pujmua'.

39 Majta i maj aja'tányinyica'aj, mati'ij jaaséej, a'íi mu eecámu'vajra'aj majta já'xaahuataca'aj,

40 a'yaa mu tyé'jeevaca'aj tijin:

—Muáaj paj jaatyú'uunaj i tyeyúuj, pajta je'en huéicaj xicáj jitze pajtáhua'aj ja'ajtaahuaj. Tipua'aj a'ín paj pué'eenye' i yójra' i Dios, a japua huatányuuchij, pajta je'en acájra'nyij mu cúruuj jitze.

41 A'yaa mu cha'taj mana'aj tyá'xaahuari'raca'aj a'íimaj i maj tyihuá'ijtye' i puaaríj majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, majta hua' jamuán i huásij. A'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

42 —A'múu pu hua' japua huatanyúj i séecan, ajta quee jaayí'tin ti jusíj jujapuá huatányuunij. A'múu pu a'ín pué'een i ti rey jin tyi'tyéjvee a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can; che' acájra'nyij mu cúruuj jitze, aj tu xaa jimi tyá'antzaahuatye'sij.

43 A'múu pu i Dios jimi tyí'ca'nyej, che' i Dios ijíj japuan huatányuunij, tipua'aj ji'r'é'can jime' jaxie'va'aj. ¿Nyiquee a'múu a'yan tyu'taxájtaca' ti yójra' pué'eenye'ej i Dios?

44 Majta i náhua'rij i maj jamuán óotateehuaca', a'íi mu majta já'xaahuari'raca'aj.

Ti'ij Jesús huamuí'

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

45 Ti'ij na'aj a'tzáaj tacuaríxpuaj, 'asta na'aj quee yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj, néijmi'que' pu i cháanacaj japua huatyática'riaca'.

46 Ti'ij a'yan tyí'rijcaj, Jesús pu ca'nyíin jin huajíjhuaca' i junyúuca a jime' a'yaa pu tijin:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —A'íjna i nyúucarij, a'yaa pu huatóomua'aj tijin: Mu paj nyaj Dios, mu paj nyaj Dios, ¿ji'nye een jime' pej pij yanúuriej?

47 Séecan i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj máanamujri', a'yaa mu mij tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íj pu huatajé a'íjci i Elías i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj.

48 Aj pu'ij síij jo'téechajraa tyí'tíj pu ujo'vá'tij ti uhuájta'tyij, ajta je'en jaatyáaru'nyej nahuáj jime' ta'antzíjvi, aj pu'ij ciyéj jitze ja'antiyíj'que'ej ti'ij ij já'ajchuii ta'aj ij Jesús huaye'en a'íjci jitze.

49 Majta i séecan a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—Che' a'yan eenye', tyata'aj jaaséj tipua'aj yatanyéj a'íjna i Elías ti'ij ja'cátoonyij.

50 Aj pu'ij i Jesús, ajtáhua'aj ca'nyíin jin huajíjhuaca', ti'quij huamuí'.

51 Ti'ij a'yan tyí'rijcaj, a'íi pu i cixurij ti itzijhuaj a'úu ti je'cáahuíi i tyeyúuj tzajta' acásujtza'an. Ajta huatóoca'tzij i chuéj, ajta jé'ta' ootátarixij i tyetyéj,

52 ajta antyícuunyi'huaxij jo'maj ja'va'námi'huajma'caa i maj meríj huácuij, a'íi mu mue'tíj huatájuuriaca' i maj tyámua' tyí'tyetyeítyeristaca'aj.

53 Aj mu mij eetacíj jo'maj ja'va'námi'huajma'caa, ti'ij huatájuuriaca' a'íjna i Jesús, a'íi mu utyájrurij u chájta', jo'mej mij jéehua i tyeítyee hujo'sej.

54 Ajta a'íjna i hua' capítan i xantáaru'uj, majta i maj jacha'íica'aj i Jesús, a'íi mu tyu'séj ti'ij huatóoca'tzij i chuéj, majta néijmi'i je'ej ti tyí'tíj rijcaa, aj mu mij jéehua tyu'tátziin, majta a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Je'can jime' pu a'íin pué'eenye'ej i yójra' i Dios.

55 Séecan mu majta i úuca a' imuáj jo'tyu'úuj metyí'sejraca'aj, a'íi mu jamuán huací'ca'aj i Jesús ti'ij na'aj tyaja'rájraa a'ájna a Galilea, a'íi mu majta jahuiiria'ca'aj.

56 A'íi mu a'íin pué'een, a'íjna i Maríia, Magdala ti já'ma'can, ajta i síij i Maríia hua' náanaj a'íjci i Jacobo ajta a'íjci i José, ajta je'en a'íjna i hua' náanaj a'íijma yojmua' i Zebedeo.

Meetyá'avaataca' a'íjci i Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

57 Ti'ij arí huachúmua', síij pu tyáati' ti chíjtyaanyi' aje're'nyej ti a'yan ántyapuaj tijin José, a'áa pu já'ma'can chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Arimatea, a'íi pu ajta tyá'tzaahuatya'ca'aj i Jesús jimi.

58 A'íi pu'ij aje're'nyej a'íjci jimi i Piláato, ti'quij jaatáhuaviiri' i tyévira' i Jesús. Piláato pu'ij tyu'ta'íjtaca' maj jaatátuiire'en,

59 aj pu'ij i José ja'ajtajá i tyévira', ajta jere'ijcataca' máantaj jime' ti jájcuaj,

60 a'úu pu yo'tyájttoo i tyévira' i Jesús jo'tij oochán yo'ta'íjtaca' maj ju'tyíicha'ajra'nyij i tyanúxaj tzajta'. Tí'ij ij je'tyáanaaj i tyetyéj jime' ti sicárrara', aj pu'ij jó'raa.

61 Ajta a'íjna i Mariia, Magdala ti já'ma'can, ajta i síj i Mariia, a'áa mu ja'ajtya'aj muá'raa a'ájna véjri' a ti jo'tyáru'tyí'ij jo'maj yo'tyájttoo.

A'íimaj i maj tyí'cha'íica'aj jo'tij Jesús ja'vá'nami'huaca'aj

62 Yaa ariá'pua'aj, mati'ij meríj tyámua' huóoruuj mej mij huóoso'pe'en, a'íimaj i maj tyihua'íjtye' i puaaríj, majta i fariseos, a'íi mu néijmi'i aje're'nyej a'íjci jimi i Piláato,

63 a'yaa mu tyaaté'exaa tíjin:

—Tavástará', a'yaa tu tyo'támua'reeri' ti a'yan tyu'taxájtaca' a'íjna i ti tyí'hue'tacare'ej, tí'ij ooj júuricaj, a'yaa pu tyu'taxájtaca' ti huéicaj xicáj jitze huatájuuritaj.

64 A'íj pu jin, pata'aj tyu'ta'íjtaj mej mij tyú'cha'íin jo'tij ja'vá'nami' 'asta na'aj quee mu tyo'jó'me'en huéicaj xicáj. Na'ríj quee i'ríj maj aje're'nyej mej mij jaanáhua'an i tyévira' a'íimaj i maj jamuán huací'ca'aj, aj mu mij a'yan tyihuo'té'exaatye'sij i tyeítsee tíjin pu'ríj huatájuuriaca'. Ajta jéetze' pu je'ej pua'aj tye'mej quee tí'ij anaquéj tyu'hué'taca'.

65 Aj pu'ij Piláato a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—A'yaa pu tye'mej, metyí'cha'íj mu muá'ju'un. Séricuj mua'aj siata'aj tyámua' uyó'uurej, je'ej siaj tyeeyí'tin, tí'ij quee a'tíj jamuarie'ej i tyévira'.

66 Mati'ij mij jo'cáj, majta tyámua' jáaruuj tí'ij quee a'tíj ja'antácuunaj, majta a'áa huojotyáhuui i xantáaru'uj mej mij tyú'cha'íin.

28

Tí'ij i Jesús huatájuuriaca'

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Tí'ij tya'náara'aj a'ájna xicáara' i maj jitzán juso'pii, tapuá'risima'caj pu tí'ij a'íjna i Mariia, Magdala ti já'ma'can, ajta i síj i Mariia, a'úu mu ujó'ju' mej mij yo'tyéesej jo'maj yo'tyá'avaataca'.

2 Aj pu'ij jiye'tzín ca'nyíin jin huatóoca'tzij i chuéj, jí'nye síj ti tajapuá tyí'huíire' pu aje'cáanyej i jútye', a'áa pu jo're'nyej jo'maj yo'tyá'avaataca' i Jesús tí'quij ja'anta'íj i tyetyéj i tí jin eetyánami'huaca'aj jo'tij jóocun, ajta a'áan japuan jo'ojyíxij.

3 A'íjna i tí tajapuá tyí'huíire' naa pu tyi'tyatóatiyi'caa tí'ij maj tyóona'axcava'ra'an, ajta naa cuéeinavi' tyi'tyéchajca'aj tí'ij i séerij.

4 Mati'ij jaaséj a'íimaj i xantáaru'uj i maj tyí'cha'íica'aj, huápuí'ij mu tyu'tátziin majta juviváaca'aj a'íj mu jin eetavátzij, yaa pu cuxáa muáacuuj.

5 Ajta i tí tajapuá tyí'huíire', a'yaa pu tyihuo'té'exaa a'íjma i úuca a tíjin:

—Caxu tyí'tziinye'ej. Nyáaj nu jamua'reej siaj a'íj tyáhuoonyij i Jesús, i maj jó'tatee.

6 Capu yajá'hua', jí'nye pu'ríj huatájuuriaca', a'ájna tí'ij tyaataxájtaca'. Musio'vá'ju' siata'aj jaaséj jo'maj yo'tyéetyej.

7 Séricuj jiye'tzín jime' siata'aj huo'té'exaatye'en a'íjma i maj jamuán huací'ca'aj a'yan tíjin: “Pu'ríj huatájuuriaca', a'áa pu jooméj a'ájna a Galillea tí'ij ajtáhua'aj a'áa huaja'ajsiire'en.” A'íi pu nye jitze juxié'va'ca'aj i nyaj nyerij jamuaaté'exaa.

⁸ Majta a'íimaj i úuca a ca'nácan mu jo'cáj, móoche' mu tyí'tziinya'ca'aj, majta jéehua jutyamua'va'ca'aj, a'íi mu mij jo'huáchajraa mej mij huojot'é'exaatye'en a'íijma i maj Jesús jamuán huacáj.

⁹ Aj pu'ij jiyet'zín i Jesús huatóosejrataca' a'íijma jimi i úuca ajta je'en huo'tatyójtje. Aj mu mij i úuca ajtyáxiiriaca' majta ja've'vi'raxij i icájra'an jitze, majta jaatyánajchaca',

¹⁰ aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa j tijn:

—Caxu tyí'tziinye'ej. Séricuj siata'aj huojot'é'exaatye'en i nye'ihuáamua' maj jó'ciinyej a'ájna a Galillea, a'áa mu nyeje'seejran.

Je'ej maj tyu'taxájtaca' i xantáaru'uj

¹¹ Móoche' mu huaju'caj a'íimaj i úuca, mati'ij séecan i xantáaru'uj i maj tyí'cha'iica'aj a'áa ja'rá'aj a chájta', aj mu mij néijmi'i huo'té'exaa a'íijma i maj puaríij tyí'ijtye' je'ej ti tyi'táj huaríj.

¹² Majta i maj tyí'ijta i tye'yúuj tzejta', a'íi mu tyúusiij hua' jamuán i huásij, mej mij jaaxá'pu'i'ntare'en je'ej maj ye'ej huárinyij. Aj mu mij jéehua túmii huo'ta' a'íijma i xantáaru'uj,

¹³ a'yan metyihua'ixáaty'e'ej tijn:

—A'yaa xu mua'aj tyu'taxá j tijn tíca' ímuáj siati'ij tyacu'tzísima'caj, a'íimaj i maj Jesús jamuán huací'ca'aj a'íi mu aje're'nyej mati'ij mij jaanáhuaj i tyévira'.

¹⁴ Ajta tipua'aj jáamua'reej i tajtúhuan je'ej ti tyi'táj huaríj, ityáj tu a'yan tyaat'é'exaatye'ej ti'ij quee tyi'táj je'ej jamuá'uurej mua'ajmaj.

¹⁵ Majta a'íimaj i xantáaru'uj mati'ij ja'ancuria'aj i túmii aj mu mij a'yan huaríj je'ej maj tyihuo'ta'íj. Ti'ij na'aj yatij je're'nyej, a'yaa mu tyí'xaj néijmi'que' a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can ti a'yan tyi'ja'yájna.

Jesús pu tyihuo'ta'íj i maj jamuán huacáj
(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Majta i maj tamuáamuata' japuan síj ará'axcaa, a'áa mu jó'ju' a'ájna a Galillea, a'áa mu ja'rá'aj jiríj jitze ti'ij anaquéej tyihuo'té'exaa j a'ájna i Jesús.

¹⁷ Ajta mati'ij jaaséj a'íjci i Jesús, aj mu mij tyámua' tyaatá', majta séecan camu tyá'tzaahuatya'ca'aj ti a'íin pué'eenye'ej.

¹⁸ Aj pu'ij Jesús ajtyáxiiriaca' hua' jimi ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa j tijn:

—Dios pu arí néijmi'i tyinaatá' nyej nyij néijmi'i jin antyínyamua'reeriaj u tajapua' nyajta íiyan cháanacaj japua.

¹⁹ Siata'aj sij jo'cáxi'in néijmi'que' i cháanacaj japua siaj sij huó'ixaatye'en i tye'ítyee mej mij na'rá'astijre'en, siajta huó'íiraj nyúucaritze' i ti nyavástara', siajta nyúucaritze' i yójra', siajta nyúucaritze' i júuricama'ra' i Dios,

²⁰ siajta huo'mua'tyej mej mij néijmi'i ja'rá'astej je'ej nyaj nyeríj tyajamuaamuá'tyej. Nyajta nyáaj a'yaa nu ja'mua jamuán séeria'aj na'mej ti'ij na'aj yutij jo'que'tij ja'mej 'asta na'aj quee néijmi'i tye'entyipua'rej íiyan cháanacaj japua.

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'ájna i San Marcos

Juan pu tyihuá'ixaatye' a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ A'yaa pu éenye'que' huatyóochej i nyúucarij ti jaxaj a'íjci i Jesús i Ciríistu', yójra' ti pué'een i Dios.

² A'yaa pu tyo'yú'xaca' a'ájna i Isaías i ti arí á'tyeej ti tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can tijin:

A'tíj nu huata'ítij anaquéecan ta'aj a jime' tyu'taxáj, ti'ij tyámua' tyimuáa'uurijtze'.

³ A'áa pu ja'vá'namuajre' i nyúucarij jo'tij quee já'tyi'tij, a'yan tijin: "Tyámua' xu jáa'uurej i juyáara' i tavástara', xaatajé'yitzi'tye' i juyáara'."

⁴ A'áa pu jo'tóosejrataca' i Juan i ti huá'iraca'aj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij, a'yaa pu néijmi'caa tyú'ixaa'aj maj tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi majta je'en huái'huaj, ti'ij i Dios tyihuo'tú'uunyi' i maj quee xá'pui' huaríj a'íjci jimi.

⁵ Néijmi'i i tyeítsee a'áa maj tyaja'ránamuaj a judea majta a Jerusalén a'íi mu aje're'nyinyiica'aj mej mij jáanamuj. Mati'ij mij jaataxájtaca' i maj quee xá'pui' huaríj i Dios jimi, aj pu'ij i Juan huo'íiri' a'ájna i játya'naj jitze ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Jordán.

⁶ Ajta a'ájna i ti tyí'chajca'aj i Juan a'íj pu jin tyí'taavijhuaca'aj i caméeyuj ju'xa' jime', ajta navíj jin ahuóoji'ca'ca'aj, ajta vítzi'ci' ci'macaria'aj, ajta sarátsee cua'caria'aj itzitáj maj huáxoo.

⁷ A'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj tijin:

—Síj pu ooj yaja've'mej ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee nyequee nyáaj, capu nyéetzi'j a'yan tyí'nyaci'puaj nyej nyij ja'ajta'í'pu'xi'in i ca'quéera'an.

⁸ Nyáaj nu nyeríj jamuáa'íiri' i jájtyíj jime', ajta a'ájna a'íj pu jin já'mua'íiran i júuricama'ra' i Dios.

Jesús pu huái'huaca'
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ A'yaa pu a'ájna tyu'ríj, Jesús pu a'áa ja'rájraa a Nazaret, chájta' a'áa ti ja'ajtyáma'can a Galilea, aj pu'ij i Juan jáa'íiri' i játya'naj jitze ti a'yan ántyapuaj tijin Jordán.

¹⁰ Ti'ij na'aj i Jesús tye'táara' i jáata', aj pu'ij jaaséj ti antacúj i tajapuá' ti'ij ij a'íj huaséj i júuricama'ra' i Dios ti aje'cáma'ca'aj, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij cúcui'.

¹¹ Ajta je'en nyúucarij huánamuajri' ti uje'cánamuajrej u tajapuá', ti a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

—Muáaj paj a'íin pué'een i nyiyóoj i nyaj jéehua jaxie've', i nyaj nyajta ja'antyi'huoj.

Ti'ij i Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj jo'tij quee já'tyi'tij
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Ti'ij a'yan tyu'ríj, aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios yo'ví'tij i Jesús a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij.

13 A'áa pu'ij huá'puatyej xicáj já'tyeej, jo'maj tyi'tyán jo'cí'ca'aj simuáruunyij, ajta i tyiyáaru' tyí'tyasa'ca'aj tí'ij i Jesús ootyá'itzeere'en i Dios jimi, capu a'yan tyá'raa a'íi mu jaatyáhuui i maj tyí'huiire' i tajapuá Dios jimi.

Jesús pu huatyóochej ti tyu'muárie'en a'ájna a Galileea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

14 Tí'ij eetyanámi'huacaj i Juan, aj pu'ij i Jesús ajo'ré'nyej a Galileea a'áa pu huojó'ixaa i Dios nyuucaaj.

15 A'yan tijin:

—Pu'ríj tya'rá'aj a'ájna i xicáara' jitze i ti a'yan tyí'iteeria'ca'aj tí'ij i Dios tyu'ta'íjtaj i cháanacaj japua. Siata'aj tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi siajta jitzán tyú'ca'nyej i nyúucaria'ra'.

Jesús pu muáacuacaa huatajé i maj cue'tzi'puacaa

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

16 Tí'ij Jesús a'áa ja'ajtyama'caj a'ájna véjri' jo'tij ja'vá'asej i jájtyij ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Galileea, aj pu'ij a'íj huaséj i Simón ajta i Andrés ihuáaria'ra' ti pué'een. A'íi mu a'íin pué'eenye'ej i maj cue'tzi'puacaria'aj, a'áa mu mij jo'hua'naaj i tápi'narij.

17 Jesús pu a'yan tyihuo'tajé tijin:

—Musio'té'yi'ij nyaj jamuán, nyáaj nu já'muamua'tyej siata'aj huo'tájeevej i tyeítyee nye jimi.

18 A'áa mu mij tyojopíj i tápi'narij mati'ij mij jamuán jo'cíj i Jesús.

19 Tí'ij té'ej áyee jo'ré'nyej, Jesús pu a'íj huaséj i Santiago ajta i Juan ihuáaria'ra' ti pué'een, a'íi pu hua'yojmua' i Zebedeo, a'áa mu ja'rátya'ca'aj i báarcuj jitze tyámua' metyi'uuriáaj i tápi'narij.

20 Aj pu'ij i Jesús huo'tajé, a'áa mu mij yooríeej i jutáataj Zebedeo i séecan jamuán i maj jahuiiria'ca'aj, mati'ij mij Jesús jamuán jo'cíj.

A'ájna i tyévíj tyiyáaru' ti tzajta' ú'sejria'ca'aj

(Lc. 4:31-37)

21 Aj mu mij a'áa ja'rá'aj i chájta' ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Capernaúm, a'ájna i xicáara' jitze mati'ij juso'pii, aj pu'ij i Jesús utyájrurij i tyeyúuj tzajta', ti'quij huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej.

22 Majta i tyeítyee je'ej mu tyityo'tóomuajtyaca' je'ej ti tyihuá'mua'tyajca'aj, ji'nye a'yaa pu tyi'tyáxajtasima'aj tí'ij i ti va'cán jin tyi'tyéjvee, capu a'yan mati'ij i maj tyihuá'mua'tyajca'aj a'íjci jitze i yu'xarij i maj jin tyí'ijta.

23 A'úu pu síij tyáati' jo'tyávaaca'aj i tyeyúuj tzajta' i tyiyáaru' ti tzajta' séjria'ca'aj, a'íi pu'ij a'yan tyu'tanyúj

24 tijin:

—¿Ji'nye tyi'tíj pa'uurej tajimí Jesús Nazaret paj já'ma'can? ¿Nyi a'íj jin mu po've'mej paj ta'antyípuá'ritye'en? Nyámuamua'tye a'tíj paj pué'een, nyajta jamua'reej paj a'íin pué'een i paj néijmi'i jin tyámua' een i Dios jimi.

25 Aj pu'ij Jesús jajtyá'xij i tyiyáaru', a'yan tye'ixáatye'ej tijin:

—Capáj ave'nyuucan iirájra' mu tyévíj tzajta'.

26 Tí'quij i tyiyáaru' jaatacá'tzij i tyévíj ca'nyíin jime', aj pu'ij ca'nyíin huajíjhuaca' i tyiyáaru' ti tzajta' ú'sejria'ca'aj i tyévíj ti'quij iirájraa.

²⁷ Néijmi'i mu tyu'tátziin, majta a'yan tyúu'ihuo'raca'aj séej jamuán ajta séej a'yan tijin:

—¿A'tanyij pué'een a'mújna? Ti'ij jájcuan jin tyí'mua'taj, ajta je'en naa tyu'xáxa'aj ti'ij i ti va'cán jin tyi'tyéjvee. A'íi mu majta ja'tzaahuaty'e' i tyiyáaru' je'e'j ti ye'e'j tyihuo'tájeevij.

²⁸ Ajta je'en jiye'tzín néijmi'que' huámua'reeri'huaca' ti'ij na'aj a'ájna a Galileea je'e'j ti tyi'tij huáruuj i Jesús.

Jesús pu tyáahuaj i mu'nyáara' a'íjci i Simón

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Mati'ij irráacij i tyeyúuj tzejta', Jesús pu hua' jamuán jo'mej a'íjma i Santiago ajta i Juan jo'maj ja'chej i Simón ajta i Andrés.

³⁰ A'íi pu a'áa jóoca'tyíi i mu'nyáara' i Simón, tyí'cui'ca'aj a'ájna puístaca'aj. Aj mu mij jaaté'exaa i Jesús,

³¹ a'íi pu'ij ajtyáxi'riaca' jimi, ti'ij ij jajví' i muáca'ra'an jitze ajta je'en ja'ajriáj, aj pu'ij jiye'tzín huatyápua'riaca' i ti puístaca'aj ajta je'en huatyóochej ti'ij tyihuó'cue'tyej.

Jesús pu jéehua tyihuó'huaa i maj tyí'cucui'ca'aj

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Ti'ij huaré'chuixarij aj mu mij néijmi'caa ajóovi'tijxi i Jesús jimi a'íjma i maj tyí'cucui' majta i tyiyáaru' maj hua' tzejta' ú'sejria'ca'aj,

³³ Néijmi'i mu mati'ij mana'aj a'áa maj jo'cháatimee a'áa ja'tyúusi i pua'quéj jo'tij je'tyenyinyi'ij,

³⁴ Jesús pu néijmi'caa tyú'huaaj i tyeítyee i maj tyí'cucui'ca'aj, ajta jéehua hue'rá'ityaca' i tyiyáaru'uj i maj hua' tzejta' ú'sejria'ca'aj, capu ajta hua'tá'caria'aj maj huatányuunyij i tyiyáaru'uj, ji'nye a'íi mu jamua'ajcaa a'tij ti pué'eenye'ej.

Jesús pu huó'ixaaj i Dios nyuucaaj a'ájna jo'maj jóosi'rii

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Iiya' pu'uj, ti'ij óoche' huatíca'caj, Jesús pu ájchej ti'quij eerájraa a'ájna a chájta' ta'aj ij jusíj huatyényuunyij a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij.

³⁶ Ajta a'ájna i Simón majta i maj jamuán huajú'ca'aj, a'íi mu uyó'huoosij i Jesús,

³⁷ ajta mati'ij jáatyoj a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Néijmi'i mu muahuoo.

³⁸ Ajta a'ájna a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Che'réd tyiche' áyee jo're'nyej a'áa ti véjri' huaca'aj, a'áa nu nyajta huajo'té'exaatye'ej i nyúucarij, ji'nye a'íj nu jin mujo've'mej.

³⁹ Jesús pu'ij néijmi'que' huáraa a'ájna a Galileea, hua'ixáatya'aj i nyúucarij jo'maj jóosi'rii ti'ij na'aj a'áa ti huaca'aj, ajta tyihua'huáatya'aj i tyiyáaru'uj ti hua' tzejta' séjria'ca'aj.

Jesús pu séej tyú'huaaj ti cá'atzaj

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Síij pu i tyáati' ti tyí'cui' ti cá'atzaj a' uré'nyej i Jesús jimi, tyitunútaj pu'ij ti'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Típua'aj a'yan petya'ajxie'vi'ra'aj, tyináahuaatye' i nyaj tyí'cui'.

⁴¹ Jesús pu ja'ancu'vaxij, ti'quij jumuáca' jin ja'ajtamuariej ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa nu tya'ajxié'vi'ra'. Pata'aj huarúj.

⁴² Aj pu'ij huatyápua'riaca' i ti jin tyí'cui'ca'aj, ti'quii naa éenye'ej ta'raj.

⁴³ Ajta je'en i Jesús jaata'ityaca' a'yan jéehua tye'fícatye'ej tijin:

⁴⁴ —Cási', capáj a'tij ixaatye'ej, sulu áricuj pata'aj huata'sejrataj a'íjci jimi i puaríj, pajta tyu'támu'vejritaj, a'yájna ti'ij tyu'ta'íjtaca' i Moisés, mata'aj mij a'íimaj jáamua'reej i puariiij tijin papu'rij huarúj.

⁴⁵ Ajta a'íjna i tyéviij ti'ij jó'raa je'en pu huatyóochej ti yo'xáatajra'nyij je'ej ti tyi'táj jimi huaríj. A'ij pu jin quee che' i'riitaca'aj ti i Jesús utyájrutyej i ti huachájtatajme, sulu a'áa pu jó'yi'caaj jo'tij quee ja' a'tíj, majta i tyeítýee a'náj tina'aj mu a'áa je're'nyinyiica'aj jo'tij je'ej jé'eenye'ej i Jesús mej mij jaaséj.

2

Jesús pu séej tyú'huaaj i ti quee tyéchavaaj

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Tyoomá'caj a'chu pua'an xicáj, Jesús pu ajtáhua'aj a'áa jo'tyájrurij a Capernaúm. Mati'ij jáamua'reeri' ti a'áa je'rácatyii i chi'táj,

² jéehua mu i tyeítýee tyúusiij, camu che' á'vejrica'aj a'ájna a ti je'tyényinyi'ij, ajta i Jesús huá'ixaatya'ca'aj i nyúucaria'ra' i Dios.

³ Aj mu mij mamuácuaj i tyeítýee séej ajo're'nyijtye i ti tyí'cui' ti quee tyéchavaaj.

⁴ Ajta jéehua mu i tyeítýee eetyóosiiria'ca'aj a ti je'tyényinyi'ij a'íj pu jin quee i'riitaca'aj maj ajtyáxiirej jo'tij i Jesús jo'tyávaaca'aj, aj mu mij antycíj i chi'ij japua, mati'ij mij ja'náacuj aj mu mij ju'cájtóo i ti tyí'cui'.

⁵ Ti'ij i Jesús huo'séj maj tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'yaa pu tyaaté'exaa i ti tyí'cui' tijin:

—Nyiyóoj, pu'rij i Dios tyimuaatú'uunyi'ri' i paj jin quee xá'pui' huaríj.

⁶ Séecan mu a'áa ja'ajtyá'ca'aj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyi'ijta, a'íi mu mij a'yan tyi'riá'mua'aj tijin:

⁷ “¿Ji'nye tyóoca'nyej ti'ij a'yan tyi'xajtaj a'mújna? Nyúucaria'ra' pu je'ej pua'aj namuajre' i Dios jimi. A'íi pu'uj i Dios jaayí'tin ti'ij tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzee.”

⁸ Ajta i Jesús pu jáamua'reeri' je'ej maj ye'ej tyí'mua'ajcaa, a'yaa pu'ij tyihuo'ta'ihuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye siaj sij a'yan tyí'mua'tzej?

⁹ ¿Tyi'tanyí quee tyési', nyi nyaj a'yan tyaaté'exaatye'en i tiquee tyéjchevej yee: “Nu'rij tyimuaatú'uunyi'ri' i paj jin quee xá'pui' huaríj i Dios jimi”, nusu nyaj a'yan yee: “Ájchesij, pajta ja'antyi'í'ij mua' utáatzij pajta je'en jó'ra'nyij”?

¹⁰ A'yaa nu nyij tyajamuaataséjratye'sij ti i yójra' i Dios ajta a'íjna jin antyúumua'reej iyan i cháanacaj japua ti'ij tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzeerej i Dios jimi.

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i ti quee tyéchavaaj tijin:

¹¹ —A'yaa nu muéetzij tyí'mua'ixaatye', ájchesij, pata'aj ja'antyi'í'ij mua' utáatzij, áricuj jo'paj ja'chej.

¹² Aj pu'ij i ti tyí'cui' ájchej, aj pu'ij jatyíj i ju'utáatzij ti'quii jó'raa, néijmi'i metyi'séeracaj i tyeítýee. Aj mu mij néijmi'i je'ej tyityo'tóomuajtyaca' majta tyaatatyójtzi'rej i Dios, a'yan metyi'xáataj tijin:

—Catu a'náj tyi'tíj a'yan tyu'séj.

Jesús pu jaatajé a'íjci i Leví
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Aj pu'ij ajtáhua'aj i Jesús a'áa jo'mej jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij, majta i tyeítyee jimi mu ajtyáxiiriaca', a'íj pu'ij tyihuá'mua'tyajca'aj.

¹⁴ Tí'ij a'áa joomá'caj a'íj pu huaséj i Leví, yójra' ti pué'een a'íjci i Alfeo, a'úu pu je'rácatyii jo'maj huaja'jijve' i maj tyí'ti'ijcicaria'aj i Roma pujmua'. Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

Aj pu'ij i Leví ájchej ti'quij jamuán jo'mej.

¹⁵ Aj pu'ij a'yan tyu'ríj tí'ij i Jesús a'áa tyaja'cuaj'cáj jo'tij ja'chej i Leví, majta jéehua i maj huá'jijva'ca'aj i maj tyí'ti'ijcicaria'aj, majtáhua'aj séecan i tyeítyee i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee, a'íj mu majta tyí'cua'ajcaa i méesaj japua, jamuán i Jesús majta i maj jamuán huacíj, jí'nye jéehua mu i maj Jesús jamuán huajú'ca'aj.

¹⁶ Séecan mu i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, i maj fariseos pué'een, mati'ij jaaséj ti i Jesús hua' jamuán tyí'cua'ajcaa, a'yaa mu tyihuo'ta'íhuo'ri' i maj jamuán huacíj i Jesús tíjin:

—¿Ji'nye een jime' a'ájna i ti tyaja'muamua'tyej tyí'cua'caa a'íjma jamuán i maj tyí'tyejijve' ajta hua' jamuán i maj jéehua já'itzeere'?

¹⁷ Jesús pu huó'namuajri', aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—A'íimaj i maj quee tyí'cucui' camu a'íjci jimi ajo'ré'nyesij i ti tyí'hua'tacaa, sulu a'íimaj mu ajo'ré'nyej i maj tyí'cucui'. Canu nyáaj a'íjci jin mu jo've'mej nyej nyij a'íjma huatájeevej i maj tyámua' een, sulu a'íjma i maj jéehua ootyá'itzee i Dios jimi.

A'íj mu jaata'íhuo'ri' i Jesús je'ej maj tyityahuóo'itzi've'en
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Séej mu a'yan tyúu'itzi'va'ca'aj a'íimaj i Juan maj jamuán huací'ca'aj, majta i fariseos, aj mu mij séecan i tyeítyee aje'ré'nyej i Jesús jimi mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—A'íimaj mu ju'itzi'vee i Juan maj jamuán huací'ca'aj majta i fariseos, ¿ji'nye mej mij quee ju'itzi'vee i maj ajamuán huací'ij?

¹⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—¿Nyiquij i'ríj maj ju'itzi've'ej i maj huo'tá'inyej mej mij tyu'yé'este a'íjci jime' ti síj huatyényeíichij, tí'ij i ti huatyényeíichij ooj hua' jamuán ajo'tyávaacaj? Tipua'aj ooj hua' jamuán ajo'tyávaacaj i ti huatyényeíichij, capu je'ej tyí'riaj maj ju'itzi've'ej.

²⁰ Ajta a'yaa pu atyojo'ré'nyesij i xicáara' i maj jitzán já'vi'tin i ti huatyényeíichij, tí'ij a'ájna atyojo'ré'nyej, aj mu mij ju'itzi've'en.

²¹ Capu a'tíj jaacu'nya'puan i cáanarij ti mí'ma'can i cáanarij jime' ti jájcuaj, jí'nye huatyátzu'taj i cixurij ti jájcuaj tí'ij huatyájo'sinyi'huaj, aj pu'ij ja'násujtza'naj i ti mí'ma'can, tí'quij jéetze' va'tíj anasúutza'nyij ja'mej.

²² Camu majta i nahuáj ti jájcuaj ucáto'sij i cíxo'rij tzejta' ti uriá'cue'rijhua, jí'nye a'íj pu újmue'rij tí'quij ootátzaanyij i cíxo'rij ti uriá'cue'rijhua, aj pu'ij jó'vesij i cíxo'rij ajta i nahuáj. A'íj pu jin juxie've' maj ju'cájo'nyij i cíxo'rij tzejta' ti jájcuaj i nahuáj ti ajta jájcuaj.

A'íi mu jí'ijtzaanaxij i tyeríucuj i Jesús maj jamuán huacíj a'náj mati'ij pua'aj juso'pii

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ A'ájna xicáara' i maj jitzán juso'pii, Jesús pu a'áa jooma'ca'aj jo'tij tyeríucuj ja'huasti', majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, mati'ij a'áa jooju'uj, a'íi mu huatyóohuij maj jí'ijtzaanaxi'in i muéeya'ra' i tyeríucuj.

²⁴ Majta i fariseos a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' i Jesús tijin:

—Cási', ¿ji'nye mej mij a'yan ricij i maj ajamuán huaci'ij je'ej tiquee tyíi'rij ti a'tíj a'yan rijcaj a'ájna i xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii?

²⁵ Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿Nyi sequée mua'aj a'náj jo'jíjvej i yu'xarij jitze je'ej ti huaríj i David tí'ij huataí'cuataca', majta i maj jamuán huacíj?

²⁶ Tí'ij a'ájna i Abiatar puaríj jin tyi'tyaváacaj, David pu utyájruij i tye'yúuj tzejta' ti'quij jáacuaj i páan i maj jaatámu'vejritaca' i Dios jimi, i maj a'íi mana'aj jacua'caria'aj i puaaríj, ajta je'en a'íijma huacue'ej i maj jamuán huajú'ca'aj.

²⁷ Ajtáhua'aj pu i Jesús a'yan tyihuo'íxaaj tijin:

—A'ájna i xicáara' i maj jitzán juso'pii a'yaa pu tyo'xá'pui'intari'huaca' tí'ij huotyáhuiire'en i tye'íyee, camu mej mij i tye'íyee jaatyáhuiire'en a'íjci i xicáara' i maj jitzán juso'pii.

²⁸ A'íj pu jin i yójra' i Dios a'ájna jin antyúumua'reej i xicáara' i maj jitzán juso'pii.

3

A'íjci jime' i a'tíj ti ciyáaxara' i jumuáca' jitze

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Aj pu'ij i Jesús ajtáhua'aj a'uún jo'tyájruij i tye'yúuj tzejta', sñij pu tyáati' a'uún jo'tyávaaca'aj ti ciyáaxara'ca'aj i jumuáca' jitze.

² A'íi mu mij i fariseos ja'eeva'ca'aj a'íjci i Jesús mej mij jaaséj tipua'aj tyáahuaatye'en a'íjci xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii, mej mij a'íjci jin tyi'tíj jitzán ujpuá'ritye'en.

³ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaatajé a'íjci i ti ciyáaxara' i jumuáca' jitze tijin:

—Ájchesij iye'ej jé'ta' huatyéjchaxij.

⁴ Ajta je'en a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' i séecan tijin:

—¿Tyi'tanyí jin je'ej tyíi'rij tí'ij a'tíj a'yan huárinyij a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii, nyi ti tyámua' huárinyij, ca' ti je'ej pua'aj huárinyij? ¿Nyi maj séej tyú'huaatye'en ca' maj séej antyipuá'ritye'en?

Majta a'íimaj camu je'ej tyu'taxájtaca'.

⁵ Aj pu'ij Jesús huo'séerajraa nyu'camui'ij, ajta huatóoxaamujrityej a'íijma jimi i maj quee jaxie'va'ca'aj maj jáanamuaaj, ti'quij a'yan tyaatajé a'íjci i tyáataj tijin:

—Huatátzaaraj mua' muáca'.

Aj pu'ij i tyáati' jaatátzaaraca' i jumuáca' ti'quij huarúj.

⁶ Aj mu mij a'íimaj i fariseos iirácij, mati'ij mij huatyóohuij maj jaaxá'pui'intare'en a'íijma jamuán i maj Herodes jitze ajtyáma'can je'ej maj ye'ej huárinyij mej mij jaajé'caj a'íjci i Jesús.

Jéehua mu tye'íyee a'áa ja'tyúusi' jo'tij ja'vá'asej i jájtyij

⁷ Aj pu'ij i Jesús jó'raa, hua' jamuán i maj jamuán huacj, a'áa pu'ij ja'rá'aj jo'tij ja'vá'asej i jájtyij. Jéehua mu majta i tyeítyee i maj a'áa huacháatima'caa a Galillea jamuán huajú'ca'aj.

⁸ Mati'ij jáamua'reeri' je'ej ti va'cán jin tyi'muarie'ca'aj i Jesús, jéehua mu ujo'vá'ju' a'áa maj ja'ráacij a Judea, majta a Jerusalén, majta a Idumea, majta a Tiro, majta a Sidón, majta i maj Jordán já'ma'can.

⁹ Aj pu'ij jin i Jesús a'íjma huata'ij i maj jamuán huacj maj báarcuj jáahuaviitze'en, ti'ij jitzán atyéyixi'in mej mij quee i tyeítyee jatzíinajyi'can.

¹⁰ Ji'nye pu'rj jéehua tyihuo'huaatya'ca'aj i maj tyí'cucui'ca'aj, a'ij mu jin i maj tyí'cucui' ajtyáxiiriacá' mej mij ja'ajtamuarie'en a'íjci i Jesús.

¹¹ Ajta mati'ij i maj tyiyáaru'uj hua'tzajta' séjria'ca'aj jaaséj i Jesús, a'íi mu jimi tyítunutaxij majta a'yan tyí'tyejijhuaca'aj tijin:

—Muáaj paj yójra' pué'een i Dios.

¹² Ajta i Jesús pu a'yan tyihuo'ta'ij maj quee jaxajta hua' tzajta' i tyeítyee a'tij ti pué'een.

Jesús pu hua'antýíhuoj a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Aj pu'ij i Jesús a'áan jo'ojnyéj i jirij japua, aj pu'ij huo'tajé a'tyán maj ja'ránajchaca'. Mati'ij néijmi'i tyúusiij,

¹⁴ tamuáamuata' japuan hua'puácaa pu antýíhuo, mej mij jamuán huac'ca'an ajta ti'ij huo'ta'íjtye'en mej mij jaariá'xaj i Dios nyuucáaj. A'yaa pu'ij huo'tamua'aj tijin i maj tyu'ta'íjtye'ri,

¹⁵ ajta a'íjna jin tyihuo'ta'ij mej mij antyúumua'reeriaj maj hue'rá'ityej i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' séjre' i tyeítyee.

¹⁶ A'íi mu mij a'ín pué'een i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej i ti hua'antýíhuoj: A'íjci i Simón, i ti ajta a'yan jaatamua'aj tijin Pedro,

¹⁷ a'íjci i Santiago ajta i Juan ihuáaria'ra' ti pué'een; a'íjma yojmua' i Zebedeo, i ti ajta a'yan huo'tamua'aj jime' tijin Boanerges a'yaa ti'ij huatóomua'aj tijin, Yójmua'mua' i maj tyényuuvej;

¹⁸ ajta a'íjci i Andrés, ajta i Felipe, ajta i Bartolomé, ajta i Mateo, ajta i Tomás, ajta a'íjci i Santiago, yójra' a'íjci i Alfeo, ajta i Tadeo, ajta i Simón i maj a'yan jatamuá'muaj tijin cananeo,

¹⁹ ajta a'íjci i Judas i ti a'yan tye'entyímu'tacaa tijin Iscariote, a'íi pu a'ín pué'een i ti aviítzij jin tyu'tátuiirej a'íjci i Jesús.

Tyi'tj mu jitzán ujpuá'rij i Jesús

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Aj pu'ij té'ej i Jesús chi'táj jo'tyájrupid, majta mu jéehua tyúusiij i tyeítyee, capu ij i'riitaca'aj ti hua' jamuán tyú'cua'nyij i maj jamuán huacj.

²¹ Mati'ij jáamua'reeri' i ihuáamua'mua' a'íjci i Jesús jo'tij je'ej jé'eenye'ej, a'íi mu a'áa jo're'nyej mej mij já'anvi'tij, ji'nye a'yaa mu tyí'xajtaca'aj ti arí huatyóotimue'ri'.

²² Majta a'íimaj i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta a'áa mu ja'ráacij a Jerusalén, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin: —Beelzebú, a'íjna i ti tyihua'íjtye' i tyiyáaru'uj, a'ij pu jitze juca'nyej a'mújna mu tyéviij ti'ij huo'tamuárite'en i tyiyáaru'uj.

²³ Jesús pu huo'tajé, ti'quii a'yan tyihuo'té'exaaq tijin: —¿Ji'nye tyí'rij ti i tyiyáaru' jusíj huatóomuaritye'en?

²⁴ Tipua'aj i maj séej chájta'naj jitze aja'chej jé'ta' muáaciñyey, camu che' á'tyeeren,

²⁵ ajta tipua'aj i tyeítyeristyamua'me'en i a'tíj jé'ta' muáaciñyey, camu majta che' á'tyeeren.

²⁶ A'yaa pu cha'tána'aj, tipua'aj jé'ta' muáaciñyey i tyeítyeristyamua'me'en i tyiyáaru' majta je'en tyúucui'nyij, camu che' á'tyeeren, sulu a'íi mu antyipua'rij.

²⁷ Capu je'ej tyí'rij ti a'tíj utyájrutyey jo'tij ja'chej i tu'huájca'nyey ti'ij tyi'tij jaanáhue', tipua'aj quee anaquéej jaatyáji'que'en, ji'nye a'yaa pu tyu'tái'riitarij ti'ij tyi'tij jaanáhue'.

²⁸ A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' ti i Dios tyihuo'tú'uunyi'raj néjimi'caa i tyeítyee i maj jin quee xá'pui' huaríj nusu tyi'tij maj je'ej pua'aj tyu'taxájtaca'.

²⁹ Ajta tipua'aj a'tíj je'ej pua'aj tyaataxáj a'íjci i júuricama'ra' i Dios, capu i Dios a'náj tyaatú'uunyi'raj, sulu a'íj pu jin jajpuéetzij ja'mej jusén jime'.

³⁰ A'yaa pu i Jesús tyu'taxájtaca', ji'nye a'yaa mu a'íimaj tyí'xajtaca'aj tijin tyiyáaru' pu tzajta' ú'sejria'ca'aj.

I náanajra' majta ihuáamua'mua' a'íjci i Jesús

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Aj mu mij a'áa ja'rá'aj i náanajra' majta i ihuáamua'mua' a'íjci i Jesús, a'áa mu mij jéjre' jo'tyu'úuj mati'ij tyu'ta'íjtaca' maj uyo'tájeevej.

³² A'íimaj i tyeítyee i maj a'áa ja'taquéetima'caa i Jesús jimi, a'íi mu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna a náanaj, majta a'ihuáamua' mu mapua'quéj jo'tyú'uu, a'íi mu muahuoo.

³³ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaq tijin:

—¿A'tanyíj a'íin pué'een i nyináana majta i nye'ihuáamua'?

³⁴ Aj pu'ij huo'séerajraa i tyeítyee i maj jimi ataquéetima'caj, ti'quii a'yan tyihuo'té'exaaq tijin:

—A'íi mu a'íin pué'een i nyináana majta i nye'ihuáamua'.

³⁵ Ji'nye a'tíj ti tina'aj ti a'yan ricij je'ej ti i Dios tyá'xie've', a'íi pu a'íin pué'een i nye'ihuáara' ajta nyaj náanaj.

4

A'íjna i a'tíj ti tyí'huastyaa

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Ajtáhua'aj pu i Jesús huatyóochej ti tyihuo'mua'tyey a'ájna jo'tij ja'vá'asej i jájtyij. Majta je'en jéehua i tyeítyee tyúusiij, Jesús pu'ij báarcuj jitze atyájraa a'áa ti jáata' ja'cáva'ca'aj, majta a'íimaj i tyeítyee a'áa mu ja'ajtyequéetima'caa a tij jóo'asej i jájtyij.

² Aj pu'ij jéehua tyihuo'ixaaj séej jime' i nyúucarij.

A'yaa pu tyihuo'muá'tyey tijin:

³ —Xáanamujari' a'íjci: A'tíj pu a'áa jo'mej jo'tij tyajá'huaste'.

⁴ A'áa pu jooma'ca'aj jatahua'náaj i ímue'rij, séecan pu'ij a'áa jo'vatziijraa i juyéj jitze, aj mu mij i pína'see jaaré'je'puj i ímue'rij.

⁵ Ajta séecan pu a'áa jo'vatzíjraa tyetyéj tzajta' jo'tij quee jéehua jo'choota', aj pu'ij jiye'tzín acáanyaxij i ímue'rij, jì'nye capu a'chu huácatyij i chuéj,

⁶ ajta tí'ij i xicáj eeré'nyej, aj pu'ij huariá'taj i tí arí ajnyéj, ajta quee a'chu ajo'canáana'ajma'caaj, a'íj pu jín huaria'huaj.

⁷ Ajta séecan i ímue'rij, a'áa pu jo'vatzíjraa i tzícare'ej tzajta', tí'ij i tzícare'ej huahuasej aj pu'ij ja'vá'naj i tí arí ajnyéj, a'íj pu jín quee huáciiriaca' i ímue'rij.

⁸ Ajta séecan pu a'áa jo'vatzíjraa jo'tij naa jo'éen i chuéj, a'íi pu'ij ajnyéj, ajta je'en jéehua huáciiriaca', séecan pu i ímue'rij a'yan tyi'ca'tyé'tya'ajma'caa i cúuxa'aj jitze síj tina'aj tya'ajtanyéj i ímue'rij a'chu seityéj japuan tamuáamuata' i jatzíj, ajta séecan a'chu huéecatyej, ajta séecan anxityej.

⁹ Jesús pu ajta a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Í maj iityanamúáarajmee, miche' tyámua' naa tyáanamuj.

Jì'nye een jime' séej nyúucarij jín tyihúa'mua'tyej

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Tí'ij a'yan tyu'ríj, Jesús pu jusíj a'áa jo'tyá'itzee, majta i maj hua' jamuán ajo'tyú'uuca'aj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íi mu a'yan tyaata'íhuo'ri' je'ej tí huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij tí jaaxájtaca'.

¹¹ A'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaj tijin:

—Mua'ajmaj pu i Dios tyajá'mua'ixaatye' je'ej tí tyí'een jo'tij a'íin tyejé'ijtaj, ajta a'íjma i maj jéjre' maj jo'tyú'uu, a'yaa pu séej nyúucarij jín tyihúa'mua'tyen,

¹² mata'aj mij quee tyi'tíj huaséj tyij majta ma'unyénje'rij, majta je'en quee tyi'tíj huánamuj, tyij majta iityanamúáarajme'nyij, camu mij majta ja'antzaahuatye'sij i Dios, tí'ij a'íin tyihuo'tú'uunyi'.

Jesús pu huá'ixaatye' je'ej tí huatóomua'aj i nyúucarij tí jaxaj a'íjci i a'tíj tí tyí'huastyaa

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi sequée yo'itéej xá'raa a'íjci i nyúucarij? ¿Jì'nye tyí'rij siaj sij yo'itéej xá'ra'nyij i séecan i nyúucarij?

¹⁴ A'íjna i ímue'rij tí huaste', a'yaa pu een tí'ij i a'tíj tí huá'ixaatye' i Dios nyuucaj.

¹⁵ Séecan mu i tyeítyee a'yan een tí'ij i ímue'rij juyéj jitze tí huavatzíjraa: a'íi mu mij tyámua' naa tyá'namuj i nyúucarij, ajta matí'ij janamuáaran a'íi pu i tyiyáaru' jiye'tzín huo'huári'raaca i nyúucarij i maj meríj jú'mua'reeriaca'aj i jutzájtaca'.

¹⁶ Majta séecan a'yaa mu een tí'ij i ímue'rij tyetyéj tzajta' tí huavatzíjraa: a'íi mu tyámua' naa tyá'namuj i nyúucarij majta jutya-mua've'ej ja'ancuriáa'sij,

¹⁷ ajta camu jéehua ajo'canáana'ajmee, camu mij juca'nyej, a'íj mu jín jajpuéetzij a'íjci jime' maj hua'xaahuari' i nyúucarij, na'ríj je'ej pua'aj mahuá'uuriaj, aj mu mij jiye'tzín yo'huá'xij i maj jitzán tyá'tzaahuatye'.

¹⁸ Majta séecan a'yaa mu een tí'ij i ímue'rij tí tzícare'ej tzajta' huavatzíjraa: a'íi mu janamuj i nyúucarij,

¹⁹ ajta jéehua pu hua' jitze juxie've' je'ej maj tyi'táj tyí'muarie', a'yaa mu tyá'xie've' maj jéehua tyí'toova'aj, majta jaxie've' maj néijmi'i tyí'ijcha'ij. A'íi pu hua' tzajta' huataséjre'sij, capu ij jaatá'sij ti jitzán huatyá'itzeere'en i nyúucarij.

²⁰ Séecan mu majta séejre' i maj janamuaaj i nyúucarij majta ja'rá'astej, a'íi mu mij jéehua tyu'tyáhuüre'sij, a'yájna tí'ij i ímue'rij ti huahuásti'huaca' jo'tij jo'jí're'en. A'íi mu mij a'yan tyu'tyáhuüre'sij tí'ij i ímue'rij ti huáciiriaca' a'chu seityéj japuan tamuáamuata' tí cure'tyé'tye'ejmee, majta séecan huéecatyej, majta séecan anxityej síij ajta síij.

A'ájna i tatzárij ti antyítáa i huooyij jitze
(Lc. 8:16-18)

²¹ Jesús pu ajta a'yan tyihuo'té'exaaj tjin:

—¿Niyiquij i tatzárij mua'antyítáeraj mej mij cajún jityej ye'rájchetyij, ca' mej mij utáatzij jityej ye'rájchetyij? Capu xaa nyu'uj, sulu áan mu ímuáj yo'ojchesij, ta'aj ij a' ímuáj atányeerí'cij.

²² A'yaa pu cha'tána'aj, capu tyi'táj jusén jin aviítzi'huaj ja'mej, sulu huataséjre'sij, na'ríij tyi'táj maj aviítzi' jin mua'reej i jumua'tzúra'aj tzajta' a'íi pu ajta mua'reeri'huan.

²³ Mu siaj iityanamuáarajmee, tyámua' xu naa tyáanamuaaj.

²⁴ A'yaa pu ajta tyihuo'té'exaaj tjin:

—Xaaséj tyi'táj siaj namuaaj. A'chu siaj mua'aj tyi'táj huo'tá'an i séecan, a'yaa pu cha'tána'aj i Dios mua'ajmaj tyajamuatá'sij, ajta je'en jéetze' tyajamuatá'sij.

²⁵ Ji'nye a'ájna i tí tyi'táj cí tyí'ijcha'ij, a'íi pu jéetze' tya'ancuriáa'sij, ajta i tí quee tyi'táj tyí'cha'ij, a'íj mu tyáa'ri'raj a'chu tí tyi'táj tyí'cha'ij.

I nyúucarij ti jaxaj a'íjci i ímue'rij ti huose'en

²⁶ A'yaa pu ajta tyihuo'té'exaaj i Jesús tjin:

—A'yaa pu tyí'een a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj tí'ij a'táj ti ímue'rij huahuástej i chuéj japua,

²⁷ tí a'yan cha'tána'aj tye'mej típua'aj tyáacusime'en a'ájna i a'táj, na'ríij atányeerij, capu jamua'reeren je'ej tí ye'ej tye'ejnyésij típua'aj tíca' na'ríij tújca a'íi pu i ímue'rij acányesij ajta je'en huose'en.

²⁸ A'íi pu i chuéj jusíj tyámua' joorej tí'ij acáanyej i ímue'rij, aj pu'ij ajnyésij i xámue'ra' ajta je'en huatámueeya'aj, tí'quij i muéeya'ra' jitze canyáatira'sij i jatzíj.

²⁹ Típua'aj arí i jatzíj huáca'naj aj mu mij jaariá'siire'sij, ji'nye pu'ríj tya'rá'aj a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán tyúutza'nyii.

A'ájna i nyúucarij ti jaxaj i mostáasaj jatze'
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ A'yaa pu ajta tyihuo'té'exaaj i Jesús tjin:

—¿Ji'nye ye'ej tyi'rij tyej tyij a'yan tyaataxáj je'ej tí tyí'een jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, tyi'tanyí tin a'yan huasé'rin?

³¹ A'yaa pu een tí'ij i mostáasaj jatze' tí i chóota' atyáhuasti'huaca'. A'íi pu a'ín pué'een i jatzíj tí jéetze' cíleen tí íyan séejre' i cháanacaj japua,

³² ajta tí'ij atyáhuasti'huaj i jatzíj, a'íi pu'ij huose'en tí'quij jéetze' uhuatí'tí'ij ja'mej quee i tí tyí'huasti', tyámua' pu viváajma'aj

tyi'tyáxamue'ej ja'mej, a'íj pu jin i'rítaj ja'mej maj i pína'see jitzán tyi'huóo'ito'tye' a'íjci jityej i ti huáqueenyi'iste'.

Je'ej ti ye'ej een jime' i Jesús tyihuá'mua'tyajca'aj séej nyúucarij jime' (Mt. 13:34-35)

³³ A'yaa pu i Jesús tyihuá'mua'tyajca'aj i nyúucaria'ra' i Dios, jéehua pu tyihuó'ixaaj séej nyúucarij jime', a'chu maj a'yan pújooriajva'aj mej mij ujó'itej muá'ra'nyij.

³⁴ Capu tyi'tíj huá'ixaatya'ca'aj tiquee a'yan séej nyúucarij jime', ajta a'íjmaj i maj jamuán huacíj tyámua' pu amitéeria'can jin tyihuá'ixaatya'ca'aj jujíme'.

Jesús pu jaatyápua'rij i áacaj ajta i jájtyij ti tyúuta'hua'aj (Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ A'ájna xicáara' jitze tí'ij tyechúmua'risima'caj, Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'j a'íjma i maj jamuán huacíj tíjin:

—Che'rój tyiche' antáçinyej után jitze pujmua'.

³⁶ A'áa mu'uj mij huaja'ajhua'xíi i tyeétyee mati'ij mij yo'ví'tij i Jesús i báarcuj jitze a'áa ti jo'tyávaaca'aj, majtáhua'aj mu séecan hua' jamuán ujó'ju' séecan báarcuj jitze.

³⁷ Aj pu'ij ca'nyíin jin huatá'aacariaca', tyámua' pu apúutzarij tyi'tyúuta'hua'aj a'íi pu'ij atyáxijrihua'aj i báarcuj jitze, pu'ríj ij tin avá'ajistisima'aj i báarcuj jitze.

³⁸ Ajta a'íjna i Jesús pu huatácuj hua'huarita' pujmua' i tyeétyee tyi'íjmú'tzij pu huáca'tyii. Aj mu mij jaajístej majta je'en a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Maeestro, çnyiquee a jitze juxie've' tyaj tyeríj tin atyáçui'sij?

³⁹ Aj pu'ij i Jesús ájchej tí'quij jaata'íjmuejri' i áacaj, ajta i jájtyij a'yan tyu'tajé tíjin:

—Capáj che' jujhua'naj. Huatyáapua'rij.

Aj pu'ij huatyáapua'riaca' i áacaj ajta je'en naa tyo'rióoje'yaca' i jájtyij.

⁴⁰ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa'j a'íjma i maj jamuán huacíj tíjin:

—çJi'nye siaj sij tyi'tziinye'? çNyí sequée xu tyámua' tyá'tzaahuatyé'?

⁴¹ A'íi mu mij tyámua' tyu'tátziin, majta a'yan tyúu'ihuo'raca'aj séej jamuán majta séej tíjin:

—çA'tanyíj pué'een a'mújna, mej mij majta ja'astej i áacaj ajta i jájtyij?

5

A'íjna i a'tíj Gadara ti já'ma'can (Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Aj mu mij után jitze pujmua' ja'rá'aj, a'yaa pu tya'rájtyapuaj tíjin Gadara.

² Tí'ij na'aj tye'táaraa i Jesús i báarcuj jitze, síij pu tyáati' jimi ajtyáxiiriaca' ti tyiyáaru' tzejta' ú'sejre'. A'íjna i tyáati' a'áa pu je'táaraa jo'maj i mu'chíttyee já'ava'tacaa,

³ j'i'nye a'áa pu já'chajca'aj. Capu i'riitaca'aj ti a'tíj jaatyáji'que'en, nyí cadéenaj jime'.

⁴ Mue'tíj mu'ríj ja'náji'ca'ca'aj i muáca'ra'an majta i icájra' jitze i cadéenaj jime', je'en pu jajtzá'na'aj, capu je'ej tyíi'riitaca'aj ti a'tíj jaamué'tin.

⁵ A'náj ti na'aj pu a'áa jo'chá'canya'aj i jírjítz jitze ajta jo'maj mui'chítýee já'ava'tacaa tújca ajta tíca', antýijíihua ajta tyetyéj jin curióoto'xa'aj.

⁶ Ajta tí'ij a'íj huaséj i Jesús, aj pu'ij ootatéj, tí'ij ij tyítunutaca' a'ájna véjri' jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús,

⁷ tí'quij a'yan tyaatajé ca'nyíin jime' tíjin:

—Capáj nyéetzij je'ej nyoorej, Jesús, i paj yójra' pué'een i Dios tí néijmi'que' tyí'íjta. A'yaa nu tyí'muahuvíij i Dios jitze ma'can paj quee puéjtzij nyata'care'en.

⁸ A'yaa pu tyí'xajtaca'aj, j'i'nye Jesús pu a'yan tyaatájeevaca'aj tíjin:

—Tyiyáaru' mu paj je'ej pua'aj metýoomua'rej, iirájra' mu tyévíj tzajta'.

⁹ Jesús pu a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Ji'nye pua'antýapuaj?

Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—A'yaa nu antýapuaj tíjin Legión, j'i'nye tyámua' tu tyí'tyamui'ij.

¹⁰ A'íi pu'ij a'yan jéehua tyá'huavíiraca'aj a'íjci i Jesús tíquee hue'rá'ityacare'en a'ájna.

¹¹ Ajta a'ájna véjri', jéehua mu i tuíxuj a'áa tyojóohuíiraca'aj,

¹² a'yaa mu mij i tyiyáaru'uj tyaatáhuavíiri' tíjin:

—Taata'ítýij i tuíxuj jimi taatá' tyej tyij hua' tzajta' utýájrutýej.

¹³ Aj pu'ij i Jesús huo'ta', matí'ij mij iirácij i tyiyáaru' i maj tzajta' séjria'ca'aj a'íjci i tyévíj, aj mu mij i tuíxuj tzajta' utýájrupij. Majta i tuíxuj a'yaa mu ará'axcaa a'chu hua'puaj ví'ra'aj, a'íi mu mij jo'huáachajraa a'ájna pujmua' jo'tij ja'ancátýee, aj mu mij ujvátzij majta je'en jáata' atýáavatzij a'áa mu mij néijmi'i atýájcuii.

¹⁴ Majta a'íimaj i maj hua'cha'íica'aj i tuíxuj a'íi mu tyu'tátziin, matí'ij mij jó'ju' maj tyojotaxáj i chájta', majta a'íjma i maj a'ímuáj antacháatimee. Aj mu mij aje're'nyej i tyeítýee mej mij jáamua'reej je'ej tí tyi'tíj huaríj.

¹⁵ Matí'ij a'áa jo're'nyej jo'tij je'ej jé'eenye'ej i Jesús, aj mu mij a'íj huaséj i tyévíj i tyiyáaru'uj maj tzajta' ú'sejria'ca'aj, a'áa pu jo'tácatyíi, capu che' jutímue'raca'aj, pu'ríj tyámua' éenya'ca'aj a'íjna i tyévíj. Jéehua mu i tyeítýee tyu'tátziin,

¹⁶ majta a'íimaj i maj jaaséj je'ej tí tyi'tíj huaríj, néijmi'i mu huo'té'exaa i tyeítýee je'ej tí tyáaru'j i tyévíj i tyiyáaru'uj maj tzajta' séjria'ca'aj, ajta je'ej tí tyi'tíj huó'ruuj i tuíxuj.

¹⁷ Aj mu mij huatyóohuíj i tyeítýee maj jaatáhuavíij i Jesús tí jó'ra'nyij a'ájna.

¹⁸ Tí'ij i Jesús atýájraa i báarcuj jitze, a'íjna i tyévíj tyiyáaru' maj tzajta' séjria'ca'aj, a'íi pu a'yan tyaatáhuavíiri' a'íjci i Jesús tí jaatá'an tí jamuán jó'me'en.

¹⁹ Ajta i Jesús capu jaatá', sulu a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Áricuj jó'ra' jo'paj ja'chej hua' jamuán a'ihuáamua', pajta je'en néijmi'i huo'té'exaatýee'en je'ej tí muáaruuj i tavástara', ajta je'ej tí tyimuá'ancu'vaxij.

²⁰ Aj pu'ij jó'raa i a'tíj, ajta je'en huatyóochej tí huo'té'exaatýee'en i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna tí a'yan tya'rájtyapuaj tíjin Tamuáamuata' tí Chájta'najmee, je'ej tí tyi'tíj huáaruuj jimi a'íjna i Jesús, néijmi'i mu i tyeítýee je'ej tyityo'tóomuajtyaca'.

*A'íjna i íiti' ti tyí'cui' ajta i yójra' a'íjci i Jairo
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)*

²¹ Ti'ij i Jesús huariá'raa i báarcuj jitze a'áa pu ja'rá'aj után jitze pujmua', aj mu mij jéehua i tyeítyee ajtyáxiiriaca', ajta i Jesús a'áa pu jo'tyéechaxij jo'tij jóo'asej i jájtyij.

²² Aj pu'ij síij ará'aj i ti va'cán jin tyi'tyávaaca'aj hua' tyeýúuj tzejta', a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Jairo, ti'ij jaaséj i Jesús aj pu'ij tytúnutaca' a chóota' jo'tij jo'tyéjvee,

²³ jéehua pu a'yan tyaatáhuaviiri' tijin:

—Nyiyóoj pu á'me'rej, mujo'té'yi'ij pata'aj ja'ajtamuaríe'en ta'aj huarúj, ajta je'en júurij já'ra'nyij.

²⁴ Jesús pu'ij jamuán ujó'mej, majta jéehua i tyeítyee ujó'ju' hua' jamuán tyámua' mu mij tyityóotajchaca'aj.

²⁵ Ajta hua' tzejta' i tyeítyee íiti' ti tyí'cui' pu ajo'tyávaaca'aj, pu'ríj tamuáamuata' japuan hua'puaj nyinyi'ra'aj á'tyeevi'ca'aj ti tyí'cui', a'náj tina'aj pu anámuí'yaca'aj i xúure'ej.

²⁶ Jéehua pu jajpuéjtzica'aj a'íjci jime' ti arí jéehua huóo'íjtaca' i maj tyí'hua'tacaa jimi, pu'ríj ij néijmi'i tyaja'huóorieeca'aj, ajta capu tyi'tíj jarújtye'. Sulu a'yaa pu'uj jéetze' tyi'ijcuí'nyaca'.

²⁷ Ti'ij tyú'namuajri' je'ej ti tyi'tíj huáruuj i Jesús, a'íjna íiti' pu hua'huarita' i tyeítyee aje're'nyéej ti'quij ja'ajtamuaríe' i máancajra'an i Jesús.

²⁸ Ji'nye a'yaa pu tyí'mua'ajcaa tijin: “A'íj nu jin tyámua' rinyij típua'aj nya'ajtamuaríe'en máancajra'an.”

²⁹ Ti'ij a'yan huaríj aj pu'ij huatyápua'riaca' i ti anámuí'yaca'aj i xúure'ej, ajta a'yan jaata'aj i tzejta' ti arí tyámua' huaríj.

³⁰ Jesús pu jáamua'reeri' ti a'tíj tyú'huaaj ti tyí'cui', aj pu'ij pu ájvejo huo'séerajraa i tyeítyee, ajta je'en a'yan tyu'ta'íhuo' tijin:

—¿A'tanyíj na'ajtamuaríe'j i nyamáancaj jitze?

³¹ A'íimaj i maj jamuán huacíj mu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj hua'sej maj jéehua i tyeítyee mua'tajche, pajta a'yan tyí'íhuo' tijin: “¿A'tanyíj na'ajtamuaríe'j?”

³² Ajta i Jesús pu huo'séerajyi'caa i maj a'áa jo'váatíma'caa, ti'ij jaaséj a'tíj ti ja'ajtamuaríe'j.

³³ Aj pu'ij i íiti' tyu'tátziin ajta tyóoviveesima'aj, ji'nye jamua'reeriaca'aj tyi'tíj ti je'ej jáaruuj, aj pu'ij ajtyáxiiriaca' jo'tij jo'tyéjvee i Jesús ti'quij jimi tytúnutaca', ajta je'en néijmi'i jaaté'exaa záahuatyí'ra'aj jime'.

³⁴ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyiyóoj, a'íj paj jin tyámua' huaríj i paj tyá'antzaahuaj. Áricuj axáahuaj jó'ra' che' tyámua' mua'axcaj i paj períj huarúj.

³⁵ Óoche' pu tyi'tyaxáatasima'caj i Jesús, mati'ij séecan ará'aj a'áa maj ja'chej a'íjci jamuán i ti va'cán jin tyi'tyéjvee i hua' tyeýúuj tzejta', a'yaa mu mij tyaaté'exaa i yo'puáara'an i ti tyí'cui' tijin:

—Pu'ríj huamuí' a'yóoj. ¿Ji'nye pej pij pooj tyá'ítzaaj mu maeestro?

³⁶ Ajta i Jesús, capu hua'antzaahuaj a'íimaj, a'yaa pu'ij tyaaté'exaa i yo'puáara'an tijin:

—Capáj tyí'tziinye'ej, a'íi pu'uj juxie've' paj tyá'antzaahuaty'e'en.

³⁷ Ajta quee a'tíj huatá' mej mij jamuán ujó'ju', sulu a'íj pu'uj i Pedro, ajta i Santiago, ajta a'íjci i Juan, i ti ihuáaria'ra' pué'een i Santiago.

³⁸ Mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'tíj ja'chej i yo'puáara'an a'íjci i ti huamuí', jéehua mu i tyeítyee huaséj i maj ca'nyiin jin tyóoyiinyisime'ej,

³⁹ aj pu'ij utyájrurij uchi'táj ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿Ji'nye mej mij je'ej uhuatyáhuaasij siajta jéehua juyiin? Capu mu'chij mu pá'ri'ij, sulu tyácusij pu'uj.

⁴⁰ Aj mu mij i tyeítyee jaatya'atzájraa a'íjci i Jesús, ajta a'íi pu néijmi'caa iirá'ityaca', aj pu'ij a'íjna jo'ví'tíj i táatajra' ajta i náanajra' ajta a'íjma i maj jamuán huajú'ca'aj, aj pu'ij a'úun jo'tyájrurij jo'tíj je'ráca'tyii a'íjna i pá'ri'ij.

⁴¹ Ti'quij javí' i muáca'ra'an jitze ajta je'en a'yan tyaatajé tijin:

—Taliita, cuumi —a'íjna i nyúucarij, Taliita cuumi, a'yaa pu huatóomua'aj tijin: Pá'ri'ij, muéetzij nu a'yan tyí'mua'ixaatye', ájchesij.

⁴² Aj pu'ij ájchej i pá'ri'ij, ti tamuáamuata' japuan hua'puaj nyinyi'ra'aj jájcha'íica'aj ajta je'en huatyóochej ti ajo'cha'canye'en. Majta a'íimaj i tyeítyee jéehua mu je'ej tyo'taséj.

⁴³ Ajta i Jesús jéehua pu huo'ta'íj maj quee a'tíj ixaatye'ej, ajta je'en tyu'ta'íjtaca' mej mij tyáacue'tyej a'íjci i pá'ri'ij.

6

Jesús Nazaret ti já'ma'can

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Aj pu'ij i Jesús jó'raa jo'tíj jo've'sej, majta jamuán a'íimaj i maj jamuán huacíj.

² Ti'ij atyojo're'nyej a'ájna xicáara' i maj jitzán juso'pii, aj pu'ij huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej jo'maj jóosi'rii. Jéehua mu tyeítyee jáanamujri' a'íjci i Jesús, aj mu mij je'ej tyo'taséj majta je'en a'yan tyuú'ihuo'raca'aj tijin:

—¿Jo'quíj yo'rí'rej a'mújna i nyúucarij? ¿Jo'quíj ye'tyá' i ti'ij huápuí'ij tyojó'itej, ajta jaayí'tin ti tyi'tíj tyámua' tyu'taséjre?

³ ¿Nyiquee a'íin pué'een i ti tyí'si'chacaa, yójra' i María, majta a'íin ihuáamua'mua' pué'een i Jacobo, i José, i Judas, ajta a'íjna i Simón? ¿Nyi mequee a'íimaj majta i ihuáamua'mua' i maj úucaa, tajamuán yéchej?

A'íj mu jin quee jimi tyá'tzaahuatya'ca'aj.

⁴ Ajta i Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Jo'tíj na'aj mu tyámua' yó'sej a'íjci i ti jaxaj i nyúucaria'ra' i Dios, majta i maj a'áa jo'cháatimee jo'tíj ja'chej, majta i maj jamuán aja'chej, camu naa yó'sej a'íimaj.

⁵ A'íj pu jin quee i Jesús jéehua tyu'muáriej a'ájna, séecan pu avá'muarie'xij i tyeítyee, ajta tyihuó'huaa.

⁶ Ajta je'ej pua'aj tyóomua'ajcaj ji'nye camu i tyeítyee jimi tyá'tzaahuatya'ca'aj.

Jesús pu huo'ta'ityaca' a'íjma i maj jamuán huacíj mej mij jaariá'xaj i Dios nyuucacaj

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

A'áa pu i Jesús véjri' jo'chá'canya'aj, tyihua'mua'tyáaj.

⁷ Aj pu'ij huo'tajé a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ti'quij hua'ré'ityixij tyahua'puaj ma'can, ajta huo'ta'tij mej mij huo'tamuáriteye'en i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' séejre' i tyeítyee.

⁸ A'yaa pu tyihuo'ta'tij maj quee tyi'tíj a'aj i maj jin huatyóohuüre'en i juyéj jitze, sulu maj a'íj mana'aj antyichóoj i tyáxu'uj. Capu juxié'va'ca'aj maj tyo'ca'íne'ej nusu maj túmii antyi'á'aj.

⁹ A'yaa pu tyihuo'ta'tij maj ajtóoca'queetya'xi'in, ajta capu huo'ta' maj hua'puácaa tye'entycáanarij.

¹⁰ A'yaa pu tyihuo'té'exaaq tijin:

—Siatí'ij mua'aj chi'táj u'tyájrutyej, a'áa xu jo'tyá'itzeere'en a'chu siaj á'tyeeren a'ájna a chájta'.

¹¹ Ajta tipua'aj majá'hua' mequee jamuaja'tá'care'en siaj utyájrutyej, nusu mequee já'muanamuajracuj, xii'ráciinyij siajta jaatáca'tzij i juca'quéj ta'aj ij cáaxij i chuéj, a'yaa mu a'íjma tyá'mua'reeren maj ootyá'itzee i Dios jimi.

¹² Mati'ij mij eerácij a'íjma i maj jamuán huacíj, mej mij huo'ré'ixaatye'en i tyeítyee maj tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi.

¹³ Jéehua mu hue'rá'ityaca' i tyiyáaru'uj maj hua' tzajta' séjria'ca'aj i tyeítyee, majta jéehua tyihuó'huaa i maj tyí'cucui'ca'aj a'íj mu hua'vá'huatya'xij i aséityij i hua' mu'úutze'.

Mati'ij jaajé'caj a'íjci i Juan i ti huá'íiraca'aj

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ajta a'ájna i tajtúhuan i ti a'yan ántyapuaj tijin Herodes, a'íj pu tyú'mua'reeri' je'ej ti tyí'muarie'ca'aj Jesús, jí'nye pu'ríj néijmi'que' mua'reeri'huaca'aj. Séecan mu a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

—A'íjna i Juan i ti huá'íiraca'aj a'íj pu huatájuuriaca', a'íj pu jin jaayí'tin ti a'yan tyí'muarie'ej.

¹⁵ Majta séecan a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

—A'íj pu a'ín pué'een i Elías i Dios nyuucaaj ti xajtaca'aj.

Majtáhua'aj séecan a'yan tijin:

—A'íj pu a'ín pué'een i ti tyí'xaj i Dios jitze ma'can, a'yájna mati'ij i maj ará'tyeej tyí'xajtaca'aj.

¹⁶ Ti'ij i Herodes a'yan tyú'namuajri', a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íj pu a'ín pué'een i Juan. Nyáaj nu jaata'íjtaca' maj jí'íjvéjchej i mu'úura' ajta jíjij arí huatájuuriaca'.

¹⁷ A'íj pu i Herodes jaata'íjtaca' maj ja'náji'que'en majta je'en je'tyáanaj a'íjci i Juan, ajta i íiti' ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Herodías, a'íj pu íira'ra'an pué'eenye'ej i Felipe ti ihuáaria'ra' pué'eenye'ej a'íjci i Herodes, a'íj pu'ij i Herodes ja'ancuré'vi'tij a'íjci i íitaj i Felipe ti jatyévi'tinya'aj.

¹⁸ A'íj pu jin i Juan a'yan tyaaté'exaatya'ca'aj a'íjci i Herodes tijin:

—Capu a'yan tyi'tyéevijtij paj jatyévi'tinye'en mua' ihuáara' ti jatyévi'tinya'aj.

¹⁹ Herodías pu jájcha'íiria'ca'aj a'íjci i Juan, a'íj pu jin jaje'catamui'ca'aj, ajta quee pújooriajva'aj,

²⁰ jí'nye Herodes pu jatziinya'ca'aj, a'íj pu jamua'reeriaca'aj ti tyámua' tyí'tyivistaca'aj i Juan, ajta quee tyi'tíj jin á'itzeeria'ca'aj, a'íj pu jin jacha'íica'aj. Tyij ajta quee je'ej jájtyoove'ej je'ej ti huárinyij ti'íjta janamuajraj, Herodes pu tyámua' naa tyá'namuajraca'aj a'íjci i Juan.

21 Ti'ij tya'rá'aj a'ájna xicáara' a'náj ti ma'can i Herodes, jéehua pu tyeítyee huatá'inyej, mati'ij mana'aj i maj tyli'ijta, ajta i tyeítyee i maj va'cán jin tyityetyúu'pu' majta i maj jéehua juxie've' a'áa maj huacháatimee a Galileea.

22 A'ájna i yójra' i Herodías, a'íi pu utyájrurij u chi'táj ti'ij tyu'tyéeye'en jo'maj tyajá'cua'ajcaa, jéehua pu ja'ránajchaca' a'íjci i Herodes ti'ij tyu'tyéenej, ajta a'íjma i maj jamuán tyi'cua'ajcaa, aj pu'ij i tajtúhuan a'yan tyaaté'exaa i íitaj tijin:

—Naatáhuavii tyi'tíj paj je'ej tyi'xie've', nyáaj nu muaatá'sij.

23 Jéehua pu a'yan tyée'ixaaj ti jaatá'sij tyi'tíj ti jaatáhuaviiraj, ajta quee je'ej rinyij tipua'aj jaatáhuavii jé'ta' jo'tij a'íin tyihuajá'ijtye'.

24 Aj pu'ij íirájraa a'ájna i íiti', ti'ij ij a'yan tyaata'íhuo'ri' i junáanaaj tijin: —¿Tyi'tanyí nyaatáhuavii?

Aj pu'ij i náanaajra' a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Huatáhuaviiri' i mu'úura' a'íjci i Juan i ti huá'íiraca'aj.

25 Aj pu'ij ajtáhua'aj jiye'tzín utyájrurij i íiti' jo'tij je'rácatyii i tajtúhuan, ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa nu tyá'xie've' paj naat'tye'en túxa'aj jitze i mu'úura' i Juan i ti huá'íiraca'aj.

26 Aj pu'ij i tajtúhuan jéehua huatóoxaamujrityej, ajta arí a'yan tyu'taxájtaca' ti a'yan rinyij meeséeracaj a'íimaj i ti huo'tá'inyej, a'íj pu jin ja'rá'astee i junyúucaa.

27 Ti'quij séej i xantáaru' huata'ítyaca' ti'ij jaajé'caj ajta je'en u uyo'ta'ítyej i mu'úura' i Juan. Aj pu'ij i xantáaru' ujó'mej jo'tij je'tyánami' i Juan, ti'quij ji'íjvéjchaca' i mu'úura'

28 ajta je'en uya'rájtii i túxa'aj jitze. A'íi pu'ij a'íj huatí'ij i yójra' i Herodías; ti'ij ta'ij a'íin ayoo'tyey i junáanaaj.

29 Mati'ij a'íimaj i maj Juan jamuán huací'ca'aj jáamua'reeri', a'íi mu ajo're'nyej mej mij yo'chueenyij i mui'chij, majta je'en ja'vá'naj.

*Jesús pu tyihuo'cue'ej i maj anxí ví'ra'aj ará'asej
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)*

30 Ti'ij a'yan tyu'ríj, i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íi mu tyúusiij jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús, mati'ij mij néijmi'i jaaté'exaa je'ej maj tyi'tíj huáruuj ajta je'ej maj tyihuo'mua'tyey.

31 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Musio'té'yi'ij, tyiche' tajímua'aj huátaso'pe'en majá'hua' jo'tij quee ja' a'tíj.

Ji'nye jéehua mu i tyeítyee ajo're'nyinyiica'aj jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús, majta jo'cí'ca'aj mamue'tíj i tyeítyee, capu ij i'riitaca'aj maj tyú'cua'nyij a'íjma jamuán i maj jamuán huacíj.

32 Ajta i Jesús majta i maj jamuán huacíj a'íi mu jo'cíj i báarcuj jitze, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj jo'tij quee ja' a'tíj.

33 Majta mue'tíj mu huo'séj mati'ij jo'cíj, majta je'en huo'muájtyaca', a'íj mu jin jui'icán ajo're'nyaxij jo'tij na'aj maj huacháatimee, a'íi mu mij anaquéej a'áa ja'rá'aj jo'maj ja'ra'íxajche'.

34 Ti'ij i Jesús eetáraj i báarcuj jitze, jéehua pu i tyeítyee huaséj, ti'ij ij huatóoxaamujri, ji'nye a'yaa mu huasé'rihua'aj mati'ij cánya'xií tiquee a'tíj huá'siiria'ca'aj, aj pu'ij huatyóochej ti jéehua tyihuo'mua'tyey.

35 Ti'ij huatyéchumua'riaca', a'íi mu i maj jamuán huacíj aje're'nyej matí'ij mij a'yan tyaat'éexaa tijin:

—Pu'ríj huachúmua', ajta quee a'tíj ya' ja'chej iie'e'ej véjri'.

36 Hua're'ityixi' mu tyeítyee, mej mij jo'cixi'in jo'maj jo'cháatimee ajta mej mij tyi'tíj huánanan i maj jáacua'nyij.

37 Ajta i Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Mua'aj setyihuó'cue'tyej.

A'yaa mu a'íimaj tyityaatanyúj tijin:

—¿Nyi a'yan petyá'xie've' tyaj ujó'ju' tyajta je'en a'yan tyeetyáxijtye'en i túmii a'chu ti jumue'tíj hua'puaj anxityej xicáj jitze tyej tyij i páan huánanan tyej tyij tyihuo'cue'tyej?

38 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Séricuj xáahuo. ¿A'chunyéj pua'mácan mua'aj séjcha'ij i páan?

Mati'ij jáamua'reeri', a'yaa mu mij tyaat'éexaa tijin:

—Anxíviij i páan majta hua'puaj i hue'tyéé.

39 Aj pu'ij huo'ta'íjtaca' maj oorá'sej i tyeítyee metyamue'tijma'aj a'ájna i jo'tíj jo'tu'pij,

40 a'yaa mu mij tyityo'rá'saca', séecan anxityej mu ara'ástima'aj, majta séecan huá'puatyej japuan tamuáamuata' mu ara'ástima'aj.

41 A'íi pu'ij Jesús ja'ancurái'puj i páan ti anxíviij ajta i hue'tyéé i maj hua'puaj, jútye' pu'ij jo'nyéerij tí'quij tyaatatyójtzi'rej i Dios, ajta je'en ja'antýitaaraxij i páan, tí'quij huo'rái'pu'uj a'íjma i maj jamuán huacíj mej mij a'íimaj huo'ráai'pu'tye'en i tyeítyee. A'íj pu ajta huo'rái'ij i hue'tyéé.

42 Néijmi'i mu tyú'cuaa i tyeítyee, majta tyámua' naa tyityaatajú'xaj,

43 aj mu mij a'íimaj i maj jamuán huacíj jaariá'sii i páan ti avá'ítzee majta i hue'tyéé, tamuáamuata' japuan hua'puaj sicíi mu mij tya'vá'jistej.

44 Majta i tyétyacaa i maj tyú'cuaa, a'yaa mu ará'axcaa a'chu anxí ví'ra'aj.

Jesús pu aja'vá'ma'ca'aj i jájtyij japua
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

45 Ti'ij a'yan tyu'ríj, Jesús pu huo'ta'íj a'íjma i maj jamuán huacíj maj atyáciinyej i báarcuj jitze mej mij a'íimaj anaquéej antáciinyej után jitze pujmua', a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Betsaida, ajta i Jesús a'áa pu ajo'tyá'ítzee tí'ij hua're'ityixi'in i tyeítyee.

46 Tí'ij hua're'ityixi'ij, aj pu'ij i jiríj jitze antýiráa tí'ij huatyényuunij i Dios jimi.

47 Tí'ij huaré'chuxariaca', a'áa mu meríj jé'ta' joojú'ca'aj i jájtyij japua i báarcuj jitze mua'ráatya'aj. Ajta i Jesús pu jusíj ajo'tácatyíi i jiríj japua,

48 aj pu'ij huo'séj ti hua'tyesi'huaritya'ca'aj i maj huaju'caj i jájtyij japua, jí'nye a pu ja'va'aacaca'aj. Tí'ij tapuá'risima'caj, Jesús pu aje're'nyej a'ájna jo'maj joojú'ca'aj i báarcuj jitze, a'áa pu ja'vá'ma'ca'aj i jájtyij japua, pu'ríj tín hua'náje'yitye'sima'aj.

49 Mati'ij a'íimaj jaaséj ti jájtyij japua aja'vá'ma'ca'aj, a'yaa mu tyu'muá'aj ti nyájan pue'éenye'e'ej, aj mu mij huatyejijhuajra,

50 jí'nye néijmi'i mu jaaséj majta tyámua' tyu'tátziin. Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Xaatyáapua'rij. Nyáaj nu a'íin pué'een, caxu tyí'tziinye'e'ej.

⁵¹ Ti'ij atyájraa i báarcuj jitze, aj pu'ij huatyápua'riaca' i ti huá'aacaca'aj, aj mu mij je'ej tyo'taséj,

⁵² Ji'nye capu je'ej huá'miteerastya'ca'aj je'ej ti huaríj ti'ij jaatámui'rej i páan, ji'nye jujímua'aj mu tyóonaamuaj i jutzájta'.

Jesús pu tyihuó'huaa a'íjma i maj tyí'cucui'ca'aj a'ájna a Genesaret (Mt. 14:34-36)

⁵³ Mati'ij antacíj i jájtyij japua, a'áa mu mij ja'rá'aj a ti a'yan tyaja'rájtyapua'j tijin Genesaret, a'áa mu ye'riá'tapej i báarcuj jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij.

⁵⁴ Mati'ij eetacíj i báarcuj jitze, jiye'tzín mu i tyeítyee jaamua'aj a'íjci i Jesús.

⁵⁵ A'íj mu jin jiye'tzín ootyáhuaachaca' mej mij hua'ria'tixij i utáatzij japua i maj tyí'cucui' a'ájna jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús.

⁵⁶ Ajta jo'tij na'aj ti jo're'nyinyiica'aj, ti chájta'najmee ti cíle'en na'riij ti viváajma'aj, a'áa mu huojo'ráatzajyi'caa i cáayej jitze, aj mu mij jahuaviiraca'aj ti huo'tá'an maj ja'ajtamuárie'en i máancajra'an jitze, ajta néijmi'i i maj ja'ajtamuárie'xij a'íj mu huarúj.

7

A'ájna i ti je'ej pua'aj joorej tzajta' i tyévi (Mt. 15:1-20)

¹ Aj mu mij i fariseos ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi, majta séecan hua'jamaún i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta a'áa maj ja'ráacij a Jerusalén.

² Mati'ij a'íjma'j huo'séj a'íjma i maj Jesús jamaún huacíj maj quee anomuéetya'xi'ij mati'ijta tyí'cua'ajcaj, a'yájna mati'ij tyeeyi'tihua'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj mu mij je'ej pua'aj tyihuá'xajtaca'aj.

³ (Ji'nye a'íjma'j i fariseos majta i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj mu a'yan tyityaajú'ca'aj je'ej maj i hua' huásimua' tyéejyi'raca'aj, maj anaquéej anomuéetya'xi'in mati'ijta tyí'cua'ajcaj.)

⁴ Ajta tipua'aj umetyojo'vá'nanan, camu tyí'cua'nyij tipua'aj mequee anaquéej anóomuejtye'en. Majtáhua'aj séecan mui'caa tyí'ijyi'raj, metyí'jo'sica'aj i váasuj i maj jitzán ya'caa, majta i xá'rij, majta i tyú'utaatzij.)

⁵ A'íj mu jin i fariseos, majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, a'íj mu a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Jesús tijin:

—Ji'nye mej mij quee ja'astej i tahuásimua' yi'ráj i maj ajamaún huací'ij, sulu a'yaa mu ricij maj xána'visi' tyí'cua'caa i jumuáca' jime'?

⁶ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Xá'pui' pu tyu'taxájtaca' i Isaías i ti tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, siaj mua'aj quee tyámua' een i jutzájta', ti'ij a'yan tyo'tyéyu'xaca' tijin:

A'íj mu jin i tyeítyee naatyátzaahuatyej

maj tyámua' naa tyí'nyaxaj,

ajta i hua'xiéjnyu'caa

capu yevéjri' séejre' nye jimi.

⁷ Capu tyí'táj huíire' tipua'aj manaatyáanaajche:

ajta i maj huá'mua'tyej jujímua'aj mu jájtyo i jutzájta'.

8 Ji'nye mua'aj xu serñj yo'huá'xij je'ej ti i Dios tyu'ta'íjtaca' siaj sij a'yan huárinyij je'ej maj i tyeítyee tyá'xie've'.

9 A'yaa pu ajta tyihuo'té'exaa j tijn:

—Ajta siaj sij a'íjci jéetze' ará'astej i juyi'ráj, mua'aj xu quee ja'astej je'ej ti i Dios tyu'ta'íjtaca'.

10 Ji'nye a'yaa pu tyu'taxájtaca' i Moisés tijn: “Tzáahuatyí'ra'aj paj jimí tyícha'íij a' táataj pajta a' náanaj”, ajta a'yan tijn: “Siata'aj jaajé'caj a'íjci i ti je'ej pua'aj tyá'xaj i jutáataj na'riij i junáanaj”.

11 Siajta mua'aj a'yaa xu tyi'tá'caa ti a'táj a'yan tyihuo'té'exaatye'en i juhuásimua' yee Corbán (a'yaa pu huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij tijn mu'vejrij pu pué'een),

12 siajta a'yan tyí'xaj tijn tipua'aj a'táj a'yan tyihuo'té'exaatye'en, tiquee che' jitzán juxie've' ti'ij huo'tyáhuüre'en i juhuásimua'.

13 A'íj xu jin mua'aj yó'hua'naj i nyúucaria'ra' i Dios a'íjci jime' i ja'muayeraj siajta je'en séecan a'yan cha'taj siana'aj tyí'mua'tyej. Siajta séecan tyi'táj jin a'yan jéehua ricij.

14 Aj pu'ij i Jesús huo'tajé i tyeítyee, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa j tijn:

—Néijmi'i sanáanamua j, siajta yo'itéej xá'ra'nyij:

15 Tyi'táj tina'aj ti jéjre' ma'can capu je'ej ja'uurej i tyévij. Ajta i ti tzajta' ma'can a'íi pu xaa je'ej pua'aj joorej.

16 A'táj ti iityánamua j che' tyámua' naa tyáanamua j.

17 Ti'ij i Jesús a'áa huojotyáhuui i tyeítyee aj pu'ij chi'táj jo'tyájruij, aj mu mij i maj jamuán huacáj a'yan tyaata'íhuo'ri' je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij ti huó'ixaa j.

18 Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa j tijn:

—¿Nyi sequée siajta mua'aj yo'itéej? ¿Nyi sequée yó'itej tiquee je'ej joorej i tyévij tyi'táj ti jéjre' ma'can,

19 ji'nye capu tzajta' tyáru'pij i xiéjnyu'caria'ra' jitze, sulu xayáara' pu jitze aráyixaj, ajta je'en iiráamej i chuitiriáara'an jitze?

A'yaa pu'ij tyaataxájtaca' ti néijmi'i tyámua' tyí'een i ti tyí'cue'ri'.

20 A'yaa pu ajta tyu'taxájtaca' tijn:

—A'íjna i ti tyévij jitze éejnyinyii, a'íi pu xaa je'ej pua'aj joorej.

21 Ji'nye tzajta' i tyévij, i xiéjnyu'caria'ra' tzajta', a'úu pu je'rányinyiij i mua'tzúra'aj ti je'ej pua'aj een, ti ca'nyijra'aj jatá'caa i tyévij ti'ij jaataxié've'en ti séej jamuán huáhuí'nyij tiquee jatyévi'tin, ti'ij tyu'náhua'an, na'riij ti tyu'jé'caj,

22 ti séej jamuán huóoxana'cire'en ti quee jatyévi'tin, ti tyí'nyacua'tzaj, ti je'ej pua'aj rijcaj, nusu ti huá'cuanamua j, ti je'ej pua'aj huojomua'raj, na'riij ti je'ej pua'aj tyihua'xajtaj, ajta ti jéehua óotzaahuatye'ej, ajta quee jitzán juxié'va'aj je'ej ti tyihua'huüre' i séecan.

23 Néijmi'i pu a'íjna tzajta' tyeje'rányinyiij ajta je'en je'ej pua'aj joorej i tyévij.

I úiti' ti séej chuej japua já'ma'can ti ajta tyá'antzaahuaj

(Mt. 15:21-28)

24 Aj pu'ij té'ej i Jesús a'áa jo'mej a'ájna a ti a'yan tya'rájtyapua j tijn Tiro. A'áa pu chi'táj jo'tyájruij, ji'nye capu jaxie'va'ca'aj ti a'táj jáamua'reej ti a'áa jo'tyávaaca'aj, ajta capu huatái'riitariaca' ti huatyóo'avaaj.

25 Jiye'tzín pu íiti' jáamua'reeri' ti séej tyiyójca'aj tyiyáaru' ti tza-jta' séjria'ca'aj, a'íi pu'ij aje're'nyej ti'quij tyítunutaca' a'ájna jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús.

26 Ajta a'ájna i íiti' capu Israel jitze ajtyáma'cantaca'aj, sulu a'áa pu já'ma'can a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Sirofenicia. A'íi pu'ij aje're'nyej ti'quij jéehua a'yan tyaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti ji'rámuaritye'en i tyiyáaru' ti tzajta' séjria'ca'aj i yójra'.

27 Ajta i Jesús a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Tyu'tá' maj anaqueej tyú'cua'nyij i hua'yojmua', ji'nye capu xá'puí' maj huái'pu'raj i páan i ti'rúij mej mij tzi'cúij huataí'pu'tye'en.

28 A'yaa pu tyu'tanyúj a'ájna i íiti' tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna, nyavástara', ajta a'ájna i páan ti tye'nyij i maj ja'cájhua'naj i ti'rúij a'íi mu jacua'nyij i tzi'cúij.

29 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íjci jime' je'ej paj tyu'taxájtaca', áricuj axáahuaj jó'ra'. Pu'rúij iirájraa i tyiyáaru' ti tzajta' séjria'ca'aj a'yóoj.

30 Ti'ij i íiti' a'áa ja'rá'aj a juchéj, a'íi pu jaaséj i juyój ti anjo'ojca'tyii i utáatzij japua, ajta i tyiyáaru' arí iirára'ajcaa i ti tzajta' séjria'ca'aj.

Jesús pu séej tyú'huaaj ti'quee iityánamuaj ajta ti quee tyo'rú'raj

31 Ajtáhua'aj pu eerájraa i Jesús a'ájna a Tiro, a'áa pu huatyéenyey a Sidón a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Tamuáamuata' ti a'chájta'tajmee, ti'quij a'áa ja'rá'aj i jájtyij ti já'ajmua a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Galillea.

32 A'áa mu mij séej ayóotuiiri' i ti quee iityánamuaj ajta quee tyo'rú'riajca'aj, aj mu mij jaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti japuan rámejca'aj a'íjci i ti tyí'cui'.

33 Aj pu'ij i Jesús je'ráavi'tij a'ájna a tyeítyee tzajta', ti'quij juxityéj urújtya'xij i naxiéeta' ajta ju'í'rique' ja'antyméjri' i nyanuriáara' jitze.

34 Aj pu'ij jútye' jó'nyeeriaa', ajta ucayátiraa aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i tyáataj tijin:

—¡Efatá! (A'ájna i nyúucarij, a'yaa pu huatóomua'aj tijin: “Antá'cuunaj”).

35 Aj pu'ij huarúj i ti tyí'cui'ca'aj, ti'quij ityanamuáaraj ja'raa, ajta huatái'riitariaca' ti tyámua' naa tyu'taxáj.

36 Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íj maj quee a'tíj ixaaty'e'ej, ajta camu a'yan huaríj je'ej ti tyihuo'ta'íj, sulu jéetze' mu huo're'ixaa.

37 Néijmi' i mu je'ej tyityo'tóomua'jtyaca', a'yaa mu mij tyí'xajtaca'aj tijin:

—Néijmi' i pu tyámua' tyí'uurej. A'íi pu jaayí'tin ti tyihuo'huaaty'e'en mej mij ityanamuáaraj muá'ra'nyij i nácxie'ej, ajta mej mij tyu'taxáj i maj quee tyo'rú'réjmee.

8

Jesús pu tyihuo'cue'ej a'íjma i maj muáacuaj ví'ra'aj ará'asej (Mt. 15:32-39)

1 Ti'ij ooj i Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Galillea, jéehua mu tyeítyee tyúusiij, majta quee tyi'tíj tyícha'íica'aj maj jáacua'nyij, Jesús pu'ij huo'tajé a'íjma i maj jamuán huacíj ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa'aj tijin:

2 —Nyényaxaamujritye' hua' jimi mu tyeítýee, ji'nye mu'rj' huéecaj xicáj a'týeej maj nyaj jamuán yahuatýú'uj majta quee tyi'tj' tyícha'ij maj jáacua'nyij.

3 Ajta típu'a'aj nyahua're'ityixi'in mej mij jó'cänyej i juchéj mequee xu tyu'cuá'an, camu tyo'táviicue'raj i juyéj japua, ji'nye séecan mu imuáj curiá'cixij.

4 A'yaa mu mij tyityaatanyúj i maj jamuán huacj' tijin:

—¿Ji'nye tyí'rij tyaj tyihuó'cue'týej a'yájna jo'tj' quee a'tj' ja'chej?

5 Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'chunyéj mua'aj pua'mácan xaaf'pu'sij i páan?

Matí'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Arahua'puáca.

6 Aj pu'ij jaata'íjtaca' maj oorá'sej i tyeítýee a chóota', ti'quij ja'ancurái'puj i páan ti aráahua'puaj ará'asej, ajta ti'ij tyaatatyóotzi'ria'aj i Dios, aj pu'ij ja'antyítaaraxij, ajta je'en huo'ríi'pui'týej i maj jamuán huacj', mej mij a'íimaj huo'ríi'pui'týe'en i tyeítýee, a'yaa mu mij a'ájna jin huarj'.

7 Majta mu je'cácaa i hue'týee tyí'cha'íica'aj, Jesús pu ajta a'ájna jin tyaatatyójtzi'rej i Dios, ajta je'en huo'ta'íj maj huo'ríi'týe'en i tyeítýee.

8 Néijmi'i mu tyú'cuaa majta tyámua' tyityaataju'xaj, majta je'en aráahua'puaj sicií jitze tya'vá'jistyaxij a'íjci jime' i páan ti avá'itzee i ti antyítaarixij.

9 Majta i maj tyú'cuaa, muáacuaj ví'ra'aj mu a'chu ará'axcaa. Aj pu'ij Jesús hua're'ityixij i tyeítýee,

10 ajta je'en i báarcuj jitze atyájraa hua' jamuán i maj jamuán huacj', matí'ij mij jo'cáj a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Dalmanuta.

A'íimaj i fariseos mu jaatáhuaviiri' ti i Jesús huo'taséjratýe'en i maj jin je'ej tyo'taséj

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

11 A'íimaj maj mu i fariseos aje're'nyej matí'ij mij huatyóohuij maj tyee'íhuo' a'íjci i Jesús. Ajta mej mij tyi'tj' jin ja'antýimue'tin, a'yaa mu tyaatáhuaviiri' ti tyi'tj' huo'taséjratýe'en i maj jin je'ej tyo'taséj mej mij jáamua'reej ti i Dios jimi jo've'mej.

12 Aj pu'ij i Jesús tyámua' naa tyo'cayáatiraa ti'quij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—¿Ji'nye mej mij a'íimaj i tyeítýee a'yan tyi'nyahuavii nyaj tyi'tj' huo'taséjratýe'en i maj jin je'ej tyo'taséj?

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatýe' tzáahuatýi'ra'aj jime' nyaj quee tyi'tj' jamuaataséjratýe'sij.

13 Aj pu'ij ahuojoohuá'xij i tyeítýee, ti'quij ajtáhua'aj atyájraa i báarcuj jitze aj mu mij antacj' után jitze pujmua'.

A'ájna i huá'nyuucaa i fariseos i maj jin huá'cuanamua'j i tyeítýee

(Mt. 16:5-12)

14 Majta a'íimaj i maj jamuán huacj' i Jesús, a'íi mu yo'huá'xij maj ya'ráai'pui'in i páan maj jáacua'nyij, séej mu'uj i páan hua'ísima'aj i báarcuj jitze.

15 Jesús pu'ij a'yan tyihuo'ta'íj tijin:

—Cási', tyámua' xu'uj a'íjci jime' i fariseos maj jajnájchi i páan, siajta a'íjci jime' maj jajnájchi i maj Herodes jitze ajtyáma'can.

16 Majta i maj jamuán huacíj a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj maj quee páan tyícha'íica'aj.

17 Jesús pu jáamua'reeri' je'ej maj tyúu'ixaatya'ca'aj, a'yaa pu'ij tyi-huo'té'exaaj tijin:

—¿Ji'nye siaj sij a'yan tyí'xaj yee siaj quee páan tyícha'ij? ¿Nyi sequée xu yó'itej ca' sequée jamua'reej? ¿Nyi huápu'ij sequée tyi'tij jó'itej?

18 ¿Nyi xa'va'ji'síjmee siajta quee tyi'tij séej, siajta ajta naxiéjmee siajta quee tyi'tij namuaj? ¿Nyi sequée che' jamua'reej?

19 Nyati'ij huo'rípu'uj i páan ti anxívica'aj a'íjma i tyeítyee i maj anxí v'í'ra'aj ará'axcaa, ¿a'chunyéj pua'an sicií setya'vá'jistej a'íjci jime' i páan ti avá'itzee?

Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tamuáamuata' japon hua'puaj sicií.

20 —Arí nyati'ij huo'rípu'uj i páan ti aráahua'puaj ará'axcaa a'íjma i tyeítyee i maj muáacuaj v'í'ra'aj ará'axcaa, ¿a'chunyéj pua'an sicií setya'vá'jistyaxij a'íjci jime' i ti avá'itzee?

A'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Aráahua'puaj sicií.

21 Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿Nyi sequée xu yó'itej?

Jesús pu ta'rácuun tyú'huaaj a'ájna a Betsaida

22 Mati'ij támij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Betsaida, aj mu mij ta'rácuun ajooví'tij i Jesús jimi, mati'ij mij jaatáhuaviiri' ti ja'ajtamuárie'en.

23 Jesús pu jajví' muáca'ra'an jitze a'íjci i ta'rácuun ti'quij je'ráavi'tij ajéjre' a'ájna jo'tij ja'chajta'. Aj pu'ij ju'í'rique' ja'rámejraxij a júsaa', ajta je'en ja'ráamuarijej ti'quij jaata'íhuo'ri' tipua'aj arí ma'únyeerij

24 Aj pu'ij i ta'rácuun atányeerica', ti'quij a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Tyétyacaa nu séej. A'yaa mu huasé'rin cuxáa ciyéj maj pué'een i maj mahuaci'ij.

25 Jesús pu'ij ajtáhua'aj ja'ráamuarijej a júsaa'an i ta'rácuun, aj pu'ij i tyáati' atányeerica' ti'quij huarúj. Pu'ríj tyámua' naa néijmi'i tyí'sejraca'aj.

26 Aj pu'ij i Jesús jaata'ityaca' ti'ij jó'ra'nyij i juchéj, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Capáj utyáru'piche'en a chájta' pej pij a'tíj huaté'exaatye'en.

Pedro pu jaataxájtaca' ti i Jesús a'ín pué'een i Cirístu'

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

27 Ti'ij a'yan tyu'ríj, a'ájna i Jesús majta i maj jamuán huacíj, a'áa mu jó'ju' a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cesarea de Filipino. Juyéj jitze mu ajooju'caj, ti'ij i Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' a'íjma i maj jamuán huacíj tijin:

—¿Ji'nye metyí'xaj i tyeítyee a'tanyíj nyaj pué'een?

28 Aj mu mij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Séecan mu a'yan tyí'xaj paj muáaj a'ín pué'een i Juan i ti huá'íiraca'aj, majta séecan a'yan tyí'xaj paj a'ín pué'een i Elías, majta séecan a'yan tyí'xaj paj síij a'ín pué'een i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj.

29 Aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—Arí mua'aj, ¿ji'nye setyi'xaj a'tanyíj nyaj pué'een?

Pedro pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Muáaj paj a'ñin pué'een i Ciríistu'.

³⁰ Ajta i Jesús pu huo'tá'ijmuejri' maj quee a'tíj ixaatye'ej.

Jesús pu jaataxájtaca' ti mui'nyij

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Jesús pu'ij huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej ti i yójra' i Dios jéehua jajpuéetzij ja'mej, majta quee jaxie'va'aj muá'ju'un i huáasij, i maj va'cán jin tyityatatyíj i tyeyúuj tzajta', majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta. A'yaa pu tyihuo'té'exaaaj maj jaje'catan, ajta je'en huéecaj xicáj jitze huatájuuritaj.

³² A'yaa pu tyámua' naa tyihuó'ixaaaj a'huo'itéericán jime'. Aj pu'ij i Pedro je'ráavi'tíj ajta huatyóochej ti jajtyá'xi'in.

³³ Ajta i Jesús pu juhuárita' cacháacajra, huo'séerajraa a'ñijma i maj jamuán huacáj, aj pu'ij jajtyá'xi'j a'ñjci i Pedro a'yan tye'ixáatye'ej tijin:

—Ajtára' nye jimi, mu paj a'yan tyí'xaj ti'ij i tyiyáaru'. Capáj muáaj a'yan tyí'sej je'ej ti i Dios tyá'xie've', sulu je'ej maj tyá'xie've' i tyeítsee.

³⁴ Aj pu'ij i Jesús huo'tajé a'ñijma i maj jamuán huacáj ajta i tyeítsee, ti'quij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Típua'aj a'tíj jaxie'va'aj ti nyaj jamuán jo'cha'canye'en, a'yaa pu tyúuxie've' ti quee a'yan rijcaj je'ej ti jusíj tyá'xie've', sulu che' ja'antyichóoj i jucúruuj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

³⁵ Ji'nye a'tíj ti tyúutyési'ria'aj ti'ij quee huámui'nyij, a'ñi pu yo'riésij i ju júuricamej, ajta i ti huámui'nyij a'ñjci jime' ti nyaj jamuán jo'cha'canye'en, nusu ti ja'antzaahuaj i nyúucaria'ra' i Dios, a'ñi pu júurij ja'mej jusén jime'.

³⁶ ¿Tyi'tanyí je'ej tyeetyáhuüre'ej i tyévi'j típua'aj néijimi'i huamué'tin i cháanacaj, ajta je'en yó'rieenyij i ju júuricamej?

³⁷ Nusu a'yájna ¿a'chúquij tyí'najchitan i tyévi'j ti'ij jáahuüre'en i júuricama'ra'?

³⁸ Ji'nye típua'aj a'tíj nyetyevi'ra' nyéetzij na'ríij a'ñjci i nyúucaria'ra' i Dios hua' tzajta' i tyeítsee i maj quee tyámua' een majta jéehua já'itzeere', a'yaa pu ajta tyu'tóotyevi'ra'astaj i Yójra' i Dios a'ájna xicáara' ti'ij jitzán yava'cányesij i cháanacaj japua va'cán jin tyi'tyaváaj i Dios jimi, majta jamuán i maj tajapúa tyí'huüre'.

9

Tí'ij i Jesús seequéj éenye'ej huataséjre

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

¹ Jesús pu ajta a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime' maj séecan i maj yahuatyú'uj iye'ej, a'ñi mu quee jaxie've' maj huácui'nyij 'asta mana'aj quee jaaséj ti'ij yatanyéj i Dios ti'ij tyu'ta'íjtaj ñiyan i cháanacaj japua a'ñjci jime' i ti néijimi'i jin putyí'uurej.

Tí'ij i Jesús seequéj éenye'ej huataséjre

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Tí'ij aráseej xicáj tyoomá'caj, Jesús pu a'áan jo'ojnyéj i jiríj japua, a'ñijma pu jo'v'i'tíj a'ñjci i Pedro, ajta i Santiago ajta a'ñjci i Juan. A'áa pu'ij hua' jñisa' seequéj huatóosejrataca' i Jesús.

³ Tyámua' pu naa tyu'tyácueenariaca' i tyí'caanaria'ra' a'yájna ti'ij quee a'tíj tyee'yí'tin ti cáanarij a'yan tyu'tyájo'sin ti'ij a'yan tyi'cuéenavi'ij já'ra'nyij.

⁴ Majta a'íj huaséj i Elías majta a'íjci i Moisés, a'íi mu jamuán tyí'xajtaca'aj a'íjci i Jesús.

⁵ Pedro pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Maeestro, xá'pui' pu naa tyaj yahuatyú'uucaj a'yájna. Tyiche' huéicacaa huátaahuaj i ináamuaj, síij ti muéetzij mua' arí ja'mej, ajta síij a'íjci i Moisés ajta síij a'íjci i Elías.

⁶ Ji'nye a'íimaj mu tyu'tátzün i maj jamuán, ajta i Pedro capu jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyu'taxáj.

⁷ Aj pu'ij jéetirij huataséjre ti'quij hua' japua acávi'rixij. Ajta i jéetirij tzajta' pu nyúucarij huatánamuajre ti a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íi pu nyiyóoj pué'een i nyaj jaxie've', xáanamujri'.

⁸ Aj mu mij, mati'ij ajoonyéjnye'riaca', camu che' a'tíj huaséj jamuán, a'íi pu'uj jusíij i Jesús ajo'tyávaaca'aj.

⁹ Mati'ij aje'cajú'caj i jiríj jitze, Jesús pu huo'ta'íj maj quee a'tíj ixaaty'e'ej je'ej maj tyi'tíj tyu'séj, 'asta na'aj quee i Dios yójra' huatájuuritaj.

¹⁰ A'íj mu jin a'íin mana'aj jamua'reeriaca'aj, tyij majta a'yan tyúu'ihuo'raca'aj je'ej ti huatóomua'aj i ti huatájuuritaj.

¹¹ A'yaa mu tyaata'íhuo'ri' i Jesús tijin:

—¿Ji'nye mej mij a'yan tyi'xaj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta ti i Elías anaquéej ya'uvé'nyesij?

¹² Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna ti i Elías anaquéej uvé'nyesij, ajta a'íin néijmi'i tyámua' tyi'uuren. ¿Ajta ji'nye ti'ij a'yan tyá'xaj i yu'xarij jitze ti i yójra' i Dios jajpuéetzij ja'mej majta je'en jaatyáxaahuataj?

¹³ Ajta nyáaj nu a'yan tyajá'mua'ixaaty'e' ti i Elías arí yatanyéj, majta i tyeítyee a'yaa mu jáaruuj je'ej maj tyaaxié'va'ca'aj, a'yájna ti'ij tyé'yu'si'huaca'aj i yu'xarij jitze je'ej ti tya'ra'nyíiche' jimi.

Jesús pu tyamuéej tyú'huaaj tyiyáaru' ti tzajta' ú'sejria'ca'aj

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Mati'ij aje're'nyej jo'maj je'ej jé'eenye'ej i séecan i maj Jesús jamuán huacíj, a'áa mu huojo'tyoj majta jéehua i tyeítyee aja'tyúusiiria'ca'aj hua' jamuán, majta séecan i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta a'íi mu tyihuá'ihuo'raca'aj menyínyu'cacuj.

¹⁵ Mati'ij jaaséj a'íjci i Jesús, néijmi'i mu ootyáhuaachaca' mej mij jaatatyójtje'en muutyámua'va'aj.

¹⁶ A'íi pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí jin setyúu'ihuo' a'mújma jamuán?

¹⁷ Síij ti a'áa jo'tyávaaca'aj pu a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Maeestro, a'yaa nu a'jimi jave'vi'tij i nyiyóoj, ji'nye tyiyáaru' pu tzajta' séejre' capu ij jatá'caa ti huatányuunij.

¹⁸ Jo'tij na'aj je'ej jé'eenye', i tyiyáaru' pu játya'sacaa ajta je'tariésij a chóota', ajta jéehua éejcueemuxa'rij i jutyényij jitze, ajta ancuroci'máaj i jutaméj jime', aj pu'ij té'ej huatyáciyaaxarij. Nu'ríj huo'táhuaviiri' i maj ajamuán huaci'ij maj jaatamuáritye'en i tyiyáaru', majta a'íimaj camu pu jáaruuj.

19 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Tyeítyee séej quee tyá'tzaahuatye'. ¿A'chunyéj ooj juxie've' nyaj ja'mua jamuán yahuatyávaacaj? ¿A'chunyéj nyooj ja'mua jime' a'v'iicue'ria'aj na'mej?

—Mese've'vi'tij i tyamuéej.

20 Aj mu mij aye've'vi'tij i tyamuéej jimi i Jesús. Ajta ti'ij i tyiyáaru' jaaséj a'íjci i Jesús, a'íj pu'ij jaatacá'tzij i tyamuéej, aj pu'ij arájvej a chóota' putahui'tzi'ij ajta éejcueemuxa'riaca' i jutyényij jitze.

21 Jesús pu a'yan tyaata'íhuo'ri' i táatajra' tijin:

—¿A'chunyéj arí á'tyeej ti a'yan tye'tyá'sacaa'?

Ajta i táatajra' a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Ti'ij na'aj je'ej tyi'cáleenye'ej.

22 A'íjna i tyiyáaru' ti tzajta' séejre', mue'tij pu áan yo'tyájríej i tiéj tzajta' ajta a jáata', ti'ij jaajé'caj. A'yaa pu'ij, tipua'aj peeyí'tihua'an paj tyáahaatye'en, tá'ancu'vaxi' ityájma pajta taatáhuire'en.

23 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Ji'nye pej pij a'yan tyí'xaj yee: tipua'aj peeyí'tihua'an? Néijmi'i pu tyí'rij a'íjci jimi i ti tyá'tzaahuatye'.

24 Aj pu'ij i táatajra' i tyamuéej a'yan tyu'jijhuaca' tijin:

—Nyáaj nu tyá'tzaahuatye'. Naatáhuire' nyej nyij jéetze' tyá'antzaahuatye'.

25 Ti'ij i Jesús huo'séj maj jéehua i tyeítyee ajtyáxiirisima'aj, aj pu'ij jajtyá'xij i tyiyáaru' ti tzajta' séejre' i tyamuéej, a'yan tijin:

—Tyiyáaru' mu paj quee iityánamuaj pajta quee atányuuvej, nyáaj nu a'yan tyí'mua'ijtye' paj jaatátoonyij mu tyamuéej pajta quee che' tzajta' utyáru'piche'en.

26 Aj pu'ij huajijhuaca' i tyiyáaru', ajtáhua'aj pu jaatacá'tzij a'íjci i tyamuéej. Aj pu'ij iirájraa, a'áa pu yóoriej cuxáa ti jaajé'caj, a'íj mu jin mue'tij a'yan tyí'xajta'aj tijin huamuí'.

27 Ajta i Jesús, a'íj pu jajví' muáca'ra'an jitze, ti'quij ja'ajriáj, aj pu'ij huatyéechaxij i tyamuéej.

28 Ajta je'en i Jesús chí'táj utyájrúpij, aj mu mij i maj jamuán huacáj jujíme' a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye tyej tyij quee ityáj pu jáaruuj tyaj jaatamuárite' en i tyiyáaru' ti tzajta' séjria'ca'aj?

29 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Siata'aj jaatamuárite' en i tyiyáaru' ti a'yan een a'yaa pu tyúuxie've' siaj huatyényuunyij i Dios jimi.

*Jesús pu ajtáhua'aj jaataxájtaca' ti mui'nyij
(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)*

30 Matí'ij a'áa jo'cáj, a'áa mu huatyéenyej a'ájna a Galileea. Ajta i Jesús capu jaxie'va'ca'aj ti a'tij jáamua'reej,

31 ji'nye avíitzij pu jin tyihua'á'mua'tyajca'aj i maj jamuán huacáj. A'yaa pu tyihua'íxaatya'ca'aj tijin:

—A'íjna i Yójra' i Dios pu huatátuiiri'huaaj a'íjma jimi i tyétyacaa, aj mu mij jaje'catan, ajta huéicaj xicáj jitze huatájuuritaj.

32 Majta a'íimaj camu yó'iteeca'aj tyi'tij ti huá'ixaatya'ca'aj, majta tyí'tziinya'ca'aj maj jaata'íhuo'.

¿A'tanyij a'ñin pué'een i ti jéetze' juxie've'?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ A'áa mu ja'rá'aj chájta' ti a'yan tya'rájtyapuaaj tijin Capernaúm. Mati'ij merij chi'táj iiratya'caj, Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí xúu'íhuo'raca'aj i juyéj jitze?

³⁴ Ajta capu síij huatanyúj, jí'nye a'yaa mu tyúu'íhuo'raca'aj i juyéj jitze a'táj ti a'ñin pué'eenye'ej i ti jéetze' juxie've'.

³⁵ Aj pu'ij i Jesús ooyíxij, ti'quij huo'tajé i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej a'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Tipua'aj a'táj jaxie'va'aj ti a'ñin pué'eenye' i ti jéetze' juxie've', a'yaa pu tyúuxie've' ti a'ñin pué'eenye' i ti jéetze' ciléenye' jin tyi'tyávaacaj, ajta je'en néijmi'caa huatyáhuu'ire'en.

³⁶ Ajta je'en pá'ri'ij a'áa jé'ta' jo'tyéjchej a'íjma jimi, aj pu'ij jájtii ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

³⁷ —A'táj ti jaataxié've'en nyej jitze ma'can séej i pá'ri'ij ti'ij a'íjna, a'ñi pu ajta nyéetzij naataxié've'ej, ajta i ti nyéetzij naataxié've'en, capu nyéetzij na'aj naataxié've'ej, sulu a'íj pu ajta huataxié'vej i ti unyojo'ta'ítayaca'.

A'íjna i tiquee tájcha'íire', tajitzé pu ajtyáma'can

(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Juan pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Maeestro, séej tu huaséj ti a'nyúucaritze' huá'muaritya'ca'aj i tyiyáaru' i maj hua' tzejta' séejre' i tyeityee, aj tutyij jaatá'ijmujeri' ti'ij quee a'yan rijcaj, jí'nye capu tajitzé ajtyáma'can.

³⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Caxu ja'ijmujeraj, jí'nye tipua'aj a'táj a'yan rijcaj i maj jin je'ej tyo'taséj nyej jitze ma'can, capu a'náj je'ej pua'aj tyi'nyaxáataj ja'mej.

⁴⁰ A'íjna i ti quee tájcha'íire', a'ñi pu tahuu'ire'.

⁴¹ A'táj tina'aj ti cíi tyajamuata'an i jájtyij sij sij huaye'en a'íjci jime' sij nye jitze ajtyáma'can, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatyé' ti i Dios tyaatanájchitye'sij.

Tyi'táj ti jin jajpuéjtzij ja'mej tipua'aj a'táj ootyá'itzeere'en i Dios jimi

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² —A'táj tina'aj ti ca'nyíjra'aj jaatá'an ti'ij síij je'ej pua'aj huárinyij i tiquee xu a'chu tyá'tzaahuatyé' nye jimi, jéetze' pu jatyáhuu'rii maj ja'tyárieenyij i jájrij jitze tyetyéj va'cán ma'cave'ran i maj jin tyí'tixicaa.

⁴³ Tipua'aj mua' muáca' ca'nyíjra'aj muaatá'an pej pij tyi'táj jin je'ej pua'aj huárinyij, pe'entyivéjche, jéetze' pu muatyáhuu'rii paj séej pana'aj ajtamuáca'aj júurij puatyá'itzeere'en, quee paj hua'puácaa ajtamuáca'aj a'áa jo'tyá'itzeere'en jo'paj ya'ajpuéetzij puá'mej, jo'táj quee a'náj já'mui'nyij i tiéj.

⁴⁴ Jo'maj quee a'náj já'cui'nyij i chui'núuj, ajta i tiéj quee a'náj já'mui'nyij.

⁴⁵ Na'riij mua' íicaj ca'nyíjra'aj muaatá'an pej pij je'ej pua'aj huárinyij, iiráavejchij, jéetze' pu muatyáhuu'rii paj séej pana'aj iira'íicaj júurij puatyá'itzeere'en, quee paj hua'puácaa iira'íicaj a'áa po'tyá'itzeere'en jo'táj já'taa,

⁴⁶ jo'maj quee a'náj já'cui'nyij i chui'núuj, ajta i tiéj quee a'náj já'mui'nyij.

47 Na'ríij mua' jì'ij ca'nyíjra'aj muaatá'an pej pij je'ej pua'aj huárinyij, eetátichij, jéetze' pu muatyáhuiríi paj séej pana'aj ajri'sij a'áa po'tyájrutye jo'tij i Dios tyejé'ijta, quee paj hua'puácaa ava'jì'síjma'aj a'áa po'tyájrutye jo'tij já'taa,

48 jo'maj quee a'náj já'cui'nyij i chui'núuj, ajta i tiéj quee a'náj já'muí'nyij.

49 Jì'nye néijmi'i xu japuéjtzitaren siaj sij tyámua' tyityeetyá'itzeere'en i jutzájta'.

50 A'yaa pu tyí'huíire' i unáj tí'ij tyí'me'ra'catye'ej i cue'ráj, ajta tìpua'aj rájxi'nyij i ti áncatzaj, ¿jì'nye tyí'riij tí'ij ajtáhua'aj áncatzaj já'ra'nyij? Siata'aj mua'aj a'yan eenye' tí'ij i unáj siata'aj juxáahuaj séjre'ej séej jamuán siajta séej.

10

A'íjci jime' i maj huatóotonyij (Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

1 Jesús pu eerárraa a'ájna a Capernaúm tí'quij a'áa jo'mej a Judea ajta a'ájna pujmua' a Jordán. Majtáhua'aj mu tyúusíj i tyeítyee jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús, aj pu'ij huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej, a'yájna tí'ij tyeyé'tíhuaj.

2 Aj mu mij séecan i Fariseos jimi ajtyáxiiriaca' i Jesús, ajta mej mij tyí'tíj jin jaatyámue'tin, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tìpua'aj je'ej tyí'riitan tí i tyáati' jaatátoonyij i ju'íj.

3 A'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaj tíjin:

—¿Jì'nye mua'ajmaj tyajamuaata'íj i Moisés?

4 A'yaa mu mij tyu'taxájtaca' tíjin:

—Moisés pu tyu'tá' ti yu'xarij jaatapíjtye'en i ti jitzán á'yu'si'ij je'ej ti een jin jaatátoj i ju'íj.

5 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Moisés pu a'yan tyajamuaata'íj a'íjci jime' siaj mua'aj quee tyihuojó'itej.

6 Ajta jájcuaj imuáj tí'ij i Dios jaatyátaahuaca' i cháanacaj, “Dios pu huó'taahuaca' i tyáataj ajta i íitaj.”

7 “A'íj pu jin i tyáati' mahuóohua'xij i juhuásimua', tí'ij ju'íj jamuán antyóonaxcaj,

8 a'yaa mu mij éenye'ej muá'ju'un i maj hua'puaj tí'ij síj na'aj i tyévi.” A'íj mu jin quee che' hua'puaj, sulu síj pu'uj.

9 A'yaa pu'ij tyúuxie've' tí i tyáati' quee hua'ajtaja'puana'an i Dios tí hua'antyásiirej.

10 Matí'ij meríj chí'táj iiratyá'caj, majtáhua'aj mu a'íj jime' tyaata'íhuo'ri' i maj jamuán huacíj.

11 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Tìpua'aj a'tíj ju'íj huatátoonyij ajta je'en séej ancure'vi'tij, a'íj pu juxana'cire'en a'íjci jimi i ti anaquéej jatyévi'tinya'aj,

12 ajta tìpua'aj i íiti' jucín huatátoonyij ajta je'en séej jamuán huatyéviche'en, a'íj pu ajta juxana'cire'.

Jesús pu hua' japua nyuu i tí'ríj (Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

13 Mati'ij mij ti'ríij aye've'vi'tichej i Jesús ti'ij hua'ajtamuárie'en, aj mu mij a'íimaj i maj jamuán huacáj huo'tá'ijmuejri' a'tyán maj ahuaja've'vi'tiicaria'aj.

14 Ti'ij i Jesús huo'séj je'ej maj rijcaj, aj pu'ij huatanyú'caca', ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Miche' yeve're'nyej mu ti'ríij nye jimí, caxu huá'ijmuejra, ji'nye jo'tij i Dios tyejé'ijtaj a'íimaj mu antyúumua'reeriaj muá'ju'un i maj a'yan een mati'ij mu ti'ríij.

15 A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e tipua'aj a'tíj quee a'yan tya'rá'astej je'ej ti i Dios tyí'ijta a'yájna ti'ij síij i pá'ri'ij, capu a'úun jo'tyáru'tyij.

16 Aj pu'ij xáxui'can tyí'ti'ijci, ajta tyámua' tyihuo'tyájtóo i Dios jimi hua'va'muúhua'aj séej ajta séej.

I tyamuéej ti chíjtyaanyi' pu Jesús jamuán tyu'taxájtaca'
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

17 Ti'ij i Jesús ari jo'yi'muúcaj síij pu a'tíj aje're'nyej huatéechisima'aj, aj pu'ij tyitunutaca' i Jesús jimi, ti'quij a'yan tyaata'ihuo'ri' tijin:

—Maestro mu paj tyámua' een, ¿ji'nye náarinyij ti'ij náaci'tyij nyaj júurij ná'ra'nyij jusén jime'?

18 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Ji'nye een jime' a'yan petyí'nyejee yee nyaj tyámua' een? Síij pu'uj séejre' i ti tyámua' een, a'íi pu a'íin pué'een i Dios.

19 Papu'ríj jamua'reej je'ej ti i Dios tyu'ta'íjtaca': “Capáj tyí'tyacui'care'en,” “pajta quee tyí'xana'cire'ej,” “capáj tyí'nahua'aj,” “capáj hae'tzij a'tíj taavijria'aj pajta quee a'tíj cuanamuaj,” “huo'tyátzaahuatye' a' táataj pajta a' náanaaj.”

20 Aj pu'ij i a'tíj a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Maestro, néijmi'i nu nyeríj ja'rá'astej nyati'ij nyana'aj tyu'cileenytariaca'.

21 Jesús pu jaaséj ajta tyámua' tyo'tóomua'aj i jutzájta', aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tyi'tíj pu ooj muá'itziitye', áricuj, néijmi'i tyu'tój i paj tyí'ijcha'ij pata'aj huo'rian i túmii i maj quee je'ej tyéejviicue'. A'yaa paj jéehua tya'ancuriáa'sij a'ájna jo'tij i Dios já'sejre'. Pajta je'en mujo've'mej pej pij nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

22 Ti'ij jáanamuajri' a'íjci i nyúucarij, jéehua pu huatóoxaamujri a'ájna i tyáati', ji'nye jéehua pu tyí'ijcha'íica'aj.

23 Aj pu'ij i Jesús huanyéeriajraa, ajta a'yan tyihuo'té'exaaj i maj jamuán huacáj tijin:

—Tyámua' pu tyihua'tyesi'huaritye' i chíjtyaanyi'ij maj utyájrutyey jo'tij i Dios tyejé'ijtaj.

24 Majta i maj jamuán huacáj je'ej mu jo'tánamuajri', a'íj pu jin i Jesús ajtáhua'aj a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Nyíyóojmua', tyámua' pu tyihua'tyesi'huaritye' i maj jéehua tyí'ijcha'ij maj a'áa jo'tyájrutyey jo'tij i Dios tyejé'ijtaj.

25 Jéetze' pu quee tyési' ti i caméeyuj anájra'nyij i pí'se'ej jitze, quee tipua'aj ti chíjtyaanyi' a'áa jo'tyájrutyey jo'tij i Dios tyejé'ijtaj.

26 Mati'ij a'yan tyáanamuajri', jéetze' mu je'ej jo'tánamuajri', a'yaa mu mij tyúu'ihuo'raca'aj séej jamuán majta séej tijin:

—¿A'tanyij a'yan rinyij ti'ij jáahuire'en i Dios jimi?

²⁷ Aj pu'ij i Jesús hua'ráasej ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaq tijin:

—A'íjma jimi i tyétyacaa capu je'ej tyí'rij, ajta capu a'íjci jimi i Dios, ji'nye capu tyi'tíj jatyesi'huaritye' i Dios.

²⁸ Aj pu'ij i Pedro huatyóochej ti a'yan tyaaté'exaatye'en tijin:

—It'yáj tu tyerij néijmi'i tyu'tátoq i tyaj tyú'cha'íca'aj, tyej tyij ajamuán huací'ca'an.

²⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaq tijin:

—A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' tijin tipua'aj a'tíj tyi'tíj jo'rieeniy nye jimi, na'ríij ti i Dios nyuucaaq á'tzaahuatyé', tipua'aj juchi'ij, na'ríij ju'ihuáamua', jutáataj nusu junáanaq, juyójmua' nusu juchuéj,

³⁰ a'í pu tya'ancuriáa'sij ti'ij ooj júurij íyan i cháanacaj japua, a'chu anxityej tyi'tíj ti je'ej tipua'aj chi'ij, na'ríij ju'ihuáamua', junáanaq na'ríij jutáataj, juyójmua' nusu juchuéj, tyij ajta jajpuéetzij, ti'ij utyájrutyey jo'tíj i Dios tyejé'íjtaj, aj pu'ij ja'ancuriáa'sij i júuricamej ti'ij jusén jin júurij já'ra'nyij.

³¹ Majta mue'tíj maj iíij a'ín pu'éen i maj anáatyij, a'í mu uvé'tyajtirij, majta mue'tíj maj iíij uvé'tyajtíj, a'í mu anára'sij.

Jesús pu ajtáhua'aj jaataxájtaca' ti muí'nyij

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² A'áa mu joojú'caj a Jerusalén, ajta i Jesús pu anaquéej huama'ca'aj a'íjma jimi i maj jamuán huacíj. A'í mu jéehua jutyamua'va'ca'aj, majta i maj hua' cújta huajú'ca'aj a'í mu tyi'tziinya'ca'aj. Aj pu'ij i Jesús ajtáhua'aj jujíme' huo'tajé i maj jamuán huacíj, ti'quij huatyóochej ti huo'té'exaatye'en je'ej ti tyi'tíj ja'uurej.

³³ A'yaa pu tijin:

—A'yájna siati'ij mua'aj seríj tyí'sej, iíij tu'ríj jó'ju' a'ájna a Jerusalén, jo'tíj jo'tátuiiri'huaj a'ájna i ti ajta tyévíj jitze huanie'huaca' a'íjma jimi i maj tyihua'íjtye' i tye'yúuj tzajta', ajta a'íjma jimi i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, a'í mu tyu'tá'sij maj jaajé'caj, majta a'íjma jimi tyu'tátuiire'ej i maj séej chuéj japua já'ma'can.

³⁴ A'í mu jaatyáxaahuari'raj, majta jaatyávaxi'ij, majta jaatyétzi'tzique'muaxi'ij, majta jaje'catan, ajta huéicaq xicáj jitze pu huatájuuritaj.

A'íjna i Santiago ajta i Juan a'í mu jaatáhuoj je'ej maj tyá'xie'va'ca'aj

(Mt. 20:20-28)

³⁵ A'íjna i Santiago ajta Juan, yójmua'mua' a'íjci i Zebedeo, a'í mu aje're'nyej i Jesús jimi mati'ij mij a'yan tyaaté'exaaq tijin:

—Maestro, a'yaa tu tyá'xie've' paj a'yan huárinyij je'ej tyaj ty-imuaatáhuaviiraj.

³⁶ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye setyá'xie've' nyaj a'yan huárinyij ja'mua jimi?

³⁷ Aj mu mij a'yan tyaaté'exaaq tijin:

—A'yaa tu tyá'xie've' paj taatá'an tyaj ajcára'sixi'in síij amuáca'ta' ajta síij a' útata' a'ájna pati'ij néijmi'i jin antyía'mua'reeriaj.

³⁸ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaq tijin:

—Caxu mua'aj jamua'reej tyi'tíj siaj nyahuavii. ¿Nyi a'yan setyé'viicue' siaj jajpuéetzij xá'ra'nyij nyati'ij nyáaq tyajpuéetzij na'mej, siajta

jó'viicue' maj i tyeítýee je'ej pua'aj jamuáa'uurej a'yájna mati'ij nyéetzij nyoorej?

³⁹ Aj mu mij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Ji'nye tyijta' putujoorej.

Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Mua'aj xu jajpuéetzij xá'ju'un nyati'ij nyáaj tya'ajpuéetzij na'mej, majta je'ej pua'aj já'mua'uuren mati'ij majta nyéetzij nyoorej,

⁴⁰ ajta canu a'íjci jin antyínyamua'ree nyaj jamuaata'an siaj ajcára'sixi'in síij nyamuáca'ta' ajta síij nya' útata', a'íjma pu ci'tyij i maj tyámua' een.

⁴¹ Mati'ij huó'namuajri' i séecan i maj tamuáamuata' ará'asej, muatanyínyu'cacuca' a'íjma jimi i Jacobo ajta i Juan.

⁴² Ajta i Jesús pu huo'tajé, ajta a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—A'yaa xu mua'aj tyá'mua'reej, je'ej maj ricij i maj tyí'ijta i cháanacaj japua, ca'nyiin mu jin tyihuá'ijtye' i tyeítýee, i maj va'cán jin tyityatatyj, a'íi mu tyihuá'ijtye' je'ej maj huárinyij i séecan.

⁴³ Ajta ja'mua jimi capu a'yan tyúuxie've' ti a'yan tyí'rijcaa. Típua'aj a'tj jaxie'va'aj ti va'cán jin tyi'tyaváaj já'ra'nyij, a'yaa pu tyúuxie've' ti néijmi'caa huatyáhuüre'en,

⁴⁴ ajta i ti ja'mua jimi a'yan tyá'xie've' ti a'íin pué'eenye' i ti anájcaj, a'yaa pu tyúuxie've' ti a'íin huo'tyáhuüre'en néijmi'caa i séecan.

⁴⁵ Ji'nye i yójra' i Dios capu a'íjna jin mujo've'mej mej mij jaatyáhuüre'en, sulu ti'ij huo'tyáhuüre'en ajta hua' jitze ma'can huámui'nyij mui'caa i tyeítýee.

Jesús pu tyáahuaj a'íjci i Bartimeo i ta'rácuun

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Mati'ij mij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tya'rájtyapua'j tijin Jericó. Ajta ti'ij i Jesús arí iiramá'caj a'ájna a chájta', majta cújta' huajú'ca'aj i maj jamuán huacj, majta mue'tj i tyeítýee hua' jamuán huajú'ca'aj, a'áa pu síij ta'rácuun je'tyácatyj véjri' juyéj jitze, a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Bartimeo, yójra' a'íjci i Timeo.

⁴⁷ Ti'ij jáanamuajri' ti a'íin aja'vá'ma'ca'aj i Jesús Nazaret ti já'ma'can, a'íi pu i ta'rácuun huatyóochej ti a'yan tyu'jijhuaj tijin:

—Jesús, mu paj yójra' pué'een a'íjci i David, ná'ancu'vaxi' nyéetzij.

⁴⁸ Mue'tj mu i tyeítýee jaatá'ijmuejri' tiquee jijhuaj, ajta a'íjna jéetze' pu ca'nyiin jin jijhuaca'aj a'yan tijin:

—Mu paj yójra' pué'een a'íjci i David, ná'ancu'vaxi' nyéetzij.

⁴⁹ Aj pu'ij i Jesús oocháxij, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Usio'tájee.

Aj mu mij uyo'tajé i ta'rácuun, a'yan metye'ixáaty'e'ej tijin:

—Huatyá'ca'nyej a tzajta', ájchesij, muachó've' i Jesús.

⁵⁰ Aj pu'ij ayóoraaxij i jumáancaj, ti'quij ájtzunaca' aj pu'ij aje're'nyej i Jesús jimi,

⁵¹ Jesús pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye petyaaxie've' nyaj tyi'tj huá'uurej a jimí?

Ti'quij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i ta'rácuun tijin:

—Maeestro, nyáaxie've' nyaj atányeerej.

⁵² Jesús pu a'yan tyaaté'exaa'j tijin:

—Pu'rij paj jó'ra'nyij, papu'rij huarúj a'íjci jime' i paj tyá'antzaahuaj.
Aj pu'ij jiye'tzín tyámua' huaríj i ta'rácuun ti'quij atányeeriaca', ajta je'en jamuán jo'mej a'íjci i Jesús jo'tij jooma'ca'aj i juyéj jitze.

11

Jesús pu utyájrurij a Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Mati'ij meríj avéjri' joojú'caj a'ájna a Jerusalén, a'áa mu ja'tanyéj jo'tij ja'chájta'najmee ti a'yan tya'ratyapuájmeé tijin Betfagé, ajta a'ájna Betania. A'áa pu ja'chajta' i jiríj jitze ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Aseitúunajrimi, aj pu'ij i Jesús hua'puácaa huata'ityaca'

² A'yan tyihuo'te'exáaty'e'ej tijin:

—Séricuj, siata'aj a'áa ja'tanyéj a chájta' a ti véjri' já'sejre', tipua'aj seríj a'áa ja'ráastij, a'áa xu púuru' já'tyoonyij ti quee xu a'náj a'tíj japuan avá'caj, a'áa pu je'ejtápi'huaj ja'mej. Aj xu sij je'ejxista, siajta je'en uya'ráaja.

³ Tipua'aj a'tíj a'yan tyajá'mua'ihuo'raj yee: “¿Ji'nye sijta tya'rájxina mu púuru'?”, a'yaa xu tyaaté'exaatye'en yee: “A'íj pu jitzán juxie've' i tavástará”, siajta a'yan tyaaté'exaatye'en tijin: “Jiye'tzín tu tyijtá yajavá'toosij”.

⁴ Mati'ij mij ujó'ju', a'áa mu mij pua'quéj cáayej jitze yo'tyoj a'íjci i púuru', a'áa pu je'ejtápi'huaca'aj avéjri' puéertaj jitze, mati'ij mij je'ejxistaca'.

⁵ Séecan maj a'áa jo'tyú'uuca'aj, a'íi mu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí je'ej sioorej? ¿Ji'nye een jime' setye'ejxinaj mu púuru'?

⁶ A'yaa mu tyu'taxájtaca' je'ej ti i Jesús tyihuo'té'exaa, majta a'íimaj huo'ta' maj ja'ajnáanan.

⁷ Mati'ij mij yo'jáj i Jesús jimi a'íjci i púuru', mati'ij mij i tyúumaancaj tye'tyéveerej, ti'quij avé'yixij i Jesús i púuru' japua.

⁸ Majta a'íimaj i tyeityee jéehua mu i máancaj tyo'caváarajraa i juyéj jitze. Majta séecan xamuáj ucapíitiraa i juyéj jitze.

⁹ Majta a'íimaj i maj anáatya'aj huajú'ca'aj, a'íi mu huatyóohuij maj huajíjhua, majta i maj cújta' huajú'ca'aj i Jesús, a'yaa mu tyí'tyejijhuaca'aj tijin:

—Pu'rij xá'pui', che' i Dios tyámua' tyeetyátoonyij a'íjci i ti yevé'mej nyúucaritze' i tavástará'.

¹⁰ Pu'rij xá'pui'. Che' Dios jaatyáhuúire'en tyámua' naa a'íjci ti yevé'mej i ti tyu'ta'íjtaj ti'ij ará'tyeej ti tyu'ta'íjtaca' i tahuáacixa', a'íjna i David. Ajta a'íimaj i maj tyí'huúire' u tajapúa, miche' a'yan tyu'taxáj tijin a'yaa pu tyí'xa'pui'.

¹¹ Ti'ij ij i Jesús ujo'tyájrurij a'ájna a Jerusalén ajta je'en i tyeyúuj tzajta' jo'tyájrurij. Ti'ij néijmi'que' tyu'séerajra'aj aj pu'ij jó'raa a'ájna a Betania hua' jamuán i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ji'nye pu'rij huachúmua'ca'aj.

Jesús pu je'ej pua'aj tyaatajé i xápua' ti quee taca'ca'aj

(Mt. 21:18-19)

¹² Yaa ariá'pua'aj, mati'ij uja'rácacij a'ájna a Betania, Jesús pu huataí'cuataca'.

13 Ti'quij a'áj huaséj i xápua' ciyéj ti a' imuáj ja'távaaca'aj ajta jéehua tyáxamue'ca'aj, aj pu'ij ujó'mej ti'ij jaaséj tipua'aj taca'aj, ajta capu taca'ca'aj jéehua pu'uj tyáxamue'ca'aj, ji'nye capu a'áa puty'írijcaá ti'ij pu'a'aj taajcaá.

14 Aj pu'ij a'yan tyaatajé a'íjci xápua' tijin:

—Capu che' a'náj a'tíj jacua'nyij mua' táque'.

Majta i maj ja'mua huacáj a'íi mu jáanamujri' je'ej ti tyaatajé.

Jesús pu jaajájuarej i tyeyúuj

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 Mati'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, Jesús pu tyeyúuj tzajta' jo'tyárupij ajta je'en huatyóochej ti hue'rá'ityej i maj a'úun tyó'tooca'aj ajta i maj a'úun tyó'nanaavej. Tye'tahuá'xij i tyihua' meesaj i maj japuan túmii hua'puata'tyi'raca'aj i tyeítsee, ajta jo'maj i cúcui'see ja'tooca'aj,

16 ajta quee tyu'tá' ti a'tíj tyi'táj ajóotisime'en a jé'ta' i tyeyúuj tzajta'.

17 Ajta je'en tyihua'ajmua'tyájraa a'yan tijin:

—A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “A'yaa mu jaatámua'sij i nye chi'ij tijin chi'ij maj tzajta' huatyényuunyij i Dios jimi néijmi'i i maj séej chuéj japua ja'chej”, siajta mua'aj a'yaa xu jáaruuj ti'ij jo'tij já'tyasta' jo'maj náhua'rij je'ráatyij.

18 Mati'ij a'yan tyáanamujri', i maj tyihua'íjtye' i puaríj majta i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'íjta, a'íi mu huatyóohuij maj jáahuonyij je'ej maj huárinyij mej mij jaajé'caj i Jesús, ji'nye a'íi mu jatziinya'ca'aj, a'íjci jime' maj néijmi'i naa yó'sejraca'aj je'ej ti a'ín tyihuo'muá'tyej.

19 Ajta ti'ij huariá'tica'riaca', i Jesús majta i maj jamuán huacáj a'íi mu eeráacij a'ájna a chájta'.

Huatyáahuaj a'ájna i xápua'

(Mt. 21:20-22)

20 Yaa ariá'pua'aj mu a'áa véjri' ja'tanyéj jo'tij ja'távaaca'aj i xápua', aj mu mij jaaséj ti ari huachica'aj tyétye' imuáj i junáana' jitze.

21 Aj pu'ij i Pedro, jo'támua'reeri' je'ej ti tyu'ríj, ti'quij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Maeestro, cási', pu'ríj huatyáahuaj i xápua' i paj je'ej pu'a'aj tyaatajé.

22 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Setyá'antzaahuatye' i Dios jimi.

23 Ji'nye a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tipua'aj a'tíj a'yan tyaaté'exaatye'en i jiríj yee: “Tyíchesij a'májna atyájrutyij i jájritze”, ajta quee seequéj tyi'mua'astíj, sulu ti tyá'tzaahuatye'ej ti a'yan tye'mej, aj pu'ij a'yan tye'mej.

24 A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' tijin tyi'tíj siaj mua'aj je'ej tyu'táhuosij i Dios jimi, a'yaa xu tyá'antzaahuatye'en siaj seríj ja'ancuriáa', aj xu sij ja'ancuriáa'sij.

25 Ajta siati'ij tyényuusime'en i Dios jimi, setyihuo'tú'uunyi' a'tyán maj jamuájcha'íire', ta'aj ij ajta i ja'muavástara' tajapuá ti já'sejre' mua'ajmaj tyajamuaatú'uunyi'.

26 Ajta tipua'aj sequéje tyihuo'tú'uunyi' i maj jamuájcha'íire', capu ajta mua'ajmaj tyajamuaatú'uunyi'raj i ja'muavástara' tajapuá ti já'sejre' i siaj jin quee xá'puí' jimi huaríj.

I ti jin antyúumua'reej i Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Aj mu mij majtáhua'aj a'áa jó'ju' a Jerusalén. Tí'ij i Jesús a'áa ja'ajcayi'cáacaj i tyeyúuj jitze, aj mu mij a'íimaj ajtyáxiiriaca' i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta majta hua' jamuán i huáasij,

²⁸ mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí jin petyi'tyéjvee pej pij a'yan ricij? ¿A'tanyíj muaatá' pej pij a'yan rijcaj?

²⁹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Nyajta nu nyáaj séej tyajamuaata'íhuo'raj, tipua'aj sianaaté'exaatye'en, aj nu nyij nyajta nyáaj jamuaaté'exaatye'ej tyi'tíj nyaj jin tyi'tyéjvee nyej nyij a'yan ricij.

³⁰ ¿A'tanyíj ja'antýihuoj a'íjci i Juan tí'ij huá'iraca'aj i tyeítyee, nyiquij i Dios, ca'mij i tyeítyee? Sianaaté'exaatye'.

³¹ Aj mu mij huatyóohuij maj tyi'huó'íhuo' séej jamuán majta séej a'yan tijin:

—Tipua'aj a'yan tyetyaaté'exaatye'en yee Dios pu uyo'ta'ityaca', a'yaa pu tyitaaté'exaatye'ej yee: “¿Ji'nye een jime' sequée ja'antzaahua'j je'ej ti tyu'taxájtaca'?”

³² Ajta capu je'ej tyí'rij tyaj a'yan tyaaté'exaatye'en yee i tyeítyee mu uyo'ta'ityaca'.

A'yaa mu tyu'taxájtaca', ji'nye mahuá'tziinya'ca'aj i tyeítyee, majta néijmi'i i tyeítyee a'yan tyá'tzaahuatya'ca'aj ti i Juan a'íin pue'éenye'ej i Dios jitze ma'can ti tyí'xajtaca'aj.

³³ Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Catu jamua'reej.

Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Canu nyajta nyáaj jamuaaté'exaatye'ej tyi'tíj nyaj jin tyi'tyéjvee nyej nyij a'yan ricij.

12

A'íjci jime' i maj tyí'muijhuacaa, i maj je'ej pua'aj huaríj

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Aj pu'ij i Jesús huatyóochej ti tyihuó'ixaatyee'en séej jime' i nyúucarij. A'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijin:

—A'tíj pu úuvaj huahuástej ajta je'en jariá'naj, aj pu'ij tyi'tíj huatyáaahuaca' i ti jin jaatyájacha'xi'in i úuvaj, ajta tyi'tíj ájtaahuaca' ajtyéevi' i maj japuan utyúuj muaa'ixie're'en i maj tyí'muijhuacaa. Ajta je'en séecan huatanyéjtye i chuéj mej mij tyaaná'jchitye'en cára'tzuj, tí'quij jó'raa a'íjna i a'tíj séej chuéj japua.

² Tí'ij tya'rá'aj a'náj maj jaju'raaca i úuvaj, séej pu huata'ityaca' ti jimi tyí'huüre' tí'ij huo'táhuavíj a'chu ti jaci'puaj a'íjci i a'tíj.

³ Majta a'íimaj i maj tyí'muijhuacaa a'íi mu jaatyéevi' a'íjci i ti huata'íjtyi'rej, majta jaatyáavaxij a'yaa mu'uj tyaata'ityaca' camu tyi'tíj jaatá'.

⁴ Aj pu'ij i ti jachuéj ajtáhua'aj séej huata'ityaca', majta mu a'íjci huatyáto'sij tyetyéj jime' mati'ij mij tyaapuéj i mu'úura' jitze, majta jajtýá'xij.

5 Ajtáhua'aj pu séej huata'ityaca', a'íj mu mij huajé'caj. Aj pu'ij ajtáhua'aj séecan huata'ityaca', a'íjma mu majta huatyáavaxij, majta séecan huácuij.

6 Óoche' pu síij á'ítzeeria'ca'aj, yójra' a'íjci i a'tíj, jéehua pu jaxie'va'ca'aj a'íjci. A'íj pu'ij huata'ityaca' a'yan tyi'mua'astíj tijin: "Ma'antzaahuatye'sij a'íjci i nyiyóoj."

7 Majta i maj tyí'muijhuacaa a'yaa mu tyi'huóo'ixaaj tijin: "A'múu pu a'íin pué'een i ti néijmi'i tyá'ci'tyij, tyiche' jaajé'caj, ta'aj néijmi'i tyitáaci'tyij."

8 Aj mu mij jaatyéevi' a'íjci i yójra', majta jaajé'caj, mati'ij mij j'i'rájrie.

9 —¿Ji'nye tyajamuá'miteeraste' mua'ajmaj, ji'nye rinyij a'íjna i ti ja'a'rii i chuéj ajta i úuvaj? A'íi pu aja'va'ma'aj ja'mej ti'guij huá'cui'nyij i mej tyí'muijhuacaa, ajta je'en séecan huatapuéjve'sij i chuéj ajta i úuvaj.

10 ¿Nyi sequée a'náj jo'íjvej i yu'xarij jitze a'íjci i nyúucarij? A'yaa pu tyá'xaj tijin:

A'íjci i tyetyéj maj ayoohuá'axij i maj chi'ij tyí'ta'huacaa,

a'yaa pu tye'rájraa ti a'íin pue'éenye'ej ja'raa i ti jéetze' juxie've'.

11 A'yaa pu jáaruuj i tavástara',

a'íi pu a'íin pué'een i ti naa ta'sejratye'.

12 Aj mu mij tyu'tatyésej maj jaatyéevi' i Jesús, ji'nye a'yaa mu tyá'mua'reeriaca'aj ti a'íjma huataxájtaca' a'íjci i nyúucarij jime'. Majta huá'tziinya'ca'aj i tyeityee, a'íj mu jin jaatátoj, mati'ij mij jo'cíj.

A'íjci jime' i maj huá'íjva'ca'aj

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Mati'ij mij séecan huata'ityaca' i Jesús jimi fariseos mu pué'eenye'ej majta séecan i maj Herodes jitze ajtyáma'can, mej mij tyi'tíj jaaté'exaatye'en i maj jin jitzán tyo'ojpuá'ritye'en.

14 A'íi mu mij jó'ju' mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Maeestro, tyáamua'reej paj tzáahuatyi'ra'aj jin tyí'xaj, ajta quee ajitze juxie've' je'ej maj tyí'xaj i tyeityee, ji'nye capáj a'íjna jin tyí'xaj mej mij tyámua' mojo'sejra. Muáaj paj tzáahuatyi'ra'aj jin huá'mua'tyiej i juyáara' i Dios. ¿Nyi xá'pui' tyej tyu'nájchitaj je'ej ti tyí'tajijve' a'íjna i ti tyihuá'íjtye' i Roma maj já'ma'can?

15 Ajta i Jesús pu jamua'reeriaca'aj maj quee huatoojé'yacan jin tyé'íhuo'raca'aj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Ji'nye siaj sij tyi'tyese' siaj naatyéevi' hue'tzij jime'? Séej túmii mesenyaja'vá'itye', nyej nyij jaaséj.

16 Mati'ij mij aya'vá'ityej, aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj pué'een i ta'cájcaj, ji'nye ántyapuaaj i tá'yu'si'?

A'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna i ti tyí'ta'íjtye'.

17 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Xaatátuiire' a'íjci i ti tyajá'mua'íjtye' tyi'tíj ti jaci'puaj, siajta jaatá'an i Dios tyi'tíj ti ajta jaci'puaj.

Majta a'íimaj tyámua' mu naa tyityo'tóomua'aj a'íjci jime' je'ej ti tyu'taxájtaca'.

A'íjci i xicáara' i maj jitzán huatájuuritaj i mui'chítýee
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Aj mu mij séecan i saduceos aje're'nyej i Jesús jimi. A'íi mu a'yan tyí'xaj maj quee che' huatájuuritaj i maj meríj huácuij, a'yaa mu mij tyaata'íhuo'ri' tijn:

19 —Maestro, a'yaa pu tyo'yú'xaca' i Moisés tijn tipua'aj a'tij nyeichej, ajta je'en quee eexúj tyiyóomua'caj ti'ij huámui'nyij, juxie've' ti i ihuáaria'ra' ja'ancuré'vi'tij a'íjci i ti jatýévi'tinya'aj i ti huamuí', ta'aj ij a'íin tyiyóomua'aj já'ra'nyij a'íjci jitze ma'can i ti huamuí'.

20 A'yaa pu tyu'ríj, mua'ráahua'puaj i maj ju'ihuaamua'ca'aj, ti'quij i hua' jaatzi' huatyényeiichaca', capu eexúj tyiyóomua'caj ti'ij huamuí'.

21 Ti'quij i ti je'tyáa'sej ja'ancuré'vi'tij a'íjci i ti jatýévi'tinya'aj a'íjna i ti huamuí', a'íi pu'ij ajta huamuí' quee jitzán tyiyóomua'aj. A'yaa pu cha'tána'aj tyáaruuj i síij i ti je'tyáa'sej,

22 ajta néijmi'caa a'yan tyú'ruuj i maj aráahua'puaj ará'axcaa i maj ju'ihuaamua', capu síij jitzán tyiyóomua'aj ta'raa. Ajta je'en a'íin huamuí' i íiti'.

23 Arí a'ájna, mati'ij eetáciinye jo'maj ja'vá'nami' i maj huácuij, majta je'en majtáhua'aj júurij muá'ra'nyij, za'tanyij cína'ra'an pué'eenye'ej ja'mej a'ájna i xicáara' jitze, tipua'aj néijmi'i i maj aráahua'puaj meetyévi'tinya'aj?

24 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa jijn:

—Mua'aj xu jéehua tyóoxohuaj, ji'nye caxu jamua'reej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze caxu siajta jamua'reej je'ej ti een i ti jin i Dios néijmi'i putýi'uurej.

25 Mati'ij huatájuurej i maj huácuij, camu che' nyejnyeichen, camu majta i úucaa huíichaj, ji'nye a'yaa mu éenye'ej muá'ju'un mati'ij een i maj tyí'huíire' u tajapuá.

26 Ajta a'íjci jime' i maj huatájuuritaj i maj meríj huácuij, ¿nyi sequée a'náj jo'jíjvej i yu'xarij Moisés ti jo'yú'xaca' je'ej ti tyá'xaj i nyúucarij ti i Moisés tu'píj huaséj i ti vivéejmeé ti'ij tyátaasima'aj? A'íj pu jitze i Dios a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Moisés tijn: “Nyáaj nu a'íin pué'een i hua' Dios, a'íjna i Abraham, ajta i Isaac nyajta a'íjci i Jacob”.

27 A'íj pu jin, capu hua' Dios pué'een a'íjma i maj meríj huácuij, sulu a'íjma pu Dios i maj júurij. A'íj xu jin mua'aj je'ej pua'aj tyityojo'vátzij.

A'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta ti jéetze' juxie've'
(Mt. 22:34-40)

28 Mati'ij jáanamujri' ti i Jesús tyámua' naa tyihuo'té'exaa, síij ti hua' jitze ajtyáma'can i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, a'íi pu huó'namujri' je'ej maj tyúu'ixaatya'ca'aj, a'íi pu ajtyáxiiriaca' jimi ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijn:

—¿Tyi'tanyí nyúucarira' jéetze' juxie've' i ti jaaxájtaca' a'íjna i Moisés?

29 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijn:

—A'íjna i nyúucarij ti jéetze' juxie've' a'íi pu a'íin pué'een i ti a'yan yee: “Xáanamujri', mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, a'íjna i tavástara' i Dios a'íi pu síij na'aj pué'een.

³⁰ A'yaa pu tyúuxie've' paj jaaxié've'en i Dios néijmi'i jime' a'xiéjnyu'caa, pajta néijmi'i a júuricamej jime', pajta i paj jin ma'úumua'rej, ajta pati'ij pana'aj tyo'huájca'nyej."

³¹ Ajtáhua'aj pu síj i nyúucarij ti je'tyáa'sej, ti a'yan yee: "Pata'aj a'yan cha'taj pana'aj tyámua' tyéejcha'íj i axa'aj tyévíj, a'yájna pati'ij asíj tyi'tyía'cha'ij." Capu síj ajtáhua'aj i nyúucarij séejre' ti jéetze' juxie've' quee a'íjna i nyúucarij ti hua'puaj.

³² Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i ti tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze tijin: —Xá'pui' paj tyaataxájtaca', Maeestro. A'yaa pu tyi'ja'yájna pati'ij tyaataxájtaca', síj pu'uj a'ín pué'een i Dios, capu síj ajtáhua'aj séejre'.

³³ Ajta maj jaaxié've'en i Dios néijmi'i jime' i juxiéjnyu'caa, ajta néijmi'i jime' i maj jin ma'umuámua're' ajta a'chu ti síj uhuájca'nyej, ajta i tyaj huo'xié've'en i taxa'aj tyeítjee tyati'ij tajímua'aj tyí'taxie've', jéetze' pu tyí'huíre' i Dios jimi quee tipua'aj néijmi'i tyetyu'támu'vejrita a'íjci jime' i maj huá'cui'caa na'ríj néijmi'i jime' jo'maj huaja'tie'raaca i ya'muáatyee.

³⁴ Ti'ij i Jesús jáamua'reeri' je'ej ti tyu'taxájtaca' a'íjna i ti tyihuá'mua'tyej, ajta tyámua' tyu'taxájtaca' amitéeria'can jime', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Capáj a' ímuáj je'ej je'en jo'tij tyejé'ijta i Dios.

Ajta quee che' a'tíj óoca'nyajca'aj ti tyi'tíj jaata'íhuo'.

¿A'tanyíj jitze eeráma'can i Ciriístu'?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Jesús pu tyihuá'mua'tyajca'aj i tyeyúuj tzahta', aj pu'ij a'yan tyu'ta'íhuoj tijin:

—¿Ji'nye mej mij a'yan tyí'xaj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyi'ijta ti i Ciriístu' a'íj jitze eeráma'can i David?

³⁶ Ajta a'íjna júuricama'ra' i Dios, a'íi pu ca'nyíjra'aj jaatá' a'íjci i David ti'ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

I tavástara' pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i nyavástara' tijin:

"Huatyéyixi' i ipuárij japua íiyan i nyamuáca'ta', asta nyana'aj quee huo'mué'tin i maj muájcha'íire'."

³⁷ ¿Ji'nye tyí'rij ti i Ciriístu' a'íj jitze eerama'caantaj i David, tipua'aj i David a'yan ajta jatamuá'muatya'an i Ciriístu' tijin "Nyavástara'?"

Majta jéehua i tyeítjee i maj jáanamujri', tyámua' pu tyi-hua'ránajchaca' je'ej ti tyí'xajtaca'aj i Jesús.

Jesús pu hua' jitze tyo'opjuá'rij a'íjma i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ A'yaa pu i Jesús tyihuá'mua'tyajca'aj tijin:

—Tyámua' xu'uj a'íjma jimi i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, ji'nye a'yaa pu tyihua'ránajchi maj tyí'chajca i síucu'ri ti tyi'catí'tíjmee ajta mej mij tzáahuatyí'ra'aj jin i tyeítjee huo'tatyójtje'en jo'tij na'aj i cáayej jitze.

³⁹ A'íi mu jahuoo jo'maj ja'rarasej i maj va'cán jin tyityatatyíj, na'ríj tipua'aj metyi'ye'estyaj aja'hua' chi'táj, a'íi mu jahuooniyj jo'tij jo'ojcaj i ti tyihuá'cue'tyej mej mij tyú'cua'nyij i méesaj japua véjri' a'íjci jimi,

⁴⁰ a'íi mu majta tyihuá'ari'raaca néijmi'i a'chu maj caa tyi'tíj tyí'ijcha'ij i maj antyúujímua'astariaca' i ucarijsee, ajta mej mij quee je'ej huoj'osejra

a'íi mu á'tijti' metyenyúusima'aj i Dios jimi. A'íi mu mij jéetze' jajpuéetzij muá'ju'un.

A'íjci jime' i ucaríj ti jusíj ti tyu'támu'vejritaca'
(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Ajtáhua'aj pu Jesús a'úun jo'tyávaaca'aj u tye'yúuj tzajta' a'ájna véjri' jo'maj tyajá'mu'vejritacaa, a'íjma pu séjraca'aj i tye'ityee i maj túmii mu'vejritaca'aj. Mue'tíj mu i chíjtyaanyi' jéehua i túmii jucáhua'naa.

⁴² Aj pu'íj íiti' aje're'nyej ti jusíjtaca'aj, ti'quij a'íin hua'puácaa ucáahua'xij i túmii ti quee a'chu ará'asej.

⁴³ Aj pu'íj i Jesús huo'tajé a'íjma i maj jamuán huacáj, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatyee' ti a'mújna mu íiti' ti jusíj jéetze' tyu'tá' quee néijmi'i i maj tyu'tá' a'íimaj i chíjtyaanyi',

⁴⁴ jí'nye néijmi'i mu a'íj tyu'tá' i túmii ti hua'vá'itzi'tyee, ajta a'mújna mu íiti', mu tiquee je'ej tyéejviicue', néijmi'i pu ucáahua'xij a'chu ti tyí'toova'aj.

13

Jesús pu jaataxájtaca' ti i tye'yúuj huatyú'uunyi'huaj
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Ti'íj iiramá'caj i Jesús i tye'yúuj tzajta', síj ti jamuán jo'chá'canya'aj pu a'yan tyaaté'exaa'j tijin:

—Maeestro, cási' huaséj mu tyetyéj ti tyatí'tí'ijmee iye'ej ti tyiquéetime ajta mu chí'ij naa pu een.

² Jesús pu a'yan tyaaté'exaa'j tijin:

—¿Nyi petyí'sej mu chí'ij ti viváajma'aj tyu'uj? Néijmi'i pu huatyú'uunyi'huaj, capu che' séeria'aj ja'mej i jáxu'uj jítze i tyetyéj ti jupapúa tyiquéetime.

Tyi'tíj ti huataséjre'ej i maj jin jáamua'reej ti arí tímua' néijmi'i tye'entyipua'rij

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Matí'íj mij a'áa jo'cáj a'ájna a jíríj jítze ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Aseitúunajrimi, a'áa ti já'sejre' jo'tíj i tye'yúuj ja've'nyee. Ti'quij a'áan jo'tayixij a'ájna i Jesús, ajta a'íjna i Pedro, ajta i Jacobo, ajta i Juan, ajta i Andrés, a'íi mu jujíme' a'yan tyaata'íhuo'ri'

⁴ a'náj ti a'yan tyí'rinyij, ajta tyi'tíj ti huataséjre'sij i maj jin jáamua'reej ti arí néijmi'i tye'entyipua'rij.

⁵ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Tyámua' xu'uj mua'aj ti'íj quee a'tíj jamuáacuanamuaj.

⁶ Jí'nye mue'tíj mu huataséjre'sij i maj nyenyúucaa jin tyi'xáataj muá'ju'un, a'yaa mu tijin: “Nyáaj nu a'íin pué'een”, jéehua mu mij huá'cuanamuan i tye'ityee.

⁷ 'Tipua'aj mua'aj seríj a'yan tyí'namuajra yee maj nyo'se' a'ájna ja'hua' na'ríj maj meríj tímua' huatyóohuisij maj tyúunyo'sitye'ej, caxu tyí'tziinye'ej. A'yaa pu tyúuxie've' ti a'yan atyojo're'nyej, ajta capu eexúj a'ájna atyojo're'nyesij i xicáara' ti jitzán néijmi'i tya'rá'astij.

⁸ Jí'nye séecan mu tye'ityee, majta séecan tye'ityee jamuán tyúunyo'si'tye'ej, majta i maj séej chuéj japua huacháatimee, majta

maj séej i chuéj japua huacháatimee, a'íi mu majta tyúunyo'si'tye'ej, ajta pua'maquéj huatóoca'tzij i chuéj iye'ej, ajta jéehua huatúuri'huaj ja'mej. A'íi pu a'íin pué'een i ta'nájcaj i maj jin jajuéetzij muá'ju'un.

9 Tyámua' xu'uj mua'aj jujímua'aj tyityahuóocha'iin, ji'nye majama'vi'tin a'íjma jimi i maj tyí'ijta, majta jamuaatyávaxi'sij a'ájna jo'maj jóosi'rii. Majamuaatájeevij siaj sij nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'en a'íjma i tajtúhuan siajta a'íjma i maj rey jin tyityatatyíj, a'yaa pu'ij tyu'tái'riitarij siaj a'íjma nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'en.

10 Ji'nye ti'ij quee xu néijmi'i tye'entyipua'ren, a'yaa pu tyúuxie've' siaj anaquéej néijmi'que' i cháanacaj japua huo'té'exaatye'en i Dios nyuucaa.

11 Siajta quee je'ej tyityóomua'ajcaj je'ej siaj tyihuo'té'exaatye'ej mati'ij jamuá'anvi'tij a'íjma jimi i maj tyí'ijta. A'íj xu huataxáj tyi'tíj ti i Dios jamuaata'íjtye'sij siaj sij jaataxáj, ji'nye caxu mua'aj a'íin pué'éenye'ej xá'ju'un i siaj tyu'taxájtaj, sulu a'íjna i júuricama'ra i Dios.

12 Séecan mu ju'ihuámua' tyu'tátuiire'sij mej mij huó'cui'nyij, majta i hua' huásimua' juyójmua' mu tyu'tátuiire'sij, majta i hua'yojmua' pu mu ájvatzij hua' jimi i jutáatastyamua' mati'ij mij huá'cui'nyij.

13 Néijmi'i mu i tyeítsee quee ja'muaxie'va'aj muá'ju'un a'íjci jime' i siaj nyejitze ajtyáma'can; ajta a'íjna i ti tyo'táviicue' 'asta na'aj quee néijmi'i tye'entyipua'rej, a'íj pu huíire'en.

14 A'ájna xicáara' jitze tyi'tíj xu séjran ti je'ej pua'aj een, ti xána'vi're' ti tzínyi're', a'áa mu yo'tyéchesij jo'tij quee a'yan tyiye'tyévijtye', (a'íjna i ti já'ijjve', a'íi pu yo'itéej ja'mej), ajta a'íimaj i maj Judea jo'tyú'uucaj, miche' jiyet'zín jo'cáxi'in a'ájna jo'tij jíríj jo'quéetimee,

15 ajta i ti a'áan jo'ojcatyij i juchi'ij japua, che' quee acáyi'can ti'ij tyi'tíj iirá'an u juchi'táj,

16 Na'ríj síj tyaja'muarie'ej i juví'ra'taj, che' quee ajo're'nyinyica'an a juchéj ti'ij tyúucaanaa tyi'rájtui'nyij.

17 Cuíi' xaa a'íimaj i úucaa maj xié'chui'tajmee maj puéjtzij mu muá'ju'un a'ájna xicáara' jitze, majta i maj juyójmua' móoj tzi'tyaa.

18 Mua'aj xu jahuaviiraj i Dios ti'ij quee a'yan atyojo're'nyinyica'an a'ájna ti'ij pua'aj huaséevi'ij á'yi'ij,

19 ji'nye jéehua mu jajuéetzij muá'ju'un a'yájna mati'ij quee a'náj tyapuéjtzitariaca' ti'ij na'aj i Dios tyeetyátaahuaca' i cháanacaj, capu ajta che' a'yan atyojo're'nyesij séej i xicáara' jitze ti'ij a'ájna.

20 Ajta tipua'aj i tavástara' quee a'yan jáa'uurej ti'ij quee che' á'tyeevi'in ti tyoomé'en a'chu pua'an xicáj, capu a'tíj júurij ta'me'nyliche', ajta hua' jime' i tyeítsee i Dios ti arí hua'antýihuoj, a'íi pu'ríj a'yan jáaruuj ti'ij quee che' á'tyeevi'in.

21 'Tipua'aj a'ájna i xicáara' jitze a'tíj a'yan tyajá'mua'ixaaty'e'ej yee: "Cási', xaaséj yána'aj huatyéjve i Cirístu", na'ríj a'yan yee: "Cási', xaaséj ma'aj huatyéjve", caxu já'tzaahuatya'aj.

22 Ji'nye séecan mu yaja'va'ju'uj muá'ju'un i maj tyí'hue'tacaa, a'íi mu mij tyi'tíj tyu'taséjrataj i tyeítsee jimi mej mij huo'cuanamuan, tipua'aj huatái'riitarej maj a'íjma huácuanamuan i tyeítsee i Dios ti arí hua'antýihuoj.

23 Tyámua' xu'uj caxu yó'hua'nan. Néijmi'i nu nyeríj jamuáa'ixaa je'ej ti tyi'tíj rinyij.

Ti'ij ajtáhua'aj yava'cányesij a'ájna i ti ajta tyévíj jitze huanie'huaca'
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ 'Ajta a'ájna i xicáara' jitze, mati'ij jajpuéetzij muá'ju'un, capu che' eeráxirij, ajta quee che' huanyéeri'cij ja'mej i máxcirie' jime',

²⁵ majta uje'cávatzij i xú'ra'vetyee ti'ij ij huatóoca'tzij i tajapuá.

²⁶ Aj xu sij jaséjran i ti ajta tyévíj jitze huanie'huaca' ti aje'cáama'aj ja'mej i jéetirij tzajta', naa pu tyámua' tyu'nyéeri'cij ja'mej, ajta néijmi'i jin antyúumua'reerij ja'mej a'ájna i xicáara' jitze.

²⁷ A'í pu'ij hua're'ityixij i maj jahui're' mej mij néijmi'caa tyi'siire'en i tyeítjee i Dios ti arí hua'antyíhuoj, néijmi'caa mu tyísiire'ej i tyeítjee jo'tij na'aj joo'ástimee i chuéj, ajta jo'tij joo'ástimee i tajapuá.

²⁸ 'A'ij xu jitze tyi'huóo'iteeritye'en i xápua'. Ti'ij antycua'tyíjme'nyij ánimuaj, ajta ti'ij canyáatira'nyij i xámue'ra', a'ij xu jin jamua'reeren ti arí véjri' i víita'rij.

²⁹ A'yaa pu cha'taj na'aj tipua'aj serij tyi'tíj a'yan tyí'sejraj, aj xu sij jamua'reeren ti arí véjri' putyí'ricij a'ájna xicáara' ti jitzán a'yan tye'mej, siajta jamua'reeren ti arí aje'cáama'aj ja'mej i ti ajta tyévíj jitze huanie'huaca'.

³⁰ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti néijmi'i a'yan tye'mej mati'ij móoj júuricaj i tyeítjee i maj iye'ej huacháatimee cháanacaj japua.

³¹ Néijmi'i pu tye'entyipua'rij i cháanacaj ajta i tajapuá, ajta i nyenyúuca capu a'náj antyipua'rij.

³² 'Ajta a'náj ti xicáara' jitze a'yan tye'mej nusu a'tzáaj ti a'yan tye'mej, capu a'tíj jamua'reej, camu jamua'reej i maj tajapuá tyí'huire' nusu i Yójra'. A'í pu'uj jamua'reej i nyavástara' i Dios.

³³ 'A'ij xu jin tyámua' eenye', siajta atanyéjnye'rij, ji'nye caxu jamua'reej a'náj ti a'yan atyojo're'nyesij.

³⁴ A'yaa xu ti'ij i a'tíj ti mu' jó'yi'muij, anaquéej pu'ij juchi'ij hua'cha'íiraste' i maj jimi tyí'muarie' mej mij jáacha'íin i chi'ra'an. A'íjma pu ijcatye'en séej ajta séej mej mij tyu'muarie'en tyi'tíj ti muárie'ria'ra', ajta séej ijcatye'en ti tyí'cha'íij ata' puéertaj.

³⁵ Tyámua' xu mua'aj eenye' siajta atanyéjnye'rij, ji'nye caxu jamua'reej a'náj ti uvé'nyesij i ti aja'chej, tipua'aj tyechúmua'risima'caj, na'ríij a'tzáaj jé'ta' tíca', nusu a'tzáaj mati'ij tyí'tyeji'huaca' i tyacuáarie', na'ríij ti'ij huatapuá'riaca',

³⁶ ji'nye tipua'aj jiyet'zín nu've'nyej, nyajta jamuáatyoonij setyacu'tzísima'caj.

³⁷ I nyaj mua'ajmaj já'mua'ixaatye' a'ij nu nyajta huá'ixaatye' néijmi'caa i séecan a'yan tíjin: Sióoche' xu atanyéjnye'rij.

14

Tyeítjee mu jaaxá'pui'intarej mej mij jaatyéevi' a'íjci i Jesús
(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Hua'puaj xicáj pu ooj á'itzeeria'ca'aj ti'ij a'ájna atyojo're'nyej mati'ij pua'aj tyí'ye'estyahua'aj a'íjci jime' i cánya'xi maj cui'nyij, majta i páan maj cua'caa tiquee cu'ustij. A'íimaj i maj tyihuá'ijtye' i puariij majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, a'í mu jahuoo'ca'aj je'ej maj huárinij mej mij hue'tzij jin jaatyéevi' i Jesús, majta je'en jaajé'caj.

² Ji'nye séecan mu a'yan tyí'xajtaca'aj tíjin:

—Catu a'ájna jaatyévi'raj mati'ij tyi'ye'estyáacaj, mej mij quee i tyeétyee huatanyínyu'caj.

Íiti' pu tyi'táj ti naa tyaarie'ej ja'vá'huaaj a'íjci i Jesús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Tí'ij i Jesús a'áa jo'tyávaacaj a Betania, a'ájna jo'tij ja'chej a'ájna i Simón, i maj majta a'yan jatamuá'muatya'aj tijin, ti Cá'atzaj. Tí'ij i Jesús ooj ajtyequéecaj i méesaj jitze, íiti' pu aje're'nyej a'íjci jimi tyetyéj limeetara' pu huajásima'aj, a'íj pu jitze avá'jistij i ti naa tyaarie'ej, nardu jitze ti ma'can tyi'táj tu'píj, ajta jéehua tyá'najchij. Aj pu'ij i íiti' antyítaaraca' a'íjci i limeetaj, ti'quij ja'vá'huaaj a'íjci i ti naa tyaarie'ej i mu'úutze' a'íjci i Jesús.

⁴ Aj mu mij séecan i maj a'úun je'rátya'ca'aj jaatájaaxie'vi'ri' a'íjci i íitaj, a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj tijin:

—¿Ji'nye een jime' jahua'ca a'mújci i ti naa tyaarie'ej?

⁵ I'rúitacaj pu maj jáatoonyijche' a'chu huéicaj anxityej i túmii ará'aj, mej mij a'ájna jin huo'táhuire'en i maj quee je'ej tyéejviicue'.

A'íi mu mij je'ej pua'aj tyá'xajtaca'aj a'íjci i íitaj.

⁶ Ajta i Jesús a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Xaatapuá'cij, ¿ji'nye een jime' setyá'itziitye'? Tyámua' pu tyi'táj huáruuj nye jimi.

⁷ Ji'nye a'íimaj i maj quee je'ej tyéejviicue' a'íi mu a'náj tina'aj ja'mua jimi séeria'aj muá'ju'un, a'yaa pu'ij tyi'rúitaj ja'mej sij huo'tyáhuire'en tipua'aj a'yan setyá'xie've'ej, nyajta nyáaj canu a'náj tina'aj ja'mua jamuán séeria'aj na'mej.

⁸ A'ájna i íiti' a'yaa pu huaríj je'ej ti tyaatá'iriityej, a'múu pu anaquéej nyacáhuaj i ti naa tyaarie'ej, mati'ij na'vá'nasij.

⁹ A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyajámua'ixaatye' ti jo'tij na'aj i cháanacaj japua jo'maj huojo'té'exaatye'ej i nyúucaria'ra' i Dios, a'íj mu majta huataxájta je'ej ti tyi'táj huáruuj a'ájna i íiti', a'yaa mu mij tyo'támua'reerij.

Judas pu tyu'tátuiirej a'íjci i Jesús
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ A'ájna i Judas Iscariote, síij ti ajta hua' jitze ajtyáma'can i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íi pu a'íjma jimi jo'mej i maj tyeyúuj tzajta' tyí'ijta ti'ij huo'tátuiire'en a'íjci i Jesús.

¹¹ Mati'ij jáanamujri', naa pu huo'tá'aj aj mu mij tya'tóoratziiri' maj tyaaná'chitye'en a'íjci i Judas, a'íi pu'ij i Judas jahuocca'aj a'náj ti huatá'riitarij ti'ij huo'tátuiire'en a'íjci i Jesús.

Tavástará' pu tyihuo'cue'ej a'íjma i maj jamuán huacíj
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² A'ájna xicáara' jitze ta'nájcaj i maj jitzán tyi'ye'estyaa mej mij jáacua'nyij i páan tiquee cu'ustij, a'ájna mati'ij hua' mu'vejritaca' i cánya'xií, a'íimaj i maj jamuán huacíj mu a'yan tyaata'íhuo'ri' i Jesús tijin:

—¿Jo'nyij muaja'ráanajchi tyej tyij jó'ju'un, tyajta je'en tyámua' tyú'uurej jo'tyaj i páan já'cua'nyij i tyaj jin jo'támua'reej ti'ij i Dios tyámua'tyitáacha'íj?

13 Aj pu'ij hua'puácaa huata'ítyaca' i maj jamuán huac'ij, a'yan tyi-hua'ixáatye'ej tijin:

—Séricuj a'ájna a chájta'. A'áa xu a'tíj já'tyoonyij xá'rij ti huátisij jájtyij tu'huájmuua, a'ij xu jamuán ujó'ju',

14 jo'tij a'íin jo'tyárutyij, a'úu xu jáahuoonyij i a'tíj ti aja'chej, aj xu sij a'yan tyaaté'exaatye'en tijin: "A'yaa pu tyí'xaj a'ájna i Maeestro yee: ¿Jo'nyij nyaja'ta'caa nyaj tyú'cua'nyij hua' jamuán i nyetyeítyeristyamua' tyej tyíj jo'támua'reej tí'ij i Dios tyámua' tyitáacha'ij?"

15 A'íi pu'ij jamuaataséjratye'sij ánimuaj i chi'ij ti uhuaré'yoo, pu'ríj tyámua' naa tyú'ruuj, a'úu xu tyámua' tyú'uurej i tyaj tyí'cua'nyij.

16 Mati'ij mij ujó'ju' i maj hua'puaj a'ájna a chájta'. A'yaa pu néijmi'i tya'raj je'ej tí i Jesús tyihuo'té'exaa, aj mu mij tyámua' tyú'ruuj i maj tyí'cua'nyij i maj jin jo'támua'reej a'ájna i xicáara' jitze tí'ij i Dios huó'cha'ij.

17 Tí'ij arí huatíca'caj Jesús pu jo'tyájrurij u chi'táj majta jamuán i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

18 Mati'ij meríj tyí'cua'caj i méesaj japua, aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' s'íj i ti ja'mua jitze ajtyáma'can mu siaj nyajamuan tyí'cua', a'íi pu nyéetzij tyu'tátuiire'ej a'íijma jimi i maj tyiyatatyíj.

19 Aj mu mij huatóoxaamujrityej, majta je'en huatyóohuij maj jaata'íhuo' a'íjci i Jesús s'íj ajta s'íj a'yan tijin:

—¿Nyiquij nyáaj a'íin nyaj pué'een?

20 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een s'íj i siaj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íi pu i páan ájrunyii a'íjci jitze i túxa'aj nyajamuan.

21 A'yaa pu atyojo're'nyesij nye jimi je'ej tí tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, ajta a'ájna i tí nyéetzij tyu'tátuiire'sij, jéehua pu jajpuéetzij ja'mej. Jéetze' pu jatyahui'rihua'caj tíquee nie'huacajche'.

22 Móoche' mu tyi'tya'cue'síma'caj, tí'ij i Jesús páan tyí'íj, ajta tí'ij tyaatatyóotzi'ria'aj i Dios, aj pu'ij ja'antyítaaraca' tí'quij huo'rípu'uj, a'yan tyihua'ixáatye'ej tijin:

—Xáacua' a'íjci, a'íi pu nyahue'ra' pué'een.

23 Tí'ij ta'ij i váasuj tyíjáj ajta tyaatatyójtzi'rej i Dios, tí'quij a'íijma huatajányij, néijmi'i mu jaaré'ij i váasuj jitze.

24 A'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een i nyaxúure' i nyaj je'ráxire'sij nyej nyij huo'tyáhuíire'en muí'caa, ajta tí'ij i Dios ja'antypuá'aritye'en i tí jájcuaj jin tya'tóoratziiri'.

25 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' nyaj quee che' ju'quéi'sij a'íjci i úuvaj ja'ra', 'asta a'ájna xicáara' jitze tí'ij i Dios néijmi'que' tyu'ta'íjtaj.

Jesús pu jaataxájtaca' ti i Pedro jaatyáhue'taj a'yan tijin canu jamua'tyej (Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

26 Mati'ij tyu'táchuiicaj i maj jin tyaatatyójtzi'rej i Dios, aj mu mij jo'c'ij a'ájna Aseitúunajrimi jiríj tí jo'tacá'aj.

27 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Néijmi'i xu mua'aj yo'huá'xij siaj nye jimi tyá'tzaahuatye'. A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "A'ij nu je'catan i cánya'xii ti siire', majta i cánya'xii mamuj úrutij."

²⁸ Ajta nyati'ij huatájuurej, a'áa nu nyajtáhua'aj jamuaja'ajsiire'ej a Galileea.

²⁹ Pedro pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Típua'aj néijmi'i meyo'hua'xij maj a jimi tyá'tzaahuatye', canu nyáaj a'yan rinyij.

³⁰ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa nu záahuatyi'ra'aj jin tyí'mua'ixaatye', ijíj tíca' ti'ij quee xu jíhuacaj i tyacuáarie', huéicaj paj naatyáhue'taj a'yan tijin capáj nyamua'tyej.

³¹ Ajta i Pedro ca'nyíin pu jin a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Típua'aj a'yan tyúuxieve'ej nyaj ajamuán huámui'nyij, canu muaatyáhue'taj.

Majta néijmi'i i séecan a'yaa mu cha'taj mana'aj tyí'xajta'aj.

Jesús pu huatyéenyuj a'ájna a Getsemani

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Mati'ij mij jo'cój a'ájna ja'hua' huastárij tzajta' ti a'yan tya'rájtyapua'ij tijin Getsemani. Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'ij i maj jamuán huacáj tijin:

—Xaará'saj iye'ej, nyóoche' nu nyáaj huatyényuusij i Dios jimi.

³³ Ti'quij áyee jo're'nyej, a'íjma pu jo'ví'tij a'íjci i Pedro ajta i Santiago ajta i Juan, aj pu'ij huatyóochej ti huatóo'xamujritye'en ajta je'ej pua'aj jaata'aj i tzajta'.

³⁴ A'yaa pu'ij tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—Je'ej pu pua'aj nu'asej cuzáa nyamui'nyij. A'yaa xu siooj tyityá'caj, síoche' xu atanyéjnye'rij.

³⁵ Ti'quij i Jesús eerárraa a'tzúz áyee, aj pu'ij tyítunutaca' a chóota', jájhua'viiri' i Dios típua'aj a'yan tyí'riitan tíquee a'yan atyo'jo're'nyinyica'an a'ájna i xicáara' jitze ti jitzán jajpuéetzij ja'mej.

³⁶ A'yaa pu tyá'huooca'aj i Dios jimi tijin:

—Dios i paj nyavástara' pué'een, néijmi'i pu tyí'rij muéetzij jimi, típua'aj petyu'tá'an ti'ij quee náaci'tyij a'íjna i nyaj jin jajpuéetzij na'mej, ajta che' quee a'yan atyo'jo're'nyinyica'an je'ej nyej nyáaj tyá'xie've', sulu pati'ij muáaj tyá'xie've'.

³⁷ Aj pu'ij té'ej aje're'nyej jo'maj ja'ajtyá'ca'aj i maj jamuán huacáj, a'áa pu'ij huojotyoj típua'aj meríj tyácu'tzij. A'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Pedro tijin:

—Simón, ¿nyi petyácusij? ¿Nyi pequee tyo'táviicue'ri' paj séej ooraj atányeerij?

³⁸ Síoche' xu atanyéjnye'rij siajta huatyényuunij i Dios jimi, ti'ij quee tyi'táj je'ej já'mua'uurej. A'yaa xu mua'aj tyá'xie've' siaj tyámua' huárinyij, ajta capu ja'muaca'nyisti' i já'muahue'ra'aj jitze.

³⁹ Ajtáhua'aj pu ujó'mej, a'yaa pu cha'tána'aj tyaatáhuaviiri' i Dios.

⁴⁰ Ti'ij aje're'nyej ajtáhua'aj pu huo'tyoy metyacu'tzísima'caj, ji'nye cutzij pu huá'mue'tica'aj. Capu je'ej huá'miteerastya'ca'aj je'ej maj ye'ej tyaaté'exaatye'en.

41 Ti'ij huéeicaj a'yan huaríj, ajtáhua'aj pu ujó'mej, ti'quij ajtáhua'aj aje're'nyej tipua'aj meri'ij táhua'aj tyácu'tzij, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaј tјjin:

—¿Nyi siooj tyácu'tzij siajta juso'pe'? Pu'ríj óoche', pu'ríj tya'rá'aj a'náj maj nyéetzij tyu'tátuiire'ej i nyaj nyajta tyévij jitze huanie'huaca', a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyi'tyetyeeyee.

42 Xá'ajhuixi', che'rěj, pu'ríj yaja've'mej i ti nyéetzij tyu'tátuiire'ej.

Mati'ij jaatyéevi' i Jesús majta yo'jáj
(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

43 Óoche' pu tyi'tyaxáatasima'caј i Jesús ti'ij i Judas, sńij ti hua'ј jitze ajtyáma'can i maj tamuáamuata'ј japuan hua'puaj ará'aseј, a'íi pu aje're'nyej majta jéehua i tyeítjee jamuán huajú'ca'aj metyu'chúumij majta ciyéј tyu'f'ij. Hua'nyúucaritze' mu a'íjma jimi huajú'ca'aj i maj tyí'ijta i tyeýúuj tzajta', majta i maj tyihuá'mua'tyeј i yu'xariј jitze, majta i huásij.

44 Ajta i Judas pu tya'tóoratziri'ј je'ej ti ye'ej huárinyij mej mij jáamua'reeј a'tјј ti a'íin pué'een i Jesús, a'yan tјjin:

—A'íjna i nyaj ji'tyápui'tze'ej, a'íi pu a'íin pué'een, siata'aj jaatyéevi', siajta ja'ajnáan, sia'naj'que'en tyámua' naa.

45 A'íј pu јin ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi ti'quij a'yan tyaataјé tјjin:

—Maestro.

Aјta ji'tyáapui'tzeј.

46 Aj mu mij i tyeítjee jaatyéevi' i Jesús majta ja'náaji'queј.

47 Aj pu'ij sńij ti a'áa jo'tyávaaca'aj a'íi pu јuchúun јicutaca', ti'ij јiј ja'ajtavéјchaca' i naxiéera' i ti jahuiire' a'јci i ti tyihuá'ijtye' i tyeýúuj tzajta'.

48 Ti'quij i Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' i tyeítjee tјjin:

—¿Ji'nye een jime' yesetyiyavá'ju' xaachúumij siajta ciyéј tyu'f'ij siaј sјj naatyéevi', cuxaa nyaj náhua'riј pué'eenye'?

49 A'náj tina'aj nu ja'mua јamuán ajo'tyávaaca'aj nyetyaja'muamua'tyáaj u tyeýúuj tzajta', caxu a'náj naatyéevi'. Ajta јiјј pu a'yan tye'mej ta'aj јiј tya'róo'asteј je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xariј jitze.

50 Majta a'íimaj i maj јamuán huacјј néјjmi'i mu huatóo'uj, aa mu'uj mij yoorieј i Jesús.

51 Ajta sńij pu tyamuéeј jaaváјrasima'aj i Jesús, cáanariј pu јin eeróonajca'aj. A'íј mu mij huatyéevi',

52 ajta a'íi pu jaatátoј i cáanariј ti'quij huatóo'uj jo'téechajraa muá'vi'ij.

Mati'ij yo'v'itјј i Jesús a'íjma jimi i maj tyityatatyј
(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

53 Mati'ij mij yo'v'itјј i Jesús a'јci jimi i ti tyihuá'ijtye' néјjmi'caa i tyeýúuj tzajta', mati'ij mij néјjmi'i tyúusńij i maj tyihuá'ijtye' i puariјј, i huásij majta i maj tyihuá'mua'tyeј i yu'xariј jitze.

54 Ajta i Pedro pu imuáj cúјta' huama'ca'aj, a'áa pu'ij ja'rá'aj jo'tјј ja'cheј a'íjna i ti tyihuá'ijtye' i maj tyí'muiјhuacaa i tyeýúuj tzajta', a'áa pu ja'ajyixij hua' јamuán i xantáaru'uj, oopuisty'aj i tá'taa jitze.

55 Majta a'íimaj i maj tyihuá'ijtye' i tyeýúuj tzajta', majta i maj tyityatatyј, a'íi mu jahuooca'aj tyi'tјј maj јitzán ujpuá'ritye'en i Jesús, ajta camu tyi'tјј huátyoj.

56 Tyij majta jéehua jaahué'taca'aj, camu i séecan jamua'reeriaca'aj, tyi'tíj maj putyi'xajtaca'aj.

57 Aj mu mij séecan ájhuiixij mati'ij mij hue'tzij jin tyu'taxájtaca', a'yan tijin:

58 —Itýáj tu a'yaa tyáanamujri' ti a'yan tyi'xajtaca'aj tijin: “Nyáaj nu jaatyú'uunaj a'íjci i tyeýúuj i tyeítyee maj ja'ajtaahuaca', nyajta je'en huéicaj xicáj jitze séej ájtaahuaj i tyeýúuj i maj quee i tyeítyee ja'ajtaahuaj.”

59 Ajta camu néijmi'i jamua'reeriaca'aj tyi'tíj maj pu tyi'xajtaca'aj i séecan majta i séecan.

60 Aj pu'ij a'ín ajchej a'ájna hua' tzajta' a'ájna i ti néijmi'caa tyi'ijtye' i tyeýúuj tzajta', ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Jesús tijin:

—¿Nyi pequee huatányuusij? ¿Tyi'tanyí jin po'tyá'ítzee mej mij a' jitze tyi'pua'ritey'?

61 Ajta i Jesús capu avé'nyuuca'aj, capu tyi'tíj huataxájtaca'. Aj pu'ij ajtáhua'aj i ti tyihuá'ijtye' i tyeýúuj tzajta' a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi muáaj a'ín paj pué'een i Ciriístu', i ti yójra' pué'een i Dios?

62 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu a'ín pué'een. Siajta mua'aj xu nyeséejran i nyaj nyajta tyévij jitze huané'huaca' nyaj ajcaquée na'mej i muáca'ta' i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, siajta nyeséejran nyati'ij aje'cáame'en i jéetirij tzajta'.

63 Ti'quij a'ájna i ti tyihuá'ijtye' i tyeýúuj tzajta' ja'antýisújtza'an i jusíicu', mej mij jáamua'reej tijin pu'ríj huatanyú'caca', aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Capu che' juxie've' ti a'tíj je'ej tyá'xajta.

64 Mua'aj xu seríj jáanamujri' ti je'ej pua'aj tyu'taxájtaca' i Dios jimi. ¿Ji'nye mua'ajmaj tyajamuá'miteeraste'?

Néijmi'i mu juxa'aj tyu'taxájtaca' majta tyu'tá' ti huámu'nyij.

65 Aj mu mij séecan huatyóohuij maj jaatyétzi'tzique'muaxi'in, majta jo'tanáa ajíisa' majta je'en ji'tyáva'ra'aj i jumuáca' jime', a'yan metye'íhuo'raj tijin:

—Huataxáj a'tanyíj mui'tyéjvee.

Majta i xantáaru'uj i maj tyi'cha'ij i tyeýúuj tzajta' a'íi mu ja'ráavaxij i nyéerima'ra' jitze.

*Pedro pu tyu'tyáhue'taca' a'yan tijin capu jamua'tyej i Jesús
(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)*

66 Ajta i Pedro, a'áa pu jo'tyávaaca'aj jo'tij ja'rájta'cuaj i chi'táj. Aj pu'ij síj jíti' utyájrurij ti jahuiire' i ti tyihuá'ijtye' i tyeýúuj tzajta',

67 ti'ij a'áj huaséj i Pedro ti jupuístya'ca'aj a'ájna jo'tij já'taa, aj pu'ij ja'raséeraj ja'raa ti'ij ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj pajta jamuán jo'chá'canya'aj i Jesús, Nazaret ti já'ma'can.

68 Pedro pu jaatyáhue'taca', a'yan tyi'xáataj tijin:

—Canu jamua'tyej, canu nyajta jamua'reej tyi'tíj paj tyáxajta.

Aj pu'ij iirájraa, a'áa pu je'tyéechaxij a ti ja'puertaj. Aj pu'ij i tyacuáarie' huajijhuaca'.

69 Ti'ij ij ajtáhua'aj i jíti' jaaséj a'íjci i Pedro aj pu'ij séecan huaté'exaa a'yan tijin:

—A'múu pu sáij a'íin pué'een i ti hua' jitze ajtyáma'can i maj jamuán huaci'ij.

⁷⁰ Ajtáhua'aj pu i Pedro jaatyáhue'taca'. A'tzúz a'tyéevi'caj, a'íimaj i maj aja're'tya'ca'aj majtáhua'aj mu a'yan tyaaté'exaa i Pedro tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna muáaj paj sáij a'íin pué'een, ji'nye Galileea paj já'ma'can.

⁷¹ Aj pu'ij i Pedro huatyóochej ti nyúucaritze' i Dios a'yan tyi-huo'té'exaatye'en tijin:

—Canu jamua'tyej a'íjci i tyáataj i siaj mua'aj jatyáxajta.

⁷² Aj pu'ij arí hua'puaj huajjhuaca' i tyacuáarie', ti'quij i Pedro jo'támua'reeri' je'ej ti tyaaté'exaa i Jesús a'yan tijin: “Ti'ij quee xu hua'puaj huajjhua' i tyacuáarie', muáaj paj huéicaj naatyáhue'taj.” Aj pu'ij tyuuyínyajraa a'íjna i Pedro.

15

Metyu'tátuii a'íjci i Jesús i Piláato jimi

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Ti'ij huatapuá'riaca', a'íi mu tyúusiij i maj tyihua'ijtye' i puaríj a'íjma jamuán i huásij, majta i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyi'ijta, majta néijmi'i i maj tyityatatyíj. Aj mu mij áyoovi'tij a'íjci i Jesús meetyají'que'ej, mati'ij mij jaatátuii a'íjci i Piláato.

² Piláato pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi muáaj a'íin papué'een i ti tyihua'ijtye' i maj Israel jitze aj-tyáma'can?

Ti'quij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj perij a'yan tyaataxájtaca'.

³ Majta i maj tyi'ijta i tyeyúuj tzajta', jéehua mu tyaaxájtzi'ri',

⁴ Piláato pu'ij ajtáhua'aj a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi pequee je'ej tyu'tányuusij? Cási' jéehua mu a' jitze tyi'pua'rite'.

⁵ Ajta i Jesús capu je'ej tyaaté'exaa, a'íj pu jin quee je'ej jo'támiteeraj a'íjci i Piláato.

Piláato pu tyu'tá' maj jaajé'caj i Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38—19:16)

⁶ Mati'ijta tyi'ye'estyaj, Piláato pu a'yan tyeeyi'tihua'aj ti séej hu-atátoonyij i ti eetyánami', a'tij maj a'yan tyaatáhuaviiraj i tyeityee.

⁷ Sáij pu tyáati' eetyánami'huaca'aj ti a'yan ántypuaaca'aj tijin Barrabás, hua' jamuán i séecan i maj tyi'tyacui'caria'aj.

⁸ Aj mu mij i tyeityee aje're'nyej, mati'ij mij huatyóohuij maj jaatáhuavij i Piláato ti'ij a'yan huárinyij a'íjma jimi je'ej ti tyeeyi'tihua'aj.

⁹ Piláato pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi mua'aj a'yan setyá'xie've' nyaj jaatátoonyij a'íjci ti ja'mua tajtúhuan pué'een mu siaj Israel jitze ajtyáma'can?

¹⁰ Ji'nye jamua'reeriaca'aj maj já'chueeria'ca'aj a'íjci i Jesús a'íimaj i maj tyihua'ijtye' i tyeyúuj tzajta', a'íj mu jin jimi tyu'tátuii.

¹¹ Majta i maj tyihua'ijtye' i tyeyúuj tzajta', a'íi mu ca'nyíjra'aj huo'ta' i tyeityee mej mij jaatáhuavij a'íjci i Piláato ti a'íj huatátoonyij i Barrabás.

¹² Piláato pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Ari ji'nye náarinyij a'mújciy jimi mu ja'mua tajtúhuan mu siaj Israel jitze ajtyáma'can?

¹³ Aj mu mij ca'nyíin jin huatyeyíihuajra a'yan tijin:

—Pata'aj jó'tatan i cúruuj jitze.

¹⁴ Piláato pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿Ji'nye een jime', tyi'tanyí je'ej pua'aj huáruuj?

Majta i tyeítyee majtáhua'aj mu ca'nyíin jin huatyeyíihuajra a'yan tijin:

—Oótateexi' i cúruuj jitze.

¹⁵ Ajta a'íjna i Piláato, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti tyámua' tyu'tyá'itzeere'en i tyeítyee jimi, a'íj pu jin jaatátoj a'íjci i Barrabás, ajta ti'íj tyu'ta'ítaj maj je'riá'vaxi'in i Jesús, aj pu'íj huo'tátuii mej mij jó'tatan i cúruuj jitze.

¹⁶ Aj mu mij i xantáaru' yo'jáj a'íjci i Jesús a'ájna a ti ja'rájta'cuaj, aj mu mij néijmi'caa tyísi i xantáaru'uj.

¹⁷ Síicu'ri mu ju'cáachejtye ti po'vij xú'muavi'can jime', majta cúruun jaatyátaavej tzícare'ej ti jin cistijhuaj, a'íj mu mij ju'cárujtyi'ri'.

¹⁸ Majta je'en huatyóohuij maj huatyeyíihuajra'nyij a'yan tijin:

—Che' júurij a'mújna mu ti hua' tajtúhuan pué'een a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

¹⁹ Majta ciyéj jin ja'vá'va'ra'aj i mu'úura' jitze, majta jaatyétzi'tzique'muaxij, aj mu mij tyitunutacaria'aj mue'cootunáaj, a'yájna cuxáa tyámua' metya'tá'caria'aj.

²⁰ Mati'íj jatyaxáahuataj, aj mu mij je're'chuiiri' a'íjci i síicu'ri ti po'vij xú'muavi' jime', mati'íjta mij a'íj ju'cáachejtye i síicu'ria'ra' mati'íj mij yo'jáj mej mij jó'tatan i cúruuj jitze.

*Mati'íj yó'tateexij a'íjci i Jesús i cúruuj jitze
(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)*

²¹ A'áa pu síij tyáati' Cirene ti já'ma'can, Simón ti ántyapuaj táatajra' a'íjci i Alejandro ajta a'íjci i Rufo, a'íi pu a'áa ja'rájraa jo'tíj quee a'tíj ja'chej. A'áa pu'íj huaja'antynájchaca' jo'maj yoojásima'aj i Jesús, a'íj mu mij ca'nyéjrij jin huata'íj ti'íj ja'antychóoj i cúruujra' i Jesús.

²² A'áa mu yo'jáj a'íjci i Jesús, a'ájna a jir'íj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaj huá'nyuucaa jime' tijin Gólgota, (Gólgota, a'yaa pu huatóomua'aj tijin Mu'chíj Mu'taj),

²³ mati'íj mij nahuáj jaatanyétzij cuáanye'ej ti a'naxcaj, a'yaa mu jatamuá'muaj a'íjci i cuáanye'ej tijin miirra, ajta i Jesús, capu ju'qué'íj a'íjci i nahuáj.

²⁴ Aj mu mij yó'tateexij i cúruuj jitze. Majta i xantáaru'uj tyetyéj mu jin huóomue'tij mej mij jáamua'reej a'tíj ti ci'tyij i tyí'caanaria'ra' i Jesús síij ajta síij.

²⁵ Pu'ríj jé'ta' ujmá'caj i xicáj mati'íj yó'tateexij i cúruuj jitze.

²⁶ Majta táabla óotatej i cúruuj jitze, a'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj je'ej maj tyi'tíj jitzán tyo'ojpuá'rij a'yaa pu tijin: “Hua' tajtúhuan i maj Israel jitze ajtyáma'can.”

²⁷ Majta mu hua'puácaa i náhua'rij óotatej, séej mu a'áa jo'tyéjchej i cúruuj i muáca'ta' pujmua', majta séej útata' pujmua'.

²⁸ A'yaa pu tyá'raa je'ej ti a'íjna i nyúucarij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti a'yan tijin: “A'yaa mu tyá'mua'reeriaca'aj ti je'ej pua'aj tyí'tyevistaca'aj.”

²⁹ Majta i maj aja'tányinyica'aj naa mu tyitye'cámu'vajra'aj majta je'ej pua'aj tyá'xajtaca'aj a'yan tijin:

—Muáaj mu paj a'ín pué'een i paj jaatyú'uunaj i tyeyúuj pajta huéecaj xicáj jitze ja'ajtaahuaj,

³⁰ asíj a japua huatányuuchij pajta acájra'nyij a'mújciy jitze mu cúruuj.

³¹ A'yaa mu cha'taj mana'aj tyá'xaahuataca'aj i maj tyihuá'ijtye' i tyeyúuj tzajta', majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta. A'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—A'múu pu séecan japua huatanyúj, ajta capu jaayí'tin ti jusíj jujapuá huatányuunyij.

³² Che' acájra'nyij mu cúruuj jitze a'mújna mu Ciríustu' ti pué'een, ajta hua' tajtúhuan i maj Israel jitze ajtyáma'can, tyata'aj tyij jaaséj, tyajta tyá'antzaahuatye'en.

Majta i maj jamuán óotateehuaca' i cúruuj jitze a'íi mu majta já'xaahuataca'aj.

Tí'ij huamu' i Jesús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Tí'ij tya'rá'aj a'tzáaj tacuaríixpuaj, néijmi'que' pu huariá'tica'riaca' i chuéj japua, ajta á'tyeej ti a'yan tyu'tica' yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj.

³⁴ Tí'ij yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj, aj pu'ij Jesús ca'nyíin jin huajíjhuaca' a'yan tijin:

—Eloí, Eloí, ¿lama sabactani? A'íjna i nyúucarij, a'yaa pu huatóomua'aj tijin: Nyavástara', Nyavástara', ¿ji'nye een jime' pej pij nyojo'hua'xij?

³⁵ Séecan i maj a'áa jo'tyu'úuca'aj, mati'ij jáanamujari' a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—Xáanamujari', a'íj pu huatajé i Elías ti'ríij á'tyeej ti tyi'tyávaaca'aj i Dios jimi.

³⁶ Aj pu'ij síj aje're'nyej huatéechisima'aj, tyi'tíj pu huátisima'aj ti ta'chíra' a'íj pu'ij huatyáru'nyaxij nahuáj jime' ti antzjívi, ti'quij ciyéj jitze ja'antyi'í'quej, aj pu'ij a'íjna ájchui tí'ij i Jesús huayé'nyijche' a'íjci jitze i tyi'tíj, a'yan tyi'xáataj a'íjna i a'tíj tijin:

—Setyu'chó've' tipua'aj yatanyéj a'íjna i Elías tí'ij ja'cátoonyij mu cúruuj jitze.

³⁷ Aj pu'ij ajtáhua'aj i Jesús ca'nyíin jin huajíjhuaca', ti'quij huamu'.

³⁸ Ajta i tyeyúuj tzajta' cáanarij ti 'tzíjhua pu ujo'tahuájca'aj, a'íi pu'ij jí'ta' acásujtza'an.

³⁹ Ajta i tyenyeéntyí' i xantáaru'uj ti tyí'ijtye' i maj anxityej ará'asej, a'áa pu jo'tyávaaca'aj véjri' jo'tíj jóonyeerica'aj i Jesús, a'íi pu'ij jáanamujari' je'ej ti tyu'íjhuaca' i Jesús, ajta jaaséj je'ej ti tyu'mu', a'yaa pu'ij tyu'taxájtaca' tijin:

—A'yaa pu tyi'jí're'can jime' a'íi pu a'ín pué'eenye'ej i yójra' i Dios.

⁴⁰ Séecan mu majta úucaa a' imuáj jo'tyu'úuj méesejraca'aj, síj pu a'yan ántyapuaaca'aj tijin Maríia Magdala ti já'ma'can, ajtáhua'aj síj Maríia hua' náanaj a'íjci i Santiago ti cíleen ajta a'íjci i José, ajtáhua'aj síj i íiti' ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Salomé.

⁴¹ A'íi mu i úucaa jamuán huajú'ca'aj i Jesús majta jahuuíria'ca'aj tí'ij a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Galíleea. Jéehua mu majta séecan i úucaa a'áa jo'tyú'úuca'aj i maj jamuán a'áa jo're'nyej a'ájna a Jerusalén.

Mati'ij jaatyá'avaataca' a'íjci i Jesús
(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Ti'ij huaré'chumua'riaca', tya'rá'aj a'ájna xicáara' jitze mati'ij tyámua' huóo'uurej, yaa ariá'pua'aj pu atyojo're'nyesij a'ájna i xicáara' i maj jitzán juso'pii.

⁴³ A'ájna i José Arimatea ti já'ma'can, ti ajta hua' jitze ajtyáma'can i maj va'cán jin tyityatatyj, a'íi pu ajta jacho'va'ca'aj a'íjci xicáara' ti'ij i Dios tyu'ta'íjtaj néijmi'que' i cháanacaj japua, a'íi pu'ij ajo're'nyej i Piláato jimi, ti'quij jaatáhuaviiri' i tyévira' i Jesús.

⁴⁴ Ajta i Piláato je'ej pu tyo'tóomua'aj ti i Jesús arí huamuí', aj pu'ij jaatajé i hua'tyenyeytyi' ti'ij jaata'íhuo' a'chu ti arí á'tyeevi'ca'aj ti huamuí'.

⁴⁵ Ti'ij i hua'tyenyeytyi' a'yan tyaaté'exaa ti a'yan tyi'ja'yájna, aj pu'ij i Piláato jaatá' a'íjci i José ti ja'cájan i tyévira' i Jesús.

⁴⁶ Aj pu'ij i José cáanarij huánaniej ti naa een ti naa tyí'cueenaa, ti'quij ja'ajtajá i mui'chíj ajta je'en je're'ijcataca' a'íjci jime' i cáanarij. Aj pu'ij a'úun yo'tyéetyej jo'maj yo'ojcúunajraa, ajta tyetyéj ti sicíhara'eetyájmua.

⁴⁷ Ajta a'ájna i Maríia Magdala ti já'ma'can, ajta sáij i Maríia náanajra' a'íjci i José, a'íi mu jaaséj jo'maj je'ej yó'ruuj i mui'chíj.

16

Jesús pu huatájuuriaca'
(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Ti'ij mu jo'mej a'ájna i xicáara' maj jitzán juso'pii, a'ájna i Maríia Magdala ti já'ma'can, ajta i sáij i Maríia náanajra' a'íjci i Santiago, ajta je'en a'ájna i Salomé, a'íj mu tyi'tíj huánaniej ti naa tyaarie'ej mej mij jacáhuaatye'en i tyévira' i Jesús.

² A'íjci xicáara' jitze ta'nájcaj i itéerij, ti'ij oochán eere'nyéesima'caj i xicáj, a'áa mu jó'ju' jo'tij ja'vá'nami'huaca'aj i mui'chíj,

³ a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj tijin:

—¿A'tanyíj uya'raxiiraj i tyetyéj ti jin eetyánami' jo'tij jóocun tyej tyij utyájrutyeyj?

⁴ Ajta mati'ij a'áa jo're'nyej aj mu mij jaaséj tipua'aj quee che' eetyájmua i tyetyéj. Ajta tyámua' pu tyí'va'caa i tyetyéj ti eetyámuaaca'aj.

⁵ Mati'ij utyájrurij jo'tij jóocun, tyamuéj mu huaséj ti a'úun je'rácatyii muáca'ta' pujmua', catyéevi' pu ucáchajca'aj ajta naa tyí'cueenavi'ca'aj i ti tyí'chajca'aj. Aj mu mij i úucaa tyu'tátziin,

⁶ ajta a'íi pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Caxu tyí'tziinye'ej. Mua'aj xu a'íj tyáhuoonyij i Jesús Nazaret ti já'ma'can, i ti óotateehuaca' i cúruuj jitze. Pu'ríj huatájuuriaca', capu che' yajá'hua' a'yájna. Cási' xaaséj jo'maj yo'ojtyéj.

⁷ Áricuj sioté'exaatye' a'íjci i Pedro siata'aj i séecan i maj jamuán huacíj, a'yan tijin: “A'íi pu a'áa jooméj a'ájna a Galillea ti'ij ajtáhua'aj jamuájsiire'en jájcuan, a'áa xu ye'sejran, a'yájna ti'ij arí tyajamuáa'ixaa.”

⁸ Aj mu mij iirahuáachajra i úucaa, ji'nye metyóoviveesima'aj, ma-jta tyí'tziinya'ca'aj. Ajta camu a'tíj huaté'exaa i juyéj jitze, ji'nye metyí'tziinya'ca'aj.

*Jesús pu huataséjre a'íjci jimi i Mariía Magdala ti já'ma'can
(Jn. 20:11-18)*

⁹ A'íjci xicáara' jitze ta'nájcaj i séej iteerij ti'ij i Jesús huatájuuriaca', ti'ij tapuá'risima'caj a'íj pu jimi anaquéej huataséjre i Mariía Magdala ti já'ma'can, i maj tzajta' séjria'ca'aj i tyiyáaru'uj i maj aráahua'puaj ará'axcaa i Jesús ti huo'tamuárij.

¹⁰ A'íj pu ujó'mej ti'ij huo'té'exaatye'en a'íjma i maj jamuán huacáj i Jesús, i maj juxaamuijritya'ca'aj majta juyiinyaca'aj.

¹¹ Majta a'íimaj mati'ij jáamua'reeri' ti i Jesús huatájuuriaca' ajta i Mariía arí jaaséjraca'aj a'íjci i Jesús, camu ja'antzaahuaj.

*Jesús pu huataséjre hua' jimi i maj hua'puaj i maj jamuán huacáj
(Lc. 24:13-35)*

¹² Ti'quij Jesús ajtáhua'aj seequéj tyu'taséjre hua'puácaa jimi i maj a'áa joojú'ca'aj i juyéj japua jo'tij quee a'tíj já'chajca'aj.

¹³ A'íj mu mij ujó'ju' mej mij huo'té'exaatye'en i séecan, camu majta hua'antzaahuaj a'íjma i maj hua'puaj.

*Tyi'tíj ti i Jesús huo'ta'tíj a'íjma i maj jamuán huacáj
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)*

¹⁴ Ti'ij arí jéetze' huachúmua', Jesús pu huatóosejrataca' a'íjma jimi i maj tamuáamuata' japuan séej ará'asej, mati'ij móoj a'íimaj ajtyetyá'caj i méesaj jitze. Aj pu'ij hua'ajtyá'xij a'íjci jime' i maj jatyánaamuaj i ju júuricamej majta quee tyá'tzaahuatya'ca'aj, ji'nye camu huá'tzaahuatya'ca'aj i maj jaaséj ti arí huatájuuriaca'.

¹⁵ A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Séricuj néijmi'que' i cháanacaj japua siahuo'té'exaatye' néijmi'caa i tyeítýee i nyúucaria'ra' i Dios.

¹⁶ A'tíj ti tyá'antzaahuatye'sij ajta huái'huaj, Dios pu tyaatú'uunyi'raj, ajta i ti quee tyá'antzaahuatye'en, a'íj pu jajpuéetzij ja'mej.

¹⁷ A'yaa mu tyee'yí'tihua'aj muá'ju'un i maj tyá'antzaahuatye'en, nyenyúucaritze' mu huo'tamuáritye'sij i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' séejre' i tyeítýee, majta séej jime' i nyúucarij tyi'xáataj muá'ju'un,

¹⁸ cú'cu'see mu muarie'en i maj tyú'cha'vacaa, ajta camu je'ej huá'uurej, na'riij huá've'rij mu'cáaye'en, capu ajta je'ej huá'uurej, ajta típua'aj a'íjma mua'ajtamuarie'xi'in i maj tyí'cucui', tyámua' mu rinyij.

*Jesús pu tyíraa i jútye' tajapuá
(Lc. 24:50-53)*

¹⁹ Ti'ij a'yan tyihuo'ixáatya'aj, a'íjna i tavástara' Jesús pu tajapuá jó'vi'tichiihuaca' ti'quij muáca'ta' i Dios ja'ajcáayixij.

²⁰ A'íj mu mij i maj jamuán huacáj ma'úrutyxij mej mij néijmi'que' huo're'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios, ajta i tavástara' pu huá'huírria'ca'aj, ajta jaséjrataca'aj ti a'yan tyi'ja'yájna je'ej maj a'íimaj tyi'xajta'aj a'íj hua'séeratya'aj i maj jin tyámua' tyo'taséj.

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i San Lucas

I ti jin uhuatyóochej i yu'xarij

¹ Mue'tíj mu meríj a'íjci jin huatyóohuij maj jo'siimua' tyámua' naa je'ej ti tyi'tíj i Dios huáruuj ityájma jimi,

² a'yaa mu mij tyitáa'ixaaj a'íimaj i maj juji'íj jin jaaséej ti'íj uhuatyóochej, ajta je'en a'yan tyihuo'ci'íj mej mij a'íimaj huo'té'exaatye'en i tyeítsee i nyúucarij i Dios ti jimi je'ráma'can.

³ Nyáaj nu nyahta nyeríj tyámua' naa a'íjci jin tyi'huányamua'tyej, a'yaa pu'íj tyino'támiteeraj ti xá'pui' nyaj tyimuaata'ítvi're'en yu'xarij jitze néijmi'i je'ej ti tyi'tíj huaríj pej pij muáaj Teófilo jáamua'reej mu paj va'cán jin tyi'tyéjvee,

⁴ pata'aj pij tyámua' naa tyámua'reej i ti a'yan tyi'ja'yájna i maj meríj muaamuá'tyej.

Síj ti tajapuá tyí'huüre' pu jaataxájtaca' ti nie'huan a'íjna i Juan

⁵ A'ájna imuáj pu i Herodes rey jin tyi'tyávaaca'aj a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'áa pu síj puaaríj já'chajca'aj ti a'yan ántyapuaaca'aj tíjin Zacarías, a'íj pu jitze eeráma'cantaca'aj i Abías. Ajta a'íjna i íira'ra'an a'yaa pu ántyapuaaca'aj tíjin Isabel, a'íj pu jitze eeráma'cantaca'aj i Aarón.

⁶ A'íi mu hua'puaj tyámua' tyí'tyetyeítyeristaca'aj i Dios jimi, majta néijmi'i jin ja'tzaahuatya'ca'aj je'ej ti tyu'ta'íjtaca' i tavástara'.

⁷ Ajta camu tyiyójmua'ca'aj, ji'nye capu yo'mua'tacaria'aj i Isabel, majta meríj huosica'aj a'íimaj i maj hua'puaj.

⁸ Aj pu'íj séej xicáara' jitze tya'rá'aj ti'íj a'yan tyihuo'ci'íj maj a'íimaj tyu'támu'vejritaj i Dios jimi i maj Zacarías jimi tyí'huüre',

⁹ a'yájna mati'íj tyeeyí'tihua'aj a'íimaj i puariíj, a'íj pu huaci'íj i Zacarías ti'íj a'íin utyájrutyej i tyeeyúuj tzahta', ajta je'en íjicua antyíteeraj i tavástara' jimi.

¹⁰ Ti'íj ooj tyatáasima'caj i íjicua, néijmi'i mu i tyeítsee apua'quéj jo'tyu'úuj metényuusima'aj i Dios jimi.

¹¹ Aj pu'íj síj ti tajapuá tyí'huüre' huataséjre a'íjci jimi i Zacarías, muáca'ta' pu pujmua' jo'tyávaaca'aj a'íjci jitze i maj japuan jaté'raaa i íjicua.

¹² Ti'íj jaaséej a'íjna i Zacarías, je'ej pu tyo'taséj ajta jéehua tyu'tátziin.

¹³ Ajta a'íjna i ti tajapuá tyí'huüre' a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Zacarías, capáj tyí'tziinye'ej, ji'nye Dios pu arí jáanamujari' je'ej paj tyu'tyéenyuj, ajta a'íjna i Isabel siaj néemi'íj, a'íi pu tyiyóoj ja'mej, a'yaa pej pij jaatámua'tyij tíjin Juan.

¹⁴ Jéehua paj huatá'tyamua've'sij, majta mue'tíj i tyeítsee huatóotyamua've'sij ti'íj huanie'huaj i pá'ri'íj,

¹⁵ ji'nye va'cán pu jin tyi'tyaváaj ja'mej a'yóoj i tavástara' jimi. Capu nahuáj juquéi'sij, ajta jitzán séeria'aj ja'mej i júuricama'ra' i Dios.

16 A'yaa pu ca'nyíjra'aj tyu'tá'sij mui'caa i tyeítýee i maj Israel jitze ajtyáma'can, mej mij tyá'antzaahuatye'en i tavástara' jimi majta i Dios jimi.

17 A'íi pu i Juan anaquéej huama'aj ja'mej i tavástara' jimi, a'íjna jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Elías ajta i ti jin néijmi'i putyí'uuriajca'aj i Elías, ti'ij tyámua' huó'uurej a'íjma i hua' huásimua' i ti'riij mej mij huo'taxié've'en i juyójmua', ajta mej mij i maj quee tyámua' metyityoomuámua're' tyihuojo'itéej muá'ra'nyij. Tyámua' pu'ij huá'uuren i tyeítýee mej mij jaataxié've'en i tavástara'.

18 Aj pu'ij i Zacarías a'yan tyaata'ihuo'ri' a'íjci i ti tajapuá tyí'huiire' tijin: —¿Ji'nye nyij tyá'mua'reeren ti a'yan tye'mej? Ji'nye nu'ríj vastacirie', ajta a'íjna i tyaj néemi'ij pu'ríj ajta ucarij.

19 Ajta a'íjna i ti tajapuá tyí'huiire' a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: —Nyáaj nu Gabriel ántyapuaj, a'íj nu jimi tyí'huiire' i Dios, a'íi pu unyojo'ta'ityaca' nyej nyij muaaté'exaatye'en a'íjci i nyúucarij i paj jin huatá'tyamua've'sij.

20 Ajta ijíj capáj tyá'tzaahuatye' je'ej nyaj tyimuaaté'exaa, a'íj paj jin quee atanyúuva'aj puá'mej, capu che' i'riitaj ja'mej paj tyu'taxáj 'asta na'aj quee a'yan tyú'rinyij je'ej nyaj nyeríj tyimuaaté'exaa.

21 Majta a'íimaj i tyeítýee, a'áa mu pua'quéj jo'tyú'uuca'aj mee'chó'va'aj a'íjci i Zacarías a'tzáaj ti iiráamej i tye'yúuj tzajta', majta a'yan tyúu'ihuo'raca'aj tyi'táj ti jin arí huápu'i'ij já'tyeevi'ca'aj ti a'úun je'rávaaca'aj.

22 Ajta ti'ij iirájraa, capu che' i'riitaca'aj ti tyu'taxáj, a'yaa pu jumuáca' jin tyihua'ixaatya'ca'aj, ji'nye capu che' i'riitaca'aj ti huatányuunyij, aj mu mij jáamua'reeri' ti tyi'táj jimi huataséjre i tye'yúuj tzajta'.

23 Ti'ij antyipuá'riaca' i ti jin tyi'tyávaaca'aj i tye'yúuj tzajta' a'íjna i Zacarías, aj pu'ij jó'raa i juchéj.

24 Ti'quij huatajútzej a'íjna i Isabel, aj pu'ij huatyóo'avaataca' u juchéj, anxí máxcirie' pu á'tyeej ti'quee iiráyi'caa i juchi'táj, a'yaa pu tyí'mua'ajcaa tijin:

25 “Tavástara' pu a'yan náaruj, mata'aj mij i tyeítýee quee ná'xaahuataj.”

Síj ti tajapuá tyí'huiire' pu jaataxájtaca' ti nie'huan i Jesús

26 Ti'ij aráasej máxcirie' tyoomá'caj, Dios pu jaata'ityaca' a'íjci i Gabriel a'ájna a Nazaret chájta' a'áa ti ja'ajtyáma'can a Galillea,

27 a'áa pu já'chajca'aj a'íjna i Mariía i ti arí tímua' huatyévi'che'sij a'íjci jamuán i José, a'íj ti jitze eeráma'can i David, ajta i Mariía capu eexúj a'táj jamuán hui'caria'aj.

28 A'íjna i ti tajapuá tyí'huiire' a'úu pu jo'tyájruij jo'tij je'rácatyii a'íjna i Mariía, ti'quij a'yan tyaatatyójtýe tijin:

—Ajíi' Mariía, mu paj Dios jimi tya'ancuriáa'sij. Tavástara' pu a jimi yésejre'.

29 Mariía pu je'ej tyo'taséj ti'ij a'yan tyaaté'exaa, ajta a'yan tyúu'ihuo'raca'aj je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij ti jin jaatatyójtýe.

30 A'íjna i ti tajapuá tyí'huiire' a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Capáj tyí'tziinye'ej Mariía, muáaj paj huatá'tyamua've'sij pajta tyaatatyójtzi're'ej i Dios.

31 Ijij paj huatajútze'sij, séej paj tyiyóoj puá'mej, a'yaa paj jaatámua'tyij tijin JESÚS.

32 A'íi pu va'cán jin tyi'tyaváaj ja'mej, a'yaa mu jaatámua'sij tijin Yójra' i Dios i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, ajta i Dios ti tavástara' pué'een, a'íi pu tye'entyájruty'e'ej ti'ij néijmi'i jin antyúumua'reeriaj, a'yájna ti'ij i ti jin tyi'tyávaaca'aj a'íjna i David,

33 a'íi pu'ij jusén jin tyu'ta'íjtaj a'íjma jimi i maj Jacob jitze eeráma'can. Ajta quee a'náj antypua'rij i ti jin tyu'ta'íjtaj.

34 Maríia pu a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i ti tajapúa tyí'huiire' tijin:

—¿Ji'nye tyí'rij ti a'yan tyú'rinyij, tipua'aj nyequee tyáataj jamuán hui'care'en?

35 Ajta a'íjna i ti tajapúa tyí'huiire' a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu a jitze huatyá'itzeere'ej, ajta a'íjna i ti Dios jin néijmi'i putyí'uurej a'íi pu ajta a'jimi séeria'aj ja'mej. A'íj pu jin a'íjna i pá'ri'ij ti nie'huan a'yaa mu jaatámua'sij tijin i ti quee tyi'tij jin á'itzeere' ti ajta Yójra' pué'een i Dios.

36 Ajta a'íjna a'íhuáara' i Isabel a'íi pu ajta tyiyóoj ja'mej, tyij ajta arí ucaríj, a'íjna i maj a'yan tyá'xajtaca'aj tijin i tiquee yo'mua'tacaa, pu'ríj aráasej máxcirie' á'tyeej ti jutza'.

37 Capu tyi'tij muárie'rij i Dios jimi.

38 Aj pu'ij i Maríia a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu néijmi'i jin jaatyáhuire'ej i nyavástara', che' i Dios a'yan tyú'uurej nye jimi je'ej paj períj tyinaaté'exaaj.

Aj pu'ij jó'raa a'íjna i ti tajapúa tyí'huiire'.

Maríia pu júumuaarin a'íjci i Isabel

39 A'ájna xicáara' jitze pu i Maríia jiye'tzín jo'mej a'ájna jo'tij ja'chajta' jiríj jitze a'áa ti ja'ajtyáma'can a Judea,

40 aj pu'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'chej a'íjna i Zacarías, ti'quij jaatatyójtjej a'íjci i Isabel, ajta je'en utyájrurij u chi'táj.

41 Ti'ij a'íjna i Isabel jáanamua'jri' ti jaatatyójtjej i Maríia, a'íi pu i pá'ri'ij huatáhuuaxij i jucáatze', ajta a'íjna jimi i Isabel pu huatyá'itzee i júuricama'ra' i Dios.

42 Aj pu'ij Isabel ca'nyíin jin a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Maríia tijin:

—Dios pu jéetze' tyámua' tyimuaatyájtoo muéetzij quee séecan i úucaa, ajta tyámua' tyeetyájtoo i pá'ri'ij ti arájca mua' jucáa jitze.

43 ¿A'tanyij nyaj pué'een nyáaj, ti'ij mu jo've'mej nyéetzij jimi i náanajra' i nyavástara'?

44 Ji'nye nyati'ij jáanamua'jri' i paj naatatyójtjej, a'íi pu i nyiyóoj ootáhuaaxij i nyajucáa jitze, a'íjci jime' ti huatóotyamua'vej.

45 Jéehua paj huatá'tyamua've'sij, ji'nye muáaj paj tyá'antzaahuaj ti a'yan tya'róo'astej je'ej ti i tavástara' tyimuaaté'exaa.

46 Maríia pu a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

I nyaj jin ma'úumua'rej a'íj nu jin tyé'tyojtzi're' a'íjci i ti va'cán jin tyi'tyéjvee i nyavástara',

47 ajta i nyajúuricamej pu jutyamua've' i Dios jimi i ti nyaj japua huatanyúj.

48 Ji'nye i Dios pu nye jitze rányeeriaca', i nyaj quee je'ej tyéejviicue',

ajta ijíj tì yujo'que'tij ja'mej, néijmi'i mu a'yan tyinaataxájta tì i Dios tyámua' tyinaatyájtoo,

49 jì'nye a'ájna i tì néijmi'i jin antyúumua'reej, a'íi pu nye jimi jéehua huápu'ij tyámua' tyú'ruuj.

Capu tyi'táj jin á'itzeere' i tì jin ántyapuaj.

50 Dios pu a'náj tì na'aj hua'cu'vej, a'íjma i maj jimi jéehua tyá'tzaahuatye'.

51 A'íj pu jin tyu'muáriej i tì néijmi'i jin putyí'uurej, ajta tyihua'antyí'uunyi'ri' a'íjma i maj óotzaahuatye',

52 ajta tyihuáa'ri'ri' i maj jin tyityatatyá'ca'aj va'cán jime', ajta va'cán jin tyihua'antyáaruajtje' a'íjma i maj quee je'e'j tyéejviicue'.

53 Ajta jéehua tyihuo'tá' a'íjma i maj tajcuca'aj,

ajta huo'ta'ityaca' maj jó'ciiney mequee tyi'táj antyi'á'aj i maj chíjtyaanyi'ij pu'éen.

54 A'íjma pu huatáhuu' i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj jimi tyí'huüre', ajta quee yo'huá'xij i tì jin tya'tóoratziiri' tì tyámua' tyihuo'tyéjeevej.

55 A'yaa pu aamí' tya'tóoratziiraca'aj a'íjma jimi i tahuásimua'ci'ij, a'íjci jimi i Abraham ajta i maj jitzán eeránesij.

56 Ajta a'ájna i María a'áa pu jo'tyá'itzee a'chu huéicaj máxcirie' a'íjci jamuán i Isabel, aj pu'ij té'e'j huariá'raa jo'tij ja'chej.

Tí'ij huanie'huaca' a'ájna i Juan

57 Tí'ij tya'rá'aj a'náj tij tyiyóoj já'ra'nyij i Isabel, tyáatacan pu tyiyóoj ja'raa.

58 Majta i tyeítyee i maj avéjri' huacháatima'caa, majta ihuáamua'mua', a'íi mu curiá'cixij mej mij jaatatyójtje'en mati'ij jáamua'reeri' tì i tavástara' jéehua ja'ancu'vaxij a'íjci i Isabel.

59 Tí'ij arahuéicaj xicáj tyoomá'caj, aj mu mij ujó'ju' mej mij ja'antysisjchej i navíira' i pá'ri'ij, a'yaa mu mij tyá'xie'va'ca'aj mej mij a'yan jaatámua'tyiiche'en tijin Zacarías a'yájna tí'ij ántyapuaj i táatajra'.

60 Ajta a'ájna i náanajra' a'yaa pu tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—Capu a'yan antyapuáaj ja'mej. Sulu a'yaa pu ántyapuaj ja'mej tijin Juan.

61 A'yaa mu mij tyaaté'exaa'ij tijin:

—Capu a'táj a'yan ántyapuaj tì ja'mua jitze ajtyáma'can.

62 Mati'ij mij jumuáca' jin jaata'íhuo'ri' i táatajra' i pá'ri'ij, mej mij jáamua'reej je'e'j tì a'íin tyá'xie'va'ca'aj tí'ij a'yan ántyapuaj já'ra'nyij.

63 Ajta a'ájna i táatajra' a'íi pu táabla huo'táhuaviiri' tì jitzán jo'tyéeyu'xaj, a'yaa pu'ij tyo'tyéeyu'xaca' tijin: “Juan pu ántyapuaj ja'mej.” Aj mu mij néijmi'i je'e'j tyo'taséj.

64 Aj pu'ij huatá'riitariaca' tì tyu'taxáj a'ájna i Zacarías, tì'quij huatyóochej tì tyaatatyójtzi're'en i Dios.

65 Néijmi'i mu je'e'j tyo'taséj i maj avéjri' huacháatima'caa, majta néijmi'que' a'yan tyúu'ixaatya'ca'aj je'e'j tì tyi'táj huaríj a'ájna jo'tij jiríj jo'quéetimee a'áa tì ja'ajtyáma'can a Judea.

66 Majta néijmi'i i maj a'yan tyi'namuajraca'aj, a'yaa mu tyúu'íhuo'raca'aj tijin:

—¿Tyi'táquij jin tyi'tyaváaj ja'mej a'ájna i pá'ri'ij?

Ji'nye ji're'can jime' pu séjria'ca'aj ti i tavástara' jitzán séjria'ca'aj i pá'ri'ij.

Chuücaría'ra' i Zacarías

⁶⁷ Ajta a'íjna Zacarías, i ti táatajra' pué'een i pá'ri'ij, a'íj pu jimi huatyá'itzee i júricama'ra' i Dios, aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' i Dios jitze ma'can tijin:

⁶⁸ Che' tyámua' eenye' i tavástara', i hua' Dios a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can,

ji'nye a'íj pu jin mujo've'mej ti'ij hua' japua huatányuunyij i ju-tyéityeristyamua'.

⁶⁹ A'íi pu uyo'ta'ityaca' i ti va'cán jin tyi'tyéjvee ti'ij tajapúa huatányuunyij, sáij ti a'íj jitze eeráma'can i David, i ti jahuiire'.

⁷⁰ A'íi pu a'ín pué'een i ti Dios ará'tyeej jitzán tya'tóoratziiri': a'íjma jitze ma'can pu a'yan tyaataxájtaca' i maj jitzán ma'can tyi'xajtaca'aj,

⁷¹ a'íi pu tajapúa huatányuusij a'íjma jimi i maj tájcha'íire', ajta néijmi'caa a'íjma jimi i maj taxana've',

⁷² a'íi pu hua'ancu'vajxi a'íjma i tahuásimua'ci'ij, ajta quee yo'huá'xij i nyúucarij i ti jin tya'tóoratziiri'.

⁷³ A'íi pu a'ín pué'een i nyúucarij i ti jin tya'táratziiri' a'íjci i tatáataj Abraham:

i ti taatá'sij

⁷⁴ tyej tyij quee tyi'tziinye'ej yan tyesejria'aj, tyajta quee hua'ajcha'íiria'aj i maj tájcha'íire' sulu tyej tyij taxáahuaj jaatyáhuu'een,

⁷⁵ tyámua' tye'éenye'ej tyajta quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj, ajta tyej tyij jimi huatyá'itzeere'en a'chu tyaj pua'an xicáj á'tyeeren.

⁷⁶ Ajta muéetzij jime', mu paj nyiyóoj pué'een, a'yaa mu muaatámua'sij tijin a'íj ti jitze ma'can tyi'xaj i Dios i ti néijmi'i jin antyúumua'reej,

ji'nye muáaj paj anaquéej huama'aj puá'mej a'íjci jimi i tavástara' tyámua' petyi'uuriáj i tyeityee jimi,

⁷⁷ pajta huo'té'exaatye'ej i tyeityeristyamua'me'en ti i Dios tyihuo'tú'uunyi'raj i maj jin ootyá'itzee ajta je'en hua' japua huatányuusij.

⁷⁸ Ji'nye a'íjna i taj Dios, a'íi pu jéehua tá'cu'vej, a'íi pu jútye' ímuáj tatatzavi'tye' i xicáj jime',

⁷⁹ ti'ij huo'tyátatzavi'tye'en a'íjma i maj a'áa jo'cháatimee jo'tij jéetze' huápui'ij jo'tíca'

ajta je'en a'íj jitze huo'cájuyetyej i maj jitzán juxáahuaj séjre'ej.

⁸⁰ Ajta a'íjna i pá'ri'ij a'íi pu tyéve'sesima'aj, ajta a'íj jitze huatyóoca'an i júricama'ra' i Dios, a'áa pu já'chajca'aj jo'tij quee já'tyi'tíj, 'asta na'aj quee atyojo're'nyej a'ájna xicáara' ti jitzán huatóosejrata a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can.

2

*T'i'ij huanie'huaca' a'ijna i Jesús
(Mt. 1:18-25)*

1 A'ájna imuáj a'íi pu rey jime' tyi'tyávaaca'aj i Augusto, a'íi pu'ij tyu'ta'íjtaca' mej mij ahuóoyu'xaj néijmi'i i maj a'áa jo'cháatima'caa jo't'ij a'íin tyejé'íjtaj.

2 A'yaa pu tyu'r'íj mati'ij ahuóoyu'xaca' ti'ij ooj Quirinio tyi'tyávaacaj tajtúhuan jime' a'ájna a Siria.

3 A'yaa pu'ij tyu'tóoxie'vej mej mij néijmi'i i tye'ityee jo'c'íxij jo'maj já'ma'can mej mij ahuóoyu'xaj.

4 A'íj pu jin i José iirájraa a'ájna a Nazaret, i Galilea ti jitze ajtyáma'can, ti'quij a'áa jó'raa a Belén, a'áa ti ja'ajtyáma'can a Judea, a'ájna jo't'ij jo'nié'huaca' i David i ti rey jime' tyi'tyávaaca'aj, ji'nye a'ájna i José a'íj pu jitze eeráma'cantaca'aj i David.

5 A'áa pu jo'mej ti'ij ahuóoyu'xaj, jamuán a'íjci i Maríia i ti jatyévi'tinya'aj, ajta a'íjna i Maríia pu'r'íj jutza'ca'aj.

6 A'áa mu mij jo'tyá'caj a'ájna a Belén ti'ij atyojo're'nyej i xicáara' ti jitzán huanie'huaj i pá'r'i'ij.

7 A'áa pu'ij jo'nié'huaca' i yójra' ta'nájcaj, ti'quij c'íxurij jin jaque'ijcataca' ajta je'en jatyéetyej i ciyéj jitze ti atyácun jo'maj ya'muáatyee tyajá'cua'caa, ji'nye camu che' ú'vejrica'aj chi'ij tzajta'.

I maj tajapuá tyí'huiire' majta cánya'xii maj siiria'ca'aj

8 Véjri' a'ájna a Belén a'áa mu séecan ja'ajtyá'ca'aj i maj cánya'xii siiria'ca'aj, a'áa mu ja'táxai'irihua'aj hua' jamuán i cánya'xii.

9 Aj pu'ij jiye'tzín síj huataséjre i ti tajapuá tyí'huiire' i tavástara' jimi, a'íi pu'ij huataséjre i tavástara' ti jin naa huasé'rin ajta je'en huanyéeri'ciriajraa jo'maj ja'ajtyá'ca'aj, aj mu mij jéehua tyu'tátziin.

10 Ajta a'íjna i ti tajapuá tyí'huiire' a'yaa pu tyihuo'té'exaaj t'ijn:

—Caxu tyí'tziinye'ej, ji'nye a'íj nu i nyúucarij jamuaaté'exaaty'e'sij ti naa eenye' tyí'xaj, i maj jin jéehua huatóotyamua've'sij i tye'ityee.

11 Ij'ij pu huanie'huaca' a'ájna chájta' David ti jitze ajtyáma'can a'íjna i ti ja'mua japua huatányuusij, a'íi pu a'íin pué'een i CRÍISTU', i ti tavástara' pué'een.

12 A'yaa xu éenye'que' jamua'reeren, a'áa xu yé'tyoonyij i pá'r'i'ij ca'fícatzi'huaj ajta a'áa ja'raque't'ij ja'mej ciyéj jitze ta'tyácun i ya'muáatyee maj jitzán tyá'cua'caa.

13 Aj mu mij jiye'tzín mue't'ij huataséjre i maj tajapuá tyí'huiire' a'íjci jimi i síj, i maj tyé'tyojtzi'ria'ca'aj i Dios, a'yaa mu tyí'xajta'ca'aj t'ijn

14 Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios i ti huápu'i'ij naa huasé'rin u tajapuá. Miche' tyámua' tyí'tyesejre'ej i tye'ityee íyan cháanacaj japua i ti Dios tyámua' tyihuo'tyátoosij.

15 Mati'ij jo'c'ij i maj tajapuá tyí'huiire', a'íimaj i maj cánya'xii tyiséjraca'aj a'yaa mu tyu'tóo'ixaaj t'ijn:

—Tyiche' ujó'ju' a'ájna a Belén, tyata'aj yo'séj je'ej ti tyityaaté'exaaj i tavástara'.

16 Aj mu mij jiye'tzín ujó'ju', mati'ij mij jáatyoj a'íjci i Maríia majta i José, majta a'íjci i unyáaque'ej, a'áa pu ciyéj jitze ja'raca'tyii ya'muáatyee maj jitzán tyá'cua'caa.

17 Mati'ij jaaséj, aj mu mij huo'té'exaa je'ej ti tyihuo'té'exaa a'íjna i ti tajapúa tyí'huüre', a'íjci jitze ma'can i pá'ri'ij ti huanie'huaca',

18 majta néijmi'i i maj huó'namuajri' je'ej mu tyo'taséj a'íjci jime' je'ej maj tyi'xajtaca'aj i cánya'xií maj siiria'ca'aj.

19 Ajta a'íjna i María néijmi'i pu ju'avaataca'aj i jutzájta', ajta a'náj ti na'aj jamua'reerica'aj.

20 Majta a'íimaj i maj cánya'xií siiria'ca'aj, a'íí mu huariá'cij jéehua metye'tyóotzi'ria'aj i Dios, a'íjci jime' je'ej maj tyáanamujri' i nyúucarij ajta je'ej maj tyi'tíj tyu'séj, ji'nye néijmi'i pu a'yan atyojo're'nyej je'ej ti tyihuo'té'exaa i tajapúa tyí'huüre'.

Mati'ij uyo'taséjrataca' i Jesús i tyeyúuj tzajta'

21 Ti'ij arahuéeicaj xicáj tyoomá'caj aj mu mij ja'antyisíjchaca' i navíira' i pá'ri'ij, mati'ij mij a'yan jaatamua'aj tijin JESÚS, a'yájna ti'ij tyaaté'exaa a'íjna i ti tajapúa tyí'huüre' a'íjci i María ti'ij quee xu jútza'caj.

22 Ti'ijta atyojo're'nyej a'náj maj huá'íiracaa a'yájna ti'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', aj mu mij yo'ví'tij a'íjci i pá'ri'ij a'ájna a Jerusalén mej mij uyo'taséjrataj i tavástara' jimi.

23 A'yaa mu huaríj, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "A'yaa pu tyúuxie've' maj jaataséjrataj i tavástara' jimi a'íjna i pá'ri'ij ti tyáati' ti anaquéej huanie'huaca'."

24 A'áa mu mij ujó'ju' mej mij tyu'támu'vejritaj a'yájna ti'ij tyé'ijta i nyúucaria'ra' i tavástara', ti a'yan tijin: "Miche' hua'puácaa huatámu'vejritaj i cúcuí'see na'ríij hua'puácaa i jáamui'see."

25 A'ájna imuáj síij pu a'áa já'chajca'aj a Jerusalén ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Simeón. Tyámua' pu tyi'tyúucha'íica'aj i Dios jimi, ajta tyámua' tyi'tyevistaca'aj, a'yaa pu tye'ejchó'va'ca'aj a'íjci xicáara' ti jitzán i Dios hua'ancu'vajxi'ij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can. Ajta a'íjna i júuricama'ra' i Dios a'íí pu jimi séjria'ca'aj i Simeón,

26 a'yaa pu'ij i júuricama'ra' i Dios tyaaté'exaatya'ca'aj ti quee mui'nyij 'asta na'aj quee jaaséj a'íjci i Ciriístu', i Dios ti uyo'ta'ítyij.

27 Aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Simeón ti tyeyúuj tzajta' ja'tanyéj, majta a'íimaj i pá'ri'ij huásimua', a'úu mu majta ja'rá'aj i tyeyúuj tzajta', mej mij a'yan tya'rá'astej je'ej ti tyúuxie've' i yu'xarij jitze,

28 Simeón pu'ij ja'ancuré'chuij a'íjci i pá'ri'ij, ti'quij tyaatatyójtzi'rej i Dios, a'yan tyi'xáataj tijin:

29 Nyavástara', íijij pu'ríj tyu'róo'astej je'ej paj tya'tá'ratziiri' nye jimi, pu'ríj paj jaatá'an ti juxáahuaj huámui'nyij a'íjna i ti muahuüre'.

30 Ji'nye nu'ríj jaaséj a'íjci i ti tajapúa huatányuusij,

31 a'íjci i paj yan jaatyájtóo ti'ij huo'tyáhuüre'en, néijmi'caa i tyeítyee i maj a'yan huacháatimee,

32 a'íjna i ti huo'tyátatzavi'raj i maj yan séejre' i cháanacaj japua, ajta i maj jin naa huasé'rihua'aj muá'ju'un a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can.

33 Ajta a'íjna táatajra' ajta i náanajra' i Jesús je'ej mu tyo'taséj mati'ij jáanamujri' je'ej ti i Simeón tyaataxájtaca' a'íjci i pá'ri'ij.

34 Aj pu'ij Simeón tyámua' tyihuo'tyájtóo, ajta a'yan tyaaté'exaa i María, i náanajra' i pá'ri'ij tijin:

—Cási', a'yaa pu tyu'xá'pu'i'ntari'huaca' a'íjci jimi i pá'ri'ij, mej mij mue'tíj va'cán jin tyitye'entyárutyixi'in i maj Israel jitze ajtyáma'can, nusu maj muí'caa tyáa'ri'raj i maj jin tyityatatyíj. A'íi pu a'ín pué'een i sij jin jamua'reeren je'ej ti tye'mej, ji'nye mue'tíj mu quee jaxie'va'aj muá'ju'un, ³⁵ a'yaa pu'ij tye'mej ti huataséjre'sij je'ej maj tyí'mua'tzej i tyeítyee. Ajta néijmi'i a'íjna a'yaa pu muéetzij tyimuaatacu'nyij a tzajta' ti'ij a'tíj ti mua'antyéjtzetiyij náhuajaaj jime'.

³⁶ Síij pu ajta a'áa jo'tyávaaca'aj ti Dios jitze ma'can tyi'xajtaca'aj, íiti' pu pué'eenye'ej ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Ana, a'íi pu táatajra'ca'aj i Penuel, i ti Aser jitze eeráma'can. Pu'ríj huápu'i'ij ucarístaca'aj. A'íi pu quee eexúj a'chu jajcha'íicaj ti'ij huatyéevichej, aráahua'puaj nyinyi'ra'aj pu'ij á'tyeej ti jamuán ajá'chajca'aj i jucín ti'quij huamuú' i cína'ra'an,

³⁷ pu'ríj ij muáacuatyej japuan muáacuaj nyinyi'ra'aj á'tyeevi'ca'aj ti jusíjtaca'aj. Ajta capu a'náj iiráyi'caa u tye'yúuj tzajta', sulu a'úu pu a'náj tina'aj tyí'huúria'ca'aj i tavástara' jimi, ju'ítzi've'ej ajta jahuoó i Dios jimi.

³⁸ Aj pu'ij a'íjna i Aná ajo're'nyej a'íjma jimi, ti'quij huatyóochej ti tyaatatyójtzi're'en i Dios, ajta ti tyihuo'té'exaatye'en a'íjci jitze ma'can i pá'ri'ij, a'íimaj i tyeítyee i maj jacho'va'ca'aj ti Dios hua' japua huatányuunyij a'íjma jimi i maj Jerusalén huacháatimee.

Mati'ij huariá'cij a Nazaret

³⁹ Mati'ij néijmi'i antyici'ij je'ej ti tyé'yu'si' i nyúucaria'ra' jitze i tavástara', aj mu mij huariá'cij a'ájna a Galileea, a'ájna a Nazaret jo'maj já'ma'can.

⁴⁰ Ajta a'íjna i pá'ri'ij a'íi pu huave'sej ajta huatyóoca'an, jéehua pu tyámua' metyóomua'riajca'aj, ajta i Dios pu tyámua' tya'tá'caria'aj.

A'íjci i pá'ri'ij Jesús ti ántyapuaaj a'úu mu yó'tyoo u tye'yúuj tzajta'

⁴¹ Majta a'íimaj i huásimua'mua' i Jesús, ti'ij pu na'aj nyinyi'ra'aj jitze mu a'áa ja'tányinyiica'aj a'ájna a Jerusalén, mej mij tyu'yé'estej a'íjci xicáara' jitze ti jitzán i Dios tyihuo'tú'uunyiri'ri' i hua' yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca'.

⁴² A'yaa pu'ij ti'ij i Jesús arí tamuáamuata' japuan hua'puaj nyinyi'ra'aj jajcha'íica'aj, néijmi'i mu ujó'ju' mej mij tyu'yé'estej i juyi'ráj jime'.

⁴³ Ajta ti'ij tye'entyipua'riaca' i maj tyu'yé'estej, aj mu mij jo'cíj jo'maj ja'chej, ajta a'íjna i Jesús a'áa pu jóovej a Jerusalén, majta i huásimua'mua' camu jamua'reeriaca'aj.

⁴⁴ A'yaa mu tyí'mua'ajcaa ti i Jesús hua' jamuán huama'ca'aj, séej xicáj mu á'tyeej maj huaju', aj mu mij huatyóohuij maj jáahuooniyij hua' tzajta' i maj huá'muajtyej,

⁴⁵ ajta camu jáatyoj. Aj mu mij huariá'cij a'ájna a Jerusalén mej mij a'áa yó'huooniyij.

⁴⁶ Huéicaj xicáj mu á'tyeej maj jahuoó, mati'ij mij a'úu yo'tyoj i tye'yúuj tzajta', a'áa pu jo'tácatyíi hua' jamuán i maj tyihua'mua'tyey i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, hua'namuáaraj ajta tyihua'íhuo'raj.

⁴⁷ Majta néijmi'i i maj janamuajraca'aj je'ej mu tyojo'sejraca'aj a'íjci jime' ti tyámua' naa tyojó'iteeca'aj ajta je'ej ti a'ín tyihua'íxaatyaca'aj.

⁴⁸ Mati'ij i huásimua'mua' jaaséj, je'ej mu tyo'taséj, ajta i náanajra' a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyiyooj, ¿ji'nye een jime' a'yan páta'uurej? Tu'rj jéehua muáahuoj nyáaj ajta a' táataj, je'ej tu pua'aj tyá'tamuajtyaca'aj muéetzij jime'.

⁴⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿Ji'nye siaj sij nyahuoca'aj? ¿Nyi sequée jamua'reej ti a'yan tyúuxie've' nyaj a'úun je'rájcatyij i nyavástara' chi'táj?

⁵⁰ Majta a'íimaj camu yo'itéej muá'raa je'ej ti tyihua'ixaatya'ca'aj.

⁵¹ Aj pu'ij hua' jamuán jó'raa a'ájna a Nazaret, jo'tij ij jo've'sej néijmi'i jin huá'tzaahuatya'aj i juhuásimua'. Ajta i náanajra', a'íi pu néijmi'i ju'avaataca'aj i jutzájta'.

⁵² Ajta i Jesús jéetze' pu tyéve'sesima'aj, ajta jéetze' arí tyo'mua'reeriaca'aj, ajta Dios pu tyámua' tyeetyáitoo, majta a'íimaj i tyeítyee.

3

Ti'ij i Juan tyihua'ixaatya'ca'aj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Pu'rj tamuáamuata' japuan anxí nyinyi'ra'aj tyoomá'caj ti ty'íjtaca'aj a'ájna i Tiberio, ajta a'ájna i Poncio Piláato a'íi pu tajtúhuan jin tyi'tyávaaca'aj a'ájna a Judea, ajta i Herodes a'áa pu tyejé'íjtaca'aj a Galíleea, ajta i ihuáaria'ra' a'íjci i Herodes Filipo ti ántyapuaaj a'íi pu tajtúhuan jin tyi'tyávaaca'aj a'ájna a Iturea, ajta a'ájna a Traconíite, ajta a'ájna i Lisaniás a'áa pu ja'tajtúhuanyica'aj a'ájna a Abilene.

² Ajta a'ájna i Anás ajta i Caifás, a'íi mu puaaríj jin tyityetyú'uuca'aj i tyeýúuj tzajta'. A'ájna imuáj pu i Dios jaataaj a'íjci i Juan i ti yójra' pué'een a'íjci i Zacarías a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij,

³ Juan pu'ij néijmi'que' huá'raa véjri' a'ájna i játya'naj jitze i Jordán, a'yaa pu tyihua'ixaatya'ca'aj i tyeítyee ti a'yan tyúuxie've' maj tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi majta je'en huái'huaj, ti'ij i Dios tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzee.

⁴ A'yaa pu tyu'rj je'ej ti tyo'tyéyu'xaca' a'ájna i Isaías i ti Dios jitze ma'can, tyi'xajtaca'aj ti a'yan tijin:

A'tj pu aja'jijhua a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij, a'yaa pu tijin:

“Tyámua' xu huó'uurej siaj sij jajchó've'ej i tavástara', siajta néijmi'i jin tyu'tú'uunyi' siaj sij tyámua' eenye'.

⁵ Miche' néijmi'que' tya'vá'jistya'xi'in a ti ja'tyacúun'nyijmee, ajta néijmi'que' ooríooje'yij jo'tij i jiríj jo'quéetimee,

ajta i juyéj ti tyuututájmee, a'íi pu huatóoje'yij, Ajta jo'tij quee jo'pá'tzaa, miche' jo'ré'je'yitye'en.

⁶ Néijmi'i i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'íi mu jaséjran a'íjci i ti Dios jin tajapuá huatányuusij.”

⁷ Mat'ij i tyeítyee ajo're'nyinyiica'aj ti'ij i Juan huó'iraj, a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—Mua'aj mu siaj cú'cu'see jitze eeráma'can. ¿A'tanyíj mua'ajmaj jamuaaté'exaa yee tiquee já'muaci'tyij i puéjtzij ti yan huataséjre'sij?

⁸ Siata'aj tyámua' tyityetyúucha'íj, ta'aj ij huataséjre'en siaj seríj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi, siajta quee a'yan tyi'xajtaj yee: “Itýáj tu Abraham jitze eeráma'can”, ji'nye a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti i Dios

jaayí'tin ti a'yan ja'uurej i tyetyéj tí'ij a'ín pué'eenye' i ti Abraham jitze eeráma'can.

⁹ Ajta i tyapuéj pu'ríj tyámua' een tí'ij je'ejveechixi'in i ciyéj néijmi'i i náana'ra'. Néijmi'i i ciyéj tíquee tyí'tajcaa a'íi pu tyu'ré'veechi'huaj ajta tyu'tyáteeri'huaj.

¹⁰ Aj mu mij i tyeítýee a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Ji'nye tyana'aj tyij rinyij?

¹¹ Juan pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tíjin:

—A'íjna i ti hua'puácaa tyí'ij síicu'rij, che' séej jaatáchuiitye'en a'íjci tíquee tyísiicu', ajta a'íjna i ti tyí'ijcha'íj i ti tyí'cue'ri', che' tyaatá'an a'íjci i ti quee tyí'táj tyícha'íj.

¹² A'íi mu majta aje'ré'nyej mej mij huái'huaj i maj huá'jijva'ca'aj i maj tyí'ti'íjcaaa, mati'íj mij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Juan tíjin:

—Maeestro, ¿ji'nye táarinyij ityá'j?

¹³ Juan pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tíjin:

—Caxu jéetze' huá'jijve'ej, sulu a'íj xu'uj ancuriáan a'chu ti xá'puí'.

¹⁴ Séecan mu majta i xantáaru' a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—Arí ityá'j, ¿ji'nye táarinyij?

A'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tíjin:

—Caxu tyí'táj huá'nahue'raj i tyeítýee, caxu hua'nyeechej nusu siaj hue'tzij jin tyihua'xajtzí'raj tyí'táj maj jin quee a'yan huaríj, siata'aj a'íjci jin tyámua' títyoómuajtyaj a'chu maj tyaja'muanajchitye'ej.

¹⁵ Majta a'íimaj i tyeítýee je'ej mu tyojo'sejraca'aj, majta a'yan tyúu'íhuo'raca'aj típua'aj i Juan a'ín pué'eenye' i Ciriístu',

¹⁶ ajta i Juan pu a'yan néijmi'caa tyu'té'exaa'j tíjin:

—Nyáaj nu jí'ré'can jime' jáytyij jin já'mua'íiran, ajta síj pu maja've'mej ti i júuricama'ra' i Dios jin já'mua'íiran. A'íi pu jéetze' va'cán jin antyúumua'reej nyeequee nyáaj, capu nyéetzij nyetyévijtye' nyaj ja'ajta'í'pu'xi'in i ca'quéera'an.

¹⁷ A'íi pu jí'tyáa' i ti jitzán ja'náca'tzij i játza'ra'an i tyeríicuj, tí'ij jujíme' jájsiirej i xiéerij. Ajta a'íjci i ímue'rij a'íj pu utyátoosij i chóorij tzajta', ajta i xiéerij a'íi pu jaatyáteeraj i tiéj jitze tíquee a'náj já'mui'nyij.

¹⁸ A'yaa pu'íj, ajtáhua'aj séecan i nyúucarij jime' pu i Juan a'yan tyihua'íxaatya'ca'aj i tyeítýee.

¹⁹ A'íj pu ajta títyá'xíj a'íjci i Herodes ti tajtúhuan jin tyí'tyávaaca'aj, jí'nye a'íj pu tyévi'tinye'ej a'íjci i Herodías, i ti íra'ra'an pué'eenye'ej i ihuáaria'ra' i Herodes, ajta a'íjci jime' i ti je'ej pua'aj tyí'tyúucha'íica'aj,

²⁰ ajta i Herodes jéetze' pu je'ej pua'aj huaríj tyí'táj jime', a'íi pu je'tyáana'j a'íjci i Juan.

*Tí'ij Juan jáa'íiri' a'íjci i Jesús
(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)*

²¹ A'yaa pu tyu'ríj tí'ij ooj i Juan hua'íiracaj i tyeítýee, a'íj pu ajta huá'íiri' i Jesús, ajta tí'ij i Jesús tyenyúusima'caj, aj pu'íj antacúj i tajapúa',

²² ajta i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu aje'cáanye'j a'yan huasé'rihua'aj tí'ij cúcui', ajta je'en nyúucarij uje'cánamuajrej i jútye', ti a'yan tyí'xajtaca'aj tíjin:

—Muáaj paj nyiyóoj pué'een i nyaj jéehua jaxie've', muéetzij nu mua'antyíhuoo.

A'ñimaj i ti Jesús hua' jitze eeráma'can
(Mt. 1:1-17)

²³ Ajta a'íjna i Jesús a'yaa pu tyéejcha'íica'aj a'chu seityéj japuan tamuáamuata' nyinyi'ra'aj ti'ij huatyóochej ti tyu'muarie'en. Majta a'yan tyí'mua'ajcaa ti yójra' pué'eenye'ej a'íjci i José. Ajta a'íjna i José, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Elí,

²⁴ ajta a'íjna i Elí, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Matat, ajta a'íjna i Matat, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Leví, ajta a'íjna i Leví, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Melquí, ajta a'íjna i Melquí, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Janai, ajta a'íjna i Janai, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i José,

²⁵ ajta a'íjna i José, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Matatías, ajta a'íjna i Matatías, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Amós, ajta a'íjna i Amós, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Nahúm, ajta a'íjna i Nahúm, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Esli, ajta a'íjna i Esli, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Nagai,

²⁶ ajta a'íjna i Nagai, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Máhat, ajta a'íjna i Máhat, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Matatías, Ajta a'íjna i Matatías, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Semei, ajta a'íjna i Semei, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i José, ajta a'íjna i José, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Judá,

²⁷ ajta a'íjna i Judá, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Johanán, ajta a'íjna i Johanán a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Resá, ajta a'íjna i Resá a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Zorobabel, ajta a'íjna i Zorobabel, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Salatiel, ajta a'íjna i Salatiel, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Nerí,

²⁸ ajta a'íjna i Nerí, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Melquí, ajta a'íjna i Melquí, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Adí, ajta a'íjna i Adí, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Cosam, ajta a'íjna i Cosam, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Elmadam, ajta a'íjna i Elmadam, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Er,

²⁹ ajta a'íjna i Er, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Josué, ajta a'íjna i Josué, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Eliézer, ajta a'íjna i Eliézer, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Jorim, ajta a'íjna i Jorim, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Matat, ajta a'íjna i Matat, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Leví,

³⁰ ajta a'íjna i Leví, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Simeón, ajta a'íjna i Simeón, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Judá, ajta a'íjna i Judá, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i José, ajta a'íjna i José, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Jonam, ajta a'íjna i Jonam, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Eliaquim,

³¹ ajta a'íjna i Eliaquim, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Meleá, ajta a'íjna i Meleá, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Mená, ajta Mená, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Matatá, ajta a'íjna i Matatá, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Natán, ajta a'íjna i Natán, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i David,

³² ajta a'íjna i David, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Isaí, ajta a'íjna i Isaí, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Obed, ajta a'íjna i Obed, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Booz, ajta a'íjna i Booz, a'ñi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci

i Salmón, ajta a'íjna i Salmón, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Nahasón,
³³ ajta a'íjna i Nahasón, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Aminadab, ajta a'íjna i Aminadab, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Aram, ajta a'íjna i Aram, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Esrón, ajta a'íjna i Esrón, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Fares, ajta a'íjna i Fares, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Judá,

³⁴ ajta a'íjna i Judá, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Jacob, ajta a'íjna i Jacob, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Isaac, ajta a'íjna i Isaac, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Abraham, ajta a'íjna i Abraham, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Taré, ajta a'íjna i Taré, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Nahor,

³⁵ ajta a'íjna i Nahor, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Serug, ajta a'íjna i Serug, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Ragau, ajta a'íjna i Ragau, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Péleg, ajta a'íjna i Péleg, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Heber, ajta a'íjna i Heber, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Sala,

³⁶ ajta a'íjna i Sala, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Cainán, ajta a'íjna i Cainán, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Arfaxad, ajta a'íjna i Arfaxad, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Sem, ajta a'íjna i Sem, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Noé, ajta a'íjna i Noé, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Lámeç,

³⁷ ajta a'íjna i Lámeç, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Musalén, ajta a'íjna i Musalén, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Enoc, ajta a'íjna i Enoc, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Jared, ajta a'íjna i Jared, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Mahalaleel, ajta a'íjna i Mahalaleel, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Cainán,

³⁸ ajta a'íjna i Cainán, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Enós, ajta a'íjna i Enós, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Set, ajta a'íjna i Set, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej a'íjci i Adán. Ajta a'íjna i Adán, a'íi pu yójra' pué'eenye'ej i Dios.

4

Ti'ij tyiyáaru' tyu'tatyésej ti jaamué'tin a'íjci i Jesús

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Ti'quij Jesús jimi huatyá'itzee i júuricama'ra' i Dios, aj pu'ij uja'rájraa i játya'naj jitze ti a'yan ántyapuaaj tijin Jordán, ajta a'íjna i júuricama'ra' a'íi pu yo'ví'tij a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij.

² A'áa pu'ij huá'puatyej xicáj já'tyeej, ajta i tyiyáaru' pu tyúutyesi'ria'ca'aj ti jaamué'tin ti'ij tyi'tij jin ootyá'itzeere'en i Dios jimi. Ajta i Jesús capu tyi'tij huácuaaj ti'ij na'aj a'áa já'tyeej, aj pu'ij huatai'cuataca'.

³ Ti'quij i tyiyáaru' a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tipua'aj ji'ré'can jime' yójra' papué'eenye' i Dios, huata'íjtye' mu tyetyéj ti'ij páan huatyóotaahuaaj.

⁴ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Capu i páan na'aj jin júurij ja'mej i tyáati'.”

⁵ Aj pu'ij i tyiyáaru' yo'ví'tij jo'tij ja'ajtyee, ti'ij néijmi'i jaataséjratye'en i cháanacaj,

⁶ ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu néijmi'i tyimuaatá'sij pej pij muáaj tyihuo'ta'íjtye'en i maj yan séejre' i cháanacaj japua. Ji'nye nyáaj nu a'íj ancuriáa', nyajta a'íj huata'sij a'tíj ti a'yan tyina'ráanajchi.

⁷ Tipua'aj pajtunutaj nyéetzij jimi pajta naatyáanajche, néijmi'i pu muéetzij tyí'mua'a'rij ja'mej.

⁸ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Siata'aj a'íj huatyáanajchej i tavástara' i Dios, a'íj xu'uj huatyáhuüre'en.”

⁹ Aj pu'ij i tyiyáaru' yo'ví'tij a'ájna a Jerusalén, a'áan pu ja'antiyivi'tij i tye'yúuj japua i ti jéetze' ájtyeej, a'yaa pu'ij tyaaté'exaa tijin:

—Tipua'aj ji'ré'can jime' yójra' paj pu'é'eenye' i Dios, ancájvetzi a'yájna,

¹⁰ ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin:

Dios pu uhuojo'ta'ítyij i maj jimi tyí'huüre' mej mij muáacha'íin.

¹¹ A'íi mu mua'ajriásij i jumuáca' jime'

pej pij quee tyi'tíj jitze eejca'cata'an ajta ti'ij quee tyi'tíj je'ej mua'uurej.

¹² Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa pu ajta tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Capáj tyi'tíj je'ej tyé'ihuo'raj a Dios ti'ij a'íin a'yan huárinij je'ej paj muáaj tyá'xie've'.”

¹³ Ti'ij i tyiyáaru' quee che' je'ej tyéejtyoj je'ej ti huárinij, ti'ij ja'antiyimé'tin a'íjci i Jesús, aj pu'ij jimi ajtáara 'asta na'aj quee atyojo'ré'nyej a'náj ti a'yan tyu'xá'pui'intari'huaca' ti ajtáhua'aj huatóotyese'en.

Jesús pu huatyóochej ti tyu'muárie'en a'ájna a Galileea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Aj pu'ij Jesús jó'raa a'ájna a Galileea, ajta jéehua jitzán huatyá'itzee i júuricama'ra' i Dios, majta néijmi'i i tyeétyee a'áa maj jo'cháatima'caa, a'íi mu jáamua'reeri' je'ej ti rijcaj a'ájna i Jesús.

¹⁵ A'íi pu tyihuá'mua'tyajca'aj i hua' tye'yúuj tzajta', majta néijmi'i i tyeétyee tyámua' mu tyeetyájttoo.

Ti'ij Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Nazaret

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Jesús pu a'áa jo'mej a Nazaret jo'tij jo've'sej. Ti'ij atyojo'ré'nyej a'ájna xicáara' matí'ij pua'aj juso'pii, a'úu pu tye'yúuj tzajta' jo'tyájrurij ti'ij tye'yí'tihua'aj, aj pu'ij huatyéechaxij ti jo'íjve'en i yu'xarij.

¹⁷ Matí'ij mij jaatapíj i yu'xarij Isaías ti jo'yú'xaca', a'aj pu'ij jo'tyoo i ti a'yan tyé'yu'si'huaca'aj tijin:

¹⁸ I júuricama'ra' i Dios pu nye jimi séejre',

ji'nye a'íi pu na'antiyíhuoj,

nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios a'íijma i maj quee je'ej tyéejviicue',

a'íi pu unyojo'ta'ítyaca' nyaj huo'té'exaatye'en a'íijma i maj námi' nyaj nyerij hui'rátosoj,

ajta nyaj tyihuó'huaatye'en i maj aracúcu'nyijmee,

nyajta hua' japua huatányuunyij a'íijma i maj jajpuéjtzij,

¹⁹ nyej nyij huo'té'exaatye'en ti arí atyojo'ré'nyej a'náj ti i tavástara' tyámua' huá'uurej.

²⁰ Aj pu'ij té'ej jaatyéejirej i yu'xarij, ajta je'en jaatapíj a'íjci i ti tyí'huüre' i tyeyúuj tzajta', ti'quij ooyíxij. Néijmi'i i maj a'úun je'rátya'ca'aj mu jaséjraca'aj.

²¹ Aj pu'ij huatyóochej ti a'yan tyihuo'té'exaatye'en tijin:

—Íjij pu a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij i siaj serij jáanamuajri'.

²² Néijmi'i mu tyámua' tyá'xajtaca'aj a'íjci i Jesús, majta tyámua' naa tyojo'sejraca'aj a'íjci jime' i ti naa namuajria'ca'aj i nyúucarij ti jaataxájtaca'. A'yaa mu tyúu'ihuo'raca'aj tijin:

—¿Nyiquee a'ín pu'é'een i yójra' i José?

²³ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Tyij sequée mua'aj a'yan tyinaaté'exaatye'sij a'íjci i nyúucarij i ti a'yan yee: “Muáaj mu paj tyí'hua'tacaa, asíj tyí'huá' huaatyé'”; siajta a'yan tijin: “A'yájna tyati'ij tyáanamujri' je'ej paj tyú'ruuj a'ájna a Capernaúm, pata'aj pajta a'yan huárinyij iye'ej jo'paj já'ma'can.”

²⁴ A'yaa pu ajtáhua'aj tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatyé' tzáahuatyí'ra'aj jime' maj quee tyámua' tyeetyéeevij a'íjci i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj a'íimaj i maj a'áa jo'cháatimee jo'tij a'ín já'ma'can.

²⁵ A'yaa pu tyí'ja'yájna, maj jéehua i úucaa séjria'ca'aj i maj jujíimua'astaca'aj ti'ij yan séjria'ca'aj i Elías, a'ájna ti'ij huéicaj nyinyi'ra'aj japuan jé'ta' á'tyeej maj quee che' viiyaca'aj, ajta jéehua huatújri'huaca'aj néijmi'que' ti'ij na'aj a'áa ti huataca'aj a Israel,

²⁶ Ajta a'ájna i Elías capu huata'ityi'huaca' a'íjma jimi i úucaa i maj huóojíimua'astariaca' i maj Israel jitze ajtyáma'can, sulu a'áa pu jó'me'en séej jimi i íiti' ti jusíjtaca'aj, a'áa ti já'chajca'aj a'ájna a Sarepta, véjri' a'ájna a chájta'naj jitze i Sidón.

²⁷ Jéehua mu majta séjria'ca'aj i maj ca'atzájma'caa a'ájna a Israel, ti'ij ooj tyi'tyávaaca'aj a'ájna i Eliseo i ti Dios jitze ma'can tyí'xajta'ca'aj, ajta capu a'tij tyú'huaaj, sulu a'íj pu'uj a'íjci i Naamán Siria ti já'ma'can.

²⁸ Mati'ij a'yan tyáanamujri' i tyeítyee i maj tyeyúuj tzajta' je'rátya'ca'aj, néijmi'i mu jéehua huatanyinyu'cacuca'.

²⁹ Aj mu mij ájhuixij, mati'ij mij yo'ví'tij ca'nyéjrij jime', mej mij jí'rátóonyij i chájta'naj jitze, a'áa mu yo're'nyijtyej jo'tij ja'ancátýee i jírij jitze, mej mij a'áan ja'ancárieenyij jo'tij ja'ancátýee.

³⁰ Ajta a'ájna i Jesús a'áa pu hua' jé'ta' huatyenyéej ti'ij jó'raa.

Jesús pu tyéviij tyú'huaaj tyiyáaru' ti tzajta' séjria'ca'aj
(Mr. 1:21-28)

³¹ Jesús pu a'áa jo'mej a'ájna a Capernaúm, chájta' a'áa ti ja'ajtyáma'can a Galileea, ajta a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán juso'píhua'aj, a'íj pu tyihua'mua'tyahua'aj i tyeítyee.

³² Majta i tyeítyee jéehua mu tyámua' yó'namuajraca'aj je'ej ti a'ín tyihua'ixaatya'ca'aj, jí'nye a'yaa pu tyí'xajta'ca'aj ti'ij i ti va'cán jin tyi'tyéjvee.

³³ A'újna u tyeyúuj tzajta' a'úu pu síj tyáatí' jo'tyávaaca'aj ti tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj, a'íj pu'ij ca'nyíin jin jaatajé a'íjci i Jesús, a'yan tijin:

³⁴ —Capáj je'ej ta'uurej. ¿Ji'nye pej pij tyita'antýiú'nyi' ityájma muáaj Jesús Nazaret paj já'ma'can? ¿Nyi' a'ájna jin mupo've'mej pej pij

ta'antypuá'ritey'en? Nyáaj nu muamua'tyej, a'yaa nu tyá'mua'reej paj a'ñin pué'een i ti naa een i Dios ti jimi jo've'mej.

³⁵ Jesús pu'ij jajtyá'xij i tyiyáaru' a'yan tijin:

—Capáj tyi'tij xajtaj, iirájra' mu tyéviy tzajta'.

Aj pu'ij i tyiyáaru' aya'rájriee a chóota' i tyéviy meeséeracaj i tyeítyee, ti'ij quee je'ej jáaruuj a'íjci i tyéviy aj pu'ij iirájraa.

³⁶ Néijmi'i mu tyámua' tyu'tátziin i tyeítyee, majta a'yan tyúu'ihuora'ca'aj tijin:

—¿Tyi'tanyí nyúucarira' pué'een i ti jin tyí'xaj? A'ñi pu tyihuá'ijtye' i tyiyáaru'see, a'íj pu jin antyúumua'reej ti hui'rá'ityej i tyiyáaru'uj, majta je'en a'ñimaj janamuaj.

³⁷ Majta néijmi'que' jaxajta'ca'aj a'íjci i Jesús ti'ij na'aj jo'maj jo'cháatima'caa.

Jesús pu tyáahuaj i mu'nyáara' a'íjci i Simón

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Aj pu'ij i Jesús iirájraa i tyeyúuj tzajta' ti'quij a'áa ja'rá'aj a Simón ti ja'chej. Ajta a'íjna i mu'nyáara' i Simón, a'ñi pu tyí'cui'ca'aj, jéehua pu puístaca'aj, aj mu mij jaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti tyáahuatye'en.

³⁹ Jesús pu'ij ecóotutaca' a'íjci jimi, ti'quij jajtyá'xij a'íjci i ti jin tyí'cui', aj pu'ij huatyápua'riaca' i cui'nyi'ra'aj. Ti'quij ájchej ajta je'en tyihuo'cue'ej.

Ti'ij Jesús tyihuó'huaa jéehua i tyeítyee

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ti'ij huaré'chumua'riaca', a'ñimaj i tyeítyee mu hua're'vi'tixij i Jesús jimi néijmi'caa i maj tyí'cucui', a'ñi pu'ij hua'vá'muarie'xij séej ajta séej, ajta je'en tyihuó'huaa.

⁴¹ Majta i tyiyáaru' i tyeítyee maj tzajta' séjria'ca'aj, néijmi'i mu iirácij, a'yaa mu tyí'tyejijhuaca'aj tijin:

—Muáaj paj yójra' pué'een i Dios.

Ajta i Jesús pu hua'ajtyá'xij, capu ij hua'tá'caria'aj maj tyu'taxáj, ji'nye maámua'reeriaca'aj ti i Jesús a'ñin pué'eenye' i Ciriistu'.

Jesús pu huá'ixaatye' i nyúucaria'ra' i Dios a'ájna jo'maj jóosi'rui

(Mr. 1:35-39)

⁴² Ti'ij huatapuá'riaca', Jesús pu eerájraa a'ájna a chájta', a'áa pu'ij ja'rá'aj jo'tij quee a a'tij. Majta a'ñimaj i tyeítyee a'ñi mu uyó'huosij, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj jo'tij je'ej jé'eenye'ej. A'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj jaatyá'itzen, ti'ij quee jó'yi'can,

⁴³ ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'yaa pu tyúuxie've' nyej nyajta huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios séecan i tyeítyee i maj séej chájta'naj jitze jo'cháatimee, ji'nye a'íj nu jin ujo'ta'ityi'huaca'.

⁴⁴ A'yaa pu'ij i Jesús tyu'má'ca'aj hua'ixáatya'aj i nyúucaria'ra' i Dios hua' tyeyúuj tzajta' a'ñijma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

5

Mati'ij huatámui'riaca' i hue'tyéé

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

1 Jesús pu a'áa jo'tyaváacaj jo'tij jájtyij ja'va'ástimee a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Genesaret, mati'ij jéehua i tyeítyee jimi ajtyáxiiriaca', mej mij jáanamuj i nyúucaria'ra' i Dios.

2 Jesús pu hua'puácaa huaséj i báarcuj maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a ti joo'ástimee i jájtyij. Majta a'íimaj i maj hue'tyéee vivi'racaa a'íi mu tyí'jo'sica'aj i tápi'narij.

3 Aj pu'ij Jesús atyájjraa séej jitze i báarcuj, a'íjna i Simón ti jacii, ajta je'en jaatáhuaviiri' ti a'tzúj a' imuáj huatyéechaxij a jáata'. Aj pu'ij a'áa a'ráayixij i báarcuj jitze, a'áa pu raquée tyihuo'muá'tyej i tyeítyee.

4 Tí'ij ja'antyipuá'rij i ti tyihuo'ixaaj, a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Simón tijin:

—Pata'aj a' imuáj uré'neye jo'tij jéetze' ja'tyáati' i jájtyij, a'áa xu tye'tyáahua'xij i tápi'narij, i hue'tyéee sij jin vivi'racaa.

5 Simón pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Maeestro, tu'ríj huatáxa'ii tyaj tyí'muarie', catu tyí'tíj huatyéevi', ajta muáaj paj a'yan tyí'nye'ijtye', nyáaj nu ja'tyáhua'xij i tápi'narij.

6 Mati'ij ja'tyáahua'xij i tápi'narij, jéehua mu huápuí'ij hue'tajájpuaaj i hue'tyéee, tímua' pu tyu'tyásujtza'nyixij i tápi'narij.

7 Aj mu mij huo'tajé i maj hua' jamuán tyí'muarie'ca'aj i maj séej jitze aráatyij i báarcuj mej mij ajo'ré'neye majta huo'táhuüre'en. A'íi mu mij ajo'ré'neye, mati'ij mij hua'vá'jisty'a'xij i hue'tyéee i báarcuj jitze, tímua' mu ajo'cárutyixij a'íjci jime' maj avá'jistyaca'aj i hue'tyéee.

8 Tí'ij a'yan tyeeséj a'íjna i Simón, a'íi pu tyítunutaca' a'íjci jimi i Jesús, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Jó'ra' nye jimi nyavástará', jí'nye jéehua nu a jimi ootyá'itzee.

9 A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna Simón, jí'nye a'íjna majta i séecan tyámua' mu tyu'tátziin a'íjci jime' maj jéehua hue'tajájpuaaj i hue'tyéee.

10 A'yaa mu cha'taj tyí'tziin'ya'ca'aj a'íjna i Santiago ajta i Juan, i maj yójmua'mua' pu'é'een a'íjci i Zebedeo, a'íi mu jamuán tyí'muarie'ca'aj i Simón. Ajta Jesús pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Simón tijin:

—Capáj tyí'tziin'ye'ej, ijíj ti yujo'que'tij ja'mej, nye jimi paj tyeítyee tyísiire'ej.

11 Aj mu mij hue'tajájpuaaj i báarcuj jo'tij jo'huáchij, a'áa mu néijmi'i tyojoohuá'xij mati'ij mij jamuán jo'cáj a'íjci i Jesús.

Jesús pu a'tíj tyú'huaaj ti atzáj jitzán tyinyáxij

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

12 Séej xicáj jitze, Jesús pu a'áa jo'tyaváacaj jo'tij ja'chajta', tí'ij sáij tyáati' aje'ré'neye ti tyí'cuí', jéehua pu cá'atzaca'aj i juhué'ra' jitze, tí'ij jaaséej a'íjci i Jesús, aj pu'ij tyítunutaca' a'áa pu chóota' rá'aj junyéerin jime', a'yaa pu'ij tyaatáhuaviiri' tijin:

—Nyavástará', tipua'aj mua'ránajchij paj tyináhuaatye' i nyaj jin tyí'cuí'.

13 Jesús pu huataméjca'taca' tí'quij ja'ajtamúariej, a'yan tye'ixáatye'ej tijin:

—A'yaa nu tyá'xie've' nyaj tyimuáhuaatye'en, pata'aj tyámua' huárin'nyij.

Tí'ij a'yan tyaaté'exaa aj pu'ij huarúj,

14 ajta i Jesús a'yaa pu tyaata'íj tijin:

—Capáj a'táj ixaatye'ej, sulu a'úu paj jó'me'en i tyeyúuj tzejta' pej pij huatá'sejrataj a'íjci jimi i puaaríj, pajta tyu'támu'vejritaj a'yájna tí'ij tyu'ta'íjtaca' i Moisés, mej mij a'íimaj jáamua'reej i puaaríj tijin papu'ríj huarúj.

¹⁵ Majta a'íimaj i tyeítýee, a'íi mu jáamua'reeri' je'ej tí i Jesús huaríj, jéehua mu mij i tyeítýee jimi tyúusi'rihua'aj mej mij jáanamuaaj ajta tí'ij tyihuo'huaatye'en a'íijma i maj tyí'cucui'ca'aj.

¹⁶ Ajta i Jesús pu ajtáyi'caa hua' jimi tí'ij jusíj huatyényuunyij jo'tij quee a a'táj.

Jesús pu tyihuo'tú'uunyi'ri' ajta séej tyú'huaaj i ti quee tyéchavaaj

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Séej xicáj jitze tí'ij i Jesús tyihua'mua'tyáacaj, séecan mu i fariseos a'áa ja'ajtyá'ca'aj majta i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés tí jo'yú'xaca', a'áa mu ja'ráciiiyaca'aj a'ájna a Galileea, majta séecan a'ájna a Judea, majta séecan a'ájna a Jerusalén. Ajta a'ájna i tí i Dios néijmi'i jin putyí'uurej a'íj pu jimi séjria'ca'aj i Jesús tí'ij tyihuo'huaatye'en i maj tyí'cucui'.

¹⁸ Aj mu mij séecan a'áa jo'r'é'nyej, tyévi mu huáchuisima'aj, itárij mu japuan ju'ujtyácaj, capu tyéchavaaj a'ájna i a'táj. A'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj ju'tyátoonyij u chí'táj mej mij a'áa yo'r'é'tyej i Jesús jimi,

¹⁹ ajta camu jatyoova'aj jo'maj jo'tyájrutyey, jí'nye jéehua mu tyeítýee eetyóosiiria'ca'aj ata' puéertaj, aj mu mij antycíj i chí'ij japua, mati'ij mij ja'náacuj, aj mu mij ju'cájtoó i itárij japuan mu'ujtyácaj, hua' tzejta' i tyeítýee jo'tij i Jesús jo'tyéjvee.

²⁰ Tí'ij i Jesús huo'séj maj tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i tí tyí'cui' tijin:

—Nya' amíncuj, nu'ríj tyimuaatú'uunyi'ri' i paj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

²¹ Aj mu mij i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze majta i fariseos, a'íi mu huatyóohuij maj a'yan tyú'mua'tyij tijin: “¿A'tanyíj pué'een a'mújna tí'ij óoca'nyej tí je'ej pua'aj tyu'taxáj i Dios jimi? A'íi pu'uj i Dios a'ín pué'een i tí tyihuo'tú'uunyi'raj i maj jin ootyá'itzee.”

²² Ajta a'ájna i Jesús a'íi pu jáamua'reeri' je'ej maj tyí'mua'ajcaa, a'yaa pu'ij tyihuo'ta'ihuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye siaj sij a'yan tyí'mua'tzej?

²³ ¿Tyí'tanyí jéetze' tyési', nyi nyej a'yan tyu'taxáj yee: “Nu'ríj tyimuaatú'uunyi'ri' i paj jin ootyá'itzee i Dios jimi”, na'ríj yee: “Ájchesij, pajta rájra'nyij”?

²⁴ A'yaa nu nyij tyajamuatáséjratye'sij tí i yójra' i Dios a'ájna jin antyúumua'reej tí'ij tyihuo'tú'uunyi' i tyeítýee i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi íian i cháanacaj japua.

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i tí quee tyéjchevej tijin:

—Muéetzij nu a'yan tyí'mua'ixaatye' tijin, ájchesij, pajta ja'antypíij mua' itáaj, jó'ra' jo'paj ja'chej.

²⁵ Aj pu'ij ájchej a'ájna i tí quee tyéchavaaj néijmi'i metyí'séeracaj, ajta je'en jajpí i itárij tí japuan újca'tyíi, tí'quij jó'raa i juchéj tye'tyóotzi're'ej i Dios.

²⁶ Néijmi'i mu tyámua' tyo'taséj majta tyaatatyójtzi'rej i Dios, jéehua mu tyi'tzánye'ej a'yan metyu'taxájtaca' tijin:

—Ijij tu tyerij a'ij huaséj i ti huápu'i'ij naa huasé'rin.

Ti'ij Jesús jaatajé a'ijci i Leví
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Aj pu'ij té'ej Jesús iirájraa ti'quij séej huaséj ti huá'jijve' a'íjma i maj tyí'ti'ijcicaa a'ájna pujmua' a Roma. A'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Leví, a'úu pu je'rácatyii u chi'táj jo'maj huaja'jijve'. Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

²⁸ Aj pu'ij Leví ájchej, néijmi'i pu atyojoohua'xií ti'quij Jesús jamuán jó'raa.

²⁹ Ti'quij a'ájna i Leví tyu'yé'estej i juchéj a'ijci jime' ti arí Jesús jamuán jo'chá'canya'aj, majta a'íjma i maj tyí'tyejjive', majta séecan i tyeityee a'íi mu hua' jamuán tyú'cuaa.

³⁰ Majta a'íjma i fariseos majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', a'íi mu huatyóohuij maj je'ej pua'aj tyihuo'xáj a'íjma i maj Jesús jamuán huacíj. A'yaa mu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—¿Ji'nye siaj sij hua' jamuán tyí'cua'caa siajta ya'caa hua' jamuán i maj tyí'tyejjive', siajta hua' jamuán i maj jéehua je'ej pua'aj ricij?

³¹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'íjma i maj tyámua' een majta i maj quee tyí'cucui', capu hua' jitze juxie've' maj ajo'ré'nyej a'ijci jimi i ti tyí'hua'tacaa, sulu a'íjma mu i maj tyí'cucui'.

³² Canu nyáaj a'ájna jin mujo'vé'mej nyej nyij a'íjma huatájeevej i maj tyámua' een, sulu a'íjma i maj jéehua áitzeere', mej mij tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi.

Mati'ij jaata'íhuo'ri' je'ej maj tyityahuóo'itzi've'en
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'ijci i Jesús tijin:

—A'íjma i maj Juan jamuán huaci'ij majta i maj fariseos jitze ajtyáma'can jéehua mu ju'itzi'vee, majta jahuoo i Dios jimi, majta a'íjma i maj a jamuán huaci'ij a'náj tina'aj mu tyí'cua'caa majta ya'caa.

³⁴ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—¿Nyiquij múu'itzi've'en a'íjma i maj huo'tá'inyej mej mij tyú'cua'nyij jo'tij a'tij jo'tyényeíichij, tipua'aj ooj hua' jamuán ajo'tyávaacaj a'ájna i ti huatyényeíichij?

³⁵ Ajta a'yaa pu atyojo'ré'nyesij a'ájna xicáara' maj jitzán já'vi'tin a'ijci i ti huatyényeíichij, ti'ij a'yan tyá'ra'nyij aj mu mij ju'itzi've'en.

³⁶ A'yaa pu ajta tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Capu a'tij jacu'nya'puan i cáanarij ti mí'ma'can a'ijci jime' i cáanarij ti jájcuaj. Tipua'aj a'ijci jin jaacu'nya'puaj, a'íi pu huatyátzu'taj i cáanarij ti jájcuaj ti'ij huatyájo'sinyi'huaj, aj pu'ij anasúutza'nyij i ti mí'ma'can ti'quij jéetze' va'tij anasúutza'nyij ja'mej.

³⁷ Camu majta ju'cátos'ij i navíj limeetara' tzajta' ti pítie'nyi' i nahuáj maj moochán jáataahuaca', ji'nye a'íi pu i nahuáj ti jájcuaj jo'tasújtza'naj i navíj ti pítie'nyi', aj pu'ij jó'vesij i navíj ajta i nahuáj.

³⁸ A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' maj ju'cájto'nyij i navíj limeetara' tzajta' ti jájcuaj a'íjci i nahuáj ti ajta jájcuaj.

³⁹ Ajta mati'íj ja'antyyie'en i nahuáj ti mí'ma'can, capu a'tíj jaxie've' ti ju'cáaye'en i ti jájcuaj, ji'nye a'yaa pu tyu'taxájtaj tíjin: "Jéetze' pu ajmé'ra'aj i nahuáj ti mí'ma'can."

6

I maj Jesús jamuán huacíj mu muéeya'aj újcuuxij a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ A'ájna xicáara' jitze maj jitzán juso'pii, Jesús pu a'áa jooma'ca'aj jo'tij tyajáhuasti'. Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, a'íi mu jí'ijtzaanaxij i muéeya'ra' i tyeriicuj, mati'íj mij jajcua'tíraa i játza'ra'an.

² Aj mu mij séecan i fariseos a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjin:

—¿Ji'nye siaj sij a'yan ricij je'ej ti quee tyí'rij siaj a'yan huárinyij a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii?

³ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaq jíjin:

—¿Nyi sequée a'náj jo'jíjvej i yu'xarij jitze je'ej ti huaríj a'ájna i David tí'ij huatai'cuataca', majta i maj jamuán huací'ca'aj?

⁴ A'úu pu jo'tyájrurij i tyeyúuj tzajta', i ti chí'ra'an pué'een i Dios, ajta je'en a'ájna iirái'puy i páan i maj Dios huatámu'vejríj, tí'quij jáacuaj, ajta huo'ta' a'íjma i maj jamuán huací'ca'aj, ajta a'íjci i páan a'íi mu'uj jacua'caria'aj i puaaríj.

⁵ A'yaa pu ajta tyihuo'té'exaaq jíjin:

—A'ájna i yójra' i Dios a'íi pu ajta antyúumua'reej a'íjci xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii.

Jesús pu séej tyú'huaj i ti tyí'cui' a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Ajtáhua'aj séej xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii, Jesús pu a'úun jo'tyájrurij i tyeyúuj tzajta', ajta je'en huatyóochej ti tyihuo'íxaatye'en. Síij pu tyáati' a'úun jo'tyávaaca'aj tíquee támeeve'ej jumuáca'ta' pujmua',

⁷ majta a'íimaj i fariseos majta i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', a'íi mu ja'eeva'ca'aj mej mij jaaséj típua'aj tyáahuatye'en a'íjci xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii, a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj a'íj jin jitzán tyo'ojpuá'ritye'en.

⁸ Ajta i Jesús pu jamua'reeriaca'aj je'ej maj tyí'mua'ajcaa, a'íj pu jin a'yan tyaaté'exaa a'íjci i ti quee támeeve'ej jíjin:

—Ájchesij maj jé'ta' huatyéjchaxij.

Aj pu'ij a'ájna i tyáati' ájchej, tí'quij huatyéechaxij,

⁹ tí'quij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaq jíjin:

—A'yaa nu tyajamuaata'íhuo'raj jíjin: ¿Tyi'tanyí i'ríj tyej tyij a'yan huárinyij a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii, nyi a'íjci jíme' i ti xá'pui' ca' a'íjci jíme' i ti je'ej pua'aj een? ¿Nyi'quij tyaj séej japua huatányuunyij ca' tyaj tyu'tá'an maj jaajé'caj?

¹⁰ Ajta je'en huo'séerajraa i maj a'áa ja'taváatima'caa, tí'quij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i ti quee támeevej jíjin:

—Huatátzaaraj mua' muáca'.

Aj pu'ij i tyáati' jaatátzaaraca', ti'quij huarúj i jumuáca' jitze.

¹¹ Majta a'ñmaj i fariseos jéehua mu huatanyínyu'cacuca', mati'ij mij huatyóohuij maj tyi'huóo'ixaaty'e'en je'e'j maj huárinyij a'íjci jimi i Jesús.

Ti'ij Jesús hua'antýihuoj a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² A'ájna imuáj, Jesús pu a'áa jo'mej i jirij jitze ti'ij huatyényuunyij i Dios jimi, huatáxa'ti ti tyényuusij.

¹³ Ti'ij huatapuá'riaca', aj pu'ij huo'tajé i maj jamuán huacíj, ti'quij tamuáamuata' japuan hua'puácaa antýihuoj, ajta je'en a'yan huo'tamua'aj tijin apúusturu'uj ti a'yan huatóomua'aj tijin sáij ti tyu'ta'íjtyi're'e'j.

¹⁴ A'íi mu mij a'ñn pué'een i ti hua'antýihuoj: A'íjci i Simón, i ti a'yan jaatamua'aj tijin Pedro, ajta a'íjci i Andrés, ihuáaria'ra' a'íjci i Simón, ajta a'íjci i Santiago, ajta a'íjci i Juan, ajta a'íjci i Felipe, ajta a'íjci i Bartolomé,

¹⁵ ajta a'íjci i Mateo, ajta a'íjci i Tomás, ajta a'íjci i Santiago i ti yójra' pué'een a'íjci i Alfeo, ajta a'íjci i Simón, i maj a'yan jatamuá'muaj tijin Celote,

¹⁶ ajta a'íjci i Judas i ti yójra' pué'een a'íjci i Santiago, ajta a'íjci i Judas i ti a'yan tye'entyímu'tacaa tijin Iscariote, a'íi pu a'ñn pué'een i ti tyu'tátuii a'íjci i Jesús.

Jesús pu tyihuá'mua'tyej jéehua i tyeítyee

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Aj pu'ij i Jesús acájraa i jirij japua hua' jamuán i ti hua'antýihuoj, a'áa mu ja'rá'aj jo'tij jo'pátzaa. A'áa mu jéehua ja'tyúusiiria'ca'aj i maj majta jamuán huacíj, majta jéehua i tyeítyee ajtyáxiiriaca' i maj a'áa jo'cháatimee a Judea, majta i maj Jerusalén jo'cháatimee, majta a'áa maj jo'cháatimee a jájtyij ti ja'va'ástimee a ti a'yan tyaja'rájtyapua'j tijin Tiro ajta a'ájna a Sidón.

¹⁸ A'íj mu jin aje're'nyej mej mij jáanamua'j a'íjci i Jesús, ajta ti'ij tyihuó'huatye'en i maj jin tyi'cucui'. Majta i maj jajpuéjtzij a'íjci jime' i tyiyáaru' ti hua' tzajta' séejre', Jesús pu néijmi'caa tyú'huaaj.

¹⁹ Néijmi'i mu i tyeítyee jaxie'va'ca'aj maj ja'ajtamuarie'en a'íjci i Jesús, ji'nye a'ñn pu néijmi'caa tyi'huaatya'ca'aj a'íjci jime' i ti jin néijmi'i putyí'uurej i ti jitzán eerányinyiica'aj.

I ti ji're'can jime' tyi'tyáhu'i'rii i Dios jimi

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Jesús pu huo'séerajraa a'íjma i maj jamuán huacíj, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Siata'aj huatóotyamua've'en mu siaj quee je'e'j tyéejviicue', ji'nye mua'ajmaj pu tyaja'mua'a'rij a'áa ti tyejé'sejre' jo'tij i Dios tyejé'íjtaj.

²¹ 'Siata'aj huatóotyamua've'en mu siaj tajcuj, ji'nye Dios pu néijmi'i tyajamuaatá'sij.

'Siata'aj huatóotyamua've'en mu siaj juyiin, ji'nye mua'aj xu huatóotyamua've'sij i Dios jimi.

²² 'Siata'aj huatóotyamua've'en mati'ij i tyeítyee jamuájcha'iiria'aj, majta jamuatyítyej, mati'ij je'e'j pua'aj tyaja'muajeevaj nusu majamua'xaahuari'raj, a'íjci jime' siaj nyéetzij ná'tzaahuatye'.

23 Jéehua xu huatóotyamua've'en ti'ij a'yan tyajá'mua'uuriaj, ji'nye mua'aj xu jéehua tya'ancuriáa'sij a'áa ti tyajá'ma'can jo'tij i Dios já'sejre', ji'nye i hua' huásimua'ci'ij a'íjma i tyeítýee, a'yaa mu majta je'ej pua'aj huó'ruuj a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyi'xajtaca'aj.

24 'Siajta mua'aj mu siaj chíjtyaanyi'ij pué'een, siata'aj huatóoxaamujritýe'en, ji'nye mua'aj xu serij néijmi'i tya'ancuriáa' i cháanacaj japua i siaj jin huóotyamua've'en.

25 'Siata'aj huatóoxaamujritýe'en mu siaj juxáahuaj tyí'cua', ji'nye mua'aj xu huatatájcuj.

'Siata'aj huatóoxaamujritýe'en mu siaj na'naj, ji'nye mua'aj xu juyi-nyen siajta huatóoxaamujritýe'sij.

26 'Siata'aj mua'aj huatóoxaamujritýe'en mati'ij néijmi'i tyámua' tyaja'muaxajtaj, ji'nye a'yaa mu cha'taj huaríj i hua' huásimua'ci'ij a'íjma jimi i maj hue'tzij jin tyihuá'ixaatya'ca'aj i tyeítýee.

Tyaj huo'xié've'en a'íjma i maj je'ej pua'aj tá'mua'raj
(Mt. 5:38-48; 7:12)

27 'Siajta mua'aj mu siaj nyanamuaj a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin: Siata'aj huo'xié've'en a'íjma i maj je'ej pua'aj jamua'mua'raj, tyámua' xu tyityetyúucha'íj a'íjma jimi i maj jamuájcha'íire'.

28 Siata'aj tyámua' tyihuo'tyátoonyij a'íjma i maj je'ej pua'aj tyaja'muaxaj, siajta hua' jime' huatyényuunyij a'íjma i maj je'ej pua'aj tyaja'muaxaj.

29 Tipua'aj a'tíj mui'tyéveenyij mua' apéesij jitze, pata'aj jaatá'an ti ajta sícita' pujmua' mui'tyéveenyij, tipua'aj a'tíj muá'chuiiraj mua' máanacaj, pata'aj pajta mua' síicu' jaatáchiuítýe'en.

30 Tipua'aj a'tíj tyi'tíj muahuaviiraj, pata'aj jaatá'an, ajta tipua'aj a'tíj tyi'tíj muáa'ri' ti muéetzij mua' a'rij, capáj ca'nyéjrij jin jahuaviiraj ti'ij muaatátuuiire'en.

31 Siata'aj a'yan cha'taj siana'aj hua' jimi huárinyij, je'ej siaj mua'aj tyá'xié've' mej mij a'yan jamuáa'uurej.

32 'Tipua'aj mua'aj a'íjma siana'aj xie've'ej i maj majta já'muaxie've', ¿tyi'tanyí jin tyámua' siaricij siaj sij tyu'tyámue'tin i Dios jimi? Caxu tyi'tíj, ji'nye i maj jéehua á'itzeere' i Dios jimi a'íj mu majta hua'xie've' a'íjma i maj hua'xie've'.

33 Ajta tipua'aj tyámua' setyityetyúucha'íj a'íjma jimi i maj tyámua' tyityetyúucha'íj a'mua jimi, ¿tyi'tanyí jin je'ej tyajamuaatyáhuíire'sij? A'íj mu majta a'yan tyityetyúucha'íj i maj jéehua á'itzeere' i Dios jimi.

34 Ajta tipua'aj tyi'tíj siahuo'tanyíjtye' a'íjma i siaj a'yan tyihuá'cho've' mej mij majta tyi'tíj jamuaata'an, ¿tyi'tanyí jin tyámua' siaricij? A'íjma jimi i maj jéehua á'itzeere' i Dios jimi, a'íj mu majta tyúunyejtye' séecan jamuán a'yan metye'ejcho've'ej mej mij majta a'íjma tyi'tíj huo'tá'an.

35 A'yaa pu tyúuxie've' siaj mua'aj huo'xié've'en a'íjma i maj jamuájcha'íire', siajta tyámua' hua' jimi tyityetyúucha'íj, ajta tipua'aj tyi'tíj siahuo'tanyíjtye', caxu a'yan tye'ejchó've'ej mej mij majta a'íjma tyi'tíj jamuaata'an. A'yaa xu mua'aj jéehua tya'ancuriáa'sij, siajta yójmua'mua' pue'éenye'ej xá'ju'un i Dios tajapúa' ti já'sejre', i ti ajta tyámua' huojomua'raj a'íjma i maj je'ej pua'aj ricij.

³⁶ Siata'aj hua'ancu'vajxi'in i tyeítýee, a'yájna ti'ij ajta i ja'muavástara' tyihua'cu'vej.

Tyaj quee huá'xijtye'ej i séecan
(Mt. 7:1-5)

³⁷ 'Caxu huá'xijtye'ej i séecan, ti'ij quee i Dios ajta mua'ajmaj jamo'xijtye'en. Caxu puéjtzij hua'tá'care'en i séecan, ti'ij quee Dios ajta mua'ajmaj puéjtzij jamuata'an. Setyihuo'tú'uunyi', aj pu'ij i Dios ajta mua'ajmaj tyajamuaatú'uunyi'raj.

³⁸ Siata'aj tyihuo'tá'an i séecan, aj pu'ij ajta i Dios mua'ajmaj tyajamuaatá'sij. A'yaa pu tyajamuaatá'sij ti'ij tyámua' jo'rio'uurej ajta jaatóoriaxi'tij ti'ij tyámua' naa tya'vá'jistixi'in. A'chu siaj mua'aj tyu'tapuéjve'sij, a'yaa pu cha'taj i Dios mua'ajmaj tyajamuaatapuéjve'sij.

³⁹ Jesús pu ajtáhua'aj séej nyúucarij huo'té'exaa a'yaa pu tijin:

—¿Nyi je'ej tyí'rij ti síij ti arácun já'anvi'tij i séej ti ajta arácun? ¿Nyi mequee néijmi'i atyávatzij jo'tij ja'tyácun?

⁴⁰ Capu a'ájna jéetze' juxie've' i ti tyúumua'tyej quee a'ájna i ti tyá'mua'tyej, ajta ti'ij ja'antyíci'tyij i ti tyúumua'tyej, aj pu xaa a'yan éenye'ej ja'mej ti'ij a'ájna i ti tyá'mua'tyej.

⁴¹ '¿Ji'nye een jime' petya'ráasej a'ájci i a'ihuáara' i ti cíi na'aj tyo'tyá'itzee i Dios jimi, pajta muáaj pequee asíj aséej i paj jin jéehua á'itzeere' i Dios jimi?

⁴² Ajta tipua'aj pequee jaséjraj i paj jin jéehua á'itzeere' i Dios jimi, ¿ji'nye pej pij a'yan tyé'ixaatye' a'ihuáara' yee: Nye'ihuáara' nyiche' muaatáhuüre'en i paj jin ootyá'itzee i Dios jimi? Muáaj paj quee ma' úmua'rej, anaquéej paj asíj hua'séeran i paj jin ootyá'itzeerej i Dios jimi, aj pej pij tyámua' naa tyé'sejran pej pij jaatáhuüre'en a'ihuáara' i ti cíi na'aj tyo'tyá'itzee i Dios jimi.

A'ájci i táque'ra' tu jin jamua'reeren tyi'tij ti ciyáara' pué'een
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ 'Capu je'ej tyi'rij ti i ciyéj ti jí'ren je'ej pua'aj eenye' huatatáca'an, capu ajta i'rjij ti i ciyéj ti quee jí're'en naa eenye' huatatáca'an.

⁴⁴ A'áj tu jin i táque'ra' jamua'reeren tyi'tij ti ciyáara' pué'een, catu xápua' táque' juuran i ciyéj jitze ti tyétzicare', catu tyajta úuvaj táque'ra' antájuuraj i tzíjque'rixa' jitze.

⁴⁵ A'ájna i a'tjij ti tyámua' tyi'tyevij, tyámua' pu ajta tyi'xaj, ji'nye tzajta' pu séejre' i ti naa een, ajta a'ájna i ti je'ej pua'aj tyi'tyevij, a'íi pu ajta je'ej pua'aj tyi'xaj, ji'nye a'íi pu tzajta' séejre' i ti je'ej pua'aj een. Ji'nye tyi'tij ti tzajta' séejre' i tyévij a'íj pu huataxájta i tyénýa'ra'.

I chí'ij ti tyámua' tyá'ajtaavijhuaca' ajta i síij ti quee tyámua' tyá'ajtaavijhuaca'
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ '¿Ji'nye siaj sij mua'aj a'yan tyi'nyejee tijin: "Tavástara', Tavástara'", siajta quee a'yan ricij je'ej nyaj tyajá'mua'ixaatye'?

⁴⁷ Nyáaj nu jamuaaté'exaate'sij je'ej ti huasé'rin a'ájna i ti nyéetzij jimi mujo've'mej ti'ij náanamuaaj, ajta je'en a'yan huárinyij je'ej nyaj tyi'xaj.

⁴⁸ A'yaa pu huasé'rin ti'ij a'ájna i a'tjij ti chí'ij ájtaahuaca', anaquéej pu'ij tyétye' imuáj ja'tacúnajraa, ti'quij ja'ajtaahuaca' i jáxu'uj a'íjci japua i ti atátaavijhuaca'. Matí'ij mij huatyéviiyaca', ajta huatámu'i'yaca'

i játya'naj, jitzán pu'ij ajtyá'aj i játya'naj i chi'ij jitze, ajta i chi'ij capu eetávej, ji'nye tyámua' pu naa tyá'ajtaavijhuaca'.

⁴⁹ Ajta a'íjna i ti nyanamuaj, ajta quee a'yan ricij je'ej nyaj tyí'xaj, a'yaa pu huasé'rin ti'ij i a'táj ti ajta chi'ij ájtaahuaca', ajta quee ja'ta'íicha'ajra'aj, ajta mati'ij huatyéviyaca' ajta je'en huatámu'yaca' i játya'naj, Ti'ij jitzán ajtyá'aj, aj pu'ij je'táriej ti'quij néijmi'i jo'riej.

7

Ti'ij Jesús tyáahuaj a'íjci i ti jahüire' i ti anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye' (Mt. 8:5-13)

¹ Ti'ij i Jesús ja'antypuá'rij i ti tyihuó'ixaaj i tyeítýee, aj pu'ij jó'raa a'ájna a Capernaúm.

² A'áa pu sáij já'chajca'aj i xantáaru' ti anxityej pua'mácan tyí'ijtya'ca'aj i xantáaru'uj, sáij pu'ij tyí'cui'ca'aj i ti jimí tyí'huüre', pu'ríj á'me'riajca'aj, ajta a'íin pué'eenye'ej i ti jéehua jaxie've'.

³ Ti'ij a'íjna i ti anxityej pua'mácan i xantáaru'uj tyí'ijtye' jáamua'reeri' je'ej ti tyí'táj uurijca'aj i Jesús, a'íi pu a'íjma huata'ítýaca' i huásij i maj Israel jitze ajtyáma'can mej mij uyo'tájeevej ti'ij tyáahuatye'en a'íjci i ti jimí tyí'huüre'.

⁴ A'íi mu mij ajo're'neye i Jesús jimí, a'yaa mu mij tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa pu tye'tyévijtye' paj jaatáhuüre'en a'íjci i ti anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye',

⁵ Ji'nye a'íi pu néijmi'caa tyámua' tojo'mua'raj, a'íi pu ajta ja'ajtaahuaca' i tatyeýúuj.

⁶ Jesús pu'ij hua' jamuán jo'mej, ajta mati'ij avéjri' joojú'caj, a'íi pu i ti anxityej pua'mácan i xantáaru'uj tyí'ijtye' séecan huata'ítýaca', mej mij a'yan tyaaté'exaatye'en tijin:

—Nyavástara', capu a'yan tye'tyévijtye' paj utyájrutyey jó'nyaj ja'chej,

⁷ a'íj nu jin quee nyáaj ahuányaca'an ney nyij muáhuoonyij. A'yaa papu'uj tyu'ta'íjtaj, aj pu a'íjna tyámua' rinyij i ti nye jimí tyí'huüre'.

⁸ Ji'nye séecan mu majta nyéetzij tyí'nye'ijtye', nyajta nyáaj séecan nu nyijta tyí'ijtye'. Típua'aj séej a'yan nyetyu'ta'íjtye'en yee áricuj, a'íi pu a'yan rinyij, na'ríj séej a'yan nyetyu'té'exaatye'en yee mujo'té'yi'ij, a'íi pu mu jo'va'ma'aj ja'mej, ajta típua'aj tyí'táj nyaata'íjtye'en a'yaa pu ajta rinyij.

⁹ Ti'ij i Jesús a'yan tyáanamujri' tyámua' pu naa tyo'tóomua'aj a'íjci jimí, aj pu'ij huo'séerajra'aj i tyéítýee i maj jamuán huajú'ca'aj, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' nyaj quee a'ájna a Israel a'táj huátýoj ti a'yan cha'tána'aj tyá'tzaahuatye' ti'ij a'íjna i xantáaru'.

¹⁰ Majta a'íimaj i maj huata'ítýi'huaca', mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'chej a'íjna i xantáaru', aj mu mij jáatyoy a'íjci i ti jimí tyí'huüre' ajta arí tyámua' éenye'ej.

Jesús pu jaatájuurityey i yójra' a'íjci i íitaj ti jusíjtaca'aj

¹¹ Aj pu'ij té'ej Jesús a'áa jo'mej chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Naín. Majta mu ujó'ju' a'íimaj i maj jamuán huacáj, majta jéehua séecan i tyeítýee hua' jamuán.

12 Mu'rij avéjri' joojú'ca'aj i chájta'naj jitze, mati'ij séecan anty-inájchaca' maj mui'chij huáchuisima'aj, a'ijna i mui'chij yójra' pu pué'eenye'ej i íitaj ti jusíjtaca'aj, ajta a'ij na'aj tyi'yójca'aj tyáatacan. Jéehua mu majta i tyeityee jamuán huajú'ca'aj.

13 Ti'ij Jesús jaaséj, jéehua pu huatóoxaamujri i íitaj jimi, a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Capáj ayiinya.

14 Aj pu'ij ajtyáxiiriaca', ti'quij ja'ajtamuariej i ciyéj ti japuan áan jo'ojca'tyíij a'ijna i ti huamuí', majta a'íimaj i maj jáachuisima'aj a'íi mu óohuiixíj. Jesús pu'ij a'yan tyaaté'exaa i mui'chij tíjin:

—Muáaj tyamuéej, muéetzij nu a'yan tyí'mua'ixaaty'e' tíjin ájchesij.

15 Aj pu'ij a'ijna i ti arí huámuí'ijcaa ooyíxij ajta huatyóochej ti tyu'taxáj, Jesús pu'ij jaatátuiirej i náanajra'.

16 Mati'ij a'yan tyeeséj, néijmi'i mu tyu'tátziin majta huatyóohuij maj tyaatatyójtzi're'en i Dios, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tíjin:

—Síj ti va'cán jin tyi'tyéjvee pu arí huataséjre ityájma jimi.

A'yaa mu majta tyí'xajtaca'aj tíjin:

—Dios pu arí mujo've'mej ti'ij huo'tyáhuüre'en i jutyéityeristyamua'.

17 Néijmi'que' mu jáamua'reeri' je'ej ti tyi'táj huáruuj a'ijna i Jesús, ti'ij na'aj a'áa ti huataca'aj a Judea.

*Ti'ij Juan séecan huata'ityaca' i Jesús jimi
(Mt. 11:2-19)*

18 Ajta i Juan néijmi'i pu a'ijna tyú'namuajri', ji'nye a'íimaj mu a'yan tyaaté'exaa i maj jamuán huacíj. Aj pu'ij hua'puácaa huatajé i maj jamuán huacíj,

19 ti'quij huo'ta'ityaca' i tavástara' jimi, mej mij jaata'íhuo' tipua'aj a'íin pué'eenye' i ti a'yan uvé'nyesij nusu juxie've' maj séej huacho've'en.

20 Aj mu mij a'íimaj a'áa je're'nyej i Juan ti huojota'ityaca' a'íjci jimi i Jesús, mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—A'ijna i Juan i ti tyí'tyai'raaa, a'íi pu tojo'ta'ityaca' tyej tyij muaata'íhuo' tipua'aj muáaj a'íin papué'eenye' i ti maja've'mej, na'ríij juxie've' tyaj séej huacho've'en.

21 Ajta a'ijna i Jesús, a'íi pu mui'caa tyú'huaaj i maj tyí'cucui'ca'aj, ajta i maj juxaamuijriitya'ca'aj, ajta a'íijma i maj tyiyáaru' hua' tzajta' séjria'ca'aj, mui'caa pu ajta tyú'huaaj i maj aracúcu'nyijmee mej mij majtáhua'aj atanyéjnye'rej.

22 Jesús pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—Séricuj siata'aj a'yan tyaaté'exaatye'en i Juan je'ej siaj seríj tyu'séj ajta je'ej siaj seríj tyú'namuajri'. A'yaa xu tyaaté'exaatye'en maj meríj atanyéjnye' i maj aracúcu'nyijma'caa, majta meríj huací'ij i maj quee ráci'jci'nyive'ej, majta i maj tyí'cucui' i atzáj jime', mu'rij majta huarúj, majta meríj iityanamuaáramjee i maj nácxuie'ejma'caa, mu'rij majta huatájuuriaca' i maj meríj huácui'ijcaa, majta meríj jáanamuajri' i nyúucaria'ra' i Dios a'íimaj i maj quee je'ej tyéejviicue'.

23 Che' huatóotyamua've'en a'ijna i ti quee a'náj jaatáxaahuataca' ti nye jimi tyá'tzaahuatye'.

24 Mati'ij jo'cáj a'íimaj i Juan ti huojota'ítýaca', Jesús pu huatyóochej ti tyihuó'mua'tyej i tyeítýee a'íjci jitze ma'can i Juan, a'yan tyihua'ixáaty'e'ej tijin:

—¿Tyi'tanyí usio'tyéesej a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij? ¿Nyiquij huínyij xamue' usio'tyéesej ti áacaj jato'rej?

25 Na'riij sequée, ¿tyi'tanyí siana'aj ujo'tyéesej? ¿Nyiquij a'tij usio'tyéesej ti naa eenye' tyi'tyéechan? Mua'aj xu jamua'reej tijin a'íimaj i maj ji'rénýe' tyi'chaan, ti ajta tyihua'ránajchi néijmi'i i ti tyá'najchij, a'áa mu ja'chej jo'maj i maj va'cán jin tyityatatyij ja'chej.

26 Arí tipua'aj sequée a'yan huaríj, ¿tyi'tanyí siana'aj ujo'tyéesej? ¿Nyiquij séej i ti Dios jitze ma'can tyi'xaxa'aj? A'yaa pu xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, ajta síj a'ín pué'een ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee quee síj ti Dios jitze ma'can tyi'xaj.

27 Juan pu a'ín pué'een i ti ja'xaj i yu'xarij jitze i ti a'yan tijin: Nyáaj nu séej anaquéej huata'ítýij ti huataséjre'sij pequee muáaj, a'íi pu tyámua' huá'uurej i tyeítýee mej mij muéetzij muáanamuj.

28 A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tijin hua' tzajta' i tyeítýee, capu a'tij a'náj tye'entyájrurij tyi'tij jime' ti jéetze' ve'éj quee i ti jin tyi'tyéjvee i Juan, ajta a'íjna i ti jéetze' ciléenye' jin tyi'tyéjvee i Dios jimi, jéetze' pu va'cán jin tyi'tyéjvee quee a'íjna i Juan.

29 Néijmi'i i maj jáanamujari' i Juan, majta a'íimaj i maj tyi'tyejijve', a'íi mu huái'huaca' i Juan jimi, a'íj mu jin ja'rá'astej je'ej ti i Dios tyá'xie've',

30 majta a'íimaj i fariseos majta i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', camu huái'huaca' i Juan jimi.

31 A'íj mu jin jaatyáxaahuataca' je'ej ti i Dios tyá'xie'va'ca'aj hua' jimi: —¿Ji'nye nyetyihuo'taxaj i tyeítýee ijíj maj yan séejre'? ¿Ji'nye muaasé'rin?

32 A'yaa mu huasé'rin mati'ij i ti'riij maj a'áa ja'ajtyij jo'maj tyajá'toj, a'íi mu mij a'yan tyihua'tají'vii i séecan tijin: “Tyetyu'táci'sityej, siajta mua'aj caxu tyu'tyéenyej, tyajta tu taxamúuritye'ej tyu'táchuicaca', siajta mua'aj caxu huóoyinyaca'.”

33 Ji'nye ti'ij a'íjna i Juan yan uvé'nye, i tiquee tyí'cua'caria'aj ajta quee nahuáj ya'caa, mua'aj xu a'yan tyaataxájtaca' ti tyiyáaru' tzajta' séejre'.

34 Ajta je'en a'ín uvé'nye i yójra' i Dios i ti tyí'cua'caa ajta jaya'caa i nahuáj, a'yaa xu sij tyaataxájtaca' tijin ti huápu'ij tyí'cua'caa ajta jui'ive', ajta huá'jaahuaty'e' a'íimaj i maj tyi'tyejijve', ajta a'íjma i maj je'ej pua'aj tyi'tyetyeítýee.

35 Ajta i Dios ti néijmi'i jin tyi'mua'reej a'íj pu jin séejre' je'ej ti tyi'muarie'.

Ti'ij i Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj jo'tij ja'chej i Simón fariseo ti pué'een

36 Síj pu i fariseo jaatá'inyej a'íjci i Jesús ti jamuán tyú'cua'nyij, aj pu'ij Jesús jamuán jo'mej. Ti'ij i Jesús huatyequéecaj i méesaj jitze,

37 aj pu'ij íiti' ti a'áa jo'tyávaaca'aj, ti jéehua je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íica'aj i Dios jimi, a'íi pu jáamua'reeri' ti i Jesús a'áa tyajá'cua'ajcaa jo'tij i fariseo ja'chej, a'áa pu ja'rá'aj tyetyéj limeetara' huajáasima'aj ti tyi'tij uhuámuaaca'aj ti naa tyaarie'ej.

38 Tyoyínyisime'ej pu a véjri' huatyéechaxij jo'tij Jesús jo'tyájcay i méesaj jitze, aj pu'ij jujá'ra' jin ja'nájo'sixij a'íjci i Jesús. Ajta je'en jucipuáj

jín ja'náhuatzí'raxij, ajta ja'náapui'tzej, tí'quij ja'náxiri'ri' a'íjci i tí naa tyaarie'ej.

³⁹ Ajta a'íjna i fariseo i tí Jesús huatá'inyej, tí'ij jaaséej je'ej tí rijcaj a'íjna i íiti', a'yaa pu tyi'riá'mua'aj tíjin: "Típua'aj a'múu jí'réc'an jime' a'ín pué'eenye' síj tí Dios jitze ma'can tyi'xaxa'aj, a'múu pu jamua'réeriacajche' tyi'tíj tí tyévira' pué'een a'mújna mu íiti', jí'nye íiti' pu pué'een tí je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íj i Dios jimi."

⁴⁰ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa a'íjci i fariseo tíjin:

—Simón, tyi'tíj nu muaaté'exaatye'sij.

A'yaa pu tyu'tanyúj a'íjna i fariseo tíjin:

—Naaté'exaatye', Maeestro.

⁴¹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Hua'puaj mu i tyéyaca tyé'cha'íiria'ca'aj a'íjci i a'tíj tí túmii huo'tanyéjtye. Síj pu anxí anxityej tyé'cha'íiria'ca'aj, ajta i síj huá'puatyej japuan tamuáamuata' pu tyé'cha'íiria'ca'aj,

⁴² ajta camu pújooriajva'aj mej mij tyaanájchitye'en, a'íjna i tí huo'tanyéjtye i túmii, a'íj pu tyihuo'tú'uunyi'ri' a'íjma i maj hua'puaj. Íjij naaté'exaatye', ¿a'tanyíj jéetze' jaxie'va'aj ja'mej a'íjma i maj hua'puaj?

⁴³ Ajta a'íjna i Simón a'yaa pu tyu'tanyúj tíjin:

—A'yaa pu tyiná'miteeraste' tíjin a'íjna i tí jéetze' tyé'cha'íiria'ca'aj, jí'nye jéetze' pu a'íj tyu'tú'uunyi'ri'.

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Xá'pui' paj tyu'taxájtaca'.

⁴⁴ Aj pu'ij ja'raséera j a'íjci i íitaj tí'ij ij Jesús a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Simón tíjin:

—¿Nyi péesej a'íjci i íitaj? Nyáaj nu utyájrurij íiyu'uj a'chí'táj, capáj jájtyij naatá' nyej nyij anányajo'sixi'ín, ajta a'mújna mu íiti', a'múu pu na'nájo'sixij jujá'ra' jime', ajta jucipúaj jín na'náhuatzí'raxij.

⁴⁵ Capáj níi'tyapui'tzej panaatatyójtje, ajta a'mújna mu íiti', tí'ij na'aj tyi'tyájrurij a'chí'táj, capu eexúj jaatapuá'citaca' tí na'náapui'tzii i nya' íicaj jíitze.

⁴⁶ Capáj tyinavá'huaaj i nyamu'uutze', ajta a'mújna mu íiti' a'múu pu na'náxiri'ri' i nya' íicaj jíitze a'íjci i tí naa tyaarie'ej.

⁴⁷ A'íj nu jín a'yan tyi'mua'ixaatye' tí Dios arí néjimi' i jín tyaatú'uunyi'ri' i tí jín ootyá'ítzee jimi, jí'nye jéehua pu naataxié'vej, ajta a'íjci i maj cá mana'aj tyaatú'uunyi'ri' cá pu'uj ajta tyihua'xié've'ej ja'mej a'íjma i maj tyaatú'uunyi'ri'.

⁴⁸ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa a'íjci i íitaj tíjin:

—Nu'ríj tyimuaatú'uunyi'ri' i paj jín ootyá'ítzee i Dios jimi.

⁴⁹ Majta a'íjma i sécan i maj majta huatá'inyíhuaca', a'íj mu huatyóohuij maj a'yan tyi'huó'ihuo' tíjin:

—¿A'tanyíj pué'een a'mújna tí'ij a'íjna jín antyúumua'reej tí'ij tyihuo'tú'uunyi'ri' i maj jín ootyá'ítzee i Dios jimi?

⁵⁰ Ajta i Jesús a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i íitaj tíjin:

—A'íj pu jín muáhuí i paj jín tyá'antzaahuaj, áricuj axáahuaj jó'ra'.

8

A'íjma i úucaa i maj jahuíria'ca'aj a'íjci i Jesús

1 Ti'ij a'yan tyu'rij, Jesús pu a'áa jo'chá'canya'aj mui'caquéj i chájta'naj jitze, hua'ixáatya'aj i nyúucaria'ra' i Dios. A'íi mu majta jamuán huajú'ca'aj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej,

2 séecan mu majta úucaa jamuán huajú'ca'aj i Jesús ti tyihuo'huaa i maj tyiyáaru'uj hua' tzajta' séjria'ca'aj. A'íi pu síj a'ín pu'é'een a'ijna i Mariia, i maj a'yan jatamuá'muaj tijin Magdala ti já'ma'can, i maj jitzán iirácij i tyiyáaru'uj i maj aráhua'puaj ará'asej,

3 a'íi pu ajta hua' jamuán huama'ca'aj a'ijna i Juana, i ti íra'ra' pu'é'een a'íjci i Cuza, i ti tyi'tyéjvee i Herodes jimi, ajta a'ijna i Susana, majtáhua'aj séecan maj majta huá'huírria'ca'aj tyi'tjij maj tyí'cha'íica'aj jime'.

A'ijna i a'tjij ti tyi'huastyaa

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

4 Mue'tjij mu i tyeityee ja'ráacij i séej chájta'naj jitze majta séej, mej mij jaaséj a'íjci i Jesús, aj mu mij jéehua tyúusiij i tyeityee. Aj pu'ij Jesús a'yan tyihua'ajmuá'tyej séej nyúucarij jime' a'yan tijin:

5 —A'tjij ti tyi'huaste pu a'áa jo'mej jo'tij tyajá'huaste'. Ajta ti'ij tyi'huástya'caj, séecan pu i ímue'rij juyéj jitze huavatzíjraa, mati'ij mij i tyeityee japuan huahuístiraa, majta i pína'see mu jaaré'je'puj.

6 Ajta séecan i ímue'rij a'áa pu jo'vatzíjraa i tyetyéj tzajta', ajta ti'ij ajnyáxi aj pu'ij huariá'taj i xicáj jime', j'i'nye capu huaréenajyi'caa.

7 Ajta séecan i ímue'rij tzicare'ej pu tzajta' huavatzíjraa, aj pu'ij i tzicare'ej huahuásej jamuán i ímue'rij, capu jaatá' ti'ij ajnyáxi'ín i ímue'rij.

8 Ajta séecan i ímue'rij, a'áa pu jo'vatzíjraa jo'tij jo'j're'en i chuéj, néijmi'i pu ajnyéj, ti'quij huáciiriacá', a'yaa pu jéetze' tye'rájraa quee i ti jaahuástej.

A'yaa pu tyihuo'ixaaj i Jesús, aj pu'ij ajta a'yan tyihuo'té'exaaj ca'nyíin jime' tijin:

—Mu siaj iityanamuá'arajmee, tyámua' xu naa tyáanamuj.

Ji'nye ti'ij séej nyúucarij jin tyihua'mua'tyej

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

9 Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' je'ej ti huatóomua'aj a'ijna i nyúucarij ti jaataxájtaca'.

10 A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—Dios pu mua'ajmaj jamuaatá' siaj sij yo'itéej xá'ra'nyij i ti ju'avaaj a'ájna jo'tij a'ín tyejé'ijtaj, nyajta a'íijma i séecan a'yaa nu séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaate'sij, mata'aj mij quee tyi'tjij huaséj tyij majta atanyéjnye'rij, ajta mej mij quee yo'itéej muá'ra'nyij i maj janamuj.

Jesús pu huá'ixaate'je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

11 A'íjna i nyúucarij i nyaj jaataxájtaca' a'yaa pu huatóomua'aj tijin: A'íjna i ímue'rij, a'íi pu a'ín pu'é'een i nyúucaria'ra' i Dios,

12 ajta a'ijna i ti huavatzíjraa i juyéj jitze, a'yaa pu een mati'ij a'íimaj i maj janamuj i nyúucaria'ra' i Dios, ajta je'en i tyiyáaru' mujo'va'ma'aj ja'mej a'íi pu'ij huári'raj i nyúucarij ti arí hua'tzajta' huatyá'itzee, mej mij quee tyá'antzaahuatye'en, ajta ti'ij quee Dios hua' japua huatányuunyij.

13 Ajta a'íjna i ti tyetyéj tzajta' huavatzíjraa, a'yaa pu een mati'ij a'íimaj i maj jutyamua've'ej ja'ancuriáa' i nyúucaria'ra' i Dios, ajta camu

jéehua tyé'viicue', a'tzúj mu á'tyeeren maj tyá'tzaahuatye', ajta ti'ijta atyojo'ré'nyej a'ájna xicáara' maj jitzán jajpuéjtzij, camu tyo'táviicue'raj sulu jiyé'tzín mu yo'huá'xij.

¹⁴ Ajta i ímue'rij ti tzicare'ej tzajta' huavatzáijraa, a'yaa pu een mati'ij i maj janamuaj i nyúucarij, ajta a'íi pu huá'mue'tij íiyan ti tyí'sejre' i cháanacaj japua, a'ájna i maj jéehua tyi'ijcha'íj, nusu i ti naa tyu'sé'rin, a'íj mu jin quee aróo'astee maj tyámua' eenye' i Dios jimí.

¹⁵ Ajta a'ájna i ímue'rij ti a'áa jo'vatzáijraa i chuéj japua jo'tij jo'j're'en, a'íi mu a'íin pué'een i maj tyámua' een i jutzájta', majta juxié'vi'ra' jin janamuaj majta a'yan ricij je'ej ti tyé'ijta i nyúucaria'ra' i Dios, a'yaa mu mij jéehua tyu'tyáhuüre'sij i Dios jimí.

I nyúucarij ti jaxajta a'íjci i tiéj

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ 'Capu a'tíj ja'antyítieeraaj i tiéj ta'aj ij tyi'tíj jin ja'vá'naj, nusu ti'ij utáatzij jityej ye'rájchetyij, sulu áan pu ímuáj yo'ojchesij, mej mij atanyéjnye'rij i maj utyáru'píj.

¹⁷ A'yaa pu cha'tána'aj quee tyi'tíj tyí'sejre' ti jusén jin avíitzi'huaj ja'mej, capu ajta jusén jin avíitzi'huaj ja'mej je'ej maj tyi'tíj tyí'mua'reej i tyeítjee.

¹⁸ 'A'yaa pu'ij, tyámua' xu tyu'namuaj, jí'nye a'ájna i ti tyi'tíj tyí'cha'íj, Dios pu jéetze' tyaata'sij, ajta a'ájna i ti quee tyi'tíj tyí'cha'íj, Dios pu jáari'raj a'íjci i ti a'yan tyé'miteeraste' ti jájcha'ij.

I náanajra' majta i ihuáamua'mua' i Jesús

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ 'A'ájna i náanajra' i Jesús majta ihuáamua'mua', a'íi mu ajere'nyej jo'tij a'íin jo'tyávaaca'aj, ajta capu huatái'riitariaca' maj ajtyáxiirej a'íjci jimí, jí'nye jéehua mu i tyeítjee aja'tyúusiiria'ca'aj.

²⁰ A'tíj pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Mapua'quéj mu jo'tyú'uu a' náanaj, majta a'ihuáamua', a'yaa mu tyá'xie've' maj muaaséj.

²¹ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'íimaj i maj janamuaj i nyúucaria'ra' i Dios majta a'yan ricij je'ej ti i nyúucarij tyí'ijta, a'íi mu a'íin pué'een i nyij náanaj majta i nye'ihuáamua'.

Ti'ij Jesús jaatyápua'rij i áacaj

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Séej xicáara' jitze, Jesús pu atyájraa i báarcuj jitze majta a'íimaj jamuán i ti hua'antyíhuoj, a'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Tyiche' antáciinyej után jitze pujmua' i ti arájmuaa japua.

Aj mu mij jo'cáj,

²³ móoche' mu jáytyij japua huaju'caj, ti'ij i Jesús huatácuj. Aj pu'ij ca'nyíin jin huatá'acariaca', ajta jéehua atyáxiirihua'aj i jáytyij i báarcuj jitze, mu'ríj tin ajo'cárutyisima'aj.

²⁴ Aj mu mij i maj jamuán huacáj jaajístej a'íjci i Jesús, a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Maestro, maestro, tu'ríj tin ajo'cárutyij.

Aj pu'ij i Jesús ájchej, ti'quij jaatá'ijmuejri' i áacaj ajta i japúutzarij ti tyúuta'hua'aj, ti'quij huatyápua'riaca', ajta naa hua'éenya'aj ja'raa.

²⁵ Aj pu'ij té'ej a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj jamuán huacáj tijin:

—¿Ji'nye siaj sij quee tyá'tzaahuatye'?

Majta a'íimaj, jéehua mu tyí'tziinya'ca'aj majta je'ej tyi-tyóomaujtyajca'aj, a'yaa mu tyúu'ihuo'raca'aj tijin:

—¿A'tanyij pué'een a'mújna ti'ij tyihuá'ijtye' a'íjci i áacaj ajta i jájtyij, majta je'en ja'tzaahuatye'?

I a'tij Gadara ti já'ma'can ti tyiyáaru' tzajta' séejre'
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Mati'ij antacij a'áa mu ja'ra'aj a'áa ti huataca'aj a Gadara, után jitze pujmua' ti já'sejre' a'ájna a Galillea.

²⁷ Ti'ij i Jesús eetáraj i báarcuj jitze, aj pu'ij síij ja'antynájchaca' i tyévij ti tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj, a'íi pu'ij ajtyáxiiriaca'. Pu'ríj á'tyeevi'ca'aj tiquee tyí'chajca'aj a'ájna i a'tíj, capu ajta chi'ij tzajta' chajca'aj, sulu a'áa pu já'chajca'aj jo'maj mui'chítyee já'ava'tacaa.

²⁸ Ti'ij jaaséej a'íjci i Jesús, a'áa pu véjri' jimi tyítunutaca', a'yan tyi'jiihuaj tijin:

—Capáj tyina'antyiú'nyi'ra'an nyéetzij, Jesús i paj yójra' pué'een i Dios tajapuá' ti já'sejre'. A'yaa nu tyi'muahuavíj, paj quee puéjtzij nyatá'care'en.

²⁹ A'yaa pu tyu'taxájtaca', ji'nye Jesús pu jaata'íj i tyiyáaru' ti iirájra'nyij i tyévij jitze. Mue'tíj mu tzajta' séjria'ca'aj i tyiyáaru'uj a'íjci i a'tíj, majta i tyeítýee i maj a'áa já'chajca'aj, a'íi mu ja'náji'quihua'aj muáca'ra'an jitze, majta icájra'an jitze cadéenaj jime', majta jaatyá'avaataj, ajta a'ájna i tyévij, a'íi pu jajtzá'na'aj i cadéenaj, ajta ma'úrutyij jo'tij quee ja' tyi'tíj.

³⁰ Jesús pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye pua'antypuaj?

A'yaa pu tyu'tanyúj a'ájna i a'tíj tijin:

—I tyaj séej ví'ra'aj ará'asej.

A'yaa pu tyu'taxájtaca', ji'nye jéehua mu i tyiyáaru'uj tzajta' séjria'ca'aj,

³¹ a'íi mu mij i tyiyáaru'uj a'yan tyaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús tiquee huo'ta'ítyej jo'maj já'nami' i tyiyáaru'uj.

³² Majta a véjri' jéehua i tuíxuj jo'tyú'uuca'aj, a'áa mu tyojóohuiiraca'aj i jiríj jitze, a'íi mu mij i tyiyáaru'uj a'yan tyaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti huo'tá'an mej mij tuíxuj tzajta' utyájrutyey, aj pu'ij Jesús huo'ta'.

³³ Mati'ij mij iiráacij i tyévij tzajta', majta je'en i tuíxuj tzajta' utyájrurij, majta a'íimaj i tuíxuj mu jo'huáchajraa, mati'ij mij ancáavatzij jo'tij ja'ancátyee, aj mu mij jáata' atyáavatzij a'áa mu atyájcuii.

³⁴ Majta a'íimaj i maj hua'cha'íica'aj i tuíxuj, mati'ij jaaséej je'ej ti tyi'tíj huaríj, a'íi mu jo'huáchajraa, mati'ij mij chájta' tyojo'taxájtaca', majta néijmi'que' jo'maj jo'cháatimee.

³⁵ Mati'ij mij i tyeítýee ajere'nyej mej mij jaaséj je'ej ti tyi'tíj huaríj. Mati'ij a'áa jo're'nyej jo'tij i Jesús jo'tyávaaca'aj, a'áa mu yó'tyoo a'íjci i a'tíj i maj jitzán iiráacij i tyiyáaru'uj, a'áa pu jo'tácatyíi ajta arí tyí'chajca'aj, capu che' jutímue'raca'aj, aj mu mij tyu'tátzín.

³⁶ Majta a'íimaj i maj jaaséej, a'íi mu huo'té'exaa i tyeítýee je'ej ti i Jesús tyáahuaj a'íjci i a'tíj tyiyáaru'uj maj tzajta' séjria'ca'aj.

³⁷ Mati'ij mij néijmi' i tyeítýee i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Gadara, a'íi mu jaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti jó'ra'nyij, ji'nye jéehua mu tyu'tátzín. A'íj pu jin Jesús atyájraa i báarcuj jitze, ti'quij jó'raa.

38 Ajta a'íjna i a'táj i maj tyiyáaru'uj tzajta' iiráacij, jéehua pu jaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti jaatá'an ti jamuán jó'ra'nyij, ajta i Jesús a'yaa pu tyaata'íj ti a'áa jo'tyá'itzeere'en, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

39 —Huariá'ra' jo'paj ja'chej, pej pij néijmi'i huo'té'exaatye'en je'ej ti i Dios tyú'ruuj a jimi.

Aj pu'ij jó'raa a'íjna i a'táj, ti'quij néijmi'que' i chájta' huo'té'exaa je'ej ti tyi'táj huáruuj jimi a'íjna i Jesús.

A'íjna i íiti' ti tyí'cui' ajta i yójra' a'íjci i Jairo

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

40 Ti'ij i Jesús huariá'raa után jitze pujmua', tyámua' mu naa i tyeítsee tyeteéjeje muutyámua'va'aj, ji'nye néijmi'i mu jacho'va'ca'aj.

41 Aj pu'ij sáij aje're'nyej ti a'yan ántyapuaaj tijin Jairo, a'íi pu a'íin pué'een i ti tyí'íjtaca'aj u tyeeyúuj tzajta'. A'íi pu'ij Jesús jimi tyítunutaca', ajta a'yan tyaatáhuaviiri' a'íjci i Jesús ti a'áa jo're'nyej jo'tij ja'chej,

42 ji'nye séej pu'uj tyiyójca'aj íitacan, ti a'yan tyéejcha'íica'aj a'chu tamuáamuata' japuan hua'puaj nyinyi'ra'aj, ajta arí a'me'ria'ca'aj.

Ti'ij ooj i Jesús ajooma'caj, jéehua mu i tyeítsee jimi ajtyáxiiriaca', tyámua' mu tyiyóotajchaca'aj.

43 Ajta hua' tzajta' i tyeítsee íiti' pu a'áa jo'tyávaaca'aj ti arí tamuáamuata' japuan hua'puaj nyinyi'ra'aj á'tyeej ti tyí'cui' a'íjci jime' ti anányinyica'aj i xúure'ej, ajta arí néijmi'i jin tyaja'huóorieeca'aj a'íjci jime' ti huóo'íjtaca' a'íijma jimi i maj tyí'hua'tacaa, ajta capu a'táj jaayí'tihua'aj ti tyáahuaatye'en.

44 Ti'quij a'íjna i íiti' huárita' ajo're'nyej a'íjci i Jesús, aj pu'ij ja'ajtamuaríej i máancajra'an jitze, ti'ij a'yan huaríj aj pu'ij huatyápuariaca' i ti anányinyica'aj i xúure'ej.

45 Ti'quij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj na'ajtamuaríej?

Ajta capu a'táj jaxajtaca'aj ti ja'ajtamuaríej, Pedro pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Maeestro, jéehua mu i tyeítsee a jitze ajtyáxiiriaca' majta óotajche.

46 Ajta i Jesús a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—A'táj pu na'ajtamuaríej, ji'nye nyáaj nu jáamua'reeri' ti'ij nyamuárie'ri'ra' iirájraa.

47 Ajta a'íjna i íiti', a'íi pu jáamua'reeri' ti quee i'riitaca'aj ti huatyóo'avaaj, aj pu'ij aje're'nyej juviváaj, ti'quij tyítunutaca' jimi i Jesús. A'yaa pu'ij néijmi'i tyu'taxájtaca' je'ej ti een jime' tya'ajtamuaríej, ajta je'ej ti'ij tyu'rúj.

48 Jesús pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyiyóoj, papu'ríj huaríj a'íjci jime' paj tyá'antzaahuaj. Áricuj jó'ra' axáahuaj.

49 Óoche' pu tyi'xáatacaj a'íjna i Jesús, ti'ij sáij aje're'nyej ti hua' jitze ajtyáma'can i maj a'áa ja'chej i Jairo jamuán, a'íjna i ti tyí'íjta i tyeeyúuj tzajta', a'yaa pu'ij tyaaté'exaa tijin:

—Pu'ríj huamuí' a'yóoj, capáj che' tye'entyiú'nyi'ra'an mu maeestro.

50 Ajta i Jesús ti'ij a'yan tyáanamujri' a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Jairo tijin:

—Capáj tyí'tziinye'ej, petyá'antzaahuaty'e'en papu'uj, tyámua' pu rinyij a'yóoj.

⁵¹ Matí'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij i Jairo ja'chej, capu huo'ta' i tyeítsee maj a'uun jo'tyájrutyey u chi'táj, a'íjma pu'uj huatá' i Pedro, ajta i Juan, ajta a'íjci i Santiago, ajta a'íjma i huásimua'mua' i ti huamuí'.

⁵² Néijmi'i mu i tyeítsee juyiinyaca'aj majta juxaamuijritya'ca'aj, ajta a'íjna i Jesús, a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—Caxu juyiinyaj, capu muí'chij, sulu tyácusij pu'uj.

⁵³ Néijmi'i mu jaatya'atzájraa, ji'nye máamua'reeriaca'aj tijin huamuí'.

⁵⁴ Aj pu'ij i Jesús jajví' i muáca'ra'an jitze, ajta ca'nyín jin a'yan tyaatajé tijin:

—Nyiyóoj ájchesij.

⁵⁵ Tí'quij a'ín huatájuuriaca', ajta je'en ájchej, ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'ta'íj i huásimua'mua' mej mij tyáacue'tyey.

⁵⁶ Jéehua mu je'ej tyityo'tóomuajtyaca' i huásimua'mua', ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'tá'ijmujri' maj quee a'tíj ixaaty'e'ej je'ej ti tyí'tíj huaríj.

9

Tí'ij Jesús hua're'ityixij i maj jamuán huacíj mej mij huo're'ixaaty'e'en i nyúucaria'ra' i Dios

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Jesús pu hua'ajsií a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ajta a'yan tyihuo'tá' mej mij huo'tamuárityey'en i tyiyáaru'uj i maj tyeítsee tzajta' séejre', ajta maj tyihuo'huaaty'e'en i maj jin tyí'cucui' i tyeítsee.

² A'yaa pu tyihuo'ta'ít'yaca' mej mij huo're'ixaaty'e'en i nyúucaria'ra' i Dios ajta mej mij tyihuo'huaaty'e'en i maj tyí'cucui'.

³ A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—Caxu tyí'tíj a'aj i siaj jin huatyóohuiire'en i juyéj jitze, tí'ij tyí'tíj tyáxu'uj, nusu áto'rij, na'ríj páan, ca' túmii, caxu siajta hua'puácaa tyí'choocaj i tyúusiicu'.

⁴ Jo'siaj ja'rá'ixaj a'tyán maj ja'chej a'áa xu jo'tyá'itzeere'en 'asta siana'aj quee jó'ciinyey a'ájna a chájta'.

⁵ Ajta tipua'aj a'chájta' mequee já'muanamuajracuj, siata'aj iiráciinyey siajta jaatáca'tzij i juca'quéj tí'ij cáaxij i chuéj, a'íj mu jin jamua'reeren maj ootyá'itsee i Dios jimi.

⁶ Matí'ij mij a'ímaj jo'cíj néijmi'que' a'áa ti huataca'aj, mahua'ixáaty'e'ej i nyúucaria'ra' i Dios majta tyihua'huáaty'e'ej i maj tyí'cucui'.

Tí'ij huamuí' a'íjna i Juan i ti huá'iraca'aj i tyeítsee

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Ajta a'íjna i Herodes i ti tajtúhuan jin tyí'tyávaaca'aj, a'íj pu néijmi'i tyú'namuajri' je'ej ti tyí'tíj rijcaa, capu ij jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyú'mua'tyij, ji'nye séecan mu a'yan tyí'xajtaca'aj ti i Juan huatájuuriaca',

⁸ majta séecan a'yan tyí'xajtaca'aj ti a'ín huataséjre i Elías, majta séecan a'yan tyí'xajtaca'aj ti shíj a'ín pué'eenyey'e'ej i ti ará'tyeej Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj.

⁹ Ajta a'íjna i Herodes a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Nyáaj nu tyu'ta'íjtaca' maj ji'ijvéjchej i mu'úura' i Juan. ¿A'tanyíj na'aj pué'een a'íjna i nyaj jéehua jin a'yan tyí'namuaj'?

A'íj pu jin i Herodes tyi'tyasa'ca'aj tí'ij jaaséej a'íjci i Jesús.

Tí'ij Jesús tyihuo'cue'ej a'íjma i tyeítyee i maj anxí ví'ra'aj ará'asej
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Mati'ij a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej uvé'nyej, aj mu mij jaaté'exaa a'íjci i Jesús je'ej maj tyi'tíj huáruuj. Tí'quij jujíme' huojo'v'í'tij a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Betsaida.

¹¹ Ajta mati'ij i tyeítyee jáamua'reeri', a'áa mu jo're'nyej, aj pu'ij i Jesús huo'ta' maj ajo're'nyej, ajta huó'ixaa je'ej ti tyí'een a'ájna jo'tij i Dios tyejé'íjtaj ajta tyihuo'huaa i maj tyí'cucui'ca'aj.

¹² Tí'ij huare'chúmua'risima'caj, a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej mu aje're'nyej i Jesús jimi, a'yaa mu tyaaté'exaa tíjin:

—Pata'aj hua're'ityixi'in i tyeítyee, mej mij jo'cixi'in jo'maj jo'cháatimee mej mij huóoso'pe'en majta tyi'tíj huáhuoonyij i maj jáacua'nyij, jí'nye capu yajá'tyi'tij a'yájna.

¹³ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa jíjin:

—Siata'aj mua'aj tyihuo'cue'tyej.

Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa jíjin:

—A'íj tu'uj tyí'cha'íij anxívicaa i páan, tyajta hua'puácaa i hue'tyéee, na'ríij utyó'ju'un tyej tyij utyojo'vá'nanan cue'ráj mej mij néijmi'í tyú'cua'nyij i tyeítyee.

¹⁴ Jí'nye a'yaa mu i tyétyacaa ará'axcaa a'chu anxí ví'ra'aj. Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaa a'íjma i maj jamuán huacíj jíjin:

—Miche' huara'sej i tyeítyee huá'puatyej japuan tamuáamuata' mua'ra'ástima'aj méyee majta méyee.

¹⁵ Mati'ij mij a'yan huaríj je'ej ti tyihuo'té'exaa majta i tyeítyee néijmi'í mu huará'saca'.

¹⁶ Aj pu'ij Jesús ja'ancurái'puij i páan ajta i hue'tyéee, tí'quij jútye' jó'nyeeriaca', ajta tyaatatyójtzi'rej i Dios, aj pu'ij ja'antyítaaraxij i páan, tí'quij huo'rípu'uj a'íjma i maj jamuán huacíj, mej mij a'íimaj huo'rí'pui'tye'en i tyeítyee.

¹⁷ Néijmi'í mu tyú'cuaa i tyeítyee majta tyámua' naa tyityaatajú'xaj, majta a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj, a'íi mu jaariá'sii i páan ti avá'itzee, tamuáamuata' japuan hua'puaj mu tya'vá'ístya'xij sicíríj jíjze a'íjci jíme' i ti avá'itzee.

Tí'ij i Pedro jaataxájtaca' ti i Jesús a'íin pué'een i Círíistu'
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ A'náj pu i Jesús jusíj tyényuusime'ej, a'íi mu'uj jaséjraca'aj i maj jamuán huacíj, a'yaa pu'ij tyihuo'ta'íhuo'ri' jíjin:

—¿Jí'nye metyí'xaj i tyeítyee a'tanyíj nyaj pué'een nyáaj?

¹⁹ A'yaa mu a'íimaj tyaaté'exaa jíjin:

—Séecan mu a'yan tyí'xaj paj muáaj a'íin pué'een i Juan i ti huá'íiraca'aj, majta séecan a'yan tíjin paj muáaj a'íin pué'een i Elías, majta séecan a'yan tíjin síj pu huatájuuriaca' i maj ará'tyeej i Dios jíjze ma'can tyí'xaxa'ta'aj.

²⁰ Aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' jíjin:

—Arí mua'aj, jí'nye setyí'xaj a'tanyíj nyaj pué'een?

Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa jíjin:

—Muáaj paj a'íin pué'een i Círíistu' i Dios ti ja'antyíhuoj.

*Jesús pu jaataxájtaca' ti arí mui'nyij**(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30—9:1)*

²¹ Ajta i Jesús a'yaa pu jéehua tyihuo'íjcaj maj quee a'táj ixaaty'e'ej a'táj ti pué'een.

²² Ajta a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—A'íjna i yójra' i Dios jéehua pu jappuéetzij ja'mej, majta a'ímaj i huáasij, majta i maj tyihua'íjtye' i puaaríj, majta i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', néijmi'i mu a'ímaj jaatyáxaahuataj. A'íi mu mij jaje'catan, ajta ti'ij huéecaj xicáj tyoomá'caj aj pu'ij huatájuuritaj.

²³ Aj pu'ij néijmi'caa a'yan tyu'té'exaa'j tijin:

—Típua'aj a'táj jaxie'va'aj ti nyaj jamuán jo'cha'canye'en, a'yaa pu tyúuxie've' ti anaqueéj majúurieenyij je'ej ti jusíj tyá'xie've', ajta je'en a'yan cha'taj na'aj tya'ajxié'vi'ra'aj ti'ij a'yan ajta tya'ajpuéetzij já'ra'nyij nyati'ij nyáaj.

²⁴ Ji'nye a'íjna i ti jaxie've' tiqúee tyi'táj je'ej jooriaj a'íi pu mui'nyij, ajta típua'aj a'táj yó'rieenyij i ju júuricamej a'íjci jime' ti nyéetzij ná'astijre', a'íi pu jusén jin júurij ja'mej.

²⁵ ¿Ji'nye tyi'táj tye'tyáhu'i'rii i a'táj típua'aj néijmi'i tyu'mué'tin i ti íyan tyi'sejre' i cháanacaj japua típua'aj yó'rieenyij i ju júuricamej?

²⁶ Típua'aj a'táj jutyevi'ra'aj nyéetzij jimi, nusu jatyévi'ra'aj i nyenyúuca, nyáaj nu nyajta huatányetyevi'ra'astaj a'íjci jimí a'ájna xicáara' jitze nyaj jitzán yava'cánysesij, néijmi'i jin na'antyinyamua'réeriaj majta nyaj jamuán huaju'uj muá'ju'un i maj tajapuá tyi'huíire'.

²⁷ A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tzáahuatyi'ra'aj jime', séecan i maj ya huatyu'uj camu jaxie'va'aj muá'ju'un maj huácui'nyij 'asta mana'aj quee jaaséeran ti'ij i Dios néijmi'que' tyu'ta'íjtaj.

*Ti'ij i Jesús seequéj huóoruuj**(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)*

²⁸ A'chu arahuéecaj xicáj tyoomá'caj ti i Jesús a'yan tyu'xájtaca', aj pu'ij jíríj japua antyíraj ti'ij huatyényuunyij, ajta a'íj jo'ví'tij i Pedro, ajta i Juan, ajta a'íjci i Santiago.

²⁹ Ti'ij ooj tyényuusime'ej, aj pu'ij seequéj huóoruuj i junyéerimij jitze, ajta i tyi'caanaria'ra' naa pu tyu'tyácueenariaca' ajta naa tya'tátaave'ej,

³⁰ majta hua'puaj huataséjre i Jesús jamuán. A'íi mu a'íin pué'eenye'ej i Moisés ajta a'íjna i Elías,

³¹ huápui'ij mu naa huasé'rihua'aj, a'íj mu mij tyáxajtasime'ej je'ej ti tye'mej a'íjci jimi i Jesús a'ájna a Jerusalén.

³² Tyij ajta a'íjna i Pedro, majta i maj hua'puaj i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj jéehua macu'tzicuca'aj, a'íi mu atanyéjnye'rica'aj, majta je'en jaaséj a'íjci i ti jin i Jesús naa huasé'rín, majta hua'puácaa huaséj i tyétyacaa maj jamuán ajo'tyú'uuca'aj i Jesús.

³³ Mati'ij meríj jo'cáinyisima'caj a'íimaj i maj Jesús jamuán tyi'xajtaca'aj, Pedro pu a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Maestro, tyámua' pu naa tyaj a'yan huatyú'uucáj. Tyiche' huéecacaa tyú'taahuaj i ináamuaj, síj ti muéetzij mua' a'rij ja'mej, ajta síj Moisés ti ja'a'rij ja'mej, ajta síj Elías ti ja'a'rij ja'mej.

Ajta i Pedro capu je'ej já'miteerastya'ca'aj je'ej ti tyi'xajtaca'aj.

³⁴ Ti'ij ooj tyi'xáatacaj, aj pu'ij jéetirij hua' japua huataséjre, ajta ti'ij i jéetirij hue'caanaj aj mu mij tyu'tátziin.

³⁵ Aj pu'ij i jéetirij tzajta' nyúucarij huatánamuajre ti a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een i nyiyóoj i nyaj ja'antyíhuoj. Siata'aj jáanamuaj.

³⁶ Ti'ij i nyúucarij a'yan tyu'tánamuajrej, aj pu'ij jusíij ajo'tyaváaj ja'raa i Jesús. Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, a'íi mu ju'huatyá'itzee i jutzájta', camu a'tíj huaté'exaaaj je'ej maj tyi'tíj tyu'séj.

Jesús pu tyamuéej tyú'huaaj tyiyáaru' ti tzajta' séjria'ca'aj
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Yaa ariá'pua'aj, mati'ij acáacij i jiríj japua, jéehua mu i tyeítýee ja'antýinájtaca' i Jesús.

³⁸ Ajta síij pu hua' tzajta' i tyeítýee ca'nyíin jin a'yan tyaatajé tijin:

—Maestro, jéehua nu a'yan tyí'muahuviij paj jaaséj i nyiyóoj, jí'nye a'íj nu'uj caa tyi'ijyóoj,

³⁹ júuricamej ti je'ej pua'aj een pu jájviivi', a'íj pu jin iijri'huaj ajta jéehua huá'rurij jatá'caa, ajta je'en éejcúeemuxa'rij i jutýényij jítze. Jéehua pu je'ej pua'aj joorej capu jatá'caa ti juxáahuaj majo'cha'canye'en.

⁴⁰ Nyahuo'táhuaviiri' i maj a jamuán huaci'ij maj jaatamuáritýe'en i ti tzajta' séejre', ajta camu pu jáaruuj.

⁴¹ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Mua'aj mu siaj quee tyá'tzaahuatyé' siajta je'ej pua'aj tyi'tyetyeityee. ¿A'chunyéj juxié've' nyaj ja'mua jamuán yahuatyávaacaj nyej nyij ja'mua jime' óoviicue're'en? Maja've'vi'tij a'yóoj.

⁴² Ti'ij ooj i tyamuéej ajooma'caj, aj pu'ij i tyiyáaru' je'táriej a chóota', ajta huá'rurij jaatá', ajta i Jesús pu jajtyá'xij a'íjci i tyiyáaru', aj pu'ij tyáahuaj a'íjci i tyamuéej, ajta je'en jaatátuui i yo'puáara'an.

⁴³ Néijmi'i mu tyámua' naa tyo'taséj a'íjci jime' ti i Dios jéehua tyámua' tyí'uuriajca'aj.

Jesús pu ajtáhua'aj jaataxájtaca' ti muí'nyij
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Mati'ij móoj néijmi'i je'ej tyojo'séeracaj a'íjci jime' je'ej ti Jesús huaríj, a'íi pu a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj jamuán huacíj tijin.

⁴⁴ —Tyámua' xu naa tyáanamuaaj siajta quee yó'hua'nán, a'íjna i yójra' i Dios pu huatátuiri'huaj hua' jimi i tyeítýee.

⁴⁵ Ajta a'íimaj i maj jamuán huacíj, camu yo'itéej muá'raa je'ej ti tyihua'ixaatya'ca'aj, jí'nye capu eexúj huá'riiitya'ca'aj mej mij néijmi'i jo'itéej muá'ra'nyij, majta mu tyí'tziinya'ca'aj maj jaata'íhuo' a'íjci i Jesús ti'ij tyámua' tyihuo'té'exaatýe'en.

¿A'tanyíj jéetze' juxié've'?
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Aj mu mij a'íimaj i maj jamuán huacíj i Jesús huatyóohuij maj a'yan tyiyahuóojeevej a'íjci jime' a'tíj ti jéetze' juxié'va'aj ja'mej.

⁴⁷ Ti'ij i Jesús jáamua'reeri' je'ej maj tyí'mua'ajcaa, aj pu'ij pá'ri'ij aja've'vi'tij, tí'quij avéjri' yo'tyéjchej,

⁴⁸ aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—A'tíj tína'aj ti tyámua' tyeetyéjeevej a'íjci i pá'ri'ij nye jítze ma'can, a'íi pu ajta nyéetzij naataxié've'ej, ajta a'íjna i ti nyéetzij naataxié'vej,

a'íj pu ajta huataxie'vej i ti unyojo'ta'ítyaca'. A'yaa pu tyí'een, a'íjna i ti jéetze' ciléenye' jin tyi'tyéjvee ja'mua jimi, a'íi pu a'íin pué'een i ti jéetze' juxie've'.

A'íjna i ti quee je'ej tojo'mua'raj a'íi pu tahuüre'
(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Juan pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Maeestro, séej tu a'tíj ajo'séej ti a'nyúucaritze' hue'rámuarityahua'aj i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' séejre' i tyeítyee, aj tu tyij jaatá'ijmuejri' tíquee a'yan rijcaj, ji'nye capu ityájma jitze ajtyáma'can.

⁵⁰ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Caxu ja'ijmuejraj, ji'nye a'íjna i tíquee je'ej já'mua'uurej, a'íi pu já'muahüüre'.

Ti'ij Jesús hua'ajtyá'xij a'íjci i Santiago ajta a'íjci i Juan

⁵¹ Ti'ij arí tyi'vejri'tacaj a'ájna xicáara' ti jitzán i Jesús jo'méj u tajapúa, Jesús pu ca'nyíjra'aj huatóoa' ti'ij a'áa jó'me'en a Jerusalén.

⁵² Séecan pu huata'ítyaca' mej mij anaquéej jó'ciinyej a'ájna a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Samaaria, mej mij a'áa tyámua' tyojó'uurej jo'tij ja'rá'ixaj,

⁵³ majta a'íimaj i maj Samaaria já'chajca'aj, camu jaataxié'vej, ji'nye máamua'reeriaca'aj tijin Jerusalén pu jó'yi'caaj.

⁵⁴ Ti'ij a'íjna i Santiago ajta i Juan, mati'ij a'íimaj jáamua'reeri', a'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Tavástara', ¿nyi páaxie've' tyaj a'yan tyu'ta'íjtaj ti'ij jútye' je'cáxire'en i tiéj ti'ij huó'cuí'nyij néijmi'caa a'íjma?

⁵⁵ Aj pu'ij i Jesús pu ooré'nyeeriaca' ajta je'en hua'ajtyá'xij, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Caxu mua'aj jamua'reej tyi'tíj ti júuricama'ra' ca'nyíjra'aj jamuaatá' siaj sij a'yan tyu'taxáj.

⁵⁶ Ji'nye canu nyáaj a'íj jin mujo've'mej nyej nyij hua'antyipúa'ritye'en i tyeítyee, sulu nyej nyij hua' japua huatányuunyij.

Aj mu mij jo'cáj, mati'ij mij séej chájta'naj jitze ja'rá'aj.

I maj jaxie'va'ca'aj maj Jesús jamuán huací'ca'an
(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Mati'ij móoj huaju'caj i juyéj jitze, síij pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Nyavástara', a'yaa nu tyá'xie've' nyaj a jamuán jo'cha'canye'en jo'tij na'aj paj jooma'aj puá'mej.

⁵⁸ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íimaj i arachuíjse, a'áa mu ja'chej jo'tij ja'tyásta'najmee, majta i pína'see a'íi mu tyúu'ito'rityee i ti tyu'uj jitze, ajta a'íjna i yójra' i Dios capu tyichí' jo'tij ja'huóoso'pe'en.

⁵⁹ Jesús pu séej a'yan tyu'té'exaaaj tijin:

—Pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

Ajta a'íjna i a'tíj a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', naatá' nyaj yahuácatyij 'asta na'aj quee huámui'nyij i táataj, nyej nyij ja'vá'naj, aj nu nyij ajamuán jo'chá'canya'aj na'mej.

⁶⁰ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Miche' a'íimaj i mui'chítýee hua'vá'naj i juxa'aj mui'chítýee, pajta muáaj áricuj pata'aj huo're'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios.

⁶¹ Ajtáhua'aj pu síij a'yan tyaaté'exaa tijn:

—Nyavástara', nyáaj nu jaxie've' nyaj ajamuán jo'cha'canye'en, ajta naatá' nyej nyij anaquéej uja'tanyéj jó'nyej ja'chej nyej nyij huo'tatyójtýe'en i nyetyeítyeristyama'.

⁶² Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijn:

—A'íjna i a'tíj ti huatyóochej ti'ij tyu'muárie'en, tipua'aj arí jé'ta' umá'caj ajta jaatáxaahuataj, capu tyi'tíj huíire' a'ájna jo'tij i Dios tyejé'íjtaj.

10

Ti'ij Jesús hua're'ityixij a'íjma i maj huéecatyej japuan tamuáamuata' ará'asej

¹ Ti'ij a'yan mutyojo'ma'aj, tavástara' pu séecan ava'jajpuaxij huéecatyej japuan tamuáamuata' japuan hua'puaj mu ará'axcaa, a'íjma pu'ij huata'ítýaca' tyahua'puaj ma'can, mej mij anáatya'aj huaju'un, a'ájna jo'tij ja'chájta'najmee jo'tij a'ín jo're'nyesij.

² A'yaa pu tyihuo'té'exaa tijn:

—Jéehua mu i ti huá'itziitye' mej mij ujo'tyájrutyey jo'tij i Dios tyejé'íjtaj, ajta camu mui'ij i maj a'íjna jin tyi'huíire' maj huo're'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios. A'íj xu jin a'yan tyaatáhuavii i tavástara' ti'ij jéetze' huojo'ta'ítýey i maj tyá'tzaahuatye', mej mij néijmi'que' huo're'ixaatye'en i tyeítyee i nyúucaria'ra' i Dios.

³ Séricuj mua'aj, a'yaa nu tyajamuata'ítýij hua' tzajta' i tyeítyee, a'yaa xu sij huasé'rihua'aj xá'ju'un mati'ij cánya'xi hua' tzajta' i íra'vetyee.

⁴ Caxu túmii a'aj, caxu tyi'tíj a'aj i siaj jin huatyóohuíire'en caxu siajta áto'rij tyi'píj nusu tyúuca'quej, siajta quee a'tíj tyi'ixaatye'ej i juyéj jitze.

⁵ Siatí'ij hua'chej ja'rá'astij, néijmi'caa xu anaquéecan huatatyójtýe'en a'yan tijn: “Che' tyámua' tyi'eenye' yajá'muachej.”

⁶ Ajta tipua'aj tyámua' naa metýi'tyechej, hua' jimi pu huatyá'itzeere'ej i siaj jin huo'tatyójtýey, na'ríij mequee, caxu mua'aj tyi'tíj jo'riésij.

⁷ A'áa xu jo'tyá'itzeere'en jo'siaj ja'rá'iixaj, siajta tyú'cua'nyij siajta huaye'en tyi'tíj maj jamuaatá'sij, ji'nye a'yaa pu tye'tyévijtye' maj tyaanájhitye'en a'íjci i ti tyi'muijhuacaa. Caxu ajó'juihua'nye' áyee siajta áyee i maj hua'chej jitze.

⁸ Siatí'ij séej chájta'naj jitze jo'tyájrutyey, majta je'en tyámua' tyajamuaatyéjeeve, a'íj xu huácua'nyij tyi'tíj maj já'muacue'tyey,

⁹ setyihuo'huaatye' i maj tyi'cucui', siajta a'yan tyihuo'té'exaatye'en tijn: “Pu'ríj ja'mua jimi atyojo're'nyesij a'ájna xicáara' jitze ti'ij Dios néijmi'que' tyu'ta'íjtaj.”

¹⁰ Ajta tipua'aj séej chájta'naj jitze sia'rá'astij jo'maj quee tyámua' tyajamojo'tyéjeeve, a'áa xu cáayey jitze a'yan tyihuo'té'exaatye'en tijn:

¹¹ “A'íjna i chuéj ti muiniyj ti ajtávi'taxij i taca'quéj jitze, a'yaa ti ma'can i chájta', a'íj tu huatáca'tzij siaj sij jáamua'reej siaj jéehua ootyá'itzeereej i Dios jimi. Ajta a'yaa xu tyá'mua'reeriaj ti arí tya'rá'iixaj ja'mua jimi a'náj ti i Dios néijmi'que' tyu'ta'íjtaj.”

12 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzaahuaty'i'ra'aj jime', a'ájna xicáara' jitze ti'ij i Dios yará'ixaj jéetze' mu a'íimaj i tyeítyee jajpuéetzij muá'ju'un mequee i maj Sodoma já'chajca'aj.

I tyeítyee maj quee tyá'tzaahuaty'e'

(Mt. 11:20-24)

13 'Siata'aj huatóoxaamujritye'en mua'aj mu siaj Corazín ja'chej, siata'aj mua'aj mu siaj Betsaida ja'chej. Ji'nye títua'aj a'yan náarinyijche' hua' jimi i maj Tiro jo'cháatimee na'ríij hua'tzajta' i maj Sidón jo'cháatimee, a'íi mu aamí' tya'antzáahuaty'e'nyijche' i Dios jimi, majta cha'mana'aj tyu'tyoochéetya'xi'nyijche' majta nasíj japua huara'sejche' mej mij i tyeítyee jáamua'reej maj meríj tyá'antzaahuaj.

14 Ajta a'ájna xicáara' jitze mati'ij néijmi'i á'xijtyi'huan, jéetze' xu mua'aj jajpuéetzij xá'ju'un mequee a'íimaj i maj Tiro majta i maj Sidón ja'chej.

15 Siajta mua'aj mu siaj Capernaúm ja'chej, ¿nyi a'yan setyityóotzaahuaty'e' ti i Dios jamua'vi'tin i jútye'? Capu xaa nyu'uj, sulu Dios pu a'áa jamojóohua'xij jo'tij jéetze' ja'puejtzij.

16 'A'ájna i a'tíj ti já'muanamuaj, a'íi pu ajta nyéetzij nyanamuaj, ajta a'ájna i tiquee jamua'tzaahuaty'e', capu ajta nyéetzij ná'tzaahuaty'e', ajta a'ájna i ti quee nyéetzij ná'tzaahuaty'e', a'íj pu ajta quee á'tzaahuaty'e' i ti nyojo'ta'ítയാ.

Mati'ijta uvé'nyej i maj huéecatyej japuan tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej

17 I maj huéecatyej japuan tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, jéehua mu jutyamua've'ej uvé'nyej, a'yaa mu tyu'xájtasime'ej tíjín:

—Tavástara', majta mu i tyiyáaru'uj ta'rá'astej tyati'ij a'nyúucaritze' huo'tamuárij.

18 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tíjín:

—Nyáaj nu jaaséej a'íjci i tyiyáaru' ti'ij uje'cájvej i jútye', a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij maj tyóona'axcava'ra'an.

19 Nyáaj nu jamuaatá' mej mij quee je'ej já'mua'uurej i cú'cu'see, majta i tyaxcáj. Nyajta jamuaatá' siaj sij huo'tyámue'tin néijmi'caa i maj jamuájcha'íire', mej mij quee je'ej jamuáa'uurej.

20 Siajta caxu a'íjci jin jutyamua've'ej i maj jamua'rá'astej i tyiyáaru'uj, sulu a'íj xu jin huatóotyamua've'en ti arí á'yu'si'ij u tajapúa je'ej siaj ántya'ruj.

A'íi pu'uj i yójra' jamua'reej a'tíj ti táatajra' pué'een

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

21 A'ájna pu'ij i Jesús jéehua huatóotyamua'vej, ti'quij a'yan tyu'taxájtaca' i júuricama'ra' i Dios jitze ma'can tíjín:

—Jéehua nu tyí'muatyojtzire', nyavástara', muáaj paj nyavástara', i paj tyí'ijta u tajapúa pajta íyan i cháanacaj japua, ji'nye muáaj paj huo'taséjratyej a'nyúucaa a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue', pajta jaatyá'avaataca' a'íjma jimi i maj jéehua tyu'yí'tin, majta i maj jéehua tyúumua'tyej. Jee xaa nyu'uj nyavástara', ji'nye a'yaa pu tyimua'ránajchaca'.

22 'Néijmi'i pu i nyavástara' tyinaatá'. Capu a'tíj jamua'reej a'tíj ti yójra' pué'een, sulu a'íi pu'uj jamua'reej i vástaria'ra', capu ajta a'tíj jamua'reej

a'tíj ti vástaria'ra' pué'een, sulu a'íi pu'uj jamua'reej i ti yójra' pué'een, majta je'en a'íimaj i ti i yójra' huo'taséjratye'sij juxié'vi'ra' jime'.

²³ Ti'quij huo'séerajraa a'íimaj i maj jamuán huacíj, a'íimaj pu'ij a'yan tyu'té'exaaj tíjin:

—Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj jaséj je'ej siaj mua'aj tyi'tíj seríj tyí'sej,

²⁴ Ji'nye a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' maj a'íimaj i maj tyí'xaxa'ta'aj i Dios jitze ma'can, majta i maj tyityatatyá'ca'aj rey jime', a'íi mu a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj jaaséej je'ej siaj mua'aj tyí'sej, ajta camu a'yan tyeeséj, a'yaa mu majta tyá'xie'va'ca'aj maj jáanamuaaj je'ej siaj mua'aj tyí'namuaaj, ajta camu a'yan tyáanamuaajri'.

I a'tíj Samaaria ti já'ma'can ti tyámua' tyí'tyevij

²⁵ A'náj pu sáij i ti tyí'mua'taj i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', a'íi pu aje're'nyej tí'ij Jesús jamuán tyu'xáj, a'yaa pu tyí'tyesa'ca'aj tí'ij ja'antymué'tin, a'íj pu jin a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—Maestro, ¿tyi'tanyí juxie've' nyaj a'yan huárinyij tí'ij náaci'tyij nyej nyij júurij ná'ra'nyij jusén jime'?

²⁶ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—¿Ji'nye tyé'yu'si' i yu'xarij jitze? ¿Tyi'tanyí puá'jijve' i yu'xarij jitze?

²⁷ Aj pu'ij a'íjna i ti tyí'mua'taj i yu'xarij jitze a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Huaxie've' a' vástara' i ti Dios pué'een néijmi'i jime' a'xiéjnyu'caa, pajta néijmi'i jime' a'júuricamej, pajta néijmi'i jime' i paj jin uhuájca'nyej pajta i paj jin ma'úumua'rej, ajtáhua'aj pu sáij séejre' tí a'yan tíjin pata'aj a'yan cha'taj pana'aj tyá'xie've' i axa'aj tyévij a'yájna pati'ij asíj tyíaxie've'.

²⁸ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Xá'puí' paj tyaataxájtaca'. Típua'aj néijmi'i pua'rá'astej, aj paj júurij puá'mej jusén jime'.

²⁹ Ajta a'íjna i ti tyí'mua'taj, a'íi pu jaxie'va'ca'aj mej mij jáamua'reej i tyeítýee tí quee a'náj ootyá'ítzee i Dios jimi, a'íj pu jin a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Jesús tíjin:

—¿A'tanyíj a'íin pué'een i nyaxa'aj tyévij?

³⁰ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—A'tíj pu Jerusalén ja'rájraa, a'áa pu joomá'caj a Jericó, mati'ij mij náhua'rij ja'antynájchaca', néijmi'i mu tyaanáhue'ri', majta tya'cáa'ri'ri' i tyí'caanaria'ra', majta jaatyáavaxij, mati'ij mij jo'cáj, a'áa mu mij yo're'tyécaj a juyéj jitze ajta arí á'me'riajca'aj.

³¹ Aj pu'ij sáij ajta a'áa jooma'ca'aj i juyéj jitze, puaarij pu pué'eenye'ej a'íjna, tí'ij jaaséej tí á'me'riajca'aj aa pu ímuáj ja'tanyáaj i juyéj jitze ajta mu jo'mej.

³² Ajtáhua'aj pu sáij a'áa jooma'ca'aj a'íi pu pué'eenye'ej sáij tí Leví jitze ajtyáma'can, tí ajta tyí'huíria'ca'aj i hua' tyeyúuj tzajta', tí'ij a'áa jo're'nyej jo'táj jo'riá'ca'aj i tí á'me'riajca'aj, a'íi pu ajta jaaséej, a'yaa pu cha'taj na'aj huarij a'áa pu ímuáj ja'tanyáaj ajta mu jo'mej.

³³ Ajtáhua'aj pu sáij a'áa jooma'ca'aj i juyéj jitze a'íi pu pué'eenye' sáij tí séej chuéj japua já'ma'can tí a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjin Samaaria, tí'ij jaaséej, a'íi pu'ij ja'ancu'vaxij.

34 Ti'quij jimi ajtyáxiiriaca', aj pu'ij jacáajo'sij jo'tij tyajá'puejtyi'huaca'aj i aséityij jime' ajta i nahuáj, ajta jacá'ijcataca' jo'tij tyajá'puejtyi'huaca'aj, aj pu'ij ja'vá'raj ju púuru' japua, ti'ij ij yo'tij a'ájna jo'maj já'asacaa i maj puasaaruve', a'áa pu'ij tyámua' tyéecha'ij.

35 Yaa ariá'pua'aj, a'ájna i ti Samaaria já'ma'can, a'íi pu hua'puácaa iita'í'puj i túmii, ajta jaata'í'pu'uj a'íjci i ti antyúumua'reej a'íjci jime' i chí'ij, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: "Pata'aj tyámua' tyéecha'íin, nyajta nyáaj nyati'ij uvé'nyej, aj nu muaatá'sij néijmi'i a'chu paj jaaxíjtye i paj jáacha'ij."

36 A'yaa pu'ij, ¿a'tanyíj a'íimaj i maj huéicaj a'íin pué'een i ti tyámua' tyi'tyévistaj ja'raa a'íjci jimi i juxa'aj tyéviij i maj tyaanáhue'ri' i náhua'rij?

37 Ajta a'ájna i ti tyi'mua'taj i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca' a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—A'ájna i ti ja'ancu'vaxij.

Jesús pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Áricuj pata'aj a'yan cha'taj pana'aj huárinij.

Ti'ij Jesús a'áa jo're'nyej jo'tij ja'chej i Marta ajta i Maríia

38 Ajta a'ájna i Jesús, a'íi pu ooj huama'ca'aj, ti'quij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'chajta', a'áa pu iiti' ti a'yan ántyapuaaj tijin Marta huo'tyéeeje i juchi'táj.

39 Séej pu a'ájna tyí'ihuaara'ca'aj iitacan, ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Maríia, a'íi pu'ij i Maríia a'áa véjri' jo'tayixij i Jesús jimi ti'ij janamuaaj je'ej ti tyí'xajtacaj.

40 Ajta a'ájna i Marta, capu je'ej jájtyoove'ej je'ej ti huárinij, ji'nye jéehua pu tyi'muarie'ca'aj ti'ij tyihuo'cue'tyej, aj pu'ij ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi, ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', ¿nyiquee a jitze juxie've' ti nye'ihuaara' quee nyahuíria'aj nyej nyij nyasiij nyana'aj tyi'muarie'? Pata'aj jaaté'exaatye'en ti'ij naatáhuíire'.

41 Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Marta, Marta, jéehua paj tyi'mua'tzej, pajta jéehua je'ej tyá'mua'tzej,

42 ajta síij pu'uj juxie've' paj a'yan huárinij. Maríia pu a'íj ava'huoj i ti jéetze' jí're'en, capu ij a'tíj jáa'ri'raj.

11

Ti'ij Jesús huo'mua'aj je'ej maj ye'ej tyityeetyenyuunyij

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

1 Séej pu a'yan tyu'ríj, a'áa pu i Jesús ja'tyényuusima'aj i Dios jimi, ti'ij ja'antypuá'rij ti tyényuusij, síij pu i maj jamuán huacíj a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tavástara', táamua'tyej tyaj huatyényuunyij i Dios jimi, a'yájna ti'ij i Juan tyihuo'muá'tyej a'íijma i maj jamuán huací'ca'aj.

2 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Siatí'ij huatyényuunyij, a'yaa xu tyu'taxáj tijin:

Tavástara', che' tyámua' eenye' i paj jin ántyapuaaj.

Che' mujo've'me'en i paj jin néijmi'que' tyu'ta'íjtaj.

3 Tyitaatá' i ti tyi'cue'ri' i ti a'náj tina'aj tajitzé tyúuxie've'.

4 Tyitaatú'uunyi' i tyaj jin ootyá'itzee a'jimi, ji'nye ityáj tu tyajta tyi-huo'tú'uunyi'ri' néijmi'caa a'íijma i maj ityájma jimi ootyá'itzee.

Capáj tyi'tá'care'en ti i tyiyáaru' ca'nyíjra'aj tatá'care'en tyej tyij je'ej pua'aj huárinyij.

⁵ Aj pu'ij ajta a'yan tyihuo'té'exaaj tijn:

—Tyiche' a'yan tyataxáj yee mua'aj xu séej tyi' amíncuj, ajta je'en a'tzáaj jé'ta' tíca' a'áa jo'ré'nyej jo'tij ja'chej i amíncura' ti'ij ij a'yan tyaaté'exaa tijn: “Nya' amíncuj, huéicacaa naatanyíjtye' i páan,

⁶ ji'nye ochán pu uvé'nyej sáj i nya' amíncuj ti mu' ja'tamá'ca'aj, nyajta nyáaj, canu tyi'táj tyícha'ij i nyaj jáacue'tyej.”

⁷ Ti'quij a'ájna i ti iirájcaj capu a'yan tyu'tányuusij yee: “Capáj nya'itziitya'aj, pu'ríj eetyánami' i puéertaj, majta i ti'ríj mu'ríj huaje'ej, nyajta nyáaj nu'ríj nyajta huaca'aj, capu che' i'ríj nyaj ájchenyij nyej nyij tyi'táj muaatá'an.”

⁸ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', capu a'ájna jin ájchesij ti'ij tyi'táj jaatá' a'íjci jime' ti amíncura' pué'een, sulu a'áj jin pu ájchesij ti'ij quee ja'itziitya'aj i amíncura', aj pu'ij jaatá'sij, a'chu ti tyi'táj jaatáhuaviiraj.

⁹ A'áj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' tijn: Tyi'táj siaj huatáhuoosij, Dios pu jamuaatá'sij, ajta tyi'táj siaj huoo a'áj xu jimi jatyoonyij, se-tye'ejtyáto'sixi' jo'tij ja'pueertaj, aj pu'ij i Dios tyajamua'antácuunye'sij.

¹⁰ Ji'nye tipua'aj a'táj tyi'táj jahuaviiraj, a'íi pu ja'ancuriáa'sij, ajta i ti tyi'táj huoo, a'íi pu jatyoonyij, ajta i ti tye'ejtyáto'sixi'in jo'tij ja'pueertaj, Dios pu tya'antácuunye'sij.

¹¹ ¿Nyiquij mua'aj a'yan xáarinyij mu siaj huayóojmua', tipua'aj a'yóoj hue'ej muahuaviiraj, nyiquij cú'cu'uj paatapíjtye'sij,

¹² nusu tyáxcáj paatáhuuítje'sij tipua'aj to'oj muahuaviiraj?

¹³ A'yaa xu mua'aj tyij siajta je'ej pua'aj een i jutzájta', siáamua'reej siaj tyi'táj huo'tá'an i juyójmua' ti jí're'en, ajta a'ájna i ja'muavástara' i ti tajapuá já'sejre', a'íi pu jéetze' jaayí'tin ti'ij huo'tá'an i júuricama'ra' i Dios a'íjma i maj jaatáhuaviiraj.

Mati'ij i Jesús tyi'táj jitzán ujuuá'rij
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Jesús pu tyiyáaru'uj huatamuárij ti tyévi jtzajta' séjria'ca'aj, ajta a'ájna i tyiyáaru' capu jatá'caria'aj ti i tyévi j tyu'taxáj, ti'ij Jesús jaatamuárij, aj pu'ij huatái'riitariaca' ti tyu'taxáj i tyévi j. Majta a'íimaj i tyeítjee a'áj mu jin je'ej tyo'taséj,

¹⁵ majta séecan a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijn:

—A'ájna i Beelzebú i ti tyihua'íjtye' i tyiyáaru'uj, a'íi pu ca'nyíjra'aj jatá'caa a'mújcij mu Jesús ti'ij huo'tamuáritye'en i tyiyáaru'uj.

¹⁶ Majta séecan a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj tyi'táj jin ja'antyimué'tin i Jesús, a'áj mu jin jaatáhuaviiri' ti tyi'táj huo'taséjratye'en mej mij a'íjci jin jáamua'reej ti tajapuá já'ma'can.

¹⁷ Ajta i Jesús pu jamua'reeriaca'aj je'ej maj tyi'mua'ajcaa, a'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaj tijn:

—Mati'ij mana'aj i maj séej i chuéj japua tyi'ijta, tipua'aj jé'ta' muáacĩnyej, aj mu mij huatóonyo'si'tye'ej, mati'ij mij jujĩmua'aj antyúupua'ritye'sij, ajta je'en a'yan cha'taj i tyihua'ch'i'ij tyu'tyú'uunyi'huaj.

¹⁸ A'yaa pu'ij ajta tyi'een i tyiyáaru' jimi, tipua'aj jé'ta' muáacĩnyej, ¿ji'nye tyi'ríj ti'ij á'tyeevi'in i maj jin antyúumua'reej? A'yaa nu

tyajá'mua'ixaaty'e' a'íjci jime' siaj mua'aj a'yan tyí'nyaxaj yee nyaj Beelzebú jitze arányaca'nyej nyej nyij huo'tamuárite'yen i tyiyáaru'uj,

¹⁹ ajta tipua'aj a'yan tyí'eenye', ¿a'tanyíj jitze mua'róoca'nyej mej mij huo'tamuárite'yen i tyiyáaru'uj a'íimaj i maj ja'mua jamuán huaci'ij? A'íi mu mij a'yan tyajamuataaxájta siaj mua'aj siajta ootyá'ítzee.

²⁰ Ji'nye tipua'aj i júuricama'ra' i Dios jitze na'rányaca'nyej nyej nyij huo'tamuárite'yen i tyiyáaru'uj, a'yaa pu huatóomua'aj ti arí a'ájna atyojo're'nyej ja'mua jimi a'náj ti i Dios néijmi'que' tyu'ta'íjtaj.

²¹ 'A'tíj tu'huájca'nyej ti ajta tyámua' tyé'cha'ij i juchi'ij, néijmi'i i ti tyí'ráa' tyámua' pu naa tyí'cha'íiri'huaj.

²² Ajta tipua'aj síij mujo've'me'en ti jéetze' uhuájca'nyej quee a'íjna, a'íi pu'ij jaatyámue'tij, ti'quij néijmi'i tyá'nahue'ran i ti tyí'ijcha'ij.

²³ 'A'íjna i ti quee nyahuüre', a'íi pu nyéjcha'üre', ajta i tiquee tyeétyee tyísiüre'ej nye jimi, a'íi pu huojocuí'naj.

I júuricamej ti je'ej pua'aj een ajtáhua'aj pu huariá'raa

(Mt. 12:43-45)

²⁴ 'Ajta a'yan tíjin:

—A'yaa pu ricij i xiéjnyu'carij ti je'ej pua'aj een, ti'ij iirájra'nyij séej tzajta' i tyévíj, a'íi pu ajo'chá'canya'aj ja'mej ti'ij jáahuooniyj jo'tij ja'huóoso'pe'en, jo'tij jo'huáchij. Ajta ti'ij quee jatyoove'en, a'yaa pu tyí'mua'tyij tíjin: “Nyiche' huaria'ra'nyij i nyichéj jó'nyaj ja'rájraa.”

²⁵ Ti'ij uvé'nyen, a'yaa pu een a'íjna i a'tíj, naa pu een i jutzájta', cuzáa maj moochán uhuaré'icho'taca', néijmi'i pu tyámua' tyí'een.

²⁶ Aj pu'ij a'íjna i xiéjnyu'carij séecan uja'rávi'tij i maj aráahua'puaj ará'asej, i maj majta jéetze' je'ej pua'aj een quee i síij. Mati'ij mij néijmi'i utyárutyj i tyévíj tzajta' mej mij a'úu ja'cháaj muá'ra'nyij. Ajta je'en jéetze' je'ej pua'aj éenye'ej ja'mej a'íjna i tyévíj quee ti'ij aamí' éenye'ej.

I ti jí're'can jime' tyámua'vi'ra'aj

²⁷ Ti'ij Jesús ooj tyi'xáatacaj, síij pu íiti' a'áa jo'tyávaaca'aj hua' tzajta' i tyeétyee. Aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' ca'nyíin jime' tíjin:

—Tyámua' pu tyaatá' a'íjci i íitaj i paj jitzán huanie'huaca', ajta muaaxá'pueeri'.

²⁸ Aj pu'ij Jesús a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—Jéetze' pu tyámua' tyihua'tá'caa a'íjma i maj janamuaj i Dios nyuucaa, majta ja'tzaahuaty'e'.

Tyeétyee mu jaxie'va'ca'aj maj tyi'tíj huaséj ti huápu'i'ij juxie've'

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Jéehua mu i tyeétyee móoche' ajtyáxírisima'aj i Jesús jimi, ajta a'íjna, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tíjin:

—Jéehua mu je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij i tyeétyee iíij maj yan séejre', a'yaa mu tyá'xie've' nyaj tyi'tíj huo'taséjratye'en ti huápu'i'ij juxie've'. Ajta canu tyi'tíj huo'taséjratye'sij, a'íj nu'uj huo'té'exaatye'ej je'ej ti tyáaru'ij i Jonás.

³⁰ Ji'nye a'íi pu i Jonás a'íin pu'éenye'ej i ti huápu'i'ij juxie've' i maj jaaséj i maj Nínive já'chajca'aj, a'yaa nu cha'taj nyana'aj nyáaj a'íin tyi'pué'een i ti huápu'i'ij juxie've' mej mij jaaséj iíij maj huátyeityee.

³¹ A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e, a'ájna xicáara' jitze ti jitzán Dios huá'xijtye'en i tyeítyee, a'ájna i ti aamí' tyi'tyávaaca'aj reíñaj jime' yúutyey pujmua', a'íi pu a'áa jo'tyéechaxij ja'mua jamuán. A'íi pu ajta hua' jitze tyo'ojpuá'ritye'sij tyi'táj jime', ji'nye a'íi pu imuáj mujo'vé'mej ti'ij jáanamuaaj a'íjci i Salomón ti tyámua' metyóomua'riaajca'aj. Nyajta nyáaj, i nyaj yaa huatyéjve i tyeítyee tzajta', jéetze' nu va'cán jin tyi'tyéjvee quee a'ájna i Salomón.

³² Majta i maj Nínive já'chajca'aj, a'yaa mu rinyij a'ájna xicáara' jitze i Dios ti jitzán huá'xijtye'en i tyeítyee. A'íi mu huatyáhuuixi'ij ja'mua jamuán iijij sij huátyeityee, mati'ij mij ja'mua jitze tyo'ojpuá'ritye'sij tyi'táj jime'. A'íimaj mu seequéj tyu'muá'aj mati'ij jáanamuaajri' je'ej ti tyihuo'té'exaaj i Jonás. Nyajta nyáaj jéetze' nu va'cán jin tyi'tyéjvee quee a'ájna i Jonás.

I ti jatatzavi'tye' i tyévi

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ A'ájna i tiéj i maj ja'antyítieeraj, capu a'táj me'yo'tyá'avaataj. Capu ajta xá'rij tzajta' ju'cáchesij. Capu xaa nyu'uj, sulu áan pu imuáj yo'ojchesij ti'ij huo'tyátatzavi'tye'en i maj a'uún jo'tyárutyij.

³⁴ A'yaa pu tyi'huuüre' ajisij ti'ij tiéj ti á'taa a jitze, a'íj pu jin, tipua'aj jí'reenye' ajisij, a'yaa pu éenye'ej ja'mej, cuxáa ti huányeeri'cij néijmi'que' ajitze. Na'rriij quee jí'reenye' ajisij, a'yaa pu een cuxáa ti huática' ajitze.

³⁵ Tyámua' xu'uj mua'aj ti'ij quee óomu'nyij i tiéj ti arí ja'mua jitze séejre'.

³⁶ Tipua'aj a'náj tina'aj á'taacaj mua' jitze, ajta quee a'mui'ijca, néijmi'que' pu huányeeri'cij ja'mej. A'yaa pu tye'mej, ti'ij i tiéj ti ajitze séejre'ej.

Ti'ij Jesús hua' jitze tyo'ojpuá'rij a'íjma i fariseos

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Ti'ij ja'antypuá'rij ti tyihuo'ixaaj, aj pu'ij síij fariseo jaatajé ti tyojo'vá'cua'nyij jo'tij ja'chej, a'áa pu'ij i Jesús jo'mej ti'quij utyájrurij ajta je'en ajtyeeyixij jo'tij méesaj jo'tyéjvee.

³⁸ Ajta a'ájna i fariseo, je'ej pu'ij pua'aj tyo'tóomua'aj, ti'ij jaaséj i Jesús tiqee anomuétya'aj tyu'cuaj je'ej maj tyee'yí'tihua'aj.

³⁹ Aj pu'ij tavástara' a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Mua'aj mu sij fariseos pu'é'een, a'yaa xu tyi'tyetyij sij anóomuejtye mu jumuáca' jitze, ajta quee je'ej jamuá'miteeraste' sij tyámua' huó'uurej nu jutzájta'. A'yaa xu een ti'ij a'táj ti jacáajo'sij jéjre' i váasuj ajta i puláatuj. Maj siajta mua'aj, je'ej xu pua'aj een mu jutzájta', siajta je'ej pua'aj tyi'tyetyeityee a'íjci jime' sij tyihua'nahue', siajta je'ej pua'aj huá'uurej.

⁴⁰ 'Siajta quee tyi'táj mua'reej, a'ájna i ti jaatyátaahuaca' i já'muahue'ra', ¿Nyiquee a'íin ajta jaatyátaahuaca' i ti já'muatzajta' séejre'?

⁴¹ Siata'aj tyihuo'tá'an i maj quee je'ej tyéejviicue' a'íjci i sij tyi'ijcha'ij. A'yaa xu a'íjci jin huárinij, ti'ij tyámua' tye'rájra'nyij ja'mua jimi.

⁴² 'Je'ej pu pua'aj atyojo're'nyesij ja'mua jimi i fariseos sij pu'é'een. A'yaa xu tyi'tá'caa i séej tamuáamuata' anxityej ti jitze ma'can a'íjci i tu'píj, tyi'táj meentaj, siajta a'íjci i tu'píj ti a'yan huatóomua'aj tijin ruda,

siajta néijmi'i ti'ij na'aj pua'máj tyí'xoo i tu'píj. Siajta seríj yo'huá'xij i ti jéetze' juxie've' i Dios jimi, siaj tyámua' huó'uurej i juxa'aj tyeítyee je'ej ti tya'ráanajchi, siajta tyámua' tyéejcha'íj i Dios. Tyámua' pu atyojo're'nyéenyijche' tipua'aj sequée yo'hua'naacajche' siaj ja'rá'astea a'íjci i ti jéetze' juxie've'. Ajta a'yan tyúuxie've' siaj tyu'tá'an a'íjci i séej tamuaamuata' anxityej ti jitze ma'can.

43 'Siata'aj huatóoxaamujritye'en mua'aj, mu siaj fariseos pué'een, jéehua xu jaxie've' ti tyi'tíj jamuáaci'tyij siaj sij oorá'sej ipuárij japua jo'maj já'ra'sacaa i huásij i tye'yúuj tzajta'. Ajta jamua'ráanajchij maj i tyeítyee jamuaatatyójtje'en tzáahuatyí'ra'aj jime' jo'maj tyaja'tóotimej.

44 'Siata'aj huatóoxaamujritye'en, ji'nye a'yaa xu een ti'ij jo'maj huaja'vá'naamua i muí'chítje'e. Majta i tyeítyee i maj japuan huahuíistici'ij, camu jamua'reej yee a'tyán mu ava'námi'huajmee.

45 Ti'ij ij síij ti tyí'mua'taj i yu'xarij jitze, Moisés ti jo'yú'xaca', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Maestro, je'ej pua'aj paj tyihuá'xaj a'íjma i fariseos, a'íj paj jin pajta je'ej pua'aj tyí'tajee ityájma.

46 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Siajta mua'aj, mu siaj tyí'mua'taj i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', je'ej pu pua'aj tye'mej ja'mua jimi. A'yaa xu tyihuá'íjtye' i tyeítyee a'íjci i ti huápuí'ij tyési', siajta huá'íjtye' mej mij i tyeítyee a'íjci jin a'yan huárinyij, siajta mua'aj caxu tyi'tíj jin a'yan ricij.

47 'Je'ej pu pua'aj tye'mej ja'mua jimi, ji'nye mua'aj xu ja'ajta'huaj i maj tzajta' huo'tyátoosij a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj, a'íjma maj huo'cuij i já'muahuasimua'ci'ij.

48 A'íj pu jin a'yan tyé'miteere' tijin jamua'ránajchaca' je'ej maj huó'ruuj i já'muahuasimua'ci'ij, ji'nye a'íj mu huo'cuij a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj, siajta mua'aj ja'ajta'huaj jo'maj huaja'vá'naj.

49 'A'íj pu jin i Dios jumua'tzúra'aj jin a'yan tyu'taxájtaca' tijin: “Nyahuo'ta'ityij hua' jimi i tyeítyee séecan maj nye jitze ma'can tyí'xaj, nyajta séecan i nyaj hua'antyíhuoj mej mij nyahuíria'aj. Je'cácaa mu cui'nyij a'íjma i tyeítyee, majta séecan je'ej pua'aj uurej.”

50 A'íj pu jin i Dios a'íjma jitze tyí'pua'ritye'en íjij maj huátjeityee a'íjci jime', mati'ij mana'aj pua'máj huácuij i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, mati'ij pua'máj huácuij ti'ij na'aj tyu'séjrej i cháanacaj,

51 ti'ij na'aj i Abel ti huamuí' ajta a'íjna i Zacarías, i maj jaajé'caj je'ta' jo'tij jo'tyéjvee a'íjna i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, ajta i tye'yúuj ti ja've'nyee. A'íj pu jin i Dios a'íjma jitze tyí'pua'ritye'en íjij maj huátjeityee.

52 'Je'ej pu pua'aj tye'mej ja'mua jimi mu siaj tyí'mua'taj i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca'. Ji'nye mua'aj xu jujímua'aj jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyá'xie've' i Dios, siajta quee a'yan huaríj je'ej ti i Dios tyá'xie've'. Caxu siajta hua'té'caa mej mij séecan jáamua'tyij je'ej ti tyí'een i Dios jimi.

53 Ti'ij Jesús iirájraa, a'íjma i fariseos, majta i maj tyí'mua'taj i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', a'íj mu jéehua huatanyinyu'cacuca', majta je'en huatyóohuij maj jáa'itziitye'en jéehua metye'íhuo'raj,

54 mej mij jájtyoonyij i ti jin eerá'itzen, a'íjci jime' je'ej ti a'ín tyu'taxájtaj.

12

Tɨpua'aj a'tɨj hue'tzij jin jusejrataj

¹ Majta a'ɨmaj i tyeítýee, jéehua mu ajtyáxiiriaca', a'yaa mu ará'axcaa a'chu hua'puaj v'ra'aj nusu huéecaj v'ra'aj, a'ɨj mu jin huápu'ɨj á'cataca'aj. Ajta a'ɨjna i Jesús, a'ɨi pu anaquéej tyihua'tyixáaty'a'ajraa a'ɨijma i maj jamuán huacɨj a'yan tɨjin:

—Tyámua' xu'uj mua'aj a'ɨijma jimi i fariseos i maj ja'najchitye' i páan jitze, a'ɨmaj mu huá'cuanamuaj i tyeítýee.

² Ji'nye tyi'tɨj maj mua'reej i tyeítýee avíitzi jime' a'ɨi pu mua'reeri'huan, ajta tyi'tɨj maj avaataca'aj a'ɨi pu huataséjre'sij.

³ A'yaa pu'ɨj a'ɨjci i paj jaataxájtaca' t'íca'riste', a'ɨi pu huatánamuajre'ej tújca'rij tzajta', ajta a'ɨjna i paj jaataxájtaca' xájtari' u chi'táj, Dios pu jaataxájtaj ca'nyíin jime' a'ájna i chi'ɨj japua.

*A'tanyɨj a'yan tyúuxie've' tyaj jatzɨinya'aj**(Mt. 10:28-31)*

⁴ A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' mu siaj nya' amíincustyamua' pué'een, caxu huá'tziinye'ej a'ɨijma i maj jaayí'tin maj jaajé'caj i siaj jatýáhue'ra', ji'nye camu jaayí'tin maj jo'puá'ritye'en i ja'mua júuricamej.

⁵ Nyajta nyáaj nu jamuaaté'exaaty'e'ej a'tɨj siaj tziinye'ej, a'ɨj xu tziinye'ej a'ɨjci i ti jaayí'tin ti jaajé'caj i siaj jatýáhue'ra', ti ajta jaayí'tin ti a'áa yóorieenyij i ja'mua júuricamej i tiéj jitze tiquee a'náj já'mui'nyij. A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tɨjin: siata'aj a'ɨj huátziinye'en.

⁶ Caxu je'ej tyityóomua'ajcaj. ¿Nyí mequee a'yan tyí'najchitaj a'chu hua'puaj meeru' anxávicaa jime' i pína'see? Camu jéehua tyá'najchij i pína'see, ajta i Dios capu huojo'hua'naj.

⁷ Ajta ja'mua jime', Dios pu jamua'reej a'chu ti sɨj ajta sɨj ava'cipuaj, a'ɨi pu arí jaatyé'itej. A'ɨj xu jin quee tyí'tziinye'ej, ji'nye mua'aj xu jéetze' jitzán juxie've' mequee i pína'see.

*I maj ja'xaj a'ɨjci i Jesús i tyeítýee tzajta'**(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e', a'tɨj tina'aj ti a'yan tyu'taxáj i tyeítýee tza-jta' ti nyéetzij ná'tzaahuaty'e', nyáaj i nyaj nyajta tyévij jitze huanie'huaca', a'yaa nu nyajta tyaataxájta a'ɨijma jimi i maj tajapuá tyí'huüre' i Dios jimi,

⁹ ajta a'ɨjna i ti naatyáhue'taj a'ɨijma jimi i tyeítýee, a'yaa nu cha'taj tyaataxájta a'ɨijma jimi i maj tyí'huüre' i Dios jimi tɨjin canu jamua'tyej.

¹⁰ Dios pu tyihuo'tú'uunyi'raj a'ɨijma i maj je'ej pua'aj tyí'nyaxaj nyéetzij i nyaj nyajta tyévij jitze huanie'huaca', ajta capu a'náj tyi-huo'tú'uunyi'raj a'ɨmaj i maj je'ej pua'aj tyaataxáj i júuricama'ra' i Dios.

¹¹ Mat'ɨj jamuá'anvítɨj a'ɨijma jimi i maj tyeyúuj tzajta' tyí'ijta, nusu a'ɨijma jimi i maj tyi'tɨj jin antyúumua'reej, caxu je'ej tyityóomua'ajcaj je'ej siaj tyityeéonaj nusu je'ej siaj tyu'taxájtaj,

¹² ji'nye ti'ɨj jamuáaci'tyij siaj tyu'taxáj, a'ɨi pu i júuricama'ra' i Dios tyaja'muamua'tyen je'ej siaj ye'ej tyu'taxájtaj.

*A'ɨjci jime' i ti tyí'ijcha'ɨj a'ɨjna i chíjtyaanyi'*¹³ Sɨj ti hua' tzajta' ajo'tyávaaca'aj, a'yaa pu tyaaté'exaa i Jesús tɨjin:

—Maestro, pata'aj jaaté'exaaty'e'en i nye'ihuáara' ti tyinaatá'an a'ɨjci i ti nyéetzij tyí'nyaci'puaj.

14 Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—¿A'tanyij tyina'antyaarujtyej juées jime' nyej nyij nyáaj tyu'xá'pui'intare'en ja'mua jimi?

15 Ajta a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Tyámua' xu'uj mua'aj, siaj sij quee huápu'i'ij tyí'nyacua'tzaj siaj jéehua tyu'cha'íttime'nyij, ji'nye tìpua'aj a'tíj jéehua tyi'tíj tyícha'íj, capu tyi'tíj je'ej tyeyáhuüre'ej ti'ij quee che' tyi'tíj je'ej ja'uurej.

16 Tì'ij ij séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaaaj a'yan tijin:

—A'áa pu ja'hua' chújtyaanyi' já'chajca'aj, chuéj pu tyícha'íica'aj ti japuan tyi'huastyaa, tyámua' pu jéehua tyú'ciityej.

17 Tì'ij ij a'yan tyi'riá'mua'aj tijin: “¿Ji'nye náarinyij? Capu che' ma' jáai'rij jó'nyaj je'ej yó'uurej i ti huáciiriaca'.”

18 Aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' tijin: “Nu'ríj jamua'reej je'ej nyaj huárinyij. Nyetyu'tyú'uuna i tyí'nyechoorij matij tyu'váatimee, nyajta je'en séecan ájtaahuaxi'sij ti jéetze' viváajma'aj já'ra'nyij, nyati'ij nyij a'úun ju'tyá'toosij i ti tyú'ciiriaca', nyajta néijmi' i nyaj tyi'ijcha'ij.

19 Nyajta je'en a'yan tyu'taxájtaj i nyatzájtaj tijin: Nu'ríj néijmi' i tyi'ijcha'ij, tyámua' pu tyé'tyeeren ti tyámua' tyinaatyáhuüre'sij, nu'ríj nyaj huányaso'pe'en, nyiche' tyi'cua'ajcaj, nyajta ya'caj, nyajta huányetyamua've'en.”

20 Ajta i Dios pu a'yan tyaaté'exaa tijin: “Muáaj mu paj quee ma'úumua'rej, ijíj tíca' paj mu'nyij, ¿a'tanyij tyi'ci'tyij a'íjna i paj tyámua' tyú'ruuj?”

21 A'yaa pu tye'mej a'íjima jimi i maj jaxie've' maj jéehua tyi'ijcha'íj, ajta camu tyi'tíj tyí'cha'íj i Dios jimi.

Dios pu huá'cha'ij i juyójmua'

(Mt. 6:25-34)

22 Tì'quij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjima i maj jamuán huacíj tijin:

—Caxu a'íjci jin tyi'mua'ajcaj je'ej siaj tyi'cua'nyij, nusu je'ej siaj tyi'tyee'en, na'ríj tyi'tíj siaj cáanarij tyu'tyóochejtye'sij.

23 Jéetze' pu i ja'mua júuricamej juxie've' quee i cue'ráj, ajta jéetze' juxie've' i ja'muatyévíj quee i siaj tyi'tyóoche'tyee.

24 Cási' siahuo'séj mu cua'tzáaj, camu tyi'huastyaa, camu majta tyi'tza'nacaa, camu tyichí' i maj tzajta' tyámua' yó'uurej i maj meríj jájsii, capu je'ej óoche' pu i Dios tyihuá'cue'tyiej. Siajta mua'aj jéetze' xu jimi juxie've' i Dios mequee i cua'tzáaj.

25 ¿A'tanyij jaayí'tin ti jéetze' á'tyeevi'in ti júurij já'ra'nyij a'íjci jime' ti jéehua tyúumua'tziitye'?

26 Tìpua'aj sequée jaayí'tihua'an siaj a'yan huárinyij, ¿ji'nye een jime' sij tyi'mua'tzej a'íjci jime' i ti tyá'itzeere'?

27 'Cási' setyu'séj mu xúuxu'uj je'ej ti tyi'huase', capu tyi'muijhuacaa capu ajta tyi'itzacaa. Ajta jéetze' pu naa huasérin quee i Salomón i ti tyi'tyávaaca'aj rey jime', capu a'náj a'yan tyu'yóochejtyej tyi'tíj jime' ti naa huasérin ti'ij mu xúuxu'uj.

28 Tìpua'aj i Dios tyámua' tyé'cha'ij i xúuxu'uj ti a'áa já'huase' a'itzítaj, ajta yaa ariá'pua'aj mu jaaré'vejchi, mati'ij mij jaatyáteeraj, jéetze' pu'ij mua'ajmaj tyajamuaatá'sij i siaj tyu'tyóochejtye'en, mua'aj mu siaj quee tyá'tzaahuatye'.

²⁹ A'íj pu jin caxu je'ej tyityóomuajtyej a'íjci jime' tyi'tíj siaj cua'nyij, nusu je'ej siaj tyí'tyeye'en.

³⁰ Ji'nye néijmi'i mati'ij mana'aj pua'máj yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'yaa mu a'íjci jin tyí'mua'tzej, siajta mua'aj xu tyivástara' tajapuá ti já'sejre', a'íi pu arí jamua'reej tyi'tíj ti jamuá'itziitye'.

³¹ Jéetze' xu jáahuonyij i Dios ti jin tyí'ijta, aj xu sij néijmi'i tya'ancuriáa'sij i ti tyajamuá'itziitye'.

Ti jéehua tyejé'sejre' i tajapuá ti huápu'ij tyí'huüre'
(Mt. 6:19-21)

³² Nyeteétyeristyamua', caxu tyi'ziinye'ej tyij siajta cii siana'aj ará'asej, a'ijna i siaj jajvástara' a'íi pu jamuaatá'sij siaj utyájrutyey jo'tíj a'íin tyejé'ijtaj.

³³ Siata'aj tyú'toonyij i siaj tyí'ijcha'ij siajta tyihuo'riáan i maj quee je'ej tyéejviicue', aj xu sij tajapuá jéehua tyajá'ajsiire'sij i ti tyajamuaatyáhuüre'sij, a'yaa pu éenye'ej ja'mej ti'ij áto'rij tiquee a'náj huatyápa'naj, ajta jo'maj quee a'náj jo'tyarutyij i náhua'rij, majta quee a'náj yo'riésij i cirimíisee.

³⁴ Ji'nye jo'tíj tyi'tíj jamuaja'ajcha'íire' a'áa pu ajta ja'séeria'aj ja'mej i ja'muaxiéjnyu'caa.

Tyiche' tyámua' eenye' tyajta tyámua' metyityoonyéjnye'rij

³⁵ 'Tyámua' xu huó'uurej siaj sij tyu'tyáhuüre'en, síoche' atanyéjnye'rij ti'ij a'tíj ti antyitátzave'.

³⁶ A'yaa xu éenye'ej xá'ju'un mati'ij i maj tyí'huüre' a'tíj jimi ti a'áa jo'mej jo'maj tyeje'ye'estej a'íjci jime' i ti síj huatyényeíichij, majta a'íimaj i maj tyí'huüre' móoche' mu tyi'chó've'ej muá'ju'un a'tzáaj ti uvé'nyesij a'ijna i ti tyihua'íjtye', mej mij jiye'tzín tya'antácuunye' ti'ij a'íin tye'ejtyáto'sixi'in i puéertaj jitze.

³⁷ Tyámua' pu tyihuo'tyáhuüre'sij a'íjma i maj tyí'huüre' ti'ij huo'séj i maj jacho've' a'tzáaj ti uvé'nyesij a'ijna i ti tyihua'íjtye'. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', a'ijna i ti tyihua'íjtye', a'íi pu tyámua' ju'uurej ti'ij huo'tyáhuüre'en, ajta huo'ta'íjtye'sij maj ajtyáara'asej i méesaj jitze, ti'ij tyihuo'cue'tyej.

³⁸ Tyámua' pu tyihuo'tyáhuüre'sij a'íjma i maj tyí'huüre' tipua'aj móoj jacho'va'aj, a'tzáaj ti uvé'nyesij a'ijna i ti tyihua'íjtye', tipua'aj jé'ta' tíca' uvé'nyej nusu tapuá'risimacaj.

³⁹ A'yaa xu mua'aj tyá'mua'reeriaj tíjin, a'ijna i ti tyichí', tipua'aj jamua'reeriaj a'tzáaj ti ará'íixaj i náhua'rij, capu jaatá'sij ti aná'astij ti'ij tyu'náhua'an.

⁴⁰ Siajta mua'aj, tyámua' xu sij siajta huó'uurej, ji'nye nyáaj, i nyaj nyajta tyévij jitze huanie'huaca', aj nu uvé'nyesij siati'ij pua'aj quee pu tyamuamua're'.

I maj tyí'huüre' a'íimaj i maj hua'puaj
(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Pedro pu a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—Tavástara', ¿nyij ityájma pana'aj putyí'tajee a'íjci jime' i nyúucarij ca' néijmi'caa paj putyí'jee?

⁴² Tavástara' pu a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—¿A'tanyij pué'een a'íjna i ti tyí'huiire', ti ajta tyámua' metyóomua'rej, ti ajta quee a'náj tyí'tíj jin ootyá'itzee? Ajta a'íjna i ti tyé'ijtye', a'íi pu tyé'cha'íiraste'en ti'ij a'íjci jin antyúumua'reerij a'íijma i séecan i maj majta tyí'huiire', a'íi pu tyihuá'cue'tyej a'tzáaj maj pua'aj tyí'cua'caa.

⁴³ Tyámua' pu tye'mej a'íjci jimi i ti tyí'huiire' ti'ij uvé'nyej a'íjna i ti tyé'ijtye', ajta je'en jáatyooniyij a'yan rijcaj je'ej ti tyaata'íj.

⁴⁴ Je'can jime' nu a'yan tyajá'mua'ixaatye', néijmi'i pu tyé'cha'íiraste'en a'chu ti tyí'tíj tyícha'íij a'íjna i ti tyé'ijtye'.

⁴⁵ Ajta tipua'aj a'íjna i ti tyí'huiire' a'yan tyí'mua'ajcaj yee mu pu ja' je'tyeeren a'íjna i ti tyináacha'íiraj, ajta quee íiya'taj uvé'nyesij, aj pu'ij huatyóochesij ti huo'tyávaxi'in a'íijma i maj tyí'huiire', i maj tyétyacaa ajta i maj úucaa, ajta pu huatyóochesij ti tyú'cua'nyij, ajta ti nahuáj ucáaye'en ti'ij ij huatyátahueesij,

⁴⁶ ajta a'íjna i ti tyé'ijtye', a'íi pu uvé'nyesij a'náj tipua'aj quee jacho've', ajta a'tzáaj tipua'aj quee putyamua'riáacaj, aj pu'ij jéehua puéjtzij jaatá'sij, a'yaa pu cha'taj na'aj tyá'ci'tyij ti'ij a'íijma i maj ootyá'itzeerej i Dios jimi.

⁴⁷ A'íjna i ti tyí'huiire' ti jamua'reej je'ej ti tyá'xie've' a'íjna i ti tyé'ijtye', ajta quee tyámua' eenye'en, nusu quee a'yan rijcaj je'ej ti tyá'xie've' i ti tyé'ijtye', jéehua pu'ij javeenyij a'íjna i ti tyé'ijtye'.

⁴⁸ Ajta a'íjna i ti tyí'huiire' ti quee jamua'reej je'ej ti tyá'xie've' i ti tyé'ijtye', cá pu'uj tye're'vesij tipua'aj je'ej pua'aj huárinij. A'tíj maj jéehua tyu'tá', jéehua mu majta tyaatáhuaviiraj, ajta a'tíj maj jéetze' jitzán tyí'ca'nyej jéehua mu majta tyaatáhuaviiraj.

Maj jé'ta' huacíj a'íjci jime' i Jesús
(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ A'íj nu jin mu jo've'mej nyej nyij puéjtzij huo'tá'an a'íijma i maj je'ej pua'aj ricij íiyan i cháanacaj japua. Ajta a'yaa pu tyina'raanajchi ti arí huatyóochenyij.

⁵⁰ A'yaa pu nyéetzij tyí'nyaci'tyij nyaj jéehua jajpuéetzij na'mej, jéehua pu je'ej pua'aj nya'aj ja'mej 'asta na'aj quee néijmi'i tye'entyipua'rej.

⁵¹ ¿Nyij a'yan tyajamuá'miteeraste' nyaj a'íjci jin mujo've'mej mej mij tyámua' tyí'tyechajcaj íiyan i cháanacaj japua? A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tíjin canu, sulu mej mij jé'ta' huáciinyej.

⁵² Ajta ijíij ti yujo'que'tíj ja'mej, i maj anxáviij i tyeítyee i maj sequée mana'aj aja'chej, a'íi mu jé'ta' ootajú', a'íimaj i maj huéicaj, a'íi mu hua'aj jaaxiejvi'raj i maj hua'puaj, majta i maj hua'puaj, a'yaa mu cha'taj tyihua'aj jaaxiejvi'raj i maj huéicaj.

⁵³ A'íi pu i yo'puáara'an jajaaxiéevi'raj ja'mej i juyój, ajta i yójra' a'yaa pu cha'taj na'aj tya'jaaxiéevi'raj ja'mej i jutáataj, ajta i náanajra', a'yaa pu cha'taj tya'jaaxiéevi'raj ja'mej i juyój ti íitaj, ajta a'íjna i yójra' ti íiti', a'íi pu ajta jajaxiéevi'raj ja'mej i junáanaj. Ajta i mu'nyáara' i ti íiti' i ti ucarij, a'íi pu ajta jajaaxiéevi'raj ja'mej i jumu' ti íiti', ajta a'íjna i mu'nyáara' ti íjmue'esti', a'íi pu ajta jajaaxiéevi'raj ja'mej i jumu' ti ucarij.

I maj jin jáamua'reej tyí'tíj i xicáara' jitze puty'ricij
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Jesús pu ajta a'yan tyihuo'té'exaaj i tyeítyee tíjin:

—Siatí'ij i jéetirij huaséj ti eejnyéj yancij pujmua', a'yaa xu tyí'xaxa'aj tijin mu'rij huatyéviij, ajta a'yan tye'mej.

⁵⁵ Na'ríij tipua'aj huatá'acarej ti yúutyey pujmua' je'tanyéj, a'yaa xu tyí'xaxa'aj tijin huáxicaj pu ja'mej, ajta a'yan tye'mej.

⁵⁶ Mua'aj mu siaj quee ma'umuámua're', mua'aj xu jaayí'tin je'ej siaj ye'ej tyu'taxáj je'ej ti tyi'tíj rinyij i jútye', nusu íyan i cháanacaj japua, ¿ji'nye siaj sij quee jaayí'tin siaj jaataxáj je'ej ti tyi'tíj rinyij ja'mua jimi a'íjci xicáara' jítze?

Siaj tyámua' huárinij a'íjma jimi i maj jamuájcha'íire'
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿Ji'nye pequee asíj a'jimi já'xa'pui'intare' je'ej ti tyi'tíj tyi'tyéevijtij?

⁵⁸ Tipua'aj a'tíj tyi'tíj ajitze huapua'aritye'en, pata'aj jaatáhuavij siaj jaaxá'pui'intare'en, na'ríij quee a'íj pu muá'vi'tin i juéesij jimi, ti'quij i juées muéetzij tyu'tátuiire'sij a'íjci jimi i arósee, majta a'íimaj i arósee, a'íj mu mue'tyánasij.

⁵⁹ A'yaa nu tyí'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', camu mui'rátosij 'asta pana'aj quee tyu'nájchij néijmi'i a'chu maj muajjive'.

13

Ti jéehua juxie've' ti a'tíj seequéj tyú'mua'tyij

¹ A'ájna séecan mu aje're'nyej i Jesús jimi, mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa a'íjci jime' i maj i Galileea já'chajca'aj, Piláato ti huo'cuij mati'ij móoj cánya'xii mu'veeritacaj.

² Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi a'yan setyi'mua'tzej mua'aj yee a'íj mu jin huo'cuij i tyéyacaaj maj jéetze' je'ej pua'aj tyí'tyetyeítyeristaca'aj mequee i séecan i maj majta a'áa jo'cháatíma'caa a Galileea?

³ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tiquee a'yan tyi'ja'yájna, ajta tipua'aj mua'aj sequée ja'antzaahuatye'en i Dios, mua'aj xu siajta antyipua'rij.

⁴ Arí a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan aráhueeicaj ará'asej, i ti hua' japua rájve tyi'tíj ti ájtyeej a'áa ti jo'tyávaaca'aj a'ájna a Siloé, ¿nyij a'yan setyi'mua'tzej mua'aj a'íjma jimi maj jéetze' je'ej pua'aj tyí'tyetyeítyeristaca'aj mequee i séecan i maj Jerusalén huacháatimee?

⁵ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tijin: capu a'yan tyi'ja'yájna, ajta tipua'aj mua'aj sequée seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi, mua'aj xu siajta antyipua'rij.

I xápua' ti quee a'náj taca'

⁶ Ti'quij séej nyúucarij jin tyihuo'ta'ítiiri' a'yan tijin:

—A'tíj pu xápua' ta'ítyei'ca'aj, a'áa pu ye'tyáhuui jo'tij úuvaj jo'váatimee, ti'quij uyo'tyéesej tipua'aj arí taca'aj, ajta capu taca'ca'aj.

⁷ Ti'quij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i ti a'áa tyí'cha'íica'aj tijin: “Nu'rij huéecaj nyinyi'ra'aj á'tyeej nyaj jatyésise' tipua'aj arí taca'aj, ajta capu taca'ca'aj. Pata'aj je'ejvéjchej, ji'nye a'múu metyi'távaacaj, ti quee tyi'tíj huíire'.”

⁸ Ajta a'ájna i ti tyí'cha'íica'aj, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: “Nyavástara', che' ooj matávaacaj séej nyinyi'ra'aj. Nyáaj nu ja'ta'íjche'sij, nyajta tyi'tíj ataráastira'aj chuéj jamuán.

9 Tipua'aj ju'síj huatatáca'an, che' a'yan metyi'távaacaj, na'ríj quee huatáca'an, aj pej pij jaata'íjta maj je'ejvéjchej."

Jesús pu íitaj tyú'huaaj a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii

10 Ti'íj a'ájna putyí'rijcaj i xicáara' maj jitzán juso'pii, Jesús pu tyihua'mua'tyajca'aj u tyejúuj tzejta',

11 síj pu íiti' a'úun jo'tyávaaca'aj, pu'ríj tamuáamuata' japuan arahuéecaj nyinyi'ra'aj tyoomá'ca'aj ti tyí'cui' a'íjci jime' tyiyáaru' ti tzejta' séejre', antyúutipusitye' a'ájna i íiti', capu i'riitaca'aj ti huatyóoje'yey.

12 Ti'íj Jesús jaaséj, aj pu'íj jaatajé ti jimí ave'r'ényej, a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Íiti', nu'ríj tyimuacáa'ri'ri' i paj jin tyí'cui'.

13 Ti'íj ij ja'ajtamuaríej, aj pu'íj a'ájna i íiti' huatyóoje'yaca', ajta tyaatatyójtzi'rej i Dios.

14 Ajta a'ájna i ti tyí'íjta i tyejúuj tzejta', a'íi pu huatanyú'caca', ji'nye Jesús pu tyáahuaj a'ájna xicáara' jitze mati'íj pua'aj juso'pii, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj a'íjma i tyeityee tíjin:

—Arájseej xicáj pu ará'asej i maj jitzán tyí'muijhuacaa, siata'aj mujo'vá'ju'un siata'aj a'ájna tyí'huóohuaaty'e'en, caxu mujo'vá'ci'ca'an a'ájna xicáara' i maj jitzán juso'pii.

15 Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—Mu siaj quee tyámua' tyí'huiire' i Dios jimí, ¿nyij sequée hue'ejxiixij i juya'muáj, tipua'aj púuyej, na'ríj púuru' siaj sij uhuojo'veí'tye'en a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii?

16 Arí a'mújna mu íiti', a'múu pu jitzán eeráanyej a'íjci i Abraham, ajta pu'ríj tamuáamuata' japuan aráhuéecaj nyinyi'ra'aj tyooméj ti i tyiyáaru' jaatyáaji'quej cui'nyi'ra'aj jime'. ¿Nyij quee a'yan tyi'tyéevijtij nyaj tyáahuatye'en a'íjci jime' i ti tyí'cui'?

17 Ti'íj a'yan tyu'taxájtaca', a'íimaj i maj jájcha'íiria'ca'aj a'íjci i Jesús, tyámua' mu tyityaatóotyevi'ri' jimí, ajta séecan i tyeityee, tyámua' pu huo'tá'aj je'ej ti tyí'tíj huaríj ti huápu'i'íj juxie've'.

A'íjci jime' i mostáasaj ti atyájatze'

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

18 Aj pu'íj i Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjin:

—¿Tyi'tanyí jin i'ríj nyaj jaataxáj je'ej ti een jo'tíj i Dios tyejé'íjtaj, ajta tyi'tanyí a'yan huasé'rin?

19 A'yaa pu huasé'rin ti'íj tyi'tíj mostáasaj jatze', ti a'tíj jaahuástej jo'tíj tyajáhuastee, ti'quij ajnyéj a'ájna i jatzíj, ajta je'en huahuásej, ti'íj ij a'yan uhuatí'tíj ja'raa ti'íj ciyéj. Majta i pína'see mu aje'r'ényej, mej mij a'aan jo'tyáara'sej i ciyáara' jitze.

A'íjci jime' i levaduuraaj i maj jajnájchi i aríinaj

(Mt. 13:33)

20 A'yaa pu ajta tyu'taxájtaca' i Jesús tíjin:

—¿Ji'nye huasé'rin i ti jin i Dios tyí'íjta?

21 A'yaa pu een ti'íj a'ájna i levaduuraaj íiti' ti jajnájchi i aríinaj huéecaj mediidaj ti ará'asej, ajta a'ájna i levaduuraaj, a'íi pu néijmi'i tynáxcáj i cuéjtíj.

A'íjci jime' i puéertaj ti cfi antayóhuaj
(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Ti'ij Jesús a'áa joomá'caj i juyéj jitze Jerusalén ti jó'nyaa, jo'tij na'aj ti jo're'nyinyiica'aj, ti huachájtaj'tajmee, na'ríij a' imuáj maj huacháatimee, a'íjma pu tyí'mua'tyahua'aj.

²³ Síij pu a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Tavástara', ¿nyij cfi mana'aj ará'asej i Dios ti hua' japua huatányuusij? Ajta a'íjna i Jesús a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

²⁴ —Siata'aj huatyóoca'nyej siaj sij a'áa jo'tyájrutyej jo'tij ja'puertaj ti cfi antayóhuaj, ji'nye a'yaa nu tyajá'mua'íxaatye' tijin mue'tij mu jaxie'va'aj muá'ju'un maj utyájrutyej, ajta camu pújoorej.

²⁵ Ti'ij i ti aja'chej ájchenyij, ajta je'en tye'tyáanaaj jo'tij ja'puertaj, siajta mua'aj a'áa xu pua'quéj huatyu'uj xá'ju'un, siajta tye'ejtyáto'sixi'ij i puéertaj jitze, a'yaa xu tyaatájeevij tijin: “Tavástara', tyita'antácuunye'.” Ajta a'yaa pu tyajamuaaté'exaatye'sij tijin: “Canu já'muamujtye a'tyán siaj pué'een, nyajta quee jamua'reej jo'siaj ja'rácij.”

²⁶ Siajta mua'aj, a'yaa xu tyu'taxájtaj tijin: “Ityáj tu ajamuán tyú'cuua, tyajta ajamuán hua'íj, pajta muáaj tyí'tamua'tyahua'aj jo'tij i juyéj joonyáatimee.”

²⁷ Ajta a'íi pu a'yan tyajamuaaté'exaatye'sij tijin: “Canu jamua'reej jo'siaj já'ma'can. Xa'ajtáciinyij nye jimí mua'aj mu siaj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee.”

²⁸ A'íj xu sij jin juyiinyaj xá'ju'un siajta huatóoxaamujritye'ej, siati'ij a'íj hua'sej i Abraham, siajta i Isaac, siajta i Jacob, siajta néijmi'caa i Dios jitze ma'can maj tyí'xajta'ca'aj, siajta mua'aj a'áa xu jéjre' jo'tya'úuj xá'ju'un.

²⁹ Ji'nye séecan mu aje're'nyesij mej mij oorá'sej jo'tij méesaj jo'tyéjvee mej mij tyú'cuu'nyij a'ájna i Dios ti já'sejre'. Siajta mua'aj aa xu pua'quéj jo'tyú'uu xá'ju'un.

³⁰ Ajta je'en ijíij maj uvé'tyajtij, a'íi mu anáatya'aj muá'ju'un, ajta i maj ijíij anáatyij, a'íi mu uvé'tyajtirij.

Ti'ij Jesús huóoyiinyaca' ti'ij aja'rányeeriaca' a Jerusalén
(Mt. 23:37-39)

³¹ Ti'ij Jesús oochán jaatapuá'citaj ti tyihuá'íxaatya'ca'aj i tyeityee, aj mu mij séecan jimí aje're'nyej, a'íi mu pué'eenye'ej i fariseos, a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj tyíchenyij a'yájna, ji'nye Herodes pu muaje'catamui'ij.

³² Aj pu'ij Jesús a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Siata'aj a'áa jó'ju' a'íjci jimí i Herodes, siata'aj a'yan tyaaté'exaatye'en tijin ijíij nyajta ariá'pua'aj nu huo'tamuáritye'ej a'íimaj i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' séejre' i tyeityee, nyajta tyihuá'huaatye'en i maj tyí'cucui', nyajta áatijmua' tye'entyínyaci'piire'ej.

³³ A'yaa pu tyúuxie've' nyaj nyooj huame'en ijíij, nyajta ariá'pua'aj, nyajta áatijmua', ji'nye capu a'yan tyí'tyéevijtij ti huámui'nyij a'yájna pua'quéj Jerusalén síij ti Dios jitze ma'can tyí'xaxa'aj.

³⁴ 'Mua'aj mu sij Jerusalén ja'chej, mu siaj Jerusalén já'ma'can, mua'aj xu huá'cui'caa a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'aj, siajta hua'to'xaxaa tyetyéj jime' a'íjma i Dios ti uhuojo'ta'ityaca' ja'mua jimí. Mue'tij nu a'yan tyá'xie'va'ca'aj nyaj huá'ajsiire'en i já'muayojmua' nyej

nyij huó'cha'iin a'yájna ti'ij tyacuáarie' ti huá'cha'ij i juyójmua', ti hue'cánaamuaj i ju' anáj jime'. Siajta mua'aj, caxu a'yan tyá'xie've'.

³⁵ Cási' xaaséj, nu'ríj majamúhua'xij mua'ajmaj mu siaj Jerusalén ja'chej, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', caxu che' nyeséejran 'asta na'aj quee atyojo're'nyej a'ájna xicáara' jitze siati'ij a'yan tyu'taxájtaj yee tyiche' tyámua' tyeetyátoonyij a'íjci i ti maja've'mej nyúucaria'ra' jitze i tavástara'.

14

Ti'ij Jesús tyáahuaj a'íjci i a'tíj ti huatyáaja

¹ A'yaa pu tyu'ríj ti a'ájna putyl'rijcaj i xicáara' maj jitzán juso'pii, Jesús pu a'áa ja'rá'aj jo'tíj ja'chej sáij i fariseo ti va'cán jin tyi'tyéjvee, ti'ij jamuán tyú'cua'nyij, majta i tyeítýee, jéehua mu ja'eeva'ca'aj a'íjci i Jesús.

² Sáij pu ajta avéjri' huatyávaaca'aj i Jesús jimi, tyl'cui' a'íjna i a'tíj, néijmi'que' pu huatyáaja.

³ Ajta a'íjna i Jesús, a'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' i fariseos, ajta a'íjma i maj tyúumua'týej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca' tíjin:

—¿Nyij je'ej tyi'rij nyaj tyáahuaatye'en a'íjci xicáara' tyaj jitzán taso'pii, ca' quee?

⁴ Majta a'íjmaj camu che' huatanyúj, ajta i Jesús, a'íi pu ja'ajtamuariej a'íjci ti tyl'cui', ajta tyáahuaj, aj pu'ij jaata'ityaca' ti jó'ra'nyij juxáahuaj.

⁵ Ti'ij ij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjin:

—¿Nyiquee i'ríj ti a'tíj a'yan huárinyij a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán juso'pii? Tipua'aj púuru' atyéjvetyij jo'tíj ja'tyácun, na'ríij púuyej atyéjvetyij, ¿nyi pequee jiye'tzín je'tajásij jo'tíj ja'tyéjve'?

⁶ Majta a'íjma camu je'ej tyityaatanyúj.

A'íjci jime' maj huo'tajé maj utyojo'vá'mua'riive'en jo'tíj a'tíj jo'tyényeichij

⁷ Ti'quij Jesús huo'séj je'ej maj rijcaa a'íjma i maj hua'inyiihuaca' maj tyú'cua'nyij, a'íi mu jahuoo'ca'aj maj avéjri' oorá'sej a'íjci jimi i ti tyihua'cuetýej, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

⁸ —Tipua'aj a'tíj muaatájeevej paj tyú'cua'nyij hua' jamuán i maj tyi'ye'estej a'íjci jime' ti sáij huatyényeichij, capáj a'áan jo'ojyí'xa'an véjri' jimi i ti muaatájé paj tyú'cua'nyij, sulu a'tzúj paj áan imuáj jo'ojyíxi'in. Na'ríij quee tipua'aj sáij uvé'nyej ti jéetze' juxie've' pequee muáaj ti ajta jaatajé,

⁹ ajta a'íjna i ti jamuaatá'inej a'yaa pu tyimuaatá'jeevij tíjin: “Ájchesij, ta'aj a'mán ujoyíxi'in a'íjna i a'tíj.” Aj pej pij huatá'tyevi'ra'astaj, pati'ij a'áan ujoyíxi'in a'íjci japua i ti jéetze' quee juxie've'.

¹⁰ Pajta muáaj a'yaa paj huárinyij tipua'aj a'tíj muaatá'inyen, a'áan paj jo'ojyíxi'in jo'tíj quee i'ríj jóoxie've', ti'ij uvé'nyej i ti muaatá'inej a'íi pu a'yan tyimuaaté'exaatye'ej tíjin: “Nya' amúincuj, pata'aj ájchenyij a'yájna pata'aj ooyíxi'in yee véjri' jo'tíj jéetze' jóoxie've'.” A'yaa paj a'íjci jin huárinyij, a'yaa mu tyámua' mojo'mua'ráa muá'ju'un i tyeítýee i maj ajamuán áan jo'ojtyij.

¹¹ Ji'nye a'tíj ti na'aj ti óotzaahuatye', a'íi pu tyévi'si' huataséjre'ej. Ajta a'íjna i ti tyóoxaahuaj, a'íi pu naa huataséjre'ej.

¹² Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i ti jaatá'inej ti tyú'cua'nyij tíjin:

—A'yaa paj huárinyij pati'ij huo'tá'inyen maj tyú'cua'nyij a'tzáaj chúmua' nusu tíca', capáj hua'jeeva a'íjma i a' amiíncustyamua', ca' a'ihuáamua', nusu a'íjma i maj chítjaanyi' i maj aja'chej véjri' a jimi. Típua'aj a'yan petyihuo'tájeevej a'íjma, mati'ij mij majta a'íjma muaatá'jeevij muéetzij, a'yaa mu rinyij a'íj mu tyí'muanajchitye'en.

¹³ Pajta muáaj, pati'ij huo'tájeevej maj tyú'cua'nyij, a'íjma paj huatá'inyen i maj quee je'ej tyéejviicue', pajta a'íjma i maj jéehua jajpuéjtzij cui'nyi'ra'aj jime', pajta a'íjma i maj quee tyámua' tyityaac'íj, pajta a'íjma i maj aracúcu'nyijmee.

¹⁴ A'yaa paj huárinyij, tyámua' mu tyimuaatyátoosij, ji'nye camu tyí'toovej i maj jin tyimuaanájchitye'en, ajta a'íj pu i Dios tyimuaatanájchitye'ej a'ájna xicáara' maj jitzán huatájuuritaj i maj tyámua' tyí'tyetyeítyeristaca'aj.

A'íjci jime' ti a'tíj huo'tajé maj tyú'cua'nyij chúmua' ma'can

¹⁵ Ti'ij síj ti ajta a'áa jo'tyájcay hua' jamuán a'yan tyáanamujari' je'ej ti tyu'taxájtaca' i Jesús, a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Tyámua' pu tye'mej a'íjci jimi i ti tyí'cua'nyij a'ájna xicáara' jitze ti jitzán i Dios tyu'ta'íjtaj íyan i cháanacaj japua.

¹⁶ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—A'tíj pu tyámua' huó'uuriajca'aj ti'ij tyihuó'cue'tyej mui'caa pu huatajé.

¹⁷ Ti'ij a'ájna atyojo're'nyej ti tyihuó'cue'tyej, aj pu'ij a'íj huata'ítയാca' i ti jimi tyí'huíire' ti'ij uhuojo'tájeevej i ti huo'tá'inyej, a'yan tíjin: “Musio'vá'ju', ji'nye pu'ríj tyámua' tyí'een i siaj tyí'cua'nyij.”

¹⁸ Majta a'íjma, néijmi'i mu huatyóohuij maj tyu'tú'uunyí', ajta a'ájna i ti anaquéej jaatajé, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tíjin: “Nyoochán nu chuéj huánaniej nyaj japuan tyu'muárie'en, juxie've' nyaj yo'tyéesej, a'yaa nu tyí'muahuaviij paj tyinaatú'uunyí'.”

¹⁹ Ajta síj pu a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: “Nyoochán nu púuyesij huánaniej, tamuáamuata' mu ará'asej, nu'ríj jó'raa nyej nyij huo'tyájmua'tyij, pata'aj tyinaatú'uunyí'.”

²⁰ Ajtáhua'aj i síj, a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin: “Nyoochán nu huatyényeíhaca', a'íj pu jin quee i'ríj nyaj a'áa jó'me'en.”

²¹ Ajta a'ájna i ti tyí'huíire' ti uhuojo'tajé, ti'ij uvé'nyej aj pu'ij jaaté'exaa a'íjci i ti tyé'ijtye' je'ej maj tyu'taxájtaca'. Ajta a'ájna i ti tyé'ijtye' jéehua pu huatanyú'caca'. Ti'ij ij jaata'ítയാca' a'íjci ti tyí'huíire' a'yan tye'jeevej tíjin: “Pata'aj jiyé'tzín a'áa jó'me'en cáayej jitze, pajta juyéj jitze, ti'ij na'aj tyo'tyényinyii i chájta'. Pata'aj huaja'raví'tíj a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue', pajta a'íjma i maj jajpuéjtzij cui'nyi'ra'aj jime', pajta a'íjma i maj aracúcu'nyijmee, pajta i maj quee tyéjchevej.”

²² Ti'ij arí jéetze' huachúmua', a'ájna i ti tyí'huíire', a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin: “Nyavástara', nu'ríj a'yan huaríj je'ej paj tyinaata'íj. Ajta móoche' mu ú'vej maj séecan mujo'vá'ju'un.”

²³ Ajta i ti tyichí', a'íj pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i ti jimi tyí'huíire' tíjin: “Pata'aj a'áa jó'me'en i juyéj jitze a' imuáj ti ja'tanyáatimee, pajta méyee a' imuáj maj huacháatimee. Pata'aj ca'nyéjri jín huo'tájeevej maj mujo'vá'ju'un, mej mij uhuájjestej yu nychí'taj.

24 A'yaa nu tyí'mua'ixaatye', a'íimaj i nyaj anaquéej huo'tajé, capu síij yee tyí'cua'nyij i nyaj tyihua'cue'tyej."

Je'ej ti tyúuxie've' mej mij jamuán huací'ca'an i Cirístu'

25 Jéehua mu tyeítýee jamuán huací'ca'aj i Jesús, tí'quij a'ín huo'séerajraa i tyeítýee, a'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaaj tijn:

26 —A'tj ti na'aj ti mujo've'me'en nye jimi, a'yaa pu tyúuxie've' ti jéetze' tyámua' tyinyéjcha'íij nyéetzij quee i jutáataj, i junáanaaj, nusu i ju'íij, nusu i juyójmua' nusu i ju'ihuáamua', ajta i jucu'utzimuáj, na'ríij jusíij quee óoca'neye, capu je'ej tyí'rij ti nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

27 Tipua'aj mua'aj sequée óoca'neye siaj a'yan tya'ajpuéetzij xá'ra'nyij nyati'ij nyáaj, siajta quee juxié'vi'ra' jin na'rá'astej, capu je'ej tyí'rij siaj nyaj jamuán huací'ca'an.

28 Tipua'aj síij a'yan tyá'ajtaahuamu'uj i chi'ij ti ájtyeej, ¿Nyiquee anaquéej huatyéyixi'ij tí'ij jaatyé'iten i túmii tí'ij jáamua'reej tipua'aj aróo'astyahua'an tí'ij jaatyájc'i'tyij?

29 Ji'nye tipua'aj anaquéej huatyóochenyij ti ja'ajtaahuaj, ajta je'en huaxj i túmii, capu che' jaatyáci'sij, majta i tyeítýee, mati'ij jaaséj a'íi mu jaatyáxaahuari'raj.

30 A'yaa mu tyu'taxájtaj tijn: "A'mújna mu tyáati' pu huatyóochej ti ja'ajtaahuaj mu chi'ij, ajta capu pu jáaruuj ti jaatyájc'i'tyij."

31 Na'ríij síij ti tyi'tyéjvee rey jime', tipua'aj séej ujá'nyo'si'tye'ej i rey, ¿nyij quee anaquéej huatyéyixaj tí'ij jáamua'reej tipua'aj pújoorejve'en a'íijma jime' i maj tamuáamuata' ví'ra'aj ará'asej tí'ij huo'mué'tin i séecan i seityéj ví'ra'aj maj ará'asej i xantáaru'uj?

32 Ajta tipua'aj quee pújoorejve'en, tí'ij ooj a'íimuáj ja've'mej, a'íi pu séecan huata'ítyij mej mij ujó'ju' i séej jimi i rey mata'aj mij jaatáhuaviij maj jaaxá'pui'intare'en mej mij quee junyo'si'tye'ej.

33 A'yaa pu cha'taj na'aj een ja'mua jimi, a'tj tina'aj ti a'yan tyá'xie've' ti nyaj jamuán jo'cha'canye'en, a'yaa pu tyúuxie've' ti néijmi'i mety-oohuá'xij a'chu ti tyí'ijcha'ij, na'ríij quee, capu je'ej tyí'rij ti nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

Tipua'aj i unáj huatyáapua'rej i ti jin áncatzaj

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

34 'Ajmé'ra'aj i unáj, ajta tipua'aj huatyáapua'rej i ti jin áncatzaj, ¿ji'nye tyí'rij tí'ij ajtáhua'aj áncatzaj já'ra'nyij?

35 Capu che' tyi'tj huiire', nyij i chuéj japua, nusu mej mij ja'taráastira'nyij i ityei'rij jitze. A'yaa pu'uj tyí'huiire' maj majúuraxij. I maj iityanamuaárajmee, miche' jáanamuaaj.

15

A'íjci jime' i cánya'aj ti jó'vej

(Mt. 18:10-14)

1 Majta a'íimaj i maj huá'jijva'ca'aj i tyeítýee i maj tyí'ticij, majta a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, a'íi mu ajtyáxiiriaca' i Jesús jimi mej mij jáanamuaaj.

2 Majta i fariseos, majta a'íimaj i maj tyúumua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', a'íi mu a'yan tyí'xajtaca'aj tijn:

—A'mújna mu tyáati' tyámua' pu huojo'mua'raj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, ajta hua' jamuán tyí'cua'caa.

³ Aj pu'ij Jesús séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaa' a'yan tijin:

⁴ —Tipua'aj síij cánya'xií tyíya'muaj maj anxityej ará'asej, ajta je'en séej jo'rieeniy, ¿nyiquee a'áa huojo'tyáhuuítte'sij i séecan a itzitáj, ajta je'en jaariá'huoosij i síij ti jó'vej 'asta na'aj quee jáatyooniy?

⁵ Ti'ij jáatyooniy, aj pu'ij huatóotyamua've'sij, ti'ij ij uhuatyóoratziiraj.

⁶ Ti'quij jo'mej i juchéj, aj pu'ij ju' amíncustyamua' huatájeevij, ajta a'yan tyihuo'té'exaatye'ej tijin: “Siata'aj huatóotyamua've'en nyaj jamuán, ji'nye nu'ríj jáatyoj i cánya'aj nyaj yó'rieeca'aj.”

⁷ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti a'yan tyí'een u tajapuá Dios ti já'sejre', tipua'aj a'táj seequéj tyú'mua'tyij ti'ij quee che' je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íij, ti'ij ajta a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyá'xie've', a'íi mu i maj i Dios jimi já'sejre' jéetze' jutyamua've' a'íjci jime' i a'táj ti tyá'antzaahuaj i Dios jimi, mequee a'íimaj jime' séecan i maj mui'ij, i maj tyámua' tyi'tyetyeityee, i tiquee huá'itziitye' maj seequéj tyú'mua'tyij.

A'íjci jime' i túmii ti jó'vej

⁸ “Tipua'aj íiti' a'yan tyí'toova'aj a'chu tamuáamuata' túmii. ¿Nyiquij quee a'yan rinyij tipua'aj séej jo'rieeniy? A'íi pu tiéj antyiteeraj, ti'quij íirí'icho'taj i juchi'táj, tyámua' pu tyí'huoonyij 'asta na'aj quee jáatyooniy.”

⁹ Ti'ij jáatyooniy, ju' amíncustyamua' pu huatájeevij, a'íimaj i maj véjri' huacháatimee, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaatye'sij tijin: “Siata'aj huatóotyamua've'en nyaj jamuán, ji'nye nu'ríj jáatyoj i túmii nyaj yó'rieeca'aj.”

¹⁰ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti a'yan tyí'rinyacaa u tajapuá i Dios jimi, ajta a'íimaj jimi i maj jahuíre'. A'íi mu jutyamua've' a'íjci jime' ti'ij síij ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íica'aj huatyóochenyij ti seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi.

A'íjci jime' i yójra' ti quee je'ej tyí'mua'tzej ti ímuáj je'ej huárupij

¹¹ Jesús pu ajtáhua'aj séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaa' a'yan tijin:

—A'áa pu ja'hua' a'táj já'chajca'aj, hua'puácaa pu tyiyójmua'.

¹² Ajta a'íjna i yójra' ti pá'rí'ij, a'yaa pu tyaaté'exaa' i jutáataj tijin: “Pata'aj tyinaatá'an nyéetzij ti tyí'nyaci'tyij pati'ij quee che' majá'hua'tan.” Ajta a'íjna i táatajra', a'íi pu jé'ta' tyaatá' néijmi'i a'chu ti tyí'ijcha'íica'aj.

¹³ A'tzúj a'tyéevi'caj ti'quij a'íjna i ti pá'rí'ij, a'íi pu néijmi'i tyu'tó'j i táatajra' ti tyaatá'. Ajta je'en ímuáj je'ej huárupij a'íjna i yójra', a'áa pu ja'rá'aj séej i chuéj japua. A'áa pu'ij ja' yo'tyáaxijtye i túmii ti ja'ancuriáaca'aj ti'ij tyú'too táatajra' ti tyaatá', ji'nye je'ej pu pua'aj tyi'tyúucha'íica'aj.

¹⁴ Ti'ij néijmi'i huatyáaxijtye, aj pu'ij jéehua huataí'cuataca' a'ájna i séej chuéj japua, ajta jo'tyá'itziij tyi'táj ti huácua'nyij.

¹⁵ Aj pu'ij séej jimi a'táj ajo're'nyej ti'ij jaatá'an ti tyu'muárie'en, ajta a'íjna i a'táj a'yaa pu tyaatá' ti a'áa tyojo'muárie'en jo'maj tuíxuj je'rú'uj ti'ij tyihuó'cue'tyej.

¹⁶ Huápui'ij pu huataí'cuataca' a'ájna i ti pá'rí'ij, a'yaa pu tya'ajpuéjtzica'aj, ajta jaxie'va'ca'aj ti jáacua'nyij a'íjci i cútzape'ej tuíxuj maj jacua'ajcaj, ajta capu a'táj jatá'caria'aj ti tyi'táj huácua'nyij.

17 Aj pu'ij uhuóomua'tzij, a'yaa pu tyu'muá'aj tijin: “Majta a'íimaj i maj jahuiire' i táataj, mati'ij mana'aj pua'máj juxáahuaj mu tyí'cua'. Ajta ty'a'vá'itze'rii hua' jimi, nyajta nyáaj iye'e'ej nu huatyéjve na'me'riiaj i nyej i'cuaj jime'.

18 Naaré'mej i táataj jimi, a'yaa nu tyaaté'exaatye'e'ej tijin: Táataj, jéehua nu ootyá'itze'e i Dios jimi, nyajta ajimi.

19 Capu che' a'yan tyi'tyéevijtij paj a'yan naatámua'tyij yee nyiyóoj. Pata'aj a'yan nyojo'mua'raj pati'ij a'íjma i maj ajimi tyí'muarie'.”

20 Ti'quij jó'raa, aj pu'ij a'áa jo'mej i jutáataj jimi.

Ti'ij ooj a' imuáj joomá'caj, a'íi pu táatajra' jaaséej, huápu'ij pu ja'ancu'vaxij ti'quij jo'téechajraa jo'tij ja've'mej i yójra', aj pu'ij ji'r'é'chuiixij ajta ji'tyaápu'i'tzej.

21 Ajta a'íjna i yójra', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: “Táataj, jéehua nu ootyá'itze'e i Dios jimi, nyajta ajimi. Capu che' a'yan tyi'tyéevijtij paj a'yan tyinaatájeevej yee nyiyóoj.”

22 Ajta a'íjna i táatajra', a'yaa pu tyihuo'té'exaa a'íjma i maj jimi tyí'muarie' tijin: “Ca'nácan mese've'chuij i síicu'rij ti jéetze' naa een siaj sij a'íjci ju'cáchejtye'en, siajta anyíiraj ju'cárujtyi' i xityáara' jitze, siajta ja'ajtáca'queetye'en.

23 Siajta i visáaru' aja'va'jaj i ti jéetze' pu'chira', siata'aj jáame'nyij. Tyiche' tyu'yé'estej, tyajta tyú'cua'nyij taxáahuaj.

24 Ji'nye i nyiyóoj pu'rij mu' je're'nyej. Ti a'yan cuxáa arí mu jó'mui'ijcaa, ajta je'en huatájuuriaca', ti ajta jo'vajcaa tyajta tyerij jáatyoj.” Aj mu mij huatyóochej mej tyú'ye'estej.

25 'Ajta a'íjna i yójra' ti vásti', a'áa pu ja'hua' tyaja'muarie'ca'aj. Ti'ij arí aja'va'má'caj véjri' jo'tij jo'tyéjvee i chi'ij, a'íi pu jáanamujri' mej tyí'cuinaca'aj, majta tyí'nye'.

26 Ti'ij ij séej huatajé i ti jahuiire' i yo'puáara'an, aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' je'ej maj rijcaj.

27 Ajta i ti tyí'huu'ire', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: “Pu'rij uvé'nyej a'júuj, ajta a' táataj pu jaata'íjtaca' maj jáame'nyij i visáaru' ti jéetze' pu'chira' a'íjci jime' ti uvé'nyej jimi i jutáataj tyámua' éenye'e'ej.”

28 Ajta a'íjna i ti vásti', ti'ij a'yan tyáanamujri', aj pu'ij huatanyú'caca', capu jaxie'va'ca'aj ti utyájrutyey u chi'táj, ajta i yo'puáara'an, a'íi pu iirájraa ti'ij ij uyo'tajé, jéehua pu naa tyeetyéeje ti'ij utyájrutyey u chi'táj.

29 Ajta a'íjna i ti vásti', a'yaa pu tyaaté'exaa i jutáataj tijin: “Cási', nyati'ij nyana'aj yatyu'caj, jéehua nu tyí'muarie', canu a'náj tyi'tíj jin ootyá'itze'e ajimi, néijmi'i nu jin tyar'á'astej je'ej paj tyinaata'íj, pajta muáaj, capáj a'náj tyi'tíj naatá' nyi séej i chíiu i nyaj jin tyu'yé'estej hua' jamuán i nya' amúincustyamua'.

30 Pajta muáaj, a'yaa paj huarij, a'mújna mua' yój a'íi pu úucaá jamuán jaaxíjtye néijmi'i i paj tyaatá', ajta ti'ij uvé'nyej, muáaj paj jáame'rij i visáaru' ti jéetze' pu'chira'.”

31 Ajta a'íjna i yo'puáara'an, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: “Nyiyóoj, muáaj paj a'náj tina'aj nyaj jamuán yahuácaj, ajta néijmi'i i nyaj tyí'ijcha'ij, muéetzij pu tyí'mua'a'rij.

32 Ajta a'mújna mua' júuj, a'yaa pu éenye'e'ej ti'ij mui'chíj, ji'nye capu majá'hua'taca'aj, a'yaa pu'ij ijíj cuxáa ti huatájuuriaca'. A'íi pu jo'vajcaa,

ajta pu'rij huataséjre, a'ij pu jin a'yan tyúuxie've' tyaj huátatyamua've'en, tyajta tyu'yé'estej."

16

A'ijna i ti tyí'huüre' ti ootyá'itzee huápu'i'ij a'ijci jimi i ti jahuüre'

1 Jesús pu ajta a'yan tyihuo'té'exaa' a'ijma i maj jamuán huac'ij tijin:

—A'áa pu ja'hua' chújtyaanyi' já'chajca'aj, síij pu jahuüiria'ca'aj ti antyúumua'reeriaca'aj néijmi'i jime' a'chu ti tyí'ijcha'üica'aj i chújtyaanyi'. Matí'ij mij séecan uyo'té'exaa' a'ijci i ti tyé'ijtye', ti a'ijna i ti jahuüre' cha'na'aj tyi'tyáxijtye'sima'aj i ti tyi'ijsejrac'a'aj.

2 Ti'ij ij i chújtyaanyi' uyo'tachó'vej, a'yaa pu tyaata'ihuo'ri' tijin: “¿Tyi'tanyí pu'é'een a'ijna i maj jin je'ej tyí'muaxaj? Pata'aj jo'yú'xaj néijmi'i a'chu paj tyi'tíj jin antyía'mua'reej nyej nyij jáamua'reej a'chu ti ya'rá'asej, ji'nye capáj che' a'ijna jin antyía'mua'reerij puá'mej.”

3 Ajta a'ijna i ti jahuüiria'ca'aj, a'yaa pu tyu'muá'aj tijin: “¿Ji'quij nyarinyij iijij ti i ti tyí'nye'ijtye' tyináa'ri'raj i nyaj jin antyínyamua'ree? Ajta nyéetzij capu che' nyaca'nyisti' nyaj tyi'tíj huamuárie'en, nyajta nyényetyevi'ra' nyej tyi'tíj huóotíveenyij.

4 Nu'rij jamua'reej je'ej nyaj rinyij, mej mij tyeítyee naa nyojo'mua'raj a'ájna ajuchéj nyati'ij quee che' tyí'muarie'ej a'yájna.”

5 Ti'ij ij huo'tajé séej ajta séej i maj tyé'cha'üiria'ca'aj a'ijci i chújtyaanyi', a'yaa pu tyaata'ihuo'ri' i ti anaquéj ave're'nyej tijin: “¿A'chunyéj petyé'cha'üire'?”

6 Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'ijna i a'tíj tijin: “Anxítyej pua'mácan i taampu a'ijci i aséitíyij ti aseitúunaj jitze ma'can.” Ajta a'ijna i ti antyúumua'reej, a'yaa pu tyaaté'exaa' tijin: “Ya'cu'ij i yu'xarij ti jitzán tyé'yú'si' a'chu paj tyé'cha'üire', huayíxi'ij jiyé'tzín pata'aj séej ooyú'xaj ti a'yaa na'aj a'chu huá'puatyej japuan tamuáamuata' taampu ti ará'asej.”

7 Ti'ij ta'ij séej a'yan tyu'ta'ihuo'ri' tijin: “Arí muáaj, ¿a'chunyéj petyé'cha'üire'?” Ajta a'ín, a'yaa pu tyaaté'exaa' tijin: “Anxítyej pua'mácan mediidaj i tyeríicuj.” A'yaa pu tyaaté'exaa' tijin: “Ya'cu'ij i yu'xarij, pata'aj séej ooyú'xaj tijin muáacuatyej paj tyé'cha'üire'.”

8 Ajta i ti tyé'ijtye', a'íi pu tyámua' tyaatá', ji'nye tyámua' pu tyu'muá'aj a'ijci jime' je'ej ti ye'ej huárinyij. Ji'nye a'íimaj i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, jéetze' mu jaayí'tin je'ej maj ye'ej huárinyij i séecan jamuán i tyeítyee mequee a'íimaj i maj yójmua'mua' pu'é'een i Dios.

9 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', caxu cha' siana'aj jaxijtya'aj i túmii iieye'ej ti ma'can cháanacaj japua. Che' a'yan tyajamuatyáhuüre' siaj síj ju' amíincustyamua' huamué'tin mej mij a'íimaj naa jamojo'mua'raj, ajta ti'ij quee che' ma' túmiinyij, aj pu'ij Dios jamuaatá'sij siaj utyájrutyey a'ájna jo'tíj quee a'náj á'vatzij i chí'ij.

10 A'ijna ti xá'pu'i' ricij a'ijci jime' ti ciléenye' jin tyi'tyéjvee, a'íi pu ajta xá'pu'i' rinyij tipua'aj tyi'tyaváaj já'ra'nyij va'cán jime', ajta a'ijna i tiquee xá'pu'i' ricij a'ijci jime' ti ciléenye' jin tyi'tyéjvee, capu ajta xá'pu'i' rinyij tipua'aj va'cán jin tyi'tyaváaj já'ra'nyij.

11 A'ij pu jin, tipua'aj sequée tyámua' tyitye'entyúumua'reerij a'ijci jime' i ti a'yan tyí'sejre' íyan i cháanacaj japua, ¿a'tanyíj ij ja'mua jitze tyi'ca'nyen siaj a'ijci jime' antyúumua'reerij i ti huápu'i'ij tyá'najchij?

12 Tipua'aj sequée tyámua' tyityetyúucha'ij a'íjci jime' i tiquee mua'ajmaj tyajá'mua'a'rij, ¿a'tanyij ij jamuaatá'sij i ti mua'ajmaj tyajá'mua'a'rij?

13 'Capu i'ríj ti a'tíj hua'puácaa huáhuüre'en i maj tyí'ijta, tipua'aj a'yan huárinyij, séej pu xánave'ej ja'mej, ajta i séej pu jéehua xie've'ej ja'mej, na'ríj quee séej pu já'tzaahuatya'aj ja'mej, ajta i séej pu huatyáxaahuataj. Capu ij i'ríj sij i Dios huatyáhuüre'en, sijta i túmii.

14 Majta a'íimaj i fariseos, jéehua mu janyacua'tzaca'aj i túmii, mati'ij a'yan tyáanamujari', jéehua mu jaatyáxaahuataca' a'íjci i Jesús.

15 A'yaa pu tyihuo'té'exaa i Jesús tijin:

—Mua'aj xu a'íin pué'een i sij a'yan tyúusejrataj sij tyámua' tyityetyúucha'ij i tyeítyee jimi, Ajta Dios pu jamua'reej je'ej sij een mu jutzájta', a'íjna ti naa huasé'rin i tyeítyee jimi, a'íi pu je'ej pua'aj huasé'rin i Dios jimi.

A'íjna i Moisés ti jo'yú'xaca', ajta a'íjna i Dios ti jin tyí'ijta

16 'A'íjna i Moisés ti jo'yú'xaca', ajta je'ej maj tyo'yú'xaca' i maj tyí'xaxa'ta'aj i Dios jitze ma'can, a'íi mu tyihua'ixaatya'ca'aj i tyeítyee. Ajta ti'ij i Juan huataséjre, a'íj mu huá'ixaatye' i nyúucarij i maj jin huatóotyamua've'en mej mij jáamua'reej je'ej ti een jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, majta néijmi'i tyí'tyese' maj a'áa jo'tyájrutyej.

17 'Jéetze' pu quee tyési' ti ja'huópua'ríxi'in i tajapuá ti séejre', ajta i cháanacaj. Ajta a'íjna i yu'xarij Moisés ti jo'yú'xaca', óoche' pu néijmi'i jin aróo'astej.

Tipua'aj a'tíj ju'íj huatátoonyij

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 'Ajtáhua'aj pu séej nyúucarij huo'té'exaa a'yan tijin:

—A'tíj ti huatátoonyij i ju'íj, ajta je'en séej ancure'vi'tij, a'íi pu juxana'cire'. Ajta tipua'aj a'tíj íitaj ancure'vi'tij ti huatátuihuaca', ajta pu juxana'cire'.

A'íjna i chíjtyaanyi', ajta a'íjna i Lázaro

19 'Ajtáhua'aj pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'áa pu ja'hua' chíjtyaanyi' já'chajca'aj, ti naa eenye' tyúuche'tyahua'aj, cáanarij jime' ti nacámuaa, ajta ti jí're'en, a'náj tina'aj pu tyí'ye'estyahua'aj, ajta jéehua pu tyá'najchica'aj i ti tyihua'cue'tyahua'aj.

20 Ajta a'íjna i tiquee je'ej tyéejviicue', a'áa pu je'tyájcay jo'tij ja'puertaj a ti ja'chej i chíjtyaanyi'. A'yaa pu ántyapuaaca'aj a'íjna i a'tíj tijin Lázaro, a'íi pu tyí'cui'ca'aj, néijmi'que' pu cá'atzaca'aj.

21 Jaxie'va'ca'aj ti jáacua'nyij i cue'ráj ti tye'nyij ti tyacájvitzej i méesaj japua jo'tij tyajá'cua' i chíjtyaanyi', majta i tzi'cíj mu ajo're'nyinyiica'aj, majta jacányesixi'ij i ti cá'atzaj jitze.

22 'Tí'quij a'ájna xicáara' ti'ij jitzán huamuí' a'íjna i Lázaro, a'íimaj i maj tyí'huüre' u tajapuá, a'íi mu yo'ví'tij i Abraham jimi jo'tij Dios já'sejre', ajta a'íjna i chíjtyaanyi', ti'ij ij ajta huamuí', majta ja'vá'naj.

23 A'áa pu jo'tyá'itzee jo'tij já'taa, jéehua pu jajpuéjtzica'aj a'íjna i chíjtyaanyi'. Aj pu'ij jaaséj a'íjci i Abraham, ajta a'íjci i Lázaro ti ajo'tyávaaca'aj i Abraham jamuán.

²⁴ 'Aj pu'ij jaatajé tijin: "Abraham mu paj nyavástará, ná'ancu'vaxi', pata'aj mu yo'ta'ítujej a'mújcij mu Lázaro tí'ij a'múu jaatyáru'nyej i juxityéj tí'ij naatyácimujritye'en i nyenyanúu jitze, jí'nye jéehua nu jajpuéjtzij iye'ej tíéj tzejta'."

²⁵ Ajta a'íjna i Abraham, a'yaa pu tyu'tanyúj tijin: "Nyiyóoj, ¿nyij pequee jamua'reej je'ej paj jéehua tyi'huá'tyamua'vej patí'ij pooj júurica'aj i cháanacaj japua? Ajta a'mújna mu Lázaro, jéehua pu jaapuéjtzitariaca'. Ajta ijíj a'íi pu jutyamua've' a'yájna, pajta muáaj, ijíj paj jajpuéetzij puá'mej.

²⁶ Ajta ijíj, a'yaa pu een, pu'ríj a'yan huó'ruuj tí acacúunyijme, a'íj pu jin quee i'ríj maj antáciinyej a'múu pujmua' mua'ajmaj jimi, capu ajta i'ríj maj a'yun pujmua' eetáciinye ityájma jimi."

²⁷ Tí'ij ij a'yan tyu'tanyúj tijin: "Nyavástará, a'yaa nu tyi'muahuvij paj a'mújcij Lázaro huata'ítuje' tí a'áa ja'tanyéj i táataj tí ja'chej,

²⁸ jí'nye anxívicaa nu tyi'ihuaamua', che' a'múu tyámua' tyi-huo'té'exaatye'en mej mij quee a'yun pujmua' jo'vá'ci'ca'an jo'tij ja'puejtzij."

²⁹ Abraham pu a'yan tyaaté'exaa tijin: "A'íi pu huatyá'itzee a'íjma jimi a'íjna Moisés tí jo'yú'xaca', ajta i maj jo'yú'xaca' a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyi'xaxa'ta'aj, miche' a'íj huánamua'."

³⁰ Ajta a'íjna i chíjtyaanyi', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: "Nyavástará, mu paj Abraham pu'éen, camu ja'tzaahuatye' a'íjci, ajta típua'aj a'tíj tí arí huamu' huataséjre'en a'íjma jimi, aj mu mij seequéj tyi'mua'tyij i Dios jimi."

³¹ Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin: "Típua'aj mequee jáanamua'jri' je'ej tí tyu'taxájtaca' a'íjna i Moisés, ajta a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyi'xaxa'ta'aj, camu majta ja'antzaahuatye'sij típua'aj síj hua' jimi huataséjre'en i a'tíj tí arí huamu'."

17

Típua'aj a'tíj tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa' a'íjma i maj jamuán huacíj tijin: — Jéehua pu tyi'sejre' je'ej siaj tyi'tíj jin tyityo'tyá'itzeere'en i Dios jimi, je'ej pu pua'aj tye'mej a'íjci jimi i a'tíj tí ca'nyíjra'aj hua'tá'caa mej mij séecan tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en i Dios jimi.

² Jéetze' pu jatyhui'rii a'íjci i a'tíj maj ja'cátapi' i cijpáara'an jitze i tyetyéj so'nyíj tí ve'éj, majta je'en ja'tyárieenyij jájritze' tí'ij a'áa ja'tyájmui'nyij, jéetze' pu jatyhui'rii quee típua'aj ca'nyíjra'aj hua'tá'care'en a'íjma i maj cíle'en mej mij a'íimaj ootyá'itzeere'en i Dios jimi.

³ A'íj pu jin tyámua' xu'uj mua'aj.

Típua'aj a'ihuáara' tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en, pata'aj jajtyá'xi'in, típua'aj uhuóomua'tzij, aj pej pij tyaatú'uunyi'.

⁴ Típua'aj séej xicáj a'tíj aráahua'puaj ootyá'itzeere'en aj jimi, típua'aj ajta je'en aráahua'puaj ajo're'nyej a'jimi tí'ij muaatáhuavii yee tyinaatú'uunyi'ri' i nyaj jin ootyá'itzee a'jimi, a'yaa paj huárinij petyaatú'uunyi'.

Típua'aj a'tíj tyá'tzaahuatye'ej

⁵ Majta a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i tavástara' tijn:

—Taata' tyata'aj jéetze' tyá'antzaahuatye'en.

⁶ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa' tijn:

—A'íi pu'uj juxie've' siaj tyá'tzaahuatye'ej, típua'aj c'í setyá'tzaahuatye'ej, a'yaa pu tyu'tá'riitarij siaj a'yan tyaata'íjtye'en a'íjci i xápua' ti eetácutyej, ti a'áa jé'ta' jáata' ja'tyóohuiitye'en jusíi, ajta i xápua', a'yaa pu rinyij je'ej siaj tyaata'íjtye'sij.

Je'ej ti tyúuxie've' a'íjci jimi i ti ty'huüre'

⁷ Típua'aj a'tíj tyí'muarie'ej ja'mua jimi a'íjci jime' i ti tasáahua na'ríij cánya'xii ti siire', ti'ijta uvé'neye' ti utyojo'vá'muariej, “¿Nyiquij a'yan setyaatájeevij yee mujo'té'yi'ij, huayíixi'ij pata'aj tyú'cua'nyij?”

⁸ Caxu xaa nyu'uj a'yan tyaatájeevij, sulu a'yaa xu'uj tyaatájeevij tijn: “Pata'aj tyámua' tyú'uurej i nyaj tyí'cua'nyij, pajta tyámua' eenye' pej pij tyináacue'tyej, aj pej pij tápij muáaj tyí'cua'nyij, pajta huaye'en.”

⁹ Ajta ti'ij a'yan tyú'uurej je'ej siaj tyaata'íj, caxu siajta je'ej tyaaté'exaaty'e'ej yee che' Dios tyimuaanájchitye'en.

¹⁰ A'yaa xu cha'taj siana'aj mua'aj tyu'taxáj, típua'aj seríj néijmi'i jin a'yan huárinij je'ej ti i Dios tyajamuaata'íj, a'yaa xu tyu'taxáj yee: “Catu tyí'tíj huüre', jí'nye a'yaa tu'uj huaríj je'ej ti tyí'taci'puaaca'aj.”

Tí'ij Jesús tyihuó'huaa a'íjma i maj tamuáamuata' ará'asej

¹¹ Óoche' pu huama'caj i juyéj jitze Jerusalén ti jó'nyaa, a'áa pu huatyéenyey a Samaaria, ajta a Galilea.

¹² Tí'ij a'áa joomá'caj a'áa mu ye'entyinájchaca' i tyétyacaa i maj tamuáamuata' ará'asej, metyí'cucui' a'íimaj a'íjci jime' ti tyinyáxij huá'hue'ra' jitze i maj a'yan jatamuá'muaj tijn léepraj, a'áa mu ímuáj jo'tyáhuixij.

¹³ Matí'ij mij ca'nyíin jin jaatajé a'yan tijn:

—Jesús, mu paj maeestro pué'een, tá'ancu'vaxi'.

¹⁴ Tí'ij Jesús huo'séj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa' tijn:

—Siata'aj ujó'ju' hua' jimi i maj tyí'huüre' u tye'yúuj tzejta' siaj sij huatóosejrata a'íjma jimi.

Matí'ij móoj ajojú'caj, aj pu'ij capua'riaca'aj i atzáj matí'ij mij naa éeny'e'ej muá'raa.

¹⁵ Tí'ij síij huóosej tijn pu'rij huarúj, aj pu'ij huariá'raa tye'tyóotzi're'ej i Dios, ca'nyíin jime'.

¹⁶ Aj pu'ij tyítunutaca' avéjri' i Jesús jimi, ajta ecóotutaca' tí'ij j tyaatatyójtzi'rej. A'íjna i a'tíj, Samaaria pu já'ma'can.

¹⁷ Jesús pu a'yan tyu'taxájtaca' tijn:

—¿Nyij mequee tamuáamuata' ará'asej i maj huarúj? ¿Jo'nyij je'ej mé'een i séecan i maj arámuaacuaj?

¹⁸ ¿Nyij a'múu na'aj jusíj huariá'raa, a'mújna ti séej chuéjra' japua já'ma'can tí'ij tyámua' tyaatá'an i Dios?

¹⁹ Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i ti tyí'cui'ca'aj tijn:

—Ájchesij pata'aj jó'ra'nyij, jí'nye petyá'antzaahuaj, a'íj paj jin períj huarúj.

Je'ej ti éenye'ej ta'mej a'ájna xicáara' ti jitzán i Dios tyu'ta'íjtaj
(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ A'íi mu i fariseos a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Jesús a'náj ti huataséjre'ej i Dios ti jin tyu'ta'íjtaj, aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'íjna i ti jin Dios tyu'ta'íjtaj, capu tyi'táj pu'éen ti séejre' i sij sij jin jáamua'reej.

²¹ Camu majta a'yan tyaataxájta i tyeítyee yee: “Yána'aj huatyéjve”, na'riij yee “Mána'aj huatyéjve”, ji'nye a'íjna i ti jin i Dios tyi'ijta pu'riij yésejre' ja'mua tzajta'.

²² Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj jamuán huacáj tijin:

—A'yaa pu a'tyojo're'nyesij i xicáara' sij jitzán a'yan tya'xié've'ej xá'ju'un sij jaaséj nyati'ij tyu'ta'íjtaj néijmi'i jime' i nyaj jin antyínyamua'reeriaj, sijta mua'aj caxu jaséjran.

²³ Séecan mu a'yan tyu'taxájta yee: “Yána'aj huatyéjve”, na'riij yee: “Mána'aj huatyéjve”; caxu ujó'ci'ca'an hua' jamuán.

²⁴ Ji'nye a'yaa nu séeria'aj na'mej a'ájna xicáara' nyati'ij jitzán tye'entyárutyij a'íjci jime' nyaj néijmi'i jin antyínyamua'reeriaj na'mej. A'yaa nu cha'taj nyana'aj huasé'rihua'aj na'mej mati'ij i maj tyóona'axcava'ra i jútye', ti'ij ootáaxi'in, jiye'tzín pu huanyéeri'ciriajra'aj.

²⁵ Ajta anaquéej pu a'yan tyúuxie've' nyaj jéehua jaapuéjtzitarej, a'yaa pu ajta tyúuxie've' maj manúurieenyij a'íimaj ijíj maj huátyeítyee.

²⁶ A'yájna ti'ij tyu'riij ajca'huáj imuáj ti'ij ooj júuricaj a'íjna i Noé, a'yaa pu cha'taj na'aj tye'mej a'ájna xicáara' jitze nyaj jitzán ya'uvé'nyesij, i nyaj nyajta tyévij jitze huanie'huaca'.

²⁷ Metyí'cua'caria'aj i tyeítyee, majta ya'caria'aj, séecan mu nyéjnyai'ijchacaria'aj, a'yaa mu rijcaj 'asta na'aj quee Noé utyájrurij i báarcuj jitze, aj mu mij jéehua huatyéviiyaca' ti'quij tyíjistyaca' i jájtyij, a'íi pu néijmi'caa antyipua'rij.

²⁸ A'yaa pu cha'taj tyáaruj ajca'huáj imuáj ti'ij ooj júurica'aj a'íjna i Lot, a'íi mu tyí'cua'caria'aj i tyeítyee, majta ya'caria'aj, majta tyí'nanaava'aj, majta tyí'tooca'aj, majta tyí'huastyahua'aj, majta chi'ij ta'huacaria'aj.

²⁹ Ajta a'ájna xicáara' jitze ti'ij Lot eerájrara a'ájna a Sodoma, aj pu'ij tiéj huatyéviiyaca' asúufrej ti á'naxcaj, aj pu'ij néijmi'caa antyipua'rij.

³⁰ A'yaa pu cha'taj na'aj tyihua'uurej a'ájna xicáara' jitze ti'ij huataséjre'en i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca'.

³¹ A'yaa xu huárinyij a'ájna xicáara' jitze, tipua'aj a'táj a'áan jó'ojvaacaj i juchi'ij japua, tipua'aj chi'táj tyi'ráa'caj i tyía'ra'an, che' quee acáyi'can ti'ij tyi'rá'an. Ajta i ti tyaja'muarie'ej i juví'ra'taj, che' ajta quee ajo're'nyinyiica'an ajuchéj.

³² Siata'aj jo'támua'reej je'ej ti tyáaruj i íira'ra'an i Lot.

³³ A'táj tina'aj ti jacha'íj i ju júuricamej ti'ij quee tyi'táj je'ej jooriaj, a'íi pu yo'riésij. Ajta i a'táj ti yo'riésij i ju júuricamej nye jitze ma'can, a'íi pu xaa jusén jin huatyá'itzeere'ej.

³⁴ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', a'ájna tíca'rij tzajta', mahua'puaj mu huaje'tij muá'ju'un i utáatzij japua. Dios pu séej á'vi'tin, ajta i sáij a'áa pu jo'tyá'itzeere'ej.

³⁵ Majta hua'puaj i úucua, néijmi'i mu tya'ti'xíj muá'ju'un, Dios pu séej á'vi'tin, ajta i sáij, a'áa pu jo'tyá'itzeere'ej.

³⁶ Majta hua'puaj tyétyacaa, a'áa mu néijmi'i tyaja'muárie'ej muá'ju'un i ví'ra'taj, Dios pu ajta séej á'vi'tin, ajta i síij, a'áa pu jo'tyá'itzeere'ej.

³⁷ Majta a'íimaj i maj Jesús jamuán huacáj, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin: —Tavástara', ¿jo'nyij a'yan tyajá'rinyij?

A'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Jo'tij jo'riá'ca'aj tyi'tij ti huamu', a'áa mu ja'tyúusiire' i muá'rie'caj.

18

A'íjna i íiti' ti jusíj ajta i juées

¹ Aj pu'ij Jesús séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaa mej mij jáamua'reej ti a'yan tyúuxie've' maj a'náj tina'aj nyuucacaj, majta quee tyóoxa'huata'an.

² A'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—A'áa pu ja'hua' séej chájta'naj jitze a'táj já'chajca'aj ti juées jin tyi'tyávaaca'aj, capu já'astyajca'aj i Dios, capu ajta jitán juxié'va'ca'aj je'ej ti tyi'táj huá'uuriajca'aj i tyeítyee.

³ Meentyij síij íiti' a'áa já'chajca'aj ti antyúusiitariaca', a'náj ti na'aj pu ajo're'nyinyiica'aj i juées jimi, a'yaa pu tyá'huaviiraca'aj ti jo'xá'pui'intari'tze'en a'íjci jime' ti a'táj jájcha'íire'.

⁴ Ajta a'íjna i juées pu'ríj á'tyeevi'ca'aj ti quee janamuajraca'aj, aj pu'ij a'yan tyu'muá'aj tijin: “Jexaa nyu'uj, canu já'tyese' i Dios, capu ajta nye jitze juxie've' je'ej ti tyi'táj huá'uurej i tyeítyee.

⁵ Ajta a'mújna mu íiti', ti'ij pu na'aj pu atányinyii, ajta nya'itziitye'. Nyáaj nu já'xa'pui'intari'tze'en a'íjci jime' ti a'táj jájcha'íire', ta'aj ij quee che' yatányinyiica'an na'ríj quee nyatácu'a'naxi'ij a'íjci jime'.”

⁶ Ajta tavástara' pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna i juées ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij.

⁷ Ajta i siaj jajvástara', ¿nyiquee a'yan cha'taj na'aj hua' japua tyu'tányuusij a'íjma i ti hua'antýíhuoj i maj a'náj tina'aj jahuaviij t'ca' majta tújca'rij tzajta'? ¿Nyiquij á'tyeeren ti'ij a'yan rinyij?

⁸ A'yaa nu tyajá'mua'íxaatye', Dios pu ja'mua japua huatányuusij, capu á'tyeeren. Ajta ti'ij uvé'nyej i ti ajta tyévi jitze huanie'huaca', ¿nyiquij ooj hua'tyoonyij i maj tyá'tzaahuatye' íiyan i cháanacaj japua?

A'íjna ti fariseo pué'een, ajta a'íjna i ti huá'jijva'ca'aj i maj tyí'ti'ijcicaa

⁹ Jesús pu ajtáhua'aj séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaa a'íjma jime' i maj a'yan tyu'muá'aj i jutzájta' tijin tyámua' mu tyi'tyetyeityee, i maj majta hua'xaahuaj i juxa'aj tyeítyee, a'yaa pu tijin:

¹⁰ —A'íimaj i maj hua'puaj i tyétyecaa a'úu mu jo'tyájrurij i tye'yúuj tzajta' mej mij huatyényuunyij, síij pu fariseo pué'een, ajta i síij, a'íi pu puíríci i ti huá'jijva'ca'aj i maj tyí'ti'ijcicaa.

¹¹ Ajta a'íjna i fariseo, a'íi pu huatyéechaxij ti'quij huatyóochej ti a'yan tyu'tyényuunyij tijin: “Dios, tyámua' nu tyi'muatyojtzi're' muéetzij, ji'nye canu a'yan een mati'ij i séecan i tyeítyee. A'íi mu tyí'nahua'raj, majta je'ej pua'aj tyi'tyetyeýucha'ij, majta juxana'cire' séecan jamuán i úuca, canu nyajta a'yan een ti'ij a'mújna i ti huá'jijve' a'íjma i maj tyí'ti'ijcicaa.

¹² Hua'puaj nu nye itzi'vii séej itéerij jime', nyajta a'yan tyi'tá'caa séej tamuáamuata' ti anxityej jitze ma'can i nyaj jamue'tij.”

13 'Ajta a'ijna i ti huá'jijve' i maj tyí'ti'ijcicaa, a'áa pu imuáj a'tzúj jo'tyéechaxij, capu ajta óoca'nyajca'aj ti jútye' jó'nyeerej, sulu an-tyóoto'xa'aj i jutavij jitze i jumuáca' jime'. A'yaa pu tyu'tyéenyuj tijin: "Dios, pata'aj ná'ancu'vaxi' nyéetzij, ji'nye je'ej nu pua'aj tyi'tyínyecha'ij."

14 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' a'ijna i a'tij ti huá'jijve' i maj tyí'ti'ijcicaa, a'íi pu xaa ji'rénnya'aj huatyá'itzee i jutzájta' ti'ij jó'raa i júchey, ajta i fariseo capu ji'rénnya'aj huatyá'itzee, ji'nye típua'aj a'tij óotzaahuatye'ej, a'íi pu huatóotyevi'ra'astaj. Ajta i tiquee a'yan tyóotzaahuatye', a'íi pu jéetze' juxie've' i Dios jimi.

Ti'ij Jesús tyámua' tyihuo'tá' a'íjma i ti'rúj
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Majta séecan i tyeityee, ti'rúj mu aye've'vi'tichej i Jesús ti'ij hua'vá'muarie'xi'in ti'ij Dios a'íjci jin tyámua' tyihuo'tá'an. Mati'ij a'íimaj huo'séj i maj Jesús jamuán huacíj, aj mu mij hua'ajtyá'xij i tyeityee.

16 Ajta a'ijna i Jesús, a'íi pu huo'tajé i ti'rúj mej mij aje're'nyej jimí, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Miche' mahuaja've'vi'tij nyej jimi mu ti'rúj, caxu huá'ijmuejra, ji'nye jo'tij i Dios tyejé'ijtaj a'íjma pu ci'tyij i maj a'yan een mati'ij mu ti'rúj.

17 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', a'tij tiquee a'yan een ti'ij síj i pá'ri'ij, capu a'áa jo'tyáruyij jo'tij i Dios tyejé'ijtaj.

I tyamuéej ti chíjtyaanyi', Jesús pu jamuán tyu'taxájtaca'
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Síj ti tyí'ijta pu a'áa jo'tyávaaca'aj, a'yaa pu tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Jesús tijin:

—Maestro, mu paj tyámua' tyí'tyevij, ¿tyi'tanyí juxie've' nyaj a'yan huárinij ti'ij náaci'tyij nyaj júurij ná'ra'nyij ti'ij na'aj jusén jime'?

19 Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—¿Ji'nye een jime' a'yan petyí'nyaxaj yee nyaj tyámua' tyí'tyevij? Síj pu a'ín pué'een i ti naa tyí'tyevij, a'íi pu a'ín pué'een i Dios.

20 Papu'ríj jamua'reej je'ej ti Dios tyu'ta'íjtaca' yee: "Capáj axana'ciria'aj; capáj tyí'tyacui'caj; capáj tyí'nahua'aj; capáj pajta tyí'hue'tacare'en. Pajta tzaahuatyi'ra'aj tyicha'ij jimi a' táataj, pajta a' náanaj."

21 Ajta a'ijna i tyamuéej a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Néijmi'i nu jin tya'rá'astej nyati'ij nyana'aj tyí'pa'ri'istaca'aj.

22 Ti'ij Jesús jáanamujri' je'ej ti tyu'taxájtaca', aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Síj pu ooj muá'itziitye', pata'aj néijmi'i tyú'toonyij a'chu paj tyí'ijcha'ij, aj pej pij huo'rian i túmii a'íjma i maj quee je'ej tyé'viicue'. Aj paj xaa ja'ancuriáa'sij i ti tajapúa' já'sejre' a'ijna ti huápu'ij tyá'najchij, aj pej pij mujo've'me'en pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

23 Ajta a'ijna i tyamuéej ti'ij jáanamujri' je'ej ti i Jesús tyu'taxájtaca', tyámua' pu tyu'tóoxaamujri, ji'nye jéehua pu tyí'ijcha'íica'aj.

24 Aj pu'ij Jesús ja'ráasej, ti'quíj a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Tyámua' pu tyi'huá'muarie'riste' a'íjma chíjtyaanyi' mej mij utyájrutyey u tajapúa' Dios ti já'sejre'.

25 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' i jéetze' muárie'rij ti chíjtyaanyi' utyájrutyey u tajapúa' Dios ti já'sejre' quee ti caméeyuj anájrutyey i p'se'ej jitze.

26 Majta a'íimaj i maj jáanamujari', a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj ij i Dios jimi huatyá'itzeere'ej?

27 Jesús pu a'yan tyíhuo'té'exaa'j tijin:

—A'íimaj jimi i tyétyacaa, capu je'ej tyí'rij, ajta Dios jimi néijmi'i pu tyí'rij.

28 Ajta a'ájna i Pedro, a'yaa pu tyaaté'exaa'j tijin:

—Maestro, néijmi'i tu tyeríj atyojoohua'xij i tyaj tyí'ijcha'íica'aj tyej tyij ajamuán huací'ca'an.

29 Jesús pu a'yan tyíhuo'té'exaa'j tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' a'tíj tina'aj ti metyoohuá'xij tipua'aj juchi'ij, na'ríij ju'íj, nusu i ju'íhuá'mua', nusu i juhuásimua', na'ríij i juyójmua', tí'ij a'íjci jin a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyí'ijta,

30 jéehua pu jéetze' tya'ancuriáa'sij íjij ti yajooméj a'íjci jitze i cháanacaj, ajta a'íi pu júurij ja'mej tí'ij na'aj jusén jime'.

Jesús pu'ríj huéecaj jaataxájtaca' i ti muí'nyij

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Tí'ij ij jujíme' huo'tajé a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'yaa pu tyíhuo'té'exaa'j tijin:

—Tu'ríj íjij a'áa jó'ju' a Jerusalén, jo'tij néijmi'i tyaja'róo'astej je'ej maj tyo'yú'xaca' a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj nyéetzij jime', i nyaj nyajta tyévíj jitze huanie'huaca'.

32 A'íi mu nyéetzij tyu'tátuiire'sij a'íimaj jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can, majta a'íimaj mu naatyáxaahuataj, majta je'ej pua'aj tyí'nyaxajtan, majta na'rátzi'tzique'muaxí'ij.

33 Majta je'en naatyávaxi'ij, mati'ij mij nyeje'catan, ajta tí'ij huéecaj xicáj tyoomá'caj, aj nu nyijta huatájuuritaj.

34 Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, camu yo'itéej muá'raa je'ej ti tyi'tíj tyu'taxájtaca' camu majta jáamua'reeri' je'ej ti huatóomua'aj, jí'nye camu tyámua' tyiyo'itéej muá'raa.

Jesús pu tyáahuaj a'íjci ta'rácuun a'ájna a Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Tí'ij i Jesús arí avéjri' joomá'caj a'ájna a Jericó, síj ti arácun pu a'áa je'tyácatyij i juyéj jitze, túmii ti huá'huaviiraca'aj.

36 Tí'ij huó'namujari' maj jéehua tyeítyee mu jó'ci'ca'aj, aj pu'ij tyu'ta'íhuo' tyi'tíj ti je'ej rijcaj.

37 Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa'j tijin:

—Ya pu ja've'mej a'ájna i Jesús, Nazaret ti já'ma'can.

38 Tí'quij a'yan tyu'íjihuaca' tijin:

—Jesús, mu paj yójra' pué'een a'íjci i David, ná'ancu'vaxi' nyéetzij.

39 Majta i maj anáatya'aj muaajú'ca'aj, a'íi mu jajtyá'xij tí'ij quee che' ave'nyuucan. Ajta a'ájna jéetze' pu ca'nyíin jin tyu'taxájtaca' a'yan tijin:

—Jesús mu paj yójra' pué'een a'íjci i David, ná'ancu'vaxi' nyéetzij.

40 Aj pu'ij oocháxij a'ájna i Jesús, ajta huo'ta'íj maj aye've'vi'tíj jimí, tí'ij a véjri' aja'vá'ma'ca'aj, Jesús pu a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Jí'nye tyi'tíj petyí'xie've' nyej nyij a'yan huárinyij ajimi?

Aj pu'ij i ta'rácuun a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Nyavástara', a'yaa nu tyá'xie've' nyej nyajtáhua'aj atányeerej.

42 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa'j tijin:

—Atányeerij, ji'nye petyá'antzaahuaj a'íj paj jin períj huarúj.

⁴³ Ti'ij a'yan tyaaté'exaa, aj pu'ij i ta'rácuun atányeeriacá', ajta jamuán jó'raa i Jesús, tye'tyóotzi're'ej i Dios, majta néijmi'i i tyeítýee i maj jaaséej, a'íi mu majta tyaatatyójtzi'rej i Dios.

19

I Jesús ajta a'íjna i Zaqueo

¹ Ti'ij ij Jesús a'áa jo'tyájruij a Jericó, a'áa pu jé'ta' jooma'ca'aj i chájta'naj jitze.

² A'áa pu sáij tyáati' já'chajca'aj ti chíjtyaanyi', ti a'yan ántyapuaj tíjin Zaqueo, a'íi pu a'íin pué'een i ti tyihuá'íjtye' a'íjma i maj huá'íjve' i maj tyí'ti'íjcaaa.

³ A'íi pu jaséjramui'ca'aj a'tíj ti pué'een i Jesús, ajta capu i'riitaca'aj, ji'nye jéehua mu tyeítýee, ajta cíi uhuátýeevi'ij a'íjna i Zaqueo.

⁴ Aj pu'ij anayíixi'ij jo'téechajraa, ti'ij ij antýíraj i méjchi jitze ti'ij jaaséej, ji'nye pu'ríj jamua'reeriacá'aj tíjin a'áa pu je're'nyesij.

⁵ Ti'ij Jesús a'áa je're'neye, aj pu'ij ájnyeeriacá', ti'ij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Zaqueo, pata'aj jiye'tzín acájra'nyij, ji'nye íjij nu a'áa ja'rá'íixaj a paj ja'chej.

⁶ Ti'quij jiye'tzín acájraa, aj pu'ij tyámua' tyetyéejeje a'íjci i Jesús.

⁷ Majta a'íimaj i tyeítýee, mati'ij jaaséej aj mu mij huatyóohuij maj je'ej pua'aj tyaaxáj a'íjci i Jesús, a'yan tíjin:

—A'áa pu jo'mej ti'ij a'áa ja'rá'astij jo'tij ja'chej sáij ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij.

⁸ Aj pu'ij i Zaqueo ájchej ti'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tíjin:

—Nyavástara', jé'ta' nu tyihuo'tapuéjve'sij i nyaj tyí'íjcha'íj a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue'. Ajta tipua'aj a'náj a'tíj tyi'tíj nyaanáhue'ri', muáacuacaa pua'mácan nu jaatátuiire'ej.

⁹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Íjij pu xaa Dios arí huó'huii a'yaa mej chej, ji'nye a'íjna i a'tíj, ajta pu a'íin pué'een i Abraham ti jitze eeráma'can.

¹⁰ Ji'nye nyáaj i nyaj nyajta tyévi'ij jitze huanie'huaca', a'yaa nu een jin mujo've'mej nyej nyij huó'huoonyij, nyajta huó'huiire'en a'íjma i maj jó'vatzi'ca'aj.

A'íjna i túmii tamuáamuata' ti ará'asej (Mt. 25:14-30)

¹¹ Móoche' mu tyi'namuáaracaj i tyeítýee, ti'ij Jesús séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaa, ji'nye pu'ríj avéjri' jooma'ca'aj a Jerusalén. Majta a'íimaj i tyeítýee, a'yaa mu tyí'mua'ajcaaa tíjin pu'ríj tímua' huataséjre'sij i Dios ti jin ti tyu'ta'íjta'j íyian i cháanacaj japua.

¹² A'íj pu jin a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—A'áa pu sáij tyáati' já'chajca'aj, ti hua' jitze eeráanyej i tyeítýee i maj tyí'íjta'ca'aj, ti'quij ujó'mej séej chuéj japua mej mij a'áa ye'entyíhuoonyij rey jime', ti'íjta ij uvé'nyesij.

¹³ Ti'ij quee xu jo'yi'váacaj, tamuáamuata' pu pua'mácan huata-cho'vej i maj jimí tyí'muarie', aj pu'ij i túmii huoríaa' tamuáamuata'

ara'astima'caa séej ajta séej, a'yaa pu tyihuo'té'exaaј tјin: "Siata'aj tyu'muárie'en a'јci jime' i túmii, 'asta nyana'aj quee uvé'nyej."

¹⁴ Majta a'ímaj i tyeityee, a'íi mu јáјcha'íiria'ca'aj, mat'ij mij séecan huata'ityaca' mej mij a'yan tyu'taxáj yee: "Catu jaxie've' ti a'ín tye'entyájrutyeј rey jime'."

¹⁵ Ajta a'íi pu tye'entyájrupij rey jime', ajta je'en uvé'nyej a'ájna jo'tij ja'cheј, aj pu'ij huó'tacho'veј a'íjma i túmii ti huó'riáa' ti'ij јáamuareeј a'chu maj jaamué'tij sіij ajta sіij.

¹⁶ Ajta i ti anaquéeј aje're'nyej, a'yaa pu tyaaté'exaaј tјin: "Nyavástara', a'јna i túmii muéetzij ti mua' a'rij, tamuáamuata' pu pua'mácan huamue'tij i ti tamuáamuata' ara'ástimee."

¹⁷ A'yaa pu tyu'tanyúj a'јna i ti tyé'ijtye' tјin: "Xá'pui' paj huarіј mu paj tyámua' tyí'nyahuire', јi'nye tyámua' peј tyéecha'ij i nyaj cíi caa tyimuaatá', nyáaj nu tyimua'antyáruјtye'ej pata'aj tyu'ta'јtјaj tamuáamuata' pua'maquéј i cháјta'naj јitze."

¹⁸ Ajta i ti tyí'huiire' ti je'tyáa'sej, a'íi pu ajta aje're'nyej, a'yaa pu tyaaté'exaaј tјin: "Nyavástara', a'јna i túmii, muéetzij ti mua' a'rij, anxívicaa pu pua'mácan huamue'tij i ti tamuáamuata' ti ara'ástimee."

¹⁹ Ajta a'јna i ti tyé'ijtye', a'yaa pu tyaaté'exaaј tјin: "A'yaa nu tyimua'antyáruјtye'ej pata'aj tyu'ta'јtјaj anxívique' pua'maquéј i cháјta'naj."

²⁰ Tí'quij ajtáhua'aj sіij aje're'nyej ti јimi tyí'huiire', a'yaa pu tyaaté'exaaј tјin: "Nyavástara', ya'cuј muéetzij ti mua' a'rij i túmii, yaa nu ja'ancuriá'јi'queј cíxuriј јitze, nyati'ij nyij jaatyá'avaataca'."

²¹ A'yaa nu huarіј, јi'nye nyamuatzii'nyaa'ca'aj, muárie'rij ti a'tј tyámua' tyu'tyá'itzeere'en ajimi, muáaj paj jaariá'si'rii i paj quee tyu'tá', pajta tyí'tza'nacaa jo'paj quee tyojo'huásteј."

²² Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'јna i ti tyé'ijtye' tјin: "Muáaj paj quee tyi'tј huiire', nyáaj nu muá'xijtye'en a'јci jime' je'ej paj tyu'taxáјtaca'. Muáaj paj jamua'reeriaca'aj tјin ca'nyérij nu јin tyí'јta. Nyajta jaariá'si'rii i nyaj quee tyu'tá'. Pajta a'yan tyí'nyaxaj nyaj tyí'tza'nacaa jó'nyaj quee tyojo'huásteј."

²³ Јi'nye een jime' pequee a'áa yóotoј i túmii hua' јimi i maj tyu'nyéјtyeј ti'ij jaamué'tin? A'yaa paj huárinyiiche', nyáaj nu nyij ja'ancuriá'nyijche' nyéetzij ti nya'a'rij, nyajta i ti jaamué'tij nyati'ij uvé'nyej."

²⁴ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaј a'íjma i maj avéјri' jo'tyú'uuca'aj tјin: "Siata'aj јáa'ri' i túmii ti јi'tyáa', siaј sij jaatá'an a'јci i tamuáamuata' ti jaamué'tij."

²⁵ Majta a'ímaj a'yaa mu tyaaté'exaaј tјin: "Tavástara', јi'nye ti'ij? A'múu pu arí јi'tyáa' tamuáamuata' pua'mácan i túmii."

²⁶ A'yaa pu tyihuo'té'exaaј tјin: "A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', a'tј tina'aj ti јéehua tyi'јcha'íј, јéetze' pu tyá'ci'tyij a'јci. Ajta a'tј ti cíi na'aj tyi'јcha'íј, a'јј mu tyáa'ri'raj i ti cí tyi'јcha'ij."

²⁷ Majta a'ímaj i maj nyéјcha'íire', i maj quee jaxie'va'ca'aj nyaj rey јin tye'entyájrutyeј, maj siahuaја've'vi'tј, siata'aj huó'cui'nyij iйe'ej véјri' nye јimi."

*Ti'ij Jesús ujo'tyáruјtyij u Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Јn. 12:12-19)*

28 Ti'ij Jesús jaatapuá'citaca' ti tyihuo'ixaatyey, aj pu'ij ta'ij jó'raa Jerusalén ti ooj jó'yi'ij.

29 Ti'ij a'áa véjri' joomá'caj a Betfagé, ajta a'ájna a Betania, chájta' ti a'áa jo'tacá'aj i jiríj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Aseitúunajrimi. A'áa pu hua'puácaa huata'ítyaca' i maj jamuán huacíj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijin:

30 —Siata'aj a'áa ja'tanyéj a'ájna chájta', siati'ij a'áa ja'rá'astij a'áa xu púuru' ja'tyoonyij ti aje'riá'tapi', tiquee xu a'náj a'tíj japuan á'yi'xacaa, siata'aj je'eixista siajta je'en uya'ráaja.

31 Tipua'aj a'tíj a'yan tyajá'mua'ihuo'raj yee ji'nye een jime' setya'rájxinaj, a'yaa xu tyaaté'exaatye'en yee tavástara' pu jitze juxie've'.

32 Mati'ij mij ujó'ju' jo'tíj huojó'ityaca', a'yaa pu atyojo're'nyey ti'ij tyihuo'té'exaa'j a'ájna i Jesús.

33 Mati'ij móoj je'eixistájsima'caj i púuru', a'íi mu mij huo'séj a'íimaj i maj jacii, aj mu mij a'yan tyihuo'ta'ihuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye een jime' setya'rájxinaj mu púuru'?

34 Mati'ij mij a'yan tyityaatanyúj tijin:

—Tavástara' pu jitze juxie've'.

35 Aj mu mij tyúumaancaj tye'tyéveerej, mati'ij mij yo'jáj i Jesús jimi, mati'ij uya'ráaja aj mu mij ja'vá'raj a'íjci i Jesús i púuru' japua.

36 Ti'ij na'aj tyu'má'ca'aj i Jesús, tye'ityee mu máancaj tyo'caváarajyi'caa i juyéj jitze jo'tíj jooma'ca'aj.

37 Ti'ij a'áa jo'camá'caj a'ájna Aseitúunajrimi, néijmi'i i maj jamuán huajú'ca'aj, a'íi mu huatyóohuij maj tyaatatyójtzi're'en i Dios a'íjci jime' maj huatóotyamua've'en, ji'nye jéehua mu tyu'séj i ti huápui'ij tyúuxie've'.

38 A'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—¡Huápui'ij pu naa een a'ájna i rey ti jime' tyi'tyéjvee ti yaja've'mej nyúucaritze' i Dios! Miche' tyámua' tyi'tyecháaj muá'ra'nyij a'íimaj i maj tajapúa já'sejre'. Miche' majta néijmi'i jáamuareej i Dios ti néijmi'i jin putyí'uurej.

39 Majta séecan i fariseos, mati'ij jáanamujri', a'yaa mu tyaaté'exaa'j a'íjci i Jesús tijin:

—Maestro, huo'tá'ijmiejri' mej mij quee che' a'yan tyí'tyeyijhuaj i maj ajamuán huací'ij.

40 Aj pu'ij Jesús a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Tipua'aj a'íimaj muatyáapua'rej, tyetyéj mu mijta a'yan tyí'tyeyijhuan.

41 Ti'ij véjri' ajooma'caj a Jerusalén, ti'ij jaaséj i chájta'naj, aj pu'ij huóoyiinyaca' a'íjci jime'.

42 A'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—¡Tipua'aj mua'aj ijíij siámua'reeriaj, tyi'tíj ti pué'een i ti tyámua' tyajamuaatá'sij, siaj sij tyámua' tyi'tyecháaj xá'ra'nyij i Dios jimi! Ajta ijíij pu'ríj aviitzi', capu ij che' i'ríj paj jaaséj.

43 Pu'ríj atyojo're'nyesij ja'mua jimi a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán jamuaatanyó'si'tye'ej i maj jamuájcha'íire', a'íi mu mij jamuajnási, mati'ij mij jamuajnyo'si'tye'ej.

44 Majta néijmi'que' mu tye'entyipúa'ritye'sij, majta néijmi'caa cui'nyij i maj a'áa huacháatimee, néijmi'i mu huatyú'uunaj i tyetyéj ti jupapúa

tyiquéetime, a'íjci jime' siaj quee jáanamujari' ti'ij Dios yatanyéj ti'ij ja'mua japua huatányuunyij.

Jesús pu tyámua' tyú'ruuj i tyeyúuj tzajta'
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Aj pu'ij ta'ij i Jesús utyájrurij i tyeyúuj tzajta', ti'quij huatyóochej ti hui'rámuaritye'en a'íjma i maj a'úun tyí'tooca'aj.

⁴⁶ A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze yee: “A'yaa pu tyí'huiire' i nye chi'ij mej mij a'úun huatyényuunyij i Dios jimi”, maj siajta mua'aj, a'yaa xu jáaruuj ti a'yan tyí'huiire'ej ti'ij tyásta'naj jo'maj náhua'rij jó'ava'tacaa.

⁴⁷ A'náj tina'aj pu tyihua'mua'tyahua'aj i tyeítsee i tyeyúuj tzajta', majta a'íimaj i maj tyí'ijta i tyeyúuj tzajta', majta a'íimaj i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', majta i maj jéetze' va'cán jin tyityatatyíj hua' tzajta' i tyeítsee, a'íi mu jahuoo'ca'aj je'ej maj ye'ej tyeéjé'caj.

⁴⁸ Majta camu je'ej tyéejtyoj je'ej maj ye'ej huárinyij, ji'nye néijmi'i i tyeítsee, a'íi mu tyámua' tyá'namuajracuca'aj.

20

I ti jin tyi'tyéjvee a'íjna i Jesús
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ A'yaa pu a'ájna tyu'ríj ti'ij ooj Jesús tyihua'mua'tyáacaj i tyeyúuj tzajta', ajta huá'ixaatyaca'aj tyeítsee i nyúucarij ti jin Dios hua' japua huatányuusij, mati'ij a'íimaj aje're'nyej i maj tyeyúuj tzajta' tyí'ijta, majta a'íimaj i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', majta hua' jamuán i huáasij.

² Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Tyi'tanyí jin petyi'tyéjvee pej pij a'yan ricij? ¿A'tanyíj a'íjci jin tyimua'antyaarujtye?

³ Aj pu'ij Jesús a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Nyáaj nu nyajta séej tyajamuaata'ihuo'raj. Siata'aj naaté'exaatye':

⁴ ¿a'tanyíj uyo'ta'ítയാ'ca' a'íjci i Juan ti'ij huó'íiraj i tyeítsee? ¿Nyiquij i Dios ca' i tyeítsee?

⁵ Mati'ij mij huatyóohuij maj tyi'huó'ihuo' a'yaa mu tijin:

—Tipua'aj a'yan tyetyaaté'exaatye' yee Dios pu uyo'ta'ítയാ'ca', a'yaa pu tyitaaté'exaatye'ej yee: “¿Ji'nye siana'aj sij quee ja'antzaahuaq?”

⁶ Ajta tipua'aj a'yan tyetyu'taxáj yee tyétyacaa mu ja'antylhuoj, aj mu mij néijmi'i i tyeítsee taatyáto'sixi'ij tyetyéj jime', ji'nye néijmi'i mu tyámua' naa tyá'mua'reej ti Juan a'ín pu'éeenye'ej sáij ti tyí'xajtacaja'aj i Dios jitze ma'can.

⁷ A'íj mu jin a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Catu jamua'reej a'tíj ti uyo'ta'ítയാ'ca' a'íjci i Juan ti'ij tyeítsee huá'íiraj.

⁸ Aj pu'ij i Jesús, a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Canu nyajta nyáaj jamuaaté'exaatye'ej tyi'tíj nyaj jin tyi'tyéjvee nyej nyij a'yan ricij.

I maj tyí'muijhuacaa maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Ajta je'en Jesús séej nyúucarij jin tyihuo'té'exaaj i tyeítsee a'yan tijin:

—A'tíj pu úuvaj huahuástej, ti'quij séecan i tyeítýee huatanyéj mej mij a'áa tyojo'muárie'en i huastárij tzajta', aj pu'ij jó'raa a'íjna i a'tíj, ímuáj pu je'ej huárupij.

¹⁰ Ti'íj a'ájna atyojo'ré'nyej mati'ij pua'aj jaju'raciaa i úuvaj, séej pu ujo'ta'ítýaca' hua' jimi i ti huo'tanyéjtye mej mij jaatátuüre'en je'cácaa i ti huáciiriaca'. Majta a'íimaj i tyeítýee, a'íi mu jaatyáavaxij a'íjci i ti ujo'ta'ítýi'huaca', majta quee tyi'tíj jaatá', a'yaa mu'uj tyaata'ítýaca'.

¹¹ Ajtáhua'aj pu séej huata'ítýaca' ti jimí tyí'huiire', majta a'íimaj i ti huo'tanyéj i chuéj, a'íi mu jajtyá'xij, majta je'en jaatyáavaxij, camu tyi'tíj jaatá', a'yaa mu'uj tyaata'ítýaca'.

¹² Ti'quij ajtáhua'aj séej huata'ítýaca', majta a'íimaj i ti huo'tanyéj i chuéj, a'íi mu tyaapuéj, majta jaaré'ítýaca'.

¹³ 'Ti'quij a'yan tyu'muá'aj a'íjna i a'tíj chuéj ti tyu'nyéj tijin: “¿Ji'quij náarinij? Nyiyóoj nu huata'ítýij i nyaj huápuí'ij jaxie've', a'íj mu xaa ántzaahuatye'sij.”

¹⁴ Majta a'íimaj, mati'ij jaaséej, aj mu mij tyu'tóo'ixaa, a'yaa mu tyaaxá'puí'intarej tijin: “A'íi pu a'íin pué'een i ti néijmi'í tyá'ci'tyij, tyiche' jaajé'caj ti'íj ityájma táaci'tyij.”

¹⁵ Aj mu mij jí'rájtoo, mati'ij mij jaajé'caj.

¿Ji'nye sij mua'aj tyí'mua'tzej, jí'quij huá'uurej a'íijma, a'íjna i ti ja'a'rij i chuéj úuvaj ti japuan huasti'?

¹⁶ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', a'íi pu a'áa jo'ré'nyesij, ti'quij huá'cui'nyij a'íijma i ti huo'tanyéj, ajta je'en séecan huatanyéjtye'sij mej mij a'áa tyojo'muárie'en.

Mati'ij a'yan tyáanamujari' i tyeítýee, a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—Che' quee a'náj a'yan tyí'rijcaj.

¹⁷ Aj pu'ij Jesús huo'séerajraa, ti'quij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Típua'aj quee a'yan tyi'ja'yájnatan je'ej nyaj tyajamuaaté'exaa, ¿ji'nye na'quij a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze? A'yan tijin:

A'íjna i tyetyéj i maj majca'huaj júuriej a'íimaj i maj chí'ij ta'huacaa, a'yaa pu atyojo'ré'nyej ti a'íin pue'éenye'ej ta'raj i ti jéetze' juxie've' jo'maj yá'ajtaahuaca' i chí'ij.

¹⁸ A'tíj tína'aj ti a'íjci japua eetávetyij i tyetyéj, a'íi pu huatyána'xij néijmi'que' i jujitzé. Na'riij típua'aj séej japua rájvetyij a'íjna i tyetyéj, a'íi pu jaatyátzaanaxi'ij.

A'íjci jime' i maj huá'jijva'ca'aj i maj tyí'ti'ijcicaa

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Majta a'íimaj i maj tyihuá'mua'tyajca'aj i yu'xarij jitze, Moisés ti jo'yú'xaca', majta a'íimaj i maj tyí'íjtaca'aj u tyeyúuj tzajta', jéehua mu tyu'muá'aj je'ej maj ye'ej huárinij mej mij jaatyéevi', jí'nye a'yaa mu tyá'mua'reeriaca'aj ti a'íijma putyí'xajtaca'aj a'íjci jime' i nyúucarij ti jaataxájtaca', camu majta ahuóoca'an, jí'nye mahuá'tziinya'ca'aj i tyeítýee.

²⁰ Jéehua mu ja'eeva'ca'aj, aj mu mij séecan huata'ítýaca' i maj a'yan tyúusejrataca'aj tijin tzáahuatyí'ra'aj mu jin tyí'xaj, a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj tyaata'íhuo' tyi'tíj jime' ti'íj a'íjci jin eerá'itzen mej mij tyu'tátuüre'en a'íjci jimi i tajtúhuan.

²¹ Majta a'íimaj i maj ja'eeva'ca'aj, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Maeestro ityáj tu jamua'reej paj tzáahuatyira'aj jin tyí'xaj, pajta tyihuá'mua'tyey je'ej ti tyí'tyéevijtij. A'yaa paj cha'taj huá'uurej i tyeítyee, muáaj paj tzáahuatyira'aj jin tyihuá'mua'tyey je'ej ti tyá'xie've' i Dios.

²² ¿Nyiquij xá'puí' tyaj tyu'nájchij a'íjci jimi i tajtúhuan i ti tyí'ta'íjtye', ca' quee?

²³ Ajta i Jesús ti'ij jáamua'reeri' maj quee tzáahuatyira'aj jin tyé'ihuo'raca'aj, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

²⁴ —Séej sianaataséjratye' i túmii. ¿A'tanyíj nyéerima'ra' puíríci i ti acájeeve? ¿A'tanyíj a'yan ántyapuaaj ti'ij tyé'yu'si'?

²⁵ Matí'ij mij a'yan tyityaatanyúj tijin:

—A'íi pu pué'een i tajtúhuan.

Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Siata'aj jaatá'an a'íjci i tajtúhuan, tyí'tíj ti aaria'ra' pué'een, siata'aj siajta jaatá'an i Dios tyí'tíj ti aaria'ra' pué'een.

²⁶ Majta a'íimaj camu je'ej tyéejtyoj je'ej maj ye'ej huárinyij maj jaamué'tin a'íjci jime' je'ej ti tyihuo'té'exaaj hua' tzajta' i tyeítyee. Ji'nye je'ej mu tyo'taséj a'íjci jime' je'ej ti tyu'taxájtaca', aj mu mij quee che' je'ej tyityaatanyúj.

A'íjci jime' maj huatájuuritaj i tyeítyee hua' tzajta' i mui'chítyee
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ A'tzúj a'tyéevi'ij, séecan mu aje're'nyej, a'íimaj mu puíríci i saduceos, a'yaa mu tyí'xaj a'íimaj yee camu che' huatájuuritaj i maj meríj huácuij, matí'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

²⁸ —Maeestro, a'yaa pu tyo'yú'xaca' a'íjna i Moisés ti a'yan tye'mej ityájma jimi, tipua'aj a'tíj ti nyeíchej, tipua'aj quee eexúj tyiyóomua'caj ti'ij huamuí', juxie've' ti i ihuáaria'ra' ja'ancuré'vi'tij a'íjci i ti jatyévi'tinya'aj i ti huamuí' ti'ij a'íjci jitze ma'can tyiyóomua'aj já'ra'nyij.

²⁹ 'A'yaa pu tyu'ríj ityájma jimi, aráahua'puaj mu ará'axcaa i tyétyacaa i maj ju'ihuaamua'ca'aj, ti'quij i ti vásti', a'íi pu huatyényeíhaca', ajta je'en huamuí', capu eexúj tyiyóocaj, a'yaa pu cha'taj na'aj tyáaru i séej i ti je'tyáa'sej.

³⁰ Ajta i síij i ti je'tyáa'sej, a'íi pu ja'ancuré'vi'tij a'íjci i íitaj ti jatyévi'tinya'aj a'íjna ihuáaria'ra', mu'ríj mij huéecaj i maj huácuij.

³¹ Ajtáhua'aj síij ti je'tyáa'sej, a'íi pu ajta ja'ancuré'vi'tij, a'yaa pu cha'taj na'aj tyihuo'ruuj néijmi'caa i maj aráahua'puaj, maj quee jitzán tyiyóomua'aj muá'raa, néijmi'i mu huácuij.

³² Ajta je'en a'íjna i íiti' huamuí'.

³³ 'Arí matí'ij huatájuuritaj i mui'chítyee, ¿a'tanyíj cína'ra'an pue'éenye'ej ja'mej? Ji'nye néijmi'i mu jatyévi'tinya'aj.

³⁴ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'íimaj i tyeítyee ijíj mu nyejnyeí'chacaa, majta huíichej.

³⁵ Majta a'íimaj i ti a'yan tyihuá'ci'puaj maj huatájuurej hua'tzajta' i mui'chítyee, ajta ti'ij a'ájna tya'rá'astij a'ájna xicáara' jitze ti Dios néijmi'que' tyu'ta'íjtaj, camu che' nyejnyeí'chen, camu majta huíichan.

³⁶ Camu majta che' cui'nyij, ji'nye a'yaa mu éenye'ej muá'ju'un matí'ij a'íimaj i maj tajapua' tyí'huíire'. A'íi mu yójmua'mua' pue'éenye'ej muá'ju'un i Dios, ji'nye mu'ríj huatájuuriaca'.

³⁷ Ajta a'ájna i Moisés, a'íi pu taaté'exaa a'íjci jime' ti'ij jo'yú'xaca' je'ej ti a'náj sáij tyu'tyájtata i tu'píj ti viváajma'aj tatyé'tye'. A'íj pu jin, Moisés a'yan jaatamua'aj i tavástara' tijin: "Í hua' Dios a'íjma i Abraham, ajta a'íjci i Isaac, ajta a'íjci i Jacob."

³⁸ Ajta i Dios, capu hua' Dios pué'een a'íimaj i mui'chítyee, a'íjma pu Dios i maj júurij, j'i'nye a'ájna jimi néijmi' i mu júurij.

³⁹ Majta séecan i maj tyi'huá'mua'tyej i yu'xarij jitze, Moisés ti jo'yú'xaca', a'yaa mu tyityaatanyúj tijin:

—Maeestro, xá'pui' paj tyu'taxájtaca'.

⁴⁰ Ti'ij na'aj a'ájna, capu che' a'tíj óoca'nyajca'aj ti tyi'táj jaata'íhuo'.

¿A'tanyíj jajyóoj i Ciríistu'?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Ajta Jesús a'yan tyi'huo'té'exaaaj tijin:

—¿Ji'nye mej mij a'yan tyi'xaj i tyeítyee a'íjci jime' i Ciríistu' yee David pu jitze eeráma'can?

⁴² Ajta a'ájna i David, a'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjci jime' ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti a'yan ántyapuaaj tijin Chuíicarij, a'yan tijin:

Dios pu a'yan tyaaté'exaa i Nyavástara' ti jime' yee:

"Acáyixi' ipuárij japua, iíye'ej nyamuáca'ta',

⁴³ nyana'aj quee huo'mué'tin i maj muájcha'íire'."

⁴⁴ Ajta i David, a'íi pu a'yan jaatamua'aj a'íjci i Dios ti ja'antýíhuoj tijin nyavástara', típua'aj a'yan tyi'ja'yájna, ¿ji'nye tyí'rij ti i Ciríistu' a'íin pué'eenye' i David ti jitze eeráma'can?

Ti'ij Jesús hua' jitze tyo'ojpuá'rij a'íjma i juéesij

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Aj pu'ij Jesús a'yan tyi'huo'té'exaaaj a'íjma i maj jamuán huacáj, majta tyeítyee tyi'namuáaracaj,

⁴⁶ a'yan tijin:

—Tyámua' xu'uj mua'aj, a'íjma jimi i maj tyi'huá'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', j'i'nye hua'ráanajchi maj catí'tí'ijma'can metyi'cháatíma'aj mamuaací'ca'an, ajta hua'ráanajchi maj i tyeítyee tzáahuatyí'ra'aj jin huo'tatyójtje'en jo'maj huaja'antýinájchij. Majta a'yan tyá'xie've' maj huara'sej i ipuárij japua ti jéetze' juxie've' u tye'yúuj tzajta', ajta hua'ráanajchi maj huara'sej véjri' jimi i ti tyi'huá'cue'tyej mati'ij tyí'ye'estyaj.

⁴⁷ A'íi mu majta tyi'huá'ari'raaca i hua' chí'ij a'íjma i úuca i maj antýúujíimua'astariaca'. A'yaa mu huarín mati'ijta mij tye'yúuj tzajta' jo'tyárutyij. Mati'ijta mij ja'tyéevi'ij tyényuusime'ej muá'ju'un mej mij séecan tyeítyee huo'séj. Majta a'íimaj i maj a'yan ricíj, jéehua mu huápu'ij jajpuéetzij muá'ju'un.

21

Ti'ij íiti' ti antýúusíjtariaca' túmii huatámu'vejritaca'

(Mr. 12:41-44)

¹ Aj pu'ij Jesús a'íjma huaséj i chíjtyaanyi'ij maj i túmii ú'siiria'ca'aj, ti'ij tye'yúuj tzajta' tyu'tyáhuíire'en,

² a'íi pu ajta íitaj huaséj tíquee je'ej tyéejviicue', ajta a'ájna i íiti' hua'puáca i pu ucáhua'xij i túmii tíquee jéehua tyá'najchij.

³ Aj pu'ij Jesús a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tzáahuaty'i'ra'aj jime', a'mújna mu íiti', jéetze' pu ju'cáahua'xij mequee néijmi'i i séecan.

⁴ A'íimaj i séecan, néijmi'i mu ju'cáahua'xij a'íjci i ti avá'itzee i maj jéehua tyí'ijcha'íj, ajta a'mújna tiquee je'ej tyéejviicue', néijmi'i pu ucáahua'xij a'íjci i ti jin huatyohuá're'nyijche'.

Jesús pu jaataxájtaca' ti huatyú'uunyí'huaj i tyeyúuj
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Majta séecan a'yan tyúu'ixaatya'ca'aj a'íjci jime' ti naa huasé'rihua'aj i tyeyúuj, ajta i tyetyéj ti cure'tyij néijmi'que', ajta i mu'vérij i maj tyo'huariá'viihuuaa ti naa tyie'en.

Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

⁶ —Néijmi'i tí'ij na'aj sij tyí'sej, aj pu atyojo're'nyesij a'ájna xicáara' maj jitzán néijmi'i huatyú'uunaj, capu che' séeria'aj ja'mej jáxu'uj jitze i tyetyéj ti jujapúa tyiqueetime.

Je'ej ti tyí'rinyij tí'ij néijmi'i tye'entyipúa'risime'en
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Maestro, ¿a'najnyí a'yan tyí'rinyij? ¿Tyi'tanyí jin tyáamua'reeren ti arí tímua' a'yan atyojo're'nyesij?

⁸ A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—Tyámua' xu'uj mua'aj mej mij quee jamuáacuanamuaj, mue'tíj mu uvé'nyesij nyenyúucaritze', a'yaa mu tyajamuaaté'exaatye'sij yee: “Nyáaj nu a'íin pué'een i Ciriístu'.” Majta a'yan tijin: “Pu'rij atyojo're'nyesij.” Caxu hua' jamuán jo'cí'ca'an.

⁹ Siati'ij a'yan tyu'namuaj tijin: “Muatónyo'si'tye'ej aja'hua' séecan jamuán i tyeityee, majta séecan mer'tij huatyóohuij maj junyo'si'tye'”, caxu tyí'tziinye'ej, a'yaa pu tyúuxie've' ti anaquéej a'yan tyú'rinyij, ajta capu eexúj néijmi'i tye'entyipúa'rij.

¹⁰ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Séecan mu tyeityee huatónyo'si'tye'ej, majta i maj séej chuéj japua huacháatimee, a'íi mu majta séecan jamuán huatónyo'si'tye'ej.

¹¹ Pua'maquéj pu huápu'ij huatóoca'tzij i cháanacaj, ajta huatúuri'huaj ja'mej, ajta jéehua tyu'cuí'nyi'ra'aj ja'mej, ajta jútye' tyi'tíj pu huataséjre ti tziinyi're', ajta tyi'tíj ti huápu'ij juxie've'.

¹² 'Ajta tí'ij quee xu a'yan tyí'rijcaj, a'íi mu anaquéej já'muavivi'ran, majta je'ej pua'aj já'mua'uuren. A'úu mu jamojo'tyátoosij u tyeyúuj tzajta' na'riij jo'maj tyityaja'naamuacaa, majamuá'vi'tin a'íjma jimi i tajtúhuuanyij, majta a'íjma jimi i maj rey jin antyúumua'reej, a'yaa mu já'mua'uurej a'íjci jime' sij nyéetzij na'rá'astej.

¹³ Aj pu'ij i'riitaj ja'mej sij nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'en.

¹⁴ Siajta mua'aj caxu a'íjci jin tyí'mua'ajcaj je'ej sij tyu'taxáj sij sij jujapúa huatányuunyij,

¹⁵ jí'nye nyáaj nu jamuataá'sij je'ej sij tyu'taxáj, siata'aj sij jaay'tíhua'an, sij jin hua'antymue'tin a'íjma. Camu je'ej tye'ejtyóova'aj muá'ju'un, camu majta hue'tzij jin já'muamue'tin.

16 Majta a'íimaj i já'muahuasimua', majta i ja'mua ihuáamua', majta a'íimaj i ja'muanyoosimua', majta ja'mua amíincustyamua', a'íi mu avítzij jin tyu'tátuiire'sij mua'ajmaj. Majta je'cácaa já'muacui'nyij.

17 Néijmi'i mu i tyeítyee jamuájcha'íiria'aj muá'ju'un a'íjci jime' siaj nyéetzij ná'tzaahuatye'.

18 Caxu je'ej tyutyóomua'ajcaj, ji'nye i Dios pu ja'muacha'íij ja'mej.

19 Siata'aj huatyóoca'nyej i jutzájta' siaj sij tyo'táviicue', aj xu sij júurij huatyá'itzeere'ej i Dios jimi.

20 'Siati'ij huo'séj i xantáaru'uj maj eetyaváatime a Jerusalén, a'yaa xu tyá'mua'reeriaj tijin pu'ríj tin huatyú'uunyi'huaj i Jerusalén.

21 Majta i maj Judea jo'tyú'uu, miche' jiye'tzín jó'ciinyej i jiríj tzejta'. Majta i maj Jerusalén jo'tyú'uu, miche' iiráciinyej apua'quéj i chájta'naj jitze. Majta i maj itzitáj jo'tyú'uu, miche' quee ujo'tyáru'piche'en i chájta'naj jitze.

22 A'ájna xicáara' jitze, jéehua mu jajpuéetzij muá'ju'un, ji'nye aj pu néijmi'i tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

23 Jéehua mu jajpuéetzij muá'ju'un a'ájna xicáara' jitze a'íimaj i úucaa i maj ootajucájmee, majta a'íimaj i maj móoj huá'tzi'tyey i juyójmua', jéehua mu huápu'i'ij jajpuéetzij muá'ju'un a'íimaj i maj Israel huacháatimee, ji'nye puéetzij pu huo'tá'sij i Dios.

24 Séecan mu i tyeítyee cui'nyij i chúun jime', majta séecan á'vi'tin i séej chuéj japua ti a'yan séejre' i cháanacaj japua. Majta i maj quee Israel já'ma'can, a'íi mu jaatyú'uunaj i Jerusalén 'asta na'aj quee aróo'astej a'ájna xicáara' maj jitzán jaataxájtaca'.

Je'ej ti ye'ej yetyi'cányesij a'íjna i ti ajta tyévi'j jitze huanie'huaca'
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 'Ajta jéehua pu tyu'taséjre'ej i jútye' i xicáj jitze, ajta i máxcirie' jitze, ajta xú'ra'vej tzejta'. Ajta úyan i cháanacaj japua, a'íi mu i tyeítyee tyí'tzi'nyej'ej muá'ju'un ji'nye capu je'ej hua'mitéerastya'aj ja'mej, a'íjci jime' i ti jéehua tyuutá'hua'aj ja'mej i jájritze' ti'ij huápu'i'ij pu ti'ráana'aj ja'mej.

26 Jéehua mu i tyeítyee jó'pua'rij a'íjci jime' mej tyu'tátzi'nyej'ej, mati'ij jéehua tyú'mua'tiyij je'ej ti tyi'tíj ja'uurej a'íjci i cháanacaj, ji'nye tyi'tíj tina'aj ti jútye' tyejé'sejre', a'íi pu ajta tyu'tóoca'tzij.

27 A'ájna xicáara' jitze, a'íi mu jaséjran a'íjci i ti ajta tyévi'j jitze huanie'huaca', ti aje'cáama'aj ja'mej jéetirij tzejta', huápu'i'ij pu naa huasé'rihua'aj ja'mej, mej mij tyámua' naa tyo'taséj i tyeítyee, jumuárie'rij pu jin yava'cányesij.

28 Ti'ij huatyóochenyij ti a'yan tyi'rinyij, tyámua' xu huóo'uurej. Siata'aj atanyéjnye'rij, ji'nye pu'ríj véjri' a'ájna xicáara' Dios ti jitzán jamu'rátoosij.

29 Ajta séej nyúucarij huo'té'exaa a'yan tijin:

—Cási', xaaséj a'íjci i xápua', na'ríij séecan i ciyéj ti tyi'sejre'.

30 Ti'ij antyinyájxi'in i xámue'ra', mua'aj xu jaséjran, siajta jamua'reeren ti arí véjri' putyi'ricij i vílta'rij tzejta'.

31 A'yaa pu cha'tána'aj tyí'een, siati'ij tyi'sejra je'ej nyaj tyajamaaté'exaa, siata'aj a'yan tyáamua'reej ti arí tímua' a'ájna putyajá'ricij ti Dios tyu'ta'íjtaj.

³² 'A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tzáahuaty'i'ra'aj jime', néijmi'i pu a'yan tyí'rinyij je'ej nyaj tyajamuáa'ixaa, meentyij mequee xu huácuij ijij maj huátyeityee.

³³ A'ájna i tajapuá ti séejre' a'íi pu á'pua'ren, ajta i cháanacaj pu ajta á'pua'ren, ajta i nyenyúucaa, capu a'náj antyipua'rij.

³⁴ 'Tyámua' xu'uj mua'aj, caxu je'ej pua'aj ju'uuriaj i jutzájta', a'íjci jime' siaj juu'ive', caxu siajta a'íj jitze tyí'mua'ajcaj i ti yan tyí'sejre' i cháanacaj japua. Ti'ij quee a'ájna xicáara' jitze, ja'mua japua rájvetyij siati'ij pua'aj quee jacho've'.

³⁵ Ji'nye a'íi pu hua' japua rávesij néijmi'caa japua i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

³⁶ A'náj tina'aj xu atanyéjnye'rij, siata'aj a'yan tyá'huaviiraj i Dios ti'ij jamuáahuire'en, ti'ij quee tyí'tij je'ej já'mua'uurej je'ej ti tyí'tij rinyij, siajta a'yan tyá'huocaj siaj sij nye jimi huatyá'itzeere'en, i nyaj nyajta tyéviij jitze huanie'huaca'.

³⁷ A'náj tina'aj tujca'rij tzajta', a'íi pu tyihuá'mua'tyahua'aj i tyejúuj tzajta'. Ajta ti'ijta huaré'chumua'rej, a'áa pu jó'yi'caaj i jirij jitze ti a'yan tyaja'rájtyapua'j tijin Aseitúunajrimi, a'áa pu ja'táxai'irihua'aj.

³⁸ Majta néijmi'i mu i tyeítyee íiya' ajo're'nyinyiica'aj jo'tij i tyejúuj jo'tyéjve mej mij jáanamua'j i Jesús.

22

Mat'i'ij jaaxá'pu'i'intarej maj avútzij jin jaatyéevi' i Jesús (Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Pu'rij a'ájna véjri' putyí'rijcaj mat'i'ij pua'aj a'íjci jin tyí'ye'estyaa i maj páan cua'caa i maj quee levaduura'j jana'ajchityaa. A'yaa mu majta jatamuá'muaj tijin: Ti'ij Dios tyihuo'tú'uunyi'ri' i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca' a'ájna a Egipto.

² Majta a'íimaj i maj tyí'ijta tyejúuj tzajta', majta a'íimaj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', jéehua mu tyí'mua'ajcaa je'ej maj ye'ej tyeejé'caj i Jesús, majta quee je'ej tyéjtyoova'aj, ji'nye mahuá'tziinya'ca'aj i tyeítyee.

³ Ti'quij i tyiyáaru' utyájrurij a'íjci i Judas tzajta', i maj a'yan jatamuá'muaj tijin Iscariote, a'íi pu ajta hua' jitze ajtyáma'can i maj tamuáamuata' japon hua'puaj ará'asej.

⁴ Ti'quij i Judas a'íijma jimi ajo're'nyej i maj tyí'ijta i tyejúuj tzajta', ajta i maj tyihuá'ijtye' a'íijma i maj tyí'cha'ij u tyejúuj tzajta', aj pu'ij huo'té'exaa je'ej ti ye'ej huárinyij ti'ij avútzij jin huo'tátuiire'en a'íjci i Jesús.

⁵ Majta a'íimaj mu huatóotyamua'vej, mat'i'ij mij tyá'tóoratziiri' maj túmii jaatá'.

⁶ A'íi pu ja'ancuriáa' i huá'nyuucaa. Aj pu'ij huatyóochej ti jáahuonyij a'náj ti i'rij ti huo'tátuiire'en i Jesús maj quee jaséeracaj i tyeítyee.

Ti'ij tavástara' hua' jamuán tyu'cuaj a'íijma i maj jamuán huacíj (Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Ti'ij ij a'ájna atyojo're'nyej i xicáara' maj jitzán jacua'caa i páan maj quee levaduura'j jana'ajchityaa. A'ájna xicáara' jitze, a'íj mu majta mu'vejritacaa i cánya'aj i maj jin jo'támua'reej a'ájna xicáara' ti Dios jitzán tyihuo'tú'uunyi'ri' i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca'.

8 Aj pu'ij Jesús huo'tacho'vej a'íjci i Pedro ajta i Juan, a'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Siata'aj u'j'ju' siaj sij tyámua' tyojó'uurej tyej tyij jáacua'nyij a'íjci i tyaj jin jo'támua'reej tí'ij Dios tyihuo'tú'uunyi'ri' i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca'.

9 Ajta a'íimaj, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Jo'nyij jitze a'yan petyiyá'xie've' tyej tyij tyámua' tyojó'uurej?

10 A'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Siati'ij chájta' jo'tyájrutyej, tyáataj xu séjran ti xá'rij huátisij, jájtyij ti uhuájmuua, siata'aj jamuán u'j'ju', siajta jamuán ujo'tyájrutyej u chi'táj jo'tij a'íin ja'rá'íixaj.

11 Siata'aj a'yan tyaaté'exaatye'en a'íjci i ti aja'chej yee: “A'yaa pu tyí'xaj i maestro yee: ¿Jo'nyij jáai'rij ti tyú'cua'nyij i ti jin jo'támua'reej tí'ij Dios tyihuo'tú'uunyi'ri' i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca'? A'íi pu tyí'cua'nyij a'íijma jamuán i ti hua'antyíhuoj.”

12 A'íi pu jamuaataséjratye'sij ánimuaj i chi'ij ti ve'éj ti uhuaré'yohuaj, siata'aj a'úun tyámua' tyojó'uurej.

13 Aj mu mij jo'cáj, mati'ij a'áa ja'rá'aj, a'yaa pu tyá'raa je'ej ti tyihuo'té'exaa'j i Jesús, aj mu mij tyámua' tyú'ruuj i maj jin jo'támua'reej je'ej ti Dios tyihuo'tú'uunyi'ri'.

14 Tí'ij atyojo're'nyeje a'tzáaj maj pua'aj tyí'cua'nyij, néijmi'i mu huatyára'saca' véjri' i méesaj jitze, a'íjna i Jesús, majta a'íimaj i maj jamuán huacáj.

15 Tí'ij ij a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Jéehua nu huápu'íj a'yan tyá'xie'va'ca'aj nyaj ja'mua jamuán tyú'cua'nyij, ijíij nyaj quee xu jajpuéjtzij, tyej tyij néijmi'i jo'támua'reej a'íjci jime' i ti Dios tyihuo'tú'uunyi'ri' i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca'.

16 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', canu che' a'náj jacua'nyij i páan 'asta quee néijmi'i tya'róo'astej a'ájna xicáara' tí'ij Dios jitzán néijmi'i jin tyu'ta'íjta'j íyan i cháanacaj japua.

17 Aj pu'ij jajriáj i váasuj, tí'quij tyámua' tyaatá' i Dios, aj pu'ij huo'tajájnyi, a'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Ya'cu'j, siata'aj néijmi'i jaaré'ye'en,

18 ji'nye a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' nyaj quee che' a'náj ju'quéi'sij já'ria'ra' i úuvaj, 'asta na'aj quee yan huataséjre'en a'náj ti Dios tyu'ta'íjta'j íyan i cháanacaj japua.

19 Ajta je'en i páan tyí'íj, tí'ij ij ajta tyámua' tyaatá' i Dios. Aj pu'ij ja'antyítaaraca' i páan, ajta je'en huo'ta'í'pu'uj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijin:

—A'yaa pu huatóomua'aj i páan, a'íi pu a'íin pué'een i nye tyévira' i nyaj jin ja'mua japua huatanyúj. A'yaa xu huárinyij siaj sij jo'támua'reej je'ej nyaj huaríj.

20 Mati'ij tyu'cuá'aj, a'yaa pu cha'taj na'aj huaríj, a'íi pu jajriáj i váasuj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa'j tijin:

—A'íjna i váasuj tzajta' ti uhuájmuua, a'yaa pu huatóomua'aj i nyúucarij ti jime' Dios jájcua'j jin tya'tóoratziri' ti ja'mua japua huatányuusij. A'íi pu a'íin pué'een i nyaxúure' nyaj je'ráxire'sij ja'mua jitze ma'can.

21 'Ajta i a'tíj ti avíitzij jin tyu'tátuiire'sij nyéetzij, a'í pu ajta yésejre' nyaj jamuán iye'ej méesaj jitze.

22 A'yaa pu tyí'nya'uurej nyéetzij, i nyaj nyajta tyévij jitze huanie'huaca', je'ej ti tyu'xá'pui'ántariaca'. Ajta huatóoxaamujritye'ej a'íjna i ti nyéetzij tyu'tátuiire'ej avíitzij jime'.

23 Majta a'íimaj i maj jamuán huacáj, a'í mu huatyóohuij maj huó'ihuo' a'íjci jime' a'tíj ti a'íin pué'een i ti tyu'tátuiire'sij.

A'tanyíj a'íin pué'een i ti jéetze' juxie've'

24 Matí'ij mij huatyóohuij maj tyi'huó'ihuo' a'íjci jime' a'tíj ti jéetze' juxie've'.

25 Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'íimaj i maj rey jin tyityatatyíj hua' tzejta' i maj quee Israel já'ma'can, a'í mu ca'nyérij jin tyihua'íjtye'. Ajta a'íimaj i maj tyihua'íjtye' i tyeítyee, a'yaa mu tyúuxaj yee ityáj tu tyámua' tyaja'muacha'íj.

26 Siajta mua'aj, caxu a'yan eenye' mati'íj a'íimaj, sulu a'yaa xu éenye'ej xá'ra'nyij, a'íjna i a'tíj ti jéetze' juxie've' ja'mua jimi, che' a'yan éenye'ej já'ra'nyij ti'íj i tiqee tyi'tíj jin juxie've', ajta a'íjna i ti tyí'íjta, che' a'yan éenye'ej já'ra'nyij ti'íj a'íjna i ti huá'huiire' néijmi'caa.

27 Cásí', ¿a'tanyíj jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee? ¿Nyí a'íjna i ti huatyájcaj jo'tij méesaj jo'tyéjvee, ca' a'íjna i ti tyá'cue'tyej? ¿Nyiquee a'íjna i ti tyí'cua' huatyequéej jo'tij i méesaj jo'tyéjvee? Ajta nyáaj nu a'íin pué'een i nyaj jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee, nyajta nyáaj yanuj huatyéjve ja'mua jimi, ti'íj a'íjna i ti tyihua'cue'tye.

28 'Siajta mua'aj xu a'íin pué'een i siaj a'náj tina'aj nyajamuan ya huatyuj nyati'íjta jajuéetzij.

29 Nyáaj nu jamuaatá', siaj sij tyu'ta'íjtaj, ji'nye a'íjna i nyavástara' pu'ríj naatá' i nyaj jin tyu'ta'íjtaj.

30 A'ájna xicáara' jitze nyaj jitzán tyu'ta'íjtaj íyan i cháanacaj japua, mua'aj xu ajtyára'sij i méesaj jitze siaj sij tyú'cua'nyij siajta huaye'en nyaj jamuán. Siajta je'en huatyára'sij i ípuárij japua ti jéetze' juxie've', siaj sij huo'xíjtye'en a'íjma i tyeítyee i maj majta Israel jitze eerányej, i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa i Pedro tijin: "Huéicaj paj pua'máj naatyáhue'taj"
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

31 Aj pu'íj i Jesús a'yan tyaaté'exaa i Pedro tijin:

—Simón, Simón, a'íjna i tyiyáaru', a'í pu jaatáhuoj ti Dios jaatá'an ti'íj tyu'tatyése'en ti jamuaamué'tin siaj sij manúurieenyij.

32 Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyaatáhuo muéetzij jime' i Dios jimi pej pij quee eerá'itzen a'íjci jime' i paj na'ra'astijre, ajta patí'ij táhua'aj na'rá'astijre'en, a'yaa paj huárinyij, pata'aj ca'nyíjra'aj huo'tá'an a'ihuáamu'a'.

33 Ajta a'íjna i Pedro, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', nu'ríj a'yan tyo'tyényaca'an nyaj ajamuán eetyánami'huaj na'ríj nyaj ajamuán huámuí'nyij.

34 Ajta i Jesús a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Pedro, a'yaa nu tyí'mua'ixaatye', ti'íj quee xu jíihuacaj i tyacuáarie', huéicaj paj naatyáhue'taj a'yan tijin capáj nyamu'a'tyej.

Pu'ríj tya'rá'íixaj tí'ij jajpuéetzij ja'mej a'íjna i Jesús

³⁵ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijn:

—¿Nyi tyi'tíj jamo'tyá'ítziij nyati'ij jamuaata'ít'yaca' siaj jo'cixi'in, siaj quee áto'rij jo'píj, siajta quee tyi'tíj joa'áj siaj túmii tzajta' ucá'an, siati'ij quee che' séecan i juca'quéj jo'i'ip'u'ca'aj?

A'yaa mu tyityaatanyúj tijn:

—Capu tyi'tíj to'tyá'ítzii.

³⁶ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa jijn:

—Ajta íjíj, típua'aj a'tíj tyi' áto'rij, che' ja'antypíj, na'ríj i túmii tí tzajta' ucá'an. Típua'aj a'tíj quee séej tyícha'íj i chúun, che' jáatoonyij i jumáancaj ajta je'en séej huánanan i chúun a'íjci jime' túmii.

³⁷ A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijn: “A'yaa mu jaatamua'aj tijn a'íi pu a'ín pué'een síj tí je'ej pua'aj tyi'tyevij.” A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tí juxie've' tí a'yan tya'róo'astej je'ej tí tyé'yu'si' nyéetzij jime'.

³⁸ Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, a'yaa mu tyaaté'exaa tijn:

—Cási' tavástara', hua'puaj pu yee tyí'sejre' i chúun.

Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj tijn:

—Che' a'yan eenye' caxu che' tyi'tíj xajtaj.

Tí'ij Jesús huatyéenyuj a'ájna a Getsemani

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Aj pu'ij íirájraa i Jesús, tí'ij íj a'áa jo'mej jo'tíj já'asacaa i jiríj jitze tí a'yan tyaja'rájtyapuaj tijn Aseitúunajrimi, majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, a'íi mu majta jamuán ujó'ju'.

⁴⁰ Tí'ij a'áa ja'rá'aj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa jijn:

—Siata'aj huatyényuunyij siaj síj quee tyi'tíj jin ootyá'ítzeere'en.

⁴¹ Tí'quij a'áa huojohuá'xij a'tzúj pu a' ímuáj jo're'nyej a'chu tí ímuáj aja'ráahui'tzij i tyetyéj típua'aj a'tíj jin tyu'tató'oj, a'áa pu tyítunutaca', tí'quij huatyéenyuj i Dios jimi,

⁴² a'yan tijn:

—Nyavástara', a'yaa nu tyi'muahuvíj, típua'aj mua'ránaajchij paj naatá' nyej nyij quee a'yan tya'ajpuéetzij ná'ra'nyij, ajta che' quee a'yan atyojo're'nyinyiica'an je'ej nyej nyáaj tyá'xie've', sulu che' a'yan tyá'ra'nyij je'ej paj muáaj tyá'xie've'.

⁴³ Aj pu'ij síj jími huataséjre i tí tajapua' tyi'huíre', tí'ij ca'nyíjra'aj jaatá'.

⁴⁴ Ajta i Jesús, jéehua pu tyi'mua'ajcaa, a'íj pu jin jéetze' huatyéenyuj, jéehua pu cámu'yaca'aj i tíéexi'muarij, a'yaa pu huasé'rihua'aj tí'ij xúure'ej tí aja'rátzunyaa a chóota'.

⁴⁵ Tí'quij ájchej jo'tíj ja'tyényuusima'aj, tí'ij íj ajo're'nyej jo'maj je'ej jé'eene'ej a'íimaj i maj jamuán huacíj, mu'ríj tyácu'tzisima'aj, jí'nyej jéehua mu cua'naca'aj a'íjci jime' maj juxaamuijrite'.

⁴⁶ A'yaa pu tyihuo'té'exaa jijn:

—¿Ji'nye siajta tyityetyacu'tzuj? Xá'ajhuiixi', siata'aj huatyényuunyij tí'ij quee tyi'tíj ja'mua japua rájvetyij i siaj jin ootyá'ítzeere'en i Dios jimi.

Mati'ij jaatyéevi' a'íjci i Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Óoche' pu tyi'xáatacaj i Jesús, mati'ij jéehua i tyeítyee aje're'nyej, ajta a'íjna i tí a'yan ántyapuaj tijn Judas, i tí ajta hua' jitze ajtyáma'can i maj

tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íi pu anaquéej huama'ca'aj, aj pu'ij ajtyáxiiriaca' tí'ij jí'tyáapu'tzej a'íjci i Jesús.

48 Ajta i Jesús a'yaa pu tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—Judas, ¿nyij a'íj jin peni'tyápu'tze'sij pej pij nyéetzij tyu'tátuire'en, i nyaj nyajta tyévíj jitze huanie'huaca'?

49 Majta a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj, mati'ij jaaséej je'ej ti tyi'tíj rijcaj, aj mu mij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Tavástara', ¿nyi tyahuo'tanyó'si'tye'en a'íjci jime' i tyí'tachuun?

50 Ajta síij ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj, a'íi pu tyaapuéj a'íjci ti jahuüre' a'íjna i ti tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', ja'ajtasíjchaca' i naxiéera', muáca'ta' ti pujmua'.

51 Ajta i Jesús a'yaa pu tyu'taxájtaca' tíjin:

—Caxu che' junyo'si'tye'ej.

Tí'ij ij ja'ajtamuáriej a'íjci i naxiéera' jitze, ajta tyáahuaj.

52 Ajta je'en i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa a'íjma i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', ajta i maj tyihua'íjtye' i maj tyí'cha'ij u tyeyúuj tzajta', ajta a'íjma i huásíj, néijmi'caa mati'ij mana'aj i maj jími'aje're'nyej a'yan tíjin:

—¿Nyi náhua'rij nyapu'éen siaj sij mua'aj mujo'vá'ju'un chúun se-tyu'íi'sima'aj, siajta ciyéj?

53 A'náj tina'aj nu a'úu jo'tyaváaj ná'yi'caaj u tyeyúuj tzajta' ja'mua jimi nyetyaja'muamuatyáaj. Siajta mua'aj, caxu a'náj naatyéevi', íjij xu xaa a'yan rinyij, jí'nye a'íi pu ja'mua jitze ucájrpuj a'íjna i ti tyí'ijta tíca'rij tzajta'.

Tí'ij i Pedro jaatyáhue'taca' a'íjci i Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

54 Mati'ij mij jaatyéevi' a'íjci i Jesús, aj mu mij yo'v'í'tij, a'áa mu yo're'nyijtyej jo'tij ja'chej a'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej u tyeyúuj tzajta'. Ajta a'íjna i Pedro, a'tzúj pu ímuáj jaavájrassima'aj.

55 Mati'ij mij óoniej a'íjna jé'ta' jo'tij ja'rájta'cuaj u tyeyúuj tzajta', aj mu mij ataráasajra, ajta i Pedro, a'íi pu hua' jamuán uja'ajyíxij.

56 Tí'ij ij síij i íiti' ti a'áa tyí'huüre' jaaséej ti a'áa ja'ajcatyii jo'tij já'taa, tí'ij tyámua' tyeeséj aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—A'mújna mu tyáati', a'múu pu ajta jamuán jo'chá'canya'aj i Jesús.

57 Ajta a'íjna i Pedro, a'yaa pu tyu'tyáhue'taca' tíjin:

—Íiti', canu nyáaj jamua'tyej.

58 A'tzúj a'tyéevi'caj, ajtáhua'aj síij jaaséej, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tíjin:

—Muáaj paj pajta hua' jitze ajtyáma'can.

Ajta a'íjna i Pedro, a'yaa pu tyu'tanyúj tíjin:

—Canu xaa nyu'uj.

59 Tí'ij séej ooraj tyoomá'caj, ajtáhua'aj pu síij a'yan tyé'jee tíjin:

—A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna ti a'múu síij a'íin pu'éen i ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj, jí'nye Galíleea pu já'ma'can.

60 Ajta a'íjna i Pedro, a'yaa pu tyu'tanyúj tíjin:

—Capu je'ej ná'miteeraste' tyi'tíj pej nye'ixaatye'.

Tí'ij ooj a'yan tyi'xáatacaj, aj pu'ij i tyacuáarie' huajíjhuaca'.

61 Ajta a'íjna i tavástara', a'íi pu ooré'nyeerica', tí'ij ij ja'ráasej a'íjci i Pedro, aj pu'ij jo'támua'reeri' je'ej ti tavástara' tyaaté'exaa yee: "Tí'ij quee

xu jíihuacaj i tyacuáarie', huéicaj paj a'yan tyinaatyáhue'taj tijin capáj nyamua'tyej."

⁶² Ti'quij Pedro iirájraa apua'quéj, aj pu'ij tyuuyinyajraa huápu'i'ij, je'ej pu pua'aj tyo'tóomua'aj.

Mati'ij jaatyáaahuataca' a'íjci i Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Majta a'íimaj i maj jacha'iica'aj, a'íi mu huatyóohuij maj jatyaáahuataj, majta jaatyáavaxij a'íjci i Jesús.

⁶⁴ Mati'ij mij jo'taj'i'ca'aj a jí'sáara' jitze, aj mu mij ca'nyérij jin jaata'íhuo'ri' tijin:

—Huataxáj a'tanyij mui'tyéjvee.

⁶⁵ Majta jéehua je'ej pua'aj tyeejéj ma'xáahuataj.

Mati'ij ayo'ré'nyijtye i ju juéesijtyamua' jimi

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Ti'ij huatapuá'riaca', néijmi'i mu tyúusiij i huáasij, majta i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', majta a'íimaj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, Moisés ti jo'yú'xaca', mati'ij mij yo'ví'tij hua' jimi i ju juéesij.

⁶⁷ A'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Taaté'exaatye', ¿nyij muáaj a'íin papué'een i Dios ti a'áan yó'ojrasij i ipuárij japua'?

Ti'quij Jesús a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Tipua'aj a'yan nyetyájamuaaté'exaatye' yee: Nyáaj nu a'íin pué'een", caxu ná'antzaahuatye'ej.

⁶⁸ Ajta tipua'aj nyetyájamuaa'íhuo' caxu huatányuusiij.

⁶⁹ Ajta ijíj ti yujo'que'tij ja'mej, nyáaj i nyaj nyajta tyéviij jitze huanie'huaca', muáca'ta' nu ja'ajcaquée na'mej i Dios ti néijmi'i jin antyúumua'reej.

⁷⁰ Néijmi'i mu a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi a'íin papué'een i yójra' i Dios?

Ajta i Jesús, a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna, nyáaj nu a'íin pué'een je'ej siaj tyu'taxájtaca'.

⁷¹ Mati'ij mij a'yan tyu'tóo'ixaaj tijin:

—¿Ji'nye tyajtáhua'aj tyá'xie've' tyej tyij tyi'tij jitzán ujuá'aritye'en? Ityáj tu tyerij jáanamujri' je'ej ti a'múu tyu'taxájtaca'.

23

Mati'ij yo'jáj i Jesús a'íjci jimi i Piláato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Mati'ij mij néijmi'i ájhuiixij i maj a'áa ja'tyúusi, mati'ij mij yo'ví'tij i Jesús a'íjci jimi i Piláato.

² Mati'ij mij huatyóohuij maj jitzán tyo'ojpuá'aritye'en, a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—A'yaa tu tyéetyoj ti a'múu ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i tyeétyee mej mij huatyéno'se'en i ti va'cán jin tyi'tyéjvee jimi. A'yaa pu tyí'xaj tijin capu a'yan tyúuxie've' mej mij tyá'najchitye'ej a'íjci i tajtúhuan i ti huá'jijve', a'yaa pu ajta tyihuá'ixaatye' ti a'múu a'íin pué'een i Dios ti a'áan yó'ojrasij i ipuárij japua, ti jee ajta rey jime' tyi'tyéjvee.

³ Ti'quij Piláato a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi a'ñin papué'een i paj Rey jime' tyi'tyéjvee a'ñjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can?

Ajta i Jesús, a'yaa pu tyu'tanyúj tjin:

—Jee nyáaj nu a'ñin pué'een i paj jaxaj.

⁴ Ti'quij Piláato a'yan tyihuo'té'exaa'j a'ñjma i maj tyí'ijta i tye'yúuj tzajta', ajta a'ñjma i maj a'áa ajtyáxiiriaca' tjin:

—Capu je'ej ná'miteeraste' tyi'tj'j ti jin ootyá'itzee i nyaj jin jo'xíjtye'en.

⁵ Majta a'ñmaj, ca'nyíin mu jin a'yan tyu'taxájtaca' tjin:

—Jéehua pu je'ej pua'aj tyihua'mua'tyej i tye'ityee, a'áa pu a'yan tyojo'tyóochej a Galileea, ajta ijíj a'yaa pu ricij a'yájna Judea.

Mati'ij yo'jáj i Jesús a'íjci jimi i Herodes

⁶ Ajta i Piláato, ti'ij a'yan tyáanamujri', a'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' tjin:

—¿Nyi a'mújna mu Jesús a'áa já'ma'can a Galileea?

⁷ Ti'ij Piláato a'yan tyáamua'reeri' ti i Jesús a'áa já'ma'can jo'tij i Herodes tyejé'ijta, aj pu'ij huo'ta'íj maj já'anvi'tij a'íjci jimi i Herodes, i rey ti jin tyi'tyéjvee, a'ñ pu ajta a'áa jo'tyávaaca'aj a Jerusalén.

⁸ Ajta i Herodes, jéehua pu huatootyamua'vej ti'ij jaaséj a'íjci i Jesús, ji'nye pu'rj'j á'tyeej ti jaséramui'ca'aj, ajta jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyi'tj'j uuriajca'aj a'íjna i Jesús, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti Jesús tyi'tj'j jin a'yan huárinij ti huápui'ij juxie've'.

⁹ Jéehua pu tye'e'íhuo'ri', ajta i Jesús capu huatanyúj.

¹⁰ Majta a'ñmaj i maj tyí'ijta u tye'yúuj tzajta', majta a'ñmaj i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze, Moisés ti jo'yú'xaca', a'áa mu véjri' jimi jo'tyú'uuca'aj, jéetze' mu ca'nyíin jin tyá'xajtzi'raca'aj.

¹¹ Ajta i Herodes, majta a'ñmaj i xantáaru'uj i ti tyihua'íjtye', a'ñ mu huatyóohuij maj je'ej pua'aj jáa'uurej, majta jaatyáxaahuataca' a'íjci i Jesús. Mati'ij mij cáanarij ju'cáachejtye ti naa een, ti'ij tyihua'caanaa i maj jamuán tyí'ijta i Herodes, ajta je'en huo'ta'íj mej mij majtáhua'aj já'anvi'tij i Piláato jimi.

¹² A'ájna xicáara' jitze, a'ñ mu ju' amíncustyamua'aj muá'raa a'íjna i Piláato, ajta a'íjna i Herodes, ti'ij quee xu a'yan tyí'rijcaj, móoche' mu tyúucha'íria'ca'aj.

Mati'ij jaaxá'pui'intarej maj jaajé'caj i Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39—19:16)

¹³ Ajta i Piláato huo'tajé a'ñjma i maj tyí'ijta i tye'yúuj tzajta', ajta a'ñjma i maj tyityatatyj, ajta a'ñjma i tye'ityee.

¹⁴ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa'j tjin:

—Siati'ij yajave're'nyijtye nye jimi, a'yaa xu jitzán tyí'pua'ritya'ca'aj yee a'ñ pu ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i tye'ityee mej mij jé'ta' huáciinyej, nu'rj'j tye'e'íhuo'ri', mua'aj senyeséeracaj. Ajta quee je'ej ná'miteeraste' tyi'tj'j ti jin ootyá'itzee i sij jin jitzán tyí'pua'ritye'.

¹⁵ Capu ajta je'ej já'miteeraste' a'íjci i Herodes, ji'nye a'ñ pu ajtáhua'aj muyo'ta'ítyaca' ityájma jimi. A'íj xu jin serj jamua'reej tiquee a'yan tyi'tyéevijaj ti a'múu huámui'nyij, ji'nye capu tyi'tj'j jin ootyá'itzee.

¹⁶ Puéjtjiz nu jaatá'sij a'mújcij, nyati'ijta nyij jaatátoosij.

¹⁷ A'yaa mu tye'yí'tihua'aj maj séej huatátoonyij i maj eetyánami' a'ájna mati'ij tyi'ye'estyahua'aj.

18 Majta a'ñimaj i tyeítýee, néijmi'i mu a'yan tyityeetyejíihuajraa tijin:
—Miche' jaajé'caj a'mújcij mu Jesús, pajta i Barrabás huatátoonyij.

19 (A'íjna i Barrabás, a'íj pu jin eetyánami'huaca'aj, jì'nye ca'nyíjra'aj pu huo'ta' i tyeítýee Jerusalén maj já'chajca'aj mej mij huo'tanyó'si'tye'en i Roma maj já'chajca'aj, a'íi pu ajta síij a'íin pué'een i ti tyí'tyacui'caria'aj.)

20 Ajta i Piláato jaxie'va'ca'aj ti jaatátoonyij a'íjci i Jesús, a'íj pu jin ajtáhua'aj a'yan tyihuo'tajé ti'ij jáamua'reej je'ej maj tyá'xie'va'ca'aj i tyeítýee.

21 Majta a'ñimaj i tyeítýee a'yaa tyityeetyejíihuajraa tijin:

—Pata'aj yó'tatan, pata'aj yó'tatan.

22 Huéicaj pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿Jì'nye een jime'? ¿Tyi'tanyí je'ej pua'aj huáruuj? Capu je'ej ná'miteeraste' tyi'táj ti jin ootyá'itzee ti'ij a'yan tye'tyévijtye'ej ti huámui'nyij a'mújna, a'íj nu jin a'yan nyana'aj rinyij, puéjtzij nu jaatá'sij, nyajta jaatátoosij.

23 Majta a'ñimaj i tyeítýee jéetze' mu ca'nyíin jin huatyeyíihuajra, majtáhua'aj a'yan tyaata'íj ti jó'tatan. Aj mu mij tyu'mué'tij a'íjci jime' i maj jéehua huatyeyíihuajra.

24 Aj pu'ij i Piláato jaaxá'pu'íntarej ti a'yan huárinyij je'ej maj tyaaxié'va'ca'aj i tyeítýee.

25 Ti'quij jaatátoj a'íjci i maj jahuaviirica'aj i tyeítýee i ti a'íjci jin eetyánami'huaca'aj ti ca'nyíjra'aj huo'ta' mej mij huatyényo'se'en, ti ajta tyí'tyacui'caria'aj. Ajta i Piláato, a'íi pu tyu'tátuii i Jesús mej mij a'yan jáa'uurej je'ej maj tyaaxié'va'ca'aj i tyeítýee.

Mati'ij yó'tatej a'íjci i Jesús

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

26 Mati'ij mij yo'jáj i Jesús, a'áa mu yoojáasima'caj, mati'ij séej huatyéevi' ti a'yan ántyapuaaj tijin Simón Cirene ti já'ma'can, a'áa pu ja'tanyéj a itzitáj, mati'ij mij ju'huatyéchuii i cúruuj ti'ij jáachuisime'en cújta' i Jesús.

27 Jéehua mu tyeítýee huajú'ca'aj hua' cújta', mue'táj mu majta i úucaá huajú'ca'aj muxaamúuritya'aj, majta antyuyíinyaj a'íjci jime'.

28 Aj pu'ij Jesús ooré'nyeeriaca', ti'ij ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Mua'aj úucaá, mu siaj Jerusalén já'ma'can, caxu nyéetzij jin juyiinyaj, sulu ja'mua jime' siahuóoyiinyixi', siajta a'íjma jime' i juyójmua',

29 jì'nye aj pu atyojo're'nyesij a'ájna i xicáara' siaj jitzán a'yan tyu'taxájtaj yee: “Dios pu tyámua' tyihuo'tá' a'íjma i maj quee a'náj tyiyóomua'aj muá'raa, majta a'ñimaj i maj quee a'náj ti'rrij hua' jitze huataséjre, majta a'íjma i maj quee a'náj tyu'tzí'tyej.”

30 A'ájna xicáara' jitze, a'yaa mu rinyij i tyeítýee, a'íi mu a'yan tyaaté'exaatye'sij i jirij tijin: “Pata'aj tajapua' rájvetyij.” Majta a'yan cha'taj mana'aj tyaaté'exaatye'ej a'íjci i jirij ti huaquéetimee tijin: “Pata'aj taatyá'avaaj.”

31 Tipua'aj a'yan nyetya'ajpuéjtzij nyáaj nyej quee tyi'táj jin ootyá'itzee, ¿nyij mequee jéetze' jajpuéetzij muá'ju'un a'ñimaj i maj tyi'táj jin ootyá'itzee?

32 Majta hua'puácaa huajájpuasima'aj i maj je'ej pua'aj tyí'uuriajca'aj mej mij huojotatan i Jesús jamuán.

33 Mati'ij mij a'áa ja'rá'aj jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Mui'chúj mu'taj, a'áa mu mij yó'tatej hua' jamuán i maj je'ej pua'aj tyí'uuriajca'aj. Séej mu óotatej muáca'ta' pujmua', majta i séej útata' pujmua' i Jesús.

34 Ti'quij Jesús a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Nyavástará' tyihuó'tú'uunyí'ri', ji'nye camu jamua'reej je'ej maj ricij.

Majta i xantáaru'uj huáhuajcaca' maj tyetyéj jin huóomue'tij mej mij jáamua'reej a'tij ti ci'tyij i tyí'caanaria'ra' i Jesús.

35 Majta a'ímaj i tyeítyee, a'áa mu jo'tyú'uu méesejraca'aj. Majta a'ímaj i maj tyihuá'íjtye', a'íi mu majta jaatyáxaahuataca', a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—A'múu pu séecan japua huatanyúj, che' ajta jujapuá huatányuunyij, tipua'aj a'yan tyi'ja'yánatan ti a'múu a'íin pué'een i Dios ti ja'antyíhuoj i ti ajta a'áan yó'o'jrasij i ipuárij japua.

36 Majta a'ímaj i xantáaru'uj mu ajtyáxiiriaca', majta jaatyáxaahuataca', a'íj mu majta jaatanyétzij ti ju'cáaye'en i nahuáj ta'antzíjvi.

37 A'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Tipua'aj Rey jime' petyí'tyávaacaj a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, pata'aj ajapua huatányuunyij.

38 Majta táabla óotatej jo'tij jo'o'jmu'uj i Jesús, a'yaa pu tyé'yua'si'huaca'aj a'íjci jitze i táabla tijin: “A'íi pu a'íin pué'een i hua' Rey a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.”

39 Ajta sáij i ti je'ej pua'aj tyee'yí'tíhua'aj i ti ajta óotateehuaca', a'íi pu je'ej pua'aj tyé'jeevaca'aj a'íjci i Jesús, a'yan tijin:

—¿Nyi pequee a'íin pué'een i ti Dios a'áan mo'jo'o'jrasij i ipuárij japua? Pata'aj ajapua huatányuunyij, pajta ityájma japua.

40 Ajta i sáij ti je'ej pua'aj tyeyí'tíhua'aj, ti ajta óotateehuaca', a'íi pu jajt'yá'xij a'yan tijin:

—¿Nyi pequee já'tyese' i Dios? Cási', a'yaa paj cha'taj pana'aj ty'a'ajpuéjtzij ti'ij a'mújna.

41 A'yaa pu tyi'tyéevijtij tyaj a'yan ty'a'ajpuéjtzij, a'íjci jime' je'ej tyaj tyi'tij huáruuj, ji'nye pu'ríj a'yan tyitaaci'ij, ajta a'mújna, capu tyi'tíj jin ootyá'itzee.

42 Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tijin:

—Jesús, pata'aj no'támua'reej a'ájna xicáara' paj jitzán huaty'e'chesij i paj tyu'ta'íjtaj.

43 Ajta a'íjna i Jesús, a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—A'yaa nu tyi'mua'ixaaty'e' tzáahuatyí'ra'aj jime', ijíj paj a'áa jo'tyaváaj puá'mej nyaj jamuán jo'tij Dios tyámua' tyimu'jo'tyátoosij.

Ti'ij huamu' a'íjna i Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

44 Ti'ij arí a'tzáaj tacuariixpuaj putyi'rijcáj, aj pu'ij néijmi'que' huariá'tica'riaca' i chuéj japua, huéicaj ooraj pu a'chu á'tyeej ti huatíca'.

45 A'íjna i xicáj oomu', ajta a'íjna i cñxurij ti a'uún jo'tahuájca'aj u tyeyúuj tzajta', a'íi pu jé'ta' acásujtza'an.

46 Ca'nyíin pu jin huajíjhuaca' a'íjna i Jesús. A'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Mu paj nyavástará', muéetzij nu muaatátuire'sij i nyaxiéjnyu'caa.

Ti'ij a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij huamuí'.

⁴⁷ Ajta a'ájna xantáaru'uj ti tyí'ijtye' anxityej maj ará'asej, ti'ij jaaséej je'ej ti huaríj, aj pu'ij tyámua' tyaatá' i Dios, ajta a'yan tyu'taxájtaca' tijin: —A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, a'íi pu tyámua' tyi'tyevistaca'aj.

⁴⁸ Majta a'íimaj i tyeítýee i maj ajtyáxiiriaca', mati'ij tyu'séj je'ej ti tyi'tíj huaríj, aj mu mij jo'cáxij, ji'nye muatóoxaamujrityej majta je'ej pua'aj tyityo'tóomuajtyaca'.

⁴⁹ Majta a'íimaj i maj jamua'tyej, majta i úucaa i maj jamuán uja'ráacij a'ájna a Galileea, a'íi mu a' ímuáj jo'tyú'uuca'aj, majta tyi'sejraca'aj je'ej ti tyi'tíj rijcaj.

Mati'ij ja'vá'naj a'íjci i Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ A'áa pu ajta sáij jo'tyávaaca'aj ti a'yan ántyapuaj tijin José, a'áa pu já'ma'can chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Arimatea, a'áa ti huataca'aj a Judea, a'íi pu sáij a'íin pué'een ti hua' jitze ajtyáma'can i juéesij. Tyámua' pu tyi'tyevistaca'aj, ajta quee tyi'tíj jin á'itzeria'ca'aj.

⁵¹ Ajta a'ájna i José, a'íi pu ajta jajchó'va'ca'aj a'ájna xicáara' jitze ti'ij Dios tyu'ta'íjtaj íiyan i cháanacaj japua. A'íj pu jin quee ja'ránajchaca' je'ej maj tyaaxá'pui'intarej, capu ajta tyámua' jaata'aj je'ej maj huaríj i séecan i juéesij.

⁵² Ti'ij ij a'áa jo'mej i Piláato jimi, ajta je'en jaatáhuaviiri' ti jaatátuure'en i tyévira' i Jesús.

⁵³ Aj pu'ij ja'ajtajá i tyévira' i Jesús, ajta je'en sáavanaj jin jacá'ijcataca', ti'quij a'úun jo'tyájrurij jo'tij jóocun, ti'ij ij uyo're'tyej jo'maj yo'ojcúunajraa, camu meexu a'náj a'tíj a'úun jo'tyá'avaataca'aj.

⁵⁴ Pu'ríj a'ájna putyí'rijcaa a'ájna xicáara' maj jitzán tyámua' ju'uurej, ajta arí t'n atyojo're'nyesima'aj a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii.

⁵⁵ Majta a'íimaj i úucaa, i maj a'áa ja'ráacij a Galileea i Jesús jamuán, a'íi mu cújta' huajú'ca'aj a'íjci i José. Mati'ij mij jaaséej jo'tij jóocun, majta jo'tij yó'ruuj i tyévira' i Jesús.

⁵⁶ Mati'ij mij jo'cáij i juchéj, aj mu mij tyámua' jáaruuj i tu'píj ti naa tyaarie'ej, majta i maj jacáhuaaty'e'ej, majta je'en huóoso'pej a'ájna xicáara' jitze je'ej ti tyúuxie've'.

24

Ti'ij huatájuuriaca' i Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Ti'ij atyojo're'nyej a'ájna xicáara' jitze ta'nájcaj i itéerij, íiya' mu'uj ujó'ju' a'íimaj i úucaa, mati'ij mij tyojo'tii i maj tyámua' tyú'ruuj i tu'píj ti naa tyi'tyáarie', mati'ij mij ujó'ju' jo'maj je'ej yo'uuriajca'aj.

² Mati'ij a'áa ja'rá'aj, aj mu mij jaaséej tipua'aj arí antácun. Ajta a'ájna i tyetyéj i maj je'tyájmuaaj, pu'ríj ant'ri'huaca'aj.

³ Mati'ij utyájrurij, camu che' jáatyoy i tyévira' i Jesús.

⁴ Meentyij móoj a'íjci jin tyí'mua'ajcaj je'ej ti tyi'tíj huaríj a'íjci jime' i tyévira' i Jesús, mati'ij jiye'tzín hua'puaj huataséjre i tyétyacaa a'íjma jimi i úucaa, naa mu cuéeinavi' tyi'chajca'aj, naa mu tyi'tyetyátatarisime'ej.

5 Tyámua' mu tyu'tátziin i úucaa, a'íj mu jin tyítunutaxij, majta ecóotutaxij, majta a'íimaj i tyétyacaa, a'yaa mu tyihuo'té'exaaj tijin:

—¿Ji'nye sija sij a'yan tyá'huoo hua' tzajta' i mui'chityee i ti ari huatájuuriaca'?

6 Capu che' yajá'hua', ji'nye pu'ríj huatájuuriaca', ¿nyi sequée jamua'reej je'ej ti tyajamuaaté'exaa ti'ij ooj ajo'tyávaaca'aj ja'mua jamuán a'ájna a Galileea,

7 yee ti a'yan tyúuxie've' maj tyu'tátuire'en a'íjci i ti ajta tyévij jitze huanie'huaca' a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyityeetyúucha'íj mej mij yó'tateexi'in? Ajta huéeicaj xicáj jitze huatájuurij.

8 Majta a'íimaj i úucaa, aj mu jo'támua'reeri' je'ej ti tyihuo'té'exaa a'íjna i Jesús.

9 Aj mu mij iirácij jo'tij jóocun, mati'ij mij jo'cíj juchéj, aj mu mij huo'té'exaa a'íjma i maj tamuáamuata' japuan síij ará'asej, majta i séecan, néijmi'i mu huo'té'exaa je'ej maj tyi'tíj tyu'séj.

10 A'íimaj i úucaa, a'íi mu a'íin pué'een, i Mariía Magdala ti já'ma'can, ajta a'íjna i Juana, ajtáhua'aj síij i Mariía náanajra' ti pué'een a'íjci i Jacobo, majta séecan i úucaa, a'íi mu a'yan tyihuo'té'exaa a'íjma i Jesús ti hua'antiyíhuoj.

11 Majta a'íimaj camu huá'tzaahuatya'ca'aj a'íjma i úucaa, ji'nye capu je'ej huá'miteerastya'ca'aj je'ej maj tyihuo'té'exaa.

12 Ajta a'íjna i Pedro, a'íi pu ájchej, ti'quij jo'téechajraa jo'tij jóocun, ti'quij utyájrurij. Aj pu'ij cíxurij tyu'séj ti áan tyajá'ajcatyíi, ajta je'en jó'raa jéehua tyi'mua'astíj i jutzájta' je'ej ti tyi'tíj huaríj.

A'ájna i juyéj jitze Emaús ti jó'nyaa
(Mt. 16:12-13)

13 A'ájna xicáara' jitze, i maj hua'puaj i maj hua' jitze ajtyáma'can a'íjma i maj Jesús jamuán huacíj, a'áa mu joojú'ca'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Emaús, a'áa pu imuáj putyajá'ricij a'ájna a Jerusalén, a'chu tamuáamuata' japuan síij quiloometroj.

14 Néijmi'i mu tyu'xájtasime'ej je'ej ti tyi'tíj huaríj.

15 Móoche' mu tyu'xáatasima'caj, ti'ij Jesús ajtyáxiiriaca' aj pu'ij hua' jamuán jo'mej.

16 Majta a'íimaj camu jaamua'aj.

17 Ti'quij Jesús a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí je'ej setyúu'ixaatye' a'yan xuujú' i juyéj jitze?

Mati'ij mij óohuixij, mua'coomua'astíj.

18 Ajta síij ti a'yan antyapuaj tijin Cleofas, a'íi pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—¿Nyi pequee muáaj a'íin pué'een i paj huayi'ij pana'aj i paj quee tyi'tíj mua'reej je'ej ti tyi'tíj huaríj tajimí?

19 Aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí je'ej huaríj?

Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íjci jime' i Jesús, Nazaret ti já'ma'can, a'íi pu tyi'xajtaca'aj tzáahuatyi'ra'aj jime' i Dios jitze ma'can. Ajta jéehua a'yan tyú'ruuj ti huápu'i'ij juxie've', i tyeítyee jimi ajta i Dios.

20 Majta a'íimaj i maj tyi'íjta i tyeyúuj tzajta', majta i maj tyi'ta'ijtye', a'íi mu tyu'tátuii i Jesús mej mij tyu'tá' maj jaajé'caj, mati'ij mij yó'tateexij.

21 Tyajta ityáj, a'yaa tu tye'ejchó'va'ca'aj ti a'ñin tii'rátóonyij ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can, pu'ríj huéecaj xicáj tyooméj maj yó'tateexij.

22 Majta séecan úucaa i maj tajitzé ajtyáma'can, jéehua mu je'ej pua'aj tyo'taséj, ñiya' mu'uj uja'tanyéj jo'maj ya'vá'najca'aj a'ñjci i Jesús.

23 Majta camu jáatyoy i tyévira', matí'ij mij huariá'cij, aj mu mij taaté'exaa tijin séecan mu huataséjre hua' jimi. A'ñi mu a'ñin pué'eenye'ej i maj tajapuá tyí'huüre', majta a'yan tyihuo'té'exaaaj ti arí huatájuuriaca' a'ñjna i Jesús.

24 Majta séecan i maj tajamuán huacíj, a'ñi mu majta uja'tanyéj jo'maj ya'vá'najca'aj, a'yaa pu tyi'éenye'ej je'ej maj tyu'taxájtaca' a'ñimaj i úucaa, majta a'ñimaj camu jaaséj a'ñjci i Jesús.

25 Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Ji'nye sequée huápu'i'ij tyojó'itej mua'aj, je'ej xu pua'aj tyityóomuajtyej, caxu je'ej tyéejtyoovej mu jutzájta' siaj sij tyá'antzaahuatye'en néijmi'i je'ej maj tyu'taxájtaca' a'ñimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj.

26 ¿Nyi sequée jamua'reeriaca'aj ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti anaquéej jajuéetzij já'ra'nyij a'ñjna i ti Dios a'áan yó'ojrasij i ipuárij japua, ti'ij tyu'ta'íjtaj ñiyan i cháanacaj japua, ajta u tajapuá?

27 Aj pu'ij tyámua' naa néijmi'i tyihuo'té'exaaaj je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj i yu'xarij jitze a'ñjci jime' i Jesús, ti'ij a'ñjna tyo'yú'xaca' i Moisés, ajta matí'ij tyo'yú'xaca' a'ñimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj.

28 Matí'ij meríj avéjri' joojú'ca'aj a'ájna chájta' jo'maj ja'rá'iixaj, óoche' pu huama'ca'aj a'ñjna i Jesús, ti'ij i ti muja'yee jó'y'i'ij.

29 Majta a'ñimaj jéehua mu ca'nyíjra'aj jaatá' ti a'áa jo'tyá'itzeere'en, a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj tajamuán yahuatyá'itzeere'en, ji'nye pu'ríj huachúmua', ajta arí huariá'tica'rij.

Ti'quij utyájrurij ti'ij hua' jamuán huatyá'itzeere'en.

30 Ti'ij Jesús ajtyéeyixij hua' jamuán i méesaj jitze, aj pu'ij jatyí'puj i páan, ajta tyámua' tyaatá' i Dios, ti'quij jé'ta' jo'táaaraca' i páan, aj pu'ij huo'tí'pu'uj.

31 Ti'ij huo'tai'ipu'uj, aj mu mij jaamua'aj, ajta a'ñjna a'huóopua'rixij meeséeracaj.

32 Matí'ij mij a'yan tyityetyúu'ihuo'ri' tijin:

—¿Nyiquee ca'nyíin jin ú'tzunaca'aj i taxiéjnyu'caa, ajta tatéexi'raca'aj tatzájta' ti'ij i tiéj, ti'ij a'ñin tyitátyixaa i juyéj jitze, ti a'yan tyí'ta'ixaatya'ca'aj je'ej ti huatóomua'aj i ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze?

33 Matí'ij mij ájhuiixij, ca'nácan mu huariá'cij a Jerusalén, a'áa mu huojo'tyoy a'ñjma i maj tamuáamuata' japon sñij ará'asej, majta i séecan i maj hua' jamuán huacíj, néijmi'i mu a'áa ja'tyúusñria'ca'aj.

34 Majta a'ñimaj i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a Jerusalén, a'yaa mu tyihuo'té'exaaaj i maj hua'puaj tijin:

—A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, tavástara' pu huatájuuriaca', ajta huataséjre a'ñjci jimi i Simón.

35 Majta a'ñimaj i maj hua'puaj, a'ñi mu huo'té'exaa je'ej ti tyi'táj huaríj matí'ij a'áa joojú'caj i juyéj jitze, ajta je'ej maj tyaamua'aj ti'ij jé'ta' jo'táaaraca' i páan.

Ti'ij Jesús huataséjre a'íjma jimi i maj jamuán huacj
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Móoche' mu tyi'xáatacaj a'íjci jime' ti'ij i Jesús huataséjre hua' jimi, a'úu pu je'ta' huatyéechaxij, aj pu'ij a'yan tyihuo'tatyójtjej tijn:

—Che' tyámua' ja'mua'axcaj ja'mua tzajta'.

³⁷ Aj mu mij néjimi' tyámua' tyu'tátziin, ji'nye a'yaa pu huá'seejratya'ca'aj, cuxáa nyáican pu'éeenye'ej.

³⁸ A'yaa pu tyihuo'té'exaa jijn:

—¿Ji'nye siaj sij huápu'ij tyí'tziinye'? ¿Ji'nye huápu'ij tyaja'muatyesi'huaritye' siaj tyá'antzaahuaty'e'en?

³⁹ Cási' i nyamuáca' jitze, ajta i nya' íicaj jitze, nyáaj nu a'ín pu'éen. Siata'aj na'ajtamuárie'en siajta naaséj. Síij ti muí'chij, capu a'yan tyi'tyáhue'ra', capu ajta a'yan tyi'tyájcarij, xu'rij nyeséj nyaj tyáhue'ra', nyajta tyájcarij.

⁴⁰ Ti'ij a'yan tyihuo'té'exaa, aj pu'ij huo'taséjra i jumuáca', ajta i ju'íicaj.

⁴¹ Majta a'íimaj, camu ja'tzaahuaty'a'ca'aj, ji'nye jéehua mu jutya-mua'va'ca'aj, majta je'ej yó'sejraca'aj, aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijn:

—¿Nyi sequée tyi'tij tyícha'ij nyaj jáacua'nyij?

⁴² Mati'ij mij hue'ej ti hue'ejchi' jaatá'.

⁴³ Ti'quij ja'ancuriáa', aj pu'ij jáacua'j meeséeracaj a'íimaj.

⁴⁴ A'yaa pu tyihuo'té'exaa jijn:

—A'yaa nu tyajamuáaté'exaa nyati'ij ja'mua jamuán jo'chá'canya'aj, ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti néjimi'i ty'a'róo'astej je'ej ti tyo'yú'xaca' nyéetzi'j jime' a'íjna i Moisés, majta a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyi'xaxa'ta'aj, ajta i chuíicarij jitze.

⁴⁵ Aj pu'ij huo'ta' mej mij yo'itéej muá'ra'nyij je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

⁴⁶ A'yaa pu tyihuo'té'exaa jijn:

—A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti jajpuéjtzi'j já'ra'nyíiche', a'íjna i Dios ti a'áan yó'o'jrasij i ípuári'j japua. Ajta huéecaj xicá'j jitze huatájuuritaj.

⁴⁷ Majta néjimi'i japua i cháanacaj tyihuo'té'exaatye'sij nyenyúucaritze' mej mij seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi ti'ij a'ín tyihuo'tú'uunyi'. Siajta mua'aj a'yaa xu huatyóohuisij siaj tyihuo'té'exaatye'en iiye'ej Jerusalén.

⁴⁸ Mua'aj xu tyihuo'té'exaatye'ej néjimi'i je'ej siaj tyi'tij tyu'séj.

⁴⁹ Nyáaj nu uyo'ta'ityij ja'mua jimi a'íjci i ti nyavástara' jin ty'a'tóoratziiri'. Siajta mua'aj, siata'aj a'yan huaty'e'en iiye'ej chájta' 'asta siana'aj quee ja'ancuriá'an a'íjci i ca'nyíjra'aj jútye' ti je'cányesij.

Ti'ij i Jesús tyíraa u tajapúa
(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Ti'quij i Jesús huojo'v'í'tij a'ájna a Betania, aj pu'ij ajmécja'taxij, ajta je'en tyámua' tyihuo'tá' i hua' tzajta'.

⁵¹ Ti'ij ooj hua'huavivíriaca'aj, aj pu'ij ahuojo'tyáhuui a'íjma ti'quij jútye' tyíraa.

⁵² Majta a'íimaj mu jaatyánajchaca', jéehua mu huatóotyamua'vej, mati'ij mij jo'c'ij a Jerusalén.

⁵³ A'náj tina'aj mu i tyeyúuj tzajta' je'ru'uuca'aj, metye'tyóotzi'ria'aj i Dios.

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i San Juan

I ti jin uhuatyóochej i yu'xarij

¹ Jájcuaj imuáj pu séjria'ca'aj i nyúucarij, ajta a'íjna i nyúucarij a'íj pu jimi séjria'ca'aj i Dios, ajta i Dios pu a'ín pu'éenye'ej i nyúucarij.

² A'íj pu jájcuaj imuáj séjria'ca'aj i Dios jimi ti'íj quee xu ma'huá'tacaj i cháanacaj.

³ A'íj pu jitze ma'can i nyúucarij i Dios néijmi'i tyú'taahuaca' i ti tyi'sejre', capu tyi'táj a'yan tyi'séere'ej ta'me'nyíche' tipua'aj quee i nyúucarij a'yan tyu'taxáatajche'.

⁴ A'íj pu jitze séjria'ca'aj i júuricamej, ajta i júuricamej pu jin huányeeri'cica'aj hua' tzajta' i tyeítsee.

⁵ Ajta a'íjna i ti jin huányeeri'íj, a'íj pu jin huanyéeri'cij ja'raa jo'tíj jo'tíca'ca'aj, ajta i tíca'rij capu je'ej joorejvej ti jo'jé'caj a'íjna i ti jin huányeeri'íj.

⁶ Síj pu tyáati' huataséjre ti a'yan ántyapuaaca'aj tíjin Juan, Dios pu a'yan yo'ta'ítayaca',

⁷ ta'aj ij a'íjci jitze ma'can i tatzárij tyihuo'té'exaatye'en i tyeítsee, ajta mej mij néijmi'i tyá'antzaahuatye'en je'ej ti a'ín tyí'xajtaca'aj.

⁸ Ajta a'íjna i Juan capu a'ín pu'éenye'ej i tatzárij, sulu síj ti a'íjna jin mujo've'mej ti'íj a'íjna jitze ma'can i tatzárij tyihuo'té'exaatye'en.

⁹ Ajta a'íjna i ti jí're'can jime' tatzárij pu'éen i ti huá'tatzavi'tye' néijmi'caa i tyeítsee, a'íj pu ooj yaja'vá'ma'ca'aj íyan i cháanacaj japua.

¹⁰ A'íjna i ti nyúucarij pu'éen, a'yan pu séjria'ca'aj i cháanacaj japua, ajta Dios pu i cháanacaj huatyátaahuaca' a'íjna jitze ma'can i nyúucarij, majta i maj yan huacháatima'caa i cháanacaj japua camu jaamua'aj.

¹¹ A'íj pu mu jové'mej íyan cháanacaj, majta i maj a'yan huacháatima'caa camu tyámua' tyetyéejej.

¹² Majta a'ímaj i maj tyámua' tyetyéejej majta jitzán tyá'antzaahuaj, a'íj pu a'yan tyihuo'tá' mej mij yójmua'mua' pue'éenye'ej muá'ra'nyij i Dios.

¹³ A'íj mu jin yójmua'mua' pu'éen i Dios, camu a'íjna jime' maj tyétyacaa jitze eeráanyej nusu maj jujímua'aj a'yan tyá'xie'va'ca'aj, sulu a'íjna jime' ti i Dios huatyóoyojmua'tyej.

¹⁴ A'íjna i ti nyúucarij pu'éen a'íj pu huatyóotyevistaca', ajta tajamuán yéchajca'aj. Tyajta jaaséj i ti jin huápuí'íj naa huasé'rin, i ti ja'ancuriáa' i Dios jimi, a'íjna jime' ti a'íj na'aj yójra', a'íj pu jimi séejre' i ti jin taxie've' ajta i ti jí're'can jime'.

¹⁵ Juan pu a'íjna jitze ma'can a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: "A'íj pu a'ín pu'éen i nyaj jitzán ma'can tyajamuáa'ixaa, nyati'íj a'yan yee a'íjna ti yaja've'mej nyaj cújta', jéetze' pu va'cán jin tyi'tyéjvee nyequee nyáaj, jí'nye a'íj pu anaqueej séjria'ca'aj nyequee nyáaj."

¹⁶ Néijmi'i tu tyeríj ityáj a'íj jimi tya'ancuriáa' i ti a'ín juxié'vi'ra' tyámua' tyitatá'caa séej jime' ajtáhua'aj séej,

¹⁷ jí'nye a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'íjta a'íj pu jitze ma'can i Moisés yan huatyátuihuaca', ajta i tyaj jin huátaxie've'en ajta i ti jí're'can jime' a'íj pu jitze tyeje'rámacan i Jesús ti ajta Ciríistu' pu'éen.

18 Capu a'tíj a'náj jaaséj i Dios, sulu a'íi pu'uj i ti yójra' pué'een, i ti ajta Dios jimi séejre', a'íi pu taatá' tyej tyij jáamua'tyij je'ej ti een i Dios.

A'íjna i Juan i ti huá'íiraca'aj a'íi pu jaataxájtaca' a'íjci i Cirístu'
(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

19 A'íi pu a'íin pué'een i Juan ti jaataxájtaca', mati'ij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'áa huojota'ityaca' a Jerusalén a'íjma i puaaríj majta séecan i maj Leví jitze eeráma'can, mej mij a'yan tyaata'íhuo' a'íjci i Juan a'tíj ti pué'eenye'ej.

20 Ajta a'íjna i Juan a'yaa pu tyihuo'té'exaaj je'ej ti tyi'jire'can jime', a'yaa pu tíjin:

—Canu nyáaj a'íin pué'een i Cirístu'.

21 Mati'ij mij majtáhua'aj a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿A'tanyíj pana'aj pué'een? ¿Nyi a'íin papué'een i Elías?

Juan pu a'yan tyu'tanyúj tíjin:

—Canu nyáaj a'íin pué'een.

Mati'ij mij ca'nyíin jin a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Nyi a'íin paj pué'een i tyaj jacho've' i ti Dios jitze ma'can tyi-taaté'exaatye'sij?

A'yaa pu tyu'tanyúj tíjin:

—Canu a'íin pué'een.

22 Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—¿A'tanyíj pana'aj pué'een? Tajitzé pu juxie've' tyata'aj tyij huoté'exaatye'en a'íjma i maj tojota'ityaca'. ¿Ji'nye pij tyitaaté'exaatye'sij ajime'?

23 Aj pu'ij Juan a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een i nyúucaríj ti a'áa ja'vá'namuajre' jo'tij quee já'tyí'tíj, ti a'yan tyí'xaj tíjin: “Tyámua' xu huó'uurej siaj sij tyámua' naa tyeetyéjeeve' a'íjci i tavástara'” —a'yájna ti'ij tyu'taxájtaca' a'íjna i Isaías.

24 Majta a'íimaj i maj fariseos uhuojota'ityaca' mej mij jamuán tyu'taxáj a'íjci i Juan,

25 a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—Típua'aj pequee a'íin pué'eenye' i Cirístu', pajta quee a'íin pué'een i Elías, nusu a'íjna i tyaj jajchó've' ti Dios jitze ma'can tyitaaté'exaatye'ej, ¿ji'nye pej pij a'yan tyihua'íiraj i tyeítyee?

26 Juan pu a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Nyáaj nu jájtyij jin huá'íiraj, ajta síj pu ja'mua jimi séejre' i siaj quee jamua'tyej,

27 a'íi pu ooj maja've'mej. Ajta nyéetzij capu a'yan tyinyetyévíjtye' nyej nyij ja'ajta'í'pu'xi'in i ca'quéera'an.

28 Néijmi'i pu a'íjna a'yan tyu'ríj a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Betania, után jitze pujmua' i játya'naj i Jordán, jo'tij a'íjna i Juan huaja'íiraca'aj.

Jesús pu a'íin pué'een i cánya'aj i ti Dios jaatámu'vejritaj

29 Yaa ariá'pua'aj, Juan pu jaaséj a'íjci i Jesús ti aja'vá'ma'ca'aj a'íjci jimi, aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—Cási' xaaséj, a'múu pu a'íin pué'een i cánya'aj i Dios ti jaatámu'vejritaj, i ti jin tyihuo'tú'uunyi'raj i maj jin ootyá'ítzee néijmi'i i maj yan séejre' i cháanacaj japua.

³⁰ A'í pu a'ín pué'een i nyaj jaxajtaca'aj nyati'ij a'yan tyajamuaaté'exaa tijin: "Síj pu yaja'va'ma'aj ta'mej i ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee nyequee nyáaj, j'i'nye a'í pu anaquéej séjria'ca'aj nyequee nyáaj."

³¹ Canu nyajta nyáaj jamua'tyajca'aj, nyajta a'yaa nu een jin mujo'vé'mej nyej nyij huó'íiraj i jájtyij jime', mej mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtáama'can jáamua'tyij.

³² Juan pu ajta a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'yaa nu tyeeséj a'íjci i júuricama'ra' i Dios ti jútye' aje'cáma'ca'aj a'yan huasé'rihua'aj ti'ij jáamui', ajta je'en áan mu'úutze' jo'o'yíxij.

³³ Canu nyajta nyáaj jamua'reeriaca'aj a'tíj ti pué'eenye'ej, ajta a'íjna i ti nyojo'ta'ityaca' nyej nyij jájtyij jin huó'íiraj, a'yaa pu tyinaaté'exaa tijin: "A'íjna i paj jaséjran i ti jitzán áan jo'o'yíxi'in a'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'í pu a'ín pué'een i ti a'íjna jin huá'íiran i júuricama'ra' i Dios."

³⁴ Nyáaj nu'ríj a'yan tyeeséj, nyáaj nu nyij tyámu' tyá'mua'reej ti a'ín pué'een i yójra' i Dios.

A'íimaj i maj anaquéej jamuán huacíj i Jesús

³⁵ Yaa ariá'pua'aj, Juan pu ajtáhua'aj a'áa jo'tyávaaca'aj hua'puácaa tyivi'tij i maj jamuán huací'ca'aj.

³⁶ Ti'ij jaaséj ti aja'tama'ca'aj a'íjna i Jesús, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Xaaséj, a'múu pu a'ín pué'een i cánya'aj Dios ti jaatámu'vejritaj.

³⁷ Mati'ij a'yan tyáanamujri' a'íimaj i maj hua'puaj, aj mu mij jamuán jó'ju' i Jesús.

³⁸ Aj pu'ij i Jesús ooré'nyeeriaca', ti'quij huo'séj maj jaavájrasima'aj, a'yaa pu'ij tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí siahuoo?

Aj mu mij a'yan tyityaatanyúj tijin:

—Maeestro, ¿jo'nyij pe'chej?

³⁹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Musio'vá'ju' siata'aj jaaséj.

Aj mu mij jamuán jó'ju', mati'ij mij jaaséj, a'áa mu jamuán jo'tyá'itzee, 'asta na'aj quee arí yáacij cama'caj i xicáj.

⁴⁰ Síj ti jáanamujri' a'íjci i Juan ajta je'en jamuán jo'mej i Jesús, a'í pu a'ín pué'eenye'ej a'íjna i Andrés, ihuáaria'ra' a'íjci i Simón, ti ajta Pedro pué'een.

⁴¹ Ajta a'íjna i Andrés a'íj pu anaquéej huátyoj a'íjci i ju'ihuáara' i Simón, a'yaa pu'ij tyaaté'exaa tijin:

—Tu'ríj jáatyoj a'íjci i Mesías. (A'íjna i nyúucarij Mesías, a'yaa pu huatóomua'aj tijin: Ciriistu'.)

⁴² Aj pu'ij i Andrés uya'raavi'tij a'íjci i Simón i Jesús jimi, ti'ij i Jesús jaaséj, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj a'ín pué'een i Simón, yójra' a'íjci i Jonás, ajta a'yaa paj ántyapua'aj puá'mej tijin Cefas. (Cefas, a'yaa pu huatóomua'aj tijin Pedro, ti ajta tyetyéj pué'een.)

Jesús pu jaatajé a'íjci i Felipe ajta a'íjci i Natanael

⁴³ Yaa ariá'pua'aj, Jesús pu a'yan tyaaxá'pui'intarej ti a'áa jó'me'en a'ájna a Galillea. A'íj pu'ij antyinájchaca' a'íjci i Felipe, ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

44 A'íjna i Felipe a'áa pu já'ma'cantaca'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Betsaida, jo'maj majta já'ma'cantaca'aj a'ájna i Andrés ajta i Pedro.

45 Felipe pu a'íj jó'huosij a'íjci i Natanael, ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tu'ríj jáatyoj a'íjci i ti ja'xaj i yu'xarij jitze Moisés ti jo'yú'xaca', a'íi pu ajta a'íin pué'een i maj jitzán ma'can tyo'yú'xaca' a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj. A'íi pu a'íin pué'een a'íjna i Jesús, yójra' a'íjci i José, Nazaret ti já'ma'can.

46 Ajta a'íjna i Natanael a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—¿Nyi a'yan tyí'rij ti Nazaret tyí'tíj je'ráanyej ti tyámua' een?

Felipe pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Che'rój, pata'aj jaaséj.

47 Ti'íj Jesús jaaséj ti aja'vá'ma'ca'aj a'ájna i Natanael, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Yaa pu síij vé'mej ti jì'ré'can jime' Israel jitze ajtyáma'can, capu tyí'tíj séejre' ti hue'tzij pué'een a'ájna jimi.

48 Natanael pu a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye pej pij een jime' nyamua'tyey?

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu muaaséj ti'íj quee xu muaatajéeva'caj a'ájna i Felipe, pati'íj a'áan je'rácatyii i xápua' jityej.

49 Aj pu'íj i Natanael a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Maestro, muáaj paj a'íin pué'een i yójra' i Dios, muáaj paj a'íin pué'een i paj tyitaata'íjtye'sij i tyaj Israel jitze ajtyáma'can.

50 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Nyi a'íj pana'aj jin tyá'tzaahuatye' i nyaj muaaté'exaa nyaj muaaséj pati'íj a'áan je'rácatyii i xápua' jityej? A'yaa nu tyí'mua'ixaatye' paj a'ájna tyí'sejran i ti jéetze' tyúuxie've'.

51 A'yaa pu ajta tyaaté'exaa i Jesús tijin:

—A'yaa nu tzáahuatyi'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' siaj mua'aj jaséjran ti'íj antacúunyi'huaj ja'mej u tajapuá, siajta a'íjma séjran i tajapuá maj tyí'huüre' i Dios jimi, a'íi mu yava'canyinyiica'aj muá'ju'un nyéetzij jimi, majta je'en tajapuá jo'ojnyinyiica'aj muá'ju'un.

2

Tí'íj a'tíj huatyényeíichaca' a'ájna a Caná, Galillea ti ja'ajtyáma'can

1 Ti'íj huéecaj xicáj tyoomá'caj, síij pu huatyényeíichaca' a'ájna chájta' Caná, Galillea, ti ja'ajtyáma'can. Ajta a'ájna i náanajra' i Jesús, a'áa pu jo'tyávaaca'aj,

2 a'íj mu majta huatá'inyej a'íjci i Jesús, majta i maj jamuán huacíj, mej mij hua' jamuán tyú'ye'esten.

3 Aj pu'íj huaxíj a'íjna i nahuáj, ajta i náanajra' i Jesús a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Capu che' uhuájmuua i nahuáj.

4 Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Iiti', ¿ji'nye pej pij nyéetzij nye'ixaatye'? Capu eexúj tya'rá'aj nyéetzij jimi.

5 Aj pu'ij i náanajra' a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj tyí'huiire' tijin:
—Néijmi'i xu jin a'yan huárinyij je'ej ti a'íin tyajamuaaté'exaatye'sij.

6 A'áa pu aráasej i xá'rij tyojo'váatima'caa ti tyetyéj jime' tyí'taavijhuaca'aj, a'íi pu tyí'pué'eenye'ej i maj jitzán tyí'tyai'raca a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can. A'yaa pu tyo'vejrica'aj a'chu huéecatyej nusu huéecatyej japonu tamuáamuata' liitruj i jájtyij.

7 Jesús pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj tyí'huiire' tijin:
—Siata'aj ja'vá'jistyaxi'in i jájtyij jime' i xá'rij tzajta'.

Matí'ij mij tyámua' naa tya'vá'jistyaxij,

8 ajta je'en Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Siata'aj cii tyí'tajánie' i tu'huájmuua siajta je'en jaatá'an a'íjci i ti a'íjna jin antyúumua'reej i maj tyí'ye'estej.

Aj mu mij a'yan huaríj.

9 Ajta a'íjna i ti antyúumua'reej, a'íi pu ju'qué'ij a'íjci i jájtyij ti huatyóonahuastaca', ajta quee jamua'reeriaca'aj jo'tij já'ma'cantaca'aj a'íjna i nahuáj, majta a'íimaj i maj tyí'huiire', a'íi mu xaa jamua'reeriaca'aj, jí'nye a'íi mu ju'cáato'xij i jájtyij. A'íj pu'ij jin jaatajé a'íjci i ti huatyényeichij,

10 tí'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Néijmi'i tu a'yan tyeyí'tin, anaquéej tu hua'tá'caa a'íjna i nahuáj ti jéetze' jí're'en, ajta tipua'aj meríj huatyáta'ruj, aj tu tyij a'íj huo'tá'sij i nahuáj tiqee jí're'en. Pajta muáj mápaj ja' yá'itzaaca'aj i ti jéetze' jí're'en tyej tyij ijíj ju'cáaye'en.

11 A'íi pu a'íin pué'een i ti anaquéej a'yan tyí'tij jin huaríj a'íjna i Jesús i maj jin tyámua' tyo'taséj, a'ájna chájta' a Caná Galillea ti ja'ajtyáma'can, a'íj pu jin huo'taséjra i ti jin naa huasé'rin, majta i maj jamuán huacíj a'íi mu jimi tyá'antzaahuaj.

12 Aj pu'ij té'ej a'áa jo'mej a Capernaúm, jamuán i náanajra', majta ihuáamuamua', majta i maj jamuán huacíj, a'áa mu mij a'chu pua'an xicáj já'tyeej.

Jesús pu jaajájuarej a'íjci i tyeyúuj
(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

13 Ajta arí tyí'vejri'taca'aj a'ájna maj jitzán jo'támua'reej a'íjna xicáara' ti jitzán Dios tyihuo'tú'uunyi'ri' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'cantaca'aj, Jesús pu'ij a'áa jo'mej a Jerusalén.

14 A'úu pu'ij i tyeyúuj tzajta' huojo'tyoy a'íjma i maj hua'tooca'aj i púuyesij, majta i cánya'xií, majta cúcui'see, ajta sécan i maj túmii hua'puata'tyi'raca'aj i tyeítsee.

15 Tí'ij huo'séj, Jesús pu'ij xuaartaj huatyátaahuaca' cójnari jime', tí'quij a'íjci jin hui'rámuaríj néijmi'caa, hua' jamuán i púuyesij ajta i cánya'xií. Ajta tye'tahuá'xij i tyihua' meesaj i maj japonu hua'puata'tyi'raca'aj i túmii.

16 Ajta a'íjma i maj cúcui'see tooca'aj a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—Siata'aj tyí'rán a'yun ti tyí'sejre'. Caxu a'yan ja'uurej tí'ij chí'ij i maj tzajta' túmii mue'tijcaa a'íjci i chí'ra'an i nyavástara'.

17 Aj mu mij a'íimaj i maj jamuán huacíj jo'támua'reeri' ti a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “A'yaa nu tyá'xie've' ti tyámua' tyí'eenye' jo'paj jo'tyéechi'ij.”

¹⁸ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí jin paataséjrataj tyej tyij jáamua'reej tyi'tíj paj jin antyá'mua'reeriaj pej pij a'yan ricij?

¹⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Xaatyú'uunaj a'íjci i tyeyúuj, nyáaj nu huéica'j xicá'j tzajta' nya-jtáhua'aj ja'ajtaahuaj.

²⁰ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tyityaatanyú'j tijin:

—Huá'puatyej nyinyi'ra'aj japuan aráseej mu á'tyeej mati'ij mij ja'ajtaahuaca' a'íjci i tyeyúuj, ¿nyiquij muáaj huéica'j xicá'j jitze pa'ajtaahuaj?

²¹ Ajta a'íjna i tyeyúuj i Jesús ti jaxajta'ca'aj, a'íj pu putyí'xajta'ca'aj i jutyévíra'.

²² A'íj pu jin ti'ij huatájuuriaca', aj mu mij jo'támua'reeri' i maj jamuán huacá'j je'ej ti tyihuo'ixaatyaca'aj, majta je'en tyá'antzaahuaj i yu'xarij jitze, majta ja'antzaahuaj je'ej ti i Jesús tyihuo'ixaaj.

A'íimaj i maj anaqué'ej tyá'antzaahuaj i Jesús jimi

²³ Ti'ij ooj i Jesús a'áa jo'tyávaacaj a Jerusalén, a'ájna mati'ij tyi'ye'estyáacaj a'íjci jime' ti Dios tyihuo'tú'uunyi'ri', jéehua mu tyeítyee jimi tyá'antzaahuaj, mati'ij jaasé'ej ti a'íin a'yan rijcaa a'íjci jime' ti naa tyihua'sejratye'.

²⁴ Ajta i Jesús capu hua' jitze tyi'ca'nyajca'aj, ji'nye néijmi'caa pu muajtyajca'aj.

²⁵ Capu juxié'va'ca'aj ti a'tíj jaaté'exaatye'en je'ej ti tyi'tyúucha'ij síj i tyévíj, ji'nye a'íi pu jamua'reeriaca'aj je'ej ti éenye'ej i mua'tziiria'ra' i tyévíj.

3

I Jesús ajta i Nicodemo

¹ A'áa pu síj jo'tyávaaca'aj ti a'íjma jitze ajtyáma'cantaca'aj i fariseos, a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Nicodemo, tyáati' pu pué'eenye'ej ti jéehua juxié'va'ca'aj hua' jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can.

² A'íi pu tíca' aje're'nyej i Jesús jimi, ti'quij a'yan tyaaté'exaa'j tijin:

—Maestro, tyáamua'reej ti i Dios mojo'ta'ítയാ'ca'aj pej pij tyitáamua'tyej, ji'nye capu a'tíj jaayí'tin ti a'yan rijca'j pati'ij muáaj, típua'aj quee i Dios jimi séjre'ej.

³ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa'j tijin:

—A'yaa nu tyí'mua'ixaatyé' tzáahuatyí'ra'aj jime', típua'aj quee i a'tíj jájcuán huanie'hua'j, capu i'ríj ti jaasé'j jo'tíj i Dios tyejé'íjtaj.

⁴ Nicodemo pu a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye tyí'rij ti a'tíj ajtáhua'aj huanie'hua'j típua'aj arí vásti' pué'eenye'? ¿Nyi je'ej tyí'rij ti ajtáhua'aj atyáhuí'xin i jucáara' jitze i junáana'j ti'ij ajtáhua'aj huanie'hua'j?

⁵ Ti'quij Jesús a'yan tyaaté'exaa'j tijin:

—A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyí'mua'ixaatyé', a'íjna i tíquee huóojacuare'en a'íjci jime' ti huái'hua'j i jájtyij jime', ajta quee

huanie'huaj a'íjci jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios, capu je'ej tyí'rij ti utyájrutyej jo'tij i Dios tyejé'íjtaj.

⁶ A'íjna i ti tyévíj jitze huanie'huaca' yan pu ma'can i cháanacaj japua, ajta i ti a'íjna jitze huanie'huaca' i júuricama'ra' i Dios, a'íj pu jitze eeráma'can i júuricama'ra' i Dios.

⁷ Capáj je'ej tyá'mua'ajcaj nyaj a'yan tyí'mua'ixaatye' yee: "Juxie've' paj jájcuan huanie'huaj."

⁸ Jo'tij na'aj pu huá'aacaj, tyij pajta janamuaj ti jujhua'naj, capáj jamua'reej jo'tij pujmua' jo've'yí'ij nusu je'ej ti pujmua' huaru'pij. A'yaa mu cha'taj mana'aj een a'íimaj i maj i júuricama'ra' i Dios jitze huanánie'huaca'.

⁹ Nicodemo pu ajtáhua'aj a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye tyí'rij ti a'yan tyá'ra'nyij?

¹⁰ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj tyihuá'mua'tyej a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ¿nyi pequee yó'itej tyi'tij nyaj mua'ixaatye'?

¹¹ A'yaa nu tyí'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', ityáj tu a'íjna huá'ixaatye' tyi'tij tyej tyámua' naa tyí'mua'reej, tyajta jamua'reej tyi'tij tyaj huaséj, siajta mua'aj caxu tyá'tzaahuatyé' je'ej tyej tyajá'mua'ixaatye'.

¹² Tipua'aj sequée ná'tzaahuatyé'ej tipua'aj tyi'tij nyaja'mua'ixaatye'ej yan ti ma'can i cháanacaj japua, ¿ji'nye setyina'antzaahuatyé'sij tipua'aj a'íj nyajamuaté'exaatye'en i tajapua' ti tyajá'ma'can?

¹³ 'Capu a'tíj ujo'ojnyéj i tajapua', sulu a'íi pu'uj i ti yava'cáanyej i cháanacaj japua, a'íi ti'ij pué'een i ti ajta tyévíj jitze huanie'huaca'.

¹⁴ Ajta a'yájna ti'ij i Moisés tye'ejpíj a'íjci i cú'cu'uj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij, a'yaa pu cha'taj na'aj tyúuxie've' ti Dios ja'ajríaj a'íjci i ti ajta tyévíj jitze huanie'huaca'.

¹⁵ mata'aj mij néijmi'i i maj jitzán tyá'antzaahuatyé'sij jusén jime' maj júurij muá'ra'nyij.

Dios pu hua'xie've' néijmi'caa i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua

¹⁶ 'Dios pu huápu'i'ij huo'xie'vej a'íjma i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'íj pu jin i juyó'j ujo'ta'ityaca', mata'aj mij néijmi'i i maj jitzán tyá'antzaahuatyé'sij quee huácu'i'nyij, sulu mej mij jusén jime' júurij muá'ra'nyij.

¹⁷ Ji'nye capu i Dios a'íjna jin uyo'ta'ityaca' i juyó'j ti'ij puéjtzij huo'tá'an i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, sulu ti'ij néijmi'caa huáhuüre'en a'íjci jitze ma'can.

¹⁸ A'íjna i ti tyá'tzaahuatyé' a'íjci jimi i yó'jra' i Dios, capu puéjtzij jaci'tyij, ajta i ti quee jimi tyá'tzaahuatyé', a'íj puéjtzij ci'tyij a'íjci jime' tíquee tyá'antzaahuaj i a'íjci jimi i yó'jra' i Dios.

¹⁹ A'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatyé', pu'ríj puéjtzij huo'ci'ij, ji'nye je'ej mu pua'aj tyityetyúucha'íica'aj, ajta ti'ij yan huataséjre i tatzárij, camu jaataxié'vej, sulu jéetze' mu jaataxié'vej maj a'áa jo'tyá'itzeere'en jo'tij jo'tíca'.

²⁰ Néijmi'i i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, camu jaxie've' i tatzárij, camu majta jitzán utyáhuixi'ij, ji'nye camu jaxie've' ti huataséjre'en i maj jin je'ej pua'aj ricíj.

21 Majta a'íimaj i maj tzáahuatyí'ra'aj jin tyámua' tyityetyúucha'íij, a'íi mu jitzán utyáhuixi'íj i tatzárij, ta'aj ij huataséjre'en maj a'yan ricij je'ej ti i Dios tya'ajxié'vi'ra'.

A'íjna i Juan i ti huá'íiraca'aj ajtáhua'aj pu Jesús jitze ma'can tyihuo'té'exaaj

22 Ti'íj ij Jesús a'áa jo'mej a'ájna a Judea ti putyajá'ricij, majta mu a'íimaj ujó'ju' i maj jamuán huacíj, a'áa pu'íj hua' jamuán jo'tyávaaca'aj a'chu pua'an xicáj huá'íiraj i tyeítyee.

23 Ajta a'íjna i Juan a'íi pu ajta huá'íiraca'aj a a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Enón, véjri' a'ájna a Salim, ji'nye jéehua pu muí'yaca'aj a'ájna, a'íj mu jin i tyeítyee aje're'nyinyiica'aj ti'íj Juan huó'íiraj.

24 Néijmi'i pu a'íjna a'yan tyu'ríj, mati'íj quee xu je'tyanáava'caj a'íjci i Juan.

25 Majta séecan i maj Juan jamuán huací'ca'aj a'íi mu huatyóohuj maj huóoty'a'xi'in séej jamuán i ti Israel jitze ajtyáma'can a'íjci jime' i huá'yi'raj i ti a'yan tyúuxie've' maj huóojajcuare'en,

26 aj mu mij aje're'nyej i Juan jimi mati'íj mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Maeestro, a'íjna i ti ajamuán a'áa jo'tyávaaca'aj után jitze pujmua' i Jordán, i paj jaaxájtaca', a'íi pu íjij huá'íiraj i tyeítyee majta néijmi'i ajo're'nyinyii a'íjci jimi.

27 Juan pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Capu i'ríj ti a'tíj tyi'tíj jin je'ej rijcaj, típua'aj quee i Dios a'yan tyaatá'an.

28 Mua'aj xu tyámua' naa tyáanamujri' nyaj a'yan tyajamuaaté'exaa nyaj quee nyáaj a'íin pué'een i Ciriístu', sulu sáij ti anaqueéj ujo'ta'ítyi'huaca' a'íjci jimi.

29 Jo'tíj a'tíj jo'tyényeíichij, a'íjna i íiti' a'íj pu jimi huatyá'itzeere'ej i ti ja'anuré'vi'tíj, ajta i amíincura' i a'tíj ti a'áa jo'tyéjvee ajta je'en janamuj, a'íi pu jéehua huatóotyamua've'sij ti'íj jáanamuj je'ej ti tyu'taxájtaj. A'yaa nu cha'taj nyana'aj nyáaj íjij jéehua tyí'nyetyamua've'.

30 A'yaa pu tyúuxie've' ti a'íin jéetze' va'cán jin tye'entyájrutyej, nyajta nyáaj nyaj jéetze' ciléenye' jin tyu'tyáhuire'en.

A'íjna i ti jútye' jo've'mej

31 A'íjna i ti jútye' jo've'mej, a'íi pu néijmi'i jin antyúumua'reej. Ajta a'íjna i ti íiyan ma'can i cháanacaj japua, a'yan pu'uj ma'can, ajta a'íjna tyí'xaj je'ej ti tyi'tíj ricij i cháanacaj japua. Ajta a'íjna ti tajapúa jo've'mej a'íi pu néijmi'i jin antyúumua'reej,

32 ajta a'íjna huá'íixaaty'e' je'ej ti tyi'tíj tyí'sej ajta je'ej ti tyú'namujri' i Dios jimi, ajta capu a'tíj ja'tzaahuaty'e' je'ej ti tyí'xaj.

33 Ajta típua'aj a'tíj jimi tyá'antzaahuaty'e'en, a'íi pu ajta a'yan tyu'taxájtaj ti a'yan tyi'ja'yájna ti Dios tzáahuatyí'ra'aj jin tyí'xaj,

34 ji'nye a'íjna i ti Dios uyo'ta'ítyaca', a'yaa pu tyí'xaj je'ej ti i Dios tyu'taxájtaca', ji'nye Dios pu a'yan jéehua tyu'tá'caa i ju júuricamej.

35 Ajta i táatajra' a'íi pu jaxie've' i juyó, ajta a'yan tyaatá' ti'íj i yójra' néijmi'i jin antyúumua'reeriaj.

³⁶ A'íjna i ti tyá'tzaahuatye' i Dios yójra' jimi, a'í pu jusén jime' júurij ja'mej, ajta i tiquee jaxie've' ti jimi tyá'antzaahuatye'en, capu jusén jime' júurij ja'mej, sulu Dios pu jéehua puéjtzij jaatá'sij.

4

I Jesús ajta a'íjna i íiti' Samaaria ti já'ma'can

¹ Majta a'íimaj i fariseos, a'yaa mu tyáamua'reeri' tijin jéetze' pu huá'mue'tij i tyeítyee a'íjna i Jesús quee a'íjna i Juan, ajta je'en huá'íiraca'aj,

² ajta capu a'íjna i Jesús huá'íiraca'aj, sulu a'íimaj mu i maj jamuán huacíj.

³ Ajta ti'ij i Jesús a'yan tyáamua'reeri', aj pu'ij uja'rájraa a Judea ti'quij ajtáhua'aj a'áa jo'mej a Galileea.

⁴ Ajta ti'ij a'áa jo'mej a'yaa pu tyúuxie'va'ca'aj ti a'áa jé'ta' huatyéeneyej a Samaaria.

⁵ A'íj pu jin a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Sicar, Samaaria ti ja'ajtyáma'can, a'ájna véjri' jo'tij já'sejre' a'íjna chuéj Jacob ti jaatapuéjve i juyó José.

⁶ A'áa pu já'sejria'ca'aj jo'tij ye'tyáacuj a'íjna i Jacob. Ajta i Jesús, a'áa pu véjri' jo'tayíxij jo'tij ja'tyácun, ji'nye pu'ríj cua'naca'aj a'íjci jime' ti huaméj i juyéj jitze. A'tzáaj pu putyí'ríjcaa tacuaríxpuaj.

⁷ Ti'quij síij íiti' aje're'nyej Samaaria ti já'ma'can, ti'ij ahuóojere'en, aj pu'ij Jesús a'yan tyatajé tijin:

—Cíj jájtyij tyinaatá'.

⁸ Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, a'áa mu jó'ju' a chájta' mej mij tyi'tíj huánanan i maj jáacua'nyij.

⁹ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, camu naa ja'huóomua'rajca'aj a'íjma jamuán i maj Samaaria ja'chej, a'íj pu jin i íiti' a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Ji'nye pej pij muáaj mu paj Israel jitze ajtyáma'can jájtyij nyéetzij tyí'nyahuavii i nyaj iye'ej Samaaria ma'can?

¹⁰ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Típua'aj páamua'reerej tyi'tíj ti i Dios tyu'tá'caa, pajta jamua'reerej a'tíj ti pué'een i jájtyij ti cíj tyí'muahuavíj, a'yaa paj muáaj tyaatahuavírajche', ajta je'en a'ín jájtyij muaatá'nyijche' i paj jusén jin júurij puá'mej.

¹¹ Ajta a'íjna i íiti', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', capáj tyi'tíj tyícha'íj i paj jin je'tajánie' i jájtyij, ajta tyámua' pu tyo'cátyee i ti atyácun, ¿jo'nyij peya'aj jánie'sij a'íjci i jájtyij?

¹² A'íjna i tayo'puaci'íj i Jacob a'íj pu taatá' tyaj a'yan ooyé'en, a'íj pu ajta a'yan ya'caria'aj, majta i yójmua'mua', majta i ya'muáamua'me'en. ¿Nyi'quij muáaj jéetze' va'cán jin petyi'tyéjvee quee a'íjna?

¹³ Jesús pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Néijmi'i i maj jaya'caa a'íjci i jájtyij, majtáhua'aj mu huataf'icuj,

¹⁴ ajta a'íjna i ti jaayé'en a'íjci i jájtyij nyáaj nyaj jaatá'sij, capu che' a'náj huataf'imu'uj. Ji'nye a'íjna i jájtyij nyáaj nyaj jaatá'sij, a'yaa pu séeria'aj ja'mej jimi ti'ij jo'tij ja'ajmuí'yej, a'íj pu jin jusén jime' júurij ja'mej.

¹⁵ Aj pu'ij i íiti' a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástará', pata'aj naata'an a'íjci i jájtyij nyej nyij quee che' huatai'imu'un, ti'ij ajta quee che' a'yan tyúuxie've'ej nyaj yaráaje a'yájna.

¹⁶ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijn:

—Áricuj, ujo'tájeej i ti muatyévi'tin, pajta je'en mujo've'me'en.

¹⁷ A'yaa pu tyu'tanyúj i íiti' tijn:

—Capu a'tíj nyetyévi'tin.

Aj pu'ij Jesús a'yan tyaaté'exaa tijn:

—Xá'pui' paj tyu'taxájtaca' tiquee a'tíj muatyévi'tin,

¹⁸ ji'nye mu'ríj anxívij ará'asej i maj muatyévi'tinya'aj, ajta a'ájna i paj jamuán huácáaj ijíj, capu muatyévi'tin. A'yaa pu tyi'ja'yájna je'ej paj tyu'taxájtaca'.

¹⁹ Ti'ij a'yan tyáanamujri' a'ájna i íiti', a'yaa pu tyaaté'exaa tijn:

—Nyavástará', nu'ríj jamua'reej paj Dios jitze ma'can tyí'xaj.

²⁰ A'íimaj i tahuásimua'ci'ij a'íi mu a'yan janajchaca'aj i Dios a'íjci jitze i jiríj, siajta mua'aj, mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa xu tyí'xaj ti a'yan tyúuxie've' tyaj a'áa yá'na'miche'en a'ájna a Jerusalén.

²¹ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijn:

—Íiti', pata'aj tyá'antzaahuaty'e'en, pu'ríj atyojo're'nyesij a'náj siaj jaatyánajchij i juvástara' ajta quee che' a'yan tyuuxié've'ej ja'mej siaj a'yan jaatyáanajche iye'ej i jiríj japua, nusu siaj a'áa jó'ju'un a Jerusalén.

²² Caxu mua'aj jamua'reej tyi'tíj siaj na'michej, tyajta ityáj, ityáj tu jamua'reej i tyaj jana'michej, ji'nye i ti tajapua huatányuusij, a'íimaj pu jitze eerányesij i maj Israel jitze ajtyáma'can.

²³ Ajta pu'ríj atyojo're'nyesij, ijíj pu'ríj a'áan putyajá'ricij, mati'ij a'íj jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios jaatyánajchij i tavástara', a'yájna ti'ij tyihuo'tá'sij i júuricama'ra' i Dios. Ji'nye a'yaa pu i tavástara' tyá'xie've' maj a'yan tyeetyáanajchej.

²⁴ Dios pu júuricamej pué'een, majta a'íimaj i maj janajchej, a'yaa pu tyúuxie've' maj a'íjci jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios mej mij tzáahuatyí'ra'aj jin jaatyáanajche.

²⁵ Ajta a'ájna i íiti' a'yaa pu tyaaté'exaa tijn:

—Nyáaj nu jamua'reej ti ya'uvé'nyesij a'ájna i Ciriístu', ajta ti'ij a'íin uvé'nyej, a'íi pu néijmi'i tyitaaté'exaatye'sij.

²⁶ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijn:

—Nyáaj nu a'íin pué'een, i nyaj ajamuán tyi'tyáxajta.

²⁷ Aj mu mij uvé'nyej a'íimaj i maj jamuán huacíj, je'ej mu tyi-tyo'tóomuajtyaca' mati'ij jaaséj ti i Jesús íitaj jamuán tyi'tyáxajtasima'aj. Ajta capu síj ahuóoca'an ti jaata'íhuo' tyi'tíj ti huóoca'aj i íiti', nusu tyi'tíj maj tyáxajtasime'ej.

²⁸ Ajta a'ájna i íiti' a'áa pu yo'táraj a'íjci i xá'rij, ti'quij a'áa jo'mej a chájta', a'áa pu'ij a'yan tyihuojo'té'exaa i tyeityee tijn:

²⁹ —Musio'vá'ju' siata'aj jaaséj i a'tíj ti arí néijmi'i naaté'exaa je'ej nyaj tyi'tyínyecha'íj. ¿Nyiquij quee a'íin pué'een i Ciriístu'?

³⁰ Aj mu mij i tyeityee iirácij a chájta', mati'ij mij a'áa jo're'nyej i Jesús jimi.

³¹ Meentyij móoj a'íimaj i maj jamuán huacíj a'yan jéehua tyá'huaviiraca'aj tijn:

—Maestro, pata'aj tyú'cua'nyij.

³² Ajta a'ájna a'yaa pu tyihuo'té'exaaј tјin:

—Nyáaj nu a'ј tyícha'ј i nyaj jáacua'nyij i siaј mua'aj quee jamua'tyeј.

³³ Majta i maj jamuán huacј, a'ђi mu huatyóohuiј maj a'yan tyi'huóó'ihuo' séeј jamuán majta séeј tјin:

—¿Nyiquij tyi'tј cue'ráј yemetya'vá'tuiri'?

³⁴ Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaaј tјin:

—A'ђi pu nyacue'raj i nyaj a'yan huárinyij je'eј ti tyá'xie've' i ti yan nyoјo'ta'ityaca', ajta nyeј nyij ja'antyici'tyij i muárie'ria'ra'.

³⁵ A'yaa xu mua'aj tyi'xaj tјin: “Óoche' pu muácuaj máxcirie' á'itzeere' siaј sij tyi'huóotzaanye'en”; nyajta nyáaj a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' siaј jaaséј i ti tyi'huasti', pu'riј huaxá'pui' siaј tyu'rióotzaanye'en.

³⁶ A'ђna i ti tyi'muarie' a'ђi pu ajta tyúunajchitye'en, ajta i ti jaariá'siire'sij a'ј pu jusén jime' júuriј ja'mej, aj mu mij néijmi'i huatóotyamua've'sij a'ђna i ti tyu'huásteј ajta i ti tyu'riá'tzaj.

³⁷ A'ј pu јin a'yan tyi'ja'yájna je'eј ti tyé'yus'i' i ti a'yan tјin: “Séecan mu tyi'huaste', majta séecan tyu'riá'tzaanaj.”

³⁸ Nyajta nyáaj nu jamuaata'ityaca' siaј sij tyu'riá'tzaanaj jo'siaј quee tyoјo'huásteј, séecan mu tyu'muárieј, siaјta mua'aj xu ja'ancuriáa' i maj jaamué'tј a'јci jime' i maj tyu'muárieј.

³⁹ Majta mue'tј i maj Samaaria já'ma'can tyá'antzaahuaj i Jesús jimi, a'јci jime' je'eј ti i řiti' tyihuo'té'exaaј ti a'yan tјin: “Néijmi'i pu naaté'exaa je'eј nyaj tyi'tј huáruuј.”

⁴⁰ A'ј mu јin, mati'ј aje're'nyeј a'yaa mu tyaatáhuaviiri' a'јci i Jesús ti a'áa hua' jamuán jo'tyá'itzeere'en. A'áa pu'ј hua' jamuán jo'tyá'itzee hua'puaj xicáј.

⁴¹ majta jeetze' mue'tј tyá'antzaahuaj mati'ј jáanamuaјri' je'eј ti i Jesús tyihú'ixaaj.

⁴² A'yaa mu tyaaté'exaa a'јci i řitaj tјin:

—Iјiј tu tyerј tyámua' tyá'tzaahuatye', catu a'ј tyana'aj jime' je'eј paj tyitaaté'exaaј, sulu ityáј tu tyerј tajímua'aj jáanamuaјri', tyajta a'yan tyáamua'reeј ti јi're'can jime' a'ђin pué'een i ti tajapuá huatányuusij i tyaj yan séeјre' i cháanacaj japua.

Jesús pu tyáahuaj i yóјra' a'јci i ti tyi'huiriia'ca'aj i rey jimi

⁴³ Ti'ј mutyoјo'ma'aj hua'puaj xicáј, Jesús pu iirájraa a'ájna a Samaaria, ajta je'en jó'raa a'ájna a Galileea.

⁴⁴ Jesús pu a'yan tyu'taxáјtaca' maj quee tyámua' yó'mua'rajca'aj a'јci i ti Dios јitze ma'can tyi'xaj a'ђimaj i maj jamuán aja'cheј.

⁴⁵ Ti'ј a'áa ja'rá'aj a Galileea, néijmi' i mu tyámua' naa tyetyéejeј, јi'nye a'ђi mu majta a'áa ja'tanyáca'aj a Jerusalén mati'ј tyu'yé'esteј, a'ђi mu mij jaaséјraca'aj je'eј ti tyi'tј huáruuј i Jesús.

⁴⁶ Aj pu'ј i Jesús ajtáhua'aj a'áa ja'rá'aj a'ájna a Caná, jo'tј i јáјtyij jo'tyanahuastaca'. A'áa pu siјј jo'tyávaaca'aj i ti tyi'tј јin tyi'tyávaaca'aj i rey jimi, a'ђi pu séeј tyiyóјca'aj ti tyi'cui'ca'aj a'áa pu jóoca'tyii a'ájna a Capernaúm.

⁴⁷ Ti'ј a'ђin jáamua'reeri' ti i Jesús uja'ráјraa a'ájna a Judea, ajta arí a'áa ja'rá'ajcaa a Galileea, a'áa pu'ј jo'mej a'јci jimi, ti'quij jéehua

jaatáhuaviiri' ti a'áa jó'me'en jo'tij ja'chej ti'ij tyáahuatye'en i yó'jra', ji'nye pu'rj huápu'i'ij á'me'riajca'aj.

⁴⁸ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Caxu mua'aj a'náj tyá'antzaahuatye'sij, tipua'aj sequée tyi'tij huaséj i siaj jin je'ej tyo'taséj.

⁴⁹ Ajta a'ájna i ti tyi'tij jin tyi'tyávaaca'aj i rey jimi, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', mupové'me'en jiye'tzín, na'ríj quee a'íi pu mui'nyij i nyiyóoj.

⁵⁰ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Áricuj jó'ra' jo'paj ja'chej, pu'rj huarúj a'yóoj.

Ajta a'ájna i a'tj, a'íi pu tyá'antzaahuaj je'ej ti i Jesús tyaaté'exaa, aj pu'ij jó'raa.

⁵¹ Ti'ij arí avéjri' joomá'caj i juchéj, a'íi mu ja'antynájchaca' i maj jahuíre', mati'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pu'rj huarúj a'ájna a'yóoj.

⁵² Aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'ihuo'ri' a'tzáaj ti huatyápua'riaca' i ti jin tyí'cui'ca'aj, a'yaa mu mij tyaaté'exaa tijin:

—Tajquj pu huatyápua'riaca' a'tzáaj yacamá'caj i xicáj.

⁵³ Aj pu'ij jáamua'reeri' a'ájna i táatajra' ti a'yan pua'aj putyí'rijcaa ti'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin: “Pu'rj huarúj a'ájna a'yóoj”; aj pu'ij a'ájna majta néijmi'i i maj jamuán aja'chej néijmi'i mu tyá'antzaahuaj i Jesús jimi.

⁵⁴ A'íi pu a'íin pué'een i ti hua'puaj ti huápu'i'ij juxie've' i ti jin i Jesús a'yan huarj a'ájna a Galilea ti'ij a'áa ja'rájraa a Judea.

5

Jesús pu séej tyú'huaaj i tiquee tyéchavaaj

¹ Ti'ij a'tzúj a'tyéevi'caj, a'íimaj mu tyi'ye'estyáacaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, ti'ij i Jesús a'áa jo'mej a Jerusalén.

² Véjri' a'ájna a Jerusalén jo'tij ja'pueertaj a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin jo'maj jo'tyáru'paj i cánya'xií, a'áa pu ja'ráamuaca'aj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Betesda.

³ Anxíviq'e' pu arata'cuájma'caa jo'maj ja'tyúusi'rihua'aj jéehua tyeétyee i maj tyí'cucui'ca'aj, i maj aracúcu'nyijma'caa, i maj quee tyámua' tyityaaci'ij, majta séecan quee pújoorej maj ráciñneye.

⁴ A'íi mu a'yan tye'ejchó'va'ca'aj ti'ij ootáhuaaxi'in i jájtyij, ji'nye síij ti tajapuá tyí'huire' pu aje'cányinyiica'aj a'ájna jo'tij ja'rájmuua ti'ij jo'tóoriaxi'in, ajta i ti anaquéej atyájra'nyij a jáata' a'íi pu tyámua' rinyij i ti jin tyí'cui'.

⁵ Síij pu tyáati' a'áa jo'riá'ca'tyii ti arí seityéj japuan tamuáamuata' japuan aráhuueicaj nyinyi'ra'aj á'tyeej ti tyí'cui'.

⁶ Ti'ij i Jesús jaaséj ti a'áa jo'riá'ca'tyii, a'yaa pu tyámua'reeri' ti arí á'tyeej ti a'yan een, aj pu'ij a'yan tyaata'ihuo'ri' tijin:

—¿Nyi páaxie've' paj huarúj?

⁷ Ajta a'ájna i ti tyí'cui' a'yaa pu tyu'tanyuj tijin:

—Nyavástará', capu ma' a'táj ti naatáhuüre' nyej nyij atyájra'nyij a jáata' tí'ijta ootáhuaaxi'in. Ji'nye nyati'ij nyooj ajooméj, síj pu jiye'tzín atyéemej nye quee nyáaj.

⁸ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Ájchesij, anchóoj mua' utáatzij, pajta jó'ra'nyij.

⁹ Aj pu'ij i tyáati' huarúj, ti'quij yo'íj i ju'utáatzij, ajta je'en jó'raa. Ajta a'ájna putyí'rijcaá mati'ij jitzán juso'píhua'aj,

¹⁰ a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i a'táj ti ari huarúj tíjin:

—Íjij pu a'ájna putyí'ricij i xicáara' tyaj jitzán taso'pii, capu je'ej tyí'rij paj jaa'isima'an mua' utáatzij.

¹¹ Ajta a'ájna i ti tyí'cui'ca'aj a'yaa pu tyihuo'té'exaa jíjin:

—A'ájna i ti tyináahuaj, a'yaa pu tyinaaté'exaa jíjin: “Aní'ij mua' utáatzij pajta jó'ra'nyij.”

¹² Aj mu mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿A'tanyíj pué'een i ti a'yan tyimuaaté'exaa yee: “Pata'aj ja'antyi'íjij mua' utáatzij pajta jó'ra'nyij?”

¹³ Ajta a'ájna i a'táj ti huarúj, capu jamua'reeriaca'aj a'táj ti pué'eenye'ej, ji'nye a'ájna i Jesús pu'ríj áan jo'tyárutyajca'aj hua' tzajta' i maj jéehuaca'aj i tyeítyee.

¹⁴ Aj pu'ij i Jesús a'úun yo'tyoj a'íjci i tyáataj u tyeyúuj tzajta', ti'quij a'yan tyaaté'exaa jíjin:

—Cási', íjij paj períj huarúj, capáj che' tyi'táj jin je'ej pua'aj rijcaj, tí'ij quee tyi'táj jéetze' je'ej pua'aj huárinij ajimi.

¹⁵ Aj pu'ij jó'raa a'ájna i tyáati' ajta je'en huojó'té'exaa a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can ti i Jesús a'ín pué'eenye'ej i ti tyáahuaj.

¹⁶ A'íj mu jin a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'yan tyá'huooca'aj mej mij je'ej pua'aj ja'uurej a'íjci i Jesús, a'íjci jime' je'ej ti tyi'táj uurijca'aj a'ájna xicáara' maj jitzán juso'píhua'aj.

¹⁷ Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaa jíjin:

—Í nyavástará' pu a'náj tina'aj tyí'muarie', a'íj nu jin nyajta nyáaj tyí'muarie'.

¹⁸ A'íj mu jin a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can jéetze' jaxie'va'ca'aj maj jaajé'caj, ji'nye capu a'ájna quee huatyátzaahuaj i xicáara' maj jitzán juso'pii, sulu a'yaa pu ajta tyúusejrataca'aj tí'ij i Dios, ajta a'yan jatamua'muatya'aj ti i Dios táatajra' pué'eenye'ej.

I ti jin tyi'tyéjvee i yójra' i Dios

¹⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa jíjin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', ti i yójra' i Dios quee tyi'táj je'ej uuren jusíj, sulu a'yaa pu rinyij je'ej ti tyi'sej i juvástara' jimi. Je'ej ti tyi'táj uurej i vástaria'ra', a'yaa pu cha'taj rinyij i yójra'.

²⁰ Ji'nye a'íi pu i vástaria'ra' jaxie've' i juyój a'íj pu jin néijmi'í tyé'sejratye' je'ej ti tyi'táj uurej, ajta óoche' tyaataséjratye'sij tyi'táj ti jéetze' juxie've', i sij jin mua'aj je'ej tyo'taséjraj.

²¹ Ajta a'yájna tí'ij i vástaria'ra' tyihuo'tá'juuritye' i maj meríj huácuij, a'yaa pu cha'taj na'aj i yójra' tyihuo'tá'juuritye'sij a'tyán ti jimi a'yan tyajxié'vi'ra'.

²² Ajta a'íjna i wástaría'ra', capu a'tíj á'axijtye', sulu pu'ríj néijmi'i i juyó j tyu'tá' tí'íj a'íin néijmi'caa ooxíjtye'en,

²³ mata'aj mij néijmi'i jaatyátzaahuatye'en a'íjci i yójra' a'yájna mati'íj tyá'tzaahuatye' i wástaría'ra'. A'íjna i tíquee tzáahuatyi'ra'aj tyícha'íj a'íjci jimi i yójra', capu ajta ja'tzaahuatye' i wástaría'ra', jí'nye a'íi pu a'íin pué'een i tí uyo'ta'ítyaca'.

²⁴ 'A'yaa nu tyajá'mua'íxaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', a'tíj tí janamuaj je'e j nyaj tyí'xaj, ajta tyá'tzaahuatye' a'íjci jimi i tí unyojo'ta'ítyaca', a'íi pu jusén jin júurij ja'mej, ajta quee a'náj jajpuéetzi j ja'mej, jí'nye a'íi pu'ríj íirájraa jo'tíj ja'mui'nyíche', ajta je'en arí utyájrurij jo'tíj ja' júurij ja'mej jusén jime'.

²⁵ A'yaa nu tyajá'mua'íxaatye', tí arí atyojo're'nyesij, ajta íjij arí a'aan putyajá'ricij, mati'íj a'íimaj i maj merij huácuij janamuajran je'e j tyí'xaj i yójra' i Dios, majta ja'antzahuatye'sij, a'íi mu jusén jime' júurij muá'ju'un.

²⁶ Jí'nye a'yájna tí'íj i wástaría'ra' jusén jin tyí'juurij, a'yaa pu cha'taj tyaatá' i juyó jí'íj ajta jusén jime' júurij já'ra'nyij,

²⁷ ajta a'yan tyaatá' tí'íj a'íin huoxíjtye'en i tye'ítyee, jí'nye a'íi pu a'íin pué'een i yójra' i Dios.

²⁸ Caxu je'e j tyityóomuajtyaj a'íjci jime', jí'nye a'yaa pu atyojo're'nyesij mati'íj a'íimaj i maj merij huácuij janamuajran i nyúucaría'ra',

²⁹ aj mu mij eetaju' jo'maj ja'va'námi'huajmee. A'íimaj i maj tyámua' tyityetyúucha'íica'aj, a'íi mu huatájuuritaj mej mij jusén jin júurij muá'ra'nyij, ajta i maj je'e j pu'a'aj tyityetyúucha'íica'aj, a'íi mu majta huatájuuritaj mej mij huoxíjtye'en majta je'en puéjtzi j huotá'an.

I tí jin séejre' tyí'tíj tí jin tyí'tyéjvee i Jesús

³⁰ 'Capu í'ríj nyej nyáaj tyí'tíj nyasíj je'e j huá'uurej. A'yaa nu ricij je'e j tí i nyavástará' tyí'nye'íjtye', nyajta tyámua' naa tyihua'xíjtye'en, jí'nye canu a'yan ricij je'e j nyej nyasíj tyá'xie've', sulu je'e j tí tyá'axié'ví'ra' i nyavástará' i tí unyojo'ta'ítyaca'.

³¹ Tipua'aj nyasíj nyejítze ma'can nyetyu'taxáj, capu tyí'tíj huatyáhuíre'ej je'e j nyaj tyu'taxájtaj.

³² Ajta síj pu nye jítze ma'can tyu'taxájtaj, a'yaa nu nyij tyámua' tyá'mua'reej tí a'íin tyu'tyáhuíre'sij je'e j tí a'íin tyinaataxájta.

³³ Mua'aj xu séecan huata'ítyaca' i Juan jimi, ajta a'íi pu tzáahuatyi'ra'aj jin tyajamuaaté'axaa nye jítze ma'can.

³⁴ Ajta quee nye jítze juxie've' tí a'tíj nye jítze ma'can tyí'xajtaj. A'yaa nu'uj tyajá'mua'íxaatye' tí'íj mua'ajmaj jamuáahuíre'en.

³⁵ A'yaa pu tyu'tyáhuíi a'íjna i Juan tí'íj tatzárij tí á'taa, siajta mua'aj a'yaa xu c'í siana'aj tyaaataxie'vej siaj sij a'íjna jin huóotyamua've'en.

³⁶ Ajta tyí'tíj pu jéetze' juxie've' quee je'e j tí tyu'taxájtaca' a'íjna i Juan. A'íjci jime' je'e j nyaj ricij, a'íi pu a'íin pué'een i nyavástará' tí jin nyojo'ta'ítyaca' nyej nyij a'yan huárinij, a'íj pu jin ámiteere' tí i nyavástará' unyojo'ta'ítyaca'.

³⁷ Ajta a'íjna i nyavástará' i tí unyojo'ta'ítyaca', a'íi pu ajta nye jítze ma'can tyu'taxájtaj, tyij siajta mua'aj quee a'náj jáanamujri' i nyúucaría'ra', caxu siajta a'náj me'ye'sej,

³⁸ caxu siajta tyí'tá'caa tí i nyúucaría'ra' ja'mua jimi huatyá'ítzeere'en, jí'nye caxu tyá'tzaahuatye' a'íjci jimi i Dios tí yo'ta'ítyaca'.

³⁹ Tyámua' xu mua'aj naa tyóomua'tyej a'íjci jitze i yu'xarij, ji'nye a'yaa xu tye'ejchó've' siaj a'íjci jitze jáatyooniyj i siaj jin júurij xá'ra'nyij jusén jime', ajta a'íjna i yu'xarij a'íi pu nyéetzij nyetyáxajta,

⁴⁰ siajta mua'aj caxu jaxie've' siaj nye jimi yeve're'nyej siaj jusén jin júurij xá'ra'nyij.

⁴¹ 'Capu nye jitze juxie've' tipua'aj tyéviñ tu'cájmua'rej tyámua' tyi-naaté'exaatye'.

⁴² Nyajta tyámua' naa mua'ajmaj tyaja'muamuajtje, a'íj nu jin ja-mua'reej tíquee ja'mua jimi séejre' i Dios ti jin já'muaxie've'.

⁴³ Nyáaj nu nyavástara' jitze ma'can yava'cáanyej, siajta mua'aj caxu ná'tzaahuatye', ajta tipua'aj síij junyúucaritze' mujo've'me'en, a'íj xu xaa huatyátzaahuatye'sij.

⁴⁴ ¿Ji'nye tyí'rij siaj sij tyá'antzaahuatye'en tipua'aj jujámua'aj siana'aj huatyóotzaahuatye'en, siajta quee jahuocaj i ti naa huasé'rin i Dios jimi?

⁴⁵ Caxu a'yan tyí'mua'tzej yee nyaj nu tyaja'muaxajtzi'ran i nyavástara' jimi, sulu a'íi pu Moisés tyaja'muaxajtzi'ran, i siaj mua'aj jéehua jitzán tyí'ca'nyej.

⁴⁶ Ji'nye tipua'aj mua'aj tyámua' setyá'tzaahuatye'ej a'íjci i Moisés, mua'aj xu sij siajta nyéetzij na'antzáahuatye'nyijche', ji'nye a'íi pu i Moisés nye jitze ma'can tyo'yú'xaca'.

⁴⁷ Ajta tipua'aj sequée já'tzaahuatya'aj je'ej ti a'íin tyo'yú'xaca', ¿ji'nye setyá'antzaahuatye'sij i nyáaj nyaj já'mua'ixaatye'?

6

Jesús pu tyihuo'cue'ej a'íjma i maj anxí vl'ra'aj ará'asej
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Ti'ij a'yan tyu'ríj, Jesús pu antáraj után jitze pujmua' i jájtyij japua a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Galilea, a'yaa pu ajta tya'rájtyapuaj tijin Tiberias.

² Jéehua mu i tyeítjee jamuán huajú'ca'aj, ji'nye mu'ríj jaséjraca'aj ti tyámua' tyí'uuriajca'aj ajta tyihuo'huaa a'íjma i maj tyí'cucui'.

³ Aj pu'ij i Jesús jiríj japua antyíraj, a'áan pu jo'ojyíxij hua' jamuán i maj jamuán huacíj.

⁴ Ajta arí tyí'vejri'taca'aj a'ájna xicáara' maj jitzán tyí'ye'estyahua'aj a'íjci jime' ti i Dios hui'rájtoj i ti arí á'tyeej a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'cantaca'aj.

⁵ Ti'ij i Jesús huanyéeriajraa, ajta je'en huo'sej maj jéehua i tyeítjee jamuán huajú'ca'aj, a'yaa pu'ij tyaaté'exaa a'íjci i Felipe tijin:

—¿Jo'nyij tyeýá'nanan i páan mej mij néijmi'i tyú'cua'nyij i tyeítjee?

⁶ Ajta a'yaa pu tyaata'ihuo'ri' ti'ij jaaséj je'ej ti rinyij i Felipe, ji'nye Jesús pu'ríj jamua'reeriaaca'aj je'ej ti huárinyij.

⁷ Felipe pu'ij a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Ti pua'aj a'yan tyetyí'toove'ej a'chu hua'puaj anxityej i túmii, capu na'aj cí'pej tyej tyij páan huánanan tyajta je'en néijmi'caa tyú'cue'tyej.

⁸ Aj pu'ij a'íjna i Andrés, ti ajta jamuán jo'chá'canya'aj, ti ajta ihuáaria'ra' pué'een i Simón, a'íi pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

9 —Yaa pu pá'ri'ij huatyéjve, anxívicaa pu i páan tyí'cha'ij, ajta hua'puácaa i hue'tyéé, ajta capu ci'pej mej mij néijmi'i tyú'cua'nyij i tyeítyee.

10 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Siahuo'té'exaatye' i tyeítyee maj oorá'sej.

Jéehua pu huátu'piica'aj a'ájna, aj mu mij oorá'saca'. A'chu mu anxí ví'ra'aj ará'axcaa i tyétyacaa.

11 Aj pu'ij Jesús ja'ancurái'puj i páan, ajta je'en ti'ij tyaatatyóotzi'ria'aj i Dios, aj pu'ij huo'ráai'pu'uj i maj ajo'quéetima'caa. A'yaa pu cha'tána'aj huó'ruuj i hue'tyéé, a'íjma pu ajta huo'rí'ij.

12 Mati'ij tyámua' naa juxáahuaj tyu'cuá'aj, Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjma i maj jamuán huacíj tijin:

—Siata'aj jaarái'pu' i ti avá'ítzee, ti'ij quee tyi'tíj jo'huí'tzi'in.

13 A'íi mu mij jaariá'sii, majta je'en tya'vá'jistyaxij tamuáamuata' japon hua'puaj sici' a'íjci jime' i ti avá'ítzee i páan ti anxívicaj'aj.

14 Majta a'íimaj i tyeítyee, mati'ij jaaséej a'íjci i Jesús ti a'yan huaríj, a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—Ji'récán jime' pu a'íin pué'een i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj, i ti yan uvé'nyesij i cháanacaj japua.

15 Ajta ti'ij i Jesús jáamua'reeri' maj a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj ca'nyéjrij jin jaata'íjtye'en ti'ij tye'entyájrutyey i rey jime', a'íi pu'ij avá'raj, ti'quij i jirij japua áan jo'ojnyéj jusíj.

Jesús pu antáraj i jájtyij japua

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

16 Ti'ij huare'chuíxarisima'caj, a'íi mu i maj jamuán huacíj ajo'cáanyej jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij,

17 mati'ij mij báarcuj jitze atyáacij, mej mij antáciinyej után jitze pujmua' a Capernaúm. Pu'ríj huariá'tica'risima'aj, ajta i Jesús capu aja'hua'taca'aj.

18 Aj pu'ij ca'nyíin jin huatá'aacariaca', a'íj pu jin á'xiria'ca'aj i jájtyij.

19 Mati'ij meríj anxívij nusu aráseej quiloometro' a'chu ímuáj ajooju'caj, aj mu mij jaaséej ti aja'vá'ma'ca'aj a'íjna i Jesús, jájtyij japua pu huama'ca'aj, tyámua' mu mij tyu'tátziin.

20 Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een, caxu tyí'tziinye'ej.

21 Mati'ij mij tyámua' tyetyéeje' a'ájna i báarcuj jitze, camu a'chu a'tyéevi'ij mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'maj jo'cí'ca'aj.

22 Yaa ariá'pua'aj, a'íimaj i tyeítyee i maj a'áa ja'tyúusiiria'ca'aj i Jesús jimi, a'íi mu jáamua'reeri' maj a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj jo'cíj i báarcuj, ajta quee i Jesús hua' jamuán jo'ra'ajcaa.

23 Aj mu mij séecan i báarcuj Tiberias maj ja'ráacij a'áa jóohuixij jo'maj tyojó'cuaa i tyeítyee ti'ij Jesús tyaatatyóotzi'ria'aj i Dios.

24 Ajta mati'ij jaaséj tiquee aja'hua'taca'aj a'íjna i Jesús majta quee aja'hua'taca'aj a'íimaj i maj jamuán huacíj, aj mu mij i tyeítyee atyáacij i báarcuj jitze, mati'ij mij a'áa jó'ju' a Capernaúm, mej mij a'áa yó'huoonyij a'íjci i Jesús.

Jesús pu a'íin pué'een i páan i maj jin júurij muá'ra'nyij

25 Mati'ij a'áa ja'rá'aj után jitze pujmua' jo'tij ja'alaguun, a'áa mu yo'tyoj a'íjci i Jesús mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Maeestro, ¿a'najnyí yapaj rá'aj a'yájna?

26 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', siaj mua'aj a'íjci jin nyahuo ji'nye setyu'cuaj 'asta siana'aj quee tyámua' tyityaatajú'xaj, caxu a'íjna jime' siaj jaaséj je'ej nyaj huaríj i siaj jin je'ej tyámua' tyo'taséj.

27 Caxu a'íjna jin tyi'muarie'ej siaj sij jaamué'tin i cue'ráj ti jo'huí'tzij, sulu a'íjci jime' i cue'ráj ti jusén jin tyi'huí're' i siaj jin júurij xá'ju'un jusén jime'. A'íi pu a'íin pué'een i cue'ráj i ti jamuaatá'sij a'íjna i Dios yó'jra', ji'nye a'íjna i Dios, i ti tavástara' pué'een, a'íi pu néijmi'i jitzán tyu'tyá'jto' i juyó'j.

28 A'yaa mu mij tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí juxie've' tyej tyij a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyá'xie've'?

29 Jesús pu a'yan tyu'tanyú'j tijin:

—A'yaa pu i Dios tyá'xie've' siaj jitzán tyá'antzaahuatye'en a'íjci jimi a'íin ti uyo'ta'ítyaca'.

30 Mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí pataataséjratye'sij, tyej tyij jaaséeran tya-mua'antzaahuatye'en? ¿Tyi'tanyí jin je'ej parinyij?

31 A'íimaj i tahuásimua'ci'ij mu jáacuaj a'íjci i maná a'ájna jo'tij quee já'tyi'titaca'aj, a'yájna ti'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “A'íj pu huo'cue'ej i páan tajapuá ti já'ma'can.”

32 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—A'yaa nu tzáahuatyi'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' ti quee i Moisés pu tyihuo'tá' i páan tajapuá ti já'ma'can, sulu i nyavástara' pu tyu'tá'caa a'íjna i páan ti ji'ré'can jime' tajapuá já'ma'can.

33 Ji'nye a'íjna i páan i Dios ti tyu'tá'caa, a'íi pu a'íin pué'een tajapuá ti já'ma'can ajta je'en júuricamej hua'tá'caa a'íjma' i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua.

34 Mati'ij mij a'yan tyaatáhuaviiri' tijin:

—Tavástara', taatá' a'náj tina'aj a'íjci i páan.

35 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een i páan ti júuricamej tyu'tá'caa. A'íjna i ti nye jimi yeve're'nyej, capu a'náj huatai'cuataj, ajta i ti nyéetzij jimi tyá'tzaahuatye', capu ajta a'náj huatai'imu'uj.

36 Nyajta nyáaj nu nyeríj a'yan tyajamuaaté'exaa, caxu mua'aj tyá'tzaahuatye' tyij siajta seríj naaséj.

37 Néijmi'i a'íimaj i ti Dios naatátuiire'sij, a'íi mu nye jimi yeve're'nyesij, majta a'íimaj i maj nye jimi yeve're'nyesij, canu huo're'ityij.

38 Ji'nye canu a'íjci jin yava'cáanyej nyej nyij a'yan huárinyij je'ej nyej nyasíj tyá'xie've', sulu nyata'aj nyij a'yan huárinyij je'ej ti tyá'xie've' i nyavástara', i ti unyojo'ta'ítyaca'.

39 Ajta a'yaa pu tyá'xie've' a'íjna i ti unyojo'ta'ítyaca' nyaj quee séej jo'rienyij a'íjma' i ti naatátuiire'sij, sulu nyej nyij huo'tájuuritye'en a'ájna xicáara' jitze ti'ij néijmi'i tye'entyipua'rij.

40 Ji'nye a'yaa pu tya'ajxié'vi'ra' i nyavástara' maj néijmi'i i maj jaséjran i yó'jra' i Dios majta jitzán tyá'antzaahuatye'en, mej mij a'íimaj jusén jin

júurij muá'ra'nyij, nyajta je'en nyáaj huo'tájuuritye'en a'ájna xicáara' tí'ij jitzán néijmi'i tye'entyipua'rij.

41 Aj mu mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can huatyóohuij maj tyi'huóo'ixaaty'e'en jujúmua'aj a'íjci jime' ti Jesús a'yan tyu'taxájtaca' tijin: "Nyáaj nu a'ín pué'een i páan jútye' ti je'cáanyej."

42 Matí'ij mij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—¿Nyiquee a'ín pué'een i Jesús i ti yójra' pué'een a'íjci i José? Ityáj tu jamua'tyej i táatajra' tyajta i náanajra'. ¿Ji'nye tí'ij a'yan tyí'xaj yee jútye' nu je'cáanyej?

43 Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Caxu che' je'e'j tyúu'ixaaty'e'ej.

44 Capu i'rij ti a'tíj yeve're'nyej nye jimi, tipua'aj quee i Dios ti unyojo'ta'ityaca' ca'nyíjra'aj jaatá'an tí'ij a'yan huárinyij, nyáaj nu jaatájuuritye'sij a'ájna xicáara' ti jitzán néijmi'i tye'entyipua'rij.

45 A'yaa mu tyo'yú'xaca' a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj tijin: "Dios pu néijmi'caa tyí'mua'tyej." A'íj pu jin a'íimaj i maj janamuaj i nyavástara', majta a'íj jitze tyúu'iteeritye', a'íi mu nye jimi yeve're'nyesij.

46 'Capu a'yan huatóomua'aj ti a'tíj arí jaaséej i nyavástara', sulu a'íi pu jaaséj i ti a'íjna jitzán eeráma'can i Dios.

47 A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyajámua'ixaaty'e' tijin a'tíj ti tyá'tzaahuaty'e', a'íi pu jusén jime' júurij ja'mej.

48 Nyáaj nu a'ín pué'een i páan ti júuricamej tyu'tá'caa.

49 A'íimaj i já'muahuasimua'ci'ij a'íi mu jáacua'aj a'íjci i maná a'ájna jo'tij quee já'tyí'tij, majta je'en a'yan cha'taj mana'aj tyityáacuij,

50 nyajta nyáaj a'íj nu já'mua'ixaaty'e' i páan jútye' ti je'cáanyej, ajta a'tíj ti a'íj huácua'nyij i páan, capu muí'nyij.

51 Nyáaj nu a'ín pué'een i páan ti júurij jútye' ti je'cáanyej, a'tíj ti jacua'nyij a'íjci i páan, a'íi pu jusén jin júurij ja'mej. Ajta a'íjna i páan i nyaj jaatámu'vejritaj, a'íi pu a'ín pué'een i nyaj jatyáhue'ra'. A'yaa nu tyaatámu'vejritaj mej mij júurij muá'ra'nyij a'íimaj i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua.

52 Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu huatyóohuij maj tyi'huóo'ixaaty'e'en séej jamuán majta séej, a'yaa mu tijin:

—¿Ji'nye tyí'rij ti a'múu juhué'ra' táacue'tyej?

53 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—A'yaa nu tyajámua'ixaaty'e' tijin tipua'aj sequée jáacua'nyij i hue'ria'ra' a'íjci i yójra' i Dios, siajta quee jaayé'en i xúuria'ra', caxu jusén jin júurij xá'ju'un.

54 A'íjna i ti jáacua'nyij i nyahue'ra' ajta jaayé'en i nyaxúure', a'íi pu jusén jin júurij ja'mej, nyáaj nu nyij jaatájuuritye'sij a'ájna xicáara' tí'ij jitzán néijmi'i tye'entyipua'rij.

55 Ji'nye a'íjna i nyahue'ra' a'íi pu pué'een i cue'ráj ti jitzán eeráma'can i júuricamej, ajta i nyaxúure' a'íi pu a'ín pué'een i maj jaayé'en tzáahuatyí'ra'aj jime'.

56 A'íjna i ti jacua'nyij i nyahue'ra', ajta jaayé'en i nyaxúure', a'íi pu nye jimi huatyá'itzeere'ej, nyajta je'en nyáaj jimi huatyá'itzeere'ej.

⁵⁷ A'íjna i nyavástara', i ti unyojo'ta'ítayaca', a'íñ pu júurij, nyajta nyáaj a'íj nu jitze ma'can júurij, a'yaa pu cha'tána'aj ij, a'íjna i ti nye jimi tyí'cua'caa, a'íñ pu nye jitze ma'can júurij ja'mej.

⁵⁸ A'íj nu já'mua'ixaaty'e' i páan jútye' ti je'cáanyej. A'íjna i páan capu a'yan een ti'íj a'íjna i maná i já'muahuasimua'ci'íj maj jáacuaj, ajta mati'íj jaacua'aj a'yaa mu cha'mana'aj tyityáacuij, ajta a'tíj ti jacua'nyij a'íjci i páan, a'íñ pu júurij ja'mej jusén jime'.

⁵⁹ A'yaa pu tyihuo'muá'tyey a'ájna jo'maj jóosi'rihua'aj a Capernaúm.

Mue'tíj mu i maj jamuán huacíj jaatáxaahuataca' i Jesús

⁶⁰ Mati'íj a'yan tyáanamujri', mue'tíj mu i maj jamuán huací'ca'aj i Jesús a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—A'íjna i ti jatyáxajta jéehua pu tyési' tyej tyij a'yan huárinyij, ¿a'tanyíj pújoorej ti'íj a'yan huárinyij?

⁶¹ Ajta a'íjna i Jesús, ti'íj jáamua'reeri' maj a'yan tyúu'ixaaty'a'ca'aj, a'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjin:

—¿Nyi je'ej pua'aj jamuaatá'aj i nyaj jaataxájtaca'?

⁶² ¿Ji'nye tya'ra'nyíche', tipua'aj nyéetzij sianaaséj nyaj jó'ra'nyij u tajapuá jó'nyaj anaquééj jó'catyíi?

⁶³ A'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'íñ pu júuricamej tyu'tá'caa, ajta a'íjna i siaj jatyáhu'e'ra' capu tyi'tíj huiire'. Ajta a'íjna i nyúucaríj i nyaj jamuáa'ixaa a'íñ pu a'íñ pu'é'een i júuricama'ra' i Dios, ajta jamuatá'caa siaj sij jusén jime' júurij xá'ra'nyij.

⁶⁴ Ajta séecan mu ja'mua jimi séejre' i maj quee tyá'tzaahuaty'e'.

A'yaa pu tyihuo'té'exaa i Jesús, ji'nye a'íñ pu ari jamua'reeriaca'aj a'tyán maj pu'é'eenye'ej i maj quee tyá'tzaahuaty'e', ajta a'tíj ti a'íñ pu'é'eenye'ej i ti a'íj tyu'tátuiire'sij.

⁶⁵ A'íj pu jin a'yan ajta tyihuo'té'exaa jíjin:

—A'íj nu jin a'yan tyajamuaaté'exaa tíquee i'ríj ti a'tíj nye jimi yeve're'nyej, tipua'aj quee i Dios ca'nyíjra'aj jaatá'an ti'íj a'yan huárinyij.

⁶⁶ Ti'íj na'aj a'ájna ímuáj, mue'tíj mu i maj Jesús jamuán huací'ca'aj jaatáxaahuataca', camu mij che' jamuán huací'ca'aj.

⁶⁷ Jesús pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' a'íjma i maj jamuán huacíj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej tíjin:

—¿Nyi siajta mua'aj seríj naatáxahuataj?

⁶⁸ Ajta a'íjna i Simón ti ajta Pedro ántyapuaj, a'yaa pu tyaaté'exaa jíjin:

—Tavástara', ¿a'tanyíj jimi utyo'ju'uj tá'ju'un? A'nyúuccaa pu jitze séejre' i tyaj jin júurij tá'ra'nyij jusén jime'.

⁶⁹ Ityáj tu tyeríj ajimi tyá'tzaahuaty'e', tyajta a'yan tyá'mua'reej paj muáaj a'íñ pu'é'een i Dios ti jimi jo've'mej.

⁷⁰ Aj pu'íj Jesús a'yan tyihuo'té'exaa jíjin:

—¿Nyi nyequee nyáaj jamua'antyíhuo' mu'ajmaj mu siaj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej? Ajta síj ti ja'mua jitze ajtyáma'can, tyiyáaru' pu jitzán séejre'.

⁷¹ Ti'íj a'yan tyu'taxájtaca' i Jesús, a'íj pu tyáxajtasime'ej i Judas, i ti yó'jra' pu'é'een a'íjci i Simón ti Iscariote tye'entyímu'tacaa, ji'nye a'íñ pu a'íñ pu'é'een i ti avíitzij jin tyu'tátuiire'sij a'íjci i Jesús, tyij ajta i Judas hua' jitze ajtyáma'cantaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

7

Camu jimi tyá'tzaahuatye' i ihuáamua'mua' i Jesús

¹ Tí'ij a'yan tyu'ríj, a'áa pu jó'yi'caaj a'íjna i Jesús a'ájna a Galileea. Capu jaxie'va'ca'aj ti a'áa jo'tyávaacaj a Judea, ji'nye a'íimaj mu jahuooca'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can mej mij jaajé'caj.

² Ajta arí tyí'vejri'taca'aj a'ájna mati'ij tyí'ye'estyahua'aj a'íjci jime' i ináamuaj i maj Israel jitze ajtyáma'can,

³ a'íimaj mu i ihuáamua'mua' a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Capáj a'yan a'itzaaj, áricuj a'ájna a Judea, mata'aj mij i maj a jamuán huaci'ij a'áa maj já'sejre' jaaséj je'ej paj tyí'tíj jin ricij.

⁴ Ji'nye tipua'aj a'tíj a'yan tyá'xie've'ej mej mij néijmi'i jáamua'tyij, capu aviítzij jin tyí'muarie'. Ajta a'yájna pati'ij períj ricij, jéetze' pu tyámua'naa paj huo'taséjratye'en néijmi'caa i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua.

⁵ Majta a'íimaj i ihuáamua'mua' camu ja'tzaahuatya'ca'aj a'íjci i Jesús.

⁶ Jesús pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—Capu eexúj a'ájna atyojo're'nye'j a'tzáaj ti huaxá'puí' nye jimi, ajta ja'mua jimi a'náj ti na'aj pu xá'puí'.

⁷ A'íimaj i maj yan séejre' i cháanacaj japua capu je'ej tyí'ri'ij mej mij mua'ajmaj jamuájcha'íirra'aj, ajta nyéetzij mu xaa nyéjcha'íire', ji'nye nyáaj nu huá'sejratye' ti je'ej pua'aj een je'ej maj tyí'tíj uurej.

⁸ Séricuj mua'aj jo'maj tyeje'ye'estej, canu nyáaj ujó'yi'ij, ji'nye capu eexúj nye jimi huaxá'puí'.

⁹ A'yaa pu tyihuo'te'exáatye'ej, tí'ij ij a'áa jo'tyá'itzee a'ájna a Galileea.

Tí'ij Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj jo'maj a'íjci ja'ye'estej i ináamuaj

¹⁰ Ajta mati'ij jo'c'ij i ihuáamua'mua', Jesús pu ajta ujó'mej jo'maj tyeje'yi'istej, ajta capu juséerataj ujó'mej, sulu aviítzij pu jin a'yan huaríj.

¹¹ Majta i maj Israel jitze ajtyáma'can a'íi mu jahuooca'aj a'íjci i Jesús, a'yan metyi'xáataj tíjin:

—¿Jo'nyij je'ej je'en a'íjna i a'tíj?

¹² Jéehua mu i tyeítyee jaxajtaca'aj a'íjci i Jesús. Séecan mu a'yan tyí'xajtaca'aj tíjin: “Tyámua' pu tyí'tyevij”, majta séecan a'yan tyí'xajtaca'aj tíjin: “Capu tyámua' ricij, a'íi pu huá'cuanamuaj i tyeítyee.”

¹³ Ajta capu a'tíj óoca'nyajca'aj ti jéjre'citze' jaataxáj a'íjci i Jesús, ji'nye mahua'tziinya'ca'aj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

¹⁴ Mati'ij meríj jé'ta' joojú'caj i maj jin tyí'ye'estej, aj pu'ij Jesús utyájrupidj u tye'yúj tzajta' ajta je'en huatyóochej ti tyihuo'mua'tyej.

¹⁵ Je'ej mu tyo'taséj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu mij tyí'xajtaca'aj tíjin:

—¿Ji'nye tí'ij a'mújna jéehua tyu'yí'tin, ma'ajta quee a'náj tyí'huóomua'aj?

¹⁶ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—A'íjna i nyaj jin tyaja'muamua'tyej canu nyasíj jájtyo, sulu a'íi pu naatá' i ti unyojo'ta'ityaca'.

¹⁷ Tipua'aj a'tíj jaxie'va'aj tí'ij a'yan huárinyij je'ej ti i Dios ty'a'axié'vi'ra', a'íi pu jamua'reeren tipua'aj i Dios jimi já'ma'cantaj nyaj jin tyaja'muamua'tyej na'ríij nyasíj nyana'aj jájtyo.

18 A'íjna i ti a'íjci tyáxajta je'ej ti jusíj tyéejtyoj, a'yaa pu tyá'huoo ti'ij jusíj tyámua' huatóosejrata, ajta a'íjna i ti a'yan tyá'huoo ti'ij tyámua' tyaatá'an a'íjci i ti uyo'ta'ítyaca', a'íi pu ji'réc'an jime' tyí'xaj, ajta quee je'ej tyí'rij ti'ij a'tíj je'ej pua'aj tyá'xajta.

19 '¿Nyiquee a'yan tyi'ja'yájna ti i Moisés ja'mua jimi jaatyájtoó i nyúucarij i sij jin tyí'ijta? Ajta capu a'tíj ti ja'mua jitze ajtyáma'can ja'tzaahuatyé'. ¿Ji'nye een jime' setyá'xie've' sij sij naajé'caj?

20 A'yaa mu i tyeíyee tyityaatanyúj tijin:

—Tyiyáaru' pu atzájta' séejre'. ¿A'tanyíj muaje'catamui'ij?

21 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Néijmi'i xu mua'aj je'ej tyityo'tóomuajtyaca' nyati'ij tyi'tíj tyámua' huáruuj a'ájna xicáara' i sij jitzán juso'pii.

22 Ajta a'yájna, Moisés pu jamuaata'íj sij ja'antyisiichixi'in i junavíj (ajta quee i Moisés jitze je'ráma'can, sulu Dios pu jaatyájtoó a'íjma jimi i já'muahuasimua'ci'ij), mua'aj xu sij a'yan tye'entyisi'chej i navíira' i unyáaque'ej ti tyáati' a'ájna xicáara' sij jitzán juso'pii.

23 Ajta a'yájna tyij a'ájna jime' sij quee jaxie've' sij ootyá'itzeere'en a'íjci jitze i nyúucarij Moisés ti jaatyájtoó, sij sij ja'antyisi'chej i navíira' i unyáaque'ej a'ájna xicáara' sij jitzán juso'pii, ¿ji'nye sij sij nye jimi huatanyinyu'cacuca' nyati'ij séej i tyévij tyú'huaaj a'ájna xicáara' sij jitzán juso'pii?

24 Caxu a'íjna jin a'yan tyihua'xijtye'ej je'ej ti síj huasé'rin. Siatí'ijta séej á'xijtye'ej, a'yaa xu huárinyij je'ej ti tyi'tyéevijtij tzáahuatyí'ra'aj jime'.

Jesús pu jaxaj jo'tij je'ráma'can

25 Séecan i maj a'áa já'chajca'aj a Jerusalén, a'íi mu huatyóohuij maj a'yan tyi'huoo'ihuo' tijin:

—¿Nyiquee a'múu a'íin pué'een i maj jahuoo mej mij jaajé'caj?

26 A'mána'aj jéjrista' huatyéjve tyihua'ixáatyé'ej, ajta quee a'tíj je'ej tyé'jee. ¿Nyiquij meríj a'íimaj i maj tyityatatyíj ja'antzaahuaj ti a'múu ji'réc'an jime' a'íin pué'een i Ciriístu'?

27 Ajta ityáj tu jamua'reej jo'tij já'ma'can a'mújna, ajta ti'ij i Ciriístu' ya'uvé'nyej, capu a'tíj jamua'reeraj ja'mej jo'tij já'ma'can.

28 Ti'ij i Jesús a'yan tyáanamujri', ajta óoche' tyihua'mua'tyáacaj u tyejúuj tzajta', a'yaa pu'ij ca'nyíin jin tyu'taxájtaca' tijin:

—Nyi mua'aj sényamua'tyej nyi siajta jamua'ree jó'nyaj já'ma'can. Ajta canu nyasíj nyana'aj mujo've'mej, sulu a'íj nu jitze ma'can mujo've'mej i ti unyojo'ta'ítyaca', síj ti i'ríj sij jimi tyú'ca'nyej siajta mua'aj caxu jamua'tyej.

29 Nyáaj nu xaa jamua'tyej, ji'nye a'íj nu jitze eeráma'can, ajta a'íin unyojo'ta'ítyaca'.

30 Aj mu mij tyu'tatyésej maj jaatyéevi', ajta capu a'tíj ahuóoca'an ti a'yan huárinyij, ji'nye capu eexúj jimi tya'róo'astyaaca'aj.

31 Mue'tíj mu jimi tyá'antzaahuaj, majta a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

—Ti'ij ya uvé'nyej i Ciriístu', ¿nyiquij quee jéetze' tyámua' tyí'uurej quee a'mújna mu a'tíj?

A'íimaj mu i fariseos tyí'tyese' mej mij jaatyéevi' a'íjci i Jesús

32 Majta i fariseos a'ñi mu huó'namuajri' i tyeítsee maj a'yan tyá'xajtaca'aj a'ñici i Jesús, aj mu mij a'ñimaj majta i puuarij maj tyí'ijtye' xantáaru' huata'ityaca' mej mij jaatyéevi'.

33 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'yaa nu nyooj ja'mua jamuán séeria'aj na'mej, aj nu nyij tányij jó'ra'sij a'ñici jimi i ti unyojo'ta'ityaca'.

34 Mua'aj xu nyahuonyij, ajta caxu nyetyoonyij, ji'nye capu je'ej tyii'riitaj ja'mej sij a'áa jo'ré'nyej jó'nyaj je'ej je'éenya'aj na'mej.

35 Aj mu mij i maj Israel jitze ajtyáma'can huatyóohuij maj tyi'huóo'ihuo' séej jamuán majta séej a'yan tijin:

—¿Jo'quij jo'méj a'mújna, ti'ij quee i'riitaj ja'mej tyaj jáatyoonyij? ¿Nyiquij a'ñijma jimi jo'ma'aj ja'mej i maj séej chuéj japua ja'chej, ti'ij a'ñijma tyú'mua'tyej i maj quee tyá'tzaahuatye'?

36 ¿Ji'nye jaatama'aj a'ñici i nyúucarij ti a'yan yee: “Mua'aj xu nyahuonyij, sijta quee nyetyoonyij, ji'nye capu je'ej tyí'rij sij a'áa jo'ré'nyej jó'nyaj je'ej je'éenya'aj na'mej”?

Jesús pu huo'tajé mej mij jimi a uré'nyej

37 Ti'ij arí tye'entypuá'risima'caj i maj tyí'ye'estyaa, a'ájna xicáara' jitze i ti jéetze' juxie've'. A'ájna xicáara' jitze pu i Jesús huatyéechaxij, ti'quij ca'nyiin jin tyu'taxájtaca' a'yan tijin:

—Típua'aj a'tij i'mu'uj, che' nye jimi yeve're'nyej, ti'ij huaye'en.

38 Ajta a'ájna i ti nye jimi tyá'tzaahuatye', a'yájna ti'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “A'ñi pu tzejta' séeria'aj ja'mej a'ájna i jájtyij ti júuricamej tyu'tá'caa.”

39 A'yaa pu i Jesús tyu'taxájtaca', a'ñijma jimi i maj tyá'antzaahuatye'sij ti'ij ajta hua' jimi huatyá'itzeere'ej i júuricama'ra' i Dios, ji'nye capu eexúj i júuricama'ra' i Dios hua' jimi séjria'ca'aj, ji'nye capu eexúj i Jesús tajapúa jo'ojnyáca'aj ti'ij i Dios ju júuricamej ujo'ta'ityej.

Séecan mu i tyeítsee ajtacij

40 Séecan mu i tyeítsee a'áa jo'tyú'uuca'aj i maj a'yan tyu'taxájtaca' mati'ij jáanamuajri' tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna ti a'múu a'ñin pué'een i ti tyí'xaj i Dios jitze ma'can.

41 Majta séecan a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'ñi pu a'ñin pué'een i Ciríistu'.

Majta séecan a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—Capu a'ñin pué'een, ji'nye capu i'rij ti i Ciríistu' a'áa já'ma'cantaj a Galileea

42 A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti i Ciríistu' a'ñi jitze eeráanyesij i David, ajta ti a'áa ja'ma'caantaj ja'mej a Belén, jo'tij ajta já'ma'cantaca'aj a'ñina i David.

43 A'ñi mu jin séecan ajtacij i tyeítsee a'ñici jime' je'ej ti i Jesús tyu'taxájtaca'.

44 Séecan mu jaxie'va'ca'aj maj jaatyéevi', ajta capu a'tij a'yan huarij.

A'ñimaj i maj tyityatatyij camu ja'tzaahuatya'ca'aj i Jesús

45 Majta a'íimaj i maj tyí'cha'ij i tyeýúuj tzejta', a'íi mu a'áa jo're'nyej hua' jimi i maj tyeýúuj tzejta' tyí'ijta majta i fariseos jimi, a'yaa mu mij a'íimaj tyihuo'ta'íhuo'ri' tjin:

—¿Ji'nye sequée uya'ráaja?

46 Majta a'íimaj i maj tyí'cha'ij, a'yaa mu tyihuo'té'exaa tjin:

—Capu a'náj a'tj a'yan tyu'xájtaca' ti'ij a'íjna.

47 Aj mu mij i fariseos a'yan tyihuo'té'exaa tjin:

—¿Nyi arí ajta mua'ajmaj jamuáacuanamauj?

48 ¿Nyi quij arí síj i ti tyí'ta'ijtye' ja'antzaahuaj a'íjci, na'ríij síj ti fariseo pu'éen?

49 Majta a'íimaj i tyeýtee, camu yó'itej je'ej ti tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij Moisés ti jaatyájtóo, a'íi mu meríj jo'vátzij.

50 Ajta i Nicodemo i ti arí séej i Jesús jimi ja'tanyáajca'aj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tjin:

51 —A'yájna ti'ij tyí'ta'ijtye' i yu'xarij, a'yaa pu tyá'xaj tiquee je'ej tyí'rij tyaj a'tj ooxíjtye'en, tyequée mí'een tyee'íhuo'ran tyej tyij jaanamúáaran je'ej ti tyí'tj jin ricij.

52 Mati'ij mij a'íimaj a'yan tyaaté'exaa tjin:

—¿Nyi pajta muáaj a'áa já'ma'can a Galileea? Ahua'mua'tyej i yu'xarij aj paj jamua'reeren tiquee a'tj a'áa já'ma'can a Galileea ti Dios jitze ma'can tyí'xaj.

53 Mati'ij mij jo'cixij síj ajta síj jo'maj jo'cháatimee.

8

A'íjna i íiti' ti huóoxana'cirej

1 Ajta i Jesús a'áa pu jo'mej jo'tj jiríj jo'tacá'aj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tjin Aseitúnajrimi,

2 yaa aría'pua'aj, ti'ij oochán eere'nyáaj i xicáj, ajtáhuaj aj pu utyájrurij u tyeýúuj tzejta'. Majta je'en i tyeýtee ajtyáxiiriaca' jimi, aj pu'ij ooyíxij ti'quij huatyóochej ti tyihuo'mua'tyej.

3 Majta a'íimaj i maj tyihua'mua'tyej i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, majta i fariseos, a'íi mu íitaj aje're'nyijtye, i maj a'yan tyeetyéevi' ti'ij ooj juxána'ciria'caj séej jamuán i tyáataj. A'áa mu mij je'ta' yo'taráj jo'maj ja'tyúusiiria'ca'aj i tyeýtee,

4 mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús tjin:

—Maestro, a'yaa mu tyeetyéevi' a'mújcij mu íitaj ti'ij ooj juxána'ciria'caj.

5 Ajta a'íjna i Moisés a'yaa pu tyu'ta'íjtaca' i yu'xarij jitze ti a'yan tyúuxie've' tyaj tyetyéj jin jaatyáto'sixi'in tyej tyij jaajé'caj, a'tj tina'aj íitaj ti a'yan rijcaj. ¿Arí muáaj ji'nye petyí'xaj?

6 A'yaa mu a'íimaj tyaata'íhuo'ri' mej mij a'íjci jin ja'antymué'tin, ti'ij huatái'riitarej maj tyí'tj jitzán ujpuá'ritye'en. Ajta i Jesús a'íi pu ecóotutaca', ti'quij huatyóochej ti juxityéj jin tyo'yú'xaj a chóota'.

7 Majta móoche' a'yan tyé'íhuo'raca'aj, aj pu'ij i Jesús huatyéechaxij ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa tjin:

—A'íjna i tiquee tyí'tj jin á'itzeere' ajta quee tyí'ijxána'cira'aj, che' a'íin anaquéej jaatato'oj i tyetyéj jime'.

8 Aj pu'ij ajtáhuaj ecóotutaca' ajta tye'ej yú'xajraa a chóota'.

⁹ Mati'ij a'yan tyáanamuaajri' je'ej ti i Jesús tyu'taxájtaca', aj mu mij jo'cixij sñij ajta sñij, anaquéej mu a'ñmaj jo'cij i maj jéetze' huásij. Ti'ij i Jesús jusñij na'quij a'áa jo'tyá'itzee a'ijci jamuán i ñitaj ti a'áa jo'tácatyii,

¹⁰ aj pu'ij Jesús huatyéechaxij ajta a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Íiti', ¿jo'nyij je'ej mé'een i maj a jitze tyí'pua'ritye'?

¹¹ Aj pu'ij i íiti' a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Nyavástara', capu ma' a'tíj ti nye jitze tyí'pua'ritye'.

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Canu nyajta nyáaj tyi'tíj a jitze pua'ritye', áricuj jó'ra', capáj che'jaxana'ciria'aj.

Jesús pu a'ñn pué'een i ti jin huányeeri'ij úyan i cháanacaj japua

¹² Aj pu'ij i Jesús ajtáhua'aj a'yan tyihuo'té'exaa i tyeítjee tijin:

—Nyáaj nu a'ñn pué'een i ti jin huányeeri'ij úyan i cháanacaj japua, a'ájna i ti nyaj jamuán jo'cha'can, a'áj pu jimi séeria'aj ja'mej i tatzárij ti júuricamej tyu'tá'caa, capu ij a'náj tíca'riste' jo'chá'canya'aj ja'mej.

¹³ Mati'ij mij i fariseos a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj asñij tyá'xajta, a'áj pu jin quee tyi'tíj huiire' je'ej paj asñij tyi'tyá'xajtaj.

¹⁴ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Í nyaj jin tyé'nyaxajta tyí'huire', tyij nyajta nyasñij nyana'aj tyényaxajtaj. Ji'nye nyáaj nu jamua'reej jó'nyaj je'rámá'can ajta jó'nyaj jooméj, siajta mua'aj caxu jamua'reej.

¹⁵ A'yaa xu mua'aj tyihua'xijtye' je'ej siaj jujímua'aj tyéejtyoovej. Nyajta nyáaj, canu a'tíj ja'xijtye',

¹⁶ ajta tipua'aj a'tíj no'xijtyej, a'áj nu jin ja'xijtye'en i ti ji'ré'can jime', ji'nye canu nyasñij je'ej tyéejtyoj, sulu a'íi pu i nyavástara' i ti unyojo'ta'ítýaca' huá'xijtye'en.

¹⁷ A'yaa pu tyé'yu'si' a'ijci jitze i nyúucarij i siaj jin tyí'ijta ti a'ájna tyi'huire' tipua'aj mahua'puaj tyi'tíj muaataxáj.

¹⁸ Nyáaj nu a'ñn pué'een i nyaj nyasñij tyényaxajtaj, ajta i sñij ti a'yan tyi'nyetyáxajta, a'íi pu a'ñn pué'een i nyavástara' i ti unyojo'ta'ítýaca'.

¹⁹ Aj mu mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Jo'nyij je'ej jé'een i ti avastára'?

Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Caxu mua'aj nyamua'tyej a'tíj nyaj pué'een, caxu sij siajta jamua'tyej i nyavástara', tipua'aj nyéetzij sényamua'ajca, a'yaa xu sij siajta tya'mua'tyéeeche'en i nyavástara'.

²⁰ A'yaa pu i Jesús tyu'taxájtaca' ti'ij ooj tyihua'mua'tyáacaj u tyejúuj tzajta', a'ájna véjri' jo'maj yá'si'rii i túmii. Ajta capu a'tíj jaatyéevi', ji'nye capu eexúj atyojo're'nyajca'aj a'tzáaj ti a'yan tya'tácatyij jimi.

Jó'nyej nyáaj jooméj, capu i'ríj siaj mua'aj a'áa joojú'un

²¹ Ajtáhua'aj pu i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Nyáaj nu jo'mej, mua'aj xu sij nyahuoonyij, ajta a'áj xu jin cui'nyij i siaj á'itzeere' i Dios jimi. Jó'nyej nyáaj jooma'aj na'mej, capu i'ríj siaj mua'aj a'áa jo're'nyej.

²² A'ñmaj i maj Israel jitze ajtyáma'can mu a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—¿NyiQUIJ a'yan tyí'mua'tzeJ tì huóoje'caJ, tì'ij a'yan tyí'xaj yee tì quee i'ríj tyaj a'áa jo'ré'nyeJ jo'tíj jooma'aj ja'mej?

²³ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaJ tìjìn:

—Mua'aj xu yan ma'can, nyajta nyáaj jútye' nu já'ma'can, mua'aj xu hua' jitze ajtyáma'can i maj yan séejre' i cháanacaj japua, nyajta nyáaj canu hua' jitze ajtyáma'can.

²⁴ A'íj nu jìn a'yan tyajamaaté'exaa siaj a'íjna jìn cui'nyij i siaj jìn ootyá'itzee i Dios jimi, jì'nye tìpua'aj sequee tyá'tzaahuatye'ej nyaj a'íjn pué'een i Dios tì uyo'ta'ítyaca', a'íj xu jìn cui'nyij i siaj jìn huóoxana'cirej.

²⁵ Aj mu mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tìjìn:

—¿A'tanyíj paj pué'een?

Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaJ tìjìn:

—Anaquécancan jime', ¿jì'nye tyi'tíj tyúuxie've' nyej nyij ja'mua jamuán tyi'tyáxajtasime'en?

²⁶ Jéehua nu ja'mua jitze ma'can tyu'taxájtaj nyajta jéehua ja-mua'xíjtye'en, ajta a'íjna i tì nyojo'ta'ítyaca', a'íj pu tzáahuatyi'ra'aj jìn tyí'xaj, ajta a'íjna i nyej nyáaj huá'ixaatye' i maj yan japuan séejre' i cháanacaj japua, a'íj pu'uj tána'aj pué'een i nyaj jáanamua'jri' a'íjci jimi i tì unyojo'ta'ítyaca'.

²⁷ Majta a'íjmaj camu yo'itéej muá'raa tì a'íj jitze ma'can tyi-huá'ixaatya'ca'aj i juvástara'.

²⁸ A'íj pu jìn a'yan tyihuo'té'exaaJ tìjìn:

—Siatì'ij mua'aj na'ajriáj nyéetziJ i nyaj yójra' pué'een i Dios, aj xu sij jamua'reeren nyej nyáaj a'íjn pué'een i Dios tì uyo'ta'ítyaca', nyajta quee tyi'tíj jìn je'ej ricíj i nyej nyasíj nyana'aj jájtyo, sulu a'íj nu'uj huá'ixaatye' je'ej tì i nyavástara' tyinaamuá'tyej.

²⁹ Jì'nye a'íjna i tì unyojo'ta'ítyaca' a'íj pu nyaj jamuán yésejre', capu i nyavástara' a'náj juséentacan yanúurieJ, jì'nye a'náj tina'aj nu a'yan ricíj je'ej tì a'íj tya'ránajchi.

³⁰ Tì'ij i Jesús a'yan tyu'taxájtaca', mue'tíj mu jimi tyá'antzaahuaj.

I yójmua'mua' i Dios majta i maj a'íj jimi tyí'hui're' i tì je'ej pua'aj een

³¹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaJ a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj jimi tyá'antzaahuaj tìjìn:

—Tìpua'aj tyámua' setyityaa'jú'un a'íjci jitze i nyúucarij i nyaj nyeríj jamuáa'ixaa, aj xu nyaj jamuán huací'ca'aj xá'ju'un,

³² mua'aj xu jamua'reeren i tì jì'ré'can jime' a'yan tyi'ja'yájna, a'íj xu jìn juxáahuaj mahuací'ca'aj xá'ju'un.

³³ Matì'ij mij a'yan tyaaté'exaa tìjìn:

—It'yáj tu Abraham jitze eeráma'can, tyajta quee a'náj séecan jimi ca'nyéjriJ jìn tyu'tyáhuuì, ¿jì'nye peJ pij muáaj a'yan tyi'ta'ixaatye' tyaj taxáahuaj mahuací'ca'an?

³⁴ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaJ tìjìn:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime' tì a'tíj tina'aj tì ootyá'itzeere'en i Dios jimi, a'íj pu ca'nyéjriJ jìn tyí'hui're' a'íjci jimi i tì je'ej pua'aj een.

³⁵ A'íjna i tì ca'nyéjriJ jìn tyí'muarie' capu jusén jìn huatyá'itzeere'ej i tì jimi tyí'muarie', ajta a'íjna i tì yójra' pué'een, a'íj pu hua' jamuán huatyá'itzeere'ej i jutyéityeristyamua' jimi jusén jime'.

36 A'íj pu jin tipua'aj i yójra' i Dios jamui'ráatoonyij siaj sij juxáahuaj huací'ca'aj, a'yaa xu juxáahuaj tyityaací'ca'aj xá'ju'un.

37 Nyáaj nu jamua'reej siaj Abraham jitze eeráma'can, siajta a'yan tyá'xie've' siaj naajé'caj, ji'nye caxu ná'tzaahuatye' je'ej nyaj tyajá'mua'ixaatye'.

38 A'íj nu nyáaj já'mua'ixaatye' je'ej ti i nyavástara' tyinaamuá'tyej, a'yaa xu sij siajta mua'aj huárinyij je'ej siaj tyáanamujri' i juvástara' jimi.

39 Mati'ij mij a'yan tyityaatanyúj tjin:

—A'íi pu ityájma tavástara' i Abraham.

Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tjin:

—Tipua'aj mua'aj ji'récán jime' yójmua'mua' siaj pué'eenye' a'íjci i Abraham, a'yaa xu sij siajta rinyíiche' je'ej ti a'íin huaríj.

40 A'yaa pu'ij, tyij nyajta nyeríj jamuáa'ixaa i ti a'yan tyi'ja'yájna, i Dios ti naamuá'tyej, mua'aj xu sij jaxie've' siaj naajé'caj. Ajta i Abraham capu a'náj a'yan huaríj.

41 Mua'aj xu sij a'yan cha'taj siana'aj ricij ti'ij i ja'muavástara'.

A'yaa mu mij a'íimaj tyityaatanyúj tjin:

—Catu ityáj a'íijma jitze huanánie'huaca' i maj jujiimua'astaca'aj, síij pu'uj a'íin pué'een i ti tavástara', a'íi pu a'íin pué'een i Dios.

42 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tjin:

—Tipua'aj ji'récán jime' Dios ja'muavástara' pué'eenye', mua'aj xu nyaxie've' xá'ju'un, ji'nye nyáaj nu a'íjci jimi jo've'mej ya' ney nyij huatyéjve'. Canu nyasíj mujo've'mej, sulu Dios pu unyojo'ta'ityaca'.

43 ¿Ji'nye ti'ij quee ja'mua'i'riitye' siaj yo'itéej xá'ra'nyij i nyaj já'mua'ixaatye'? Caxu nyojo'itej, ji'nye caxu janamuaj i nyúucarij nyaj já'mua'ixaatye'.

44 A'íi pu mua'ajmaj ja'muatáataj i tyiyáaru', mua'aj xu a'íj jitze ajtyáma'can, a'yaa xu sij ricij je'ej ti a'íin tyá'xie've'. A'íi pu i tyiyáaru' tyi'tyacuí'caa ti'ij na'aj jájcuaj imuáj. Capu a'íjna jitze séejre' i ti ji'récán jime', a'íj pu jin hue'tzij tyí'xaj. Ti'ijta tyí'hue'taj, a'yaa pu tyaataxájta cuxáa a'yan tyi'ja'yájna, ji'nye huápu'i'ij pu tyí'hue'tacaa, a'íi pu a'íin pué'een i hua' táataj i maj tyí'hue'tacaa.

45 Nyajta nyáaj a'íj nu já'mua'ixaatye' i ti ji'récán jime', a'íj xu jin mua'aj quee ná'tzaahuatye'.

46 ¿A'tanyij mua'ajmaj ti jitze ajtyáma'can huatóoci'puaj ti naaté'exaatye' tyi'tíj nyaj jin á'itzeere'? Ajta tipua'aj a'íj nyaja'mua'ixaatye' i ti ji'récán jime', ¿ji'nye een jime' sequée ná'tzaahuatye'?

47 A'íjna i ti Dios jitze ajtyáma'can, a'íi pu janamuaj je'ej ti Dios tyí'xaj, siajta mua'aj caxu i Dios jitze ajtyáma'can, a'íj xu jin quee janamuajracuj i nyúucaria'ra'.

Ciríistu' pu anaquéej huataséjre quee a'íjna i Abraham

48 Aj mu mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'yan tyaaté'exaa tjin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna je'ej tyaj tyí'xaj paj muáaj Samaaria já'ma'can ajta i tyiyáaru' a'tajta' séejre'.

49 Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tjin:

—Capu tyiyáaru' nyaj tzajta' séejre'. A'yaa nu ricij nyej nyij jaatyátzaahuatye'en i nyavástara', siajta mua'aj, caxu tzáahuatyi'ra'aj nye jimí tyícha'ij.

⁵⁰ Canu nyáaj jahuoo nyej nyij nyasíj tyámua' tyu'tányaxaj, sulu síj pu a'yan tyá'huoo, a'íi pu'ij a'íin pué'een i ti tzáahuatyi'ra'aj jin tyihuá'xijtye'.

⁵¹ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime' tijin a'íjna i tyá'tzaahuatye' je'ej nyaj tyajá'mua'ixaatye', capu a'náj muí'nyij.

⁵² A'yaa mu mij tyityaatanyúj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can tijin:

—Íjij tu tyeríj tyámua' tyá'mua'reej ti a'yan tyi'ja'yájna ti tyiyáaru' a'tzájta' séejre'. A'íjna i Abraham majta i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj a'íi mu néijmi'i huácuij, pajta muáaj a'yaa paj tyí'xaj tijin: “A'íjna i ti ja'tzaahuatye' i nyenyúuca, capu a'náj muí'nyij.”

⁵³ ¿Nyiquij muáaj jéetze' va'cán jin petyi'tyéjvee quee i tatáataj Abraham? A'íi pu huamuí', majta i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, a'íi mu majta huácuij. ¿Ji'nye muáaj petyí'xaj a'tanyíj paj pué'een?

⁵⁴ Jesús pu a'yan pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—Típu'a'aj nyasíj ná'nyatzaahuatye'ej, capu tyi'tíj huíire'. Ajta i ti tyámua' tyinyatá'ca, a'íi pu a'íin pué'een i nyavástara', a'íjci i siaj mua'aj a'yan tyá'xaj ti ja'mua Dios pué'een.

⁵⁵ Siajta mua'aj caxu jamua'tyej. Nyajta nyáaj nu xaa jamua'tyej, ajta típu'a'aj a'yan nyetyu'taxáj yee canu jamua'tyej, a'yaa nu nyij tyí'hue'tan siatí'ij mua'aj. Ajta a'yaa pu tyi'ja'yájna nyej nyáaj jamua'tyej, nyajta ja'tzaahuatye' i nyúucaria'ra'.

⁵⁶ A'íjna i Abraham i ti ja'muataataj, a'íi pu huatóotyamua'vej tí'ij jaaséj a'íjci xicáara' nyaj jitzán néijmi'i jin tyu'ta'íjtaj, a'íi pu jaaséj, ajta jéehua huápu'ij huatóotyamua'vej.

⁵⁷ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tyaaté'exaa i Jesús tijin:

—Capáj peexuj huá'puatyej japuan tamuáamuata' nyinyi'ra'aj jájcha'ij, ¿nyi a'yan petyí'xaj paj jaaséj a'íjci i Abraham?

⁵⁸ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'yaa nu tzáahuatyi'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' tijin tí'ij quee eexúj Abraham huaséeria'caj, nyáaj nu'ríj séjria'ca'aj.

⁵⁹ Aj mu mij a'íimaj tyetyéj tyitu'tuj mej mij jaatyáto'sixi'in, ajta a'íjna i Jesús huatyóo'avaataca', ajta je'en iirájraa u tyeyúuj tzajta'.

9

Jesús pu a'tíj tyú'huaaj ti aracúnyij huanie'huaca'

¹ Tí'ij i Jesús iiramá'caj a'tíj pu huaséj ti aracúnyij huanie'huaca'.

² Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Maestro, ¿ji'nye tí'ij aracúnyij tyu'nié'huaca'? ¿Nyiquij i huásimua'mua' mo'tyá'itzee ca' jusíj tyi'tíj jin ootyá'itzee?

³ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Capu jusíj tyi'tíj jin ootyá'itzee, camu majta i huásimua'mua' ootyá'itzee, a'yaa pu tyáaru'j tí'ij jitzán huataséjre'en je'ej ti een i muárie'ria'ra' i Dios.

4 Tí'ij ooj huányeeri'cij, a'yaa pu tyúuxie've' tyaj a'yan huárinyij i muárie'ria'ra' jime' i ti unyojo'ta'ityaca', ji'nye pu'ríj huariá'tica'rij, ajta quee che' i ríitaj ja'mej tí'ij a'tíj tyu'muárie'en.

5 Íj'ij nyaj nyooj yan séejre' i cháanacaj japua, nyáaj nu a'ín pué'een i ti jin huányeeri'ij íyan cháanacaj japua.

6 Tí'ij a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij i Jesús a chóota' rájtzitsee, ajta juxityéj jin jaatyáaru'nyej i chuéj, aj pu'ij ja'rápityijra i ji'sáara' jitze a'íjci i ta'rácuun.

7 Ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Áricuj a'ájna jo'tíj ja'rájmuua a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Siloé (Siloé a'yaa pu huatóomua'aj tijin: i ti huata'ityi'huaca'.)

A'áa pu'ij jo'mej a'íjna i ti arácun tí'ij ij acóojista'mij, ajta tí'ij uja'rájraa pu'ríj atányeeriaca'aj.

8 Majta a'ímaj i maj avéjri' huacháatima'caa jo'tíj já'chajca'aj a'íjna i a'tíj, majta i maj a'yan tyé'sejraca'aj ti túmii huá'huaviiraca'aj i tye'ityee, a'yaa mu tyúu'íhuo'raca'aj tijin:

—¿Nyiquee a'ín pué'een i ti a'áa jo'taquéej túmii huá'huaviiraca'aj i tye'ityee?

9 Séecan mu a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íi pu a'ín pué'een.

Majta séecan a'yan tijin:

—Capu a'ín pué'een, a'yaa pu'uj huasé'rin tí'ij a'íjna.

Ajta a'íjna, jusíj pu a'yan tyúuxajtaca'aj tijin:

—Nyáaj nu a'ín pué'een.

10 Matí'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye ye'ej petya'tányeeriaca'?

11 Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íjna i tyáati' ti a'yan ántyapuaj tijin Jesús, a'íi pu chuéj huatyápuítaca', tí'quij na'ráahuatya'xíj i nyaj jüise', ajta je'en a'yan tyinaaté'exaa tijin: “Áricuj a'ájna a Siloé, jo'tíj ja'rájmuua, pajta je'en ará'ajo'sixi'in.” Nyáaj nu nyij a'áa jo'mej, nyajta je'en arányajo'sixij, aj nu nyij atányeeriaca'.

12 Matí'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Jo'nyij je'ej je'en a'íjna i a'tíj?

A'yaa pu'ij tyihuo'té'exaa tijin:

—Canu jamua'reej.

A'ímaj i fariseos mu tyé'íhuo' a'íjci i ti arácuunyica'aj

13 Aj mu mij yo'ví'tíj a'íjci i ta'rácuunyica'aj a'íjma jimi i fariseos.

14 Ajta a'ájna putyí'rijcaa i xicáara' maj jitzán juso'pii tí'ij i Jesús jaatyáaru'nyej i chuéj ajta tyáahuaj a'íjci i ta'rácuunyica'aj,

15 a'íi mu mij a'yan tyaata'íhuo'ri' je'ej ti tyá'tányeeriaca'. Ajta a'íjna i a'tíj a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íi pu chuéj huatyáaru'nyej i ju'írique' jime' ajta je'en na'rápuityijraj i nyájise', aj nu nyij arányajo'sij, nyati'ij nyij atányeeriaca'.

16 Séecan mu i fariseos a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íjna i ti a'yan huaríj capu i Dios jimi já'ma'can, ji'nye capu jaatyátzaahuatyej a'íjci xicáara' i tyaj jitzán taso'pii.

Majta séecan a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—¿Ji'nye tyá'rij ti a'tíj a'yan huárinyij, tipua'aj á'itzeeria'aj i Dios jimi? A'íj mu jin je'ta' huacíj a'íimaj,

¹⁷ mati'ij mij majtáhua'aj a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i ti arácuunyica'aj tijin:

—A'íi pu arí tyimuáahuaa pej pij atányeerij, ¿ji'nye petyí'xaj, a'tanyíj pué'een a'íjna?

Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj.

¹⁸ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can camu ja'antzaahuaj ti aracúunyij huanie'huaca' ajta je'en arí atányeerica'aj, 'asta mana'aj quee huo'ta'íjtaca' mej mij ujo'vá'ju' i huájsimua'mua',

¹⁹ mati'ij mij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi a'íin pué'een i já'muayoj? ¿Nyi a'íin pué'een i siaj a'yan tyá'xaj yee aracúunyij pu huanie'huaca'? ¿Ji'nye tyu'rúj ti'ij arí atányeej?

²⁰ A'yaa mu a'íimaj i huájsimua'mua' tyityaatanyúj tijin:

—A'yaa tu tyá'mua'reej ti tayój pué'een, tyajta jamua'reej ti aracúunyij huanie'huaca',

²¹ ajta catu jamua'reej je'ej ti tyu'rúj ti'ij arí ijíj atányeej, nusu a'tíj ti tyáahuaj. Siata'aj jaata'íhuo', ji'nye pu'ríj vásti', a'múu pu jusíj tyu'taxájtaj.

²² A'yaa mu tyu'taxájtaca' i huájsimua'mua', ji'nye a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'yaa mu meríj tyaaxá'pui'intaria'ca'aj mej mij hui'rá'ityej u tyeyúj tzajta' a'tíj tina'aj ti a'yan tyu'taxáj yee Jesús pu a'íin pué'een i Ciriístu'.

²³ A'íj mu jin i huásimua'mua' a'yan tyu'taxájtaca' tijin: “Siata'aj jaata'íhuo' a'íjci, ji'nye pu'ríj vastaca'aj.”

²⁴ A'íimaj i maj Israel ajtyáma'can majtáhua'aj mu jaatajé a'íjci ti arácuunyica'aj, majta je'en a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj jitzán ma'can i Dios taaté'exaatye' i ti ji'ré'can jime'. Ityáj tu jamua'reej ti a'íjna i tyáati' á'itzeere' i Dios jimi.

²⁵ A'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Tipua'aj á'itzeere' i Dios jimi, nusu quee, canu jamua'reej. A'íj nu xaa mua'reej nyaj arácuunyica'aj, nyajta ijíj nyeríj atányeej.

²⁶ Majtáhua'aj mu a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye ye'ej muáaruuj? ¿Ji'nye ye'ej tyimuáahuaa pej pij atányeerica'?

²⁷ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Nu'ríj jamuaaté'exaa, siajta mua'aj caxu ná'tzaahuatye'. ¿Ji'nye setyá'xie've' nyej nyajtáhua'aj jamuaaté'exaatye'en? ¿Nyi a'yan setyá'xie've' siaj siajta jamuán huací'ca'an?

²⁸ Aj mu mij je'ej pua'aj tyaatajé, a'yaa mu tijin:

Muáaj paj jamuán huayi'ij a'íjci i tyáataj, tyajta ityáj a'íj tu já'astijre' i Moisés.

²⁹ Tyajta a'yan tyá'mua'reej ti i Dios jamuán tyu'xájtaca' i Moisés, ajta a'íjci jime' i a'tíj catu jamua'reej jo'tíj já'ma'can.

³⁰ Aj pu'ij i ta'rácuunyica'aj a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Capu je'ej ámiteere' je'ej siaj tyí'xaj. Caxu mua'aj jamua'reej jo'tíj já'ma'can, ajta a'íi pu tyináahuaj nyej nyij atányeerej.

³¹ A'yaa tu tyámua' naa tyá'mua'reej ti i Dios quee huá'namuaj a'íjma i maj jimi á'itzeere', sulu a'íjma pu'uj i maj jana'michej majta a'yan ricij je'ej ti a'ín tyá'xie've'.

³² Catu a'náj a'yan tyáanamujri' ti síj a'yan tyáahuatye'en i ti aracúunyij huanie'huaca' ti'ij atányeerej.

³³ Tipua'aj a'íjna i tyáati' quee i Dios jimi já'ma'cantaj, capu a'yan rinyíche'.

³⁴ Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj jéehua a'itzéeria'aj i Dios jimi pati'ij huanie'huaca', ¿nyi a'yan petyá'xie've' pej pij ityájma tyitáamua'tyej?

Aj mu mij ji'rá'ityaca' u tyejúuj tzejta'.

Jesús pu hua'ajtyá'xij a'íjma i maj tyeyúuj tzejta' ty'íjta

³⁵ Ajta a'íjna i Jesús a'yaa pu tyáamua'reeri' maj ji'rá'ityaca' i ta'rácuunyica'aj, ajta ti'ij ja'antynájchaca' a'íjci i a'tíj, a'yaa pu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi petyá'tzaahuatye' a'íjci jimi i yójra' i Dios?

³⁶ Aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Nyavástara', naaté'exaatye', a'tanyíj a'ín pué'een nyej nyij jimi tyá'antzaahuatye'en.

³⁷ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Papu'rij jaaséej: Nyáaj nu a'ín pué'een, i paj jamuán tyi'tyáxajta.

³⁸ Aj pu'ij a'íjna i tyévíj jimi tyítunutaca' i Jesús, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', nyáaj nu tyá'tzaahuatye'.

³⁹ Ajta i Jesús a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Nyáaj nu a'íjci jin mujo've'mej íyan i cháanacaj japua nyej nyij néijmi'caa ooxíjtye'en, mej mij atanyéjnye'rej i maj aracúcu'nyijmee, ajta mej mij aracúcu'nyij muá'ra'nyij a'íjma i maj atanyéjnye'.

⁴⁰ Séecan mu i fariseos a'áa jo'tyú'uuca'aj, mati'ij a'yan tyáanamujri', a'yaa mu mij tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿NyiQUIJ ityáj tzejta aracúcu'nyijmee?

⁴¹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Tipua'aj mua'aj sequée atanyéjnye'rij, caxu tyi'tíj jin ootyá'itzéere'nyijche'en i siaj jin quee xá'pui' huaríj. Maj siajta a'yan tyí'xaj siaj atanyéjnye', a'íj pu jin néijmi'i ja'mua jitze tyí'pua'ren i siaj jin quee xá'pui' huaríj.

10

A'íjna i ti tyityéjya'muaj ajta jo'tij ja'pueertaj

¹ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin: A'yaa nu tzáahuatyi'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye', tijin a'íjna i ti quee utyájrutyey i cánya'xií cúraarita' jo'tij ja'pueertaj, sulu ti anyée jo'riá'ra'nyij, a'íi pu náhua'rij pué'een.

² Ajta a'íjna i ti a'áa jo'tyájrutyey jo'tij ja'pueertaj, a'íi pu pué'een i ti huá'cha'ij i cánya'xií.

³ A'íjna i ti tyí'cha'ij jo'tij ja'pueertaj, a'íi pu tya'antácuunye'sij, ajta a'íjna i ti huá'cha'ij i cánya'xií a'íi pu huo'tájeevíj je'ej maj ántya'ruj síj

ajta síij, majta a'íimaj i cánya'xii a'íi mu janamuaj i nyúucaria'ra', a'íi pu'ij hui'rájajpuaj i cúraarita',

⁴ ajta ti'ij néijmi'caa iirájajpuan i juya'muáj, a'íi pu anaquéej huama'aj ja'mej, majta i cánya'xii cújta' mu huaju'uj muá'ju'un, ji'nye a'íi mu janamuaj i nyúucaria'ra'.

⁵ Ajta tipua'aj síij pué'eeni' maj quee jamua'tyej, camu jaatavájjraj, sulu muatóo'uunaj i a'íjci jimi, ji'nye camu jamua'tyej i nyúucaria'ra' a'íjci.

⁶ A'yaa pu i Jesús tyihuo'té'exaaj, majta a'íimaj, camu yo'itéej muá'raa je'ej ti a'íin tyihua'ixaatya'ca'aj.

Jesús pu a'íin pué'een i ti tyámua' naa tyihua'cha'ij i cánya'xii

⁷ Jesús pu ajtáhua'aj a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime': Nyáaj nu a'íin pué'een i puéertaj jo'maj jo'tyárutyij i cánya'xii.

⁸ Néijmi'i i maj anaquéej huataséjre nyequee nyáaj, náhua'rij mu pué'eenye', majta i cánya'xii, camu huó'namuajri' je'ej maj tyu'taxájtaca'.

⁹ Nyáaj nu a'íin pué'een i puéertaj, a'íjna i ti a'úun jo'tyájrutyey, a'íj pu huíre'en. A'yaa pu séeria'aj ja'mej ti'ij i cánya'aj ti juxáahuaj iráayi'ij ajta utyáru'pij ajta jéehua jatyoonyij jo'tij tyojo'cué'huaj.

¹⁰ 'A'íjna i náhua'rij a'íj pu jin mujo've'mej ti'ij tyu'náhua'an ti tyityáacui'nyij ajta ti'ij néijmi'caa antyipuá'ritye'en, nyajta nyáaj a'íj nu jin mujo've'mej siaj sij júurij xá'ra'nyij, ajta siaj sij jusén jime' júurij.

¹¹ Nyáaj nu a'íin pué'een i nyaj tyámua' tyaja'muacha'ij. A'íjna i ti tyámua' tyihua'cha'ij a'íi pu ajta hua' jitze ma'can mui'nyij i cánya'xii,

¹² ajta a'íjna i ti a'íjci jin tyúunajchitye' i ti huá'cha'ij i cánya'xii, típu'a'aj jaaséej ti íra'vej aja've'mej a'íi pu ahuajóohua'xij i cánya'xii ajta je'en huatóo'uunaj, ji'nye camu a'íin jaya'muaj i cánya'xii. Aj pu'ij i íra'vej hua' tzajta' áan jo'tyárutyij ajta je'en huajo'cuixi'sij i cánya'xii.

¹³ A'íi pu i tyévi' huatóo'uunaj, ji'nye a'íi pu jitzán juxie've' maj tyaaná'chitye'en, camu jitzán juxie've' i cánya'xii.

¹⁴ 'Nyáaj nu a'íin pué'een i nyaj tyámua' tyihua'cha'ij i cánya'xii, nyáaj nu huá'muajtyej a'íijma i cánya'xii, majta a'íimaj a'íi mu majta nyamua'tyej,

¹⁵ a'yájna ti'ij ajta tyí'nyamua'tyej i nyavástara', a'yaa nu nyajta nyáaj tyá'mua'tyej i nyavástara', a'íj nu jin hua' jitze ma'can mui'nyij i cánya'xii.

¹⁶ Nyajtáhua'aj nu séecan tyíya'muaj i cánya'xii i maj quee hua' jitze ajtyáma'can i maj íyuu'uj séejre' i cúraaj tzajta', a'yaa pu'ij tyúuxie've' nyej nyajta a'íijma jo'vá'jajpuan. A'íimaj mu ná'antzaahuatye'ej, aj mu mij néijmi'i i cánya'xii séej mana'aj i cúraaj jitze íira'úuj muá'ju'un, ajta síij na'aj hua'cha'íij ja'mej.

¹⁷ 'A'íi pu i nyavástara' nyaxie've', ji'nye nyáaj nu hua' jitze ma'can mui'nyij, nyajta je'en nyajtáhua'aj ja'ancuríaa'sij i júuricamej.

¹⁸ Capu a'tíj náa'ri'raj i nyajúuricamej, sulu nyáaj nu nyaxie'vi'ra' jin hua' jitze ma'can mui'nyij. A'yaa nu tyu'tányaci'puaj nyaj hua' jitze ma'can huámui'nyij, ajta nyej nyij nyajtáhua'aj huatájuurej. A'íj pu jin tyaanaata'ij i nyavástara'.

¹⁹ Mati'ij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'yan tyáanamuajri', majtáhua'aj mu jé'ta' huacíj.

²⁰ Mue'tíj mu a'yan tyí'xajtaca'aj tíjin:

—¿Ji'nye siaj sij ja'tzaahuatye', ma'ajta tyiyáaru' tzajta' séejre' a'íj pu jin jutámue'?

²¹ Majta séecan a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—Capu i'ríj ti a'tíj a'yan tyí'xajtaj tipua'aj tyiyáaru' tzajta' séjre'ej. ¿Nyi a'yan tyí'rij ti i tyiyáaru' tyihuó'huaatye'en ti'íj hua'tanyéjnye'ritye'en i maj aracúcu'nyijmee?

I maj Israel jitze ajtyáma'can mu jaatyáxaahuataca' i Jesús

²² Pu'ríj a'ájna putyí'rijcaa ti'íj huaséevi'ij á'yi'ij, majta a Jerusalén a'ájna jin tyi'ye'estyáacaj mati'ij tyu'tátuii i tyeyúuj.

²³ Jesús pu a'úun je'rávaaca'aj i tyeyúuj tzajta', a'áa pu ja'ajcáyi'caa jo'tíj ja'antyényinyii Salomón ti ja'ajtaahuaca'.

²⁴ Aj mu mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can ajtyáxiiriaca' mati'ij mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿A'chunyéj pooj á'tyeeren paj a'yan tyi'ta'avíitze'ej puá'mej? Taaté'exaatye' tzaahuatyi'ra'aj jime', tipua'aj muáaj a'ín papué'eenye' i Ciríistu'.

²⁵ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Nu'ríj nyáaj jamuaaté'exaa, siajta mua'aj caxu ná'antzaahuaj. A'ájna i nyaj jin a'yan ricij nyúucaritze' i nyavástara', a'íj pu jin tyámua' naa tyé'miteere',

²⁶ siajta mua'aj caxu tyá'tzaahuatye', ji'nye caxu hua' jitze ajtyáma'can i cánya'xii i nyaj hua'ajya'muaj.

²⁷ A'íimaj i cánya'xii i maj nyeya'muaj, a'íi mu janamuaj i nyenyúucaa, nyáaj nu nyajta huá'muajtyej, a'íi mu mij a'yan ricij je'ej nyaj tyi-huá'ixaatye'.

²⁸ Nyáaj nu huo'ta'sij mej mij jusén jin júurij muá'ra'nyij, camu mu mij a'náj antyipua'ríj, capu ajta a'tíj ná'ajpuanyi'raj.

²⁹ A'ájna i nyavástara' i ti a'yan tyinaatátuii a'íijma i cánya'aj, a'íi pu jéetze' va'cán jin antyúumua'reej, capu ij i'ríj ti a'tíj já'ajpuanyi'.

³⁰ A'ájna i nyavástara' nyajta nyáaj síj tu'uj pué'een.

³¹ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majtáhua'aj mu tyetyéj tyitu'tuj mej mij jaatyáto'sixi'in.

³² Ajta i Jesús a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—A'ájna i ti nyavástara' jin néijmi'i putyí'uurej, a'íj nu jin nyeríj jéehua tyajamuaataséjra i ti naa tyí'een, ¿nyi a'ájna sij jin pu tyinaatyáto'sixi'ij?

³³ A'yaa mu tyaaté'exaa a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can tijin:

—Catu a'íjci jin muaatyáto'sixi'ij je'ej paj tyi'tíj jin xá'pui' huaríj, sulu a'íj tu jime' paj je'ej pua'aj tyá'xaj i Dios. Muáaj paj tyévíj pana'aj pué'een, pajta a'yan tyí'asejrata paj Dios pué'een.

³⁴ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze i siaj jin tyí'ijta tijin: “A'yaa nu nyáaj tyajamuaataxájtaca' siaj mua'aj dioosij pué'een.”

³⁵ A'yaa tu tyá'mua'reej tiquee je'ej tyí'rij tyaj jó'uunaj je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, ajta i Dios pu a'yan huo'tamua'aj tijin dioosij a'íijma i ti tyihuo'té'exaa.

³⁶ Ajta tipua'aj i Dios nyéetzij na'antyíhuoj ajta a'yan nyojo'ta'ítayaca' i cháanacaj japua, ¿ji'nye siaj sij mua'aj a'yan tyí'xaj yee je'ej nu pua'aj

tyá'xaj i Dios a'íjci jime' nyaj a'yan tyajamuaaté'exaa yee nyáaj yójra' pué'een i Dios?

³⁷ Tipua'aj nyequee a'yan rijcaj je'ej ti ricij i nyavástara', caxu ná'tzaahuatye'.

³⁸ Na'ríij a'yan nyarijca je'ej ti ajta ricij i nyavástara', tyij siajta quee nyéetzij ná'tzaahuatye', a'íj xu jitze tyá'antzaahuatye'en je'ej nyaj ricij, siata'aj sij jáamua'reej, siajta yo'itéej xá'ra'nyij ti i nyavástara' nye jitze séejre' nyajta nyáaj a'íj jimi séejre' i nyavástara'.

³⁹ Majtáhua'aj mu tyu'tatyésej mej mij jaatyéevi', ajta a'íi pu i Jesús huatóo'uj.

⁴⁰ Aj pu'ij i Jesús antáraa után jitze pujmua' i játya'naj jitze i Jordán, a'áa pu jo'tyóo'itzee jo'tij anaquéej i Juan huaja'íiraca'aj.

⁴¹ Mue'tíj mu i tyeítyee aje're'nyej a'íjci jimi, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin: —A'yaa pu tyi'ja'yájna, tyij ajta quee Juan tyi'tíj je'ej huáruuj i tyaj jin tyámua' tyo'taséj, ajta je'ej ti tyaataxájtaca' a'íjci i Jesús néijmi' i pu a'yan tyi'ja'yájna.

⁴² Majta mue'tíj a'áa maj já'ma'can a'íi mu tyá'antzaahuaj i Jesús jimi.

11

Tí'ij huamu' a'íjna i Lázaro

¹ Síij pu tyáati' a'áa já'chajca'aj ti tyí'cui'ca'aj a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Lázaro, a'áa pu já'chajca'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Betania, jo'tij ajta já'chajca'aj a'íjna i Maríia ajta i ihuáaria'ra' Marta.

² Ajta a'íjna i Maríia ti ihuáaria'ra' pué'eenye'ej a'íjci i Lázaro, a'íi pu a'íin pué'een i ti ja'náxiri'ri' i icájra'an jitze i tavástara' a'íjci i ti naa tyaarie'ej, ti ajta je'en ja'náhuatzi'raxij i jucipuáj jime'.

³ A'íi mu mij i maj hua'puaj i maj ju'ihuáamua' a'yan tyu'ta'íjtaca' maj a'yan tyaaté'exaatye'en i Jesús tijin:

—Tavástara', a'íi pu tyí'cui' a' amíincuj i paj jaxie've'.

⁴ Tí'ij i Jesús a'yan tyáanamujri', a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Capu a'íjna jin tyi'íjcu'nyaca' tí'ij huámu'nyij, sulu a'yaa pu tyu'tyáhuüre'sij tí'ij huataséjre'en i ti jin Dios tyámua' tyí'uurej, ajta tí'ij huataséjre'en ti néijmi' i jin tyámua' een i yójra' i Dios.

⁵ Tyij ajta i Jesús jéehua jaxie'va'ca'aj a'íjci i Marta, ajta i ihuáaria'ra', ajta a'íjci i Lázaro,

⁶ mati'ij jaaté'exaa ti i Lázaro tyí'cui'ca'aj, óoche' pu hua'puaj xicáj a'áa jo'tyá'itzee jo'tij je'ej jé'eenye'ej.

⁷ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa a'íjma i maj jamuán huacíj tijin:

—Tyiche' tyajtáhua'aj a'áa ja'tanyéj a Judea.

⁸ Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Maeestro, capu eexúj a'chu á'tyeej maj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can tyu'tatyésej maj muaatyáto'sixi'in tyetyéj jime', ¿nyi pajtáhua'aj jaxie've' tyej tyij a'áa jó'ju'un?

⁹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Nyiquee tamuáamuata' japuan hua'puaj ooraj á'tijti' ti huányeeri'cij i xicáj jime'? Ajta tipua'aj síij tújca jo'cha'canye'en, capu éejcataj, jí'nye a'íi pu ma'únyeej a'íjna jime' ti huányeeri'ij íiyan i cháanacaj japua,

10 ajta tipua'aj sáij tíca' jo'cha'canye'en, a'í pu éejcataj, ji'nye capu huányeeri'ij.

11 Aj pu'ij ajta a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'í pu i ta' amíncuj i Lázaro huatácuj, a'áa nu ja'tanyésij nyej nyij jáajjistej.

12 Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa a'íimaj i maj jamuán huacíj tijin:

—Tavástara', tipua'aj tyácusime'en, a'í pu ooj tyámua' rinyij.

13 Ajta je'ej ti i Jesús tyihua'ixaatya'ca'aj a'yaa pu tya'xáataj pué'eenye'ej ti i Lázaro huamuí', majta a'íimaj i maj jamuán huacíj a'yaa mu tyí'mua'ajcaa ti i Jesús a'yan tyí'xajtaca'aj ti i Lázaro tyácusima'aj ti'ij huóoso'pe'en.

14 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj ja'huo'itéerican jime' tijin:

—Pu'ríj huamuí' a'íjna i Lázaro.

15 A'íj nu jin nyetyamua've' nyaj quee a'áa jo'tyávaaca'aj, ji'nye a'yaa pu jéetze' mua'ajmaj tyajamuaatyáhuüre'sij, sija'ij tyá'antzaahuatye'en. Tyiche' a'áa jó'ju'un tyej tyij uyo'tyéesej.

16 Ajta a'íjna i Tomás i maj a'yan jatamuá'muatya'aj tijin cuáatyirij, a'í pu a'yan tyihuo'té'exaaj i séecan i maj majta Jesús jamuán huacíj a'yan tijin:

—Che'rérj tyajta ityáj, tyata'aj jamuán huácui'nyij.

Jesús pu a'ín pué'een i júuricamej ajta i ti huo'tájuuritye'sij

17 Ti'ij i Jesús a'áa ja'rá'aj, a'yaa pu tyáamua'reeri' ti arí muáacuaj xicáj á'tyeej maj ja'vá'naj a'íjci i Lázaro.

18 A'íjna i chájta'naj i Betania a'áa pu véjri' putyajá'ricij a'ájna a Jerusalén a'chu pu huéecaj quilometro'j huatátyeej,

19 mue'tíj mu i maj Israel jitze ajtyáma'can a'áa jo'r'é'nyej mej mij jáamuaarej a'íjci i Marta majta a'íjci i Maríia, mej mij tyámua' tyihuo'tyéjeevej i maj juxaamui'ritya'ca'aj a'íjci jime' ti huamuí' i hua'ihuáara'.

20 Ti'ij i Marta jáamua'reeri' ti Jesús ajooma'caj, a'í pu iirájraa ti'ij ja'antynájchej, ajta i Maríia a'áa pu jo'tyá'ítzee a juchéj.

21 Marta pu'ij a'yan tyaaté'exaa i Jesús tijin:

—Nyavástara', tipua'aj yapuáacatyiche', capu mui'nyíiche' i nye'ihuáara'.

22 Ajta a'yaa nu nyáaj tyá'mua'reej ti i Dios muaatá'sij je'ej paj tyaatáhuaviiraj.

23 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'í pu huatájuuritaj a'ihuáara'.

24 Aj pu'ij Marta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu jamua'ree ti huatájuuritaj mati'ij huatájuurej i maj meríj huácuij, a'ájna xicáara' ti'ij jitzán néijmi'i tye'entyipúa'rij.

25 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu a'ín pué'een i nyaj huo'tájuuritye'sij i maj meríj huácuij, nyajta júuricamej pué'een. A'íjna i ti nye jimi tyá'tzaahuatye', tyij ajta huámui'nyij, a'í pu huatájuuritaj,

26 ajta a'íjna i ti ooj júurij ajta nye jimi tyá'tzaahuatye', capu a'náj mui'nyij. ¿Nyi pá'tzaahuatye' a'íjci?

27 A'yaa pu'ij i Marta tyaaté'exaa tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna, nyavástará', nyáaj nu tyá'tzaahuatyé' paj muáaj a'íin pué'een i Ciriístu', yójra' i Dios, i ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti yan uvé'nyej i cháanacaj japua.

Jesús pu huóoyiinyaca' jo'maj ya'vá'naj a'íjci i Lázaro

²⁸ Ti'ij a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij i Marta utyájrurij u chi'táj, ti'ij ij avítzij jin uyo'tajé i ju'ihuáara' a'yaa pu tijin:

—Pu'ríj i maeestro ajo'tyéjvee, a'íi pu muajá'cho've'.

²⁹ Ti'ij a'yan tyáanamua'jri' i Mariía, jiye'tzín pu ájchej ajta je'en ujó'mej i Jesús jimi.

³⁰ Ajta a'íjna i Jesús capu eexúj a'áa jo'tyáru'yajca'aj a chájta', sulu a'áa pu óoche' jo'tyávaaca'aj jo'tij i Marta ye'entyiná'chaca'.

³¹ Majta i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj uje'rátya'ca'aj u chi'táj jamuán i Mariía mej mij jaatyápua'ritye'en, mati'ij jaaséj ti i Mariía jiye'tzín ájchej, ajta je'en iirájraa u chi'táj, a'íi mu jaatavén, a'yaa mu tyí'mua'ajcaa ti a'áa jo'mej jo'maj ya'vá'naj i ihuáaria'ra' ti'ij a'áa ja'huóoyinyixi'in.

³² Ti'ij Mariía a'áa ja'rá'aj jo'tij jo'tyávaaca'aj i Jesús, aj pu'ij tyítunutaca' jimi jo'tij ja'ra'íicajmee, a'yan tye'ixáatyé'ej tijin:

—Nyavástará', tìpua'aj yapuaatyávaacajche', capu mui'nyíiche' i nye'ihuáara'.

³³ Ti'ij i Jesús jaaséj ti i Mariía tyóoyiinyisime'ej, ajta a'íjma huaséj i maj Israel jitze ajtyáma'cantaca'aj i maj jamuán huajú'ca'aj, jéehua pu je'éj pua'aj jaata'aj i tzajta',

³⁴ a'yaa pu'ij tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Jo'nyij siaya'vá'naj?

Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Mujo'té'yi'ij tavástará', pata'aj yo'tyéesej.

³⁵ Aj pu'ij i Jesús huóoyiinyaca'.

³⁶ Majta i maj Israel jitze ajtyáma'can a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—Cási' jéehua pu jaxie'va'ca'aj.

³⁷ Majta séecan a'yaa tyí'xajta'aj tijin:

—A'íi pu séej tyú'huaaj i ta'rácuunyica'aj, ¿nyiquee jaayí'tihua'caj ti tyáahuatyé'nyijche' ti'ij i Lázaro quee huámui'nyíiche'en?

Lázaro pu huatájuuriaca'

³⁸ Ajtáhua'aj pu je'éj pua'aj jaata'aj tzajta' i Jesús, aj pu'ij a'áa jo're'nyej jo'maj ya'vá'naj. A'áa pu já'tyasta'ca'aj, tyetyéj pu eetyámuaaca'aj jo'tij jóocun.

³⁹ Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Siata'aj ja'anta'ín mu tyetyéj.

Ajta i Mariía i ti ihuáaria'ra' pué'een a'íjci i ti huamu', a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Tavástará', pu'ríj je'éj pua'aj tyaarie'ej, ji'nye pu'ríj muáacuaj xicáj á'tyeej ti avá'nami'huaca'.

⁴⁰ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Nyi nyeequee a'yan tyimuaaté'exaa paj jaséjran i ti jin huápu'ij naa huasé'rin i Dios, tìpua'aj petyá'antzaahuatyé'en?

⁴¹ Mati'ij mij ja'anta'íj i tyetyéj, ajta i Jesús jútye' pu jó'nyeeriaca', ti'quij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Dios paj nyavástará, jéehua nu tyí'muatyojtzi're', jì'nye muáaj paj náanamujri'.

⁴² Nyáaj nu jamua'reej paj a'náj tina'aj nyanamuj, ajta a'yaa nu tyataxájta tí'ij huó'huiire'en i tyeityee i maj a'yaa séejre', mej mij tyá'antzaahuatye'en paj muáaj unyojo'ta'ityaca'.

⁴³ Tí'ij a'yan tyu'taxáataj i Jesús, aj pu'ij ca'nyíin jin a'yan tyu'tanyúj tijn:

—Lázaro, iirájra' a'mújna.

⁴⁴ Ajta a'ijna i ti huámui'ijcaa a'íi pu iirájraa ca'íicatzi'huaj i ju'íicaj jitze, ajta i jumuáca' jitze a'íjci jime' i cáixurij, ajta páanyuj jin aránami'huaca'aj a jujíse'. Aj pu'ij Jesús a'yan tyihuo'té'exaaj tijn:

—Siata'aj je're'chueenyij siajta jaatá'an ti jó'ra'nyij.

*Je'ej maj avíitzi'j jin tyaxájtaca' mej mij jaatyéevi' a'íjci i Jesús
(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)*

⁴⁵ A'íj mu jin mue'tíj i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj i María jamuán, a'íi mu tyá'antzaahuaj i Jesús jimi, matí'ij jaaséj je'ej ti tyí'tíj huáruuj.

⁴⁶ Majta séecan mu a'íimaj jimi ujó'ju' i fariseos, matí'ij mij huo'té'exaa je'ej ti tyí'tíj huáruuj i Jesús.

⁴⁷ Aj mu mij i fariseos majta i maj puaaríj tyí'ijtye', a'íi mu hua'ajsi i maj tyityatyíj, matí'ij mij a'yan tyihuo'té'exaaj tijn:

—¿Jì'nye tyarinyij? A'ijna i tyáati' a'náj tina'aj pu a'yan tyí'tíj jin ricij i maj jin je'ej tyo'taséj i tyeityee.

⁴⁸ Tipua'aj tyequée je'ej jooriaj, néijmi'i mu jitzán tyá'antzaahuatye'sij, majta a'íimaj i maj Roma ja'ajtyáma'can, a'íi mu ya uvé'nyesij, mej mij tyitáa'ri' néijmi'i i tyaj jin tyityatyíj i tyejúuj tzejta', majta ja'antypuá'ritye'sij i tachuéj Israel.

⁴⁹ Ajta síij ti hua' jitze ajtyáma'can, ti a'yan ántypuaaca'aj tijn Caifás, a'íi pu a'ájna ímuáj a'ijna jin tyí'tyávaaca'aj a'íjna jime' i ti jéetze' va'cán jin tyí'huiire' i tyejúuj tzejta', a'íi pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijn:

—Caxu mua'aj tyí'tíj mua'reej,

⁵⁰ capu ajta je'ej jamuá'miteeraste' ti jéetze' tatyáhu'i'rii ti síij na'aj huámui'nyij hua' jitze ma'can i tyeityee, quee tyaj néijmi'i antypua'rej.

⁵¹ Ajta a'ijna i Caifás capu jusíj a'yan tyéejtyo je'ej ti tyu'taxájtaca', sulu a'íi pu i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj a'yan tyataxájtaca' ti i Jesús hua' jitze ma'can muí'nyij matí'ij mana'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can,

⁵² ajta quee a'íijma na'aj jimi, sulu tí'ij ajta huá'ajsiire'en néijmi'caa i yójmua'mua' i Dios i maj a ímuáj jo'cháatimee.

⁵³ Tí'ij na'aj a'ájna ímuáj a'íimaj i maj tyityatyíj a'íi mu jaaxá'pu'íntarej je'ej maj ye'ej huárinyij mej mij jaajé'caj i Jesús.

⁵⁴ A'íj pu jin i Jesús quee che' juséerataj jo'chá'canya'aj hua' tzejta' i maj Israel jitze ajtyáma'can, sulu a'íi pu eerájraa a'ájna a Judea, tí'quij a'áa véjri' ja'ráaj jo'tíj quee já'tyí'tíj, a'áa pu ja'chajta'ca'aj ti a'yan tyaja'rájtyapauj tijn Efraín. A'áa pu'ij jo'tyóo'itzee majta a'íimaj i maj jamuán huacíj.

⁵⁵ Pu'ríj tyí'véjri'tacaj matí'ij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'íjci jin tyí'ye'estyahua'aj i xicáara' ti Dios jitzán tyihuo'tú'uunyi'ri', mue'tíj

mu i tye'ityee curiá'cixij mej mij a'áa jo're'nyej a Jerusalén, mej mij huatyái'ihuaxi'in je'ej ti tyúuxie've' i maj jin tyí'ye'esten.

⁵⁶ A'íi mu mij jahuoo'ca'aj a'íjci i Jesús, majta a'yan tyúu'ihuo'raca'aj u tye'yúuj tzajta' tijin:

—¿Ji'nye tyajamuá'miteeraste'? ¿Nyiquij maja've'mej ti'ij yetyl'rámua'riive' ca' quee?

⁵⁷ I fariseos majta i maj puaríj tyí'ijtye', a'yaa mu tyu'ta'íjtaca' tijin tipua'aj a'tíj jamua'reeriaj jo'tíj je'ej je'en i Jesús, ti a'íin huo'té'exaatye'en, mej mij jaatyéevi'.

12

*María pu ja'náxiri'ri' i ti naa tyaarie'ej i icájra'an jitze i Jesús
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)*

¹ Ti'ij ooj aráseej xicáj tya'itzéeria'caj mej mij tyu'yé'estej a'íjci jitze ma'can i xicáara' ti Dios jitzán tyihuo'tú'uunyi'ri', Jesús pu a'áa jo'mej a Betania, jo'tíj já'chajca'aj a'íjna i Lázaro i ti jaatájuurityej.

² A'áa mu tyojó'cue'raataca' a'íjci jime' je'ej ti i Jesús huaríj, Marta pu tyí'huúria'ca'aj ti'ij tyihuo'á'xi'in, ajta a'íjna i Lázaro pu huatyácatyíi i méesaj jitze jamuán a'íjci i Jesús.

³ María pu'ij ja' ye'ejriáj i ti naa tyaarie'ej ti jéehua tyá'najchij, nardu pu jaja'ra' ti jumua'tíj, aj pu'ij a'íj ja'náxiri'ri' i icájra'an jitze a'íjci i Jesús, ajta je'en jucipuáj jin ja'náhuatzi'raxij. Aj pu'ij néjmi'que' u ch'táj naa tyo'huatyárie'cariaca' a'íjci jime' i ti naa curiá'rie'.

⁴ Ajta a'íjna i Judas i ti a'yan tye'entyímu'tacaa tijin Iscariote, i ti a'íin pu'éeenye'ej i ti avíitzi'j jin tyu'tátuure'sij a'íjci i Jesús, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

⁵ —¿Ji'nye mequee maj jáatoonyijche' a'mújci'j mu ti naa tyaarie'ej, mej mij a'íjci jin i túmii huo'tyáhuúre'en a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue'?

⁶ Ajta i Judas capu a'íjci jin a'yan tyu'taxájtaca' maj jitzán juxié'va'ca'aj i maj quee je'ej tyéejviicue', sulu a'yaa pu tyu'taxájtaca', ji'nye náhua'rij pu pu'éeenye'ej, ajta a'íin jacha'íica'aj i maj tzajta' ju'cáa'vej i túmii, a'íi pu'ij janahua'ca'aj a'íjci i túmii.

⁷ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Capáj je'ej jooriaj che' a'yan huárinyij, ji'nye a'múu pu me'yóomua'reeriaca'aj ti'ij nyacáhuaaty'e'en a'ájna xicáara' maj jitzán na'vá'nasij.

⁸ Majta a'íimaj i maj quee je'ej tyéejviicue', a'íi mu a'náj tina'aj ja'mua jamuán séeria'aj muá'ju'un, nyajta nyáaj canu jusén jin ja'mua jimi séeria'aj na'mej.

I maj Israel jitze ajtyáma'can mu jaaxá'pui'intarej mej mij jaajé'caj i Lázaro

⁹ Mue'tíj mu i maj Israel jitze ajtyáma'can jáamua'reeri' ti Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj a Betania, a'áa mu mij jó'ju' mej mij jaaséej, ajta mej mij a'íj huaséj i Lázaro i Jesús ti jaatájuurij.

¹⁰ Aj mu mij i maj tyihua'íjtye' i puaríj jaaxá'pui'intarej mej mij majta jaajé'caj a'íjci i Lázaro,

¹¹ Ji'nye mue'tíj mu i maj Israel jitze ajtyáma'can ajtacíj hua' jimi, mej mij i Jesús jimi tyá'antzaahuaty'e'en.

Jesús pu a'áa jo'tyárutyij a Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Mue'tíj mu tyeítýee a'áa jó'ju' a Jerusalén mej mij tyú'ye'esten, a'íjci jime' tí'ij i Dios tyihuo'tú'uunyí'ri' i hua'yojmua'. Yaa ariá'pua'aj mu jáamua'reeri' tí i Jesús a'áa ja'rá'astij a Jerusalén.

¹³ Mati'ij mij tacíj xamue' antávechij majta je'en jó'ju' mej mij ja'antýinájchej, a'yan metyitye'entyijíihuaj tíjin:

—Tyámua' pu naa xá'pui', tyiche' tyaatatyójtzi're'en a'íjci i ti yaja've'mej nyúucaritze' i tavástara', a'íi pu a'íin pué'een i Rey tí tyitaata'íjtye'sij ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can.

¹⁴ Aj pu'ij i Jesús púuru' huátýoj tíquee xu a'tíj japuan á'yi'xacaa, tí'quij avé'yixij ta'aj ij a'yan tyá'ra'nyij je'ej tí tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tí a'yan tíjin:

¹⁵ Caxu tyí'tziinye'ej mu sij Sión huacháatimee, cási', a'íi pu maja've'mej i tí tyajamuaata'íjtye'sij, a'íj pu japua avá'caj i púuru' tí cíleen.

¹⁶ Majta a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj camu yo'itéej muá'raa je'ej tí huatóomua'aj i tí a'yan tyé'yu'si'huaca'aj, ajta tí'ij i Dios jaatájuurityej a'íjci i Jesús, aj mu mij jo'támua'reeri' tí a'yan tyé'yu'si'huaca'aj je'ej tí tyé'mej a'íjci jimi i Jesús.

¹⁷ Majta i tyeítýee i maj jamuán ajo'tyú'uuca'aj i Jesús tí'ij jaatajé a'íjci i Lázaro jo'tíj ja'vá'nami'huaca'aj, ajta jaatájuurityej, a'íi mu a'íjna xajtaca'aj je'ej maj tyí'tíj tyu'séj.

¹⁸ A'íj mu jin i tyeítýee íirácij mej mij ja'antýinájchej a'íjci i Jesús, jí'nye a'íi mu jáamua'reeri' tí tyí'tíj jin a'yan huaríj i maj jin je'ej tyo'taséj.

¹⁹ Majta a'íimaj i fariseos, a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj tíjin:

—Xu'ríj mua'aj tyí'sej tyaj quee je'ej rinyij. Cási', néijmi'i mu i tyeítýee a'íj jamuán jó'ju'.

I maj Grecia já'ma'can mu jahuoo a'íjci i Jesús

²⁰ Ajta hua' tzajta' i tyeítýee i maj a'áa jo're'nyej a Jerusalén mej mij jaatyáanajche i Dios a'ájna mati'ij tyí'ye'estyaa, séecan mu a'áa jo'tyú'uuca'aj i maj Grecia já'ma'can.

²¹ A'íi mu mij ajtyáxiiriaca' a'íjci jimi i Felipe, i tí a'áa já'ma'can a Betania, chájta' a'áa tí ja'ajtyáma'can a Galíleea, a'yaa mu mij tyaatáhuaviri' tíjin:

—Vásti', tyá'xie've' tyaj jaaséj a'íjci i Jesús.

²² Ajta a'íjna i Felipe a'áa pu jo're'nyej tí'ij jaaté'exaatye'en a'íjci i Andrés, mati'ij mij a'íimaj hua'puaj a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Jesús.

²³ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—Pu'ríj a'ájna atyojo're'nyej tí'ij i yójra' i Dios néijmi'i jin an-tyúumua'reeriaj ja'mej.

²⁴ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', tíjin tipua'aj tí'ij aja'ajvetyij a chóota' i játza'ra'an i tyeríicuj quee huámuí'nyij, a'yaa pu jusíj na'aj tyu'tyá'itzeere'ej a'íjna i játza'ra'an, ajta tipua'aj huámuí'nyij, jéehua pu i jatzj jitzán eerányesij.

²⁵ A'íjna i tí jéehua jaxie've' tí'ij júurij já'ra'nyij, a'íi pu muí'nyij, ajta i tí quee jitzán juxie've' tí júurij já'ra'nyij íiyan cháanacaj japua, a'íi pu júurij huatýá'itzeere'ej jusén jime'.

²⁶ Tipua'aj sñij jaxie'va'aj ti'ij naatyáhuüre', che' a'yan huárinyij je'ej nyej nyáaj ricij, ajta jó'nyaj jo'tyaváaj na'mej, a'áa pu ajta nyaj jamuán jo'tyaváaj ja'mej a'ájna i ti nyéetzij nyahuüre'. Tipua'aj sñij nyahuüria'aj, nyavástara' pu jaatyátzaahuatye'sij.

Jesús pu jaataxájtaca' ti mui'nyij

²⁷ 'Jéehua pu je'ej pua'aj nya'asej yu nyatzájtata'. ¿Ajta ji'nye nyij tyu'taxájtaj? ¿Nyiquij a'yan nyetyu'taxájtata yee: "Nyavástara', capáj tyi'tá'care'en ti'ij a'yan tyináaci'tyij je'ej ti arí atyojo're'nyesij'"? Canu a'yan tyu'taxájtaj, ji'nye a'áj nu jin mujo've'mej ti'ij nye jimi a'yan tyá'ra'nyij.

²⁸ Nyavástara', pata'aj tyámua' tyeetyátoonyij i paj jin ántyapuaj.

Aj pu'ij jútye' aje'cánamuajre i nyúucarij ti a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Nu'ríj tyámua' tyeetyájtóo, nyajta je'en nyajtáhua'aj tyámua' tyeetyátoosij.

²⁹ Majta i tyeítyee i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj, a'yaa mu tyu'taxájtaca' maj víitye huatyéenyuj, majta séecan a'yaa mu tyí'xajtaca'aj ti sñij jamuán tyu'taxájtaca' tajapua' ti tyí'huüre' i Dios jimi.

³⁰ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—Capu a'ájna jin huatánamuajre i nyúucarij ti'ij nyéetzij ca'nyíjra'aj naata'an, sulu ti'ij mua'ajmaj ca'nyíjra'aj jamuaata'an.

³¹ Pu'ríj a'ájna atyojo're'nyej ti'ij i Dios huá'xijtye'en néijmi'caa i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, ajta arí atyojo're'nyej i xicáara' ti jitzán tyi'ityi'huaj a'ájna i ti liyan tyí'ijta i cháanacaj japua.

³² Ajta mat'ij nyéetzij na'ajriáj, aj nu nyij néijmi'caa huatájeevij i tyeítyee mej mij nye jimi yeve're'nyej.

³³ A'yaa pu a'ájna jin tyá'xajtaca'aj mej mij jáamua'reej je'ej ti ye'ej tyí'mui'nyij.

³⁴ Majta i tyeítyee a'yaa mu tyityaatanýuj tijin:

—A'yaa tu tyá'mua'reej a'ájci jitze i nyúucarij Moisés ti yan jaatyájtóo, ti i Ciriistu' jusén jin júurij ja'mej. ¿Ji'nye pej pij muáaj a'yan tyí'xaj ti a'yan tyúuxie've' maj ja'ajriáj a'ájci i ti ajta tyévi'ij jitze huanie'huaca'? ¿A'tanyíj pué'een a'ájna i tyévi'ij ti ajta tyévi'ij jitze huanie'huaca'?

³⁵ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—Óoche' pu ja'mua jimi séeria'aj ja'mej i tatzárij i ti jin huányeeri'ij, ajta capu che' a'chu á'tyeeren. Siata'aj a'yan metyityaací'ca'an iijij ti ooj ja'mua jimi séejre' i tatzárij, ji'nye a'ájna i ti tíca'riste' majo'cha'can, capu jamua'reej jo'tij jó'yi'ij.

³⁶ Siata'aj jitzán tyá'antzaahuatye'en a'ájci i tatzárij i ti jin huányeeri'ij, sij sij jitzán ajtyama'cáantaj xá'ra'nyij i tatzárij.

Ti'ij a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij jó'raa a'ájna i Jesús, ajta huatyóo'avaataca' hua' jimi.

Ji'nye mej mij quee tyá'tzaahuatya'ca'aj i tyeítyee i Jesús jimi

³⁷ Ajta a'ájna i Jesús pu'ríj jéehua a'yan tyu'uuriajca'aj hua' jimi i maj jin je'ej tyo'taséj, majta a'ímaj, camu jimi tyá'tzaahuatya'ca'aj,

³⁸ ji'nye a'yaa pu tyúuxie'va'ca'aj ti a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyo'yú'xaca' a'ájna i Isaías i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, ti a'yan tijin: Tavástara', ¿a'tanyíj ja'antzaahuaj i tanyúuca'?

¿A'tanyíj jimi i tavástará' jaataséjrataca' i ti jin néijmi'i putyí'uurej?

³⁹ A'íj mu jin quee tyá'tzaahuatya'ca'aj, ji'nye a'yaa pu ajta tyo'yú'xaca' a'íjna i Isaías tijin:

⁴⁰ Dios pu hua'ránaxij a' hua'jíisa',
ajta tyu'tyáanaaj i hua' tzajta',
mej mij quee atanyéjnye'rij,
ajta mej mij quee tyihuojó'íteej,
mej mij quee nye jimi tyá'antzaahuatye'en.

⁴¹ A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna i Isaías, ji'nye a'íi pu jaaséj i ti jin huápui'íj naa huasé'rihua'aj i Jesús, a'íj pu jin a'yan tyu'taxájtaca'.

⁴² Majta mue'tíj mu i maj Israel jitze ajtyáma'can tyá'antzaahuaj i Jesús jimi, séecan mu majta tyá'antzaahuaj i maj va'cán jin tyityatatyíj i tyeyúuj tzajta'. Ajta camu jaxajta'ca'aj hua' tzajta' i tyeítsee, ji'nye mahuá'tziinya'ca'aj i fariseos, mej mij quee a'íimaj hui'rá'ityeje u tyeyúuj tzajta'.

⁴³ Jéetze' pu hua'ránajchica'aj mej mij i tyeítsee tyámua' tyihuo'taxáj, quee ti i Dios huo'tyátzaahuatye'en.

I nyúucaria'ra' i Jesús pu huá'xijtye'en i tyeítsee

⁴⁴ Aj pu'íj Jesús ca'nyíin jin a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Típua'aj a'tíj nye jimi tyá'tzaahuatye'ej, capu nyéetzij na'aj jimi tyá'tzaahuatye', sulu a'íj pu ajta jimi tyá'tzaahuatye' i ti unyojo'ta'ítyaca'.

⁴⁵ Ajta i ti nyéetzij nyeséj, a'íj pu ajta arí huaséj i ti unyojo'ta'ítyaca'.

⁴⁶ Nyáaj nu a'íin pué'een i tatzárij i ti jin huányeeri'íj, nyajta a'íjna jin mujo'vé'mej íyan i cháanacaj japua, mata'aj mij a'íimaj i maj nye jimi tyá'antzaahuatye'en quee a'áa jo'tyá'itzeere'en jo'tíj jo'tíca'.

⁴⁷ Ajta a'íjna i ti janamuaj i nyenyúucaá ajta quee ná'astijre', canu nyáaj a'íin pué'een i nyaj ja'xijtye'en, ji'nye canu nyáaj a'íjna jin mujo'vé'mej nyej nyij huo'xijtye'en i maj a'yan huachátíimee i cháanacaj japua, sulu nyej nyij hua' japua huatányuunyij.

⁴⁸ A'íjna i ti ná'xaahuaj ajta quee ja'tzaahuatye' i nyenyúucaá, a'íi pu á'xijtyi'huan a'íjna jime' i nyúucarij i nyaj nyerij jaaxájtaca' a'ájna xicáara' tí'íj jitzán néijmi'i tye'entyipua'rij.

⁴⁹ Ji'nye canu nyasíj jáyto je'ej nyaj tyu'taxájtaca', sulu a'íjna i nyavástará' i ti unyojo'ta'ítyaca', a'íi pu a'yan tyinaata'íj je'ej nyaj ye'ej tyu'taxáj, ajta tyi'tíj nyaj huo'mua'tyej.

⁵⁰ Nyajta a'yan tyá'mua'reej ti a'yan tyinaata'íj i nyavástará' tí'íj jamuáaci'tyij siaj júurij huatyá'itzeere'en jusén jime'. A'íj nu jin a'íjna i nyaj já'mua'ixaatye', a'yaa nu tyá'xaj je'ej ti i nyavástará' tyinaata'íj.

13

Jesús pu hua'nájo'sixij i huá'íicaj jitze a'íimaj i maj jamuán huacíj

¹ Pu'ríj tímua' a'ájna atyojo're'nyesima'aj a'ájna xicáara' i maj jitzán jo'támua'reej a'náj ti i Dios tyihuo'tú'uunyi'ri', ajta i Jesús pu'ríj jamua'reeriica'aj ti arí a'ájna atyojo're'nyej i xicáara' tí' jitzán jo'mej íyan i cháanacaj japua, tí'íj jó'ra'nyij i juvástará' jamuán. A'íi pu a'náj tína'aj hua'xie'va'ca'aj a'íjma i maj jamuán huacíj i maj a'yan séjria'ca'aj i cháanacaj japua, ajta a'yan tyihua'xié've'ej ja'mej jusén jime'.

² Ajta mati'ij tyí'cua'caj i chúmua', a'íi pu ajta a'áa jo'tyávaaca'aj i Judas, ti yójr'a' pué'een i Simón ti a'yan tye'entyímu'tacaa tijin Iscariote, pu'ríj i tyiyáaru' tzajta' séjria'ca'aj ajta ca'nyíjra'aj jaatá' ti'ij tyu'tátuuiire'en a'íjci i Jesús,

³ ajta i Jesús pu jamua'reeriaca'aj ti i vástaria'ra' arí néijmi'i jin tyee'íjcaj, ti ajta juvástara' jimi jo've'mej, ajta a'íj jimi jo'ma'aj ja'mej,

⁴ aj pu'ij ájchej jo'maj tyajá'cua'ajcaa, ajta irióochuiri' i jutasíj ti ji'riá'huíjca'aj, a'íj pu'ij séej cíxurij jin ahuooj'i'quej i maj jin hua'cá'iimua.

⁵ Ti'quij cáasuj jitze atyéeeje, aj pu'ij huatyóochej ti hua'nájo'sixi'in i huá'íicaj jitze séej ajta séej i maj jamuán huacíj, ajta je'en hua'náhuatzi'raxij a'íjci jime' i cíxurij i ti jin ahuooj'i'ca'ca'aj.

⁶ Ajta ti'ij a'íj jimi aje're'nyej i Simón ti ajta Pedro ántyapuaaj, a'íi pu i Pedro a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', ¿nyi muáaj pana'nájo'sixi'ij i nya' íicaj jitze?

⁷ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Capáj muáaj ijíij yó'itej je'ej nyaj een jime' a'yan ricij, sulu maca'huáyee paj yo'itéej puá'mej.

⁸ Pedro pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Canu a'náj tyu'tá'sij paj na'nájo'sixi'in i nya' íicaj jitze.

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Típua'aj nyequee mua'nájo'sixi'in, capáj che' hua' jitze ajtjama'cáantaj puá'mej i maj nye jimi séejre'.

⁹ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', típua'aj a'yan tyuuxié've'ej, capáj a'yaa pana'aj tyina'nájo'sixi'in i nya' íicaj jitze, sulu ajta paj na'nájo'sixi'in i nyamuáca' jitze, pajta i nyamu'uj jitze.

¹⁰ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna i ti oochán átyi'huaxij, a'yaa pu tyúuxie've' ti a'yaa na'aj tyu'nájo'sixi'in i ju'íicaj jitze, ji'nye capu choomuara' i jutyévira' jitze, siajta mua'aj caxu che' choomua, tyij siajta quee néijmi'i tyámua' een.

¹¹ A'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin: “Caxu néijmi'i tyámua' een”, ji'nye pu'ríj jamua'reeriaca'aj a'tíj ti a'ín pué'een i ti tyu'tátuuiire'sij.

¹² Ti'ij hua'nájo'sixi'ij i hua' íicaj jitze, Jesús pu ajtáhua'aj iirióohuijri' i jutasíj, aj pu'ij ajtáhua'aj huatyéeyixij i méesaj jitze, ajta je'en a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi seyó'itej je'ej nyaj een jin a'yan jamuáaruuj?

¹³ Mua'aj xu a'yan nyatamuá'muaj tijin Maeestro, siajta a'yan tijin Tavástara', ajta a'yan tyí'ja'yájna, ji'nye nyáaj nu a'ín pué'een.

¹⁴ Ajta nyáaj i nyaj ja'muavástara' pué'een, nyajta ja'mua maeestro, a'yaa nu tyajamua'nájo'sixij i já'mua'íicaj jitze, a'yaa pu'ij ajta tyúuxie've' siaj a'yan tyitya'nójo'sixi'in i ju'íicaj jitze séej siajta séej.

¹⁵ A'yaa nu nyáaj nyeríj tyajamuáa'itíiri', siata'aj sij siajta mua'aj a'yan cha'taj siana'aj huárinyij je'ej nyaj nyeríj nyáaj jamuáaruuj.

¹⁶ A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tzáahuatyí'ra'aj jime' ti jéetze' juxie've' a'íjna i ti tyí'ijta quee a'íjna i ti jahuiire', a'yaa pu ajta jéetze' tyúuxie've' a'íjna i ti unyojo'ta'ítyaca' quee i nyaj ujo'ta'ítyi'huaca'.

¹⁷ Típua'aj tyámua' setyiyó'iteej a'íjna siajta je'en a'yan huárinyij, jéehua xu a'íjna jin huatóotyamua've'sij.

18 'Canu néijmi'caa mua'ajmaj jamuatyáxajta, nyáaj nu jamua'reej a'tyán nyaj antyíhuo. Ajta a'yaa pu tyúuxie've' ti a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti a'yan tijin: "A'íjna i ti nyaj jamuán tyí'cua', a'íi pu arí nyéjcha'iire'."

19 A'yaa nu nyeríj anaquéej tyajá'mua'ixaatye' ti'ij quee xu a'yan tyí'rijcaj, ajta ti'ij a'yan tyí'rijcaj aj xu sij jamua'reeren nyej nyáaj a'íin pué'een je'ej nyaj nyeríj tyajamuaaté'exaa.

20 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime' tijin a'íjna i ti tyámua' tyeetyéjeevej i nyaj jaata'ityaca', a'íi pu ajta nyéetzij tyámua' tyinaatyéjeevij, ajta a'íjna i ti tyámua' tyinaatyéjeevej nyéetzij, a'yaa pu cha'tána'aj tyámua' tyeetyéjeevij a'íjci i ti unyojo'ta'ityaca'.

Jesús pu jaataxájtaca' ti i Judas a'íin pué'een i ti avlítzij jin tyu'tátuiire'sij

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

21 Ti'ij a'yan tyihuo'te'exaatye'ej, jéehua pu je'ej pua'aj jaata'aj i Jesús, aj pu'ij ja'huoo'itéericán jin a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye', síij ti ja'mua jitze ajtyáma'can pu nyéetzij tyu'tátuiire'sij.

22 Majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, mua'róosejraxi séej jamuán majta séej, ajta camu jamua'reerica'aj a'tíj ti tyáxajtasime'ej

23 Ajta síij ti hua' jitze ajtyáma'can, a'íi pu a'íin pué'een i ti Jesús jéehua jaxie'va'ca'aj, a'íi pu véjri' jimi ajtyácatyíij mati'ij tyí'cua'ajcaa,

24 ajta a'íjna i Simón ti ajta Pedro pué'een, a'íi pu jumuáca' jin jaatajé a'íjci i Jesús ti jaxie'va'ca'aj ti'ij jaata'íhuo' a'tíj ti pué'een i ti jatyáxajtasima'aj.

25 A'íi pu'ij jéetze' ajtyáxiirica' i Jesús jimi, ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Nyavástara', ¿a'tanyíj a'íin pué'een?

26 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Típua'aj nyeríj ja'ajru'nyaxi'ín i túxa'aj jitze i páan, aj nu nyij jaata'ítye'sij a'íjci i a'tíj ti a'íin pué'een.

Aj pu'ij ja'ajru'nyaxij i páan i túxa'aj jitze, ti'quij a'íj huati'ij i Judas, ti yójra' pué'een i Simón ti a'yan tye'entyímu'tacaa tijin Iscariote.

27 Ajta ti'ij i Judas ja'ancurá'ij i páan, a'íi pu tyiyáaru' tzajta' huataséjre. Jesús pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj jiye'tzin a'yan huárinyij je'ej paj períj tyu'muá'aj.

28 Ajta capu síij yo'itéej ja'raa i maj tyí'cua'ajcaa i méesaj jitze je'ej ti een jin a'yan tyaaté'exaa.

29 Ajta a'íjna i Judas a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i ti jacha'íica'aj i túmii, séecan mu mij a'yan tyi'riá'mua'aj ti Jesús a'yan tyaaté'exaa ti'ij tyi'tíj huánanan i maj jin tyu'yé'estej, nusu ti tyi'tíj huo'tapuéjve'en i maj quee je'ej tyéejviicue'.

30 Ti'ij i Judas ja'ancurá'ij i páan, aj pu'ij iirájraa. Ajta arí huatíca'ca'aj.

I nyúucarij ti jájcuaj ti ajta jéetze' juxie've'

31 Ti'ij iirájraa a'íjna i Judas, Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Ijíj pu'ríj séejre' i ti jin huápui'ij naa huasé'rin i yójra' i Dios, ajta i ti jin i Dios naa huasé'rin a'íj pu jimi séejre' i yójra'.

³² Ajta tǐpua'aj i yójra' i Dios jimi séjre'ej i ti naa huasé'rin, Dios pu ajta jaataséjrataj i ti jin naa huasé'rin i yójra', ajta jiye'tzín pu a'yan rinyij.

³³ Nyiyóojmua', canu che' á'tyeeren ja'mua jimi. Mua'aj xu nyahuooniyij, ajta a'yájna nyati'ij tyihuo'té'exaa' a'ímaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa nu cha'taj nyana'aj mua'ajmaj tyajamuaaté'exaatye'sij a'yan tijin: Capu i'rjij siaj mua'aj a'áa jo'ré'nyej jó'nyej nyáaj jooma'aj na'mej.

³⁴ A'ij nu nyúucarij ti jájcuaj jin a'yan tyajá'mua'ijcatye'en siaj huóoxie've'en séej jamuán siajta séej. A'yájna nyati'ij nyáaj tyaja'muaxie've' mua'ajmaj, a'yaa xu sij siajta mua'aj tyityahuóoxie've'en.

³⁵ Tǐpua'aj a'yan setyityahuóoxie've'en séej jamuán siajta séej, néijmi'i mu i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua jamua'reeren siaj mua'aj nye jimi tyá'tzaahuatye'.

*Jesús pu huá'ixaatye' ti i Pedro jaatyáhue'taj
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)*

³⁶ Aj pu'ij a'ájna i Simón ti ajta Pedro pué'een a'yan tyaata'íhuo'ri' i Jesús tijin:

—Tavástara', ¿jo'nyij po'ma'aj puá'mej?

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Jó'nyaj jooma'aj na'mej, capu i'rjij paj ijij naataváj, sulu majca'huáyeec paj nyacújta' huama'aj puá'mej.

³⁷ Ajta i Pedro a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástara', ¿ji'nye een jin quee i'rjij nyaj ijij ajamuán jó'me'en? Nyáaj nu á'nyaca'nyej nyaj a jitze ma'can huámu'i'nyij.

³⁸ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Nyi a'yan petya'ca'anyej paj nye jitze ma'can huámu'i'nyij? A'yaa nu tzaahuatyí'ra'aj jin tyí'mua'ixaatye' tijin ti'ij quee xu jíihuacaj i tyacuáarie', huéecaj paj naatyáhue'taj a'yan tijin capáj nyamua'tyej.

14

Jesús pu tyámua' naa tyihuo'tyéje a'íjma i maj jamuán huacj

¹ 'Caxu je'ej tyityóomua'ajcáj. Sióoche' xu tyá'tzaahuatye'ej i Dios jimi, siajta nyéetzij jimi tyá'tzaahuatye'ej.

² A'ájna jo'tij i nyavástara' ja'chej jéehua pu chi'ij a'áa tyejé'sejre', tǐpua'aj quee a'yan tyi'ja'yánatan, canu a'yan tyajamuaaté'exaatye'nyijche' nyaj a'áa jo'ma'aj na'mej nyej nyij tyámua' tyojó'uurej jo'siaj jo'tya'aj xá'ju'un.

³ Ajta tǐpua'aj nyerij jó'ra'nyij nyej nyij tyámua' tyojó'uurej jo'siaj jo'tya'aj xá'ju'un, aj nu nyij nyajtáhua'aj yava'cányesij, nyej nyij jamuá'anvi'tin siaj sij siajta mua'aj a'áa jo'tya'aj xá'ra'nyij jó'nyaj jo'quéej na'mej.

⁴ Mua'aj xu serij huamuájtye i juyéj jitze ti a'áa jo'ré'nyee jó'nyaj jooma'aj na'mej.

⁵ Aj pu'ij i Tomás a'yan tyaaté'exaa i Jesús tijin:

—Tavástara', catu jamua'reej jo'paj jooma'aj puá'mej, ¿ji'nye tyí'rij tyej tyij huamuájtye i juyéj jitze?

⁶ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu a'ñn pué'een i juyéj, nyahta i ti tzáahuatyí'ra'aj jin tyí'xaj, nyahta nu a'ñn pué'een i júuricamej. Nyéetzij pu'uj jimi je'ej tyí'rij tí'ij a'tíj a'áa ja'rá'astij i nyavástara' jimi.

⁷ Tipua'aj tyámua' setyinámua'tyij, a'yaa xu siahta tyá'mua'tyij a'íjci i nyavástara', siahta seríj íjij jamua'tyej, jí'nye xu'ríj jaaséj.

⁸ Aj pu'ij i Felipe a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Tavástara', taataséjratye' a'íjci i a' vástara', a'íi pu tajitzé juxie've'.

⁹ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Felipe, nu'ríj á'tyej nyaj ja'mua jamuán yahuácaj, ¿nyí pequee xu nyamua'tyej? A'íjna i ti nyéetzij arí naaséj, a'íj pu ajta arí huaséj i nyavástara', ¿jí'nye a'yan petyí'nyahuavíj nyej nyij jamuaataséjratye'en i nyavástara'?

¹⁰ ¿Nyí pequee tyá'tzaahuatyé' ti i nyavástara' nye jimi séejre', nyahta nyáaj a'íj jimi nyahta séejre'? Tyí'tíj nyaj ja'mua'ixaatye', canu nyasíj nyana'aj jájtyo. A'íjna i nyavástara' i ti nye jimi séejre', a'íj pu muárie'ria'ra' pué'een i nyaj jin a'yan ricij.

¹¹ Siana'antzaahuatyé' nyej nyáaj a'íj jimi séejre' i nyavástara', ajta i nyavástara' a'íi pu ajta nye jimi séejre', na'ríj quee, siata'aj a'íj jin tyá'antzaahuatyé'en je'ej nyaj tyí'tíj jin tyí'muarie'.

¹² A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime' tíjin a'íjna i ti nye jimi tyá'tzaahuatyé', a'yaa pu cha'tána'aj tyí'muarie'en nyati'ij nyáaj, ajta jéetze' va'cán jin tyí'muarie'en, jí'nye nyáaj nu a'áa jooma'aj na'mej i nyavástara' jimi.

¹³ Ajta tyí'tíj siaj mua'aj huatáhuosij nyéetzij jitze ma'can, a'yaa nu rinyij, ta'aj nye jitze huataséjre'en i ti jin naa huasé'rin i nyavástara'.

¹⁴ Nyáaj nu néijmi'i jin a'yan rinyij je'ej siaj tyí'tíj tyaatáhuaviiraj nyéetzij jitze ma'can.

Jesús pu a'yan tya'tóoraj ti uyo'ta'ityij i júuricama'ra' i Dios

¹⁵ 'Tipua'aj sényaxie've'ej, a'yaa xu tya'rá'astijre'ej je'ej nyaj tyajá'mua'ixaatye'.

¹⁶ Nyajta nyáaj a'yaa nu tyaatáhuaviiraj i nyavástara' tí'ij a'ñn uyo'ta'ityej i ti ja'mua japua huatányuusij, ajta je'en jusén jime' ja'mua jimi huatyá'itzeere'en.

¹⁷ A'íi pu a'ñn pué'een i júuricama'ra' i Dios, i tiquee i'ríj maj ja'ancuriá'an a'íimaj i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, jí'nye camu jaséj, camu majta jamua'tyej, siahta mua'aj xu jamua'tyej, jí'nye a'íi pu ja'mua jimi séejre', ajta ja'mua jimi huatyá'itzeere'ej.

¹⁸ Canu a'yan ja'mua'uurej mati'ij i maj quee tyitáataj, sulu nyajtáhua'aj nu uvé'nyesij nyej nyij ja'mua jamuán séeria'aj ná'ra nyij.

¹⁹ Capu che' á'tyeeren mati'ij quee che' nyeséejran i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, siahta mua'aj xu xaa nyeséejran, siahta júurij séeria'aj xá'ju'un, jí'nye nyáaj nu júurij.

²⁰ A'ájna xicáara' jitze, mua'aj xu jamua'reeren nyej nyáaj jimi séejre' i nyavástara', siahta mua'aj nye jimi séejre', nyahta nyáaj ja'mua jimi séejre'.

²¹ A'íjna i ti ja'ancuriáa'sij i nyenyúuca ajta a'yan ricij, a'íj pu jin séejre' ti jí'récán jime' nyaxie've'. A'íi pu'ij ajta i nyavástara' jaxie'va'aj ja'mej a'íjci i ti nyaxie've', nyáaj nu nyahta jaxie'va'aj na'mej, nyahta jimi huataséjre'sij.

²² Aj pu'ij i Judas (capu a'íjna i ti a'yan tye'entyímu'tacaa yee Iscariote sulu síij) a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—Tavástará', ¿ji'nye pej pij ityájma jimi huataséjre'sij pajta quee a'íimaj jimi i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua?

²³ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—A'íjna i ti nyaxie've', a'íi pu já'astijre' i nyenyúcaaa, ajta i nyavástará' pu jaxie'va'aj ja'mej, néijmi'i tu tyij jimi huatyá'itzeere'ej.

²⁴ A'íjna i tiquee nyaxie've', capu já'astijre' i nyenyúcaaa. A'íjna i nyúucarij i siaj mua'aj janamuaj capu nye jitze ma'can, sulu a'íj pu jimi je'rámá'can i nyavástará' i ti unyojo'ta'ityaca'.

²⁵ 'A'yaa nu néijmi'i a'íjna tyajá'mua'ixaatye' iíij nyej nyooj ja'mua jimi ya huatyéjve,

²⁶ ajta i ti ja'mua japua huatányuusij, a'íjna i júuricama'ra' i Dios, i ti i nyavástará' uyo'ta'ityij nyéetzij jitze ma'can, a'íi pu néijmi'i tyaja'muamua'tyen, ajta jamuaatá'sij siaj néijmi'i jo'itéej xá'ra'nyij i nyaj nyeríj jamuáa'ixaa.

²⁷ 'A'yaa nu ja'mua jimi jaatyátoosij i ti jamuaatyápua'ritye'sij. Nyáaj nu jamuaatyápua'ritye'sij, ajta canu a'yan rinyij matí'ij a'íimaj i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua mej mij huo'tyápua'ritye'en i juxa'aj tyeítýee. Caxu je'ej tyityóomua'ajcaj, caxu siajta tyí'tziinye'ej.

²⁸ Xu'ríj náanamua'jri' nyaj a'yan tyajamuaaté'exaa nyaj jó'raa, nya-jtáhua'aj nu nyij uvé'nyesij nyej nyij ja'mua jamuán huatyá'itzeere'en. Típua'aj ji'ré'can jime' sényaxie've'ej, mua'aj xu huatootyámua've'nyijche' a'íjci jime' nyaj i nyavástará' jimi jo'mej, ji'nye a'íi pu jéetze' juxie've' nyequee nyáaj.

²⁹ 'A'yaa nu anaquéej tyajá'mua'ixaatye', ta'aj ij tí'ij a'yan tyí'riijcaaa, aj xu sij tyá'antzaahuatye'en.

³⁰ 'Canu che' jéehua tyajá'mua'ixaatye'en, ji'nye pu'ríj uvé'nyesij a'íjna i ti íijan tyí'íjta i cháanacaj japua. Tyij ajta quee tyí'tíj jin pújoorej tí'ij na'antýimué'tin,

³¹ a'yaa pu tyúuxie've' ti a'yan tyá'ra'nyij, mata'aj mij a'íimaj i maj yan séejre' i cháanacaj japua jáamua'reej nyej nyáaj jaxie've' i nyavástará', nyaajta a'yan ricij tyí'tíj tí jin unyojo'ta'ityaca'.

Xá'ajhuiixi'. Tyiche' tyíhuiinyij a'yájna.

15

I ti ji'ré'can jime' ciyéj pué'een ti huasti'

¹ 'Nyáaj nu ji'ré'can jime' a'íin pué'een i ciyéj ti tyáxamue', ajta i nyavástará' pu a'íin pué'een i ti ja'tyáahuastej ajta tyámua' joorej a'íjci i ciyéj.

² Típua'aj síij i ciyáara' ti jitzán ajtanyéj quee taca'aj, a'íi pu ja'ajtavéjchij, ajta típua'aj tyámua' naa tyí'taca'aj, tyámua' pújoorej tí'ij jéetze' huatatáca'an.

³ Xu'ríj tyámua' een a'íjci jime' i nyúucarij i nyaj nyeríj jamuáa'ixaj.

⁴ Siata'aj siooj nye jimi séjre'ej, a'yájna nyati'ij nyáaj ja'mua jimi tyí'sejre'. Síij i ciyáara' capu i'ríj tí jusíij huatatáca'an típua'aj quee aróovi'raj i ciyéj jitze, a'yaa pu cha'tána'aj tyí'een ja'mua jimi, capu je'ej tyí'riij siaj tyí'tíj jin tyu'tyáhuúire'en, típua'aj sequée nye jimi séjre'ej.

⁵ 'Nyáaj nu a'íin pué'een i ciyéj, siajta mua'aj i ciyáara' xu pué'een. A'íjna i ti nye jitze ajtá'uj nyajta nyáaj jimi séejre' jéehua pu huatatáque'sij, ji'nye tipua'aj sequée nye jimi séjre'ej, caxu tyi'tíj jin je'ej rinyij.

⁶ A'íjna i tiqee nye jimi séejre', a'í pu nye jitze ajtáveechi'huaaj aj pu'ij huatáhuasij ti'ij xamuáj aj mu mij jaatyáteeraj.

⁷ 'Tipua'aj mua'aj nye jimi tyámua' naa setyí'tyesejria'aj, siajta néijmi'i já'astijria'aj i nyúucarij i nyaj já'muamua'tyej, Dios pu néijmi'i tyajamuaatá'sij tyi'tíj siaj je'ej tyaatáhuaviiraj.

⁸ A'íj pu jitze ámiteere' i ti jin naa huasé'rin i nyavástara', siaj mua'aj jéehua tyámua' naa tyu'muárie'en siajta a'íjna jin ji'réc'an jime' nye jitze ajtyama'cáantaj xá'ra'nyij.

⁹ Nyáaj nu mua'ajmaj já'muaxie've' a'yájna ti'ij ajta nyéetzij tyi'nyaxie've' i nyavástara', siata'aj a'íjna jitze séjre'ej i nyaj jin já'muaxie've'.

¹⁰ Tipua'aj sia'rá'astej i nyúucarij i nyaj nyeríj jamuáa'ixaj, a'íj xu jitze séeria'aj xá'ju'un i nyaj jin já'muaxie've', a'yájna nyati'ij nyáaj tyá'astej i nyúucaria'ra' i nyavástara' nyajta a'íj jimi séejre' i ti jin nyaxie've'.

¹¹ 'A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' siaj sij nyaj jamuán huatóotyamua've'en, ajta siaj sij a'náj tina'aj jutyamua've'ej.

¹² A'í pu'ij a'íin pué'een i nyúucarij i nyaj jin tyajá'mua'ijcatye'en ti a'yan tijin: Siata'aj huóoxie've'en séej jamuán siajta séej, a'yájna nyati'ij nyáaj nyeríj tyajamua'ij xamuáj.

¹³ A'í pu a'íin pué'een i ti jin jéetze' ámiteere' ti a'tíj jaxie've' i juxa'aj tyévíj a'íjna i ti jitzán ma'can huámui'nyij.

¹⁴ Mua'aj xu nyetye'ityeristiyamua' pué'een, tipua'aj a'yan xáarinyij je'ej nyej nyáaj tyajá'mua'ijtye'.

¹⁵ Canu che' a'yan jamuaatámua'sij yee mu siaj tyí'huüre' nye jimi, ji'nye síj ti tyí'huüre' capu jamua'reej je'ej ti ricij i ti tyé'ijtye'. A'yaa nu jamuatamua'muaj tijin nya' amíncustiyamua', ji'nye nu'ríj néijmi'i tyajamuaaté'exaa i ti nyavástara' nyéetzij tyinaaté'exaa.

¹⁶ Caxu mua'aj nyéetzij na'antyi'huoj, sulu nyáaj nu mua'ajmaj jamua'antyi'huo, nyajta a'íjna jin tyajamuaata'íj siaj sij huáciinyej siajta tyámua' naa tyu'muárie'en i Dios jimi, ajta jusén jin huatya'itzeere'en i siaj jin tyu'muáriej. A'yaa pu'ij i nyavástara' néijmi'i tyajamuaatá'sij i siaj jaatáhuaviiraj nye jitze ma'can.

¹⁷ A'í pu a'íin pué'een i nyaj já'mua'ijtye': Siaj huóoxie've'en séej jamuán siajta séej.

I maj yan huacháatimee i cháanacaj japua mu jájcha'üre' i Jesús majta a'íjma i maj jitzán ajtyáma'can

¹⁸ 'Tipua'aj majá'muaxana've'ej i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'yaa xu tyá'mua'reeraj maj nyéetzij anaquéej naataxána'vej.

¹⁹ Tipua'aj mua'aj yan siama'caantaj i cháanacaj japua, a'ímaj mu já'muaxie'va'cajche' i maj yan huacháatimee, a'yájna mati'ij tyihuá'xie've' i jutyé'ityeristiyamua'. Ajta nyáaj nu jamua'va'jajpua hua' tzejta' i maj yan séejre' i cháanacaj japua, a'íj mu jin já'muaxana've' i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua, ji'nye caxu che' hua' jitze ajtyáma'can.

20 Xo'támua'reej i nyaj a'yan tyajamuaaté'exaa tijin: "Capu a'tíj jéetze' juxie've' quee a'íjna i ti tyé'íjtye'." Tipua'aj meríj nyéetzij je'ej pua'aj náaruj, a'yaa mu majta mua'ajmaj je'ej pua'aj já'mua'uuren, ajta tipua'aj meríj ja'antzaahuaj i nyenyúcaaa, a'yaa mu majta tyá'antzaahuaty'e'sij je'ej siaj mua'aj tyihuá'mua'tyen.

21 Néijmi'i mu jin a'yan já'mua'uuren a'íjci jime' siaj nyéetzij ná'tzaahuaty'e', ji'nye camu jamua'tyej a'íjci i ti unyojo'ta'ít'yaca'.

22 'Camu a'íimaj tyi'tíj jin a'ítzéeria'caj, tipua'aj nyequee yava'cányeynyiiiche' nyej nyij tyihuó'ixaaty'e'en. Ajta ijíj capu che' tyi'tíj hua' japua huatányuusij a'íjci jime' i maj ootyá'ítzee i Dios jimi,

23 ji'nye a'íimaj i maj nyaxana've', a'íi mu majta jaxana've' i nyavástara'.

24 Camu tyi'tíj jin a'ítzéeria'caj, tipua'aj nyequee a'yan huárinyiiche' tyi'tíj jime' ti'ij quee a'náj a'tíj huaríj, ajta a'íimaj mu meríj naaséj, majta móoj nyaxana've', majta a'yan cha'taj mana'aj tyá'xana've' i nyavástara'.

25 Ajta a'yaa pu tyi'ricij, ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' ti aróo'astej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze i maj jin tyi'ijta ti a'yan tijin: "A'íimaj mu naataxána'vej ajta canu tyi'tíj jin ootyá'ítzee."

26 'Ajta ti'ij uvé'nyej i ti ja'mua japua huatányuusij, i nyaj uyo'ta'ít'yij a'íjna jitze ma'can i nyavástara', a'íjna i júuricamej ti Dios jimi já'ma'can, a'íi pu nye jitze ma'can tyu'taxájtaj.

27 Mua'aj xu siajta nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'ej, ji'nye mua'aj xu nyaj jamuán huacíj nyati'ij nyana'aj a'yan tyu'taséjre.

16

1 'A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' siaj sij quee jaatapuá'citaj siaj nye jimi tyá'tzaahuaty'e'.

2 A'íimaj mu jamui'rá'ityij i tyeyúuj tzajta', ajta a'yan tye'mej maj séecan já'muacuí'nyij a'yan metyi'mua'astíj maj i Dios jimi tyi'huüre'.

3 A'yaa mu rinyij, ji'nye camu nyamua'tyej, camu majta jamua'tyej i nyavástara'.

4 'A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' siata'aj sij jo'támua'reej tipua'aj arí a'yan atyojo're'nyej, je'ej nyej nyáaj nyeríj tyajamuáa'ixaa.

Je'ej ti tyi'muarie' i júuricama'ra' i Dios

'Canu a'yan tyajamuaaté'exaa jájcuaj imuáj, ji'nye nyáaj nu ja'mua jamuán yésejria'ca'aj.

5 Ajta ijíj nu jo'mej a'íjci jimi i ti unyojo'ta'ít'yaca', ajta capu síj ti ja'mua jitze ajtyáma'can nye'ihuo' jó'nyaj jó'yi'ij,

6 sulu a'yaa xu seríj tyityatóoxamuijritej, a'íjci jime' je'ej nyaj nyeríj tyajamuaaté'exaa.

7 Ajta a'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tzáahuaty'i'ra'aj jime' tijin: Jéetze' pu jamuatyáhu'i'rii nyaj jó'ra'nyij. Ji'nye tipua'aj nyequee jó'ra'nyij, capu yava'cányesij ja'mua jimi i ti ja'mua japua huatányuusij, ajta tipua'aj nyo'ra'nyij, nyáaj nu ujamojo'ta'ít'yi'raj.

8 Ti'ij a'íin yava'cáanyej, a'íi pu tyámua' naa tyihuo'taséjrataj i maj yan séejre' i cháanacaj japua i maj á'itzeere', majta i maj quee ji're'nye'ej séejre', ajta a'tyán ti i Dios ja'xijtye'en.

9 A'tíj ti á'itzeere' a'íi pu a'íin pué'een i tiquee nye jimi tyá'tzaahuaty'e',

10 ajta i tiqúee tyi'táj jin á'itzeere', nyáaj nu a'ín pué'een, i nyaj jo'méj i nyavástara' jimi, siajta mua'aj caxu che' nyeséejran,

11 ajta i Dios ti puéjtzij jaatá'sij, a'í pu a'ín pué'een i ti íyan tyí'ijta i cháanacaj japua, ti ajta arí jimi a'yan tyo'xá'puí'intari'huaca' ti'ij puéjtzij jáaci'tyij.

12 'Jéehua pu óoche' i nyaj tyajá'mua'ixaaty'e'en, ajta capu eexúj ijíj já'muai'riitye' siaj sij mua'aj néijmi'i jo'itéej xá'ra'nyij.

13 Ti'ij uvé'neye i ti ji'récán jime' júuricama'ra' pué'een i Dios, a'í pu néijmi'i tyaja'muamua'tyen i ti a'yan tyi'ja'yájna, ji'nye capu jusíj jájtyoosij i ti jin tyajá'mua'ixaaty'e'en, sulu a'yaa pu tyajá'mua'ixaaty'e'en je'ej ti tyí'namuaj, ajta jamuaaté'exaaty'e'sij je'ej ti tye'mej.

14 A'í pu jaataséjratáj i nyaj jin naa huasé'rin, ji'nye a'íj pu ancuriáa'sij i ti nyéetzij nya'a'rij, ajta je'en ja'mua jimi jaatyátoosij.

15 Néijmi'i i ti nyavástara' tyi'ijcha'ij, a'í pu ajta nyéetzij tyí'nya'a'rij, a'íj nu jin a'yan tyu'taxájtaca' ti i júuricama'ra' i Dios a'íjna ancuriáa'sij i ti nyéetzij nya'a'rij ajta je'en mua'ajmaj jamuaatá'sij.

16 'Capu che' a'chu á'tyeeren, siati'ij mua'aj quee che' nyeséejran, ajta a'tzúj jéetze' majca'huáyeexu sija nyeséejran.

I siaj jin juxaamuijritye' a'í pu jamuaatatyámua'viste'sij

17 Aj mu mij séecan i maj jamuán huacíj a'yan tyúu'ihuo'raca'aj séej já'mua majta séej tijin:

—¿Ji'nye huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij? A'yaa pu tyí'ta'ixaaty'e' tiqúee che' á'tyeeren tyati'ij quee che' jaséjran, tyajta je'en majca'huáyeexu tyijtá jaséjran, ajta a'yan tyi'xaj ti a'áa jooma'aj ja'mej i juvástara' jimi.

18 ¿Ji'nye huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij ti jime' yee tiqúee che' a'chu á'tyeeren? Catu yó'itej tyi'táj ti tyáxajta.

19 Jesús pu jáamua'reeri' maj jaxie'va'ca'aj maj tyee'ihuo', a'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaj tijin:

—Nyáaj nu nyeríj a'yan tyajamuaaté'exaa tiqúee che' a'chu á'tyeeren siati'ij quee che' nyeséejran, siajta majca'huáyeexu sija nyeséejran. ¿Nyi a'íjna jin mua'aj setyúu'ihuo'?

20 A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tzáahuatyí'ra'aj jime', siaj mua'aj juyiinyixi'in, siajta huatóoxaamuijritye'sij, majta a'íimaj mu huatóotyamua've'sij i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua. Tyij siajta mua'aj juxaamuijritye', a'íj xu jin huatóotyamua've'sij i siaj jin juxaamuijritye'.

21 Ti'ij i íitaj ootacuí'neye a'íjci jime' ti tyiyóoj ja'mej, jéehua pu jajpuéetzij ja'mej ti'ij atyojo're'neye a'tzáaj ti tyiyóoj ja'mej, ajta ti'ij huanie'huaj i pá'ri'ij, aj pu'ij yo'huá'xij i ti jin jajpuéjtzica'aj, a'íjna jime' ti jéehua huatóotyamua've'sij a'íjci jime' i pá'ri'ij ti huanie'huaca' íyan i cháanacaj japua.

22 A'yaa xu sij siajta mua'aj ijíj tyajpuéjtzij, nyajta nyáaj, nyajtáhua'aj nu já'muasejran, aj xu sij jéehua huatóotyamua've'sij, ajta capu i'riitaj ja'mej ti a'táj jamuáa'ri'raj i siaj jin jutyamua've'.

23 'A'ájna xicáara' jitze caxu che' tyi'táj naata'ihuo'raj. A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tzáahuatyí'ra'aj jime' ti i nyavástara' néijmi'i tyajamuaatá'sij tyi'táj siaj jaatáhuaviiraj nye jitze ma'can.

²⁴ Ti'ij na'aj ya ti je're'nyej caxu seexúj mua'aj tyi'tj jaatáhuaviiri' nye jitze huatama'can, siata'aj jaatáhuavii, aj xu sij ja'ancuriáa'sij, siajta je'en néijmi'i jin huatóotyamua've'sij.

Jesús pu a'ín pu'éen i ti néijmi'i jin tyu'tyáamue'tij úyan i cháanacaj japua

²⁵ 'A'yaa nu nyerij tyajamuáa'ixaa séej nyúucarij jime', ajta aty-
ojo're'nyesij i xicáara' nyej quee che' seequéj tyaja'mua'ixaatye'e
na'mej, sulu huatoojé'yacan nu jin tyajá'mua'ixaaty'e'en je'ej ti tyí'een i
nyavástara' jimi.

²⁶ A'ájna xicáara' jitze, mua'aj xu huatyényuusij nye jitze ma'can, ajta
canu a'yan tyajá'mua'ixaaty'e' nyej nyáaj jaatáhuaviiraj i nyavástara' nyej
nyij ja'mua' jime' huatyényuunij.

²⁷ Ji'nye a'í pu i nyavástara' já'muaxie've'. A'yaa pu tyaja'muaxie've'
a'íjci jime' siaj mua'aj nyéetzij nyaxie've', siajta tyá'tzaahuaty'e' nyaj i Dios
jimi jo've'mej.

²⁸ A'áa nu i nyavástara' jimi ja'rájraa nyej nyij a'yan va'cáanyej i
cháanacaj japua, ajta ijíj a'yaa nu tyíchesij i cháanacaj japua, nyej nyij
jó'ra'nyij i nyavástara' jimi.

²⁹ Aj mu mij i maj jamuán huacij a'yan tyaaté'exaa tjin:

—Ijij paj perij ja'huoo'itéeric'i'can jin tyí'xaj, capáj che' séej nyúucarij
jin tyí'xaj.

³⁰ Tu'ríj jamua'reej paj néijmi'i tyí'mua'reej, ajta quee juxie've' ti a'tj
tyi'tj mua'ihuo'raj. A'íj tu jin tyá'tzaahuaty'e' paj i Dios jimi jo've'mej.

³¹ Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tjin:

—¿Nyij xaa serij ijij tyá'tzaahuaty'e'?

³² Pu'ríj ijij tya'rá'aj, ijij pu'ríj a'áan putyajá'ricij siati'ij mua'aj
jo'cixi'ij síj ajta síj, jusén tacan xúsij yanuuriésij. Ajta canu nyasíj
huatyá'itzeere'ej, ji'nye i nyavástara' pu nyaj jamuán'éesejre'.

³³ A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' siaj sij tyámua' huárinij i jutzájta'
a'íjci jime' siaj nye jitze ajtyáma'can. Jéehua xu jajpuéetzij xá'ju'un
úyan cháanacaj japua, ajta siata'aj huatyóoca'nyej, ji'nye nyáaj nu'ríj
ja'antymué'tij i cháanacaj.

17

Jesús pu hua' jime' jahuoo i maj jamuán huacij

¹ Ti'ij i Jesús a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij jútye' jó'nyeeriaca' ajta a'yan
tyu'taxájtaca' tjin:

—Nyavástara', pu'ríj a'ájna atyoyo're'nyej a'tzáaj paj jaaxá'pui'intarej,
pata'aj tyámua' tyeetyátoonyij a'yóoj, ta'aj ij ajta a'ín tyámua' ty-
imuaatyátoonyij muéetzij.

² Ji'nye muáaj paj perij néijmi'i jin tye'entyáaruptyej a'íjci a'yóoj, mata'aj
mij néijmi'i jusén jin júurij muá'ra'nyij i paj jaatávi'tistej.

³ Ajta a'ájna i maj júurij muá'ju'un jusén jime', a'í pu a'ín pu'éen
i maj muéetzij muáamua'tyij, paj muáaj pana'aj a'ín pu'éen i Dios ti
tzáahuaty'i'ra'aj jin séejre', ajta a'ájna i Ciriistu' i paj muáaj uyo'ta'ít'yaca'.

⁴ 'Nyáaj nu nyerij tyámua' tyimuaatá' hua' jimi i maj a'yan
huacháatimee i cháanacaj japua, ji'nye nu'ríj ja'antyci'ij i paj jin
tyinaata'íj.

⁵ Ajta ijíj nyavástará', pata'aj tyámua' tyinaatyátoonyij ajimi, a'yájna patí'ij tyámua' tyinyatá'care'ej nyati'ij ajamuán ajo'catyii tí'ij quee xu séeria'caj i cháanacaj.

⁶ 'A'íimaj i paj hua'antyíhuoj íiyan i cháanacaj japua pej pij naatávi'tistej, nu'rj huo'té'exaa a'tj paj pué'een. A'íi mu a'tyéityeristyamua' pué'eeny'e'ej, ajta muáaj paj naatávi'tistej, majta merj ja'antzaahuaj a'nyúcaá.

⁷ A'íimaj mu merj jamua'reej tí néijmi'i muéetzij jimi tyeje'ráma'can,

⁸ jí'nye a'íj nu huo'té'exaa i nyúucarij i paj muáaj naaté'exaa, a'íi mu mij merj ja'antzaahuaj. Majta jáamua'reeri' nyaj jí'r'é'can jime' muéetzij jimi jo've'mej, majta tyá'antzaahuaj paj muáaj unyojo'ta'ityaca'.

⁹ 'A'yaa nu hua' jime' tyí'muahuavii, canu a'yan tyí'muahuavii a'íjma jime' i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, sulu hua' jime' i paj naatávi'tistej, jí'nye a'íi mu a'tyéityeristyamua' pué'een.

¹⁰ Néijmi'i i maj nyetyeítyeristyamua' pué'een, a'íi mu majta a'tyéityeristyamua' pué'een, majta i maj a'tyéityeristyamua' pué'een, a'íi mu majta nyetyeítyeristyamua' pué'een, a'íjma pu'ij jitze séejre' i nyaj jin naa huasé'rin.

¹¹ 'Canu che' nyáaj yan huatyá'itzeere'ej i cháanacaj japua, majta a'íimaj mu a'yan huatyá'itzeere'ej, nyajta nyáaj nu jo'méj muéetzij jimi. Nyavástará' mu paj tyámua' een, huó'cha'ij a'íjna jitze ma'can i paj jin ántapuj, a'íjna i paj jin a'yan naatamua'aj, mej mij tyámua' eenye', a'yájna tyati'ij ityáj.

¹² Nyati'ij nyáaj hua' jamuán a'yan séjria'ca'aj i cháanacaj japua, nyáaj nu tyámua' tyihua'cha'íica'aj ajitze ma'can. Capu síj tí hua' jitze ajtyáma'can jo'vej, sulu a'íi pu'uj i tí a'ri jimi a'yan tya'tácatyii tí'ij puéjtzij jáaci'tyij, ta'aj ij a'yan tya'róo'astej je'e'ej tí tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

¹³ 'Nyajta ijíj a'áa nu jo'mej muéetzij jimi, ajta a'yaa nu tyí'xaj nyati'ij nyooj yahuatyéjvee i cháanacaj japua, mata'aj mij néijmi'i a'yan cha'taj mana'aj tyityatóotyamua've'en nyati'ij nyáaj tyí'nyetyamua've'.

¹⁴ Nyáaj nu nyerj huó'ixaa a'nyúcaá, majta a'íimaj mu hua'ajcha'íire' i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, jí'nye camu hua' jitze ajtyáma'can i maj yan séejre', a'yájna nyati'ij nyajta nyáaj quee yan tyí'ma'can i cháanacaj japua.

¹⁵ Canu a'yan tyí'muahuavii paj hue'rátóonyij i cháanacaj japua, sulu paj tyámua' tyihuo'cha'íin a'íjci jimi i tí je'e'j pu'a'aj tyí'een.

¹⁶ A'yájna nyati'ij nyáaj quee yan tyí'ma'can i cháanacaj japua, camu majta a'íimaj a'yan ma'can i cháanacaj japua.

¹⁷ Pata'aj tyámua' tyihuo'tyátoonyij a'jimi, a'íjci jime' i tí jí'r'é'can jime', ajta a'íjna i tí jí'r'é'can jime' a'íi pu a'íin pué'een a'nyúcaá.

¹⁸ A'yájna patí'ij tyinyojo'ta'ityaca' a'íjma jimi i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'yaa nu cha'taj nyana'aj nyáaj tyihuo'ta'ityij a'íjma jimi i maj yan séejre' i cháanacaj japua.

¹⁹ Nyajta nyáaj, a'yaa nu hua' jitze ma'can tyu'tányatoj, mej mij majta a'íimaj tyámua' tyityeetyátuihuaj a'íjci jitze i tí a'yan tyí'ja'yájna.

²⁰ 'Canu a'íimaj jime' nyana'aj a'yan tyí'muahuavii, sulu nyajta nu a'yan tyí'muahuavii hua' jitze ma'can i maj tyá'antzaahuaty'e'sij matí'ij jáanamua' i nyúucarij a'íimaj maj huo'té'exaatye'ej.

²¹ A'yaa nu tyí'muahuvij maj néijmi'i a'íimaj tyámua' eenye' mej mij quee séecan ajtací'ca'an, a'yájna patí'ij muáaj nyavástara' nye jimi tyí'sejre' nyajta a'jimi séejre', mej mij majta a'íimaj ityájma jimi séeria'aj muá'ra'nyij, mata'aj mij a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua tyá'antzaahuaty'e'en paj muáaj nyojo'ta'ítyaca'.

²² A'yaa nu cha'taj nyana'aj tyámua' tyihuo'tyáitoo a'íjci jime' i ti naa huasé'rin i paj jin tyámua' tyinaatá', mej mij síij mana'aj pué'eenye', a'yájna patí'ij muáaj nyajta nyáaj síij tyana'aj tyi'tyapu'é'een,

²³ nyáaj nu hua' jimi séejre', pajta muáaj nye jimi séejre', mata'aj mij majta a'íimaj néijmi'i síij mana'aj pue'éenye'ej muá'ra'nyij, mej mij a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua jáamua'reej paj muáaj nyojo'ta'ítyaca', pajta hua'xie've' a'yájna patí'ij nyéetzij tyí'nyaxie've'.

²⁴ 'Nyavástara', muáaj paj naatávi'tistej, a'yaa nu nyij tyá'xie've' maj nyaj jamuán séeria'aj muá'ra'nyij jó'nyaj jo'tyaváaj na'mej, mata'aj mij jaaséej i ti huápui'ij naa huasé'rin i paj jin tyámua' tyinaatá', ji'nye muáaj paj nyaxie'va'ca'aj jájcuaj imuáj tí'ij quee xu séeria'caj i cháanacaj.

²⁵ Nyavástara', mu paj tyámua' een, camu muamua'tyej a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, ajta nyáaj nu muamua'tyej, a'yaa mu mij i nyetyeítyeristyamua' tyá'mua'reej paj muáaj nyojo'ta'ítyaca'.

²⁶ Nu'ríj huo'taséjra je'ej paj huasé'rin, nyajta nyooj a'yan tyi-hua'séeratye'ej na'mej, ta'aj ij a'ájna i paj jin nyaxie've' hua' jitze huatyá'itzeere'en, ajta nyej nyij nyáaj hua' jimi séeria'aj ná'ra'nyij.

18

Mati'ij jaatyéevi' a'íjci i Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Tí'ij a'yan tyihuo'ixáatye'ej, Jesús pu jó'raa, majta a'íimaj i maj jamuán huacíj, mej mij antáciñyej után jitze pujmua' i áchij jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Cedrón. A'áa pu jéehua jo'uuca'aj i aseitúnaj ciyaraj, a'áa pu'ij i jo'tyájrurij majta i maj jamuán huacíj.

² Ajta i Judas i ti tyu'tátuure'sij a'íjci i Jesús, a'íi pu ajta ujá'mua'tyajca'aj a'ájna, ji'nye mue'tíj mu a'áa ja'huóosi'rej i Jesús majta i maj jamuán huacíj.

³ A'áa pu'ij i Judas ja'rá'aj majta jamuán i xantáaru'uj majta séecan i maj tyeyúuj tzajta' tyí'cha'ij, a'íimaj mu uhuojo'ta'ítyaca' i maj tyihua'íjtye' i puaríij majta i fariseos. Néijmi'i mu huatátzave'sima'aj majta tyámua' éenye'ej mej mij huatyényo'se'en.

⁴ Ajta i Jesús pu'ríj jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyi'rinyíche', a'íj pu jin eerájraa tí'ij hua'antynájchaca' ajta a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tíjin:

—¿A'tanyíj setyáhuoonyij?

⁵ A'yaa mu tyaaté'exaa tíjin:

—A'íjci i Jesús Nazaret tí já'ma'can.

Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tíjin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een.

Ajta a'ájna i Judas, i ti tyu'tátuure'sij, a'áa pu hua' jamuán ajo'tyávaaca'aj i xantáaru'.

⁶ Tí'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tíjin: Nyáaj nu a'íin pué'een, aj mu mij juhuárita' cáacij, majta eetavátzij a chóota'.

7 Jesús pu'ij ajtáhua'aj a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyij setyáhuoonyij?

A'yaa mu mij majtáhua'aj tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íjci i Jesús Nazaret ti já'ma'can.

8 Aj pu'ij ajtáhua'aj i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Nu'ríj jamuaaté'exaa nyej nyáaj a'íin pué'een. Tipua'aj nyéetzij senyetyáhuoonye'en, siahuo'tá' maj jó'ciñneye a'íimaj i maj nyaj jamuán huaci'íj.

9 A'yaa pu tyu'ríj ti'ij a'yan tya'róo'astej je'ej ti i Jesús tyu'taxájtaca' ti a'yan tijin: "Nyavástara', capu síj jó'vej i ti hua' jitze ajtyáma'can i paj naatávi'tistej."

10 Aj pu'ij a'íjna i Simón ti ajta Pedro ántyapuaj, a'íi pu juchúun íjcutaca', ti'quij naxiéera' muáca'ta' ti pujmua' ajtasíjchaca' a'íjci i a'tíj ti a'yan ántyapuaj tijin Malco, a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i ti jahuiiria'ca'aj a'íjci i ti néijmi'i jin antyúumua'reeriaca'aj u tyeyúuj tzajta'.

11 Jesús pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pedro tijin:

—Ucárujtye' mua' chúun, tipua'aj i nyavástara' a'íjna jin uny-ojo'ta'ítyaca', ¿nyiquee a'yan tyúuxie've' nyej nyij ja'rá'astjire'en?

Ti'ij i Jesús a'áa jó'tyávaaca'aj a'íjci jimi i Anás

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

12 Mati'ij mij a'íimaj i xantáaru', ajta a'íjna i ti tyihua'íjtye', majta i maj tyí'cha'íj u tyeyúuj tzajta', a'íi mu jaatyéevi' a'íjci i Jesús, majta je'en ja'náají'quej.

13 Anaquéej mu mij a'áa yo'v'í'tij a'íjci jimi i Anás, ji'nye a'íi pu mu'nyáara' pué'eenye'ej a'íjci i Caifás, i ti a'ájna ímuáj néijmi'i jin antyúumua'reeriaca'aj i tyeyúuj tzajta'.

14 A'íjna i Caifás, a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i ti a'yan tyihuo'té'exaatyaca'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can ti jéetze' hua'tyáhuirihua'aj ti síj na'aj i tyévíj huámu'nyij hua' jitze ma'can i tyeítye.

Pedro pu a'yan tyu'taxájtaca' tijin tiquee jamua'tyey a'íjci i Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

15 Ajta a'íjna i Pedro, ajtáhua'aj síj ti ajta hua' jitze ajtyáma'can a'íi mu cújta' huajú'ca'aj i Jesús. Ajta i síj i ti ajta Jesús jamuán jó'chá'canya'aj, a'íi pu jamua'tyajca'aj i ti néijmi'i jin antyúumua'reeriaca'aj i tyeyúuj tzajta', a'íj pu jin jamuán utyájrurij i Jesús a'ájna a tij ja'chej a'íjna i ti tyí'ijta,

16 ajta a'íjna i Pedro apua'quéj pu jó'tyá'ítzee véjri' a ti ja'pueertaj. Aj pu'ij a'íjna i ti jamua'tyey i ti néijmi'i jin antyúumua'reej ajo'ré'nyej ata' puéertaj, ti'quij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i íitaj i ti a'áa tyí'cha'íj ata' puéertaj, ti jaatá'an ti i Pedro utyájrutyey.

17 Aj pu'ij a'íjna i íiti' i ti a'áa tyí'cha'íj ata' puéertaj, a'yaa pu tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Pedro tijin:

—¿Nyi pequee muáaj síj a'íin pué'een i ti hua' jitze ajtyáma'can i maj jamuán huaci'íj a'mújci mu tyáataj?

Pedro pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Canu, canu a'íin pué'een.

18 Ajta tyámua' pu tyú'seevi'ij, a'íi mu mij i maj tyí'huire' i tyeyúuj tzajta' majta i maj tyí'cha'íj u tyeyúuj tzajta' a'íi mu óonie, a'áa mumij

ja'taváatima'caa jo'tij já'taa moopuístya'aj. Ajta i Pedro pu ajta hua' jamuán ajo'tyávaaca'aj, oopuístya'aj a ti já'taa.

A'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej pu tyee'ihuo'ri' a'íjci i Jesús (Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ A'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reeriaca'aj, a'íi pu huatyóochej ti tyee'ihuo' a'íjci i Jesús a'íjna jime' i maj jamuán huaci'ca'aj ajta tyi'tij ti hua'mua'tyajca'aj.

²⁰ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu jérista' tyihuó'ixaaj i tyeétyee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'náj tina'aj nu tyihuá'mua'tyajca'aj i tyejúuj tzajta', nyajta jo'maj jóosi'rii a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, canu tyi'tij avítzij jin huataxájtaca'.

²¹ ¿Ji'nye een jime' a'yan petyí'nye'ihuo'? Pata'aj a'íjma huata'ihuo' i maj náanamujri', miche' a'íimaj jamuaaté'exaatye'en tyi'tij nyaj huó'ixaaj. A'íi mu jamua'reej je'ej nyaj tyu'xájtaca'.

²² Ti'ij i Jesús a'yan tyu'taxájtaca', síij ti hua' jitze ajtyáma'can i maj tyí'cha'ij u tyejúuj tzajta', a'íi pu ja'rájvee a'yan tye'ixáatye'ej tijin:

—¿Nyi a'yan petyaaté'exaatye'ej a'íjci i ti néijmi'i jin antyúumua'reej i tyejúuj tzajta'?

²³ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tipua'aj tyi'tij je'ej pua'aj nyetyu'taxájtaca', naaté'exaatye' tyi'tij ti pué'een, ajta tipua'aj xá'pui' nyetyu'taxájtaca', ¿ji'nye een jin petyina'ráava'raj?

²⁴ Aj pu'ij i Anás tyu'ta'íjtaca' maj ja'náji'que'en, majta je'en já'anvi'tij a'íjci jimi i Caifás.

Pedro pu ajtáhua'aj jaatyáhue'taca' i Jesús (Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Ajta a'íjna i Pedro, óoche' pu a'áa jóopuístya'ca'aj jo'tij já'taa. Mati'ij a'yan tyaata'ihuo'ri' tijin:

—¿Nyi pequee muáaj síij a'íin pué'een i maj Jesús jamuán huaci'ij?

Pedro pu tyu'tyáhue'taca', a'yan tyi'xáataj tijin:

—Canu, canu a'íin pué'een.

²⁶ Aj pu'ij síij ti jahuiiria'ca'aj a'íjci i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, ti ajta ihuáaria'ra' pué'eenye'ej a'íjci i a'tij i ti Pedro naxiéera' ajtasíjchaca', a'íi pu a'yan tyaata'ihuo'ri' tijin:

—¿Nyi nyeequee a'áa muajá'sej a'mújcij jamuán jo'tij jo'váatimee i aseitúnaj ciyaraj?

²⁷ Pedro pu ajtáhua'aj jaatyáhue'taca', aj pu'ij huajíjhuaca' i tyacuáarie'.

Ti'ij i Jesús a'áa jo'tyávaaca'aj a'íjci jimi i Piláato (Mt. 27:1-2, 11-31; Mr. 15:1-20; Lc. 23:1-5, 13-25)

²⁸ Mati'ij mij je'ráavi'tij a'íjci i Jesús a'ájna jo'tij ja'chej a'íjna Caifás, majta je'en a'áa yo're'nyijtyej jo'tij je'rácatyii i tajtúhuan ti tyí'huüre' hua' jitze ma'can i maj Roma ja'chej. Ajta arí tapuá'risima'aj, a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can canu utyájrurij jo'tij i tajtúhuan je'rácatyii, mej mij quee tyi'tij jin ootyá'itzeere'en i juyi'ráj jitze, ajta quee huatái'riitarij maj jáacua'nyij i cue'ráj i maj jin jo'támua'reej a'ájna xicáara' ti'ij i Dios tyihuo'tú'uunyiri'.

²⁹ A'íj pu jin i Piláato iirájraa. A'yaa pu'ij tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Tyi'tanyí jin sia'xijtye' a'mújcij mu tyáataj?

³⁰ A'yaa mu mij tyityaatanyúj tijin:

—Tipua'aj quee tyi'táj jin ootyá'itzeere'nyijche'en, catu yamuaatatuíre'nyijche'.

³¹ Piláato pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Siata'aj mua'aj já'anvi'tij, siajta jo'xájtje'en a'yájna ti'ij tyajá'mua'ijtye' i ja muaye'raj.

Majta i maj tyi'ijta a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tyityaatanyúj tijin:

—Capu ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can tatá'caa tyaj a'táj huajé'caj.

³² A'yaa pu'ij tya'róo'astej a'ájna i nyúucarij i Jesús ti jaataxájtaca' a'ájna jime' je'ej ti tyí'mui'nyij.

³³ Aj pu'ij i Piláato ajtáhua'aj utyájrurij u chi'táj, ti'quij uyo'tajé i Jesús aj pu'ij a'yan tyaata'ihuo'ri' tijin:

—¿Nyi muáj a'ín papué'een i ti tyihua'ijtye' a'ímaj i maj Israel jitze ajtyáma'can?

³⁴ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Nyi asiij a'yan petyí'nye'ihuo', ca' a'íjci jime' je'ej maj i sécan tyinaataxájtaca' a' jimi?

³⁵ Piláato pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Nyi nyáaj Israel jitze na'ajtyáma'can? A'ímaj i maj a'tyéityeristamua' pué'een, majta i maj tyihua'ijtye' i puariij, a'í mu a'ín pué'een i maj muéetzij yamuava'toj nyéetzij jimi. ¿Tyi'tanyí je'ej puáaruuj?

³⁶ Ajta a'ájna i Jesús a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—A'ájna i nyaj jin tyi'ijta, capu yan ma'can i cháanacaj japua. Tipua'aj a'yan nyama'cantajche', tyeítyee mu nye jimi tyi'huúria'cajche' i maj huatyényo'se'en mej mij quee naatyéevi' a'ímaj i maj Israel jitze ajtyáma'can. Ajta i nyaj jin tyi'ijta capu a'yan ma'can.

³⁷ Aj pu'ij i Piláato a'yan tyaata'ihuo'ri' tijin:

—¿Nyi muáj a'ín papué'een i paj tyihua'ijtye'?

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáj paj jaataxájtaca', nyáaj nu Rey pué'een. Nyáaj nu huanie'huaca' nyajta yan uvé'neye' i cháanacaj japua, ney nyij a'ájna huo'té'exaatye'en i ti a'yan tyi'ja'yájna. Majta néijmi'i i maj a'íj jitze ajtyáma'can i ti a'yan tyi'ja'yájna, a'í mu nyanamuaaj.

³⁸ Piláato pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Tyi'tanyí pué'een a'ájna i ti a'yan tyi'ja'yájna?

Ti'ij a'yan tyu'ta'ihuo'oj. Piláato pu ajtáhua'aj iirájraa ti'ij hua' jamuán tyu'taxáj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Canu tyi'táj tyityoovej i nyaj jin jitzán tyo'ojpuá'ritye'en.

³⁹ Siajta mua'aj a'yaa xu tyee'yí'tin nyaj séej jamui'rátuiitze'en i ti eetyánami' siati'íjtá tyí'ye'estyaj siaj jo'támua'reej i xicáara' ti jitzán i Dios tyihuo'tú'uunyi'ri', ¿nyi a'yan setyá'xie've' nyaj jamui'rátuiitze'en a'íjci i ti tyihua'ijtye' i maj Israel jitze ajtyáma'can?

⁴⁰ Néijmi'i mu a'yan tyityeetyejíihuajraa tijin:

—Catu jaxie've' a'mújcij. Pata'aj tii'rátuiitze'en a'íjci i Barrabás.

Ajta a'ájna i Barrabás, a'í pu náhua'rij pué'eenye'ej.

19

1 Aj pu'ij i Piláato yo'ví'tij a'íjci i Jesús ajta jaata'íjtaca' mej mij je'riá'vaxi'in.

2 Majta a'íimaj i xantáaru'uj tzícare'ej mu huatyácistaca' mej mij cúruun huatyáaahuaj, a'íj mu mij ju'cárujtyi'ri' i mu'úutze' i Jesús, majta c'íxurij ju'cáhuujri' ti tin xú'muaa ti po'vij jime'.

3 Aj mu mij jimi ajtyáxiiriaca' a'yan metye'ixáatye'ej tijin:

—Che' jusén jime' júurij a'íjna i ti tyihuá'íjtye' i maj Israel jitze ajtyáma'can.

Majta ja'ráva'ra'aj ajíisa'.

4 Aj pu'ij i Piláato ajtáhua'aj iirájraa, ajta a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Cási', yanuj jave'vi'tij, siata'aj sij jáamua'reej nyaj quee tyi'tíj tyítyoovej i nyaj jin jitzán tyo'ojpuá'ritye'en.

5 Aj pu'ij i Jesús iirájraa, ju'carújtya'aj a'íjci i cúruun ti tzícare'ej jin cistijhuaj, ajta ju'cahuúj a'íjna i c'íxurij ti tin xú'muaa ti po'vij jime'. Aj pu'ij i Piláato a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Yána'aj huatyéjve i tyáati'.

6 Mati'ij a'íimaj jaaséj i maj tyihuá'íjtye' i puaaríj majta i maj tyí'cha'ij i tyeyúuj tzajta', a'yaa mu tyityeetyejíhuajraa tijin:

—Óotatexi' i cúruuj jitze, óotatexi'.

Piláato pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Siata'aj já'anvi'tij siajta mua'aj jó'tatan, ji'nye canu nyáaj tyi'tíj tyítyoovej i nyaj jitzán tyo'ojpuá'ritye'en.

7 Majta a'íimaj i maj tyihuá'íjtye' i maj Israel jitze ajtyáma'can a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—It'yáj tu yu'xarij tyícha'ij i tyaj jin tyí'ijta, ajta a'íjna jitze i yu'xarij a'yaa pu tyúuxie've' ti huámu'i'nyij, ji'nye a'yaa pu tyu'tóosejrataca' ti a'íin pué'een i yójra' i Dios.

8 Ti'ij a'yan tyáanamuaajri' a'íjna i Piláato, jéetze' pu tyu'tátziin.

9 Aj pu'ij ajtáhua'aj utyájrurij u chi'táj, ajta yo'ví'tij i Jesús, ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Jo'nyij muáaj pá'ma'can?

Ajta a'íjna i Jesús capu huatanyúj.

10 Piláato pu'ij a'yan tyaaté'exaa'j tijin:

—¿Nyi pequee je'ej tyinaaté'exaatye'ej? ¿Nyi pequee jamua'reej nyaj a'íjci jin antyínyamua'ree ney nyij mui'rátóonyij, nusu nyaj mojo'tatan i cúruuj jitze?

11 Aj pu'ij i Jesús a'yan tyaaté'exaa'j tijin:

—Capáj tyi'tíj jin antyíamua'reeriaca'jche' nye jimi t'ípua'aj quee i Dios muaatá'nyijche', a'íj pu jin i ti nyéetzi'j tyu'tátuii ajimi, a'íj pu jéetze' ootyá'ítzee i Dios jimi pequee muáaj.

12 Ti'ij na'aj a'ájna imuáj, Piláato pu a'yan tyá'huooca'aj je'ej ti huárinyij ti'ij jaatátóonyij a'íjci i Jesús, majta i maj Israel jitze ajtyáma'can a'yaa mu tyityeetyejíhuajraa tijin:

—T'ípua'aj paatátóonyij, capáj che' tyi'tíj jin tyi'tyaváaj puá'mej a'íjci jimi i tajtúhuan i ti tyí'ta'íjtye'. A'tíj tina'aj ti a'yan tyúusejrataj ti a'íin pué'een i ti tyí'ta'íjtye', a'íj pu jájcha'íire' a'íjci i tajtúhuan.

13 Ti'ij i Piláato a'yan tyihuó'namuajri', aj pu'ij ji'ráavi'tij a'íjci i Jesús, ajta je'en ooyíxij a'íjci japua i ipuárij jo'maj tyajá'xa'pu'i'ntare', a'yaa pu tyaja'rájtyapuaj a'ájna i huá'nyuucaa jime' i Hebreos tijin: Gabatá, a'yaa ti'ij huatóomua'aj tijin jo'tij tyetyéj jo'muáanyijmee ti pá'tzaa.

14 Pu'ríj a'ájna putyí'rijcaa i xicáara' maj jitzán tyámua' huó'uurej mej mij jo'támua'reej a'ájna xicáara' ti'ij jitzán i Dios tyihuo'tú'uunyi'ri', ti'ij tyará'aj a'tzáaj tacuariixpuaj. Piláato pu a'yan tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can tijin:

—Ya'cuíj mu ti tyajá'mua'ijtye'.

15 Majta a'íimaj a'yaa mu tyityeetyejíihuajraa tijin:

—Meje'rájvi'tij. Iirájvi'tij, pajta jó'tatan i cúruuj jitze.

Piláato pu a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi a'yan tyí'xa'pu' nyaj jó'tatan a'íjci i ti tyajá'mua'ijtye'?

Majta a'íimaj i maj puaríj tyí'ijtye' a'yaa mu tyaaté'exaa tijin:

—Capu a'tíj ityájma ajtáhua'aj tyí'ta'ijtye', sulu a'íi pu'uj i tajtúhuan ti jin tyí'tyéjvee.

16 Aj pu'ij i Piláato huo'tátuii a'íjci i Jesús mej mij jó'tatan i cúruuj jitze, a'íi mu mij yo'ví'tij.

Mati'ij jó'tatee a'íjci i Jesús i cúruuj jitze

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

17 Aj pu'ij i Jesús iirájraa ja'antyichóoj i jucúruuj, a'áa pu'ij ja'rá'aj jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin: “Mui'chíj mu'taj”, ajta hua'nyuucaa jime' i Hebreos a'yaa pu tya'rájtyapuaj tijin: Gólgota.

18 A'áa mu mij yó'tatej, majta jamuán hua'puácaa i tyeítyee óotatej, juxa'aj mu tyihuo'jó'tateexij séej síicita' majta séej síicita', a'íi pu'ij i Jesús jé'ta' óotatehuaca'.

19 Piláato pu a'yan tyo'tyéyu'xaca' i táabla jitze a'yan tijin: “Jesús Nazaret ti já'ma'can, a'íi pu a'íin pué'een i ti tyihua'íjtye' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can”, ajta je'en jaata'íjtaca' mej mij jó'tatan i cúruuj jitze jo'tij jo'ojmu'uj i Jesús.

20 Mue'tíj mu i maj Israel jitze ajtyáma'can jo'íjvej je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj, ji'nye a'ájna jo'maj yó'tatej i Jesús a'áa pu véjri' putyajá'rijcaa i chájta', ajta a'ájna i ti á'yu'si'huaca'aj, huéicaj nyuucaa pu jin ooyú'si'huaca' i huá'nyuucaa i Hebreos, ajta huá'nyuucaa i maj Roma já'ma'can, ajta huá'nyuucaa i Griego.

21 A'íj mu jin a'íimaj i maj tyihua'íjtye' i puaríj a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Piláato tijin:

—Capáj a'yan tyé'yu'xaj yee: “A'ájna i ti tyihua'íjtye' i maj Israel jitze ajtyáma'can”, sulu a'yaa paj tyo'tyéeyu'xaj tijin: “A'ájna i ti a'yan tyúuxaj ti a'íin pué'een i ti tyihua'íjtye' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.”

22 Ajta a'ájna i Piláato a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'ájna i nyaj nyeríj jo'tyéyu'xaca'aj, a'yaa pu tye'yú'si'huaj ja'mej.

23 Ajta mati'ij a'íimaj i xantáaru' jo'tatéexi'ij i Jesús, aj mu mij tyí'ijpíj i tyí'caanaria'ra', mati'ij mij muáacuaque' tyí'íjsiría'xíj, ta'aj séej ajta séej tyú'ci'tyij i xantáaru'. Ajta a'íin avá'ítzee i síicu'ria'ra' ti ju'cáhajca'aj, séej pu'uj jin itzijhuaca'aj néijmi'que',

24 a'yaa mu mij tyityaatóo'ixaaj i xantáaru'uj tijin:

—Tyiche' quee jasujtza'naj, sulu tyiche' huátamue'tin tyej tyij jáamua'reej a'tíj ti ci'tyij.

A'yaa pu'ij tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti a'yan tíjin: "A'í mu tyu'rióotui'tyej i tyí'nyacaanaa, majta huóomue'tij mej mij jáamua'reej a'tíj ti ci'tyij i nyesíicu'." A'yaa mu mij huaríj i xantáaru'uj.

²⁵ Ajta a'ájna véjri' jo'tij ja'rávaaca'aj i cúruujra' i Jesús a'áa pu jo'tyávaaca'aj i náanajra', ajta i ihuáaria'ra' i náanajra', ajta a'ájna i Mariía ti íira'ra'an pué'eenye'ej a'íjci i Cleofas, ajtáhua'aj síj a'ájna i Mariía Magdala ti já'ma'can.

²⁶ Tí'ij i Jesús jaaséj i junáanaj, ajta a'íj huaséj i ti jaxie'va'ca'aj, ti ajta jamuán jo'chá'canya'aj, a'yaa pu'ij tyaaté'exaa i junáanaj tíjin:

—Iti', a'mána'aj huatyéjve i ti a'yóoj pué'een.

²⁷ Ajta a'íj a'yan tyu'té'exaa a'íjci i ti jamuán jo'chá'canya'aj tíjin:

—A'mána'aj huatyéjve i ti a' náanaj pué'een.

Tí'ij na'aj a'ájna, a'ájna i ti jamuán jo'chá'canya'aj a'íj pu yo'ví'tij i juchéj.

Tí'ij Jesús huamuí'

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Tí'ij a'yan tyu'ríj, a'ájna i Jesús pu jamua'reeriaca'aj ti arí néijmi'i tye'entyipua'riaca', ajta ta'aj ij a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj i yu'xarij jitze, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tíjin:

—Nye í'mu'uj.

²⁹ A'áa pu véjri' xá'rij jo'tácatyíi ti nahuáj ava'jística'aj ti ántzinaj. Matí'ij mij tyi'tíj újru'nyaxij ti ta'chíra' i nahuáj jitze, majta je'en hisoopoj ciyaraj jitze ja'antiyíj'quej, aj mu mij ja'ajtyáxiiraca' véjri' i tyénra'ra'an jitze.

³⁰ Aj pu'ij i Jesús ju'qué'ij i nahuáj ti ántzinaj, ajta je'en a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—Pu'ríj néijmi'i tya'róo'astej.

Aj pu'ij ecóotutaca', tí'quij huamuí' i Jesús.

Xantáaru' pu ja'ajtyéjtzej i itza'puaria'ra'an i Jesús

³¹ A'aj pu putyí'ríjcaa i xicáara' maj jitzán tyámua' huóo'uurej mej mij tyu'yé'estej a'íjci jime' i xicáara' ti jitzán i Dios tyihuo'tú'uunyi'ri', majta a'íimaj i Israel jitze ajtyáma'can camu jaxie'va'ca'aj mej mij i mui'chítyee huatyá'itzeere'en a'íjci jitze i cúruuj tí'ij atyojo're'nyej a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii, jí'nye a'íj pu xicáara' pué'eenye'ej i ti jéetze' juxie've'. A'íj mu jin jaatáhuaviiri' a'íjci i Piláato ti tyu'ta'íjtaj mej mij hua'antiyína'xij i huá'ícaj jitze i maj óotateehuaca', majta je'en hua'ajtajájpuan i mui'chítyee.

³² Aj mu mij i xantáaru' u'jó'ju' matí'ij mij ja'antiyiná'xij i icájra'an i síj ti óotateehuaca', majta je'en a'yan cha'taj mana'aj huaríj i séej jimi a'áa tí véjri' jó'tateehuaca' i Jesús jimi.

³³ Ajta matí'ij ajtyáxiiraca' i Jesús jimi, a'íj mu jaaséj ti arí mui'chica'aj. A'íj mu jin quee ja'antiyiná'xij i icájra'an.

³⁴ Ajta síj pu i xantáaru' ja'ajtyéjtzej i itza'puaria'ra'an jitze ciyéj jime' ti antyíptyij, aj pu'ij jájtyij ajta i xúure'ej eeráaxirej.

³⁵ Ajta i tí a'ájna tyaxajta a'íj pu a'íin pué'een i tí jaaséj, ajta a'yan tyí'jí're'can jime' je'ej ti tyí'xaj, a'íj pu jamua'reej tí tzáahuatyí'ra'aj jin tyí'xaj, siata'aj sij siajta mua'aj tyá'antzaahuaty'e'en.

³⁶ Ji'nye a'yaa pu tyu'rij ti'ij a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti a'yan tyá'xaj tijin: "Camu séej antyína'caj i caríira'an."

³⁷ Ajtáhua'aj pu séej jitze a'yan tyá'xaj tijin: "A'íi mu jaséjran i maj ja'ajtyéjtzej."

Mati'ij jaatyá'avaataca' a'íjci i Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Ti'quij a'ájna i José Arimatea ti já'ma'can, a'íi pu jaatáhuaviiri a'íjci i Piláato ti'ij jaatátuiire'en i tyévira' i Jesús. A'ájna i José a'íi pu ajta tyá'tzaahuatya'ca'aj i Jesús jimi, ajta avíitzij pu jin a'yan rijcaa, ji'nye huá'tziinya'ca'aj i maj tyityatatyíj a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can. Aj pu'ij i Piláato jaatá, ti'quij i José jo'mej, ajta je'en yo'chuij i tyévira' i Jesús.

³⁹ Ajta i Nicodemo i ti tíca' aje're'nyej i Jesús jimi ti'ij jamuán tyu'xáj, a'íi pu ajta aje're'nyej a'íj huatisíma'aj i ti naa tyaarie'ej i miirra ti muatí'si', áloes tyi'tíj tu'píj ti á'naxcaj, a'yaa pu tyíjetyaca'aj a'chu seityéj quuiluj japan tamuáamuata'.

⁴⁰ A'yaa pu'ij i José ajta a'ájna i Nicodemo, a'íi mu mij yo'chuij i tyévira' i Jesús, majta jacáhuaa a'íjci i ti naa tyaarie'ej, majta jacá'ijcataca' cáanarij jime' ti me'estíj, a'yájna mati'ij tyéejyi'racaj maj hua'vá'nán i muí'chítjee a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can.

⁴¹ Ajta a'ájna jo'maj yó'tateexij a'íjci i Jesús, a'áa pu huastárij tyeje'riá'vaaca'aj, a'áa pu'ij já'tyasta' ajta capu eexúj a'náj a'tíj a'uun ja'vá'nami'huaca'aj.

⁴² A'úu mu mij yo'tyéetyej a'íjci i Jesús tyévira', ji'nye a'áa pu véjri' putyajá'rijcaa, ajta arí a'ájna atyojo're'nyesima'aj i xicáara' maj jitzán tyámua' huó'uurej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can.

20

Jesús pu huatájuuriaca'

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Ajta a'ájna xicáara' jitze ta'nájcaj i ti jin tyo'tyé'iteesij i itéerij, a'ájna i Maríia Magdala ti já'ma'can a'íi pu úiya' na'aj ti'ij óoche' cfi tyu'chuúixavi'caj a'áa jo'mej jo'maj ya'vá'naj, aj pu'ij jaaséj ti a'tíj ja'anta'íj i tyetyéj i ti eetyámuaca'aj jo'tíj jóocun.

² Aj pu'ij huariá'raa ti'quij jo'téechajraa jo'maj jo'tyú'uuca'aj a'ájna i Simón ti ajta Pedro ántyapuaaj, ajta i síj i ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj i ti jéehua jaxie'va'ca'aj i Jesús, a'yaa pu'ij tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Mu'rij ji'rájchuij i tavástara' tyévira', ajta catu jamua'reej jo'maj je'ej yó'ruuj.

³ Ajta a'ájna i Pedro, ajta i síj i ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj, a'íi mu jó'ju' jo'maj ya'vá'najca'aj a'íjci i Jesús.

⁴ Néijmi'i mu a'áa jó'huaachij, ajta síj pu jéetze' ca'nyíin jo'téechajraa quee i Pedro, a'íj pu jin anaquéej a'áa ja'rá'aj.

⁵ Ti'ij a'áa ja'rá'aj aj pu'ij ecóotutaca', ajta jaaséj ti a'áan ja'ajcatyii i cáanarij ti me'estíj i maj jin jacá'ijcataca', ajta capu utyájruij.

⁶ Aj pu'ij a'ájna i Pedro ajta a'áa ja'rá'aj, a'íi pu'ij utyájruij jo'tíj jóocun. A'íi pu'ij ajta jaaséj i cáanarij ti me'estíj i a'áan ja'ajcatyii,

⁷ a'íj pu ajta huaséj i cǎixurij i maj jin je'cánajca'aj i mu'úutze' i Jesús, a'íi pu jíri'huaj jujíme' áan ja'ajcatyíi.

⁸ Aj pu'íj ajta i sǎij utyájrurij i ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj, i ti anaquéej a'áa ja'rá'aj, ti'íj jaaséj je'ej ti tyi'tíj huaríj, aj pu'íj tyá'antzaahuaj.

⁹ Jí'nye camu meexu yó'iteeca'aj je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti i Jesús huatájuurej.

¹⁰ Majta a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj a'íi mu jo'cǎixij i juchéj.

Jesús pu huataséjre a'íjci jimi i Maríia Magdala ti já'ma'can
(Mr. 16:9-11)

¹¹ Ajta a'íjna i Maríia, a'áa pu jo'tyéechaxij apua'quéj jo'maj ya'vá'naj juyiinyaj. A'yaa pu tyuyiinyacaj ti'íj ecóotutaca' ti'íj utyéneeriaca' jo'tíj jóocun,

¹² aj pu'íj hua'puácaa huaséj i maj tajapuá tyí'huiire' cuéeinavi' mu tyí'chajca'aj, a'áan mu ja'ajtyá'ca'aj jo'maj yo'optyácaca'aj i tyévira' i Jesús, sǎij pu a'áan jo'optyaiij jo'tíj jo'oymu'uuca'aj ajta i sǎij jo'tíj jo'ca'íicajma'caa.

¹³ A'íimaj mu mij a'yan tyaata'íhuo'ri' tǎjin:

—Íiti', ¿jǎ'nye petyí'ayin?

A'yaa pu'íj tyíhuo'té'exaa tǎjin:

—A'tyán mu yo'chuij i nyavástara' tyévira', ajta nyáaj canu jamua'reej jo'maj je'ej yó'ruuj.

¹⁴ Ti'íj a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'íj pu ooré'nyeeriaca', ti'íj ij a'íj huaséj i Jesús, ajta a'íjna i Maríia, capu jamua'reeriaca'aj ti Jesús pue'éenye'ej.

¹⁵ Jesús pu'íj a'yan tyaata'íhuo'ri' tǎjin:

—Íiti', ¿jǎ'nye petyí'ayin? ¿A'tanyíj pahuoo?

A'íi pu a'yan tyí'mua'ajcaa ti a'íin pu'éenye'ej i ti tyámua' tyi'uuriáaj tá'yi'íj a'ájna a huastárij tzajta', a'yaa pu'íj tyaaté'exaa tǎjin:

—Nyavástara', tǎpua'aj muáaj piyó'chuij i tyévira', naaté'exaatye' jo'paj je'ej yó'ruuj nyej nyij a'áa yó'huoonyij.

¹⁶ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tǎjin:

—Maríia.

Aj pu'íj pu ájveje a'íjci jimi, ti'quij hua' nyuuccaaj jíme' a'íimaj i Hebreos a'yan tyaaté'exaa tǎjin:

—Raboni.

(Raboni, a'yaa pu huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij tǎjin, Maeestro.)

¹⁷ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tǎjin:

—Capáj nya'ítzaaj, jǎ'nye canu nyeexúj a'áa jo'mej i nyavástara' jimi. Ajta áricuj pata'aj a'yan tyíhuo'té'exaatye'en i nye'ihuáamua' nyej nya-ítáhua'aj jo'mej a'íjci jimi i nyavástara', ti ajta ja'muavástara' pu'éen, nyaajta a'íjci jimi i nyaj Dios i ti ajta ja'mua Dios pu'éen.

¹⁸ Aj pu'íj i Maríia Magdala ti já'ma'can jo'mej a'íjma jimi i maj Jesús jamuán huacíj, ti'quij huo'té'exaa ti arí jaaséj i tavástara', ajta je'ej ti tyaaté'exaa.

Jesús pu huatóosejrataca' a'íjma jimi i maj jamuán huacíj
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Ti'íj huatyéchumua'riaca' a'ájna xicáara' i ta'nájcaaj i itéerij jitze, a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj, a'íi mu eetyóonaj u chí'táj jo'maj je'rátya'ca'aj a'íjci jíme' i maj huá'tziinya'ca'aj i maj tyityatatyíj a'íjma

jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can. Jesús pu'ij a'úun jo'tyájrurij ti'quij a jé'ta' huatyéechaxij, a'yaa pu tyihuo'tatyójtjejtijn:

—Che' huatyáapua'rej mu ja'mua tzajta'.

²⁰ Ti'ij a'yan tyihuo'té'exaa, aj pu'ij huo'taséjra i jumuáca' ajta i ju'ítza'puaa jo'maj tyiyo'puéj i maj yó'tateexij i cúruuj jitze. A'íi mu mij i maj jamuán huacáj huatóotyamua'vej mati'ij jaaséj i tavástara'.

²¹ Aj pu'ij i Jesús ajtáhua'aj a'yan tyihuo'té'exaa jtijn:

—Che' huatyáapua'rej mu ja'mua tzajta'. A'yájna ti'ij i nyavástara' nyéetzij tyinyojo'ta'ityaca', a'yaa nu cha'taj nyana'aj nyáaj mua'ajmaj tyajamuaata'ityij.

²² Aj pu'ij huo'tají'tzej, ajta a'yan tyihuo'té'exaa jtijn:

—Siata'aj ja'ancuriá'an i júuricama'ra' i Dios.

²³ A'tyán siaj mua'aj tyu'tú'uunyi'raj i maj ootyá'itzee i Dios jimi, Dios pu tyihuo'tú'uunyi'raj, ajta a'tyán siaj quee tyu'tú'uunyi'raj, capu ajta i Dios tyihuo'tú'uunyi'raj.

Tomás pu jaaséj i tavástara' ti arí huatájuuriaca'

²⁴ Ajta a'íjna i Tomás, ti ajta hua' jitze ajtyáma'can i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'axcaa, i maj a'yan jatamuá'muaj jtijn cuátyirij, capu hua' jamuán ajo'tyávaaca'aj ti'ij Jesús hua' jimi huataséjre.

²⁵ Séecan mu mij a'yan tyaaté'exaa jtijn:

—Tu'ríj jaaséj i tavástara'.

Ajta a'íjna i Tomás a'yaa pu tyu'tanyúj jtijn:

—Canu tyá'antzaahuatye'sij tipua'aj nyequee jaaséj i muáca'ra'an jitze jo'maj ya'nájtze, tipua'aj nyajta quee anáxityataj jo'tij i ciláavu ja'nóopu'ca'aj, tipua'aj nyajta quee ajtyémejca'aj i ítza'puaria'ra'an jitze.

²⁶ Ti'ij séej iterij tyoomá'caj, a'íimaj i maj Jesús jamuán huacáj mu majtáhua'aj a'úun je'rátya'ca'aj u chi'táj, ajta a'íjna i Tomás, a'íi pu ajta hua' jamuán uje'rácatyii. Ajta eetyánami'huaca'aj i puéertaj, ajta i Jesús pu a'úun jo'tyájrurij, ajta aje'ta' huatyéechaxij hua' tzajta', a'yaa pu tyihuo'tatyójtjejtijn:

—Che' huatyáapua'rej i ja'mua tzajta'.

²⁷ Ajta je'en a'yan tyaaté'exaa i Tomás jtijn:

—Huaséj i nyamuáca', pata'aj anáxityataj, pajta ajtyémejca'aj i nye ítza'puaa jitze. Capáj che' seequéj tyi'mua'ajcaj, sulu pata'aj tyá'antzaahuatye'en.

²⁸ Aj pu'ij i Tomás a'yan tyu'tanyúj jtijn:

—Muáaj paj nyavástara' pué'een pajta nyaj Dios.

²⁹ Jesús pu a'yan tyaaté'exaa jtijn:

—¿Nyij a'íjna jin petyá'antzaahuaj i paj naaséj? Miche' huóotyamua've'en i maj quee nyeséeraj metyá'antzaahuaj.

Ji'nye een jime' ooyú'si'huaca' a'íjna i yu'xarij

³⁰ Jéehua pu i Jesús ajtáhua'aj séecan jin tyu'muáriej i maj jin tyámua' tyo'taséj meeséeracaj i maj jamuán huacáj, i tiquee á'yu'si'ij a'íjci jitze i yu'xarij.

³¹ Ajta a'íjna a'yaa pu tyo'yú'si'huaca' siajta sij mua'aj tyá'antzaahuatye'en ti Jesús a'íin pué'een i Ciriístu', i yójra' i Dios, ajta siaj sij júurij xá'ra'nyij siati'ij jimi tyá'antzaahuatye'en.

21

T'i'ij i Jesús huatóosejrataca' a'ñimaj jimi i maj aráahua'puaj ará'asej i maj majta jamuán huac'ij

¹ Aj pu'ij ajtáhua'aj i Jesús huatóosejrataca' a'ñimaj jimi i maj jamuán huac'ij, a'ájna véjri' jo'tij ja'va'ástimee i ti ja'alaguun a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Tiberias. A'yaa pu tyu'ríj:

² A'áa mu jo'tyú'uucaj a'ájna i Simón ti ajta Pedro ántyapuaj, ajta a'ájna i Tomás i maj a'yan jatamuá'muaj tijin i ti cuáatyirij pué'een, a'áa pu ajta jo'tyávaaca'aj a'ájna i Natanael i ti Caná já'ma'can a'áa ti ja'ajtyáma'can a Galileea, majta a'ñimaj i yójmua'mua' i Zebedeo, majta séecan i maj hua'puaj i maj majta jamuán huac'ij i Jesús.

³ A'ájna i Simón ti ajta Pedro ántyapuaj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—Nyóoche' nu hue'tyéee eetajápuaj.

A'yaa mu mij tyaaté'exaa tijin:

—It'yáj tu tyajta ajamuán jó'c'i'ij.

Mati'ij mij ujó'ju' i báarcuj jitze mua'tyac'inyej, muaatáxa'ii maj á'cue'tzi'puaj ajta camu tyi'tij huatyéevi'.

⁴ T'i'ij arí tapuá'risima'caj, Jesús pu a'áa jo'tyávaaca'aj jo'tij joo'ástimee i jájtyij, majta a'ñimaj i maj jamuán huac'ij, camu jaamua'aj a'tíj ti pué'eenye'ej.

⁵ Jesús pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—Nye'íhuáamua', ¿nyi ser'ij huo'vívi' i hue'tyéee?

Mati'ij mij a'yan tyityaatanyúj tijin:

—Catu tyeexúj.

⁶ Aj pu'ij i Jesús a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Siata'aj ja'tyáhua'xij i tápi'narij muáca'ta' pujmua' i báarcuj jitze, aj xu sij hue'tajápuaj i hue'tyéee.

Mati'ij mij a'yan huaríj, aj mu mij hua'vá'jistej i hue'tyéee i tápi'narij tzajta', ajta capu che' i'riitaca'aj maj je'tapíj a'íjci jime' i maj mui'caa i hue'tyéee.

⁷ Aj pu'ij a'ájna i ti Jesús jaxie'va'ca'aj a'yan tyaaté'exaa i Pedro tijin:

—Tavástara' pu pué'een.

Ajta a'ájna i Pedro ti'ij a'yan tyáanamua'jri' ti tavástara' pué'een, aj pu'ij ucóochejtyej ti'quij huatajój ti'ij jiye'tzín a'áa jo're'nyej i Jesús jimi.

⁸ Majta a'ñimaj i séecan, a'ñi mu majta a'áa jo're'nyej a ti joo'ástimee i jájtyij, mu'va'jáapuaj i tápi'narij mua'va'jístican i hue'tyéee jime', ji'nyej jo'maj jo'tyú'uucaj a'yaa pu ajóotyey a'chu anxityej meetroj.

⁹ Mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij jo'huáchij, aj mu mij jaaséj ti á'taaca'aj, majta hue'tyéee a'áan ja'náje'tyii i ti'ixcuáa japua, ajta páan aja'ajmuaanyíca'aj.

¹⁰ Jesús pu'ij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Siata'aj je'cácaa maja'vá'in i hue'tyéee i siaj sioochán hue'tajápuaj.

¹¹ Aj pu'ij Simón ti ajta Pedro ántyapuaj atyájraa i báarcuj jitze, ajta je'tajápuaj i tápi'narij jo'tij jo'huáchij, tyámua' mu tyitya'vá'jística'aj i hue'tyéee mej vivéejmee, anxityej japuan huá'puatyej japuan tamuáamuata' japuan huéicaaj mu ará'axcaa, ajta i tápi'narij capu huatyásujtza'nyij tyij majta avá'ajística'aj i hue'tyéee.

¹² Jesús pu a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Musio'vá'ju' siata'aj tyú'cua'nyij.

Ajta capu a'tíj óoca'nyajca'aj ti jaata'íhuo' a'tíj ti pué'eenye'ej, ji'nye mu'ríj jamua'reeriaca'aj ti tavástará' pué'eenye'ej.

¹³ Aj pu'íj Jesús hua' jimi ajtyáxiiriaca', ti'quij jatyi'puj i páan, ajta je'en huo'rípu'uj, ajta a'yan cha'taj na'aj huaríj a'íjci jime' i hue'tyé.

¹⁴ A'íi pu a'íin pué'een i ti huéicaj jitze i Jesús huatóosejrataca' a'íjma jimi i maj jamuán huacíj ti'ij huatájuuriaca'.

I nyúucarij Jesús ti jáa'ixaa a'íjci i Pedro

¹⁵ Matí'ij tyu'cuá'aj, Jesús pu a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Simón ti ajta Pedro ántyapuaj tijin:

—Simón, mu paj yójra' pué'een i Juan, ¿nyi jéetze' pényaxie've' pequee a'mújma?

Pedro pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástará', muáaj paj jamua'reej nyaj muaxie've'.

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj tyámua' tyihuó'cha'íin i nyetyeítyeristyamua'.

¹⁶ Jesús pu ajtáhua'aj a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Simón, mu paj yójra' pué'een i Juan, ¿nyi pényaxie've'?

Pedro pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Jee xaa nyu'uj, nyavástará', muáaj paj jamua'reej nyaj muaxie've'.

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj tyámua' tyihuó'cha'íin a'íjma i maj nye jimi jusi'rii.

¹⁷ Huéicaj jitze pu ajtáhua'aj i Jesús a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—Simón mu paj yójra' pué'een i Juan, ¿nyi tzáahuatyí'ra'aj jin pényaxie've'?

Ajta a'íjna i Pedro, jéehua pu huatóoxaamujri ti'ij i Jesús a'yan huéicaj tyaata'íhuo'ri' tipua'aj jaxie'va'aj, aj pu'íj a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyavástará', muáaj paj néijmi'i mua'reej, muáaj paj jamua'ree nyaj muaxie've'.

Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pata'aj tyámua' tyihuó'cha'íin i nyetyeítyeristyamua'.

¹⁸ A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyí'mua'ixaatye' tijin pati'ij pa'ri'istaca'aj axáahuaj paj huáyi'caa je'ej ti tyimua'ránajchica'aj, ajta pati'ij vascacirie'tan, a'yaa paj tye'ejmécjca'taxi'sij ti'ij síj mu'cáchejtje'en, ajta je'en muá'vi'tin jo'paj quee jó'yi'muij.

¹⁹ Ti'ij a'yan tyu'taxájtaca' i Jesús, a'yaa pu tyí'xajtaca'aj mej mij jáamua'reej je'ej ti ye'ej tyí'mui'nyij a'íjna i Pedro, ajta ti a'íjna jin tyaatatyójtzi're'ej i Dios. Ti'quij té'ej a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pedro tijin:

—Pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

A'íjci jime' i ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj ti ajta jéehua jaxie've'

²⁰ Aj pu'íj Pedro pu ooré'nyeeriaca' ti'ij ij jaaséj ti cújta' huama'ca'aj a'íjna i Jesús ti jaxie'va'ca'aj, a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i ti jitzán ajcácatyíi i Jesús matí'ij tyu'cuaj, i ti ajta a'yan tyaata'íhuo'raca'aj a'íjci i Jesús tijin: “Tavástará', ¿a'tanyíj tyu'tátuure'sij muéetzij a'íjma jimi i maj tyiyatatyíj?”

²¹ Ti'ij i Pedro jaaséj, a'yaa pu tyaata'íhuo'ri' i Jesús tijin:

—Nyavástará', arí a'mújna jimi, ¿ji'nye tye'mej?

²² Jesús pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Típua'aj a'yan nyetyá'xie'va'aj ti júurij huatyá'itzeere'en 'asta nyana'aj quee uvé'nyej, capu a' jitze juxie've'. Pajta muáaj pata'aj nyaj jamuán jo'cha'canye'en.

²³ A'íj mu jin a'yan tyo'tánamuajri' tiquee a'náj mui'nyij a'íjna i a'tíj ti Jesús jamuán jo'cha'canye'ej. Ajta i Jesús capu a'yan tyu'taxájtaca' yee capu mui'nyij. Sulu a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin: Típua'aj a'yan nyetyá'xie'va'aj ti júurij huatyá'itzeere'en 'asta nyana'aj quee uvé'nyej, capu a' jitze juxie've'.

²⁴ A'íi pu a'ín pué'een i ti Jesús jamuán jo'chá'canya'aj, i ti ajta a'íjna tyáxajta, ajta a'yan tyo'tyéyu'xaca'. Tyajta a'yan tyá'mua'reej ti a'yan tyi'ja'yájna je'ej ti a'ín tyí'xaj.

²⁵ Capu síj na'aj i ti Jesús jin tyu'muáriej, típua'aj néijmi'i tyo'yu'xajche' je'ej ti tyi'tíj jin huaríj séej jime' ajta séej, a'yaa pu tyiná'miteeraste' tiquee tye'veéericaj i cháanacaj japua i yu'xarij ti tyuuxié'va'caj maj tyo'yu'xajche'.

Je'ej maj ye'ej huaríj a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej

Dios pu hua'táratziiri' ti hua' jamuán huatyá'itzeere'ej i júuricama'ra'

¹ Muáaj Teófilo, séej jitze i yu'xarij i ta'nájcaj, a'íj nu jitze nyeríj jo'yú'xaca' néijmi'i je'ej ti huaríj a'íjna i Jesús, nyajta néijmi'i je'ej ti tyihuo'mua'aj i tyeítyee,

² 'asta na'aj quee jó'vi'tichiihuaca' u tajapúa a'íjna i Jesús, ti'íj tyihuo'ta'íitye'ej néijmi'i jime' a'íjma i ti hua'antyíhuoj a'íjci jime' i júuricama'ra' i Dios, je'ej maj tyi'tíj huá'uurej ti'íj na'aj yutíj jo'que'tíj ja'mej.

³ Ti'íj huamuá' i Jesús, aj pu'íj a'íjma jimi huataséjre i maj jamuán huacíj, A'yaa pu tyu'tóosejrataca' mej mij jáamua'reej tíjín pu'ríj huatájuuriaca', huá'puatyej xicáj pu á'tyeej ti a'yan tyi'tásiseerihua'aj a'íjma jimi, ajta tyihua'ixaatya'ca'aj a'íjci jime' i Dios ti jin néijmi'que' tyi'íjta.

⁴ Ajta ti'íj ooj a'áa jo'tyaváacaj hua' jamuán, a'yaa pu tyihuo'ixaaj maj quee iiráci'ca'an a'ájna a Jerusalén. A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tíjín:

—Setyu'chó've' 'asta na'aj quee tya'róo'astej i nyavástara' ti jamua'táaraatziiri', i nyaj nyeríj jamuáa'ixaa.

⁵ A'íjna i Juan, a'íi pu huá'íraca'aj i jájtyíj jime', ajta capu che' á'tyeeren siatí'íj a'íj jin i huan i júuricama'ra' i Dios, i ti huatyá'itzeere'ej ja'mua tzajta'.

Jesús pu tyíraa u tajapúa

⁶ Majta i maj Jesús jimi aja'tyúusiiria'ca'aj, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tíjín: —Tavástara', çnyiquíj arí tya'rá'aj a'ájna xicáara' jitze paj jitzán tyu'ta'íjtaj iye'ej Israel?

⁷ Aj pu'íj a'yan tyihuo'té'exaaj tíjín:

—Capu mua'ajmaj já'muaci'puaj siaj jáamua'reej a'náj ti a'yan aty-ojo-ré'nyesij. A'íi pu'uj jamua'reej i Dios a'náj ti a'yan rinyíj je'ej ti tyí'mua'tzej.

⁸ Ajta ti'íj yava'cáanyej a'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu jamuaatá'sij i ca'nyíjra'aj, aj xu sij nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'ej a'íjma i maj a'yaa huacháatimee iye'ej Jerusalén, siajta i maj a'áa huacháatimee a Samaaria majta a Judea, siajta a'íjma i maj a'áa jo'cháatimee jo'tíj joo'ástimee i cháanacaj.

⁹ Ti'íj a'yan tyihuo'ixáatya'aj, aj pu'íj jó'vi'tichiihuaca' u tajapúa, meeséeracaj i maj jamuán huacíj, aj pu'íj i jéetiríj jaatyá'avaataca' a'íj mu mij jin quee che' jaaséj.

¹⁰ Móoche' mu jútye' jo'nyéenye'ricaj mati'íj jiye'tzín hua'puaj huataséjre i tyétyacaa a'íjma jimi, naa mu cuéeinavi' tyo'cacháatima'caa.

¹¹ A'yaa mu tyihuo'té'exaaj tíjín:

—Mua'aj mu siaj Galileea ja'chej, çji'nye een jime' jútye' setyity-ojó'nyejnye'? A'íjna i Jesús, i ti jó'vi'tichiihuaca' u tajapúa, a'yaa pu'ujtána'aj yetyi'cányesij, je'ej siaj seríj tyeeséj ti'íj jó'vi'tichiihuaca'.

A'ñi mu ja'antyihuoj i Matías ti'ij tyu'tyáhuüre'en a'ijci jitze ma'can i Judas

12 A'áa mu jo'tyú'uuca'aj a'ájna Aseitúunajrimi jiríj jitze ti avéjri' jo'tacá'aj a Jerusalén. A'yaa pu huatátyeej a'chu maj hua'tá'caria'aj ti a'tíj aja'tanyéj a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii, aj mu mij uja'rácij a'ájna a Aseitúunajrimi.

13 Matí'ij ará'aj a'ájna a chájta', aj mu mij antycíj i chi'ij ta'antyityájtij jitze ti jujapúa tyiváatimee jo'maj je'ráatya'aj muá'ci'ij. A'ñi mu uje'rátya'ca'aj a'ájna i Pedro, ajta i Juan, ajta a'ájna i Santiago, ajta a'ájna i Andrés, ajta i Felipe, ajta i Tomás, ajta a'ájna i Bartolomé, ajta i Mateo, ajta i Santiago, yójra' a'íjci i Alfeo, a'ájna i Simón i maj a'yan jatamuá'muaj tíjin i ti ooca'nyáaj a'yan ricij, ajta a'ájna i Judas i yójra' ti pué'een a'íjci i Santiago.

14 Néijmi'i mu a'úun ja'tyúusi'rihua'aj mej mij huatyényuunyij i Dios jimi, a'íjma jamuán i ihuáamua'mua' i Jesús. Ajta a'ájna i Marfía, náanajra' i Jesús, majtáhua'aj séecan i úucaa.

15 A'ájna matí'ij néijmi'i jusírria'caj a'chu mu anxityej japuan seityéj i maj ju'ihuáamua' ará'axcaa, aj pu'ij a'ájna i Pedro huatyéechaxij ti'ij a'yan tyihuo'té'exaatye'en tíjin:

16 —Nye'ihuáamua', a'yaa pu tyuuxié'va'caj ti a'yan tya'róo'astej je'ej ti i júuricama'ra' i Dios, a'íjci jitze ma'can i David tyaataxájtaca' i yu'xarij jitze a'íjci jime' i Judas, ti'ij huo'tátuiire'en i Jesús avíitizij jime', mej mij i tyeítyee jaatyéevi'.

17 Judas pu ajta tajitzé ajtyáma'cantaca'aj, a'yaa pu cha'tána'aj tyi'tíj jin tyi'tyávaaca'aj tyati'ij ityáj.

18 A'yaa pu tyáaruuj a'íjci i Judas, a'ñi pu chuéj huánaniej a'íjci jime' i túmii ti ja'ancuriáa' ti'ij huo'tátuii i Jesús. Ajta je'en cóocue'mi'in ti'quij acáatzaj, aj pu'ij a chóota' já'ajvej, ajta je'en ootatzáj ti'quij tye'rácuaaj i tyi'chuitíriaara'.

19 Majta i maj a'áa huacháatimee a'ájna a Jerusalén, néijmi'i mu jáamua'reeri' je'ej ti tyi'tíj jáaruuj a'íjci i Judas. A'íj mu jin a'yan jaatamua'aj a'íjci i chuéj tíjin Acéldama, a'yaa pu huatóomua'aj a'ájna i nyúucarij tíjin chuéj ti xúure'me'.

20 A'yaa pu tyi'ja'yájna, pu'ríj a'yan atyojo're'nyej je'ej ti tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij ti a'yan huatóomua'aj tíjin chuíicarij ti jime' yee:

Che' yáana'quij metyóo'eenye' jo'tíj já'chajca'aj.

Che' quee che' a'tíj a'chajcaj.

A'yaa pu ajta tyá'xaj tíjin:

Che' síj tye'entyájrutyey a'íjci jime' i ti jin tyi'tyávaaca'aj a'ájna i a'tíj.

21 A'íj pu jin juxie've' tyaj séej avá'huoonyij, ti tajamuán jo'cha'canye'en, síj ti a'náj tina'aj tajamuán yahuatyávaaca'aj ti'ij ooj Jesús yeséeria'caj,

22 ti'ij na'aj i Juan tyáa'íiri' a'íjci i Jesús, ajta ti'ij jó'vi'tichiihuaca' u tajapúa, juxie've' ti síj tajamuán jo'cha'canye'en ti'ij ajta a'yan tyi-huó'ixaatyeyen i tyeítyee yee pu'ríj huatájuuriaca' i Jesús.

23 Aj mu mij hua'puácaa antyihuo: a'íjci i José Justo, i maj majta a'yan jatamuá'muaj tíjin Barsabás, majta a'íjci i Matías.

24 Aj mu mij huatyényuj i Dios jimi, a'yaa mu tíjin:

—Tavástara', muáaj paj jamua'reej je'ej ti ye'ej tyí'mua'tzej i jutzájta sáij ajta i sáij, taataséjratye' a'tanyíj períj antyíhuo a'íjma i maj hua'puaj.

²⁵ Tí'ij tye'entyájrutyej a'íjci jime' i ti jin tyí'tyávaaca'aj a'ájna i Judas. A'íi pu a'yan tye'rájraa tí'ij jó'ra'nyij jo'tíj a'yan tyiye'tyévijtye'.

²⁶ Aj mu mij huóomue'tíj, mej mij jáamua'reej a'tíj ti ci'tyij tí'ij tyu'tyáhuúire'en, a'íi pu'íj tyu'mué'tíj a'ájna i Matías. Aj mu mij jaatá' tí tyu'tyáhuúire'en hua' jamuán i maj tamuáamuata' japuan sáij ará'asej.

2

Tí'ij hua' jimi yava'cáanyej i júuricama'ra' i Dios

¹ Tí'ij atyojo're'nyej a'ájna xicáara' maj jitzán tyí'ye'estyahua'aj a'íjci jime' i ta'ráahua'puaj i itéerij. A'yaa mu jatamuá'muaj tíjin Pentecostés, aj mu mij néijmi'í tyúusíj a'ájna xicáara' jitze a'újna u chí'táj.

² Matí'ij mij jáanamujri' tí ca'nyíin jin aje'cájujhua'nasima'aj i jútye', ca'nyíin pu jin namujria'ca'aj u chí'táj jo'maj je'rátya'ca'aj.

³ Aj mu mij tyí'tíj huaséj yaa tí'ij nyanúrij tí á'taa, ajta jo'tzaanyixij a'ájna i nyanúrij, tí'quíj hua' mu'úutze' anráavatzij i ti huatyátzaanyixij.

⁴ Tí'quíj huatyá'ítzee i júuricama'ra' i Dios hua' jimi i tyeítýee, aj mu mij huatyóohuij maj tyu'taxáj séecan jime' i nyúucarij maj quee xu a'náj jin me'tyajá'xaj, a'íi pu huo'ta' i júuricama'ra' i Dios maj a'yan tyu'taxáj.

⁵ Séecan mu i tyeítýee a'áa jo'tyú'uuca'aj i maj imuáj curiá'cixij i maj jéehua jaxie'va'ca'aj i juyí'ráj, mej mij a'yan huárinyij je'ej tí tyá'xie've' i Dios, a'áa mu jo'tyú'uuca'aj a'ájna a Jerusalén.

⁶ Matí'ij huó'namujri' i maj je'ej tyáhuuasime'ej ca'nyíin jime', néijmi'í mu tyúusíj, ajta quee je'ej huá'miteerastya'ca'aj, aj mu mij je'ej tyityo'tóomujtyaca', jí'nye mahuá'namujraca'aj maj tyí'xajtaca'aj a'íjci jime' i huá'nyuucáa sáij ajta sáij.

⁷ Jéehua mu je'ej huójo'sejraca'aj, a'yaa mu tyúu'ihuo'raca'aj tíjin:

—¿Nyí mequee néijmi'í mu tyétyaca, a'áa já'ma'can a Galíleea?

⁸ ¿Jí'nye tyu'tái'riitaria'ca' maj a'yan tyí'xajtaj tyati'íj ityáj tyi'tamuá'muaj? Tanyúuca mu jin tyí'xaj a'múumaj.

⁹ Séecan tu a'áa já'ma'can a'ájna a Partia, tyajta séecan a'ájna a Media, tyajta séecan a'ájna a Elam, tyajta séecan a'ájna a Mesopotamia. Tyajta séecan a'áa já'ma'can a Judea, tyajta séecan a'ájna a Capadocia, tyajta séecan a'ájna a Ponto, tyajta séecan Asia já'ma'can.

¹⁰ Séecan tu tyajta a'áa já'ma'can a'ájna a Frigia, tyajta séecan a'ájna a Panfilia, tyajta séecan a'ájna a Egipto, tyajta pua'maquéj a'ájna a Libia, tyajta néijmi'ique' a'áa tyaj imuáj tyaja'ránamuj a Cirene,

¹¹ séecan mu Roma já'ma'can; majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj huatyóojuriiytaca', ityáj tu huá'namuj je'ej maj tyí'xaj i tanyúuca jime'. A'íj mu xaj i ti naa namujre' je'ej tí ye'ej ricíj i Dios.

¹² Séecan mu je'ej tyityo'tóomujtyaca', majta quee jamua'reeriaca'aj je'ej maj tyú'mua'tyij, a'íi mu mij tyúu'ihuo'raca'aj a'yan tíjin:

—¿Jí'nye huatóomua'aj néijmi'í a'ájna?

¹³ Majta séecan huo'tyáxaahuataca', a'yaa mu tíjin:

—Metyájta'ruj.

I nyúucarij tí anaquéj jaataxájtaca' i Pedro

14 Ajta a'íjna i Pedro, a'íi pu huatyéechaxij, a'íjma jamuán i maj tamuáamuata' japuan síij ará'asej, aj pu'ij huo'tajé ca'nyíin jime' a'íjma i tyeítyee, a'yan tijn:

—Xáanamujri' tyámua' naa, i nyaj jamuaaté'exaatye'sij mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, siajta mu siaj iye'ej Jerusalén huacháatimee.

15 A'yaa xu tyí'xaj tijn: “Metyájta'ruj a'múumaj mu tyétyacaa. Capu a'yan tyi'ja'yájna, ji'nye óoche' pu hua'íya'aj na'aj.”

16 Ajta a'íi pu a'íin pué'een i tí jaaxájtaca' a'íjna i Joel. A'íi pu a'íjci jin tyi'tyávaaca'aj tí'ij Dios jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'en i tyeítyee.

A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna tijn:

17 A'yaa pu tyí'xaj i Dios.

A'yaa pu tye'mej a'ájna xicáara' jitze,

tí'ij jitzán néijmi'i tye'entyipúa'rij.

Nyajúuricamej nu ujo'ta'ítyij

tí'ij hua' tzajta' huatyá'itzeere'en,

i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

Já'muayojmua', i maj tyétyacaa, majta i maj úucaa,

a'íi mu nyenyúucaritze' tyihua'ixáatye'ej muá'ju'un i tyeítyee.

Majta i tyáamua a'íi mu tyi'séeraj muá'ju'un i Dios ti jimi tyeje'ráma'can,

majta i já'muahuasimua', metyi'máaraj mu muá'ju'un.

18 Nyajta nu a'íjma jimi uyo'ta'ítyij

tí'ij huatyá'itzeere'en hua' tzajta'

i maj tyí'huiire' nye jitze ma'can.

I maj tyétyacaa, ajta i maj úucaa.

A'íi mu majta nye jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'sij.

19 Nyáaj nu tyi'tíj jamuaataséjratye'ej u tajapúa

i siaj jin jamua'reej je'ej ti tyi'tíj rinyij.

Siajta tyi'tíj séjran i siaj jin je'ej tyityo'tóomuajtyej

tí'ij na'aj ve'éj i chuéj.

Xúure'ej xu séjran

siajta tiéj, siajta i citzíj.

20 Ajta i xicáj já'mui'nyij, capu che' huanyéeri'cij ja'mej.

Ajta i máxcirie', a'yaa pu éenye'ej ja'mej tí'ij i xúure'ej.

Aj pu'ij atyojo're'nyesij a'ájna xicáara' jitze

tí'ij a'íin i tavástara' yava'cánesij

íivan i cháanacaj japua,

naa pu tyu'sé'rihua'aj ja'mej a'ájna xicáara' jitze.

21 Ajta a'tíj tina'aj ti i Dios jimi huatyényuunyij,

a'ájna i Dios japuan pu huatányuusij a'íjci i a'tíj.

22 Mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, xáanamujri' a'íjci, xu'ríj jamua'reej

ti i Dios ja'antyíhuoj a'íjci i Jesús Nazaret ti já'ma'can, a'yaa pu tyi'ja'yájna,

ji'nye a'ájna i Jesús, jéehua pu tyi'tíj jin a'yan huaríj ti huápu'íj juxie've',

a'íjci jime' ti huo'taséjra i tyeítyee, a'íi pu a'yan huaríj ja'mua jimi siaj sij

jáamua'reej ti Dios ja'antyíhuoj.

23 A'ájna i tyáati' i tí ajta tyévíj jitze huanie'huaca', a'íj pu i Dios jamuaatátuii, ji'nye a'yaa pu jaatamua'aj, mua'aj xu sij yó'tatee i cúruuj jitze, majta séecan ja'mua jamuán i maj je'ej pua'aj tyi'tyetyeityee.

24 Ajta i Dios pu jaatájuurityej, a'íi pu ajta japuan huatanyúj i ti jin jajpuéjtzica'aj a'íjna i Jesús, a'yaa pu huaríj, jí'nye capu huatáa'riitariaca' ti a'áa ja'séeria'aj já'ra'nyij muí'chítýee tzajta'.

25 A'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna i David a'íjci jime' i Jesús tijin:

A'náj tina'aj nu jaséjraca'aj a'íjci i tavástara',

a'íi pu yésejre' nyamuáca'ta',

a'íj nu jin quee tyi'tíj jin ootyá'itzeerej jimi.

26 A'íj pu jin jutyamua've' i nyaxiéjnyu'caa, nyajta nyetyamua've' nyetyi'chuíicaj.

A'íj nu jin nyaxáahuaj chaaj na'mej,

27 jí'nye capáj tyu'tá'sij nyaj huámuí'nyij,

capáj tyu'tá'sij nyaj a'áan ja'séeria'aj ná'ra'nyij

jo'maj jo'tyá'itze'rii i muí'chítýee,

capáj pajta tyu'tá'sij ti huatyéjpeteyej

a'íjci i tyévira' i ti muahuíre'.

28 Muáaj paj naataséjraj i juyéj

ti a'áa jó'nyee jo'tíj júuricamej já'sejre'.

Pajta naatá'sij nyaj huatányetyamua've'en

a'ájna jo'paj já'sejre'.

29 'Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyí'ra'aj jime', tí'ij i David huamuí', majta je'en ja'vá'naj, iíjij óoche' pu yésejre' iíye'ej Jerusalén jo'maj ya'vá'naj.

30 Ajta a'íjna i David, Dios jitze ma'can pu tyí'xaxa'ta'aj, a'yaa pu'ij tyá'mua'reeriaca'aj ti i Dios a'yan tya'táratziiri' ti séej i rey jime' tye'entyárutyij i ti jitzán eeráma'can.

31 Jí'nye a'íi pu i David jamua'reeriaca'aj tijin a'yaa pu tye'mej je'ej ti i Dios tyaataxájtaca'. A'íj pu jin a'yan tyu'taxájtaca' tijin huatájuuritaj i Ciriístu', ajta quee a'áa jo'tyá'itzeere'ej i muí'chítýee tzajta', capu ajta huatyépeteyij i tyévira'.

32 Pu'ríj i Dios jaatájuurityej a'íjci i Jesús, ityáj tu tyajta a'yan tyá'mua'reej tyajta tyu'séj a'íjci jime'.

33 Pu'ríj ajcáayijxi muáca'ta' i Dios u tajapúa', ajta arí ja'ancuriáa' a'íjci i júuricama'ra' i ti Dios jin atóoraj, a'íi pu'ij ta'íj i Jesús ityájma taatá' i júuricama'ra' i Dios, jí'nye a'yaa pu tyita'táratziiri'. A'íi pu'ij a'ín pué'een i sij jaséj ajta i sij janamuaj.

34 Jí'nye capu a'íin pué'eenye'ej i David i ti tyíraa u tajapúa', ajta a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

A'yaa pu i tavástara' tyaaté'exaa a'íjci i nyavástara' tijin:

“Póoche' yan újcatyij iíye'ej nyamuáca'ta'.

35 Asta nyana'aj quee hua'antýmue'tin

i maj muájcha'íire'.”

36 A'íj pu jin siata'aj jáamua'reej néijmi'i i sij iíye'ej huacháatimee Israel, ti a'yan tyi'ja'yájna a'íjna i Jesús i sij jó'tatee, a'íi pu a'íin pué'een i ti Dios a'íjna jin tye'entyáaruityej tí'ij Tavástara' pué'eenye' ajta Ciriístu'.

37 Matí'ij jáanamuajrí' i tyeityee, je'ej pu pua'aj huotá'aj i hua' tzajta', aj mu mij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Pedro, majta a'íijma i séecan i maj tamuáamuata' japuan síij ará'asej, a'yan tijin:

—Ta'ihuáamua', ¿jí'nye táarinyij iíjij?

³⁸ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyu'tanyúj tjin:

—Siata'aj seequéj tyú'mua'tyij a'ijci jimi i Dios, siajta huái'huaj nyúucaritze' i tavástara' Jesús, a'yaa xu huárinyij, aj pu'ij i Dios tyajamuatú'uunyi'raj, a'íj pu ajta uyo'ta'ityij i ju júuricamej, ti'ij ja'mua jimi huatyá'itzeere'en.

³⁹ Ji'nye a'ijna i nyúucarij ja'mua jitze pu huatama'can, ajta já'muayojmua', ajta i maj a' imuáj jo'cháatimee séej i chuéj japua. Néijmi'caa pu ci'tyij a'íjma i Dios ti huo'tájeevij.

⁴⁰ Séej pu nyúucarij ajta jin tyihuo'té'exaa, jéehua pu huo'ijmujri' mej mij quee je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj mati'ij i séecan i tyeítyee.

⁴¹ A'íimaj i maj jáanamua'jri', majta tyá'antzaahuaj majta huái'huaca', huéecaj ví'ra'aj mu a'chu ará'axcaa, aj mu mij a'íjma jamuán antyóosíj i maj tyá'tzaahuatye'.

⁴² Majta néijmi'i mu a'íj jitze tyí'mua'ajcaj je'ej maj tyihua'mua'tyajca'aj a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, tyámua' mu naa tyityetyúucha'íica'aj, máahuooca'aj i Dios jimi, majta jusi'rihua'aj mej mij néijmi'i jáacua'nyij i páan.

Je'ej maj tyí'tyechajca'aj i maj anáatya'aj tyá'antzaahuaj

⁴³ Néijmi'i mu je'ej tyojo'sejraca'aj majta je'ej tyityóomuajtyajca'aj, a'ijci jime' je'ej ti Dios tyi'tíj tyí'sejrataca'aj a'íimaj jime' i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

⁴⁴ Néijmi'i mu tyámua' tyí'tyechajca'aj i maj tyá'antzaahuaj, majta mu néijmi'i tyi'tóoa'caria'aj a'chu ti síj caa tyi'tíj tyí'ijcha'ij.

⁴⁵ A'yaa mu rijcaj, tipua'aj a'tíj tyi'tíj ja'itziitya'aj, a'íj pu tyi'tíj toonyij, ti'ij ij jaatá'sij i túmii a'ijci i tiquee che' je'ej tyéejtyooovej.

⁴⁶ A'náj tina'aj mu jusi'rihua'aj u tye'yúuj tzajta', majta mu jusi'rihua'aj jo'maj ja'chej, mej mij jo'támua'reej i tavástara', majta je'en néijmi'i tyí'cua'nyij, muutyámua'va'aj i jutzájta'.

⁴⁷ Tyámua' mu tya'tá'caria'aj i Dios, majta i tyeítyee naa mu huojo'sejraca'aj a'íjma, a'íj mu jin a'náj tina'aj támui'risima'aj a'íimaj i tyeítyee i maj tya'antzá'huatyahua'aj.

3

Mati'ij tyáahuaj séej i tiquee tyéchavaaj

¹ Séej xicáj jitze pu a'yan tyu'ríj, a'ijna i Pedro ajta i Juan, néijmi'i mu a'áa jó'ju' i tye'yúuj ti jo'tyéjvee, mej mij huatyényuunyij, a'tzáaj pu putyí'rijcaa yáacij je'ta' ucamá'caj i xicáj.

² Síj pu tyáati' a'áa je'tyácatyij a ti ja'pueertaj, capu ráyi'vajca'aj a'ijna i a'tíj, a'yaa pu éenye'ej huanie'huaca', a'náj tina'aj mu aye'tyéyi'tzaaj a ti ja'pueertaj maj a'yan jatamuá'muaj tjin ti naa huasé'rin, ti'ij a'ín túmii huá'huaviiraj i maj utyáru'pij u tye'yúuj tzajta'.

³ Ti'ij a'íjma huaséj i Pedro ajta i Juan i maj a'úun jo'tyárutyisima'aj u tye'yúuj tzajta', aj pu'ij túmii huo'táhuaviiri' maj jaatapuéjve'en.

⁴ Aj mu mij ja'ráasej tyámua' naa, ajta a'ijna i Pedro a'yaa pu tyaaté'exaa tjin:

—Taaséj.

⁵ Aj pu'ij quee che' huatanyúj a'ijna i tyáati', a'yaa pu tyí'mua'ajcaa tjin túmii mu naatá'sij.

⁶ Ajta a'íjna i Pedro a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Canu pláataj tyícha'ij, canu nyahta ooroj tyícha'ij, a'íj nu muaatá'sij tyi'táj nyej tyícha'ij, a'yaa nu tyi'mua'ixaaty'e' a'íjci jitze ma'can i Jesús Nazaret ti já'ma'can, ájchesij, pajta rájra'nyij.

⁷ Aj pu'ij i Pedro jajvi' i muáca'ta' pujmua', ti'quij ja'ajriáj, aj pu'ij huarúj néijmi'que' i ju'ícaj jitze.

⁸ A'íjna i tiquee tyéchavaaj ájtzunaca', ajta huatyéechaxij, aj pu'ij huatyóochej ti rájra'nyij, ti'quij hua' jamuán utyájrurij u tyejúuj tzajta', tyitzúnie'cha'aj pu hua' jamuán utyájrurij, ajta tyé'tyojtzi'ria'ca'aj i Dios.

⁹ Néijmi'i mu jaaséej i tyeítyee ti arí rájvi'vej a'íjna i tiquee tyéchavaaj, majta jáanamujri' ti tyámua' tya'tá'caria'aj i Dios.

¹⁰ Aj mu mij tyámua' tyo'taséj, majta tyi'tziinya'ca'aj, mati'ij jaamua'aj tijin a'íi pu pu'ricij i ti túmii huá'huaviiraca'aj i tyeítyee a ti ja'pueertaj a'íjna i tyejúuj, a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin ti naa huasé'rin.

Ti'ij ajtáhua'aj tyihuo'té'exaa a'íjna i Pedro

¹¹ Ajta a'íjna i tiquee tyéchavaaj, capu hua'tato'ra'aj a'íjci i Pedro ajta i Juan. Aj mu mij néijmi'i i tyeítyee je'ej tyityo'tóomuajtyaca', mati'ij mij ootyáhuaachaca' a ti ja'pueertaj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Salomón ti ja'a'rij, jo'maj a'íimaj jo'tyú'ucaj.

¹² Ti'ij i Pedro huo'séj, a'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—¿Ji'nye een jime' je'ej setyityotóomuajtyaca' mua'aj mu sij Israel jitze ajtyáma'can? ¿Ji'nye sij a'yan tyi'tasej cuxáa ityáj tajímua'aj tyetyáahuaj a'íjci i a'táj, ajta cuxáa ityáj tyetyáahuaj ti'ij rájra'nyij a'íjci jime' i tyaj jaayí'tin, nusu a'íjci jime' i tyej tyámua' tyihuojó'mua'raj?

¹³ A'íjna i hua' Dios, a'íjma i Abraham, ajta i Isaac, ajta i Jacob. A'íjna i hua' Dios i tahuásimua'ci'ij, a'íi pu tyámua' tyaatá' a'íjci i juyój Jesús, i sij mua'aj tyu'tátuii a'íjma jimi i maj tyi'ijta. Ajta a'íjna i Piláato, jaxie'va'ca'aj ti jaatátoonyijche', sijta mua'aj, caxu jaataxié'vej, sulu a'yaa xu tyá'xie'va'ca'aj ti huámui'nyij.

¹⁴ Caxu jaatátoj a'íjci i a'táj tiquee a'náj tyi'táj jin ootyá'itzee i Dios jimi, ti ajta tyámua' tyi'tyevistaca'aj, sulu a'yaa xu tyaaté'exaa ti a'íj huatátoonyij i síj ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íica'aj.

¹⁵ Mua'aj xu jaajé'caj a'íjci i ti hua'tá'caa maj júurij muá'ra'nyij i tyeítyee. Ajta i Dios pu jaatájuuritej, a'íj tu ityáj tyámua' tyi'mua'reej.

¹⁶ A'íi pu ca'nyíjra'aj jaatá' ti'ij huatyéjchenyij a'íjna i tyáati' i sij jaséj sijta jamua'tyej, a'íi pu tyá'antzaahuaj i Jesús jimi. A'íj pu jin arí huarúj tyámua' naa, siati'ij mua'aj seríj tyé'sej.

¹⁷ 'Nyáaj nu jamua'reej, nye'ihuáamua', siati'ij mua'aj majta i maj tyajá'mua'ijtye' jaajé'caj i Jesús, a'yaa xu huaríj, ji'nye caxu jamua'reeriaca'aj, je'ej sij tyi'táj uuriajca'aj.

¹⁸ Ajta i Dios ja'rá'astee je'ej maj anaquéj tyu'taxájtaca' a'íimaj i maj i jitzán ma'can tyi'xaxa'ta'aj. A'yaa mu tyu'taxájtaca' ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj ti a'íin huámui'nyij i Cirístu'.

¹⁹ Siata'aj seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi, ti'ij a'íin tyajamuaatú'uunyi' i sij jin ootyá'itzee a'íjci jimi.

²⁰ Aj pu'ij Dios uyo'ta'ítyij ja'mua jimi a'íjci i Jesús, i ti ará'tyeej ja'antyíhuooca'aj ti'ij a'íin ja'mua Cirístu' pué'eenye'.

21 Juxie've' ti i Jesús tajapuá jo'tyaváaj já'ra'nyij, 'asta na'aj quee Dios néijmi'i tyu'jájcuare'en i ti a'yan tyí'sejre' i cháanacaj japua, a'yaa pu i Dios ará'tyeej tyaataxájtaca' a'íimaj jitze ma'can i maj jitzán tyi'xaxa'ta'aj.

22 A'yaa pu i Moisés tyihuo'té'exaa a'íijma i tahuásimua'ci'ij tijin: "Dios pu séej antyihuosisij i ti a'yan cha'tána'aj jitzán ma'can tyu'taxájtaj nyati'ij nyáaj, xáanamujri' néijmi'i je'ej ti tyu'taxájtaj, siajta ja'antzaahuatye'en.

23 Tipua'aj a'táj quee já'tzaahuatya'aj, che' quee che' hua' jimi séjre'ej i tyeítýee."

24 'Néijmi'i i maj tyi'xaxa'ta'aj i Dios jitze ma'can, ti'ij na'aj i Samuel tyu'séjrej yatij je're'nyej, a'íi mu majta jaaxájtaca' je'ej ti ijíj tyi'ricij.

25 Mua'aj xu a'íin pu'é'een i siaj ja'ancuriáa'sij i ti Dios jin atóoraj, a'íijma jitze ti jaataxájtaca' i maj jimi tyi'xaxa'ta'aj, a'íj xu siajta ancuriáa'sij i nyúucarij Dios ti jin atóoraj a'íijma jimi i já'muahuasimua'ci'ij. Ji'nye a'yaa pu i Dios tyaaté'exaa a'íjci i Abraham tijin: "Néijmi'i i tyeítýee i maj a'áa huacháatima'aj muá'ju'un i cháanacaj japua, a'íi mu ja'ancuriáa'sij i ti xá'pui' i ti huo'tyáhuúire'sij a'íijma i maj a jitze eerányesij."

26 Ti'ij i Dios jaatájuurij a'íjci i Jesús, a'íi pu anaquéej uyo'ta'ítýaca' ja'mua jimi, ti'ij a'íin tyámua' tyajamuaatá'an, siaj sij néijmi'i jaata-puá'citaj i ti je'ej pu'a'aj een.

4

Mati'ij huo'vívi' a'íjci i Pedro majta i Juan

1 Móoche' mu i Pedro, ajta i Juan tyihuá'ixaatya'ca'aj i tyeítýee, mati'ij séecan aje're'nyej jo'maj a'íimaj jo'tyú'uuca'aj. A'íi mu pu'é'eenye'ej i maj tyi'cha'ij u tyeýúuj tzajta', majta a'íimaj i Saduceos.

2 Menyínyu'cacuca'aj a'íijma jimi i Pedro ajta i Juan, a'íjci jime' i maj a'yan tyihuá'mua'tyajca'aj i tyeítýee, yee majtáhua'aj mu huatájuurij i maj tyá'antzaahuatye'sij, ji'nye a'yaa pu i Dios tyaatájuuritye a'íjci i Jesús.

3 Aj mu mij huo'vívi', mati'ij mij hue'tyáanaj, ajta camu tyihuo'íhuo'ri' ji'nye pu'ríj huachúmua'ca'aj.

4 Jéehua mu i tyeítýee jáanamujri' i nyúucarij maj jaaxájtaca', majta tyá'antzaahuaj, a'íj mu jin meríj a'yan ará'axcaa a'chu anxí ví'ra'aj i maj tyá'antzaahuaj.

5 Yaa ariá'pua'aj, a'íi mu tyúusij a'ájna a Jerusalén a'íimaj i maj antyúumua'reej a'ájna a chájta', majta a'íimaj i huásij, majta i maj tyihuá'mua'tyahua'aj i yu'xarij jitze.

6 A'áa pu jo'tyávaaca'aj a'ájna i Anás i ti va'cán jin tyi'tyéjvee, ajta a'ájna i Caifás, ajta i Juan, ajta i Alejandro, majta mue'táj i maj tyeítýeristyamua' pu'é'een a'íjci i ti va'cán jin tyi'tyéjvee.

7 A'íi mu mij tyu'ta'íjtaca' maj ahujaja've'vi'tij a'íjci i Pedro majta i Juan, mej mij tyihuo'íhuo'. Aj mu mij aje'ta' huo'tyáhuui, mati'ij mij tyihuo'íhuo'ri' a'yan tijin:

—¿A'tanyíj jitze xa'rooca'nyéej siaj sij a'yan ricij, ca' a'tanyíj ca'nyíjra'aj jamuaatá' siaj sij a'yan tyú'uurej?

8 Aj pu'ij i Pedro a'íjci jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, ti'ij ij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Mua'aj mu siaj antyúumua'reej iye'ej chájta', siajta mua'aj huásij.

⁹ Mua'aj xu tyí'ta'ihuo' a'íjci jime' i ti xá'pui' i ti jaaci'ij a'íjci i tyáataj i tiquee tyéchavaaj, siata'aj sij jáamua'reej je'ej ti een jime' tyu'rúj.

¹⁰ A'yaa tu tyajá'mua'ixaatye' mua'ajmaj, tyajta néijmi'caa i siaj a'yan huacháatimee iye'e'ej Israel a'íjna i tyáati' yaa ti huatyéjve, a'íj pu jin arí huarúj a'íjci jime' ti ja'antzaahuaj a'íjci i Ciriístu' Nazaret ti já'ma'can, a'íjci i siaj yó'tatee i cúruuj jitze, Dios ti jaatájuuritey.

¹¹ A'íjna i Jesús, a'íj pu a'ín pu'é'een i tyetyéj i siaj quee jaataxié'vej mu siaj chí'ij ta'huacaa, a'yaa pu atyojo're'nyej ti a'ín pu'é'een i tyetyéj ti anájcaj ti ajta jéetze' juxie've'.

¹² Capu máaj a'tíj séejre' ti'ij táahui're'en, ji'nye néijmi'que' i cháanacaj japua capu máaj séej uje'cá'ityaca' i Dios, tyej tyij jitzán huatyátahui're'en.

¹³ Mati'ij i maj tyityatatyíj huo'séj maj ca'nyíjra'aj jin tyihuá'ixaatyaca'aj a'íjna i Pedro ajta i Juan, majta jáamua'reeri' maj quee a'náj tyi'huómua'aj, majta quee tyojó'iteeca'aj, je'ej mu tyityo'tóomuajtyaca', aj mu mij huo'muájtyaca' tíjin a'íj mu jamuán huací'ca'aj i Jesús.

¹⁴ Ajta a'íjna i ti tyí'cui'ca'aj hua' jamuán pu ajo'tyávaaca'aj, a'íj mu jin quee je'ej tyu'taxájtaca' yee capu a'yan tyi'ja'yájna.

¹⁵ Aj mu mij huo'ta'íj maj iiráciinyej jo'maj jóosiiria'ca'aj a'íimaj i juéesij, mati'ij mij tyi'tyuu'ixaatya'ajraa.

¹⁶ A'yaa mu tíjin:

—¿Ji'quij tyahua'uurej a'mújma mu tyétyacaa? Capu i'ríj tyaj a'yan tyaataxáj yee capu a'yan tyi'ja'yájna, ji'nye néijmi'i i maj iye'e'ej huacháatimee Jerusalén, a'íj mu jamua'reej je'ej ti tyi'tíj jáaruuj a'íjci i tyévij i ti tyí'cui'ca'aj.

¹⁷ Ajta ti'ij quee jéetze' majca'huáyee namuajria'aj i tyeítjee tzajta', tyiche' iijij huo'tányeechej mej mij quee che' tyihuá'ixaatye'e'ej i tyeítjee i nyúucaritze' i Jesús.

¹⁸ Aj mu mij huo'tajé, majta huo'tá'ijmiejri' mej quee che' tyihuá'ixaatye'e'ej majta quee tyihuá'mua'tyej i tyeítjee a'íjci jime' i nyúucaritze' i Jesús.

¹⁹ Ajta a'íjna i Pedro ajta i Juan, a'yaa mu tyihuo'té'exaa'aj tíjin:

—Mua'aj xu jujímua'aj jaaxá'pui'intare'en tipua'aj a'yan tyi'xa'pui'ij tyaj mua'ajmaj jamuá'antzaahuatye'en, nusu tyaj a'íj ántzaahuatye'en i Dios.

²⁰ Ji'nye capu je'ej tyí'rij tyej quee jaxajta a'íjci i tyaj tyeríj jaaséej tyajta jáanamujri'.

²¹ Majta a'íimaj i juéesij, a'íj mu huo'tá'ijmiejri', majta huo'tányeechej, mati'ij mij huo'ta' maj iiráciinyej a'íjci jime' maj quee je'ej tyé'ejtyoove'e'ej je'ej maj puéjtzij tyihuo'tá'an, ji'nye néijmi'i mu i tyeítjee tyámua'tya'tá'caria'aj i Dios a'íjci jime' je'ej ti tyi'tíj huaríj.

²² Ajta i tyáati' i ti huarúj nyúucaritze' i Jesús, a'yaa pu tyéejcha'íica'aj a'chu huá'puatyej nyinyi'ra'aj ajtáhua'aj a'tzúj jéetze'.

I maj tyá'tzaahuatye' máahuo i ca'nyíjra'aj i Dios jimi

²³ Mati'ij mij huo'tátoo a'íjci i Pedro majta i Juan, aj mu mij jo'cáj, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj jo'maj jo'tyú'uuca'aj a'íimaj i maj hua' jitze ajtyáma'can. Aj mu mij huo'té'exaa néijmi'i je'ej maj ye'ej tyu'taxájtaca' a'íimaj i maj va'cán jin tyityatatyíj, majta i huásij.

²⁴ Mati'ij a'íjma huánamuajri', aj mu mij néijmi'i a'yan tyaatáhuaviiri' i Dios tijin:

—Tavástara', muáaj paj a'ín pué'een i paj jaatyátaahuaca' a'íjci i tajapuá, pajta i cháanacaj, pajta i jájtyij ti ve'éj. Néijmi'i ti'ij pua'máj a'yan tyí'sejre', muáaj paj tyú'taahuaca'.

²⁵ Muáaj paj tyu'tá' ti a'yan tyu'taxáj a'júuricamej jitze arooca'nyáaj a'íjna i David, i ti muahuiiria'ca'aj, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

¿Ji'nye mej mij a'íimaj tyí'tyenyinyu'cacui
i maj séej chuéj japua já'ma'can?

¿Ji'nye mej mij a'yan tyúumua'tziitye' a'íjci jime'
i tiquee a'yan tyi'ja'yájna?

²⁶ A'íimaj i maj tyihuá'ijtye' i tyeítyee, majta i maj va'cán jin tyityatatyíj iye'e'j cháanacaj japua.

Tyámua' mu ju'uurej mej mij huatyényo'se'en
a'íjci jimi i Tavástara', majta
a'íjci jimi i Ciríistu'.

²⁷ A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, a'íjna i Herodes, ajta a'íjna i Poncio Piláato, a'íi mu tyúusiij iye'e'j chájta', hua' jamuán i tyeítyee i maj séej chuéj japua já'ma'can, majta hua' jamuán i maj yéchej iye'e'j Israel, múumua'tziitya'ca'aj je'ej maj tye'entyimué'tin a'íjci i ti muahuiire', a'íjci i Jesús, i paj ja'antyihoj pajta a'áan yó'ojrasij i ipuárij japua.

²⁸ A'yaa mu huaríj je'ej paj muáaj anaquéej tyaaxá'pui'intarej ti'ij a'yan tyú'rinyij, je'ej paj muáaj tyá'xie'va'ca'aj.

²⁹ Ajta ijíj, muáaj paj tavástara', cási' mu meríj tyí'tanyeechej, taatá' i ca'nyíjra'aj tatzájta' ityájma i tyaj muahuiire', tyata'aj quee tyi'tziinye'e'j tyetyihuó'ixaatye'en a'jitze ma'can.

³⁰ Huataséjrataj i paj jin néijmi'i putyí'uurej, petyihua'huatye'e'j i maj tyí'cucui', pajta huo'taséjratye'en a'íjci i paj jin períj huo'ta' maj jaayí'tihua'an a'íjci jitze ma'can i Jesús i ti muahuiire'.

³¹ Mati'ij ja'antypuá'rij i maj jin tyényuusime'e'j, aj pu'ij huatóoca'tzij i chi'ij jo'maj je'rátya'ca'aj, ajta huatyá'itzee hua' tzajta' a'íjna i júuricama'ra' i Dios, camu tyí'tziinye'e'j metyihuá'ixaatya'ca'aj i Dios jitze ma'can.

Tyí'tíj maj tyí'ijcha'íica'aj néijmi'i mu' tyía'rica'aj

³² Néijmi'i i maj tyá'tzaahuatye', i maj mui'caa, juxa'aj mu tyí'mua'ajcaa ajta juxa'aj na'aj tyihuá'miteerastya'ca'aj. Capu a'tíj jusíj na'aj tyí'tyóo'aritye' i tyúua'rij, a'yaa mu néijmi'i tyía'rica'aj.

³³ Majta a'íimaj i maj tamuáamuata' japon hua'puaj ará'asej, móoche' mu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjci jime' ti Dios jaatájuurityej a'íjci i Jesús. Dios pu jéehua huá'huíria'ca'aj néijmi'caa.

³⁴ Capu a'náj a'tíj quee je'ej tyéejviicue'raca'aj, ji'nye metyi'tooca'aj i tyúuchuej majta i tyúuchi'ij, ajta i túmii

³⁵ a'íjma mu tatuí'rihua'aj a'íjma i maj tamuáamuata' japon hua'puaj ará'asej, majta a'íimaj, a'íi mu huo'riáa'caria'aj i túmii, a'chu ti séej á'itziitye'.

³⁶ A'íj pu jin a'yan tyu'ríj a'íjci jimi i José, a'íjna i ti tyí'huíria'ca'aj i Leví jimi. A'áa pu já'ma'can jo'tíj a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Chipre, i maj

a'yan jaatamua'aj tijin Bernabé, a'íjna i nyúucarij tijin Bernabé, a'yaa pu huatóomua'aj tijin: Ti tyámua' tyihua'tá'caa a'íjma i maj juxaamuuj'itye'.

³⁷ Séej pu chuéj tyícha'íica'aj a'íjna i José, aj pu'ij jáatoj, ajta i túmii a'íjma pu huatá' i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

5

I ti jin maj jin ootyá'itzee a'íjna i Ananías, ajta i Safira

¹ Ajta a'íjna i ti a'yan ántyapuaaj tijin Ananías, a'íi pu juchuéj huátoo a'íjci jamuán i ju'íj ti a'yan ántyapuaaj tijin Safira.

² Ajta a'íjna i Ananías, a'yaa pu tyu'tóosejrataca' ti néijmi'i tyu'tátuii i túmii, ma'ajta je'cácaa pu huatyóo'itziirej i túmii, capu néijmi'i huo'ta' a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, néijmi'i pu ú'mua'reeriaca'aj i íira'ra'an.

³ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Ananías, ¿ji'nye petyaatá' ti i tyiyáaru' mua'antymu'é'tin ti'ij ca'nyíjra'aj muaatá' paj jáacuanamuaj i júuricama'ra' i Dios a'íjci jime' i paj je'cácaa huatyá'itziirej i túmii i paj jaamué'tij a'íjci jime' i chuéj paj huátoo?

⁴ ¿Nyiquee muéetzij ja'a'rica'aj i chuéj? Ajta pati'ij jáatoj, ¿nyiquee ajta muéetzij mua' a'rica'aj i túmii? ¿ji'nye ti'ij a'yan tyimuo'támiteerastej pej pij a'yan tyi'tíj huá'uurej? Capáj a'íjma putyu'cuanamuaj i tyeítýee, sulu i Dios paj huácuanamuaj.

⁵ Ti'ij jáanamujari' a'íjci i nyúucarij, aj pu'ij eetávej a vėjri' jo'tij ja'ra'íicajmee a'íjna i Pedro, ti'quij huamuí' a'íjna i Ananías. Majta néijmi'i i maj jáamua'reeri' je'ej ti tyi'tíj huaríj, tyámua' mu tyu'tátziin.

⁶ Aj mu mij séecan ave're'nyej i maj tyáamua, mati'ij mij jacá'ijcataca' i cáanarij jime', aj mu mij yo'chuij mej mij uya'vá'naj.

⁷ Huéecaj ooraj pu a'chu tyoomá'caj, aj pu'ij té'ej aje're'nyej a'íjna i íira'ra'an a'íjci i ti huamuí', capu tyi'tíj mua'reeriaca'aj a'íjna je'ej ti tyi'tíj huaríj.

⁸ Aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjna i Pedro tijin:

—Naaté'exaatye', ¿nyi a'yan setyáatoj a'íjci i chuéj siati'ij tyaataxájtaca'?

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i íiti' tijin:

—¡Jee! A'yaa tu tyáatoj.

⁹ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tijin:

—¿Ji'nye siaj sij mua'aj a'yan tyaaxá'pui'intarej siaj sij jáacuanamuaj i júuricama'ra' i Dios? Cási' a' maj vá'ju', i maj uya'vá'naj a'cáin, a'íi mu majta muá'chueenyij muéetzij.

¹⁰ Ti'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i Pedro, aj pu'ij eetávej jo'tij ja'ra'íicajmee, ti'ij ij huamuí' a'íjna i íiti', mati'ij utyárupij i tyáamua, aj mu mij jaaséj tijin pu'ríj muí'chij, mati'ij mij yo'chuij maj uya'vá'naj jo'maj ye'tyéetyej i cína'ra'an.

¹¹ Majta néijmi'i i maj tyá'tzaahuatye', majta i séecan a'chu maj pua'máj jáamua'reeri', néijmi'i mu tyu'tátziin.

Maj jéehua a'yan tyú'ruuj a'íjci jime' i ti huápuí'ij juxie've' i Dios jimi

¹² Majta a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, jéehua mu a'yan huaríj mej mij huo'taséjratye'en i tyeítýee maj Dios jitze

aróoca'nyej, majta i maj tyá'tzaahuatye', a'íi mu tyúusiij a'ájna jo'maj a'yan tyaja'tamuá'muaj tijin a ti jo'tyényinyi'ij Salomón ti ja'a'rica'aj.

¹³ Capu a'tíj óoca'nyajca'aj ti ajtyáxiirej a'íjma jamuán a'ájna jo'tij jo'tyényinyi'ij, majta a'íimaj i séecan, tyámua' mu tyihua'ajcha'íica'aj a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'.

¹⁴ A'íj mu jin, tyá'antzaahuaj jéehua i tyeítyee, tyétyacaa majta úucaa, mu'ríj jéetze' muí'caa i maj ja'tzaahuatye' a'íjci i tavástara'.

¹⁵ Mahue'rátora'aj i mej tyí'cucui' a cáayej jítze, utáatzij japua mu áan huo'ojto'aaj, majta itárij japua, a'yaa mu huó'ruuj, majta a'yan tyi'xáataj tijin ta'aj ij i quéenyi'istaria'ra' a'íjci i Pedro hua' japua ucáanyej a'íjma i maj tyí'cucui'.

¹⁶ Jéehua mu majta curiá'cixij i tyeítyee maj a' imuáj huacháatima'caa. A'íimaj mu uhuaja'ráavi'tij i maj tyí'cucui', majta i maj tyiyáaru'uj hua'tzajta' séejre', a'íi mu néijmi'i huarúj.

Mati'ij huanámi'huaca' i maj tyá'tzaahuatye'

¹⁷ A'íjna i ti tyihua'íjtye' u tyeyúuj tzajta', majta a'íimaj i maj hua' jamuán ajtyu'uj a'íjma i Saduceos, a'íi mu jéehua huá'anchueerej.

¹⁸ A'íj mu jin huo'vívi' a'íjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, mati'ij mij hue'tyáanaaj jo'maj já'nami'huacaa i tyeítyee.

¹⁹ Aj pu'ij tíca' síij aje're'nyej, ti'quij tya'antacúj a'ájna jo'tij ja'pueertaj, a'íi pu a'íin pué'een i ti tyí'huiire' i tajapuá Dios ti já'sejre', aj pu'ij hui'ráavi'tij, a'yan tyihua'ixáatye'ej tijin:

²⁰ —Séricuj, siata'aj ujo'tyáhuixi'in u tyeyúuj tzajta', siajta huo'té'exaatye'en i tyeítyee néijmi'i a'íjci i nyúucarij ti júuricamej pué'een.

²¹ Mati'ij mij a'yan huaríj, tapuá'risima'caj pu mati'ij utyájrurij u tyeyúuj tzajta', aj mu mij huatyóohuij maj tyihuó'mua'tyej i tyeítyee.

A'íjna i ti tyihua'íjtye' i tyeyúuj tzajta', majta i maj jamuán ajtyu'uj, a'áa mu ja'rá'aj, mati'ij mij huo'ta'íj maj tyúusiire'en i juéesij, majta néijmi'i i huáasij, i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Israel. Mati'ij mij huo'ta'íjtaca' maj ahuaja've'vi'tij a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

²² Mati'ij mij ujó'ju' i xantáaru', aj mu mij a'áa jo're'nyej jo'maj tyeítyee já'nami'huacaa, ma' ajta quee che' aja'ja'tiitaca'aj, aj mu mij huariá'cij mej mij huo'té'exaatye'en.

²³ A'yaa mu tijin:

—A'yaa tu eenye' huátuoj jo'maj tyeítyee já'nami'huacaa, tyámua' pu naa tye'tyánami'huaca'aj, majta tyámua' naa tyí'cha'íica'aj i xantáaru'uj, ajta tyati'ij tya'antacúj, catu che' a'tíj uhuátuoj.

²⁴ Ti'ij jáanamaujri' a'íjna i ti tyihua'íjtye' i maj tyí'huiire' u tyeyúuj tzajta', majta i maj viváajma'aj jin tyityatatyj u tyeyúuj tzajta', jéehua mu tyúu'ihuo'raca'aj je'ej ti tye'mej a'íjci jime'.

²⁵ Aj pu'ij síij aje're'nyej, ajta je'en a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Cási', a'íimaj i tyétyacaa i sij hue'tyáanaaj, a'úu mu je'rú'uj u tyeyúuj tzajta', metyihua'mua'tyáaj i tyeítyee.

²⁶ Ti'quij a'íin ujó'mej a'íjna i ti tyihua'íjtye', séecan jamuán i maj jahuiire', mati'ij mij huojové'vi'tij. Camu ca'nyéjrij jime', ji'nye mahuá'tziinya'ca'aj i tyeítyee, a'yaa mu tyi'mua'astíj tijin tipua'aj mataatyáto'sixi'in tyetyéj jime'.

27 Mati'ij uhuojo've'vi'tij, aj mu mij huo'ta'fj maj huatoósejrata a'fijma jimi i maj tyityatatyij, ajta a'fjna i tyeyúuj tzajta' ti tyí'ijta, a'yaa pu tyihuo'tajé tijin:

28 —Ityáj tu jamuaatá'ijmuejraca'aj siaj quee che' a'yan tyihua'mua'tyey i tyeítyee a'fjci jitze ma'can i Jesús. ¿Nyi a'yan xaarij? Caxu xaa nyu'uj a'yan huaríj, síoóche' xu tyihua'mua'tyey néijmi'que' iye'e'j Jerusalén, siajta tajité tyí'pua'ritye' a'yan tijin ityáj tu a'fjn pué'een i tyaj jaajé'caj a'fjci i tyéviij.

29 Aj pu'ij i Pedro a'yan tyu'tanyúj, majta i séecan tijin:

—Juxie've' tyaj ja'antzaahuatye'en i Dios, capu a'yan tyúuxie've' tyaj mua'ajmaj jamuá'antzaahuatye'en mu siaj tyeítyee pué'een.

30 A'fjna i ti hua' Dios i tahuásimua'ci'ij, a'fí pu jaatájuurityej a'fjci i Jesús, a'fjna i siaj mua'aj jaajé'caj, siati'ij yó'tatej i cúruuj jitze.

31 Dios pu yo'vítij ti'ij ij a'aan yó'ojraj i jumuáca'ta' pujmua', ajta a'fjci jin antyúumua'reeríaj ja'raa ti anájcaj, ajta ti hua' japua huatányuunyij i tyeítyee. Mej mij a'fijmaj i maj Israel jitze ajtyáma'can seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi, ajta ti'ij a'fjn tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzee.

32 A'fj tu ityáj tyámua' tyí'mua'reej, ajta a'yan cha'tána'aj tyá'mua'reej i júuricama'ra' i Dios, i ti huo'ta' a'fijma i maj tyá'tzaahuatye'.

33 Mati'ij a'fj huánamuajri', tyámua' mu tyityaatanyinyu'cacuca', a'fj mu jin a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj huó'cui'nyij.

34 Ajta sñij pu a'áa jo'tyávaaca'aj ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Gamaliel, Fariseo pu pué'eenye'e'j a'fjna, a'fí pu tyihua'mua'tyahua'aj i yu'xarij jitze, néijmi'i mu tyámua' tyéejcha'ica'aj a'fjci i Gamaliel. Aj pu'ij a'fjn tyu'ta'íjtaca' maj hui'rávi'tij a'fijma i tyétyacaa.

35 Ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa' a'fijma i maj tyí'ijta tijin:

—Mua'aj tyétyacaa iye'e'j siaj huacháatimee Israel, tyámua' xu'uj je'e'j siaj ye'e'j huá'uurej a'mújma mu tyétyacaa.

36 Xu'ríj jamua'reej, ti arí a'tyeej ti sñij huaséjre ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Teudas, a'yaa pu tyóotzaahuatya'ca'aj ti jéehua juxié'va'ca'aj, majta i maj jamuán huací'ca'aj, a'chu mu muáacuaj anxityej ará'axcaa i tyétyacaa, ajta mati'ij jaajé'caj a'fjci i a'tj, a'fijmaj i maj jamuán huací'ca'aj, mo'xíj, capu tyi'tj je'e'j tyeetyáhuíi a'fjci i Teudas.

37 Ajtáhua'aj sñij huaséjre, a'fjna i Judas Galileea ti já'ma'can, aj pu huataséjre a'fjna mati'ij huo'tyé'itej i tyeítyee, a'fí pu huajo'ví'tij je'cácaa mej mij jamuán huací'ca'an, majta mu jaajé'caj, majta i maj jamuán huací'ca'aj, a'fí mu ma'úrutyxij.

38 A'fj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' a'fjci jime' je'e'j maj ricij. Caxu je'e'j tyihua'jeevej a'fijma i tyétyacaa, miche' iiráciinyej, ji'nye tipua'aj jujímua'aj mana'aj a'yan tyéejtyoj, néijmi'i pu tyojó'vesij.

39 Na'ríj quee tipua'aj a'fjci jitze mua'róoca'nyej i Dios mej mij a'yan rijcaj, caxu mua'aj a'náj tyu'táviicue'raj, tyámua' xu'uj siaj sij quee a'fj nyo'si'tye'e'j i Dios.

40 Néijmi'i mu ja'antzaahuaj, aj mu mij huo'tacho'vej i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej. Mati'ij huo'váaj, majta huo'ta'ijmúuraj maj quee che' tyihua'ixaatye'e'j i tyeítyee Jesús jitze ma'can, aj mu mij huo'tátoó.

⁴¹ Majta a'ñimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, mati'ij iirácij jo'maj je'rátya'ca'aj a'ñimaj i maj tyityatatyij, muatóotyamua'vej a'ñjci jime' ti i Dios huo'ta' maj a'yan tya'ajpuéetzij muá'ra'nyij a'ñjci jitze ma'can i Jesús.

⁴² Majta camu jaatapuá'citaca' mej mij quee che' a'yan rijcaj, a'náj tina'aj mu tyihuá'mua'tyahua'aj i tyeítyee, a'ñ mu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'ñjci jitze ma'can i Jesús, u tyeýúuj tzajta' maj jo'maj jo'cháatimee.

6

Mahua'antýhuoj i maj aráahua'puaj ará'asej mej mij tyu'tyáhuüre'en

¹ Majta jéetze' merij mui'caa i maj tyá'tzaahuatye', majta i maj jaayi'tihua'aj i huá'nyuucaa i griego, a'ñ mu huatyóohuij maj tyinyinyu'caj a'ñjma jamuán i maj jaayi'tihua'aj i huá'nyuucaa i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tijn camu tyihuo'riáa'caa i ti tyí'cue'ri' i ucarijsee maj jujímua'aj, i maj jaayi'tin i huá'nyuucaa i griego.

² Aj mu mij hua'ajsiü a'ñjma i maj tyá'tzaahuatye', mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaa a'ñjma i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej tijn: —Capu xá'pui' tyej quee che' tyihuá'mua'tyej i tyeítyee i Jesús jitze ma'can, tyej tyij a'ñ tyana'aj i cue'ráj tyihuo'riáa'care'en.

³ Cási' ta'ihuáamua', siata'aj arahua'puácaa avá'huoonyij i tyétyacaa i maj ja'mua jitze ajtyáma'can, i maj tyámua' metyityoomuámua're' ti ajta i júuricama'ra' i Dios hua' jitze séejre', tyej tyij a'ñ huo'ñcatye'en i tyaj jin antýtamua'reej.

⁴ Tyajta ityáj, tyóoche' tu tyámua' tyityaaju'uj tá'ju'un tyahuavíiraj i Dios, tyajta hua'ixáatya'aj i nyúucaria'ra'.

⁵ Aj pu'ij néijmi'caa aránajchaca' i tyeítyee, mati'ij mij a'ñ antýhuo a'ñjci i Esteban, i ti jéehua tyá'tzaahuatye' i Dios jimi, ti ajta i júuricama'ra' jimí séejre', majta a'ñjci i Felipe, majta a'ñjci i Prócoro, majta a'ñjci i Nicanor, majta a'ñjci i Timón, majta a'ñjci i Pármenas, majta a'ñjci i Nicolás Antokuia ti já'ma'can, i ti anaquéej ja'antzaahuaj i huá'yi'raj a'ñjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

⁶ Mati'ij mij huojó'ví'tij jo'maj jo'tyú'uuca'aj a'ñimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'ñ mu mij jaatáhuaviiri' i Dios a'ñjma jime', majta hua'vá'muarie'xij séej majta séej.

⁷ Ajta i nyúucaria'ra' i Dios jéehua mu janamuajraca'aj, majta i maj tyá'tzaahuatye' jéetze' mu támui'risima'aj a'ájna a Jerusalén, majta a'ñimaj i maj tyityatatyá'ca'aj u tyeýúuj tzajta', mue'tj mu majta ja'antzaahuaj i nyúucarij.

Mati'ij a'ñ huatyéevi' a'ñjci i Esteban

⁸ Ajta a'ájna i Esteban, jéehua pu tyá'tzaahuatya'ca'aj i Dios jimi, ajta jéehua a'ñ jitze aróoca'nyajca'aj, a'ñ pu jin huo'taséjra i tyeítyee je'ej maj ye'ej tyámua' tyaatá'an i Dios.

⁹ Majta mu séecan aje're'nyej i maj séej jitze já'ma'can i tyeýúuj, maj a'yan jatamuá'muaj tijn hua' tyeýúuj i maj huatátuihuaca', majta séecan hua' jamuán i maj Cirene já'ma'can, majta séecan a'ájna chájta' ti a'yan tyaja rájtyapuaj tijn Alejandria, majta i maj a'áa já'ma'can a'ájna a Cilicia, majta séecan i Asia. Mati'ij mij huatyóohuij maj jaatájeevixi'in a'ñjci i Esteban.

10 Camu ja'antyimué'tij, ji'nye a'ij pu jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios, ajta jéetze' pu jú'mua'reeriaca'aj a'ijna i Esteban mequee a'íimaj.

11 Mati'ij mij séecan tyu'nájchij mej mij a'yan tyu'taxáj tijin: "It'yáj tu jáanamujari' ti a'ín je'ej pua'aj tyá'xajta'aj a'íjci i Moisés, ajta i Dios."

12 A'yaa mu huaríj mej mij hua'ajriaxiejtye'en i tyeítyee, majta i huásisij, majta i maj tyihua'mua'tyahua'aj i yu'xarij jitze, mati'ij mij jaatyéevi' i Esteban, aj mu mij yo'ví'tij a'íjma jimi i juéesisij.

13 Majta séecan antyíhuo i maj a'yan tyu'hué'taj tijin:

—A'náj tina'aj pu je'ej pua'aj tyá'xaj a'íjci i tye'yúuj, ajta i yu'xarij.

14 A'yaa tu tyáanamujari' ti a'yan tyi'xaj ti a'ijna i Jesús Nazaret ti já'ma'can jaatyú'uunaj a'íjci i tye'yúuj, ajta seequéj joorej i tayi'ráj Moisés ti a'yan jaatyájtóo.

15 Mati'ij ja'ráasej néijmi'i i juéesisij, a'yaa pu huasé'rihua'aj i nyéerima'ra' a'íjci i Esteban ti'ij síij i ti tajapua' tyí'huüre' i Dios jimi.

7

Ti'ij jujapua' huataryúj a'ijna i Esteban

1 Aj pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'ijna i ti tyí'ijta u tye'yúuj tzajta' tijin:

—¿Nyi a'yan tyi'ja'yájna mati'ij tyí'xaj a'múumaj?

2 Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'ijna i Esteban tijin:

—Xáanamujari' nye'ihuáamua', siajta mua'aj huásisij, Dios pu huataséjre a'íjci jimi i Abraham, ti'ij ooj a'áa jo'tyaváacaj a Mesopotamia, ti'ij quee xu jo'ra'váacaj a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapua'j tijin Harán.

3 A'yaa pu i Dios tyaaté'exaa tijin: "Eerájra' a'íjci japua i a' chuéj, ajta mua' tyéeyteristyamua', capáj huá'vi'tij sulu miche' a'yan eenye', séej nu muaataséjratye'ej i chuéj paj japuan séeria'aj puá'mej, pata'aj a'áa jó'ra'nyij."

4 Aj pu'ij i Abraham eerájraa a'ájna a Caldea, ti'quij a'áa jo'yíxij a Harán. A'tzúj a'tyéevi'caj pu'ij té'ej huamu' i táatajra' a'íjci i Abraham, aj pu'ij Dios jaata'íj a'íjci i Abraham ti eerájra'nyij a'ájna a Harán ti'ij ja'rájra'nyij a'íjci i chuéj japua i siaj ijíj yan japuan huacháatimee.

5 Ajta quee i chuéj jaatá' a'íjci i Abraham, nyi círa'tzuj jo'tij ja'huóchejtye'en. Ajta i Dios a'yaa pu tya'tóoraj ti chuéj jaatá'sij, ta'aj ij ti'ij huámu'nyij a'ijna i Abraham, a'íjma huáci'tyij i maj jitán eerányesij. A'ájna xicáara' jitze ti'ij Dios jitán a'yan tya'tóoraj, capu eexún tyiyójmua'ca'aj a'ijna i Abraham.

6 A'yaa pu ajta tyaaté'exaa maj a'áa jo'tya'aj muá'ju'un i maj jitán eerányesij, séej chuéj japua jo'maj quee já'ma'can, majta tyihuo'ta'íjtye'sij maj tyu'muarie'en puéjtzij jime', a'yaa mu á'tyeeren a'chu muáacuaj anxityej nyinyi'ra'aj maj a'yan tya'ajpuéetzij muá'ju'un.

7 A'yaa pu ajta tyaaté'exaa i Dios tijin: "Nyáaj nu puéjtzij huo'ta'sij a'íjma i maj ca'nyéjrij jin tyihua'ítitya'aj muá'ju'un, aj mu mij té'ej eeráju'un a'íimaj, mati'ij mij naatyáhuüre'ej iye'ej jo'paj jo'caj."

8 Aj pu'ij Dios jaatá' a'íjci i Abraham ti'ij a'íj jin antyúumua'reeriaj i maj ja'antysis'chej i junavíj. A'íj pu jin ti'ij tyoomá'caj arahuéecaj xicáj ti huanie'huaca' i yójra' a'íjci i Abraham, a'yaa pu'ij jáaruuj i juyó'j ti a'yan antyapuaaca'aj tijin Isaac. Ajta a'ijna i Isaac, a'yaa pu cha'tána'aj

jaáruuj a'íjci i juyó j ti a'yan ántyapuaaca'aj tijn Jacob. Ajta a'íjna i Jacob, a'yaa cha'tána'aj huó'ruuj a'íjma i juyójmua', i maj tamuáamuata' japon hua'puaj ará'axcaa, i maj tahuásimua' pué'een.

⁹ 'Majta a'íjma j yójmua'mua' a'íjci i Jacob, a'íi mu ja'anchueerej séej i ju'ihuáara' ti a'yan ántyapuaaca'aj tijn José, aj mu mij jáatoj mej mij séecan yo'v'í'tij séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapua j tijn Egipto. Ajta Dios pu jaatyáhuui a'íjci i José,

¹⁰ jaatyáhuui ti'ij quee jajpuéetzij já'ra'nyij. Dios pu ju'cámua'riityej a'íjci i José, ti'ij tyámua' naa yó'sejraj a'íjna i ti va'cán jin tyí'ijta a'ájna a Egipto, i maj a'yan jatamuá'muaj tijn Faraón, a'íj pu jin ja'antyíhuoj a'íjci i José ti'ij tyu'ta'íjtaj néijmi'que' a'ájna a Egipto, ajta a'ájna jo'tij já'chajca'aj a'íjna i ti va'cán jin tyí'ijta.

¹¹ 'Ajta je'en jéehua huatúuri'huaj ja'raa a'ájna a Egipto, ajta a'ájna a Canaán, majta i tahuásimua'ci'ij, camu tyi'tij tyí'cha'íica'aj maj jáacua'nyij.

¹² Ti'ij a'yan tyámua'reeri' a'íjna i Jacob, ti a'áa tyajá'xoovi'ca'aj a'ájna a Egipto tyi'tij maj jáacua'nyij, aj pu'ij huo'ta'ítyaca' a'íjma i juyójmua', a'íjma mu a'íin pué'een i tahuásimua'ci'ij. A'íi pu a'íin pué'een i maj anaquéej a'áa ja'tanyéj.

¹³ Ajta mati'ij majtáhua'aj a'áa jó'ju' a'ájna a Egipto, aj pu'ij i José huatóoxajtaca' hua' jimi i ju'ihuáamua' a'tij ti pué'eenye'ej, a'yaa pu'ij i Faraón tyámua'reeri' a'tyán ti jitzán eeráma'can a'íjna i José.

¹⁴ Ajta je'en tyu'ta'íjtaca' a'íjna i José ti'ij i táatajra' aje're'nyej a Egipto, majta i maj jamuán ajá'chajca'aj, i maj huéecatyej japon tamuáamuata' japon anxívi j ará'axcaa.

¹⁵ Ti'quij Jacob a'áa ja'huóchejtye a Egipto, a'áa pu'ij jo'muí' a'íjna, majta a'íjma j tahuásimua'ci'ij a'áa mu majta jo'cuij.

¹⁶ Aj mu mij a'áa huojó'tij i mui'chítyee a'ájna a Siquem, a'áa mu huaja'vá'naj a'íjci jitze i chuéj ti huó'nanieeri' a'íjna i Abraham a'íjma i yójmua'mua' a'íjci i Hamor, Siquem ti já'chajca'aj.

¹⁷ Ti'ij arí atyojo're'nyéesima'caj a'íjci xicáara' ti jitzán aróo'astej i Dios ti jin tya'tóoraj a'íjci jimi i Abraham, jéehua mu huatámui'riaca' a'íjma j tahuásimua'ci'ij maj jitzán eerányej, mu'ríj mui'caa a'íjma j tyeítyee i maj a'áa jo'tyá'ca'aj a'ájna a Egipto.

¹⁸ Aj pu'ij shíj tye'entyájruij i ti va'cán jin tyí'ijta'aj a'ájna a Egipto, capu jaamua'aj a'íjci i José.

¹⁹ A'íjna i rey, a'íi pu huo'cuanamuaj i tatyétyeristyamua', je'ej pua'aj pu tyihua'ajcha'íica'aj i tahuásimua'ci'ij. Ca'nyéjrij pu jin huo'ta'íj mej mij hui'ráhua'xij i juyójmua' i maj móoj unyáaque'ej mej mij huá'cui'nyij.

²⁰ A'ájna ti'ij huanie'huaca' i Moisés. Majta a'íjma j huásimua'mua' i pá'ri'ij, a'íi mu jaaxá'pueeri' a'ájna a juchéj huéecaj máxcirie'.

²¹ Ti'ij tya'rá'aj a'ájna xicáara' jitze i maj jitzán huá'cui'nyij i ti'ríj, i yójra' a'íjci i ti va'cán jin tyí'ijta, a'íi pu japon huatanyúj ajta jáave'sijri' yaa ti'ij juyó j.

²² Mati'ij mij néijmi'i tyaamuá'tyej i maj tyojó'itej a'íjma j maj Egipto já'ma'can. Tyámua' pu tyo'cámua'ria'ca'aj a'íjna i Moisés a'íjci jime' ti tyu'taxáj, ajta je'ej ti tyi'tij huá'uurej.

23 'Tì'ij huá'puatyej nyinyi'ra'aj jajcha'ñicaj i Moisés, a'yaa pu tyu'tóoxajtaca' ti uhuojo'vá'muaarej i maj Israel jitze ajtyáma'can, jì'nye a'ñijma pu jitze eeráma'can.

24 Tì'ij a'áa ja'rá'aj, aj pu'ij séej huaséj i ti Egipto já'ma'can, a'ñi pu séej je'ej pua'aj uuriajca'aj i ti hua' jitze ajtyáma'can, ti'quij i Moisés a'áa jo'mej ti'ij a'ñina japua huatányuunyij, aj pu'ij i Moisés jaaré'caj a'ñici i a'tij Egipto ti já'ma'can.

25 A'yaa pu tyí'mua'ajcaj yee máamua'reej i ihuáamua'mua' ti i Moisés Dios jitze aróoca'nyej, ti'ij hue'rátóonyij a'ñijma, majta camu jáamua'reeri'.

26 Yaa ariá'pua'aj pu huo'tyoj hua'puácaa i ju'ihuáamua', múunyo'si'tya'ca'aj a'ñimaj, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj i Moisés ti huo'tá'ijmuaj, ti'quij a'yan tyihuotajé tijin: "Mua'aj tyétyacaa mu siaj ju'ihuáamua', zji'nye siaj sij je'ej pua'aj ju'uurej jujímua'aj?"

27 Aj pu'ij i ti je'ej pua'aj jooriajca'aj i séej i ju'ihuáara', a'ñi pu jaatátajchaca' i Moisés, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin: "¿A'tanyíj mua'antyíhuoo muéetzij tyi'tij jime', pej pij ityájma tyitaata'íjtye'en?"

28 Nyi pajta nyéetzij nyeje'catan pati'ij tajquij tyeejé'caj a'ñici i ti Egipto já'ma'can."

29 Tì'ij jáanamua'jri' a'ñina i Moisés, aj pu'ij huatóo'uj, jó'raa a'ájna séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Madián, a'áa pu jó'catyii yaa ti'ij a'tij tiqee a'áa já'ma'can, a'áa pu jo'tyényeiichaca', ajta hua'puácaa tyiyóomua'aj ja'raa a'ñina i Moisés.

30 'Tyoomá'caj huá'puatyej nyinyi'ra'aj, aj pu'ij síj huataséjre a'ñici jimi i Moisés a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij a véjri' i jiríj jitze ti a'yan ántyapuaaj tijin Sinaí. A'áa pu jo'taséjrej i ti tajapua tyí'huñire' tyi'tij tu'píj jitze ti tyátaasima'aj.

31 Tì'ij a'ñi huaséj a'ñina i Moisés je'ej pu jo'taséj, aj pu'ij ajtyáxiñriaca' ti'ij véjri' tyámua' naa tyeeséj, ti'quij jáanamua'jri' a'ñici i tavástara' ti a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

32 "Nyáaj nu a'ñin pué'een i hua' Dios i já'muahuasimua'ci'ij, a'ñici i Abraham, a'ñici i Isaac, nyajta a'ñici i Jacob." Ajta i Moisés, jéehua pu tyóoviveesima'aj, capu óoca'nyajca'aj ti jaaséj.

33 Ajta a'yan tyaaté'exaa i tavástara' tijin: "Pata'aj ajtái'pu'xi'in mua' ca'quéj, jì'nye nyéetzij pu nya'a'rij mu chuéj paj japuan jo'cha'can.

34 Nyáaj nu nyeríj huoséj je'ej maj tyá'puejzitarej i nyetyeiñteristyamua' i maj a'áa jo'tyíj a Egipto, nyáaj nu huó'namua'jri' a'ñici i maj jin á'viicue're', nu'ríj yava'cáanyej nyej nyij hua' japua huatányuunyij mej mij iiráciñnyej a'ájna a Egipto. A'ñi nu jin nyáaj muaata'ityij, pej pij a'áa jó'me'en a Egipto."

35 'Maj majta a'ñimaj quee jaataxié'vej a'ñici i Moisés, mati'ij a'yan tyaaté'exaa tijin: "¿A'tanyíj mua'antyíhuoo muéetzij tyi'tij jime', pej pij ityájma tyitaata'íjtye'en?", Dios pu uyo'ta'ityaca' yaa ti'ij i ti hua' jime' antyúumua'reej, ajta i ti hue'rátóonyij, a'ñici jime' i ti síj huataséjre i ti tajapua tyí'huñire' a'ñici jitze i tu'píj ti tyátaasima'aj.

36 A'ájna i Moisés, a'ñi pu a'ñin pué'een i ti hui'rájtoj a'ájna a Egipto a'ñijma i tahuásimua'ci'ij, tyi'tij pu huo'taséjra mej mij a'ñici jin jáamua'reej ti Dios jitze aróoca'nyajca'aj, ajta a'ájna jájritze' ti a'yan

tyaja'rájtyapuaj tijin jájtyij ti po'vij, ajta a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij, a'áa pu huá'puatyej nyinyi'ra'aj á'tyeej ti a'yan rijcaa i Moisés.

³⁷ A'ájna i Moisés, a'ái pu ajta a'áin pué'eenye'ej i ti a'yan tyihuo'té'exaa'j a'áijma i maj Israel jitze ajtyáma'can tijin: "Dios pu séej antyihuosij ti mua'ajmaj jitze ajtyáma'can ti ajta a'yan tyihuo'tyáhuüre'sij nyati'ij nyáaj."

³⁸ Mati'ij i tyeítyee a'áa ja'tyúusii jo'tij quee já'tyi'tij, a'ái pu ajta i Moisés ajo'tyávaaca'aj hua' jamuán i tahuásimua'ci'ij ti'ij a'áin jamuán tyu'xáj i ti tajapúa tyí'huüre' a'ájna jiríj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Sinaí, a'ái pu'ij ja'ancuriáa' i nyúucarij júuricamej ti jitzán séejre', ti'ij tajimí séeria'aj já'ra'nyij.

³⁹ 'Majta i tahuásimua'ci'ij camu jaataxié'vej maj ja'antzaahuatye'en, a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj i jutzájta' maj huariá'ciñyej a'ájna a Egipto.

⁴⁰ A'yaa mu tyaaté'exaa a'ájci i Aarón tijin: "Sánturij táataavej mej mij a'áin anáatya'aj muá'ra'nyij, ji'nye catu jamua'reej je'ej ti tyi'tij jáaruuj a'ájci i Moisés, i ti tii'rájtoó a'ájna a Egipto."

⁴¹ Aj mu mij sántuj huatyátaahuaca' ti a'yan huasé'rihua'aj ti'ij visáaru', mati'ij mij tyaatámu'vejrityej a'ájci i visáaru', muatóotyamua'vej majta tyu'yé'estej a'ájci jime' i maj jaatyátaahuaca' jujámua'aj i sántuj.

⁴² Ajta i Dios ajtáraa a'áijma jimi, ti'ij ij huo'ta' mej mij séej jimi tyu'tyáhuüre'en, a'áijma jimi i xú'ra'vetyee, máxcirie', xicáj, tyi'tij ti je'ej tyí'sejre' i jútye'. A'yaa pu tyé'yu'si' a'ájci jitze i yu'xarij i maj jo'yú'xaca' a'áimaj i maj tyityatatyá'ca'aj i Dios jimi tijin:

Mua'aj mu sij Israel jitze ajtyáma'can,
¿Nyiquij setyinaatámu'vejritye, siati'ij huá'puatyej
nyinyi'ra'aj á'tyeej a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij?

⁴³ Nyij sequée a'yaa siana'aj tyáatisima'aj i chi'ra'an

a'ájci i sántuj ti a'yan ántyapuaj tijin Moloc,
sajta i xú'ra'vejra' i séej i sántuj

i ti a'yan ántyapuaj tijin Refán,

a'ái mu a'áin pué'eenye'ej i sánturij

i sij jujámua'aj huó'taahuaca'

siaj sij tyámua' tyihuo'tá'an a'áijma.

A'íj nu jin a'áa imuáj jamuaata'ityij

jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Babilonia.

⁴⁴ 'A'ájna jo'tij quee já'tyi'tij, a'ái pu aja' séjria'ca'aj hua' jimi i tahuásimua'ci'ij a'ájna i ináamuaj ti curiá'nami' jo'maj jóosi'rii, a'yaa mu eenye' huatyátaahuaca' je'ej ti ye'ej i Dios tyaata'ij a'ájci i Moisés, ti'ij a'yan tyaaté'exaa ti jaatyátaavej a'yan eenye' ti'ij i mua'tyéjrij ti a'áin jaataséjra.

⁴⁵ A'ái mu i tahuásimua'ci'ij ja'ancuriá'ja a'ájci i ináamuaj, aj mu mij uya'rájtii a'áimaj i maj mu ujo'vá'ju' a'ájci jamuán i Josué, mati'ij huo'mué'tij i tyeítyee i maj séecan i chájta'naj jitze já'chajca'aj, a'áijma i ti Dios huo'ta' mej mij huo'mué'tin. A'áa pu já'sejria'ca'aj a'ájna i ináamuaj 'asta quee huaséjre' i David.

⁴⁶ A'ájna i David, a'íj pu huaci'ij ti Dios tyámua' tyéejcha'íj, a'íj pu jin jaatáhuoj a'ájna i David i Dios jimi, ti'ij Dios jaatá' ti David ja'ajtaavej i tyejúuj ti'ij a'yan tyi'huüre'ej já'ra'nyij ti'ij chi'ra'an a'ájci i Dios ra' i Jacob.

⁴⁷ Capu ajta a'yan atyojo're'nyej, sulu a'ñi pu ja'ajtaahuaca' i chi'ra'an i Dios a'ijna i Salomón.

⁴⁸ Ma'ajta i Dios capu a'áa ja'chej i chi'ij tzajta' i maj ja'ajtaahuaca' i tyeítýee, a'ij pu jin a'yan tyo'yú'xaca' i sñij ti tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can tijin:

⁴⁹ I tajapuá pu a'ñin pué'een i nya' ipuáaj, ajta i cháanacaj pu a'ñin pué'een i nyaj japuan rányaca'nyej.

¿Tyi'tanyí chi'ra'an sianaatyátaavej nyéetzij?

¿Jo'nyij ij já'i'rij nyaj huányaso'pe'en?

⁵⁰ ¿Nyij nyequee nyáaj a'ñin pué'een

i nyaj néijmi'i tyú'taahuaca'?

⁵¹ 'Aj pu'ij a'yan ajta tyihuo'té'exaaj a'ijna i Esteban tijin:

—Maj siajta mua'aj xu tyési', capu tyi'tíj ja'mua tzajta' utyényinyij, a'náj tina'aj xu jitzán raatyij a'ijci i júuricama'ra' i Dios, a'yaa xu tyityetyóonaamuaaj i jutzájta', mati'ij tyeeýí'tihua'aj i já'muahuasimua'ci'ij.

⁵² ¿A'tanyíj mequee je'ej huáruuj i já'muahuasimua'ci'ij i maj jaxaj-taca'aj i Dios ti jitze eeráma'can? A'ñi mu huo'cuij a'ijma i maj anaquéej jaataxájtaca' ti yava'cányesij i ti ji'rénye'ej séejre' i Dios jimi. Ajta ti'ij yatanyéj a'ijna i tiquee tyi'tíj jin á'itzeere' i Dios jimi, mua'aj xu jáacuanamuaaj, siajta jaajé'caj.

⁵³ Mua'aj mu siaj ja'ancuriáa' a'ijci i nyúucarij, a'ñimaj jimi i maj tajapuá tyí'huiire', caxu ja'tzaahuatye'.

Mati'ij jaajé'caj a'ijci i Esteban

⁵⁴ Mati'ij a'yan tyáanamuaajri', tyámua' mu tyityaatanyínyu'cacuca', majta ancuroci'máaj i jutaméj jitze a'ijci jimi i Esteban.

⁵⁵ Ajta i Esteban, a'ij pu jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, ti'quij jútye' jó'nyeeriaca', aj pu'ij jaaséj ti aje'cátatzaca'aj i Dios ti jin naa huasé'rin, ajta pu a'ij huaséj i Jesús ti muáca'ta' pujmua' i Dios jo'tyávaaca'aj.

⁵⁶ Ajta je'en a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Cási' nyéesej i ti antácun i tajapuá, nyajta nu jaaséj a'ijci i ti ajta tyévíj jitze huanie'huaca', ti a'áa jo'tyéjvee i muáca'ta' i Dios.

⁵⁷ Majta a'ñimaj muí'tyóonaxij i junaxiéeta' i jumúaca' jime', majta huatyejíhuajra ca'nyíin jime', aj mu mij ootyáhuaachaca' a'ijci jimi.

⁵⁸ Mati'ij mij je'ráajaj a'ájna a chájta', aj mu mij jaatyáto'sixij tyetyéj jime', majta i maj tyi'sejraca'aj, a'ñi mu antyúuchuiixi i tyúusiicu', mati'ij mij atyaja'ajraj a'ijci jimi i tyamuéej ti a'yan ántyapuaj tijin Saulo.

⁵⁹ Mati'ij jatyató'xa'caj a'ijci i Esteban, a'yaa pu tyaatáhuo i Dios jimi tijin:

—Jesús, nyavástara', ancuriáa' i nyajúuricamej.

⁶⁰ Aj pu'ij tyítunutaca', ajta je'en ca'nyíin jin a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Nyavástara', capáj hua' jitze japua'ritya'aj i maj jin ootyá'itzee.

Ti'ij a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij huamuí'.

8

¹ Ajta a'ijna i Saulo a'áa pu jo'tyávaaca'aj, a'ñi pu hua'sejraca'aj mati'ij jaajé'caj a'ijci i Esteban.

Saulo pu je'ej pua'aj huá'uurej a'ijma i maj tyá'tzaahuatye'

A'ájna xicáara' jitze mu huatyóohuij maj je'ej pua'aj huó'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', i maj a'áa já'chajca'aj a Jerusalén. Néijmi'i mu ma'úrutyixij ti'ij na'aj a'áa ti huataca'aj a Judea, ajta a'ájna a Samaaria, a'íi mu'uj quee jo'c'íj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

² Majta séecan i maj tyámua' tyí'tyetyeítyeristaca'aj, a'íi mu ja'vá'naj a'íjci i Esteban, jéehua mu á'tyeej maj juxaamuijritye' a'íjci jime'.

³ Meentyij a'ájna i Saulo, je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', a'íi pu utyáru'picha'aj hua' chi'táj jo'maj jo'cháatima'caa, aj pu'ij hui'rája'puana'aj i tyétyacaa, ajta i úucaa, néijmi'caa pu tyí'tuiiria'ca'aj mej mij hue'tyáanaj.

Felipe pu huo'té'exaa i tavástara' nyuucaaj a'íjma i maj Samaaria já'ma'can

⁴ Majta a'íimaj i maj ma'úrutyixij, jo'tij na'aj maj joojú'ca'aj, a'íi mu hua'mua'tyajca'aj i tyeítyee i nyúucaria'ra' i Dios, i ti jin hua' japua huatányuusij.

⁵ Aj pu'ij Felipe a'áa ja'tanyéj a'ájna chájta' ti a'áa ja'ajtyáma'can a Samaaria, ti'quij huatyóochej ti tyihuó'ixaatye'en a'íjci jitze ma'can i Ciriístu'.

⁶ Jéehua mu tyúusi'rihua'aj i tyeítyee, majta tyámua' naa tyúunamuajrastya'ca'aj je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'ájna i Felipe, ji'nye jéehua pu tyí'sejrataca'aj tyi'táj ti huápu'i'ij juxie've' mej mij jáamua'reej tijin Dios pu jitze aróoca'nyajca'aj.

⁷ Majta mue'táj huarúj i maj tyiyáaru'uj hua' tzajta' séjria'ca'aj, mu-atyejíihuajraa i tyiyáaru'uj mati'ij iirácij i tyeítyee tzajta'. Majta mue'táj huarúj i maj quee tyéchavaaj, majta i maj quee tyámua' tyityaací'ij.

⁸ A'íj mu mij jin tyámua' tyityahuóotyamua'vej a'ájna a chájta'.

⁹ Síij pu ajta a'áa jo'tyávaaca'aj ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Simón, i ti ará'tyeej ti tyí'hua'tacare'ej a'íjci jitze ma'can i tyiyáaru', i ti ajta huá'cuanamuajca'aj i tyeítyee Samaaria maj jo'cháatimee, jéehua pu'ij a'íj jin óotzaahuatya'ca'aj.

¹⁰ Néijmi'i mu ja'tzaahuatya'ca'aj, ti'ij na'aj i maj cíle'en, majta i maj huáasij, a'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

—A'íi pu a'íin pué'een i maj a'yan jatamuá'muaj tijin:

—I Dios ti jin néijmi'i putyí'uurej.

¹¹ Majta ja'tzaahuatya'ca'aj, ji'nye pu'ríj á'tyeevi'ca'aj a'ájna i Simón ti a'yan rijcaj a'íjci jime' mej mij je'ej tyo'taséj i tyeítyee.

¹² Ajta mati'ij ja'antzaahuaj a'íjci i nyúucarij i Felipe ti huó'ixaaj, i Dios ti jin tyí'ijta, ajta i Ciriístu', aj mu mij huái'huaca' i tyétyacaa, majta i úucaa.

¹³ A'íi pu ajta i Simón tyá'antzaahuaj, aj pu'ij huái'huaca', ti'quij huatyóochej ti jamuán jo'cha'canye'en a'íjci i Felipe, tyámua' pu tyóomua'ajcaa a'íjci jime' je'ej ti rijcaj a'ájna i Felipe, ajta a'íjci jime' i ti tyí'sejrataca'aj Dios jitze ma'can.

¹⁴ Mati'ij jáamua'reeri' i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a Jerusalén, maj meríj ja'antzaahuaj a'íimaj i maj Samaaria jo'cháatimee i nyúucarij Dios ti jimi je'ráma'can, aj mu mij huo'ta'ítyaca' a'íjci i Pedro, majta a'íjci i Juan a'íjma jimi.

¹⁵ Mati'ij a'áa ja'rá'aj, aj mu mij jaatáhuaviiri' i Dios a'íjma jime' i maj tyá'tzaahuatye' Samaaria maj já'ma'can, ti'ij huatyá'itzeere'en hua' tzajta' a'íjna i júuricama'ra' i Dios.

¹⁶ Ji'nye capu eexúj yava'cányajca'aj i júuricama'ra' i Dios ti'ij huatyá'itzeere'en hua' tzajta', a'íj mu jin huái'huaca' i tyeítyee nyúucaritze' i Jesús.

¹⁷ Mati'ij mij a'íin i Pedro ajta i Juan, hua'vá'muarie'xij hua' mu'úutze' a'íjma i tyeítyee, aj pu'ij hua' jitze rá'aj a'íjna i júuricama'ra' i Dios.

¹⁸ Ti'ij i Simón jaaséej ti aje'cáma'ca'aj i júuricama'ra' i Dios mati'ijta séej avá'muarie'en áan mu'úutze', aj pu'ij a'íin túmii huaá'ca'aj.

¹⁹ A'yaa pu tyihuo'té'exaaj a'íjna i Simón tijin:

—Sianaatá' siajta nyéetzij a'íjci i siaj jin jaayí'tin, ta'aj ij a'íjna i nyej nyáaj ja'vá'muarie'sij jitzán huatyá'itzeere'en i júuricama'ra' i Dios.

²⁰ Aj pu'ij i Pedro a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Che' jó'vetyij mua' túmii, pajta muáaj, ji'nye pej pij a'yan tyí'mua'tzej paj túmii jin jáananan i Dios ti huáapua'aj hua'tá'caa.

²¹ Capáj a'yan tyu'tá'ci'puaj paj ja'ancuriá'an, ji'nye capáj tyámua' tyi'tyá'cha'ij mua' tzajta' i Dios jimi.

²² Huatapuá'citaj a'íjci i paj jin je'ej pua'aj ricij, pajta jaatáhuaviiij i Dios, ti'ij tyimuaatú'uunyi' a'íjci jime' i paj asíj a'yan tyéejtyoj mua' tzajta'.

²³ Ji'nye a'yaa nu tyí'muasej muéetzij, paj quee tyámua' huojo'mua'raj i tyeítyee, a'íi pu muatyánaamuaj i ti je'ej pua'aj een.

²⁴ Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i Simón tijin:

—Xaatáhuaviiij i Dios nyaj jime', ti'ij quee tyi'tíj je'ej nyoorej, siati'ij tyinaaté'exaaj.

²⁵ Mati'ij huo'ixáatya'aj i nyúucaria'ra' i tavástara' a'íjma i tyeítyee, majta mu huo'té'exaa i nyúucarij i ti jin Dios hua' japua huatányuunij, muí'caquéj a'áa maj huachátímea Samaaria, mati'ij mij jo'cáj a'ájna a Jerusalén.

I Felipe ajta i a'tíj Etiope ti já'ma'can

²⁶ Ti'quij síj tyu'taxájtaca' a'íjci jamuán i Felipe, a'íi pu a'íin pué'een síj ti tyí'huiire' u tajapuá i Dios jimi, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Ájchesij pajta jó'ra'nyij aacij pujmua', a'íjci juyéj jitze Jerusalén ti je'cáanyee yu jitze pujmua' a Gaza.

A'íjna i juyéj, a'íi pu a'íin pué'een i ti a'áa jo're'nyee jo'tij quee já'tyi'tij.

²⁷ Aj pu'ij ájchej i Felipe, ti'quij jo'mej, a'áa pu jo'camá'caj ti'ij a'tíj antyinájchaca' Etiope ti já'ma'can. Va'cán pu jin tyi'tyávaaca'aj a'íjna i a'tíj a'íjci jimi i Candace, a'yaa pu huatóomua'aj i Candace tijin hua' reíinaj i maj a'áa já'ma'can a Etiope. A'íjna i a'tíj, a'íi pu a'íjna jin antyúumua'reerica'aj ti túmii siiria'ca'aj, a'íi pu a'áa ja'tanyéj a'ájna a Jerusalén ti'ij Dios jo'tyáanajchej.

²⁸ Pu'ríj a'áa jó'raa a'ájna chuéj japua jo'tij já'ma'can, a'íj pu jitze araquée huama'ca'aj i caríáata'. Yu'xarij pu jitze tyé'ijjva'ca'aj a'íin ti jo'yú'xaca' i Isaías.

²⁹ Aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios, a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Felipe tijin:

—Áricuj, ajtyáxiirij a'mújcij jitze mu caríáata'.

30 Ti'ij ij i Felipe ajtyáxiiriaca' a'íjci jimi i a'tíj, aj pu'ij jáanamujri' ti tyé'jijva'ca'aj a'íjci jitze i yu'xarij a'íin ti jo'yú'xaca' i Isaías, ti'quij i Felipe a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi peyó'itej i paj já'jijve'?

31 Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'íjna i a'tíj tijin:

—¿Ji'nye tyí'rij nyaj yo'itéej ná'ra'nyij, tipua'aj quee a'tíj náamua'tyej je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij?

Aj pu'ij jaatá'inyej a'íjna i a'tíj ti'ij i Felipe antyíra'nyij i caríáata' jitze, ajta je'en jamuán atyéyixi'in.

32 A'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj i ti jitzán tyé'jijva'ca'aj tijin:

A'yaa mu tyiyo'já mati'ij i cánya'aj jo'maj huaja'cui'caa.

A'yaa pu éenye'ej ja'mej ti'ij cánya'aj tiquee nyuuvej mati'ijta jacáyesime'en.

A'yaa pu cha'tána'aj quee tye've'nyuuca'aj, mati'ij je'ej pua'aj jáaruuj.

33 Jéehua mu jaatyáxaahuataca', capu a'tíj japuan huatanyúj.

¿A'tanyíj ij jaataxájtaj a'tíj ti jitze eeráma'can a'íjna i a'tíj?

Ji'nye a'íi pu yo'ví'tij i júuricama'ra' ti'ij quee che' iieye'ej séjre'ej i cháanacaj japua.

34 Aj pu'ij a'íjna i a'tíj a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i Felipe tijin:

—A'túzj cui' naaté'exaatye', ¿a'tanyíj pu tyí'xaj i ti tyó'siimuaaj, nyiquij jusíj tyóoxajta ca' a'tíj séej tyáxajta?

35 Aj pu'ij i Felipe huatyóochej ti jaaté'exaatye'en a'íjci i ti já'jijva'ca'aj i yu'xarij jitze, a'íj pu huataxájtaca' i nyúucarij je'ej ti tyi'tíj jáaruuj a'íjci i Jesús.

36 Mati'ij a'áa jo're'nyej jo'tij ja'rájmuaa, aj pu'ij a'íjna i a'tíj a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Felipe tijin:

—Cási' yána'aj arájmuaa, ¿nyiquij quee je'ej tyí'rij paj náa'íiraj nyéetzij?

37 Aj pu'ij i Felipe a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tipua'aj petyá'tzaahuatye'ej mua' tzajta', aj pu huatái'riitarij.

Aj pu'ij a'yan tyu'taxájtaca' a'íjna i a'tíj tijin:

—Nyáaj nu tyá'tzaahuatye' ti i Jesús yójra' pué'een i Dios.

38 Aj pu'ij jaata'íjtaca' ti óochaxij i caríáata', mati'ij mij acáacij i maj hua'puaj, aj mu mij atyácij a jáata', ti'quij i Felipe jáa'íiri' a'íjci i a'tíj.

39 Mati'ij eetacij a jáata', aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios yo'ví'tij a'íjci i Felipe jiye'tzín jime'. Ajta a'íjna i a'tíj capu che' jaaséj a'íjci i Felipe je'ej ti huárupij, aj pu'ij jó'raa a'íjna i a'tíj naa tyuutyámua've'ej.

40 Ajta a'íjna i Felipe, a'áa pu jo'taséjrej a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Azoto. A'íi pu huo'té'exaa i tyeítjee a'íjci i nyúucarij ti jin Dios hua' japua huatányuunyij, a'yaa pu a'íjci jin huaríj, ajtáhua'aj áyee ti huachájta'tajmee jitze, ajtáhua'aj áyee, 'asta na'aj quee a'áa ja'rá'aj a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cesarea.

9

Ti'ij a'íjna i Saulo huatóotoj i Dios jimi
(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ti'ij ooj a'íjna i Saulo hua'nyeechacaj ti huó'cui'nyij a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi, aj pu'ij uyo'tyéesej a'íjci i ti tyi-huá'íjtya'ca'aj u tye'yúuj tzajta'.

² Aj pu'ij jaatáhuaviiri' ti a'íin i yu'xarij jaatapíjtye'en i ti jin ujo'tyájrutyey u tye'yúuj tzajta' a'ájna ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijn Damasco. Ti'ij a'áa huojo'huoonyij i tye'tyee i maj ja'tzaahuatye' i nyúucarij i maj jin tyámua' tyityaajú' i Dios jimi, ti'ij na'aj tyétyacaa majta úuca, ti'ij a'áa hueje'tyáanaj a Jerusalén.

³ Ti'ij arí a véjri' joomá'caj a Damasco, aj pu'ij jiye'tzín jéehua japuan rányeerí'ciria'ca', a'ájna jo'tij jooma'ca'aj i Saulo.

⁴ Aj pu'ij acájvej ti'quij chóota' atyívej, nyúucarij pu huánamuajri' ti a'yan tyaaté'exaa tijn:

—Saulo, Saulo, ¿ji'nye een jime' je'ej pua'aj pényoorej?

⁵ Ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjna i Saulo tijn:

—¿A'tanyij paj pué'een nyavástara'?

Aj pu'ij a'yan utyeje'cánamuajre tijn:

—Nyáaj nu a'íin pué'een i Jesús, i paj je'ej pua'aj joorej.

⁶ Aj pu'ij i tavástara' a'yan tyu'tanyúuj tijn:

—Ájchesij, pata'aj jó'me'en a chájta', a'áa mu muojo'té'exaatye'sij je'ej paj ye'ej huárinij.

⁷ Majta a'íimaj i maj jamuán huajú'ca'aj, jéehua mu tyí'tziinya'ca'aj, ji'nye nyúucarij mu huánamuajri', majta camu a'tíj a' jo'séj.

⁸ Aj pu'ij ájchej a'íjna i Saulo, ti'ij a únyeeriacá', capu che' tyí'sejracá'aj, mati'ij mij ja'naví'raj i muáca'ra'an jitze meyo'ví'tij a Damasco.

⁹ A'yaa pu á'tyeej huéicaj xicáj tiquee atányeej, ajta quee tyi'tíj huácuaj capu ajta ya'ca'aj.

¹⁰ Síij ti tyá'tzaahuatye' pu a'áa já'chajca'aj a'ájna a Damasco, a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijn Ananías, aj pu'ij tavástara' huataséjre a'íjci jimi, a'yaa pu tyaatajé tijn:

—Ananías.

Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúuj tijn:

—Yá'nyaj huatyéjve, nyavástara'.

¹¹ Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjna i tavástara' tijn:

—Ájchesij áricuj, a'ájna cáayej jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijn ti huatóoje'yey, pata'aj a'áa tyojo'ta'íhuo' a Judas ti ja'chej, a'íjci jime' i a'tíj ti a'yan ántyapuaj tijn Saulo, Tarso ti já'ma'can, a'íi pu jahuoo i Dios jimi.

¹² A'tíj pu huataséjre a'íjci jimi i Saulo, ti a'yan ántyapuaj tijn Ananías, a'yaa pu tyu'taséjre ti a'íjna i Ananías ujo'tyájrurij, ti'quij ja'vá'muariej mu'úutze', ti'ij ajtáhua'aj atányeerej.

¹³ Ti'ij a'yan tyáanamuajri', a'yaa pu tyu'tanyúuj a'íjna i Ananías tijn:

—Cási', nyavástara', mue'tíj mu meríj naaté'exaa je'ej ti tyi'tíj uurej a'íjna i a'tíj, je'ej pua'aj pu huá'uurej a'íjma i maj mua'tzaahuatye' i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Jerusalén.

¹⁴ Ajta ijíj, a'íimaj i maj tyí'ijta i tye'yúuj tzajta', a'íi mu jaatá' ti a'íin yatanyéj, ajta huá'anvi'tij hua'nají'caxi'in a'íjma i maj muéetzij muana'michej.

¹⁵ Ajta i tavástara' a'yaa pu tyaaté'exaa tijn:

—Áricuj, nyáaj nu ja'antyíhuoj a'íjci i a'tíj ti'ij nyéetzij jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'en, a'íjma i maj séej chuéj japua ja'chej, ajta i maj va'cán jin tyí'ijta, ajta a'íjma i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Israel.

¹⁶ Nyáaj nu jaataséjratye'ej a'íjci i Saulo ti a'yan tyúuxie've' ti jéehua jajpuéetzij já'ra'nyij nyéetzij jitze ma'can.

¹⁷ Aj pu'ij ujó'mej a'íjma i Ananías, a'áa pu ja'rá'aj a Judas ti ja'chej, aj pu'ij utyájrupij u chí'táj. Ajta je'en ja'vá'muariej áan mu'úutze' a'íjci i Saulo, aj pu'ij a'yan tyaatajé tijin:

—Nye'ihuáara' Saulo, a'íi pu a'yan tyinaata'íj i tavástara', a'íjma i Jesús i ti muéetzij jimi huataséjre pati'ij aja'va'má'caj, a'yaa pu tyinaata'íj pej pij pajtáhua'aj atányeerej, ajta paj a'íjci jitze ará'aca'nyej i júuricama'ra' i Dios.

¹⁸ Ti'ij a'yan tyaaté'exaa, tyi'tíj pu eetácuurixij i ji'sáara' jitze ti jo'riá'najca'aj, ti'ij atányeeriaca', aj pu'ij ájchej a'íjma i Saulo ti'quij huái'huaca'.

¹⁹ A'tzúj a'tyéevi'caj pu'ij té'ej tyú'cuaa, ti'quij jaatáca'nyisti'ri', a'áa pu jo'tyá'itzee hua' jamuán i maj tyá'tzaahuatye' a'chu pua'an xicáj a'ájna a Damasco.

Saulo pu tyihuá'ixaatye' a Damasco

²⁰ Aj pu'ij huatyóochej ti tyihuó'ixaatye'en i hua' tyejúuj tzajta', a'yaa pu tyihuá'mua'tyajca'aj ti i Jesús yójra' pué'een a'íjci i Dios.

²¹ Néijmi'i i maj jáanamujari', a'íi mu je'ej yó'sejraca'aj, a'yaa mu tyí'xajta'aj tijin:

—¿Nyiquee a'íin pué'een i ti je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj a'ájna a Jerusalén a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' i Jesús jimi? ¿Ajta nyiquee a'íjci jin mu jo've'mej ti'ij a'mújma ánvit'ij hua'nají'caxi'in ti'ij huo'tátuiire'en i maj tyí'ijta i tyejúuj tzajta' a'ájna a Jerusalén?

²² Jéetze' pu jaca'nyisti'raca'aj a'íjci i Saulo, ti'ij a'yan tyihuo'té'exaatye'en i tyeítjee, ajta huo'mué'tij a'íjma i juríyuj i maj Damasco já'chajca'aj ti'ij a'yan tyihuo'té'exaa ti i Jesús a'íin pué'een i Ciriístu'.

Saulo pu huatóo'uj mej mij quee jaatyéevi' i juríyuj

²³ A'chu pua'an xicáj, aj mu mij jaaxá'pui'intarej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can mej mij jaajé'caj a'íjci i Saulo.

²⁴ Aj pu'ij jáamua'reeri' a'íjma i Saulo. A'náj tina'aj tújca majta tíca', a'áa mu je'tyétya'ca'aj jo'tij ja'pueertaj jo'tij je'ráanyee i juyéj, mej mij jaajé'caj.

²⁵ Majta a'íimaj i séecan i maj tyá'tzaahuatye', sicírij jitze ti ve'éj mu ja'tyáaraj mati'ij mij ja'ancuriá'toj i ti curiá'nami' jitze, a'tzáaj jé'ta' tíca' aj pu'ij huatóo'uj.

²⁶ Ti'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, jaxie'va'ca'aj ti hua'antyáanaxcaj a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', majta a'íimaj néijmi'i mu jatziinya'ca'aj, ji'nye camu ja'tzaahuatya'ca'aj yee a'íi pu ajta a'íin pué'een i ti tyá'tzaahuatye'.

²⁷ Ajta a'íjma i Bernabé ja'antzaahuaj, aj pu'ij yo'ví'tij a'íjma jimi i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ajta huo'té'exaa ti i Saulo jaaséj a'íjci i tavástara', ti'ij a'áa joomá'caj i juyéj jitze, ajta i Saulo tyihuó'ixaa i Jesús jitze ma'can a'íjma i maj Damasco já'chajca'aj.

28 A'yaa pu'ij a'áa tyojo'tyá'itzee a'ájna i Saulo a'ájna a Jerusalén, ajta a'áijma jamuán jo'chá'canya'aj. Tyihuá'ixaatya'ca'aj tzáahuaty'i'ra'aj jime' i Jesús jitze ma'can.

29 Séecan pu ajta jamuán tyu'taxájtaca', i maj jaayí'tin i huá'nyuucaa i griego, majta a'áimaj jéehua mu tyúu'ixaatya'ca'aj a'áijci jime', majta tyí'tyesa'ca'aj maj jaajé'caj.

30 Mati'ij a'áimaj i maj tyá'tzaahuatye' jáamua'reeri', aj mu mij yo'ví'tij a'áijci i Saulo a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cesarea, mati'ij támij jaata'ítyaca' a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Tarso.

31 Mati'ij mana'aj i maj tyá'tzaahuatye', a'áa maj huacháatimee a'ájna a Judea, ajta Galileea, ajta a Samaaria, néijmi'i mu tyámua' tyí'tyechajca'aj, majta a'áijci jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios. Me'tyesa'ca'aj a'áijci i tavástara' maj tyi'táj jin ootyá'itzeere'en jimi, majta a'ájna jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios, a'áij mu jin támui'risima'aj.

Pedro pu tyáahuaj a'áijci i Eneas

32 A'ájna i Pedro, a'áij pu hua'camuáarejyi'ca a'áijma i maj tyá'tzaahuatye', a'áijma pu ajta ujo'vá'muaariaca' i séecan i maj tyá'tzaahuatye', a'áa maj ja'chajca'aj a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Lida.

33 Séej pu a'áa jo'tyoo i tyáataj ti a'yan ántyapuaj tijin Eneas, pu'ríj aráhueeicaj nyinyi'ra'aj á'tyeevi'ca'aj tíquee ajcha'ca'aj i utáatzij japua, jinye capu tyéchavaaj.

34 Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'ájna i Pedro tijin:

—¡Eneas! a'áij pu tyí'muahuatye'en i Jesús. Ájchesij, pata'aj tyámua' jáa'uurej mua' utáatzij.

Ti'ij a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij ájchej i Eneas.

35 Néijmi'i i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Lida, majta a'ájna a Sarón, a'áij mu jaaséej ti'ij ájchej, aj mu mij ja'antzaahuaj a'áijci i tavástara'.

Pedro pu jaatájuurij a'áijci i Doorcaj

36 Síj ti ajta tyá'tzaahuatye', a'áa pu jo'tyávaaca'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Jope, íiti' a'ájna i a'táj, a'yaa pu ántyapuaj tijin Tabiita; Tabiita a'yaa pu huatóomua'aj huá'nyuucaa jime' i griego tijin Doorcaj. A'ájna i íiti' jéehua pu a'yan rijcaa tyi'táj jime' ti xá'pui', huá'huúiria'aj i maj quee je'ej tyéejviicue'.

37 Ti'ij Pedro ooj a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Lida, aj pu'ij i Doorcaj tyi'ijcu'nyaca' ti'quij huamuí', ajta i tyévira' mati'ij jacajo'sij, aj mu mij ju'tyájtóo u chí'táj.

38 A'ájna a Jope a'áa pu véjri' putyajá'ricij a Lida, a'áa pu jo'tyávaaca'aj a'ájna i Pedro, mati'ij jáamua'reeri' a'áimaj i maj tyá'tzaahuatye', hua'puácaa mu huata'ítyaca' mej mij uyo'té'exaatye'en a'yan tijin:

—Pata'aj iyie'tzín mu ja'rájra'nyij iyie'ej Jope.

39 Ti'quij i Pedro hua' jamuán ujó'mej, ti'ij a'áa ja'rá'aj, aj mu mij ju'tyéevi'tij jo'tij je'rácata'yui i muí'chíj, majta néijmi'i a'áimaj i maj antyúujimua'astariaca', mua'cooyi'nyaj mu eetyahuúistiraj a'áijci jimi i Pedro, mati'ij mij tyaataséejra i cáanarij a'áijn ti tyí'ta'huacare'ej i Doorcaj ti'ij óoche' júuricaj.

⁴⁰ Pedro pu huo'ta'táj maj néijmi'i iiráciinyej, ti'quij tyítunutaca', ajta jaatáhuoj i Dios jimi, ja'raséeraj a'íjci i mui'chíj, aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tíjin:

—¡Tabiita, ájchesij!

Ti'quij atányeerica' a'ájna i íiti', ti'ij jaaséj a'íjci i Pedro, aj pu'ij ooyíxij.

⁴¹ Ajta i Pedro muáca'ra'an pu jitze jajví'raj ti'quij ja'ajriáj, aj pu'ij huo'tajé a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', ajta a'íjma i úuca a'íjma i maj antúujímua'astariaca', ti'quij júurican huataséjrataca'.

⁴² Néijmi'que' mu jáamua'reeri' a'íimaj i maj a'áa huachátima'caa a'ájna a Jope, mue'táj mu mij ja'antzaahuaj a'íjci i tavástara'.

⁴³ Pedro pu a'áa jo'tyá'itzee a'chu pua'an xicáj a'ájna a Jope, a'íjci jimi i navíj ti tyí'huacaa, Simón pu ántyapuaaca'aj a'ájna i a'táj.

10

I Pedro ajta a'ájna i Cornelio

¹ Síj pu a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Cesarea, Cornelio pu ántyapuaaca'aj, a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i ti tyihuá'íjtye' a'íjma i xantáaru'uj i maj Italia já'ma'can.

² A'ájna i Cornelio, jéehua pu naa tyihuojó'mua'rajca'aj, majta néijmi'i i maj jamuán chajca'aj, máana'micha'aj i Dios. Jéehua pu huo'táhuu'í túmii jime' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta a'náj tina'aj jahuocaa'aj i Dios jimi.

³ Séej pu a'yan tyu'ríj, a'tzáaj yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj, tyi'táj pu jimi huataséjre, naa pu tyámua' tyeeséj a'íjci i Dios ti jimi tyí'huüre', ti a'úun jo'tyájrurij jo'táj a'íin je'rácatyí, aj pu'ij a'yan tyaatajé tíjin:

—¡Cornelio!

⁴ Ti'quij ja'raséeraj ja'raa a'ájna i Cornelio, tyi'tzínnye'ej pu'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin:

—¿Tyi'tanyí nyavástara'?

Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'ájna i tajapuá ti tyí'huüre' tíjin:

—Dios pu jú'mua'ree a'íjci i paj jahuoo a'náj tina'aj, ajta i paj períj huo'tyáhuu'í i maj quee je'ej tyéejviicue'.

⁵ Pata'aj huo'ta'ítyej i tyétyacaa maj a'áa jó'ju' a'ájna a Jope, mata'aj yo've'ví'táj a'íjci i Simón i ti ajta a'yan ántyapuaj tíjin Pedro.

⁶ A'áa pu jo'caj séej jamuán ti ajta a'yan ántyapuaj tíjin Simón, navíj pu tyí'huacaa a'ájna i Simón, a'áa pu véjri' ja'chej jo'táj jájtyij ja'vá'asej.

⁷ Ti'ij jó'raa a'ájna i ti tajapuá tyajá'huüre' i ti jamuán tyu'xájtaca', aj pu'ij i Cornelio hua'puácaa huatacho'vej i maj jahuüre', ajta séej i xantáaru' i ti ajta ja'tzaahuatya'ca'aj i Dios.

⁸ Néijmi'i pu huo'té'exaa je'ej ti tyi'táj huaríj, aj pu'ij huo'ta'ítyaca' maj a'áa jó'ju' a Jope.

⁹ Yaa ariá'pua'aj, a'tzáaj tacuaríixpuaj, matí'ij meríj a véjri' ajoju'caj a chájta', aj pu'ij Pedro antyíraj i chí'ij japua, ti'ij jaatáhuoonyij i Dios jimi.

¹⁰ Pu'ríj i'cuataca'aj, jaxie'va'ca'aj ti tyi'táj huácua'nyij, matí'ij móoj tya'cue'rátacaj i ti tyí'cua'nyij, aj pu'ij tyi'táj jimi huataséjre.

¹¹ A'íj pu huaséj ti antacúj i tajapuá, tyi'táj pu aje'cáma'ca'aj muácuaque' pu tya'ajhuihuíjma'caj.

12 Néijmi'i mu tyí'tyesejria'ca'aj a'íjci jitze i ti aje'cáma'ca'aj néijmi'i i tyi'tyán i maj muáacuacaa iira'íicajmee, majta i maj chóota' huaci'ij, i maj hua'cfínyajci'ij, majta i maj rá'rie.

13 Aj pu'ij nyúucarij huánamujri' ti a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Pedro, ájchesij, pata'aj huó'cui'nyij pajta huo'ci'mej.

14 Ajta i Pedro a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Canu xaa nyu'uj a'náj tyi'táj cua'nyij i tiquee tyéevijtj, na'rúij tyi'tyán maj xána'vi're'.

15 Ajtáhua'aj pu i nyúucarij a'yan tyatajé tijin:

—Néijmi'i i Dios ti tyámua' naa tyú'ruuj, capáj che' a'yan tyi'xajtaj yee tyi'xana'vi're'.

16 A'yaa pu huéicaj huaríj, ti'quij ajtáhua'aj tyíraa u tajapuá a'íjna i ti aje'cáanye.

17 Jéehua pu tyi'mua'ajcaj a'íjna i Pedro a'íjci jime' je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i ti jaaséj, mati'ij a'íin ará'aj a ti ja'pueertaj a'íimaj i Cornelio ti huojo'ta'ítയാ', mati'ij a'áa ja'rá'aj a'íi mu tyu'íhuo'sime'ej jo'tij ja'chej a'íjna i Simón.

18 Aj mu mij ca'nyíin jin tyu'ta'íhuo' tipua'aj a'uun je'rájcatyij a'íjna i Simón, i ti ajta a'yan ántyapua'j tijin Pedro.

19 Ajta i Pedro óoche' pu tyi'mua'ajcaa a'íjci jime' i ti huataséjre a'íjci jimi, aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa i júuricama'ra' i Dios tijin:

—Simón, huéicaj mu i tyétyacaa muatyáhuoonyij.

20 Ájchesij, pata'aj acájra'nyij, pajta jó'me'en hua' jamuán, capáj je'ej tyi'mua'ajcaa, ji'nye nyáaj nu uhoojo'ta'ítയാ'.

21 Aj pu'ij acájraa a'íjna i Pedro, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Nyáaj nu a'íin pué'een i siaj jatyáhuoonyij, ¿tyi'tanyí jin yesiavá'ju'?

22 Aj mu mij a'yan tyityaatanýj tijin:

—A'íj tu jin yavá'ju' a'íjci jitze ma'can i Cornelio i ti tyihuá'íjtye', tyámua' pu tyi'tyevij, jéehua pu ja'tzaahuatye' i Dios, majta néijmi'i tyámua' tyéejcha'íij i maj Israel jitze ajtyáma'can. Síj ti tyi'huíire' u tajapuá i Dios jimi, a'íi pu jaaté'exaa ti muéetzij muaata'íjta paj ujó'me'en a ti ja'chej, ti'ij a'íin Cornelio muáanamua'j a'chu paj nyúucarij tyaaté'exaatye'sij.

23 Ti'quij i Pedro huo'tá'inye' maj utyájrutyey u chi'táj, a'áa mu jo'tyóó'ítzee, yaa ariá'pua'aj pu jó'raa i Pedro hua' jamuán, séecan mu majta hua' jamuán ujó'ju' i maj tyá'tzaahuatye' maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Jope.

24 Yaa ariá'pua'aj mu a'áa ja'rá'aj a Cesarea, jo'tij i Cornelio huaja'cho'va'ca'aj, a'íijma jamuán i ju'ihuáamua', ajta i maj tyámua' naa tyá'mua'tyey, néijmi'i mu tyúusiij u chi'táj.

25 Ti'ij Pedro ará'aj a ti ja'chej, a'íi pu ja'antýiná'chaca' a'íjna i Cornelio, aj pu'ij tyitunutaca' a ti jóonyee i Pedro, ti'ij jaatyáanajche.

26 Ajta i Pedro ja'ajriáj, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Huatyéjchaxij, tyévij nu nyáita nyáaj pué'een, pati'ij muáaj.

27 Mati'ij tyu'taxáataj jujímua'aj, aj mu mij utyájrurupij u chi'táj, ti'quij a'íjna i Pedro huo'séj i maj jéehua tyúusiij i tyeityee.

28 Pedro pu a'yan tyihuo'té'exaa'j tijin:

—Mua'aj xu jamua'reej ti i tayi'ráj quee tyi'tá'caa ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can, tyaj a'yan tyityojo'juhhu'a'nye' a'íijma jamuán i maj séej

chuej japua já'ma'can, nyij tyaj huá'muaariaj. Ajta i Dios pu naamuá'tyej nyaj quee a'yan tyá'xajta yee capu naa een mu a'tj, nusu yee xána'visi' pu huasé'rin a'mújna.

²⁹ A'ij nu jin, mati'ij naatajé nyaj mu mujo've'mej, canu tyi'tj je'ej tyu'taxájtaca'. A'yaa nu tyá'xie've' nyaj jáamua'reej ji'quij een jime' setyinaatacho'vej.

³⁰ Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'ijna i Cornelio tijin:

—Pu'rj muácuaj xicáj tyooméj, yáapua'aj a'tzáaj, a'yaa nu huaquéej iye'ej nyichéj, nyati'ij huatyéenyuj i Dios jimi, a'tzáaj yáacij jé'ta' ucamá'caj i xicáj, ti'quij a'tj huataséjre nye jimi, naa pu tyi'tyama'astáji'ca a'ijna i ti jucáchajca'aj.

³¹ Ajta a'yan tyinaaté'exaaj a'ijna i a'tj tijin: “Cornelio, Dios pu arí jáanamua'jri' a'ijci i paj jimi huatyéenyuj, ajta pu jo'támua'reeri' a'chu paj tyihuo'tapuéjve i maj quee je'ej tyéejviicue'.

³² Pata'aj huo'ta'ityej maj ujó'ju'un a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Jope, miche' uyo've'vi'tj a'ijci i Simón, i ti ajta a'yan ántyapuaj tijin Pedro, a'áa pu jo'caj jo'tij ja'chej i Simón, a'ijna i navj ti tyi'huacaa, a'áa pu ja'chej a'ájna véjri' jájtyij ti ja'vá'asej.”

³³ A'ij nu jin jiyet'zín huo'ta'ityaca' mu séecan mata'aj mojo'tájeevej, pajta muáaj xá'pui' paj huarj paj mujo've'mej. Ya tu'rj tyij ijíj néijmi'i huaty'uuj, Dios pu jamua'reej je'ej tyaj ye'ej tyá'xie've', tyata'aj néijmi'i jáanamua'j a'chu ti i tavástara' tyimuaata'ij paj tyitaaté'exaatye'en.

Pedro pu tyihuo'ixaaj jo'tij Cornelio ja'chej

³⁴ Aj pu'ij Pedro a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Nu'rj ijíj yó'itej tijin a'yaa pu tyi'ja'yájna a'ijci jimi i Dios néijmi'i mu juxa'aj mana'aj een síj ajta síj.

³⁵ Néijmi'i mu jitzán juxie've' i Dios a'ímaj i tyeítyee i maj ja'tzaahuatye', majta xá'pui' ricij.

³⁶ Dios pu a'yan tyihuo'tajé a'ímaj i maj Israel jitze eeráma'can, a'íi pu huo'té'exaa i nyúucarij ti tyú'tyamua'viste', a'ijci jime' i Ciríistu', a'ijna i ti néijmi'ca vástara'.

³⁷ Xu'rj jamua'reej je'ej ti tyi'tj huarj néijmi'que' a'ájna a Judea, a'áa pu jo'tyóochej a'ájna a Galillea, ti'ij i Juan a'yan tyihuo'té'exaaj i tyeítyee ti a'yan tyúuxie've' maj huái'huaj.

³⁸ A'yaa xu tyá'mua'reej ti i Dios jitzán jaatyájtóo i ju júuricamej ajta i ti néijmi'i jin putyi'uurejve, a'ijci jimi i Jesús Nazaret ti já'ma'can, a'yaa pu rijcaj je'ej ti tyí'xa'pui', ajta tyihua'huaatya'ca'aj néijmi'ca i maj jajpuéetzij a'ijci jime' ti tyiyáaru' tyihua'ijtya'ca'aj. A'íi pu néijmi'i putyi'uuriajva'aj, ji'nye Dios pu jitzán séjria'ca'aj.

³⁹ Ityáj tu néijmi'i mua'reej je'ej ti tyi'tj huáruuj iye'ej jo'maj ja'chej a'ímaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta a'ájna a Jerusalén. A'tzúj a'tyéevi'caj mu mati'ij jaajé'caj a'ijci jime' i maj yó'tatej i cúruuj jitze.

⁴⁰ Ajta i Dios pu jaatájuurityej ti'ij tyoomá'caj huéecaj xicáj i ti huamuí', ajta tyu'tá' ti'ij huataséjre tajimj.

⁴¹ Camu néijmi'i jaaséj, sulu ityáj tu'uj jaaséj, i ti a'ín arí ta'antiyhuooca'aj i Dios. Ityáj tu jamuán tyú'cuua, tyajta hua'ij a'ijci jamuán i Jesús ti'ij huatájuurica'.

⁴² A'íi pu tyitaata'íj tyej tyij huo'té'exaatye'en i tyeítyee, yee Jesús pu a'íin pué'een i ti huá'xijtye'en néijmi'caa i tyeítyee, i maj júurij, ajta i maj meríj huácuij.

⁴³ Néijmi'i i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj a'íi mu jaxajtaca'aj a'íjci i Jesús, a'yaa mu majta tyu'taxájtaca' yee néijmi'i i maj tyá'antzahuatye'en a'íjci jimi a'íi pu tyihuo'tú'uunyi'raj i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

A'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'íi mu ja'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios

(Hch. 11:15-17)

⁴⁴ Óoche' pu tyi'xáatacaj a'íjna i Pedro, ti'ij i júuricama'ra' i Dios hua' jitzán rá'aj néijmi'caa, a'íjma i maj janamuajraca'aj je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Pedro.

⁴⁵ Majta séecan i maj tyá'tzaahuatye', i maj a'íjma jitze ajtyáma'can i maj ja'antyisi'chej i junavíj, tyámua' mu tyo'taséj a'íimaj a'íjci jime' ti Dios ajta jaatyájtoó i ju júuricamej a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can.

⁴⁶ Tyámua' mu tyo'taséj, ji'nye mahuó'namuajri' maj séecan nyúucarij jin tyí'xajtaca'aj, majta tyámua' tya'tá'caria'aj i Dios.

⁴⁷ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj a'íjna i Pedro tijin:

—¿Nyi je'ej tyí'rij ti a'tíj tyu'tyáanaj mej mij quee huái'huaj a'íimaj i tyeítyee, i maj majta meríj ja'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios yaa tyati'ij ityáj?

⁴⁸ Ajta je'en huo'ta'íj maj huái'huaj nyúucaritze' a'íjci i Jesús ti Círíistu' pué'een. Mati'ij mij i maj huái'huaca' jaatáhuaviiri' i Pedro ti huatyá'itzeere'en hua' jamuán a'chu pua'an xicáj.

11

Pedro pu huo'té'exaa je'ej ti tyi'tíj huaríj a'íjci jimi i Cornelio

(Hch. 10:9-23, 44-48)

¹ Aj mu mij a'íimaj i maj Jesús jamuán huacíj, majta i maj tyá'tzaahuatye' i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Judea, a'íi mu jáamua'reeri' tijin i maj séej chuéj japua já'ma'can mu majta ja'ancuriáa' i nyúucaria'ra' i Dios.

² Ti'ij a'íjna i Pedro a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, je'ej mu pua'aj tyaaxájtaca' a'íimaj i maj majta tyá'tzaahuatye', i maj ja'antyisi'chej i junavíj,

³ a'yaa mu tyaatajé tijin:

—Je'ej paj pua'aj huaríj, ji'nye a'íjma paj ujo'vá'muaariaca' i maj quee ja'antyisi'chej i junavíj, pajta hua' jamuán tyú'cuaa.

⁴ Aj pu'ij Pedro huatyóochej ti huo'té'exaatye'en néijmi'i je'ej ti tyi'tíj huaríj,

⁵ a'yan tijin:

—A'áa nu chájta' jo'tyávaacaj ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Jope, nyati'ij nyooj tyenyúusima'caj i Dios jimi, aj pu'ij tyi'tíj nyej jimi huataséjre, cáanarij tyi'tíj ti jútye' aje'cáanyej, muáacuaque' pu tyé'ejvin, a'áa pu jútye' je'cáanyej jó'nyaj jo'ojcatyíj.

⁶ Tyámua' nu tyeeséj tyi'tíj ti eeríaa'ca'aj, aj nu nyij tyi'tyán huaséj i maj muáacuaa iira'íicajmee, majta i maj simuáruunyi, majta i maj chóota' huacínyajci'ij, majta i maj rá'rie.

⁷ Nyati'ij nyij nyúucarij huánamuajri', ti a'yan tyinaatajé tijin:

—Pedro, ájchesij, pata'aj huó'cui'nyij, pajta huo'ci'mej.

8 A'yaa nu tyu'tanyúj tijin: "Canu xaa nyu'uj nyavástara', ji'nye canu a'náj tyi'tij cua'nyij tiqee tyéevijtij ti ajta xána'vi're'."

9 Jútye' pu ajtáhua'aj je'cánamuajre i nyúucarij ti a'yan tyinaaté'exaa'j tijin: "I Dios ti tyámua' naa tyú'ruuj, capáj a'yan tyí'xajtaj yee tyí'xana'vi're'."

10 Huéecaj pu a'yan tyu'ríj, ajta je'en tyíraa u tajapuá a'íjna i cáanarij.

11 Aj mu mij huéecaj i tyétyacaa a'áa ja'rá'aj jó'nyaj jó'catyii, a'áa mu huojo'ta'ityaca' a Cesarea mej mij nyéetzij náahuonyij.

12 Ajta i júuricama'ra' i Dios, a'íj pu naata'íj nyaj ujó'me'en hua' jamuán a'íjma, nyequee je'ej tyi'mua'astíj, a'íj mu majta jó'ju' nyaj jamuán a'íjma i ta'ihuámua' i maj aráseej ará'asej, néijmi'i tu jo'tyájruij u chi'táj jo'tij ja'chej a'íjna i a'tíj.

13 A'íj pu taaté'exaa ti sáij i tyéviij huataséjre ti tajapuá tyí'huúire' i Dios jimi a'ájna jo'tij ja'chej, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: "A'tíj huata'ityej a'ájna a Jope mej mij uyo'vé'vi'tij a'íjci i Simón i maj majta a'yan jatamuá'muaj tijin Pedro.

14 A'íj pu muaaté'exaatye'sij je'ej ti i Dios tyimuaatú'uunyi'raj ajta a'íjma a'tyétyeristyamua'."

15 Nyati'íj huatyényechej nyaj tyihuo'té'exaatye'en, aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios hua' jitzán rá'aj a'íjma, a'yaa pu cha'tána'aj ti'íj jájcua'j tajimí tyu'tyá'itzee.

16 Aj nu nyij jo'támua'reeri' je'ej ti tyitaaté'exaa'j i tavástara' ti a'yan tijin: "A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, a'íjna i Juan, a'íj pu huá'íraca'aj jájtyij jime', siajta mua'aj a'íj xu jin i'huan i júuricama'ra' i Dios."

17 A'íj pu jin tipua'aj Dios a'yan cha'tána'aj tyihuo'tá' a'íjma a'íjci i ti ajta ityájma taatá', i tyaj ja'antzaahuaj a'íjci i Jesús i ti ajta Ciriústu' pué'een, ¿ji'nye tyí'rij nyej nyaj quee tyi'tá'care'en je'ej ti i Dios tyá'xie've'?

18 Matí'ij jáanamua'jri' a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' i maj a'áa huacháatimee a'ájna a Jerusalén, camu che' huatanyúj, sulu tyámua' mu tyaatá' i Dios, a'yan metyi'xáataj tijin:

—Pu'ríj Dios huo'ta' i maj séej chuéj japua ja'chej mej mij jájcuan jin tyámua' naa tyú'mua'tyij jimi, mej mij jusén jin júurij muá'ra'nyij.

I hua' tyeyúuj a'íjma i Antoquía maj ja'chej

19 Ti'íj huamu' a'íjna i Esteban, aj mu mij huatyóochej maj je'ej pua'aj huó'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', séecan mu mij a'áa ja'rá'aj a Fenicia, majta séecan a'ájna a Chipre, majta séecan a'ájna jo'tij a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Antoquía. Camu a'tíj tina'aj ixaatya'ca'aj a'íjci i nyúucarij i Dios ti jitze je'ráma'can, a'íjma mu'uj huaté'exaa'j i maj Israel jitze ajtyáma'can.

20 Majta i séecan i maj Chipre já'ma'can a'íjma jamuán i maj Cirene já'ma'can, a'íj mu a'áa ja'tanyéj a'ájna a Antoquía, aj mu mij huó'ixaaj a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, a'íj mu huo'té'exaa'j i nyúucaria'ra' i Jesús i ti ajta tavástara' pué'een.

21 Jéehua pu huo'tyáhuú i tavástara', a'íj mu jin mue'tíj tyu'táto'j i tyúuye'raj, matí'ij ja'antzaahuaj a'íjci i tavástara'.

22 Majta a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', i maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Jerusalén, matí'ij a'íjma jáanamua'jri' je'ej ti tyi'tíj huaríj, a'íj mu huata'ityaca' a'íjci i Bernabé a'ájna a Antoquía.

²³ Ti'ij a'áa ja'rá'aj, Bernabé pu jaaséej ti Dios tyámua' tyú'ruuj a'íjma jimi. A'ij pu jin jéehua huatóotyamua'vej, a'yaa pu tyihuo'té'exaaj maj huatyóoca'nyej i jutzájta' mej mij tyámua' tyityaaju'un i tavástara' jimi.

²⁴ A'yaa pu tyú'ruuj a'ijna i Bernabé, ji'nye tyámua' pu tyí'tyevistaca'aj, a'ij pu jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios, ajta jéehua tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'ij mu mij jin jéehua i tyeityee ja'antzaahuaj a'ijci i tavástara'.

²⁵ Ti'ij té'ej jó'raa a'ijna i Bernabé a'ájna a Tarso, ti'ij jáahuoonyij a'ijci i Saulo.

²⁶ Ti'ij jáatyoj, aj pu'ij yo'ví'tij a'ájna a Antoquíia, a'áa mu séej nyinyi'ra'aj já'tyeej hua' jamuán i maj tyá'tzaahuatye', metyihua'mua'tyáaj jéehua i tyeityee. A'ájna a Antoquíia a'áa mu anaquéej a'yan huojotamua'aj tijin cristianos.

²⁷ A'ájna xicáara' jitze, séecan mu a'áa ja'rá'aj a'ájna a Antoquíia Jerusalén maj ja'ráacij, a'í mu a'íin pué'een i maj Dios jitze ma'can tyí'xaj.

²⁸ Síij pu a'yan ántyapuaaca'aj tijin Agabo, a'í pu ajo'tyéechaxi hua' tzajta', a'ij pu jitze arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, ti'ij a'yan tyihuo'té'exaatye'en ti huatúuri'huaj ja'mej néijmi'que' íiyan i cháanacaj japua. A'yaa pu'ij tyu'ríj ti'ij a'ijna tyí'íjtaca'aj i ti va'cán jin tyi'tyávaaca'aj i ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Claudio.

²⁹ Aj mu mij i maj tyá'tzaahuatye' Antoquíia maj já'chajca'aj, a'í mu a'yan tyaaxá'pui'intarej maj tyihuo'ta'ityi're'en a'íjma i ju'ihuámua' Judea maj já'chajca'aj, a'chu ti síij caa putyá'uurejve ti'ij huo'tapuéjve'en.

³⁰ A'yaa mu huaríj, u mu tyihuojo'ta'ityi'ri' néijmi'i i maj tyihuo'tapuéjve. Ajta a'ijna i Bernabé, a'ijci jamuán i Saulo, a'í mu huo'tátuii i huásij i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a'ájna a Jerusalén.

12

Ti'ij huamu' a'ijna i Santiago, ajta i Pedro eetyánami'huaca'aj

¹ Ajta a'ájna xicáara' jitze, a'ijna i Herodes i ti va'cán jin tyi'tyávaaca'aj, a'í pu huatyóochej ti je'ej pua'aj huó'uurej i maj tyá'tzaahuatye'.

² A'í pu jaata'íjtaca' maj jaajé'caj a'ijci i Santiago, i ti ihuáaria'ra' pué'een a'ijci i Juan.

³ Ajta ti'ij jaaséj ti hua'ránajchaca' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'ij pu ajta huata'íjtaca' maj jaatyéevi' a'ijci i Pedro. A'yaa pu tyu'ríj a'ájna mati'ij a'ij jin tyi'ye'estyáacaj i maj páan cua'caa tiquee cu'ustij.

⁴ Mati'ij jaatyeví'raj, aj pu'ij i Herodes je'tyáanaj, jéehua mu tyí'cha'íica'aj, muácuaque' mu tyiú'pu'ca'aj metyamuaacuastajma'aj. A'yaa pu tyi'mua'ajcaa ti a'ájna jaataséjrataj, ti'ij tya'náara'an i maj tyi'ye'estyaa.

⁵ A'ij pu jin i Pedro eetyánami'huaca'aj ajta tyámua' tyí'cha'íiri'huaca'aj, majta i maj tyá'tzaahuatye', a'í mu jéetze' jahuooca'aj i Dios jimi a'ijci jime' i Pedro.

Síij ti tajapúa tyí'huüre' pu ji'rájtoo a'ijci i Pedro

⁶ Ti'ij huaré'chumua'riaca' aj pu'ij i Herodes ji'ratoonyíiche' mej mij jaaséj i tyeityee, ajta a'ijna i Pedro a'í pu tyáacusima'aj a jé'ta' jo're'que'tíj anaj'qui'huaj i cadéenaj jime' ju'ícaj jitze ajta i jumuáca' jitze, majta

hua'puaj i xantáaru'uj ajtatápi'huaca'aj i Pedro jitze, majta séecan i xantáaru'uj, a'áa mu je'tyú'uuca'aj a ti ja'pueertaj maj jacha'íica'aj.

7 Aj pu'ij jiye'tzín jime' síij ti tajapuá tyí'huiire' huataséjre a'újna jo'maj tyeityee ja'namuacaa, ti'quij uhuanyéeri'ciriajraa, aj pu'ij jaatóoriaxij a'íjci i Pedro ajta a'íin huájij, ti'quij a'yan tyaatajé tijin:

—Ca'nácan, ájchesij.

Aj pu'ij aja'avjatzij i cadéenaj a chóota' a'íjna i ti jin anají'qui'huajma'caaj i Pedro.

8 Aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Tyu'tyé'chejtye' pajta ajtá'aca'queetye'.

Aj pu'ij a'yan huaríj i Pedro, ajtáhua'aj a'yan tyaaté'exaa a'íjna i ti tajapuá tyí'huiire' tijin:

—Uca'rújtyi'raj mua' máancaj, pata'aj nyajamuan jó'me'en.

9 Aj pu'ij iirájraa i Pedro, cújta' a'íjci i ti tyí'huiire' u tajapuá, ajta quee jamua'reeriaca'aj tyij a'yan tyi'ja'yájna je'ej ti tyi'tij uuriajca'aj a'íjna i ti tyí'huiire' u tajapuá, nusu tyi'tyámaarasima'aj na'aj.

10 Matí'ij mij ajo'r'é'nyee jo'maj je'tyú'uuca'aj i xantáaru'uj i maj tyí'cha'íica'aj, majta áyee séecan jimi i xantáaru'uj, aj mu mij ajo'r'é'nyee jo'tij tyapúusti' puéertara' je'tyéjvee jo'tij je'ráanyee i juyéj, ti'quij jusíj antacúj i puéertaj, aj mu mij iiráacij, a'íj mu jitze huajú'ca'aj i juyéj. Matí'ij móoj ajoju'caj jo'tij jo'r'é'nyee i juyéj, aj pu'ij jiye'tzín jó'raa a'íjna i ti tajapuá tyí'huiire'.

11 Aj pu'ij uhuóomua'tzij a'íjna i Pedro, a'yaa pu'ij tyu'taxájtaca' tijin:

—Nu'ríj jamua'reej ti a'yan tyi'ja'yájna ti tavástara' séej ujo'ta'ítyaca' i ti tyí'huiire' u tajapuá ti'ij a'íin nií'rátóonyij, ti'ij quee a'yan tyi'nyoorej je'ej ti tyá'xie've' a'íjna i Herodes, majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can.

12 Ti'ij jáamua'reeri' ti a'yan tyi'ja'yájna, aj pu'ij jó'raa, a'áa pu ja'rá'aj a Mariía ti ja'chej, náanajra' a'íjci i Juan ti ajta a'yan ántyapuaj tijin Marcos. A'áa mu jóosiiria'ca'aj jéehua i tyeityee i maj jahuooca'aj i Dios jimi.

13 Ti'quij a'íin tye'ejtyáto'sixij jo'tij ja'pueertaj, aj pu'ij íjmue'esti' iirányeeriaca' ti a'yan ántyapuaj tijin Rode, ti'ij jaaséej a'tij ti pué'een.

14 Ti'ij a'íin jaamua'aj ti i Pedro atyaja'xajtaca'aj, capu tya'antacúj, ji'nye huápu'íj pu huatóotyamua'vej a'íjna i íjmue'esti', ti'quij huaria'téechajra ti'ij huo'té'exaatye'en ti i Pedro aje'tyéjvee a ti ja'pueertaj.

15 Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i íjmue'estaj tijin:

—Puá'timue' papu'uj.

Ajta a'íjna, je'can jime' pu a'yan tyi'xajtaca'aj ti a'yan tyi'ja'yájna. Majta a'íimaj a'yan mu tyi'xajtaca'aj tijin:

—Capu a'íin pué'een, a'íi pu'uj pué'een i tajapuá ti tyí'huiire' i ti jacha'íj.

16 Meentyij óoche' i Pedro tye'ejtyáto'xa'aj i puéertaj jitze, aj mu mij tya'antacúj, mati'ij jaaséej metyu'tátzin.

17 Jumuáca' pu jin huo'té'exaa a'íjna i Pedro mej mij quee che' je'ej tyáhuaasime'en, aj pu'ij huo'té'exaa je'ej ti tyi'rájtoo a'íjna i tavástara' jo'tij je'tyánami'huaca'aj, ajta a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—Siata'aj jaaté'exaatye'en a'íjci i Santiago, siajta i séecan i ta'ihuáamua'.

Aj pu'ij iirájraa, ti'quij aja'hua' yee ja'rá'aj.

18 Yaa ariá'pua'aj ti'ij huatapuá'riaca', jéehua pu quee je'ej huá'miteerastya'ca'aj i xantáaru'uj, ji'nye camu jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyi'tij huaríj a'íjci jimi i Pedro.

19 Aj pu'ij i Herodes tyu'ta'íjtaca' maj jáahuoonyij, majta a'íimaj camu jáatyoj, a'íj pu jin a'íjma jitze tyo'ojpuá'rij i xantáaru'uj i maj jacha'íica'aj, ajta je'en huo'ta'íjtaca' maj huó'cui'nyij. Ti'ij a'yan tyu'ríj, aj pu'ij i Herodes eerájraa a Judea, ti'quij a'áa jó'raa a Cesarea, a'áa pu ja'cháaj ja'raa.

Ti'ij huamu' i Herodes

20 A'ájna i Herodes, tyámua' pu tyihuá'jaaxiejvi'raca'aj a'íjma i maj a'áa jo'cháatima'caa a Tiro majta a Sidón, a'íi mu mij tyúusiij, mati'ij mij uja'tanyéj a'ájna a Cesarea. Mati'ij mij séej huamue'tij i a'tíj ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Blasto, a'íi pu a'íin pué'een i ti jahuiiria'ca'aj a'íjci i Herodes, a'íi pu huo'tyáhuui mej mij jaatáhuavij a'íjci i Herodes ti'ij quee che' huá'jaaxiejvi'raj a'íjma, ji'nye i Tiro maj já'chajca'aj majta a Sidón, a'áa mu tyajá'huocaria'aj i maj tyí'cua', a'ájna i chuéj japua jo'tij tyejé'íjtaj a'íjna i Herodes.

21 A'ájna xicáara' jitze maj jaaxá'pui'intarej, a'íi pu ucóchejtyej i jusíicu' i maj jin jáamua'tyij ti a'íin pué'een i ti va'cán jin tyí'íjta, aj pu'ij acáayixij i ipuárij jitze, ti'quij tyihuá'tyixaa néijmi'caa i tyeítyee.

22 Mati'ij jáanamujri' a'íjci i Herodes, a'yaa mu tyityeetyejíhuajraa tijin:

—A'íjna i ti tyí'xaj capu tyévij pué'een, sulu dios pu pué'een.

23 A'ájna pu'uj tána'aj, síij i ti tyí'huüre' u tajapúa i tavástara' jimi puéjtzij pu jaatá' a'íjci i Herodes, ti'ij a'íin tyí'íjcuí'nyej, ji'nye capu tyaatatyójtzi'rej i Dios, aj pu'ij huatyéchuinurej ti'quij huamu'.

24 Ajta i nyúucaria'ra' i Dios, néijmi'que' pu huanamuáariajraa, jo'tij na'aj mu jaxajtaca'aj.

25 Mati'ij a'íimaj i Bernabé ajta i Saulo ja'antyci'íj i maj tyu'muáariej a'ájna a Jerusalén. Aj mu mij jo'cáj majta a'íj jo'ví'tij a'íjci i Juan i ti ajta a'yan ántyapuaaca'aj tijin Marcos.

13

Mati'ij huatyóohuij a'ájna i Bernabé ajta i Saulo maj tyihuó'ixaatye'en i tyeítyee

1 A'ájna tyejúuj ti jo'tyéjvee a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Antoquíia, a'áa mu séecan jo'tyú'uuca'aj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, majta séecan i maj tyihuá'mua'tyajca'aj i tyeítyee. A'íi mu a'íin pué'eenye'ej a'ájna i Bernabé, ajta i Simón, i maj majta a'yan jatamuá'muaj tijin ti xú'muara', ajta i Lucio Cirene ti já'ma'can, ajta i Menahem (a'ájna i Menahem, a'íj pu jamuán huave'sej i Herodes i ti tyí'íjtaca'aj néijmi'que' a Galilea), ajta a'ájna i Saulo.

2 A'ájna mati'ij jusíiria'caj i tavástara' jimi, majta ju'ítzi've'ej, aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Siahua've'vi'tichij a'mújcij mu Bernabé, sjajta mu Saulo mata'aj a'yan tyu'tyáhuüre'en a'íjci jime' i muárie'rij i nyaj nyeríj jin hua'antylhuoj.

3 Mati'ij jaatáhuaviiraj i Dios majta huoo'ítzi'va'aj, majta hua'va'muárie'xi'ij i hua' mu'úutze', aj mu mij huo'ta'ityaca' maj jó'ciinyej.

Mati'ij a'áa ja'tanyéj a Chipre

4 A'ijna i júuricama'ra' i Dios, a'í pu huo'ta'ityaca' a'íjci i Bernabé, ajta i Saulo, mej mij a'áa jó'ju' a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Seleucia, a'áa mu mij báarcuj jitze atyáacij, mati'ij mij antacíj séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Chipre.

5 Mati'ij a'áa ja'rá'aj jó'tij i báarcuj ja'ajtyéecha'caj, a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Salamina, aj mu mij huatyóohuij maj huó'ixaaty'e'en i nyúucaria'ra' i Dios, a'úu mu tyihua'ixaatya'ca'aj i hua' tyeyúuj tzajta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can. A'í pu ajta i Juan hua' jamuán huama'ca'aj, a'í pu'ij huá'huíria'ca'aj.

6 Néijmi'que' mu ciinyaca'aj ti'ij na'aj va'tíj a'chájta', mati'ij mij a'áa ja'rá'aj chájta', ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Pafos, a'áa mu séej ja'antynájchaca' ti tyí'chahuaa Israel ti jitze ajtyáma'can, a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Barjesús, i ti hue'tzij jin tyihua'ixaatya'ca'aj i Dios jitze ma'can.

7 A'ijna i ti tyí'chahuaa, a'í pu jamuán ajo'tyávaaca'aj a'íjci i tajtúhuan i ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Sergio Paulo, tyámua' pu metyóomua'riajca'aj a'ijna i tajtúhuan, aj pu'ij huo'tacho'vej a'íjci i Bernabé, ajta i Saulo, ji'nye janamuájramui'ca'aj i Dios nyuucaa.

8 Ajta i ti tyí'chahuaa a'yaa pu ántyapuaaca'aj hua' nyuucaa jimé' i Griegos tijin Elimas, a'í pu tyu'tyáanaaj ti'ij quee tyá'antzaahuaty'e'en i tajtúhuan.

9 Ajta i Saulo, i ti ajta a'yan ántyapuaj tijin Pablo, a'íj pu jitze juca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios, ti'ij ij ja'ráasej tyámua' naa.

10 Ti'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj mu paj tyí'hue'tacaa, pajta je'ej pua'aj metyóomua'rej, tyiyáaru' pu atáataj, muáaj paj quee janamuajramui' i ti naa een. ¿Ji'nye petyihua'antyiú'nyi'raj i maj a'yan ricij je'ej ti tyá'xie've' i Dios?

11 Pu'ríj Dios puéjtzij muaatá'sij, pua'racúunyij paj puá'mej, capáj che' tyi'tíj séeraj puá'mej a'chu pua'an xicáj.

Aj pu'ij a'yan tyá'raa je'ej ti tyaaté'exaa i Pablo, ti'quij aracúunyij ja'raa a'ijna i ti tyí'chahuaa, aj pu'ij a'tíj huáhuo ti'ij ja'navi'raj, ji'nye capu che' atányeerica'aj.

12 Ti'ij a'íj huaséj i tajtúhuan, aj pu'ij tyá'antzaahuaj, ajta tyámua' naa tyo'taséj a'íjci jimé' je'ej maj ye'ej tyihuo'muá'tyey i tavástara' nyuucaa.

Mati'ij a'áa tyihuojo'mua'aj a Antoquía a'áa ti huataca'aj a Pisidia

13 A'ijna i Pablo, majta a'íimaj i maj jamuán huajú'ca'aj, a'áa mu atyáacij i báarcuj jitze a'ájna a Pafos, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Perge, a'áa ti huataca'aj a Panfilia, ajta a'íjna i Juan a'áa pu huojohua'xij, ti'quij huariá'raa a'ájna a Jerusalén.

14 Majta a'íimaj i séecan, a'í mu eerácij a'ájna a Perge, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Antoquía, a'áa ti huataca'aj a Pisidia. A'áa mu jo'tyárupij hua' tyeyúuj tzajta' a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii, mati'ij mij huatyára'saca'.

15 Mati'ij jo'jíiva'aj i yu'xarij i ti anxíviy, majta séecan i yu'xarij i maj jo'yú'xaca' i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can. Aj mu mij i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', a'íi mu a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Ta'ihuáamua', tipua'aj tyi'tíj siahuá'ixaatya'cuaj i tyeítyee i siaj jin ca'nyíjra'aj huo'tá'an, siahuo'té'exaatye' íjij.

16 Ti'quij huatyéechaxij a'íjna i Pablo, aj pu'ij i jumuáca' jin huo'tá'ijmuejri' mej quee je'ej tyáhuaasime'en, a'yaa pu tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Setyú'namuajri' mua'aj mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, siajta mua'aj mu siaj séej chuéj japua já'ma'can, mu siaj já'tyese' i Dios.

17 A'íjna i hua' Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi pu hua'antyíhuoj a'íjma i tahuásimua'cí'ij, jéehua pu huo'támui'rej, mati'ij móoj a'áa jo'tyá'caj a'ájna a Egipto jo'maj quee já'chajca'aj. A'tzúj a'tyéevi'caj pu i Dios hue'rájtoo a'ájna a Egipto, a'íjci jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej.

18 A'íi pu hua' jime' huatyéeviicue'rej huá'puatyej nyinyi'ra'aj a'ájna jo'tíj quee já'tyi'tíj.

19 Ajta arahua'puaquej pu hua'antyipua'rij i tyeítyee i maj a'áa jo'cháatima'caa i séej chuéj japua, ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Canaán, ti'ij ij huo'tapuejve a'íjci i chuéj a'íjma i tahuásimua'cí'ij.

20 A'yaa pu á'tyeej a'chu muáacuaaj anxityej, japuan huá'puatyej japuan tamuáamuata' nyinyi'ra'aj. Ajta je'en Dios huo'ta' i juyójmua' ti tyihuo'ta'íjtye'en juéesij jime', a'yaa mu tyityaajú'ca'aj 'asta na'aj quee huaséjre a'íjna i Samuel i ti Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj.

21 Aj mu mij jaatáhuaviiri' ti síij tye'entyájrutyey ti'ij va'cán jin tyu'ta'íjtaj, ti'quij i Dios a'yan tyu'tá' ti síij tyu'tyáhuüre'en huá'puatyej nyinyi'ra'aj jime', a'íi pu a'ín pu'éeenye'ej a'íjna i Saúl ti yójra' pu'éeenye'ej a'íjci i Quis, i ti hua' jitze ajtyáma'cantaca'aj a'íjma i maj Benjamín jitze eeráanyej.

22 A'tzúj a'tyéevi'caj ti'quij té'ej i Dios jáa'ri'ri' i ti jin tyihuá'íjtya'ca'aj a'íjna i Saúl, ajta a'íj huatá' i David ti'ij tyihuo'ta'íjtye'en, ti'ij a'yan tyu'taxájtaca' i Dios tijin: “Nyáaj nu ja'antyíhuoj a'íjci i David, i ti yójra' pu'éeen a'íjci i Isaí, tyámua' pu tyiná'astijre', néijmi'i pu a'yan tyí'uurej je'ej nyaj tyá'xie've'.”

23 Síij ti a'íj jitze eeráma'can i David, a'íi pu a'ín pu'éeen i Jesús, i ti Dios uyo'ta'ítayaca' ti'ij hua' japua huatányuunyj a'íjma i maj Israel huacháatimee, a'yaa pu tya'rá'astej i Dios i ti jin atóoraj.

24 Ti'íj quee xu uve'nyáava'caj a'íjna i Jesús, pu'rij i Juan huá'ixaatya'ca'aj néijmi'caa a'íjma i maj Israel jo'cháatimee, a'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj ti a'yan tyúuxie've' maj seequéj tyú'mua'tyij jutzájta', majta huái'huaj.

25 Ajta ti'ij arí a'ájna atyojo'ré'nyesima'aj i xicáara' ti jitzán mui'nyij i Juan, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin: “Canu nyáaj a'ín pu'éeen i siaj jacho've', síij pu óoche' yaja've'mej, a'íjci jimi capu nyéetzij nyetyévi'jtye' nyaj tyi'tíj jin jaatyáhuüre'en.”

26 'Nye'ihuáamua' mu siaj Abraham jitze eeráanyej, siajta mua'aj mu siaj séej chuéj japua já'ma'can, mu siaj já'tyese' i Dios, a'íjna i nyúucarij i ti tyí'tyáhu'i'rii ityájma pu jitze huatama'can.

²⁷ A'ñimaj i maj Jerusalén já'chajca'aj, majta i maj tyihuá'ijtya'ca'aj, camu jaamua'aj a'tíj ti pué'eenye'ej a'ñjna i Jesús, camu majta yo'itéej muá'raa i nyúucarij i maj jo'yú'xaca' a'ñimaj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, ti'ijta atyojo're'neye a'ñjna xicáara' i maj jitzán juso'pii, a'ñi mu a'yan tya'rá'astej a'ñjci i nyúucarij mati'ij jitzán tyo'ojpuá'rij a'ñjci i Jesús.

²⁸ Camu je'ej ja'tyoova'aj tyi'tíj maj jitzán ujpua' ritye'en mej mij jaajé'caj, mati'ij mij jaatáhuaviiri' a'ñjci i Piláato ti a'ñin jaata'ijta maj jaajé'caj.

²⁹ Mati'ij néijmi'i jin a'yan huaríj je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj a'ñjci i jitze yu'xarij, aj mu mij ja'ajtajá i cúruuj jitze, mati'ij mij jaatyá'avaataca'aj.

³⁰ Ajta i Dios pu jaatájuurityej.

³¹ A'chu pua'an xicáj, Jesús pu huatóosejrataca' a'ñjma jimi i maj jamuán huacáj ti'ij a'áa ja'rájraa a'ñjna a Galileea, ti'ij ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, ajta ijíj a'ñi mu a'ñin pué'een i maj tyihuá'ixaatye' i tyeítyee a'ñjci jitze ma'can i Jesús.

³² 'Tyajta ityáj, a'yaa tu tyajá'mua'ixaatye' a'ñjci i nyúucarij ti naa huánamuajrii, a'ñjna i ti jin Dios atóoraj a'ñjma jimi i tahuásimua'ci'ij.

³³ Pu'ríj ityájma a'yan tyita'rá'astijre, i tyaj hua' jitze eeráma'can, a'ñj pu jin aróo'astej ti'ij jaatájuurij a'ñjci i Jesús, a'yájna ti'ij tyé'yu'si' i chuúicarij jitze ti hua'puaj tijin: "Muáaj paj nyiyóoj pué'een, ijíj nu'ríj nyáaj muataataj."

³⁴ Pu'ríj i Dios a'yan tyaataxájtaca' ti jaatájuuritye'sij ti'ij quee huatyéjpetyej i tyévira', a'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj tijin: "A'yaa nu ji're'can jime' tya'ránya'astesij je'ej nyaj nyeríj tyi'tíj tya'táratziiri' a'ñjci i David."

³⁵ A'ñj pu jin ajta a'yan tyá'xaj séej jitze i chuúicarij tijin: "Capáj tyu'tá'sij ti huatyéjpetyej i tyévira' a'ñjci i ti muahuiire', i ti ajta quee tyi'tíj jin á'itzeere' a jimi."

³⁶ A'yaa pu tyi'ja'yájna, a'ñi pu i David huo'tyáhuui i jutyéityeristyamua' je'ej ti i Dios tyaata'ijtya'ca'aj, a'tzúj a'tyéevi'caj ti'quij huamuí', mati'ij mij ja'vá'naj a'ñjma jamuán i huásimua'ci'ij, ajta je'en huatyéjpetyaca' i tyévira'.

³⁷ Ajta a'ñjna i tyévira' i Dios ti jaatájuurityej, capu huatyéjpetyaca'.

³⁸ A'ñj pu jin a'yan tyúuxie've' nye'ihuáamua', siaj jáamua'reej ti a'ñjna i Dios tyajamuaatú'uunyi'raj a'ñjci jime' ti Jesús huamuí' ja'mua jime'.

³⁹ A'ñj pu jin tyihuo'tú'uunyi'raj néijmi'caa i maj tyá'antzaahuatye'sij, ajta i yu'xarij Moisés ti jo'yú'xaca', capu a'náj tyi'tíj jin tyajamaaatu'uunyi'rajche'.

⁴⁰ Tyámua' xu'uj mua'aj ti'ij quee a'yan tyaja'mua'uurej je'ej maj tyo'yú'xaca' a'ñimaj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can.

⁴¹ A'yaa mu tijin:

Cási' mu siaj já'xaahua,
xu'huóomua'tziz i jutzájta', siajta yo'huá'xi,
ji'nye ijíj ti yaa jooméj,
tyi'tíj nu jin a'yan tyí'uurej i siaj quee
ja'antzaahuatye'sij, tipua'aj a'tíj já'mua'ixaatya'aj.

⁴² Mati'ij iirácij u tyeyúuj tzajta', a'ñjna i Pablo majta i maj jamuán huajú'ca'aj, aj mu mij séecan huo'táhuaviiri' mej mij majtáhua'aj tyi-huó'mua'tyej séej jitze i xicáj maj jitzán juso'pii.

43 Ti'ij antyípua'riaj i maj huóosii u tyeyúuj tzajta', jéehua mu i tyeítyee i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta séecan i maj jaataxié'vej i huá'yi'raj, a'íi mu hua' jamuán jó'ju' a'íjci Pablo ajta i Bernabé. A'íi mu mij tyámua' tyihuó'ixaaj, mej mij a'yan tyityaajú'caj je'ej ti tyi'huóoxie've', a'íjci jime' i Dios ti huo'xie'vej.

44 Ti'ij ajtáhua'aj tya'rá'aj a'ájna xicáara' jitze maj jitzán juso'pii, néijmi'i mu tin tyúusiij i maj a'áa huacháatimee, mej mij jáanamuaaj i nyúucaria'ra' i tavástara'.

45 Mati'ij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can huo'séj maj jéehua tyúusiij i tyeítyee, tyámua' mu tyihuá'anchueerej, aj mu mij huatyóohuij maj a'yan tyu'xáj tiquee a'yan tyi'ja'yájna je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'ájna i Pablo, majta je'ej pua'aj tyé'jeevaca'aj.

46 Mati'ij mij ca'nyíjra'aj huatóoa' a'ájna i Pablo, ajta i Bernabé, aj mu mij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—A'yaa pu tyi'taci'puaj tyaj anaquéej mua'ajmaj jamuaaté'exaatye'en mu siaj Israel jitze ajtyáma'can a'ájna i nyúucaria'ra' i Dios. Siajta mua'aj caxu jaataxié'vej, caxu siajta tyá'tzaahuatye' siaj júurij xá'ra'nyij i Dios jimi jusén jime', a'íj tu tyij jin a'íjma jimi ujo'ju'uj tá'ju'un i maj quee Israel jitze ajtyáma'can.

47 Ji'nye a'yaa pu tyitaata'íj i tavástara' tijin:

Nyáaj nu jamua'antyíhuo mu siaj Israel jitze ajtyáma'can, siata'aj huó'ixaatye'en i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, mata'aj mij jáamua'reej a'íimaj i nyúucarij i nyaj jin hue'rátosij, néijmi'que' íyan i cháanacaj japua.

48 Mati'ij jáanamuaajri' i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, naa mu tyityaatóotyamua'vej, mati'ij mij huatyóohuij maj a'yan tyu'taxáj tijin naa pu huánamuaajrii i nyúucaria'ra' i tavástara', aj mu mij néijmi'i tyá'antzaahuaj i Dios ti arí hua'antyíhuoca'aj mej mij júurij muá'ra'nyij jusén jime'.

49 A'íj mu jin jaaxájtaca' i nyúucaria'ra' i tavástara' néijmi'que' a'áa ti huaca'aj.

50 Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu tyu'xájtaca' séecan jamuán i úucaa i maj naa tyi'tyetyeítyee, majta tzáahuatyi'ra'aj hua' jimi tyi'cha'íj, majta a'íimaj i tyétyacaa i maj jéehua tyi'tíj jin juxié'va'ca'aj a'ájna a'chájta', ca'nyíjra'aj mu huo'ta' mej mij je'ej pua'aj huó'uurej a'íjci i Pablo, majta i Bernabé, mej mij hue'rá'ityej jo'maj jo'cháatima'caa.

51 Mati'ij mij a'íimaj jaatacá'tzij i juca'quéj tí'ij cáaxij i chuéj, mej mij a'íimaj i tyeítyee jáamua'reej maj ootyá'itzee i Dios jimi, aj mu mij jo'cáj, a'ájna a'chájta' a' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Iconio.

52 Majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', naa mu tyúutyamua'va'ca'aj, ajta a'ín jéehua hua' jitze séjria'ca'aj i júuricama'ra' i Dios.

14

Mati'ij a'áa tyihuojo'mua'aj a'ájna a Iconio a'ájna i Pablo ajta i Bernabé

1 Mati'ij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Iconio, a'ájna i Pablo, ajta i Bernabé, aj mu mij utyájruij i hua' tyeyúuj tzajta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, mati'ij mij tzáahuatyi'ra'aj jin tyihuo'mua'aj a'íjma i tyeítyee, a'íj mu jin

jéehua tyá'antzaahuaj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can.

² Majta séecan i maj quee tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'íi mu ca'nyíjra'aj huo'ta' a'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can, mej mij a'íimaj je'ej pua'aj huojo'namuajraj a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye'.

³ A'íj mu jin a'áa já'tyeej a'íjna i Pablo, ajta i Bernabé, a'íj mu jitze tyí'ca'nyáaj i tavástara' metyihuo'ixaaj, ajta i tavástara' a'yaa pu tyá'xa'pui'intaria'ca'aj je'ej maj a'íimaj tyí'xajtaca'aj, a'íjci jime' ti Dios hua'xie've', a'íj pu jin ca'nyíjra'aj huo'ta' mej mij a'yan huárinyij, majta jáamua'reej i tyeítyee yee i Dios mu jitze aróoca'nyej.

⁴ Majta i tyeítyee i maj a'áa já'chajca'aj a chájta', a'íi mu jé'ta' huacíj, séecan mu a'íijma jamuán i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta séecan a'íijma jamuán i Jesús maj jamuán huacíj.

⁵ Aj mu mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'íi mu jaaxá'pui'intarej a'íijma jamuán i maj tyityatatyíj, mej mij huo'tyá'xi'in, majta huo'tyáto'sixi'in tyetyéj jime'.

⁶ Ajta a'íjna i Pablo ajta i Bernabé, mati'íj jáamua'reeri' aj mu mij huatóo'uj, a'áa mu ja'ra'aj a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Listra, ajta a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Derbe, a'áa pu jitzán ja'ajtyáma'can a'ájna a Licaonia, majta néijmi'que' a'áa ti hua'ca'aj,

⁷ jo'maj majta huaja'íxaatya'ca'aj i tyeítyee i nyúucaria'ra' i Dios.

Mati'íj jaatyáto'sixij a'íjci i Pablo a'ájna a Listra

⁸ A'áa pu sáij jo'tyávaaca'aj a'ájna a Listra, tyéviq tiquee ráyi'vaaca'aj. Capu huáyí'caa, jí'nye a'yaa pu éenye'ej huanie'huaca'. A'íjna i tyáati' a'áa pu jo'tácatyíi,

⁹ jatyanaamuáarasima'aj je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Pablo, ti'quij i Pablo jaaséej ti jéehua tyá'tzaahuatya'ca'aj ti'íj huarúj.

¹⁰ Aj pu'íj a'yan tyaatajé ca'nyíin jime' tíjin:

—Huatyéjchaxij, tyámua' naa.

Ti'quij a'íin ájtzunaca', ajta je'en huatyóochej ti rájra'nyij.

¹¹ Mati'íj jaaséej je'ej ti tyí'tíj huáruuj i Pablo, aj mu mij huatyéjiihuajra i tyeítyee junyúuca jime' i maj jin tyí'xaj a'ájna Licaonia, a'yaa mu tíjin:

—Diosij mu yava'cáanyej, a'yaa muaasé'rihua'aj mati'íj tyétyacaa mej mij yahuatáséjre'en tajimí.

¹² A'yaa mu tyu'taxájtaca' tíjin, a'mújna mu Bernabé, a'íi pu a'ájna pué'een i dios tyaj a'yan jatamuá'muaj tíjin, Júpiter, ajta a'mújna mu Pablo, a'íi pu a'íin pué'een a'ájna i Mercurio, a'yaa mu jaatamua'aj a'íjci i Pablo, jí'nye a'íin pu tyí'xajtaca'aj.

¹³ A'ájna i puajaríj ti jin tyí'huúire' i tyejúuj tzajta', Júpiter ti ántyapuaj a'áa ti jo'tyávaaca'aj jo'tíj jo'tyáruyti'íj a chájta', a'íi pu túuru'uj ajootoj, ajta i xúuxu'uj ti to'tyátutzijhua, majta i tyeítyee, a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj tyihuo'támu'vejritye'en.

¹⁴ Mati'íj jáamua'reeri' a'íjna i Pablo, ajta i Bernabé, aj mu mij tyu'cásujtza'naj i tyúucaanaa, mati'íj mij áan jo'tyájruij i tyeítyee tzajta' mua'antyjíihuaj,

¹⁵ a'yaa mu tíjin:

—Mua'aj tyétyacaa, ¿jí'nye sij tásij a'yan tyí'tyaricij? Ityáj tu tyajta tyétyacaa pué'een, yaa siati'íj mua'aj. A'yaa tu een jime' mujo'vá'ju'un

tyata'aj jamuaaté'exaatye'en siaj sij jaatapuá'citaj a'íjci i tiquee tyi'títj huüire', siajta ja'antzaahuatye'en i Dios ti júurij, i ti jaatyátaahuaca' i tajapuá, ajta i cháanacaj, ajta i jájtyij, ajta néijmi'i ti'ij na'aj pua'máj tyi'sejre'.

¹⁶ A'náj imuáj pu a'yan tyu'ríj, Dios pu tyu'tá' maj i tyeítýee a'yan rijcaj je'ej maj a'íimaj tyá'xie'va'ca'aj.

¹⁷ Capu a'náj quee a'yan rijcaj je'ej ti tyúuxie've', a'íjci jime' i ti tyámua' ricij, ji'nye a'íi pu uhuaja'ta'ítyacaa i víityee, ajta ti tyámua' tyú'ciirej, ajta tyajamuaatá'sij i siaj jáacua'nyij, siata'aj naa tyuutyámua've'ej.

¹⁸ Tyij majta meríj a'yan tyihuo'té'exaatya'ca'aj, tyámua' pu tyi-huo'tatyési'huaríj maj huo'tá'íjmuejra mej mij quee i tyeítýee tyi-huo'támu'vejritye'en.

¹⁹ Aj mu mij séecan ará'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj a'áa ja'ráacij a Antoquía, majta a Iconio, mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaaj i tyeítýee ti je'ej pua'aj tyi'tyevij i Pablo. Aj mu mij i tyeítýee jaatyáto'sij tyetyéj jime' a'íjci i Pablo, a'yaa mu tyi'mua'ajcaa tijin pu'ríj huamuí', mati'ij mij ji'rasa'riéechajraa ajéjre' i chájta'naj jitze.

²⁰ Ajta mati'ij a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' tyúusiij, a'íi mu mij eetyahuúistiráj a'íjci jimi i Pablo, aj pu'ij ájchej, ajtáhua'aj ujo'tyájrúpij u chájta', yaa ariá'pua'aj pu jó'raa a'íjci jamuán i Bernabé, a'áa mu jó'ju' a Derbe.

²¹ Mati'ij huo'ixáatya'aj i nyúucarij i Dios ti jin hue'rátoosij, a'ájna a Derbe, jo'maj jéehua huojó'mue'tíj i tyeítýee maj tyá'antzaahuaj, aj mu mij támij huariá'cíj a'ájna a Listra, majta a'ájna a Iconio, majta a Antoquía.

²² A'yájna yatij huaca'aj jéehua mu ca'nyíjra'aj huo'ta' a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', a'yaa mu tyihuo'ixaaj mej mij a'yan tyityaajú'caj je'ej ti tyúuxie've', majta mu a'yan tyihuo'té'exaaj ti ajta juxie've' maj jaa-puéjtzitarej mej mij ujo'tyájrutyey jo'tíj Dios tyejé'íjtaj.

²³ Majta mu huásij antyíhuo mej mij tyu'tyáhuüire'en hua' tyeyúuj tzajta', mati'ij mij huatyéenyuj i Dios jimi, majta huoo'ítzi'va'aj, aj mu mij jitzán huo'tyájto a'íjci i tavástara' i maj jitzán tyá'antzaahuaj.

I Pablo ajta i Bernabé, majtáhua'aj mu ujó'ju' a Antoquía Siria ti jitze ajtyáma'can

²⁴ Mati'ij mu jó'ju' a'ájna a Pisidia, a'áa mu mij ja'rá'aj séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Panfilia.

²⁵ Mati'ij huo'ixáatya'aj i nyúucaria'ra' i Dios, a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Perge, aj mu mij támij jo'cíj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Atalía.

²⁶ A'áa mu báarcuj jitze atyáacij, mati'ij a'áa jó'ju' séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Antoquía, a'ájna chájta' jo'maj yo'táhuaviiraca'aj ti i Dios huó'cha'íin, mej mij a'yan tyu'muárie'en je'ej maj meríj tye'entyici'ij.

²⁷ Mati'ij a'áa ja'rá'aj a Antoquía, aj mu mij hua'ajsiij i maj tyeyúuj tzajta' jusi'rihua'aj, néijmi'i mu huo'té'exaa je'ej ti i Dios tyu'muáriej a'íjma jimi, je'ej ti ajta i tavástara' tyihuo'tá' a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can mej mij majta a'íimaj tyá'antzaahuatye'en.

²⁸ I Pablo ajta i Bernabé, a'áa mu á'tyeej hua' jamuán i maj tyá'tzaahuatye'.

15

Mati'ij a'áa ja'tyúusi a Jerusalén

¹ A'áa mu a'náj séecan ja'rá'aj a'ájna a Antoquíia, Judea maj ja'ráacij, mati'ij mij huatyóohuij maj a'yan tyihuo'mua'tyey i ju'ihuáamua', tíquee je'ej tyá'rij ti Dios tyihuo'tú'uunyi' típu'a'aj mequee ja'antyisíjchej i junavíj, a'yájna tí'ij tyeetyájtóo i Moisés.

² A'ájna i Pablo, ajta i Bernabé, tyámua' mu tyihuo'ixaaj tzáahuatyira'raj jime', mati'ij mij a'íjma antyíhuo a'íjci i Pablo majta i Bernabé, majtáhua'aj séecan, mej mij a'áa jó'ju' a Jerusalén, majta je'en jaaxá'puí'intare'en a'íjma jamuán i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huáasij i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta' a Jerusalén.

³ Mati'ij a'áa ja'ráacij a Antoquíia, a'áa mu je're'nyej a Fenicia, majta a'ájna a Samaaria, majta huo'té'exaa maj majta a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can tyá'antzaahuaj i Dios jimi. Aj mu mij huatóotyamua'vej a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' mati'ij huó'namuajri' je'ej maj tyí'xajtaca'aj.

⁴ Mati'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén a'ájna i Pablo ajta i Bernabé, tyámua' mu tyihuo'tyéje a'íimaj i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta', majta i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huáasij. Mati'ij mij néijmi'i huo'té'exaa je'ej ti i Dios tyámua' tyú'ruuj hua' jimi i séecan i teityee.

⁵ Majta séecan a'íimaj i fariseos i maj majta tyá'tzaahuatye', a'íi mu ájhuiixij, mati'ij mij a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—Juxie've' maj ja'antyísiichixi'in i junavíj a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' i maj séej chuéj japua já'ma'can, miche' ja'rá'astej néijmi'i je'ej ti tyu'ta'íjtaca' a'ájna i Moisés.

⁶ Aj mu mij tyúusiij a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huáasij, mej mij tyi'huo'ixaatye'en a'íjci jime'.

⁷ Mati'ij a'tzúj a'tyéevi'ij maj tyí'xaj, aj pu'ij i Pedro ájchej, tí'quij a'yan tyihuo'té'exaa'aj tíjin:

—Nye'ihuáamua', mua'aj xu seríj jamua'reej a'náj ti imuáj i Dios na'antyíhuoj nyéetzij, nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucarij ti jin Dios tyihuo'tú'uunyi' i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, mej mij a'íimaj tyá'antzaahuatye'en.

⁸ Ajta i Dios, i tí jú'mua'ree je'ej ti a'tíj tyí'mua'tzej i jutzájta', a'íi pu taataséjra ti huo'taxié'vej, jí'nye a'yaa pu cha'tána'aj tyihuo'tá' a'ájna i ju júuricamej tí'ij huatyá'izeere'en a'íjma tzajta' tí'ij ajta ityájma tyitaatá'.

⁹ A'íjci jimi i Dios, néijmi'i tu taxa'aj tyana'aj een, jí'nye a'yaa pu cha'tána'aj tyámua' tyihuo'ruuj mati'ij jími tyá'antzaahuaj.

¹⁰ A'íj pu jin, jí'nye een jime' a'yan setyá'xaj i Dios a'íjci jime' sij tyihua'íjtye' a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' yí'ráj jime' i maj quee ja'viicue'raca'aj i tahuásimua'ci'ij, tyajta ityáj?

¹¹ Ajta a'yájna, a'yaa tu tyá'tzaahuatye' tyaj quee tyu'nájchitaca', a'íjci jime' tí tavástara' tajapua huatanyúj, a'yaa pu cha'tána'aj hua' japua tyu'tányuusij a'íjma.

¹² Aj mu mij néijmi'i huatyápua'riaca' i maj tyí'xajtaca'aj, mati'ij mij huó'namuajri' je'ej maj tyihua'ixaatya'ca'aj a'ájna i Pablo, ajta i Bernabé. Néijmi'i mu huo'té'exaa je'ej ti i Dios tyihuo'tá' mej mij tyi'tíj

huo'taséjratye'en i maj jin tyámua' tyo'taséj, a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can.

¹³ Mati'ij ja'antypuá'rij i maj tyí'xajtaca'aj, aj pu'ij Santiago a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Nye'ihuámua', sianáanamujri'.

¹⁴ Simón pu taaté'exaa ti i Dios huo'tyáhuui a'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can, séecan i tyeityee tzajta' mej mij majta tyámua' tyaatá'an.

¹⁵ Je'ej maj tyí'xaj a'íimaj, a'yaa mu cha'taj mana'aj ará'tyeej tyo'yú'xaca' i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze,

¹⁶ a'yan tijin:

Ti'ij antyúuci'tyij, aj nu xaa nyij nyáaj uvé'nyesij.

A'íjna i chi'ra'an i David, i ti arí á'vej, nyáaj nu nyajtáhua'aj já'ajca'nyej.

Nyáaj nu ja'antypuáhuaj jájcuan a'íjci jitze i ti ooj ajá'ajnyee.

¹⁷ Mata'aj mij séecan jáahuonyij i tavástara', a'íijma jamuán i tyeityee i maj séej chuéj japua já'ma'can,

i maj meríj nyejitzé pu huatóomua'aj.

¹⁸ I tavástara' pu jájcuaq ímuáj tyu'tá' maj a'íjci tyú'mua'tyij, ajta ará'tyeej ti tyu'tá' i junyúca.

¹⁹ A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' tyaj quee tyihua'antiyú'nyi'ra'an a'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can i maj majta ja'antzaahuatye'sij i Dios.

²⁰ Jéetze' pu tyí'huire' tyaj tyihuo'ta'ityi're'en yu'xarij jitze, tyej tyij a'yan tyihuo'té'exaatye'en maj quee tyí'cua'caj i maj tyu'támu'vejritaca' hua' jimi i hua' diosij, majta quee juxana'ciria'aj úcaaa jamuán, majta i úcaaa quee juxana'ciria'aj i tyétyacaa jamuán, majta quee jacua'caa hua'ria'ra' tyi'tíj maj jaatyácue'mi'in, ajta maj quee jacua'caa i xúuria'ra'.

²¹ Ji'nye mati'ij mana'aj tyityeetyóohuij jo'maj jo'cháatimee, tyeityee mu séejre' maj huá'ixaatye' je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i Moisés, i maj hua' tyeyúuj tzajta' já'ji'vii ti'ijta atyojo're'nyej a'ájna xicáara' maj jitzán juso'pii.

I yu'xarij maj huo'ta'ityi'ri' a'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can

²² A'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásasij, majta néijmi'i i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta', a'íi mu jo'xá'pui'intarej maj séecan antyíhuonyij, mej mij huo'ta'ityej a Antoquíia, a'íijma jamuán i Pablo, ajta i Bernabé. A'íj mu antyíhuo i Judas ti ajta a'yan antyapuaj tijin Barsabás, majta a'íjci i Silas, a'íi mu a'íin pué'een i tyétyacaa maj jéehua juxie've' hua' tzajta' i maj tyá'tzaahuatye'.

²³ A'íijma mu jimi jaata'ityaca' i yu'xarij ti a'yan tyá'xaj tijin:

“Ityáj i tyaj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, majta i huásasij i tyaj tasi'rii i tyeyúuj tzajta', yaa tu já'muatyojtye' mu siaj tyá'tzaahuatye', siajta séej chuéj japua jo'cháatimee a'ájna Antoquíia, siajta a'ájna Siria, ajta a'ájna a Cilicia.

²⁴ Tu'ríj jáamua'reeri' maj séecan iie'e'ej jo'cíj tyaj quee ityáj huo'ta'ityaca', a'íi mu mij tyajamua'antiyú'nyi' a'íjci jime' je'ej maj tyajá'mua'ixaatye', a'íj xu sij jin quee che' je'ej jájtyoovej.

²⁵ Ji'nye néijmi'i tu'ríj a'yan tyo'xá'pui'intarej tyaj séecan antyíhuonyij ityájma maj jitze ajtyáma'can, tyata'aj tyij huo'ta'ityej ja'mua jimi, a'íijma jamuán i Pablo, ajta i Bernabé,

26 A'íimaj mu meríj a'yan tyityatóomua'aj maj huá'cui'nyij a'íjci jimi i tavástará' i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

27 A'íj tu jin huo'ta'ítýaca' a'íjci i Judas, tyajta i Silas, a'íi mu jamuaaté'exaatye'sij néijmi'i je'ej tyaj tyeríj tyaaxá'puí'intarej.

28 A'yaa pu tyámua' naa tya'rá'najchaca' a'íjci i júuricama'ra' i Dios, ajta ityájma, tyaj quee jéehua tyi'tíj jin tyajá'mua'íjcatye'ej, sulu a'íj tu'uj i ti jéetze' juxie've'.

29 Sij quee jacua'caa i ya'muáatyee hue'ra' i maj hua' mu'vejritacaá i judioosij jimi, caxu siajta jacua'caj hue'ria'ra' i tyi'tíj ti huatyácue'mi'nyi'huaca' nusu i xúuria'ra', caxu siajta juxana'ciria'aj úucaá jamuán, majta i úucaá quee majta juxana'ciria'aj i tyétyacaá jamuán. Tipua'aj a'yan xáarinyij a'íjci jime' je'ej tyaj tyajá'mua'ixaatyé', tyámua' xu tyityeetyá'itzeere'sij i Dios jimi. A'yaa tu tyaja'muatyojtzi're'."

30 Matí'ij a'íimaj huo'tatyóoty'a'aj, aj mu mij jo'cáj a'ájna a Antoquíia, aj mu mij hua'ajsii néijmi'caa i maj tyá'tzaahuatyé', matí'ij mij huo'tapíj i yu'xarij.

31 Matí'ij a'íimaj i maj tyá'tzaahuatyé' jo'jijvej i yu'xarij, tyámua' mu naa tyityaatóotyamua'vej, ji'nye jéehua pu ca'nyíjra'aj huo'ta'.

32 Ajta a'ájna i Judas, ajta i Silas, i maj majta tyihuá'ixa'tyahua'aj i Dios jitze ma'can, a'íi mu jéehua ca'nyíjra'aj huo'ta' i ju'ihuáamua' a'íjci jime' i maj tyihuo'té'exaaj.

33 Matí'ij a'tzúj a'áa a'tyéevi'ij, aj mu mij i maj tyá'tzaahuatyé' tyámua' naa tyihuo'tatyójtjej mej mij juxáahuaj jó'ciinyej, mata'aj mij majtáhua'aj a'áa ja'rá'astij a'íjma jimi i maj uhuojo'ta'ítýaca'.

34 Ajta a'íjci i Silas, a'yaa pu tya'ránajchaca' ti a'áa jo'tyá'itzeere'en.

35 Ajta a'ájna i Pablo, ajta i Bernabé, a'íi mu Antoquíia jo'tyá'itzee, majta séecan jamuán, móoche' mu tyihuá'mua'tyajca'aj, majta huá'ixaaty'a'ca'aj i tavástará' nyuucáaj.

Tí'ij i Pablo ajtáraa a'íjci jimi i Bernabé

36 A'tzúj a'tyéevi'caj, aj pu'ij i Pablo a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Bernabé tíjin:

—Tyooj tyajtáhua'aj huojova'muáaren i ta'ihuáamua' i maj a'áa jo'cháatimee néijmi'que' jo'tyaj tyeríj huojó'ixaa i nyúucaria'ra' i tavástará', tyata'aj jáamua'reej je'ej ti tyihuá'huíire'.

37 Ajta a'ájna i Bernabé, a'íj pu vi'tímu'caj i Juan, i maj majta a'yan jatamuá'muaj tíjin Marcos.

38 Ajta a'íjci i Pablo capu ja'ránajchaca' ti já'anvi'tíj, ji'nye i Marcos pu a'áa huojóohua'xijca'aj a'ájna a Panfilia, capu che' hua' jamuán tyihuá'mua'tyajca'aj.

39 A'íj mu jin quee tyámua' tyo'xá'puí'intarej, matí'ij mij juxáxui'ij jo'cáxij, ajta a'ájna i Bernabé, a'íj pu jo'ví'tíj i Marcos, báarcuj jitze mu jo'cáj a'ájna a Chipre.

40 Ajta a'ájna i Pablo, a'íj pu huatajé i Silas tí'ij jamuán jó'me'en, majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatyé', a'íi mu jaatáhuaviiri' i tavástará' tí'ij huó'cha'íin a'íjma i maj hua'puaj, matí'ij mij jo'cáj.

41 A'áa mu huatyéeneyej a'ájna a Siria, majta a'ájna a Cilicia, ca'nyíjra'aj mu hua'tá'caria'aj i hua'tyeyúuj tzajta' i maj tyá'tzaahuatyé'.

16

Ti'ij Timoteo hua' jamuán ujó'mej a'íjma i Pablo ajta i Silas

¹ A'íjna i Pablo, ajta i Silas, a'áa mu jo'ré'nyej a Derbe, majta a'ájna a Lистра, a'áa mu séej jo'tyoo ti tyá'tzaahuatye', ti a'yan ántyapuaaj tijin Timoteo, ajta i náanajra' Israel pu jitze ajtyáma'can, ajta i táatajra' griego pu pué'een.

² Tyámua' mu yó'mua'rajca'aj a'íjci i Timoteo a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' i Lистра maj já'ma'can, majta i Iconio maj já'ma'can.

³ A'íjna i Pablo, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti i Timoteo ujó'me'en hua' jamuán, a'íj pu jin jaata'íjtaca' maj ja'antyisíjchej i navíira' mej mij quee je'e'j tyá'mua'tziire'ej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, ji'nye néijmi'i mu jamua'reeriaca'aj ti griego pué'eenye'ej i táatajra' a'íjci i Timoteo.

⁴ Néijmi'que' jo'maj jo'ré'nyinyiica'aj ti'ij na'aj tye'chájta'najmee, a'áa mu huó'ixaaj i tye'ityee je'e'j maj tyaaxá'pui'intarej i maj tamuáamuata' japan hua'puaj ará'asej, majta i huásaj i tye'yúuj tzajta' maj tyí'huüre' a' Jerusalén.

⁵ A'íimaj i maj jusi'rihua'aj, a'íi mu ca'nyíjra'aj tooa'care'ej i maj jitzán tyá'tzaahuatye', a'íj mu jin támui'risima'aj i maj tyá'tzaahuatye'.

Pablo pu jimí huataséjre a'íjna i a'tíj Macedonia ti já'ma'can

⁶ Ajta i júuricama'ra' i Dios, capu huo'ta' maj huó'ixaatye'en i nyúucarij a'ájna a Asia, a'áa mu huatyéenyej a Frigia majta a'ájna a Galacia,

⁷ a'áa mu véjri' tanyéj jo'tíj ja'vá'asej sáij i chuéj ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Misia. A'yaa mu tyí'mua'ajcaa maj utyájrutyey a'ájna chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Bitinia, ajta capu huo'ta' i júuricama'ra' i Dios.

⁸ Mati'ij mij antacíj után jitze pujmua' a Bitinia, mati'ij mij a'áa je'cáanye'j chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Troas.

⁹ Tíca' pu i Pablo tyi'tíj huaséj, ti a'áa jo'tyávaaca'aj után jitze pujmua', a'tíj ti séej chuéj japua já'ma'can ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Macedonia, jéehua pu jaatáhuaviiri' a'yan tijin: "Eetára' yu jitze pujmua' pata'aj taatáhuüre'en."

¹⁰ Ti'ij a'yan tyu'séeraj a'íjna i Pablo, jiyé'tzín tu tyámua' huátaruuj tyej tyij antáciinyej a'ájna a Macedonia, ji'nye a'yaa tu tyá'mua'reeriaca'aj ti i Dios taatajé tyej tyij huo'té'exaatye'en i nyúucarij ti jin Dios hue'rátosij.

Mati'ij tyihuo'mua'aj a'ájna a Filipos

¹¹ A'ájna a Troas a'áa tu i báarcuj jitze atyáacij, tyati'ij tyij jo'cíj a'ájna a Samotracia jo'tíj chuéj já'ajnyeej a jáata', yaa ariá'pua'aj tutyij ará'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Neápolis.

¹² Tyajta je'en a'áa jo'cíj, aj tu tyij a'áa ja'rá'aj séej i chájta'naj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Filipos. A'áa mu já'chajca'aj a'íimaj i maj Roma jitze ajtyáma'can, a'íi pu a'íin pué'een i chájta'naj ti jéetze' juxie've' a'áa ti huataca'aj a Macedonia. A'áa tu á'tyeej a'chu pua'an xicáj.

¹³ A'náj mati'ij pua'aj juso'píhua'aj, aj tu tyij iiráacij a jéjre' chájta', a'áa tu jo'ré'nyej véjri' játye', tyej tyij jáahuonyij jo'tíj jáai'rij tyaj huatyényuunyij i Dios jimí. A'áa tu oorá'saca', tyati'ij tyij huo'té'exaa i nyúucaria'ra' i Dios a'íjma i úucaa maj tyúusiiria'ca'aj.

¹⁴ Sáij i íiti', a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Lidia, Tiatira pu já'ma'can a'íjna, cáanarij pu tyí'to'racaria'aj ti tyí'nacamuua. A'íi pu ajta

tyá'tzaahuatya'ca'aj i Dios jimi, aj pu'ij Dios jaatá' ti'ij tyámua' tyáanamuaaj je'ej ti tyí'xajtaca'aj a'íjna i Pablo.

15 Aj pu'ij huái'huaca', majta néijmi'i i ihuáamua'mua', ajta a'yan tyitaatajé a'íjna i Lidia tijin:

—Tipua'aj a'yan tyajamuá'miteeraste'ej i nyaj nyerij ja'tzaahuatye' a'íjci i tavástara', siata'aj mujo'vá'ju'un nyaj jamuán jó'nyaj ja'chej.

Aj pu'ij ca'nyéjrij jime' taatajé.

16 Séeej pu a'yan tyu'ríj, tyati'ij a'áa joojú'caj jo'tyaj tyiye'ixa'tyehua'aj i Dios, a'áa tu íjmue'estaj ja'antinyinájchaca' ti tyiyáaru' tzejta' séjria'ca'aj ti támua'rej. Séecan pu jimi ajtyávaaca'aj ti'ij jéehua túmii huo'mué'tiste'en.

17 Ti'quij a'íjna i íiti' taatavén, a'áa pu ja've'jijhuasima'aj tacújta' a'yan tijin:

—A'múumaj mu tyétyacaa mu jahuiire' i Dios i ti tajapúa' já'sejre' a'yaa mu mij tyajá'mua'ixaatye' je'ej ti tyí'rij ti Dios tyajamuaatú'uunyi'.

18 Á'tyeej ti a'yan tyihuojó'vajran, 'asta na'aj quee i Pablo jatyu'na'vej, aj pu'ij ooré'nyeriaca', ti'quij a'yan tyaatajé a'íjci i tyiyáaru' tijin:

—A'yaa nu tyí'mua'ijtye' a'íjci jitze ma'can i Cirístu' paj iirájra'nyij a'mújci'j jitze mu íjmue'estaj.

Ti'ij a'yan tyaatajé, aj pu'ij iirájraa a'íjci i íitaj tzejta'.

19 Majta a'íimaj i maj tyé'ijtya'ca'aj i íjmue'estaj, mati'ij jáamua'reeri' tíquee che' je'ej tyí'riitaca'aj maj jaamué'tin i túmii a'íjci jimi, aj mu mij huo'vívi' a'íjma i Pablo majta i Silas. Mati'ij mij huojó'ví'tij a'íjma jimi i maj tyí'ijta a'ájna jo'tij ja'rájta'cuaj.

20 Mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaa'j i juéesij tijin:

—A'íimaj i tyétyacaa, Israel maj jitze ajtyáma'can, jéehua mu hua'jaaxiejtye'ej iye'ej maj huacháatimee.

21 Yí'ráj mu tamua'tyej tíquee je'ej tyí'rij tyaj ja'antzaahuatye'en, na'ríij tyaj a'yan huárinyij ityáj i tyaj Roma jitze ajtyáma'can.

22 Mati'ij mij i tye'tyee huo'tájaaxiejvi'ri' a'íjci i Pablo, majta i Silas, aj mu mij i juéesij tyu'ta'íjtaca' maj tyihua'cáa'ri'raxi'in i tyihua'caanaa, majta hue'riá'vaxi'in.

23 Mati'ij jéehua huo'tyaváaxi'ij, aj mu mij hue'tyáanaaj, majta jaata'íj i ti tyí'cha'ij ti huó'cha'iin tyámua' naa.

24 Aj pu'ij a'íjna i maj tyéecha'íiraj, a'íi pu a'úun huojó'tyájto jo'tij quee já'írij maj iirá'ciinyej, ajta i huá'íicaj, a'áan pu a'nárújtya'xij i táabla jitze.

25 A'tzáaj jé'ta' tica', a'íjna i Pablo ajta i Silas, móoche' mu tyenyúusima'caj i Dios jimi, majta tyí'chuiicaca'aj, majta i séecan i maj nami'huaca'aj hua' jamuán, a'íi mu huá'namuajraca'aj,

26 ti'ij jiyet'zín jime' huatóoca'tzij i chuéj, ajta i chi'ij jo'maj je'tyánami'huaca'aj, ca'nyíin pu huatóoca'tzij. Aj pu'ij tya'antácuunyixij jo'maj je'tyánami'huaca'aj, ajta tyí'ijtzaanyixij i cadéenaaj i maj jin anaj'qui'huajma'caaj i maj námi'.

27 Ajta a'íjna i ti tyí'cha'íica'aj, ti'ij huájij, aj pu'ij jaaséej ti arí tya'antacúunyi'huajma'caj jo'tij tyeje'tyanámi'huajma'caa, ti'quij juchúun íjcutaca' ti'ij huóoje'caj, jì'nye a'yaa pu jaata'aj maj merij iirácij i maj nami'huaca'aj.

28 Ajta i Pablo, a'yaa pu tyaatajé ca'nyíin jime' tijin:

—Capáj asíj je'ej ja'uurej, yú'tyaj tyooj néijmi'i iiráatyij.

²⁹ Aj pu'ij tiéj huáhuo i ti tyí'cha'íica'aj, ti'quij huatéechisima'aj ujo'tyájrupij jo'maj já'nami'huaca'aj, aj pu'ij tyítunutaca' a'ájna véjri' jo'maj jo'tyú'uuca'aj a'ájna i Pablo, ajta i Silas.

³⁰ Ti'quij hui'ráavi'tij, aj pu'ij a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Ji'nye náarinyij ti'ij Dios tyinaatú'uunyi'?

³¹ Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Ántzaahuatye' i tavástara' a'íjci i Jesús, aj pu i Dios ty-imuaatú'uunyi'raj, ajta a'íjma i maj ajamuán aja'chej.

³² Mati'ij mij jáa'ixaa i nyúucaria'ra' i tavástara' a'íjci i a'tíj, majta a'íjma i maj jamuán aja'chej.

³³ A'áa pu'uj tána'aj a'tzáaj tíca' a'íjna i ti tyí'cha'íica'aj, a'íi pu huo'jó'sij i maj tyí'puejtyi'huaca'aj, ajta je'en huái'huaca' a'íjna i ti tyí'cha'íica'aj, majta i maj jamuán aja'chej.

³⁴ Ti'ij ij huojoví'tij i juchéj, aj pu'ij tyihuo'cue'ej, ajta i maj jamuán aja'chej, jéehua mu huatóotyamua'vej a'íjci jime' maj ja'antzaahuaj i Dios.

³⁵ Iiya' mu'uj a'íimaj i juéesij huo'ta'íj i xantáaru'uj, a'yaa mu tyaaté'exaa a'íjci i ti tyí'cha'íica'aj, a'yan tyaatóonyij a'íjci i Pablo ajta Silas.

³⁶ Aj pu'ij a'ájna i ti tyí'cha'íj, a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pablo tijin:

—Manaata'íj i juéesij nyaj jamui'rátóonyij, pu'ríj siaj juxáahuaj jó'ciinyej.

³⁷ Ajta a'ájna i Pablo, a'yaa pu tyihuo'té'exaa a'íjma i maj tyí'cha'íj tijin:

—Ityájma, i tyaj romanos pué'een, a'íi mu jéjrista' taatyáavaxij tyeítyee tzajta', majta quee xu tyí'tíj taa'íhuo'raj je'ej tyaj tyí'tíj jin tyityo'tyá'itzee, mati'ij mij te'tyáanaaj. ¿Nyí ijij meri'ij támij jaxie've' maj ti'rátóonyij avíitzij jime'? Catu iiráaju', miche' a'íimaj yeve're'nyej mata'aj a'íimaj tí'rátóonyij.

³⁸ Mati'ij mij i xantáaru'uj a'yan tyihuo'té'exaa a'íjma i juéesij je'ej ti tyu'taxájtaca' a'ájna i Pablo, aj mu mij tyámua' tyu'tátziin a'íimaj i juéesij mati'ij jáamua'reeri' maj romanos jitze ajtyáama'cantaca'aj a'ájna i Pablo ajta i Silas.

³⁹ Mati'ij mij ujó'ju' a'íimaj i juéesij mej mij utyojo'túu'uunyi' hua' jimi i maj hua'puaj, aj mu mij hue'rájtoo, majta huo'ta'íj maj eeráciinyej a'ájna a chájta'.

⁴⁰ Majta a'íimaj i maj hua'puaj, a'íi mu iiráacij jo'maj já'nami'huaca'aj, mati'ij mij a'áa jó'ju' Lidia ti ja'chej, mati'ij huo'séeraaj majta ca'nyíjra'aj huo'tá'aj i maj tyá'tzaahuatye', aj mu mij jo'cíj.

17

Mati'ij tyúunyo'si'ij a'ájna a Tesalónica

¹ Mati'ij mij jo'cíj, a'ájna i Pablo ajta i Silas, a'áa mu jo're'nyej chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Anfípolis, majta a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Apolonia, mati'ij mij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Tesalónica, jo'tij hua'tyeyúuj já'sejre' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáama'can.

² Ajta a'ájna i Pablo a'yaa pu'uj tyu'méj je'ej ti tye'yí'tihua'aj ti tyihuo'mua'tyej, a'úu pu jo'tyájrupij hua' tyeyúuj tzajta', ti'ij a'yan atyojo're'nyej a'ájna xicáara' jitze mati'ij pua'aj juso'pii, huéicaj sáahuaj pu tyihuo'íxaaj i yu'xarij jitze.

³ A'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj ti a'yan tyúuxie've' ti jajpuéetzij já'ra'nyij a'ijna i ti Dios ja'antiyhuoj, ajta ti'ij huamuí', a'yaa pu ajta tyúuxie'va'ca'aj ti huatájuurej, a'yaa pu tyihuá'ixaatya'ca'aj tijin:

—A'ijna i Jesús, i nyaj já'mua'ixaatye' a'íi pu a'íin pué'een i Ciríistu'.

⁴ Séecan mu tyá'antzaahuaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, aj mu mij huo'jaahua a'ijci i Pablo, majta i Silas. Jéehua mu majta tyá'antzaahuaj i maj griego pué'een i maj jana'michej i Dios, majta mue'tíj i úucaa i maj jéetze' juxie've'.

⁵ Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj quee tyá'tzaahuatya'ca'aj, a'íi mu huápuí'ij huá'anchueerej, mati'ij mij séecan tyísi i maj je'ej pua'aj tyl'tyetyeityee i maj ámana'aj huaci'ij, mata'aj mij ca'nyíjra'aj huo'tá'an i tyeítyee mej mij huatanyinyu'caj. Aj mu mij a'áa jó'ju' jo'tíj Jasón ja'chej, a'íj mu mij huáhuo i Pablo, majta i Silas, mej mij huí'ráviti'ij, majta tyeu'tátuure'en i tyeítyee jimi.

⁶ Ajta mati'ij quee huo'tyoy a'íijma i maj hua'puaj, a'íj mu mij jo'jáj i Jasón, majta séecan i maj tyá'tzaahuatye', a'íijma mu jimi ahuojóotoj i maj tyityatyíj a chájta', majta a'yan tyitye'entyijíihua tijin:

—A'íimaj i tyétyacaa i maj tyl'jaaxiejtaj néijmi'que' i cháanacaj japua, a'íj mu jin meríj majta yará'aj,

⁷ ajta a'ijna i Jasón, tyámua' pu tyihuo'tyéeje i juchéj, néijmi'i mu a'íimaj quee a'yan ricij je'ej ti tyl'ijta i tajtúhuan, ji'nye a'yaa mu tyl'xaj ti síij ajtáhua'aj tyl'ijta, a'tíj ti a'yan ántyapuaj tijin Jesús.

⁸ Mati'ij a'íijma huánamuajri', je'ej mu pua'aj tyityo'tóomuajtyaca' i tyeítyee, majta i maj tyityatyíj.

⁹ Aj pu'ij i Jasón, majta i séecan, túmii mu tyeu'tá' a'íijma jimi i maj tyityatyíj, aj mu mij huo'tátoo.

Mati'ij a'áa jo'tyú'uuca'aj a Berea a'ijna i Pablo ajta i Silas

¹⁰ Tíca' mu i maj tyá'tzaahuatye' huo'ta'ítacyaca' a'ijci i Pablo majta i Silas, mej mij jiye'tzin jó'ci'nyey a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Berea, mati'ij a'áa ja'rá'aj, aj mu mij a'úu jo'tyájrurij hua' tyejúuuj tzajta' a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

¹¹ A'íimaj i maj Berea ja'chej, jéetze' mu tyámua' naa tyl'tyetyeítyeristaca'aj mequee a'íimaj i maj Tesalónica huacháatima'caa, naa mu tyámua' tya'ancuriáa' i nyúucarij, a'náj tina'aj mu jahuocaa'aj i yu'xarij jitze mej mij jáamua'reej tipua'aj a'yan tyl'ja'yájnatan je'ej maj tyihuá'mua'tyajca'aj.

¹² A'íj mu jin mue'tíj tyá'antzaahuaj, majta mue'tíj i griego maj jitze ajtyáma'can, a'íi mu majta tyá'antzaahuaj i úucaa maj jéehua juxie've', majta i tyétyacaa.

¹³ Majta i Israel maj jitze ajtyáma'can, Tesalónica maj já'chajca'aj, mati'ij jáamua'reeri' ti i Pablo huá'ixaatya'ca'aj i nyúucaria'ra' i Dios a'ájna a Berea, aj mu mij a'áa jó'ju', mati'ij mij huatyóohuij maj ca'nyíjra'aj huo'tá'an i tyeítyee mej mij hua'aj jaaxiejtye'en.

¹⁴ Majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', a'íi mu quee á'tyeej, je'en mu jaata'ityaca' i Pablo ti'ij jó'ra'nyij a'ájna a ti ja'va'ástimee i jájtyij ti ve'ej, ajta a'ijna i Silas, ajta i Timoteo, a'áa mu jo'tyá'itzee a'ájna a Berea.

¹⁵ Majta i maj Pablo jamuán huajú'ca'aj, a'íi mu jamuán ujó'ju' a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Atenas. Mati'ij támij huariá'cij, ajta i

Pablo a'yaa pu tyihuo'táhuaviiri' maj a'yan tyaaté'exaatye'en a'íjci i Silas majta i Timoteo maj jiye'tzín uja'rá'cünnyeje a'ájna a Atenas.

Tí'ij Pablo a'áa jo'tyávaacca'aj a Atenas

16 Tí'ij Pablo óoche' hua'cho'va'caj a'ájna a Atenas, jéehua pu tyinyú'caca' i jutzájta' a'ájna jime' tí huo'séj i hua' diosij i maj iiratyé'tya'ajma'caa néijmi'que' a chájta'.

17 A'íj pu jin i Pablo tyihuá'ixaatya'ca'aj hua' tyeyúuj tzajta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i séecan jamuán i Dios maj na'michej. A'náj tina'aj pu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjma i maj a'áa jo'tyú'uuca'aj a'ájna jo'tij tyaja'tuíhuaj tá'yi'ij.

18 Séecan mu a'áa jo'tyú'uuca'aj i maj tyúumua'tyej i maj a'yan hua'tamuá'muaj tijin epicúreos, majta séecan estoicos maj hua'tamuá'muaj, a'íi mu mij huatyóohuij maj tyu'xáj a'íjci jamuán i Pablo. Séecan mu mij a'yan tyí'xajta'aj tijin:

—¿Ji'nye tyí'xaj mu tí jéehua tyi'tyáxajta'?

Majta séecan a'yan tijin:

—Cuxáa tyí'ta'ixaatye' séej jime' i nyúucarij tí séej Dios jimi já'ma'can.

A'yaa mu tyí'xajta'aj, ji'nye Pablo pu tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íjci jitze ma'can i Jesús, ajta je'ej maj tyityaatájuurij.

19 Matí'ij mij yo'vítij a'ájna jo'maj jóosi'rihua'aj a tí a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Areópago, a'yaa mu tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi je'ej tyí'rij tyaj jáamua'reej tyi'tíj tí pué'een mu paj jájcuan tyí'tamua'tyej?

20 Ji'nye petyí'ta'ixaatye' tyi'tíj jime' tyej quee yó'itej, tyá'xie've' tyaj jáamua'reej je'ej tí huatóomua'aj i nyúucarij.

21 Majta néijmi' i maj Atenas já'ma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can i maj meríj a'áa jo'cháatíma'caa a Atenas, a'íj mu namuajraca'aj majta tyuu'ixáatye'ej je'ej tí jájcuan tyi'tíj ricij.

22 Aj pu'ij Pablo aje'ta' huatyéechaxij hua' tzajta' i maj aja'tyúusíria'ca'aj a'ájna a Areópago, tí'quij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Mua'aj Atenas siaj já'ma'can, a'yaa nu tyaja'muasej siaj jéehua huá'tzaahuatye' i judioosij tyámua'.

23 Ji'nye nyati'ij majo'cha'canya'aj jo'siaj jóosi'rii, séej nu huaséj tí jitzán a'yan tyé'yu'si' tijin: “Tyámua' tu tya'tá'caa i Dios tyaj quee jamua'tyej.” A'íjci i siaj quee jamua'tyej, tyámua' xu tya'tá'caa, a'íj nu nyij nyáaj jamuaaté'exaatye'ej.

24 A'íjna i Dios i tí jaatyátaahuaca' i cháanacaj tyaj japuan séejre', ajta néijmi' i tí iíyan tyí'sejre', a'íi pu a'íin pué'een i tí tyí'ijta néijmi'que' u tajapuá, ajta néijmi'que' i cháanacaj japua. Capu a'yun chej i Dios íiyu'uj tyeyúuj tzajta' i tyétyacaa maj jaatyátaahuaca'.

25 Capu a'yan tyúuxie've' maj tyi'tíj jin jahuíria'aj, ji'nye a'íi pu néijmi'caa tatá'caa tyej tyij júurij tá'ra'nyij, ajta tatá'caa i áacaj tyej tyij uca'yáatiyi'can, ajta tyitatá'caa néijmi' i tí tyitá'itziitye'.

26 A'yaa pu i Dios jáaruuj maj séej mana'aj jitze eerányej i tyáataj néijmi' i tyeítýee, mej mij néijmi'que' séjre'ej íyan i cháanacaj japua. Ajta a'yan tyihuo'xá'pui'íntari'tzej a'chu maj á'tíjtí're'en, ajta jo'maj jo'cháatime'nyij.

²⁷ Siata'aj sij jáahuonyij i Dios, sij jaatyonyij, capu ajta muja' imuáj já'sejre' ityájma jimi.

²⁸ A'yaa pu tyi'een, ji'nye a'íj tu jimi júurij i Dios, tyej tyij mahuací'ca'an, tyej tyij tyajta séjre'ej, mati'ij majta a'íimaj i maj tyi'chuiacaa mua'ajmaj jimi, i maj a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: "Ityáj tu tyajta i Dios jitze eeráma'can."

²⁹ Ji'nye ityáj tu i Dios jitze eeráma'can, capu ij juxie've' tyaj a'yan tyi'mua'ajcaj ti Dios ooroj jin taavijhua, nusu i pláataj jime', nusu tyetyéj jime'. Capu a'yan een ti'ij tyi'tíj i maj jaatyátaahuaca' i tyeítyee je'ej maj ye'ej tyéejtyoj i jumua'tziira'aj jime'.

³⁰ A'náj imuáj capu i Dios huo'xíjtyej i tyeítyee maj quee jamua'reeriaca'aj je'ej ti tyúuxie'va'ca'aj, ajta ijíj pu a'íin huá'íjtye' néjimi'caa i tyeítyee maj tyá'antzaahuatye'en jimí i Dios.

³¹ Ji'nye i Dios pu'ríj jaataxájtaca' a'náj ti huá'xijtye'en néjimi'caa i tyeítyee, a'íi pu huá'xijtye'en a'íjna i a'tíj i Dios ti arí ja'antyíhuoj, ajta arí huo'taséjra ti a'yan tyi'ja'yájna a'íjci jime' ti jaatájuurityej.

³² Mati'ij jáanamujri' maj huatájuurij i muí'chityee, séecan mu jaatyáxaahuataca', majta séecan a'yan tíjin:

—A'yaa tu tyá'xie've' paj pajtáhua'aj tyitáa'ixaatye'en a'íjci jime'.

³³ Aj pu'ij i Pablo iirájraa jo'maj jóosiiria'ca'aj.

³⁴ Séecan mu i tyeítyee jamuán ujó'ju', majta tyá'antzaahuaj. A'yaa pu síij ántyapuaaca'aj tíjin Dionisio, i ti hua' jíjze ajtyáma'cantaca'aj a'ájna a Areópago, ajta síij i íiti' ti a'yan ántyapuaaj tíjin Dámaris, majtáhua'aj séecan i maj majta tyá'antzaahuaj.

18

Ti'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Corinto

¹ Ti'quij té'ej i Pablo iirájraa a'ájna a Atenas, aj pu'ij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjin Corinto.

² A'áa pu séej jo'tyoo ti Israel jitze ajtyáma'can ti a'yan ántyapuaaj tíjin Aquila, a'áa pu já'ma'can chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjin Ponto. A'íjna i Aquila, ajta i íira'ra'an ti a'yan ántyapuaaj tíjin Priscila, a'íi mu a'áa ja'rácij a'ájna a Italia, ji'nye a'yaa pu tyu'ta'íjtaca' a'íjna i Claudio i ti va'cán jin tyi'íjta i romanos jimi, maj iirá'ciinyej néjimi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can. Ajta a'íjna i Pablo, a'íi pu uhuojo'vá'muaariaca',

³ ajta a'yan cha'taj na'aj tyi'muarie'ca'aj ti'ij a'íjna i Aquila, ajta i Priscila. A'íj pu jin hua' jamuán ajo'tyá'itzee, mej mij néjimi' i tyu'muarie'en.

⁴ Ajta a'náj tina'aj mati'ij pua'aj juso'pihua'aj, a'úu pu ja'tányinyiica'aj hua' tyejúuj tzajta', jo'tíj tyihuaja'ixa'tyahua'aj ti'ij hua'antymue'tin a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i maj séej chuéj japua já'ma'can.

⁵ Mati'ij ará'aj a'íjna i Silas ajta i Timoteo Macedonia maj ja'rácij, Pablo pu huatyóochej ti a'náj tina'aj tyihuo'ixaatye'en i yu'xarij jitze, ajta tyámua' tyihua'ixaatya'ca'aj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ti i Jesús a'íin pué'een i Ciríistu'.

⁶ Majta a'íimaj camu jaxie'va'ca'aj maj jáanamuj, a'íj mu jin huatyóohuij maj je'ej pua'aj tyéjeeve, aj pu'ij Pablo tyu'tacá'tzij i tyuúcaanaa mej mij jáamua'reej tíjin mo'tyá'itzee i Dios jimi, a'yaa pu tyihuo'té'exaaj tíjin:

—Mua'aj xu jujimua'aj pué'eenye'ej xá'ju'un ti'ij jamua'antyía'sej i puéjtzij, canu nyáaj. Ajta ijij ti yujo'que'tij ja'mej, hua' jimi nu jo'ma'aj na'mej i maj séej chuéj japua já'ma'can.

⁷ Aj pu'ij iirájraa u hua' tyeyúuj tzajta' ti'quij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'chej a'táj ti a'yan antyapuaaj tjin Justo. A'íi pu tyá'tzaahuatya'ca'aj i Dios jimi, ajta avéjri' já'chajca'aj jo'tij i tyeyúuj jo'tyéjvee.

⁸ Ajta a'ájna i Crispo, i ti tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', a'íi pu tyá'antzaahuaj i tavástara' jimi, majta néijmi'i i ihuáamua'mua'. Majta mue'táj i maj Corinto jo'cháatima'caa, mati'ij jáanamuaajri' i nyúucarij, metyá'antzaahuaj mati'ij mij huái'huaca'.

⁹ A'tzáaj tíca', tavástara' pu huataséjre a'íjci jimi i Pablo, a'yaa pu tyaaté'exaa tjin:

—Capáj tyí'tziinye'ej, póoche' paj hua'ixáatya'aj i nyúucarij, capáj ja'antyápua'citacare'en.

¹⁰ Ji'nye nyáaj nu ajamuán yésejre', capu a'táj mua'antymué'tij, ti'ij puéjtzij muaatá'an, majta jéehua i nyetyeétyeristyamua' yésejre' iie'e'ej chájta'.

¹¹ A'íj pu jin i Pablo séej nyinyi'ra'aj japuan jé'ta' a'áa já'tyeej a'ájna a Corinto, hua'mua'tyáaj a'íjci i nyúucaria'ra' i Dios.

¹² Ti'ij i Galión tyi'tyáaaca'aj tajtúhuan jime' a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tjin Acaya, i maj Israel jitze ajtyáama'can, a'íi mu tyinyinyu'cacuca' a'íjci jimi i Pablo, mati'ij mij yo'jáj i juéesij jimi.

¹³ Aj mu mij a'yan tyaaté'exaa i tajtúhuan tjin:

—A'ájna i tyáati', a'íi pu huá'mua'tyej i tyétyee mej mij seequéj tyá'na'miche'en i Dios, ma'ajta quee a'yan tyitatá'caa i tayi'ráj tyaj a'yan rijcaj.

¹⁴ Pu'rij tin tyu'taxáatajche' a'ájna i Pablo, ti'ij i Galión a'yan tyi-huo'té'exaaaj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáama'can tjin:

—Típua'aj tyi'táj je'ej huá'uurenyijche', na'ríij a'táj huajé'catajche', aj nu xaa ja'muanamuáarajche' mua'ajmaj mu siaj Israel jitze ajtyáama'can,

¹⁵ ajta nyúucarij na'aj pué'een i siaj jin tyí'ijta, a'yaa pu tyi'tyéevijtij siaj jujimua'aj siana'aj jo'xá'pui'intare'en, ji'nye canu nyáaj já'xa'pui'intare' a'íjci i nyúucarij.

¹⁶ Ti'ij ij i Galión tyu'ta'íjtaca' maj néijmi'caa iirá'ityej a'ájna jo'maj jóosi'rihua'aj i juéesij.

¹⁷ Aj mu mij néijmi'i jaatyéevi' a'íjci i Sóstenes i ti tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', mati'ij mij jaatyáavaxij jiisa'puaj i tajtúhuan. Ajta a'íjci i Galión, capu jitzán juxié'va'ca'aj.

Ti'ij i Pablo ajtáhua'aj a'áa jo'mej a Antoquía

¹⁸ Ajta i Pablo tyámua' pu óoche' tyé'tyee a'ájna Corinto. Ti'quij huo'tatyójtjej i ju'ihuáamua', ajta je'en báarcuj jitze atyájraa, a'íjma jamuán i Priscila ajta i Aquila. Mati'ij mij antacáj a'ájna séej chuéj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tjin Siria. Ti'ij quee xu uja'rayi'váacaj a'ájna a Cencrea, aj pu'ij ahuóosisaaxij ti'ij aróo'astej tyi'táj ti jin atóoraj.

¹⁹ Mati'ij a'áa ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tjin Éfeso, a'áa pu i Pablo huojoohuá'xij a'íjma i Priscila ajta i Aquila, ti'quij u tyeyúuj tzajta' jo'tyájruij, ajta je'en tyihuó'ixaaaj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáama'can i maj a'uun jóosi'rihua'aj.

20 A'í mu mij jaatáhuaviiri' ti jéetze' á'tyeevi' hua' jamuán, ajta capu otyóoca'an.

21 Aj pu'ij huo'tatyójtje, a'yaa pu tijin:

—Tipua'aj i Dios a'yan tyá'xie've'e, nyajtáhua'aj nu yajamuarámuuarij. Ti'quij i Pablo i báarcuj jitze atyájraa, aj pu'ij jó'raa.

22 Ti'ij ij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cesarea, ajta je'en a'áa jo're'nyei a Jerusalén, ti'ij huo'tatyójtje'en i maj tyeyúuj tzajta' jusi'rii, aj pu'ij té'e'j a'áa jo'mej a Antoquía.

23 A'tzúj a'tyéevi'caj, aj pu'ij té'e'j jájcuan iirájraa, ti'ij a'áa ja'tanyéj jo'tij ja'chájta'najmee a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Galacia, ajta a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Frigia. A'í pu ca'nyíjra'aj hua'tá'caria'aj néijmi'caa i maj tyá'tzaahuatye'.

Ti'ij Apolo tyihuo'ixaaj a'ájna a Éfeso

24 A'áa pu a'náj sáij jo're'nyei Israel ti jitze ajtyáma'can, a'yaa pu ántyapuaj tijin Apolo, a'áa pu já'chajca'aj chájta'naj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Alejandría. Tyámua' pu tyeyi'tihua'aj ti tyihuo'ixaatye'en, ajta tyámua' tyiyo'iteeca'aj je'e'j ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

25 Naa pu tyú'mua'reeriaca'aj je'e'j ti tyá'xie've' i tavástara', ajta naa tyuutyámua've'e'j tyihua'ixaatyaca'aj, tyámua' pu tyihua'mua'tyajca'aj a'íjci jitze ma'can i Jesús, ajta a'íj pu'uj mua'reeriaca'aj i ti jin i Juan huo'íiri'.

26 A'í pu huatyóochej ti tyihuo'ixaatye'en u tyeyúuj tzajta' naa tyu'toocua'nyéej, mati'ij jáanamua'jri', a'ájna i Priscila ajta i Aquila, a'í mu jaatajé ti'ij uhuojo'vá'muaarej, aj mu mij jéetze' tyámua' tyaatá'iteeri' je'e'j ti tyá'xie've' i tavástara'.

27 Ajta ti'ij i Apolo arí jo'yi'muñicaj a'ájna a Acaya, a'í mu i maj tyá'tzaahuatye' canyíjra'aj jaatá', aj mu mij yu'xarij huo'ta'ityi'ri' i maj tyá'tzaahuatye' i maj a'áa ja'chej, mata'aj mij tyámua' tyeetyéjeevej. Ti'ij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Acaya, tyámua' pu tyihuo'tyáhuu'í a'íjma i ti Dios huo'ta' juxié'vi'ra' jime' mej mij tyá'antzaahuatye'en.

28 Ji'nye a'yaa pu tyihua'ráaje i tyeítyee i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i yu'xarij jitze pu huo'taséjra ti Jesús a'ín pué'een i Ciríistu'.

19

Ti'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a Éfeso

1 Ti'ij ooj i Apolo a'áa jo'tyávaaca'aj a'ájna a Corinto, Pablo pu huáaraa mu'caquéj ti'ij na'aj tyi'chájta'najmee a'áa ti huataca'aj a Asia. Ti'ij ij té'e'j a'áa ja'rá'aj a'ájna a Éfeso, jo'tij jéehua huojo'tyoj i maj tyá'tzaahuatye'.

2 A'yaa pu tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyí sia'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios siati'ij tyá'antzaahuaj?

Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Catu ma'yá'namuajraca'aj maj jaxajta i júuricama'ra' i Dios.

3 Aj pu'ij i Pablo a'yan tyihuo'ta'íhuo'ri' tijin:

—¿A'tanyíj nyúucaritze' xái'huaca'?

Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íj tu nyúucaritze' huái'huaca' i Juan.

4 Pablo pu a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin:

—Juan pu huo'iiri' i tyeítyee mej mij seequéj tyú'mua'tyij i jutzájta', ajta a'íi pu huá'ixaatya'ca'aj maj tyá'antzaahuatye'en a'íjci jimi i ti ooj uvé'nyesij majca'huáye, a'íi pu a'íin pué'een i Jesús.

5 Mati'ij jáanamujari', aj mu mij huái'huaca' nyúucaritze' i Jesús.

6 Ajta ti'ij i Pablo hua'vá'muarie'xij i hua' mu'úutze', aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios huatyá'ítzee hua' tzajta'. Mati'ij mij huatyóohuij maj tyu'xáj nyúucarij jime' i maj quee xu jaayi'tihua'aj, majta maj tyu'taxáj i Dios jítze ma'can.

7 A'yaa mu a'chu tamuáamuata' japuan hua'puaj i tyétyacaa ará'axcaa.

8 Huéicaj máxcirie' pu á'tyeej ti i Pablo uja'tá'nyinyiica'aj hua' tyeýúuj tzajta', jo'tij tyihuaja'ixaatya'ca'aj quee tyí'tzinye'ej, ajta hua'tyámue'tisima'aj i tyeítyee a'íjci jime' i ti jin i Dios tyí'ijta.

9 Majta séecan, camu jáanamujari' i nyúucarij ti huá'ixaatya'ca'aj, sulu a'yaa mu mij je'ej pua'aj tyí'xajtaca'aj i tyeítyee tzajta'. Ti'quij i Pablo avá'raj a'ájna hua' tzajta', ajta séecan jo'vi'tij i maj tyá'tzaahuatye', a'ájna jo'maj tyihuaja'mua'tyej, jo'tij ja'chej i ti a'yan ántyapuaj tijin Tirano. A'áa pu a'náj tina'aj tyihuá'ixaatya'ca'aj,

10 a'yaa pu huaríj a'chu hua'puaj nyinyi'ra'aj ti a'yan tyihuá'mua'tyajca'aj, a'íj mu jin néijmi'i i maj a'áa jo'cháatima'caa a'ájna a Asia i maj Israel jítze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua ja'ma'can, a'íi mu jáanamujari' i nyúucaria'ra' i tavástará'.

11 Ajta a'ájna i Pablo, va'cán pu jin tyámua' tyí'uuriajca'aj i tyeítyee tzajta' a'íjci jítze ma'can i Dios,

12 ti'ij ajta a'ájna i paanyújra' a'íjci i Pablo, nusu tyí'caanaria'ra', tipua'aj a'tíj hua' japua áan tyojo'ojpíjxi'in i mej tyí'cucui', aj mu mij tyámua' rinyij, majta i tyiyáaru'uj iiráaju' i maj hua' tzajta' séejre' i tyeítyee.

13 Majta séecan i maj Israel jítze ajtyáma'can i maj a cáayej jítze ajcáci'ca'aj, a'íi mu hui'tamuáarityahua'aj i tyiyáaru'uj i maj hua' tzajta' séjria'ca'aj i tyeítyee, máaxie'va'ca'aj maj a'yan huárinyij nyúucaria'ra' jítze i Jesús, a'íj mu jin a'yan tyihuá'jeevaca'aj i tyiyáaru'see tijin:

—A'yaa nu tyajá'mua'ijtye' a'íjci jítze ma'can i Jesús i ti jitzán ma'can tyí'xaj i Pablo sij iiráciinyej.

14 A'yaa mu rijcaa i maj aráahua'puaj ará'axcaj i maj yójmua'mua' pué'een a'íjci i a'tíj ti a'yan ántyapuaj tijin Esceva, i ti tyihuá'ijtya'ca'aj i maj tyí'huüre' u tyeýúuj tzajta'.

15 Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'ájna i tyiyáaru' tijin:

—Nyáamua'tyej a'íjci i Jesús, nyajta nu jamua'reej a'tíj ti Pablo pué'een, arí mua'aj, ¿a'tyaanyíj sij puíríci?

16 Ti'ij a'yan tyu'taxájtaca', aj pu'ij a'ájna i tyiyáaru' jije'tzín hua' jítze rájve, ajta huo'mué'tíj ti'ij huo'tyényo'si'ij. Mati'ij mij huatóo'uj mamuámua'vi'ij majta tyi'puéetyi'huaj.

17 Majta i maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Éfeso, i maj Israel jítze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua ja'ma'can, néijmi'i mu jáamua'reeri' je'ej ti tyi'tíj huó'ruuj, a'íj mu jin tyu'tátziin. Mati'ij mij jéetze' mue'tíj jaamua'aj a'íjci i tavástará' Jesús.

18 Majta mue'tíj i maj tyá'antzaahuaj, a'íi mujo'vá'ju'un mej mij huatóoxaj jéjrista' tyi'tíj maj je'ej pua'aj huáruuj,

19 majta mue'tíj i maj tyí'chahuaa, umuj tyaja'ráai'puj i tyúuyu'xaa, matí'ij mij tyu'tyáatiej, metyl'séeracaj i tyeítyee. Matí'ij mij jaatyé'itej a'chu ti tyá'najchica'aj a'ájna i yu'xarij, a'yaa pu ará'aj a'chu huá'puatyej japuan tamuáamuata' ví'ra'aj i pláataj.

20 A'yaa mu i nyúucaria'ra' i tavástara' meríj jéetze' néijmi'que' tyá'mua'reeriaca'aj, majta jaséjrataca'aj i ti néijmi'i jin putyí'uurej.

21 Ti'ij a'yan tyu'ríj, aj pu'ij i Pablo jaaxá'pui'intarej ti uhuojo'vá'muaarej a'ájna a Macedonia, ajta a Acaya, ajta ti ooj a'áa jó'yi'ij a Jerusalén. Ajta ti'ij Jerusalén huojova'muáaren, juxié'va'aj pu ta'mej ti a'áa jó'me'en a'ájna a Roma.

22 Aj pu'ij i Pablo hua'puácaa huata'ítayaca' i maj jahuíire', a'íjci i Timoteo ajta i Erasto mej mij jó'ciinyej a'ájna a Macedonia, ajta a'ájna óoche' pu a'áa jo'tyóo'ítzee a Asia.

Mati'ij tin tyúucuij a'ájna a Éfeso

23 A'áa mu a'náj jéehua huatanyínyu'cacuca' i tyeítyee a'íjci jime' i maj huataséjre i maj tyá'tzaahuatye'.

24 Síj pu a'ájna pué'eenye'ej i ti a'yan ántyapuaj tijin Demetrio, a'íi pu chí'ij tyí'ta'huacare'ej ti tyí'cile'en i ti pláataj tyúumua'tíj, ti a'yan huasé'rihua'aj ti'ij chí'ra'an i hua' dios ti a'yan ántyapuaj tijin Artemisa, jéehua mu mij jamue'tíjca'aj i maj jimi tyí'muarie'ca'aj.

25 A'íi pu'ij hua'ajsih a'íijma i maj jimi tyí'muarie'ca'aj, ajta séecan i maj a'yan cha'taj mana'aj eenye' tyí'muarie'ca'aj, ti'quij a'yan tyihuo'té'exaa tijin:

—Tyétyacaa, mua'aj xu jamua'reej tyej tyámua' naa tyá'mue'tíj i túmii a'íjci jime' i tyaj jin tyí'muarie'.

26 Ajta siati'ij seríj tyí'sej siajta tyí'namuaj, je'ej ti i Pablo metyojo'xajtan tijin i diosij tyétyacaa maj huo'taahuaca' camu je'can jime' diosij pu'ricij, a'íj pu jin arí jéehua huo'mué'tíj i tyeítyee i maj a'yan ma'can iye'ej Éfeso, ajta néijmi'que' a'áa ti huataca'aj a Asia.

27 'Je'ej pu pua'aj tyí'uurej, ji'nye a'yaa pu tyu'tái'riitarij tyaj yó'rieenyij i tyaj jin tyí'muijhuacaa, ajta i taj tyeyúuj i ti tzajta' iirájvee i tadioos ti ve'ej, a'ájna i Artemisa, a'yaa pu tyu'tái'riitarij maj quee che' jana'miche'en. Majta camu che' jaataxié've'sij a'íjci i tadioos ti ve'ej i maj jana'miche' néijmi'que' a'áa ti huaca'aj a Asia, majta néijmi'que' i cháanacaj japua.

28 Matí'ij a'yan tyú'namuajri', jéehua mu huatanyínyu'cacuca', majta huatyejiihuajra, a'yan tijin:

—iChe' jusén jin júurij a'ájna i Artemisa, Éfeso ti já'ma'can!

29 Capu je'ej huo'támiteeraj je'ej maj huárinyij a'ájna a chájta'. Matí'ij mij a'íijma jimi ootajé'yaca' a'íjci i Gayo majta i Aristarco i maj Macedonia já'ma'can, a'íi mu jamuán huajú'ca'aj a'íjci i Pablo, matí'ij mij huojosa'riéechajra a'ájna jo'maj jóosi'rihua'aj i tyeítyee.

30 Ajta i Pablo, a'íi pu utyáruyimu'ca'aj ti'ij tyihuo'ixaatye'en i tyeítyee, majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' camu jaatá' ti utyáruyeyej.

31 Majta séecan i maj tyityatatyíj a'ájna a Asia, i maj naa yó'mua'raj a'íjci i Pablo, a'íi mu a'yan tyaata'ítayi'rej tiquee ajo're'nyinyiica'an a'ájna jo'maj jóosi'rii.

32 Majta a'íimaj i tyeítyee i maj jusiiria'ca'aj séecan mu seequéj tyityetyéjijhuajsime'ej, majta séecan seequéj, majta jéetze' ará'axcaa i maj quee jamua'reeriaca'aj je'ej maj een jime' jusiiria'ca'aj.

33 Majta séecan i tyeítyee i maj jamua'reeriaca'aj je'ej maj een jime' jusiiria'ca'aj, a'íi mu tyámua' tyaaté'exaa a'íjci i Alejandro, i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu ajúutajchaca' jo'maj ja've'nyeynye' i tyeítyee. Ti'quij i Alejandro jumuáca' jin huo'tá'ijmuejri' mej mij quee che' je'ej tyáhuaasime'en, ti'ij a'íin hua' japua huatányuunyij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

34 Majta i tyeítyee mati'ij jáamua'reeri' ti a'íin Israel jitze ajtyáma'can, néijmi'i mu huatyeyíihuajra a'yaa mu á'tyeej a'chu hua'puaj ooraj maj a'yan tyityetyéjijhuaj tijin:

—¡Che' jusén jin júurij a'íjna i Artemisa Éfeso ti já'ma'can!

35 Ajta a'íjna i ti tyí'yu'xacaa, a'íi pu huo'tá'ijmuejri' maj quee che' tyí'xajtaj, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj i tyeítyee tijin:

—Mua'aj tyeítyee, Éfeso sij já'ma'can, néijmi'i i tyeítyee i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'íi mu jamua'reej ti a'íjna i chájta'naj antyúumua'reej ti jáacha'íin i tyeyúuj ti tzajta' iirájcaaj i dios ti ve'ej, a'íjna i Artemisa, ajta i nyéerima'ra' ti tajapúa je'cáanyej.

36 Capu je'ej tyí'rij ti a'tíj já'xaahuataj a'íjci, xaatapuá'cij mu sij tyé'ijihua, caxu tyi'tíj je'ej uuriaj sij quee tyámua' tyá'mua'reej.

37 Ji'nye a'íimaj i tyétyacaa i sij yahua've'vi'tíj camu já'xaahuaj i tyeyúuj, camu majta je'ej pua'aj tyá'xaj i tadioos.

38 Tipua'aj a'íjna i Demetrio, majta i maj jimi tyí'muarie', tipua'aj a'tíj huá'jaaxiejvi'raj, má'maj pueej jin séejre' mu juéesij ajta séejre' jo'maj huo'jo'xíjtye'en, miche' a'áa ja'huóonyuuste'en ajta je'en a'yan tyéejcha'íj ti síj ajta síj jujapúa huatányuunyij.

39 Ajta tipua'aj mua'aj tyi'tíj sijatáhua'aj huocaj, a'yaa pu tyúuxie've' maj a'áa yo'taxáj jo'maj néijmi'i jóosi'rii.

40 Tyi'tíj ti arí je'ej huaríj íjij a'yaa pu tyu'táci'pej maj tajitzé tyo'ojpuá'ritye'en a'íjci jime', capu métyi'tíj je'ej tyaj tyi'tíj tyu'taxáj, tipua'aj mataata'íhuo' a'íjci jime' i maj huatyeyíihuajra i tyeítyee.

41 A'yaa pu tyu'taxáataj a'íjna i ti tyí'yu'xacaa, ti'ij ij hue'rá'ityaca' i tyeítyee.

20

Ti'ij i Pablo a'áa jo'mej a Macedonia ajta a Grecia

1 Ti'ij antyipuá'riaca' i maj huóotya'xij, Pablo pu huo'tajé i maj tyá'tzaahuatye' ti'ij a'íin tyámua' tyihuo'té'exaatye'en. Aj pu'ij huo'tatyóotye'ej, ti'quij a'áa jó'raa a Macedonia.

2 Néijmi'que' pu huó'muaariaca' mati'ij mana'aj tyityeecháatima'caa a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye', ca'nyíjra'aj pu hua'tá'caria'aj i nyúucarij jime' i ti jin tyihuo'íxaaaj, ti'quij té'ej a'áa ja'rá'aj a'ájna a Grecia,

3 a'áa pu huéecaj máxcirie' á'tyeej. Ti'ij arí tin antyirá'sima'caaj i báarcuj jitze ti'ij antára'nyij a'ájna a Siria, ti'ij a'yan tyáamua'reeri' maj a'yan tyaaxá'pu'íntarej maj a'áa ye'tyécho've'en i juyáara' jitze jo'tíj jo're'nyéenyijche', a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can. Aj pu'ij huariá'raa ti'ij ajtáhua'aj a'áa huatyéenyey a'ájna a Macedonia.

⁴ A'íi mu jamuán jó'ju i Sópater yójra' a'íjci i Pirro, Berea ti já'ma'can, ajta a'íjna i Aristarco ajta i Segundo i maj Tesalónica ja'chej, ajta i Gayo Derbe ti já'ma'can, ajta i Timoteo, ajta i Tíquico, ajta i Trófimo, i Asia maj já'ma'can.

⁵ A'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' anaquéej mu jó'ju' mej mij a'áa taja'cho've'ej a'ájna a Troas.

⁶ Tyajta ityáj, ti'ij tyo'puá'riaca' i maj tyu'yé'estej a'íjci jime' i maj jacua'caa i páan tiquee cu'ustij, a'áa tu ja'ráacij a Filipos i báarcuj jitze, anxí xicáj tu jitze huo'táa'saca' a'ájna a Troas, a'áa tu tyij aráahua'puaj xicáj á'tyeej.

Ti'ij i Pablo a'áa huojó'vá'muariaca' a Troas

⁷ Ti'ijta atyojo're'nyej i séej xicáj jitze i ta'nájcaj i itéerij, aj tu tyij tyítasiij tyej tyij huariátatare'en i páan, ajta i Pablo tyihuá'ixaatya'ca'aj a'íijma i maj tyá'tzaahuatye'. Ji'nye a'yaa pu tyúuxie'va'ca'aj ti jó'ra'nyij yaa ariá'pua'aj, a'íj pu jin jéehua tyihuó'ixaaj 'asta na'aj quee jé'ta' tíca' tyá'rá'aj.

⁸ A'áa tu ja'tyítasiij ánimuaj i chi'ij tzajta', ti huéecaj jujapuá tyiváatimee, a'áan pu ú'taaca'aj jéehua i tatzárij jime'.

⁹ Ajta tyamuéej a'úun je'rácatyii ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Eutico, a'áan pu jo'huáayixij jo'tij ja'nácun. Ajta a'íjna i Pablo jéehua pu tyihuó'ixaaj, a'íj pu jin huamué'tichej i cutzíj jime' a'íjna i Eutico, ti'quij tyámua' huápuí'ij tyu'tácuj, aj pu'ij ancure'vej a'íjci jitze i chi'ij ti huéecaj jujapuá tyiváatimee, muí'chícan mu'uj mij jajriáj.

¹⁰ Aj pu'ij acájraa i Pablo, ti'ij ij ja've'vi'raxij a'íjci i tyamuéej. Ajta a'yan tyihuó'té'exaaj a'íijma i maj tyá'tzaahuatye' tijin:

—Caxu tyí'tziinye'ej, óoche' pu júurij.

¹¹ Aj pu'ij i Pablo ajtáhua'aj antyíraj i chi'ij tzajta', ti'quij huo'riá'taarej i páan, mati'ij jaacua'aj, ajtáhua'aj tyihuá'tyixaa, 'asta na'aj quee huata-puá'riaca'. Ti'quij jó'raa.

¹² Ajta a'íjna i tyamuéej, júurican mu jo'vi'tij, a'íj mu jin jéehua ca'nyíjra'aj huatóoa'.

Troas pu ja'rájraa ti'ij ij a'áa ja'rá'aj a Mileto

¹³ Tyajta ityáj ta'náatya'aj tu jo'cáj i báarcuj jitze, a'áa tu ja'rá'aj a'ájna Aso, tyej tyij a'áa ya'rávi'tin a'íjci i Pablo, ji'nye juí'icán pu uja'rájraa.

¹⁴ Tyati'ij jáatyoj a'íjci i Pablo a'ájna a Aso, aj pu'ij tajamuán atyájraa i báarcuj jitze, tyati'ij tyij jó'ju' a'ájna a Mitilene.

¹⁵ A'áa tu eerácij, yaa ariá'pua'aj tu avéjri' ja'ajtyéenyey jó'tij ja'ráahuachij ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Quio, tyati'ij tyij séej xicáj jitze a'áa ja'rá'aj a'ájna a Samos. Tyajtáhua'aj yaa ariá'pua'aj a'áa tu ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Mileto.

¹⁶ A'yaa tu huaríj, ji'nye Pablo pu jaaxá'pui'intarej tiquee a'áa ja'tanyéj a'ájna a Éfeso, capu ajta á'tyeerimu'ca'aj a'ájna a'áa ti huataca'aj a Asia, ji'nye jiye'tzín jime' pu ja'rá'astijmu'ca'aj a'ájna a Jerusalén, típua'aj a'yan tyí'riitan tyaj a'áa jo'tyú'uucuj mati'ij tyí'ye'estyaa a'íjci jime' i maj jo'támua'reej ti arí a'yan tyooméj huá'puatyej japuan tamuáamuata' xicáj.

Pablo pu ca'nyíjra'aj huo'ta' a'íijma i huásasij Éfeso maj já'ma'can

17 A'áa pu jo'tyaváaj i Pablo a Mileto, ti'ij huo'ta'íjtaca' maj uhuojo'tájeevej i huáasij i tyeyúuj tzajta' maj tyí'huiire' a'ájna a Éfeso.

18 Mati'ij i huáasij aje'ré'nyej, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin:

—Mua'aj xu jamua'reej je'ej nyaj tyi'tyinyecha'ij nyati'ij nyana'aj anaquéej yetyi'tanyéj iye'ej Asia.

19 A'náj tina'aj nu yahuatyéjvee ja'mua jamuán, netyí'huiiria'aj nyajta nyacu'váaj i tavástara' jimi, a'yaa nu tya'canyeyí'nya'aj a'íjci jime' i ti jéehua je'ej pua'aj tyina'antyimué'tijcaa ajta i maj je'ej pua'aj nyooria-jcua'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can.

20 Canu a'náj ootyá'itzee nyaj quee tyajá'mua'ixaatye'ej tyi'tíj ti mua'ajmaj jamuatyáhu'i'rii, nyetyaja'muamua'tyáaj i tyeyúuj tzajta', nyajta jo'siaj jo'cháatimee.

21 A'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, nyajta a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'yaa nu tyihuo'ixaaj ti a'yan tyúuxie've' mej seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi, majta ja'antzaahuatye'en a'íjci i tavástara' Jesús i Ciríistu'.

22 Ajta ijíij a'áa nu jo'ma'aj na'mej a Jerusalén a'íjci jime' ti i júuricama'ra' i Dios a'yan tyinaata'íj, canu jamua'reej je'ej ti mu'tyinyaja'huíria'aj ja'mej.

23 A'íj nu xaa mua'reej, ti jo'tij na'aj ti huachájta'tajmee, a'ájna i júuricama'ra' i Dios a'yaa pu tyí'nye'ixaatye' ti a'íin nyejcho've' i maj tzajta' tyí'tyanamuacaa ajta jéehua i puéjtzij.

24 Capu nye jitze juxie've' i nyaj jin júurij, a'íj nu'uj xie've' nyaj ja'antyíci'tyij je'ej ti i Dios tyi'tíj tyinaa'íjcaj nyaj huo'té'exaatye'en i tyeítsee i nyúucaria'ra', ti'ij a'íin tyihuo'tú'uunyi' juxié'vi'ra' jime'.

25 'Ajta ijíij tyámua' nu tyá'mua'reej, ti quee che' a'tíj me' nyeje'seejran, a'íimaj i nyaj nyeríj huó'ixaaj i Dios ti jin tyí'ijta.

26 A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' ijíij, canu nyáaj pu'éenye' tipua'aj tyi'tíj je'ej já'mua'uurej mua'ajmaj,

27 ji'nye néijmi'i nu tyajamuáa'ixaa je'ej ti tyá'xie've' i Dios, nyajta quee a'náj tyi'tíj jamuaatyá'aviitzej.

28 Tyámua' xu'uj, siata'aj huó'cha'íin néijmi'caa i maj jusi'rii i Dios jimi, jo'tij i júuricama'ra' i Dios huaja'antiyhuo mej mij a'íjma huácha'íin i maj tyá'tzaahuatye', i ti juxúure' jin huó'naniej a'ájna i Jesús.

29 A'yaa nu nyáaj tyá'mua'reej nyati'ij jó'ra'nyij, séecan mu yaja'va'ju'uj muá'ju'un ja'mua jimi maj a'yan een mati'ij íra'vetyee mej tyí'tyaci'macaa, i maj a'yan tya'xié've'ej muá'ju'un maj hua'antypuá'ritye'en i maj tyá'tzaahuatye'.

30 Séecan mu avá'ju' i maj ja'mua jitze ajtyáma'can, a'íi mu hue'tzij jin tyihua'mua'tyen, mej mij a'íjma antyimue'tin i maj tyá'tzaahuatye'.

31 Tyámua' xu'uj mua'aj, xo'támua'reeri' nyaj huéicaj nyinyi'ra'aj tyajamuáa'ixaa tujca'rij tzajta' nyajta tíca'rij tzajta', canu a'náj jaatáxaahuataca' nyaj tyajamuáa'ixaa na'canyeyí'nya'aj ja'mua jime'.

32 'Ajta ijíij nye'ihuámua' Dios jimi nu jamuatyátoosij, ajta i nyúucaria'ra' ti jaxaj juxié'vi'ra' jime'. A'íi pu néijmi'i pu tyí'uurej ti'ij a'íjci jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, ajta néijmi'i huo'tá'sij i ti jin atóoraj a'íjma jimi i jutyéityeristyamua'.

33 Canu nyáaj a'náj tyi'tíj nyacua'aj tipua'aj túmii, na'ríij tyihua'caanaa.

³⁴ Sulu a'yaa xu tyá'mua'reej, nyej nyasíj nyamuáca' jìn tyu'muáriej nyej nyij jaamué'tin tyí'tij ti juxie've' nye jimi, ajta a'íjma jimi i maj nyaj jamuán huacáj.

³⁵ A'náj tina'aj nu jamuáa'itíiri' ti a'yan tyúuxie've' siaj tyu'muárie'en ajta siaj sij huo'tyáhuire'en a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue', a'íj xu ú'mua'reerij je'ej ti tyu'taxájtaca' i tavástará' Jesús tijin: "Jéetze' pu tyámua' tyé'yi'ij nyaj tyí'puejva'aj quee nyaj tyí'tij ancúriáan."

³⁶ Ti'ij a'yan tyihuo'ixáatya'aj i Pablo, aj pu'ij tyítunutaca' ajta huatyéenyuj i Dios jimi hua' jamuán.

³⁷ Néijmi'i mu huóoyiinyixij majta néijmi'i ji'r'é'chuiixij, majta ji'tyápui'tza'xij a'íjci i Pablo.

³⁸ Jéehua mu juxaamuijritya'ca'aj, ji'nye a'yaa pu tyihuo'té'exaaj mej quee che' a'náj me'yé'sejan. Aj mumij jamuán ujó'ju' jo'tij ja'tyájraa i báarcuj jitze.

21

Ti'ij i Pablo a'áa jo'mej a'ájna a Jerusalén

¹ A'áa mu'uj mij joovátzij i ta'ihuáamua', aj tu tyij ityáj atyáacij i báarcuj jitze, tyati'ij tyij huatátaje'yaca' a'ájna a Cos, yaa ariá'pua'aj tu a'áa ja'rá'aj a'ájna a Rodas, tyati'ij tátyij a'áa jo'r'é'nyej a'ájna a Pátara.

² A'ájna a Pátara a'áa tu séej jo'tyoo i báarcuj Fenicia ti jó'yi'ij, a'íj tu tyij jitze atyáacij, tyati'ij tyij jo'cáj.

³ A'áa tu joojú'ca'aj tyati'ij jaaséej a ti ja'ajhuáchij, a'yaa pu tya'rájtyapuaj tijin Chipre, a'áa tu muáca'ta' pujmua' ajcaanyej, mu tu'uj jó'ju' 'asta tyana'aj quee a'áa ja'rá'aj a Siria. Ajta i báarcuj a'áa pu je'cácaa tyu'tyájtoó i íjcaj ti tyú'tisime'e'j a'ájna a Tiro, a'áa tu tyij acáacij.

⁴ Tyati'ij a'íjma huátyoj i maj tyá'tzaahuatye', aráahua'puaj xicáj tu á'tyeej tyaj hua' jamuán ajo'tyu'uj. A'íjma juuricama'ra' i Dios jitze ma'can jaatá'íjmuejri' a'íjci i Pablo ti'ij quee a'áa ja'tányinyiica'an a Jerusalén.

⁵ Ti'ij mu tyojo'ma'aj aráahua'puaj xicáj jitze, aj tutyij jo'cáj. Néijmi'i i tyétyacaa muanyínyi'chaj, majta huayóomua'aj, a'áa mu tojóotoj jo'tij joo'ástimee i chájta'naj, a'áa tu tyij tyítunutaxij jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij, tyati'ij tyij huatyéenyuj i Dios jimi.

⁶ Tyati'ij huo'tatyóotyá'aj, aj tu tyij atyáacij i báarcuj jitze, majta a'íjma huariá'cij jo'maj jo'cháatimee.

⁷ Tyati'ij jaatyáaxijtye i tyaj huajú'ca'aj i jájritze', Tiro tyaj ja'ráacij tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Tolemaida, a'áa tu huo'tatyójtjej i ta'ihuáamua', tyajta hua' jamuán séej xicáj ajo'tyu'uj.

⁸ Yaa ariá'pua'aj tu jo'cáj tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Cesarea. A'áa tu ja'tanyéj jo'tij ja'chej a'ájna i Felipe i ti tyihuá'ixa'tyee tyeítyee, a'íj pu a'íin pué'een síj i maj aráahua'puaj ará'asej i maj tyí'huire' i tyeyúuj tzajta', a'áa tu jo'tyá'itzee a'íjci jimi i Felipe.

⁹ A'ájna i Felipe muáacuacaa pu tyiyójmua'ca'aj i úucaa mej quee xu huíchej, a'íj mu jaxajtaca'aj nyúucaria'ra' i Dios.

¹⁰ A'áa tu tyij á'tyeej a'chu pua'an xicáj, tí'ij ij sáij ará'aj tí Dios jítze ma'can tyí'xajtaca'aj, Judea tí já'ma'can, a'yaa pu ántyapuaj a'ájna tíjin Agabo.

¹¹ Tí'ij tajimí ará'aj, aj pu'ij ja'vá'xistaca' i tí jin ahuóoji'ca'ca'aj a'ájna i Pablo, aj pu'ij a'íjci jin anóoji'quej i ju'íicaj jítze, ajta i jumuáca' jítze, tí'ij ij a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

—A'yaa pu tyí'xaj i júuricama'ra' i Dios tíjin a'ájna a Jerusalén, a'íimaj i maj Israel jítze ajtyáma'can, a'yaa mu tyeetyáji'que'sij a'íjci i tí ja'a'rij a'íjci i maj jin ahuooji'ca'ajma'aj muá'ci'ij, majta huo'tátuiire'sij a'íjma i maj séej i chuéj japua já'ma'can.

¹² Tyatí'ij a'íj huánamuajri', ityáj majta i maj Cesarea já'ma'can, néijmi'i tu jaatáhuaviiri' a'íjci i Pablo tí'ij quee ujó'yi'can a Jerusalén.

¹³ Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj a'ájna i Pablo tíjin:

—¿Ji'nye setyityúuyin siajta nyaxaamujritye'? A'yaa nu tyé'nyaca'nyej, canu a'íj nyana'aj jime' maj naatyáji'que'en, sulu nyej nyajta huámui'nyij a'ájna Jerusalén a'íjci jime' i nyaj jahuiire' i tavástara' Jesús.

¹⁴ Ji'nye catu jaatáviicue'ri' tyaj jaatyá'itzen, tyaatá' tu'uj tyij, a'yan tyetyatajéevej tíjin:

—Che' a'yan atyojo're'nyej je'ej tí tyá'xie've' i tavástara'.

¹⁵ Tí'ij a'yan tyu'ríj aj tu tyij tyámua' huátaruuj, tyatí'ij tyij ujó'ju' a'ájna a Jerusalén.

¹⁶ Séecan mu tajamuán jó'ju' i maj tyá'tzaahuatye' Cesarea maj já'ma'can, a'íi mu a'áa tojo're'nyijtyej jo'tíj ja'chej a'ájna i tyáati' tí a'yan ántyapuaj tíjin Mnasón, Chipre tí já'ma'can, i tí arí á'tyeej tí tyá'tzaahuatye'.

Pablo pu uyá'muaarej a'íjci i Jacobo

¹⁷ Tyatí'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, naa mu tyámua' tyitaatyéeje jutyámua'vi'ra'aj jime' a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye'.

¹⁸ Yaa ariá'pua'aj pu i Pablo tajamuán ujó'mej tyej tyij a'íj ujo'vá'muaarej a'íjci i Jacobo, majta i huásij néijmi'i mu a'áa jo'tyú'uuca'aj.

¹⁹ Aj pu'ij i Pablo huo'tatyójtjej, tí'quij té'ej tyámua' naa tyihuá'tyixaa néijmi'caa je'ej tí tyi'tíj huáruuj a'ájna jítze ma'can i Dios, a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can,

²⁰ Matí'ij a'íj huánamuajri', aj mu mij tyaatatyójtzi'rej i Dios. Majta a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pablo tíjin:

—Cási' ta'ihuáara', papu'ríj metyooséj, a'íimaj i maj Israel jítze ajtyáma'can, mue'tíj mu meríj tyá'antzaahuaj, néijmi'i mu a'yan tyá'xie've' maj a'yan tya'rá'astej je'ej tí tyo'yú'xaca' i yu'xarij jítze a'ájna i Moisés.

²¹ Majta a'yan tyihuó'ixaa néijmi'caa i maj séej chuéj japua ja'chej i maj majta Israel jítze ajtyáma'can, paj muáaj a'yan tyihuá'mua'tyej maj quee a'yan rijcaj je'ej tí tyaaxájtaca' a'ájna i Moisés, pajta a'yan tyihuá'ixaatye' maj quee ja'antysisi'chej i junavíj i juyójmua', majta quee a'yaa mana'aj tyaá'sime'ej i juyi'ráj.

²² ¿Ji'nye tyana'aj tyij tyu'taxájtaj matí'ij jáamua'reej i tyeítyee paj períj ya'uvé'nyej?

²³ Tyámua' pu jéetze' naa paj a'yan huárinyij je'ej tyaj tyimuaaté'exaatye'sij. Yaa mu muáacuaaj huatyu'uj tajamuán i tyétyacaa, i maj ja'antýici'sij i maj jin atóoraj i Dios jimi.

24 Pata'aj hua'antyivi'tíj, pata'aj huá'ajcuare'en hua' jamuán, pajta hua' japua tyu'náachitan, mata'aj mij huo'yéj. Aj mu mij néijmi'i jamua'reeren tíquee a'yan tyi'ja'yájna je'ej maj tyí'muaxaj muéetzij, sulu paj pajta muáaj ja'astej i yu'xarij i maj jin tyí'ijta.

25 Majta i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, i maj majta meríj tyá'antzaahuaj, tu'ríj tyihuo'ta'ítvi'ri' i tyaj a'yan tyaaxá'puí'intarej maj quee jacua'caa i hue'ra'aj maj jáamu'vejritaca', majta quee jacua'caa i xúure'ej majta i hue'ria'ra' i maj jaatyácue'mi'in. Majta quee juxana'ciria'aj séecan jamuán.

Mati'ij jaatyéevi' a'íjci i Pablo u tyejúuj tzajta'

26 Aj pu'ij i Pablo huojo'ví'tíj i tyétyacaa i maj muáacuaj, yaa ariá'pua'aj pu huóojacuarej hua' jamuán ti'quíj utyájrúpij u tyejúuj tzajta' tí'ij huo'té'exaatey'en a'náj maj ja'antyíci'sij i maj jin atóoraj, mej mij tyu'támu'vejritaj síj ajta síj.

27 Tí'ij ari tin aráahua'puaj xicáj tya'ra'astísima'caj, séecan i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj Asia ja'chej, a'íi mu jaaséej a'íjci i Pablo i tyejúuj tzajta', mati'ij mij ca'nyíjra'aj huo'ta' maj huatanyínyu'caj i tyeítsee. Aj mu mij ootátzunaxij i Pablo jimi,

28 a'yan metyi'tyejíhuaj tíjin:

—Mua'aj mu sía Israel jitze ajtyáma'can, siataatáhuüre'. A'íi pu a'ín pué'een i tyáati' tí néijmi'que' majo'cha'can, seequéj tyihua'mua'tyéé néijmi'caa i tyeítsee je'ej tíquee tyi'tyéevijtij tajímí, ajta maj quee ja'rá'astej je'ej tí tyo'yú'xaca' i Moisés, ajta je'ej pua'aj tyá'xaj a'íjci i tyejúuj. Ajta séecan i griego utyéevi'tíj i tatyéjúuj tzajta', capu tzaahuatyi'ra'aj tyícha'ij i taj tyejúuj jitze.

29 A'yaa mu tyí'xajtaca'aj, jí'nye anaquééj mu meríj jaaséjraca'aj a chájta' a'íjci jamuán i Trófimo Éfeso tí já'ma'can, a'íj mu jin a'yan tyí'mua'ajcaj tí i Pablo a'uun ya'tavi'tístiraa u tyejúuj tzajta'.

30 Néijmi'que' i chájta'naj jitze, jéehua mu huatanyínyu'cacuca', aj mu mij i tyeítsee ará'aj muahuáachisima'aj. Mati'ij mij jaatyéevi' a'íjci i Pablo, majta jí'rajaanajra u tyejúuj tzajta', majta je'en jíye'tzín tye'tyaánaxij a tí ja'pueertajmee.

31 Mati'ij meríj tin jaje'catacuj a'íjci i Pablo, tí'ij jáamua'reeri' a'íjna i xantáaru' ta'nájcaj tíjin néijmi'que' mu nyinyu'cacuj a'ájna a chájta' Jerusalén.

32 Aj pu'ij a'íjna xantáaru' ta'nájcaj hua'ajsíi i juxantáaru'ustyamua', ajta a'íjma i maj anxityej xantáaru'uj tyí'íjtya'ca'aj, mati'ij mij ujó'huaachij jo'maj jo'tyú'uuca'aj i tyeítsee. Mati'ij jaaséej a'íjci i xantáaru' ta'nájcaj majta a'íjma i xantáaru'ustyamua'mua', aj mu mij jaatáxaahuataca' i maj jatyáva'ra'aj a'íjci i Pablo.

33 Aj pu'ij ajtyáxiirica' i xantáaru' ta'nájcaj, tí'ij ij jaatyéevi' a'íjci i Pablo, ajta jaata'íjtaca' maj ja'náji'que'en hua'puácaa jíme' i cadéenaj. A'tzúj a'tyéevi'caj tí'quíj tyu'ta'íhuo' a'tíj tí pué'eenye'ej ajta tyi'tíj tí je'ej huáruuj.

34 Majta a'íimaj i tyeítsee, séecan mu seequéj tyityetyéjijhuasime'ej, majta séecan seequéj, a'íj pu jin quee je'ej já'miteerastya'ca'aj a'íjci i xantáaru' ta'nájcaj je'ej tí tyo'xá'puí'intarej, jí'nye jéehua mu je'ej

tyáhuaasime'ej, a'íj pu jin jaata'íjtaca' maj já'anvi'tij a'ájna jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj.

³⁵ Mati'ij a'áa ja'rá'aj jo'tij ja'cachetzíici'huaajme, a'íimaj i xantáaru'uj mu'huatyechóoj mu ayootoj a'íjci i Pablo, ji'nye jéehua mu i tyeítyee jama'cujca'aj,

³⁶ majta néijmi'i i maj cújta' huajú'ca'aj, a'yaa mu tyityeejijhuasime'ej tijin:

—Che' huámui'nyij.

Ti'ij Pablo jujapuá huatanyúj

³⁷ Mati'ij ju'tyarújtye'sima'caj a'íjci i Pablo jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj, aj pu'ij i Pablo a'yan tyaata'íhuo'ri' a'íjci i xantáaru' ta'nájcaj tijin:

—¿Nyi i'ríj nyej tyu'taxáj cíira'tzuj ajamuán?

Ajta a'ájna i xantáaru' ta'nájcaj, a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—¿Nyi peeyí'tin i hua' nyuUCAaj i griego?

³⁸ ¿Nyi pequee muáaj a'ín pué'een i paj Egipto já'ma'can, i ti ará'tyeej ti huá'jaxiejtya'ca'aj i tyeítyee, i ti ajta huojo'ví'tij a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij muáacuaj ví'ra'aj maj ará'asej i mej tyí'tyacui'caa?

³⁹ Aj pu'ij i Pablo a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Nyáaj nu Israel jitze ajtyáma'can, a'áa nu jiríj ja'chej a'ájna a Tarso, i chájta'naj ti jéehua juxie've' a'áa ti huataca'aj a Cilicia, jéehua nu muahuavii paj naatá' nyaj tyihuo'té'exaatye'en i tyeítyee.

⁴⁰ Aj pu'ij jaatá' ti tyihuo'té'exaatye'en, i'tiquij i Pablo huatyéechaxij a'ájna jo'tij ja'cachetzíici'huaajme, ajta i jumuáca' jin huotá'ijmujri' maj quee che' je'ej tyáhuaasime'en. Mati'ij quee che' je'ej tyahuáasima'caj, aj pu'ij hua' nyuUCAaj jin tyu'taxájtaca' i hebreos, a'yan tijin:

22

¹ —Nye'ihuáamua' siajta nyahuáasimua', xáanamujri' je'ej nyaj tyajamuaaté'exaatye'sij i nyúucarij nyaj jin nyajapuá huatányuusij.

² Mati'ij jáanamujri' ti a'íj jin tyihuá'ixaatya'ca'aj i hebreos nyuUCAaj jime', aj mu mij jéetze' huatyápua'riaca' i maj je'ej tyáhuaasime'ej. Ajta i Pablo a'yaa pu tyihua'tyé'ixaatye'sima'aj tijin:

³ —Nyáaj nu Israel jitze ajtyáma'can, a'áa nu jo'nié'huaca' a'ájna a Tarso a'áa ti ja'ajtyáma'can a Cilicia, a'yaa nu huave'sej iye'ej Jerusalén, nyajta tyi'huányamua'aj a'íjci jimi i Gamaliel, i ti a'yan tya'róonajchij i nyúucarij je'ej maj tyo'yú'xaca' i tahuásimua'ci'ij. A'náj tina'aj nu a'yan tyáahuosij je'ej nyaj tyetyáhuiire'en i Dios, néijmi'i jime' i nyaxiéjnyu'caa, a'yájna siatí'ij néijmi'i mua'aj ijíj tyaá'sij.

⁴ Jájcuaaj imuáj nu a'yan tyihuá'huooca'aj nyej nyij huó'cui'nyij a'íjma i maj jájcuan jin tyá'tzaahuatyé', nyajta néijmi'caa huavívi' i tyetyacaa, nyajta i maj úcaaa nyej nyij hue'tyaanaaj.

⁵ A'ájna i ti tyihuá'íjtye' a'íjma i puariij, majta néijmi'i i huásasij a'íi mu jamua'reej. A'íi mu yu'xarij tyinaatapíj nyej nyij tyihuo'tátuiire'en i nye ihuáamua' Israel maj jitze ajtyáma'can, Damasco maj ja'chej, nyajta a'áa ja'tanyéj nyej nyij huó'huoonyij a'íjma i maj tyá'tzaahuatyé', nyej nyij uhuaja'rávi'tij a'yájna iye'ej Jerusalén tyej tyij puéjtzij huotá'an.

Pablo pu huá'ixaatye' je'ej ti tye'entyihuo i tavástara'
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ 'Nyati'ij a'áa joomá'caj juyéj jitze, nu'ríj avéjri' joomá'caj a Damasco a'tzáaj tacuariixpuaj, aj pu'ij jiye'tzín ca'nyíin jin uje'cátatzariaca' u tajapuá, ti'quij nie'riá'naj.

⁷ Nyati'ij nyij eetáveje a chóota'. Nyajta je'en a'tíj huánamuajri' ti a'yan tyinaatajé tijin: "Saulo, ¿ji'nye een jime' je'ej pua'aj pényoorej?"

⁸ Nyati'ij nyij tyu'ta'íhuoj a'yan tijin: "¿A'tanyíj papué'een nyavástara?" Ajtáhua'aj a'yan tyu'tánamuajrej tijin: "Nyáaj nu a'íin pué'een i Jesús Nazaret nyaj já'ma'can, a'íjna i paj muáaj meyo'vajran."

⁹ Majta i maj nyaj jamuán huajú'ca'aj, a'íi mu majta jaaséej i ti huatátzarijraa, a'íj mu'uj quee huánamuajri' i nyúucarij ti tyí'nye'ixaatya'ca'aj.

¹⁰ Nyati'ij nyij tyu'ta'íhuo' a'yan tijin: "¿Ji'nye náarinyij nyavástara?" Aj pu'ij i tavástara' a'yan tyinaaté'exaaaj tijin: "Ájchesij, pata'aj i paj pooj huaméj a'ájna a Damasco. A'áa mu néijmi'i muojo'té'exaatye'sij je'ej paj huárinij."

¹¹ Ji'nye na'racúnyij nu na'raa a'íjci jime' i tatzárij, a'íj mu jin a'íimaj i maj nyaj jamuán huajú'ca'aj mana'naví'raj mu' mij nyojo'vi'tíj a'ájna a Damasco.

¹² 'Síij pu tyáati' a'áa jo'tyávaaca'aj ti a'yan ántyapuaj tijin Ananías, i ti naa tyí'tyevistaca'aj ajta ja'tzaahuatya'ca'aj a'íjci i yu'xarij Moisés ti jo'yú'xaca', néijmi'i mu naa yó'mua'rajca'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj a'áa já'chajca'aj a'ájna a Damasco.

¹³ Ananías pu a'áa nyojo'tyéesej, ti'ij ará'aj a'yaa pu'ij tyinaaté'exaaaj tijin: "Nye'íhuáara' Saulo, ancúriaa' ajtáhua'aj jájcuaj i paj jin atányeerej." Ti'ij a'yan tyinaatajé aj nu nyij jiye'tzín atányeeriaca', nyati'ij nyij jaaséj.

¹⁴ Ajta a'yan tyinaaté'exaaaj tijin: "Í hua' Dios i tahuásimua'ci'ij, a'íi pu mua'antýihuoo muéetzij pej pij jáamua'reej je'ej ti tyá'xie've', pata'aj jaaséj a'íjci i tiquee a'náj tyí'tíj jin ootyá'ítzee i Dios jimi, pajta jáanamuaaj je'ej ti tyí'xaj.

¹⁵ Muáaj paj a'íin pué'eenye'ej puá'mej i paj a'íj jin antyía'mua'reeriaj puá'mej néijmi'que' i cháanacaj japua, jitzán ma'can i tavástara', pata'aj huó'ixaatye'en je'ej paj períj tyí'tíj tyu'séj, pajta je'ej paj tyú'namuajri'.

¹⁶ Ajta ijíij, capáj jéehua tyi'chó've'ej. Ájchesij, pata'aj huái'huaj nyúucaritze' i tavástara', ti'ij a'íin tyimuaatú'uunyi' i paj jin ootyá'ítzee i Dios jimi."

Pablo pu huá'ixaatye' je'ej ti tyu'ta'íjtyi'huaca' a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can

¹⁷ 'Nyati'ij a'áa ja'rá'aj a Jerusalén, aj nu nyij utyájrurij i tyeyúuj tzajta' nyej nyij huatyényuunij i Dios jimi, aj nu nyij tyu'séj.

¹⁸ A'íj nu huaséj i tavástara' ti a'yan tyinaaté'exaaaj tijin: "Ca'nácan, eerájra' jiye'tzín jime' a'yájna Jerusalén, ji'nye camu muá'antzaahuatye'sij je'ej paj tyihuo'té'exaatye'sij nye jitze ma'can."

¹⁹ Aj nu nyij a'yan tyaaté'exaaaj tijin: "Nyavástara', a'íi mu a'yan tyá'mua'reej nyej nyáaj majo'cha'canya'aj néijmi'que' hua' tyeyúuj tzajta', nyajta hue'tyáanamua i maj muéetzij mua'tzaahuatya'ca'aj, nyajta hua'tyáva'ra'aj.

20 Ajta mati'ij a'ij huajé'caj i Esteban i ti muahuiiria'ca'aj, ajta tyí'xajtaca'aj a jitze ma'can, nyáaj nu a'áa jo'tyávaaca'aj, a'yaa nu tyá'xa'pu'i'ntaria'ca'aj maj jaajé'caj, nyáaj nu nyajta tyú'cha'ij i tyi-huá'caanaa a'íjma i maj jaajé'caj."

21 Ajta i tavástara' a'yaa pu tyinaaté'exaaj tijin: "Áricuj ma'úrutyij, j'i'nye nyamuaata'ityij imuáj tyeítyee tzajta' i maj séej chuéj japua já'ma'can."

Ti'ij i xantáaru' ta'nájcaj jacha'íica'aj a'íjci i Pablo

22 A'yaa mu'uj úhuixij i maj móoj jatyánamuajrasima'aj, mati'ij mij huatyóohuij maj huatyeyíihuajra'nyij a'yan tijin:

—A'mújna mu tyévíj, capu juxie've' ti júurij, xaajé'caj ta'aj ij quee che' majá'hua'tan íiyan i cháanacaj japua.

23 A'yaa mu'uj jéetze' tyityetyéjijhuasime'ej, majta i tyúucaanaa jútye' tojó'raara'aj, majta i chuéj jútye' jó'raaraaj.

24 Aj pu'ij i xantáaru' ta'nájcaj tyu'ta'íjtaca' maj ju'tyátoonyij a'íjci i Pablo jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj, ajta huo'ta'íj maj je'riá'vaxi'in, ta'aj ij tyu'taxáj je'ej maj een jime' tyityetyéjijhuaj i tyeítyee.

25 Mati'ij merij jaatyají'ca'aj mej mej je'riá'vaxi'in, aj pu'ij i Pablo a'ij a'yan tyaata'íhuo'ri' i xantáaru' ta'nájcaj ti a'áa jo'tyávaaca'aj tijin:

—¿Nyi a'yan setyityaatáci'pej siaj sij je'riá'vaxi'in i a'tíj Roma ti já'ma'can, siajta quee jamua'reeriaj tyi'tíj siaj jin pújoorej?

26 Ti'ij a'yan tyáanamuaajri', a'íjna i anxityej xantáaru'uj ti tyí'ijtye', a'áa pu jo'mej a'íjci jimi i xantáaru' ta'nájcaj, a'yaa pu'ij tyaaté'exaa tijin:

—¿Ji'nye parinyij a'íjci jime'? A'íjna i tyáati' a'áa pu ja'ajtyáma'can a Roma.

27 Aj pu'ij i xantáaru' ta'nájcaj a uré'nyej i Pablo jimi, ti'quij a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi a'yan tyi'ja'yájna paj a'áa ja'ajtyáma'can a Roma?

Aj pu'ij i Pablo a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Jee xaa nyu'uj.

28 Ajta i xantáaru' ta'nájcaj a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Jéehua nu nyáaj tyu'nájchitaca' nyej nyij huatyényaromaanotaj.

Ti'ij ij i Pablo a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'áa nu nyáaj jiyo'nié'huaca'.

29 Aj mu mij a'íimaj eeráxiiriaca' i maj je'ria'vaaxi'nyijche' i Pablo, ajta a'íjna i xantáaru' ta'nájcaj, ti'ij jáamua'reeri' ti Roma já'ma'can, tyámua' pu tyu'tátziin ti je'ej tyeetyají'que'ej i cadéenaj jime'.

Pablo pu a'úu jo'tyéechaxij jo'maj je'ráatyij i maj tyí'ijta

30 Yaa ariá'pua'aj, i xantáaru' ta'nájcaj, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti jáamua'reej je'ej maj een jime' tyá'xajtzi'raca'aj a'íjci i Pablo, aj pu'ij ji'rájtoo, ajta tyu'ta'íjtaca' maj tyúusiire'en a'íimaj i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', majta néijmi'i i maj tyityatatyíj. Aj pu'ij hua' jimi áyoovi'tij.

23

1 Pablo pu hua'ráasej a'íjma i maj tyityatatyíj ti'quij a'yan tyi-huo'té'exaaj tijin:

—Nye'ihuámua', ti'ij na'aj yatij je're'nyej, canu tyi'tíj jin je'ej tyé'nyamua'astij i Dios jimi menyo'cha'can.

² Aj pu'ij a'íjna i Ananías, i ti tyihuá'ijtye' a'íjma i puaaríj, a'í pu huo'ta'íj maj ja'ancáveenyij a'íjci i Pablo.

³ Ajta i Pablo a'yaa pu tyu'tanyúj tijin:

—Dios pu muéetzij mua'ancávesij, mu paj quee ma'úumua'rej. Muáaj paj a'íj jin antyía'mua'reej pej pij no'xíjtye'en a'íjci jime' je'ej ti ty'íjta i yu'xarij, ¿ji'nye pej pij a'yan tyá'mua'reeriaj pahuá'ijtye' maj na'ancáveenyij?

⁴ Majta a'íimaj i maj uje'rátya'ca'aj, a'yaa mu tyaatajé tijin:

—¿Ji'nye pej pij je'ej pua'aj tyé'jee a'mújcij mu ti jéetze' juxie've' i Dios jimi?

⁵ A'yaa pu i Pablo tyihuo'té'exaaj tijin:

—Nye'ihuáamua', canu jamua'reeriaca'aj ti a'múu a'íin pu'éen i ti jéetze' juxie've' i Dios jimi, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Capáj je'ej tyé'jeevee a'íjci i ti tyi'tyéjvee i tyeítvee jimi.”

⁶ Aj pu'ij i Pablo jáamua'reeri' tijin séecan mu i maj tyityatatyij saduceos pu'éenye'ej, majta séecan fariseos, aj pu'ij ca'nyíin jime' a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Nye'ihuáamua', nyáaj nu fariseo pu'éen, hua' jitze nu eeráma'can a'íjma i fariseos, majta íjij ná'xíjtye' a'íjci jime' nyaj jacho've' a'náj maj huatájuuritaj i mu'chítvee.

⁷ Ti'ij i Pablo a'yan tyu'taxájtaca', aj mu mij huatyóohuij maj tyi'huó'ihuo' a'íimaj i fariseos, majta a'íimaj i saduceos, mati'ij mij jé'ta' huacá'j i maj jusiiria'ca'aj.

⁸ Ji'nye i saduceos a'yaa mu tyí'xaj maj quee che' huatájuuritaj i mu'chítvee, majta a'yan tijin maj quee séejre' i júuricamej i maj tyí'huüre' u tajapuá, majta a'íimaj i fariseos néijmi'i mu a'íjci tyá'tzaahuatye'.

⁹ Néijmi'i mu tyéjjjhuasime'ej, majta je'cáj i maj tyihuá'mua'tyej i yu'xarij jitze, i maj majta fariseos jitze ajtyáma'can, a'íi mu ájhuiixij mati'ij mij a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—A'íjna i tyáati' capu tyi'táj je'ej huáruuj, tyij quee síj tyaaté'exaa i júuricamej ti tyí'huüre' u tajapuá, tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, tyiche' quee jimi rányuuca'an i Dios.

¹⁰ Majta meríj jéetze' nyinyu'cacuca'aj, a'íjna i xantáaru' ta'nájcaj tyí'tziinya'ca'aj tipua'aj meetyáto'sixi'in a'íjci i Pablo, a'íj pu jin huo'ta'íj i xantáaru'uj maj je'ráavi'tij mej mij majtáhua'aj uyo'tyátoonyij jo'maj je'rátatyij i xantáaru'uj.

¹¹ Séej tíca'rij tzajta' pu i tavástara' huataséjre a'íjci jimi i Pablo, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Huatyá'ca'nyej mua' tzajta' Pablo, ji'nye a'yájna pati'ij períj nyaj jime' tyihuó'ixaaj iye'ej Jerusalén, a'yaa paj cha'taj tyihuá'ixaatye'en a'ájna a Roma.

Mati'ij jaaxá'pui'intarej je'ej maj tyeje'caj i Pablo

¹² Yaa ariá'pua'aj, séecan mu i Israel maj jitze ajtyáma'can a'yan tyaaxá'pui'intarej maj jaajé'caj a'íjci i Pablo, a'yaa mu tyitya'tóoraj maj quee tyé'cua'nyij, majta quee huaye'en, 'asta mana'aj quee jaajé'caj a'íjci i Pablo.

¹³ A'chu mu huá'puatyej ará'asej i tyétyacaa i maj a'yan tyitya'tóoraj.

14 A'íjma jimi mu ujó'ju' i maj tyihua'ijtye' i puaaríj, majta a'íjma jimi i huásij, mati'ij mij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—It'yáj tu tyeríj a'yan tyaxá'pui'intarej tyej quee tyi'táj cua'nyij, 'asta tyana'aj quee jaajé'caj a'íjci i Pablo.

15 Ajta ijíj, mua'aj majta i sécan i maj tyityatatyíj, xaatahuaviij i xantáaru' ta'nájcaj tí'ij ariá'pua'aj ya'ráavi'táj a'íjci i Pablo ja'mua jimi, a'yan setyu'taxáatan yee siata'aj tyámua' naa tyee'ihuo', tyajta it'yáj tyámua' tu éenye'ej tá'ju'un tyej tyij jaajé'caj tí'ij quee xu ya'uvé'nyej.

16 Ajta i yójra' i ihuáaria'ra' a'íjci i Pablo, a'íi pu jáamua'reeri' je'ej maj tyi'táj tyí'xa'pui'intaria'ca'aj, tí'ij ij ujó'mej jo'maj je'ráatyij i xantáaru'uj, aj pu'ij jaaté'exaa a'íjci i Pablo.

17 Pablo pu séej huatajé i maj anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye', tí'quij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Ánvi'tichij mu tyamuéej a'íjci jimi i xantáaru' ta'nájcaj, ji'nye tyi'táj pu jaaté'exaatye'ej.

18 Tí'quij i tí anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye', yo'ví'táj i xantáaru' jimi ta'nájcaj, ajta a'yan tyaaté'exaa tijin:

—A'íjna i Pablo tí eetyánami' naatáhuaviiri' nyaj ya'ráavi'táj a jimi a'íjci i tyamuéej, ji'nye tyi'táj pu muaaté'exaatye'sij.

19 Aj pu'ij i xantáaru' ta'nájcaj ja'náavi' i muáca'ra'an jitze a'íjci i tyamuéej, tí'quij je'ráavi'táj a'yan tyaata'ihuo'ri' tijin:

—¿Tyi'tanyí pénye'ixaatya'mu'?

20 A'yaa pu tyaaté'exaa i tyamuéej tijin:

—A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu jaaxá'pui'intarej mej mij ariá'pua'aj muaatáhuavii i Pablo, pej pij já'anvi'táj hua' jimi i hua' juéesij mata'aj nu'uj mij tyámua' tyámua'reej i maj jitzáan tyí'pua'ritye'.

21 Capáj huá'tzaahuatya'aj, ji'nye huá'puatyej mu a'chu ará'asej i tyétyacaa i maj je'tyécho've'ej i juyéj jitze avítzij jime', a'yaa mu tyaxá'pui'intarej maj quee tyi'táj cua'nyij, majta quee ye'en 'asta mana'aj quee jaajé'caj a'íjci i Pablo, ajta ijíj mu'ríj tyámua' huóoruuj, a'íj mu'uj mij cho've' je'ej paj muáaj tyu'taxájtaj.

22 Aj pu'ij i xantáaru' ta'nájcaj jaata'ityaca' i tyamuéej tí'ij jó'ra'nyij, a'yaa pu tyaata'íj tiquee a'táj ixáatye'ej je'ej tí arí a'íj tyu'té'exaaj.

Pablo pu jó'vi'tichiihuaca' a'íjci jimi i Félix

23 A'íjna i xantáaru' ta'nájcaj hua'puácaa pu huatajé i maj anxityej xantáaru'uj tyí'ijtye', ajta a'yan tyihuo'ta'íj maj hua'puaj anxityej i xantáaru'uj tyámua' huá'uurej i maj jui'icán, majta huéecatyej japuan tamáamuata' maj ave'tyé'tya'aj, majta hua'puaj anxityej i maj chúun tyuú'sima'aj muá'ju'un, mej mij a'áa jó'ju'un a'ájna a Cesarea tíca' a'tzáaj arámuaacuaaj tyoomá'caj i tíca'rij.

24 Ajta pu huo'ta'íj maj séej eetyésiiratye'en i cahuáayu' i Pablo tí japuan ave'quéej, a'yaa pu tyihuo'íjcaj maj tyámua' eenye' ajóotonyij a'íjci jimi i tajtúhuan tí a'yan ántyapuaaj tijin Félix.

25 A'íjma pu jimi yu'xarij huata'ityaca' a'yaa pu tyá'xajtaca'aj tijin:

26 "Nyáaj Claudio Lisias, yaa nu muatyojtye' muéetzij Félix mu paj huápu'íj naa huasé'rin pajta tajtúhuan jin tyi'tyéjvee.

27 A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi mu jaatyéevi' a'íjci i tyéviij majta je'en jajé'catajche', ajta nyati'íj jáamua'reeri' tí romano pué'een

nyáaj nu nyij ajo're'nyej nyahua'ajvi'tíj i nyaxantáarustyamua', nyati'ij nyij japuan huatanyúj.

²⁸ Nyajta jamua'reerimu'ca'aj je'ej maj een jime' tyá'xajtzi'raca'aj, a'íj nu jin yo'ví'tíj hua' jimi i juéesij i maj tyá'xa'pui'intare'.

²⁹ Aj nu nyij jáamua'reeri' maj a'íjci jin tyá'xajtzi'raca'aj i yu'xarij ti tyihua'íjtye' a'íjma, capu tyi'tíj jin ootyá'ítzee mej mij jaajé'caj, nusu mej mij a'íjci jin je'tyáanaaj a'íjci i a'tíj.

³⁰ Ajta nyati'ij jáamua'reeri' maj séecan i Israel maj jitze ajtyáama'can a'yan tyitya'tóoraj maj jaajé'caj, muéetzij nu nyij muaata'ítyi'ri' a'íjci i tyévíj, nyajta nu huo'ta'íj i maj tyá'xajtzi' maj muéetzij muaaté'exaatye'en tyi'tíj maj jin tyá'xajtzi'."

³¹ Majta a'íimaj i xantáaru'uj, a'yaa mu huaríj je'ej ti tyihuo'té'exaaaj i xantáaru' ta'nájcay, tíca' mu yo'ví'tíj a'íjci i Pablo, mati'ij mij a'áa yo're'nyijtye' jo'tíj a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjin Antípatriis.

³² Yaa ariá'pua'aj mu huariá'cij i maj ju'icán huajú'ca'aj jo'maj ja'chej i xantáaru'uj, majta i mata've'tye'tye' jamuán mu ujó'ju' a'íjci i Pablo.

³³ Mati'ij ará'aj a'ájna a Cesarea aj mu mij jaatátuii i yu'xarij a'íjci i tajtúhuan majta a'íjci i Pablo.

³⁴ Ti'ij i tajtúhuan jo'jívvej a'íjci i yu'xarij, aj pu'ij tyu'ta'íhuo' jo'tíj já'ma'cantaca'aj i Pablo, ajta ti'ij jaamua'réeriaj ti Cilicia já'ma'can,

³⁵ a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Aj nu muanamuajran típua'aj meríj uvé'nyej i maj a jitze tyi'pua'ritye'.

Ajta tyu'ta'íjtaca' maj jáacha'íin i xantáaru'uj a'ájna jo'tíj i Herodes je'rájcaj.

24

Pablo pu jupua' huatanyúj a'íjci jimi i Félix

¹ Anxí xicáj pu tyoomá'caj, ti'ij Ananías i ti tyi'ijta u tye'yúuj tzajta' a'áa ja'rá'aj a'ájna a Cesarea, majta séecan jamuán i huásij, ajta hua' jamuán síj ti hua' japua huatányuunyij, ti a'yan ántyapuaaj tíjin Tértulo. A'íi mu ajo'tyáhuixij i tajtúhuan jimi, mej mij tyi'tíj jitzán ujpuá'ritye'en a'íjci i Pablo.

² Mati'ij ayo're'nyijtye a'íjci i Pablo, a'íi pu i Tértulo huatyóochej ti tyaaxájtzi', a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Félix tíjin:

—Tyóoche' tu tyámua' tyi'tyechajca'aj naa taxáhuaj pati'ij pooj muáaj tyi'ta'ítya'ca'aj, jéehua paj tyámua' tyéjtyoova'aj a tzajta', tyej tyij jéetze' tyámua' yetyityecháatime'nyij.

³ Néijmi' i tu a jimi ty'a'ancuríaa'vej a'náj tína'aj ajta jo'tíj na'aj, tyámua' tu tyi'muatyojtzi're' muéetzij Félix paj tajtúhuan pu'é'een, pajta jéehua tyámua' naa tyi'uurej.

⁴ Ajta tyata'aj quee jéehua mua'itzaaj, a'yaa nu tyi'muahuavij paj a'tzúj táanamuaaj i tyaj tyimuuaaté'exaatye'sij.

⁵ A'yaa tu tyéetyoj a'mújcij mu tyáati', ti jéehua je'ej pua'aj tyi'uurej, ajta néijmi'que' i cháanacaj japua ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i tyeityee i maj Israel jitze ajtyáama'can mej mij huóonyo'si'tye'en, a'íi pu ajta antyúumua'reej a'íjma jimi i maj ja'tzaahuatye' a'íjci i Nazaret ti já'ma'can.

⁶ Ajta pu huatóotyesej ti jaatyáxaahuataj i tyeyúuj, a'íj tu jin jaatyéevi' tyej tyij jo'xíjtye'en a'yájna ti'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

7 Ajta a'íjna i xantáaru' ta'nájcaj i Lisias, a'í pu a'úun jo'tyájrurij ti'quii tá'jajnyi'ri' ca'nyéjrij jime'.

8 F'ríj paj muáaj asíj tyee'íhuo' pej pij jáamua'reej ti a'yan tyi'ja'yájna néijmi'i i tyaj jitzán tyí'pua'ritye'.

9 Majta i Israel maj jitze ajtyáma'can i maj ajo'tyú'uuca'aj, a'yaa mu majta tyí'xajtaca'aj ti a'yan tyi'jí'ré'can jime'.

10 Aj pu'ij i tajtúhuan jumuáca' jin jaaté'exaa a'íjci i Pablo ti'ij tyu'taxáj, ti'ij ij Pablo a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Jéehua nu nyetyámua've'ej nyaj japua huatányuusij muéetzij jimi, ji'nye nyáamua'ree paj períj á'tyeej paj juées jin tyi'tyéjvee a'íjna chuéj japua.

11 F'ríj paj muáaj asíj tyu'íhuo' pej pij jáamua'reej tijin oochán pu tamuáamuata' japuan hua'puaj xicáj tyooméj nyaj a'áa ja'rá'aj a'ájna a Jerusalén nyej nyij huatyényuunyij i Dios jimi.

12 Camu náatyoj a'tíj je'ej pua'aj nyetyi'jeevacaj, canu nyajta huá'tya'xi'ca'aj i tyeítýee i tyeeyúuj tzejta', canu nyajta jo'maj jóosi'rii, nyajta quee ca'nyíjra'aj hua'tá'caria'aj aja'hua' yee i chájta'naj jitze.

13 A'íimaj i tyeítýee camu je'ej a'náj tyéejtyoosij maj jaataséjrataj i maj jin nye jitze tyí'pua'ritye'.

14 Ajta a'yaa nu xaa tyaataxájta, canu jaatyá'avaataj, nyáaj nu jahuúire' i hua' Dios i nyahuásimua'ci'ij a'íjci jime' i juyéj ti jájcuaj, i maj a'íimaj a'yan tyí'xaj tijin nyasíj nu'uj jájtyo, ji'nye a'yaa nu néijmi'i tyá'tzaahuatye' je'ej ti tyé'yú'si' i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta, ajta je'ej maj tyo'yú'xaca' i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can.

15 A'yaa nu cha'taj nyana'aj nyáaj tye'ejchó've' i Dios jimi mati'ij a'múumaj a'íjci jime' i maj huatájuuritaj i muí'chítýee, a'íimaj i maj tyámua' tyí'tyetyeítyeristaca'aj, majta i maj je'ej pua'aj tyi'tyeyúucha'íica'aj.

16 A'íj nu jin tyí'týese' a'náj tina'aj nyej nyij ji'réenya'aj majo'cha'canye'en i Dios jimi, nyajta i tyeítýee jimi.

17 'Ti'ij tyoomá'caj a'chu pua'an nyinyi'ra'aj nyaj majo'cha'can, naariá'raj jó'nyaj já'ma'can nyej nyij túmii tyu'tapuéjve'en, nyajta tyu'támu'vejritaj i Dios jimi.

18 A'yaa nu nyij rijcaj mati'ij séecan naaséj i maj Israel jitze ajtyáma'can Asia maj ja'ráacij, nyati'ij nyeríj huányajajcuarej a'yájna ti'ij tyúuxie've', capu i'ríj aja'ja'tiitaca'aj, camu mij majta ju'itziitya'ca'aj.

19 A'yaa pu tyúuxie've' mej mij a'íimaj yeve're'nyej a jimi mej mij nye jitze tyo'ojpuá'ritye'en, títua'aj a'yan tyi'tíj metyí'mua'reeriaj nye jimi.

20 Na'ríij mequee, miche' a'múumaj jaataxáj títua'aj tyi'tíj jin no'tyá'itzeerej nyati'ij a'áa jo'tyávaaca'aj hua' jimi i hua' juéesij i maj Israel jitze ajtyáma'can.

21 Ca' a'íj jin no'tyá'itzee nyati'ij ujo'tyávaaca'aj hua' jimi, nyati'ij a'yan tyu'taxájtaca' ca'nyíin jime' tijin: "Íjij xu mua'aj ná'xíjtye', ji'nye nyetyá'tzaahuatye' a'íjci jime' i maj majtáhua'aj huatájuuritaj i muí'chítýee."

22 Ti'ij a'íj huánamuajri', a'íjna i Félix, tyámua' pu tyú'mua'reeriaca'aj je'ej ti ajóo'en i maj tyá'tzaahuatye' jimi, a'íj pu jin jaatapuá'cítaca', ajta a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Tipua'aj arí yará'astij i xantáaru' ta'nájcaj a'íjna i Lisias, aj nu nyij tyámua' tyá'mua'reeren tyi'tíj sij jin tyá'xajtzi'.

²³ Aj pu'íj i Félix a'íj huata'íj i xantáaru' ti anxityej xantáaru'uj tyí'íjtye' ti ooj jacha'ícaj a'íjci i Pablo, ajta a'tzúj cí tyaatá'an mej mij a'íimaj jáamuaarej i maj jamua'tyej, majta tyi'tíj jaatá'an ti tyá'itziitye'.

²⁴ Tí'íj tyoomá'caj a'chu pua'an xicáj, ajtáhua'aj uvé'nyej a'íjna i Félix, ajta jamuán i íra'ra'an ti a'yan ántyapuaaj tijin Drusila, i ti Israel jitze ajtyáma'can. Tí'íj ij jaata'íjtaca' a'íjci Pablo, ajta je'en jáanamuaajri' je'ej ti a'íin tyí'xajtaca'aj a'íjci jitze ma'can i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

²⁵ Ajta tí'íj i Pablo a'yan tyaaté'exaa ti tyámua' tyí'chajca, ajta tyámua' tyi'huóocha'íin, ajta a'yan tyaaté'exaa ti Dios puéjtzij huó'tá'sij a'íjima i maj a'yan séejre' iie'ej cháanacaj japua, a'íj pu'íj tyu'tátziin a'íjna i Félix, a'yaa pu tyaaté'exaa tijin:

—Jó'ra' íjij. Nyajtáhua'aj nu muaatájeevij tipua'aj nyeríj huata'íci'pa'aj.

²⁶ Ajta a'íjna i Félix a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti i Pablo túmii jaatá'an, a'íj pu jin mue'tíj jaatacho'vej tí'íj jamuán tyu'xáj

²⁷ Hua'puaj nyinyi'ra'aj pu mutyojo'mej, ti'quij Félix eerájraa ti tyi'tyávaaca'aj tajtúhuan jime', ti'quij té'ej síj tye'entyájrupid ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Porcio Festo. Ajta a'íjna i Félix, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj ti tyámua' tyu'tyá'itzeere'en a'íjima jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj pu jin quee ji'rájto a'íjci i Pablo.

25

Tí'íj Pablo ajoovi'tichíhuaca' a'íjci jimi i Festo

¹ Aj pu'íj i Festo a'áa ja'rá'aj tí'íj tye'entyájrutyey tajtúhuan jime', huéecaj xicáj pu á'tyeej a'ájna a Cesarea, tí'íj ij té'ej a'áa jo'mej a Jerusalén.

² Majta a'íimaj i maj tyihua'íjtye' u tye'yúuj tzajta', majta séecan i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj viváajma'aj jin tyityatatyíj, a'íi mu ajo're'nyej a'íjci jimi i Festo, mej mij tyi'tíj jin tyaaxájtzi' a'íjci i Pablo.

³ A'yaa mu tyá'huaviiraca'aj a'íjci i Festo ti jaata'íjta maj yo'ví'tij a'íjci i Pablo a'ájna a Jerusalén. Majta a'yaa mu tyí'mua'ajcaa a'íimaj maj aye'tyécho've'en aja'hua' i juyéj jitze mej mij jaajé'caj.

⁴ Ajta a'yaa pu tyihuo'té'exaa a'íjna i Festo ti i Pablo óoche' nami'huaj a'ájna a Cesarea, ajta a'íin a'yan tyí'mua'ajcaa tiquee a'chu tyoomá'caj tí'íj jüsüj a'áa jo'ma'aj ja'mej.

⁵ A'yaa pu tyihuo'té'exaa tijin:

—A'íj pu jin, miche' a'íimaj i maj tyityatatyíj ja'mua jimi ujó'ju'un nyaj jamuán a'ájna a Cesarea, tipua'aj i Pablo tyi'tíj jin á'itzeeria'aj, a'áa pu i'íj mej mij jitzán tyo'ojpuá'ritye'en.

⁶ A'íjna i Festo a'yaa pu ujá'tyee a'chu arahuéecaj xicáj, nusu tamuáamuata' xicáj a'ájna a Jerusalén, aj pu'íj té'ej huariá'raa a'ájna a Cesarea. Yaa ariá'pua'aj pu'íj acáayixij hua' jamuán i juéesij, ajta je'en jaatacho'vej a'íjci i Pablo.

⁷ Tí'íj i Pablo utyájrupid, aj mu mij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj a'áa ja'rácij a Jerusalén, a'íi mu ajtyáxiiraca', matí'íj mij jéehua tyaaxájtzi'ri', ajta quee huatá'riitariaca' maj jaataxáj tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan nusu quee.

⁸ Aj pu'ij i Pablo tyu'taxájtaca' ti'ij jujapuá huatányuunyij, a'yaa pu tijin: —Canu tyi'táj jin ootyá'itzee a'íjci jimi i huá'yuxaa i maj Israel jitze ajtyáma'can, canu nyajta a'íjci jimi i hua' tyeyúuj, canu nyajta tyi'táj jin ootyá'itzee a'íjci jimi i ti tyihuá'ijtye' i romanos.

⁹ Ajta a'ájna i Festo, a'yaa pu tyá'xie'va'ca'aj maj tyámua' yó'sejraj a'ímaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj pu jin a'yan tyaata'íhuo'ri' tijin:

—¿Nyi páaxie've' paj a'áa jó'me'en a Jerusalén, nyata'aj a'áa mojo'xá'pui'intari'tze'?

¹⁰ Pablo pu a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Yá'nyaj huatyéjve hua' jimi i maj jahui're' i ti tyihuá'ijtye' i romanos, a'yaa pu tyi'tyéevijtij siaj jaaxá'pui'intare'en a'yájna, ji'nye papu'ri'j jáamua'reej, nyaj quee tyi'táj jin ootyá'itzee a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can.

¹¹ Tipua'aj tyi'táj jin no'tyá'itzeerej ti'ij a'yan tyi'tyéevijtij maj naajé'caj, canu huatyényanasij sulu miche' naajé'caj, na'ri'ij quee a'yan tyi'ja'yájna je'ej mati'ij merij tyinaaxájtzi'ri', capu a'táj huatóoci'puaj ti nyéetzij tyu'tátuire'en hua' jimi. Nyámuahuavii ti a'ín jaaxá'pui'intare'en i ti tyihuá'ijtye' i romanos.

¹² Ajta a'ájna i Festo, a'íjma pu jamuán tyu'taxájtaca' i maj tyá'xa'pui'intare', aj pu'ij a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pablo tijin:

—Muáaj paj jahuoo ti a'ín jaaxá'pui'intare'en i ti tyihuá'ijtye' i romanos, a'íjci jimi paj jo'ma'aj puá'mej.

Ti'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a'íjci jimi i Agripa

¹³ Tyoomá'caj a'chu pua'an xicáj, mati'ij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Cesarea, a'ájna Agripa i ti rey jin tyi'tyávaaca'aj, ajta a'ájna i Berenice, mej mij jaatatyójtje'en a'íjci i Festo.

¹⁴ Ji'nye jéehua mu á'tyeej a'ájna, Festo pu jaaté'exaa a'íjci i rey je'ej ti tyáaruj a'íjci i Pablo, a'yan tijin:

—Si'ij pu i tyáati' eetyanámi'huaj ja'raa, ti'ij i Félix eerájraa i ti jin tyi'tyávaaca'aj.

¹⁵ Ajta nyati'ij a'áa jó'catyii a Jerusalén, a'ímaj i maj tyi'ijta hua' tyeyúuj tzajta', majta i huásij i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj mu tyinaataséjra i maj jitzán tyi'pua'ritye', majta je'en naatáhuaviiri' nyaj puéjtzij jaatá'an.

¹⁶ A'yaa nu tyihuo'té'exaa a'íjci jime' tiquee tyi'tá'caa i hua' yi'ráj i romanos i a'táj huámui'nyij, mequee xu anaquéj jamuán tyu'xáatan i maj jimi tyi'táj jitzán pua'ritye', ti'ij junyúuaca jin jujapuá huatányuunyij.

¹⁷ A'íj nu jin, mati'ij mujo'vá'ju'un nye jimi, canu á'tyeej, sulu yaa ariá'pua'aj nu acáayixij hua' jamuán i juéesij, nyati'ij nyij jaata'íjtaca' maj aye've'vi'tij i Pablo.

¹⁸ Majta a'ímaj i maj jitzán tyi'pua'ritya'ca'aj, camu a'yan tyu'taxájtaca' je'ej nyati'ij nyáaj tyi'mua'ajcaa.

¹⁹ A'íj mu'uj jin tyá'xajtzi'raca'aj a'íjci jime' i juyi'ráj i ti jitzán tyá'tzaahuatye', majta a'íjci jime' i a'táj Jesús ti huamuí', ti i Pablo a'yan tyá'xaj tijin: “Óoche' pu júurij a'ájna i Jesús.”

²⁰ Ajta nyéetzij capu je'ej ná'miterastya'ca'aj je'ej nyaj huárinij a'íjci jime', aj nu nyij jaata'íhuo'ri' a'íjci i Pablo tipua'aj ujó'yi'mu'uj a'ájna Jerusalén mej mij jaaxá'pui'intari'tze'en a'íjci jime'.

²¹ Aj pu'ij a'yan tyinaatáhuaviiri' ti a'ín jo'xájtje'en i romanos ti tyi'ijtye', nyati'ij nyij jaata'íjtaca' ti ooj eetyánami'huaj, 'asta quee huatái'riitarej nyaj jaata'ítjej a'íjci jimi.

²² Aj pu'ij i Agripa a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Festo tijin:

—Nyajta nu nyáaj janamuajramui' a'íjci i tyáataj.

Ajta i Festo a'yan tyu'tanyúj tijin:

—Ariá'pua'aj paj janamuajran.

²³ Yaa ariá'pua'aj mu a'áa ja'rá'aj a'íjna i Agripa, ajta a'íjna i Berenice, naa mu éenye'ej tyu'tyoochéetye'ej, mati'ij mij a'úun jo'tyájrapij hua' jamuán i maj viváajma'aj jin tyityatatyíj i xantáaru'uj. Ajta i Festo jaata'íjtaca' maj aye've'vi'tíj a'íjci i Pablo.

²⁴ Yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjna i Festo tijin:

—Agripa mu paj rey, siajta mu siaj tajamuán yetyúusiire', xaaséj a'mújci mu tyévi. Néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can i maj a'áa ja'chej a Jerusalén, majta i maj iye'ej huacháatimee a'yájna Cesarea, néijmi'i mu a'yan tyá'huo ti huámui'nyij a'mújna mu tyévi.

²⁵ A'yaa pu nyéetzi tyiná'miteeraste' tiquee tyi'tíj jin ootyá'itzee mej mij jaajé'caj. Ajta a'mújna, a'yaa pu tyinaatáhuaviiri' ti a'ín jaaxá'pu'íntare'en a'íjna i ti tyihuá'íjtye' i romanos, a'yaa nu nyij tyu'muá'aj tijin nyiche' jaata'ítjej a'ájna a Roma.

²⁶ Ji'nye capu je'ej ná'miteeraste' je'ej nyaj ye'ej tyaata'ítje're' a'íjci i ti tyihuá'íjtye' i romanos a'íjci jime' i tyévi, a'íj nu jin yajavé'vi'tíj ja'mua jimi, nyajta muéetzi jimi, Agripa, mu paj rey, pata'aj tyee'íhuo' ti'ij tyámua' tyo'támiteere'en nyej nyij tyaata'ítje're'.

²⁷ A'yaa pu nya'asej tiquee tyi'tíj huiire' tipua'aj nyequee jo'yú'xan je'ej maj ye'ej tyi'tíj jitán tyi'pua'ritye', nyej nyij a'yaa nyana'aj tyaata'ítjej.

26

Pablo pu jupua' huatanyúj a'íjci jimi i rey Agripa

¹ Aj pu'ij i Agripa a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Pablo tijin:

—Ír'íj paj tyu'taxáj pata'aj japua huatányuunij.

Ti'quíj i Pablo ajmójca'taca', ajta huatyóochej ti a'yan tyu'taxáj tijin:

² —Agripa rey paj pu'é'een, naa pu nya'asej nyaj yahuatyéjvee ajimi, nyej nyij nyaj japua huatányuunij néijmi'i jime' i maj jin tyi'nyaxajtzi' i maj Israel jitze ajtyáma'can.

³ Pajta per'ij jamua'reej je'ej ti een i huá'yi'raj i maj Israel jitze ajtyáma'can, pajta jamua'reej i maj jime' tyúu'íxaaty'e'. A'íj nu jin a'yan tyi'muahuaviij paj náanamua' tyámua' naa.

⁴ 'Néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj a'áa ja'chej jó'nyaj já'ma'can, a'íi mu tyámua' tyá'mua'reej je'ej nyaj ye'ej tyi'tyínyecha'íica'aj nyati'ij nyana'aj tyu'pá'ri'istariaca'.

⁵ Majta mu jamua'reej, tipua'aj hua'ráanajchi, i'r'íj maj a'yan tyu'taxáj yee a'yaa nu'uj nyer'ij tyi' fariseo, a'íjna i tayi'ráj ti jéetze' tyési'.

⁶ Ajta íj'ij ya mu mer'ij nyeve'vi'tíj, mana'xijtye' a'íjci jime' nyaj jacho've' a'íjci i ti Dios jin atóoraj i tahuásimua'ci'íj jimi.

⁷ Majta a'íimaj i tatyeyteristyamua' i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íi mu majta jacho've' 'asta na'aj quee atyojo're'nyej a'ájna xicáara', a'íj mu jin jana'michej i Dios, néijmi'i tújca'rij tzajta', majta

tíca'rij tzajta' mu jahuiire'. Agripa rey paj pué'een, nyáaj nu a'yan cha'taj nyana'aj tye'ejchó've' a'íjci, a'íj mu mij jin iíjij tyí'nyaxajtzi'.

⁸ ¿Ji'nye siaj sij quee mua'aj tyá'tzaahuaty'e' ti Dios huo'tájuuritye'sij i maj meríj huácuij?

⁹ 'A'yaa nu nyajta nyáaj tyí'mua'ajcaa jájcuaj imuáj ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj nyaj néijmi'i huo'tá'ijmuj i maj ja'tzaahuaty'e' a'íjci i ti a'yan ántyapuaj tíjin Jesús Nazaret ti já'ma'can,

¹⁰ a'yaa nu nyij huaríj a'ájna a Jerusalén. A'íimaj i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', a'íi mu yu'xarij naatapíj i nyaj jin huatányaci'puaj nyaj mui'caa eetyáanaaj i maj tyá'tzaahuaty'e', ajta mati'ij huá'cui'caria'aj, nyáaj nu nyajta a'yan tyá'xie'va'ca'aj.

¹¹ Mue'tíj nu puéjtzij hua'tá'caria'aj mej mij jaatapuá'citaj i maj ja'tzaahuaty'e'. A'yaa nu huá'uuriajca'aj néijmi'que' hua' tyeyúuj tzajta', nyajta jéehua hua'ajcha'íirria'ca'aj, jo'tíj na'aj nu huáyí'caa mati'ij mana'aj tyityeecháatima'caa nyej nyij je'ej pua'aj huó'uurej.

Pablo pu huo'té'exaa i tyeítjee tí'ij tyá'antzaahuaj i Jesús jimi
(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² 'A'íj nu jin ujó'mej a'ájna a Damasco, ji'nye a'íimaj i maj tyí'ijta u tyeyúuj tzajta', a'íi mu naata'ityaca', majta naatá' i nyaj jin a'yan huárinyij.

¹³ A'yaa nu tyí'mua'ixaaty'e', muáaj paj rey, a'áa nu joomá'caj i juyéj jitze a'tzáaj tacuaríxpuaj nyati'ij jaaséej ti tajapuá uje'cányeeri'ciriaca', ajta jéetze' á'taaca'aj quee i xicáj, a'íi pu néijmi'que' nye jitze rátatzavej, ajta hua' jitze i maj nyaj jamuán huajú'ca'aj.

¹⁴ Tyati'ij tyij néijmi'i eetavátzij, aj nu nyij a'tíj huánamuajri' ti ajo'tanyúj hua' nyuucacaj jime' a'íjma i hebreos a'yan tíjin: "Saulo, Saulo, ¿ji'nye pej pij je'ej pua'aj nyoorej? Muáaj paj asíj jahuoo i puéjtzij."

¹⁵ Nyati'ij nyij a'yan tyaata'íhuo'ri' tíjin: "¿A'tanyíj paj pué'een nyavástará'?" Aj pu'ij a'yan tyu'tanyúj tíjin: "Nyáaj nu a'íin pué'een i Jesús, i paj je'ej pua'aj joorej.

¹⁶ Ájchesij, huatyéjchaxij, a'yaa nu een jime' huataséjre ajimi, nyej nyij tyimuaa'íjcatye'en a'íjci jime' i paj naatyáhuuie'en, pajta huo'té'exaatye'en i tyeítjee je'ej paj períj tyu'séj nyej jimi, pajta a'yan tyihuo'té'exaatye'en je'ej nyaj nyooj tyi'tíj tyimuaataséjratye'sij.

¹⁷ Nyáaj nu ajapua huatányuusij a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, nyajta a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'íjma jimi nu iíjij muaata'ityij.

¹⁸ A'yaa nu tyimuaata'ityij pata'aj hua'tanyéjnye'ritye'en, mej mij quee che' tíca'riste' cínnye, sulu mata'aj nyéeri'iste' mahuac'ca'an, tí'ij quee che' i tyiyáaru' tyihua'íjtye'ej, sulu mej mij a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyá'xie've', mata'aj nyéetzij majta ná'antzaahuaty'e'en, aj pu xaa Dios tyihuo'tú'uunyi'raj i maj jin quee xá'pui' huaríj, tí'ij ajta huo'ci'tyij mej mij a'áa jo'tyá'itzeere'en jo'tíj i Dios tyejé'íjtaj."

Pablo pu a'yan huaríj je'ej ti tyi'tíj tyu'séj

¹⁹ 'A'yaa pu'íj, Agripa rey paj pué'een, nyá'astej a'íjci i ti tajapuá já'sejre',

²⁰ nyati'ij nyij anaquéej huo'té'exaa a'íjma i maj a'áa jo'cháatimee a'ájna a Damasco, nyajta je'en a'íjma i maj Jerusalén ja'chej, nyajta néijmi'que' a'áa ti huataca'aj a Judea, nyajta i maj séej chuéj japua

já'ma'can, jéehua nu huó'ixaaj mej mij seequéj tyú'mua'tyij i jutzájta', mata'aj mij Dios jimi ja'séeria'aj muá'ra'nyij, majta a'yan huárinyij tí'ij séjre'ej tíjin mu'ríj seequéj tyityaajú'.

²¹ A'íj mu jin i maj Israel jízte ajtyáma'can, a'íj mu naatyéevi u tyeýúuj tzajta', majta nyeje'catamu'ca'aj.

²² Ajta i Dios pu naatyáhuui a'íj nu jin nyóoche' tyámua' éenye'que' séjre', nyajta nyooj tyihuá'ixaatye' néijmi'caa i tyeítyee, i maj cíle'en, nyajta i maj huásaj. Canu séej tyi'táj huó'ixaaj, a'íj nu'uj je'ej tí tyaaxájtaca' a'íjna i Moisés, majta a'íj maj i maj tyi'xajtaca'aj i Dios jízte ma'can, a'íjci jíme' je'ej tí tyi'rinyíche'.

²³ A'yaa mu tyu'taxájtaca' tí a'yan tyúuxie'va'ca'aj tí i Ciriístu' huámui'nyij, ajta je'en a'íjn pue'éenye'ej ta'mej i tí anaquéj huatájuuritaj i muí'chítýee tzajta', ajta je'en huó'té'exaatye'ej i tí jin Dios huó'tyáhuuie'en i tyeítyee i maj Israel jízte ajtyáma'can, ajta i maj séej chuéj japua já'ma'can.

Pablo pu tyi'týese' je'ej tí tyaamue'tin tí'ij tyá'antzaahuatye'en a'íjna i rey Agripa

²⁴ Tí'ij a'yan tyu'taxájtaca' i Pablo, aj pu'ij jíye'tzín huajíjhuaca' a'íjna i Festo tíjin:

—Pablo puá'timue' muáaj. Papu'ríj huatyá'timue'ri' i paj jéehua tyiá'mua'tyej.

²⁵ Ajta i Pablo a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin:

—Festo tajtúhuan paj pu'éen, canu nyatimue', i nyaj nyeríj jaataxájtaca' tyámua' pu een ajta a'yan tyi'ja'yájna.

²⁶ A'mújna mu rey Agripa, tyámua' pu tyá'mua'reej a'íjci jíme', a'íj nu jin quee tyi'tzínnye'ej nyetyi'xaj jíisa'puaj, jí'nye tyámua' nu tyá'mua'reej tí a'múu ajta néijmi'i mu'a'reej, tíquee tyi'táj je'ej huaríj avíitzi'j jíme'.

²⁷ ¿Nyi pequee ja'tzaahuatye' muáaj Agripa rey paj pu'éen, je'ej maj tyu'taxájtaca' a'íj maj i maj tyi'xajtaca'aj i Dios jízte ma'can? Nyáaj nu jamua'reej tíjin petyá'tzaahuatye'.

²⁸ Ajta Agripa a'yan tyu'tanyú'j tíjin:

—¿Nyi a'yan petyi'mua'tzej yee a'íj pu'uj jin tyá'antzaahuaj i paj cíj pana'aj tyináa'ixaaj i nyúucarij?

²⁹ Ajta i Pablo a'yan tyu'tanyú'j tíjin:

—Típua'aj cíj na'aj na'ríj jéehua á'tyeevi'in, Dios pu a'yan tyá'xie've' paj quee muáaj pana'aj tyá'antzaahuatye'en, sulu majta mu séecan i maj nyanamuaj íjij, mej mij néijmi'i a'yan tya'rá'astej a'íjci i Jesús nyatí'ij nyáaj, mequee a'yan tyitya'nají'quí'huajma'aj i cadéenaj jíme'.

³⁰ Aj pu'ij ájchej a'íjna i rey, ajta a'íjna i tajtúhuan, ajta i Berenice, majta néijmi'i i maj a'úun je'rátýa'ca'aj.

³¹ Aj mu mij a'tzú'j eeracínnyej jujímua'aj mej mij tyi'huó'ixaatye'en a'íjci jíme', a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj tíjin:

—A'mújna mu tyévi'j, capu tyi'táj je'ej huáruuj mej mij jaajé'caj, capu ajta a'yan tyi'tyéeví'ij tí'ij eetyánami'huaj.

³² Ajta i Agripa a'yaa pu tyaaté'exaa a'íjci i Festo tíjin:

—Í'riitacaj pu tyaj jaatátoonyi'jche' a'íjci i tyáataj, típua'aj quee a'yan tyá'huocajche'en tí a'íjn jaaxá'pui'intare'en i tí tyihuá'íjtye' i romanos.

27

Mati'ij jaata'ityaca' a'ijci i Pablo a'ájna a Roma

¹ Mati'ij jaaxá'pui'intarej maj taata'ityej a'ájna a Italia, a'ájna i Pablo, majta séecan i maj nami'huaca'aj, néijmi'i mu séej jimi huatátuihuaca' i xantáaru' ti a'yan ántypuaaca'aj tijin Julio, a'íi pu tyihuá'ijtya'ca'aj i xantáaru'ustyamua'mua' a'ijci i ti tyihuá'ijtye'.

² A'áa tu atyácij báarcuj jitze chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Adramitio, ajta i báarcuj pu'ríj jó'yi'muijca'aj után jitze pujmua' ti'ij a'áa jo'ré'nyej jo'maj báarcuj jo'tyú'uuvej a'áa ti huataca'aj a Asia. Síij pu ajta tajamuán huama'ca'aj ti a'yan ántypuaaca'aj tijin Aristarco, a'áa pu já'ma'can a'ájna a Tesalónica, chájta' a'áa ti ja'ajtyáma'can a Macedonia.

³ Yaa ariá'pua'aj tu a'áa ja'rá'aj jo'tij báarcuj jo'tyéecha'caj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Sidón, jo'tij a'ájna i Julio tyámua' tyiyo'tyéeye a'ijci i Pablo, ji'nye jaatá' ti huó'muaarej i ju' amúncustyamua' mej mij a'íimaj tyámua' tyeetyéeevej a'ijci i Pablo.

⁴ Tya'ti'ij tátyij iirácij a'ájna a Sidón, tyati'ij tyij a'áa jo'ré'nyej jo'tij ja'ajhuáchij ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Chipre, ji'nye yaa pujmua' pu aja'vá'aacaca'aj.

⁵ Aj tutyij antacij a'ájna véjri' jájtyij ti ja'va'ástimee, a'áa ti huataca'aj a Cilicia, ajta Panfilia, tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Mira, chájta'naj a'áa ti ja'ajtyáma'can a Licia.

⁶ Ajta a'ájna i xantáaru'uj ti tyí'ijtya'ca'aj, séej pu a'áa huátyoj i báarcuj Alejandria ti já'ma'can ti ajta Italia jó'yi'ij, aj pu'ij a'íin taata'ij tyaj atyáçinyej a'ijci jitze tyej tyij huaju'caj.

⁷ Tá'tyee tyaj xájtari' huaju' a'ijci jitze i báarcuj, ajta taatatyési'huarij tyaj a'áa ja'rá'astij jo'tij ja'ráahuachij a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Gnido. Óoche' pu aja'vá'aacaca'aj a'ájna pujmua' a tyaj joojú', a'áa tu véjri' ajcaanyej a'ájna a Salmona, tyajta a'áa pujmua' je'ré'nyej jo'tij ja'ajhuáchij ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Creta,

⁸ tyati'ij tyij mujóju' tyési'huacan jime' a'ájna jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij, tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj báarcuj ti jo'tyéecha'caj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin jo'tij jo'cuá'naj ti i'ríj ti óochaxij, a'ájna véjri' chájta'naj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Lasea.

⁹ Tu'ríj á'tyeevi'ca'aj tyaj huaju'ca'aj, ajta arí tyú'tziinyi'ria'ca'aj a'ájna jo'tyaj joojú'ca'aj, ji'nye pu'ríj véjri' puty'rija'ca' i ti jítzan huaséevi'ij tá'yi'ij. A'íj pu jin i Pablo a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin:

¹⁰ —Mua'aj tyétyacaa, a'yaa pu tyiná'miteeraste' nyéetzij ti jéehua tziinyi're', tipua'aj taajú'caj, tyiyo'riésij i báarcuj, tyajta i íjcaj, ajta tyá'ca'nyej tyej tyajta ityáj atyáçui'nyij.

¹¹ Ajta i xantáaru'uj ti tyí'ijtya'ca'aj, jéetze' pu ja'antzaahuaj a'ijci i a'tíj i báarcuj ti tyimuárie'rij, ajta a'ijci i ti antyúumua'reej i báarcuj jime', ajta a'ijci i Pablo capu ja'antzaahuaj.

¹² Ajta jo'tyaj ja'rá'aj capu naa hua'éenya'aj tyej tyij a'áa já'tyeevi'cajche' ti'ij pu'aj huaséevi'ij tá'yi'ij, néijmi'i mu tin a'yan tyí'mua'ajca'aj maj iirá'çinyej a'ájna mej mij a'áa ja'rá'astij a Fenice, báarcuj ti jo'tyéecha'caj, Creta ti tyaja'rájtyapuaj, a'áa pu séjria'ca'aj ti'ij na'aj ujtyapuaj pujmua', ajta áatyej pujmua', tyej tyij a'áa já'tyeevi'in ti'ij na'aj tyu'séevi'ij tá'yi'ij.

Ti'ij apúutzarij huo'táa'saca' i jájritze'

13 A'yaa mu tyí'mua'ajcaj tijin i'ríj tyaj huaju'un, ji'nye cíi pu'uj tya'na'áacarejyi'caa áatyej pujmua', aj mu mij jo'cáj a'áa mu véjri' ja'ajtyéenej jo'tíj ja'va'ástimee i jájtyij a'ájna a Creta.

14 Ajta capu a'chu a'tyéevi'caj ti'ij ca'nyiin yejtyapuáj pujmua' je'rá'aacariaca' aj pu'ij jaatají'tzej i báarcuj,

15 ti'quij jaatátajchaca'. Tyajta quee pu jáaruuj tyaj huaju'caj i áacaj tzajta', aj tu tyij huatáta'a ti tá'antinyij i áacaj.

16 Aj tu tyij huárita' ajcaanyej jo'tíj cíléenye' i chuéj já'ajnyeej ti a'yan tya'rájtyapuaj tijin Cauda, jo'tíj quee jéehua jó'aacaca'aj, ajta i báarcuj ti cíleen tyej tyajta jaajásima'aj, tyési'huacan tu jin ja'antyítoj i báarcuj jitze ti ve'éj.

17 Mati'ij ja'antyítoj, aj mu mij ja'vá'ji'quej cójnari jime' i báarcuj jitze ti ve'éj. Majta meríj tyí'tziinya'ca'aj i ti arí tin tya'ajcachaaj i séj japua, a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin La Sirte, aj mu mij tyi'tíj ootyáxiixij ti'ij huatají'yo'rej majta jaatá' ti i áacaj hua'antinyij.

18 Yaa ariá'pua'aj, óoche' pu jéehua huá'aacaca'aj, mati'ij mij huatyóohuij maj tye'tyáhua'xij a jáata' i íjcaj ti tyú'tisime'ej i báarcuj.

19 Ti'ij huéicaj xicáj tyoomá'caj, aj mu mij tye'tyáahua'xij i jumuáca' jime' néijmi'i a'chu ti tyú'tisime'ej i báarcuj.

20 Jéehua tu á'tyeej tyej quee che' jaséj i xicáj, tyajta i xú'ra'vetyee, ajta óoche' pu huá'aacaca'aj, majta viiyaca'aj, tu'ríj a'yan tyí'mua'ajcaa tyej quee che' je'ej rinyij.

21 Tyajta tyeríj á'tyéevi'ca'aj tyej quee che' tyi'tíj cua'ajcaa, aj pu'ij i Pablo huatyéechaxij hua' tzajta' ti'ij ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Mua'aj tyétyacaa, siana'aj tzij ná'antzaahuaty'e'nyijche' siaj quee uja'ráci'ca'nyijche' a'ájna a Creta, catu a'yan tyojo'rienyíche' i íjcaj.

22 Ajta ijíj jéehua nu já'muahuavii siaj ca'nyíjra'aj huatóoa'an mu jutzájta', ji'nye capu a'tíj mu'nyij, tyij tyajta i báarcuj jo'riésij.

23 Tíca' pu síj nye jimi huataséjre i ti jahuíre' i Dios i nyej nyajta nyáaj jahuíre' nyajta jitzán ajtyáma'can.

24 A'yaa pu tyinaaté'exaaj tijin: “Pablo, capáj tyí'tziinye'ej, ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' ti i tajtúhuan jaaxá'puí'intare'en i maj jin tyi'muaxajtzi', ajta i Dios pu juxié'vi'ra' jin huo'tyáhuire'sij mej mij néijmi'i júurij muá'ra'nyij i maj ajamuán huaju' i báarcuj jitze.”

25 A'íj pu jin tyétyacaa siata'aj ca'nyíjra'aj huatóoa'an mu jutzájta', ji'nye nyáaj nu i Dios jitze tyi'ca'nyej nyajta tyá'tzaahuaty'e' ti a'yan tye'mej je'ej ti a'ín tyinaaté'exaaj.

26 Tyajta tyóoche' tu a'áa ja'rá'astij jo'tíj ja'ajhuáchij.

27 Séej tíca'rij jitze, ti'ij tyoomá'caj a'chu hua'puaj iteerij, óoche' pu jáatajchisima'aj i áacaj i báarcuj, a'íjci japua i jájtyij ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Adriático, ti'ij atyojo're'nyej a'tzáaj jé'ta' tíca', a'íimaj i maj jajmuárie'rij i báarcuj, a'íi mu jáamua'reeri' tyaj tyeríj tin ará'astisima'aj jo'tíj ja'ajhuáchij.

28 Mati'ij mij jaatyé'itej i cójnari jime' a'chu ti ootí' i jáata', seityéj japuan tamuáamuata' japuan arásevij meetroj pu atyáti'ca'aj, mati'ij ajca'huáye ujú'caj majtáhua'aj mu jaatyé'itej, pu'ríj seityéj japuan aráahua'puaj meetroj atyáti'ca'aj.

29 Mati'ij mij muáacuacaa atyáahua'xij i tyapúusti' ti jo'tóovijmee cítzata' i báarcuj ti'ij aróoca'nyej, ji'nye metyí'tziinya'ca'aj tipua'aj tya'ajtó'oj i tyetyéj jitze, majta huatyóohuij maj huatyényuunyij i Dios jimi ti'ij jiye'tzín huatapua'rej.

30 Séecan mu i maj tyí'huiiria'ca'aj a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj iiráciinye'che' i báarcuj jitze, a'í mu a'yan tyityatóosejrataca' maj ja'tyáhua'xij i tyapúusti' ti jo'tóovijmee, maj majta quee a'yan huarij, ma'cájtoo mu'uj i báarcuj i ti cíleen mej mij a'íjci jitze huatyóohuiire'en.

31 Aj pu'ij Pablo a'yan tyaaté'exaa a'íjci i xantáaru'uj ti tyí'ijtya'ca'aj, ajta a'íjma maj jamuán huajú'ca'aj tijin:

—Tipua'aj mequee a'íimaj yahuatyá'itzeere'en i báarcuj jitze, capu je'e'j tyu'tái'riitarij ti jamuáahuire'en.

32 Aj mu mij i xantáaru' ja'antyivéjchaca' i cójnari i ti jin arátapi'huaca'aj i báarcuj ti cíleen, ti'ij ij atyéjvej a jáata'.

33 Ti'ij arí tin tapuá'rij, Pablo pu ca'nyíjra'aj huo'ta' i hua' tzejta' mej mij tyi'tíj huácua'nyij, a'yan tijin:

—Pu'ríj hua'puaj iteerij tyooméj siaj tyí'cho've' je'e'j ti tyi'tíj rinyij, siajta quee me' tyajá'cua'.

34 Nyaja'muahuavii siaj cí tyi'tíj tyú'cua'nyij. A'yaa pu tyúuxie've', tipua'aj a'yan setyá'xie've'e'j ti jamuáahuire'en, ji'nye capu tyi'tíj je'e'j ja'mua'uurej.

35 Ti'ij a'yan tyu'taxáataj, aj pu'ij i páan tyi'íj, ti'ij ij tyaatatyójtzi'rej i Dios néijmi'i meeséeracaj i tyeítyee. Ti'ij jé'ta' jo'tatáaraj i páan aj pu'ij huatyóochej ti jáacua'nyij.

36 Aj mu mij néijmi'i ahuóoca'an, mati'ij mij majta a'íimaj tyú'cuaa.

37 A'yaa tu ará'axcaa hua'puaj anxityej japon huéecatyej japon tamuáamuata' japon arájseej i tyaj arátya'ca'aj i báarcuj jitze.

38 Mati'ij tyu'cuá'aj a'chu ti hua'ránajchaca', aj mu mij ja'tyájríee a jáata' a'íjci i tyeríicuj ti'ij quee che' a'chu tyíjetyej i báarcuj.

Ti'ij i báarcuj ajo'cájrurij a jáata'

39 Ti'ij huatapuá'riaca', camu che' huamuájtyajca'aj jo'tij putyajá'rijcaa, mati'ij mij jaaséj jo'tij ja'ajtyásaata', a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj a'áa yoojáj i báarcuj jo'tij jó'saata'.

40 Mati'ij mij tyaráveechixij i cójnari i maj jin je'ejtápa'xi'ca'aj i báarcuj, metye'tyáahua'xij a jáata', majta je'en ja'ajca'an i cíxurij i ta'ancávii i báarcuj jitze jo'tij jóonyee ti'ij i áacaj ja'ajnáan a'íjna jime' i cíxurij, aj pu'ij i báarcuj ajtyáxiiriaca' jo'tij ja'ajtyásaata'.

41 Ajta séj jitze pu tya'ajcaachaca', capu che' i'riitaca'aj maj jaatóoriaxi'in jo'tij jóonyee. Ajta i cítzata' i báarcuj, pu'ríj tyána'chisima'aj a'íjci jime' ti ca'nyíin jime' ajtyáxijrihua'aj i jájtyij.

42 Majta a'íimaj xantáaru'uj, mahuá'cui'cujca'aj néijmi'caa i maj eetyánami'huaca'aj, mej mij quee huató'uunaj muajóosima'aj mana'aj.

43 Ajta i xantáaru'uj ti tyí'ijtya'ca'aj, a'í mu a'yan tyá'xie'va'ca'aj ti japon huatányuunyij a'íjci i Pablo, a'íj pu jin quee huo'ta' maj huó'cui'nyij, sulu a'yaa pu tyu'ta'íjtaca' maj anaquéj antajój i maj jaay'tíhua'aj, mej mij a'áa ja'rá'astij jo'tij jó'saata',

⁴⁴ majta i séecan ciyéj japua mu huatajóxij, majta séecan ciyéj japua ti pá'tzaa i báarcuj jitze ta'ajtaná'xij. A'yaa tu néijmi'i tyityaja'rá'aj ujitze pujmua' capu a'tij atyáamu'i.

28

Ti'ij Pablo a'áa jo'tyávaaca'aj a Malta

¹ Ti'ij arí néijmi'caa taahuúria'aj, aj tu tyij jáamua'reeri' ti a'yan tya'rájtyapuaj a'ájna tijin Malta.

² Majta i maj a'áa já'chajca'aj, tyámua' mu tyitaatyéeje ityájma. Mati'ij mij óonie, aj mu mij taatajé tyaj huatátapuiste'en, ji'nye mevíiyaca'aj, ajta huáseevi'ij.

³ Ajta a'ájna i Pablo, ciyéj pu huaría'sii ti'ij ja'nájto'nyij atá'taa, aj pu'ij cú'cu'uj áan je'ráanyej i tiéj tzejta', ti'quij i Pablo anáachej i muáca'ra'an jitze.

⁴ Majta a'íimaj i maj a'áa ja'chej, mati'ij jaaséj i cú'cu'uj i ti anja'cáhuújca'aj i muáca'ra'an jitze i Pablo, a'yaa mu tyúu'ixaatya'ca'aj sáij ajta sáij tijin:

—A'ájna i tyévij tyij quee a'ín pué'een i ti tyí'tyacui'caa, pu'ríj jáahuú tiquee atyáamu'i a jáata', ma' ajta i Dios capu tyu'tá'sij ti júurij já'ra'nyij.

⁵ Ti'quij i Pablo jaatacá'tzij i jumuáca' antieepuaj, a'áan pu'ij huatyaavatzij i cú'cu'uj, capu tyi'tij je'ej jáaruuj.

⁶ Néijmi'i mu a'yan tye'ejchó'va'ca'aj ti i muáca'ra'an huatyaajaanyijche', nusu ti huatámu'nyiche', ajta mati'ij tyu'chó've'ej, mati'ij jaaséj tiquee tyi'tij je'ej jáaruuj, aj mu mij seequj tyu'muá'aj, majta a'yan tyu'taxájtaca' ti i Pablo díos pué'eenye'ej.

⁷ A'ájna véjri' chuéj pu ria'námi'huajma'caa a'ín ti ja'a'rica'aj i Publio i ti tajtúuhan pué'eenye'ej a'ájna, a'í pu tyámua' tyitaatyéeje ajta tyámua' naa tyitaaxá'pueeri' huéicaj xicáj jitze.

⁸ Ajta a'ájna i táatajra' a'íjci i Publio tyí'cui'ca'aj, jéhua pu pistaca'aj, ajta juhuúria'ca'aj. Ti'quij i Pablo jáamuaariaca', ajta jaatáhuaviiri' i Dios ti'ij huarúj, aj pu'ij ja'vá'muariej áan mu'úutze' ti'quij huarúj.

⁹ A'íj mu jin majtáhua'aj séecan ujo'vá'ju' i maj tyí'cucui'ca'aj i maj a'áa jo'cháatima'caa, ajta pu a'íjma tyú'huaj.

¹⁰ Tyámua' mu tyitaatyéeje, ajta tyati'ijtá tyámua' huátaruuj tyej tyij jó'ciinyej, néijmi'i mu tyitaatapuéjvej a'chu ti tyitá'itziitya'ca'aj i tyaj jin jó'ciinyej.

Ti'ij i Pablo a'áa ja'rá'aj a Roma

¹¹ Tyati'ij huéicaj máxcirie' á'tyeej a'ájna, aj tu tyij séej jitze atyácij i báarcuj ti ajta a'áa jo'tyá'itzeeria'ca'aj 'asta na'aj quee che' huáseevi'ij, a'áa pu já'ma'cantaca'aj a'ájna i báarcuj a Alejandría. Majta tyi'tyán antyiu'pu'ca'aj a ti jóonyee i báarcuj i maj a'yan huasé'rihua'aj ti'ij díosij, sáij ti a'yan ántyapuaj tijin Cástor, ajta i sáij tijin Pólux.

¹² Tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj a báarcuj ti jo'tyéecha'caj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Siracusa, jo'tyaj huéicaj xicáj á'tyeej.

¹³ Tyati'ijtá tyij jo'cój, a'áa tu tyij ja'rá'aj chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Regio. Yaa ariá'pua'aj áatyej pujmua' pu va'tá'aacaca'aj ca'nyiin jime', tyajta séej xicáj jitze tu a'áa ja'rá'aj a'ájna chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Puteoli.

14 A'áa tu séecan jo'tyoo i ta'ihuáamua', a'íi mu mij taatajé tyaj a'áa huatyá'itzeere'en hua' jamuán séej iteerij, a'yaa tu a'íjci jin huaríj tyati'ij tyij a'áa ja'rá'aj a'ájna a Roma.

15 Majta a'íimaj i ta'ihuáamua' i maj a'áa ja'chej, mu'ríj ja-mua'reeriaca'aj tyaj tyeríj ajoou'caj, a'íj mu jin eeráacij a chájta' mej mij ta'antynájche, a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin El Foro de Apio, ajta a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin las Tres Tabernas. Ti'ij i Pablo huo'séj, aj pu'ij tyaatatyójtzi'rej i Dios, ajta jéetze' huatyóoca'an i jutzájta'.

16 Tyati'ij a'áa ja'rá'aj a Roma, maata' ti i Pablo jujíme' nami'huaj, ajta síj na'aj jacha'íica'aj i xantáaru'.

Ti'ij i Pablo tyihuo'íxaaj a'ájna a Roma

17 Ti'ij huéecaj xicáj tyoomá'caj, Pablo pu huo'tacho'vej i maj tyi-huá'íjtye' i maj Israel jitze ajtyáma'can a Roma maj ja'chej. Mati'ij tyúusiij, aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tijin:

—Nye'ihuáamua', canu tyi'tíj je'ej huáruuj a'íjma jimi i tyeítyee, canu nyajta tyi'tíj jin ootyá'ítzee i huá'yi'raj jitze i tahuásimua'ci'ij. A'yaa nu éenya'ca'aj, mati'ij naatyéevi' a'ájna a Jerusalén, nyajta je'en a'íjma jimi huatátuihuaca' i romanos.

18 Mati'ij tyinaa'íhuo'raj aj mu mij támij a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj naatátoonyij, ji'nye camu tyi'tíj huátyoj i ti jin a'yan tya'ráanajchi mej mij naajé'caj.

19 Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'íi mu huóonyuustej, aj nu nyij jaatáhuaviiri' ti a'ín no'xá'pui'íntari'tze'en i tajtúhuan, tyij nyajta quee tyi'tíj jin tyihua'xajtzi' a'íjma i nyetyeítyeristyamua'.

20 A'íj nu jin a'yan tyaatáhuaviiri' nyaj yajamuaatyéesej, nyajta tyajamuáa'íxaatye'en, ji'nye nyáaj nu a'yan cha'taj nyana'aj tyé'cho've' i Dios mati'ij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj nu jin a'yan huatyéjve na'naj'quí'huaj i cadéenaj jime'.

21 Mati'ij mij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Capu ityájma a'tíj mu tyitojo'ta'ítyi'ri' muéetzij jime' a'ájna a Judea, camu majta i ta'ihuáamua' i maj a'áa ja'ráacij, capu a'tíj tyi'tíj jin tyi'muaxajtzi'.

22 Ajta ityájma ta'ráanajchi tyaj muáanamua'j je'ej paj tyi'mua'tzej, ji'nye néijmi'que' tu a'yan tyá'mua'reej ti je'ej pua'aj namuajre' a'íjna i nyúucarij ti jájcua'j i paj jaxaj i tyeítyee jimi.

23 Mati'ij mij jaaxá'pui'íntarej a'náj maj tyúusiire'sij, mue'tíj mu mij ajtyáxiiriaca' i tyeítyee jo'tíj i Pablo jo'tyávaaca'aj. Ti'ij na'aj íiya' tyu'tyóochej 'asta chúmua' ímuáj pu jaatapúa'citaca' ti tyihuo'íxaaj a'íjci jime' ti Dios tyi'íjta néijmi'que'. Tyi'tyasa'ca'aj ti huo'mué'tin mej mij ja'antzaahuatye'en a'íjci i Jesús, a'íj pu jitze tyihua'íxaatya'ca'aj i Moisés ti jo'yú'xaca', ajta i maj tyo'yú'xaca' i maj tyi'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can.

24 Séecan mu ja'antzaahuaj je'ej ti Pablo tyihua'íxaatya'ca'aj, majta séecan camu ja'antzaahuaj.

25 Mati'ij quee pu jáaruuj je'ej maj tyo'xá'pui'íntare'en, a'íj mu mij jo'cíxij. A'yaa pu tyihuo'té'exaaj a'íjna i Pablo tijin:

—Xá'pui' pu tyu'taxájtaca' a'íjna i júuricama'ra' i Dios, ti'ij a'yan tyihuo'té'exaaj i já'muahuasimua'ci'ij a'íjci jitze ma'can i Isafas tijin:

26 Áricuj huojo'té'exaatye' a'íjma i tyeítyee.

Tyij majta jéehua tyú'namuajri', camu yo'itéej muá'ju'un.

Tyij majta jéehua tyí'sej, camu a'náj tyi'táj séjran.

²⁷ I hua'muatziira' pu arí je'ej pua'aj huaríj.

Majta unámi'huajmee i junaxiéeta',

majta aranámi'huajmee i jujíise',

mej mij quee atanyéjnye'rij,

majta quee iityanamuaárajme'nyij,

majta quee yo'itéej muá'ra'nyij,

mej mij quee nye jimi mujo'vá'ju'un,

nyata'aj nyij nyáaj tyihuó'huaaty'e'en.

²⁸ Siata'aj a'yan tyáamua'reej mua'aj, ijíj ti yajooméj, Dios pu arí huo'tá'sij i maj séej chuéj japua já'ma'can, mej mij a'íimaj ja'ancuriá'an i ti jin Dios atóoraj ti hua' japua huatányuunyij, a'íi mu xaa janamuajran.

²⁹ Ti'ij i Pablo a'yan tyu'taxájtaca', aj mu mij jo'cíj i maj Israel jitze ajtyáma'can, jéehua mu tyojo'xáatajraa jujíimua'aj.

³⁰ Ajta a'íjna i Pablo, a'áa pu hua'puaj nyinyi'ra'aj á'tyeej u chi'táj i maj huatóonyej, jo'tíj néijmi'caa jimi tyámua' tyí'tyevistaca'aj i maj jamuariacaria'aj.

³¹ Jéehua pu tyihua'ixaatya'ca'aj a'íjci jime' ti Dios néijmi'i jin antyúumua'reej íyan i cháanacaj japua, ajta u tajapuá, ajta tyihua'mua'tyahua'aj a'íjci jitze ma'can i tavástara' Jesús, ajta quee a'táj ja'itziitya'ca'aj.

Je'ej ti ye'ej tyo'yú'xaca' a'íjna i San Pablo a'íjma jimi i maj Roma jo'cháatima'caa

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj nu Pablo yajá'muatyojtye', i nyaj jahuiire' i Ciriístu' ti Jesús pué'een, a'í pu na'antyíhuoj, ney nyij a'yan huárinyij je'ej ti a'ín tyinaata'íj, ajta na'vá'jaj ney nyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios.

² Jájcuaj imuáj pu i Dios a'yan tya'tóoratziiiri' ti tyámua' tyihuo'tá'an, a'íj mu jin a'yan tyo'tyéyu'xaca' a'íjci jitze i yu'xarij ti'ij ityájma jimi huatýá'itzeere'en.

³ A'íjna i nyúucarij, a'íj pu á'xaj i Ciriístu' ti jí'yojra' ajta tavástara' pué'een, ti ajta a'yan tyu'nié'huaca' ti'ij tyévíj, a'íj ti jitze eeráma'can i David.

⁴ Ajta ti'ij huatájuuriaa', Dios pu a'yan jaatamua'aj tijin nyiyóoj pu pué'een, ajta jaatá' ti'ij néijmi'i jin antyúumua'reeriaj, jí'nye a'íj pu jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios.

⁵ Ciriístu' jimi nu ja'ancuriáa' a'íjci ti jin i Dios tyámua' tyinaatá', ney nyij jitzán ma'can jó'me'en hua' tzejta' i tyeítýee, mata'aj mij néijmi'que' i cháanacaj japua ja'antzaahuatye'en majta a'íj ará'astej.

⁶ Matí'ij mana'aj a'íimaj, mua'aj xu siajta hua' jitze ajtyáma'can mu siaj Roma ja'chej. Dios pu jéehua já'muaxie've', ajta jamua'antyíhuoo siaj sij jitzán ajtyama'cáantaj xá'ra'nyij i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een ajta siaj sij hua'ajtyáanaxca a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'.

⁷ Che' i Dios, ajta i tavástara' a'íjna i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, miche' a'ín tyámua' tyajamuaatá'an majta tyámua' jamuáa'uurej.

Pablo pu jaxie've' ti huojo'vá'muaarej a Roma

⁸ Anaquéecan jime', a'íj nu jitze ma'can i Ciriístu' tyámua' tya'tá'caa i Dios ja'mua jime', jí'nye néijmi'que' i cháanacaj japua mu meríj jamua'reej siaj tyá'tzaahuatye'.

⁹ A'íjna i Dios, i nyaj jahuiire' néijmi'i jime' i nyaxiéjnyu'caa nyahua'ixáatya'aj i nyúucaria'ra' i yójra', a'í pu jamua'reej nyaj a'náj tina'aj jamua'tamuá're'rii,

¹⁰ a'yaa nu a'náj tina'aj tyá'huaviiij i Dios, títua'aj a'yan tyinyatá'care'en juxié'vi'ra' jime' ney nyij jamojo'vá'muaarej.

¹¹ Jí'nye jéehua nu já'muasejramu' nyata'aj nyij ca'nyíjra'aj jamuaata'an, ajta siaj sij a'íjci jitze aróoca'neyj i júuricama'ra' i Dios, siata'aj sij jéetze' tyámua' naa tyityaaju'un,

¹² tyata'aj tyij ca'nyíjra'aj huatáta'an síj ajta síj, a'íjci jime' tyaj taxa'aj tyá'tzaahuatye' taxié'vi'ra' jime'.

¹³ A'yaa nu tyá'xie've' nye'ihuáamua', siaj jáamua'reej nyaj mue'tíj jaaxá'pui'intarej nyaj a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi, ajta nyati'ijta jaaxá'pui'intare'en nyaj a'yan huárinyij, tyi'tíj pu je'ej rinyij ney nyij quee a'áa jó'me'en. A'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'yan cha'taj nyana'aj tyaamue'tin ja'mua jimi i nyaj jin tyu'tátuiire'en i Dios jimi, je'ej nyaj nyeríj tyaamue'tij séecan jimi i tyeítýee i maj séej chuéj japua jo'cháatimee.

14 A'yaa nu nyeríj a'íjci jin tya'tányaraj nyej nyij tyihuo'té'exaatye'en a'íjma i maj Grecia já'ma'can, nyahta a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, tìpua'aj jéehua maj tyojó'itej nusu i maj quee tyojó'itej;

15 a'íj nu jin jéehua jaxie've' nyej nyahta jamuaaté'exaatye'en i nyúucarij i ti jin i Dios ja'mua japua huatányuunyij, mua'ajmaj mu siaj Roma ja'chej.

I ti jin uhuájca'nyej i nyúucaria'ra' i Dios

16 Capu nyetyevi'raste' a'íjna i nyúucarij, ji'nye a'íi pu pué'een i Dios ti jin uhuájca'nyej ta'aj ij néijmi'caa huáhuüre'en i maj tyá'antzaahuatye'sij, anaquéej mu a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta je'en i maj séej chuéj japua já'ma'can.

17 Ji'nye a'íjna i nyúucarij jitze pu séejre' ti i Dios tyámua' ta'uurej, a'íjci jime' i tyej tyá'tzaahuatye', ti'ij na'aj tyo'huatyóochesij ajta jusén jime'. A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "A'íjna i ti naa tyí'tyevij, a'íi pu júurij huatyá'itzeere'ej a'íjci jime' i ti tyá'tzaahuatye'."

I maj jin já'itzeere' i Dios jimi

18 Ajta i Dios pu jaséjrataj i ti jin nyú'camui' puéjtzij hua'tá'caria'aj néijmi'caa i tyeityee i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee, i maj quee tyi'tá'caa ti séjre'ej a'íjna i ti jì're'can jime'.

19 Ajta i Dios ti jimi i'rij ti a'tíj jáamua'tyij a'íi mu meríj jamua'tyej, ji'nye Dios pu jusíj arí huo'taséjra.

20 Ti'ij na'aj i Dios tyeetyátaahuaca' i cháanacaj i ti yujo'vá'ca'aj, tyámua' pu naa tyé'miteere' je'ej ti een i muárie'ria'ra', ajta quee a'náj huatyápua'rij ti'ij na'aj yutij jo'que'tij ja'mej, ji'nye a'yaa pu tyí'sejre' je'ej ti een i Dios. A'íj pu jin quee je'ej tyí'rij ti a'tíj séej jitzán tyo'ojpuá'ritye'en.

21 Tyij majta meríj jamua'tyej i Dios, camu jaatyátzaahuatyej, camu majta tyaatatyójtzi'rej. Sulu a'íj mu jitze ucájrurij maj a'íjci jitze tyú'mua'tyij i mua'tzíira'aj tiquee tyi'tíj huüre', capu ij che' huatái'riitarij ti tyámua' tyihuo'támiteeraste'en tzáahuatyí'ra'aj jime'.

22 A'yaa mu tyí'xajta'ca'aj tijin tyámua' tu metyityoomuámua're', ajta a'yaa pu tye'rájraa maj jéetze' quee ma'umuámua'ria'aj muá'raa.

23 Ji'nye mu'ríj seequéj tyú'ruuj séecan mu'uj mij pujmua' najchej tiquee Dios pué'een, ti a'yan huasé'rin ti'ij tyévij, na'ríij ti'ij pína'aj, nusu tyi'tíj ti muáacuacaa iira'íicajmee ca' tyi'tíj ti huacínnyeji'ij.

24 A'íj pu jin i Dios mahuoohuá'xij a'íjma i maj je'ej pua'aj meríj tyityo'cájrurij, majta tyévi'si' ricij i juxa'aj tyeityee jamuán.

25 A'íi mu yo'huá'xij i ti jì're'can jime' i Dios jimi, a'íj mu jéetze' á'astijre' i ti hue'tzij, majta a'íj jimi jutzaahuatye' i maj tyí'najchej i Dios ti tyú'taahuaca', camu che' a'íjci i Dios i ti néijmi' tyú'taahuaca', tyej tyij tyámua' tyaatá'an ti'ij na'aj jusén jime'. Che' a'yan atyojo're'nyej.

26 A'íj pu jin i Dios a'yan metyihuoohuá'xij mata'aj mij tyévi'si' huataséjre'en. Majta a'íimaj i maj úucaa, a'íi mu jaatapuá'citaca' maj antyóonaxcaj i tyétyacaa jamuán, mej mij seequéj huárinyij je'ej tiquee i Dios éenye'que' huo'tyájto.

27 Majta a'íimaj i tyétyacaa, a'yaa mu cha'taj mana'aj tyaatapua'citaca' mej mij quee che' majta hua'antyáanaxcaj i úucaa je'ej ti i Dios tyihuo'tyájtoo. A'yaa mu huaríj mej mij juxa'aj tyétyacaa jamuán

huóoxana'cire'en a'íjci jime' i ti je'ej pua'aj een ti hua' tzajta' eerányinyii, a'yaa mu mij tya'ajpuéjtzij a'íjci jime' i maj huápuí'íj je'ej pua'aj ricij.

²⁸ Majta quee jaaxie've' maj jáamua'tyij i Dios, a'íj pu jin a'yan metyihuoohuá'xij, mej mij a'yan huárinyij je'ej tiquee tyi'tyéevijtij

²⁹ Néijmi'i pu hua' jimi séejre' i ti je'ej pua'aj een, a'íí mu juxana'cire', majta jéehua tyí'nyacua'aj, je'ej mu pua'aj tyí'tyetyeityee. A'íí mu majta tyú'jaaxiejvi', majta tyí'tyacuí'caa, jéehua mu majta jutya'raca, majta jujíímua'aj jucuanamujcaa, majta mu je'ej pua'aj huá'uurej i ju'ihuáamua', majta je'ej pua'aj tyí'xaxa'aj.

³⁰ Je'ej mu pua'aj tyihuá'xaj i juxa'aj tyeityee, majta jájcha'íire' i Dios, majta hua'xaahua'aj i juxa'aj tyeityee, majta óotzaahuatye', majta hue'tzijiutaavijre', majta quee huá'tzaahuatye' i juhuásimua'.

³¹ Camu jaxie've' maj tyihuojo'itéej muá'ra'nyij, camu ja'rá'astyaa i junyúuca, camu hua'xie've' i jutyétyeristyamua', camu tyá'cu'vej.

³² Máamua'reej je'ej ti Dios arí tyaaxá'pui'intarej tíjin néijmi'i mu cui'nyij i maj a'yan ricij, capu hua' jitze juxie've', móoche' mu a'yan ricij, ajta pu naa hua'asej maj séecan a'yan cha'taj mana'aj rijcaj.

2

Dios pu tzáahuatyí'ra'aj jin huá'xijtye'en i tyeityee

¹ Tipua'aj muáaj a'tíj jitzán petyí'pua'ritye'ej, capu i'ríj paj a'yan tyu'taxáj yee capáj muáaj tyi'tíj jin je'ej pua'aj huaríj, jí'nye muáaj paj a'yan cha'taj pana'aj je'ej pua'aj tyi'tyía'cha'íj matí'íj a'íímaj.

² Tyajta a'yan tyá'mua'reej ti i Dios tzáahuatyí'ra'aj jin huá'xijtye'en a'ííjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj.

³ Ajta muéetzij jime', mu paj séecan á'xijtye' pajta a'yan cha'taj pana'aj je'ej pua'aj tyi'tyía'cha'íj, capáj a'yan tyí'mua'ajcaj yee capu nyéetzij i Dios puéjtzij naatá'sij.

⁴ Muáaj paj jaatyáxaahuataca' a'íjci i Dios ti jéehua tyámua' tyimu-atá'caa, ajta muá'cu'vej, ajta a jime' tyi'íjchó've', ajta muéetzij quee je'ej muá'miteeraste' ti i Dios tyámua' tyimuata'caa pej pij jitzán ajtyáma'cantaj puá'ra'nyij.

⁵ Pajta muáaj, capáj ma'úumua'rej a'íj paj jin quee jaxie've' paj ja'antzaahuatye'en i Dios, a'yaa pej pij jéehua tyi'tyá'asiiri'tze'sij i puéjtzij tí'íj a'ájna atyojo're'nyej a'náj ti i Dios a'yan huataséjre'sij tí'íj néijmi'caa to'xijtye'en tzáahuatyí'ra'aj jime',

⁶ ajta je'en a'yan tyihuo'tá'an séej ajta séej je'ej ti síj tyi'tíj jin huaríj.

⁷ Dios pu huo'ta'sij maj jusén jin júurij muá'ra'nyij a'íímaj i maj xá'pui' huaríj, majta jajchó'va'ca'aj ti Dios tyámua' tyihuo'tá'an,

⁸ ajta i Dios pu nyu'camuí'íj puéjtzij huo'ta'sij a'ííjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj, i maj a'ájna jitze jutyamua've' i ti je'ej pua'aj een.

⁹ Jéehua mu jajpuéetzij muá'ju'un a'íímaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj, anaquéej mu a'íímaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta je'en a'íímaj i maj séej chuéj japua jo'cháatimee.

¹⁰ Ajta i Dios pu tyámua' tyihuo'tyátoosij a'íímaj i maj tyámua' tyityetyúucha'íj, ajta huo'tyátzaahuatye'sij, ajta tyámua' tyihuo'tyéjeevij jusén jime', anaquéecan a'ííjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta je'en a'ííjma i maj séej chuéj japua já'ma'can.

11 Ji'nye néijmi'i mu juxa'aj mana'aj een i Dios jimi.

12 Néijmi'i i maj quee xá'pu'i' ricij majta quee a'náj ja'ancuriáa' i nyúucarij Moisés ti jaaxájtaca', a'yaa mu majta tyi'tyacu'i'nyij, majta a'íimaj i maj juxana'cire', a'yan metya'mua'réeriaj je'ej ti tyaxájtaca' i Moisés, a'íi pu i nyúucarij huá'xijtye'en.

13 Ji'nye camu tyámua' een i Dios jimi a'íimaj i maj janamuaj mana'aj i nyúucarij, sulu a'íimaj i maj a'yan ricij je'ej ti tyá'xaj i nyúucarij.

14 Ji'nye a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can, i maj quee a'náj ja'ancuriáa' i nyúucarij, a'yaa mu tyá'astijre' je'ej maj jujímua'aj mana'aj tyéejtyoovej i jutzájta', a'íj mu jin jujímua'aj tyúu'ijtye' i junyúucaa jime',

15 a'íimaj mu a'yan tyúusejrataj je'ej ti tyá'xie've' i nyúucarij i maj jin tyi'ijta, a'íi pu hua' tzejta' séejre'. A'íi pu ajta jaséjrataj i maj jin ma'umuámua're', ajta i hua'mua'tziira'aj pu'ij hua' jitze tyo'ojpuá'ritye'ej nusu hua' japua huatányuusij,

16 a'ájna xicáara' jitze ti'ij i Cirístu' huá'xijtye'en i Dios jitze ma'can, néijmi'caa i tyeétyee je'ej maj tyi'tíj huáruuj avítzij jime', ajta i nyúucarij jitze ma'can i nyej nyáaj jamuáa'ixaa.

A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i nyúucarij Moisés ti jaatyájtoo

17 Pajta muáaj mu paj a'íjci jitze ajtyáma'can i Israel, pajta já'astijre' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyi'ijta, pajta á'tzaahuatye' i Dios jimi.

18 Páamua'reej je'ej ti a'íin tyá'xie've', pajta jamua'tyej a'íjci i nyúucarij i ti tyi'muamua'tyej pej pij tyámua' eenye'.

19 A'yaa paj tyi'mua'tzej paj jaayí'tin paj tyihuó'mua'tyej a'íjma i maj quee a'náj tyi'huóomua'aj, pajta tyámua' tyihuotyéjeeveej a'íjma i maj tíca'riste' séejre',

20 pajta a'yan tyi'mua'tzej paj jaayí'tin paj tyihuó'mua'tyej a'íjma i tíquee huá'miteeraste' je'ej ti tyi'tyéevijtij, nusu i maj quee óotzaahuatye', ji'nye a'íj paj jitze tyiá'mua'tyej i nyúucarij i maj jin tyi'ijta, i ti ji'réc'can jime'.

21 Tipua'aj a'yan petyihuá'mua'tyej i séecan, ¿ji'nye een jime' pequee a'yan tyi' amua'tyej asíj? Tipua'aj a'yan petyihuá'mua'tyej maj quee tyi'nahua'aj, ¿ji'nye pej pij muáaj tyi'nahua'?

22 A'yaa paj pajta tyihuá'ixaatye' tijin maj quee juxana'ciria'aj, ¿ji'nye pej pij muáaj tyi'xana'cire'? Tipua'aj quee mua'ráanaajchij maj hua'najchej i sánturij, ¿ji'nye pej pij tyi'nahua' hua' tyeyúuj tzejta'?

23 A'íj paj jitze á'atzaahuatye' i nyúucarij i maj jin tyi'ijta, pajta períj jaatyáxaahuataca' i Dios, ji'nye capáj a'yan ricij je'ej ti a'íin tyi'ijta.

24 A'íj pu jin a'yan tyé'yus'i' i yu'xarij jitze tijin: "A'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye' mu je'ej pua'aj yó'sej i Dios, ji'nye mua'aj xu quee xá'pu'i' ricij."

25 A'yaa pu tyi'ja'yájna tijin a'ájna i ti já'astijre' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyi'ijta, tyi'tíj pu jin je'ej tyeetyáhuüre'ej, ajta tipua'aj quee a'yan rijcaj je'ej ti tyi'ijta i nyúucarij, a'yaa mu ja'uurej mati'ij huó'ruuj a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can.

26 Ajta tipua'aj a'ájna i ti séej chuéj japua já'ma'can já'astijria'aj i nyúucarij i maj jin tyi'ijta, a'yaa mu jaatámua'sij tijin Israel pu jitze ajtyáma'can, tyij ajta quee a'yan tyi'ja'yájnatan.

²⁷ A'íjna i ti a'yan ricij je'ej ti tyí'ijta i nyúucarij, tyij ajta quee ja'antysisíjchaca' i junavíj, a'íi pu ja'xijtye'en a'íjci i ti ja'ancuriáa' i nyúucarij ajta ja'antysisíjchaca' i junavíj.

²⁸ Ji'nye a'íjna i ti Israel jítze ajtyáma'can, capu a'íi na'aj juxie've' i ti jéjre'citze' séejre', ajta tipua'aj ja'antysisíjchaca' i junavíj, capu ajta a'íi na'aj juxie've' ti'ij a'yan eenye' i jutyévij jítze.

²⁹ A'íjna i ti tzáahuatyí'ra'aj jin Israel jítze ajtyáma'can, a'yaa pu ajta een i jutzájta', ajta a'íjna i ti ja'antysisíjchaca' i junavíj, a'yaa pu huatóomua'aj ti tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta', capu a'íi na'aj i ti tyé'yusí' i yu'xarij jítze, sulu a'íi pu jéetze' juxie've' i júuricama'ra' i Dios. A'tíj ti a'íjna jin néijmi'i a'yan ricij, a'íi pu tyámua' een, ajta quee i tyeítyee jimi je'ráma'can, sulu i Dios pu jimi je'ráma'can.

3

¹ A'yaa pu'ij, ¿nyiquij tyi'tíj jin je'ej tye'tyáhuí'rii a'íjci i a'tíj ti Israel jítze ajtyáma'cantaj nusu i ti ja'antysisíjchaca' i junavíj?

² A'yaa pu tyi'ja'yájna ti jéehua tya'ancuriáa'sij, ajta jéehua jatyáhuí'rii, ji'nye Dios pu anaquéej jaatyájtoo i junyúucaa a'íjma jimi i maj Israel jítze ajtyáma'can.

³ ¿Ji'nye na'quij tye'mej? ¿Nyiquij i Dios ajta je'ej pua'aj rinyij a'íjna jime' i maj meríj i tyétyacaa je'ej pua'aj huaríj?

⁴ Capu xaa nyu'uj. Dios pu tzáahuatyí'ra'aj jin séejre' ajta ji'ré'can jime' ti'ij na'aj jusén jime', tyij majta i tyétyacaa jéehua tyí'hue'tacaa, miche' a'yan eenye', ji'nye a'yaa pu tyé'yusí' i yu'xarij jítze tíjin:

A'yaa mu tyá'mua'reeren paj tyámua' tyi'tyía'cha'íj a'íjna jime' je'ej paj tyí'xaj,

pajta tyu'tyámue'tij matí'ij muá'xijtye'ej.

⁵ Ajta tipua'aj a'íjna jime' i tyaj je'ej pua'aj ricij jin séejre'ej ti i Dios ji'réenye'ej séejre', ¿ji'nye tyetyu'taxájtaj? ¿Nyiquij a'yan tyetyu'taxájtaj ti i Dios quee xá'pui' ricij ti'ijta puéjtzij taatá'an? (A'yaa mu tyí'xaj a'íimaj i maj quee jamua'tyej i Dios.)

⁶ ¡Catu xaa nyu'uj! Ji'nye tipua'aj i Dios quee tyi'tíj tyámua' uuriaj ityájma jimi, ¿ji'nye tyí'rij ti'ij huo'xíjtye'en néijmi'caa i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua?

⁷ Ajta tipua'aj a'íjna i nyaj jin tyí'hue'taj a'yan tyí'huúire'ej ti'ij i Dios jéetze' tyámua' huataséjre'en, ¿ji'nye een jime' i Dios a'yan tyiná'xijtye' a'íjci jime' i nyaj jin ootyá'ítzee jimi?

⁸ Ajta tipua'aj a'yan tyí'eenye', ¿nyij a'yan tyúuxie've' tyaj je'ej pua'aj huárinyij ta'aj ij a'íin huataséjre'en i ti naa een? A'yaa mu séecan nye jítze tyí'pua'ritye' mej mij tyina'antyí'uunyi' je'ej nyaj tyihuá'mua'tyej, ajta a'íjma a'yaa pu tyihuá'cí'tyij mej mij jajpuéetzij muá'ra'nyij.

Néijmi'i tu á'tzeere' i Dios jimi

⁹ ¿Ji'nye na'quij? ¿Nyiquij jéetze' tatyáhuí'rii ityájma i tyaj Israel jítze ajtyáma'can? Capu xaa nyu'uj, ji'nye tu'ríj a'yan tyaataxájtaca' tíjin a'íimaj i maj Israel jítze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, néijmi'i mu meríj je'ej pua'aj huaríj,

¹⁰ ji'nye a'yaa pu tyé'yusí' i yu'xarij jítze tíjin:
Capu síij a'tíj séejre' ti tyámua' tyi'tyúucha'íij.

11 Capu a'táj séejre' ti tyojó'itej,
capu ma' a'táj ti jahuoocaj i Dios.

12 Néijmi'i mu meríj je'ej pua'aj huaríj,
majta néijmi'i meríj huóoxana'cirej.
Capu ma' a'táj ti tyámua' tyi'tyúucha'íij.
Capu na'aj sáij a'táj ma' já'sejre'.

13 Je'ej pu pua'aj namuajre' je'ej maj tyí'xaj,
ajta i hua' nyanúu pu jéehua tyí'hue'tacaa,
hua' tyenyij jitze pu aviitzi' i huá've'rij cú'cu'uj ti jitze éejnyinyii

14 ajta i maj jin je'ej pua'aj tyihuo'xáj i juxa'aj tyeítyee, mej mij
tyúujaaxiejvi'.

15 Ca'nácan mu jo'huáachajci'ij mej mij séej huajé'caj,

16 jéehua pu je'ej pua'aj tyí'een jo'maj joojú',

17 camu jamua'reej je'ej maj juxáahuaj tyí'tyesejre'ej.

18 Capu je'ej huá'miteeraste' mej mij jaatyátzaahuatye'en i Dios, nusu maj
jáatziiñye'en.

19 A'yaa tu tyá'mua'reej tíjin néijmi'i je'ej ti tyá'xaj i yu'xarij jitze,
a'yaa pu tyihua'ixaatye' a'íjma i maj a'íjna jin tyí'íjta, mej mij
néijmi'i tyu'tyátzaahuatye'en, majta néijmi'i i maj a'yan huacháatimee
i cháanacaj japua jáamua'reej maj quee xá'puí' huaríj i Dios jimi,

20 ji'nye capu i'ríj ti a'táj a'yan tyu'taxáj yee néijmi'i pu ará'astej i
nyúucarij, tí'ij ajta a'yan tyúuxie've'ej tí'ij Dios a'yan jaatámua'tyij yee
tyámua' pu tyi'tyúucha'íj, ji'nye a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'íjta a'yaa
pu tyí'huüre' tyej tyij a'íjna jin jáamua'reej i tyaj jin quee xá'puí' huaríj.

Je'ej ti tyú'rij tyaj ji'r'é'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi

21 Ajta íjij, Dios pu arí a'yan tyitaataséjra je'ej ti tyú'rij tyej tyij
ji'r'é'nye'ej jimi huatyá'itzeere'en, ajta a'yan cha'tána'aj tyí'ta'ixaatye'
a'íjna i nyúucarij, majta a'íimaj i maj ará'tyeej tyí'xajtaca'aj i Dios jitze
ma'can,

22 a'íjna i sía jín tyá'tzaahuatye' i Ciriístu' jimi, a'íj pu jin i Dios tyámua'
tyajamuatyátoosij. Ji'nye néijmi'i mu juxa'aj mana'aj een i Dios jimi,

23 néijmi'i mu meríj ootyá'ítzee, a'íj mu jin a' ímuáj já'sejre' i Dios jimi.

24 Ajta i Dios pu juxié'vi'ra' jin a'yan tyihuo'xá'puí'íntari'ri' mej mij
ji'r'énya'aj huatyá'itzeere'en, a'íj pu jin hua' japua huatanyúj a'íjci jime'
je'ej ti huaríj i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een.

25 Dios pu a'yan jáaruuj tí'ij i Ciriístu' je'ráxire'en i juxúure', ajta
je'en a'íjna jin tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'ítzee. Ajta tí'ij tyi-
huo'tú'uunyi' a'yaa pu tyúuxie've' mej tyá'antzaahuatye'en. Dios pu a'yan
tyaataséjrataca' je'ej ti a'íin tyámua' ta'uurej, tyitaata'úunyi'ran a'íjna i
tyaj jin aamí' ootyá'ítzee,

26 ji'nye a'íi pu tajíme' tyí'íjchó've'ej. A'yaa pu huaríj mej mij a'íimaj
i tyeítyee íjij mej séejre' jaaséej i ti a'íin tyámua' táaruuj, ji'nye a'íi
pu ji'r'énya'aj séejre', a'yaa pu'ij ajta tyámua' huá'uurej a'íjma i maj
tyá'tzaahuatye' i Jesús jimi.

27 ¿Jo'nyij je'ej je'en a'íjna i ti jin i tyévi j óotzaahuatye' i Dios jimi? Capu
che' ma' já'sejre', ¿ji'nye een jime'? Capu a'íjna jime' maj ja'rá'astijrej i
nyúucarij i maj jin tyí'íjta, sulu a'íjna jime' i maj tyá'antzaahuaj i Ciriístu'
jimi.

²⁸ A'yaa tutyij tyá'mua'reej tijin: Dios pu tyámua' ja'uurej i tyéviij, capu ij tyí'tíj je'ej tye'tyáhuí'rii ti néijmi'i ará'astijre'en a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

²⁹ ¿Nyiquij i Dios a'íjma na'aj hua' Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can? ¿Nyiquee hua' Dios pu'é'een a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can? Jee xaa nyu'uj, a'íi pu ajta hua' Dios pu'é'een néijmi'caa i maj séej chuéj japua já'ma'can,

³⁰ ji'nye sáij pu'uj séejre' i Dios, a'íi pu a'íin pu'é'een i ti tyámua' huá'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', ajta quee jitzán juxie've' tipua'aj Israel jitze mua'ajtyáma'cantaj nusu mequee.

³¹ ¿Nyiquij a'íjna jin tyá'uunan a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta a'íjci jime' tyej tyá'tzaahuatye'? Catu xaa nyu'uj. Sulu a'íj tu jin a'yan tyá'nejmi'tare'en.

4

Je'ej ti huaríj a'íjna i Abraham

¹ ¿Ji'nye tyana'aj tyij tyaataxájta je'ej ti tyí'tíj tyu'mué'tíj i Dios jimi a'íjna i Abraham?

² A'yaa xaa nyu'uj tyí'ja'yájna, tipua'aj a'yan metyáamua'tiyijche' i Abraham yee tyámua' pu tyí'tyevij a'íjci jime' je'ej ti tyí'tíj huáruuj, aj pu xaa i'riitacaj ti justíj ahuóotzaahuatye'nyijche', ajta capu je'ej tyí'riij ti a'yan huárinij i Dios jimi.

³ Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "Abraham pu ja'antzaahuaj i Dios, a'íj pu jin i Dios a'yan tyaamua'aj ajta a'yan tyaataxájtaca' tijin tyámua' pu tyí'tyevij."

⁴ Ajta a'yájna tipua'aj a'tíj tyí'tíj jin tyí'muarie'ej, camu tyí'tíj jaatapuéjve'sij juxié'vi'ra' jime', sulu metyá'najchitye'en a'íjci jime' i ti a'íin tyu'muáriej.

⁵ Ajta tipua'aj a'tíj tyá'tzaahuatye'ej ti i Dios jaayí'tin ti tyámua' jáa'uurej i tyéviij ti jéehua jimi á'itzeere', Dios pu ajta a'yan tyaataxájta ti tyámua' tyí'tyevij a'íjna i a'tíj, tyij ajta quee tyí'tíj xá'pui' huáruuj.

⁶ David pu a'yan cha'tána'aj tyu'taxájtaca' a'íjci jime' i a'tíj ti Dios a'yan tyá'xaj yee ti tyámua' tyí'tyevij, quee a'yan tyaataxáatan tyí'tíj ti je'ej huáruuj.

⁷ A'yaa pu tyu'taxájtaca' i David tijin: Míche' huatóotyamua've'en a'íimaj i Dios ti tyihuo'tú'uunyi'ri' i maj jin quee xá'pui' huaríj a'íjci jimi.

⁸ Che' huatóotyamua've'en a'íjna i tyéviij ti Dios quee jitzán tyí'pua'ritye' i ti jin ootyá'itzee a'íjci jimi.

⁹ ¿Nyiquij a'íjma na'aj ci'puaj i maj meríj ja'antysisíjchaca' i junavíj, a'íjna i ti jin Dios tyámua' tyíhua'tá'caa, ca' ajta hua'ci'puaj i séecan i maj quee a'yan tye'entysisíjchaca' i junavíj? A'yaa tu tyeríj tyaataxájtaca' a'íjci i Abraham, ti Dios a'yan jaatamua'aj tijin tyámua' pu tyí'tyevij a'íjci jime' ti a'íin tyá'antzaahuaj.

¹⁰ Ajta, ¿a'najnyí a'yan tyaataxájtaca' i Dios? ¿Nyiquij ti'ij i Abraham ja'antysisíjchaca' i junavíj ca' ti'ij quee xu ja'antysisíjchava'caj? Capu ti'ij ja'antysisíjchaca' i junavíj, sulu jájcuaaj imuáj pu a'yan tyaataxájtaca'.

11 Aj pu'ij Abraham ja'antysisjchaca' i junavij, mej mij jáamua'reej tijjn Dios pu arí a'yan tyaataxájtaca' ti tyámua' tyí'tyevij, a'ijci jime' ti tyá'tzaahuatye'. A'ij pu jin i Abraham a'ñin pué'een i hua' táataj néijmi'caa i maj tyá'tzaahuatye', tyij majta quee xu ja'antysisjchaca' i junavij, Dios pu a'yan cha'taj na'aj tyihuo'taxájtaj tijjn tyámua' mu tyí'tyetyeityee.

12 Ajta i Abraham, a'ñi pu ajta hua' táataj pué'een i maj ja'antysis'chej i junavij, ajta a'ñijma i maj tyámua' tyityetyúucha'ij ti'ij ajta a'ñjna i Abraham, ti ajta tyá'tzaahuatya'ca'aj ti'ij quee xu ja'antysisiichava'caj i junavij.

I ti jin Dios tya'tóoratziiri' a'ñijma jimi i maj Abraham jitze eeráma'can

13 A'yaa pu i Dios tya'táratziiri' a'ijci i Abraham, ajta a'ñijma i maj jitzán eerányesij ti a'yan tyihua'ci'tyij néijmi'i i cháanacaj, capu a'yan tyán'tácatyij a'ñijma jimi i maj ja'rá'astej a'ijci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'ñijma jimi i maj tyámua' tyityetyúucha'ij majta tyá'tzaahuatye'.

14 Tipua'aj a'ñimaj a'yan tyi'tij metya'ancuria'an i maj já'astijre' a'ijci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, capu ij che' tyi'tij je'ej tyí'huüre' i maj jin tyá'tzaahuatye', capu ajta che' tyi'tij huüre' i ti jin Dios tya'tóoratziiri'.

15 Ji'nye puéjtzij pu hua'tá'caa a'ñjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ajta jo'tij quee já'sejre' i nyúucarij maj jin tyí'ijta, camu majta tyi'tij jin já'tzeere' a'ijci jimi i nyúucarij.

16 A'ij pu jin, ta'aj ij a'ñjna i ti jin i Dios tya'táratziiri' i Abraham a'ñijma jimi huatyá'tzeere'en i maj jitzán eeráma'can, a'yaa pu huáapua'aj hua' jimi tyí'sejre' a'ñjna jime' i maj tyá'tzaahuatye'. A'yaa pu'ij huatóomua'aj tiquee a'ñijma na'aj jimi tya'tóoratziiri' i maj ja'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'ñijma pu ajta jimi i maj a'yan cha'taj mana'aj tyá'tzaahuatye' ti'ij i Abraham. A'ij pu jin a'ñin pué'een i tatáataj néijmi'caa ityájma,

17 a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijjn: "A'yaa nu tyimua'antyáarujtye pej pij hua' táataj pu'éenye' mui'caa i tyeityee." A'ñi pu a'ñin pué'een i Dios, i Abraham ti jimi tyá'antzaahuaj, a'ñi pu a'ñin pué'een i Dios ti jaayí'tin ti huo'tájuuritye'en a'ñijma i maj merij huácuuj, ajta tyí'taahuaj tyi'tij tiquee xu tyí'sejre'.

18 Ajta a'ñjna i Abraham, a'yaa pu tyá'antzaahuaj maj mue'tij jitzán eerányesij i tyeityee je'ej ti Dios tya'táratziiri', a'ij pu jin a'ñin pué'eenye'ej ta'raj i hua' táataj mui'caa i tyeityee, a'yájna ti'ij i Dios tyaaté'exaa tijjn: "Mue'tij mu i tyeityee a' jitze eerányesij."

19 Ajta i ti jin tyá'tzaahuatya'ca'aj a'ñjna i Abraham capu huatyápuar'riaca', majta arí tin anxityej nyinyi'ra'aj jájcha'ñica'aj, ajta a'ñjna i Sara ti ñira'ra'an pué'eenye'ej a'ñi pu ajta arí ucarístaca'aj, a'ij pu jin a'yan tyí'mua'ajcaa ti quee che' je'ej tyí'riitaca'aj mej mij tyiyóoj muá'ra'nyij.

20 Capu jaatáxaahuataca' capu ajta quee che' jitzán tyi'ca'nyajca'aj je'ej ti i Dios tya'táratziiri', sulu jéetze' pu tyá'antzaahuaj. Ajta tyaatatyójtzi'rej i Dios,

21 a'yan tyá'tzaahuatye'ej ti i Dios a'yan rinyij je'ej ti arí tya'táratziiri'.

22 A'ij pu jin i Dios a'yan jaatamua'aj a'ijci i Abraham ti tyámua' tyi'tyúucha'ñica'aj a'ijci jimi.

23 Ajta a'ijci jime' ti i Dios a'yan jaatamua'aj, capu a'yan tyé'yu'si'huaca'aj ti'ij a'yaa na'aj tyáaci'tyij a'ijci i Abraham,

24 sulu a'yaa pu ajta tyo'tyéyu'si'huaca' ityájma jimi. Ji'nye Dios pu a'yan cha'taj na'aj tyí'tamua'tyej a'íjci jime' i tyaj jin tyá'tzaahuatye', típu'a'aj tyetyá'antzaahuatye'en a'íjci jimi i ti jaatájuurityej a'íjci i Jesús ti tavástara' pué'een,

25 i ti huatátuiihuaca' ti'ij tajitzé ma'can huámui'nyij, a'íjci jime' tyaj quee xá'puí' huaríj i Dios jimi, ajta je'en Dios jaatájuurityej ti'ij ityájma tyámua' tyitaatyátoonyij.

5

I tyaj jin jáamua'reej ti i Dios jéehua taxie've'

1 Dios pu arí tyámua' tyitaatyájtoo, a'íjci jime' i tyej tyá'tzaahuatye', pu'ríj tyaj taxáahuaj séjre'ej i Dios jimi, tyajta tyaatatyójtzi're'en a'íjci i tavástara' Jesús i ti ajta Ciriístu' pué'een.

2 Ji'nye a'íj pu i Ciriístu' taatá'i'rúityej tyej tyij ajtyáxiirej i Dios jimi, a'íjci jime' i tyej tyá'tzaahuatye', tyej tyij huátatyamua've'en a'íjna jime' i ti tyámua' tyitaatyájtoo, tyámua' tutyij een, tyajta tatyamua've' a'íjci jime' tyaj jajchó've' a'ájna xicáara' i tyaj jamuán séeria'aj tá'ra'nyij i Dios.

3 Ajta quee a'íj na'aj, sulu a'íj tu tyajta jin tatyamua've' i tyaj jajpuéjtzij, ji'nye a'yaa tu tyá'mua'reej tíjin a'íj pu ca'nyíjra'aj tatá'caa tyej tyij tyo'táviicue',

4 ajta i tyej tyámua' eenye' pu tatá'caa tyej tyij jéetze' tyámua' huárinyij, ajta i tyaj jéetze' tyámua' eenye' pu tatá'caa tyej tyij tyí'ijchó've'ej tyaj a'áa jo'tyá'itzeere'en i Dios jimi.

5 Ajta i tyaj jin tyí'ijchó've' capu a'náj taatatyévi'raste'sij, ji'nye Dios pu ca'nyíjra'aj taatá' i tatzájta', a'íjci jime' ti ju júuricamej ityájma jimi huatyájto.

6 Ji'nye tyati'ij ityáj quee pújooriajva'aj tyaj tajapúa huatányuunyij, Ciriístu' pu tajitzé ma'can huamuí' néijmi'caa ityájma i tyaj quee xá'puí' huaríj.

7 Jéehua pu tyési' ti a'tíj séej jitze ma'can huámui'nyij. Capu ajta a'tíj óoca'neye' ti séej jitze ma'can huámui'nyij i tyévi'j ti tyámua' tyí'tyevij, nusu xaa a'tíj óoca'neye' ti jitzán ma'can huámui'nyij i a'tíj ti jéehua huápuí'ij tyí'tíj xá'puí' huáruuj jimi.

8 Ajta i Dios pu a'yan tyitaataséjratyej ti huápuí'ij taxie've', ji'nye tyati'ij tyooj jéehua a'ítzéeria'caj a'íjci jimi, Ciriístu' pu tajitzé ma'can huamuí'.

9 Ajta ijíij, ti'ij i Dios tyámua' tyitaatyájtoo a'íjci jime' ti Ciriístu' tajitzé ma'can huamuí', tyámua' pu'ij jéetze' tyí'tahui're' ti'ij quee i puéjtzij táaci'tyij.

10 A'yaa pu tyi'ja'yájna, ji'nye tyati'ij tyooj jajcha'íjria'caj i Dios, a'íj pu tyámua' tyitaatyájtoo a'íjci jime' ti i yójra' tajitzé ma'can huamuí', jéetze' pu'ij tajapúa huatányuusij, tyej tyij tyámua' tyityeetyá'itzeere'en, ijíij tyaj tyeríj jimí ajtyu'uj.

11 Ajta quee a'íj na'aj, sulu tyajta tu huatátatyamua've'sij i Dios jimi, a'íjci jime' ti i tavástara' Jesús i ti ajta Ciriístu' pué'een tyámua' táaruuj, tyej tyij tyámua' tyityeetyá'itzeere'en i Dios jimi.

A'íjna i Adán ajta a'íjna i Ciriístu'

12 A'yaa pu tyi'ja'yájna, sááj pu'uj i tyévíj ti je'ej pua'aj huaríj a'yan huataséjre i cháanacaj japua aj mu mij néijmi'i je'ej pua'aj huaríj, aj pu'ij a'yan atyojo're'neye ti huamuú' a'ájna i a'táj, a'áj mu mij jin majta néijmi'i huácuij i maj a'ájci jitze i tyévíj eeráanye, ji'nye néijmi'i mu majta ootyá'itzee i Dios jimi.

13 Ti'ij quee xu huatyátuihuaca' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, mu'ríj a'yan tyityá'itzeeria'ca'aj i tyeítsee i Dios jimi, ajta tipua'aj quee séjre'ej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, capu i'riitaca'aj ti séej a'yan tyo'xájtje'en je'ej ti tyi'táj jin tyo'tyá'itzee.

14 Ajta ti'ij na'aj tyu'séjrej i Adán 'asta na'aj quee huataséjre a'ájna i Moisés, néijmi'i mu i tyeítsee huácuij i maj quee xá'puí' huaríj, tyij majta quee a'yan cha'taj mana'aj huaríj ti'ij a'ájna i Adán i ti quee ja'rá'astijrej je'ej ti i Dios tyaata'íj, ji'nye Adán pu a'yan éenye'ej ti'ij i ti ya'uvé'nyesij.

15 Ajta i ti jin ootyá'itzee a'ájna i Adán, capu a'yan cha'tána'aj een ti'ij i ti Dios juxié'vi'ra' jin taatapuéjve. Ji'nye mue'táj mu huácuij a'ájci jime' ti sááj ootyá'itzee i Dios jimi, ajta a'ájna i Dios ti taatapuéjve, a'ájci jime' je'ej ti i sááj i tyévíj huaríj juxié'vi'ra' jime', a'íi pu a'íin pué'een i Ciriístu', jéetze' pu'ij tyí'huíre' ajta ti'ij tyámua' tyihuo'tyátoonyij muí'caa i tyeítsee.

16 A'ájna i ti jin sááj ootyá'itzee i Dios jimi, capu a'yan cha'taj na'aj een ti'ij i ti Dios taatapuéjve, ji'nye ti'ij sááj i a'táj ootyá'itzee i Dios jimi, aj pu'ij huataséjre i puéjtzij, ajta i Dios ti taatapuéjve, a'ájci jime' i maj jéehua ootyá'itzee a'ájci jimi, a'íi pu tatá'caa tyej tyij ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en a'ájci jimi.

17 Ji'nye a'áj mu jin huácuij i tyeítsee a'ájci jime' ti sááj na'aj i tyévíj quee xá'puí' huaríj, jéetze' pu'ij i Dios tyámua' ta'uurej a'ájci jime' i ti taatapuéjve, tyej tyij ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en a'ájci jimi, a'ájci jime' je'ej ti huaríj a'ájna i tyévíj, a'ájna i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

18 Ajta a'ájna i ti jin quee tyámua' huaríj i Adán, Dios pu'ij néijmi'caa ooxájtje i tyeítsee ti'ij puéjtzij huo'tá'an, a'yaa pu'ij ajta tye'rájraa mej mij néijmi'i ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en, a'ájci jime' je'ej ti huaríj i Ciriístu' mata'aj mij júurij muá'ra'nyij jusén jime'.

19 A'yaa pu sááj na'aj i tyévíj quee tya'rá'astijre je'ej ti i Dios tyaata'íj, a'áj mu jin mue'táj ootyá'itzee i Dios jimi, a'yaa pu'ij ajta muí'caa tyu'cí'ij mej mij ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi a'ájna jime' ti sááj i tyévíj ja'rá'astej i Dios, mej mij mue'táj tyámua' huárinyij i tyeítsee.

20 Ajta a'ájna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa pu een jin huatyátuihuaca' ti'ij jéetze' huataséjre'en i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi, ajta ti'ij jéetze' huataséjre i maj jin ootyá'itzee, Dios pu ajta jéetze' tyámua' tyihuo'tá' juxié'vi'ra' jime'.

21 A'ájna i ti je'ej pua'aj een i Dios jimi, a'yaa pu tyihuo'mué'tij mej mij huácui'nyij, a'yaa pu cha'tána'aj tyu'tyámue'tij i ti jin Dios tyámua' tyitaatá', tyej tyij ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en, ajta tyej tyij júurij tá'ra'nyij jusén jime' a'ájci jimi i tavástara' Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

6

Ityáj tu júurij séejre' i Ciriístu' jimi

1 ¿Ji'nye tyana'aj tyij tyu'taxájtaj? ¿Nyiquij tyooj atya'itzé'rihua'aj tá'ju'un ta'aj ij i Dios jéetze' tyámua' tyihuojó'mua'raj?

² Catu xaa nyu'uj. Tu'ríj ityáj huácuij a'íjci jimi i ti je'ej pua'aj een, ¿j'i'nye ooj tyíi'rij tyaj a'yan tyí'tyechaj ta'tya'itzé'rihua'aj tyi'tíj jime' tiquee xá'puí' een i Dios jimi?

³ ¿Nyi' sequée jamua'reej, sij jimi ajtyáhuuixij i Ciriístu' siati'ij huái'huaca', tyajta je'en jitzán ajtyáma'cantaj ta'raa tí'ij a'ín huamuí'?

⁴ Ji'nye tyati'ij huái'huaca' tyajta tu avá'nami'huaca' i Ciriístu' jamuán, tyajta huá'cuí'i'huaca' tyej tyij huatájuurej tyajta je'en jájcuan jin chajca, a'yájna tí'ij i Ciriístu' tyu'tájuuriaca' a'íjci jime' i Dios ti néijmi'i jin putyí'uurej.

⁵ Tipua'aj a'íjci jitze ta'ajtyáma'cantaj i Ciriístu' tí'ij a'ín huamuí', tyajta tu jitzán ajtyama'cáantaj ta'raj tí'ij a'ín huatájuuriaca'.

⁶ A'yaa tu tyá'mua'reej tíjin je'ej tyaj jájcua'j tyi'tyítacha'íica'aj a'íi pu ajta jamuán óotateehuaca' i Ciriístu', tí'ij antyípuare'aj a'íjna ti je'ej pua'aj een i tyaj jin tyítacha'íica'aj, tí'ij quee che' ca'nyíjra'aj tatá'care'en a'íjna i ti je'ej pua'aj een.

⁷ Ji'nye tipua'aj a'tíj arí huámuí'nyij, capu che' i'rítaj ja'mej ti i ti je'ej pua'aj een tyaata'íjtye'en.

⁸ Tipua'aj tyeríj jamuán huácuij i Ciriístu', jitzán tutyij tyí'ca'nyej tyej tyajta jamuán júurij tá'ju'un.

⁹ A'yaa tu tyá'mua'reej tíjin tí'ij i Ciriístu' huatájuuriaca', capu che' i'ríj tí'ij ajtáhua'aj huámuí'nyij. Capu che' i'ríj ti ja'antymué'tin a'íjna i ti a'íjna jin tyí'ijta mej mij huácuí'nyij.

¹⁰ Ji'nye i Ciriístu', tí'ij huamuí', a'yaa pu een jin huamuí' tí'ij jo'puá'ritye'en a'íjci i ti je'ej pua'aj een i maj jin tyúucha'íica'aj, ajta tí'ij huatájuuriaca', a'íi pu jin júurij ta'raa tí'ij i Dios jimi séjre'ej.

¹¹ A'yaa xu sij cha'taj siana'aj mua'aj tyá'mua'reeríj sij seríj huácuij a'íjci jimi i ti je'ej pua'aj een, maj siajta júurij i Dios jimi a'íjci jime' sij seríj jitzán ajtyáma'can i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een.

¹² A'íj pu jin, caxu tyi'tá'care'en ti i ti je'ej pua'aj een tyajá'mua'íjtye'ej i ja'mua tzajta', caxu siajta já'astíjria'aj a'íjci i ti je'ej pua'aj een i ti ja'mua tzajta' eerányinyii.

¹³ Caxu siajta jatuiiria'aj i ja'muatyévira' a'íjci i ti je'ej pua'aj een, sij sij a'íjci jimi tyí'huíire'ej. Sulu siata'aj huatóotonyij i Dios jimi, mati'ij tyeítyee maj meríj huácuij majta je'en huatájuuriaca' a'íjci jime' ti a'ín arí jamuáahuíi, siata'aj jaatátuiire'en i jutyévira' sij sij jaatyáhuíire'en tyi'tíj jime' ti xá'puí' een.

¹⁴ A'yaa pu quee che' a'náj tyajamuata'íjtye'sij a'íjna i ti je'ej pua'aj een, j'i'nye caxu ca'nyéjrij jin já'astíjre' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íj xu jitze aróoca'nyej i ti i Dios juxié'vi'ra' jin tyámua' jamuáaruuj.

Tipua'aj ca'nyéjrij jin mety'huíiria'aj

¹⁵ ¿Ji'nye tyajamuá'miteeraste' mua'ajmaj? ¿Nyi'quij tyooj je'ej pua'aj tyi'tyítacha'íi' tá'ju'un a'íjci jime' ti Dios juxié'vi'ra' jin tyámua' tyitatá'caa, tyajta quee che' já'astíjria'aj a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta? Catu xaa nyu'uj.

¹⁶ Mua'aj xu tyámua' tyá'mua'reej tíjin tipua'aj xatóotoonyij a'tíj jimi sij sij ca'nyéjrij jin ja'rá'astíjre'en, mua'aj xu ca'nyéjrij jin jaatyáhuíire'ej. Tipua'aj a'yan setyá'astíjria'aj a'íjci ti je'ej pua'aj een, a'íi pu jamuataá'sij

siaj sij huácui'nyij, na'ríj tipua'aj a'yan setyeetyáhuüre'en a'íjci i ti xá'pui' een, mua'aj xu júurij huatyá'itzeere'ej i Dios jimi.

17 Ajta tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios ja'mua jime', ji'nye mua'aj mu xu anaquéej ca'nyéjrij jin jahuüiria'ca'aj a'íjci ti je'ej pua'aj een, xu'ríj ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyajamuaamuá'tyej.

18 Ti'ij Dios jamui'rájtoo siaj sij quee che' ca'nyéjrij jin jatyáhuu'rihua'an a'íjci i ti je'ej pua'aj een, a'yaa pu jamuáaruuj siaj sij jaatyáhuüre'en a'íjci i ti xá'pui' een a'íjci jimi i Dios.

19 (A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' je'ej ti tyihúa'miteeraste' hua' tzajta' i tyeityee, ji'nye óoche' pu jamuá'itziitye' siaj sij néijmi'i jo'itéej xá'ra'nyij.) A'yájna siati'ij ará'tyeej tyityaatóo'a' siaj sij jaatyáhuüre'en a'íjci i ti je'ej pua'aj een, siaj sij jéehua huóoxana'cire'en i Dios jimi, a'yaa pu'ij tyúuxie've' siaj a'yan cha'taj siana'aj tyityaatóotoonyij néijmi'i jime' siaj sij jaatyáhuüre'en i ti xá'pui' een, siata'aj sij ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi.

20 Siati'ij siooj jatyáhuu'rihua'aj a'íjci i ti je'ej pua'aj een, caxu a'íjci jitze tyí'huüiria'ca'aj i ti xá'pui' een i Dios jimi,

21 ¿tyi'tanyí ij jin je'ej tyajamuaatyáhuüi? Ijij xu sij jutyevi'ra' a'íjci jime' je'ej siaj tyi'táj huáruuj, ji'nye i ti je'ej pua'aj een, a'yaa pu tyu'tá'caa siaj sij a'íjci jin huácui'nyij.

22 Ajta ijíj, ti'ij Dios jamui'rájtoo siaj sij quee che' jatyáhuu'rihua'an a'íjci i ti je'ej pua'aj een, xu'ríj sij jahuüre' i Dios. A'íi pu xaa já'muahüüre'en, ji'nye a'íj pu jitze eeráamej i júuricamej ti naa een, i siaj jin júurij xá'ju'un jusén jime'.

23 A'yaa pu tyá'mue'tin i a'táj ti huámui'nyij tipua'aj jaatyáhuüre'en a'íjci ti je'ej pua'aj een, ajta i ti Dios juxié'vi'ra' jin tyámua' tyitaatá', a'íi pu taatá'sij tyej tyij júurij huatyá'itzeere'en a'íjci jamuán i Ciriistu' ti ajta Jesús pué'een, i tavástara'.

7

Je'ej ti huatóomua'aj tipua'aj i maj tyóovi'tin

1 Nye'ihuámua', mua'aj xu jamua'tyej i yu'xarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa xu siajta tyá'mua'reej ti i nyúucarij a'yan tyé'ijtye' ti'ij ooj júurij i a'táj.

2 Ajta a'yájna tipua'aj iiti' huicha'aj, a'yaa pu tyé'ijtye' a'íjna i nyúucarij ti a'yan tyúuxie've' ti i iiti' huatyá'itzeere'en i jucín jamuán ti'ij ooj júurij, ajta tipua'aj i cína'ra'an arí huámui'nyij, capu che' a'yan tye'íitye'ej ja'mej i nyúucarij.

3 A'íj pu jin, tipua'aj séej jamuán huatyéviche'en, ti'ij ooj júurij i cína'ra'an, juxana'cire' a'íjna i iiti', ajta tipua'aj i cína'ra'an arí huámui'nyij, a'íjna i nyúucarij capu che' tye'íitye'ej ta'mej, aj pu'ij i'riitaj ja'mej ti séej tyáataj jamuán huatyéviche'en.

4 Siajta mua'aj, nye'ihuámua', siati'ij jitzán ajtyáhuüixij i Ciriistu' aj xu sij siajta jamuán huácuij a'íjci jimi i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íj xu jin mua'aj séej jitze ajtyáma'can, a'íi pu a'íin pué'een i ti huamu' ajta je'ej huatájuuriaca'. A'íj pu jin i'ríj tyej jaatátuüre'en i Dios i tyaj jin xá'pui' huaríj.

5 Ji'nye tyati'ij a'yan tyí'tyechajca'aj mati'ij i maj je'ej pua'aj tyi-tyetyúucha'íj, a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa pu tyitaatyáhuüi

tyej tyij jáamua'reej tyaj quee xá'puí' rijcaa, a'íj tutyij huamue'tij tyej tyij huácuí'nyij.

⁶ Ajta ijíj tyaj tyeríj huácuíj a'íjci jimi i nyúucarij ti néijmi'i jin tyí'ta'íjtya'ca'aj, tu'ríj taxáahuaj séejre' tyej tyij jaatyáhuüre'en i Dios a'íjci jime' i júuricamej ti jájcuaj, catu che' a'íjci jimi i nyúucarij ti mí'ma'can.

A'íjna i ti je'ej pua'aj een ti nye jitze séejre'

⁷ ¿Nyij a'yan tyetyu'taxájtaj ti i nyúucarij i maj jin tyí'ijta je'ej pua'aj een? Catu xaa nyu'uj, ji'nye canu a'yan tya'mua'reeriajche' tyí'tíj ti je'ej pua'aj een tipua'aj quee huatya'itzéere'nyijche' ityájma jimi a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta. Canu a'náj jamua'reeriajche' ti je'ej pua'aj een tipua'aj nyetyí'nyacua'tzaj, tipua'aj quee a'yan tyinaaté'exaatye'nyijche' a'íjna i nyúucarij yee: “Capáj tyí'nyacua'tzaj.”

⁸ Ajta a'íjna i ti je'ej pua'aj een a'íj pu jitze huóoca'an, ti'ij nye jitze jaatyátoonyij néijmi'i i ti je'ej pua'aj een. Ji'nye tipua'aj quee séjre'ej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, capu i'ríj tyaj jáamua'reej tyí'tíj ti je'ej pua'aj een.

⁹ Ajta jájcuaj imuáj, nyaxáahuaj nu jo'chá'canya'aj, canu tyí'tíj mua'reeriaca'aj, ajta nyati'ij jáamua'reeri' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, aj pu'ij jéetze' huataséjre nye jimi a'íjna i ti je'ej pua'aj een, aj nu nyij huamuí'.

¹⁰ Ajta a'íjna i nyúucarij ti tyámua' tyinaatá'nyijche' nyej nyij júurij ná'ra'nyij, a'yaa pu tyino'xíjtyej nyej nyij huámui'nyij,

¹¹ Ji'nye a'íjna i ti je'ej pua'aj een a'íj pu náacuanamuaj nyej nyij quee ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij, a'íj pu'ij jin i nyúucarij no'xíjtyej nyej nyij huámui'nyij.

¹² A'íj pu jin tyámua' een a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ajta quee tyí'tíj ja'itziitye', néijmi'i pu xá'puí' een.

¹³ Ajta ji'nye na'quij, ¿nyiquij a'íjna i ti xá'puí' een no'xíjtyej nyej nyij huámui'nyij? Capu xaa nyu'uj. A'yaa pu tyúuxie'va'ca'aj ti huataséjre'en i ti je'ej pua'aj een, a'íj pu jin a'íjna i ti xá'puí' een no'xíjtyej nyej nyij a'íjci jin huámui'nyij, ti'ij ajta séeria'aj já'ra'nyij ti jéehua huápuí'ij je'ej pua'aj huasé'rin i Dios jimi a'íjna i ti je'ej pua'aj een.

¹⁴ A'yaa tu tyá'mua'reej ti i nyúucarij a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios, nyajta nyáaj canu uhuájca'nyej, néijmi'i nu jin jahuüre' a'íjci i ti je'ej pua'aj een.

¹⁵ Canu yó'itej je'ej nyaj een jime' jin a'yan tyí'tyínyecha'ij, ji'nye canu a'yan ricij je'ej nyaj tyá'xie've', ajta a'íjna i ti quee na'ránajchij, a'yaa nu a'íjci jin ricij.

¹⁶ Ajta tipua'aj a'yan nyarijca a'íjci jime' i ti quee na'ránajchij, aj nu nyij a'yan tyá'mua'reeren ti xá'puí' een a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

¹⁷ A'íj nu jin quee che' nyáaj a'íjn pué'een i ti a'yan ricij, sulu a'íjna i ti je'ej pua'aj een i ti ú'sejre' yunyatzájta'.

¹⁸ Ji'nye a'yaa nu tyá'mua'reej yunyatzájta', i nyahue'ra' jitze ti quee uhuájca'nyej, ti quee ú'sejre' i ti xá'puí' een, tyij nyajta a'yan tyá'xie've' nyaj a'yan huárinyij a'íjci jime' i ti xá'puí', canu pújoorej nyaj a'yan huárinyij.

¹⁹ Canu a'íjci jin a'yan ricij i ti xá'puí' i ti na'ránajchij nyej nyij a'yan huárinyij, sulu a'íj nu jin je'ej pua'aj ricij i ti quee na'ránajchij.

²⁰ Arí íjij, tìpua'aj a'yan nyarijca a'íjci jìme' je'ej tìquee tyina'ráanajchi, canu che' nyáaj a'ín pué'een i nyaj a'yan ricij, sulu a'íjna i tì je'ej pua'aj een tì ú'sejre' yunyatzájta'.

²¹ A'yaa pu'ij tyé'miteere' nyaj jaxie've' nyaj xá'pui' huárinyij, ajta canu pújoorej, jì'nye nye jitze pu séejre' a'íjna i tì je'ej pua'aj een.

²² I nyaxiéjnyu'caa nu jìn jaxie've' nyaj ja'rá'aste a'íjci i Dios nyuucacaj,

²³ a'íi pu nyo'se' a'íjna i tì je'ej pua'aj een a'íjci jamuán i tì tyí'ijta yu nyaxiéjnyu'caa tzajta'. A'íi pu a'ín pué'een i tì je'ej pua'aj een i tì tyí'ijta nyej jitze tì ajta arí naatyáajj'quej.

²⁴ Canu nyij che' je'ej tyéejtyoovej. ¿A'tanyj nìi'rátosij a'íjna jitze i nyaj jatyhue'ra' tì'ij quee a'yan tyináaci'tyij nyaj huámu'i'nyij?

²⁵ A'íi pu'uj i Dios, i nyaj tyé'tyojtzì're', a'íjci jitze ma'can je'ej tì huarj a'íjna i Jesús, i Ciríistu' tì ajta tavástara' pué'een. A'yaa nu nyij tyiyó'itej nyej jaatyáhuire'en je'ej tì tyeetyájtóo a'íjna i Dios i junyúucacaa, nyajta quee nyaca'nyej a'íj nu nyij jin putya'huire' a'íjci i tì je'ej pua'aj een.

8

Tyej tyámua' tyí'tyítacha'íj je'ej tì tyá'xie've' i júuricama'ra' i Dios

¹ A'yaa pu'uj, capu che' tyi'táj je'ej huá'uurej a'íjma i maj jitzán ajtyu'uj i Ciríistu', tì ajta Jesús pué'een,

² jì'nye a'íjna i nyúucaria'ra' i júuricama'ra' i Dios, i tì ajta tyu'tá'caa tyej tyij júurij tá'ra'nyij a'íjci jìmi i Ciríistu', a'íi pu mu'i'rájtoó a'íjci jitze i tì je'ej pua'aj een tì ajta tyu'jé'caj.

³ Jì'nye i Dios pu a'yan huarj je'ej tìquee tyu'tái'riitariaca' tì a'yan huárinyij ityájma jìmi a'íjna i nyúucarij i maj jìn tyí'ijta Moisés tì jaatyájtóo, capu táahuíi a'íjna i nyúucarij a'íjci jìme' tyaj quee ja'viicue'raca'aj tyaj ja'rá'astej. A'íj pu jìn Dios muyo'ta'ityacaa i juyó'j tì'ij a'ín a'yan cha'tána'aj huataséjre'en mati'ij i tyétyacaa i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj i Dios jìmi, tì'ij huatóomu'vejritaj a'íjma jitze ma'can i maj ootyá'ítzee i Dios jìmi, a'yaa pu a'íjna jìn huarj tì'ij jo'xíjtye'en tì'ij quee che' tyi'ta'ítya'aj já'ra'nyij a'íjna i tì je'ej pua'aj een.

⁴ A'íi pu a'yan huarj tyej tyij ityáj ja'rá'astijre'en je'ej tì tyúuxie've' a'íjci jitze i nyúucarij, jì'nye catu che' a'yan tyi'tyítacha'íj a'íjci jìme' i tì je'ej pua'aj een tì eerányinyii i tatzájta', sulu a'íj tu jitze arátaca'nyej i júuricama'ra' i Dios.

⁵ A'íimaj i maj a'yan tyityetyúucha'íj a'íjci jìme' tì je'ej pua'aj een tì eerányinyii i hua' tzajta', a'yaa mu a'íjci jitze tyí'mua'tzej je'ej tì a'ín ca'nyíjra'aj tyihua'tá'caa, majta a'íimaj i maj a'íjci jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, a'yaa mu a'íjci jìn tyá'huoo je'ej tì tyá'xie've' a'íjna i júuricama'ra' i Dios.

⁶ Tìpua'aj a'táj a'íjci jitze tyí'mua'ajcaj i tì je'ej pua'aj een tì tzajta' eerányinyii, a'yaa pu tyá'ci'tyij tì'ij huámu'i'nyij, ajta tìpua'aj a'táj a'íjci jitze tyí'mua'ajcaaj je'ej tì tyá'xie've' a'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu júurij huatýá'itzeere'ej ajta tyámua' tyí'énye'ej ja'mej a'íjci jìmi.

⁷ Majta a'íimaj i maj a'íjci jitze tyí'mua'tzej i tì je'ej pua'aj een, a'íi mu jájcha'íire' i Dios, jì'nye camu jaxie've' majta quee pújoorej maj ja'rá'astej i nyúucaria'ra' i Dios.

8 A'íj pu jin a'íimaj i maj a'yan tyá'astijre' a'íjci ti je'ej pua'aj een ti hua' tzajta' eerányinyii, capu je'ej tyí'rij maj tyámua' tyaatá'an i Dios.

9 Siajta mua'aj caxu che' a'yan tyí'tyechej ti'ij i ti je'ej pua'aj een, sulu je'ej ti tyúuxie've' i júuricama'ra' jimi i Dios, ji'nye a'íi pu'rij huatyá'itzee ja'mua jimi. Dios pu ja'mua tzajta' séejre'. Ajta a'íjna i tiquee jimi séejre' i júuricama'ra' i Ciriístu', capu Ciriístu' jitze ajtyáma'can.

10 Ajta tipua'aj i Ciriístu' ja'mua tzajta' séejre'ej, a'íi pu ajta ja'mua tzajta' séejre' i júuricamej, ji'nye Dios pu arí tyámua' jamuáaruuj, tyij ajta arí i ja'muatyévira' huamuí' a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj een.

11 Ajta tipua'aj ja'mua tzajta' séejre'ej i júuricama'ra' i Dios ti jaatájuurityej a'íjci i Ciriístu', a'íi pu ajta jaatájuuritye'sij i siaj jatyhue'ra' a'íjci jime' ti i júuricama'ra' arí ja'mua tzajta' séejre'.

12 A'íj pu jin nye'ihuámua' a'yan tyúuxie've' ityájma jimi tyej tyij quee che' a'yan tyá'astijre'ej a'íjci ti je'ej pua'aj een i ti tatzájta' eerányinyii.

13 Ji'nye tipua'aj a'yan setyityetyúucha'íij a'íjci jime' i ti je'ej pua'aj een i ti eerányinyii ja'mua tzajta', a'yaa pu tyajá'muaci'tyij siaj huácuí'nyij, ajta tipua'aj sequéé che' já'astijria'aj a'íjci i ti je'ej pua'aj een ti eerányinyii i ja'mua tzajta', siajta je'en a'íjci jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, aj xu júurij xá'ju'un.

14 Néijmi'i i maj jitán aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, a'íi mu yójmua'mua' pué'een i Dios.

15 Siajta mua'aj caxu a'íjna ancuriáa' i júuricamej ti'ij ca'nyéjrij jin tyajamuata'íjtye'en siaj sij siajta jatziinya'aj a'íjci i ti tyajá'mua'íjtye', sulu a'íi pu a'íin pué'een i júuricama'ra' i ti a'yan já'mua'uurej siaj sij yójmua'mua' pue'éenye'ej xá'ra'nyij i Dios. A'íj tu júuricama'ra' jitze arataca'nyáaj tyij a'yan tyé'jee tijin: "Muáaj paj tavástará' pué'een."

16 Ajta a'íjna i júuricama'ra' i Dios, ajta i tajúuricamej, a'yaa mu cha'taj mana'aj tyá'mua'reej tyaj yójmua'mua' pué'een i Dios.

17 Ajta tyaj tyeríj yójmua'mua' pué'een i Dios, tyi'tíj pu a'íjci jin ajta taci'tyij i Dios jimi jamuán i Ciriístu', ji'nye ityáj tu tyajta jamuán jajpuéjtzij i Ciriístu' tyajta tutyij jamuán séeria'aj tá'ju'un jusén jime'.

A'íjna ti huápu'íj naa huasé'rihua'aj ta'mej ti ooj maja've'mej

18 A'yaa pu tyiná'miteeraste' nyéetzij, a'íjna i tyaj jin jajpuéjtzij íyan i cháanacaj japua, capu tyi'tíj je'ej a'íjci jimi i tyaj jimi séeria'aj tá'ju'un ti'ij huataséjre'en i tavástará'.

19 Ajta ti'ij na'aj i ti a'yan tyí'sejre' i Dios ti tyú'taahuaca', a'íi mu jajchó've' a'ájna xicáara' ti'ij i Dios huatóosejrata ityájma jimi i tyaj yójmua'mua' pué'een.

20 Ji'nye néijmi'i ti'ij na'aj tyí'sejre' seequéj pu tyi'huóo'ruu ti'ij quee a'yan éenye'ej tá'ra'nyij je'ej ti tyá'xie'va'ca'aj i Dios, capu jusíj a'yan huóoruuj, sulu Dios pu juxié'vi'ra' jin a'yan tyeetyájtoo ti'ij jaajácuare'en majca'huáyee,

21 néijmi'i i ti tyí'sejre' pu tyi'ijchó've' a'ájna xicáara' ti jitán Dios jaatyáhuire'ej, ti'ij ajta tajamuán séeria'aj já'ra'nyij i tyaj yójmua'mua' pué'een.

22 A'yaa tu tyá'mua'reej ti a'yan tyí'een jo'tij na'aj i cháanacaj japua ti a'yan tyu'puéjtzij ti'ij tipua'aj íitaj ootacuí'nyej.

²³ Tyajta ityáj a'yaa tu tyajta tya'ajpuéetzij, ji'nye pu'ríj ityájma jimi séejre' i júuricama'ra' i Dios, ti a'ín pué'een i ta'nájcaj ti Dios a'yan tyita'táratziiiri'. Jéehua tu jajpuéetzij a'yan tyetye'ejcho've'ej ti'ij táaci'tyij tyaj yójmua'mua' pué'eenye'ej tá'ra'nyij i Dios, ti'ij ajta i Dios japuan huatányuunyij i tatyévira'.

²⁴ A'yaa pu een jin Dios tii'rájtoo tyej a'yan tye'ejcho've'ej a'íjci i tyaj quee xu jaséj. Ajta tipua'aj tyeríj jaséjraj i tyaj jajchó've', capu che' juxie've' tyaj jacho'va'aj. ¿Nyi a'tíj tyi'tíj tyicho've' ti arí jaaséj?

²⁵ Ajta tipua'aj i tyaj jajchó've' tyequée xu jaséjraj, a'yaa pu tyúuxie've' tyaj jacho'va'aj tyequée tyá'xaahuataj.

²⁶ A'yaa pu'ij ajta i júuricama'ra' i Dios tyí'tahuüre' a'íjci jime' tyaj quee je'ej rinyij tajímua'aj. Ji'nye catu jamua'reej tyi'tíj ti nyúucarira' juxie've' tyej tyij huatyényuunyij, a'íj pu jin i júuricama'ra' i Dios tajitzé ma'can tyényuusij, a'yaa pu tyó'ci'xij ti'ij i tiquee tya'ancurí'rej, ji'nye capu i'ríj ti a'tíj jaataxáj.

²⁷ Ajta a'íjna i Dios ti néijmi'i mua'reej je'ej tyaj tyí'mua'tzej i tatzájta', a'íj pu jamua'reej je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i ti jahuoó i júuricama'ra', ji'nye a'íj pu hua' japua huatányuusij je'ej ti i Dios tyá'xie've'.

Néijmi'i tu jin tyu'tyámue'tij i Dios jimi

²⁸ A'yaa tu tyá'mua'reej ti Dios huá'huiire' ti'ij néijmi'i a'yan tye'rájra'nyij je'ej ti a'ín tyámua' tyihuo'tá'an a'íjma i maj jaxie've', a'íjma i ti arí a'ín hua'antiyíhuoj ti'ij tyi'tíj jin tyihua'antyárujtye'en.

²⁹ Ajta a'íjma i ti Dios jájcuaj imuáj arí huá'muajtyajca'aj, a'yaa pu tyihua'antiyíhuoo ti'ij a'yan huó'uurej ti'ij a'íjna i yójra', ajta ti'ij a'ín pue'éenye'ej tá'ra'nyij i ta'nájcaj a'íjma jimi i ihuáamua'mua'.

³⁰ Ajta a'íjma i ti a'yan jájcuaj imuáj tyihua'antiyíhuoo, a'íj pu ajta huo'tajé, ajta a'íjma i ti huo'tajé, a'íj pu tyámua' huó'ruuj mej mij ji'rénaya'aj huatyá'itzeere'en a'íjci jimi, ajta a'íjma i ti tyámua' huó'ruuj, a'íj pu huo'ta' mej mij jamuán séjre'ej muá'ra'nyij jusén jime'.

³¹ ¿Ji'nye tyajtáhua'aj tyu'taxájtaj? Tipua'aj i Dios tajapua' nyuucacaj, capu i'ríj ti a'tíj ta'antypua'rite'en ityájma.

³² Capu i Dios quee a'yan tyito'tyéchootzej i juyój, sulu a'íj pu tyu'tá' ti'ij huámu'i'nyij tajitzé ma'can i cúruuj jitze, ¿nyiquee a'yan cha'taj na'aj ij juxié'vi'ra' jin néijmi'i tyitaatapuéjve'sij, i ti tyí'sejre' i Ciriístu' jimi?

³³ ¿A'tanyíj a'yan tyihua'xajtzi' a'íjma i Dios ti hua'antiyíhuoj? Dios pu a'ín pué'een i ti tyámua' huá'uurej.

³⁴ ¿A'tanyíj puéjtzij huo'tá'sij? A'íj pu a'ín pué'een i Ciriístu' ti huamuí', ajta je'en huatájjuurica', ijíj pu muáca'ta' i Dios já'sejre', a'íj pu'ij taatyáhuiire'ej.

³⁵ ¿A'tanyíj ij tye'entyí'uunaj ti'ij i Ciriístu' quee che' taxie've'ej? ¿Nyiquij tipua'aj tyi'tíj tamuarie'riste'ej, na'ríj tyi'tíj ta'itziitya'aj, ca' tipua'aj je'ej pua'aj máta'uuriaj, nusu tyatájcuaj, ca' tipua'aj tyej quee je'ej tyéjeviicue'raj, ca' tipua'aj tyaj huácui'nyij?

³⁶ A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: Muéetzij jime' tu a'náj tina'aj á'taca'nyej tyej tyij huácui'nyij, a'yaa mu ta'uurej mati'ij a'íjma i cánya'xi' i maj huá'cui'caa.

³⁷ Ajta néijmi'i jime' a'íjci, a'yaa tu tyu'tyámue'tij a'íjci jime' ti i Ciriístu' taaxié'vej.

³⁸ A'yaa nu tyámua' tyá'mua'reej tiquee tyi'táj tye'entyí'uunaj ti'ij quee che' i Dios taxie've'ej. Capu i tyaj júurij huatyá'itzeere'en, na'ríij tyaj huácu'nyij, na'ríij i maj tajapúa tyí'huüre' i Dios jimi, na'ríij a'íimaj i maj tyí'huüre' i tyiyáaru' jimi, je'ej ti tyí'ricij i ti tyí'sejre', nusu je'ej ti tyí'rinyij,

³⁹ tìpua'aj i ti jéetze' ájtyeej, na'ríij i ti jéetze' ajo'cátyee i tajityé, tyi'táj tina'aj ti a'yan séejre' i Dios ti tyú'taahuaca'. Capu tyi'táj tye'entyí'uunaj i Dios ti jin taxie've' ajta taataséjratyey i Ciriístu' jimi, a'íjna i Jesús ti tavástara' pué'een.

9

Dios pu hua'antyíhuoj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can

¹ A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyajámua'ixaatye' i Ciriístu' jimi, canu tyí'hue'taj. Ajta i nyaj jin ma'uumua'rej jamuán i júuricama'ra' i Dios, a'yaa mu tyí'nye'ixaatye' ti a'yan tyi'ja'yájna,

² jéehua nu nyaxaamujritye', nyajta a'náj tina'aj jajpuéjtzij i nyaxiéjnyu'caa tzajta',

³ a'yaa nu tyá'xie've' tìpua'aj i'ríitan na'ráanajchij ti Ciriístu' manúurieenyij, ti'ij na'antyípuá'ritye'en hua' jitze ma'can i nye'ihuáamua', a'íjma i maj a'yan cha'taj mana'aj tyitye'ráanyey nyati'ij nyáaj.

⁴ A'íi mu Israel jitze ajtyáma'can, ajta i Dios huatyóoyojmua'tyey. Dios pu ajta huatyá'itze hua' jimi a'íjna ti naa séeria'aj ta'raa, ajta hua' jimi tyu'tá' i junyúcaa je'ej ti tya'ra'nyúiche', majta a'íimaj, a'yaa mu tya'ancuriáa' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, majta a'íjci i yi'ráj je'ej maj tyá'na'michej, ajta mu'caa jin tyihua'táratziiri'.

⁵ A'íi mu majta hua' jitze eeráma'can i tahuásimua'ci'ij, ajta hua' jitze pu a'yan tye'ráanyey a'íjna i Ciriístu' ti ajta a'ín pué'een i Dios i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, tyiche' a'náj tina'aj tyé'tyojtzij're'ej. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

⁶ Canu a'yan tyajámua'ixaatye' ti i nyúucarij quee tyi'táj huúria'ca'aj i Dios ti huo'ta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, sulu a'íimaj i maj a'íjci jitze eeráanyey i Israel, camu néijmi'i jir'é'can jime' a'íjci jitze ajtyáma'can.

⁷ Camu majta néijmi'i yójmua'mua' pué'een a'íjci i Abraham, sulu Dios pu a'yan tyaaté'exaatya'ca'aj tijin: "A'íi mu a'ín pué'eenye'ej muá'ju'un a'yóojmua' i maj jitzán eerányesij a'íjci i Isaac."

⁸ A'yaa pu'ij tyi'ta'ixaatye' maj quee néijmi'i yójmua'mua' pué'een i Dios i maj Abraham jitze eeráanyey, sulu a'íimaj i maj ja'tzaahuatye' a'íjci i ti jin Dios tya'tóoratziiri', a'íi mu a'ín pué'een i maj yójmua'mua' pué'een a'íjci i Abraham.

⁹ Ji'nye Dios pu a'yan tya'tóoratziiri' a'íjci jimi i Abraham tijin: "A'náj nyaj nyeríj a'yan tyaaxá'pu'íntarej, nyáaj nu nyajtáhua'aj ya'uvé'nyesij, ajta i Sara pu arí tyiyóoj ta'mej."

¹⁰ Ajta quee a'íi na'aj. A'íimaj i maj hua'puaj i yójmua'mua' i Rebeca, a'íi pu a'ín pué'eenye'ej i hua' táataj a'íjna i Isaac,

¹¹ Ajta mati'ij quee xu nánie'huacaj i maj hua'puaj, mati'ij quee xu tyi'táj je'ej uuriáacaj, tìpua'aj ti xá'pu'í' een, na'ríij ti je'ej pua'aj een, a'yaa pu Dios tyaaté'exaa a'íjci i hua' náanaj tijin: "A'íjna ti vásti', a'íi pu jaatyáhuüre'ej a'íjci i ti pá'ri'ij."

12-13 Ajta a'yan tijin: "Nyáaj nu jaxie've' a'íjci Jacob, nyajta jájcha'íire' a'íjci i Esaú." A'yaa pu'ij tyé'miteere' je'ej ti ricij i Dios ti'ij a'íin séej avá'huoonyij, je'ej ti a'íin tyá'xie've', ajta quee a'yan tyaataxáatan je'ej ti tyi'táj jin huaríj.

14 ¿Nyij a'íjci jin a'yan tyetyu'taxájtaj ti i Dios quee xá'pui' ricij? Catu xaa nyu'uj.

15 Ji'nye Dios pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Moisés tijin: "Nyáaj nu tyaatú'uunyi'raj a'táj tina'aj ti a'yan tyina'ráanajchi, nyajta nu ja'ancu'vaxi'ij a'táj ti ajta a'yan tyina'ráanajchi."

16 A'yaa pu'ij, capu a'yan tyá'ci'tyij i a'táj a'íjci jime' je'ej ti jusíj tyá'xie've', nusu je'ej ti tyi'táj jin tyí'tyese', sulu je'ej ti i Dios tyá'ancu'vaxi'ij.

17 Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti i Dios a'yan tyaaté'exaa a'íjci i rey Egipto ti tyejé'ijtaca'aj tijin: "A'yaa nu rey jime' tyimua'antyáaruajtje nyej nyij a' jimi huo'taséjratye'en i nyaj jin néijmi'i putyí'uurej, ajta mej mij néijmi'que' náamua'tyij úyan i cháanacaj japua."

18 A'yaa pu'ij i Dios tyá'cu'vej a'táj ti a'yan tya'ráanajchi, ajta a'yan tya'tá'caa ti a'táj a'yan tye'tyánaamuan i juxiéjnyu'caa a'táj ti ajta a'yan tyaráanajchi.

19 Ajta a'táj pu a'yan tyu'taxájtaj tijin: "Tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, ¿ji'nye een jime' i Dios tajitzé tyí'pua'ritye', tipua'aj a'íin jusíj a'yan ta'uurej?"

20 ¿Pajta muáaj tyáati'! ¿A'tanyij paj pué'een pej pij a'yan tyí'anyuuste' i Dios jimi? ¿Nyiquij i xá'rij a'yan tyaaté'exaate'sij a'íjci i ti jaatyátaahuaca' yee: "Ji'nye een jime' a'yan petyinatyátaahuaca'?"

21 A'ájna i a'táj ti xá'rij tyí'ta'huaca, a'yaa pu tyu'tóoci'puaj ti tyu'muárie'en i xarij jime', ti'ij séecan tyú'taahuaj i xá'rijtze ti naa tyu'sé'rin, ajta séecan ti cha'na'aj tina'aj tyí'huíire'.

22 Dios pu a'yan tyá'xie've' ti taataséjratye'en ti a'íin néijmi'i putyí'uurej, a'íj pu jin néijmi'i tyo'táviicue'ri' a'íjma jimi i ti a'yan tyihua'tyévi'jtya'ca'aj mej mij jó'vetyij.

23 A'yaa pu'ij ajta ityájma tyitaataséjra ti a'íin tyámua' tyihuo'tyájtoo a'íjma i ti hua'ancu'vajxi, ajta anaquéej tyámua' táaruuj tyej tyij hua' jitze ajtyáma'cantaj tá'ra'nyij.

24 A'yaa pu i Dios tyítaatajé, ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can, ajta a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can.

25 A'yaa pu ajta tyo'tyéyu'xaca' i yu'xarij jitze a'ájna i Oseas tijin: A'íimaj i maj quee nyejitzé ajtyáma'cantaca'aj, a'yaa nu huo'támua'sij tijin mu'ríj nyetye'ítyeristyamua' pué'een, nyajta a'íjma i nyaj quee hua'xie'va'ca'aj, a'yaa nu nyajta tyihuo'taxájtaca' tijin nyaj hua'xie've'.

26 Ajta jo'maj a'yan tyihuojo'té'exaa i tye'ítyee yee:

"Mua'aj xu quee nyetye'ítyeristyamua' pué'een",

a'yaa mu tyihuo'taxájtaj maj yójmua'mua' pué'een i Dios ti júurij.

27 Ajta a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, Isaías pu a'yan tyihuo'té'exaa'ij tijin: "Tyij majta jéehua i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yan a'chu ti'ij i séj ti a'áa ja'ajtyájcaj jo'tij ja'va'ástimee i jájrij, capu néijmi'caa huíire'en ti'ij i Dios hua' japua huatányuunyij,

28 Ji'nye jiye'tzín pu i Dios néijmi'i antyipuá'ritye'sij ti'ij puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua."

29 A'yájna ti'ij ajta arí tyu'taxájtaca' a'íjna i Isaías tijin:

Típua'aj i Dios ti néijmi'i jin antyúumua'reej quee taatá'nyijche',
tyej tyij séecan jitze eerama'cáantaj, a'yaa pu'ij ajta tyi'ta'urényijche',
ti'ij tyihuó'ruuj i maj a'áa jo'cháatima'caa a Sodoma majta a Gomorra.

I maj jin ootyá'itzee i maj Israel jitze ajtyáma'can

30 ¿Ji'nye tyetyu'taxájtaj a'íjna jime'? Nyiquij a'íjna jime' i tyaj jin tyá'tzaahuatye', i Dios tyámua' huó'ruuj i maj quee tyá'tzaahuatye', i maj majta jahuooca'aj mej mij ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi.

31 Majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'cantaca'aj, i maj a'yan tyá'huooca'aj i nyúucarij jitze i maj jin tyí'ijta mej mij ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi, a'íi mu quee ja'ancuriáa' i maj jahuooca'aj.

32 ¿Ji'nye een jime' mequee ja'ancuriáa'? A'yaa mu een jin huamu'tichej maj quee a'íjna jitze tyi'ca'nyajca'aj i maj jitzán tyá'tzaahuatye', sulu je'ej maj tyi'táj jin rijcaa.

33 A'íj mu jin huamué'tichej a'íjci jime' maj jaatyáxaahuataca' a'íjci i ti a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin:

Nyáaj séej tyéviij huata'ityij a Sión,

a'yaa pu tyinaatyáhuuie'ej ti'ij i tyetyéj i maj jitzán éjcataj i tyétyacaa,
ajta i ti jitzán tyi'ca'nyej capu jaatatyévi'raste'sij.

10

1 Nye'ihuámua', a'yaa nu tyá'xie've' i nyaxiéjnyu'caa tzajta', nyajta a'yan tyá'huavij i Dios ti'ij a'íin hue'rátoonyij i maj Israel jitze ajtyáma'can.

2 A'yaa nu tyámua' tyá'mua'reej siaj jéehua jaxie've' siaj jaatyáhuuie're'en i Dios, ajta a'íjna i siaj jin jaxie've' siaj sij a'yan huárinij capu a'íjna jitze aróoca'nyej i ti ji'ré'can jime'.

3 Ji'nye caxu jamua'reej ti i Dios a'íin pué'een i ti tyámua' huá'uurej i tyeítyee, jujímua'aj xu sij a'yan tyá'huooc siaj sij ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en, siajta quee a'yan ricij je'ej ti i Dios tyaaxá'pui'intarej ti'ij a'táj ji'rénnya'aj jimi huatyá'itzeere'en a'íjci jimi.

4 Ajta a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta a'íi pu antyipuá'riaca' ti'ij i Ciriístu' yan uvé'nyej, a'yaa pu'ij tyí'rij siaj néijmi'i tyámua' tyityeetyá'itzeere'en a'íjci jime' siaj tyá'antzaahuatye'en i Ciriístu' jimi.

5 Ajta ti'ij a'táj tyámua' tyu'tyá'itzeere'en a'íjna jitze ma'can i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, Moisés pu a'yan tyo'tyéyu'xaca' tijin: "A'táj ti ja'rá'astijre'en a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa pu tyúuxie've' ti néijmi'i a'íjci jitze aróoca'nyej i nyúucarij."

6 Ajta i ti jin a'táj tyámua' tyu'tyá'itzeere'en a'íjna jimi i maj jitzán tyá'tzaahuatye', a'yaa pu tyá'xaj tijin: "Capáj a'yan tyí'mua'ajcaj mua'tzajta' yee: ¿A'tanyij tajapúa' jo'ojnyésij?, ta'aj ij yajava'cányijtye'en a'íjci i Ciriístu'".

7 na'rij yee; ¿ajo'cárutyij tyétye' imuáj?, ta'aj ij je'tátoonyij i Ciriístu' hua' tzajta' i maj merij huácuij."

8 Tyi'tanyí na'aj putyí'xaj i ti a'yan yee: "A'íjna i nyúucarij a jimi pu séejre', ajta a'íjci jitze i paj jin ma'úumua'rej ajta a'xiéjnyu'caa tzajta'." A'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij tyaj jitzán tyá'tzaahuatye' tyajta huá'ixaatye'.

9 Tipua'aj a'yan petyu'taxáj yee Jesús pu tavástara' pué'een, pajta a'xiéjnyu'caa tzajta' tyá'antzaahuatye'en ti i Dios jaatájuuritey, aj pu i Dios muí'rátoosij.

10 A'yaa pu tyúuxie've' paj a'xiéjnyu'caa jin tyá'antzaahuatye'en ti'ij muáhuüre'en, pajta mua' tyenyij jin jaataxáj ti i Jesús a'íin pué'een i Ciríistu', aj pu'ij Dios a japua huatányuusij.

11 A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "A'táj ti tyá'tzaahuatye' i Ciríistu' jimi, capu a'náj huatóotyevi'ra'astaj."

12 Majta juxa'aj mana'aj een i tavástara' jimi, a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, ji'nye sáij pu'uj a'íin pué'een i ti néijmi'caa tavástara', ajta néijmi'i tyihua'tá'caa je'ej ti sáij ajta sáij tyaatáhuaviiraj.

13 Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' tijin: "A'táj tina'aj ti a'yan tyaatáhuoosij i tavástara' jimi, Dios pu japuan huatányuusij."

14 Ajta ¿ji'nye tyí'rij maj huatyényuunyij i tavástara' jimi, tipua'aj mequee xu jimi tyá'tzaahuatye'? ¿Ajta ji'nye tyí'rij mej mij jimi tyá'antzaahuatye'en, tipua'aj mequee xu jáanamujari' ti a'táj jitzán ma'can tyihuo'ixaatye'en? ¿Ajta ji'nye metyá'namujaran, tipua'aj quee a'táj huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios?

15 ¿Ajta ji'nye metyihua'ixaatye'en i nyúucarij tipua'aj mequee huata'ítyi'huaj mej mij hua' jimi ujó'ju'? A'íj pu jin a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "Huápu'íj mu naa huasé'rin a'íimaj i maj huata'ítyi'huaj mej mij huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i tavástara'."

16 Ajta camu néijmi'i ja'antzaahuaj i nyúucaria'ra' i Dios. A'yaa pu tyí'een ti'ij tyu'taxájtaca' a'íjna i Isaías tijin: "Tavástara', ¿a'tanyíj ja'antzaahuatye'sij i nyúucarij i tyaj tyeríj huo'té'exaa?"

17 A'yaa pu'ij tyí'een, aj pu i a'táj tyá'antzaahuatye'sij ti'ij jáanamujari' i nyúucarij, ajta a'íjna i nyúucarij a'íj pu jimi eeráma'can i nyúucaria'ra' jitze i Ciríistu'.

18 Nyajta nyáaj a'yaa nu tyí'ihuo' tijin: ¿Nyiquij mequee jáanamujari' i nyúucarij? Ji'nye mijta máanamujari'. A'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin:

Néijmi'que' pu huánamujare i huá'nyuucaa, ajta huá'nyuucaa, a'áa pu imúáj jó'namujarej jo'tij i cháanacaj joo'ástimee.

19 Nyajtáhua'aj nu a'yan tyu'ta'íhuo'sij tijin: ¿Nyiquij mequee jáamua'reeri' a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can?, anaquéj pu i Moisés a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

"Nyáaj nu jamuaatá'sij siaj sij tyíchueerej a'íjma jimi i maj quee chájta'naj pué'een, nyajta jamuaatá'sij siaj tyinyínyu'caj a'íjma jimi i maj quee jaxie've' maj tyihuojo'itéj muá'ra'nyij."

20 Ajta i Isaías, a'yaa pu tya'huóoca'an ti a'yan tyu'taxáj tijin:

A'íimaj i maj quee nyahuoca'aj, a'íi mu náatyoj, nyajta a'íjma jimi huatányesejrataca' i maj quee nyéetzij nye ihuo'ca'aj.

21 Ajta i Isaiás a'yaa pu tyihuo'taxájtaca' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can tijin: "A'náj tina'aj nu huo'tyáhuui i maj séej chájta'naj jitze ja'chej i maj quee tyu'namuaj majta quee tyihuojó'itej."

11

I Israel Dios ti ja'antyíhuoj

1 A'yaa nu nyijta ijíj tyajá'mua'ihuo': ¿Nyiquij i Dios arí mahuoohuá'xij a'íjma i maj tyeítysteristyamua'me'en pué'een? Capu xaa nyu'uj. Nyáaj nu nyajta Israel jitze ajtyáma'can, nyajta i Abraham jitze eeráma'can, nyajta hua' jitze ajtyáma'can a'íjma i maj Benjamín jitze eeráma'can.

2 Tí'ij na'aj jájcuá imuáj, Dios pu a'yan tyihuo'taxájtaca' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can maj tyeítysteristyamua' pué'eenye'ej, ajta ijíj capu eexúj mahuoohuá'xij. ¿Nyij sequéé jamua'reej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze a'íj ti á'xaj i Elías, tí'ij a'yan tyaatáhuaviiri' i Dios tí'ij a'ín puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can? A'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

3 "Nyavástara', mu'ríj huo'cuij a'íjma i maj muéetzij jitze ma'can tyí'xaj, majta jaatyú'uunaxij i maj japuan tyí'mu'vejritaca, nyáaj nu'uj nyij nyasiíj huatyá'itzee nyajúurij, majta mu mij nyéetzij meríj nyeje'catamuí'."

4 Ajta i Dios a'yaa pu tyu'tanyúj tijin: "Nu'ríj aráahua'puaj ví'ra'aj i tyeítsee ava'huoj i maj quee a'náj jaanájchaca' a'íjci i Baal."

5 A'yaa mu cha'taj mana'aj cíi tyí'tyesejre' ijíj i maj tyeítysteristyamua'me'en pué'een, a'íjma i tí Dios juxié'vi'ra' jín hua'antyíhuoj.

6 Ajta típuá'aj i Dios hua'antyíhuoj juxié'vi'ra' jíme', capu che' a'íjna jíme' je'ej maj tyityetyúucha'íica'aj, jí'nye típuá'aj a'yan tyí'eenye', capu che' tyí'tíj je'ej tyí'huüre' i tí jin Dios hua'antyíhuoj juxié'vi'ra' jíme'.

7 ¿Jí'nye na'quíj? A'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can camu ja'ancuriáa' i maj jahuooca'aj, majta a'íjma i Dios tí hua'antyíhuoj, a'íj mu xaa ja'ancuriáa'. Jí'nye i séecan huápui'ij mu quee tyihuojó'iteca'aj,

8 a'yájna tí'ij tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin: "Dios pu a'yan huó'ruuj mej mij quee tyámuamua're'ej, a'yaa mu mij móoj ijíj een, capu je'ej huá'miteeraste' i maj jaséj camu majta yó'itej i maj janamuaj."

9 A'yaa pu ajta tyaataxájtaca' a'íjna i David tijin: Miche' a'íjna jín huavívi'huaj i maj jín tyí'ye'estyaa, mej mij jó'vatzij ajta je'en puéjtzij huo'ci'tyij.

10 Miche' aracúcu'nyij muá'ra'nyij mej mij quee che' ma'unyéjnye'rij, Che' i hua' huarij antyúututaj jusén jíme'.

Dios pu hui'rátosij a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can

11 A'yaa nu nyijta ijíj tyajá'mua'ihuo' tijin: ¿Nyiquij huápui'ij néjimi' i jín muo'vátzij i maj Israel jitze ajtyáma'can tí'ij hua' japua rájve i puéjtzij? Capu xaa nyu'uj. Sulu matí'ij a'íjma quee a'yan huaríj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íjma pu'ij huáhuui i maj séej chuéj japua já'ma'can mej mij júurij huatyá'itzeere'en, ajta mej mij a'íjna jín tyichueerej i maj Israel jitze ajtyáma'can.

12 A'yaa pu'ij tyu'tyáhuui a'íjna i maj jín huamué'tichej a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, mej mij a'íjna jín huo'tyáhuüre'en a'íjma i maj séej

chuej japua já'ma'can, jéetze' pu'ij tyámua' tye'mej a'íjma jimi a'ájna xicáara' tí'ij tyámua' huá'uuren a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

13 Ajta tyi'táj nu jamuaaté'exaatye'ej mua'ajmaj mu siaj quee Israel jitze ajtyáma'can. Ji'nye Dios pu a'íjma jimi naata'ít'yaca' i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, a'íj nu jin jéehua xaxie've' nyaj a'ájna jin jamuaatyáhuüre'en.

14 A'yaa nu tyá'xie've' mej mij séecan i nyetyeéhtyeristyamua' jamua'anchueere'en mua'ajmaj, mej mij majta a'íjma tyá'antzaahuatye'en.

15 Ji'nye tí'ij i Dios mahuoohuá'xij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa pu tyu'tyáhuüi mej mij majtáhua'aj ajtyáxürej i Dios jimi a'íjma i maj séej chuej japua já'ma'can, ¿ji'nye tye'mej tí'ij i Dios ajtáhua'aj tyámua' tyihuo'tyéjeevej a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can? A'yaa pu tye'mej tí i Dios huo'tájuuritye'sij a'íjma i maj merij huácui'ijcaa

16 Ji'nye tipua'aj a'táj jaatámu'vejritaj i Dios jimi a'ájna i páan i ti anaqueéj jaatyátaahuaca', néijmi'i pu ajta i cuejtzij huatámu'vejrityi'huaca'. Tipua'aj i Dios jimi huatámu'vejrityi'huaj i náana'ra' i ciyéj, néijmi'i pu i ciyáara' ajta huatámu'vejrityi'huaj.

17 A'ájna i aseitúunaj, i maj a'íin pué'een i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu je'cácaa tye'entyiná'xij i pi'istáara', majta je'en séej antyiví'ijtye i pi'istáa tí séej jitze ma'cantaca'aj i aseitúunaj tí jusíj ajnyéj, mua'aj xu a'íin pué'een. A'yaa xu serij a'íjci jitze tyitye'ejtyáma'can i aseitúunaj, i Dios tí jimi ajtyáma'can.

18 Ajta caxu a'ájna jin óotzaahuatye'ej, siaj serij a'íjci jitze ajtyáma'can. Tipua'aj a'yan siarijca, xo'támua'reej tiquee mua'ajmaj jitze aróoca'nyej i náana'ra' a'íjci i ciyéj, sulu mua'aj xu a'íjci jitze aróoca'nyej i náana'ra'.

19 Tyij sequée a'yan tyu'taxájtaj yee: "Séecan mu i pi'istáa antyiná'axij mej mij nyéetzij na'ant'yiví'ijtye'en i ciyéj jitze."

20 A'yaa pu tyi'ja'yájna, ajta a'yaa mu huó'ruuj ji'nye camu tyá'tzaahuatya'ca'aj, siajta mua'aj a'yaa xu a'íjci jitze tyitye'ejtyáma'can a'íjci jime' siaj tyá'tzaahuatye'. A'íj xu jin quee óotzaahuatye'ej, sulu siata'aj jáatziinye'en i Dios.

21 Ji'nye capu i Dios tyaatú'uunyi'ri' a'íjci i pi'istáa i tí ajtanyáxij i ciyéj jitze tí tyámua' een, capu ij ajta mua'ajmaj tyajamuaatú'uunyi'raj.

22 Siata'aj a'íjci jitze tyú'mua'tyij i tí jin i Dios jamua'ancu'vaxij, ajta ca'nyíin jin tyi'ijta. Ca'nyíin pu jin tyihuo'ta'íj a'íjma i maj ootyá'itzee, ajta mua'huatya'ca'aj, siajta mua'ancu'vaxij. A'yaa pu'ij tyúuxie've' siaj a'íjci jitze aróoca'nyej i tí jime' i Dios tyámua' tyajamuaatá', na'rúij sequée a'yan huárinij a'íi pu ajta majamúuhua'xij.

23 Ajta tipua'aj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can majtáhua'aj tyá'antzaahuatye'en, Dios pu ajtáhua'aj hua'ant'yiví'ijtye'sij, ji'nye a'íi pu jaayí'tin tí a'yan huárinij.

24 Ji'nye mua'ajmaj pu i Dios jamua'ant'yina'xij a'íjci jitze i ciyéj tí jusíj ajnyéj, tí'ij jamua'ant'yiví'ijtye'en a'íjci jitze i séej i maj ja'tyáhuüi, majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj anaqueéj ajtyáma'cantaca'aj a'íjci jitze i ciyéj, jéetze' pu'ij i'ríj tí i Dios ajtáhua'aj hua'ant'yiví'ijtya'xi'in a'íjci jitze i ciyéj, mej mij majtáhua'aj jitzán ajtyama'cáantaj muá'ra'nyij.

Tí'ij Dios hui'rátosij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can

25 Nye'ihuámua', a'yaa nu tyá'xie've' siaj yo'itéej xá'ra'nyij a'ájna i tí aviitzi' i Dios jimi, siaj sij quee tyi'táj jin óotzaahuatye'ej. A'íimaj i maj

Israel jitze ajtyáma'can je'cáj mu quee tyihuojó'itej, a'yaa pu tyihuó'ruuj mej mij séecan tyá'antzaahuatye'en i maj quee Israel jitze ajtyáma'can.

²⁶ Ti'ij a'yan tyá'ra'nyij, néijmi'caa pu huüre'en a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ji'nye a'yaa pu tyé'yusi' i yu'xarij jitze tíjin:

A'íjna i ti hui'rátosij a'áa pu jo'va'ma'aj ja'mej a Sión, ajta je'en huo'tyáhuüre'sij a'íjma i maj Jacob jitze eeráma'can.

²⁷ A'ín pu a'ín pu'éen i nyaj jin tya'tányaratziiraj a'íjma jimi nyati'ij tyihuo'tú'uunyi' i maj jin quee xá'pui' huaríj.

²⁸ Ajta a'íjna jitze ma'can i nyúucarij i ti jin i Dios hui'rátosij, a'íi mu jájcha'üre' i Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu a'íjci jin huaríj ti'ij ajta mua'ajmaj jamuáhuüre'en, ajta i Dios óoche' pu hua'xie've' a'íjma, ji'nye a'íjma pu antyíhuo i hua' huásimua'ci'ij.

²⁹ Ji'nye i ti Dios huo'ta', capu huári'raj, capu ajta jo'rio'uunaj i nyúucarij i ti jin huo'tajé.

³⁰ A'ájna imuáj xu siajta mua'aj quee ja'rá'astijrej i Dios, ajta ijíj maj quee já'astijre' i maj Israel jitze ajtyáma'can, Dios pu'ij arí ajta mua'ajmaj jamua'ancu'vaxij.

³¹ A'yaa mu cha'taj mana'aj mij ijíj quee tyá'astijre', ta'aj ij i Dios jamua'ancu'vaxi'in, ajta je'en hua'ancu'vajxi a'íjma a'yájna ti'ij arí mua'ajmaj tyajamuá'ancu'vaxij.

³² Ji'nye Dios pu juxa'aj na'aj tyihuo'xíjtyej i maj jin ootyá'itzee a'íjci jimi, a'yaa pu'ij ajta juxa'aj na'aj néijmi'caa tyá'ancu'vaxi'sij.

³³ Jéehua pu huápu'ij tyu'yí'tin i Dios, néijmi'i pu tyo'mua'reej. Capu a'tíj jaayí'tin ti jaataxáj je'ej ti a'ín tyá'xa'pui'intare', nusu ti yo'itéej já'ra'nyij je'ej ti ajóo'en i Dios jimi.

³⁴ ¿A'tanyíj jamua'reej je'ej ti een i mua'tziiria'ra' i Dios? ¿A'tanyíj jaayí'tin ti tyámua' tyée'ixaatye'en?

³⁵ ¿A'tanyíj anaquéej tyi'tíj jaatá' i Dios ti'ij a'yan tyúuxie've'ej ti jaatáuüre'en?

³⁶ Ji'nye néijmi'i pu a'íjci jimi tyajá'ma'can i Dios, a'íi pu néijmi'i tyú'taahuaca' ajta néijmi'i jimi tyi'sejre'. Tyiche' a'náj ti na'aj tyé'tyojtzi're'ej i Dios. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

12

Je'ej maj ye'ej tyityetyúucha'ij i maj tyá'tzaahuatye'

¹ A'yaa nu nyij nye'ihuáamua' tyaja'muahuavij, a'íjna jime' i ti jin i Dios jamua'ancu'vaxij siaj a'yan tyityaatóosejrataj ti'ij mu'vejrij ti júurij, i ti ajta naa een i Dios jimi. A'yaa pu tyúuxie've' siaj a'yan huárinij siaj sij júurij huatóomu'vejritaj.

² Caxu che' a'yan tyityetyúucha'íj mati'ij a'íimaj i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, sulu siata'aj seequéj metyityoomuámua're'ej siajta seequéj tyí'tyechajcaj siata'aj sij jáamua'reej je'ej ti i Dios tya'axié'vi'ra' i ti naa een, i ti tya'ránajchi, ajta siaj sij quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj.

³ A'íjci jime' i ti jin i Dios tyinaa'íjcaj juxié'vi'ra' jime', a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' néijmi'caa mua'ajmaj tiquée sñj tyi'tíj jin óotzaahuatye'ej. Sulu siata'aj tyámua' metyityoomuámua're'ej, siajta a'íjci jitze tyú'mua'tyij je'ej ti tyi'tíj jin i Dios tyajamuatajé siati'ij jimi tyá'antzaahuaj.

4 Ji'nye a'yájna ti'ij i tatyévira' een, capu síij na'aj i ti jitzán tyí'sejre', capu ajta juxa'aj na'aj tyí'huiire',

5 a'yaa tu cha'taj tyana'aj een ityáj, tyij tyajta mui'ij, séej tu'uj tyévira' pué'een i Ciríistu' jimi, a'yaa tutyij séej tyana'aj tyévira' jitze néijmi'i tyitye'ejtyáma'can.

6 Ajta i Dios quee juxa'aj na'aj tyitaatá' i tyaj jin jaatyáhuuire'en, sulu a'yaa pu je'ej ti a'íj tya'ránajchaca' séej jimi ajta séej. A'íj pu jin tipua'aj i Dios a'yan tyitaatá'an tyej tyij jitzán ma'can tyu'taxáj, tyiche' jitzán ma'can tyu'taxáj a'chu tyej tyá'tzaahuatye',

7 tipua'aj a'yan tyitaatá'an tyej tyij séecan huatyáhuuire'en, tyiche' tyámua' tyihuo'tyáhuuire'en. Ajta i ti a'yan tyaací'ij ti tyihuo'mua'tyej, che' tyámua' tyihuo'mua'tyej,

8 ajta i ti a'yan tyaací'ij ti ca'nyíjra'aj huo'tá'an i séecan, che' ca'nyíjra'aj huo'tá'an. Ajta i ti a'yan tyaací'ij ti a'íjma tyu'tapuéjve'en i maj quee je'ej tyéejviicue', che' quee ootzáahuatye'ej a'yan rijcaj, ajta i ti a'íjna jin antyúumua'reej ti tyihuo'ta'íjtye'en, che' tyámua' tyi'tyúucha'íij, ajta a'íjna i ti huá'huuire' i maj japuéjtzitarej, che' jutyamua've'ej a'yan huárinyij.

9 Siata'aj tzáahuatyí'ra'aj jin huóoxie've'en séej siajta séej. Siajta jaatáxaahuataj a'íjci i ti je'ej pua'aj een, siajta je'en ja'rá'astijre'en a'íjci i ti xá'pui'.

10 Siata'aj a'yan tyityahuóoxie've'en séej siajta séej ti'ij siaj tyámua' naa tyityúu'ihuaamua'taj, siajta tzáahuatyí'ra'aj jujimí tyícha'íij.

11 Xaatyóoca'nyej, caxu ju'xaahuataj siaj jahuuiria'aj i tavástara' a'íjna jitze xa'rooca'nyéej i júuricama'ra' i Dios.

12 Siata'aj huóotyamua've'en a'íjci jime' siaj tyi'ijchó've' i Dios jimi, siajta tyo'táviicue' i siaj jin jajuéetzij, a'náj tina'aj xu jahuaviiraj i Dios.

13 Siata'aj tyihuo'tá'an tyi'tíj ti i séecan tyihua'ítziitye' i maj ja'mua jitze ajtyáma'can, siajta tyámua' naa tyihuo'tyéjeevej i maj já'muamuaarej.

14 Tyámua' xu naa tyihuo'tyéjeevej a'íjma i maj je'ej pua'aj já'mua'uurej. Caxu puéjtzij hua'tá'care'en sulu tyámua' xu'uj tyihuo'tá'an.

15 Siajta huatóotyamua've'en a'íjma jamuán i maj jutyamua've', siajta huatóoxaamujritye'en a'íjma jamuán i maj juxaamuíjrye'.

16 Tyámua' xu huojomua'raj séej siajta séej. Caxu óotzaahuatye'ej, sulu siata'aj antyóosiire'en hua' jamuán i maj quee tyi'tíj jin tyityetyu'uj. Caxu a'yan tyityóotzaahuatye'ej yee siaj nu'uj jéehua tyu'yí'tin.

17 Tipua'aj a'tíj je'ej pua'aj já'mua'uurej, caxu a'yan cha'taj siana'aj mua'aj je'ej pua'aj ja'uurej. A'íj xu jin tyi'tyese'ej siaj sij tyámua' tyityetyúucha'íij néijmi'caa jimi i tyeítyee.

18 Siata'aj a'yan huárinyij a'chu siaj a'yan tya'ajxié'vi'ra', siaj sij tyámua' huojomua'raj néijmi'caa i tyeítyee.

19 Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', caxu puéjtzij jatá'care'en i a'tíj ti je'ej pua'aj jamuáaruuj, sulu che' i Dios puéjtzij jaatá'an, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: "A'yaa pu nyéetzij tyí'nyaci'puaj nyaj puéjtzij jaatá'an a'íjci i ti je'ej pua'aj mua'uurej, nyáaj nu tyi'najchitan, a'yaa pu tyí'xaj i tavástara'."

²⁰ A'yaa pu ajta tyé'yus'i' tijin: "Típua'aj í'cuataj a'íjna i ti muájcha'íire', pata'aj tyáacue'tyey, na'ríij ajta í'mu'uj pata'aj jájtyij jaatá'an, a'yaa paj huárinyij tí'ij a'ín huatóotyevi'ra'astaj."

²¹ Capáj tyí'tá'care'en ti a'ín mua'antyimué'tin i ti je'ej pua'aj een. Sulu pata'aj ja'antyimué'tin a'íjci ti je'ej pua'aj een a'íjci jime' i ti xá'puí'.

13

¹ A'yaa pu tyúuxie've' siaj néijmi'i hua'rá'astijre'en a'íjma i maj tyí'tíj jin antyúumua'reej. Ji'nye Dios pu a'yan tyihua'antyíhuoo, a'íi pu a'íjna jin tyihua'antyaárujtyej.

² A'íj pu jin a'íjna i tíquee huá'astijre' a'íjma i maj tyityatatyíj, a'íj pu quee já'astijre' je'ej ti i Dios tyu'ta'íjtaca'. Majta i maj quee tyá'astej maj a'yan huárinyij, puéjtzij pu hua' japua rávesij,

³ ji'nye i maj tyityatatyíj camu a'íjna jin antyúumua'reej mej mij a'íjma muaritya'aj i maj tyámua' tyityetyúucha'íj, sulu a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj. ¿Nyij a'yan petyá'xie've' paj quee huá'tzínnye'ej a'íjma i maj tyityatatyíj? Tyámua' paj tyityía'cha'íij aj mu mij i maj tyityatatyíj jamua'reeren paj quee tyí'tíj jin á'tzeere',

⁴ ji'nye a'íi pu i Dios jimi tyí'tyéjvee tí'ij muáacha'íin. Ajta típua'aj je'ej pua'aj petyí'tyíacha'íij, aj paj xaa hua'tzínnye'ej puá'mej, ji'nye a'íi pu a'íjna jin antyúumua'reej tí'ij puéjtzij muaatá'an, a'íj pu jin tyí'huíire' i Dios jimi, ta'aj ij Dios jitze ma'can puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj.

⁵ A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' siaj hua'rá'astijre'en a'íjma i maj tyityatatyíj, caxu a'íj siana'aj jime' mej mij quee puéjtzij jamuaata'an, sulu siaj sij a'íjna jin ja'rá'astijre'en i Dios.

⁶ A'íj xu jin mua'aj tyí'najchitaj a'íjma jimi i maj tyityatatyíj, ji'nye a'íi mu tyí'huíire' i Dios jimi, majta a'náj tina'aj a'íjna jin antyúumua'reej.

⁷ Siata'aj a'yan tyihuo'tá'an séej siajta séej je'ej ti tya'ránajchi. Típua'aj petyé'cha'íj a'íjma jimi i maj tyityatatyíj, pata'aj tyihuo'nájchitye'en, na'ríij mámuajjive'ej a'íjci jime' i paj tyí'to'racia, pata'aj pajta a'íjci jin tyu'nájchij, pajta tzáahuatyí'ra'aj jimi tyí'cha'íj a'íjma jimi i ti a'yan tyúuxie've' paj huo'tyátzaahuaty'e'en, pajta tyámua' tyihuo'tyéjeevej a'íjma i ti a'yan tya'ránajchi paj tyámua' tyihuo'tyéjeevej.

⁸ Caxu a'tíj tyé'cha'íire'ej, a'íj xu'uj jin tyóocha'íiria'aj siaj tyámua' naa tyityahuóoxie've'en séej jamuán siajta séej, ji'nye a'íjna i ti hua'xie've' i juxa'aj tyeítyee a'íi pu arí ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

⁹ A'yaa pu tyá'xaj i nyúucarij i maj jin tyí'ijta tijin: "Capáj axana'ciria'aj, capáj tyí'tyacuí'caj, capáj tyí'nahua'aj, capáj tyí'nyacua'tzaj", néijmi'i i nyúucarij ti a'yan een, ajtáhua'aj i séecan, séej pu'uj jitze i nyúucarij aróo'astej i ti a'yan tyé'yus'i' tijin: "Pata'aj a'yan tyá'xie've' i axa'aj tyéviij, ja'yájna pati'ij asíj tyíaxie've'."

¹⁰ A'íjna i ti tzáahuatyí'ra'aj jin hua'xie've' i juxa'aj tyeítyee, capu je'ej pua'aj huá'uurej i tyeítyee, a'íj pu jin néijmi'i ará'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

¹¹ Siata'aj néijmi'i tyámua' tyí'mua'reeriaj je'ej ti íjij tyí'een, siajta a'yan tyá'mua'reeriaj ti a'yan tyúuxie've' siaj atanyéjnye'rij. Ji'nye pu'ríj jéetze'

véjri' a'ájna xicáara' ti'ij jitzán Dios tajapúa huatányuusij, quee xu a'yan tyi'véjri'tacaj tyati'ij anaquéej tyá'antzaahuaj.

¹² Pu'rij jéetze' huatíca', a'íj pu jin arí véjri' a'ájna xicáara' ti jitzán i Ciríistu' tajapúa huatányuusij, a'íj pu jin, tyiche' tyu'tapuá'citaj a'íjci i ti je'ej pua'aj tyí'een, je'ej tyaj anaquéej rijcaa, tyiche' a'íjci jin eecátanaj i tazárij, a'yájna ti'ij i xantáaru' tyámua' tyúu'uurej ti'ij huatyényo'se'en.

¹³ Tyiche' tyámua' tyityetyitachaij mati'ij i tyeítyee i maj nyéeri'iste' maj huaci'ij. Tyiche' quee hua' jamuán tyí'ye'estyaj i tyeítyee, tyajta quee ta'ruj, tyajta quee tyí'xana'cire'ej, nusu tyaj tanyo'si'tye'ej tajímua'aj, tyiche' quee á'tachueeria'aj.

¹⁴ Sulu tyiche' tyámua' tyityahuátacha'iin a'yájna ti'ij tyi'tyúucha'íica'aj i tavástara', a'ájna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, caxu a'ájna huocaj siaj sij a'íj ará'astijre'en i ti je'ej pua'aj een i ti já'muatza'ja' eerányinyii.

14

I maj quee jéehua uhuácaca'nye' i maj jitzán tyá'tzaahuatye'

¹ Siata'aj tyámua' tyeetyéjeeve' a'íjci i tiquee xu jéehua tyá'tzaahuatye', caxu tyé'ihuo'raj je'ej ti a'íin tyi'táj tyojó'itej.

² A'yájna mati'ij i séecan tyí'mua'tzej ti i Dios tyi'tá'caa maj néijmi'i tyú'cua'nyij, majta séecan i maj quee tyámua' tyá'mua'reej je'ej ti tyí'een i Dios jimi, a'íj mu'uj tyí'cua'caa i ti tye'ejnyéj a chóota'.

³ A'yaa pu'ij, a'ájna i ti néijmi'i tyí'cua'caa, che' quee a'yan tyá'xaahuataj a'íjci i tiquee néijmi'i tyí'cua'caa, ajta a'ájna i tiquee néijmi'i tyí'cua'caa, che' quee ajta je'ej tyá'xajta a'íjci i ti néijmi'i tyí'cua'caa, ji'nye Dios pu arí jaataxié'vej.

⁴ ¿A'tanyij muáaj papué'een pej pij je'ej pua'aj tyá'xajta a'íjci i ti séej jimi tyí'huüre'? Tipua'aj tyámua' huárinij nusu quee, a'íi pu'uj jamua'reej i ti tyé'ijtye'. Ajta a'íi pu tyámua' tyu'tyá'itzeere'ej, ji'nye tavástara' pu jaayí'tin ti'ij tyámua' jáa'uurej.

⁵ Ajtáhua'aj a'yájna, séecan pu a'yan tyé'miteeraste' ti séej xicáj tya'tácaj ti jéetze' juxie've' i Dios jimi, quee máaj séecan xicáara' jitze, majta séecan a'yan tyí'mua'tzej ti juxa'aj na'aj tyi'tápuaapua'rej néijmi'i i xicáj. A'yaa mu mij jujímua'aj tyámua' naa tyá'mua'reej tyi'táj maj jitzán tyá'tzaahuatye'.

⁶ A'ájna i ti a'yan tyé'miteeraste' ti séej i xicáara' jitze jéetze' juxie've', a'yaa pu a'ájna jin tyeetyátzaahuatye'sij i tavástara'. Ajta a'ájna i ti néijmi'i tyí'cua'caa, a'yaa pu ajta ricij i tavástara' jimi, ajta a'ájna jin tyé'tyojtzi're' i Dios, ajta i tiquee néijmi'i tyí'cua'caa, a'yaa pu ajta a'ájna jin tyí'cua'caa i tavástara' jimi, ajta pu a'ájna jin tyé'tyojtzi're' i Dios.

⁷ Néijmi'i tyati'ij tyana'aj pua'máj yan séejre' capu a'táj jusíj júurij, capu ajta a'yan tyí'mu'nyij je'ej ti jusíj tya'ajxié'vi'ra'.

⁸ Tipua'aj tyajúurij, a'yaa tu tyí'tyajuurij tyej tyij tavástara' huatyáhuüre'en, na'ríj táacui'nyij, a'yaa tu tyajta tyí'tyacui'nyij tavástara' jitze ma'can. A'íj pu jin tipua'aj tyajúurij nusu táacui'nyij, tavástara' tu jitze ajtyáma'can.

⁹ A'íj pu jin i Ciríistu' tajitzé ma'can huamuí', ajta je'en huatájuuriaca' ti'ij hua' vástara' pue'éenye'ej tá'ra'nyij a'íijma i maj meríj huácuij, ajta a'íijma i maj júurij.

¹⁰ ¿Ji'nye pej pij muáaj je'ej pua'aj tyá'xaj a'ihuáara'? ¿Ji'nye pej pij pajta tyá'xaahuaj? Néijmi'i tu huatátasejrataj i Dios jimi, ta'aj ij a'ín to'xájtje'en ityájma.

¹¹ Ji'nye a'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin: A'ájna jime' i nyaj jin júurij, a'yaa pu tyí'xaj i tavástara' néijmi'i mu nye jimi tyítunutaxi'ij, majta néijmi'i tyaatatyójtzi're'ej i Dios.

¹² A'áj tu jin néijmi'i a'yan tyaataxájta i Dios jimi je'ej tyaj tyi'táj jin huaráj.

¹³ A'áj pu jin tyiche' quee tajímua'aj je'ej pua'aj tyí'taxajtaj. Sulu tyiche' tyámua' huáta'uurej ti'ij quee síij ta'ihuáara' tyi'táj jin ootyá'itzeere'en, nusu yó'rienyij i ti jin tyá'tzaahuatye'.

¹⁴ Tyámua' nu nyáaj tyá'mua'reej ti'iquee tyi'táj séejre' ti je'ej pua'aj tyú'uurej, nyáaj nu tyá'tzaahuatye' i Jesús jimi ti tavástara' pu'éen. Ajta tipua'aj síij a'yan tyí'mua'ajcaj ti je'ej pua'aj tyú'uurej, a'áj pu jimi quee tyámua' éenye'ej ja'mej.

¹⁵ Ajta tipua'aj a'ájna jime' je'ej paj muáaj tyi'táj tyí'cua'caa je'ej pua'aj tyo'tóomua'tyij a'ihuáara', a'áj paj jin quee che' jaxie've' a'ihuáara'. Che' quee a'cueráj jin jo'hu'tzi'in ja'ihuáara', ji'nye Ciriistu' pu'ríj jitzán ma'can huamu'.

¹⁶ Caxu sij tyi'tá'care'en ti je'ej pua'aj tyú'rinyij i ti naa tyí'een ja'mua jimi.

¹⁷ Ji'nye a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj, capu a'ín juxie've' je'ej tyaj tyi'táj tyí'cua'caa nusu je'ej tyaj tyí'tyeya'caa, sulu tyej tyámua' tyi'tyechajcaj, tatatyámua've'ej a'ájna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios.

¹⁸ A'ájna i ti a'yan tyá'huüre' i Ciriistu', tyámua' pu tyé'tyojtzi're' i Dios, majta i tyeityee a'yaa mu tyá'mua'reeren ti a'ín tyámua' tyi'tyevij.

¹⁹ A'áj pu jin tyiche' a'yan tyityeetyátacanyej tyej tyij tyámua' tyi'tyitacha'íij, ajta tyej tyij tajímua'aj huatyátahuüre'en.

²⁰ Caxu yó'ljipuan i muárie'ria'ra' i Dios a'ájna jime' je'ej siaj tyi'táj tyí'cua'caa. Ji'nye néijmi'i pu i cue'ráj tyámua' tyí'een, a'í pu'uj quee xá'pui' tipua'aj tyi'táj puáacua'nyij ti séej jimi je'ej pua'aj een, ji'nye a'í pu yo'riésij i ti jin tyá'tzaahuatye'.

²¹ A'áj pu jin jéetze' tyámua' siaj quee hue'ra'aj cua'ajcaj, na'ríj siaj nahuáj ya'caj, siajta quee tyi'táj je'ej uuriaj ti'ij quee síij já'mua'ihuara' tyi'táj jin ootyá'itzeere'en.

²² A'ájna i paj jin tyá'tzaahuatye', a'yaa pu tyúuxie've' paj a'ájna jin tyámua' eenye' i Dios jimi. Che' huatóotyamua've'en a'ájna i ti'iquee jumua'tzíra'aj jin óoxijtye' je'ej ti tyi'táj jin ricij.

²³ Ajta i ti'iquee tyámua' tyá'mua'reej ti a'yan tyí'xa'pui' ti tyi'táj huácua'nyij, ajta je'en jáacua'nyij a'áj pu jin je'ej pua'aj tyo'tóomua'sij, ji'nye a'í pu quee tyá'tzaahuatye' tyí'cua', ajta tyi'táj tina'aj ti jin a'táj a'yan rijcaj quee tyámua' tyá'tzaahuatye'ej, a'áj pu jin ootyá'itzeere'ej i Dios jimi.

15

Tyej tyámua' tyi'tyitacha'íij i taxa'aj tyeityee jimi

¹ Tyajta i tyaj jéetze' tyámua' tyá'tzaahuatye', tyiche' tyámua' tyi-huo'tyéjeevej a'íjma i maj quee xu a'chu tyá'tzaahuatye', tyajta quee a'áj tyana'aj huocaj je'ej ti ityájma tyita'ránajchij.

² A'yaa pu tyúuxie've' tyaj néijmi'i tyámua' tyihuo'tyáhuüre'en i taxa'aj tyeítyee, tyajta tyámua' tyihuo'tyáhuüre'en, tyej tyij néijmi'i tyámua' eenye'.

³ Ji'nye capu i Ciríistu' a'yan tyá'huooca'aj je'ej ti a'ín tyá'xie'va'ca'aj, sulu a'yaa pu a'íj jimi tya'róo'astej je'ej ti tyé'yú'si'huaca'aj i yu'xarij jitze ti a'yan tijn: "A'íjna i maj jin je'ej pua'aj tyaja'muaxajta'aj nyéetzij pu naaci'íj."

⁴ Néijmi'i i ti anaquéej ooyú'si'huaca' i yu'xarij jitze, a'yaa pu tyo'yú'si'huaca' ti'ij tyitáamua'tyej, ti'ij a'ín ca'nyíjra'aj tatá'care'en, tyej tyij tyooj tyi'ijchó've'ej i Dios jimi.

⁵ Ajta i Dios i ti ca'nyíjra'aj tyu'tá'caa ti ajta tyámua' tyitaatyéjeevij, a'íi pu jamuaatyáhuüre'ej siaj sij tyámua' ja'huóomua'raj séej jamuán siajta séej, a'yájna siati'ij tyaari'rej i Ciríistu' jimi ti ajta Jesús pué'een,

⁶ siaj sij néijmi'i tyaatatyójtzi're'en i Dios i ti vástaria'ra' pué'een i tavástara', a'íjna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

⁷ Siata'aj a'yan cha'taj siana'aj tyámua' tyityahuóoxie've'en séej jamuán siajta séej, a'yájna ti'ij i Ciríistu' mua'ajmaj tyajamuaataxié'vej, siata'aj sij tyaatatyójtzi're'en i Dios.

⁸ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti i Ciríistu' a'íjna jin mujo've'mej ta'aj ij huo'tyáhuüre'en a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can ajta je'en a'yan tya'róo'astej je'ej ti i Dios tyihua'táratziiri' a'íjma i maj anaquéej huaséjre, ta'aj ij a'íjna jin huataséjre'en ti Dios aróo'astee je'ej ti tyi'tíj jin tya'tóorasij.

⁹ A'íj pu ajta jin mujo've'mej mej mij majta a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can tyaatatyójtzi're'en i Dios a'íjci jime' ti a'ín hua'ancu'vajxi, a'yaa pu tyé'yú'si' i yu'xarij jitze tijn:

A'íj nu jin tyimuaatatyójtzi're'ej hua' tzajta' i maj séej chuéj japua já'ma'can, nyajta a jitze ma'can tyu'táchuiicaj.

¹⁰ Ajtáhua'aj pu a'yan tyá'xaj i yu'xarij tijn:

Siata'aj huatóotyamua've'en hua' jamuán i maj tyeítyeristyamua'me'en pué'een i Dios.

¹¹ Ajtáhua'aj pu séej jitze a'yan tyá'xaj tijn:

Néijmi'i i siaj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, siata'aj tyaatatyójtzi're'en i tavástara'.

¹² Ajta i Isaías a'yaa pu tyo'tyéyu'xaca' tijn:

Síj pu eerányesij a'íjci jitze i Jesé,

a'íi pu'ij tyihuo'ta'íjtye'sij néijmi'caa i maj séej chuéj japua já'ma'can, majta a'íimaj, a'yaa mu jitzán tyi'ijchó've'sij ti'ij a'ín hui'rátóonyij.

¹³ Ajta a'íjna i Dios i ti ca'nyíjra'aj tatá'caa tyej tyij jitzán tyi'ijchó've'ej, che' a'ín tyámua' tyajamuaatá'an siaj sij huatóotyamua've'en ajta jamuaatyápua'ritye'en mua'ajmaj mu siaj jitzán tyá'tzaahuatye' i tavástara', che' a'ín ajta tyámua' jamuáa'uurej siaj sij jéetze' jitzán tyi'ijchó've'ej a'íjci jitze xa'rooca'nyéej i júuricama'ra' i Dios.

¹⁴ Nye'ihuámua', a'yaa nu tyámua' naa tyá'mua'reej siaj néijmi'i tyámua' tyityetyúucha'íj séej jamuán siajta séej, siajta jaayí'tin siaj tyámua' tyi'huóo'ixaatye'en séej siajta séej,

15 nyajta a'ijna jitze i yu'xarij a'yaa nu tya'huányaca'an nyaj a'yan tyajamuaatayú'se'en tyi'tíj jime', siaj sij quee yó'hua'nan. A'yaa nu ricij siaj sij quee yó'hua'nan ti i Dios juxié'vi'ra' a'ijna jin tyina'antyáaruujtyej,

16 nyej nyij jaatyáhuüre'en i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een, nyajta je'en nyúucaria'ra' i Dios huo'té'exaatye'en a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, mej mij majta a'íjma a'yan éenye'ej muá'ra'nyij ti'ij mu'véjrij tá'síj jaatyájtóo i Dios jimi, a'ijna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios.

17 A'ij nu jin huatányaci'puaj nyej nyij huatányetyamua've'en a'íjci jimi i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een a'íjci jime' nyaj a'yan tyá'huüre' i Dios,

18 ji'nye canu á'nyaca'nyej nyej nyajtáhua'aj séecan tyi'tíj jamuáa'ixaatye'en, sulu a'ij nu'uj je'ej ti i Ciríistu' arí tyú'ruuj nye jitze ma'can, mej mij a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can majta ja'antzaahuatye'en i Dios. A'yaa mu a'ijna jin tyá'antzaahuaj je'ej nyaj tyihuó'ixaaj, ajta je'ej nyaj tyi'tíj jin ricij,

19 a'ijna jime' je'ej nyaj tyí'muarie' i maj jin je'ej tyo'taséj, ji'nye a'ij nu jitze arányaca'nyej i júuricama'ra' i Dios. A'ij nu jin néijmi'que' nyeríj huó'ixaaj i nyúucaria'ra' i Ciríistu', ti'ij na'aj a'áa maj huacháatimee a Jerusalén, 'asta nyana'aj quee a'áa ja'tanyéj a'áa ti huataca'aj a Iliríaj.

20 A'yaa nu nyij a'náj tina'aj tyí'tyese' nyej nyij tyihuó'ixaatye'en jo'maj quee xu a'náj yó'namuajri' i nyúucaria'ra' i Ciríistu', nyej nyij quee a'íjci jitze ootyényechenyij jo'tij arí síj tyojo'muariej,

21 sulu nyej nyij a'yan huárinyij je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: A'íi mu jaséjran a'íjci i tiqee eexúj a'tíj huo'té'exaa, majta yo'itéej muá'ju'un a'íjci i maj quee xu a'náj jáanamuajri'.

Pablo pu jaaxá'puí'intarej ti'ij a'áa jo'mej a Roma

22 A'ij nu jin quee pu jáaruuj nyej nyij jamojo'tyéesej, tyij nyajta nyeríj mue'tíj a'yan tyaaxá'puí'intarej nyaj a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi.

23 Ajta ijíj nyaj nyeríj antyínyaci'ij i nyaj jin tyu'muariej a'yaa ti huataca'aj, nyajta nyeríj a'chu pua'an nyinyi'ra'aj á'tyeej nyaj a'yan tyá'xie've' nyaj jamojo'vá'muaarej,

24 a'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'yan huárinyij nyati'ij a'áa jó'me'en a España. Ajta nyati'ij jamuaaséeran, tyij nyajta quee a'chu á'tyeeen, a'yaa nu tye'ejchó've' siaj mua'aj naatáhuüre' nyej nyij huame'en jó'nyej nyooj jó'yi'ij.

25 Ajta ijíj a'áa nu jo'ma'aj na'mej a Jerusalén nyej nyij huo'táhuüre'en a'íjma i ta'ihuáamua' i maj a'áa ja'chej.

26 Ji'nye i maj Macedonia huacháatimee, majta i maj Acaya ja'chej, a'yaa mu juxié'vi'ra' jin tyaaxá'puí'intarej maj huo'táhuüre'en a'íjma i ta'ihuáamua' i maj quee je'ej tyéejviicue' i Jerusalén maj ja'chej.

27 Juxié'vi'ra' mu jin a'yan tyaaxá'puí'intarej, ajta a'yan hua' jitze tyuuxié'va'caj maj a'yan huárinyij, ji'nye a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can a'yaa mu tyihuó'táhuüi a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'íj mu jin majta a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can a'yan tyityatóoci'puaj maj huo'tyáhuüre'en a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

28 A'yaa nu nyij nyati'ij huo'tatuüre'en i maj tyu'tá' i ta'ihuáamua', aj nu nyij a'áa jo'ma'aj na'mej ja'mua jimi, nyajta je'en a'áa jo'ma'aj na'mej a España.

²⁹ A'yaa nu tyá'mua'reej ti a'yan tye'mej nyati'ij a'áa jó'me'en ja'mua jimi ti i tavástará' néijmi'i jin tyámua' tyitaatyátoosij capu ij tyi'tj ta'itziitya'aj ta'mej.

³⁰ A'yaa nu jéehua tyaja'muahuavij nye'ihuáamua' a'ijna jitze ma'can i tavástará', a'ijci i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, nyajta a'ijci jitze ma'can i juuricama'ra' i Dios, sij jéehua jahuaviiraj i Dios nyéetzij jime'.

³¹ A'yaa xu tyá'huaviiraj i Dios ti'ij a'jin nyaj japua huatányuunyij a'ijma jimi i maj quee já'astijre' i tavástará' i maj Judea huacháatimee, siajta a'ijna jin jahuoocaj mej mij tyámua' ty'a'ancuriáan i maj Jerusalén já'ma'can i nyaj jin huo'táhuüre'ej,

³² a'yaa xu huárinyij nyej nyij a'áa jó'me'en ja'mua jimi tipua'aj i Dios a'yan tyi'tá'care'en, tyej tyij huátatyamua've'en, tyajta ca'nyijra'aj huatáta'an séej tyajta séej.

³³ Che' i Dios tyámua' tyajamuatyápua'rite'en mua'ajmaj. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

16

Pablo pu hua'tyojtye' a'ijma i ti huá'muajtye'

¹ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti i ta'ihuáara' ti ititi' a'ijna i Febe tyámua' naa tyihuá'huüre' a'ijma i maj jusi'rii a'ájna a Cencrea.

² Siata'aj tyámua' tyaataxie've'en tavástará' jitze ma'can, a'yájna ti'ij tyi'tyéevijti' i tajimi' i tyaj i Dios jimi tyá'tzaahuatye', siajta néijmi'i jin jaatáhuüre'en i ti tyá'itziitye', ji'nye a'í pu arí mui'caa huatyáhuüi i tyeityee, ajta pu nyéetzij naatáhuüi.

³ Siata'aj jaatatyójtje'en a'ijci i Priscila, siajta a'ijci i Aquila, a'í mu nyaj jamuán tyi'muarie' tyej tyij néijmi'i jaatyáhuüre'en i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een.

⁴ A'í mu jéehua huápui'ij naatáhuüi, majta a'ij jin tin huácuij, nyajta quee nyáaj nyana'aj hua'tyojtye', sulu majta mu a'ímaj i maj séej chuéj japua já'ma'can i maj majta tyá'tzaahuatye'.

⁵ Siata'aj siajta huo'tatyójtje'en a'ijma i maj a'áa jóosi'rii jo'maj ja'chej i Priscila, ajta a'ijna i Aquila. Siata'aj siajta jaatatyójtje'en a'ijci i Epéneto, i ti a'áa ja'chej a Asia i ti anaquéej tyá'antzaahuaj i Ciriístu' jimi.

⁶ Siajta a'ij huatatyójtje'en i María, i ti arí jéehua tyu'muáriej ja'mua jimi.

⁷ Siata'aj huo'tatyójtje'en i Andrónico, siajta i Junias, a'í mu nyaj jamuán huanámi'huaca', majta tyámua' naa tyihuá'muajtye' a'ímaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ji'nye a'í mu anaquéej tyá'antzaahuaj i Ciriístu' jimi nyequee nyáaj.

⁸ Siata'aj jaatatyójtje'en a'ijci i Ampliato, i nyaj jéehua jaxie've' i tavástará' jimi.

⁹ A'yaa xu siajta tyaatatyójtje'en a'ijci i Urbano i ti tajamuán tyi'muarie' i Ciriístu' jimi, siajta a'ijci i Estaquis, i nyaj nyajta jéehua jaxie've'.

¹⁰ Siata'aj jaatatyójtje'en i Apeles, a'í pu jéehua á'viicue're' i Ciriístu' jitze ma'can, siajta a'ijma i maj Aristóbulo jamuán ja'chej.

¹¹ Siata'aj jaatatyójtje'en i nye'ihuáara' Herodión, siajta i maj Narciso jamuán aja'chej i maj tyá'tzaahuatye' i tavástará' jimi.

12 Siata'aj jaatatyójtje'en a'íjci i Trifena, siajta a'íjci i Trifosa, i maj tavástará' jitze ma'can tyí'muarie', siajta a'íjci i Pérside, i jéehua huápui'ij arí tyu'muariej i tavástará' jimi.

13 Siata'aj jaatatyójtje'en a'íjci i Rufo, tavástará' ti ja'antyíhuoj, siajta i náanajra', jì'nye a'íi pu a'yan tyináacha'ij tí'ij nyaj yójra' pué'eenye'.

14 Siata'aj jaatatyójtje'en i Asíncrito, siajta i Flegonte, siajta i Hermas, siajta a'íjci i Patrobas, siajta i Hermes, siajta a'íjima i ta'ihuáamua' i maj jamuán aja'chej.

15 Siata'aj siajta a'íj huatatyójtje'en i Filólogo, siajta i Julia, siajta i Nereo, siajta i ihuáaria'ra' tí'ítí', siajta i Olimpás, siajta néijmi'caa a'íjima i maj hua' jamuán a'áa ja'chej i maj majta tyá'tzaahuatye'.

16 Siata'aj huatóotyójtje'en séej jamuán siajta séej je'ej tí tyi'tyéevijtij i Dios jimi. Néijmi'i i maj jusi'rii i Dios jimi, a'íi mu yajá'muatyójtje'.

17 Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime', siaj tyámua' tyihuo'séj a'íjima i maj quee xá'pui' ricij i maj majta meríj ajtacíj a'íjci jitze je'ej tyaj tyajamuamuá'tyej. Siajta ajtáciineyej a'íjima jimi,

18 jì'nye camu a'íimaj jahuiire' i tavástará' tí ajta Ciriístu' pué'een, sulu a'yaa mu'uj je'ej maj jujímua'aj tyá'xie've', a'yaa mu mij tyi-huá'cuanamuaj nyúucarij jime' tí naa namuajre' a'íjima i tyeítyee i maj quee tyi'tíj jìn á'itzeere'.

19 Néijmi'i mu a'yan tyá'mua'reej siaj tyámua' tyá'tzaahuatye' i tavástará' jimi. A'íj nu jìn nyetyamua've' ja'mua' jime', nyajta a'yan tyá'xie've' siaj sij tyámua' tyityetyúucha'ij je'ej tí tyi'tyéevijtij i Dios jimi, caxu siaj sij je'ej pua'aj rijcaj,

20 a'yaa pu'ij i Dios i tí tyámua' tyitaatyápua'rij jije'tzín tye'entyipua'ritye'sij a'íjci i tyiyáaru' tí'ij jamuaata'an siaj néijmi'i jìn tyu'tyámue'tin. Che' i tavástará' a'íjna i Jesús tyámua' tyajamuatyátoonyij.

21 A'íi pu yajá'muatyójtje' i Timoteo, i tí nyaj jamuán tyí'muarie', ajta a'íjna i Lucio, ajta i Jasón, ajta i Sosípater i maj nyaj jamuán yahuatyíj.

22 Nyajta nyáaj, Tercio nyaj pué'een, i nyaj á'yu'xaj a'íjci i yu'xarij i Pablo jitze ma'can, nyáaj nu nyajta já'muatyójtje' i tavástará' jitze ma'can.

23 A'íi pu ajta yajá'muatyójtje' i Gayo. I nyaj jimi yahuácaj, a'íi pu tyámua' tyihuá'cha'ij néijmi'caa i maj a'yaa jusi'rii.

24 Yapu ajta já'muatyójtje' a'íjna i Erasto i tí a'íjna jìn tyi'tyéjvee tí túmii síire'ej, ajta a'íjna i ta'ihuáara' Cuarto.

I tí jìn ja'antypuá'rij

25 Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios, i tí jaayí'tin tí ca'nyíjra'aj jamuaata'an siaj sij tyámua' tyityetyúucha'íij a'yájna nyati'ij nyeríj tyajamuáa'íxaa a'íjci i nyúucaria'ra' i Jesús tí ajta Ciriístu' pué'een. A'íjna i nyúucarij, a'íi pu a'íin pué'een i tí Dios jìn arí tyitaataséjra i tí aviítzi'huaca'aj jájcuaj imuáj tí'ij quee xu séeria'caj i cháanacaj,

26 ajta ijíij i Dios arí taataséjratyej a'íjna jitze je'ej maj tyo'yú'xaca' i maj jitzán ma'can tyí'xaxa'ta'aj, je'ej tí i Dios i tí jusén jime' séejre' tyu'ta'íjtaca'. A'íjna i tí aviítzi'huaca'aj, pu'ríj huataséjre néijmi'que' i cháanacaj japua, mej mij jitzán tyá'antzaahuatye'en majta ja'rá'astijre'en.

²⁷ Tyiche' jusén jime' tyé'tyojtzi're'ej i Dios i ti néijmi'i jin an-tyúumua'reej, tyiche' i Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een jitze ma'can tyaatatyójtzi're'en. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

I yu'xarij i ti anaquéej jaatyátaahuaca' i San Pablo i ti huo'ta'ít'yí'ri' a'íjma i maj Corinto jo'cháatima'caa

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj Pablo, i ti Dios na'antyíhuoj juxié'vi'ra' jime' nyej nyij tyu'tyáhuüre'en i Ciriístu' jitze ma'can ti ajta Jesús pué'een, nyaja'muatyojtye' a'íjci jamuán i ta'ihuáara' Sóstenes.

² Mua'aj mu siaj a'áa jóosi'rii i Dios jimi a'ájna a Corinto, i siaj Ciriístu' jitze ma'can tyámua' tyí'tyesejre' a'ájna jime' ti a'ín jamuaatajé siaj sij jimí séeria'aj xá'ra'nyij, majta néijmi'i i maj majta a'yan tyí'xaj ti Jesús hua' vástara' pué'een, majta i maj jitzán ajtyáma'can.

³ Che' i Dios i ti tatáataj, ajta i tavástara' a'ájna i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, miche' a'ín tyámua' tyajamuaatá'an, majta tyámua' jamuáa'uurej.

I ti jin i Pablo tyé'tyojtzí're' i Dios

⁴ A'náj tina'aj nu tyé'tyojtzí're' i Dios ja'mua jime', a'íjci jime' i ti Dios tyámua' tyajamuaatá' a'íjci jitze ma'can i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een.

⁵ Ji'nye a'íj xu jitze ma'can i Dios seríj néijmi'i tya'ancuriáa' i ti tyajamuatyáhuu'rii, i siaj jin tyihuo'té'exaatye'en i tyeítýee, ajta i siaj jin yo'itéej xá'ra'nyij je'ej ti tyí'tíj een,

⁶ ajta a'ájna i nyúucaria'ra' i Ciriístu' tyámua' xu tya'ancuriáa' ja'mua tzajta'.

⁷ A'íj pu jin quee tyí'tíj jamo'tyá'itziityej i ti jin Dios tyámua' tyajamuaatá' meentyij siooj jacho've' a'ájna xicáara' ti jitzán huataséjre'ej i tavástara', a'ájna i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

⁸ Dios pu ca'nyíjra'aj jamuaatá'sij siaj sij tyo'táviicue' 'asta na'aj quee néijmi'i tye'entyipuaá'rej, ti'íj quee a'tíj tyí'tíj jin ja'mua jitze tyí'pua'ritye'ej a'ájna xicáara' jitze ti'íj uvé'nyej a'ájna i tavástara', i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

⁹ Dios pu a'yan tya'róo'astej je'ej ti tyí'tíj jin tya'tóoraj, a'íj pu jamuaatajé siaj sij júurij jamuán i yójra' a'ájna i tavástara' i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

Pablo pu ca'nyíjra'aj huo'ta' mej mij quee ajtací'ca'an

¹⁰ Nye'ihuámua', nyúucaritze' a'íjci i tavástara' i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, a'yaa nu jéehua tyaja'muahuaviij siaj juxa'aj siana'aj tyá'mua'reeriaj, siaj sij quee ajtací'ca'an. Tyámua' xu tyí'tyechaj juxa'aj xu'uj tyí'mua'astíj, siajta juxa'aj siana'aj tyo'xá'pui'intare'en.

¹¹ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatyé' nye'ihuámua', ji'nye a'yaa nu tyáamua'reeri', a'íimaj mu a'yan tyinaaté'exaa'j i maj Cloé jamuán aja'chej, siaj jujímua'aj jujaaxie'jvi'.

¹² A'yaa nu tyajá'mua'ixaatyé' siaj séecan a'yan tyí'xaj yee: "Nyáaj nu Pablo jitze ajtyáma'can." Majta séecan a'yan tijin: "Nyajta nyáaj, Apolo

nu jitze ajtyáma'can." Majta séecan a'yan tijin: "Nyáaj nu Pedro jitze ajtyáma'can"; majta a'yan tijin: "Nyáaj nu Ciríistu' jitze ajtyáma'can."

¹³ ¿NyiQUIIJ huatámu'i'riaca' i Ciríistu'? ¿NyiQUIIJ Pablo óotateehuaca' ja'mua jime'? ¿NyiQUIIJ mua'aj xáai'huaca' nyúucaritze' i Pablo?

¹⁴ Tyámua' nu tya'tá'caa i Dios nyaj quee a'tíj huá'íiri', sulu a'íjma nu'uj i Crispo nyajta a'íjci i Gayo.

¹⁵ A'íj pu jin quee a'tíj huatáci'pej ti a'yan tyúuxajtaj yee nyenyúucaritze' pu huá'íhuaca'.

¹⁶ A'íjma nu nyajta huá'íiri' i tyeítyeristyamua'me'en a'íjci i Estéfanas, canu máaj jamua'reej nyaj séecan nyajtáhua'aj huá'íiri',

¹⁷ jí'nye capu i Ciríistu' nyojo'ta'ítyaca' nyej nyij huó'íiraj, sulu nyej nyij huó'íxaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios, ajta quee a'íjna jin nyojo'ta'ítyaca' nyaj huápu'íj tyu'yí'tin nyej nyij tyi'tíj naa huá'uurej, mej mij quee já'xaahuataj i Ciríistu' ti huamuí' i cúruuj jitze.

Ciríistu' pu a'ín pué'een i ti jin i Dios néijmi' i tyámua' tyi'uurej

¹⁸ I nyúucarij tyaj huá'íxaatye' ti Ciríistu' huamuí' hua' jitze ma'can i cúruuj jitze, a'yaa pu hua'namuajraste' cuxáa quee tyi'tíj je'ej tyi'tyáhu'i'rii a'íimaj i maj jo'vátzij, ma' ajta a'íi pu a'ín pué'een i nyúucarij i ti jin i Dios tii'rátosij.

¹⁹ A'yájna tí'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: Nyáaj nu huojo'rieraaj i maj jéehua tyo'mua'reej nyajta ja'pua'ritye'en i maj jin jéehua tyu'yí'tin.

²⁰ ¿Jo'nyij je'ej jé'een a'íjna i ti jéehua tyo'mua'reej, i ti tyihuá'mua'tyej, na'riij i ti jaayí'tin ti tyu'taxáj je'ej ti tyi'tíj rinyij íyan i cháanacaj japua? Dios pu arí jaataséjrataca' tiquee tyi'tíj huíire' i maj jin jéehua tyo'mua'reej a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

²¹ A'íimaj i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua camu a'yan huaríj mej mij jáamua'tyij i Dios, ajta je'ej ti a'ín tyihuo'taséjra, a'yaa pu'ij i Dios tyaaxá'pu'íntarej tí'ij juxié'vi'ra' jin hui'rátosonyij i maj ja'antzaahuatye'sij i nyúucaria'ra' i nyúucarij tiquee je'ej huatóomua'aj a'íjma jimi.

²² I maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu tyá'xie've'ej maj tyi'tíj huaséj i maj jin tyámua' tyo'taséj, majta i grecia maj já'ma'can, a'yaa mu tyá'huo maj jéehua tyojo'itéej muá'ra'nyij,

²³ tyajta ityáj, a'íj tu huá'íxaatye' i Ciríistu' i maj jó'tatee i cúruuj jitze. A'íi pu'ij je'ej pua'aj hua'namuajraste' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'yaa pu huá'sejratye' tiquee tyi'tíj huíire',

²⁴ majta a'íimaj i Dios ti huo'tajé, tipua'aj Israel maj jitze ajtyáma'can, na'riij séej chuéj japua maj já'ma'can, a'íjna i Ciríistu' a'íi pu a'ín pué'een i ti jin i Dios jéehua tyu'yí'tin.

²⁵ A'íjna i ti a'yan huá'sejratye' tiquee je'ej huatóomua'aj i Dios jimi, jéetze' pu jaayí'tin quee i hua'mua'tziira'aj i maj jin jéehua tyu'yí'tin i tyeítyee, ajta i ti a'yan séejre' i Dios jimi tí'ij i tiquee uhuájca'nyej, jéetze' pu uhuájca'nyej quee a'chu maj uhuácaca'nye' néijmi' i tyeítyee.

²⁶ Nye'íhuáamua', xu'huóomua'tzij ti i Dios jamuataajé, tyij siajta quee mui'ij mu siaj jéehua tyo'mua'reej íyan ti tyi'ma'can i cháanacaj japua, caxu siajta mui'ij mu siaj tyi'tíj jin tyityatatyíj nusu i maj a'íjma jitze eeráma'can i maj jéehua juxie've'.

²⁷ Ajta a'yájna, Dios pu a'íjma antyíhuo i maj a'yan tyihuá'xaj yee maj quee tyojó'itej, ta'ij huo'tatyévi'ra'astaj a'íjma i maj a'yan tyúusejrataj tijn jéehua mu tyojó'itej, Dios pu ajta a'íjma antyíhuo i maj quee tyi'tíj jin antyúumua'reej ti'ij ajta huo'tatyévi'ra'astaj a'íjma i maj va'cán jin tyityatatyj.

²⁸ Dios pu hua'antyíhuoj a'íjma i tyeítyee i maj quee hua'xie've', majta i maj quee jéehua juxie've' i cháanacaj japua, a'yájna mati'ij i maj quee tyi'tíj je'ej tyí'mua'reej, ti'ij hua'antyipua'ritye'en a'íjma i maj tyityatatyj.

²⁹ A'yaa pu quee a'tíj tyóotzaahuatye' i Dios jimi.

³⁰ Ajta i Dios pu arí mua'ajmaj jamua'ajtyáhuui i Ciríistu' jimi, a'yaa pu ajta jáaruuj ti'ij i Ciríistu' a'íin pué'eenye' i tyaj jin ma'umuámua're', ti ajta tajapua huatányuunyij, i tyaj jin huátajajuare'en, ajta tyej tyij taxáahuaj mahuaty'uucaj.

³¹ A'íj pu jin, a'yájna ti'ij tyé'yu'si' tijn: "Tipua'aj a'tíj jaxie'va'aj ti óotzaahuatye'ej, che' a'yan huárinyij a'íjna jime' je'ej ti i tavástara' tyámua' tyaatá'."

2

I nyúucarij ti a'íjna á'xaj i Ciríistu' i maj jó'tatee

¹ Nye'ihuáamua', nyati'ij ujo'mej nyej nyij jamuaaté'exaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios, canu a'íjna jin tyajamuáa'ixaa i nyúucarij ti naa huánamuajrii, nusu yaa ti'ij i ti jéehua tyu'yi'tin.

² Ajta nyati'ij ja'mua jamuán ajo'tyávaaca'aj, canu máaj tyi'tíj mua'reerimu'ca'aj sulu a'íj nu'uj i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, i maj jó'tatee i cúruuj jitze.

³ A'áa nu jo'tyéechaxij ja'mua jimi nyetyenyaxáahuataj nyajta tyenye-vivéesime'ej, ji'nye nyetyi'tziñnya'ca'aj.

⁴ Ajta nyati'ij jamuaatajé nyajta jamuáa'ixaa i nyúucarij, canu a'íj jin tya-jamuáa'ixaa i nyúucarij ti naa tyojó'iteeri'ij, nyej nyij jamua'antymue'tin. Sulu a'yaa nu tyajamua'antymue'tij nyaja muaséeratyaj nyaj a'íjna jitze arányaca'nyej i júuricama'ra' i Dios nyajta a'íjci jitze i ti jin néijmi'i putyí'uurej,

⁵ ta'aj ij i siaj jin tyá'tzaahuatye' a'íj jitze aróoca'nyej i ti jin i Dios néijmi'i putyí'uurej, ti'ij quee a'íjna jitze aróoca'nyaj i tyétyacaa maj jin tyí'mua'reej.

Dios pu jaataséjrataca' a'íjci i ti aviitzi'huaca'aj a'íjci jitze ma'can i ju júuricamej

⁶ Majta a'íimaj i maj meríj néijmi'i jó'itej i maj jitzán tyá'tzaahuatye', a'íi mu xaa a'íjna jin tyajamuáa'ixaa i nyúucarij jime' ti naa tyojó'iteeri'ij. Ajta a'íjna i nyúucarij capu a'yan ma'can i cháanacaj japua, capu ajta hua' jitze ma'can a'íjma i maj tyí'ijta i maj majta meríj yo'riésij i maj jin putyí'uurej.

⁷ A'íj pu a'íin pué'een i ti néijmi'i tyí'mua'reej, ti ajta aviitzi'huaca'aj i Dios jimi jájcuaj imuáj ti a'yan tyaaxá'pu'intarej ti'ij táaci'tyij ityájma a'íjna i ti huápu'i'ij naa huasé'rin.

⁸ A'í pu a'ín pué'een i maj quee yó'itej i maj tyí'ijta íyan i cháanacaj japua, ji'nye tipua'aj meyo'iteej, camu yo'tatáanyijche' i tavástara', i ti ajta huápuí'ij naa huasé'rin.

⁹ Ajta a'yájna tí'ij tyé'yú'si' tijn:

Dios pu arí tyámua' tyú'ruuj a'íjma jimi i maj jaxie've', tyí'tj tiquee xu a'náj a'tj me'ye'sej ti ajta quee a'tj a'náj me'ya'namuaj, je'ej tiquee ajta a'tj tyé'miteeraste'.

¹⁰ A'í pu a'ín tyí'pué'een i ti Dios tyitaataséjratyey a'íjci jitze ma'can i júuricama'ra', ji'nye i júuricama'ra' i Dios néijmi'i pu tyí'sej, ajta néijmi'i mua'reej i ti huápuí'ij aviitzi' i Dios jimi.

¹¹ ¿A'tanyj pújoorej ti jamua'reej je'ej ti tyí'mua'tzej síj i ajta síj i tyáati'? A'í pu'uj jamua'reej i júuricama'ra' i tyáataj. A'yaa pu cha'taj na'aj een i Dios jimi, a'í pu'uj jamua'ree i júuricama'ra' i Dios je'ej ti tyí'tj jimi tyí'sejre'.

¹² Tyajta ityáj catu a'íj ancuriáa' i júuricamej ti a'yan séejre' i cháanacaj japua, sulu i a'íj tu i júuricama'ra' i Dios, tyej tyij yo'itéej tá'ra'nyij je'ej ti Dios juxié'vi'ra' jin tyámua' tyitaatá'.

¹³ A'yaa tu tyí'xaj a'íjci jime' i nyúucarij ti taamuá'tyey i júuricama'ra' i Dios, catu a'íjna huá'ixaatye' i tyaj tajímua'aj tyo'mua'reej. A'yaa tu tyihúa'ixaatye' tyí'tj ti a'íj jitze eeráma'can i júuricama'ra' i Dios a'íjma i ti hua' jitzán séejre' i júuricama'ra' i Dios.

¹⁴ Ajta a'íjna i tiquee jitzán séejre' júuricama'ra' i Dios, capu ja'ancuriáa'sij tyí'tj ti a'áa já'ma'can i júuricama'ra' jimi i Dios, ji'nye capu tyí'tj hui're' a'íjna jimi i a'tj. Capu i'rij ti yo'itéej já'ra'nyij, ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' ti i júuricama'ra' i Dios jitze aróoca'nyej, tí'ij jo'támiteeraste' je'ej ti huatóomua'aj.

¹⁵ Ajta i ti jitzán séejre' i júuricama'ra' i Dios, néijmi'i pu tyí'sej ajta néijmi'i tyojó'itej, ajta quee a'tj huatáci'pej ti a'íj ooxjtye'en.

¹⁶ Ji'nye a'yaa pu tyé'yú'si' i yu'xarij jitze tijn: "¿A'tanyj jú'mua'ree je'ej ti tyí'mua'tzej i tavástara'?" ¿A'tanyj jaay'tin ti tyámua'tyey? Ajta a'yájna, ityáj tu jách'a'ij i mua'tziiria'ra' i Ciriístu'.

3

Tyaj néemi'ij tyí'muarie' i Dios jimi

¹ Nye'ihuáamua', capu huatá'i'riitariaca' nyaj a'yan tyajamuaaté'exaatye'en tí'ij a'íjma i ti arí hua' jitze séejre' i júuricama'ra' i Dios, sulu a'yaa nu'uj tí'ij a'íjma i maj moochán jitzán ajtyáhuixij i Ciriístu'.

² Tyí'tj nu jamuaamua'tyey tiquee tyési', a'yájna matí'ij i unyáaque'ej léechij mana'aj tyéi'tye', ji'nye capu eexúj yó'japu'ra' i cue'ráj, caxu siajta seexúj mua'aj yó'japu'ra' i cue'ráj,

³ ji'nye caxu juca'nyej. Ajta tí'ij ooj ja'mua tzajta' séejre'ej i siaj óochueere', siajta jujaaxiejvi'raj, a'yaa pu huatóomua'aj siaj quee xu juca'nyej, ji'nye a'yaa xu ricij matí'ij a'íjma i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua.

⁴ Tipua'aj síj a'yan tyí'xajtaj yee: "Nyáaj nu Pablo jitze ajtyáma'can", ajta i síj a'yan tijn: "Nyajta nyáaj, Apolo nu jitze ajtyáma'can", a'yaa xu ricij matí'ij a'íjma i tyétyacaa i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua.

5 Che' a'yáana'aj, ¿ji'nye a'tanyíj pué'een a'ájna i Apolo? ¿A'tanyíj pué'een i Pablo? Ityáj tu jahuiire' i tavástara', a'yaa xu een jime' tyá'antzaahuaj i tavástara' jimi. A'yaa tu ricij je'ej ti a'ín tyitaata'íj séej ajta séej.

6 Nyáaj nu tyu'huástej, ajta i Apolo pu tyú'ipuaj, ajta i Dios pu jaahuósi'ri' ti'íj huáciirej i ti huahuásti'huaca'.

7 A'íj pu jin a'ájna i ti tyu'huástej, ajta i ti tyú'ipuaj, camu tyi'tíj jin juxie've', sulu a'íj pu i Dios i ti jaahuási'ri' ti'íj huáciirej, a'íj pu a'ín pué'een i ti juxie've'.

8 I maj tyí'huaste' majta i maj tyí'ipuaj, juxa'aj mu'uj een, ajta i Dios pu a'yan tyihuo'tá'sij je'ej ti síj ajta síj tyu'muáriej.

9 Néijmi'i tu tyí'muarie' i Dios jimi, siajta mua'aj a'yaa xu tyí'huíire' ti'íj jo'tíj tyajá'huasti' siajta ti'íj chi'íj maj ja'ajtaahuaj Dios ti ja'a'rij.

10 Nyajta nyáaj, nyáaj nu a'yan tyí'muarie' ti'íj a'tíj ti chi'íj ájtaahuaj, i ti Dios a'yan tyinaata'íj nyej nyij ja'táaahuaxi'in a'ájna i ti japuan ájtaavijhuaj i jáxu'uj, ajta síj pu japuan tyá'ajtaahuaj. Ajta a'yan tyúuxie've' ti síj ajta síj tyámua' tyu'muárie'en,

11 ji'nye capu a'tíj pújoorej ti ajtáhua'aj séej atáaahuaj ti'íj i ti arí atáaavijhuaj i ti a'ín pué'een i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

12 A'ájna jitze i ta'táaavijhua pu i'ríj ti a'tíj tyi'tíj japuan ájtaahuaj, tipua'aj ooroj jime', nusu pláataj jime', na'ríj tyeyéj jime' ti huápu'i'ij tyá'najchij, na'ríj ciyéj jime', nusu ixáj jime' ca' huacacixa'aj jime',

13 a'yaa pu tyi'séere'ej ja'mej je'ej ti síj ajta síj tyu'muáriej a'ájna xicáara' jitze, ti'íj néijmi'i tye'entyipua'rij, ji'nye a'ájna xicáara' jitze tiéj pu uvé'nyesij, a'íj pu jaatyámua'sij tipua'aj xá'pu'i' metyu'muáriej síj ajta síj.

14 Ti pua'aj je'ej ti síj tyu'muáriej tyo'táviicue' i tiéj tzajta', a'yaa pu tyá'ci'tyij i a'tíj je'ej ti tya'ránajchi.

15 Na'ríj tipua'aj huatyátanyij i ti ja'ajtaahuaca', yo'riésij i ti tyu'muáriej, ajta i a'tíj a'yaa pu éenye'ej ja'mej ti'íj i a'tíj ti xié'chui' jáahuíi i tiéj tzajta'.

16 ¿Nyij sequée jamua'reej siaj mua'aj a'ín pué'een i chi'ra'an i Dios, ti ajta ja'mua tzajta' séejre' i júuricama'ra' i Dios?

17 Tipua'aj a'tíj jaatyú'uunaj i chi'ra'an i Dios, Dios pu ja'antyipua'arite'sij a'íjci i a'tíj, ji'nye i chi'ra'an i Dios naa pu arí een, ajta a'ájna i chi'ra'an mua'aj xu a'ín pué'een.

18 Che' quee a'tíj jucuanamuaaj, tipua'aj síj ti ja'mua jitze ajtyáma'can a'yan tyóotzaahuatye'ej ti jéehua tyojó'itej íiyan ti tyí'ma'can cháanacaj japua, che' a'yan huárinyij ti'íj i tiquee tyi'tíj mua'reej, ta'aj ij ji'ré'can jime' a'ín pué'eenye'ej tá'ra'nyij i ti jéehua tyojó'itej.

19 Ji'nye i maj jin tyu'yí'tin íiyan i cháanacaj japua capu tyi'tíj huíire' i Dios jimi. A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: "Dios pu hua'vivi'ran a'íjma i maj jéehua tyu'yí'tin a'ájna jime' i maj tyí'hue'tacaa."

20 A'yaa pu ajta tyé'yu'si' tíjin: "Tavástara' pu jamua'reej tiquee tyi'tíj huíire' je'ej maj tyi'mua'tzej i maj jéehua huápu'i'ij tyojó'itej."

21 A'íj pu jin, che' quee a'tíj óotzaahuatye'ej a'íjci jime' i ti séej jimi i tyáataj ajtyáma'can, ji'nye néijmi'i pu ja'mua jimi tyí'ma'can.

22 Pablo, Apolo, Pedro, i cháanacaj, i júuricamej, je'ej ti tyi'tíj ricij ijíj, je'ej ti ooj atyojo're'nyesij, néijmi'i pu ja'mua jimi tyí'ma'can,

²³ siajta mua'aj, a'ij xu jitze ajtyáma'can i Ciríistu', ajta i Ciríistu' a'ij pu jitze ajtyáma'can i Dios.

4

I maj jin tyí'muarie' a'íimaj i Dios ti hua'antyíhuoj

¹ A'yaa pu tyúuxie've' siaj a'yan tojo'mua'raj ityájma ti'ij i a'tyán maj jahuiire' i Ciríistu', tyaj a'ij jin antyítamua'reej tyej tyij jamuáamua'tyej i ti aviitzi' i Dios jimi.

² Ajta a'yájna, a'íjna i maj tyi'táj jaa'íjcaj, a'yaa pu tyúuxie've' ti tyámua' tyu'tóosejrataj mej mij jitzán tyí'ca'nyej.

³ Ajta nyéetzij jimi, capu nyejitzé juxie've' tipua'aj mua'aj siano'xíjtye'en, na'ríj a'íimaj mano'xíjtye'en i maj tyityatatyíj. Canu nyajta nyasíj á'nyaxijtye'en.

⁴ A'yaa pu'uj, tipua'aj nyequee je'ej pua'aj tyí'mua'axcaj nyaj jime', capu a'yan huatóomua'aj yee nu'ríj xá'pui' een i Dios jimi. Tavástará' pu a'ín pué'een i ti ná'xijtye'en.

⁵ A'ij pu jin, caxu tyi'táj á'xijtya'aj ti'ij quee xu atyojo're'nyáava'caj, setyu'chó've' 'asta na'aj quee uvé'nyej a'íjna i tavástará', ti'ij a'ín jaataséjrataj i ti ju'avaataca'aj i tíca'riste', a'í pu ajta jaataséjrataj je'ej maj tyí'mua'tzej i tyeítýee. Aj pu'ij i Dios tyámua' tyihuo'tá'sij je'ej ti tyá'ci'puaj séej ajta séej.

⁶ Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' siaj sij tyámua' huárinyij, nyajta ja'mua'séeratye'ej je'ej ti ricij a'íjna i Apolo nyajta nyáaj. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' siaj sij a'yan huárinyij je'ej tyaj ityáj ricij, siaj sij quee a'yan rijcaj je'ej tíquee tyé'yu'si', ajta ti'ij quee a'táj óotzaahuatye'ej, nusu siaj séej tyámua' tyí'xajtaj siajta séej á'xaahuataj.

⁷ ¿A'tanyíj tyámua' tyí'muaxaj i séecan tzajta i tyeítýee? ¿Tyi'tanyíj péjcha'ij tíquee i Dios muataá'? Ajta tipua'aj i Dios néijmi' i tyimuaatá', ¿ji'nye een jime' a'yan petyá'tzaahuatye' cuxáa asíj pupáa'uureej?

⁸ Xu'ríj mua'aj huochíjtyaanyi'taca', siajta seríj néijmi'i tyí'ijcha'ij tyi'táj siaj je'ej tyí'xie've', ajta a'yan ja'mua'asej siaj mua'aj seríj tyí'ijta, siajta quee che' ityájma ta'tamuá're'rii. A'tzúj cuj a'yan tyi'ja'yájnatan, tyej tyij ityáj ja'mua' jamuán tyu'ta'íjtaj.

⁹ A'ij pu jin a'yan tyiná'miteeraste', ti ityájma i tyaj huata'ítyi'ri'huaca', Dios pu a'áa tojo'tyáhuui jo'tíj quee jóoxie've', cuxáa meríj pu taatamua'aj yee tyiche' huácui'ihuaj. Tu'ríj a'tzisi' huá'sejratye' néijmi'caa i maj tajapúa' ja'sejre', tyajta hua' jimi i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

¹⁰ Tyajta ityáj, a'íjna jime' i tyaj a'yan tyá'huire' i Ciríistu', a'yaa mu tyí'taxaj tyaj nu'uj tatimue', siajta mua'aj, i Ciríistu' jitze ma'can tyámua' xu metyityoomuámua're'. Capu taca'nyisti' ityájma, siajta mua'aj néijmi'i xu jin tyé'viicue'. Majta ityájma matá'xaahuaj, majta mua'ajmaj mu jamuá'tyese'.

¹¹ Ti'ij na'aj yatij je're'nyej ajta ijíj, a'yaa tu'uj tyana'aj tya'ajpuéjtzij a'íjci jime' tyaj tajcuj, tyajta i'cuj, ajta cáanarij tyitá'itziitye', je'ej mu pua'aj tá'mua'raj i tyeítýee, tyajta quee ma'ja'chej,

¹² tyajta cua'naj tyati'ijtá tyí'muarie'ej. I maj je'ej pua'aj tyí'taxaj tyámua' tu ityáj tyihuo'tájeevij, je'ej mu pua'aj ta'uurej, tyajta ityáj néijmi'i tu tyé'viicue'.

¹³ Ajta mati'ijta i tyeítyee je'ej pua'aj tyí'taxajtaj, tyámua' tu'uj ityáj tyihuo'tájeevij. A'yaa mu tojo'mua'raj ti'ij tyi'táj tiquee che' tyí'huüre' úyan i cháanacaj japua. A'yaa mu'uj mana'aj mij ijíj tyityaajú'.

¹⁴ Canu a'íj jin tyajá'muayu'se' nyej nyij jamuaatatyévi'ra'astaj, sulu nyej nyij tyámua' tyajamuata'ítíij, a'yájna nyati'ij i nyiyóojmua', ji'nye jéehua nu já'muaxie've'.

¹⁵ Tyij mequee mamue'táj tyajamuáamua'aj i Ciriístu' jitze ma'can, maj siajta quee muí'caa tyitáatastyamua'. Nyáaj nu a'ín pué'een i siaj jajtáataj i Ciriístu' jitze ma'can, ji'nye nyáaj nu jamuáa'ixaa i nyúucarij ti jin Dios jamui'rátóonyij, siaj sij jitzán ajtyáhuixij i Ciriístu'.

¹⁶ A'íj nu jin a'yan jéehua tyaja'muahuaviij siaj a'yan tyityaajú'caj nyati'ij nyáaj.

¹⁷ A'íj nu jin ja'mua jimi jaata'ítayaca' a'íjci i Timoteo, i nyaj huápuí'ij jaxie've', nyajta yo'puáara'an pué'een i tavástara' jitze ma'can. A'íj pu jamo'támua'reeritzi'tye'ej je'ej nyaj tyi'tyínyecha'ij i Ciriístu' jimi ti ajta Jesús pué'een, ajta je'ej nyaj tyihua'mua'tyej néijmi'que' jo'maj jóosi'rii.

¹⁸ Séecan xu mua'aj seríj óotzaahuatye', a'yan setyi'mua'astij yee canu che' a'náj amojotyésejra,

¹⁹ ajta tipua'aj i tavástara' a'yan tya'ránajchij, nyáaj nu jiye'tzín a'áa ja'tanyésij ja'mua jimi. Aj nu nyij hua'sejran i maj jéehua óotzaahuatye', majta a'yan tyi'táj uuriaj mej quee a'íj mana'aj je'ej maj tyí'xaj.

²⁰ Ji'nye jo'tij i Dios tyejé'íjtaj, capu nyúucarij na'aj jin tyí'ijta, sulu i ti ajta néijmi'i jin putyi'uurej.

²¹ ¿Ji'nye setyá'xie've' mua'aj, nyiquij nyaj a'íjna jin ujó'me'en nyej nyij puéjtij jamuata'an, na'riij nyaj a'íj jin jamojo'tyéesej nyaja'muaxié've'ej, nyajta jamua'cu'váaj nyetyajamuáa'ixaatye'en?

5

Siaj jo'xíjtye'en i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij

¹ A'yaa pu tyú'mua'reeritzi'huaca' ti síj ti ja'mua jimi ajtyáma'can juxana'cire' a'íjci jime' ti jamuán hui'caa i ti jatyévi'tin i táatajra'. Huápuí'ij pu a'íjna je'ej pua'aj namuajre', majta i maj quee tyá'tzaahuatye' camu a'yan ricij.

² Maj siajta mua'aj, a'íj xu jin óotzaahuatye', a'yaa pu tyuuxié'va'caj siaj a'íj jin huatóoxaamujritye'en. A'táj ti a'yan tyi'tyúucha'ij, siata'aj quee che' jatá'care'en ti ja'mua jamuán séjre'ej.

³ Ajta nyéetzij jime', tyij nyequee nyajta ja'mua jamuán ajo'tyéjvee, i nyajúuricamej pu ja'mua tzajta' séjre', cuxáa nyaj ja'mua jamuán ajo'tyávaacaj, nu'ríj nyij a'yan tyo'xíjtye' a'íjci i a'táj ti a'yan ricij.

⁴ Siatí'ijtá mua'aj tyúusiire'en, nyáaj nu jamuán séeria'aj na'mej i nyaj júuricamej jime', ajta i tavástara' ti jin néijmi'i putyi'uurej a'íj pu ajta ja'mua tzajta' séeria'aj ja'mej. Aj pu'ij a'íjci jitze ma'can i tavástara' Jesús,

⁵ che' i tyáati' huatátuiiri'huaj i tyiyáaru' jimi, ta'aj ij i tyévira' jo'puá'rixí'in, ajta júuricama'ra' huatýá'itzeere'en i Dios jimi a'ájna xicáara' ti jitzán uvé'nyesij i tavástara'.

6 Caxu mua'aj a'íj jin huatóoci'puaj siaj sij a'íjci jin óotzaahuaty'e'. Ji'nye xu'ríj a'yan tyá'mua'reej tíjin: "Cíira'tzuj i levaduura'j néijmi' i pu tyináxcáj i cuéjtzij."

7 A'íj xu jin siata'aj majúurieenyij a'íjci i ti mí'ma'can i ti jamojo'jipua'j, siata'aj sij huóojajcuare'en tí'ij a'íjna i cuéjtzij tíquee tyi'tíj á'naxcaj. A'yaa xu mua'aj een tí'ij i páan tíquee levaduura'j á'naxcaj i maj jacua'caa a'ájna xicáara' jítze i maj jítzán hue'rájtoo i maj Egipto já'ma'cantaca'aj. Ji'nye pu'ríj i Círístu' huatóomu'vejritaca' tajitzé ma'can tí'ij quee puéjtzij táaci'tij.

8 A'íj pu jin tyiche' tyu'yé'estej tyaj tyeríj taxáahuaj séejre', a'íjci jime' i páan tíquee levaduura'j á'naxcaj, i ti a'ín pu'é'een i tá'tzaahuatyire' ajta i ti jí'ré'can jime', che' quee che' a'íjna i levaduura'j ti mí'ma'can, i ti je'ej pua'aj een ajta i ti je'ej pua'aj tyú'uurej.

9 Nu'ríj a'yan tyajamuaaté'exaa séej jítze i yu'xarij i nyaj jamuaata'ítiri'ri' siaj quee hua' jamuán tyí'xajtaj i maj juxana'cire'.

10 A'íjci jime' i nyúucarij canu a'yan jaatamua'aj yee siata'aj sij néijmi'caa jimi ajtáciinyej i maj ííyan juxana'cire' i cháanacaj japua, nusu i maj huápu'íj tyí'nyacua'aj, na'ríj i mej tyí'nahua', ca' i maj sánturij na'miche', siata'aj sij a'yan huárinyiiche', a'yaa pu tyuuxié'va'caj siaj íiráciinyej i cháanacaj japua.

11 A'yaa nu jaatamua'aj i nyaj tyajamuaata'ítiri'ri' siaj quee che' jamuán tyi'tíj xajtaj sáij tí a'yan tyúuxaj tí ta'ihuáara' pu'é'een, ajta je'en tyí'xana'cire'ej, nusu tyí'nyacua'tzaj, na'ríj huá'na'miche'en i sánturij, na'ríj je'ej pua'aj tyí'jepe', nusu tí jutahueeve'ej, na'ríj tí tyí'nahua'caa. Capu a'yan tyi'tyéevijtij siaj hua' jamuán tyí'cua'ajcaj a'tyán maj a'yan ricíj.

12 Capu nyéetzij nyaci'puaj nyej nyij a'íjma jooxíjtye'en i mej quee ityájma jítze ajtyáma'can, Dios pu a'íjma huá'xíjtye'en.

13 Maj siajta mua'aj seríj huá'xíjtye' a'íjma i maj ja'mua jítze ajtyáma'can. A'íj pu jin, siata'aj jatyítyej a'íjci i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íj.

6

Je'ej maj ye'ej tyá'xa'puí'intare'en i maj tyá'tzaahuaty'e'

1 Tipua'aj sáij tí ja'mua jítze ajtyáma'can séej jamuán metyúujaaxiejvi', ¿ji'nye tí'ij a'íjma jimi tyúunyuste' i juéesij i maj quee ityájma jítze ajtyáma'can, quee i'ríj tí a'íjma huaté'exaatye' i maj jími séejre' i Dios, mej mij a'íjma huo'xa'puí'intari'tze'en?

2 ¿Nyij sequée jamua'reej maj a'íjma i maj tyá'tzaahuaty'e' huá'xíjtye'en néijmi'caa i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua? Ajta tipua'aj mua'aj siahuá'xíjtye'en, ¿ji'nye siaj sij quee pújoorej siaj jo'xá'puí'intare'en a'íjci i tíquee tyési'?

3 ¿Nyij sequée siajta jamua'reej tyaj ityáj huá'xíjtye'en a'íjma i maj tajapua' tyí'huiire'? A'íj pu jin, capu tyési' tyaj tajámua'aj tyi'tíj je'ej tyo'xá'puí'intarej.

4 A'yaa pu'íj, tipua'aj tyi'tíj jin xúujaxiejvi'raj, ¿ji'nye siaj sij a'íjma mahuatyáhuityaa i maj quee tyi'tíj jin antyúumua'reej ja'mua jimi?

⁵ A'yaa nu een jime' tyajá'mua'ixaatye' siata'aj sij huatóotyevi'ra'astaj. ¿Nyiquee sáij ja'mua jimi séejre' i ti jaria'mua'reej je'ej ti tyí'tíj tyo'xá'puí'intare'en i maj tyá'tzaahuatye' jimi?

⁶ Caxu jujímua'aj siana'aj tyúucha'íire'ej, sulu siajta xu a'íjma jimi junyuuste' i maj quee tyá'tzaahuatye'.

⁷ Xu'ríj a'íj jin huamué'tiche' a'íjna jime' i siaj jujímua'aj jujaaxie'jvi'. ¿Ji'nye siaj sij quee siaj jó'viicue' siana'aj i siaj jin je'ej pua'aj jóomua'raj? ¿Quee i'ríj siaj huatóoa'an siana'aj maj tyajamuaanáhue'?

⁸ Siajta mua'aj, jujímua'aj xu je'ej pua'aj ju'uurej siajta tyihuá'nahue' i ju'ihuáamua'.

⁹ ¿Nyij sequée jamua'reej maj quee a'áa jo'tyáru'tiyj jo'tíj Dios tyejé'íjtaj i maj je'ej pua'aj ricíj? Caxu tooa'care'en ti a'tíj já'muacuanamuj, camu ujo'tyáru'tiyj i maj juxana'cire', camu majta i maj hua'na'michej i sánturij, nusu i maj juxana'cire' séecan jamuán i tyeítjee, nusu i maj juxa'aj tyétyacaa jamuán juxana'cire',

¹⁰ camu majta ujo'tyáru'tiyj i maj tyí'nahua'raj, nusu i maj tyí'nyacua'aj, na'ríj i maj juí'ive', nusu i maj je'ej pua'aj tyí'jepe', nusu i maj avíitzi'j jin tyí'nahua'.

¹¹ Siajta mua'aj je'cáj xu a'ín pué'eenye'ej, siajta íjij seríj a'yan tyityahuóojacuare, siajta seríj tyámua' huaríj a'íjna jitze ma'can i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, siajta a'íjna jitze i júuricama'ra' i taj Dios.

I tyaj taxáahuaj jin séejre' capu a'íj jin tyí'huíire' tyej tyij huátaxana'cire'en

¹² A'yaa mu tyí'xaj tíjin: “Nyáaj nu'uj jamua'reej je'ej nyaj tyí'tíj uurej.” A'yaa pu tyí'ja'yájna, ajta capu néijmi'i tyinyetyáhu'i'rii. A'yaa pu tyí'jiré'can jime' nyej nyáaj nyana'aj jamua'reej je'ej nyaj tyí'tíj uurej, ajta canu jaatá'sij ti a'ín na'antymu'é'tin.

¹³ A'yaa mu majta tyí'xaj tíjin: A'íjna i cue'ráj, jucáa jitze pu tyí'huíire', ajta a'íjna i jucáa, a'íj pu'íjta jin tyí'huíire' tí'ij i cue'ráj tya'ráyixi'ín. A'yaa pu tyí'ja'yájna, ajta i Dios pu néijmi'caa antyipuá'rite'sij i jucáa, ajta i cue'ráj. Ajta i tatyévira', capu a'íj jin tyí'huíire' tyej tyij a'íjci jin tyí'xana'cire'ej, sulu tyej tyij a'íjci jin jaatyáhuíire'en i tavástara', ajta i tavástara' pu'íjta jaatyáhuíire'ej a'íjci i tatyévira'.

¹⁴ A'yájna tí'ij i Dios tyaatájuurite' i tavástara', ajta pu ityájma taatájuurite'sij a'íjci jime' i ti jin néijmi'i putyí'uurej.

¹⁵ ¿Nyij sequée jamua'reej ti i Ciríistu' jitze ajtyáma'can a'íjna i siaj jatyáhu'e'ra'? ¿Nyiquij nyáaj nye'entyánajchitye'sij i íitaj jamuán ti tyí'tyejijve' i jutyévij jime', a'íjci i ti Ciríistu' jitze ajtyáma'can? Canu xaa nyu'uj.

¹⁶ ¿Nyij sequée jamua'reej yee tipua'aj a'tíj ja'antyaanaxcaj i íitaj ti jatoj i jutyévira', a'íj mu séej tyévij mana'aj mij pue'éenye'ej muá'ju'un? Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: “A'íjma'j i maj hua'puaj a'yaa mu éenye'ej muá'ju'un tí'ij ti sáij na'aj tyévij pué'eenye'.”

¹⁷ Ajta tipua'aj a'tíj ajtyéchaxij i tavástara' jimi, sáij pu'uj ajta pue'éenye'ej ja'mej i júuricama'ra' jitze.

¹⁸ Siata'aj néijmi'i huatapuá'citaj i siaj jin tyí'xana'cire'. Ajta tipua'aj séej tyí'tíj jin po'tyá'itzeere'en i Dios jimi, capu je'ej joorej i jutyévira', ajta

típua'aj a'táj a'íj jin tyí'xana'cire'ej i ti jatoj i jutyévira', a'íi pu je'ej pua'aj joorej i jutyévij.

¹⁹ ¿Nyij sequée jamua'reej ti ja'muatyévij a'íin pu'éen i tyejúuj i ti tzajta' ú'sejre' i júuricama'ra' i Dios, a'íi ti ajta jamuaatá? Ajta i júuricama'ra' ja'mua tzajta' séejre', siajta mua'aj caxu jujúmua'aj jumua'ree,

²⁰ ji'nye Dios pu arí jamuáananiej. A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' siaj jaatyátzaahuatye'en i jutyévij jime'.

7

Je'ej ti tyihuá'ci'puaj i maj nyejnye'i'chej ajta i maj huíichej

¹ Ijij nu nyijta jamo'riá'hua'xijre'ej i siaj tyinaa'íhuo'ri' i yu'xarij jitze i siaj unyojo'ta'ítjy'ri'. Jéetze' pu naa tiquee a'táj nyeíichej,

² ajta mata'aj mij quee a'yan tyúuxana'cire'ej, miche' huanyéjnye'i'chej i tyétyacaa, majta i úucaa huáhuíichej.

³ Ajta i tyáati' ajta i íiti' miche' a'yan huárinyij je'ej ti tyihuá'ci'puaj.

⁴ Capu ajta i íiti' jusíj antyúumua'reej i jutyévira' jime', ji'nye a'íj pu jitze ajtyáma'can i jucín, a'yaa pu'uj tána'aj quee i tyáati' jusíj tye'entyúumua'ree i jutyévira' jime', ji'nye ju'íj jitze pu ajtyáma'can.

⁵ A'íj pu jin, caxu je'ej siana'aj tyúujeevej i siaj néemi'ij aja'chej, na'ríij xaa seríj siajta a'yan tyaaxá'pui'intarej siaj a'tzúj a'tyéevi'ij siaj quee jumuarie'ej a'chu pua'an xicáj, siata'aj sij huatyényuunyj i Dios jimi. Típua'aj seríj a'yan huarín aj xu sij siajtáhua'aj antyóonaxcaj, ti'ij quee i tyiyáaru' ca'nyíjra'aj jamuaata'an siaj sij séej jamuán huóoxana'cire'en.

⁶ A'yaa nu'uj a'íjci tyajá'mua'ixaatye', canu já'mua'íjtye' siaj sij a'yan huárinyij.

⁷ Ajta nyéetzij, a'yaa pu tyina'ranáachicaj maj néijmi'i a'yan eenye' nyati'ij nyáaj, ma' ajta i Dios pu arí a'yan tyihuo'tá' je'ej ti tyihuo'xá'pui'intari'ri' séej ajta séej.

⁸ I maj quee xu nyejnye'i'chej ajta i maj quee xu huíichej, majta i maj antyúujúmua'astariaca', a'yaa pu jéetze' tyí'xa'pui' maj a'yan éenye'ej huatyá'itzeere'en nyati'ij nyáaj.

⁹ Ajta típua'aj quee huái'riitya'aj maj huóocha'ín, miche' huanyéjnye'i'chej, majta huáhuíichej, ji'nye jéetze' pu hua'tyáhu'i'rii maj a'yan huárinyij, quee maj jajpuéjtzij.

¹⁰ Majta i maj meríj nyejnye'i'chej ajta i maj huíichej, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye', a'íjci i tavástara' ti jaata'íjtaca' a'yan tijin: Che' quee ajtáyi'can i íira'ra'an a'íjna jimi i jucín.

¹¹ Ajta típua'aj i íira'ra'an ajtára'nyij i jucín jimi, che' jusíj huatyá'itzeere'en, na'ríij quee che' ajtáhua'aj ja'antyáanaxcaj i jucín. A'yaa pu'uj tána'aj a'íjna i cína'ra'an, che' quee jatató'ra'an i ju'íj.

¹² Ajta a'íimaj jimi i séecan, nyáaj nu'uj a'yan tyihuá'ixaatye' capu i tavástara', típua'aj i ta'ihuáara' íira'ra'an quee tyá'tzaahuatye'ej, ajta i íiti' a'yan ty'a'ajxié'vi'ra'aj ti jamuán huácatyij, che' quee i ta'ihuáara' jatató'ra'an.

¹³ A'yaa pu cha'taj na'aj típua'aj i íiti' ja'antyánaxcaca' séej i tyáataj tiquee tyá'tzaahuatye', ajta je'en a'yan ty'a'ajxié'vi'ra'aj ti jamuán huácatyij, a'yaa pu cha'taj na'aj tyúuxie've' tiquee jatató'ra'an i jucín.

14 Ji'nye i tyáati' tiquee tyá'tzaahuatye', tyámua' pu rinyij a'íjci jime' ti íitaj antyánaxcaca' ti tyá'tzaahuatye', ajta i íiti' ti quee tyá'tzaahuatye', tyámua' pu ajta rinyij a'íjci jime' ti tyáataj antyánaxcaca' ti tyá'tzaahuatye'. Na'ríij quee, a'íi mu quee xá'pui' metyityoomuámua're'ej muá'ju'un i hua'yojmua', majta a'íj jitze ajtyáma'can i maj tyá'tzaahuatye'.

15 Ajta tipua'aj i tyáati' na'ríij i íiti' tiquee tyá'tzaahuatye', a'yan metya'xie've'ej maj huatóotonyij, miche' a'yan huárinyij. Ajta i ta'ihuáara' ti tyáati', nusu i ta'ihuáara' ti íiti', juxáahuaj mu mahuatyáhuixi'ij, ji'nye Dios pu a'yan tyajamuatajé siaj sij juxáahuaj maj séjria'aj.

16 Ajta, ¿ji'nye pij muáaj íiti' tyá'mua'reej yee japuan paj huatányuusij a'cán? ajta, ¿ji'nye pij pajta muáaj tyáati' tyá'mua'reej yee japuan paj huatányuusij a'íj?

17 A'yaa pu'uj, miche' a'yan mana'aj tyí'tyechajcaj je'ej ti i tavástara' tyihuo'tá' séej ajta séej, ajta je'ej maj éenye'ej ti'ij i tavástara' huo'tajé. A'yaa nu tyihua'íjtye' a'íjma i maj jusi'rii jo'tij na'aj i tyeyúuj tzahta'.

18 Tipua'aj i Dios séej huatájeevej ti arí ja'antyisiíjchaca' i junavíj ta'antyúuvi'raj i ti jitzán sa'raaa, che' quee ja'avaataj i ti antyisiichi'huaca', ajta tipua'aj a'íj huatájeevej i tiquee xu antyisiichi'huaca' i navíira', che' quee ja'antyisi'che'en i junavíj.

19 Ji'nye capu a'íin juxie've' tipua'aj antyisiichi'huaj na'ríij quee, sulu ti a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyaata'íjtaca'.

20 A'íj pu jin che' a'yan na'aj éenye'ej huatyá'itzeere'en síij ajta síij ti'ij éenye'ej ti'ij i Dios jaatajé.

21 Tipua'aj pooj ca'nyéjrij jin tyi'huúria'caj ti'ij Dios muaatajé, capáj je'ej tyá'mua'ajcaj, ajta tipua'aj je'ej tyí'riitan paj pajtáhua'aj axáahuaj majo'cha'canye'en, pata'aj jitzán tyú'ca'nyej.

22 A'íjna i ti ca'nyéjrij jin tyi'huúria'caj ti'ij tavástara' jaatajé, pu'ríj ijíj juxié'vi'ra' jin tyi'huúire' i tavástara' jimi, a'yaa pu'uj tána'aj, a'íjna i ti juxáahuaj majo'cha'canya'caj ti'ij i tavástara' jaatajé, a'íi pu ari' ta'ij ca'nyéjrij jin tyi'huúire' i Círíistu' jimi.

23 Dios pu mua'ajmaj jamuáananiej, a'íj pu jin caxu che' tooa'care'en mej mij majtáhua'aj séecan tyétyacaa ca'nyéjrij jin tyajamuata'íjtye'en.

24 A'yaa pu'uj nye'ihuáamua', siata'aj a'yan siana'aj eenye' i Dios jimi síij ajta síij, je'ej siaj éenya'caj ti'ij a'íin jamuatajé.

25 Ajta a'íimaj i úucaa maj quee huúichej, capu tyi'tíj jin je'ej tyinaata'íj i tavástara', sulu nyáaj nu'uj a'yan tyajá'mua'ixaatye', je'ej nyati'ij tyá'mua'reej, i nyaj síij a'íin pu'éen ti i'ríj siaj jitzán tyú'ca'nyej, a'íjna ti i tavástara' ná'ancu'vaxíj.

26 Ji'nye a'yaa pu nyéetzij tyiná'miteeraste' ti jéetze' tyi'tyéevíjtij siaj a'yan eenye' siati'ij een ijíj, a'íjna jime' ti jéehua tyési' je'ej siaj juxáahuaj tyí'tyechajcaj.

27 Tipua'aj penyeiichej, capáj jatató'ra'an, na'ríij tipua'aj pequee nyeiichej, capáj jahuoocaj pej pij huatyényeiichej.

28 Tipua'aj puatyényeiichej, capáj tyi'tíj jin ootyá'itzeere'ej i Dios jimi, ajta tipua'aj íiti' huatyéviche'en, capu ajta tyi'tíj jin ootyá'itzeere'ej. Ajta i

maj antyóonaxcaj jéehua mu jajpuéetzij muá'ju'un, a'íj nu nyij quee nyáaj xie've' ti a'yan tyajá'mua'uuriaj.

29 Nye'ihuáamua', a'yaa pu huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij i nyaj já'mua'ixaaty'e, cñ pu'quij tyá'itzeere' ti'íj néijmi'i tye'entyipué'rij. A'íj pu jin, a'íimaj i maj nyejnye'i'chej, miche' a'yan rijcaj mati'íj a'íimaj i maj quee nyejnye'i'chej,

30 majta a'íimaj i maj juxaamuijritye', miche' a'yan eenye' mati'íj i maj tyí'ye'estej, majta i maj tyí'ye'estej, miche' a'yan eenye' mati'íj i maj juxaamuijritye', ajta i maj tyí'nanaavej, miche' a'yan tyí'tyechajcaj mati'íj i maj quee tyí'tíj tyí'cha'íj,

31 majta i maj a'íjna jin juhuüre' i iye'ej ti tyí'sejre' cháanacaj japua, miche' a'yan tyí'tyechajcaj mati'íj i ti'quee tyí'tíj je'ej tyihuá'huüre' i cháanacaj, j'i'nye a'íjna i cháanacaj tyaj jaséj pu'ríj tin a'pua'ren.

32 Nyáaj nu a'yan tyá'xie've' siaj quee tyí'tíj jin je'ej tyí'mua'ajcaj. A'íjna i ti'quee nyeiichej, tavástara' pu jimi tyí'ca'nyej, ajta ti'íj tyámua' jimi tyí'sejre'ej.

33 Ajta a'íjna i ti nyeiichej, a'íj pu jitze tyí'mua'tzej íyan ti tyí'sejre' i cháanacaj japua, ajta je'ej ti ye'ej tyámua' jimi tyí'tyúucha'íj i ju'íj, a'íj pu jin quee che' i'ríj ti néijmi'i jin jaatyáhuüre'en i tavástara'.

34 A'yaa pu'uj tána'aj, a'íjna i íiti' ti quee che' víche' ajta i ti íjmue'esti', a'yaa pu a'íjma jitze tyúuxie've' je'ej maj ye'ej tya'rá'astijre'en i tavástara', a'yaa pu ajta hua' jitze tyúuxie've' mej mij j'i'reenya'aj huatyá'ítzeere'en i Dios jimi, néijmi'i jime' i jutyévij jitze, ajta i ju júuricamej jime', ajta i íiti' ti arí víche', a'íj pu jitze tyí'mua'tzej íyan ti tyí'ma'can i cháanacaj japua, ajta ti'íj tyámua' tyí'tyúucha'íj i jucín jimi.

35 A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e, canu nyej nyij tyajamuá'ijmuj, sulu a'íj nu'uj jin ti'íj jamuaatyáhuüre'en, ajta siaj sij tyámua' tyí'tyechajcaj, naa tyámua' setya'huúria'aj i tavástara'.

36 Ajta tipua'aj séej a'yan tyé'miteeraste'ej ti arí xá'pui' ti huatyényeichej, j'i'nye pu'ríj a'yan tyéejcha'íj mati'íj pua'aj nyejnye'i'chaca, ajta a'yan tyí'mua'ajcaj yee naa pu jéetze' ti huatyényeichej, che' a'yan huárinij je'ej ti tyé'miteeraste', che' huatyényeichej, capu tyí'tíj jin je'ej tyo'tyá'ítzeere'ej i Dios jimi.

37 Ajta tipua'aj síj a'yan tyámua' tyaaxá'pui'intare'en i jutzájta' ti'íj huóocha'íin, ajta quee ca'nyérij jin ja'íjtye' ti'íj huatyényeichej, a'íjna i a'tíj jéetze' pu tyámua' jimi atyojo're'nyesij.

38 A'íj pu jin, tipua'aj huatyényeichej a'íjci jamuán i maj meríj néemi'ij a'yan tyaaxájtaca', xá'pui' pu rinyij, ajta tipua'aj quee huatyényeichej, jéetze' pu xá'pui' rinyij.

39 I íiti' ti víche', a'íj pu jitze ajtyáma'can i jucín tipua'aj ooj júurij i cína'ra'an, ajta tipua'aj huámu'i'nyij i cína'ra'an, pu'ríj i'ríj ti ajtáhua'aj juxié'vi'ra' jin huatyévice'en a'tíj ti ja'ránajchi, a'íi pu'uj juxie've' ti i tyáati' tavástara' jimi tyá'tzaahuaty'e'ej.

40 Ma'ajta tyij quee jéetze' naa tipua'aj quee che' vicha'aj. A'yaa pu nyéetzij tyiná'miteeraste', ajta i júuricama'ra' i Dios nye jitze pu ajta séejre'.

8

I cue'ráj i maj tyu'támu'vejritaca' i sáanturij jimi

¹ A'áj nu nyijta ijíj tyajamuaaté'exaateye'ej i cue'ráj i maj tyí'mu'vejritacaa i sáanturij jimi. A'yaa pu tyi'ja'yájna mati'ij tyí'xaj a'yan tijin: Néijmi'i tu jamua'reej i ti ji'réc'an jime', ajta a'yan tyí'rinyacaa ti a'táj a'ájna jin ahuóotzaahuatye'en i ti jéehua ma'úumua'rej, ajta tipua'aj mahuóoxie've'en jéetze' pu tyámua' tye'mej hua' jimi.

² Tipua'aj a'táj a'yan tyóomua'ajcaj ti jéehua ma'úumua'rej, capu eexúj a'yan metyóomua'rej je'ej ti tyúuxie've' i Dios jimi.

³ Na'ríj a'táj jitzán tyi'ca'nyej i Dios juxié'vi'ra' jime', Dios pu ajta jitzán séejre' a'ájci i a'táj.

⁴ Ajta tipua'aj setyú'cua'nyij i cue'ráj ti tyu'támu'vejrityí'huaca' i sáanturij jimi, tyámua' tu tyá'mua'reej maj quee tyi'táj huüre' i sáanturij iyan i cháanacaj japua, ajta síj na'aj i Dios.

⁵ Tyij majta mue'táj séejre' i tajapúa majta iyan i cháanacaj japua i maj a'yan hua'tamuá'muaj yee dioosij, ji'nye a'yaa mu tyí'xaj maj mui'ij i maj dioosij pué'een, majta mui'ij i maj tyi'táj jin tyityatatyj,

⁶ ajta tajimí, síj pu'uj Dios i tyaj jajvástara', i ti néijmi'i jimi tyu'taséjre, tyajta ityáj néijmi'i tu a'ájna jin séejre' tyej tyij tyámua' tyeetyátoonyij. Síj pu'uj ajta i tavástara', a'ájna i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, néijmi'i pu a'áj jimi tyú'taavijhuaca', tyajta ityáj a'áj tu tyajta jitze eeráma'can.

⁷ Ajta camu néijmi'i jamua'ree i ti ji'réc'an jime'. Séecan i maj hua'na'miche'ej i sáanturij, móoche' mu tyi'cua'caa i cue'ráj a'yan metyi'mua'astij tijin tyu'támu'vejrityí'huaca' i dioosij jimi, ajta i maj jin ma'umuámua're' a'áj pu jin a'yan tyi'huá'miteeraste' maj majta meríj huo'tyánajchaca' i sáanturij.

⁸ Ajta capu i Dios a'ájna jin taaxié'vej je'ej tyaj tyi'táj tyí'cua'caa, ji'nye catu jéetze' tyámua' rinyij tipua'aj tyetyí'cua'care'en, catu tyajta je'ej pu'aj rinyij tipua'aj tyequée tyi'táj cua'care'en.

⁹ Tyámua' xu'uj sij quee je'ej pua'aj jáa'uurej séej i a'táj ti quee jéehua tyá'tzaahuatye'.

¹⁰ Ji'nye tipua'aj muáaj, mu paj tyámua' tyá'mua'reej, a'áa petyaja'cua'caj jo'maj huaja'na'michej i sáanturij, ajta je'en a'táj ti quee eexúj jéehua tyá'tzaahuatye' muaaséj, ca'nyíjra'aj paj jaatá'sij a'ájci i a'táj ti'ij ajta a'áin tyú'cua'nyij i cue'ráj i maj tyu'támu'vejritaca' i sáanturij jimi.

¹¹ A'yaa pej pij muáaj, i paj tyámua' tyá'mua'reej je'ej ti tyí'een i Dios jimi, a'yaa paj ja'uurej ti'ij jó'vetyij a'ájna a'ihuáara' ti quee jéehua tyá'tzaahuatye', a'ájci i ti ajta jitzán ma'can huamu' i Ciriístu'.

¹² Tipua'aj seríj ootyá'itzeere'en a'ájma jimi i ju'ihuámua' i maj quee jéehua tyá'tzaahuatye', mua'aj xu sijta a'ájci jin ootyá'itzeere'ej i Ciriístu' jimi.

¹³ A'áj pu jin, tipua'aj nye'ihuáara' jó'vetyij a'ájna jime' je'ej nyej nyáaj tyí'cua', canu a'náj jacua'nyij a'ájci i cue'ráj, nyej nyij quee ca'nyíjra'aj jaatá'an ti a'yan huárinnyij a'ájci i ti jin jó'vetyij.

9

Je'ej ti tyu'tóoci'puaj a'ájna i ti huata'íjtyi'rej

1 Caxu mua'aj a'yan tyu'taxájtaj yee capu a'yan tyi'ja'yájna nyej nyaxáahuaj majo'cha'can, nyej nyajta síij a'ñin pué'een i Dios ti uyo'ta'ít'yaca' nyej nyij jitzán ma'can tyu'taxáj, ji'nye nyáaj nu jaaséej a'íjci i Jesús i tavástara', siajta mua'aj xu a'ñin pué'een i nyaj jime' tyí'muarie' i tavástara' jimi.

2 Tyij nyequee séecan jimi quee a'ñin pué'een i Dios ti uyo'ta'ít'yaca', ja'mua jimi nu xaa a'ñin pué'een, ji'nye mua'aj xu a'ñin pué'een i siaj jimi séejre' i tavástara', a'íj pu jin ámiteere' nyej nyáaj a'ñin pué'een i Dios ti uyo'ta'ít'yaca'.

3 A'íi pu a'ñin pué'een i nyaj huo'ria' hua'xijre'ej a'íjma i maj je'ej pua'aj tyí'nyaxaj.

4 Néijmi'i tu jin huatátaci'puaj tyej tyij tyú'cua'nyij, tyajta huaye'en,

5 ajta tyaj séej tyévi'tinye'en ti ajta tyá'tzaahuatye', mati'íj i séecan i Dios ti huo'ta'ít'yaca', majta i ta'ihuáamua' i tavástara' jimi, ajta a'íjna i Pedro.

6 ¿Nyiquij i Bernabé, nyajta nyáaj a'ñin tyapué'een i tíquee a'yan tyúuxie've' tyaj tyu'muarie'en?

7 ¿A'tanyíj tyí'huiire' xantáaru' jime' ajta je'en jusíj tyúunajchitye'? ¿A'tanyíj quee jacua'nyij i táque'ra' i ti jáahuui? ¿A'tanyíj quee juquéi'sij i hua' léechij i ti huá'siire' i ya'muáatyee?

8 Caxu a'yan tyityóomua'ajcaj yee jujíimua'aj mu'uj i tyétyacaa je'ej tyéejtyoj, sulu a'yaa pu ajta tyo'yú'xaca' a'íjna i Moisés.

9 A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze i maj jin tyí'íjta tijin: "Capáj ja'ancánaamuan i púuyej ti atayi'cáaj jayuhua'j i tyerícuj." Ajta capu a'yan huatóomua'aj maj jitzán juxie've' i Dios a'íjma i púuyesij,

10 sulu ityáj tu jitzán juxie've'. Ji'nye ityájma pu jitze ma'can ooyú'si'huaca' i nyúucarij i maj jin tyí'íjta, a'íjna i ti tasa'huacaa ajta i ti tyí'tza'nacaa a'yaa mu ricij mejchó'va'aj ti tyi'tíj huo'ci'tyij i ti huáciiriaca'.

11 A'yaa pu'íj, típua'aj ityáj tyeríj jaahuástej ja'mua jimi a'íjna i ti Dios jimi já'ma'can, capu je'ej meteyé'tyí'tíj tyaj je'cáaca jamuaatáhuavíj i tyaj jin huatátahuíire'en íyan i cháanacaj japua.

12 Típua'aj séecan a'yan marijcaj ja'mua jimi, jéetze' tutyij ityáj a'íjna jin huatátaci'puaj.

Tyajta ityáj, catu a'yan ricij, sulu néijmi'i tu jin tyé'viicue' tyej tyij quee tye'entyiú'una'an i nyúucaria'ra' jitze i Ciríistu'.

13 Xu'ríj mua'aj jamua'reej je'ej maj ricij a'íjma i maj tyí'huiire' i tyeyúuj tzajta', a'íi mu tyí'cua'caa a'íjna i maj séecan tyo'tyáato'raj. Majta a'íjma i maj a'áa tyí'huiire' jo'maj tyajá'mu'vejritacaa, a'íi mu majta jacua'caa i maj tyu'támu'vejritaca'.

14 A'yaa pu'uj tána'aj tavástara' pu a'yan tyu'ta'íjtaca' ti a'yan tye'tyévíjtye' maj a'íjna jin huatyóohuiire'en i maj huá'ixaatye' i nyúucaria'ra' i Dios.

15 Nyajta nyáaj, canu a'náj a'íj jin huatyényahuiirej, canu nyajta a'íj jin tyajá'muayu'se'ej siaj sij mua'aj tyi'tíj naata'an. Jéetze' pu na'ránaajchij nyaj huámu'nyij quee nyaj a'yan huárinyij. Capu a'tíj náa'ari'raj a'íjna i nyaj jin nyetyamu've'.

16 Capu a'yan tyinyatá'caa nyej nyij a'íj jin á'nyatzaahuatya'aj, ji'nye Dios pu a'íjna jin a'yan tyinaatajé ti puéjtzij naatá'sij típua'aj nyequee huo'té'exaatye'en.

¹⁷ A'íj pu jin, tipua'aj nyaxie'vi'ra' jin nyetyihuo'té'exaatye'nyijche', naatanyaci'puáacaj nu nyej nyij tyí'tíj ancuriáan, ajta ti a'yan tyinaac'íj, a'íj nu jin a'yan ricij, ji'nye Dios pu a'yan tyinaata'íj.

¹⁸ Ajta a'yájna, a'íjna i ti nyéetzij nyaci'tyij a'íj pu a'ín pué'een i ti naa nyat'asej nyaj quee hua'jíive'ej nyetyihua'íxaatye', ajta nyej quee a'íjna jin huatyényahuüre'en i nyaj jin antýnyamua'ree.

¹⁹ Tyij ajta quee a'tíj tyí'nye'íjtye', nyáaj nu nyeríj tyámua' huányaruuj mej mij néijmi'i tyinaata'íjtye'en, ajta nyej nyij i Ciriístu' jitze ma'can jéetze' huo'mué'tin i tyeítyee.

²⁰ A'íimaj jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa nu huányaruuj mati'íj i maj Israel jitze ajtyáma'can, nyej nyij huo'mué'tin i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa nu huányaruuj ti'íj a'tíj ti ja'astej i nyúucarij i maj jin tyí'íjta, nyej nyij huo'mué'tin a'íjma i maj ja'astijre' i nyúucarij i maj jin tyí'íjta, tyij ajta quee nyéetzij tyí'nye'íjtye' a'íjna i nyúucarij.

²¹ Ajta a'yájna, nyata'aj huo'mué'tin a'íjma i maj quee ja'astijre' i nyúucarij i maj jin tyí'íjta, a'yaa nu nyajta huányaruuj mati'íj a'íimaj, nyajta nyáaj, nyáaj nu séej nyúucarij ará'astej i Dios jimi, ji'nye a'íj pu tyí'nye'íjtye' i nyúucarij i ti jin i Ciriístu' tyí'íjta.

²² Nyati'íjta a'íjma jamuán ajo'tyávaacaj i maj quee i'ríj tyá'tzaahuatye', a'yaa nu nyajta huányaruuj mati'íj a'íimaj, nyej nyij huo'mué'tin a'íjma. Néijmi'caa jimi nu a'yan huányaruuj nyej nyij séecan huamué'tin.

²³ Néijmi'i nu jin a'yan ricij a'íjci jime' i nyúucarij i nyaj huá'íxaatye' i ti jin Dios hui'rátóonyij, ta'aj ij ajta náaci'tyij i ti jin i Dios tyámua' tyihuo'tá'sij a'íjma i maj ja'astijre' i nyúucarij.

²⁴ Xu'ríj jamua'reej tipua'aj jo'maj ja'hua'chacaa, néijmi'i mu huatyáhuaachij, ma' ajta síj pu'uj a'ín pué'een i ti tyí'mue'tin. Siata'aj a'yan cha'taj siana'aj huárinyij siata'aj sij tyí'tíj huamué'tin i Dios jimi.

²⁵ I maj tyámua' ju'uurej mej mij huáhuajca, tyámua' mu tyúucha'íj. A'yaa nu ricij mata'aj mij cúruun ancurai'in ti quee á'tíjtí', tyajta ityáj, a'yaa tu ricij tyej tyij cúruun ancurai'in ti naa huasé'rihua'aj ja'mej jusén jime'.

²⁶ A'íj nu jin nyáaj, canu cha' nyana'aj tie'chacaa, canu nyajta cha' nyana'aj tyí'tató'xaj i áacaj tzajta',

²⁷ sulu a'yaa nu tyí'nye'íjtye', ti'ij na'rá'astijre'en i nyaj jatyáhue'ra', ta'aj ij ajta quee Dios naaré'ityej nyati'íj nyeríj huo'ixáatya'aj i séecan.

10

Maj quee jana'miche'en i ti quee Dios pué'een

¹ Nye'ihuáamua', canu a'yan tyá'xie've' siaj yó'hua'nan ti i jéetirij aja'cáava'aj huo'vi'tisime'ej i tahuásimua'ci'íj, majta je'en néijmi'i jájritze' antac'íj.

² A'yaa mu a'íimaj néijmi'i mu huámu'vijhuaca' a'íjna jamuán i Moisés ti'íj ooj aja'cáva'ca'aj i jéetirij, ajta mati'íj antac'íj i jájritze'.

³ A'yaa mu'uj támána'aj néijmi'i tyáacua a'íjna i cue'ráj ti i Dios jimi jo've'mej,

⁴ majta néijmi'i a'íjci juqué'íj i jájtyij ti ajta i Dios jimi jo've'mej. Ji'nye a'íj mu jitze hua'íj i tyetyéj ti hua' jamuán huama'ca'aj, ajta a'íjna i tyetyéj, a'íj pu a'ín pué'eenye'ej i Ciriístu'.

5 Majta a'íimaj, mue'tíj mu quee tyaatatyójtzi'rej i Dios, a'íj pu jin Dios hua'antyipua'rij a'ájna jo'tíj quee já'tyi'tíj.

6 Néijimi'i pu a'yan tyu'ríj tí'ij ityájma tyitáamua'tyej, tyej tyij quee a'yan a'íjci jitze tyityaaju'un i ti je'ej pua'aj een, mati'ij a'íimaj huaríj.

7 A'íj pu jin, caxu mua'aj hua'najchej i sáanturij, mati'ij séecan a'íimaj huaríj, jí'nye a'yaa pu tyé'yu'si' tíjin: "A'íimaj mu tyeítyee oorá'saca' mej mij tyú'cua'nyij, majta huaye'en, mati'ij támij ájhuuixij mej mij huótyamua've'en."

8 Tyiche' quee a'yan tyí'xana'cire'ej mati'ij séecan a'íimaj huaríj, majta je'en huácuij séej xicáj a'chu seityéj japuan huéicaj ví'ra'aj i tyeítyee.

9 Tyiche' tyajta quee tyi'tíj ja'ihuo'raj i tavástara' Ciríistu', mati'ij séecan a'íimaj huaríj, i maj huá'cuui mati'ij cú'cu'see huo'tyéche'xij.

10 Siajta quee je'ej siana'aj tyí'tyenyuuca'an i Dios jimi, mati'ij séecan a'íimaj huaríj, aj pu'ij a'ájna i ti tajapúa' tyí'huüre' i Dios jimi i ti a'íjna jin antyúumua'reej ti hua'antypuá'ritey'en i tyeítyee, a'íj pu'ij hua'antypua'rij a'íijma.

11 A'yaa pu tyihuó'ruuj i tahuásimua'ci'ij tí'ij ityájma tyitáamua'tyej, ajta je'en a'íj jin ooyú'si'huaca' tí'ij tyámua' táa'uuren, jí'nye pu'ríj atyojo're'nyesij tí'ij jitzán néijimi'i tye'entypuá'rij.

12 A'íj pu jin, a'ájna i ti a'yan tyóotzaahuatye' tíquee tyi'tíj jin á'itzeere', che' tyámua' tyu'mé'en tí'ij quee tyi'tíj jin atyá'itze'rihua'an.

13 Caxu seexúj mua'aj tyi'tíj jin óoviicue'rej ti huápu'ij tyési'. Ajta ja'mua jimi i'ríj siaj i Dios jimi tyú'ca'nyej, jí'nye capu tyu'tá'sij ti tyi'tíj ca'nyíjra'aj jamuaata'an siaj sij quee che' tyo'táviicue'. Sulu a'yaa pu'uj, tí'ij tyi'tíj je'ej já'mua'uurej, Dios pu ajta jamuaatá'sij je'ej siaj ye'ej huárinij siaj sij tyo'táviicue'.

14 A'íj pu jin, nye'ihuámua', mu nyaj já'muaxie've', caxu hua'najchej i sáanturij.

15 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tí'ij tyeítyee maj tyámua' tyojó'itej, siata'aj jujíimua'aj jaaxá'pui'intare'en tipua'aj xá'pui' nyetyi'xajta na'ríij nyequee.

16 Tyati'íjta ja'antyye'en i váasuj jitze tyej tyij tyaatatyójtzi're'en i Dios, a'yaa pu huatóomua'aj tyaj néijimi'i ajtyú'uuej i xúuria'ra' jitze i Ciríistu'. Ajta i páan i tyaj jaatyatáaraxi'in tyajta jacua'nyij, a'íj tu tyajta jin ajtyú'uuej i tyévira' jitze i Ciríistu'.

17 Tyij tyajta mui'ij, néijimi'i tu séej tyana'aj i páan huariátataare'ej, jí'nye néijimi'i tu séej tyana'aj jitze ajtyáma'can.

18 Cási', siahuo'séj a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íimaj mu tyí'cua'caa i maj tyu'támu'vejritaca', a'íj mu majta tyí'huüre' a'ájna jo'maj tyajá'mu'vejritaca.

19 Canu a'íj jin a'yan tyí'xaj yee tyi'tíj mu jin je'ej tyúuxie've' i sáanturij, capu ajta jéetze' tyí'huüre' i cue'ráj ti tyu'támu'vejrityí'huaca' i sáanturij jimi.

20 A'yaa pu huatóomua'aj i nyaj tyajá'mua'ixaatye' tíjin mati'ijta a'íimaj tyu'támu'vejritaj i maj quee tyá'tzaahuatye', a'íj mu tyí'mu'vejritye' i tyiyáaru', camu i Dios, nyajta nyáaj canu jaxie've' siaj tyi'tíj jin huá'huüria'aj i tyiyáaru'uj.

21 Capu i'ríj siaj ya'caj i váasuj jitze siati'íjta tyé'tyojtzi're'ej i tavástara', tipua'aj siajta siooj a'íj jitze ya'caa i váasuj i maj jin jana'michej i tyiyáaru',

capu ajta i'ríj siaj japuan tyí'cua'caj i méesaj i maj japuan jo'támua'reej i tavástara', tipua'aj siajta siooj a'íjna jitze tyí'cua'ajcaj i méesaj i maj japuan huá'na'michej i tyiyáaru'uj.

²² ¿Ca' a'yan tyetyá'xie've' ti tyinyú'caj i tavástara'? ¿Nyiquij ityáj jéetze' tu'huácaca'nye' quee a'íjna'?

Tyaj záahuatyi'ra'aj jimi tyícha'íj i taxa'aj tyévij

²³ A'yaa mu tyí'xaj tíjin: A'tíj tina'aj pu i'riitye' tí'ij a'yan huárinyij je'ej ti tyá'xie've'. A'yaa pu tyi'ja'yájna, ajta capu néijimi'i tyi'tyáhu'i'rii. Jee xaa nyu'uj, a'tíj tina'aj pu i'riitye' tí'ij a'yan huárinyij je'ej ti tyá'xie've', ajta capu néijimi'caa jimi tyámua' tyí'rinyacaa.

²⁴ Tyiche' quee jahuoocaj tí'ij tyámua' tyí'eenye' tajimí, sulu tyiche' jáahuoonyij tí'ij tyámua' tyá'ra'nyij séecan jimi.

²⁵ Siata'aj néijimi'i tyú'cua'nyij i ti tyí'xoo jo'maj hue'ra'aj já'toj, caxu tyí'ihuo'oj yee tipua'aj je'ej pua'aj taa'uurej tatzájta',

²⁶ jí'nye tavástara' pu ja'a'rij i chuéj i tyaj japuan yan huacháatimee, a'í pu ajta tyía'rij tí'ij na'aj iye'ej ti tyí'sejre'.

²⁷ Tipua'aj síij tíquee tyá'tzaahuatye' jamuaatá'inyen siaj jamuán tyú'cua'nyij, siajta mua'aj jo'ciinyicuj, siata'aj néijimi'i tyú'cua'nyij i ti a'áan tyeje'tyá'sij ja'mua jimi, caxu tyí'ihuo'oj siana'aj yee nyiquee tyú'je'hua'aj.

²⁸ Ajta tipua'aj a'tíj a'yan tyajamuaté'exaatye' yee a'íjna i hue'ra'aj huatámu'vejrityi'huaca', caxu sij jacua'caj, a'íjci jime' i a'tíj ti a'yan tyaataxájtaca' ajta pej pij quee je'ej tyá'mua'ajcaj.

²⁹ A'íj nu tyáxajta je'ej ti tyí'mua'tzej i síij, canu je'ej siaj mua'aj tyí'mua'tzej.

Canu nyáaj tyu'tá'sij ti a'tíj tyina'antyi'uunyi'raj, a'íjci jime' je'ej ti a'ín tyí'mua'tzej.

³⁰ Tipua'aj nyetye'tyójtzi'ria'aj i Dios nyati'ijta tyí'cua'caj, canu tyu'tá'sij ti a'tíj je'ej pua'aj tyí'nyaxajta a'íjci jime' nyej tyé'tyójtzi're' i Dios.

³¹ A'yaa pu'uj tána'aj, tipua'aj setyí'cua'ajca na'ríij seya'caj, nusu tyi'tíj siaj je'ej uuri'aj, siata'aj néijimi'i jin tyé'tyójtzi're'ej i Dios.

³² Caxu a'tíj je'ej pua'aj tyí'iteeraj, caxu siajta a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, nusu i maj séej chuéj japua já'ma'can, na'ríij a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' i Dios jimi.

³³ Ajta nyaj jime' nyetyí'tyese' nyaj tyámua' tyihuo'tyáhuíire'en néijimi'caa, nyej quee jahuo' tí'ij nyéetzij náahuíire'en, sulu ta'aj ij séecan huáhuíire'en, mej mij tyámua' tyityeetyá'itzeere'en i Dios jimi.

11

¹ Siata'aj mua'aj a'yan cha'taj siana'aj huárinyij nyati'ij nyáaj, a'yájna nyati'ij nyáaj i Círíistu' jimi tyu'méj.

Je'ej maj ye'ej huárinyij i úucaa i tyeyúuj tzajta'

² Nyetyaja'muatyójtzi're', jí'nye a'náj tina'aj xu na'tamuá're'rii, siajta a'yan ricij je'ej nyaj tyajamuamuá'tyej.

³ Nyajta nyáaj, a'yaa nu tyá'xie've' siaj yó'itej xá'ra'nyij ti i Círíistu' antyúumua'reej a'ímaj jimi i tyétyacaa, tí'ij ajta i tyáati' tye'entyúumua'ree i ju'íj jimi, yaa tí'ij ajta i Dios tye'entyúumua'ree i Círíistu' jimi.

⁴ Tipua'aj tyáati' utyamúucu'tzij huatyényuunyj nusu tyihua'íxaatye'ej, a'í pu jaatyáxaahuataj a'íjci i ti jimi antyúumua'reej.

5 Ajta tipua'aj íiti' antyimua'vi'ij huatyényuunyij, nusu antyimua'vi'ij tyí'xajtaj i Dios jitze ma'can, a'íi pu ajta jaatyáxaahuataj a'íjci i ti jimi antyúumua'reej. A'yaa pu cha'tána'aj tyú'tyevi'raste' ti íiti' cóoyej.

6 Ji'nye tipua'aj íiti' quee ahuóonaj i jumu'új jitze, jéetze' pu ti ahuóosisaaxi'in. Na'riij i íiti' a'yan tyé'miteeraste'ej ti tyú'tyevi'raste' ti cóoyej na'riij ti ahuóosisaaxi'in, che' ahuóonaj i jumu'új jitze.

7 Capu xá'pui' ti tyáati' ahuóonamuan, ji'nye a'íi pu a'yan een ti'ij i Dios, a'íj pu'ij ajta jitze séejre' je'ej ti een i Dios. Ajta i íiti' jimi pu séejre' je'en ti een i tyáati',

8 ji'nye a'íjna i tyáati', capu a'íjna jitze huatyátaavijhuaca' i íiti', sulu i íiti' pu a'íjna jitze huatyátaavijhuaca' i tyáati'.

9 Capu i tyáati' a'íj jin huatyátaavijhuaca' ti'ij jaatáhuüre'en i íitaj, sulu i íiti' pu a'íj jin huatyátaavijhuaca' ti'ij jaatáhuüre'en i tyáataj.

10 A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' ti i íiti' ahuóonaj i jumu'új jitze, ti'ij ámiteeria'aj tijin já'astijre' a'íjci i ti tyé'ijtye', ajta ti'ij quee je'ej pua'aj séjre'ej a'íjma jimi i maj tajapúa tyí'huüre'.

11 Ajta a'íjma jimi i maj tyá'tzaahuatye', camu jujúmua'aj séejre' i úucaa, camu majta jujúmua'aj séejre' i tyétyacaa.

12 A'yaa pu tyi'ja'yájna ti i íiti' a'íj jitze huatyátaavijhuaca' i tyáataj, a'yaa pu ajta tyi'ja'yájna ti i tyáati' a'íjci jitze eeráaneyej i íiti', majta néijmi'i mu i Dios jimi je'ráma'can.

13 Siata'aj jujúmua'aj jaaxá'pui'intare'en tipua'aj a'yan tya'ránajchij ti i íiti' antyimua'vi'ij huatyényuunyij i Dios jimi.

14 A'yaa tu tyá'mua'reej ti tyévi'si' huasé'rin tipua'aj i tyáati' cáati'rej,

15 ajta tipua'aj i íiti' cáati'rej, a'íi pu a'íin pué'een i ti jin ámiteere' ti já'astijre' i Dios, ji'nye a'yaa pu i cipuáj tyu'tyátuihuaca' i íitaj jimi ti'ij ja'vá'naj i mu'úura' jitze.

16 Tipua'aj a'tíj jaxie'va'aj ti a'íj tyámua' tyu'taxáj, a'yaa pu tyúuxie've' ti jáamua'reej tyej quee ityáj majta quee a'íimaj i maj jusi'rii i Dios jimi, seequéj tyityetyúucha'ij.

Je'ej maj ricij i maj jusiüre'

17 Ajta ijíij nyej nyijta jamuaaté'exaatye'sij, canu che' tyajamuaatatyójtzi're'ej, ji'nye a'yaa pu cuxáa je'ej pua'aj já'mua'uurej siati'íjtá jusiiria'aj quee i'ri'j sij tyámua' huárinij.

18 Anaquéecan jime', a'yaa mu tyináa'ixaaj tijin siati'íjtá jusiiria'aj, je'ej xu pua'aj ja'huoomua'raaj xá'ci'ij, nyajta a'yan tyi'mua'tzej ti je'cáj a'yan tyi'ji're'can jime'.

19 A'yaa pu tyi'ji're'can jime' ti a'yan tyúuxie've' ti a'yan tyá'ra'nyij, ta'aj ij ootámiteere'en a'tyán maj ji're'can jime' tyá'tzaahuatye'.

20 Mua'aj xu siajta a'yan ricij, siati'íjtá aja'tyúusiüre'en, caxu a'íjna jin tyí'cua'nyij i sij jin jo'támua'reej ti tavástara' tajapúa huatanyúj.

21 Ji'nye siati'íjtá tyí'cua'caj, je'cáj xu anaquééj tyí'ijcue'sij, meentyij séecan móoj tajcuj, majta séecan huatyáta'ruj.

22 ¿Nyij sequée ma'ja'chej sij a'áa tyojó'cua'nyij, siajta huaye'en? ¿Ji'nye sij hua'tyáxa'huataj i maj jusi'rii i Dios jimi, siajta hua'tyevi'ra'astaj i mej quee tyi'tíj tyícha'ij? ¿Ji'nye nyetyajamuaate'xaatye'sij? ¿Nyiquij nyetyajamuaatatyójtzi're'ej? Canu xaa nyu'uj a'íjci jime'.

I maj jin jo'támua'reej i tavástara'

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Ji'nye nyáaj nu a'íjci ancuriáa' i tavástara' ti a'yan jaatyájtoo, a'íj nu nyij nyajta nyáaj ja'mua jimi huatyájto, a'ájna imuáj tíca'rij tzajta' tí'ij avíitzij jin huatátuiiri'huaca' i tavástara' Jesús, a'í'í pu jatyí'puj i páan,

²⁴ ajta tí'ij tyaatatyóotzi'ria'aj i Dios, aj pu'íj jaatyátaaraxij, ajta a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin: "A'í'í pu a'íin pué'een i nyaj jatyáhue'ra' i nyaj jin ja'mua japua huatányuusij. A'yaa xu huárinyij siaj sij a'íjna jin no'támua'reej."

²⁵ Matí'ij tyu'cuá'aj, aj pu'íj ja'ajriáj i váasuj, ajta a'yan tyihuo'té'exaaaj tijin: "A'íjna i váasuj tzajta' tu'huájmuua, a'í'í pu a'íin pué'een i nyúucarij tí jájcuaj i tí jin Dios tyajamua'táratziiri' a'íjci jime' i nyaxúure' nyaj je'ráxire'sij." Ajta siati'íjtá a'yan rijcaj a'íj xu jin no'támua'reej.

²⁶ A'íj pu jin, 'asta na'aj quee uvé'neye' i tavástara', mua'aj xu a'yan tyihuo'té'exaatye'en je'e'j tí huatóomua'aj tí a'íin tavástara' huamuí', siati'íjtá jáacua'nyij a'íjna i páan, siajta huaye'en a'íjci jitze i váasuj.

Je'e'j maj ye'e'j tyú'cua'nyij i maj jin jo'támua'reej i tavástara'

²⁷ A'yaa pu'íj, a'tíj tína'aj tí jáacua'nyij a'íjci i páan, nusu huaye'en a'íjci jitze i váasuj je'e'j tíquee tyi'tyéevíjtij, a'yaa pu jitzán tyo'ojpuá'rij tí jaatyáxaahuataca' i tyévira' ajta xúuria'ra' i tavástara'.

²⁸ A'íj pu jin, siati'íj quee xu tyí'cua'caj siajta quee xu ya'caj i váasuj jitze, mí'een tyámua' setyityahuoséera'j i jutzájta'.

²⁹ Ji'nye típu'a'aj setyú'cua'nyij siajta huaye'en sequée jamua'reéere'j tí a'íin pué'een i tyévira' i tavástara', jujímu'a'aj xu puéjtzij huatóoa'sij siati'íjtá tyí'cua'caj siajta ya'caj.

³⁰ A'íj mu jin mue'tíj tyí'cucui', ajta quee che' huá'ca'nyisti', majta séecan meríj huácu'ij.

³¹ Típu'a'aj tyámua' tyetyityahuátasejrajnyii'che' tajímu'a'aj, capu puéjtzij taatá'nyijche' i tavástara'.

³² Ajta típu'a'aj i tavástara' puéjtzij taatá'an, a'íj pu jin tyata'aj tyij jáari're'j tye'j tyij quee néijmi'í antyipua're'j hua' jamuán i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

³³ A'íj xu jin nye'ihuáamua', siati'íjtá jusiiria'aj siaj sij tyú'cua'nyij, siahuóocho've'e'j síij ajta síij siaj sij néijmi'í tyú'cua'nyij.

³⁴ Ajta típu'a'aj síij í'cuataj, che' juchéj tyojó'cua'nyij, ta'aj ij quee Dios puéjtzij jamuaata'an siati'íjtá jusiiria'aj. Ajta i séecan jime' i tí tyá'itzeere', nyáaj nu tyámua' tyí'uure'j nyati'íj a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi.

12

I tí jin tyihuo'ta'íj i júuricama'ra' i Dios

¹ Nye'ihuáamua', nyáaxie've' siaj jáamua'reej je'e'j tí een i tí jin tyajamuaata'íj i júuricama'ra' i Dios.

² Mua'aj xu jamua'reej je'e'j siaj tyeeeyí'tihua'aj siati'íj quee xu tyá'tzáahuatya'caj, a'íijma xu jimi juca'nyajca'aj i sánturij i maj quee atanyúuve'e'jmee.

³ A'íj nu jin íjij a'yan tyá'xie've' siaj jáamua'reej tíquee je'e'j tyíí'rij tí a'tíj je'e'j pua'aj tyá'xajta i Jesús, típu'a'aj a'íj jitze aróoca'nyaj i júuricama'ra'

i Dios. Capu ajta i'ríj ti a'yan tyu'taxáj yee: "Jesús pu tavástará' pué'een." Típua'aj quee a'íjci jitze aróoca'nyaj i júuricama'ra' i Dios.

⁴ Capu síj na'aj i ti jin tyajamuaata'íj i júuricama'ra' i Dios, ma' ajta síj na'aj i júuricamej ti tyu'ta'íjtaca'.

⁵ Mue'táj pu tyí'sejre' je'ej siaj tyu'tyáhuüre'en i Dios jimi, ajta síj pu'uj i tavástará' ti a'yan tyu'ta'íjtaca'.

⁶ Mue'táj pu ajta tyí'sejre' i siaj jin tyí'muarie', ajta síj pu'uj i Dios ti néijmi'i jin putyí'uurej hua' jimi néijmi'caa i tyeítyee.

⁷ Dios pu tyihuo'ta'íjtye'sij séej ajta séej je'ej maj tyi'táj tyu'yí'tin, mej mij a'íjna jin néijmi'caa huatyáhuüre'en.

⁸ A'íjna jitze pu ma'can i júuricama'ra' i Dios, séecan huatá' mej mij tyámua' tyiyo'itéej metyu'taxáj, ajtáhua'aj séecan, a'íi pu'uj tána'aj i júuricama'ra' i Dios huo'ta' mej mij jéehua jaria'mua'reeriaj maj tyu'taxáj.

⁹ Séecan mu a'íjna ancuriáa'sij mej mij jéehua tyá'antzaahuatyee'en, a'íjci jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios, majta séecan a'íj ancuriáa'sij mej mij jaayí'tihua'an maj tyihuo'huaatyee'en i maj tyi'cucui'.

¹⁰ Séecan mu a'íjna ancuriáa'sij maj jaayí'tihua'an mej tyi'táj je'ej huá'uurej mej mij séecan tyámua' tyo'taséj, majta séecan mej mij tyihuo'té'extaatyee'en i Dios ti jitze tyeje'rámá'can. Ajta i séecan, Dios pu a'yan tyihuo'tá' mej mij jaayí'tihua'an maj jáamua'reej tyi'táj ti júuricama'ra' pué'een, ajta séecan maj tyu'taxáj séej i nyúucarij jime' i maj quee yó'itej, ajta séecan maj jaayí'tihua'an maj jaataxáj je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i síj ti jaataxájtaca'.

¹¹ Néijmi'i i maj a'yan tyeeyí'tin, a'íi pu jusíj ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu hua'tá'caa séej ajta séej je'ej ti tya'ránajchaca'.

¹² A'íjna i tyévira' i a'táj, tyí'mui'ij i ti jitzán tyí'sejre', ajta síj pu'uj pué'een i tyévij. A'yaa pu cha'taj na'aj tyí'een i Ciríistu' jimi.

¹³ A'yaa pu'uj tána'aj, néijmi'i i tyaj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, nusu i maj ca'nyéjrij jin tyí'muarie' na'ríij juxáahuaj maj mahuaci'ij, néijmi'i tu huái'huaca' tyej tyij séej tyana'aj jitze ajtyáma'cantaj a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios, ajta síj na'aj i júuricamej tajimí huatyátuihuaca'.

¹⁴ Ajta capu síj na'aj i ti jitzán tyí'sejre' i tyévij, sulu tyí'mui'ij.

¹⁵ Típua'aj i íicaj a'yan tyu'taxáj yee: Canu muáca'aj pué'een, canu nyij jitzán ajtyáma'can i tyévij, capu a'íjna jin quee che' jitzán ajtyama'cántaj ja'mej.

¹⁶ Ajta típua'aj i naxiéj a'yan tyu'taxáj yee: Ji'nye canu ji'síj pué'een, canu nyij jitzán ajtyáma'can i tyévij, capu ajta a'íjna jin quee che' jitzán ajtyáma'cantaj ja'mej.

¹⁷ Típua'aj néijmi'i i tyévij ji'síj pué'eenye', capu je'ej tyí'rij ti iityánamuajra. Ajta típua'aj néijmi'i i tyévij a'íin pué'eenye' i ti jin iityánamuaj, capu ij ajta je'ej tyí'rij ti tyúui'chuej.

¹⁸ Ajta i Dios pu a'yan eenye'en tyu'tyájtoo i tyévij jitze je'ej ti a'íj tya'rá'najchaca'.

¹⁹ Típua'aj néijmi'i i ti jitzán tyí'sejre' síj na'aj pué'eenye', capu maja'huá'tacajche' i tyévij.

²⁰ Ma' ajta a'yaa pu tyí'een, tyij ajta tyí'mui'ij i tyévij ti jitze tyí'sejre', síj pu'uj i tyévij pué'een.

²¹ Capu i'ríj ti i jì'síj a'yan tyaaté'exaatye'en i muáca'aj yee: "Capáj nyej jitze juxie've'", capu ajta i'ríj ti i mu'úura' a'yan tyaaté'exaatye'en i íicaj yee: "Capáj nyej jitze juxie've'."

²² Sulu a'yaa pu tyí'een, i ti a'yan huasé'rin tí'íj i ti jéetze' quee juca'nyej i tyévíj jitze, a'íi pu a'íin tyí'pué'een i ti jéetze' tyúuxie've',

²³ ajta i ti tajítze tyí'sejre' i tíquee jéehua tyúuxie've', a'íj tu jéetze' tyámua' tyí'tyéche'tyaa. Ajta i ti tyú'tyevi'raste' típua'aj séjre'ej jéjre'citze', a'íj tu tyajta jéetze' tyámua' tyí'tyéche'tyaa,

²⁴ ajta i séecan tí jitzán séejre', catu tyámua' tye'tyéche'tyaa. Dios pu a'yan eenye' huatyájto i tyévíj tí'íj jéetze' tyámua' tyéecha'íin a'íjna i tíquee jéehua jitzán juxie've',

²⁵ mej mij quee je'ej pua'aj eenye' i maj tyévíj jitze ajtyáma'can, sulu mej mij tyámua' tyityahuóocha'íin síj ajta síj.

²⁶ Típua'aj síj a'yan tya'ajpuéjtzij, néijmi'i mu a'yan cha'taj mana'aj ty'ajpuéetzij muá'ju'un, ajta típua'aj síj tyámua' tyu'tyécha'íihuaaj, néijmi'i mu jamuán huatóotyamua've'sij.

²⁷ A'yaa pu xaa nyu'uj tyí'een ja'mua jimi, mua'aj xu tyévira' pué'een i Cirístu', néijmi'i xu jitzán ajtyáma'can síj ajta síj.

²⁸ Dios pu a'yan tya'ránajchaca' maj jo'maj jóosiire' i tyeýúuj tza-jta', a'yan tyí'tyesejre'ej anaquéecan jime' i maj huo'ta'ítyej mej mij huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios, majta je'en a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xaj, majta je'en i maj tyihuó'mua'tyej, majta je'en i maj jaayí'tín i maj jín je'ej tyo'taséj i tyeítyee, ajta séecan i maj tyihuó'huaatye'en i maj tyí'cucui', nusu i maj tyí'táj jín huo'tyáhuúire'en, majta i maj jaria'mua'reej, na'ríj i maj jaayí'tín maj séej nyúucarij jín tyu'taxáj.

²⁹ Camu néijmi'i a'íin pué'een i maj mahuaci'íj mahua'íxaatye'ej i nyúucaria'ra' i Dios, camu majta néijmi'i i Dios jitze ma'can tyí'xaj. Camu néijmi'i a'íin pué'een i maj tyihuá'mua'tyej, camu majta néijmi'i jaayí'tín maj tyí'táj tyámua' huá'uurej mej mij séecan tyámua' tyo'taséj,

³⁰ camu majta néijmi'i jaayí'tín mej mij tyihuó'huaatye'en i maj tyí'cucui'. Camu majta néijmi'i séej nyúucarij jín tyí'xaj, na'ríj i maj jaayí'tín maj jaataxáj je'ej tí huatóomua'aj i síj tí jaataxájtaca'.

³¹ Mua'aj xu a'íjna jéetze' huáhuoonyij sij jáatyooniyij i Dios jimi i ti jéetze' juxie've', nyajta nyáaj nu jamuaatá'ítíiraj je'ej sij jéetze' tyámua' jì'ré'nye'ej tyí'tyesejre'ej.

13

Maj néijmi'i huóoxie've'en

¹ Típua'aj nyetyí'xajta huá'nyuucaa jime' i tyétyacaa nyajta a'íjna jime' i huá'nyuucaa i maj tyí'huúire' u tajapua', nyajta quee naa tyihuojó'mua'raj, capu tyí'táj huúire', a'yaa nu een tí'íj i tyapúusti' tí cha' na'aj tyí'táj jín táhuan, na'ríj tí'íj túxa'aj tí jujítzé tyí'rájvitzej.

² Ajta típua'aj nyeyé'tíhua'an nyej tyu'taxáj Dios jitze ma'can, nyajta néijmi'i tyojó'iteej je'ej tí tyí'een i Dios jimi, nyajta néijmi'i tyí'mua'reej, nyajta jéehua tyá'tzaahuatye' tí'íj nyaí'rútye'ej nyaj a'yan tyaata'íjtye'en i jíríj tí tyícheniyij jo'tíj jo'tácáj, nyajta quee tyámua' tyihuojó'mua'raj, canu tyí'táj je'ej tyí'huúire'.

³ Ajta tipua'aj nyetyihuo'ria'an néijmi'i i nyaj tyí'ijcha'ij a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue', na'riij nyajta huatánya'an mej mij naatyáteeraj, nyajta quee tyámua' tyihuojó'mua'raj, capu tyi'táj je'ej tyinaatyáhuüire'ej.

⁴ Tipua'aj a'táj jiríj tyí'tyevistan, a'í pu néijmi'i jin tyé'viicue', ajta tyihua'cu'vej, capu chueerij, capu ajta óotzaahuatye',

⁵ capu ajta axáa tyí'jepe', capu tyi'táj muajche', capu tyo'cájaaxiejve', capu ajta ja'tamuá're'rii a'táj ti je'ej pua'aj jáaruuj,

⁶ capu jutyamua've' a'íjci jime' i ti je'ej pua'aj een, sulu a'íj pu jin jutyamua've' i ti ji're'can jime' a'yan tyi'ja'yájna.

⁷ Tipua'aj a'táj i'riij tyí'tyevistan, néijmi'i pu jin japuéjtzitaren, néijmi'i pu tyá'tzaahuatye' i ti Dios tyámua' tyaata'sij, néijmi'i pu ajta tyicho've' i ti Dios jin aróo'astej, néijmi'i pu ajta jin tyo'táviicue'raj.

⁸ Capu a'náj huatyápua'rij i tyaj jin taxie've'. A'náj pu huatyápua'rij i tyaj jin tyí'xaxa'aj i Dios jitze ma'can, camu mij che' séej nyúucarij jin tyi'xáataj muá'ju'un, capu ajta che' tajimí juxié'va'aj ja'mej tyej tyij jéehua tyu'yí'tihua'an.

⁹ Ji'nye catu néijmi'i tyu'yí'tin, catu tyajta néijmi'i tyí'mua'reej i Dios ti jitze tyi'ma'can,

¹⁰ ajta ti'ij a'yan huataséjre'en i ti néijmi'i jin tyámua' een, aj pu'ij a'íin tyi'nejmi'tare'en i ti tyá'ítzeeria'ca'aj.

¹¹ Nyati'ij nyáaj pa'ri'istaca'aj, a'yaa nu tyu'xaxa'ta'aj ti'ij i pá'ri'ij, nyajta a'yan tyí'mua'ajcaa ti'ij i pá'ri'ij, nyajta a'yan metyóomua'riajca'aj ti'ij i pá'ri'ij, ajta i'ijij nyaj nyeríj vásti', nu'ríj metyaja'ajhua'xij i nyaj jin a'yan metyóomua'riajca'aj ti'ij i pá'ri'ij.

¹² Ajta i'ijij a'yaa tu tyé'sej i Dios cuxáa ti'ij jájtya'huaa jitze tiquee tyámua' tyí'sejre', ajta a'ájna xicáara' jitze tu tyámua' naa tyé'sejran i nyéerima'ra'. I'ijij canu néijmi'i tyu'yí'tin, ajta a'ájna xicáara' jitze, aj nu xaa jamua'tyij i Dios ti'ij a'íin tyí'nyamua'tyej.

¹³ A'íj pu jin tyí'hueeicaj i ti a'náj tina'aj tyi'séere'ej ja'mej: tyej tyá'tzaahuatye', tyaj jajchó've' i Dios, tyaj huátaxie've'en, ajta i ti jéetze' juxie've', a'í pu a'íin pué'een i tyaj huátaxie've'en séej jamuán tyajta séej.

14

I maj séej nyúucarij jin tyu'taxáj

¹ Siata'aj jahuocaj siaj huóoxie've'en séej jamuán siajta séej, siajta a'yan tyá'huocaj ti Dios jamuaata'an i ju júuricamej, siaj sij tyu'taxáj Dios jitze ma'can.

² A'ájna i ti jaay'tin ti séej nyúucarij jin tyu'taxáj, Dios pu tyí'ixaatye', capu i tyeítsee tyí'ixaatye', ji'nye capu a'táj yó'itej je'ej ti tyí'xaj. I júuricama'ra' pu tyí'xaj tyi'táj ti aviitzi' i Dios jimi, ajta quee a'táj yó'itej.

³ Ma' ajta i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj, a'í pu a'yan ricij ti'ij huo'tyáhuüire'en i maj tyá'tzaahuatye', ajta ti'ij ca'nyíjra'aj huo'tá'an, ajta tyámua' tyihuo'tyéjeevej.

⁴ A'ájna i ti séej nyúucarij jin tyí'xaj, a'í pu jusíj tyámua' ju'uurej, ajta i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj, a'í pu tyámua' huá'uurej néijmi'caa i maj jusi'rii i tyejúuj tzajta'.

⁵ A'yaa nu nyáaj tyá'xie've' siaj néijmi'i séej nyúucarij jin tyu'taxáj, ajta jéetze' pu a'yan tyina'ránajchi siaj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'an, a'ájna

pu jéetze' tyámua' naa quee siaj séej nyúucarij jin tyu'taxáj, na'ríj xaa a'tíj séjre'ej tí'ij huó'ixaatye'en i tyeítýee je'ej tí huatóomua'aj a'íjna i tí jaataxájtaca', tí'ij huó'tyáhuüre'en i maj jusi'rii u tyeýúuj tzajta'.

6 Ajta a'yájna nye'ihuámua', capu tyi'tíj je'ej tyajamuaatyáhuüre'sij tipua'aj nyajamojo'vá'muaarej nyahta tyajamuaáa'ixaatye'en séej jime' i nyúucarij i siaj quee yó'itej, quee tipua'aj nyajamuaaté'ixaatye'en a'íjna i Díos tí taataséjra, na'ríj i siaj jin jáamua'reej i tí ji'ré'can jime', nusu nyaj tyajamuaaté'ixaatye'en i Díos jítze ma'can, na'ríj tyi'tíj nyajamuatá'itíi.

7 Tipua'aj i maj jin tyi'cui'nacaa yaa tí'ij i cí'sítýe'rij, na'ríj i áarpaj, tipua'aj síj quee seequéj huánamuajrihua'an, capu ij je'ej ootámiteere'ej je'ej tí huánamuajrii síj ajta síj.

8 Ajta tipua'aj jo'maj já'nyo'se' quee tyámua' tyu'tánamuajre'en i cí'sítýe'rij, capu a'tíj tyámua' ju'uurej tí'ij ujo'vé'nyo'se'en.

9 A'yaa pu'uj tána'aj tyí'rinyacaa ja'mua jimi, tipua'aj sequée tyámua' tyu'xáxa'ta'an mej mij i tyeítýee jamojo'itéej muá'ra'nyij, ¿ji'nye tyí'rij tí'ij a'tíj jáamua'reej je'ej siaj tyi'tyáxajta? A'yaa pu'uj tí'ij áacaj siaj tyí'ixaatye'ej.

10 Tyámua' pu tyí'mui'ij i nyúucarij i maj jin tyúu'ixaatye' iieye'ej i cháanacaj japua, ajta néijmi'i mu a'yan tyaja'huo'itéecan jin tyí'xaj.

11 Ajta tipua'aj nyequee jamua'reerij je'ej tí huatóomua'aj i nyúucarij, a'yaa nu séeria'aj na'mej jimi i tí tyí'nye'ixaatye' tí'ij a'tíj tí séej chuéj japua já'ma'can, ajta i tí tyí'nye'ixaatye', a'íi pu ajta a'yan nye jimi séeria'aj ja'mej tí'ij a'tíj tí séej chuéj japua já'ma'can.

12 A'íj pu jin, mu siaj jéehua jaxie've' tí i júuricama'ra' i Díos tyi'tíj jamuaata'an, a'yaa pu tyúuxie've' siaj a'íjna jéehua ancuriáan i siaj jin tyámua' huó'uurej a'íjma i maj jusi'rii i tyeýúuj tzajta'.

13 A'yaa pu'ij, a'íjna i tí séej nyúucarij jin tyí'xaj, che' jaatáhuavíj i Díos tí'ij jaatá'an ta'aj ij yo'itéej já'ra'nyij je'ej tí tyí'xaj.

14 Ji'nye tipua'aj nyaáj naatyényuunyij séej jime' i nyúucarij, a'yaa pu tyi'ja'yájna nyej nyajúuricamej jin huatyényuusij, ajta i nyamua'tziira'aj capu yó'itej je'ej tí tyí'xaj i nyaj júuricamej.

15 ¿Ji'nye nyana'aj nyij huárinyij? A'yaa pu tyúuxie've' nyej nyajúuricamej jin huatyényuunyij, nyahta a'yan cha'taj nyana'aj rinyij i nyaj jin ma'úumua'rej jime'. A'yaa pu ajta tyúuxie've' nyaj tyu'táchuicaj i nyajúuricamej jime', ajta i nyaj jin ma'úumua'rej.

16 Ji'nye tipua'aj a'júuricamej jin petyé'tyojtzí'ria'aj i Díos, ajta je'en a'tíj tíquee ja'mua jítze ajtyáma'can muánamuaj, capu huatá'riitarij tí'ij ajta a'íin tyaatatyójtzi're'en i Díos, ji'nye capu yo'itéej ja'mej je'ej paj tyi'tyáxajta.

17 Fríitaj pu á'mej paj tyámua' naa tyaatatyójtzi're'en i Díos, ajta capu tyi'tíj je'ej tyeetyáhuüre'ej i axa'aj tyévíj.

18 Tyámua' nu tyé'tyojtzí're' i Díos a'íjna jime' nyaj jéetze' tyí'xaj séej jime' i nyúucarij sequée néijmi'i mua'aj,

19 ajta a'ájna i tyeýúuj tzajta', jéetze' pu na'ráanajchij nyaj anxívicaa i nyúucarij huataxáj i tí jó'íteeri'ij, quee nyaj tamuáamuata' ví'ra'aj i nyúucarij huataxáj siaj quee yó'itej.

20 Nye'ihuámua', caxu a'yan metyityoomuámua're'ej matí'ij i tí'ríj. Sulu siata'aj a'yan eenye' matí'ij i tí'ríj i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere',

siajta a'yan metyityoomuámua're'ej mati'ij i maj merij huáasij.

²¹ A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "Nyetyihuo'té'exaatye'sij a'íjma i tyeítyee séej nyúucarij jime', a'íimaj mu tyihuo'té'exaatye'sij i maj séej chuéj japua já'ma'can, majta a'íimaj camu na'rá'astijre'ej, a'yaa pu tyí'xaj i tavástara'."

²² A'ij pu jin tyí'huúire' a'íjna i nyúucarij i maj quee yó'itej, mej mij a'ij jin jáamua'reej i maj quee tyá'tzaahuatye', camu mej mij a'íimaj jáamua'reej i maj merij tyá'tzaahuatye'. Ajta i ti Dios jitze ma'can tyí'xaj, a'íjma pu huatyáhuúire'ej i maj tyá'tzaahuatye', capu a'íjma i maj quee tyá'tzaahuatye'.

²³ Ji'nye tipua'aj meri'taj jusiiria'aj i tyejúuj tzajta', majta je'en néijmi'i séej nyúucarij jin tyí'xajtaj, tipua'aj síij tiquee tyá'tzaahuatye', na'riij séecan i maj quee yó'itej a'úun mo'tyájrutyey jo'siaj jóosiire', a'yaa mu tyí'mua'tyij siaj serij huóotimue'ri'ij.

²⁴ Ajta tipua'aj néijmi'i setyí'xáatacaj i Dios jitze ma'can ajta je'en síij utyájrutyey tiquee tyá'tzaahuatye', nusu tiquee yó'itej, a'yaa pu tyo'tóomua'sij siaj néijmi'i ja'xijtye' a'íjna jime' ti a'ín ootyá'itzee i Dios jimi.

²⁵ A'yaa pu'ij tyu'taséjre i ti ja'avaataca'aj i jutzájta', ti'quij tyitunútan a'chóota' jaatyánajchij i Dios, ajta je'en a'yan tyu'taxájtaj ti i Dios ji'réc'can jime' ja'mua tzajta' séejre'.

Maj néijmi'i a'yan huárinyij je'ej ti tyúuxie've'

²⁶ Nye'ihuámua', siati'ijta' mua'aj jusiiria'aj, séecan mu tyu'táchuiicaj, majta séecan tyihuá'mua'tyey, na'riij maj jaataxáj i Dios ti hua' jitzán jaatyájtoo, nusu séej nyúucarij jin setyí'xajtamu'uj, na'riij síij jaataxáj je'ej ti huatóomua'aj i nyúucarij ti jaataxájtaca' i síij. Siata'aj a'yan huárinyij siaj sij néijmi'i huatyóohuúire'en.

²⁷ Ajta siati'ijta' séej nyúucarij jin tyí'xajtaj, miche' mahua'puaj, na'riij maj huéicaj a'yan muáarinyij mue'tyoo'astima'aj, ajta je'en síij huo'té'exaatye'en je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij.

²⁸ Ajta tipua'aj quee a'tij jaayí'tihua'an ti huo'té'exaatye'en je'ej ti huatóomua'aj, miche' quee séej nyúucarij jin tyí'xajtaj hua' jimi i maj jusi'rii, che' jusíij tyí'xajtaj i jutzájta' ajta i Dios jimi.

²⁹ A'yaa pu'uj tána'aj a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'aj, miche' a'yan tyu'taxáj mahua'puaj na'riij maj huéicaj, majta i séecan a'yan tyaaxá'puí'intare'en je'ej ti i síij tyí'xaj.

³⁰ Ajta tipua'aj i Dios séej jimi i tyévíj tyi'tij huatyátonyij ti ajta ja'mua jamuán uje'rájcaj, che' huatyáapua'rej i ti anaquéej tyi'tyáxajtasime'ej.

³¹ A'yaa pu tyí'riij siaj néijmi'i Dios jitze ma'can tyu'taxáj, mata'aj mij néijmi'i jáari'rej majta je'en ca'nyíjra'aj huatóoa'an.

³² I maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'aj, a'yaa pu tyúuxie've' maj majta jaayí'tihua'an maj jamua'réerej a'náj maj tyu'taxáj, nusu a'náj maj quee tyí'xajtaj hua' jimi i maj jusi'rii.

³³ Ji'nye i Dios a'íi pu a'ín pué'een i ti huo'tyápua'ritye'sij, capu i ti je'ej pua'aj huá'uurej mej mij quee xá'puí' rijcaj.

Siata'aj a'yan cha'taj siana'aj huárinyij je'ej maj tyeeyí'tin néijmi'i i maj tyá'tzaahuatye' i Dios jimi,

³⁴ a'yaa pu tyúuxie've' maj i úucaa quee je'ej tyáhuaasime'en jo'maj jóosi'rii i tyeyúuj tzajta', ji'nye capu je'ej tyí'rij maj tyi'tyáxajtasime'en, sulu maj hua'rá'astijre'en i jucínastyamua', a'yájna ti'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta.

³⁵ Tipua'aj a'yan metya'xie've'ej maj tyi'tj huámua'ree, miche' huo'ta'íhuo' i jucínastyamua' a juchéj, ji'nye capu a'yan tyí'xa'pui' ti i íiti' tyi'tyáxajtasime'en hua'rá' tzajta' i maj jusi'rii u tyeyúuj tzajta'.

³⁶ Siata'aj a'yan tyá'mua'reerij ti i nyúucaria'ra' i Dios quee ja'mua jimi huatyóochej, caxu siajta mua'aj siana'aj a'ín pué'een i siaj serij ja'ancuriáa'.

³⁷ Ti pua'aj síij a'yan tyóomua'ajcaj ti a'ín pué'een síij ti tyí'xaxa'aj i Dios jitze ma'can, na'rúj ti a'íj jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, a'í pu jamua'reeren nyaj a'íj jin tyajá'muayu'se'ej je'ej ti a'ín tyé'ijta i tavástará'.

³⁸ Ajta tipua'aj quee jáamua'tyij, capu ajta i tavástará' jamua'tyij a'íjci i a'tj.

³⁹ A'íj pu jin nye'ihuáamua', siata'aj a'íj huáhuoonyij siaj i Dios jitze ma'can tyí'xajtaj, siajta quee huá'ijmuejra maj séej nyúucarij jin tyí'xajtaj,

⁴⁰ a'yaa xu huárinyij tyámua' naa siajta tzáahuatyí'ra'aj jime'.

15

Ti'ij i Ciriistu' huatájuuriaca'

¹ Ajta ijíj, nye'ihuáamua', a'yaa nu tyá'xie've' siaj jo'támua'reej i nyúucarij i nyaj jamuáa'ixaa i ti jin Dios jamui'rátosij. A'í pu a'ín pué'een i nyúucarij i siaj ja'ancuriáa', i siaj siajta jitzán tyámua' tyi'tyesejre'.

² A'í pu ajta a'ín pué'een i nyúucarij i ti jin Dios jamui'rátosij, tipua'aj tyámua' jitzán setyí'tyesejria'aj, je'ej nyaj nyerij tyajamuáa'ixaa, na'rúj sequéé, capu tyi'tj je'ej tyajamuatyáhuüre'ej i siaj ja'antzaahuaj.

³ Anaquécán jime' a'yaa nu cha'taj tyajaamuamua'tyey je'ej nyej nyajta nyáaj tya'ancuriáa', ti i Ciriistu' huamuí' tajitzé ma'can ti'ij tyitaatú'uunyi' i tyaj jin ootyá'itzee i Dios jimi, a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze,

⁴ mati'ij ja'vá'naj ajta je'en huéicaj xicáj jitze huatájuuriaca', a'yájna ti'ij ajta tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

⁵ Aj pu'ij a'íjci jimi huataséjre i Pedro, ajta je'en hua' jimi i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej.

⁶ Ajta je'en a'íjma jimi huataséjre i maj a'yan ará'asej a'chu anxívi i anxítyej, majta mue'tj móoche' júurij, tyij majta merij je'cáj huácuij.

⁷ Ti'quij té'ej a'íjci jimi huataséjre i Santiago, ajta je'en néijmi'caa jimi i ti hua'antýihuoj.

⁸ Uve'tyáatican jime' pu'quij nye jimi huataséjre, nyaj a'yan een ti'ij i pá'ri'ij ti huanie'huaca' ti'ij quee xu tya'rá'aj a'náj ti nie'huan.

⁹ Ji'nye nyáaj nu a'ín pué'een i ti jéetze' ciléenye' jin tyi'tyéjvee hua' jimi i ti Dios hua'antýihuoj, capu ij a'yan tyinyetyévi'tyey' nyaj a'yan tyaaataxáj yee nyáaj nu hua' jitze ajtyáma'can a'íjma i Dios ti hua'antýihuoj, ji'nye nyáaj nu je'ej pua'aj huó'ruuj a'íjma i maj jusi'rihua'aj i Dios jimi.

¹⁰ Ma' ajta i Dios pu tyámua' tyinaatá', a'íj nu jin síij a'ín pué'een i Dios ti ja'antýihuoj, ajta i ti jin tyámua' tyinaatá' jéehua pu tyu'tyáhuüi, ji'nye

jéetze' nu nyeríj tyu'muáriej mequee a'íimaj, Dios pu a'íin pué'een i ti ca'nyíjra'aj naatá' ajta jéehua náahuíi nyej nyij tyu'muárie'en.

11 Ajta i ti jéetze' juxie've', típua'aj nyáaj na'ríij a'íimaj, a'íi pu a'íin pué'een i tyaj já'mua'ixaaty'e', ajta i siaj mua'aj seríj ja'antzaahuaj.

Mati'ij huatájuurij i mui'chítýee

12 Ajta típua'aj a'íj tyajá'mua'ixaaty'e' ti i Ciriístu' huatájuuriaca', çji'nye mej mij séecan i maj ja'mua jitze ajtyáma'can a'yan tyí'xaj yee maj quee che' huatájuurij i maj meríj huácuij?

13 Ji'nye típua'aj mequee che' huatájuurej i mui'chítýee, capu ij ajta i Ciriístu' huatájuuriaca',

14 ajta típua'aj i Ciriístu' quee huatájuuriaca', capu ij tyi'tíj huíire' i nyúucarij tyaj já'mua'ixaaty'e', capu ajta tyi'tíj huíire' i siaj jin tyá'tzaahuaty'e'.

15 Típua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, ityáj tu a'yan éenye'ej tá'ju'un ti'ij i maj tyí'hue'tacaa a'íjna jime' i tyaj a'yan tyu'taxájtaca' ti i Dios jaatájuurityej i Ciriístu', ajta quee jaatájuurityej, típua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan mati'ij séecan tyí'xaj tíjin maj quee che' huatájuurij i maj meríj huácuij.

16 Ji'nye típua'aj mequee che' huatájuuritaj i mui'chítýee, a'yaa pu huatóomua'aj ti i Ciriístu' ajta quee huatájuuriaca'.

17 Típua'aj i Ciriístu' quee huatájuuriaca', capu tyi'tíj huíire' i siaj ja'tzaahuaty'e', siajta sióoche' je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

18 Majta a'íimaj i maj tyá'tzaahuaty'e'ej i Ciriístu' jimi muácuij, mu'ríj mij majta jó'vej.

19 Típua'aj a'yaa na'aj tyí'tahuíire' ijíij tyaj tyooj júurij i tyaj jin tyá'tzaahuaty'e' i Ciriístu' jimi, jéetze' pu'ij je'ej pua'aj tyí'ta'uurej quee néijmi'caa a'íimaj i maj a'yan japuan séejre' i cháanacaj.

20 Ajta a'yaa pu tyi'ja'yájna ti i Ciriístu' huatájuuriaca'. A'íi pu a'íin pué'een i ti anaquéej a'yan huaríj tyej tyij jáamua'reej maj majta huatájuuritaj i maj meríj huácuij.

21 A'yaa pu'uj ti'ij ajta tyihuá'ci'tyij i tyeítýee maj huá'cui'nyij a'íjna jime' ti síij na'aj i tyáati' ootyá'itzee i Dios jimi, a'yaa pu cha'taj na'aj tyihuá'ci'tyij maj huatájuurej a'íjna jime' ti ajta síij i tyáati' huatájuuriaca'.

22 Ajta a'yájna mati'ij i Adán jimi néijmi'i tyityáacuij, a'yaa mu cha'taj mana'aj néijmi'i tyi'tyajúurij muá'ju'un i Ciriístu' jimi.

23 Ajta a'yaa pu tyihuá'ci'tyij je'ej ti tyihuo'xá'pui'intari'ri', anaquéej pu i Ciriístu' huatájuuriaca', majta je'en a'íimaj huatájuurij i maj jitzán ajtyáma'can.

24 Aj pu'ij néijmi'i tye'entyipua'rij, ti'ij i Ciriístu' a'íijma antyipuá'ritye'en i maj tyityatatyíj, ajta i maj tyi'tíj jin antyúumua'reej, ajta néijmi'i tyu'tátuire'en i Dios jimi i ti jin antyúumua'reej.

25 Ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' ti i Ciriístu' tyu'ta'íjtaj 'asta na'aj quee néijmi'caa antyimue'tin i maj jájcha'íire'.

26 Ajta i ti uve'tyáatican jin ja'antymué'tij, a'íi pu a'íin pué'een i ti tye'entyipuaapua'rityee.

27 Ji'nye Dios pu néijmi'i jin tyu'tyáamue'tij i Ciriístu' jimi. Ajta ti'ij a'yan tyí'xaj ti a'íin néijmi'i tyu'mué'tij, capu xaa nyu'uj a'íj huatyáamue'tij i Dios, ji'nye Dios pu a'íin pué'een i ti jaatá' ti'ij néijmi'i jin antyúumua'reeríaj.

28 Ajta ti'ij i Ciríistu' néijmi'i tyu'tyáamue'tij, aj pu'ij i Ciríistu' i ti yójra' pué'een i Dios, a'íi pu jusíj huatóotosij i Dios jimi, i ti néijmi'i tyaatá'. A'yaa pu i Dios néijmi'i jin tye'entyúumua'reeriaj ja'mej.

29 Típua'aj seequéj eenye', ¿ji'nye marinyij i tyeítyee i maj huóomue'huaca' a'íjma jitze ma'can i maj meríj huácuij? Típua'aj mequee che' huatájuuritaj i maj meríj huácuij, ¿ji'nye een jime' hua'nyúucaritze' mahuóomue'huaca'?

30 ¿Ji'nye een jime' ityáj tyetya'ajpuéjtzij a'náj tina'aj?

31 Ji'nye een jime' nye'ihuáamua', a'náj tina'aj nyetya'ajpuéjtzij. A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' tzáahuatyi'ra'aj jime' a'íjna jime' nyaj já'nyatzaahuaty'e' ja'mua jime' i Ciríistu' jimi, a'íjna i Jesús ti ajta tavástara' pué'een.

32 Típua'aj mequee huatájuurej i maj meríj huácuij, ¿ji'nye tyi'tíj jin tyinyetyáhuiri'rii nyati'ij huatyéenyosej a'íjma jimi i tyi'tyán a'ájna a Éfeso? A'yaa mu séecan tyí'xaj tijin: "Tyiche' tyú'cua'nyij, tyajta huaye'en, ji'nye ariá'pua'aj tu cui'nyij."

33 Caxu tooa'care'en maj já'muacuanamuaj tyi'tíj jime'. Ti'ij i a'tíj tyu'taxájtaca': "A'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íij, a'íi mu je'ej pua'aj tyihuojó'jipujaj i maj tyámua' tyityetyúucha'íij mej mij majta je'ej pua'aj huárinyij."

34 Siata'aj tyámua' huárinyij, caxu che' juxana'ciria'aj, ji'nye je'cáj xu mua'aj quee jamua'tyej i Dios. A'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e' siata'aj sij huatóotyevi'ra'astaj.

Ji'nye metyityaatájuurij i mui'chítýee

35 Tyij quee síj a'yan tyu'ta'ihuo'sij tijin: "¿Ji'nye metyityaatájuurij i mui'chítýee? ¿Tyi'tanyí tyévira' jin maj séeria'aj muá'ju'un?"

36 Mu paj quee ma'úumua'rej, a'íjna i jatzíj i siaj jaahuástej, capu ajnyésij típua'aj quee anaquéej acáanyej.

37 Pati'ij tyí'huaste'ej capáj a'íj atyáhuaste'ej i ciyéj ti'ij ajnyéj, sulu a'íj paj atyáhuaste'ej i jatzíj típua'aj tyeríicuj jatze' nusu tyi'tíj séecan.

38 Ajta je'en i Dios jaatá'sij i ciyáara' je'ej ti arí tyaaxá'pui'intari'ri' séej ajta séej i jatzíj.

39 Capu juxa'aj na'aj een i hua' tyévira', síj pu a'íin pué'een i tyévi'j ti jatyáhue'ra', ajta seequéj mu eenye' tyáhue'ra' i ya'muáatyee, majta seequéj i pína'see, majta seequéj eenye' tyáhue'ra' i hue'týee.

40 Ajta jútye' ti tyí'sejre', ajta i ti a'yan tyí'sejre' i cháanacaj japua, capu juxa'aj na'aj tyí'een, síj pu a'íin pué'een i ti naa tyihuá'sejratye' i jútye' ti tyí'sejre', ajta síj pu ajta a'íin pué'een i ti naa tyihuá'sejratye' íiyan ti tyí'sejre' i cháanacaj japua.

41 A'íjna i xicáj, a'íi pu síj a'íin pué'een i ti naa tyihuá'sejratye', ajta i máxciríe', seequéj pu tyihuá'sejratye', majta i xú'ra'vetyee, camu majta juxa'aj mana'aj een.

42 A'yaa pu cha'taj na'aj tyí'rinyacaa a'íjma jimi i mui'chítýee. A'íjna i tyévira' ti huanie'huaca', a'íi pu á'pua'ren, ajta i Dios ti ja'ajriásij, capu che' a'náj á'pua'ren.

43 A'íjna i tyévira' i ti ava'nami'huaj, capu tyi'tíj hui're', ajta i ti huatájuuritaj Dios pu tyámua' tyaata'sij. I ti ava'nami'huaj capu juca'nyej, ajta i Dios ti jaatájuuritye'sij, a'íi pu uhuájca'nyej.

44 A'íjna i ti ava'nami'huaj a'yan pu ma'can i cháanacaj japua, ajta i ti huatájuuritaj a'íj pu jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios. Tipua'aj séjre'ej i tyévira' ííyan ti ma'can i cháanacaj japua, a'yaa pu cha'taj na'aj tyí'sejre' i tyévira' ti jitzán aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios.

45 A'yaa pu tyé'yu'si' tijin: "A'íjna i Adán i ti anaquéej huaséjre, a'íi pu júurij huatyá'ítzee", ajta a'íjna i ti ajta Adán puírícij i tu've'tyajtj, a'yaa pu júuricamej tyu'tyóotaahuaca' ti'íj ajta huo'tá'an maj júurij muá'ra'nyij.

46 Capu anaquéej huataséjre i júuricama'ra' i Dios, sulu a'íjna i ti ííyan tyí'ma'can i cháanacaj japua, ti'íj ij té'ej i júuricama'ra' i Dios.

47 I tyáati' ti anaquéej huaséjre, chuéj pu jin huatyátaavijhuaca', a'íj pu jin ííyan chuéj japua ma'can, ajta i tyáati' i ti je'tyáa'sej, a'íi pu jútye' já'ma'can.

48 A'íimaj i maj a'yan huacháatimee ííyan i cháanacaj japua, a'yaa mu een ti'íj ajta een i tyévij ti chuéj japua ma'can, majta a'íimaj i maj a'íj jitze ajtyáma'can i ti jútye' já'ma'can, a'yaa mu majta een ti'íj een a'íjna i tajapua ti já'ma'can.

49 A'yájna tyati'íj huasé'rin ti'íj a'íjna i tyévij chuéj japua ti ma'can, a'yaa tu cha'taj tyana'aj huasé'rihua'aj tá'ju'un ti'íj a'íjna i tyévij jútye' ti já'ma'can.

50 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatyé' nye'ihuáamua', capu i'ríj ti a'áa jo'tyájrutyéj jo'tíj Dios tyejé'íjtaj a'tíj ti ooj a'yan huasé'rin ti'íj i tyévij chuéj japua ti ma'can, ajta a'íjna i a'tíj ti á'pua'ren, capu i'ríj ti a'yan tyáaci'tyij a'íjna i tiquee a'náj á'pua'ren.

51 A'yaa nu tyá'xie've' sij jáamua'tyij a'íjna i ti ju'avaataca'aj i Dios jimi. Catu néijmi'i cui'nyij, sulu Dios pu néijmi'caa seequéj ta'uurej,

52 a'yaa pu tye'mej a'ájna xicáara' ti'íj huatánamuajre'en i ci'sitye'rij, ti'íj néijmi'i tye'entyipua'rij. Ti'íj i ti tajapua tyí'huúire' tyu'táci'sitye'en, a'yaa pu huataséjre'ej ti'íj maj huatyóona'axcava'xi'in jiye'tzín jime', aj pu'ij i Dios huo'tájuuritye'sij a'íjma i maj merij huácuij, mej mij quee che' a'náj á'pua'rej. Tyajta ityáj seequéj tu huataséjre'sij.

53 Ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' ti i ti á'pua'ren seequéj huóo'uurej ti'íj quee che' á'pua'rej, ajta a'yan tyúuxie've' ti i ti muí'nyij, ajta seequéj huóo'uurej ti'íj quee che' a'náj muí'ijcaj.

54 Ti'íj seequéj huóo'uurej a'íjna i ti á'pua'ren ti'íj quee che' á'pua'rej, ajta ti'íj arí seequéj huóo'uurej a'íjna i ti muí'nyíche' ti'íj quee che' muí'ijcaj, aj pu xaa ij ajtyojo're'nyesij je'ej ti anaquéej tyé'yu'si'huaca'aj, a'íjna i nyúucarij ti a'yan tyá'xaj yee: "Néijmi'i pu jin huamué'tichej a'íjna i ti huá'cui'caa.

55 Mu paj huá'cui'caa, ¿jo'nyij je'en i paj jin huo'tyáamue'tíj? Ajta mu paj jin tyíhuo'puéj, ¿jo'nyij je'en?"

56 Ajta a'íjna i ti tyíhuá'puejtye' ajta i ti huá'cui'caa, a'íi pu a'íin pué'een i xána'cira'aj, ajta a'íjna jitze aróoca'nyej i nyúucarij i maj jin tyí'íjta.

57 Ajta tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios ti tatá'caa tyaj tyu'tyámue'tíj a'íjna jitze ma'can i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

58 A'íj pu jin nye'ihuáamua' mu nyaj huápu'íj já'muaxie've', siata'aj tyámua' tyí'tyesejre'ej siajta a'náj tina'aj a'yan rijcaj, setyí'muárie'ej i tavástara' jimi, ji'nye xu'ríj jamua'reej sij quee huáapua'aj tyí'muarie' i tavástara' jitze ma'can.

16

I túmii i maj tyía'caa hua' jime' i ju'ihuámua'

¹ I túmii siaj jasi'rii siaj sij jin huo'tyáhuüire'en a'íjma i maj Dios jitze ajtyáma'can, a'yaa nu cha'taj nyana'aj tyajá'mua'íjtye' je'ej nyaj nyeriñ tyihuo'ta'íj a'íjma i maj jusi'rii néijmi'que' a Galacia.

² A'ájna xicáara' ti jitzán tyo'tyé'iteesij i itéerij, che' síij ajta síij ja'ajta'an i juchéj a'chu ti caa tya'ajxié'vi'ra', ajta je'en ayóomua'reeriaj ti'ij quee a'yan tyuuxié've'ej siaj jasi'rihua'an nyati'ij a'áa ja'tanyéj.

³ Nyati'ij a'áa ja'rá'astij, aj nu nyij huo're'pijtye'sij i yu'xarij a'íjma i siaj hua'antyíhuoj mej mij ja'na'an a'ájna a Jerusalén i siaj seríj jáásii siaj sij huo'tapuéjve'en.

⁴ Tipua'aj a'yan tyuuxié've'ej nyej nyajta nyáaj ujó'me'en, néijmi' i tu jó'ju'uj tá'ju'un.

Je'ej ti tyá'xa'pui'intare' ti'ij jó'me'en séej chuéj japua

⁵ Nyati'ij a'áa jó'me'en a'áa nu jo're'nyesij a Macedonia, aj nu nyij tányij a'áa ja'rá'astij a Corinto.

⁶ Tyij nyequee a'tzúj á'tyeeren ja'mua jamuán, na'ríij ná'tyee ti'ij na'aj tyu'seevi'ij ja'mej siata'aj sij naatyáhuüire'en jó'nyaj jo'ma'aj na'mej.

⁷ Canu a'yan tyá'xie've' nyej nyij a'tzúj á'tyeevi'in nyaj a'áa jó'catyii ja'mua jamuán, tipua'aj a'yan tyinyatá'care'en i tavástara',

⁸ ajta a'áa nu jo'tyaváaj na'mej a'ájna a Éfeso 'asta na'aj quee tya'rá'astij a'ájna xicáara' maj jitzán tyí'ye'estyaa a'íjci jime' maj tyaatatyójtzi're'ej i Dios, a'íjci jime' i ti anaquéj tyú'cüriaca' i chuéj japua,

⁹ ji'nye naa pu tyináahuüi a'ájna jime' i nyaj tyí'muarie' nyej nyij jéehua huápu'i'ij jaatyáhuüire'en i tavástara', tyij majta jéehua i maj nyéjcha'üire'.

¹⁰ Ajta tipua'aj a'áa ja'rá'astij a'ájna i Timoteo, siata'aj tyámua' tyetyéjeevej, ji'nye a'íi pu a'yan cha'taj na'aj tyí'huüire' i tavástara' jimi, nyati'ij nyáaj.

¹¹ Che' quee a'tíj ja'xaahuataj, siata'aj jaatáhuüire'en ti'ij ajtáhua'aj mu ja'rájra'nyij, ti'ij yará'astij nye jimi, ji'nye a'yaa nu jajchó've' séecan jamuán i ta'ihuámua'.

¹² Ajta a'ájna i ta'ihuáara' a' Apolo, jéehua nu ca'nyíjra'aj jaatá' ti'ij jamojo'vá'muaarej hua' jamuán i séecan i ta'ihuámua', ajta capu jo'yi'muúj ja'raa. Aj pu a'áa ja'tanyésij ja'mua jimi ti'ij huata'íci'pa'aj.

I nyúucarij i ti jin tye'entyipúá'rij

¹³ Tyámua' xu'uj mua'aj, siata'aj tyámua' tyí'tyesejre'ej a'ájna jime' siaj ja'rá'astijrej i tavástara'. Siata'aj huatyóoca'nyej i jutzájta', siajta aróoca'nyej a'ájna jitze i júuricama'ra' i Dios siaj sij tyo'táviicue'.

¹⁴ Ajta je'ej siaj tyi'tíj uuriaj, siaaxié've'ej xu a'yan huárinyij.

¹⁵ Nye'ihuámua', xu'ríj jamua'reej maj a'íin pué'een i maj anaquéj tyá'antzaahuaj i tavástara' jimi a'ájna a Acaya a'íimaj i tyeityeristyamua'me'en a'ájna i Estéfanos, a'íi mu majta meríj a'ájna jin huatyóohuij maj huo'tyáhuüire'en a'íimaj i maj Dios jitze ajtyáma'can.

¹⁶ A'yaa nu tyá'xie've' siaj tzáahuatyí'ra'aj hua' jimi tyí'cha'íj a'íjma, siajta néijmi'caa i tyeityee i maj a'yan cha'taj mana'aj tyí'muarie' tzáahuatyí'ra'aj jime' i tavástara' jimi.

¹⁷ Nyáaj nu nyetyamua've' a'íjna jime' i maj yará'aj, a'íjna i Estéfanos, i Fortunato ajta a'íjna i Acaico, ji'nye siati'ij mua'aj quee majá'hua'taca'aj

¹⁸ a'íi mu tyámua' tyinaatyéeje a'íjna jime' maj yanyarámuaariaca' ja'mua jitze ma'can. A'yaa pu tyúuxie've' siaj tyámua' huojo'mua'raj néijmi'caa i maj a'yan een mati'ij a'íimaj.

¹⁹ Yamu já'muatyojtye' a'íimaj i maj jusi'rii i tyeyúuj tzejta' ti a'yan tyí'sejre' ti'ij na'aj a'yaa ti huataca'aj iye'e'ej Asia. A'íjna i Aquila ajta i Priscila, majta néijmi'i i maj jusi'rii jo'maj a'íimaj ja'chej, a'íi mu majta yajá'muatyojtye' nyúucaritze' i tavástara'.

²⁰ Néijmi'i i ta'ihuámua' i maj yahuatyíj, a'íi mu majta yajá'muatyojtye'. Siata'aj huo'tatyójtje'en tyámua' naa, xui'tyooopu'tza'xi'in nyúucaritze' i tavástara'.

²¹ Nyáaj i nyaj Pablo pué'een, nyamuáca' nu jin tyajá'muayu'se'ej nyej nyij nyajta jamuaatatyójtje'en.

²² Tipua'aj a'tíj quee jaxie'va'aj i tavástara', che' puéjtzij jáaci'tyij. Nyajta nyáaj a'yaa nu tyá'huoo ti ya'uvé'nyej i tavástara'.

²³ Che' i tavástara', a'íjna i Jesús tyámua' tyajamuatá'care'en.

²⁴ Jéehua nu já'muaxie've' a'íjna jime' siaj siajta a'íjna jitze ajtyáma'can i tavástara' Jesús.

I yu'xarij ti hua'puaj i ti jo'yú'xaca' a'íjna i San Pablo a'íjma jimi i maj Corinto já'ma'can

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj i nyaj Pablo pué'een, nyáaj nu síj a'ín pué'een i nyaj jahuiire' i Ciriistu', a'íjci jime' ti i Dios juxié'vi'ra' jime' a'yan tyinaatá', a'íjna jamuán i ta'ihuáara' i Timoteo, a'yaa tu já'muatyojtye' mu siaj jusi'rii i Dios jimi, mu siaj Corinto jo'cháatimee, tyajta néijmi'caa i maj Acaya jo'cháatimee.

² Che' i Dios i tyaj jajvástara', ajta a'íjna i tavástara' Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een, miche' a'ín tyámua' tyajamuaatá'an, majta jamuaatyápuar'itye'en.

I Pablo ti jin tyé'tyojtzire'

³ Tyiche' tyámua' tya'tá'care'en i Dios ti ajta yo'puáara'an pué'een i tavástara' Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een, a'í pu a'ín pué'een i tyaj jajvástara' i ti tá'cu'vej, ajta a'ín pué'een i Dios i ti a'náj tina'aj tyámua' tyitacájee.

⁴ A'í pu tyámua' tyitacájee néijmi'i jime' je'ej tyaj tya'ajpuéjtzij, tyata'aj tyij tyajta ityáj tyámua' tyihuo'tyéjeevej a'íjma i maj jajpuéjtzij, a'yájna ti'ij a'ín tyámua' tyitaatyéje ityájma.

⁵ Ji'nye a'yájna ti'ij i Ciriistu' tyaapuéjtzitariaca' tajíme', a'yaa tu'uj tátyana'aj ityáj tya'ajpuéjtzij, a'yaa pu cha'tána'aj ij Ciriistu' jimi tyajá'ma'can i tyaj jin huátatyamua've'en.

⁶ Tipua'aj ityáj tyajpuéjtzij, a'yaa pu tyí'huiire' ti'ij Dios tyámua' tyajamuaatyéjeevej, ajta ja'mua japua huatányuunyij, ajta tipua'aj Dios tyámua' tyitaatyéjeevej, a'yaa pu ajta tyí'huiire' ti'ij ajta a'ín tyámua' tyajamuaatyéjeevej, ajta siaj sij tyo'táviicue' i siaj jin jajpuéjtzij tyati'ij ityáj tya'ajpuéjtzij.

⁷ A'yaa tu tyámua' naa tyi'ijchó've' ja'mua jimi, ji'nye a'yaa tu tyá'mua'reej tijin a'yájna siati'ij tya'ajpuéjtzij, a'yaa pu ajta tyajá'muaci'tyij siaj sij huatóotyamua've'en.

⁸ Nye'ihuáamua', a'yaa tu tyá'xie've' siaj jáamua'reej je'ej tyej tyaa-puéjtzitariaca' tyati'ij a'áa jo'tyá'ca'aj a'ájna a Asia. Huápuí'ij tu jajpuéjtzica'aj catu che' tyé'viicue'raca'aj, a'yaa pu tyitá'miteerastya'ca'aj cuxáa tyej quee che' tyo'táviicue'raj.

⁹ A'yaa pu ta'axca cuxáa tyacui'nyij. A'yaa pu'ij tyitaatyáhuí tyej tyij jáari'rej tyaj quee tajitzé tyí'ca'nyej, sulu tyej tyij a'íjna jitze arátaca'nyej i Dios ti hua' juuritye' i maj merij huácuij.

¹⁰ Ajta i Dios pu tii'rájtoo ti'ij quee a'yan tyitáaci'tyij tyaj a'íj jin huá'cui'nyij ti huápuí'ij je'ej pua'aj een. A'íj tu jitze tyí'ca'nyej ti a'ín tii'rátosij.

¹¹ Tipua'aj mua'aj siataatáhuíire' a'yan setya'huooj tajíme'. Tipua'aj mue'tíj a'yan metyá'huocaj tajíme', mue'tíj mu majta tyaatatyójtzi're'ej i Dios i ti a'ín tyámua' tyitatá'caa.

Ji'nye een jime' i Pablo quee aja'tanyéj a Corinto

12 Tyi'tíj tu jin á'tatzaahuatye', ji'nye a'íjna i tyaj jin ma'umuámua're' a'yaa pu tyí'ta'ixaatye' tijin tyámua' tu tyi'tyítacha'íj tzáahuatyí'ra'aj jime' íiyan cháanacaj japua, tyajta jéetze' tyámua' tyi'tyítacha'íj ja'mua jimi. Catu ityáj a'íjna jitze tyí'ta'itíi je'e'j maj i tyeítyee metyityoomuámua're', sulu a'íj tu jitze tyí'ca'nyej i ti jin i Dios tyámua' tyitata'caa.

13 Ajta i tyaj tyajá'muayu'se'ej, a'íi pu'uj pué'een i siaj serij jaayí'tin siaj jo'jívve'en, ajta i siaj yo'itéej xá'ra'nyij. A'yaa nu tyá'xie've' siaj néijmi'i tyámua' naa tyojo'itéej xá'ra'nyij,

14 a'yájna siati'íj serij je'cácaa tyí'mua'reej a'tyán tyaj pué'een, ajta ti'íj uvé'nyej i tavástara' mua'aj xu tajíme' ootzáahuatye'ej xá'ju'un, a'yájna tyati'íj tyajta ityáj tya'tatzáahuatye'ej tá'ju'un ja'mua jime'.

15 A'íj nu jitze tyí'ca'nyáaj, a'yan nyetyu'mua'aj nyaj anaquéej a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi, nyej nyij hua'puaj jamuáamuareej,

16 a'yaa nu tyí'mua'ajcaa nyaj jamuáamuareej nyati'íj a'áa jó'me'en a Macedonia, ajta nyati'íj a'áa pu ja'avjetyij nyajtáhua'aj nu já'muamuareen. A'yaa pu'íj tyí'rij siaj mua'aj naatáhuire'en nyej nyij nyooj huame'en a'ájna a Judea.

17 ¿Nyiquij nyequee tzáahuatyí'ra'aj jin a'yan tyu'muá'aj? ¿Nyij a'yan setyi'mua'tzej nyaj a'yan tya'tányarasij a'yan nyetyi'mua'astij nyaj a'yan rinyij, nyajta a'yan nyajta tyí'mua'astij nyej quee a'yan huárinyij?

18 Dios pu a'yan tyá'mua'reej tyaj quee a'yan tyajá'mua'ixaatye' yee "jee" tyajta je'en a'yan yee "capu" a'aj cha'taj tyana'aj.

19 Ji'nye a'íjna i Ciríistu' ti yójra' pué'een i Dios, a'íjna i nyaj jaxaj ja'mua jimi nyaj jamuán a'íjna i Silvano, ajta i Timoteo, capu a'yan tyu'taxájtaca' yee "jee" ajta je'en a'yan yee "capu". Dios pu a'yan tyu'taxájtaca' i Ciríistu' jimi jusén jime' tijin "jee",

20 ji'nye a'íj pu jimi i néijmi'i a'yan atyojo're'nyinyii je'e'j ti i Dios tyi'tíj jin tya'tóoratziiri'. A'íj tu jin tyati'íjtá tyé'tyojzti're'ej i Dios a'yaa tu tyí'xaj tijin: "Che' a'yan tyá'ra'nyij", a'íjna jitze ma'can i Ciríistu'.

21 Ajta i Dios pu a'ín pué'een i ti tyámua' tyitájcha'íj ityájma, ajta mua'ajmaj i Ciríistu' jimi.

22 A'íi pu ityájma huatyoá'rij ajta tajími jaatyájtóo i ju júuricamej tyej tyij jáamua'reej ti a'ín tyámua' tyitaatyátoosij.

23 Ajta tyij nyequee xu a'áa ja'tanyéj a Corinto, a'yájna nyati'íj tyí'mua'ajcaj, Dios pu jamua'reej nyej quee tyí'hue'ej, nyajta a'yan tyí'xaj tzáahuatyí'ra'aj jime', nyaj quee a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi nyej nyij quee jamuaatamuárie'riste'en.

24 Catu ityáj a'yan tyajá'mua'íjtye' siaj sij ca'nyérij jin tyá'antzaahuatye'en, sulu ja'mua jamuán tu tyí'muarie' siaj sij a'íjna jin huatóotyamua've'en, ji'nye mua'aj xu tyámua' een i siaj jitzán tyá'tzaahuatye'.

2

1 A'íj nu jin quee jamuáamuariaca' nyej nyij nyajtáhua'aj xaamuíjrira'aj jamuaata'an.

2 Ji'nye tipua'aj nyaja'muaxamuíjritya'aj, ¿a'tyanquíj mana'aj a'ín pue'éenye'ej muá'ju'un i maj naatatyámua'viste'ej? Ji'nye mua'aj xu a'ín pué'een i nyaj jamuaatáxamuíjrityej.

³ A'yaa nu een jime' tyajamuaatayú'sej, ji'nye canu a'yan tyá'xie've' siaj sij naatáxamuijritye', sulu siata'aj natatyámua'viste'en. A'yaa nu tyámua' tyá'tzaahuatya'ca'aj siaj néijmi'i mua'aj siajta a'jna jin huatótyamua've'sij i nyaj jin nyetyamua've',

⁴ ajta nyati'ij tyajamuaatayú'sej, jéehua pu je'ej pua'aj nya'axcaj, nyajta acanyeyi'nya'aj. Nyajta quee a'jna jin tyajamuaatayú'sej nyej nyij jamuaatáxamuijritye'en, sulu siaj sij jáamua'reej nyaj jéehua huápu'i'ij já'muaxie've'.

Pablo pu tyaatú'uunyi'ri' a'ijci i ti jimi ootyá'itzee

⁵ Tipua'aj a'tj tyi'tj je'ej huá'uurej ti'ij síj huatóoxaamujritye'en, capu nyéetzij na'aj naatáxamuijritye'sij, sulu mua'ajmaj pu ajta jamuaatáxamuijritye'sij. A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' nyej nyij quee jéehua jamuaatamuárie'riste'en.

⁶ A'í pu'uj i siaj serij mue'tj puéjtzij jaatá' a'ijci i a'tj.

⁷ Ajta ijij a'yaa pu tyúuxie've' siaj tyaatú'uunyi' siajta jaatáhuüre'en, na'ríj quee a'í pu mue'tiche'en a'ijci jime' ti jéehua juxaamuijritye'.

⁸ A'ij nu jin jéehua já'muahuavii siaj siajtáhua'aj a'yan tyaataséejratye'en siaj siooj jaxie've'.

⁹ A'yaa nu nyerij anaqueéj tyajamuaatayú'sej, nyej nyij jamuatyéesej nyajta je'en jáamua'reej tipua'aj néijmi'i setyá'astyaj i nyaj tyajá'mua'itij.

¹⁰ A'yaa pu'ij a'jna i siaj mua'aj tyaatú'uunyi'ri', nyáaj nu nyajta tyaatú'uunyi'raj. Tipua'aj a'yan tyi'tj jin nyetyaatú'uunyi', a'yaa nu een jime' tyaatú'uunyi'raj nyej nyij ja'mua japua huatányuunyi i Ciriistu' jimi.

¹¹ Ti'ij quee i tyiyáaru' tyi'tj jin ta'antymué'tin, ji'nye tyámua' tu naa tyá'mua'reej je'ej ti éenye'que' tyi'muarie'.

I ti jin je'ej pua'aj ja'axcaa a'ijci i Pablo ti'ij a'áa jo'tyávaaca'aj a Troas

¹² Nyati'ij a'áa ja'rá'aj a chájta' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Troas, nyej nyij a'áa huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Ciriistu', nyavástara' pu a'yan tyínaatá' nyej nyij nyaxáhuaj tyihuó'ixaatye'en i tyeityee.

¹³ Ajta jéehua nu tyi'mua'ajcaa a'ijci jime' nyej quee jáatyoj i nye'ihuáara' Tito. A'ij nu jin huo'tatyóoty'a'aj nyati'ij nyij a'áa jo'mej a Macedonia.

I tyaj jin tyaatatyójtzi're'en i Dios

¹⁴ Tyámua' tu tyaatatyójtzi'rej i Dios ti a'yan tyitatá'caa tyaj tyu'tyamue'tin jamuán i Ciriistu', ajta ityájma jime' pu jaxajta i junyúucaa, a'jna i ti néijmi'que' naa curiá'rie'.

¹⁵ Ji'nye ityáj tu a'yan een ti'ij i ti naa curiá'rie' i Ciriistu' ti'ij i Dios jimi tyu'tátuiire'ej, a'yaa tu cha'taj tyana'aj een hua' jimi i Dios ti hui'rátosij, tyajta hua' jimi i maj jó'vesij.

¹⁶ A'ímaj jimi i maj jó'vesij, a'yaa pu huá'rie'catye' ti'ij tyi'tj ti huamu', ajta a'ímaj jimi i Dios ti hui'rátosij, a'yaa pu huá'rie'catye' ti'ij tyi'tj ti júurij ti naa tyaarie'ej ti ajta huo'tá'sij mej mij júurij muá'ra'nyij. ¿A'tanyij jaay'tin ti'ij a'jna jin tyu'tyáhuüre'en?

¹⁷ Catu ityáj jatyátoonyij i nyúucaria'ra' i Dios, mati'ij i séecan ricij, sulu tzáahuaty'ra'aj tu jin tyi'xaj i Dios jimi, a'yaa tu i Dios jimi tyi'xaj ti'ij síj ti Ciriistu' jitze ma'can tyi'huüre'.

3

A'íjna i nyúucarij ti jájcuaj i ti jin i Dios tya'tóoratziiri'

1 Tyati'íjtá a'yan tyí'xajtaj, ¿nyiquij a'yan jamua'séjratye' tyej tya-
jtáhua'aj huatyátahuij tyej tyij tajímua'aj tyámua' tyi'huátaxaj? Na'ríij,
¿nyiquij a'yan tyúuxie've' tyaj jo'tyeyú'xan tyej tyij jamuaataséjratye'en,
nusu tyaj jamuaatáhuavij sij mua'aj jo'tyéeyu'xaj i sij jitzán tyámua'
tyí'taxaj ityájma, mati'ij i séecan ricij?

2 Mua'aj xu a'íin pué'een i sij a'yan tyí'huüre' ti'ij yu'xarij i tyaj jin
huatátasejratay, yu'xarij xu pué'een sij á'yu'si'ij i taxiéjnyu'caa jitze i
maj néijmi'i jamua'tyej majta jaayí'tin maj jo'jívje'en.

3 Tyámua' pu naa tyí'sejre' sij mua'aj a'íin pué'een i yu'xarij ti Ciríistu'
jimi jo've'mej ityáj tyej tyij yajavá'toj, ajta capu a'táj na'aj jo'yú'xaca', sulu
a'ij pu jin ooyú'si'huaca' i júuricama'ra' i Dios, ajta i yu'xarij capu tyetyéj
jitze ooyú'si'huaca', sulu a'íi pu jaatyájtoo ja'mua xiéjnyu'caa tzajta'.

4 I Ciríistu' jitze ma'can tu Dios jitze tyí'ca'nyej, a'yaa tutyij tyámua'
tyá'tzaahuatye'.

5 Capu a'yan tye'tyévijtye' tyaj tajímua'aj tyu'taxáj yee tajimí pu ma'can,
sulu a'íjna i tyaj jitzán arátaca'nyej, Dios pu jimi jo've'mej,

6 Ji'nye a'íi pu ta'antylhuo tyej tyij a'íjna jimi tyu'tyáhuüre'en i nyúucarij
ti jájcuaj ti Dios ajta jin tya'tóoratziiri', i tiquee a'íjna jitze aróoca'nyej i
yu'xarij i maj jin tyí'íjta, sulu a'íjna jitze i júuricama'ra' i Dios. A'íjna
i nyúucarij i maj jin tyí'íjta tyi'tá'caa maj a'táj ooxíjtye'en majta je'en
jaajé'caj, ajta i júuricama'ra' i Dios júuricamej pu tyu'tá'caa.

7 Ajta i nyúucarij i maj jin a'táj ooxíjtye'en ti'ij a'íin huámui'nyij, a'yaa
pu tyé'yu'si'huaca'aj i tyetyéj jitze, huápu'i'ij pu naa huasé'rihua'aj ti'ij
i Dios jaatyájtoo a'íjci jimi i Moisés, majta a'íimaj i maj Israel jitze
ajtyáma'can, capu huái'riitya'ca'aj maj ja'ráasej i Moisés, ji'nye huápu'i'ij
pu tyátatzarisima'aj i nyéerima'ra', ajta a'yan tyu'tyátuihuaca' ti'ij
oopua'rej,

8 ajta i ti jin tyí'huüre' i júuricama'ra' i Dios, jéetze' pu huápu'i'ij naa
huasé'rihua'aj ja'mej.

9 A'yaa pu'ij, tipua'aj jéehua huápu'i'ij naa huataséjre ti'ij i Dios
jaatyájtoo i nyúucarij i maj jin a'táj ooxíjtye'en, jéetze' pu huápu'i'ij naa
huasé'rihua'aj ja'mej a'íjna i nyúucarij ti tyi'tá'caa ti a'táj ji'rénnya'aj
huatyá'itzeere'en i Dios jimi.

10 Ji'nye a'íjna i ti anaquéej huápu'i'ij naa huasé'rihua'aj, capu che' naa
huasé'rin a'íjna jime' ti arí sáij huataséjre ti jéetze' huápu'i'ij naa huasé'rin.

11 Ajta tipua'aj naa éenye'ej huataséjre a'íjna i ti á'pua'ren, jéetze' pu
huápu'i'ij naa huasé'rihua'aj ja'mej a'íjna i ti jusén jime' séeria'aj ja'mej.

12 Ji'nye tu'ríj jacho've' i Dios jimi ti a'yan atyojo're'nyej, a'íj tu jin quee
tyí'tziinye'ej tyetyihua'ixaatye'.

13 Catu a'yan ricij ti'ij i Moisés ti i cáixurij jin aróonaj i junyéerimij
jitze mej mij quee ja'ráasej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'íjna
i ti tyápuar'isime'ej.

14 Majta a'íimaj camu jaataxié'vej maj yo'itéej muá'ra'nyij, majta
móoche' a'yan ricij, mati'ij jo'jívjej a'íjna i nyúucarij ti mí'ma'can, óoche'
pu a'yan huasé'rin cuxáa mua'ranámi'huajmee, ajta tiquee eexúj a'táj
huo'táxiixi, ji'nye a'íj pu jitze ma'can i Ciríistu' je'ej tyí'rij.

15 A'yaa pu'uj na'aj tyí'een ijíj, mati'ijta jo'jívye'en a'íjci i Moisés ti jo'yú'xaca', móoche' mu aranámi'huajmee mej mij quee yo'itée muá'ra'nyij.

16 Ajta tǐpua'aj a'tǐj tyá'antzaahuatye'en i tavástara' jimi, Dios pu jo'táxistaj i ti jin aránami'.

17 Ji'nye i tavástara' pu a'íin pué'een i júuricama'ra' i Dios, ajta jo'tij já'sejre' i júuricama'ra' i tavástara', a'áa pu jáa'i'rij ti a'tǐj juxáahuaj jo'cha'canye'en.

18 A'íj pu jin, néijmi'i ityáj catu che' aranámi'huajmee, a'yaa tutyij tyí'tasejrataj tǐ'ij i tavástara' tyámua' naa tyúusejrataj, ityáj tu seequéj huatyáta'uuresij tyej tyij a'yan huasé'rihua'aj tá'ra'nyij tǐ'ij tyévira' i tavástara', ji'nye jéetze' tu naa huasé'rihua'aj tá'ju'un tǐ'ij na'aj yutij jo'que'tij ja'mej, a'yaa pu tyí'muarie' i tavástara', a'íjna jime' i ju júuricamej.

4

1 A'íj tu jin quee tyátaxa'huataj, ji'nye i Dios, a'íjna jime' i ti jin tá'ancu'vaxi', a'íi pu taa'íjcaj a'íjci i muárie'rij.

2 Tu'rij ityáj jaatáxaahuataca' i tyaj avíitizj jin je'ej pua'aj rijcaj, a'íjna jime' i ti tyú'tyevi'raste', catu á'taca'nyej tyej tyí'tǐj jin tyu'hué'taj, catu tyajta á'taca'nyej tyaj seequéj tyaataxáj a'íjci i nyúucaria'ra' i Dios. Sulu a'yaa tu jé'yacan jin tyí'xaj tzaahuatyí'ra'aj jime', a'yaa tu a'íjna jin tyí'tasejrataj hua' jimi i tyeítyee ti a'yan tyí'ja'yájna i Dios jimi.

3 Ajta tǐpua'aj i nyúucarij i tyaj huá'ixaatye' a'yan eenye' tǐ'ij i ti aránami', a'yaa pu'uj een a'íjma jimi i maj á'pua'ren.

4 Majta a'íimaj camu tyá'tzaahuatye', ji'nye a'íjna i dios ti a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'íi pu huo'tánamuaj mej mij quee tyojó'iteej, ajta mej mij quee jaaséj i tatzárij ti huá'tatzavi'tye' ti a'íin pué'een i nyúucaria'ra' i Ciriistu', a'íi pu ajta a'íin pué'een i ti a'yan een tǐ'ij i Dios.

5 Catu tajitzé ma'can tyihua'ixaatye', sulu a'íj tu jitze ma'can tyihua'ixaatye' i Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een, tyajta ityáj a'yaa tu tyí'taxaj tyaj a'íin pué'een i tyaj jahuúire' i Jesús a'íjna jime' i tyaj ja'mua xie've'.

6 Ji'nye a'íjna i Dios i ti a'yan tyu'ta'íjtaca' ti huányeeri'cij jo'tij jo'tíca'ca'aj, a'íi pu a'íin pué'een i ti huataséjre yutzatájta', tyej tyij séecan huatyátatzavi'tye'en, tyajta huo'tá'an maj jáamua'tyij a'íjna i ti jin i Dios huápu'i'ij naa huasé'rin a'íjna jimi i Ciriistu'.

A'íj tu jitze tyí'ca'nyej i tyaj jin tyá'tzaahuatye'

7 Ajta a'íjna i ti jin i Dios tyámua' tyitaatá' i ti ajta huápu'i'ij tyá'najchij, tatzájta' pu séejre' i tatyévi'j jitze ti a'yan huasé'rin tǐ'ij xá'rij xarij ti jin taavijhua, ta'aj ij huataséjre'en tiquee ityájma jimi séejre' a'íjna i ti néijmi'i putyí'uurej, sulu ti i Dios jimi já'ma'can.

8 A'yaa pu'ij, tyij tyajta jéehua á'viicue're', catu mue'tiche'en, je'ej tu tyá'tamuajtyej a'íjci jime' je'ej ti tye'mej, ajta catu a'íj jin tátacua'nyii.

9 Je'ej mu pua'aj ta'uurej, ajta i Dios capu matúuhua'naj, metyita'antyiú'nyi'raj, ajta camu ta'antyipua'rite'yij.

10 Jo'tij na'aj tyaj já'ciünyej, a'yaa tu cha'taj tyana'aj tyaa'ásij je'ej ti éenye'que' huamu' i Jesús, tǐ'ij ajta tajimí huataséjre'en je'ej ti a'íin tyí'tyúucha'ij.

11 Ji'nye ityáj, tyati'ij tyooj júurij, a'náj tina'aj tu a'yan tya'ajxié'vi'ra' tyaj huá'cui'nyij a'íjci jitze ma'can i Jesús, ti'ij ajta tajimí huataséjre'en i júuricama'ra', a'íjna jitze i tyaj jatyáhue'ra' ti ajta á'puaapua'rej.

12 A'íj pu jin, ityáj tu a'yan tya'ajxié'vi'ra' tyaj huá'cui'nyij, siajta mua'aj juxáahuaj xu huacháatimee.

13 A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "Nyáaj nu tyá'antzaahuaj, a'íj nu nyij jin tyu'taxájtaca'." A'yaa pu cha'taj na'aj een ityájma jimi, ityáj tu tyajta tyá'tzaahuatye', tyajta a'íjna jin tyí'xaj.

14 Ji'nye a'yaa tu tyá'mua'reej ti a'íjna i Dios, i ti jaatájuurityej a'íjci i tavástara' Jesús, a'í pu ajta taatájuuritye' sij ityájma a'íjci jamuán i Jesús, ajta taataséjrataj ja'mua jamuán tyej tyij néijmi'i jimi huatyá'itzeere'en.

15 Néijmi'i pu a'yan tyu'ríj ti'ij mua'ajmaj jamuaatyáhuíire'en, mej mij mue'tíj ja'ancuriá'an a'íjna i ti jin Dios tyámua' tyajamuatá'caa, majta je'en mue'tíj tyaatatyójtzi're'en, a'íjna jime' ti huápu'i'ij naa huasé'rin i Dios.

16 A'íj tu jin quee tyátaxa'huataj. Tyij ajta i tyaj jatyáhue'ra' ti jéjre' citze' séejre' á'puaapua'rej, i ti yutatzájta' séejre' pu jujajcuare' a'náj tina'aj.

17 A'íjna i tyaj jin jajpuéjtzi capu tyi'tíj je'ej, jije'tzín pu mu jó'yi'ij, ajta a'yaa pu tyámua' ta'uurej tyej tyij ja'ancuriá'an a'íjci i ti huápu'i'ij naa huasé'rihua'aj ja'mej jusén jime'.

18 Ji'nye catu a'íj tyí'sej i ti tyí'taavijhua, sulu a'íj tu tyí'sej i tiquee tyí'taavijhua, ji'nye a'íjna i ti taavijhua, capu á'tyeeren, ajta a'íjna i ti quee taavijhua, a'í pu jusén jime' séeria'aj ja'mej.

5

1 A'yaa tu ityáj een ti'ij i chi'ij cháanacaj japua ti tyu'uj, ti'ij i ináamuaj tiquee jusén jime' séejre', tyajta a'yan tyá'mua'reej tipua'aj huatyá'uunyej a'íjna i ináamuaj, Dios pu ari taatyéechi'tyej u tajapua' ti jusén jin séejre', ti ajta quee muáca'aj jin taavijhua.

2 A'íj tu jin jéehua tyí'mua'tzej a'íjna jime' tyaj tyooj íyan séejre' i cháanacaj japua, ji'nye a'yaa tu tyá'xie've' tyaj ujo'tyájrutyey u chi'táj ti jútye' já'sejre' i ti ajta Dios jin tie'cánasij,

3 a'yaa pu'ij, tyij tyajta quee tyí'ijcaana, catu muámua'vi'ij tá'ju'un.

4 Meentyij tyooj jityán huacháatimee i ináamuaj, tyátayiin yutatzájta', ji'nye catu jaxie've' ti i Dios tu huáa'ri' a'íjna i ti jin tie'cánasij, sulu ti a'ín jéetze' tie'cáanaj i júuricamej jime' ti jájcuaj tiquee a'náj á'pua'ren.

5 Ajta i Dios pu a'ín pué'een i ti tyámua' ta'uurej tyej tyij a'íjna ancuriáan i júuricamej, ji'nye a'í pu tajimí jaatyájtóo i ju júuricamej, tyej tyij a'íj jin jáamua'reej je'ej tyaj tyi'tíj tya'ancuriáa'sij i Dios jimi.

6 A'íj tu jin a'náj tina'aj jitzán tyí'ca'nyej. A'yaa tu tyá'mua'reej tijin tyati'ij tyooj júurij séjre'ej a'íjci jitze i tyaj jatyáhue'ra', a'yaa tu a' imuáj tyityejé'sejre' i tavástara' jimi.

7 Catu pújoorej tyaj jaaséj, sulu a'íj tu jitze tyí'ca'nyej i tyaj ja'tzaahuatye',

8 jitzán tu jéehua tyí'ca'nyej, ajta ta'ráanajchi tyaj iitaci'nyey a'íjci jitze i tyaj jatyáhue'ra' tyej tyij tavástara' jimi ja'séeria'aj tá'ra'nyij.

9 A'íj tu jin a'náj tina'aj a'yan tyá'huoo tyej tyij tyaatatyójtzi're'en i tavástara', tipua'aj tyooj a'yan séjre'ej nusu tyequee.

¹⁰ Ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' tyaj néijmi'i huatátasejrataj jo'tij já'sejre' i Ciriístu' tí'ij a'ñin néijmi'caa to'xíjtye'en, aj pu'ij síj ajta síj ja'ancuriáa'sij je'ej tí tyá'cí'puaj, je'ej tí tyí'tíj tyu'muáriej tí'ij ooj júuricaj, típua'aj xá'puí' huaríj nusu je'ej pua'aj huaríj.

I nyúucarij tí tyámua' ta'uurej i Dios jimi

¹¹ A'íj tu jin, a'yaa tu tyá'mua'reej tí a'yan tyúuxie've' tyaj jéehua já'tyasa'aj i tavástara', a'yaa tutyij tyí'tyese' tyaj hua'antymue'tin i tyétyacaa. Dios pu tyámua' naa tyí'tamuajtyej, a'yaa nu nyij nyajta tyá'xie've' siaj a'yan cha'taj siana'aj mua'aj tyí'tamuajtyej.

¹² Catu tyajta tajímua'aj tyámua' tyí'taxaj, sulu ityáj tu jamuatá'caa siaj sij tajíme' ahuóotzaahuaty'e'en, siata'aj sij jaayi'tihua'an siaj huatányuunyij a'íjma jimi i maj óotzaahuaty'e' a'íjci jime' je'ej maj tyúusejrataj majta quee a'íjci jime' je'ej maj tyí'mua'tzej i juxiéjnyu'caa tzajta'.

¹³ Típua'aj tyátatímue'raj, a'íj pu jime' tyaj jahuíire' i Dios, na'ríj quee a'yan tyí'ja'yájna, a'yaa tu ricij tyej tyij mua'ajmaj jamuaatyáhuuíire'en.

¹⁴ A'íjna i tí Ciriístu' jin taaxié'vej a'íj pu tajitzé rá'aj, a'íj tu tyij jin a'yan tyá'mua'reej tí síj huamu' hua' jíjze ma'can néijmi'caa i tyeítýee, majta je'en néijmi'i jamuán huácuij.

¹⁵ Ajta i Ciriístu' pu huamu' néijmi'caa jíjze ma'can, mej mij a'íjma'aj i maj móoj júurij quee che' jujímua'aj mana'aj je'ej tyé'ejtyoovej je'ej maj ye'ej tyityetyúucha'íj, sulu mej mij tyámua' tyityetyúucha'íj a'íjci jimi i tí hua' jíjze ma'can huamu', ajta je'en hua' jíjze ma'can huatájjuuriaca'.

¹⁶ A'íj pu jin, catu che' a'tíj je'ej pua'aj tyí'mua'tziire', tyij tyajta tyooj jájcuaj a'yan tyí'mua'ajcaa i Ciriístu' jimi tí tyévíj na'aj pué'eenye'ej, ajta ijíj catu che' a'yan tyí'mua'tzej.

¹⁷ A'yaa pu'ij, a'íjna i a'tíj tí Ciriístu' jíjze ajtyáma'can a'íj pu síj pué'een i tyévíj tí Dios arí jaajájcuarej. Pu'ríj metyaja'ajhua'xíj je'ej tí tyí'tyúucha'íica'aj tí mí'ma'can jime', jí'nye pu'ríj néijmi'i jin huóojajcuarej.

¹⁸ Néijmi'i pu a'íjna a'ñin pué'een i tí Dios jin tyí'muarie', a'íjna tí jíjze ma'can i Ciriístu' tajapuá huatanyúj, ajta je'en taata'íj tyej tyij huo'ré'ixaaty'e'en i nyúucaria'ra' tí'ij huó'huuíire'en.

¹⁹ A'yaa pu'ij huatóomua'aj tí i Dios tyámua' huó'ruuj a'íjma'aj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, ajta quee huo'xíjtyej a'íjna jime' i maj jimi ootyá'ítzee, sulu a'íj pu taata'íj tyej tyij huo'ré'ixaaty'e'en i nyúucaria'ra'.

²⁰ A'íj tu jin ityáj a'ñin pué'een i Dios tí huo'ta'ítýaca' tyej tyij tyihuó'ixaaty'e'en i Ciriístu' jíjze ma'can, i tí a'yan séejre' tí'ij i Dios tí já'muajee a'íjci jime' i nyúucarij i tyaj huá'ixaaty'e'. A'íj tu jin a'yan tyaja'muajee jíjzán ma'can i Ciriístu' siaj tyá'antzaahuaty'e'en i Dios jimi.

²¹ Ajta i Ciriístu' capu tyí'tíj jin ootyá'ítzee, tajitzé ma'can pu i Dios a'yan jáaruuj tyej tyij jamuán i Ciriístu' jí'reenye'que' huatyá'ítzeere'en.

6

¹ Ajta ijíj, ityáj tu jamuán tyí'muarie' i Dios, a'yaa tutyij tyajta jéehua tyaja'muahuavíj siaj ja'ancuriá'an i tí jin Dios tyámua' tyajamuaatá'sij.

² Ji'nye a'yaa pu a'ñin tyí'xaj i yu'xarij jíjze tíjin:

A'áa nu muáanamujari' ti'ij ajitze juxié'va'ca'aj,

nyajta a'ájna xicáara' jitze muaatáhuüi nyajta mui'rájtoo.

Ajta ijíj pu a'áan putyajá'ricij sij ja'ancuriá'an. Ijíj pu a'ájna putyí'ricij i xicáara' ti jitzán Dios jamui'rátóonyij.

³ Tyajta ityáj catu a'tíj je'ej pua'aj tyí'itíj, na'ríj quee capu tyi'tíj je'ej tyu'tyáhuüre'sij i tyaj jin tyí'muarie'.

⁴ Tyajta ityáj, a'yaa tu ja'mua jimi tasejrataj mati'ij a'íimaj i maj tyí'huüre' i Dios jimi, a'yaa tu jéehua tyé'viicue're' a'ájna jime' i tyaj jajpuéjtzij, tyajta quee tyi'tíj tyí'cha'ij, ajta tyí'tamuarie'riste',

⁵ Majta taatyáavaxij, tyajta huanámi'huaca', mátanoyosi'tye'ej, tyajta tyési'huacan jin tyí'muarie', tyatáxa'i'rii tyaj atanyéjnye', na'ríj tyaj huatatájcun.

⁶ Tyajta a'yan tyí'tyesejre' tyej tyámua' naa tyi'tyítacha'ij, a'íjci jime' tyaj jamua'tyej i ti ji'ré'can jime', tyajta tyé'viicue' hua' jimi i séecan, tyajta tyámua' huojo'mua'raj i taxa'aj tyeítjee, ji'nye a'íi pu tatzájta' séejre' i júuricama'ra' i Dios, tyajta tzáahuatyí'ra'aj jin hua'xie've'.

⁷ A'yaa tu tyajta tyihuá'ixaatye' i nyúucaríj ti ji'ré'can jime', tajitzé pu séejre' a'ájna i ti jin i Dios néijmi'i putyí'uurej. Tyámua' tu naa tyí'muarie', tyej tyij huatyényo'se'en ajta tyej tyij huatyátanaj.

⁸ A'náj taca'aj mu taatyátzaahuaty'e'sij, majta a'náj taca'aj je'ej pua'aj tyitaatájeevij, a'náj taca'aj mu tyámua' tyitaataxájta, majta a'náj taca'aj je'ej pua'aj tyi'taxáataj muá'ju'un. A'yaa mu tojo'mua'raj ti'ij i mej tyí'hue'tacaa, tyajta ityáj tzáahuatyí'ra'aj tu jin tyí'xaj.

⁹ A'yaa mu tojo'mua'raj cuxáa mequee tamua'tyej, majta tyámua' naa tyí'tamua'tyej. A'yaa tu huasé'rin cuxáa tyaj já'cui'íhuaj, tyajta tyóoche' tu júurij, puéjtzij mu tatá'caa, majta quee a'íj jin tacui'nyij.

¹⁰ A'yaa tu huasé'rin cuxáa tyátaxaamuijitye', matyajta a'náj tina'aj tatyamua've', a'yaa tu huasé'rin cuxáa tyequée je'ej tyééjviicue', matyajta mui'caa chíjtyaanyi'taj, tyajta a'yan cuxáa tyequée tyi'tíj tyí'cha'íj, metyajta néijmi'i tyí'ijcha'ij.

¹¹ Ta'ihuáamua' Corinto sij jo'cháatimee, tu'ríj tyajamuáa'ixaa ja'huoo'itéerican jime', tyámua' tu tyeríj tyajamuaatáséjra a'tyán tyaj pué'een.

¹² Catu ityáj tyi'tíj ja'mua'aviitze', mua'aj xu a'íin pué'een i sij tyi'tíj avaa i jutzájta'.

¹³ A'íj nu jin a'yan tyaja'muahuavíj, a'yájna ti'ij a'tíj ti jéehua hua'xie've' i juyójmua', sij nyejitzé tyú'ca'nye, a'yájna nyati'ij nyáaj ja'mua jitze tyí'ca'nye.

Ityáj tu a'íin pué'een i tyejúuj Dios ti tzajta' iirájcaj

¹⁴ Caxu a'yan rijcaj mati'ij a'íjma i maj quee tyá'tzaahuaty'e'. Xu'huóomua'tzij a'ájna jime', ¿ji'nye tyí'rij ti síj na'aj pué'eenye' a'ájna i ti naa een ajta a'ájna ti je'ej pua'aj een? ¿Ca' ji'nye tyí'rij maj antyóonaxcaj i tatzárij ajta i tica'rij?

¹⁵ Capu je'ej tyí'rij maj huóojaahuaty'e'en i Ciríistu' ajta i tyiyáaru', capu ajta je'ej tyí'rij maj huóojaahuaty'e'en a'ájna i ti tyá'tzaahuaty'e' a'ájna jamuán i tiquee tyá'tzaahuaty'e'.

16 ¿T'yi'tanyí je'ej metyí'xa'puí'intare' a'ñmaj i maj jusi'rii i tye'yúuj tzajta' Dios ti ja'a'rij a'ñjma jamuán i sánturij? Ji'nye ityáj tu a'ñn pué'een i tye'yúujra' i Dios ti júurij, a'yájna ti'ij a'ñn tyu'taxájtaca' tijin:

Nyáaj nu hua' tzajta' u'séria'aj na'mej,
nyáaj nu hua' Dios pue'éenye'ej na'mej,
majta a'ñmaj nyetye'ítyeristyamua' mu pue'éenye'ej muá'ju'un.

17 A'íj pu jin ajta a'yan tyí'xaj i tavástara' tijin:

Xa'vá'ciinyij hua' tzajta',
caxu che' a'yan rijcaj mati'ij a'ñmaj.

Aj nu nyij nyáaj jamuaataxié've'ej,

18 nyáaj nu ja'muavástara' pue'éenye'ej na'mej,
siajta mua'aj nyiyóojmua' xu pue'éenye'ej xá'ju'un,
a'yaa pu tyí'xaj i tavástara' i ti néijmi'i jin tye'entyúumua'ree.

7

1 A'yaa pu'ij, ta'ihuáamua' mu tyaj já'muaxie've', a'íi pu a'ñn pué'een i Dios ti jin tya'tóoratziiri'. A'íj pu jin tyiche' tyámua' eenye' i tatyéviij jitze tyajta i tajúuricamej jitze, a'yaa tu tzáahuatyí'ra'aj tyi'ijcha'ñij i Dios jimi tyetyí'tyese' tyej tyij ji'ré'nye'ej huatyá'ítzeere'en.

Pablo pu huatóotyamua'vej a'íjci jime' maj tyá'antzaahuaj i Corinto maj ja'chej

2 Siataataxié've' mu juxiéjnyu'caa tzajta'. Catu a'tíj je'ej pua'aj jó'mua'rajca'aj, catu tyajta a'tíj je'ej pua'aj huáruuj, catu a'náj a'tíj tyu'xívi'ri'.

3 Canu a'yan tyajá'mua'ixaaty'e' nyej nyij je'ej pua'aj tyajamuaaxáj, ji'nye nu'ríj a'yan tyajamuá'ixaa, mua'aj xu ú'sejre' yunyatzájta', tyata'aj tyij néijmi'i júurij huatyá'ítzeere'en nusu tyaj néijmi'i huácu'i nyij.

4 Canu tyi'tíj aváataj nyetyajá'mua'ixaaty'e', jéehua nu nyij á'nyatzaahuaty'e' ja'mua jime'. Tyij nyajta jajpuéjtzij, jéehua pu nú'ca'nyisti' nyajta nu nyetyamua've'.

5 Tyati'ij a'áa ja'rá'aj a Macedonia, catu ma' já'taso'pe', sulu jo'tij na'aj tu jajpuéjtzica'aj, jéehua tu á'viicue'ria'ca'aj hua' jimi i tye'ityee, tyajta tyi'tziñya'ca'aj.

6 Ajta i Dios, i ti ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i maj je'ej tyityóomuajtyej, tyámua' pu táaruuj ti'ij a'ñn uvé'nyej i Tito,

7 ajta capu a'ñi na'aj i ti a'ñn yará'aj, sulu ti a'ñn ajta jutyamua'va'ca'aj ja'mua jime'. A'íi pu taaté'exaa siaj mua'aj jéehua huápu'i'ij tasejracu, ajta i siaj juxaamuijrite' a'íjna jime' siaj jamua'reericuj je'ej ti tyi'nyahuñire', a'íj nu jin jéetze' huatányetyamua'vej.

8 Tyij ajta jamuaatáxamuijritej i yu'xarij nyaj jamuaata'ityi'ri', capu ijíj je'ej pua'aj nya'asej. Ajta anaquéej pu je'ej pua'aj nya'axcaj, nyati'ij jaaséj i ti cí tyajamuaatáxamuijritej,

9 ijíj nu nyetyamua've', canu a'íjna jime' i siaj huatóoxaamujri, sulu a'íj nu jin i siaj huatóoxaamujri siaj sij siajtáhua'aj ja'antzaahuaty'e'en i Dios. A'yaa xu tyityaatóoxaamuijritej je'ej ti i Dios tya'ajxié'vi'raca'aj, a'íj tu jin quee ityáj je'ej pua'aj jamuáaruuj,

10 ji'nye a'íjna i siaj jin huatóoxaamujritej Dios pu jimi jo've'mej siaj sij tyu'túu'uunyi' ajta ti'ij jamuáahuñire'en, a'íj pu jin quee je'ej metyejé'tyi'tij

siaj sij juxaamuijritya'aj. Ajta a'íi pu tyu'jé'caj i xaamuíjrira'aj úiyan ti ma'can i cháanacaj japua.

11 I siaj jin huatóoxaamujritye'en, Dios jimi pu jo've'mej, xaaséj je'ej ti atyojo're'nyej. Jéehua xu jaatyátzaahuatyej siajta nyaj japua huatanyúj, siajta huatanyínyu'cacuca', siajta tyu'tátziin. Siajta je'en jéehua jaataxié'vej siaj naaséj, a'íj xu jin puéjtzij jaatá' a'íjci i ti je'ej pua'aj rijcaa. A'íj pu'íj jin néijmi'i a'yan tyu'taséjre siaj mua'aj quee tyi'táj jin ootyá'itzee.

12 A'yaa pu'íj, nyati'íj tyajamuaata'ítayi'ri', canu a'yan huaríj a'ájna nyamua'tzaj i a'táj ti ootyá'itzee, nusu i ti séej jimi ootyá'itzee, sulu ta'aj ij huataséjre'en i Dios jimi a'chu siaj tajimí tyí'ca'nyej.

13 A'íi pu a'íin pué'een i ti jéehua naa taatá'aj.

Ajta capu a'íi na'aj i ti naa taatá'aj, sulu tyajta tu huátatyamua'vej a'ájna jime' ti i Tito yará'aj jutyamua've'ej, ji'nye néijmi'i xu mua'aj ca'nyíjra'aj jaatá'.

14 Nu'ríj nyáaj a'yan tyaaté'xaatya'ca'aj i Tito nyaj jéehua á'nyatzaahuatye' ja'mua jime', siajta mua'aj caxu naatatyévi'rastej. Ji'nye néijmi'i i tyaj tyeríj jamuáa'ixaa, a'yaa pu tyi'ja'yájna, a'yaa pu cha'taj na'aj tyi'ji're'can jime' je'ej tyaj tyaaté'exaa i Tito, tyaj jéehua á'tatzaahuatye' ja'mua jime'.

15 A'ájna i Tito jéetze' pu já'muaxie've' ti'ájta jo'támua'reej je'ej siaj néijmi'i jéehua huápu'i'íj tyeetyátzaahuatyej.

16 Jéehua nu nyetyamua've', a'ájna jime' i ti i'ríj nyej nyaxáahuaj ja'mua jitze tyú'ca'nyej.

8

I maj juxié'vi'ra' jin tyi'tá'caa i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta'

1 Ajta ijíj ta'ihuáamua', a'yaa tu tyá'xie've' tyaj jamuaaté'exaatye'en je'ej ti Dios tyámua' tyihuo'tá' a'íjma i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta' a'áa ti huataca'aj a Macedonia.

2 Tyij majta jéehua jajuéjtzij mu'ríj néijmi'i jin tyo'táviicue'ri', jéehua mu mij jutyamua've', capu je'ej tyij majta quee je'ej tyéejviicue', i maj tyu'tá' juxié'vi'ra' jime' jéehua pu tyu'tyáhuui' cuxáa chíjtyaanyi'íj maj pué'eenye'.

3 Nyáaj nu jamua'reej maj tyu'tapuéjve a'chu maj caa putya'uurejve'ej, majta juxié'vi'ra' jin jéetze' a'yan huaríj. A'íimaj mu jujímua'aj huatyóohuij

4 maj taatáhuaviiri' tyaj huo'tá'an maj huo'tyáhuüre'en a'íjma i maj i Dios jitze ajtyáma'can.

5 Majta a'íimaj camu a'yan mana'aj tyu'tapuéjve je'ej tyaj tye'ejchó'va'ca'aj, ji'nye anaqueéj mu i tavástara' jimi huatóotoj, majta je'en ityájma jimi, a'yájna ti'íj i Dios tya'ajxié'vi'ra'.

6 A'íj tu jin jéehua jahuaviij a'íjci i Tito ti a'íin jaariá'siire'en ja'mua jimi i siaj juxié'vi'ra' jin tyu'tá', a'ájna i ti arí anaqueéj huatyóochej ja'mua tzajta'.

7 Ji'nye mua'aj jéetze' xu tyi'mue'tij, a'ájna jime' i siaj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi, ajta ja'mua'i'riitye' siaj huo'té'exaatye'en i nyúucarij, siajta tyámua' tyá'mua'reej je'ej ti ajóo'en i Dios jimi, siajta juxié'vi'ra'

jín taataxié'vej i siaj ityájma jimi jaarí'rej, a'yaa pu cha'tána'aj siaj sij tyu'tyámue'tin a'ájna jime' i siaj séecan huatyáhuüre'en.

⁸ Canu nyej nyij a'yan tyaja'mua'ítya'aj nyaja'mua'ixaaty'e', sulu a'áj nu siaj sij jáamua'reej je'ej maj majta séecan ty'a'ajxié'vi'ra', mej mij mua'ajmaj jamuaataséjratye'en maj jí're'can jime' já'muaxie've'.

⁹ Jí'nye xu'ríj mua'aj jamua'reej ti i tavástara' Jesús, i ti ajta Ciriístu' pue'een, a'ái pu néjimi'í tyí'íjcha'íj a'yan tyu'tóosejrataca' ti'íj síj tiquee je'ej tyéejviicue', ti'íj ja'mua japua huatányuunyij, siaj sij mua'aj a'ájna jin a'áin pue'éenye'ej xá'ra'nyij i maj ty'a'ancuriáa'sij i Ciriístu' jimi.

¹⁰ A'yaa nu nyáaj tyajá'mua'ixaaty'e' je'ej nyej nyáaj tyí'mua'tzej a'ájna jime' i siaj huo'tyáhuüre'en. Ti'íj na'aj ju'síj, caxu a'áj siana'aj jin huatyóohuij siaj huo'tyáhuüre'en i séecan, sulu a'yaa xu siajta huaríj huatyámua've'ej.

¹¹ Ajta ijíj, je'ej siaj caa putya'uurejve, siata'aj ja'antyíci'tyij i siaj ju'huatyáhuuij, a'yan naa setyuutyámua've'ej siati'íj jájcuaj imuáj tyu'huatyáhuuij siaj a'yan huárinyij.

¹² Jí'nye tipua'aj a'táj jí're'can jime' a'yan tyá'xie've'ej ti tyi'táj tyu'tá'an, Dios pu ja'ancuriáa'sij a'chu ti caa tyi'táj tyu'tá'sij. Capu i Dios tyu'huavíj tyi'táj tiquee síj tyícha'íj.

¹³ Capu ajta a'yan tyi'tyéevíjti'j ti a'ájna jime' siaj séecan huatyáhuüi mua'ajmaj tyi'táj jamuá'itziitye'ej, sulu siaj sij juxa'aj siana'aj eenye'.

¹⁴ Ajta ijíj mua'aj xu tyí'íjcha'íj i séecan ti tyá'itziitye', ajta ma-jca'huáyee, a'ái mu mijta jamuaatáhuüre'sij a'ájna jime' i ti mua'ajmaj tyajamua'itziitya'aj ja'mej.

¹⁵ A'yájna ti'íj tyé'yu'si' i yu'xarij jitze a'yan tijin: "Capu tyi'táj avá'itzeerej a'ájci jimi i ti jéehua jáasií, capu ajta tyi'táj jo'tyá'itziitye'j a'ájci i ti cii na'aj tyáasií."

Pablo pu i Tito huata'ityaca' a Corinto

¹⁶ Tyámua' nu tyé'tyojzi're' i Dios ti ca'nyíjra'aj jaatá' a'ájci i Tito siaj sij a'yan cha'taj siana'aj jitzán tyuuxié've'ej siati'íj nyej jimi.

¹⁷ A'ái pu ja'ancuriáa' i nyaj tyee'íjcaj, siajta mua'aj xu jéehua jitzán juxie've', a'yaa pu'íj ijíj ty'a'ajxié'vi'ra' ti a'áa jó'me'en ja'mua jimi.

¹⁸ Jamuán i Tito, séej nu huata'ityaca' i ta'ihuáara' ti'íj ajta jamuán ujó'me'en. A'ájna i ta'ihuáara', néjimi'que' mu tyámua' naa yó'sej a'ájci jime' ti a'áin tyámua' naa tyí'muarie' i nyúucaria'ra' jime' i Dios.

¹⁹ Ajta, a'áimaj i maj jusi'rii i Dios jimi, a'ái mu ja'antyíhuoj ti'íj tajamuán jo'cha'canye'en ajta tyu'tyáhuüre'en a'ájna jime' i tyaj tyí'muarie', i tyaj jin tyámua' tyeetyátoonyij i tavástara', ajta tyej tyij jamuaataséjratye'en i tyaj jéehua já'muahüiria'cuj.

²⁰ A'yaa tu tyá'huoo ti'íj quee a'táj je'ej pua'aj tyí'taxajtaj a'ájna jime' tyaj jéehua jáasiüre'en i siaj mua'aj tyi'tá'caa.

²¹ Tyajta tu jahuoo tyej tyij a'náj tina'aj xá'puí' rijcaj je'ej ti tyi'tyéevíjti'j, catu a'áj tyana'aj jimi i tavástara', sulu tyajta tu a'yan ricij hua' jimi i tyeítsee.

²² Hua' jamuán a'ájma i tyaj huo'ta'ityaca', séej nu nyajta huata'ityaca' i ta'ihuáara', i ti arí mue'táj taataséjra ti a'áin a'yan ty'a'ajxié'vi'ra' ti taatáhuüre', ajta ijíj jéetze' pu óoca'nyej a'ájna jime' ti huápuí'íj jéehua ja'mua jitze tyí'ca'nyej.

23 Ajta a'íjna i Tito a'íi pu a'íin pué'een i ti nyajamuan tyí'muarie' tyej tyij mua'ajmaj jamuaatyáhuüre'en. Majta a'íimaj i maj hua'puaj i ta'ihuáamua', a'íi mu a'íin pué'een i maj huo'ta'ít'yaca' a'íimaj i maj jóosi'rii mej mij i Ciriistu' tyu'tatyójtzi're'en.

24 Ajta mata'aj mij jáamua'reej i maj jusi'rii, siata'aj huo'taséjratye'en a'íijma i tyétyacaa siaj tzáahuatyí'ra'aj jin hua'xie've', mej mij majta jáamua'reej i a'yan tye'tyéviytye' i tyaj á'tatzaahuaty'e' ja'mua jime'.

9

1 Ajta a'íjna jime' i tyaj jin huá'huüre' a'íijma i ta'ihuáamua' i maj a'yan cha'taj mana'aj tyá'tzaahuaty'e', capu juxie've' nyej tyajtáhua'aj a'íjci jin tyajamuaatayú'se'en siaj sij a'yan huárinyij,

2 ji'nye nu'ríj jamua'reej siaj jéehua mua'aj a'yan tya'ajxié'vi'ra'. A'íj nu jin á'nyatzaahuaty'a'aj a'yan nyetyihuá'ixaatye' a'íijma i maj Macedonia jo'cháatimee, a'yaa nu tyihuá'ixaatye' ti arí séej nyinyi'ra'aj tyooméj siaj tyámua' huóoruuj mua'aj Acaya siaj jo'cháatimee, a'íj mu mij jin majta mue'tíj a'yan tyitya'huóoca'an mej mij majta tyu'tyáhuüre'en i Macedonia maj jo'cháatimee.

3 Nyajta nyáaj, a'yaa nu een jime' ta'ihuáamua' tyu'ta'ít'yaca' ja'mua jimi, tí'ij quee a'yan tyá'ra'nyij nyaj huáapua'aj nyana'aj á'nyatzaahuaty'a'aj nyati'íjta mua'ajmaj jamuatyáxajtasime'en. Sulu siata'aj sij tyámua' eenye' je'ej nyaj nyeríj tyihuo'té'exaaj mua'ajmaj jime',

4 ji'nye tipua'aj séecan i maj Macedonia já'ma'can nyajamuan mó'ju'un, majta je'en jamuáatyoonyij sequée tyámua' éenya'caj. Aj pu'ij taatatyévi'raste'sij ityájma, capu mua'ajmaj sulu ityájma pu a'íjna jime' tyaj mua'ajmaj jin á'tatzaahuaty'e'.

5 A'íj pu jin a'yan tyina'ránajchaca' nyaj huo'táhuaviij i nye'ihuáamua' mej mij jó'ju' ja'mua jimi mej mij anaquéej jamuáamuaarej, ajta siaj sij huo'tá'an i siaj jin tya'tóoratziiri' siaj tyu'tapuéjve'en. A'yaa xu sij juxié'vi'ra' jin tyu'tá'sij, capu a'yan éenye'ej ta'mej tí'ij nyaj ca'nyéjrij jin jamuata'íj siaj sij tyu'tapuéjve'en.

6 A'íj xu ootámua'reej: A'íjna i ti cii na'aj tyu'tá', cii pu'uj ajta tya'ancuriáa'sij, ajta i ti jéehua tyu'tá', jéehua pu ajta tya'ancuriáa'sij.

7 A'yaa pu tyúuxie've' ti síj ajta síj tyu'tá'an a'chu ti a'yan tya'ajxié'vi'ra' i jutzájta', che' quee jamuáacha'aj nusu ca'nyéjrij jime', ji'nye Dios pu jaxie've' i a'tíj ti jutyamua've'ej tyu'tá'.

8 Dios pu jaayí'tin ti jaatámuire'n i ti jin tyámua' tyajamuaatá'an, siaj sij a'náj tina'aj néijmi'i tyí'ijcha'íj, ajta tí'ij tyí'ci'paa siaj séecan huatáhuüre'en.

9 A'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tíjin:

Jéehua pu tyihuo'tá' a'íijma i maj quee je'ej tyéejviicue', ajta i ti jin xá'puí' ricij, a'íi pu jusén jime' séejre'.

10 Dios pu a'íin pué'een i ti tyu'tá'caa i ímue'rij ti huahuásti'huaca', ajta i cue'ráj ti tyí'cue'ri', a'íi pu'ij ajta néijmi'i tyajamuaatá'sij, ajta já'muahuosi'ran, siaj sij jéetze' tyu'muarie'en a'íjna jime' i ti xá'puí' een.

11 A'yaa xu néijmi'i tyí'ijcha'íj xá'ju'un siaj sij juxié'vi'ra' jin tyihuo'tapuéjve'en. Ajta i siaj mua'aj mutyojo'ta'ít'yaca', a'yaa pu tyu'tyáhuüre'sij mej mij i ta'ihuáamua' tyaatatyójtzi're'en i Dios.

12 Ji'nye tyati'ij huo'táhuüi i ta'ihuáamua', catu a'ij tyana'aj tyihuo'tá' i ti tyihua'itziitya'ca'aj, sulu tyajta tu ca'nyíjra'aj huo'ta' mej mij tyaatatyójtzi're'en i Dios a'íjna jime' je'ej siaj huaríj.

13 A'íi mu majta tyaatatyójtzi're'ej i Dios, ji'nye a'íi mu a'íjna jin jamua'reeren i siaj jin huo'tyáhuüi siaj ja'astej i Ciriístu'. Majta mu jaatyátzaahuatye'sij i Dios, a'íjna jime' je'ej siaj mua'aj tyihua'huüire' a'íjma, siajta néijmi'caa i séecan.

14 Majta je'en jaatáhuoosij i Dios jimi ja'mua jime' jéehua maja'muaxié've'ej, a'íjna jime' ti i Dios jéehua huápu'i'ij tyámua' tyihuo'tá' je'ej siaj tyi'tíj jin huaríj.

15 Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios, ji'nye a'íi pu taatapuéjve i ti huápu'i'ij juxié've' i tiquee maja' nyúucarij tyaj jin jaataxáj.

10

Pablo pu japuan huataryúj i ti jin tyi'tyéjvee

1 Nyáaj, i nyaj Pablo pué'een, a'yaa nu tyaja'muahuavii, a'íjna jime' ti i Ciriístu' ná'ancu'vaxij, tyij majta a'yan tyi'nyaxaj yee nyaj jee tyi'tziinye' tipua'aj ja'mua jamuán anyo'tyávaacaj, nyajta je'ej huányaxaxa'aj tipua'aj ya' imuáj naatyávaacaj.

2 A'yaa nu nyij tyaja'muahuavii, nyati'ij a'áa jó'me'en ja'mua jimi, siaj quee ca'nyíjra'aj nyatá'care'en neye nyij a'yan huatányesejrataj nyaj á'nyaca'neye yunyatzájta' a'íjma jimi i maj a'yan tyi'taxaj tyaj a'yan cha'taj tyana'aj ricíj mati'ij a'íimaj i maj úyan huacháatimee i cháanacaj japua, ji'nye ná'nyaca'neye nyaj a'yan tyihua'rájeevee.

3 A'yaa pu ajta tyi'ja'yájna tyaj tyeítyee pué'een, tyajta catu a'yan tyi'tyenyo'se' mati'ij i tyeítyee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua.

4 I tyaj jin nyo'se', capu úyan tyi'ma'can i cháanacaj japua, sulu a'íi pu a'íin pué'een i Dios ti néijmi'i jin putyí'uurej. A'yaa tutyij néijmi'i tye'entyí'uunaj i maj jin tajtízé tyi'pua'ritye'

5 tyajta i maj jin óotzaahuatye' mej mij tyi'tyánaamuaj maj jáamua'tyij i Dios. Néijmi'i i hua'mua'tziira'aj a'íj tu jimi tyu'tátuire'en i Ciriístu', ta'aj ij a'íj ará'astej,

6 tyajta tyámua' een tyej tyij puéjtzij jaatá'an a'íjci i tiquee tyihuojó'itej, tipua'aj seríj mua'aj néijmi'i jin ja'rá'astej i Dios.

7 Xaaséj a'íjci i ti séejre'. Tipua'aj a'tíj a'yan tyámua' naa tyá'mua'reeriaj ti i Ciriístu' jitze ajtyáma'can, che' ajta a'yan tyá'mua'reeriaj tyej tyajta ityáj i Ciriístu' jitze ajtyáma'can.

8 Tipua'aj nyáaj jéetze' ná'nyatzaahuatye'ej a'íjna jime' i ti jin nyavástara' tyinaata'íj, capu nyetyevi'raste', ji'nye i tavástara' pu a'yan tyitaata'íj tyej tyij tyámua' jamuáa'uurej capu tyej tyij jamua'antypuá'ritye'en.

9 Canu a'yan tyá'xie've' ti'ij a'yan séjre'ej yee nyaj já'muamuaritye' a'íjna jime' je'ej nyaj tyajá'muayu'se'ej.

10 Séecan mu a'yan tyí'xaj tíjin neye jee ca'nyéjrij jin tyajá'mua'ijtye' a'íjna i yu'xarij jitze, ajta tipua'aj ja'mua jamuán anyo'tyávaacaj canu jee á'nyaca'neye nyaj a'yan tyajamuaté'exaatye', nyajta jee quee tzáahuatyi'ra'aj jin tyi'xaj.

11 Ajta a'íjna i ti a'yan tyí'xaj, che' jáamua'reej tijin a'yaa tu tyí'xaj tipua'aj ya' imuáj taatyú'uucaj, tyajta a'yan rinyij tyati'ij ja'mua jimi jo'tyú'uucaj.

12 A'yaa pu tyi'ji're'can jime', tyaj quee á'taca'nyej tyej tyij tajímua'aj á'tatzaahuaty'e', mati'ij i séecan jusejrataj ja'mua jimi. Majta a'íimaj camu xá'puí' metyityoomuámua're' mej mij jujímua'aj óotzaahuaty'e' séecan jamuán.

13 Catu ityáj a'yan tyá'tatzaahuaty'e' je'ej tiquee tyitatyéviytje'. A'yaa tu'uj ricij a'chu ti i Dios tatá'caa tyej tyij ahuátatzaahuaty'e'en a'íjna jime' i tyaj jin tyí'muarie', a'íi pu'ij taatá' tyej tyij mua'ajmaj jimi ja'rá'astij mu sij Corinto ja'chej.

14 A'íj tu jin quee a'yan ricij je'ej tiquee tyitatá'caa, a'yaa pu tya'ra'nyíiche' tipua'aj tyequée jájcuaj imuáj a'áa ja'tanyéjnyíiche' ja'mua jimi. Ityáj tu a'íin pué'een i tyaj anaquéej jamuaaté'exaa i nyúucaria'ra' i Ciriístu'.

15 Catu tyajta a'íjna jin á'tatzaahuaty'e' je'ej maj i séecan tyu'muáriej, a'yaa tyi'tíj tya'uuriáaj tiquee xá'puí'. Sulu a'yaa tu tyá'xie've' tyaj jéetze' tyu'tyáhuúire'en ja'mua jimi, a'yájna siati'ij mua'aj seríj tyá'tzaahuaty'e'.

16 A'yaa tu tyajta tyá'xie've' tyaj huó'ixaaty'e'en i nyúucaria'ra' i Ciriístu' i maj a' imuáj jo'cháatimee séej chuéj japua, jo'maj quee xu séecan tyojo'muáriej, tyej tyij quee ahuátatzaahuaty'e'en a'íjna jime' je'ej maj séecan tyu'muáriej.

17 Tipua'aj a'tíj tyi'tíj jin óotzaahuaty'a'mui'ij, che' i tavástara' jimi ahuóotzaahuaty'e'en.

18 Ji'nye a'íjna i ti jusíj tyámua' tyúusejrataj, capu a'íin pué'een i ti Dios jaataxié'vej, sulu a'íjna i a'tíj tavástara' ti tyámua' tya'tá'caa.

11

Pablo pu tzáahuatyí'ra'aj jin tyi'tyéjvee i tavástara' jimi

1 A'tzúj cuj cí setyino'viicue', tyij nyajta a'yan huasé'rihua'aj cuxáa nyenyatímue'raj nyetyaja'mua'ixaty'e'. Che' je'ej tina'aj, siano'táviicue'.

2 Ji'nye a'íjna i nyaj jin chueerij ja'mua jime' Dios jimi pu jo've'mej. A'yaa nu tyaaxá'puí'intarej sij sij a'íj siano'aj jimi huatyá'itzeere'en i Ciriístu' sequée tyi'tíj jin a'itzéeria'aj, yaa ti'ij íiti' tiquee xu tyáataj jamuán hui'caa.

3 Ajta a'yaa nu tyí'tziinye' tipua'aj a'tíj jamuáacuanamuaj tí'ij i cú'cu'uj tyáacuanamuaj a'íjci i Eva, sij sij quee che' tzáahuatyí'ra'aj jin já'astijria'aj i Ciriístu'.

4 Tyámua' xu mua'aj tyihuá'jepe' tipua'aj síj mu jo've'mej ti séecan i nyúucarij jime' jaxaj a'íjci i Jesús, tiquee a'yan huánamuajrui je'ej tyaj tyeríj tyajamuáa'ixaa, siajta xu ja'ancuriáa'vej séej i júuricamej tiquee a'íin pué'een i Dios ti anaquéej jaatyájtóo ja'mua jimi, ajta síj i nyúucarij tiquee a'yan huánamuajrui tí'ij i sij seríj ja'antzaahuaj.

5 A'yaa pu'ij, capu a'yan nya'asej nyaj jéetze' ciléenye' jin tyí'huiire' mequee a'íimaj i maj nu'uj huápuí'ij va'cán jin tyityetyu'uj.

6 Tyij ajta quee nyai'riitye' nyej nyij tyámua' naa tyu'taxáj hua' jimi i tyeítyee, capu a'yan een i nyaj jin ucájmua'rej, a'íj tu tyij a'náj tina'aj já'muasejraty'e', tyajta néijmi'i jin a'yan ricij.

⁷ ¿NyiQUIJ je'ej pua'aj naaríj nyati'ij huáapua'aj nyana'aj jamuaaté'exaa i nyúucaria'ra' i Dios, nyajta huatyenyaxáahuataca' siaj sij mua'aj ahuóotzaahuatye'en?

⁸ Nyáaj nu huári'ri' i hua' túmii a'íimaj i maj a'ye'e jusi'rii i Dios jimi, nyej nyij a'íjna jin huatyényahuúire'en nyajta mua'ajmaj jamuaatyáhuúire'en.

⁹ Ajta nyati'ij a'áa jo'tyaváacaj ja'mua jimi capu tyi'tíj no'tyá'itziij, canu tyi'tíj jin jamuaatamuárie'ristej, ji'nye a'íimaj i nye'ihuáamua' i maj a'áa ja'ráacij a Macedonia, a'íi mu tyinaatá' i ti tyiná'itziitya'ca'aj. A'yaa nu tyá'xie've' nyaj quee jamuaatamuárie'riste'en, nyajta nyooj a'yan tyu'ma'aj na'mej.

¹⁰ Tyámua' nu naa tyá'mua'reej i ti a'yan tyi'ja'yájna i Ciriistu' jimi, a'yájna tí'ij ajta quee a'tíj tyináa'ri'raj i nyaj jin á'nyatzaahuatye' néijmi'que' a'áa ti huataca'aj a Acaya.

¹¹ ¿Ji'nye een jime' a'yan nyetyi'xaj? ¿NyiQUIJ a'íjna jime' nyaj quee ja'muaxie've'? Dios pu jamua'reej tíjin nyajá'muaxie've'.

¹² Nyajta nyóoche' nu a'yan tyu'ma'aj na'mej, nyej nyij quee huo'tá'an a'íjma i maj jahuoo mej mij cha'mana'aj tyi'tíj jin óotzaahuatye', maj quee a'yan tyí'muarie' tyati'ij ityáj,

¹³ ji'nye a'íi mu'uj pu'é'een i maj quee tzáahuatyí'ra'aj jin huata'ityi'huaca', majta tyú'cuanamuaj a'yan metyuuséerataj ti nu'uj i Ciriistu' huojota'ityaca'.

¹⁴ Ajta a'íjna capu je'ej ta'sejratye', ji'nye i tyiyáaru' pu ajta a'yan jusejrataj tí'ij sáij ti tyí'huúire' u tajapúa,

¹⁵ a'íj pu jin quee je'ej ámiteere' tipua'aj a'íimaj i maj jahúúire' i tyiyáaru' a'yan metyúusejrata maj a'íjna jin tyí'huúire' i ti xá'pui' een. Majta a'yaa nu tyitye'entyipúa'rij je'ej maj tyaamue'tij a'íjna jime' je'ej maj tyi'tíj huáruuj.

I ti jin jajpuéetzij a'íjna i Pablo

¹⁶ Nyajtáhua'aj nu a'yan tyajamuaaté'exaatye'ej tiquee a'tíj a'yan tyí'mua'ajcaj yee nyej nyatímue', ajta tipua'aj a'yan metyí'mua'ajcaj, siata'aj naata'an nyaj a'yan tyu'taxáj tí'ij túutímue', nyej nyij nyajta nyáaj ahuá'nyatzaahuatye'en,

¹⁷ ajta a'yájna nyati'ij tyé'nyatzaahuatye' nyenyatímue'raj, capu a'yan tyí'xa'pui' i tavástara' jimi.

¹⁸ Ji'nye mue'tíj mu óotzaahuatye' a'íjna jime' je'ej maj tyu'muáriej, a'yaa nu nyij nyajta nyáaj tyé'nyatzaahuatye'en.

¹⁹ Tyámua' xu mua'aj metyityoomuámua're', a'íj xu jin tyámua' naa tyé'viicue' a'íimaj jimi i maj jutímue',

²⁰ siajta xu tyé'viicue' a'íjma jimi i maj ca'nyéjrij jin tyajá'mua'ijtye', na'ríij i maj tyajamuáa'ri'raj, nusu i maj já'muacuanamuaj, i maj já'muaxana've', ajta i maj jamua'ráava'raj i ja'mua jüise'.

²¹ Tyij ajta nyetyevi'raste' nyaj jaataxáj, catu ityáj ahuátaca'an tyej tyij a'yan huárinij matí'ij a'íimaj.

Ajta tipua'aj séecan a'yan metyóotzaahuatya'aj, a'yaa nu nyajta nyáaj tyé'nyatzaahuatye'en, tyij ajta quee xá'pui'.

²² ¿NyiQUIJ Hebreos maj pu'é'een a'íimaj? Nyáaj nu nyajta a'íin pu'é'een. ¿NyiQUIJ a'íjna jitze mua'ajtyáma'can i Israel? Nyáaj nu nyajta a'íjna jitze

ajtyáma'can. ¿Nyiquij i Abraham jitze mue'rá'ma'can? Nyajta nu nyáaj a'íjna jitze eeráma'can.

²³ ¿Nyiquij metyí'huüre' i Ciríistu' jitze ma'can? Jéetze' nu nyáaj a'íjna jime' tyí'huüre', tyij nyajta ijíj nyatímue'raj nyetyajá'mua'ixaatye'. Nyáaj nu jéetze' tyu'muáriej mequee a'ímaj, nu'ríj jéetze' mue'tíj huanámi'huaca' mequee a'ímaj, majta mue'tíj meríj naatyáavaxij, nyajta nu mue'tíj tìn huamu'.

²⁴ Anxíviij mu pua'máj puéjtzij naatá' a'ímaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íjci jime' i maj seityéj japuan tamuáamuata' japuan arámuaacuaj pua'máj nie'riá'vaxij.

²⁵ Huéicaj mu natyáavaxij ciyéj jime', majta séej naatyáto'sixij tyetyéj jime'. Huéicaj pu ajo'cájrurij i báarcuj i nyaj tzajta' yi'cacaria'aj, séej tíca' nyajta séej xicáj nu á'tyeej nyaj jájtyij japua huajósij.

²⁶ Jéehua nu nyeríj huáaraa i juyéj jitze, nyajta tyu'tátziin a'íjna jime' nyaj antáyí'caa i játya'naj jitze, nyajta a'íjma jime' i náhua'rij, nyajta a'íjma jimi i nyetye'nyeristyamua', na'rij a'íjma jimi i maj séej chuéj japua já'ma'can. Nyajta nu a'yan cha'taj nyana'aj tyu'tátziin i chájta'naj jitze, ajta jo'tíj quee ja' a'tíj, nusu i jájritze', nyajta a'íjma jimi i maj a'yan tyúusejrataj maj nu'uj ta'ihuáamua' pué'een.

²⁷ Jéehua nu á'viicue're', nyajta jéehua jajpuéjtzij, mue'tíj nu huatáxa'ii nyaj quee che' cutzuj, nyaapuéjtzitariaca' a'íjna jime' nyaj huataí'cuataca' nyajta huataí'imuuj, mue'tíj nu quee tyú'cuua, nyajta huatyáxaamuij, nyajta quee tyí'chajca'aj.

²⁸ Ajta a'náj tina'aj nu je'ej tyé'nyamua'ajcaa a'íjma jime' i maj jusí'rii i Dios jimi.

²⁹ Tipua'aj sáij tyí'cui'caj, nyáaj nu nyajta tyi'ijcu'nyij, ajta tipua'aj séej je'ej pua'aj ma'uuriaj tí'ij a'íjn ootyá'itzeere'en i Dios jimi, nyéetzij pu je'ej pua'aj naatá'iixaj.

³⁰ Tipua'aj a'yan tyuuxié've'ej nyej tyi'tíj jin ahuányatzahuatye'en, a'íj nu jin á'nyatzaahuatye'en i tíquee nú'ca'nyisti'.

³¹ A'íjna i Dios tí ajta vástaria'ra' pué'een i tavástara' Jesús, a'íj pu jamua'reej nyaj quee tyi'tyáhue'taj, tyiche' tyé'tyojtzi're'ej i Dios jusén jime'.

³² Nyati'ij a'áa jo'tyávaaca'aj a Damasco, a'íjna i tajtúhuan i tí jahuúria'ca'aj i rey Aretas, a'íj pu tyí'cha'íca'aj jo'tíj jo'tyényinyi'ij i chájta'naj jitze tí'ij naatyéevi',

³³ ajta séecan mu na'cájtoo i sicírij jitze a'ájna jo'tíj ja'nácun i tyetyéj jitze, i tí jin curiá'nami' i chájta'naj.

12

Je'ej tí tyi'tíj tyu'taséjre i Pablo jimi

¹ Capu tyi'tíj je'ej tyí'huüre' tí a'tíj jusíj óotzaahuatye'ej. Nyajta nyáaj a'íj nu jin tyajamuaté'exaatye'sij je'ej tí tyi'tíj tyu'taséjre nye jimi, ajta je'ej tí tavástara' tyinaataséjra.

² A'tíj nu mua'tyey tí Ciríistu' jitze ajtyáma'can tí a'náj a'yan tyáaruuj, pu'ríj tamuáamuata' japuan muáacuaj nyinyi'ra'aj á'tyeej tí Dios jútye' yo'ví'tíj. Canu jamua'reej je'ej tí tyojo'vi'tichiihuaca' tyij jutyéviij jime' nusu quee, Dios pu xaa jamua'reej.

³ A'íj nu xaa mua'reej ti a'íjna i tyáati', (tipua'aj jutyéviij jime' nusu i júuricama'ra' na'aj, Dios pu'uj jamua'reej)

⁴ a'áa pu jó'vi'tichiihuaca' jo'tij naa jo'éen, jo'tij ajta yó'namuajri' a'íjci i nyúucarij tiquee je'e'j tyí'riij ti a'tíj jaataxáj ííyan i cháanacaj japua.

⁵ F'riitacaj pu nyaj ahuáanyatzaahuatye'en a'íjna jime' i a'tíj, ajta canu nyajíme', a'íj nu jín ootányatzaahuatye'sij i tiquee nú'ca'nyisti'.

⁶ Ajta tipua'aj a'yan nyetyá'xie'va'aj nyej nyij ahuányatzaahuatye'en, canu a'ín pue'éenye'e'j na'mej sáij ti cha'na'aj tyí'xaj, jí'nye nyáaj nu tzáahuatyi'ra'aj jín tyu'taxájtaj, ajta canu a'yan rinyij, tí'ij quee a'tíj a'yan tyí'nyesejra je'e'j tiquee tya'ránajchi, sulu che' a'ín séjre'e'j je'e'j nyaj ricij, nusu je'e'j nyaj tyí'xaj,

⁷ a'íj nu jín á'nyaxijtye' je'e'j ti tyi'tíj tyu'taséjre nye jimi. A'íj pu jín nyata'aj nyij quee á'nyatzaahuatya'aj, Dios pu nye jimi a'yan tyeetyájtóo tyi'tíj ti a'yan een tí'ij tziicare'e'j ti na'ajtyéjtzetyij, ma'ajta a'ín pue'éen i tyi'yáaru' ti yo'ta'ítyaca' tí'ij je'e'j pua'aj náa'uurej.

⁸ Huéecaj nu nyeríj a'yan tyaatáhuaviiri' i tavástara' ti náa'ri' a'íjna i nyaj jín japuéjtzitarej,

⁹ ajta i tavástara' a'yaa pu tyinaaté'exaaj tíjin: "A'íjna i nyaj jín muaxie've' a'íj pu a'ín pue'éen i tí a jitze juxie've', jí'nye a'íjna i nyaj néijmi'i jín putyí'uurej a'íj pu huataséjre'sij a'íjna jime' i tiquee nú'ca'nyisti'." A'íj nu nyij jín á'nyatzaahuatye' i tiquee nú'ca'nyisti', ta'aj ij i Círíistu' ti jín putyí'uurej nye jimi huatyá'itzeere'en.

¹⁰ A'íj nu nyij jín nyetyamua've' i tiquee nú'ca'nyisti', maj je'e'j pua'aj tyí'nyejee, maj na'náva'vaj, i ti nyamuarie'riste' ajta je'e'j nyaj tya'ajpuéjtzij a'íjna jime' nyaj Círíistu' á'tzaahuatye', jí'nye tí'ijta quee nú'ca'nyisti'raj aj nu nyijta jéetze' huatyényaca'nyej i tavástara' jimi.

¹¹ A'yaa nu tyi'tyínyecha'íj tí'ij túutumue', mua'aj xu ca'nyíjra'aj naatá' nyej nyij a'yan huárinij. Jí'nye mua'aj xu a'ín pue'éen i siaj huatóoci'puaj siaj tyámua' tyinaataxáj, nyej nyajta quee jéetze' ciléenye' jín tyí'huüre' a'íjma jimi i maj va'cán jín tyí'huüre'. Tyij nyajta quee tyi'tíj jín antyínyamua'ree.

¹² I nyaj jín jaapuéjtzitariaca', i siaj jín je'e'j tyo'taséj, ajta i tí huápui'ij naa huasé'rin, a'íj xu mua'aj tyu'séj, a'íj xu sij jín jamua'reej nyej nyáaj jí'ré'can jime' a'ín pue'éen i tavástara' tí nyojo'ta'ityaca'.

¹³ Setyinaatú'uunyi' tipua'aj nyequee xá'pui' tyajamuataajé, tyi'tíj pu'uj quee jamuaaci'ij tí'ij tyihuo'ci'ij a'íjma'aj i maj pua'maquéj jusi'rii, a'íj pu a'ín pue'éen i nyaj quee a'náj tyi'tíj jín muárie'rij jamuaatá'.

Pablo pu jaxaj ti ajtáhua'aj huóomuaarij

¹⁴ Nu'ríj tyámua' huányaruuj nyej nyij nyajtáhua'aj jamojo'vá'muaarej, canu nyajta ijíj tyi'tíj jín jamuaatamuárie'riste'e'j. Canu a'íj huoo i tí mua'ajmaj ja'mua'a'rij, sulu mua'ajmaj, jí'nye mua'aj xu a'ín pue'éen i tí a'yan tyaja'muaci'puaj siaj tyi'tíj huo'tá'an i juyójmua', capu maj hua'yojmua' tyi'tíj hua'tá'care'en i juhuásimua'.

¹⁵ Nyáaj nu nyaxie'vi'ra' jín néijmi'i xijtye'en a'chu nyej tyi'tíj tyícha'íj, na'ríj nyasáij néijmi'i nya'huányariej nyej nyij mua'ajmaj jamuaatyáhuüre'en. Ajta tipua'aj jéetze' nyajá'muaxie've'e'j, ¿nyiquij jéetze' sequée che' nyaxie've' xá'ju'un?

16 A'yaa xu tyámua' naa tyá'mua'reej nyej quee tyi'táj jin muárie'rij jamuaatá'. Ajta séecan a'yaa mu tyi'xaj nyaj nu'uj huápui'ij jú'mua'ree je'ej nyaj tyajamuáacuanamuaj.

17 ¿Nyij tyi'táj jin nyajamojó'rie a'ájna jime' nyaj séecan huata'ityaca' ja'mua jimi'?

18 Nyáraj nu i Tito huatáhuaviiri' ti'ij jamojo'vá'muaarej, nyajta séej ta'ihuáara' jamuán huata'ityaca'. ¿Nyiquij tyi'táj jin jamojo'riej a'ájna i Tito? ¿Nyiquee a'yan tyi'ji'ré'can jime' tyaj taxa'aj tyana'aj tyi'tyítacha'ij tyajta a'áj tyana'aj tyajta jitze arátaca'nyej i júuricama'ra' i Dios?

19 Tyij sequée a'yan tyi'mua'tzej tyaj a'ájna jin a'yan tyajá'mua'ixaaty'e tyej tyij tyu'táta'uunyi' ja'mua jimi, ma' ajta capu a'yan tyi'ja'yájna. Sulu a'yaa tu tyi'xaj i Dios jimi a'ájna jime' tyaj Ciriistu' jitze ajtyáma'can. Ajta a'ájna nye'ihuámua', a'íi pu tyámua' já'mua'uurej.

20 Ji'nye a'yaa nu tyi'tziñnye' tipua'aj nyeríj a'áa ja'rá'astij, nyajta a'yan tyajamuáatyonyij je'ej nyaj quee tyá'xie've', siajta mua'aj a'yan éenye'que' náatyooniyij je'ej siaj siajta quee tyá'xie've'. Je'ej pu pua'aj nya'asej tipua'aj xúutya'xi'ij, nusu xóochueeria'aj, na'ríij senyinyu'cacuj, nusu setyúumueeria'aj, na'ríij je'ej pua'aj setyúuxajta, nusu xootzáahuaty'e'ej, siajta je'ej pua'aj rijcaj.

21 A'yaa nu nyajta tyi'tziñnye' ti Dios naatatyévi'raste'en mua'ajmaj jime' nyati'ij nyajtáhua'aj a'áa ja'rá'astij, nyajta je'en a'ájna jin huatányaxamuijritye'en siaj mue'tij seríj á'tyeej siaj je'ej pua'aj tyi'tyetyúucha'ij siajta quee jaatapuá'citaca' siaj juxana'cire', majta i maj jutyévíj jin jaamué'tij i túmii, ajta néijmi'i i siaj jin je'ej pua'aj tyityo'cájrapij.

13

Pablo pu tyihuá'ijmuj ajta hua'tyojtye' antyityáatican jime'

1 A'íi pu a'áin pué'een i nyaj nyeríj huéecaj jamúumuarin. Néijmi'i pu a'yan tyá'xa'pui'intari'huan mahua'puaj nusu mahueeicaj metyi'séeracaj i tyeityee.

2 A'íimaj i maj aamí' huóoxana'cirej, majta néijmi'i i séecan, ijíj nyaj ya' imuáj huatyéjve, a'yaa nu nyajtáhua'aj tyihuá'ixaaty'e nyati'ij tyihuo'ixaaj nyati'ij hua'puaj jamojo'vá'muaariaca'. Tipua'aj nyajtáhua'aj jamojo'vá'muaarej, canu che' tyihuo'tú'uunyi'raj,

3 ji'nye a'yaa xu mua'aj tyá'xie've' nyaj tyi'táj jamuaataséjratye'en i siaj jin jáamua'reej ti i Ciriistu' ca'nyíjra'aj nyatá'caa nyej nyij a'yan tyu'taxáj a'ájna jitze ma'can. Ajta i Ciriistu' capu a'yan een ja'mua jimi ti'ij síij tíquee jú'ca'nyisti', sulu a'íi pu jaataséjrataj ja'mua jimi i ti jin uhuájca'nyej.

4 A'yaa pu tyi'ja'yájna ti a'áin óotateehuaca' i cúruuj jitze ti'ij i tíquee uhuájca'nyej, ajta a'íi pu júurij séejre' a'ájna jime' i Dios ti néijmi'i jin putyi'uurej. A'yaa pu cha'taj na'aj quee ityájma tyitú'ca'nyisti' a'ájna jime' tyaj Ciriistu' jitze ajtyáma'can, ajta ityáj tu júurij tá'ju'un jimí, a'ájna jime' tyaj jitzán arátaca'nyej i Dios tyej tyij mua'ajmaj jamuaatyáhuire'en.

5 Siata'aj jujímua'aj huóosej, siaj sij jáamua'reej tipua'aj tyámua' naa setyá'tzaahuaty'e'ej, tyámua' naa setyityahuóosej. ¿Nyij sequée jamua'reej ti a'áin Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een ja'mua tzejta' séejre'? Nusu seríj a'áj jin huamué'tichej i siaj japuéjtzitajarej.

6 A'yaa nu tyá'xie've' siaj jáamua'reej tyaj quee ityáj huamué'tichej.

⁷ A'yaa tu tyá'huoo i Dios jimi siaj sij quee tyi'tíj je'ej pua'aj uuriaj, catu tyej tyij jaataséjrataj tyaj quee huamué'tichej, sulu siata'aj sij mua'aj tyámua' siana'aj tyí'tyesejre'ej, tyij tyajta a'yan huasé'rin matí'ij i maj meríj huamué'tichej.

⁸ Ji'nye catu pújoorej tyaj seequéj tyaataxáj a'íjci i ti ji'ré'can jime', sulu tyaj tyu'tyáhuúire'en a'íjna jimi i ti ji'ré'can jime'.

⁹ A'íj tu jin tatyamua've' i tiquee tú'ca'nyisti', siaj sij mua'aj huatyóoca'nyej i tavástara' jimi, a'yaa tu tyajta tyóoche' tya'huavíiraj tá'ju'un i Dios ja'mua jime' siata'aj sij tyámua' huárinyij.

¹⁰ A'yaa nu anaquéej tyajá'muayu'se'ej meentyij nyequee xu já'muasej, ta'aj ij quee a'yan tyuuxié've'ej nyej nyij jamuaatamuárie'riste'en a'íjci jime' i nyavástara' ti jin tyinaata'íj nyej nyij tyámua' jamuáa'uurej, capu nyej nyij jamua'antypuá'ritye'en.

Hua'tyojtye' ajta aantypuá'rij

¹¹ Nyata'aj ja'antypuá'ritye'en, nye'ihuáamua', a'yaa nu tyá'xie've' siaj jutyamua've'ej, siajta jahuocaj siaj sij tyámua' tyí'tyechajcaj. Siata'aj ca'nyíjra'aj huatóoa'an, siaj sij juxáahuaj naa tyityeecháatime'nyij, ajta i Dios ti já'muaxie've' a'íi pu ja'mua tzajta' huatyá'itzeere'ej.

¹² Siata'aj huóotyotytye'en síij ajta síij, xui'tyoopuí'tza'xi'in a'íjna jime' siaj néijmi'i i Ciríistu' jitze ajtyáma'can.

¹³ Néijmi'i i maj tyá'tzaahuatye', i maj iie'ej jusi'rii, a'íi mu yajá'muatyotytye'.

¹⁴ Che' ja'mua jimi huatyá'itzeere'en a'íjna i ti jin tyámua' tyajamu-atá'caa i tavástara' a'íjna i Ciríistu', ajta i Dios ti jin já'muaxie've', ajta i júuricama'ra' i Dios, miche' a'íin huatyá'itzeere'en néijmi'caa mua'ajmaj jimi. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

Je'ej ti ye'ej tyihuo'tayú'sej a'íjna i San Pablo a'íjma i maj Galacia jo'cháatima'caa

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj i nyaj Pablo pué'een, camu i tyeítýee nyojo'ta'ítyaca' camu majta a'íimaj na'antyíhuoj, sulu a'íi pu i Jesús ti ajta Círíistu' pué'een, ajta i Dios i ti tavástara' pué'een, i ti jaatájuurityej a'íjci i Jesús,

² néijmi'caa jamuán i nye'ihuáamua', yatuj já'muatyojtye' mua'ajmaj mu siaj jusi'rii a Galacia.

³ Che' i Dios ajta i tavástara' a'íjna i Jesús ti ajta Círíistu' pué'een, miche' a'íin tyámua' tyajamuaatá'an, majta jamuaatyápua'ritey'en i já'muatza'jta'.

⁴ I Círíistu' pu huatóoa' ti huámui'nyij tajitzé ma'can, ti'ij tajapúa huatányuunyij a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'yaa pu tya'ajxié'vi'ra' i Dios i ti tavástara' pué'een.

⁵ Tyiche' tyé'tyojtz're'ej i Dios jusén jime'. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

Capu síj ajtáhua'aj majá'hua' i nyúucarij i ti jin i Dios ti'rátóonyij

⁶ Je'ej nu pua'aj tyo'tányamua'aj a'íjci jime' siaj jiyet'zín ajtacíj i Dios jimi, i ti jamuaatajé ja'muaséeratya'aj i Círíistu' jimi a'chu ti já'muaxie've', mua'aj xu sij serij séej antzaahuaj i nyúucarij.

⁷ Majta quee capu síj ajtáhua'aj i nyúucarij séejre'. Sulu séecan mu séejre' i maj já'mua'itziitye', majta tyí'tyese' mej mij seequéj jáa'uurej i nyúucarij i Círíistu' ti jaxaj.

⁸ Ajta tìpua'aj a'tíj seequéj tyajá'mua'ixaatye'ej i nyúucarij tiquee a'yan namuajre' je'ej tyaj tyeríj tyajamuáa'ixaa, che' i Dios puéjtzij jaatá'an, capu je'ej a'tíj ti pué'een tìpua'aj nyáaj, na'riij síj i ti tyí'huüre' u tajapúa.

⁹ Nu'ríj anaqueéj a'yan tyaataxájtaca' ajta ijíj nu nyajtáhua'aj jaataxájtaj. Tìpua'aj a'tíj seequéj tyajá'mua'ixaatye'ej i nyúucarij tiquee a'yan namuajre' ti'ij i siaj seríj ja'antzaahuaj, che' i Dios puéjtzij jaatá'an.

¹⁰ Canu nyáaj a'yan tyá'huoo nyej nyij tyámua' tyu'tyá'itzeere'en i tyétyacaa jimi, sulu nyej nyij tyámua' tyu'tyá'itzeere'en i Dios jimi. Canu a'yan tyá'huoo mej mij i tyétyacaa tyámua' nyojo'seejra. Tìpua'aj a'yan nyetyá'xie'va'aj maj a'íimaj tyámua' nyojo'seejra, canu che' a'íin pué'een i ti jahuüre' i Círíistu'.

Círíistu' pu i Pablo antyíhuo

¹¹ Siata'aj a'yan tyáamua'reej nye'ihuáamua', i nyúucarij i nyaj já'mua'ixaatye' capu i tyeítýee jimi já'ma'can.

¹² Canu ja'ancuriáa' i tyeítýee jimi, capu ajta a'tíj naamuá'tyej, sulu a'íj nu jimi i Círíistu' ja'ancuriáa', a'íi pu ajta naatá' nyej nyij jáamua'tyij.

¹³ Sijta mua'aj xu'ríj tyí'namuajraca'aj je'ej nyaj tyi'tyínyecha'íica'aj jájcuaj imuáj nyati'ij nyooj já'astyajca'aj i huá'yi'raj i maj Israel jitze ajtyáma'can, nyajta je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj a'íjma i maj jusi'rii i Dios jimi, nyetyí'tyasa'ca'aj nyaj néijmi'caa antyipuá'ritey'en.

14 Jéetze' nu janamuajraca'aj i nyahuásimua'ci'ij yi'ráj, nyajta nu néijmi'caa mue'tijca'aj i nyaxa'aj tyeítyee i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íjci jime' i nyaj já'astyajca'aj i tayi'ráj.

15 Ajta ti'ij ja'ránajchaca' i Dios ti'ij na'antyíhuoonyij nyati'ij quee xu nié'huacaj, a'íi pu naatajé juxié'vi'ra' jime',

16 nyej nyij jáamua'tyij i yójra', nyajta je'en huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' a'íijma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can. Canu a'táj jimi ja'tanyéj ti'ij a'íin tynáamua'tyiej je'ej nyaj tyi'táj jin huárinyij,

17 canu nyajta a'áa jo'mej a Jerusalén nyej nyij huó'muaarej a'íijma i maj anaquéej antyíhuaviihuaca' nyati'ij quee xu nyáaj, sulu je'en nu a'áa ja'tanyéj a Arabia, nyati'ij tányij huariá'raa a Damasco.

18 Ti'ij huéecaj nyinyi'ra'aj mu tyojo'ma'aj, aj nu nyij a'áa jo'mej a Jerusalén nyej nyij jáamua'tyij a'íjci i Pedro, hua'puaj iteerij nu nyij á'tyeej nyaj jamuán ajo'caj.

19 Canu a'táj a' jo'séj ti hua' jitze ajtyáma'can a'íijma i maj antyíhuaviihuaca', a'íj nu'uj i Santiago i ti ihuáaria'ra' pué'een i tavástara'.

20 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzáahuatyi'ra'aj jime' ti i Dios ajta jamua'reej nyej quee hue'tzij jin tyajá'muayu'se'ej.

21 Aj nu nyij tányij a'áa jo'mej i séej chuéj japua a'ájna a Siria, nyajta a Cilicia.

22 Majta a'íijma i maj Judea jo'cháatimee i maj majta Ciriístu' jimi séejre', camu nyamua'tyajca'aj.

23 A'íj mu'uj nyúucarij namuajraca'aj tijin: "Í ti ará'tyeej je'ej pua'aj ta'uuriajca'aj, ijíj pu huá'ixaatye' i tyeítyee mej mij ja'antzaahuaty'e'en i nyúucarij ti ará'tyeej ja'antypuá'rityamu'ca'aj."

24 Majta a'íimaj, tyámua' mu tya'tá'caria'aj i Dios nyéetzij jime'.

2

A'íi mu i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej jaataxié'vej a'íjci i Pablo

1 Ti'ij arí a'yan tyoomá'caj tamuáamuata' japuan muáacuaj nyinyi'ra'aj, nyajtáhua'aj nu a'áa jo'mej a Jerusalén a'íjci jamuán i Bernabé, nyajta nu a'íj jo'ví'tij i Tito.

2 A'áa nu jo'mej, ji'nye i Dios pu a'yan tyinaataséjra ti a'yan tyúuxie'va'ca'aj nyaj a'áa jó'me'en. A'áa nu nyij huó'ixaaj i nyúucarij i nyaj huó'ixaatye'sij a'íijma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can. Avíitzij nu jin a'yan huaríj hua'jimi i Ciriístu' jimi, mej mij tyihuá'íjtye', ta'aj ij huataséjre'en nyaj quee huáapua'aj nyana'aj tyí'muarie'ca'aj.

3 Ajta quee capu a'yan tyu'ríj je'ej maj i séecan tyá'xie'va'ca'aj, ji'nye a'íjna i Tito i ti nyajamuántaca'aj ajta hua' jitze ajtyáma'cantaca'aj i griego, camu a'yan tyaata'íj ti'ij ja'antypisíjchej i junavíj.

4 Séecan i maj a'yan tyúusejrataj maj tajitzé ajtyáma'can, a'íi mu avíitzij jin utyájrurij ityájma tzajta', mej mij taa'eeve'en je'ej tyaj ye'ej tyityetyitacha'íij i Ciriístu' jimi, mej mij majtáhua'aj ca'nyéjrij jin tyitaata'íjtye'en i nyúucarij jime' i maj jin tyí'íjta.

5 Catu huo'ta' mej mij taamué'tin, ji'nye a'yaa tu tyá'xie'va'ca'aj ti ja'mua tzajta' séjre'ej i nyúucarij ti ji'ré'can jime' i ti jin Dios jamui'rátóosij.

⁶ Majta a'íimaj i maj huápu'i'ij juxie've', camu je'ej tyéejtyoj mej mij tyi'tíj jájcuan naaté'exaatye', ajta capu nyejitzé juxie've' a'tyán maj pué'een a'íimaj, ji'nye capu i Dios a'íj jin tyihua'xijtye' je'ej ti síij huasé'rin.

⁷ Majta a'íimaj, a'yaa mu tyáamua'reeri' ti i Dios a'yan tyinaata'ityaca' nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, a'yájna ti'ij ajta a'íj tyu'ta'ityaca' i Pedro, ti'ij huo'té'exaatye'en i nyúucarij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

⁸ Ji'nye a'íjna i Dios a'íj ti huata'ityaca' i Pedro a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íi pu cha'taj na'aj nyéetzij naata'ityaca' nyej nyij a'íjma jimi ujó'me'en i maj quee Israel jitze ajtyáma'can.

⁹ Ajta a'íjna i Santiago, ajta i Pedro, ajta i Juan, a'íi mu a'íjna jin antyúumua'reeriaca'aj mej mij huó'cha'íin i maj i Dios jimi séejre', a'yaa mu tyáamua'reeri' ti i Dios a'íjna jin na'antyíhuoj, ajta ta'aj ij ootámiteere'en maj meríj taataxié'vej, a'íi mu tyámu'a' tyitajcha'íij muá'raa nyéetzij majta a'íjci i Bernabé, a'íi mu mij a'yan tyaaxá'pu'i'intarej tyej tyij ityáj ujó'ju'un a'íjma jimi i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, majta a'íimaj a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can.

¹⁰ A'íi mu taatáhuaviiri' tyaj a'íjma ootámua'reej i maj quee je'ej tyéejviicue', a'íj nu nyij jin ootyényaca'an nyej nyij nyaxie'vi'ra' jin a'yan huárinij.

Pablo pu jajtyá'xij a'íjci i Pedro a'ájna a Antoquíia

¹¹ Ajta a'íjna i Pedro, ti'ij a'áa ja'tanyéj a Antoquíia, nyáaj nu jajtyá'xij, ji'nye a'íi pu tyi'tíj jin quee xá'pu'i' rijcaj.

¹² Ji'nye hua' jamuán pu tyí'cua'caria'aj a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, 'asta mana'aj quee séecan ará'aj i Santiago ti uhuojota'ityaca', aj pu'ij ajtáraa hua' jimi, ajta jaatapuá'citaca' i ti hua' jamuán tyí'cua'caria'aj, ji'nye huá'tziñnya'ca'aj a'íjma i maj ja'antysis'chej i junavíj.

¹³ Majta i séecan i maj Israel jitze ajtyáma'can, camu majta a'yan huaríj huatoojé'yacan jime', sulu a'yaa mu hue'tzij jin tyúusejrataca'aj a'yájna ti'ij ajta huaríj i Pedro, a'íj pu jin ajta i Bernabé tyo'tyóohue'tzej ti'ij ajta a'yan huaríj mati'ij a'íimaj.

¹⁴ A'íj nu jin, nyati'ij huo'séj maj quee tzáahuatyí'ra'aj jin a'yan tyityetyúucha'íica'aj ti'ij tyé'íjta i nyúucaria'ra' i Dios, a'yaa nu nyij tyaaté'exaa a'íjci i Pedro metyi'séeracaj néijmi'i i tyeítyee tijin: "Muáaj paj hua' jitze ajtyáma'can i maj Israel jitze eeráanyej, a'yaa paj tyi'tyía'cha'íj mati'ij i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, ¿ji'nye een jime' ca'nyéjri jín a'yan pahuá'uurej a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, mej mij a'rá'astej i huá'yi'raj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can?"

Dios pu néijmi'caa tyu'tú'uunyi'raj i maj tyá'tzaahuatyé'

¹⁵ Ityáj tu a'íjma jitze eeráma'can i maj Israel jitze ajtyáma'can, catu a'íjma jitze i maj ootyá'itzeerej i Dios jimi.

¹⁶ Tyajta ityáj, a'yaa tu tyá'mua'reej tiquee a'tíj ji'rénnya'aj huatyá'itzeere'ej i Dios jimi, tyij ajta néijmi'i ará'astej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'íjta, sulu a'íi pu ji'rénnya'aj huatyá'itzeere'ej i ti tyá'tzaahuatyé' i Ciriístu' jimi. A'íj tu jin tyajta ityáj tyá'tzaahuatyé' i Ciriístu' jimi, ta'aj ij i Dios a'yan taatámua'tyij tyaj ji'rénnye'ej séejre', a'íjci jime' tyej

tyá'tzaahuatye' i Ciriístu' jimi, catu i tyaj ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta. Ji'nye capu a'táj ji'réenya'aj huatyá'itzeere'ej i Dios jimi tipua'aj a'rá'astej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

¹⁷ Ajta ijíj, tipua'aj a'yan tyetyá'huocaj tyaj ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en, a'yaa pu tyé'miteere' tyej tyajta ityáy á'itzeere', ¿nyiquij a'yan huatóomua'aj ti i Ciriístu' ca'nyíjra'aj taatá' tyej tyij je'ej pua'aj tyi'tyitacha'íij? Capu xaa nyu'uj.

¹⁸ Tipua'aj nyáaj tyi'táj naatyú'uunaj, nyajtáhua'aj nyij jaatyátaahuaj, nyáaj nu nyasíj pué'eenye'.

¹⁹ Ji'nye nyáaj nu huamu' a'íjci jimi i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, nyej nyij júurij huatyá'itzeere'en i Dios jimi. Nyáaj nu nyajta jamuán óotateehuaca' i Ciriístu'.

²⁰ A'íj nu jin quee che' nyáaj júurij, sulu a'íj pu i Ciriístu' nye jimi júurij. Ajta i júuricamej i nyaj jin ijíj júurij, a'íj pu jin júurij i nyaj tyá'tzaahuatye' a'íjna jitze ma'can i yójra' i Dios, i ti naataxié'vej, ajta huatóotoj ti nyejitzé ma'can huámu'nyij.

²¹ A'íj nu jin quee majuuríesij a'íjci i ti Dios jin juxié'vi'ra' naatá', ji'nye tipua'aj a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta tyu'tá'care'en nyej nyij ji'réenya'aj huatyá'itzeere'en, capu che' tyi'táj huatyahuíre'nyijche' ti i Ciriístu' huamu'.

3

I nyúucarij i maj jin tyí'ijta ajta i maj tyá'tzaahuatye'

¹ Mua'aj mu siaj Galacia jo'cháatimee, capu já'muai'riitye' siaj tyi'táj jo'itéej xá'ra'nyij. ¿A'tanyíj je'ej pua'aj jamuáaruuj? A'íjci i tyaj já'mua'ixaatye' a'íj tu já'muasejratye' i maj jó'tatee a'íjci i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

² A'íj nu'uj mua'reerimu' ja'mua jimi: ¿Nyi a'yan setya'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios a'íjci jime' siaj ja'rá'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ca' a'íjci jime' siaj ja'antzaahuaj i nyúucaria'ra' i Dios?

³ ¿Nyiquij huápu'íj quee já'muai'riitye' siaj yo'itéej xá'ra'nyij, ji'nye mua'aj xu seríj a'íjci jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios, siajta ijíj a'yan tyá'xie've' siaj a'íj ará'astej i siaj jujímua'aj siana'aj jájtyo'?

⁴ ¿Nyiquee tyi'táj je'ej tyajamuaatyáhuíi i nyaj jéehua tyámua' naa tyajamuáa'ixaa? Capu je'ej tyí'rij tiquee tyi'táj jin je'ej tyajamuatyáhuíre'en.

⁵ Ti'íj i Dios jamuaatá' i ju júuricamej, ajta je'en tyi'táj huataséjrataca' i ja'mua tzajta', ¿ji'nye een jime' a'yan huaríj? Capu a'íjna jime' siaj ja'rá'astijrej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íj pu jin i siaj ja'antzaahuaj i nyúucaria'ra'.

⁶ A'yaa pu cha'tána'aj i Abraham tyá'tzaahuatya'ca'aj i Dios jimi, a'íj pu jin i Dios tyámua' tyeetyájtoo, ajta ji'réenye'ej jimi huatyá'itzee.

⁷ A'yaa pu'ij tyúuxie've' siaj jáamua'reej tijin i maj ji'ré'can jime' i Abraham jitze eeráma'can, a'íj mu a'íin pué'een i maj tyá'tzaahuatye'.

⁸ Jájcua'j imuáj pu a'yan tyé'yu'si'huaca'aj i yu'xarij jitze ti i Dios a'yan ajta huotámua'sij maj tyámua' een a'íimaj i maj quee Israel jitze ajtáma'can i maj majta tyá'tzaahuatye', a'yaa pu tyaaté'exaatya'ca'aj a'íjci i Abraham tijin: "Néijmi'caa nu i tyeítyee tyámua' tyu'tyátoosij a jitze ma'can."

⁹ A'íj pu jin, néijmi'i i maj tyá'tzaahuatye', Dios pu tyámua' tyihuo'tá'sij jamuán a'íjci i Abraham i ti ajta tyá'antzaahuaj.

¹⁰ A'tyán maj a'íj jitze tyí'ca'nyej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íjma pu puéjtzij huo'ta'sij i Dios, ji'nye a'yaa pu tyé'yú'si' i yu'xarij jitze tñjin: "Puéjtzij pu jaci'tyij a'tíj tiquee néijmi'i já'astijre' je'ej ti ye'ej tyé'yú'si' i yu'xarij jitze i maj jin tyí'ijta."

¹¹ A'íj tu jin a'yan tyá'mua'reej tiquee a'tíj ji'rénnya'aj séejre' ti néijmi'i ará'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ji'nye a'yaa pu ajta tyé'yú'si' i yu'xarij jitze tñjin: "A'íjna i ti naa tyí'tyevij, a'íi pu júurij huatyá'ítzeere'ej a'íjci jime' i ti tyá'tzaahuatye'."

¹² Ajta a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta capu a'íj jitze ma'can i maj jin tyá'tzaahuatye', sulu a'yaa pu tyá'xaj tñjin: "A'íjna i ti ja'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íj pu jin a'yan tyi'cháaj ja'mej."

¹³ Ciriistu' pu tajapúa huatanyúj, ti'ij quee puéjtzij táaci'tyij a'íjci jime' tyaj quee ja'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íi pu tajitzé ma'can jaapuéjtzitariaca', ji'nye a'yaa pu tyé'yú'si' i yu'xarij jitze tñjin: "Puéjtzij pu jaci'tyij a'tíj ti mui'nyij jo'tatéehuaj i ciyéj jitze."

¹⁴ A'yaa pu a'íjci jin tyu'ríj ta'aj ij huo'ci'tyij i Dios ti jin tyámua' tyihuo'tyátoosij, a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, tyata'aj tyij tyajta néijmi'i a'íjna jitze ma'can i tyaj jin tyá'tzaahuatye' ja'ancuriá'an i júuricama'ra' i Dios i ti jin tya'tóoratziiri'.

I nyúucarij i maj jin tyí'ijta capu jo'rio'uunaj i Dios ti jin tya'tóoratziiri'

¹⁵ Nye'ihuámua', a'íj nu jamuaté'eexaatye'ej je'ej ti tyí'rinyacaa i tyeítyee jimi, tipua'aj a'tíj tyi'tíj jin atóoratyij ajta jo'yú'xaj je'ej ti rinyij, capu i'ríj ti a'tíj jo'rio'uunaj nusu ti jéetze' jitzán tyo'yú'xaj.

¹⁶ Ajta ijíj, Dios pu a'yan tya'táratziiri' a'íjci i Abraham ajta i ti jitzán eeráma'can. Capu i yu'xarij a'yan mui'caa tyi'tyáxajta, sulu síj pu'uj i ti jitzán eeráma'can, a'íi pu'ij a'íin pué'een i Ciriistu'.

¹⁷ A'yaa pu huatóomua'aj i nyaj já'mua'ixaatye' tñjin: Dios pu tyi'tíj jin tya'tóoraj i Abraham jimi, a'yaa pu'ij ajta tya'róo'astej. A'íj pu jin i nyúucaria'ra' i Moisés ti'ij yan huataséjre a'yan tyoomá'caj muáacuaj anxityej nyinyi'ra'aj japuan seityéj japuan tamuáamuata', capu i'ríj ti i nyúucarij jo'rio'uunaj ti'ij quee che' tyi'tíj huiiria'aj i Dios ti jin tya'tóoraj.

¹⁸ Ji'nye tipua'aj i Dios ti jin tya'tóoratziiri', a'íj jitze aróoca'nyaj i nyúucaria'ra' i Moisés, capu che' a'íin pue'éenye'ej ja'mej i Dios ti jin tya'tóoratziiri', ajta i Dios pu a'yan tya'tóoratziiri' ti juxié'vi'ra' jin tyámua' tyetyátoonyij a'íjci i Abraham.

¹⁹ ¿Tyi'tyányí na'aj ij je'ej tyí'huüre' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta? A'yaa pu hua' jimi tyu'tyátuihuaca', mej mij jáamua'reej i maj jin ootyá'ítzee i Dios jimi, 'asta na'aj quee huataséjre a'íjna i ti jitzán eeráma'can i Abraham, i ti jitzán i Dios tya'tóoratziiri'. Ajta i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íi mu i maj tajapúa tyí'huüre' hua' jimi jaatyájtoo i tyeítyee, a'íjna jitze ma'can i Moisés.

²⁰ Ajta ti'ij i Dios a'yan tya'táratziiri' a'íjci i Abraham, capu a'tíj huata'ítയാ', sulu jusíj pu a'yan huaríj, ajta síj na'aj a'íin pué'een i Dios.

I ti jin tyí'huüre' a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta

21 ¿Nyiquij a'yan huatóomua'aj ti seequéj tyá'xaj i nyúucarij i maj jin tyí'ijta a'íjci i Dios ti jin tya'tóoratziiri'? Capu xaa nyu'uj, ji'nye tipua'aj i nyúucarij i maj tyí'ijta júuricamej tatá'care'en, a'yaa pu'ij tyii'riitacaj tyaj ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi a'íjci jime' tyaj ja'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

22 Ajta a'íjci i yu'xarij jitze a'yaa pu tyá'xaj tyaj néijmi'i ootyá'itzee i Dios jimi, mata'aj mij a'tyán maj tyá'tzaahuatye' i Ciriistu' jimi huatái'riitarij maj ja'ancuriá'an a'íjci i ti jin Dios tya'tóoratziiri'.

23 Ti'ij quee xu huataséeria'caj i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye', a'íj tu jin eetyánami'huaca'aj i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'yan tyetye'ejcho've'ej ti huataséjre'en a'íjna i tyaj jitzán tyá'antzaahuatye'en.

24 A'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta a'yaa pu tyí'tacha'íica'aj ti'ij i ti ca'nyéjrij jin tyí'muarie' ti'ríj ti tyiséjra, 'asta na'aj quee uvé'nyej i Ciriistu', ta'aj ij i tyaj jin tyá'antzaahuatye'sij taatá'an tyaj ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en.

25 Ajta ijíj ti arí huataséjre i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye', capu che' a'ín tacha'íj i nyúucarij i maj jin tyí'ijta,

26 ji'nye a'íjna jime' i siaj jin tyá'tzaahuatye' i Ciriistu' jimi, néijmi'i xu mua'aj yójmua'mua' pué'een i Dios,

27 ajta siati'ij jimi huatyá'itzee i Ciriistu' a'ájna siati'ij huái'huaca', aj pu ajta jamue'r'é'chejtya'xij.

28 Capu che' a'ín juxie've' tipua'aj Israel jitze pua'ajtyáma'cantaj, na'ríj a'íjna jimi i Griego, tipua'aj i ti juxáahuaaj majo'cha'can, na'ríj i ti ca'nyéjrij jin tyí'huíre', tipua'aj tyáati' nusu íiti', ji'nye néijmi'i xu mua'aj i Ciriistu' jitze ajtyáma'can, a'íj xu jin síj siana'aj pué'een jimi.

29 Ajta tipua'aj Ciriistu' jitze xa'ajtyáma'can, a'íj xu jin siajta a'íj jitze eeráma'can i Abraham, ajta a'ín tyajá'muaci'tyij i ti jin Dios tya'tóoratziiri'.

4

1 A'yaa pu huatóomua'aj i nyaj já'mua'ixaatye' tijin: Ti'ij ooj pa'ri'istan a'íjna i ti néijmi'i tyá'ci'tyij, a'yaa pu cha'tána'aj een ti'ij síj ti ca'nyéjrij jin tyí'muarie', tyij ajta arí néijmi'i tyía'ra'an tyí'pué'een

2 Séecan mu jacha'íj, majta a'íjna jin antyúumua'reej maj tyú'cha'íin néijmi'i i ti tyía'ra'an, 'asta na'aj quee tya'rá'astij a'náj ti i táatajra' a'yan tyaaxá'pui'intari'ri'.

3 A'yaa pu cha'taj ityájma jimi tyé'yi'ij, tyati'ij quee xu tyi'tíj mua'reeriacaaj, a'íj pu tyí'ta'ijtya'ca'aj íyan ti tyí'sejre' i cháanacaj japua.

4 Ajta ti'ij atyojo'r'é'nyej a'náj ti a'yan tyu'xá'pui'intari'huaca', Dios pu juyój ujo'ta'ítyaca', i ti huanie'huaca' i íitaj jitze, ajta a'yan tya'rá'astej i nyúucarij Moisés ti jo'yú'xaca',

5 ta'aj ij a'ín tajapuá huatányuunyij, ji'nye a'íj pu tyí'ta'ijtya'ca'aj i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ajta je'en taatá'an tyej tyij huátatyamua've'en a'íjna jime' tyaj tyeríj yójmua'mua' pué'een i Dios.

6 Ajta tyaj tyeríj yójmua'mua' pué'een, Dios pu yo'ta'ítyaca' i júuricama'ra' i juyój i taxiéjnyu'caa tzajta', ajta i júuricama'ra' a'yaa pu tyá'huo tijin: "Muáj paj nyatáataj pué'een, i nyaj jéehua jaxie've'."

⁷ A'yaa pu'ij, capáj che' ca'nyéjrij jin tyí'muarie', sulu yójra' paj pué'een i Dios, ajta ijíj paj períj yójra' pué'een, Dios pu a'yan tya'ajxié'vi'ra' pej pij néijmi'i jimi tya'ancuriáan.

Pablo pu je'ej tyóomua'ajcaa a'íjma jimi i maj tyá'tzaahuatye'

⁸ Jájcuaj ímuáj, siati'ij quee xu jamua'tyáacaj i Dios, mua'aj xu ca'nyéjrij jin huá'huúria'ca'aj a'íjma i maj a'yan hua'tamuá'muaj tíjin diosij.

⁹ Ajta ijíj siaj seríj jamua'tyej i Dios, nusu ijíj ti arí i Dios já'muamuaajtye, ¿ji'nye tyí'rij siaj sij siajtáhua'aj ca'nyéjrij jin tyu'tyáhuúire'en a'íjci jimi i tíquee tyi'táj huúire', ajta tí'ij ajtáhua'aj ca'nyéjrij jin tyajamuaata'íjtye'en?

¹⁰ Mua'aj xu tyí'ye'estyaa, tí'ijta a'ájna atyojo'ré'nyej a'náj ti tyi'táj je'ej huaríj, na'ríij i máxciarie' ti jitzán tyi'táj atyojo'ré'nyesij, nusu i nyinyi'ra'aj i maj jitzán a'yan tyá'mua'reej tyi'táj jime'.

¹¹ A'íj nu jin jéehua tyi'tziinye' típua'aj quee tyi'táj huatyáhuúire'en i nyaj jin tyu'muáriej ja'mua tzajta'.

¹² Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyaja'muahuavíj siaj a'yan rijcaj nyati'ij nyáaj, jí'nye nyáaj nu nyajta a'yan tyi'tyínyecha'ij siati'ij mua'aj. Caxu siaj mua'aj tyi'táj jin ootyá'ítzeerej nye jimi.

¹³ A'yájna siati'ij seríj tyá'mua'reej, nyati'ij anaquéj jamuaaté'exaa i nyúucaria'ra' i Dios, a'yaa nu tyi'cuí'ij nyati'ij a'yan huaríj.

¹⁴ A'ájna i nyaj jin tyí'cui'ca'aj, jéehua pu jamuaatamuárie'ristej, siajta mua'aj caxu naataxána'vej, caxu siajta naatyáxaahuataca', sulu tyámua' xu tyinaatyéeje tí'ij nyaj a'ín pué'eenye' síj ti tajapúa tyí'huúire', na'ríij yaa tí'ij nyaj a'ín pué'eenye' i Círíistu' ti ajta Jesús pué'een.

¹⁵ ¿Ji'nye huaríj a'ájna i siaj jin jutyamua'va'ca'aj? A'yaa pu tyí'rij nyaj a'yan tyaaaxáj ja'mua jime' yee típua'aj a'yan tyí'riitacajche', mua'aj xu je'tatú'tu'nyijche' i juji'sij siaj sij nyéetzi'j naatatú'tu'tye'en.

¹⁶ Arí ijíj, ¿nyij seríj nyéjcha'íire' a'íjci jime' nyaj tzaahuatyí'ra'aj jin tyajá'mua'ixaaty'e'?

¹⁷ A'íjma jimi i tyeítyee jéehua xu hua' jíjze juxie've', majta quee a'ájna jime' mej míj tyámua' jamuá'uurej. A'yaa mu tyá'xie've' siaj sij tajímí ajtáciinyej, siaj sij siajta mua'aj hua' jíjze tyú'ca'nyej.

¹⁸ A'yaa pu tyí'xa'pui' maj ja'mua jíjze juxié'va'aj i séecan, siaj sij tyámua' huó'uurej, ajta a'náj tína'aj a'yan tyúuxie've', capu a'áa na'aj típua'aj nyijta ja'mua jamuán a'áa jó'catyij.

¹⁹ Nyiyóojmua', jéehua nu jajpuéjtzij ja'mua jime', a'yájna tí'ij i íiti' ti jo'tacuí'nyaca' pá'ri'ij jime', 'asta na'aj quee i Círíistu' ja'mua jimi tyámua' tyu'tyá'ítzeere'en.

²⁰ Canu a'tzúj jamua'reej je'ej nyaj ye'ej huárinyij mua'ajmaj jime'. Nyóoche' a'áa jó'catyiiche' ja'mua jimi nyej nyij quee che' tyajá'muayu'se'ej nyana'aj, sulu nyej nyij tyajamuáa'ixaaty'e'en senyeséeracaj.

Je'ej maj huaríj a'ájna i Agar, ajta i Sara, i tyaj jin yo'itéej tá'ra'nyij

²¹ Siata'aj naaté'exaatye' mua'aj mu siaj jaxie've' siaj sij ja'rá'astyaj a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ¿nyitzaa sequée a'yan tyáanamuaajri' je'ej ti tyá'xaj a'íjci jíjze i nyúucarij?

²² A'yaa pu tyé'yu'si' ti i Abraham hua'puácaa tyiyójmua'ca'aj i maj tyétyacaa. Síj pu jitzán huanie'huaca' a'íjci i úitaj ti ca'nyéjrij jin

tyí'muarie'ca'aj, ajta i síij, a'íi pu jitzán huanie'huaca' a'íjci i íitaj ti juxáahuaj jo'chá'canya'aj.

²³ A'íjna i ti huanie'huaca' a'íjci jitze i íitaj ti ca'nyéjrij jin tyí'muarie'ca'aj, a'íi pu a'yan éenye'ej huanie'huaca' mati'ij i ti'riij. Ajta i síij, a'íjna i ti huanie'huaca' jitzán i íitaj ti juxáahuaj jo'chá'canya'aj, a'íi pu a'íjci jin huanie'huaca' ti Dios a'yan tya'tóoratziiri'.

²⁴ I'rií tyaj a'yan tyaataxáj ti a'yan huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij ti a'yan tyé'yusi'. A'íimaj i úucaa i maj hua'puaj, a'yaa pu huatóomua'aj i nyúucarij ti hua'puaj ti jin Dios tyihuo'ta'íj i tyétyacaa. Síij i nyúucarij pu a'áa já'ma'can i jiríj japua ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Sinaí. A'íj mu jitzán eerányesij a'íimaj i ti'riij i maj tyu'tyáhuüre'sij ca'nyéjrij jime'. Ajta a'íjna i nyúucarij, a'íj puírícij a'íjna i íiti' ti a'yan ántyapuaaj tijin Hagar.

²⁵ A'íjna i Hagar, a'yaa pu huatóomua'aj a'íjna i jiríj i Sinaí, a'áa ti jo'tácaj a Arabia. A'yaa pu ajta huatóomua'aj chájta' ti já'sejre' a Jerusalén, ji'nye óoche' pu ca'nyéjrij jin tyí'muarie' jamuán i yójmua'mua'.

²⁶ Ajta a'íjna i Jerusalén tajapuaá ti já'ma'can, a'íi pu juxáahuaj jo'cha'can. Ajta a'íi pu pué'een i taj náanaj.

²⁷ A'yaa pu'uj na'aj ji'nye a'yaa pu tyé'yusi' tijin:

Pajta muáaj, tiquee che' muo'tacuí'nyij, pata'aj huatá'tyamua've'en.

A'yaa paj huárinyij, ji'nye jéehua paj tyiyóomua'aj puá'mej

mu paj quee a'náj ootájucataca'

quee a'íjna i íiti' ti víche'.

²⁸ Siajta mua'aj, nye'ihuáamua', a'yaa xu cha'taj siana'aj séejre' ti'ij a'íjna i Isaac ti a'íjci jin eeráanyej i ti jin Dios a'yan tya'tóoratziiri'.

²⁹ A'ájna imuáj a'íjna i yójra' ti a'yan cha'tána'aj éenye'ej huanie'huaca' mati'ij i ti'riij, a'íi pu je'ej pua'aj jáaruuj a'íjci i yójra' ti huanie'huaca' a'íjci jime' i muárie'ria'ra' i júuricama'ra' i Dios. Ajta ijíij, a'yaa pu cha'taj tyí'rinyacaa.

³⁰ Ajta, ¿ji'nye tyá'xaj i yu'xarij jitze? Nyiquij a'yan yee: "Pata'aj jaatamuáaritye'en a'íjci i íitaj ti ca'nyéjrij jin tyí'muarie', pajta i yójra', ji'nye capu a'náj tyi'táj jací'tyij a'íjci i yójra' i íitaj ti ca'nyéjrij jin tyí'muarie', sulu néijmi'i pu tyá'ci'tyij a'íjci i yójra' i íitaj ti juxáahuaj jo'cha'can."

³¹ A'íj pu jin, nye'ihuáamua', catu a'íjci jitze eeráanyej a'íjci i íitaj ti ca'nyéjrij jin tyí'muarie'ca'aj. Catu xaa nyu'uj, sulu a'íj tu jitzán eeráanyej a'íjci i íitaj ti juxáahuaj jo'chá'canya'aj.

5

Maj quee tooa'care'en maj ca'nyéjrij jin tyí'huüre'ej

¹ Ciriístu' pu tii'rájtoo tyej tyij taxáahuaj mahuac'ca'an. A'íj xu jin caxu che' tooa'care'en siaj sij ca'nyéjrij jin tyí'muarie'ej, caxu che' huariá'ci'ca'an a'yájna siati'ij tyityaajú'ca'aj.

² Sianáanamujri'. Nyáaj i nyaj Pablo pué'een, a'yaa nu tyajá'mua'ixaaty'e'. Tipua'aj a'yan setyityaató'a'an maj ja'antyísiichixi'in i ta'antyuuví'rajmee i siaj jitzán sa'racaa, ti'ij tyá'xaj i nyúucarij maj jin tyí'ijta capu tyi'táj jin jamuaatyáhuüre'ej i Ciriístu'.

³ A'yaa nu tyaaté'exaatye'sij tzáahuatyí'ra'aj jime' a'táj tina'aj ti ja'antýisíjchej i junavíj, a'yaa pu jimi tyuuxié've'ej ja'mej tí'ij néijmí'i ará'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

⁴ Mua'aj mu siaj a'yan tyá'huoo siaj jí'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi, mua'aj xu seríj ajtacíj a'íjci jimi i Círíistu', siajta ajtacíj a'íjci jimi i Dios ti tyámua' tyajamuaatá'.

⁵ Tyajta ityáj, a'íj tu jitze arataca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios a'yan tyetyí'ijcho've'ej tyej tyíj jí'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi a'íjci jime' i tyaj jin tyá'tzaahuatyé'.

⁶ A'yaa pu tyí'een, jí'nye i Círíistu' jimi, capu a'tzúj jitzán juxie've' tipua'aj a'táj ari ja'antýisíjchaca' i junavíj nusu quee. A'íi pu xaa jitzán juxie've' ti a'táj a'yan tyihuo'taxié've'en i tyeítýee tzáahuatyí'ra'aj jime'.

⁷ Tyámua' xu seríj mua'aj tyityaajú'ca'aj i juyéj jitze. ¿A'tanyíj tyajamuantýí'uunyi'ri' siaj sij quee che' já'astyaj a'íjci i nyúucarij ti jí'ré'can jime'?

⁸ Capu a'íin ca'nyíjra'aj jamuaatá' i Dios i ti jamuaatajé.

⁹ A'yaa mu tyí'xaj ti cír'a'tzuj i levaduura' néijmí'i tyínáxcaxaj i cuéjtzij,

¹⁰ a'íj nu jin nyáaj i tavástara' jitze tyí'ca'nyej siaj mua'aj quee seequéj tyí'mua'tyíj, ajta i Dios pu puéjtzij jaatá'sij a'íjci i ti tyajamua'antýí'uunyi', ajta quee je'ej rinyíj a'táj ti pué'een.

¹¹ Ajta nyéetzij jime', nye'ihuáamua', tipua'aj nyooj a'yan tyajá'mua'ixaatye'ej siaj ja'antýisíichixi'in i junavíj, camu che' je'ej pua'aj nya'uuréenyíjche' a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, jí'nye capu je'ej pua'aj hua'namuaaraste'ej ja'mej i nyúucarij nyaj já'mua'ixaatye' ti i Círíistu' óotateehuaca' i cúruuj jitze.

¹² Ajta a'íjma jime' i maj a'íjci jin tyajamua'antýíu'nyi', a'yaa pu tina'ráanajchi nyéetzij maj anaquéej a'íimaj jujímua'aj huatyóosiichixi'in.

¹³ Siajta mua'aj nye'ihuáamua', Dios pu jamuaatajé siaj sij juxáahuaj mahua'c'ca'an. Ajta caxu a'íjci jin a'yan rijcaj siaj sij a'yan cha' siana'aj je'ej pua'aj rijcaj je'ej ti tyajamuá'miteeraste'. Sulu siata'aj juxie've' huatóohuíre'en séej jamuán siajta séej.

¹⁴ Jí'nye néijmí'i pu i nyúucarij i maj jin tyí'ijta séej na'aj jitze tyaróo'aste i ti a'yan tyá'xaj tíjin: "Pata'aj jaxie've' i axa'aj tyévíj a'yájna patí'ij asíj tyí'axie've'."

¹⁵ Tyámua' mu'uj mua'aj, jí'nye tipua'aj mua'aj je'ej pua'aj setyúuxajta na'riij siooj jujímua'aj tyúucha'íire'ej, mua'aj xu sij jujímua'aj antýúupua'ritye'sij.

I ti tatzájta' eerányinyii, ajta i ti jitzán eerányinyii i júuricama'ra' i Dios

¹⁶ A'íj nu jin a'yan tyí'xaj tíjin: Siata'aj a'yan tyí'tyechajcaj a'íjci jitze xa'rooca'nyéej i júuricama'ra' i Dios, siaj sij quee tyí'táj jin je'ej pua'aj rijcaj i ti ja'mua tzajta' tye'rányinyii.

¹⁷ Jí'nye je'ej ti tyá'xie've' i ti je'ej pua'aj een, a'íi pu jájcha'íire' i júuricama'ra' i Dios, ajta a'íjna i júuricama'ra' i Dios a'íi pu ajta jájcha'íire' i ti je'ej pua'aj een. A'íi mu a'yan tyityetyúucha'íire', a'íj xu jin mua'aj quee a'náj a'yan rinyíj je'ej siaj tyá'xie've'.

¹⁸ Ajta tipua'aj i júuricama'ra' i Dios tyaja'muamua'tyej, capu ij che' mua'ajmaj tyaja'mua'ítitya'aj ja'mej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

19 Tyámua' pu tyé'miteere' je'ej maj ricij a'íimaj i maj ja'astej i ti je'ej pua'aj een, a'íi mu juxana'cire' séecan jamuán i maj quee jatyévi'tin, huápu'i'ij mu xána'visi' ricij a'íj mu mij jin meríj jó'vej,

20 a'íi mu hua'najchej i saánturij, majta tyí'chahuaa. Jéehua mu juxana've', majta quee tyámua' ja'huóomua'raj, majta óochueere'. Jéehua mu tyo'cájaaxieje', majta séecan jaaxiejtye', majta jé'ta' huaci'ij, majta séecan jimi ajtyú'uuej.

21 Jéehua mu tyihuá'chueere', majta juta'rujve', majta tyí'nyacua'aj, majta néijmi'i jin a'yan ricij i ti je'ej pua'aj tyí'een. A'yaa nu nyij mua'ajmaj tyajá'mua'ixaatye', a'yájna nyati'ij nyáaj nyeríj jájcuaj imuáj huaríj, tijn i maj a'yan tyityetyúucha'ij camu ujo'tyáruutyij jo'tij i Dios tyejé'íjtaj.

22 Ajta a'íjna i júuricama'ra' i Dios ti tyihuatá'caa, a'íi pu a'íin pué'een tyej tyámua' tyihuojó'mua'raj, ajta tyámua'vi'ra'aj, ajta tyaj taxáahuaj séjre'ej, tyaj néijmi'i jin tyo'táviicue', tyajta huo'xié've'en séecan i tyeítyee, tyajta tyihuo'tapuéjve'en, tyajta quee tyi'táj jin á'itzeeria'aj,

23 tyaj quee á'tatzaahuatye'ej, ajta hua' jitze séejre' i ti xá'puí'. Capu ij ajtáhua'aj síj séejre' i nyúucarij ti tyi'táj jin hua' jitze pua'ritye'ej.

24 Majta i maj jitzán ajtyáma'can i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een, mu'ríj néijmi'i tyu'táxaahuataca' i ti je'ej pua'aj tyí'een ti eerányinyiica'aj i hua'tzajta' mej mij quee che' je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj.

25 Típua'aj a'íj jin tyajúurij i júuricama'ra' i Dios, tyiche' tyajta tyu'tá'an tí'ij i júuricama'ra' i Dios tu'cájuyetyej.

26 Tyiche' quee á'tatzaahuatye'ej, tyajta quee ca'nyíjra'aj tatá'care'en tyej tyij je'ej pua'aj á'tamua'raj nusu tyej tyij tajímua'aj tyítajaaxiejvi'.

6

Miche' huatóohuüre'en síj ajta síj

1 Nye'ihuáamua', típua'aj séej a'táj xaaséj ti ootyá'itzeere'en tyi'táj jime', siata'aj mua'aj mu sij i júuricama'ra' i Dios jitze aróoca'nyej jaatáhuüre'en. Ajta siati'ij a'yan huárinyij tyámua' xu'uj sij quee a'yan cha'taj siana'aj tyityo'tyá'itzeere'en tí'ij a'íin tyo'tyá'itzee.

2 Siata'aj huatóohuüre'en séej jamuán sijta séej, a'yaa xu sij a'íjci jin tya'rá'astej i nyúucaria'ra' i Ciriístu'.

3 Típua'aj a'táj a'yan tyé'miteeraste'ej ti tyi'táj jin antyúumua'reej, ajta quee tyi'táj jin antyúumua'reej, a'íi pu jusíj jucuanamuaj.

4 Che' síj ajta síj jusíj huóosej je'ej ti tyi'tyúucha'ij, ajta típua'aj tyi'táj jin óotzaahuatya'mui'ij, che' a'íjna jime' je'ej ti jusíj tyi'tyúucha'ij, che' quee i séecan jime'.

5 Ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' ti síj ajta síj a'yan tyó'viicue' je'ej ti tyi'táj tyá'muarie'riste'.

6 A'íjna i ti jumua'tyej i nyúucaria'ra' i tavástara', a'yaa pu tyúuxie've' ti jaatyáhuüre'en a'íjci i ti tyá'mua'tyej.

7 Caxu mua'aj jucuanamuaj, capu i'ríj sij jáacuanamuaj i Dios. Tyi'táj sij mua'aj tyu'tá', a'yaa xu cha'taj siana'aj tya'ancuriáa'sij.

8 A'íjna i a'táj ti a'íj jimi tyi'muarie' i ti je'ej pua'aj een, a'yaa pu tyá'ci'tyij ti huámu'i'nyij. Ajta a'táj ti a'íj jimi tyi'muarie' i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu i júuricama'ra' i Dios jaatá'sij ti júurij já'ra'nyij jusén jime'.

⁹ A'íj tu jin tyiche' quee jaxaahuataj i tyaj jin xá'pui' ricij, ji'nye típua'aj tyequée jaxaahuataj tyi'tíj tu ancuriáa'sij a'ájna xicáara' jitze je'ej ti tye'tyévijtye'.

¹⁰ A'íj pu jin, a'náj tyaj a'yan tya'ajxié'vi'ra'aj, tyiche' tyámua' huó'uurej i taxa'aj tyeítýee, tyajta jéetze' tyámua' tyihuó'cha'íin a'íjma i maj majta tyá'tzaahuatye'.

Maj tyámua' tyeeséj tí'íj quee a'tíj huo'cuanamuan

¹¹ Tyámua' xu mua'aj tyeeséj je'ej nyaj va'cán jin tyé'yu'xaj i nyamuáca' jime'.

¹² A'íimaj i maj já'mua'itziitye', majta a'yan tyí'tyese' siaj sij ca'nyéjrij jin ja'antýisíjchej i junavíj, a'yaa mu ricij mej mij i tyeítýee tyámua' huojo'sejra camu jaxie've' ti puéjtzij huo'ci'tyij a'íjci jime' maj ja'rá'astee a'íjci i Ciriístu' i ti óotateehuaca' i cúruuj jitze.

¹³ Ajta a'íimaj i maj ja'antýisíjchej i junavíj, camu ja'rá'astyaa i nyúucarij i maj jin tyí'ijta. A'yaa mu tyá'xie've' siaj mua'aj ja'antýisíjchej i junavíj, mej mij a'íjci jin ahuóotzaahuatye'en siaj a'íjci jin a'yan huaríj.

¹⁴ Nyajta nyáaj canu tyi'tíj jin á'nyatzaahuatye', sulu a'íj nu jin á'nyatzaahuatye' ti Ciriístu' nyej jitze ma'can jaapuéjtzitariaca' i cúruuj jitze. Ji'nye a'ájna jitze ma'can i cúruujra' i Ciriístu', capu che' i cháanacaj nye jimi séejre', nyajta nyáaj canu nyajta che' i cháanacaj japua séejre'.

¹⁵ Capu tyi'tíj huiire' típua'aj a'tíj ja'antýisíjchaca' i junavíj nusu quee, a'íi pu juxie've' ti a'tíj jájcuan jin huanie'huaj i Dios jimi.

¹⁶ Che' Dios huo'tyápua'ritye'en, ajta hua'ancu'vajxi'in a'chu maj pua'máj ja'rá'astee a'íjci i nyúucarij, majta néijmi'i i maj Israel jitze ajtyáma'can i tyeítýeristyamua'me'en i Dios.

¹⁷ Ijíj ti yujo'que'tij ja'mej canu che' jaxie've' ti a'tíj nya'itziitya'aj, ji'nye pu'rij nye jitze séejre' a'íjci jime' i nyaj jajpuéetzij i Jesús jitze ma'can.

¹⁸ Nye'ihuáamua', che' i tavástara' i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, che' a'íin tyámua' tyajamuaatá'an i ja'mua tzajta'. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

I yu'xarij Pablo ti huo'ta'ítyi'ri' i Éfeso maj jo'cháatimee

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj Pablo, a'íi nu pué'een i Dios ti na'antyíhuoj juxié'vi'ra' jime' nyej nyij jaatyáhuüre'en i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een, nyaja'muatyojtye' mua'ajmaj mu siaj Éfeso ja'chej i siaj tyeítyeristyamua' pué'een i Dios, siajta tyá'tzaahuatye' a'íj xu jin jimi séejre' i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een.

² Che' i Dios i tavástara' ajta i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, miche' a'íin jamuaatyáhuüre'en majta tyámua' jamuáa'uurej ja'mua tzajta'.

I tyaj jin tyé'tyojtzire' i Dios a'íjna jime' i ti taatyáhuüi'

³ Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios i ti yo'puáara'an pué'een i tavástara' i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, ji'nye a'íj pu jitze i Ciriístu' tyitaatapuéjvej néijmi'i i tajapúa' ti tyejé'sejre'.

⁴ Dios pu ta'antyíhuo i Ciriístu' jitze jájcuaj imuáj ti'ij quee xu jaatyatáahuava'caj i cháanacaj, tyej tyij néijmi'i jin tyámua' éenye'ej tá'ra'nyij i tatzájta', tyajta quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj jimi i Dios.

⁵ Ji'nye a'yaa pu tyitaaxié'vej tyej tyij yójmua'mua' pue'éenye'ej tá'ra'nyij a'íjna jitze ma'can i Ciriístu', je'ej ti a'íin jájcuaj imuáj tyitaaxié'vej.

⁶ A'íj pu jin a'yan jaatamua'aj tyej tyij a'náj tina'aj tyé'tyojtzire'ej a'íjci jime' i ti jin naa huasé'rin i Dios, i ti juxié'vi'ra' jin taatá' i juyójtze ma'can i ti huápui'ij jaxie've'.

⁷ A'íi pu i Ciriístu' tajíme' tyu'nájchitaca' i Dios jimi ti'ij juxúure' eeráaxirej tajitzé ma'can ti'ij i Dios tyitaatú'uunyi' i tyaj jin ootyá'itzee.

⁸ Ji'nye a'yaa pu i Dios tyá'xie've' ti tyámua' tyitaatyátóonyij, ajta tajimí jaatyájtóo a'íjna i tyaj jin tyu'yí'tíhua'an ajta tyej tyij néijmi'i tyojo'itéej tá'ra'nyij,

⁹ a'yaa pu tyitaatá' tyej tyij jáamua'tyij tyi'tíj ti puíríci' i ti ju'avaataca'aj i Dios jimi. A'íi pu arí a'yan tyaaxá'pui'intaria'ca'aj ti'ij i Ciriístu' jimi taataséjratye'en i ti ju'avaataca'aj,

¹⁰ a'yaa pu'ij tya'róo'astej je'ej ti tyaaxájtaca'. Ajta a'íjna i ti ju'avaataca'aj i Dios jimi a'íi pu a'íin pué'een ti'ij i Ciriístu' tyi-huo'ta'íjtye'en néijmi'caa i maj tajapúa' já'sejre', majta i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua.

¹¹ Ciriístu' jimi pu i Dios anaquéej ta'antyíhuo ta'aj ij jamuán tyitáaci'tyij, a'yájna ti'ij i Dios tya'táraj, a'íi pu a'yan ricíj je'ej ti tyá'xie've'.

¹² A'yaa pu tyá'xie've' tyej ityáj anaquéej jajchó've'ej i Ciriístu', tyej tyij néijmi'i tyaatatyójtzi're'en i ti jin néijmi'i putyí'uurej.

¹³ Tyetyé'tyojtzire' i Ciriístu', siajta mua'aj mu siaj jáanamua'jri' i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna, i ti jin jamuí'rátóosij, siajta tyá'antzaahuaj, mua'aj xu sij jitzán ajtyáma'cantaj xá'raa i Dios ti'ij a'íin ju júuricamej ja'mua jimi huatyájtóo i ti a'yan tya'tárajcaa.

¹⁴ A'íjna i júuricama'ra' i Dios a'íi pu a'íin pué'een i tyaj jin jamua'reej ti a'yan tyi'ja'yájna ti tyí'taci'tyij i Dios ti tyitaatá'sij, títua'aj arí

ja'antyíci'tiyj i ti jin tii'rátoosij tyej tyij jimi ajtyáma'can tá'ra'nyij, tyej tyij tyaatatyójtzi're'en i ti jin néijmi'i putyí'uurej.

Pablo pu huá'huaviitze' i maj tyá'tzaahuatye'

¹⁵ A'íj nu jime' nyáaj jamua'ree siaj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi i Jesús, siajta hua'xie've' néijmi'caa i maj tyeítysteristyamua' pué'een i Dios,

¹⁶ canu nyij ja'antyápua'cítacaa nyaj tyé'tyojtz'i're'ej i Dios ja'mua jime', nyajamua'tamua're'rihua'aj nu nyij huatyényuusij i Dios jimi.

¹⁷ A'yaa nu tyá'huaviiij i Dios i ti vástaria'ra' pué'een i tavástara' Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, i ti naa huasé'rin, tí'ij jamuaata'an i júuricamej i siaj jin tyámua' metyityoomuámua're'ej ajta ja'mua jimi huataséjre'en, ajta siaj sij ji're'can jime' jáamua'tyij.

¹⁸ A'yaa nu tyá'huaviiij i Dios tí'ij jamo'támiteeraste'en, siaj sij jáamua'reej tyi'tíj ti puírícij i siaj jajchó've', i ti jin i Dios jamuaatajé, ajta naa éenye'ej tyihuá'ci'tyij i tyeítysteristyamua'me'en i Dios,

¹⁹ ajta quee iteere' i ti jin huápu'i'ij tyu'yí'tin i Dios, i ti jin tye'entyimuáriej tatzájta' i tyej tyá'tzaahuatye'. A'íj pu a'ín pué'een i ti Dios jaataséjrataca' i ti jin néijmi'i putyí'uurej ti ajta jin uhuájca'neye

²⁰ tí'ij jaatájuurityej i Ciriístu' ajta yo'ví'tíj u tajapúa' tí'ij a'áa ya'ajcájra i jumuáca'ta' pujmua',

²¹ ajta jaatá' tí'ij néijmi'i putyí'uuriaj, ti tyu'ta'íjtaj, ti néijmi'i jin antyúumua'reeriaj a'íjna jime' i ti jin ántyapuaaj, tí'ij na'aj íjij ti tyí'sejre' ajta je'ej ti ooj yatyoojoméj.

²² Néijmi'i pu jin i Ciriístu' antyúumua'reej, a'íj pu ajta i Ciriístu' antyihuaviihuaca' tí'ij a'ín pue'éenye'ej já'ra'nyij i hua' mu'uj néijmi'caa i maj jusi'rii i Dios jimi.

²³ Ji'nye a'íimaj i maj jusi'rii i tye'yúuj tzajta' a'íj mu a'ín pué'een i tyévira' i Ciriístu', a'íj pu hua' mu'uj pué'een, ji'nye a'íj pu a'ín pué'een i Ciriístu' i ti néijmi'i tyámua' tyí'uurej.

2

Dios pu tajapúa' huatanyúj i Ciriístu' jitze ma'can

¹ Jájcuaj imuáj xu mua'aj mui'chica'aj a'íjci jime' i siaj je'ej pua'aj rijcaa siajta jéehua á'ítzeeria'ca'aj,

² a'yaa xu sij tyí'tyesejria'ca'aj, ji'nye a'yaa xu tyityetyúucha'íica'aj mati'ij ricij a'íimaj i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, siajta a'yan rijcaa je'ej ti tya'ráanajchi a'íjna i ti íyan tyí'íjta ajta a'íjma jimi i xiéjnyu'carij i maj séejre' áacaj tzajta' i tí'ij ajta ca'nyíjra'aj hua'tá'caa mej mij quee ja'astej i Dios.

³ A'yaa tu tyajta néijmi'i ityáj jájcuaj imuáj tyí'tyesejria'ca'aj, a'yan tyetyityaaju'uj je'ej tyaj tyaaxié'va'ca'aj tajíimua'aj, ajta je'ej ti ty-ítá'miteerastya'ca'aj. A'íj pu jime' a'yan tyi'taci'puáatacaj ti i Dios jéehua puéjtzij taatá'an, a'yájna tí'ij puéjtzij tyihuo'tá'sij i séecan.

⁴ Ajta i Dios jéehua pu tá'cu'vej ajta va'cán jin taxie've',

⁵ a'íj pu jin taatá' tyaj júurij tá'ra'nyij jamuán i Ciriístu', tyati'ij tyooj mui'chica'aj a'íjci jime' i tyaj á'ítzeeria'ca'aj. A'íjna i ti jin jéehua já'muaxie've' i Dios a'íj xu jin seríj ja'ancuriáa' tí'ij jamuáahuire'en.

⁶ Ajta jamuán i Ciriístu' taatájuurityej, tyej tyij jamuán oorá'sej u tajapúa'.

7 A'yaa pu a'ijna jin huaríj ti'ij jaataséjrataj i ti jin tá'ancu'vaxij ajta taaxié'vej a'ijci jitze ma'can i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een.

8 A'íj xu jitze ma'can i Dios ti jin já'muaxie've' mua'aj ja'ancuriáa' ti'ij jamuáahuire'en i siaj jin tyá'tzaahuatyé'. Caxu jujúmua'aj siana'aj jájtyo, sulu a'íi pu i Dios juxié'vi'ra' jin jamua'ancu'vaxij.

9 Caxu mua'aj jujúmua'aj a'yan tyéejtyoj, ta'aj ij quee a'tíj óotzaahuatyé'ej,

10 ji'nye i Dios pu a'íin pué'een i ti táataahuaca', a'íi pu táataahuaca' jimi i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een, tyej tyij tyámua' tyu'muárie'en, a'yan tyetyityaaju'uj je'ej ti a'íin jájcuaj tyitu'cájuyetyej.

Néijmi'i tu séej chájta'naj tyana'aj pué'een

11 A'yaa pu'ij, mua'aj mu siaj quee Israel jitze ajtyáma'can, majta a'yan hua'tamuá'muaj tijin: "i maj quee ja'antyisi'chej i junavíj", majta i maj ja'antyisi'chej i junavíj, majta jujúmua'aj a'yan huatóomua'aj tijin: "i maj ja'antyisi'chej i junavíj",

12 xo'támua'reej siaj jájcuaj ímuáj quee jimi ajtyáma'cantaca'aj i Ciriístu', siajta quee a'íijma jimi ajtyáma'cantaca'aj i maj Israel jitze ajtyáma'can, capu ij tyi'tíj ja'muaci'tyíche' i Dios jimi nusu i ti jin tya'tóoratziiri'. A'yaa xu éenye'que' séjria'ca'aj i cháanacaj japua, caxu jamua'ajcaa i Dios ajta quee má'hua'taca'aj i siaj jin jacho've'.

13 Ajta ijíj, mua'aj xu seríj jimi séejre' i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een a'íjci jime' ti a'íin juxúure' eeráaxirej, mua'aj mu siaj jájcuaj ímuáj a' ímuáj já'sejria'ca'aj xu'ríj jimi séejre'.

14 Ciriístu' pu pué'een i ti taatyápuaríj i tatzájta'. A'íi pu a'yan táaruuj tyej tyij séej tyana'aj tyeítyeera' pue'éenye'ej tá'ra'nyij, a'íi pu jaatyú'uj i ti tyi'tyánaamuaaj ajta i tyaj jin tanyo'si'tya'ca'aj.

15 A'íi pu ja'antypuá'rij i nyúucarij i maj jin tyí'ijtaca'aj majta jin tyúu'ijtya'ca'aj, ajta i maj huá'puaca'aj pu séej na'aj huatyátaahuaca', mej mij séej mana'aj tyeítyeera' pué'eenye'ej muá'ra'nyij. A'yaa pu éenye'que' huo'tyápuaríj.

16 A'íi pu ja'antypuá'rij i maj quee naa ja'huóomua'rajca'aj i séecan jamuán, ajta i maj jó'tatee i cúruuj jitze a'íj pu jin jitzán ta'ajtyáhuui i Dios, tyej tyij séej tyana'aj tyévira' pue'éenye'ej tá'ra'nyij.

17 Ciriístu' pu mujo've'mej ti'ij jamuaaté'examtye'en i nyúucarij i ti jin jamuaatyápuarítye'en mu siaj a' ímuáj jo'tyú'uuca'aj, siajta mu siaj yevéjri' séjria'ca'aj.

18 Ji'nye i Ciriístu' jimi tu pújoorej tyej tyij séej tyana'aj jin i júuricamej ajtyáxiirej i tavástara' jimi.

19 A'íj xu jin mua'aj quee che' a'íin pué'een i maj séej i chuéj japua já'ma'can, caxu che' ajéjre' já'sejre', sulu xu'ríj hua' jitze ajtyáma'can a'íijma jimi i maj jitzán séejre' i Dios, siajta tyeítyeristyamua'me'en pué'een.

20 A'yaa xu mua'aj een ti'ij i chi'ij, majta a'íimaj i ti huo'tajé i Jesús, majta i maj ará'tyeej tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, a'yaa mu tyí'huire' ti'ij tyetyéj ti japan ajtaavijhuaj i jáxu'uj, ajta i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een, a'íi pu a'íin pué'een i tyetyéj ti jéetze' juxie've'.

21 I Ciriístu' jimi, néijmi'i pu i chi'ij huatyáama'aj ja'mej 'asta na'aj quee a'yan huárinij ti'ij tyejúuj ti jitzán i Dios iirájcaj.

²² Sijahta mua'aj jitzán xu siahta tyúuvi'raxi'sij siaj sij a'yan tyi'huüre'ej xá'ra'nyij tí'ij tyeýúuj tí jitzán iírájcaj i júuricama'ra' i Dios.

3

Pablo pu a'íjna jin antyúumua'reej ti tyihuó'ixaatye'en i maj séej chuéj japua ja'chej

¹ A'íj nu jin nyáaj Pablo eetyánami' a'íjci jime' nyaj jahuüre' i Ciríistu' i tí ajta Jesús pué'een tí'ij mua'ajmaj jamuáahuüre'en, mu siaj quee Israel jitze ajtyáma'can.

² Xu'ríj sij jamua'reej tí Dios naata'íj nyej nyij jamuaaté'exaatye'en i nyúucaria'ra' ajta je'ej tí tya'tóoraj mua'ajmaj jimi.

³ Dios pu arí naataséjraj i tí jimi ju'avaataca'aj, a'yájna nyati'ij nyeríj cí tyajamuaatayú'sej.

⁴ Tipua'aj seríj jo'íjve'en, aj xu sij yo'itéej xá'ju'un je'ej nyaj tyiyó'itej tyámua' naa a'íjci jime' i tí ju'avaataca'aj i tí jin i Ciríistu' a'yan huaríj,

⁵ i tiquee eexúj huo'taséjratya'ca'aj a'íjma i tyeítyee i maj jájcuaj imuáj séjria'ca'aj, ajta íjij i júuricama'ra' i Dios pu arí huo'taséjra a'íjma i maj jimi séejre' mej mij jaatyáhuüre'en, ajta a'íjma i maj tyí'xajta'ca'aj i Dios jitze ma'can.

⁶ A'íi pu a'íin pué'een i tí ju'avaataca'aj i nyúucaria'ra' i Dios i tí néijmi'que' a'yan tyihuá'jee maj antyóosiire'en i Ciríistu' jimi, mej mij síj mana'aj tyeítyeera' pue'éenye'ej muá'ra'nyij, majta néijmi'i ja'ancuriá'an a'íjna i tí jin tya'tóoratzii'ri' i Dios a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can.

⁷ A'íj nu jin nyáaj tye'entyájrurij nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios, a'íi pu a'yan tyinaatapuéjvej juxié'vi'ra' jime' ajta ná'ancu'vaxij, a'íj pu jin jaataséjratataca' i tí néijmi'i jin putyí'uurej.

⁸ Nyáaj nu a'íin pué'een i tí jéetze' ciléenye' jin tyi'tyéjvee a'íjma jimi maj ciléenye' jin tyityetyu'uj i Dios jimi, ajta a'íi pu tyámua' tyinaatyájtóo nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, mej mij jáamua'reej je'ej tí tyí'een i Ciríistu' jimi.

⁹ A'yaa pu tyinaa'íjcaj nyej nyij huo'té'exaatye'en néijmi'caa je'ej tí i Dios tyaaxá'pui'intarej, i tí néijmi'i tyú'taahuaca', a'íi pu a'yan tyá'avaataca'aj tí'ij na'aj jájcuaj imuáj tí yaje're'nyej.

¹⁰ A'yaa tutyij íjij a'íjma jimi tyá'mua'reej i maj jusi'rii i tyeýúuj tzejta', néijmi'i i maj jin tyí'íjta u tajapúa, majta mu tyi'tíj jin antyúumua'reej jo'tíj i Dios já'sejre', mej mij jáamua'reej tiquee síj na'aj i Dios tí jin a'yan huaríj i jumua'tzíira'aj jime'.

¹¹ Dios pu a'yan huaríj je'ej tí a'íin jájcuaj imuáj tyaaxá'pui'intarej, tí'ij i tavástara' Ciríistu' tí ajta Jesús pué'een, a'íjna jin a'yan huárinij.

¹² A'íj tutyij jimi i Ciríistu' taxáahuaj séejre' tyej tyij ajtyáxiirej i Dios jimi, a'íj jitze tyetyi'ca'nyáaj i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye'.

¹³ A'íj nu jin a'yan tyaja'muahuaviij siaj quee juxaahuataj a'íjci jime' i nyaj ja'mua jime' jajpuéetzij, jí'nye jéehua pu naa tye'mej ja'mua jimi.

I tyaj jahuoo ajta i tyaj jin tyé'tyojtzire' i Dios

¹⁴ A'íj nu jin tyitunutaj jimi i vástaria'ra' i Ciríistu',

¹⁵ i tyaj jitzán ja'ancuriáa' je'ej tí huatóomua'aj síj ajta síj i tyeítyeristyamua'me'en, tí'ij i jútye' ajta íiyan i cháanacaj japua.

16 A'yaa nu tyá'huoo ti i Dios ca'nyíjra'aj jamuaata'an i ja'mua tzajta', siaj sij a'íjci jítze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios,

17 che' i Ciriístu' ja'mua tzajta' séjre'ej a'íjna jime' siaj tyá'tzaahuatye', ajta i siaj jin juxie've' a'íi pu pué'een i ti jéetze' juxie've' ja'mua jimi.

18 Siaj sij néijmi'i tyámua' ja'huóomua'raj siajta jáamua'reej ti jéehua já'muaxie've' i Ciriístu', tí'ij na'aj tyí'sejre' áatyej imuáj, ajtyapuáj imuáj, aacij imuáj, a'íi pu a'íin pué'een i ti jin já'muaxie've'.

19 A'yaa nu tyá'huoo ja'mua jime' siaj sij jáamua'tyij i ti jin i Ciriístu' já'muaxie've', i tiquee je'ej ámiteere' tyej tyij yo'itéej tá'ra'nyij, tí'ij ajta néijmi'i jime' i Dios tyámua' tyajamuaatyátoonyij.

20 Ajta ijíj, tyetyé'tyojtzí're' i Dios, ti jéehua huápu'i'ij jaayí'tin ti a'yan huárinyij je'ej tyaj tyaatáhuaviiraj, nusu je'ej tyaj tyí'mua'tzej, tyetyé'tyojtzí're' i ti jin néijmi'i putyí'uurej ti tatzájta' séejre'.

21 Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios jo'tyaj já'tasi'rii, tyajta a'íjci i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een, tyiche' tyé'tyojtzí-re'ej tí'ij na'aj yutij jo'que'tij ja'mej jusén jime'. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

4

Néijmi'i tu séej tyeítjeera' tyana'aj pué'een i júuricama'ra' jimi i Dios

1 A'íj nu jin nyáaj, i nyaj eetyánami' a'íjna jime' nyaj jahuiire' i tavástará', a'yaa nu tyaja'muahuaviiij siaj tyámua' tyityetyúucha'íj, jí'nye a'íi pu i Dios jamuaatajé.

2 Caxu óotzaahuatye'ej sulu naa xu tyihuojó'mua'raj, siajta quee jiyé'tzin nyinyu'caj sulu setyo'táviicue' siahuá'xie've'ej séej siajta séej,

3 siajta huatyóoca'nyej siaj sij séej siana'aj tyeítjeera' pué'eenye', jí'nye a'íi pu a'áa já'ma'can i júuricama'ra' jimi i Dios, a'íjna jime' siaj sij juxáahuaj séjre'ej.

4 Síj pu'uj i tyévira' ajta síj na'aj i júuricama'ra' i Dios, a'yájna tí'ij ajta i Dios ti jamuaatajé siaj séej siana'aj tyicho've'ej.

5 Síj pu'uj i tavástará', ajta síj na'aj i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye', síj pu'uj ajta i tyaj nyúucaritze' huá'huaca'.

6 Síj pu'uj i Dios i tyaj néijmi'i jajvástara', i ti néijmi'caa jin antyúumua'reej, a'íi pu ajta néijmi'i jin tyí'muarie' ajta néijmi'caa jimi séejre'.

7 Ajta ityájma pu i Ciriístu' tyitaatapu'éjvej séej ajta séej je'ej ti a'íj tya'ránajchaca'.

8 A'íj pu jin a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jítze tíjin:

Tajapuá pu jo'ojnyéj ajta huojó'ví'tij a'íjma i ti huo'mué'tij tí'ij néijmi'caa eetyáanaj,

ajta huo'ta' a'íjma i jutyé'ityeristyamua' mej mij tyámua' tyityahuóocha'íin.

9 ¿Tyi'tanyí pu tyí'xaj i nyúucaríj ti a'yan tyá'xaj yee "a'íi pu tajapuá jo'ojnyéj"? A'yaa pu huatóomua'aj tíjin a'íi pu ajta anaquéj yava'cáanyej íyan i cháanacaj japua.

10 Ajta i ti yava'cáanyej, a'íi pu ajta a'íin pué'een i ti tajapuá jo'ojnyéj tí'ij tyu'néijmi'tare'en tí'ij na'aj pua'máj tyí'sejre'.

11 A'íi pu hua'antylhuoj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ajta séecan mej mij Dios jítze ma'can tyu'taxáj, ajta séecan antylhuo mej

mij huó're'ixaatye'en i tyeítyee i nyúucaria'ra' i Dios, ajta séecan mej mij huó'cha'iin i maj jusi'rii, ajta séecan maj tyihuó'mua'tyie.

12 A'yaa pu'ij tyámua' huó'ruuj i tyeítyeristyamua'me'en i Dios, mej mij a'íimaj tyu'tyáhuüre'en, majta tyíve'sej jamuán i Ciríistu',

13 'asta tyana'aj quee séej tyévira' pue'éenye'ej tá'ra'nyij a'íjna i tyaj jin tyá'tzaahuatye', ajta tyej tyij jáamua'tyij i yójra' i Dios, aj tutyij néijmi'i huose'en i Ciríistu' jimi.

14 Catu che' a'yan éenye'ej tá'ju'un mati'ij i ti'ríij, i maj cha'mana'aj tyojó'namuajran majta quee xu jamua'reej je'ej tiquee tyí'xa'puí'in, majta a'yan een ti'ij i jéetirij i ti áacaj jáatisij jo'tij na'aj pujmua', majta je'en séecan huá'cuanamuaj je'ej ti tyihua'ránajchi maj tyihuó'ixaatye'en a'íjci jime' i ti hue'tzij pué'een.

15 Tyajta ityáj a'yaa tu tyi'xáataj tá'ju'un je'ej ti tyi'ji're'can jime', ji'nye tyátaxie've', a'yaa pu'ij tyúuxie've' tyaj huahuóse'en i Ciríistu' jamuán, ji'nye a'í pu a'íin pué'een i taj mu'uj néijmi'caa ityájma.

16 Ajta i Ciríistu' jitze ma'can, néijmi'i tu i tyaj tasi'rii i tyeyúuj tzajta' tyihuóse'sij, a'íjna jime' tyaj taxie've' séej tyajta séej, a'yaa pu tye'mej tìpua'aj néijmi'i metyí'muarie'ej je'ej ti tyihuo'ci'ij séej ajta séej.

Je'ej maj jájcuan jin tyi'tyechej i maj Ciríistu' jimi séejre'

17 A'yaa nu nyij tyajá'mua'ixaatye', nyaajta a'yan tyajá'mua'ijcatye' i tavástara' jitze ma'can sij quee che' a'yan tyityetyúucha'íij mati'ij i maj quee tyá'tzaahuatye', i maj a'yan tyi'tyechej je'ej ti i hua'mua'tziira'aj jitze tye'rányinyii tiquee tyi'tij huüre'

18 majta quee tyi'tij jó'itej. Camu a'íimaj jamua'reej je'ej ti tyí'een i Dios jimi, ji'nye camu tyihuojó'itej a'íjna jime' maj quee tóocua'nyii i juxiéjnyu'caa tzajta'.

19 Muríj huatyétze'riaca', majta a'íjna jimi huatóotoj je'ej ti tyi'tij tyihua'ránajchi i hua'tzajta' mej mij néijmi'i jin tyu'xána'cire'en.

20 Siajta mua'aj, caxu a'íj jin jaamua'aj i Ciríistu' sij sij a'yan cha'taj siana'aj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íij,

21 ji'nye tyámua' xu tyáanamujri' i nyúucaria'ra' siajta a'íj jitze tyi'huó'itíiri' sij sij a'yan tyi'tyeséere'ej xá'ra'nyij je'ej ti a'íin tyá'xie've', ajta a'yan tyi'ji're'can jime' jimi i Jesús.

22 A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' sij metyaja'ajhua'xij je'ej sij jájcuaaj imuáj tyi'tyesejria'ca'aj, siajta yó'hua'xin je'ej sij tyityetyúucha'íica'aj, ji'nye je'ej pu pua'aj já'mua'uuriajca'aj i ti já'mucuanamuajca'aj.

23 A'yaa pu tyúuxie've' sij huóojajcuare'en a'íjci jitze i sij jin ma'umuámua're',

24 sij sij tyámua' naa tyityetyúucha'íij i ti tyi' jájcuaaj jime', sij sij a'yan éenye'ej xá'ra'nyij je'ej ti i Dios yan tyajamuatyájto, i ti ajta ámiteeria'aj sij tyámua' tyi'tyesejre' ji're'can jime'.

Tyiche' jusén jime' tyámua' huárinyij

25 A'íj pu jin, caxu che' jucuanamuaj, sulu siata'aj huatoojé'yacan jin tyaaté'exaatye'en i juxa'aj tyévij, ji'nye néijmi'i tu séej tyana'aj tyévira' jitze ajtyáma'can.

26 Tìpua'aj xaatanýnyu'cacuj, caxu a'íjci jin ootyá'itze'rihua'an i Dios jimi, caxu siajta á'tyeevi' sij nyinyu'cacuj tyi'tij jime'.

27 Caxu jatá'care'en ti i tyiyáaru' avíitzij jin huataséjre'en ja'mua tzajta'.

28 I ti tyí'nahua'ra'aj, che' quee che' tyí'nahua'aj, sulu che' tyu'muárie'en tí'ij tyí'táj huamué'tin i ti jin huo'tyáhuüre'en a'íjma i maj quee je'ej tyéejviicue'.

29 Caxu tyi'táj xajtaj ti je'ej pua'aj namuajre', sulu a'íj xu'uj huataxáj i nyúucarij ti xá'puí' i ti hua'tyáhuü'rii mej mij jéetze' yo'itéej muá'ra'nyij ajta tí'ij tyámua' tyihuo'tá'an a'íjma i maj janamuaj.

30 Caxu xaamújri'ra'aj jatá'care'en i júuricama'ra' i Dios, i ti jin i Dios já'muamajtyen tíjin jítzán xu ajtyáma'can tí'ij atyojo're'nyej a'náj ti ja'mua japua huatányuusij.

31 Siata'aj néijmi'i tyu'tapuá'citaj i siaj jin je'ej pua'aj metyity-oomuámua're', i siaj jin juaxiejtje', nusu i siaj jin nyinyu'cacuj, na'riij i siaj jin hua'tají'vii i tyeítjee, nusu i siaj jin je'ej pua'aj tyihuá'xaj.

32 Siata'aj tyámua' tyityetyúucha'íj, siajta óocuu'vej séej siajta séej, setyu'túu'uunyi' séej siajta séej, a'yájna tí'ij i Dios mua'ajmaj tyaja-muaatú'uunyi'ri' i Ciriistu' jimi.

5

Je'ej maj ye'ej tyityeecháatime'nyij i yójmua'mua' i Dios

1 Siajta mua'aj, mu siaj yójmua'mua' pué'een i Dios, a'yaa xu cha'taj siana'aj huárinyij tí'ij i Dios ricij.

2 Néijmi'caa xu naa jó'mua'raj siajta hua'xie've'ej, a'yájna tí'ij i Ciriistu' tyí'taxie've', ajta huatóotoj tajíme' tí'ij huatóomu'vejritaca' tajitzé ma'can i Dios jimi, a'yaa pu'ij éenye'ej séejre' tí'ij mu'vejrij ti naa tyaarie'ej u tajapúa.

3 A'yaa pu ja'mua jimi tyúuxie've' siaj tyámua' tyityetyúucha'íj, jí'nye tyeítysteristyamua'me'en xu pué'een i Dios, caxu a'íj xajtaj i siaj jin huóoxana'cüre'en, na'riij tyi'táj siaj jin je'ej pua'aj ricij, nusu siaj tyí'nyacua'tzaj.

4 Caxu tyi'xajtaj nyúucarij jime' ti je'ej pua'aj huánamuajrii, na'riij i tiquee tyi'táj huüre', jí'nye capu xá'puí', jéetze' pu naa siaj tyaatatjójtzi're'en i Dios.

5 A'yaa xu tyá'mua'reeriaj tíjin típua'aj a'táj juxana'ciria'aj, nusu je'ej pua'aj metyóomua'ria, na'riij jéehua tyí'nyacua'tzaj, a'yaa pu huasé'rin i Dios jimi tí'ij síj ti hua'na'michej i sáanturij, a'íjma capu huá'cí'tyij maj utyájrutyej jo'táj i Dios tyejé'ijtaj ajta i Ciriistu'.

Tyiche' tyámua' tyí'tyechajcaj je'ej ti i Ciriistu' tyita'tanyéjnye'rityee

6 Che' quee a'táj já'muacuanamuaj a'íjna jime' i nyúucarij tiquee tyi'táj huüre', jí'nye Dios pu jéehua puéjtzij huo'tá'sij a'íjma i maj quee já'tyese'.

7 A'íj xu jin caxu mua'aj hua'ajtyánaxcan a'íjma.

8 A'náj imuáj xu mua'aj tíca'riste' séjria'ca'aj, siajta ijíj xu'rij nyéeri'iste' séejre', a'íjna jime' siaj tavástará' jimi séejre'. A'íj xu jin tyámua' tyityetyúucha'íj matí'ij i maj nyéeri'iste' séejre'.

9 jí'nye a'íjna i tatzárij néijmi'i pu tyámua' tyí'uurej, ajta a'yan ricij je'ej tí tye'tyévjtye', ajta tzaahuatyí'ra'aj jin séejre'.

10 A'náj tína'aj xu jahuoocaj je'ej tí tya'ráanajchi i tavástará'.

11 Caxu hua'ajtyánaxcan a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj i maj tíca'riste' séejre', sulu siata'aj nyéeri'iste' jaataséjrataj je'ej maj ricij.

12 Ji'nye tyú'tyevi'raste' ti a'táj jaataxáj je'ej maj a'íimaj avúitzi jín ricij,

13 ajta néijmi'i pu tyámua' naa tyu'taséjre'sij i tatzárij jime',

14 ji'nye a'íjna i tatzárij néijmi'i pu tyí'sejrata je'ej ti een. A'íj pu jín a'yan tyé'yu'si' tíjin:

Huatájisij, muáaj mu paj tyácusij,

ájchesij hua' tzajta' i muí'chítýee,

ajta i Círíistu' pu muatyátatzavi'tye'ej.

15 A'íj xu jín tyámua' tyityetyúucha'íj. Caxu a'yan tyityetyúucha'íj mati'íj i maj quee ma'umuámua're', sulu tyámua' xu metyityoомуámua're'ej.

16 Tyámua' xu eenye' siajta a'yan rijcaj je'ej ti tyí'xa'puí' íjij ti ooj je'ej tyí'rij, ji'nye je'ej pu pua'aj tyí'ricij yatij jooméj.

17 Caxu je'ej pua'aj metyityoомуámua're'ej, sulu a'yaa xu tyá'huocaj sij sij yo'itéej xá'ra'nyij je'ej ti tyá'xie've' i tavástara'.

18 Caxu ta'ruj, ji'nye je'ej pu pua'aj já'mua'uurej, jéetze' pu naa siaj néijmi'i a'íj jitze aróoca'neye i júuricama'ra' i Dios.

19 Setyí'huó'ixaaty'e' tyámua' naa a'íjci jime' i chuúicarij, siajta i siaj jín tyé'tyojtzi're' i Dios, siata'aj tyu'táchuiicaj, siaj sij tyámua' tyaatá'an néijmi'i jime' i ja'muaxiéjnyu'caa i tavástara'.

20 A'náj tina'aj xu tyé'tyojtzi're'ej i Dios i ti néijmi'i tyú'taahuaca' tíj na'aj íian ti tyí'sejre', nyúucaritze' i tavástara' Jesús ti ajta Círíistu' pué'een.

Je'ej maj ye'ej tyityetyúucha'íjcaj i maj tyá'tzaahuaty'e'

21 Siata'aj huóohuíre'en séej siajta séej, a'íjci jime' i siaj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'íj i Círíistu'.

22 Siajta mua'aj mu siaj huíchej, siata'aj huá'astyaj i jucínastyamua' a'yájna siati'íj tyá'astej i tavástara'.

23 Ji'nye i cína'ra'an pu mu'úura' pué'een i ju'íj, tí'ij ajta i Círíistu' hua' mu'uj tyí'pué'een néijmi'caa i maj jimi jusi'rii, a'íj pu'íj hua' japua huatányuusij.

24 Ajta a'yájna mati'íj i maj jusi'rii tyá'astej i Círíistu', a'yaa pu cha'tána'aj tyúuxie've' mej mij a'íimaj i maj huíchej huá'astyaj néijmi'i jime' i jucínastyamua'.

25 Siajta mua'aj mu siaj hua'cínastyamua' pué'een, siata'aj huo'xié've'en i ju'irástyamua' a'yájna tí'ij i Círíistu' tyihuá'xie've' a'íjma i maj jimi jusi'rii, a'íj pu ajta hua' jitze ma'can huamu'.

26 A'yaa pu huaríj tí'ij huo'jájcuare'en, ajta tyámua' huó'ruuj i hua' tzajta', a'íjna jime' maj ja'antzaahuaj a'íjci i nyúucaríj ti jaatyájtóo hua' jimi,

27 tí'ij a'yan tyaataséjrataj tí'ij i tye'yúuj ti naa een, tíquee tyí'táj a'me'ej, ajta quee huatyátzu'taca', sulu ti tyámua' naa huasé'rin ajta quee tyí'táj jín á'itzeere'.

28 A'yaa pu cha'tána'aj tyúuxie've' mej mij i maj nyejnyei'chej huo'xié've'en i ju'irástyamua', a'yájna mati'íj jujímua'aj tyúuxie've'. A'íjna i tí jaxie've' i ju'íj, a'íj pu ajta jusíj juxie've'.

29 Ji'nye capu a'táj jaxana've' i jutyévij, sulu a'íj pu tyá'cue'tyej ajta tyámua' tya'xá'puee, tí'ij ajta i Círíistu' tyámua' tyihuá'cha'íj i maj jimi jusi'rii,

30 ji'nye a'íi pu tyévira' pu'éen. Tyajta ityáj tu i Ciríistu' jitze ajtyáma'can.

31 A'íj pu jin i tyáati' majuuríesij i jutáataj ajta i junáanaj ti'ij ja'antyáanaxcaj i ju'íj, majta a'íimaj i maj hua'puaj, síj mu'uj mij tyévira' pu'éenye'ej muá'ju'un.

32 A'yaa pu'ij tyí'sejre' i ti ju'avaataca'aj i Dios jimi. Nyajta nyáaj a'íj nu jime' tyí'xaj a'íjci i Ciríistu', nyajta néijmi'i jime' i maj jimi jusi'rii.

33 A'yaa pu'ij tyúuxie've', mua'aj mu sij nyejneye'chej, siata'aj huo'xie've'en i ju'irástyamua' a'yájna siati'ij jujímua'aj tyúuxie've', majta i hua'irastyamua' miche' huo'tyátzaahuatye'en i jucínastyamua'.

6

1 Siajta mua'aj mu sij hua'yojmuá', siahuá'astyaj i juhuásimua' a'yájna ti'ij tya'ránajchi i tavástara', ji'nye a'yaa pu tyí'xa'puí'in.

2 A'íjna i nyúucarij ta'nájcaj i Dios ti jin tyita'táratziiri' a'yaa pu tyá'xaj tijin: "Pata'aj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'íj a táataj pajta a' náanaj,

3 ta'aj muáahuire'en pata'aj á'tyeevi'in paj júuri'j puá'ra'nyij íyan i cháanacaj japua."

4 Siajta mua'aj mu sij hua' huásimua' pu'éen, caxu hua'jaaxiejtje'ej mu juyójmua', sulu tyámua' xu tyí'huóocha'íin, sij sij huo'mua'tyej, siajta huo'té'examue'en tyámua' je'ej ti tyá'xie've' i tavástara'.

5 Siajta mu sij ca'nyérij jin tyí'huíire', siata'aj huá'astyaj i maj íyan cháanacaj japua tyajá'mua'íjtje'. Siahuá'astyaj tzáahuatyí'ra'aj jime', a'yájna siati'ij tzáahuatyí'ra'aj jin tyá'huíire' i Ciríistu'.

6 Siahuo'tyáhuíire', caxu a'áa siana'aj mati'ijta a'íimaj já'muasejra, sij sij hua' jimi tyámua' tyu'tyá'itzeere'en, sulu siata'aj a'yan tyi-huo'tyáhuíire'en siati'ij tyá'huíire' i Ciríistu', ajta je'ej ti tyá'xie've' i Dios.

7 Siata'aj tyámua' naa tyu'muárie'en, a'yájna siati'ij i tavástara' sij jimi tyí'huíire' caxu i tyétyacaa jimi.

8 A'yaa pu tyúuxie've' sij jáamua'reej síj ajta síj, tipua'aj i ti tyí'íjtyi're' nusu i ti juxáahuaj tyí'muarie', a'yaa tu i tavástara' jimi tya'ancuriáa'sij je'ej ti síj tyí'tj jin xá'puí' huaríj.

9 Siajta mua'aj, mu sij tyihuá'íjtje', a'yaa xu cha'taj siana'aj tyámua' tyihuó'cha'íin i maj ja'mua jimi tyí'muarie', caxu hua'nyeechej. Xo'támua'reej tijin mua'aj majta a'íimaj i maj ja'mua jimi tyí'muarie' néijmi'i xu a'íj jitze ajtyáma'can i tavástara' tajapua' i já'sejre', siajta a'íjci jimi juxa'aj xu'uj een.

I maj jin nyo'se' i maj tyá'tzaahuatye'

10 Ajta íjij nye'ihuáamua', xáahuo sij sij huatyóoca'nyej i tavástara' jimi, sij sij tyu'tyámue'tin i muárie'ria'ra' jime'.

11 Siata'aj tyámua' tyitya'cónaj néijmi'i jime' i ti Dios jaatyájtoo ja'mua jimi i sij jin huatyényo'se'en, siata'aj sij tyo'táviicue' néijmi'i jime' i ti jin já'muacuanamuaj i tyiyáaru'.

12 Ji'nye catu a'íjma nyo'si'tye' i tyeityee, sulu a'íjma i maj tyí'tj jin antyúumua'reej, majta a'íimaj i maj tyí'íjtaca'aj, a'íjma i xiéjnyu'carij maj je'ej pua'aj een, i maj majta tyityatatyíj tyí'tj jime' tíca'riste' íyan i cháanacaj japua, ajta u tajapua.

13 A'íj xu jin néijmi'que' cóonaj i Dios ti jaatyájtoo ja'mua jimi, siata'aj sij tyo'táviicue'en a'ájna xicáara' jitze i ti je'ej pua'aj tyí'ricij, ajta siati'ij tyámua' huó'uuren a'yaa xu sij tyityaaju'un.

14 A'íj xu jin tyámua' eenye', caxu ajtací'ca'an, ajta je'ej siaj ricij, a'yaa xu jáa'uuren je'ej ti tyi'ji're'can jime'.

15 Siajta a'náj ti na'aj tyámua' eenye', siaj sij jaariá'xaj i nyúucaria'ra' i Dios.

16 Ajta a'ájna i siaj jitzán tyá'tzaahuatye' a'íj pu jamuaatyáhuüre'ej ti'ij quee jamua'antypuá'ritye'en i tyiyáaru'.

17 Ajta i ti ja'mua japua huatányuusij a'yaa pu tyajamuaatyáhuüre'ej ti'ij i xantáaru' ti ju'tyámuucu'uj, ajta i nyúucaria'ra' i Dios a'íj pu pué'een i chúun ti juxa'aj tya'antámuamuaa ti jamui'tyéchuiitye'sij i júuricama'ra' i Dios.

18 Caxu jatapuá'citacare'en siaj jahuocaj i Dios jimi, sulu a'yaa xu jéehua tyá'huocaj, xa'rooca'nyéej i júuricama'ra' jitze i Dios. Xa'tanyéjnye'rij, caxu tyá'xaahuataj siaj hua' jime' jahuocaj i Dios jimi i maj tyá'tzaahuatye'.

19 Siata'aj nyajíme' jahuocaj i Dios jimi, ta'aj ij naata'an je'ej nyaj tyu'xáj, nyej nyij tyihuo'ixaatye'en i tyeítýee, nyajta quee tyi'tziñnye'ej tyi'tíj jime', a'yaa nu nyij tyihuo'té'exaatye'sij a'íjci i ti aviitzi' i Dios jimi, a'ájna jime' i nyúucaria'ra'.

20 Dios pu a'ájna jin nyojo'ta'ítyaca' nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra', a'íj nu jin eetyánami' ijíj. Siáahuocaj i Dios jimi nyej nyij quee tyi'tziñnye'ej nyetyihuo'te'exaatye'en a'ájna jitze ma'can.

Pablo pu hua'tyojtye' i ti jin ja'antypuá'ritye'ej

21 A'ájna i Tíquico, i ta'ihuáara' i tyaj jaxie've' ti a'yan cha'tána'aj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi nyati'ij nyáaj ajta quee tyi'tíj jin á'itzeere' i Dios jimi, a'íj pu néijmi' tyajamuaaté'exaatye'sij siaj sij jáamua'reej je'ej ti tyi'nyahuüre' ajta je'ej nyaj ricij.

22 A'íj nu jin jaata'ítyij ja'mua jimi, siaj sij jáamua'reej je'ej ti tyi'nyahuüre' ajta ca'nyíjra'aj jamuaata'an.

23 Che' i Dios jamuaatyápua'ritye'en néijmi'caa i já'muatzajta', ajta néijmi'caa i ja'mua' ihuáamua', ajta i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, che' a'íj jamuaataxié've'en, ji'nye mua'aj xu tyá'tzaahuatye',

24 Che' tyámua' tyi'eenye' néijmi'caa jimi i maj jusén jin jaxie've' i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i San Pablo a'íimaj jimi i maj Filipos jo'cháatima'caa

Pablo pu hua'tyojtye'

1 Nyáaj Pablo ajta a'íjna i Timoteo, ityáj tu jahuiire' a'íjna i Jesús i Ciriístu', a'yaa tu já'muatyojtye' néijmi'caa mua'ajmaj mu siaj Filipos jo'cháatimee, siajta a'íjma jitze ajtyáma'can i maj ja'tzaahuatye' a'íjci i Jesús i Ciriístu', i maj tyajá'mua'ijtye', majta i maj já'muahuiire' tyi'tíj jime', néijmi'caa tu yajá'muatyojtye'.

2 Che' i Dios i tyaj javástara' ajta i tavástara' Jesús i ti ajta Ciriístu' pué'een, miche' a'íin tyámua' tyajamuáacha'íin majta jamuaatyápua'ritye'en i ja'muaxiéjnyu'caa tzajta'.

Pablo pu tyé'tyojtzi're' i Dios

3 Nyati'ijta mua'ajmaj jamo'támua'reej jéehua nu tyé'tyojtzi're' i nyaj Dios,

4 ajta nyati'ijta jahuocaj i Dios jimi, nyenyetyámua'va'aj nu ja'mua jimi nyajta jahuoo néijmi'caa mua'ajmaj jime',

5 ji'nye mua'aj xu a'náj tina'aj naatáhuui nyey nyij huó'ixaatye'en i tyeítýee a'íjna i nyúucaria'ra' i Dios, sianaatáhuui i jájcuaj imuáj siajta ijíj síooche' xu a'yan ricij.

6 Tyámua' nu naa tyá'mua'reej ti i Dios a'íjci i ti ju'huatyáhuuij ti tyámua' jamuáa'uurej i ja'mua tzajta', a'íi pu ajta ja'antyíci'sij a'ájna xicáara' jitze ti'ij uvé'nyej i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

7 A'yaa pu tyí'xa'pui' nyaj a'yan tyí'mua'ajcaa ja'mua jime', ji'nye mua'aj xu nyatzájta' séejre' siajta a'yan tyinaataséjra siaj a'náj tina'aj nyahuiire', tipua'aj nyanámi'huaj, na'ríij a'íjma jimi anyo'tyávaacaj i maj tyityatatyíj nyey nyij a'yan tyaataxáj yee xá'pui' i nyúucarij nyaj huá'ixaatye'.

8 Dios pu jamua'reej nyaj jéehua huápui'ij já'muasejramu', a'íj nu jin já'muaxie've' i ti ajta nyéetzij jin naaxie'vej a'íjna i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

9 A'yaa nu tyá'huoo i Dios jimi siaj jéetze' huóoxie've'en jujímua'aj, ti'ij ajta i Dios jamuaata'an siaj sij jéetze' tyámua' naa néijmi'i tyojo'itéej xá'ra'nyij siajta tyámua' metyityoomuámua're'ej,

10 ajta siaj sij jáamua'reej tyi'tíj ti jéetze' xá'pui'. A'yaa xu tyámua' tyi'tyecháaj xá'ju'un, siajta huaju'uj xá'ju'un juxáahuaj, 'asta na'aj quee uvé'nyej a'íjna i Ciriístu',

11 ji'nye mua'aj xu tyu'taséjrataj i siaj jin jéehua tyámua' naa tyú'ruuj, a'íjna jitze ma'can i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, ajta jéehua tyaatatyójtzi're'ej i Dios.

Ciriístu' pu a'íin pué'een i tyaj jin júurij

12 Nye'ihuámua', a'yaa nu tyá'xie've' siaj jáamua'reej, je'ej ti tyi'tíj náaruj, a'yaa pu'ij tyí'nyahuiire' mej mij jéetze' mue'tíj jáanamua'j i nyúucaria'ra' i Dios.

13 Ji'nye i nyaj námi' a'íj pu jin séejre' nyaj jahuiire' i Ciríistu', mej mij jáamua'reej a'íimaj i xantáaru'uj i maj jacha'ij a'íjna i ti va'cán jin tyi'tyéjvee majta néijmi'i i séecan.

14 Ajta mati'ij naaséj nyaj nami'huaca'aj, mue'tíj mu i nye'ihuáamua' ahuóoca'an mej mij jaariá'xaj i nyúucaria'ra' i Ciríistu', camu tyi'tziinye' sulu a'íj mu jitze tyi'ca'nyej i tavástara'.

15 A'yaa pu tyi'ja'yájna maj séecan a'yan tyi'xaj i Ciríistu' jitze ma'can, ji'nye jéehua mu chueerij nyéetzij jime', majta nyéjcha'íire', majta séecan a'yan tyi'xaj tzáahuatyí'ra'aj jime' majta jutyamua've'ej.

16 Séecan mu i Ciríistu' jitze ma'can tyi'xaj tzáahuatyí'ra'aj jime', máamua'reerij ti Dios a'íjna jin nyojo'ta'ityaca', nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra',

17 majta i séecan a'yaa nu ricij mej mij jujímua'aj huatyóohuiire'en, camu tzáahuatyí'ra'aj jin tyi'xaj, sulu a'yaa nu tyá'xie've' mej mij naatamuárie'riste'en ijíij nyaj eetyánami'.

18 Ajta ¿ji'nye rinyij? A'íj pu jéetze' juxie've' i maj tyi'xaj i Ciríistu' jitze ma'can, a'íj nu jin nyetyamua've', capu nye jitze juxie've' tipua'aj tzáahuatyí'ra'aj jin metyi'xajta nusu mequee.

Nyajta nyóoche' jéetze' huatányetyamua've'sij,

19 ji'nye a'yaa nu tyá'mua'reej ti a'íjna naatyáhuire'ej, siajta mua'aj xu naatáhuíi a'íjna jime' siaj jahuoo i Dios jimi, ajta a'íjna i júuricama'ra' i Ciríistu' a'íj pu ajta naatáhuíi.

20 Ji'nye jéehua nu jacho've' ti i Dios quee a'náj naatatyévi'ra'astaj, sulu a'náj tina'aj pu jaataséjrataj mej mij jáamua'reej nyej i Ciríistu' jitze arányaca'nyej tipua'aj nyaj júurij na'ríij nyaj huámui'nyij.

21 Ji'nye nyéetzij jime', nyej nyooj júurij a'íj pu a'ín pué'een nyaj jin jaatyáhuire'ej a'íjci i Ciríistu', ajta tipua'aj náamui'nyij, nu'ríj tyu'tyámue'tíj nu tajapuá.

22 Ajta tipua'aj ná'tyeevi'in nyaj júurij ná'ra'nyij, aj nu néijmi'i séjran je'ej nyaj tyi'muarie', canu che' jamua'reeren tyi'tíj ti jéetze' xá'puí', tyij nyaj á'tyeevi' nyaj júurij, nusu nyaj jiye'tzín huámui'nyij.

23 Jéehua pu nyamuárie'riste' nyej nyij jamua'reej tyi'tíj ti jéetze' na'ráanajchij, a'yaa nu tyá'xie've' nyaj huámui'nyij nyej nyij jamuán jó'ra'nyij i Ciríistu', ji'nye a'yaa pu jéetze' tyámua' naa tye'mej nyej jimi,

24 ajta ja'mua jime' a'yaa pu tyúuxie've' nyej nyooj júurij.

25 Nyajta a'yan tyámua' naa tyá'mua'reej a'íjci jime', a'yaa nu huaquéej na'mej siaj sij jéetze' tyá'antzaahuaty'e'en, siajta huóotyamua've'en.

26 A'yaa nu ja'mua jamuán yetyu'tyaváaj na'mej, siaj sij tyaatatýójtzi're'en i Ciríistu' ti Jesús pué'een.

Tyaj a'yan tyi'tyechej je'ej ti tyé'ijta i nyúucaria'ra' i Ciríistu'

27 A'yaa pu tyúuxie've' siaj a'yan tyi'tyese'ej siaj a'yan tyi'tyechajcaj je'ej ti tyé'ijta i nyúucaria'ra' i Ciríistu'. A'yaa xu eenye', tipua'aj a'áa nya'tanyéj nyej nyij jamuáamuaarej na'ríij nyequee, a'yaa nu tyá'xie've' nyaj jáamua'reej siaj néijmi'i tyá'tzaahuaty'e', siajta néijmi'i nyo'se' a'íjna jime' siaj ja'tzaahuaty'e' i nyúucaria'ra' i Dios,

28 caxu huá'tziinye'ej a'íjma i maj jamuájcha'íire'. A'yaa pu tyámua' naa tyé'miteere' maj a'íimaj á'pua'ren, siajta mua'aj a'yaa xu tyá'mua'reeren ti já'muahuiire'en. A'íj pu i Dios jimi já'ma'can.

²⁹ A'íj xu jitze ma'can i Ciríistu', capu a'íi na'aj já'muaci'tyij siaj ja'tzaahuaty'e', sulu siaj sij siajta jajpuéetzij xá'ra'nyij jitzán ma'can.

³⁰ Mua'aj nyajta nyáaj taxa'aj tu tyí'tyeny'o'se'. Xu'ríj jaaséj je'ej nyaj jájcuaj tyu'tyéeny'o'sej, ajta ijúj a'yaa xu siooj tyí'namuaj nyej nyóoche' a'yan tyí'nyo'se'.

2

Maj huóoxie've'en majta quee ootzáahuaty'e'ej

¹ A'yaa pu'uj, tipua'aj i Ciríistu' jamuaata'an siaj séecan ca'nyíjra'aj huatá'an, tipua'aj a'yan setyá'xie've'e'ej siaj séecan tyámua' tyu'tyéjeevej, tipua'aj néijmi'i a'ájna jitze xa'rooca'nyéeej i júuricama'ra' i Dios, tipua'aj siahuá'cu'vaj i juxa'aj tyeítyee,

² sianaatatyámua'viste' a'ájna jime' siaj tyámua' naa tyí'tyechajcaj, siaj sij néijmi'i juxa'aj tyityahuóoxie've'en, siaj juxa'aj siana'aj tyéejtyoove'en siajta juxa'aj siana'aj tyí'mua'ajcaa.

³ Caxu tyl'táj je'ej uuriaj siaj sij a'ájna jin ahuóotzaahuaty'e'en, sulu caa xu'uj tyityetyóoxaahuataj, siajta a'yan tyaataxáj maj i séecan jéetze' tyámua' een siata'aj sij quee jujímua'aj ootzaahuaty'e'ej.

⁴ Che' quee a'táj jahuoocaj i ti jitzán juxie've', sulu che' ajta jaatáhuüre'en i séej tyí'táj ti a'yan tyá'itziitye'.

Je'ej maj tyeetyáxaahuataca' i Ciríistu', ajta i ti jin tyí'tyaváaj ja'raa

⁵ Siata'aj juxa'aj siana'aj tyí'mua'ajcaj sáij ajta sáij ti'ij ajta tyí'mua'tzej i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een,

⁶ ajta i Ciríistu', a'yaa pu cha'tána'aj tyí'sejria'ca'aj ti'ij i Dios, ajta capu a'ájna jitze tyu'tyáaca'an ti a'yan cha'tána'aj eenye' ti'ij i Dios,

⁷ Sulu aa pu tyoohuá'xij juxié'vi'ra' jime' i ti jin tyí'tyávaaca'aj u tajapua', aj pu'ij a'yan huataséjre ti'ij i a'táj maj tyé'ijtye'. A'yaa pu huóoruuj mati'ij séecan i tyeítyee, ajta a'yan tyu'tóosejrataca' ti'ij a'táj tiquee tyí'táj jin tyí'tyéjvee,

⁸ a'yaa pu tyu'tyóoxaahuataca' ti'ij i tiquee va'cán jin tyí'tyéjvee, ajta huatóoa' ti huámui'nyij i cúruuj jitze.

⁹ A'íj pu jin i Dios tye'entyáaruujtyej tyí'táj jime' ti jéetze' ve'éj ajta ti jéetze' naa huasé'rin i tyétyacaa jimi,

¹⁰ mata'aj mij néijmi'i a'ájna xicáara' jitze tyítunutaxi'in jimi i Jesús, i maj tajapua' já'sejre', majta i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, majta i maj tajityé já'sejre',

¹¹ mata'aj mij néijmi'i jáamua'tyij ti i tavástara' a'íin pué'een i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, tyej tyij a'ájna jin tyaatatyójtzi're'en i Dios i tyaj jajvástara'.

I maj tyá'tzaahuaty'e' a'yaa mu een ti'ij i tatzárij úyan i cháanacaj japua

¹² A'yaa pu'ij, nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', a'yájna siati'ij mua'aj a'náj tina'aj tyiná'astijre', caxu a'áa siana'aj nyati'ijta a'áa jó'catyii já'mua jamuaán, jéetze' xu ijijj nyaj ya' imuáj huatyéjve. A'íj xu jitze tyú'ca'nyej i ti já'muahüire'en jéehua tzáahuaty'i'ra'aj jimi sejcha'íj,

¹³ ji'nye i Dios, a'íi pu ca'nyíjra'aj jamuaatá'sij, siaj sij xá'puí' huárinyij, ajta jamuaatáhuüre'sij siaj sij ja'antycí'tyij.

14 A'yaa xu néijmi'i jin huárinyij caxu je'ej pua'aj tyúuxajtaj, siata'aj quee junyo'sitye'ej,

15 ta'aj ij quee a'tíj tyi'tíj ja'mua jitze pua'ritye'ej nusu siaj tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en, siaj sij yójmua'mua' pue'éenye'ej xá'ra'nyij i Dios, tyámua' sia'éenya'aj hua' tzejta' i maj je'ej pua'aj tyi'tyetyeityee majta quee xá'puí' metyiyoomuámua're'. Hua' tzejta' a'yaa xu tyi'tyatatzarej mati'ij i xú'ra'vetyee úyan cháanacaj japua,

16 siajta tyámua' eenye' a'íjci jitze i nyúucarij ti júuricamej tyu'tá'caa, a'yaa pu'ij ti'ij uvé'neye' i Ciriístu', aj nu nyij ootányatzaahuatye'sij ja'mua jime', a'yan nyetya'mua'reeriaj nyej quee huápua'aj tyu'muáriej.

17 Tyij nyajta nyáaj huámu'nyij siaj sij mua'aj ja'antyíci'tyij i siaj tyu'támu'vejritaj i Dios jimi a'íjna jime' i siaj tyá'tzaahuatye', nyáaj nu nyetyama've' nyajta jamuaatá'sij siaj sij a'yan cha'taj siana'aj tyityaatótyama've'en.

18 Siata'aj huatóotyama've'en siajta mua'aj, siajta nyéetzij naata'an i nyaj jin huatónyetyama've'en.

I Timoteo ajta i Epafrodito

19 A'íj nu jitze tyi'ca'nyej i tavástara' Jesús, a'yaa nu tyá'xie've' nyaj jiye'tzín i Timoteo huata'ítyej ja'mua jimi, nyej nyij huatónyetyama've'en nyati'ij jáamua'reej je'ej ti tyaja'muahuíre'.

20 Ji'nye capu ma' a'tíj ti a'yan cha'tána'aj tyi'mua'tzej nyati'ij nyáaj, siajta jéehua jitzán juxie've',

21 néijmi'i mu a'yan tyá'huoo je'ej ti hua' jitze tyúuxie've', camu a'íjna huoo je'ej ti jitzán tyúuxie've' i Ciriístu' ti Jesús pué'een.

22 Siajta mua'aj xu'ríj jamua'reej ti tyámua' tyi'tyúucha'ij a'íjna i Timoteo, ajta jéehua arí tyu'tyáhuúí a'íjna jime' ti jaaxájtaca' i nyúucaria'ra' i Dios, a'yaa pu tyináahuúí ti'ij nyiyóoj ti pué'eenye'.

23 A'yaa nu nyij tyá'xie've' nyaj jaata'ítyej ja'mua jimi, nyati'ij jáamua'reej je'ej ti ye'ej tye'mej nyej jimi,

24 nyajta nu nyavástara' jimi tyi'ca'nyej nyej nyij nyasíj ca'nácan a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi.

25 A'yaa pu ajta nya'asej ti xá'puí' nyej nyajta ja'mua jimi jaata'ítyej i nye'ihuáara' Epafrodito, i ti nyajamuan tyi'muarie', i siaj mua'aj yo'ta'ítyaca' nye jimi ti'ij tyinaatá'an tyi'tíj ti tyiná'itziitya'ca'aj.

26 Jéehua pu a'íjn já'muasejramu', ajta je'ej pua'aj jaata'aj a'íjna jime' i siaj jáamua'reeri' ti a'íjn tyi'íjcu'nyaca'.

27 A'yaa pu tyi'ja'yájna ti tyi'cu'ca'aj, tímua' pu huamu', ajta i Dios pu ja'ancu'vaxij a'íjci, ajta capu a'íj na'aj sulu a'yaa pu cha'tána'aj tyiná'ancu'vaxij nyéetzij, nyej nyij quee nyaxaamuijritya'aj i nyaj jin jajpuéjtzij.

28 A'íj nu jin a'yan tyá'xie've' nyaj jiye'tzín jaata'ítyej ja'mua jimi, siata'aj sij quee che' juxaamuijritya'aj.

29 Siata'aj jaataxié've'en xuutyámua've'ej i tavástara' jitze ma'can, siajta jéehua huoxié've'en i tyétyacaa ti'ij a'íjna,

30 ji'nye tímua' pu huamu' a'yan tyi'muárie'caj i Ciriístu' jitze ma'can. A'yaa pu tyi'xie'viria'ra'ca'aj ti huámu'nyij, a'íj pu jin tin huamu' a'íjna jime' ti naatyáhuúire'en i siaj jin quee mua'aj pu jáaruuj.

3

A'íjna i ti jì'ré'can jìme' tyí'huüre' i Dios jimi

¹ A'yaa pu'ij nye'ihuáamua', siata'aj huóotyamua've'en i tavástará' jimi. Capu nya'una'aviste' nyej nyajtáhua'aj tyajaamuata'ítyi' je'ej nyaj nyeríj tyajamuata'ítyi'ri', a'íi pu jamuuaatyáhuüre'ej.

² Tyámua' xu'uj a'íjma jimi i tyétyacaa i maj a'yan een mati'ij i tzi'cáij i tiquee a'tíj huá'ya'muaj, i maj quee tyámua' tyí'muarie', majta juhué'ra' ajtasi'chej,

³ jì'nye i maj jì'ré'can jìme' ja'antysi'chej i junavíj, ityáj tu a'ín pué'een, ajta i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu ca'nyíjra'aj tatá'caa tyej tyij tyaatatyójtzi're'en, a'íj tu jìn tatyamua've' tyaj jitzán ajtyáma'can i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een, tyajta quee tyi'tíj jitze tyí'ca'neye' ti séejre'.

⁴ Nyáaj nu nyajta a'yan tyu'tányaci'puaj nyaj a'íjna jitze tyú'ca'neye'. Capu máaj a'tíj a'íjna jìn a'yan tyu'tóoci'puaj nyati'ij nyáaj,

⁵ ti'ij tyoomá'caj arahuéicaj xicáj nyaj huanie'huaca', aj mu mij ja'antysi'jchaca' i nyanavíj, hua' jitze nu ajtyáma'can i maj yójmua'mua' pué'een a'íjna i Israel, nyajta a'íj jitze eeráma'can i Benjamín, hebreo nu pué'een nyajta a'íjma jitze huanie'huaca'. Nyajta a'íjna jime' i nyúucarij i maj jìn tyí'ijta, a'íjma nu jitze ajtyáma'cantaca'aj fariseos,

⁶ jéehua nu huápui'ij já'astyajca'aj a'íjna i nye yi'ráj, a'íj nu jìn je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj i maj tyá'tzaahuatye' i Jesús jimi, nyajta quee a'náj tyi'tíj jìn ootyá'itzee a'íjna jitze i nyúucarij i maj jìn tyí'ijta.

⁷ Ajta néijmi'i a'íjna, i ti jéehua nyejitzé'juxié'va'ca'aj, jíij nyaj jahuüre' i Ciriístu', a'yaa nu tyá'mua'reej tiquee tyi'tíj huüre'.

⁸ Ajta a'yaa pu jéetze', capu maja'tyi'tíj ti jéetze' nyetyáhuiri'rii ti'ij nyaj jáamua'tyij a'íjna i nyavástará', a'íjna i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een. A'íj nu jitze ma'can i Ciriístu' nyeríj néijmi'i tyojo'riej, nyáaj nu metyóoraxij yaa ti'ij xiéerij nyej nyij tyu'tyámue'tin i Ciriístu' jimi,

⁹ ajta nyej nyij jitzán ajtyáma'cantaj ná'ra'nyij, canu nyej nyáaj tyámua' tyí'tyevij, a'íjna jime' i nyaj néijmi'i ará'astej je'ej ti tyá'xaj i yu'xarij jitze, sulu a'yaa nu tyámua' tyí'tyevij a'íjna jime' nyaj ja'tzaahuatye' i Ciriístu', i ti Dios a'yan tyinaatá' i nyaj jìn tyá'tzaahuatye'.

¹⁰ A'yaa nu tyá'xie've' nyaj jáamua'tyij a'íjna i Ciriístu', nyajta jáamua'tyij i muárie'ria'ra' i ti jìn huatájuuriaca', ajta i ti jìn jaa-puéjtzitariaca', nyej nyij a'yan séeria'aj ná'ra'nyij ti'ij a'íjna i Ciriístu' ti'ij huamuí',

¹¹ a'yaa nu tye'ejchó've' nyaj jaatáa'sej a'ájna xicáara' jitze mati'ij huatájuuritaj i mui'chítsee.

Catu tyeexúj néijmi'i jìn antyítaci'ij

¹² Canu a'yan tyí'xaj nyej nyáaj nyeríj néijmi'i tyu'táa'saca', canu nyajta a'ín pué'een i tiquee tyi'tíj jìn á'itzeere', a'yaa nu nyóoche' tyu'méj nyej nyij jaatáa'sej, jì'nye a'íi pu i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een anaquéej nyeetzij naatáa'saca'.

¹³ Nye'ihuáamua', canu a'yan tyajá'mua'ixaatye' yee nu'ríj néijmi'i jìn tyámua'huaríj, sulu a'yaa nu ricíj nyej nyij quee che' a'íjna jitze tyí'mua'ajcaj i nyaj nyeríj metyaja'ajhua'xij, nyajta je'en huatányaca'neye' nyej nyij jaatáa'sej i ta'nájcaj,

¹⁴ nyata'aj nyij a'áa ja'rá'astij jo'tyaj yá'mue'tin i ti naa een i Dios ti jin taatajé a'íjna jitze ma'can i Ciriistu' ti ajta Jesús pué'een.

¹⁵ Néijmi'i i tyaj tyerij huásasij a'íjna jitze i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye', a'yaa pu tyúuxie've' tyaj seequéj tyú'mua'tyij. Tipua'aj mua'aj tyi'tíj jitze seequéj setyi'mua'tzej, Dios pu ajta a'yan tyajamuataséjratye'sij.

¹⁶ Ajta a'yájna, a'yaa pu tyúuxie've' tyaj a'yan tyí'tyechajcaj je'ej tyaj tyerij tyi'tíj tyu'táa'saca'.

I tyej tyá'tzaahuatye' tajapuá tu já'ma'can

¹⁷ Nye'ihuáamua', siata'aj a'yan huárinyij je'ej nyej nyáaj ricij siajta a'íjma jitze tyi'huóo'itii i maj a'yan tyí'tyechej je'ej tyaj tyerij mua'ajmaj tyajamuáa'ixaa.

¹⁸ Nu'ríj mue'tíj a'yan tyajamuáa'ixaa, ijíj nu nyajtáhua'aj a'yan tyajamuaaté'exaatye'sij na'canyeyí'nya'aj, a'íjna jime' maj mue'tíj a'yan tyityetyúucha'ij mati'ij i maj jájcha'íire' i Ciriistu' i ti huamuí' i cúruuj jitze,

¹⁹ a'yaa pu tyihua'ci'tyij maj jó'vetyij. Jéetze' pu hua' jitze juxie've' maj jéehua tyú'cua'nyij, a'í pu'ij hua' dios pué'een, majta a'íjna jin óotzaahuatye' i ti tyú'tyevi'raste'. A'íj mu'uj jitze tyí'mua'tzej úyan ti tyí'sejre' i cháanacaj japua.

²⁰ Tyajta ityáj, tajapuá tu já'ma'can, tyajta a'yan tye'ejchó've' ti i tavástara' a'íjna i Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een yava'cáanyej tí'ij tii'rátóonyij,

²¹ a'í pu seequéj ja'uuren i tyaj jatyáhue'ra' tiquee tyi'tíj huúire' tí'ij a'yan jáa'uurej tí'ij i tyévira' ti naa huasé'rin. Ajta a'íjna jin a'yan joorej i ti néijmi'i jin putyi'uurej i ti jitzán eeráma'can tí'ij tyámua' tyú'uurej i ti tyí'sejre'.

4

Tyiche' a'náj tina'aj tatyamua've'ej i tavástara' jimi

¹ A'yaa pu'ij, nye'ihuáamua' i nyaj já'muaxie've', i nyaj jéehua já'muasejramu', mua'aj xu a'ín pué'een i nyaj jin huatányetyamua've'en, i nyaj jamuaamue'tíj, a'yaa xu tyámua' tyityaaju'un i tavástara' jimi.

² Jéehua nu huá'huavii a'íjma i Evodia nyajta a'íjci i Síntique, mej mij antyúuci'piire'en maj tyámua' tyuu'ihuáamua'aj muá'ra'nyij i tavástara' jimi.

³ Pajta muáaj, mu paj nyéetzij jamuán tyí'muarie', a'yaa nu tyí'muahuavii paj huotáhuiire'en a'mújma mu úuca, ji'nye a'í mu jéehua huatyéenyosej mej mij naatáhuiire' tyaj huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios a'íjna jamuán i Clemente, majtáhua'aj i séecan i maj nyajamuan tyu'muáriej. A'íjmaj mu meríj á'yu'si'ij je'ej maj ántya'ruj i yu'xarij jitze júuricamej ti tyu'tá'caa.

Je'ej nyaj néijmi'caa tyí'ijtye'

⁴ A'náj tina'aj xu jutyamua've'ej i tavástara' jimi. Nyajtáhua'aj nu jamuaaté'exaatye'sij: Siahuóotyamua've'.

⁵ Miche' néijmi'i a'yan tyaja'muamua'jtyaj siaj tyámua' naa tyí'tyetyeityee. Pu'ríj yevéjri' tí'ij i tavástara' uvé'nyesij.

6 Caxu tyi'táj jin je'ej tyityóomua'ajcaj, sulu néijmi'i xu jin huatyényuunyij i Dios jimi, xaatáhuaviiri', siajta tyaatatyójtzi're'en.

7 A'yaa pu i Dios tyajamuaatá'sij i siaj jin tyámua' huárinyij i jutzájta', ajta a'ájna jéetze' pu tyámua' een je'ej maj quee tyiyó'itej i tyéyaca, ajta i ti jin tyámua' já'mua'uuren a'íi pu jacha'íij ja'mej i ja'muaxiéjnyu'caa, ajta je'ej siaj tyi'mua'tzej a'ájna jitze ma'can i Ciríistu' ti Jesús pué'een.

A'íj xu jitze a'náj tina'aj tyi'mua'ajcaj je'ej ti tyi'xa'puí'

8 Uve'tyáatican jime', nye'ihuáamua', siata'aj a'ájna jitze tyú'mua'tyij i ti ji're'can jime', siajta i ti a'yan tye'tyévijtye' siaj sij tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'íij, siajta a'ájna jitze i ti huatóoje'yey, siajta i ti jumua'tij, i ti naa huasé'rin, i ti naa namuajre'. Siata'aj néijmi'i a'ájna jitze tyú'mua'tyij je'ej siaj tyi'táj tyámua' tyu'yí'tin, mej mij a'ájna jin tyámua' jamojo'sejraj.

9 Siata'aj a'yan huárinyij je'ej nyaj tyajamuaamuá'tyey, siajta je'ej nyaj tyajamuá'ixaa, je'ej siaj tyináanamujri' ajta je'ej siaj tyinaaséj, a'yaa xu huárinyij ajta i Dios ti tyámua' já'mua'uurej a'íi pu ja'mua jamuán séeria'aj ja'mej.

Tyi'táj maj tyaatapuéjve i Filipos maj já'ma'can

10 Jéehua nu nyetyamua've' i tavástara' jimi a'ájna jime' i siaj mua'aj no'támua'reeri'. Canu a'yan tyi'xaj yee mua'aj xu nyojo'hua'xij, sulu caxu pújooriajva'aj je'ej siaj ye'ej tyinaatáhuüre'en.

11 Canu nyajta a'yan tyi'xaj yee canu je'ej tyéejviicue', ji'nye nu'ríj jaarí'rej nyaj huatányetyamua've'en a'ájna jime' a'chu nyej tyi'táj tyi'cha'íj.

12 Nyáamua'ree je'ej ti tyú'asej tipua'aj nyequee je'ej tyéejviicue'raj, nyajta jamua'reej tipua'aj jéehua nyetyi'ijcha'íij. Nu'ríj jaarí'rej je'ej nyaj huárinyij néijmi'i jime', a'yaa nu'uj tányana'aj tipua'aj tyámua' nya'axcaj nusu tipua'aj nye í'cuataj, ajta tipua'aj jéehua nyetyi'ijcha'íij nusu nyequee tyi'táj tyícha'íj.

13 Néijmi'i nu putyí'uurej nyej nyij tyu'tyámue'tij, a'ájna jime' nyaj i Ciríistu' jitze arányaca'nyej.

14 Siajta mua'aj xá'puí' xu huaríj, a'ájna jime' siaj naatáhuui i nyaj jin óoviicue'rej.

15 Nyati'íj a'áa ja'rájraa a Macedonia, nyej nyij huatyényechenyij nyaj huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios, mua'aj xu naatáhuui mu siaj Filipos jóosi'rii, mua'aj xu a'íin pué'een i siaj tyinaatapuéjvej, siajta mua'aj tya'ancuriáa' nyéetzij jimi.

16 Ajta nyati'íj a'áa jo'tyávaaca'aj a Tesalónica, caxu séej siana'aj tyinaata'ityi'ri' i ti tyiná'itziitya'ca'aj nyej nyij a'ájna jin huatyényahuüre'en.

17 Canu nyajta a'yan tyá'huo siaj sij tyinaanájchitye'en, sulu a'yaa nu tyá'xie've' siaj mua'aj jéetze' tya'ancuriáan i Dios jimi.

18 Néijmi'i nu tya'ancuriáa', ajta arí tyina'vá'itzi'tyee. I Epafrodito siaj jimi tyinyojo'ta'ityi'ri', jéehua nu tyi'ijcha'íj. I siaj mutyinyojo'ta'ityi'ri' a'yaa pu een ti'ij mu'vejrij ti naa tyaarie'ej, ti ajta ja'ráanajchi i Dios.

19 A'íj pu jin i Dios i nyaj jahuüre', a'íi pu néijmi'i tyajamuaatá'sij i ti tyajamuá'itziitye', a'yájna ti'ij a'íj tya'ránajchi, ji'nye a'íi pu néijmi'i tyi'ijcha'íj i Ciríistu' jimi i ti Jesús pué'een.

20 Tyiche' jusén jin tyé'tyojtzi're'ej i Dios, a'ájna i tavástara'. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

I ti jin antyipua'rij

²¹ Siata'aj huo'tatyójtje'en nyejitzé ma'can néijmi'caa i maj jusi'rii i Dios jimi, a'ijna jime' ti i Ciríistu' hua' japua huatanyúj. Majta i nye'ihuámua' i maj nyajamuan yahuatyíj, a'íi mu majta yajá'muatyojtje'.

²² Néijmi'i i maj yahuatyíj i maj jimi séejre' i Dios, a'íi mu yajá'muatyojtje', majta a'íijma i maj jitzán ajtyáma'can i tyeityeristyamua'me'en i ti tyihua'íjtje' i Roma maj ja'ajtyáma'can.

²³ Che' i tavástara', a'ijna i Ciríistu' ti Jesús pué'een, che' a'íin tyámua' tyajamuáacha'íin.

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i San Pablo a'íjma jimi i maj Colosas jo'cháatima'caa

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj Pablo, nyáaj nu tyí'huüre' i Ciriístu' jimi, ji'nye a'yaa pu tyar'ánajchaca' i Dios, nyajamuan a'íjna i nye'ihuáara' Timoteo,

² a'yaa tu já'muatyojtye' mua'ajmaj mu siaj Colosas ja'chej, siajta tyámua' tyúu'ihuaamua' i Ciriístu' jimi. Che' i Dios i tyaj javástara' tyámua' tyajamuáacha'íin, ajta tyámua' jamuáa'uurej mu ja'muaxiéjnyu'caa tzajta'.

Pablo pu tyé'tyojtzire' i Dios ajta huá'huaviitze' i maj tyá'tzaahuaty'e'

³ Tyati'ijta huatyényuunyij tyajta tu tyé'tyojtzire' i Dios ja'mua jime', i vástaria'ra' a'íjci i tavástara' i Jesús ti ajta Ciriístu' pu'éen.

⁴ Ji'nye a'yaa tu tyáamua'reeri' siaj tyá'tzaahuaty'e' i Ciriístu' jimi, siajta jéehua hua'xie've' i maj majta tyá'tzaahuaty'e' i Dios jimi,

⁵ a'yaa xu ricij seejcho'va'aj je'ej ti arí mua'ajmaj tyajamuací'ij u tajapuá. A'íj xu mua'aj seríj huánamuajri' i nyúucarij ti ji'r'é'can jime' tzaahuaty'i'ra'aj jin jajax i Dios

⁶ i ti'ij ajta ja'mua jimi huataséjre. A'íjna i nyúucarij a'yaa pu ti'ij i ciyéj ta'ajhuóse'sij, ajta je'en huatatáque'sij néijmi'que' íyan i cháanacaj japua, a'yájna ti'ij huaríj ja'mua jimi siati'ij jáanamujri' i ti jin jéehua já'muaxie've' i Dios siajta jaamua'aj i ti ji'r'é'can jime' a'íjna jimi.

⁷ A'yaa pu tyajamuamuá'tyiej a'íjna i Epafra, i ti tajamuán tyí'muarie' siajta a'yan tyá'mua'reej ti tyámua' naa tyí'huüre' i Ciriístu' jimi.

⁸ A'íi pu arí taaté'exaa je'ej ti tyaja'muahüire' ajta siaj jéehua juxie've' a'íjna jime' ti i júuricama'ra' i Dios já'muahüire'.

⁹ A'íj tu jin ityáj, tyati'ij jáamua'reeri', catu a'náj jaatapuá'citaca' tyaj jahuocaj i Dios jimi tyajta a'yan tyá'huaviij ti a'íin jamuáamua'tyiej je'ej ti tyajaxié'vi'ra' siaj sij néijmi'i jo'itéej xá'ra'nyij ajta siaj sij jáamua'reej je'ej ti tyí'een i júuricama'ra' jimi i Dios.

¹⁰ A'yaa xu tyámua' tyityetyúucha'ij xá'ju'un mati'ij i maj tyeyteristyamua'me'en pu'éen i tavástara', siaj sij a'náj tina'aj tyámua' eenye' siajta a'yan huárinyij je'ej ti tyar'ánajchi i tavástara', siajta a'yan eenye' ti'ij ciyéj ti ajhuóse'sij ajta je'en antatáque'esij, a'íjna jime' siaj jamua'tyiej i Dios.

¹¹ A'yaa tu tyá'huaviij ti a'íin jamuata'an néijmi'i i ca'nyíjra'aj i já'muatzajta', siaj sij a'íj jitze arooca'nyáaj setyo'táviicue', siajta jacho'va'aj je'ej ti tyi'tíj já'mua'uurej, siajta je'en a'íjna jin huatóotyamua've'en,

¹² aj xu sij tyaatatyójtzi're'ej i tyaj javástara', i ti jamuata'tá siaj sij ja'ancuriá'an a'íjci i ti já'muaci'tyij a'ájna jo'tíj a'náj tina'aj jó'nyeerí'ij je'ej ti a'íin tyihuo'tá'sij i jutyétyeristyamua'.

¹³ Dios pu tajapuá huatanyúj a'ájna jo'tíj jo'tíca', ajta je'en tojo'ví'tíj jo'tíj tyejé'ijtaj a'íjna i yójra' i ti huápui'ij jaxie've',

14 a'íi pu tyu'nájchitaca' i tyaj jin tyé'cha'íica'aj i Dios jimi, a'íjci jime' i ti yójra' tajíme' huamuí', ti'ij tyitaatú'uunyi' i tyaj jin á'itzeeria'ca'aj.

Dios pu taataxié'vej a'íjci jime' ti i Ciriístu' tajitzé ma'can huamuí'

15 Ciriístu' pu a'íin pué'een i tyaj jin jáamua'reej je'ej ti een i Dios i tyaj quee jaséj, a'íi pu ajta a'íin pué'een i ti anaquéej séjria'ca'aj ti'ij quee xu maja'tyi'títacaj.

16 Dios pu i Ciriístu' jimi néijmi'i tyú'taahuaca' ti'ij na'aj pua'máj tyí'sejre' u tajapúa ajta íyan i cháanacaj japua, néijmi'i i ti tyí'sejre' ajta i ti quee tyí'sejre', ajta i júuricamej i maj néijmi'que' tyí'ijta. Dios pu néijmi'caa huátaahuaca' mej mij a'íj jitze ajtyáma'cantaj.

17 Ciriístu' pu'ríj séjria'ca'aj ti'ij quee xu majá'tyi'títacaj, ajta i ti tyí'sejre' a'íj pu jitze néijmi'i tya'róoca'nyej.

18 Ajta i Ciriístu' pu a'íin pué'een i hua' mu'uj i maj jusi'rii i tyejúuj tzajta' i ti ajta tyévira' pué'een. A'íi pu a'íin pué'een i ti jájcuaj imuáj séjria'ca'aj, i ti anaquéej huatájuuriaca', ti'ij a'íin pue'éenye'ej tá'ra'nyij i ti néijmi'i jin antyúumua'reej.

19 Ji'nye a'yaa pu tya'ránajchaca' i Dios ti i Ciriístu' jimi séeria'aj tá'ra'nyij i ti jin néijmi'i putyi'uurej,

20 ajta i Ciriístu' jitze ma'can Dios pu néijmi'caa tyámua' tyu'tyéje mej mij jitzán huatyá'itzeere'en, mati'ij mana'aj a'íjma i maj tajapúa já'sejre', majta i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'íi pu tyámua' huó'ruuj a'íjna jime' ti i Ciriístu' i juxúure' eeráaxirej i cúruuj jitze.

21 Anaquéej xu mua'aj a' imuáj já'ma'cantaca'aj i Dios jimi, siajta jájcha'íiria'ca'aj i jutzájta', a'íjna jime' siaj je'ej tyityetyúucha'íica'aj,

22 ajta ijíj i Ciriístu' pu tyámua' jamuáaruuj ti'ij huamuí' i cúruuj jitze, ajta jaapuéjtzitariaca'. A'yaa pu'ij huaríj ti'ij jamuá'anvi'tin i Dios jimi, siajta je'en jimi huatyá'itzeere'en, tyámua' sia'éenya'aj, siajta quee che' tyi'tíj jin á'itzeeria'aj, capu ajta a'tíj ja'mua jitze tyi'tíj jin tyi'puá'ritey'ej ta'mej.

23 A'yaa pu tyúuxie've' siaj tyámua' naa tyá'tzaahuatye'ej, siajta quee yó'hua'nan i siaj jajchó've' a'yájna ti'ij tyá'xaj i nyúucaria'ra' i Dios i siaj jáanamujri'. A'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij i maj meríj huó'ixaaj néijmi'que' i cháanacaj, i nyaj nyáaj Pablo a'íjna jin tyi'huíire' nyej nyij huó're'ixaatye'en.

Pablo pu huá'ixaatye' i nyúucaria'ra' i Dios a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can

24 Ijíj nu nyetyamua've' a'íjna jime' i nyaj jin japuéjtzitarej ja'mua jime', ji'nye a'yaa nu tyá'nejmi'tare' a'íjci i nyahue'ra' jitze i ti á'itzeere' i Ciriístu' ti jin jaapuéjtzitariaca', nyáaj nu a'yan rinyij a'íjna jitze i tyeítyeristyamua'me'en jimi i maj tyévira' pué'een.

25 Dios pu a'íjna naata'íj nyej nyij huó'tyáhuíire'en i maj jusi'rii i tyejúuj tzajta', a'yaa pu tyinaa'íjcaj nyej nyij tyámua' jamuáa'uurej, nyajta huó're'ixaatye'en néijmi'que' i nyúucaria'ra',

26 a'íjna i nyúucarij, i ti ju'avaataca'aj i Dios jimi ti'ij na'aj ajca'huá' imuáj ajta yatij je're'nyej, i ti ijíj arí huó'ixaaj jéjre'citze' a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'.

²⁷ A'íimaj pu i Dios huataséjratyey i ti naa huasé'rin jimi, i maj majta jin huatóotyamua've'sij, ajta a'íjna jin jamuaatyécha'íisij néijmi'caa jimi i maj quee Israel jitze ajtyáma'can. A'íjna i ti ju'avaataca'aj a'íi pu a'íin pué'een i Ciriístu', i ti ja'mua jimi séejre', i siaj siajta jajchó've' i ti naa huasé'rin tí'ij ja'mua jimi séeria'aj tá'ra'nyij.

²⁸ Ityáj tu tyihua'ixaatye' i Ciriístu' jitze ma'can, tyámua' tyetyihua'ixaatye'ej tyajta tyihua'mua'tyée mej mij jáamua'reej tzáahuaty'i'ra'aj jime' i ti a'yan tyi'ja'yájna, mej mij tyámua' éenye'ej huatóosejrata i Ciriístu' jimi.

²⁹ A'íj nu jin ca'nyíin tyí'muarie', nyajta a'yan tyí'nyo'se' néijmi'i jime' nyajta a'íjna jime' i Ciriístu' ti jin néijmi'i putyí'uurej.

2

¹ A'yaa nu tyá'xie've' siaj jáamua'reej nyaj jéehua ja'mua jime' nyo'se', nyajta hua' jime' i maj Laodicea ja'chej, nyajta hua' jime' i maj quee a'náj naaséj nye tyévira' jitze.

² A'yaa nu ricij mej mij a'íimaj huatyóoca'nyej i jutzájta', mej mij majta tyámua' tyuu'ihuámua'aj muá'ra'nyij, majta huóoxie've'en, tí'ij huo'ci'tyij i maj jin yo'itéej muá'ra'nyij néijmi'i i ti ju'avaataca'aj i Dios jimi, i ti a'íin pué'een i Ciriístu'.

³ Ji'nye a'íj pu jimi néijmi'i tyí'sejre' i ti tyúuxie've' tyej tyij tyámua' metyityoomuámua're'ej tyajta néijmi'i tyojo'itéej tá'ra'nyij.

⁴ A'yaa nu mua'ajmaj tyajá'mua'ixaatye', ta'aj ij quee a'tíj já'muacuanamuaj a'íjna jime' i nyúucarij ti naa namuajre'.

⁵ Tyij nyequee nyajta ja'mua jamuán ajo'tyéjvee, nyaj júuricamej pu ja'mua jimi séejre', a'íj nu jin nyetyamua've' nyaj jáamua'reej siaj tyámua' tyityaajú' a'íjna jime' siaj tyá'tzaahuatye' i Ciriístu' jimi.

I júuricamej ti jájcuaj i Ciriístu' jimi

⁶ A'íj pu jin, mua'aj mu siaj seríj ja'antzaahuaj i Ciriístu' tí'ij juvástara', a'yaa pu tyúuxie've' siaj sij a'yan tyityetyúucha'ij mati'ij i maj Ciriístu' jimi séejre',

⁷ siaj sij a'yan eenye' tí'ij i ciyéj ti tyétye' imuáj jo'canáana'ajmee, a'íjna jitze xuuca'nyéej i siaj jitzán tyá'tzaahuatye', a'yájna mati'ij tyajamuaa-muá'tyey, siajta a'náj tina'aj tyé'tyojtzi're'ej i Dios.

⁸ Tyámua' xu'uj mua'aj, caxu tooa'care'en maj já'muacuanamuaj i nyúucarij jime' ti hue'tzij pué'een, ji'nye camu a'íimaj Ciriístu' jimi jo'vá'ju', sulu a'íj mu huá'ixaatye' je'ej maj jujímua'aj tyéejtyoj, majta a'íjna jin tyí'mua'taj íyan ti tyí'ma'can cháanacaj japua.

⁹ Ji'nye néijmi'i i Dios ti jimi tyajá'ma'can, a'íj pu jimi tyí'sejre' i Ciriístu',

¹⁰ ajta i Dios a'íj pu jitze néijmi'caa tyámua' já'mua'uurej, ji'nye i Ciriístu' pu antyúumua'reej a'íjma jimi i júuricamej i maj tyí'ijta, majta tyi'táj jin tyityetyu'uj.

¹¹ A'íj xu siajta mua'aj jimi seríj ja'rá'astee a'íjci jime' i maj ja'antysisí'chej i junavíj, i Dios ti jin a'yan jamuáaruuj siati'ij jimi ajtyáhuiixij i Ciriístu', ajta tyajamuacáa'ri'ri' i siaj jin je'ej pua'aj rijcaa.

¹² Siati'ij huái'huaca', aj xu siajta jamuán avá'nami'huaca' i Ciriístu', siajta je'en jamuán huatájuuriaca', ji'nye mua'aj xu ja'antzaahuaj a'íjna i Dios ti néijmi'i jin putyí'uurej ti ij jaatájuurityej.

13 Jájcuaj imuáj pu mui'chica'aj i ja'mua júuricamej a'ájna jime' i siaj jéehua je'ej pua'aj rijcaa, ajta ijíj i Dios pu'ríj i júuricamej jamuaatá' jamuán i Ciriístu', i ti ajta néijmi'ti tyitaatú'uunyi'ri' i tyaj jin ootyá'itzee.

14 Dios pu jo'úuj i ti á'yu'si'huaca'aj i tyaj jime' tyé'cha'íica'aj i ti ajta ca'nyéjrij jin tyí'ta'ijtya'ca'aj, a'yaa pu tye'entyipua'riaca' tí'ij óotateehuaca' i cúruuj jitze, a'ájna jamuán i Ciriístu'.

15 Dios pu tyihuáa'ri'ri' i maj tyityatatyá'ca'aj i júuricamej maj je'ej pua'aj een, ajta i Ciriístu' jimi huo'tatyévi'raste jéjre'citze' tí'ij eetyájra hua'najápuaj i ti huo'mué'tij.

Maj tyú'huoonyij a'íjci i jútye' ti tyajá'ma'can

16 A'íj pu jin, che' quee a'táj je'ej tyaja'muaxajtaj je'ej siaj tyi'táj tyí'cua', na'ríij je'ej siaj tyí'tyeye', nusu a'ájna xicáara' ti jitzán a'yaa tyúuxie've' siaj tyú'ye'estej tí'ijta tyo'tyé'iten i máxcirie', na'ríij tí'ijta tya'rá'astij a'náj maj juso'pii.

17 Néijmi'i a'ájna a'yaa pu mua'ajmaj tyaja'mua'uurej, ajta a'yan tyí'huüre' tyej tyij jáamua'reej je'ej ti yatyojooméj, ajta i ti jí're'can jime' a'íj pu a'íin pué'een i Ciriístu'.

18 Caxu tooa'care'en mej mij je'ej pua'aj já'mua'uurej a'íimaj i maj a'yan tyúusejrataj mati'ij i maj quee tyi'táj jin tyityetyu'uj, majta a'íimaj najchej i maj tyí'huüre' u tajapuá, a'yaa mu majta tyí'xaj maj nu'uj tyi'táj tyí'sej, a'íi mu mij jéehua jin óotzaahuatye' i tiquee tyi'táj huüre'.

19 Camu a'íimaj a'íj jitze ajtyáma'can i Ciriístu', i ti néijmi'i ve'sij i tyaj jatyáhue'ra' ajta tyá'cue'tyej, tyej tyij néijmi'i jitzán séjre'ej tí'ij i Dios tyá'xie've'.

20 Xu'ríj mua'aj huácuij i Ciriístu' jamuán a'íj mu jin quee che' tyajá'mua'ijtye' i maj tyí'ijta íyan i cháanacaj japua. ¿Ji'nye een jime' siaj sij a'yan cha'taj siana'aj ricij mati'ij a'íimaj i maj a'yan ma'can i cháanacaj japua? A'yaa mu tyajá'mua'ijtye'

21 tyi'táj jime' tí'ij: "Capáj jamuarie'ej, capáj jacua'caj, capáj jí'tyáa'aj mua' muáca' jitze'".

22 Néijmi'i i nyúucarij ti a'yan tyí'ijta a'yaa pu ajta tye'entyipua'rij, jí'nye tyeíttee mu' a'yan tyí'ijta majta a'yan tyihuá'mua'tyej.

23 A'yaa pu tyi'ja'yájna ti a'yan huasérin tí'ij i ti xá'pui', jí'nye tzáahuatyi'ra'aj mu jin a'yan ricij majta quee óotzaahuatye', a'yaa mu majta ca'nyíin jin ricij, ma' ajta quee capu tyi'táj huüre', sulu a'yaa pu'uj tyí'huüre' mej mij jújímua'aj a'ájna jin ahuóotzaahuatye'en.

3

1 A'yaa pu'ij, mua'aj mu siaj seríj huatájuuriaca' jamuán i Ciriístu', siata'aj a'íj tyú'huoonyij i tajapuá ti tyejé'sejre', jo'tij i Ciriístu' muáca'ta' ja'ajcácaj i Dios.

2 Siata'aj a'íj jitze tyú'mua'tyij tajapuá ti tyejé'sejre', caxu a'íj jitze tyí'mua'ajcaj íyan ti tyí'ma'can i cháanacaj japua.

3 Jí'nye mua'aj xu'ríj huácuij i Ciriístu' jamuán, ajta i Dios pu jamuaatá'sij siaj sij i Ciriístu' jamuán ja'séeria'aj xá'ra'nyij.

4 Ciriístu' pu a'íin pué'een i já'muajuuricamej. Tí'ij a'íin yan huataséjre'en, mua'aj xu siajta jamuán huataséjre'ej tyámua' sia'éenya'aj.

I júuricamej i ti arí mí'ma'can ajta i ti jájcuaj i Ciriístu' jimi

⁵ Siata'aj jaatapuá' citaj néijmi'i i ti je'ej pua'aj een i ti ja'mua jitze séejre', che' quee a'tíj juxana'ciria'aj, caxu tooa'care'en ti tyajamuaata'íjtye'ej i ti ja'mua tzajta' eerányinyii, caxu che' jahuocaj i ti ja'mua jitze juxie've' ti ajta je'ej pua'aj een, siajta quee tyí'nyacua'tzaj, jí'nye i Dios jimi a'yaa pu een tí'ij i a'tíj ti jana'michej i ti quee Dios pué'een.

⁶ A'íj mu jime' néijmi'i jin jajuéetziy muá'ju'un i maj quee já'astijre' i Dios,

⁷ siajta mua'aj a'yaa xu anaquéej éenye'ej tyá'astyajca'aj siajta néijmi'i jin a'yan rijcaa.

⁸ Ajta íjij, a'yaa pu tyúuxie've' siaj néijmi'i tyu'tapuá'citaj, caxu nyinyu'cacuj, caxu a'yan rijcaj je'ej ti ja'mua jitze tyúuxie've', caxu tyí'tíj je'ej pua'aj uuriaj, caxu je'ej pua'aj tyihuá'xajtaj i tyeítyee nusu siaj mua'aj je'ej pua'aj tyí'xajtaj.

⁹ Caxu jucuanamuj séej jamuán siajta séej, jí'nye xu r'íj tyu'tapuá'citaca' i siaj jin je'ej pua'aj aami' tyityetyúucha'íica'aj, siajta i siaj jin je'ej pua'aj rijcaa,

¹⁰ siajta seríj jájcuan jin tyu'tyóochejtyej, Dios pu jamuaajájcuaorej i ja'mua tzajta', siaj sij a'yan éenye'ej xá'ra'nyij tí'ij a'íjna i ti jamuáataahuaca', siaj sij tyámua' naa tyámua'tyij.

¹¹ Capu che' juxie've' tipua'aj síij Griego pué'eenye' nusu Israel jitze ajtyáma'cantaj, tipua'aj aróo'astej a'íjna jime' ti ja'antysisíjchaca' i junavíj nusu quee, tipua'aj séej i chuéj japua ja'chajca, nusu séej jimi tyí'muarie'ej, na'ríj juxáahuaj jo'cha'can, sulu a'íi pu i Ciriístu' a'íin pué'een i ti juxie've' ti ajta néijmi'caa jimi huatyá'ítzeere'en i jutyétyeristyamua'.

¹² Dios pu mua'ajmaj já'muaxie've' ajta a'íin jamua'antiyíhuoo siaj sij jitzán ajtyáma'cantaj xá'ra'nyij. Siata'aj hua'cu'vej i juxa'aj tyeítyee, siata'aj tyámua' tyihuó'cha'íin, caxu óotzaahuatye'ej, sulu siata'aj tyámua' eenye' siajta tyo'táviicue' tipua'aj tyi'tíj je'ej já'mua'uurej.

¹³ Siata'aj tyo'táviicue' séej jamuán siajta séej, siajta tyu'túu'uunyi' tipua'aj síij jájriaaxiejtye'en i juxa'aj tyévij. A'yájna tí'ij i tavástara' tyajamuaatú'uunyi'ri', a'yaa xu sij siajta mua'aj tyu'túu'uunyi' séej siajta séej.

¹⁴ Ajta a'yájna siata'aj a'íjna ucóochejtye'en i siaj jin huóoxie've'en, jí'nye a'íi pu a'íin pué'een i ti naa een.

¹⁵ Ajta i Ciriístu' ti jin tyámua' jamuáaruuj che' a'íin ú'sejria'aj i ja'mua tzajta', jí'nye a'íj pu jin jamuaatajé i Dios siaj sij séej tyévira' siana'aj pué'eenye'. Siajta tyaatatyójtzi're'en i Dios.

¹⁶ Che' i nyúucaria'ra' i Ciriístu' a'náj tina'aj ja'mua tzajta' séjre'ej néijmi'i jime' i ti jéehua tyí'huíire'. Siata'aj huatóohuíire'en séej jamuán siajta séej, siaj sij jáamua'reej je'ej siaj tyihuó'ixaatye'en néijmi'caa amitéria'can jime'. Siata'aj chuícarij jime' tyaatatyójtzi're'en i Dios, néijmi'i xu i ju júuricamej jin tyu'táchuúicaj.

¹⁷ Ajta néijmi'i je'ej siaj tyí'tíj uurej nusu je'ej siaj tyí'xaj, a'yaa xu huárinij néijmi'i jime' i nyúucaritze' i tavástara' a'íjna i Jesús, siajta tyaatatyójtzi're'en i Dios i tyaj javástara' a'íjna jitze ma'can i Ciriístu'.

Je'ej maj tyityetyúucha'íij i maj tyá'tzaahuatye' a'íijma jimi i tyeítyee

18 Mua'aj mu siaj huüichej, siahua'rá'astjire' i ju'cínastyamua', ji'nye a'yaa pu tyúuxie've' maj a'yan huárinyij i maj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi.

19 Siajta mua'aj mu siaj nyejnyei'chej, siata'aj huo'xié've'en i ju'irástyamua', caxu je'ej pua'aj tyihuá'jeevej.

20 Siajta mu siaj hua'yojmua' pué'een, siahua'astyaj i já'muahuasimua', ji'nye a'yaa pu tya'ráanajchi i tavástara'.

21 Siajta mua'aj, mu siaj hua' huásimua' pué'een, caxu hua'jaaxiejtje'ej i juyójmua', mej mij quee je'ej tyóomuaajtjej.

22 Siajta mua'aj mu siaj tyí'ijtyi're', siata'aj néijmi'i jin hua'rá'astjire'en a'íjma i maj tyajá'mua'ijtye' íyjan i cháanacaj japua, caxu a'áa siana'aj matí'ijta a'íjmaj já'muasejra, siaj sij tyámua' hua' jimi eenye', sulu a'yaa xu tzáahuatyí'ra'aj jin huárinyij, a'íjna jime' siaj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'ij i tavástara'.

23 Néijmi'i je'ej siaj tyí'tíj jin ricij, a'yaa xu huárinyij tzáahuatyí'ra'aj jime', a'yájna siati'ij tyá'huüire' a'íjci i tavástara', ji'nye caxu a'íjma huüire' i tyétyacaa.

24 Siajta a'yan tyá'mua'reej tí i tavástara' jamuaatá'sij je'ej tí tyí'tíj tyajá'muaci'tyij a'íjci siaj jaamué'tij. Ji'nye mua'aj xu jahuüire' i Ciríistu' i tí ja'muavástara' pué'een.

25 Ajta a'íjna i tí je'ej pua'aj ricij, a'yaa pu cha'taj je'ej pua'aj tyá'ci'tyij, ji'nye juxa'aj xu'uj een i Dios jimi.

4

1 Siajta mua'aj mu siaj tyihuá'ijtye', siata'aj tyámua' tyihuó'cha'íin i maj ja'mua jimi tyí'huüire' siajta a'yan tyihuó'tá'an je'ej tí tyí'tyéevijtij. Xo'támua'reej tí i tavástara' tajapua' tí já'sejre' ajta mua'ajmaj tyajá'mua'ijtye'.

2 Siata'aj a'náj tina'aj jahuoocaj i Dios jimi, tyámua' xu'uj tyitya'tanyéjnye'rij siajta tyé'tyojtzí're'ej i Dios.

3 Siajta a'yan tyá'huoocaj i Dios jimi ityájma jime', ta'aj ij i tavástara' taatáhuüire'en tyej tyij huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' tyajta a'íjna i tí ju'avaaj i Dios jimi, ji'nye a'íj nu jin eetyánami'.

4 Siáahuoocaj i Dios jimi nyéetzij jime' nyej nyij amitéeria'can jin tyihuó'ixaatye'en, je'ej tí nyéetzij tyinaací'ij.

5 Tyámua' xu tyityetyúucha'íij a'íjma jimi i maj quee tyá'tzaahuatye', a'náj tina'aj xu xá'pui' rijcaj.

6 Siajta a'náj tina'aj tyámua' tyí'xajtaj siajta naa huojo'mua'raj, a'yaa pu ajta tyúuxie've' siaj tyámua' tyihuá'ixaatye'ej séej siajta séej.

Hua'tyojtje' i tí jin ja'antypua'ritye'ej

7 Ajta a'íjna i ta'ihuáara' Tíquico i tyaj jéehua jaxie've', a'íj pu nyaj jamuán tyámua' naa tyí'huüire' i tavástara' jimi, a'íj pu'ij ajta néijmi'i jamuaaté'eexaatye'sij je'ej tí tyí'nyahuüire'.

8 A'íj nu jin ja'mua jimi jaata'ítyij, ta'aj ij jamuaaté'exaatye'en je'ej tí tyí'tahuüire' ajta je'en ca'nyíjra'aj jamuaata'an.

9 Onésimo pu ajta jamuán jo'mej, i tyaj jéehua jaxie've' a'íjna jime' tí tyámua' naa tyí'muarie', tí ajta ja'mua jitze ajtyáma'can, a'íj mu néijmi'i jamuaaté'eexaatye'sij je'ej tí tyí'tíj tyí'tahuüire' íiye'ej.

¹⁰ Ajta a'íjna i Aristarco ti ajta nyaj jamuán eetyánami', a'í pu ajta já muatyojtye', jamuán a'íjna i Marcos, i ti nyoosájra' pué'een a'íjci i Bernabé. Xu'ríj mua'aj jamua'reej je'ej sij huárinyij a'íjci jimi i Marcos, tipua'aj jamojo'vá'muaarej tyámua' xu tyeetyéeevej.

¹¹ A'í pu ajta yajá' muatyojtye' i Jesús, i maj a'yan jatamuá' muaj tijin Justo. A'ímaj mu a'ín pué'een i maj Israel jitze maj ajtyáma'can, i maj nyaj jamuán tyí' muarie', tyej tyij huo'té' exaaty'e'en i tyeityee je'ej ti tyí'een jo'tíj i Dios tyejé'íjtaj, a'í mu jéehua tyámua' tyinaatyáhuíi.

¹² Ajta pu i Epafras yajá' muatyojtye', a'íjna i ti tyí' huíire' i Ciriístu' jimi, ti ajta ja'mua jitze ajtyáma'can, a'náj tina'aj pu jahuoo i Dios jimi ja'mua jime', sij sij mua'aj tyámua' eenye', siajta a'yan huárinyij je'ej ti tyá'xie've' i Dios.

¹³ Nyáaj nu tyámua' tyá'mua'reej sij jéehua jitzán juxie've' a'íjci i Epafras, ajta a'íjma jimi i maj Laodicea já'ma'can, ajta a'íjma jime' i maj Hierápolis ja'chej.

¹⁴ A'íjna Lucas i ti tyí'hua'tacaa a'í pu ajta yajá' muatyojtye', ajta a'íjna i Demas.

¹⁵ Siahuo'tatyójtje' a'ímaj i ta'ihuáamua' i maj Laodicea jo'cháatimee. Siajta jaatatyójtje'en a'íjci i Ninfa siajta néijmi'caa i maj jusi'rii jo'tíj ja'chej a'íjna i Ninfa.

¹⁶ Siati'ij mua'aj jo'jíive'en a'íjci i yu'xarij, siata'aj jaata'ityej a'ájna a Laodicea, mata'aj a'ímaj majta jo'jíjve'en, a'yaa xu siajta mua'aj tyo'jíjve'en a'íjci i yu'xarij Laodicea ti já'ma'can.

¹⁷ Siajta a'yan tyaaté'exaaty'e'en a'íjci i Arquipo tijin: "Tyámua' paj huárinyij a'íjci jime' je'ej maj tyimuaata'íj a'íjna jitze ma'can i tavástara'."

¹⁸ Nyáaj Pablo, nyáaj nu tyajamuaata'ítyi'ri' a'íjna i nyaj jo'yú'xaca' nyamuáca' jime'. Xo'támua'reej nyaj eetyánami'. Che' i Dios jéehua jamuaatyáhuíire'en.

I yu'xarij ti anaquéej jo'yú'xaca' a'íjna i San Pablo a'íimaj jimi i maj Tesalónica jo'cháatima'caa

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj i nyáaj Pablo pué'een, a'íjna i Silvano ajta a'íjna i Timoteo, a'yaa tu já'muatyojtye' mua'ajmaj mu siaj Tesalónica ja'chej, i siaj siajta tyá'tzaahuatye' i Dios jimi, siajta jimí tyámua' tyí'tyesejre' i tavástara' a'íjna i Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een. Che' i Dios tyámua' tyajamuáacha'iin ajta jamuaatyápua'ritye'en ja'mua tzajta'.

Pablo pu jéehua tyé'tyojtzire' i Dios

² A'náj tina'aj tu tyé'tyojtzire' i Dios ja'mua jime', tyajta jamua'tamuá're'rii tyati'ijta jahuocaj i Dios jimi.

³ A'náj tina'aj tu ja'tamuá're'rii je'ej ti jéehua i Dios tyámua' jamuáaruuj a'íjna jime' i siaj jitzán tyá'tzaahuatye', siajta jéehua tyí'muarie' a'íjna jime' siaj jaxie've' siaj séecan huatyáhuire'en i Dios jimi, jéehua xu tyé'viicue' a'íjna jime' siaj jacho've' i tavástara' a'íjna i Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een, a'íjna jitze ma'can i Dios.

⁴ Nye'ihuáamua' i nyaj jéehua já'muaxie've' i Dios jitze ma'can, tyáamua'reej ti i Dios jamua'antyíhuoo.

⁵ Ji'nye tyati'ij jamuáa'ixaa i nyúucaria'ra' i Dios, catu a'yaa tyana'aj tyajamuáa'ixaa, sulu a'yaa tu tyajta huaríj je'ej ti tyé'ijta i júuricama'ra' i Dios tyajta a'íjna jime' i ti jin néijmi'i putyí'uurej, jéehua tu a'íjna jin tyé'tyojtzire'. Tyámua' xu mua'aj tyá'mua'reej je'ej tyaj huaríj tyej tyij mua'ajmaj tyámua' jamuáa'uurej.

⁶ Siajta mua'aj, a'yaa xu huaríj je'ej tyaj tyajamuáa'ixaa, siajta a'yájna je'ej ti tyé'ijta i tavástara', siajta jáanamujri' i nyúucarij xuutyámua've'ej a'yájna je'ej ti tyajamuata' i júuricama'ra' i Dios a'íjna jime' i nyaj jin jajpuéjtzij.

⁷ A'íj xu tyámua' tyihuo'tá' a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' i Macedonia maj já'ma'can, siajta i Acaya maj já'ma'can.

⁸ Capu a'áa na'aj já'namujre' je'ej siaj mua'aj ricij, sulu néijmi'que' pu namujre' je'ej siaj mua'aj ricij a'íjna jime' i nyúucaria'ra' i tavástara', a'yaa mu tyá'mua'reej siaj mua'aj ja'astej i nyúucaria'ra' i Dios, a'íj pu jin quee che' juxie've' tyaj ityáj tyíhuá'ixaatye'ej ja'mua jime'.

⁹ A'íi mu jujímua'aj jaataxájtaca' je'ej tyaj huaríj tyati'ij a'áa ja'rá'aj, ajta je'ej siaj mua'aj metyihuohua'xij i sánturij siaj sij a'íj huatyáhuire'en i ti ji'ré'can jime' Dios pué'een

¹⁰ siajta a'yan tye'ejchó've'ej ti ajtáhua'aj ya'uvé'nyej i tavástara' i ti yójra' pué'een i Dios, i ti ajta jaatájuurityej. A'íjna i Jesús a'íi pu a'íin pué'een i ti ti'rátóosij ti'ij quee puéjtzij táaci'tyij.

2

Pablo pu jaxaj je'ej ti tyí'muarie' a'íjna a Tesalónica

1 Siajta mua'aj nye'ihuáamua', tyámua' xu tyá'mua'reej tyaj quee huáapua'aj tyana'aj jamojo'vá'muaariaca'.

2 Ajta a'yájna siati'ij seríj siajta tyá'mua'reej, anaquéej mu je'ej pua'aj táaruuq a'íimaj i Filipos maj ja'chej, Dios pu taatáhuúí tyej tyij mua'ajmaj jamuaaté'examtye'en i nyúucaria'ra', ajta ca'nyíjra'aj taatá' tyej tyij ca'nyíin jin huatyéno'se'en.

3 Ji'nye catu hue'tzij jin tyajamuáa'ixaa, catu tyajta a'ájna jime' tyej tyij je'ej pua'aj jamuáa'uurej, nusu tyej tyij tyi'tíj jin jamuáacuanamuaj.

4 Ajta ityájma, Dios pu ta'antyíhuo ajta taata'íj tyej tyij huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra', a'íj tutyij jin tyajá'mua'ixaatye'. Catu a'yan tyá'huoo tyej tyij tyámua' tyihuo'tá'an i tyeítýee, sulu tyej tyij tyámua' tyaatá'an i Dios, i ti jamua'reej je'ej tyaj tyí'mua'tzej i tatzájta'.

5 A'yájna siati'ij mua'aj seríj tyá'mua'reej tyej quee a'náj nyúucarij jin tyajamuáa'ixaa ti naa huánamuajrii, catu tyajta a'yan tyá'huoo tyej tyij a'ájna jin tyi'tíj ancuriáan. Dios pu jamua'reej tyaj tzáahuatyí'ra'aj jin a'yan ricij.

6 Catu tyajta jahuoo mej mij séecan naa tojo'sejra, típua'aj mua'ajmaj jimi nusu séecan jimi.

7 Tyij quee i'ríitacaj tyaj a'yan huárinyiiche' a'ájna jime' ti i Ciriístu' ta'antyíhuo, ajta ityáj catu a'yan huaríj, sulu tyámua' tu tyajamuáacha'íj. A'yájna tí'ij i hua' náanaj i tí'ríj tyámua' tyihuá'cha'íj i juyójmua',

8 a'yaa tu jéehua tyaja'muaxie've' mua'ajmaj, capu a'yaa na'aj tyita'ránajchaca' tyaj a'íj jamuaaté'examtye'en i nyúucaria'ra' i Dios, sulu tyej tyajta huá'cui'nyij ja'mua jitze ma'can. A'yaa tu jéehua tyaja'muaxie've'.

9 Ta'ihuáamua', mua'aj xu jamua'reej tyaj jéehua tyu'muáriej, tyajta jaapuéjtzitariaca'. Jéehua tu tyu'muáriej tújca tyajta tíca', tyej tyij quee a'tíj huatamuárie'riste'en tyati'ij já'mua'ixaatya'ca'aj i nyúucaria'ra' i Dios.

10 Mua'aj xu tyámua' naa tyá'mua'reej, a'yájna tí'ij ajta i Dios tyá'mua'reej, tyej tyámua' naa tyi'tyítacha'íj ja'mua jimi mu siaj tyá'tzaahuatye', catu a'tíj je'ej pua'aj huáruuj, catu tyajta tyi'tíj jin ootyá'itzee.

11 A'yaa xu siajta tyá'mua'reej tyaj jéehua ca'nyíjra'aj jamuaatá' tyajta tyámua' tyajamuaaetyéje séej tyajta séej, a'yájna tí'ij tyihuá'itíj i hua' táataj i juyójmua'.

12 A'yaa tu tyajta tyajamuaa'íjca siaj sij tyámua' tyityetyúucha'íj a'yájna mati'ij i maj i Dios jimi séejre', ji'nye a'íi pu a'ín pué'een i ti jamuaatajé, siaj sij a'áa ja'rá'astij jo'tij a'ín tyejé'íjtaj.

13 A'íj tu jin ityáj a'náj tína'aj tyé'tyojtzire' i Dios, ji'nye siati'ij mua'aj jáanamujri' i nyúucaria'ra' i Dios, i tyaj jamuáa'ixaa, a'yaa xu tya'ancuriáa' tí'ij Dios nyuucaa, caxu a'yan tya'ancuriáa' tí'ij i tyétyacaa nyuucaa. A'yaa pu tyi'ja'yájna ti nyúucaria'ra' pué'een i Dios, a'íi pu tyámua' jamuáaruuj i ja'mua tzajta' mu siaj tyá'tzaahuatye'.

14 Siati'ij mua'aj ta'ihuáamua' jaapuéjtzitariaca' i ja'muatyeítyeristyamua' jimi, a'yaa pu cha'tána'aj tyihuó'ruuj a'íjma i maj Judea jo'cháatimee, i maj majta jusi'rii u tyejúuj tzajta' mej mij jaatyáanajche i Dios, i maj majta i Ciriístu' jitze ajtyáma'can, ji'nye a'íi mu majta jajpuéjtzica'aj a'íjma jimi i juxa'aj tyeítýee i maj Judea já'ma'can.

15 A'íi mu a'ín pué'een i maj jaajé'caj i tavástara' ti ajta Jesús pué'een, a'yájna mati'ij majta tyihuo'cuii a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, a'íi mu majta taatamuárij ityájma. Camu tyé'tyojtzi're' i Dios, majta mu hua'ajcha'íire' néijmi'caa i tyeítyee,

16 Ji'nye tyati'ijta tyihuá'ixaaty'a'mui'ij a'íimaj i maj quee Israel jitze ajtyama'can, ti'ij ajta huó'huíire'en, camu a'íimaj tata'caa tyaj a'yan huárinij. A'yaa mu mij tyá'mue'tij ti i Dios jéehua puéjtzij huo'tá'an. Ajta ta'aj ij huatyáapua'rej a'íjna, Dios pu arí jéehua puéjtzij huo'ta'.

Pablo pu jaxie've' ti ajtáhua'aj huojo'vá'muaarej i Tesalónica maj ja'chej

17 Ta'ihuáamua', tyati'ij ajtacíj ja'mua jimi, catu majamuuhuá'xij, tyij tyajta quee já'muasejraca'aj, a'náj tina'aj tu mua'ajmaj jitze tyí'mua'ajcaa, tyajta a'yan jéehua tyá'xie'va'ca'aj tyaj jamojo'tyéesej.

18 A'yaa tu tyu'tatyésej tyaj a'áa ja'tanyéj, nyaajta nyáaj Pablo mue'tij nu a'yan tyá'xie'va'ca'aj nyaj a'áa ja'tanyéj, ajta i tyiyáaru' pu tyi'tyánaamuaaj.

19 Ji'nye, ¿a'tanyíj a'ín pué'een i tyaj jin tyi'ijchó've', i tyaj jin tatyamua've', ajta i tyaj jin á'tatzaahuatye'en a'ájna xicáara' jitze ti'ij uvé'nyej i tavástara' ti ajta Jesús pué'een? Tipua'aj sequée mua'aj a'ín pué'eenye', capu máaj a'tíj a'ín pue'éenye'ej ta'mej.

20 A'yaa pu tyi'ja'yájna, mua'aj xu a'ín pué'een i tyaj jin á'tatzaahuatye' siajta i tyaj jin tatyamua've'.

3

1 Aj tutyij tyati'ij quee che' je'ej huaríj, a'yaa tu tyaaxá'pui'intarej tyaj tajímua'aj a'áa jo'tyá'itzeere'en a'ájna a Atenas

2 tyajta je'en a'íj huata'ityaca' i ta'ihuáara' Timoteo i ti tajamuán tyí'muarie' i Dios jimi, tyej tyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' i Ciriístu', a'yaa tu een jime' jaata'ityaca' ja'mua jimi ti'ij ca'nyíjra'aj jamuaata'an a'ájna jitze i siaj jitzán tyá'tzaahuatye',

3 ajta ti'ij quee huatóoxaahuataj a'ájna jime' i sij jin jajpuéetzij. Ji'nye mua'aj xu a'yan tyá'mua'reej ti a'yan tyúuxie've' siaj a'yan tyaa-puéjtzitarej.

4 Ajta, tyati'ij tyooj a'áa jo'tyá'caj ja'mua jamuán, a'yaa tu tyajamuáa'ixaa tyaj a'yan tyajpuéetzij ta'me'nyíiche', a'yaa pu'ij tyu'ríj, siati'ij seríj tyá'mua'reej.

5 A'íj nu jin, nyati'ij quee che' pu jáaruuj nyaj a'áa ja'tanyéj, a'yaa nu tyu'ta'íjtaca' mej mij tyajamuata'íhuo' nyej nyij jáamua'reej je'ej ti tyajá'muahúria'ca'aj a'ájna jime' i siaj jitzán tyá'tzaahuatye', ji'nye a'yaa nu tyí'tziñya'ca'aj ti i tyiyáaru' tyi'tíj jin jamuaatamuárie'riste'en siaj sij quee che' tyá'tzaahuatye'ej ajta ti'ij quee che' tyi'tíj huúria'aj já'ra'nyij i tyaj jin tyu'muáriej ja'mua jimi.

6 Ajta i Timoteo pu'ríj yará'aj a'áa ti ja'rájraa ja'mua jimi, a'yaa pu tyitaaté'exaaj siaj tyámua' een a'ájna i siaj jitzán tyá'tzaahuatye' ajta je'ej siaj tyihuá'xie've' i séecan. A'yaa pu tyitaaté'exaaj siaj jéehua ta'tamuá're'rii, siajta jéehua jaxie've' siaj taaséj, a'yájna tyati'ij tyajta ityáj tyá'xie've' tyaj jamuaaséj.

⁷ A'íj tu jin, ta'ihuáamua', tyij ajta jéehua tyí'tatyehi'huaritye' tyajta taxaamuijritye', jéehua tu huátatyamua'vej tyati'ij jáamua'reeri' siaj siooj tyámua' naa tyá'tzaahuatye'.

⁸ Tyati'ij a'yan tyáamua'reeri' siaj siooj tyá'tzaahuatye' i tavástará' jimi, jéehua pu ca'nyíjra'aj taatá' i tatzájta'.

⁹ ¿Ji'nye tyí'rij tyej tyij jéehua tyaatatyójtzi're'en i Dios a'íjna jime' i tyaj jin tatyamua've' jimi, mua'ajmaj jime'?

¹⁰ Tújca tyajta tíca' a'yaa tu tyá'huaviiij i Dios ti taatá'an tyej tyij tyajtáhua'aj jamuaaséj, tyajta jamuaatáhuüre'en tyaj janéijmi're'en i ti jamuá'itziitye' i siaj jin tyá'tzaahuatye'.

¹¹ A'yaa tu jéehua tyá'xie've' ti i Dios i tyaj jajvástara', ajta a'íjna i tavástara' i Jesús, maj a'íin taatáhuüre'en tyej tyij a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi.

¹² Che' ajta i tavástara' jamuáave'sij siaj sij jéehua huóoxie've'en séej siajta séej, siajta huo'xié've'en néijmi'caa i tyeityee, a'yájna tyati'ij ityáj tyaja'muaxie've'.

¹³ Ti ajta tyámua' jamuáa'uurej i já'muatzajta', siaj sij quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj i Dios jimi i tyaj jajvástara' a'ájna ti'ij uvé'nye' i tavástara' i Jesús, jamuán i maj tyí'huüre' u tajapuá. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

4

I júuricamej ti ja'ráanajchi i Dios

¹ Ajta ijíj ta'ihuáamua', a'yaa tu tyaja'muahuaviiij tyajta a'yan tyajá'mua'ijcatye' a'ájna jítze ma'can i tavástara' Jesús, siaj a'náj tina'aj tyámua' eenye' siajta tyámua' tyityetyúucha'íij a'yájna siati'ij tyaari'rej ityájma jimi, siaj sij tyaatatyójtzi're'en i Dios, a'yájna siati'ij seríj ricij.

² Mua'aj xu'ríj jamua'reej je'ej tyaj tyajamuáa'ixaa jitzán ma'can i ti jin tyi'tyéjvee i tavástara' Jesús.

³ A'yaa pu i Dios tyá'xie've' siaj tyámua' eenye', tiquee a'tíj juxana'ciria'aj

⁴ a'yaa pu tyúuxie've' ti síij ajta síij tyámua' tyéecha'íin i jutyévij, ti'ij tzáahuatyí'ra'aj jin séjre'ej,

⁵ tiquee a'yan rijcaj je'ej ti jusíij tyá'xie've' tyi'tíj jime' ti quee xá'pui', a'yájna mati'ij ricij i tyeityee i maj quee jamua'tyej i Dios.

⁶ Che' quee a'tíj tyi'tíj jin a'yan rijcaj, ajta quee juxana'ciria'aj jamuán íira'ra'an i juxa'aj tyévij, ji'nye tavástara' pu jéehua puéjtzij jaatá'sij a'tíj ti a'yan ricij, a'yaa tu tyeríj tyeemí' tyajamuáa'ixaa.

⁷ Ji'nye capu i Dios a'ájna taatajé tyej tyij je'ej pua'aj éenye'que' séjre'ej, sulu tyej tyij ji're'nye'ej séjre'ej i tatzájta'.

⁸ A'yaa pu'ij, a'ájna i tiquee tyá'tzaahuatye' je'ej tyaj tyajá'mua'ixaatye', capu a'íj ma'úuhua'xij i huá'nyuucaa i tyétyacaa, sulu a'íj pu quee á'tzaahuatye' i Dios i ti ju júuricamej jamuaatá' ti'ij ja'mua tzajta' séjre'ej.

⁹ Ajta a'ájna jime' i siaj jin huóoxie've'en i siaj ju'ihuáamua', capu juxie've' tyaj a'ájna jin tyajá'muayu'se'ej, ji'nye Dios pu arí jamuaamua'tyej je'ej siaj tyityahuóoxie've'en séej jamuán siajta séej.

¹⁰ A'yaa xu mua'aj ricij a'ájna jime' siaj hua'xie've' i ju'ihuáamua' i maj a'áa jo'cháatimee néijmi'que' a'áa ti huaca'aj a Macedonia. Tyajta ityáj, a'yaa tu tyaja'muahuaviiij ta'ihuáamua' siaj jéetze' huóoxie've'en.

¹¹ Siata'aj juxáahuaj naa tyí'tyechajcaj setyi'muárie'ej i jumuáca' jime' je'ej ti tyi'tij tyaací'ij séej ajta séej, a'yájna tyati'ij tyerij tyajamuaa'ijca,

¹² mej mij i maj quee tyá'tzaahuatye' jamuaatyátzaahuatye'en, ajta ti'ij quee tyi'tij jamuá'itziitye'ej.

Tí'ij uvé'nyej i tavástará'

¹³ Ta'ihuáamua', catu jaxie've' siaj quee jamua'reérej je'ej ti tye'mej a'íimaj jimi i maj merij huácuij, siata'aj quee juxaamu'ijritya'aj mati'ij i séecan, i maj quee jacho've' i tavástará'.

¹⁴ A'yájna tyati'ij tyá'tzaahuatye' ti i Jesús huamuí' ajta je'en huatájuuriaca', a'yaa tutyij tyajta tyá'tzaahuatye', ti i Dios huo'tájuuritye'ej i Jesús jamuán a'íjma i maj huácuij jimi metya'tzáahuatye'ej.

¹⁵ A'ij tu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye' i tavástará' jitze ma'can tijin, ityáj i tyaj júurij a'yan huatya'itzeere'ej liyan i cháanacaj japua, catu anáatya'aj tá'ju'un a'íjma jimi i maj merij huácuij.

¹⁶ Ji'nye nyúucarij pu huatánamuajre ti'ij tyu'ta'íjtaj, a'yaa pu ajta tyu'tánamuajrej ti'ij a'tij ti ca'nyiin tyu'táci'sitye'en a'ájna jo'tij i Dios já'sejre', aj pu'ij i tavástará' aje'cányesij a jútye'. Majta i maj huácuij metya'tzáahuatye'ej i Ciriistu' jimi, a'íi mu anaquéej huatájuuritaj,

¹⁷ tyajta je'en ityáj, i tyaj júurij a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'íi pu ajta tá'vi'tin i jéetirij tzajta' hua' jamuán i maj moochán huatájuuriaca', tyej tyij ja'antynájchej i tavástará' i jéetirij tzajta', a'yaa tutyij jusén jin tyeje'séeria'aj tá'ju'un i tavástará' jamuán.

¹⁸ A'ij xu jin, siata'aj ca'nyijra'aj huatóoa'an a'íjna jime' i nyúucarij i nyaj jamuáa'ixaa.

5

¹ Ajta a'íjna jime' a'tzáaj ti uvé'nyesij i tavástará' nusu a'náj ti huataséjre'sij, ta'ihuáamua', capu juxie've' tyaj a'íjna jin tyajá'muayu'se'ej.

² Tyámua' xu mua'aj naa tyá'mua'reej ti a'ájna xicáara' ti jitzán uvé'nyesij i tavástará', a'áa pu a'yan tye'mej siati'ij pua'aj quee jacho've', a'yaa pu tyu'taséjre'sij ti'ij náhua'rij ti utyáruityij tíca' jo'siaj ja'chej.

³ Mati'ij i tyeityee a'yan tyí'xajtaj tijin: "Capu che' tyi'tij je'ej ricij, pu'rij tyu'puá'riajraa", aj pu'ij a'ájna atyojo're'nyesij i xicáara' maj jitzán antyipua'rij, a'yájna ti'ij íitaj ti ootacu'nyej, capu huatái'riitarij maj huatóo'uunaj.

⁴ Siajta mua'aj, ta'ihuáamua', caxu tíca'riste' séejre', a'ij pu jin quee a'yan tye'mej ja'mua jimi ti'ij náhua'rij ti utyájrutyey jo'siaj ja'chej, a'ájna xicáara' jitze ti'ij tavástará' uvé'nyej.

⁵ Néijmi'i xu mua'aj a'íjma jimi ajtyáma'can i maj a'áa já'sejre' jo'tij jó'nyeerij i Dios jimi. Catu hua' jitze ajtyáma'can i maj tíca'riste' jó'jujhua'an, nusu jo'tij quee jó'nyeerij,

⁶ a'ij tu jin quee a'yan rinyij mati'ij i séecan i maj a'yan séejre' mati'ij i maj cu'tzuj, sulu tyiche' atanyéjnye'rij tyajta tyámua' metyityooméamua're'ej.

⁷ A'íimaj i maj cu'tzuj, a'yaa mu tíca' tyi'tyacu'cuj, majta i maj juta'rujve', a'íi mu majta tíca' juta'rujve',

⁸ tyajta ityáj, nyéeri'iste' tyaj ciñney, a'yaa pu tyúuxie've' tyaj a'náj tina'aj tyámua' eenye'. Tyiche' huátacha'iin, a'íjna jime' i tyaj jin

tyá'tzaahuatye' i tavástará' jimi tyajta huátaxie've'en, tyiche' tyajta a'íjna jin avátanaj i tyaj jin jacho've' ti i Dios tí'rátóonyij.

⁹ Ji'nye capu i Dios a'íjna jin ta'antýíhuo tyej tyij jajpuéetzij tá'ra'nyij, sulu tí'ij táahuüre'en a'íjna jítze ma'can i tavástará' Jesús tí ajta Ciriístu' pué'een.

¹⁰ A'íi pu tajitzé ma'can huamuí', tyej tyij júurij tá'ra'nyij jamuán i tavástará', tipua'aj i tyaj júurij, na'ríij i maj meríj huácuij, néijmi' i tu jimi huatyá'ítzeere'ej jusén jime'.

¹¹ A'íj xu jin ca'nyíjra'aj huatóoa'an séej siajta séej, a'yájna siati'ij seríj ricij.

Je'ej maj tyityetyúucha'ij i maj tyá'tzaahuatye'

¹² Ta'ihuáamua', a'yaa tu tyaja'muahuavíj siaj tyámua' tyihuá'ajcha'ij a'íjma i maj ja'mua jimi tyí'muarie', i maj majta a'íjna jin antyúumua'reej maj tyajamuaamuá'tyej je'ej ti tyá'xie've' i tavástará'.

¹³ A'yaa pu tyúuxie've' siaj jéehua huó'xié've'en, a'íjna jime' i maj tyí'muarie' ja'mua jimi. Tyámua' xu huojó'mua'raj séej siajta séej.

¹⁴ A'yaa tu tyajta tyajá'mua'ijcatye', ta'ihuáamua', siaj tyámua' huó'uurej a'íjma i maj quee xá'pui' ricij, siajta ca'nyíjra'aj huó'tá'an a'íjma i maj quee juca'nyej i juxiéjnyu'caa tzajta', siajta huó'táhuüre'en a'íjma i maj quee tyámua' ricij, siajta néijmi'caa á'cu'vaj.

¹⁵ Tyámua' xu'uj mua'aj tí'ij quee a'tíj je'ej pua'aj ja'uurej i juxa'aj tyévij. Sulu siata'aj a'náj tina'aj tyámua' eenye', a'yájna siati'ij jujúmua'aj tyityetyúucha'ij siajta a'yan cha'taj siana'aj tyityetyúucha'íj néijmi'caa jimi i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua.

¹⁶ A'náj tina'aj xu jutyamua've'ej.

¹⁷ Siajta a'náj tina'aj jahuoocaj i Dios jimi.

¹⁸ Néijmi' i xu jin tyé'tyojtzí're'ej i Dios, ji'nye a'yaa pu tyá'xie've' ja'mua jime' i siaj tyá'tzaahuatye' i Ciriístu' jimi i tí ajta Jesús pué'een.

¹⁹ Caxu já'je'cataj i júuricama'ra' i Dios.

²⁰ Caxu jaxaahuataj a'íjna i siaj Dios jítze ma'can tyihuo'té'exaatye'en.

²¹ Siata'aj anaquéej tyámua' tyámua'reej tyi'tíj tí xá'pui' nusu i tíquee siajta je'en a'íj huatyátzaahuatye'en i tí xá'pui'.

²² Xa'ajtáciinyij a'íjna jítze i tí je'ej pua'aj een.

²³ Che' a'íi cha'tána'aj i Dios, a'íjna i tí jamuaatyápua'rityej, che' a'íin tyámua' jamuáa'uurej, siaj sij quee tyi'tíj jin á'ítzeeria'aj i ja'muaxiéjnyu'caa tzajta', nusu ja'muamua'tziira'aj jítze, na'ríij i ja'muatyévij jítze, a'ájna xicáara' jítze tí'ij uvé'nyesij i tavástará', a'íjna i Jesús tí ajta Ciriístu' pué'een.

²⁴ A'íjna i tí a'íjna jin jamuaatajé, capu tyi'tíj jin á'ítzeere', a'íi pu ajta néijmi' i jin aróo'astej.

Hua'tyojtye' i tí jin ja'antypuá'ritye'ej

²⁵ Ta'ihuáamua', siata'aj siajta ityájma jime' jahuoocaj i Dios jimi.

²⁶ Siahuo'tatyójtje' néijmi'caa i ta'ihuáamua'.

²⁷ A'yaa nu tyajá'mua'ijcatye' i tavástará' jítze ma'can, siaj jo'jíjve'en a'íjna i yu'xarij néijmi'caa jimi i ta'ihuáamua'.

²⁸ Che' i tavástará' Jesús i tí ajta Ciriístu' pué'een, che' a'íin tyámua' tyajamuáacha'íin.

I yu'xarij ti hua'puaj a'íin ti jo'yú'xaca' i San Pablo a'íjma jimi i maj Tesalónica já'chajca'aj

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj Pablo, jamuán i Silvano, ajta a'íjna i Timoteo a'yaa tu já'muatyojtye' mua'ajmaj mu siaj tyá'tzaahuaty'e' Tesalónica siaj ja'chej, siajta jusi'rii i Dios jimi, siajta jimi i tavástará' Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

² Che' i Dios i tyaj jajvástara', ajta i tavástará' Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, miche' jamuáacha'íin, majta jamuaatyápua'ritye'en tyámua' naa ja'mua tzajta'.

Pablo pu tyé'tyojtzire' i Dios ajta jimi jahuoo

³ Nye'ihuáamua', a'náj tina'aj tu tyé'tyojtzire' i Dios ja'mua jime', a'yájna ti'ij tye'tyéviytje' tyaj a'yan huárinyij, ji'nye mua'aj xu'ri'j jéetze' tyá'tzaahuaty'e' siajta serij jéetze' juxie've' séej jamuán siajta séej.

⁴ A'íj tu jin ityáj tyámua' tyaja'muaxaj i séecan jimi i maj jusi'rii i Dios jimi, a'íjna jime' i siaj jéehua tyé'viicue' siajta tyá'tzaahuaty'e', tyij majta je'ej pua'aj já'mua'uurej nusu siajta jajpuéjtzij.

⁵ A'yaa pu'ij tyé'miteere' ti i Dios a'yan tyaaaxá'pu'i'ntarej siaj sij a'áa jo'tyájrutyaj jo'tij a'íin tyejé'ijtaj, a'íjna jime' i siaj jin jajpuéjtzij.

⁶ A'yaa pu tyí'xa'pu'i' ti i Dios puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj je'ej pua'aj já'mua'uurej i siaj jin jajpuéjtzij,

⁷ ajta mua'aj mu siaj jajpuéjtzij, Dios pu jamuaatá'sij siaj huóoso'pe'en a'yájna ti'ij ajta ityájma. A'yaa pu tye'mej a'ájna xicáara' jitze ti'ij huataséjre'en u jútye' i tavástará' Jesús, a'íjma jamuán i maj tajapua' tyí'huüre' i maj va'cán jin tyityatatyíj, a'yaa pu atyeje'caama'aj ta'mej a jútye' i tiéj tzajta'.

⁸ A'íj pu jin yava'cányesij ta'aj ij puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj quee jamua'tyey i Dios, majta quee já'astjire' i nyúucaria'ra' i tavástará' Jesús.

⁹ A'íi mu mij jusén jin jajpuéetzij muá'ju'un, majta a' ímuáj huojóohua'xij jo'tij quee já'sejre' i tavástará' ti jin naa een ajta i ti néijmi'i jin putyí'uurej,

¹⁰ A'ájna xicáara' jitze ti'ij uvé'nyej i tavástará' mej mij a'íjma jaa'ntzaahuaj je'ej tyaj tyajamuáa'ixaa.

¹¹ A'íj tu jin a'náj tina'aj jahuaviij i Dios ja'mua jime', a'yaa tu tyá'huaviij ti jamuaata'an i ti jin jamua'antyíhuoo, ajta a'yan huárinyij je'ej siaj mua'aj tyá'xie've' a'íjna jime' i ti jin néijmi'i putyí'uurej, ajta néijmi'i jime' i siaj jin tyámua' tyu'muáriej a'íjna jime' i siaj tyá'tzaahuaty'e'.

¹² A'yaa pu'ij, a'íjna i ti jin ántyapuaj a'íjna i tavástará' Jesús mua'aj xu jaa'ntzaahuaj je'ej, ajta a'íin tyámua' já'mua'uuren jitzán ma'can i Dios ajta a'íjna jitze ma'can i tavástará' Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

2

I tyaj jin jamua'reeren ti'ij uvé'nyesij i tavástara'

¹ Ajta ijiij, ta'ihuáamua', a'náj ti uvé'nyesij i tavástara' Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een ajta ti'ij a'ñin tájsiire'sij jujimí, a'yaa tu jéehua tyaja'muahuaviij

² siaj quee seequéj tyi'mua'ajcaj, caxu siajta tyi'tá'care'en ti a'tíj já'muamuaritye'ej a'yan tyi'xáataj yee a'yaa pu tyinaaté'exaaj i júuricama'ra' i Dios, ti arí atyojo're'nyesij a'ájna i xicáara' ti jitzán uvé'nyesij i tavástara', nusu a'yan tyajá'mua'ixaaty'e'ej yee a'yaa mu tyináa'ixaaj, na'ríij yee yu'xarij nu ja'ráapij i Pablo ti jo'yú'xaca' ti jitzán á'yu'si'ij ti arí atyojo're'nyej a'ájna xicáara' ti jitzán uvé'nyesij i tavástara'.

³ Caxu tyi'tíj jin tyi'tá'care'en mej mij jamuáacuanamuaj. Ji'nye ti'ij quee xu a'ájna atyojo're'nyej, a'yaa pu tyúuxie've' ti anaquéj huataséjre'en i ti jájcha'üre' i Dios, ajta a'ájna ti'ij ajta huataséjre'sij a'ájna i ti quee tyi'tíj já'astijre', a'ájna i ti hua' jitze ajtyáma'can a'ñimaj i Dios ti hua'antyípuaritye'sij.

⁴ A'íi pu a'ñin pué'een i ti hua'ajcha'üre' a'ñijma i maj i Dios jimi séejre', a'íi pu ajta a'yan tyúuxaj ti jéetze' juxie've', ajta ujo'tyárutyij u tyejúuj tzajta' jo'maj yá'na'michej i Dios, aj pu'ij a'yan tyu'tóosejrataj ti a'íi a'ñin pué'een i Dios.

⁵ ¿Nyi sequée che' jamua'reej nyaj a'yan tyajamuáa'ixaa nyati'ij a'áa jo'tyávaaca'aj ja'mua jamuán?

⁶ Siajta ijiij jamua'reej tyi'tíj ti puírícij i ti quee tyi'tá'caa, ta'aj ij quee huataséjre'en a'ájna i a'tíj, 'asta na'aj quee atyojo're'nyej a'náj ti a'yan tyaxá'pu'íntarej.

⁷ Ji'nye a'ájna i ti avíitzij jin je'ej pua'aj ricij pu'ríj huatyóochej, a'íi pu'quij á'itzeere' maj jatyítyej a'ájna i ti ijiij quee tyi'tá'caa.

⁸ Aj pu'ij huataséjre'sij a'ájna i ti quee tyi'tíj já'astijre', ajta i tavástara' Jesús pu ja'pua'ritye'en i junyúucaaa jime' a'ájna ti'ij uvé'nyej.

⁹ Ajta a'ájna i ti quee tyi'tíj já'astijre', a'íi pu jahuiiria'aj ta'mej i tyiyáaru', jéehua pu tyi'tíj jin a'yan rinyij mej mij tyámua' tyo'taséj i tyeítyee, a'íj pu jin jéehua huá'cuanamuan.

¹⁰ A'yaa pu néijmi'i jin tyihuá'cuanamuan a'ñijma i tyeítyee, ji'nye camu jaataxié'vej maj tyá'antzaahuaty'e'en majta jaaxié've'en i ti ji'ré'can jime' mej mij a'ájna jin jaatáa'sej i ti huó'huüre'en.

¹¹ A'íj pu jin Dios tyi'tá'caa ti i ti je'ej pua'aj een huo'cuanamuaj, majta a'íj antzaahuaty'e'en i ti hue'tzij pué'een,

¹² ti'ij i Dios puéjtzij huo'tá'an a'ñijma i maj quee ja'antzaahuaj i ti a'yan tyi'ja'yájna, sulu maj a'ájna jin jutyamua've'ej i ti je'ej pua'aj een.

Dios pu hua'antyíhuoj a'ñijma i maj tyá'tzaahuaty'e' ti'ij hui'rátoonyij

¹³ Tyajta ityáj a'yaa tu a'náj tina'aj tyé'tyojtzire' i Dios ja'mua jime', ta'ihuáamua' jéehua tu já'muaxie've' i tavástara' jimi, ji'nye Dios pu jamua'antyíhuoo siaj sij mua'aj a'ñin pué'eenye' i ti anaquéj huó'huüre'en, a'ájna jime' ti a'ñin tyámua' jamuáaruuj i ju júuricamej jime' siati'ij ja'antzaahuaj i ti a'yan tyi'ja'yájna i Dios jimi.

¹⁴ A'yaa pu een jime' i Dios jamuatajé a'ájna jitze ma'can i nyúucarij tyaj jamuáa'ixaa i Ciriistu' jitze ma'can, ti'ij a'yan tyajamuáaci'tyij siaj a'áa ja'séeria'aj xá'ra'nyij jamuán i tavástara' Jesús i ti ajta Ciriistu' pué'een.

15 A'íj xu jin ta'ihuáamua' tyámua' eenye' i jutzájtá', siajta quee yó'hua'nan je'ej tyaj tyajamuaamua'tyej nusu i tyaj jamuáa'ixaa i yu'xarij jitze.

16 Che' a'íin cha'tána'aj i Ciriístu' ajta i Dios i maj taaxié'vej majta tyámua' tyitaatyéeej, tyej tyij jimi tyi'ijchó've'ej,

17 miche' a'íin jamuaatá'ca'nyisti' i ja'muaxiéjnyu'caa tzajta', majta tyámua' jamuáa'uurej siaj sij a'náj tina'aj tyámua' rijcaj siajta a'íj xajtaj i tí xá'pui'.

3

Che' i nyúucaria'ra' i Dios tyámua' éenye'que' séjre'ej

1 Uve'tyáatican jime', ta'ihuáamua', siata'aj tajime' jahuuocaj, tyata'aj tyij i nyúucaria'ra' i tavástara' jiye'tzín huo'té'exaatye'en néijmi'caa i maj a'yan huacháatimee, a'yájna tí'ij tyú'namuajrej ja'mua jimi.

2 Siata'aj siajta jahuuocaj ta'aj i tavástara' taatyáhuire'en a'íjma jimi i tyétyacaa i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj i maj majta je'ej pua'aj tyi'tyetyeityee, jí'nye camu néijmi'í tyá'tzaahuatye'.

3 Ajta i tavástara' i tiquee tyi'tíj jin á'ítzeere', a'íi pu'ij tyámua' já'mua'uuren ajta ja'muacha'íj ja'mej, tí'ij quee tyi'tíj je'ej já'mua'uurej.

4 Tyajta ityáj a'íj tu jitze tyi'ca'nyej i tavástara' siaj mua'aj tyámua' ricij, siajta a'yan siooj éenye'ej xá'ju'un tya'tí'ij tyajamuaata'íj.

5 Che' i tavástara' jamuaatáhuire'en siaj sij huóoxie've'en séej siajta séej, a'yájna tí'ij i Dios tyaja'muaxie've', siata'aj siajta tyo'táviicue' tipua'aj siaj puéjtzij a'yájna tí'ij ajta i Ciriístu' tyo'táviicue'ri'.

Je'ej tí tyúuxie've' siaj sij tyu'muárie'en

6 Ta'ihuáamua', a'yaa tu tyajá'mua'ijtye' nyúucaritze' i tavástara' Jesús tí ajta Ciriístu' pué'een, siaj ajtáciinyej a'íjna jimi i ta'ihuáara' tí je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íj, ajta quee a'yan ricij je'ej tyaj mua'ajmaj tyajamuáa'ixaa.

7 Jí'nye mua'aj xu seríj jamua'reej je'ej siaj ye'ej huárinyij, siaj sij a'yan huárinyij tyati'ij ityáj, catu ityáj tyi'tíj jin je'ej pua'aj huaríj ja'mua jimi,

8 catu tyajta huáapua'aj tyú'cuua séej jimi. Sulu a'yaa tu a'náj tina'aj tyu'muáriej tújca tyajta tíca', tyej tyij quee tyi'tíj jin jamuaata-muárie'riste'en.

9 Ma' ajta a'yaa pu tye'tyevíitya'caj tyaj mua'ajmaj jamuaatáhuavíij siaj sij taatáhuire'en, catu a'yan huaríj sulu a'yaa tu tyu'muáriej tyej tyij jamuáamua'tyej je'ej siaj ye'ej huárinyij.

10 Tyati'íj ja'mua jamuán ajo'tya'ca'aj, a'yaa tu tyajamuaata'íj tíjin: A'íjna i tiquee tyi'muarie'mui', che' quee ajta tyú'cuu'nyij.

11 Ajta íjijj a'yaa tu tyáamua'reeri' maj séecan je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj, majta quee tyi'tíj jin tyi'muarie' sulu múuciinyive' mej mij tyú'ítziitaj.

12 A'íjma jime' a'yaa tu tyajá'mua'ijcatye' a'íjna jitze ma'can i tavástara' Jesús tí ajta Ciriístu' pué'een, maj tyu'muárie'en mej mij a'íjna jin jaamué'tín i maj jin huatyóohuire'en.

13 Siajta mua'aj ta'ihuáamua', caxu jacua'nyijra'aj i siaj jin xá'pui' ricij.

14 Tipua'aj a'tíj quee já'astyaj je'ej tyaj tyajá'mua'ixaatye' a'íjna jitze i yu'xarij, siata'aj jáamua'tyij a'tíj tí pué'een, siajta je'en ajtáciinyej a'íjci jimi ta'aj ij huatóotyevi'ra'astaj.

¹⁵ Caxu siajta jájcha'ïiria'aj, sulu tyámua' xu tyeetyéjeevej, ji'nye já'mua'ihuaara' pu pué'een.

Hua'tyojtye' i ti jin ja'antyipuá'ritye'sij

¹⁶ Ajta i tavástara' ti tyámua' já'mua'uurej, a'ïi pu a'náj tina'aj ja'mua tzajta' séeria'aj ta'mej néijmi'i jime'. Che' i tavástara' ja'mua jimi séjre'ej.

¹⁷ Nyáaj Pablo, nyamuáca' nu jin tyajá'muayu'se'ej a'ïjna jitze i yu'xarij. A'yaa nu tyé'yu'xaj néijmi'i i nyaj tyajá'mua'ityi'.

¹⁸ Che' i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, che' a'ïin tyámua' tyajamuáacha'ïin mua'ajmaj.

I yu'xarij ti anaquéej jo'yú'xaca' i San Pablo a'íj ti huata'ítyi'ri' i Timoteo

Pablo pu jatyojtye'

¹ Nyáaj Pablo, i nyaj jahuüre' i Ciriistu' ti Jesús pué'een, a'yaa pu i Dios tyina'antiyihuoo ajta i Ciriistu' ti ajta Jesús pué'een i tyaj jajchó've',

² a'yaa nu tyí'muatyojtye' Timoteo, mu paj nyiyóoj pué'een a'íjna i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye'. Che' i Dios ajta i Ciriistu' ti Jesús pué'een i tavástara', che' a'íin tyámua' tyimuácha'íin, ajta muá'ancu'vaxi'in ajta ajimi séjre'ej i ti jin tyámua' muáaruuj.

I maj hue'tzij jin tyihuá'mua'tyej

³ A'yájna nyati'ij nyeríj tyimuaatáhuaviiri' nyati'ij a'áa joomá'caj a Macedonia, a'áa paj jo'tyá'itzeerej a Éfeso, pej pij séecan huata'íjtye'en mej mij quee hue'tzij jin tyihuá'mua'tyej,

⁴ majta quee a'íj jitze tyúu'iteeritye'ej je'ej maj tyityetyúucha'íica'aj i tahuásimua'ci'ij. A'yaa pu'uj tyí'huiüre' mej mij a'íjna jin huatónyo'si'tye'en, capu tyí'huiüre' mej mij a'íjna jin a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyá'xie've'.

⁵ A'íjna i paj jin tyihuo'ta'íjtye'sij a'íi pu a'íin pué'een i maj jin huóoxie've'en séej majta séej, a'íjna jime' i xiéjnyu'carij ti jí'ren, majta i maj jin tyámua' metyityoomuámua're'ej, majta jí're'can jime' ja'tzaahuatye' i tavástara'.

⁶ Séecan mu meríj a'íjna jin je'ej pua'aj huaríj majta jó'vej a'íjna jime' i nyúucarij tíquee tyi'táj huüre'.

⁷ A'yaa mu tyá'xie've' maj huo'mua'tyej i nyúucaria'ra' i Dios, majta a'íimaj quee yo'itéej je'ej maj tyí'xaj, nusu je'ej maj tyi'táj tyihuá'mua'tyej a'yan metyuuséerataj tíjin tyámua' mu naa tyá'mua'reej.

⁸ A'yaa tu tyá'mua'reej ti tyí'huiüre' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, típua'aj a'yan muáarinyij je'ej ti tyúuxie've' a'íjna jitze.

⁹ Tyiche' jo'támua'reej ti i nyúucarij i maj jin tyí'ijta quee a'íjma jimi huatyátuiihuaca' i maj tyámua' tyityetyúucha'íj. A'íjna i nyúucarij a'íjma pu jimi huatyátuiihuaca' i maj quee tyihuojó'itej, i maj quee tyu'namuaj, i maj je'ej pua'aj ricij, i maj tyí'ijxána'cira', i maj quee tzáahuatyí'ra'aj jimi tyí'cha'íj i Dios, i maj já'xaahuataj i huá'yi'raj, i maj huá'cui'caa i juhuásimua', ajta néijmi'caa jimi i maj tyí'tyacui'caa,

¹⁰ ajta a'íimaj jimi i maj juxana'cire' úucaa jamuán, nusu séecan jamuán i tyétyacaa, i maj tyi'táj jin je'ej pua'aj ricij, i maj tyí'hue'tacaa, a'yaa ti'ij huatóomua'aj tíjin néijmi'i i maj je'ej pua'aj tyihuá'mua'tyej tyi'táj tíquee xá'pui'.

¹¹ A'yaa pu tyí'mua'taj a'íjna i nyúucaria'ra' i Dios i ti nyéetzij a'yan tyinaata'íj nyej nyij huó'ixaatye'en.

I Dios ti jin ja'ancu'vaxij a'íjci i Pablo

¹² Nyetye'tyojtzi're' a'íjci i ti ca'nyíjra'aj nyatá'caa, nyajta i Ciriístu' ti Jesús pué'een i tavástara', jì'nye a'yaa pu naatamua'aj tíjin nyaj quee tyi'tíj jin ootyá'ítzee, ajta na'antyíhuoj nyej nyij jaatyáhuíire'en,

¹³ tyij nyajta jájcuaj imuáj je'ej pua'aj tyi'tyínyecha'híca'aj, je'ej nu pua'aj ja'uuriac'a'aj nyajta je'ej pua'aj tyé'jeevac'a'aj. Ajta i Dios pu ná'ancu'vaxi' nyéetzij, jì'nye canu nyeexúj tyá'tzaahuatya'ca'aj nyajta quee jamua'reeriaca'aj je'ej nyaj rijcaj.

¹⁴ Ajta i tavástara' jéehua pu huápu'íj tyámua' tyinyejcha'híj ta'raj, a'íí pu naatá' i nyaj jin tyá'tzaahuatye' ajta nyej nyij huo'xié've'en a'íjna jitze ma'can i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een.

¹⁵ A'yaa pu tyi'ja'yájna, a'yaa pu'ij tyúuxie've' maj néijmi'i tyá'antzaahuatye'en ti i Ciriístu' a'íjna jin yatanyéj íyan i cháanacaj japua ti'íj hui'rátóonyij a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'híj, nyáaj nu síj a'ín pué'een i nyaj je'ej pua'aj tyi'tyínyecha'híca'aj.

¹⁶ Ajta i Dios pu ná'ancu'vaxij, a'íj pu jimi i Ciriístu' naataséjraj ti jéehua nyaxie've'. A'yaa nu nyij nyáaj tyí'huíire' ti'íj i maj jitzán jaaséej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' i maj jusén jin júurij muá'ju'un.

¹⁷ Tyiche' jaatyátzaahuatye'en tyajta tyaatatyójtzi're'en a'íjci i tajtúhuan ti jusén jin tyi'tyéjvee, capu a'náj mu'nyij, ajta síj na'aj a'ín pué'een i Dios. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

¹⁸ Nyiyóoj Timoteo, a'yaa nu tyí'mua'íjcatye' paj a'íjna jin huatyéno'se'en i paj jin tyámua' naa tyí'huíire' i tavástara' jimi, a'yájna mati'íj anaquéej a jimi tyu'taxájtaca' a'íjma i maj tyí'xaj i Dios jitze ma'can.

¹⁹ Séecan i maj quee a'yan huaríj je'ej maj hua' jimi tyu'taxájtaca', a'íí mu huamué'tichej i maj jitzán tyá'tzaahuatya'ca'aj.

²⁰ A'yaa pu tyíhuó'ruuj a'íjma i Himeneo ajta i Alejandro, i nyaj nyeríj tyu'tátuii i tyiyáaru' jimi, mej mij jáari'rej maj quee je'ej pua'aj tyá'xajta i Dios.

2

Je'ej maj ye'ej tyityeetyényuunyij

¹ A'yaa nu tyaja'muahuavíj siaj jéehua jahuoocaj i Dios jimi siajta tyé'tyojtzi're'ej néijmi'caa jime' i tyeítyee.

² A'yaa pu tyúuxie've' siaj hua' jime' jahuoocaj i maj tyityatatyíj siajta néijmi'caa jime' i maj tajtúhuan jin tyityetyu'uj, tyata'aj tyij taxáahuaj mahuacháatime'nyij, tyajta tyámua' tyi'tyitacha'híj néijmi'caa jimi.

³ A'yaa pu tyí'xa'pui' ajta a'yan tya'ránajchi i Dios ti tajapúa huatanyúj,

⁴ jì'nye a'yaa pu i Dios tyá'xie've' ti néijmi'caa táahuíire'en ajta maj néijmi'i jáamua'reej i ti jì're'can jime' a'íjna jimi.

⁵ Jì'nye síj pu'uj i Dios, ajta síj na'aj a'ín pué'een i ti hua' japua huatanyúj i tyeítyee i maj jin ootyá'ítzee i Dios jimi. A'íí pu a'ín pué'een i Ciriístu' ti Jesús pué'een.

⁶ A'íí pu tajitzé ma'can huamuí' ti'íj néijmi'caa táahuíire'en ajta tyej tyij a'yan tyíhuo'té'exaatye'en i tyeítyee je'ej ti i Dios tyaaxá'pui'intarej.

⁷ Ajta tyej tyij a'yan tyíhuo're'íxaatye'en i tyeítyee, a'íj pu jin nyéetzij na'antyíhuoj nyej nyij tyu'tyáhuíire'en i Dios jimi, ajta nyej nyij huo'mua'tyej i maj jitzán tyá'antzaahuatye'en, i ti a'yan tyi'ja'yájna,

a'íjma i maj quee Israel jitze ajtyáma'can. Nyajta tzáahuatyí'ra'aj jin tyí'xaj, canu tyí'hue'ej.

⁸ A'yaa nu nyij tyá'xie've' maj i tyétyacaa néijmi'que' jahuoocaj, majta ajméjca'taxi'in i Dios jimi tyámua' ma' éenye'ej i jutzájta' majta quee nyinyu'cacuj, nusu múujaaxie'vi'raj.

⁹ A'yaa nu nyajta tyá'xie've' maj i úucaa tyámua' mana'aj tyu'tyóochejtje' je'ej ti tye'tyévijtje', miche' quee huápu'i'ij tyámua' ju'uurej i jucipuáj jitze, miche' majta quee tyo'carújtja'ajma'aj tyi'tíj ti ooroj tyi'pue'éenye'ejmee, nusu tyi'tíj peerla, nusu maj a'íjna tyi'tyóoche'tyahua'an i cáanarij ti tyá'najchij.

¹⁰ Miche' a'íjna jin tyámua' huó'uurej i maj jin i séecan jamua'reej maj tyámua' tyí'tyetyeityee, a'yájna ti'ij tye'tyévijtje' a'íjma' jimi i úucaa i maj tyá'tzaahuatye' i Dios jimi.

¹¹ A'yaa pu tyúuxie've' maj i úucaa tyámua' naa néijmi'i tyu'namuaj je'ej maj tyihuá'ixaatye', majta néijmi'i jin tyu'tyatzaahuatye'en,

¹² nyajta quee tyi'tá'caa maj i úucaa tyihuá'mua'tyej u tyeyúuj tzajta', miche' majta quee tyihuá'ijtje'ej i tyétyacaa. A'yaa nu tyá'xie've' maj quee ave'nyuuca'an,

¹³ ji'nye Dios pu anaqueéj a'íj huatyátaahuaca' i Adán, ajta je'en i Eva,

¹⁴ ajta i Adán capu a'tíj jáacuanamuaj, sulu Eva pu i tyiyáaru' jáacuanamuaj, a'íj pu jin ootyá'itzeerej i Dios jimi.

¹⁵ Ajta a'yaa pu tyá'huiire'en i íitaj tipua'aj tyámua' tyihuó'cha'íin i juyójmua', ajta tyámua' tyá'tzaahuatye'ej, hua'xie've'ej i séecan ajta ji'reenya'aj i jutzájta'.

3

Je'ej maj huárinyij i maj tyihuá'ixaatye' u tyeyúuj tzajta'

¹ A'yaa pu tyi'ja'yájna. Tipua'aj a'tíj a'yan tya'xié've'ej ti a'íjna jin antyúumua'reeriaj ti tyihuó'ixaatye'en i tyeyúuj tzajta', a'yaa pu tyá'xie've' ti tyi'tíj jin tyámua' huárinyij.

² A'íj pu jin, a'íjna i ti a'yan tyi'tíj jin tye'entyúumua'reeriaj, a'yaa pu tyúuxie've' tíquee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj. Ajta ti séej na'aj tyévi'tinye'en i íitaj, ti'ij tyámua' éenye'que' séjre'ej mata'aj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'íij. Ajta a'náj tina'aj a'yan tya'ajxié'vi'ra'aj ti tyámua' tyihuo'tyéjeevej i maj jamua'reej jo'tíj ja'chej, ti ajta jaayí'tihua'an ti tyámua' tyihuó'mua'tyej,

³ ajta quee jutahueeve'ej, ajta quee junyo'se've'ej, che' tyámua' tyí'tyevistan a'íjma jimi i tyeítyee, ajta quee janyacua'tzaj i túmii.

⁴ A'yaa pu tyúuxie've' ti tyámua' naa atyeje'chej, majta i yójmua'mua' janamuajraj, majta néijmi'i i maj jamuán aja'chej tyámua' tyi'tyeyúucha'íij,

⁵ ji'nye tipua'aj quee jaayí'tihua'an ti tyámua' tyihuo'ta'íjtje'en a'íjma' i maj jamuán aja'chej, çji'nye tyi'rij ti tyámua' tyihuó'cha'íin a'íjma' i maj jusí'rii i Dios jimi?

⁶ A'íj pu jin a'yan tyúuxie've', ti a'íjna i ti tyihuá'mua'tyej quee oochán na'aj tyá'antzaahuatye'en, na'riij quee a'íi pu óotzaahuatye'en a'íjna jime' ti tyi'tíj jin tyi'tyéjvee, ti'ij ij a'yan tyí'mue'tiche'en ti'ij i tyiyáaru'.

7 A'yaa pu ajta tyúuxie've' maj tzáahuatyí'ra'aj jimi tyícha'íij i maj quee tyá'tzaahuatye', mej mij quee séecan jaatyáxaahuataj nusu i tyiyáaru' tyí'tíj jin ja'antyímué'tin.

Je'ej maj tyityetyúucha'íij i maj tyí'tíj jin antyúumua'reej u tye'yúuj tzajta'

8 A'íimaj i maj tyí'tíj jin antyúumua'reej u tye'yúuj tzajta', a'yaa pu tyúuxie've' maj tyétyacaa pué'eenye' maj tzáahuatyí'ra'aj hua' jimi tyícha'íij, maj quee a'náj tyí'hue'taj, majta quee juta'rujve'ej, majta quee janyacua'tzaj i túmii i maj jaamué'tij hue'tzij jime'.

9 A'yaa pu tyúuxie've' maj néijmi'i ántzaahuatye'en a'íjna i ti ju'avaataca'aj i Dios jimi, majta tyámua' naa metyityoомуámua're'ej.

10 A'yaa pu ajta tyúuxie've' maj i tye'ityee huo'séj maj jaataséjrataj i maj jaaxá'pui'intarej, tìpua'aj mequee tyí'tíj jin je'ej pua'aj tyí'tyesejre'ej, aj mu mij tyí'tíj jin antyúumua'reeriaj muá'ju'un u tye'yúuj tzajta'.

11 A'yaa pu'uj tána'aj tyí'een i úucaa jimi, maj tzáahuatyí'ra'aj jin séjre'ej, majta quee je'ej pua'aj tyí'xaxa'ta'an, maj quee tyí'tíj jin á'itzeeria'aj.

12 Síij ti tyí'huiire' u tye'yúuj tzajta', a'yaa pu tyúuxie've' ti séej na'aj i íitaj tyévi'tinye'en, ajta jaayí'tihua'an ti tyihuo'ta'íjtye'en i juyójmua', ajta néijmi'caa i maj jamuán aja'chej.

13 Ji'nye a'íimaj i maj tyámua' tyí'huiire' u tye'yúuj tzajta', a'íi mu jamue'tin mej mij tyámua' huojo'sejra i tye'ityee, majta juxáahuaj séeria'aj muá'ju'un a'íjna jime' maj tyá'tzaahuatye' i Ciríistu' jimi ti Jesús pué'een.

I nyúucarij ti ji'r'é'can jime' i Dios taataséjratyej

14 A'yaa nu tyí'ijchó've'ej nyaj jiye'tzín muojo'tyéesej, a'íj nu jin a'yan tyí'muayu'se',

15 tìpua'aj nyequee jiye'tzín a'áa ja'tanyéj, a'yaa nu tyá'xie've' paj jáamua'reej je'ej maj huárinyij a'íimaj i tye'ityeristyamua'me'en i Dios, maj a'íin pué'een i maj jusí'rii u tye'yúuj tzajta', mej mij tyaatatyójtzi're'en i Dios ti júurij, i ti huá'huiire' ajta a'íj huá'ixaatye' i ti a'yan tyí'ja'yájna.

16 A'yaa tu tyá'mua'reej ti i nyúucarij i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye' jo'tij na'aj séejre', jí'nye a'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tìjin:

Ciríistu' pu a'yan tyu'tóosejrataca' tì'ij tyáati', tyu'tyáamue'tij a'íjna jime' i júuricama'ra' i Dios, majta jaaséj i maj tajapuá tyí'huiire'.

Néijmi'que' mu i cháanacaj japua tyihuo'té'exaaaj a'íjna jitze ma'can, majta tyá'antzaahuaj a'íjna jimi, ajta i Dios yo'ví'tij u tajapuá.

4

I maj hue'tzij jime' tyihua'mua'tyej

1 Ajta i júuricama'ra' i Dios, a'yaa pu tyí'xaj ja'huoo'itéerican jime' maj séecan jaatyáhue'taj i maj jitzán tyá'tzaahuatye', mej mij a'íijma ántzaahuatye'en i maj hue'tzij jin tyihua'mua'tyej a'íjna jitze ma'can i tyiyáaru'.

2 A'íjma mu ántzaahuatye'sij i maj je'ej pua'aj tyí'jepe' majta tyí'hue'tacaa, je'ej mu pua'aj tyityetyúucha'ij, majta je'ej pua'aj metyity-oomuámua're'.

3 A'íimaj tyeítyeera' metyu'ijmuej maj quee nyejnyeí'chaj, ajta maj je'cáca mana'aj tyí'cua'ajcaj i ti tyí'cue'ri' i Dios ti a'yan tyu'tyájtóo, mej mij tyú'cua'nyij i maj tyá'tzaahuatye', majta i maj jamua'reej i ti a'yan tyi'ja'yájna metye'tyóotzi'ria'aj.

4 Ji'nye néijmi'i i Dios ti tyú'taahuaca' tyámua' pu tyí'een, a'íj tu jin néijmi'i tya'ancuriáa'sij tyetye'tyóotzi're'ej i Dios,

5 ji'nye i nyúucaria'ra' i Dios ajta i tyaj jin jahuoo jimí, a'íi pu tyámua' néijmi'i tyí'uurej.

Síj ti tyámua' naa tyí'huüre' i Cirístu' jimi

6 A'íj paj huo'mua'tyej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', aj pej pij tyámua' tyu'tyáhuüre'sij i Cirístu' jimi ti ajta Jesús pu'een, petyu'tyáhuüre'sij a'íjna jitze i nyúucarij i paj jitzán tyá'antzaahuaj mati'ij muaamuá'tyej.

7 Capáj já'tzaahuatya'aj a'íjci i nyúucarij íyan ti ma'can i cháanacaj japua. Pata'aj jáari'rej paj a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyá'xie've',

8 tyij ajta cí tyí'huüre' tipua'aj pahuá'cua'ajtye'en pej pij huatyá'ca'nyej i mua' tyévij jitze, ajta paj a'yan huárinyij je'ej ti tyá'xie've' i Dios jéehua pu tyí'huüre', ijíj paj pooj a'yan séejre' i cháanacaj japua, ajta muaatyáhuüre'ej pej pij júurij puá'ra'nyij jusén jime'.

9 A'yaa pu tyi'ja'yájna, ajta a'yan tyúuxie've' mej mij néijmi'i ja'antzaahuatye'en.

10 A'íj tu jin tyí'muarie' tyajta a'íjna jin nyo'se', ji'nye a'íj tu jitze tyi'ijchó've' i Dios ti júurij, i ti néijmi'caa huüre' i tyeítyee, ajta jéetze' a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'.

11 A'yaa paj tyihuo'ta'íjtye'en pajta a'yan tyihuó'mua'tyej.

12 Capáj tyi'tá'care'en maj muá'xaahuataj a'íjna jime' paj quee a'chu vásti', sulu a'yaa paj tyihuo'tyáhuüre'en i maj tyá'tzaahuatye' mej mij muéetzij jitze tyi'huó'iteeritye'en je'ej paj tyí'xaj, je'ej paj tyi'tyía'cha'ij, ajta je'ej paj tyihuá'xie've', pajta tyámua' huárinyij a'íjna jitze i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye', pej pij tyámua' eenye'en a tzejta'.

13 A'yaa paj pooj rijcaj, 'asta nyequee a'áa ja'rá'astij, pata'aj huo'tánamuajraste'en i yu'xarij pajta tyihuó'mua'tyej pata'aj pij a'íjna jin ca'nyíjra'aj huo'tá'an.

14 Capáj jaxaahuataj tyi'táj ti je'ej i Dios tyimuaatapuéjve mati'ij huásij mua'vá'muariej, majta tyu'taxájtaca' ajime' i Dios jitze ma'can.

15 Pata'aj tyámua' huárinyij a'íjna jitze, pajta a'íj jitze tyihuá'mua'tyej, mata'aj mij néijmi'i muaaséj paj néijmi'i jin tyámua' ricij.

16 Tyámua' paj tyi'huá'cha'in, pajta je'ej paj tyi'táj tyihuá'mua'tyej i séecan, pajta pooj tyámua' tyu'mé'en. Tipua'aj a'yan puáarinyij, muáaj paj asíj a japua huatányuusij, pajta a'íimaj japua i maj muanamuajran.

5

Je'ej maj tyityetyúucha'ij a'íjma jimi i maj tyá'tzaahuatye'

1 Capáj je'ej pua'aj tyé'tya'xi'ij i ti arí vastacirie', sulu tyámua' paj tyeetyéjeevej pati'ij a' táataj, pajta a'íjma i maj tyámua, pata'aj tyámua' tyihuo'tyéjeevej pati'ij a'ihuámua'.

2 Pajta i ucarjsee tyámua' paj tyihuo'tyéjeevee a'yájna pati'ij a' náanaj, pajta i maj ímuaa a'yájna pati'ij á'cu'tzimua, tyámua' paj néijmi'caa tyu'tyéjeevee.

3 Pata'aj huo'táhuire'en i úcaaa i maj huóojímua'astariaca', tipua'aj mequee je'ej tyéejviicue'raj tyi'táj jime'.

4 Ajta tipua'aj síj i íiti' ti antyúusihtariaca' tyiyójmua' na'riij tyiyá'cuarimua'aj, miche' a'íimaj anaquéej jaatyáhuire'en mej mij a'ájna jin ja'rá'astej maj huo'tyáhuire'en i jutyéityeristyamua', ji'nye a'yaa pu tya'ráanajchi i Dios.

5 A'ájna i íiti' ti ji'récán jime' antyúusihtariaca', ajta quee je'ej tyéejviicue', a'ij pu jitze tyi'ijchó've' i Dios, ajta quee a'náj jaatapuá'citaj ti jahuoo, a'yaa pu a'náj tina'aj rinyij tújca ajta tíca'.

6 Ajta i íiti' ti antyúusihtariaca', ajta je'en a'yan rijcaj je'ej ti jimi tyúuxie've', a'yaa pu een i Dios jimi ti'ij i ti huamuí'.

7 A'yaa paj pajta tyihuo'tá'jtye'en i tyeítýee i nyúucarij jime' mej mij quee tyi'táj jin á'ítzeeria'aj.

8 Ji'nye a'táj maj quee jitzán juxie've' i tyeítýeristyamua'me'en, majta i maj jamuán aja'chej, a'íi pu jaatyáxaahuataca' i ti jitzán tyá'tzaahuatye', ajta jéetze' je'ej pua'aj ricij quee i síj tiquee a'náj tyá'antzaahuaj.

9 A'íimaj i maj huóojímua'astariaca', a'íjma papu'uj ooyú'xaj i maj huéicatyey nyinyi'ra'aj jájcha'ij nusu jéetze', ajta maj séej mana'aj huávichej.

10 Ajta a'yan tyúuxie've' maj néijmi'i jamua'reeriaj maj xá'puí' ricij, majta tyámua' tyihuo'xá'pueeri' i juyójmua', ajta huo'taxié've'en a'íjma i maj jamuariaca, nusu ti hua'nájo'sixij i huá'íicaj jitze a'íimaj i maj ajtyu'uj i Dios jimi, ajta huo'táhuíi a'íjma i maj jajpuéjtzij. Ajta a'ájna jime' i ti a'náj tina'aj tyámua' néijmi'i jin huaríj.

11 Capáj a'íjma á'yu'xaj i maj huóojímua'astariaca' majta móoj ímuaa, ji'nye tipua'aj majtáhua'aj a'yan tyaataxie've'en maj huáhuíichej, aj mu mij ajtácinyij i Ciríistu' jimi,

12 aj mu mij jéetze' ootyá'ítzeere'sij i Dios jimi, a'ájna jime' maj jaatyáxaahuataca' je'ej maj anaquéej tyi'táj jin tyitya'tóoraj.

13 Majta a'yan tyeeyí'tin maj mahuojo'muaarin i hua'chej méyee majta méyee, a'ij mumij jin jéehua huí'na'se', majta quee a'yaa mana'aj ricij sulu majta mu tyúuxajtave' je'ej tiquee tyi'tyéevijtij.

14 A'ij nu jin a'yan tyá'xie've' maj huáhuíichej i maj móoj ímuari'taj mati'ij huóojímua'astariaca', miche' tyiyóomua'aj muá'ra'nyij, majta tyámua' tyu'muárie'en jo'maj ja'chej, mej mij quee tyi'tá'care'en ti i ti tájcha'íire' tyi'táj jin hua' jitze tyo'ojpuá'ritye'en.

15 Ji'nye séecan i maj antyúujímua'astariaca' mu meríj ajtacíj i Dios jimi, mej mij a'ij ántzaahuatye' i tyiyáaru'.

16 Tipua'aj síj i íiti' ti tyá'tzaahuatye', séecan jamuán ajá'chajcaj i maj huóojímua'astariaca', che' huo'táhuire'en, ti'ij quee huá'muarie'ristya'aj a'íjma i maj tyi'huíire' u tye'yúuj tzajta', a'yaa pu tyu'tá'riitarij mej mij huo'táhuire'en i maj huóojímua'astariaca' majta quee je'ej tyéejviicue'.

17 Majta i huáasij i maj tyámua' tyi'muarie' u tye'yúuj tzajta', a'yaa pu tyúuxie've' maj tyámua' tyihuo'cha'íin, siajta jéetze' a'íimaj i maj tyihua'íxa'týee majta i maj tyihua'mua'týej.

18 Ji'nye a'yaa pu tyé'yusi' i yu'xarij jitze tijin: "Capáj ja'anjí'quihua'an i púuyej ti jayuu i tyerícujuj." A'yaa pu ajta tyé'yusi' tijin: "A'yaa pu tyí'xa'pui' maj tyaaná'chitye'en a'tíj ti tyí'muijhuacaa."

19 Capáj tyi'tíj jitzán pua'ritye'ej i vásti', típua'aj síij na'aj tyi'tíj jitzán pua'ritye'ej, sulu miche' mahua'puaj, na'ríij mahueeícaj i maj jitzán tyí'pua'ritye'.

20 Ajta i maj móoj tyi'tíj jin je'ej pua'aj ricij, pata'aj hua'ajtyá'xi'in néijmi'i metyi'namuáaracaj i tyeítyee mej mij majta a'íimaj tyu'tyátzaahuatye'en.

21 A'yaa nu tyí'mua'ijcatye' i Dios jimi nyajta i Ciriistu' jimi ti ajta Jesús pué'een, nyajta a'íijma jimi i maj tyí'huíire' i tajapua' Dios ti hua'antyíhuoj, paj néijmi'i jin a'yan huárinyij je'ej nyaj tyimuáa'ixaaaj, capáj séej je'ej jo'séjraj pajta séej xie've'ej, sulu juxa'aj paj néijmi'caa jó'mua'raj.

22 Capáj a'tíj avá'muijhuua'an pequee xu jamua'réerej je'ej ti een i jutzájta', na'ríij quee jamuán paj ootyá'itzeere'ej i Dios jimi. Pata'aj asíij tyámua' tyi'huá'cha'íin pej pij quee tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en i Dios jimi.

23 Pajta quee a'íj pana'aj ya'caj i jájtyij, sulu pata'aj cá i nahuáj tyu'yé'en, pej pij quee tyí'cui' mua' tzaajta'.

24 Je'ej maj séecan tyi'tíj jin tyityá'itzeere', a'íi pu séejre' mati'ij quee xu huá'xijtye'ej, ajta séecan jime', capu je'ej ámiteere' i maj jin ootyá'itzee, sulu majca'huáyee pu huataséjre'sij.

25 A'yaa pu ajta tyí'sejre' je'ej maj tyi'tíj jin tyámua' ricij, ajta i tiquee tyámua' een capu i'ríj ti huatyóo'avaaj jusén jime'.

6

1 A'íimaj i maj ca'nyéjrij jin tyí'muarie', a'yaa pu tyúuxie've' maj tzáahuatyi'ra'aj tyícha'íij hua' jimi i maj tyi'huá'ijtye', mej mij quee je'ej pua'aj tyá'xajta je'ej tyaj jatamuá'muaj i Dios ti tavástara', ajta je'ej tyaj tyi'huá'mua'tyej.

2 Ajta típua'aj séecan i maj tyajá'mua'ijtye' majta tyá'tzaahuatye'ej, caxu hua'xahuari'raj a'íjci jime' siaj ju'ihuáamua' i tavástara' jimi. A'yaa xu jéetze' tyámua' tyihuo'táhuíire'en, ji'nye a'íimaj i siaj hua' jimi tyámua' tyí'huíire' a'íi mu majta tyá'tzaahuatye' i Dios majta ta'ihuáamua' pué'een i jéehua hua'xie've'.

I ti jí're'can jime' jéehua tyí'huíire'

3 Típua'aj síij a'yan seequéj tyí'mua'taj ajta quee a'yan tyu'mé'en je'ej tyaj ityáj tyaja'muamua'tyej i tavástara' Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een jitze ma'can, ajta quee a'yájna je'ej tyaj tyi'tyítacha'ij,

4 a'íi pu a'íin pué'een i ti óotzaahuatye' ajta quee tyi'tíj huayí'tin. Capu i'ríj tyej tyámua' jamuán tyu'taxáj, a'íj pu jin tyi'huá'chueere', ajta je'ej pua'aj tyí'jepe', capu i'ríj ti a'tíj jitzán tyú'ca'nyej,

5 ajta jéehua nyo'se' a'íijma jamuán i maj quee tyámua' metyity-oomuámua're', ajta quee jamua'tyej i ti a'yan tyi'ja'yájna, a'yaa pu tyé'miteeraste' maj séecan a'íjna jin tyí'mue'tin i maj a'yan tyúusejrataj tíjin Ciriistu' mu jimi tyí'huíire'.

6 Ajta a'yan tyi'ja'yájna típua'aj a'tíj tyámua' huóo'uurej ti'ij ja'antzaahuatye'en i Dios, a'yaa pu jéehua tya'ancuriáa'sij típua'aj jutyamua've'ej je'ej ti tyi'tíj tyí'ijcha'ij.

7 Ji'nye catu tyi'tíj hua'á'sima'aj tyati'ij a'yan huaséjre i cháanacaj japua, a'íj tu jin tyequée tyajta tyi'tíj á'tinyij íyan ti ma'can i cháanacaj japua,

8 tipua'aj tyi'tíj tyéjcha'íj tyaj jáacua'nyij tyajta i tyaj tyu'tyáachejtye'en, tyiche' a'íjna jin huátatyamua've'en.

9 Majta a'íimaj, i maj a'yan tyá'xie've' maj huochíjtyaanyi'taj, a'yaa mu een mati'ij i maj cójnari jin huo'tyáají'quej, a'íi pu'ij hua'tyánaamua i hua'tzajta' mej mij a'yan huárinyij je'ej ti hua' jíte tyúuxie've', a'íi pu néijmi'i tyihuáa'ri'raj ajta hua'antyipua'ritye'sij jusén jime'.

10 Ji'nye a'íj pu jíte i túmii tye'rányinyii néijmi'i i ti je'ej pua'aj tyí'een, séecan mu meríj jaatyáxaahuataca' i maj jitzán tyá'tzaahuatye' a'íjna jime' maj jéehua huápuí'ij janyacua'aj i túmii, a'íj mu jin jéehua jajpuéjtzij.

I ti huanyo'se'en a'íjna jime' i ti jitzán tyá'tzaahuatye'

11 Pajta muáaj, mu paj Dios jimi séejre', capáj tyi'tíj a'yan uuriaj. Pata'aj tyámua' tyi'tyía'cha'íj, pajta hua'cu'vej, pata'aj tyámua' tyá'tzaahuatye'ej, pajta hua'xie've'ej néijmi'caa, pajta huatyá'ca'nyej i paj jin jaxaamui'ritye', capáj á'tzaahuatya'aj.

12 Pata'aj a'íjna jin huatyéno'se'en i paj jin tyá'tzaahuatye', capáj yó'jípan i paj jusén jime' júurij puá'mej, ji'nye a'íj pu jin i Dios muaatajé, a'íj paj jin tyámua' tyu'taxájtaca' jéehua metyi'séeracaj.

13 Ajta íjij, i Dios jimi i ti néijmi'caa tá'caa mej mij júurij, ajta jimi i Ciríistu', i ti ajta xá'puí' tyu'taxájtaca' a'íjna jimi i tajtúhuan ti a'yan ántyapuaaca'aj tijin Poncio Piláato, a'yaa nu tyí'mua'íjtye'

14 paj a'yan huárinyij je'ej nyaj tyí'mua'íjtye', pajta tyámua' eenye' pej pij quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj, 'asta na'aj quee uvé'nyej i tavástara' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

15 Ajta a'yan tye'mej a'náj ti i Dios a'yan tyaaxá'puí'íntarej, ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i ti tyihuá'íjtye' a'íijma i maj tajtúhuan jin tyityeyúu'pu', ajta hua' vástara' a'íimaj i tyaj a'yan hua'tamuá'muaj tijin tavástara' i maj a'yan mana'aj séejre' i cháanacaj japua.

16 A'íi pu'uj a'íin pué'een i ti quee a'náj mui'nyij, ajta a'áa já'sejre' jo'tij jéehua já'taa, jo'tij quee já'írij ti a'tíj ajtyáxiirej. Capu a'tíj a'náj jaaséj, capu ajta írij ti a'tíj jaaséj. Tyiche' tyaatatyójtzi're'en a'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej jusén jime'.

17 A'íimaj i maj chíjtyaanyi'ij pué'een, a'yaa paj tyihuo'ta'íjtye'en maj quee óotzaahuatye'ej, majta quee a'íj jíte tyí'ca'nyej i maj jéehua tyí'ijcha'íj, ji'nye capu tyé'tyeeren i maj jéehua tyí'ijcha'íj. A'yaa pu tyí'xa'puí' maj a'íjna jíte tyí'ijchó've'ej i Dios, a'íjna i ti juxié'vi'ra' jin jéehua tyitaatapuéjve'sij tyej tyij a'íjna jin huátatyamua've'en.

18 Pahuo'ta'íjtye'en maj tyámua' huárinyij, miche' a'íjna jin huochíjtyaanyi'taj i maj jéehua tyámua' tyu'muárie'en a'íjna jime' i ti xá'puí' een, majta a'yan tya'axié'vi'ra' maj tyihuo'tá'an a'íimaj i maj quee je'ej tyéejviicue', mej mij tyihuo'riáan i maj tyí'ijcha'íj.

19 A'yaa mu jéehua tya'ancuriáa'sij i maj jin huatyóohiire'en ma-jca'huáye, ajta a'yan tyihuá'ci'tyij maj jusén jime' júurij muá'ra'nyij.

²⁰ Muáaj Timoteo, pata'aj tyámua' tyéecha'iin je'ej ti tyi'tíj jin i Dios tyimuaata'íj. Capáj huá'astyaj i maj cha'mana'aj tyí'xaj a'íjna jime' i nyúucarij tíquee tyi'tíj huiire', nusu a'íjma i maj a'yan tyóotzaahuatye' maj jéehua tyo'mua'reej, ajta quee a'yan tyi'ja'yájna,

²¹ ji'nye séecan mu meríj huó'namuajri', a'íj mu jin ajtacíj i maj jitzán tyá'tzaahuatye'.

Che' i tavástara' tyámua' tyajamuáahuiire'en ajta tyámua' ja-muáa'uurej.

I yu'xarij ti hua'puaj a'íin ti jo'yú'xaca' i San Pablo ti'ij i Timoteo huata'ítyi'

Pablo pu jatyojtye'

¹ Nyáaj Pablo, i nyaj jahuiire' i Ciríistu', Dios pu juxié'vi'ra' jin na'antyíhuoj, a'íjna jime' i ti a'yan tya'tóoratziiri' ti taatá'an tyaj júurij tá'ra'nyij jusén jime' jamuán i Ciríistu' ti Jesús pué'een,

² a'yaa nu ya tyí'muatyojtye' muéetzij Timoteo mu paj nyiyóoj pué'een. Che' i Dios ajta i Ciríistu' ti tavástara' pué'een, miche' a'íin tyámua' tyimuáacha'íin, majta muá'ancu'vaxi'ín mej mij tyámua' tyimuaatyápuar'itye'en mua' tzajta'.

Tyu'taxájtaj a'íjci jitze ma'can i Ciríistu'

³ A'náj tina'aj nu mua'tamuá're'rii nyati'ijta jahuocaj, tújca na'rúj tica', a'yaa nu tyé'tyojtzi're' i Dios, i nyaj jimí tyámua' éenye'e'j tyí'huüire', a'yájna mati'ij majta tyí'huüria'ca'aj i nyahuásimua'ci'ij.

⁴ A'náj tina'aj nu mua'tamuá're'rii i paj acá'yi'nya'aj, a'íj nu jin a'yan tyá'xie've' nyaj muaséj, nyej nyij huatányetyamua've'en.

⁵ Ji'nye a'yaa nu tyá'mua'reej paj tzáahuatyí'ra'aj jin tyá'tzaahuatye'. Anaquéej pu a'yáacuari' Loida tyá'antzaahuaj ajta a' náanaj Eunice, a'yaa nu nyij nyajta tyámua' naa tyá'mua'reej paj a'yan cha'taj pana'aj muáaj tyá'tzaahuatye'.

⁶ A'íj nu jin a'yan tyí'mua'ixaatye' paj quee jatyáxa'huata'an je'e'j ti i Dios tyimuaatá' nyati'ij mua'vá'muariej i nyamuáca' jime'.

⁷ Ji'nye capu i Dios a'íjna jin ju júuricamej taatá' tyej tyij tyí'tziinye'e'j, sulu tyej tyij a'íjci jitze arátaca'nyej, tyej tyij tyajta huo'xié've'en, tyajta tyámua' metyityoomuámua're'e'j.

⁸ Capáj atyevi'ra'aj paj tyámua' tyihuó'ixaatye'en i tyeítyee jitzán ma'can i tavástara', capáj pajta atyevi'ra'aj nyajime' a'íjna jime' nyaj námi'. Sulu a'íj paj jitze je'e'j ti i Dios tyimuaatá' pajta a'íjna jime' i paj jaxaamuíjritye' pej mij jéetze' jáanamua'j i nyúucaria'ra' i Dios.

⁹ Dios pu tajapúa huatanyúj ajta taatajé tyej tyij jitzán ajtyama'cáantaj tá'ra'nyij, capu a'íjna jime' tajapúa huatanyúj je'e'j tyaj tyí'tj huáruuj, sulu a'yaa pu arí anaquéej tyaaxá'pui'intaria'ca'aj, ajta a'yan tyí'taxie'va'ca'aj jájcuaj imuáj, a'íjna jitze ma'can i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een.

¹⁰ A'íjna i ti jin taaxié'vej ijíj pu arí huataséjre a'íjna jitze ma'can i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een, a'íi pu ja'antypuá'rij i maj jin cui'caa, ajta i junyúucaa jin taataséjra i tyaj jin júurij tá'ju'un jusén jime'.

¹¹ Dios pu na'antyíhuoj nyej nyij huo'té'exaatye'en i tyeítyee i nyúucaria'ra', ajta nyej nyij jimí tyu'tyahuiire'en, nyajta tyihuó'mua'tyej.

¹² A'íj nu jin nyáaj a'yan tyajpuéjtzi'j. Ajta canu nyetyevi'ra' a'íjna jime', ji'nye nyáaj nu jamua'reej a'tj nyaj jitzán tyí'ca'nyej, nyajta a'yan tyá'mua'reej ti a'yan tyinaatá'sij a'ájna xicáara' jitze je'e'j ti tyi'tj nye jimí tya'taráj.

13 A'yaa paj huárinyij pajta a'yan tyihuó'mua'tyej je'ej paj tyi'táj tya'ancuriáa' nyéetzij jimi, pajta a'yan tyu'mé'en je'ej tyej tyá'tzaahuatye', pahua'xié've'ej a'yájna ti'ij i Ciriístu' tyitaaxié'vej ityájma.

14 A'íi pu muaatáhuüre'ej i júuricama'ra' i Dios i ti tatzájta' séejre', tyámua' paj tyéecha'iin je'ej ti tyi'táj jin tyimua'antyíhuoo.

15 A'yájna pati'ij perij tyá'mua'reej, néijmi'i i maj Asia ja'chej a'íi mu manúuriej, a'íi mu hua' jitze ajtyáma'can i Figelo, ajta i Hermógenes.

16 Che' i tavástara' hua'ancu'vajxi'in i tyeityeristryamua'me'en a'íjci i Onesíforo, ji'nye jéehua pu yetyinyavá'tuiiri' i nyaj jin huarúj, ajta quee jaatatyévi'rastej nyaj eetyánami'huaj.

17 Ajta ti'ij i Onesíforo a'áa ja'rá'aj a Roma, a'íi pu huatyóochej ti náahuoonyij 'asta na'aj quee náatyoj.

18 Che' i tavástara' jéehua ja'ancu'vaxi'in a'ájna xicáara' ti jitzán uvé'nyesij. Muáaj paj tyámua' tyá'mua'reej ti taatáhuüi a'ájna a Éfeso.

2

Síij ti a'yan tyá'huüre' ti'ij xantáaru' a'íjci i Ciriístu'

1 Pajta muáaj nyiyóoj, pata'aj huatyá'ca'nyej a'tzájta' a'ájna jime' je'ej ti i Dios tyimuaataséjra a'íjci jitze ma'can i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een.

2 Je'ej paj perij nyéetzij tyinánamuajri' nyaj a'yan tyihuó'ixaaj i tyeityee, a'yaa paj tyihuo'íjcatye'en a'íjima i tyétyacaa i paj hua' jitze tyi'ca'nyej mej mij majta a'yan tyihuó'mua'tyej i séecan.

3 Pata'aj tajamuán tyo'táviicue' a'íjci jime' i paj jajpuéetzij ti'ij i xantáaru' ti tyi'huüre' jimi i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een.

4 Capu síij xantáaru' a'yan ricij je'ej ti jusíj tyá'xie've' tyi'táj jime', ji'nye a'yaa pu jitzán tyúuxie've' ti tyámua' tyu'tyá'itzeere'en a'íjci jimi i ti tyé'ijtye'.

5 A'yaa pu ajta tyi'een a'ímaj jimi i maj hua'ajcacia, a'ájna i ti hua'ajcaj capu tyi'táj mue'tin, tìpua'aj quee a'yan tyu'tatyése'en je'ej ti tyi'huóoxie've'.

6 A'ájna i tyi'muijhuacaa i juchuéj japua, a'yaa pu tyu'táci'pej ti a'íin anaquéej tya'ancuriáan i ti tyú'ciityej.

7 A'íj paj jitze tyú'mua'tyij je'ej nyaj tyi'mua'ixaatye', ji'nye i tavástara' pu muaatá'sij pej pij tyámua' tyiyo'itéej puá'ra'nyij.

8 Ootámua'reej a'íjci i Ciriístu', i ti huatájuuriaca' a'íj ti jitze eeráma'can i David, a'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij i nyaj huá'ixaatye'.

9 A'íj nu jin néijmi'i tyé'viicue' i nyaj jajpuéjtzij, nyajta eetyánami' ti'ij síij ti tyi'tyacui'caa, ajta i nyúucaria'ra' i Dios i nyaj jaxaj capu eetyánami'.

10 A'íj nu jin néijmi'i tyo'táviicue'ri' néijmi'caa jimi i Dios ti hua'antyíhuoj, ti'ij ajta a'íjima huáhuüre'en ajta i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een hui'ratoonyij, mej mij jusén jin jimi séjria'aj.

11 A'ájna pu a'yan tyi'ji'ré'can jime' ti a'yan tìjin:

Tìpua'aj jamuán táacui'nyij, jamuán tu tyajta júurij ta'mej,

12 tìpua'aj tyetyo'táviicue' i tyaj jajpuéjtzij, jamuán tu tyajta tyu'ta'íjtaj,

tìpua'aj tyeetyáhue'taj, a'íi pu ajta ityájma taatyáhue'taj,

13 tìpua'aj tyequée tyámua' tyi'tyítacha'íij, a'íi pu a'náj tìna'aj tyámua' éenye'ej ta'mej,

ji'nye capu i'ríj ti jusíj huatyóohue'taj.

Je'ej ti ye'ej tyi'tyúucha'íj a'íjna i Timoteo

¹⁴ Huo'támua'ree i séecan pajta i Dios jimi huo'tyátoonyij, mej mij quee juúimua'aj je'ej pua'aj tyúujeevej. Capu tyi'tíj huiire', a'yaa pu'uj je'ej pua'aj huá'uurej a'íjma i maj janamujaj.

¹⁵ A'yaa paj jéehua tyí'tyese'ej paj a'yan tyu'tá'sejrataj i Dios jimi, tí'ij síj i maj a'yan tyaataxájtaca' tíjin xá'puí' pu huaríj, tí'ij síj ti tyí'muijhuacaa tíquee tyi'tíj jin jutyeví'ra', ajta a'yan tyámua' tyihuá'mua'tyej a'íjci i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna.

¹⁶ Capáj janamujra a'íjci i nyúucarij tíquee je'ej huatóomua'aj, ajta quee tyi'tíj xaj, jí'nye a'íjma i maj a'yan tyí'xaj, jéetze' mu je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj,

¹⁷ ajta je'ej maj tyihuá'mua'tyej jéehua pu je'ej pua'aj tyú'uurej. A'yaa pu tyí'ricíj a'íjma jimi i Himeneo ajta i Fileto,

¹⁸ i maj meríj a'yan tyitya'ajtacíj i nyúucarij jíitze ti a'yan tyi'ja'yájna, a'yan metyí'xáataj tíjin muríj huatájuuriaca' i muí'chítýee, a'yaa mu mij meríj séecan tye'entyí'uunyi'ri' je'ej maj tyá'tzaahuatye'.

¹⁹ Ajta i Dios a'yan tyi'tíj huáruuj, tyej tyij jíitzán arátaca'nyej, ajta jíitzán a'yan tyé'yu'si' tíjin: Tavástara' pu huá'muajtyej i maj jíitzán ajtyáma'can"; ajta a'yan tíjin: "Néijmi'i i maj já'astijre' i tavástara', míche' ajtácínyej a'íjci jíitze i ti je'ej pua'aj een."

²⁰ I chí'ij tzajta' ti ve'éj, capu a'íi na'aj tyó'sejre' i ooroj ti jin tyí'taavijhua nusu i pláataj jíime', sulu ajta pu tyó'sejre' i ciyéj ti jin tyí'taavijhua, ajta xaríj jíime', séecan pu a'yan tyí'huíire' matí'ij tyí'ye'estyaj, ajta séecan cha'na'aj pu'uj tyi'tíj jin tyí'huíire'.

²¹ Típua'aj a'tíj a'yan eenye' tíquee tyi'tíj jin á'ítzeeria'aj, tyámua' pu séeria'aj ta'mej, ajta jéehua tyu'tyáhuíire'sij i tavástara' jimi, néijmi'i jíime' i ti xá'puí' een.

²² Pata'aj quee a'yan rijcaj je'ej maj tyityetyúucha'íj i maj tyáamua, pata'aj jáahuoonyij i ti naa een, i paj jíitzán tyá'tzaahuatye', pajta tyámua' éenye' a'tzájta' a'íjma jamuán i maj tyámua' tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi.

²³ Capáj huá'astyaj i maj cha'mana'aj tyí'xaj, papu'ríj jamua'reej ti a'yan na'aj tyí'huíire' maj a'íj jin tyúunyo'si'tye'en i tyeítýee.

²⁴ Ajta síj ti tavástara' jimi tyí'huíire' capu a'yan tye'tyévijtye' ti a'yan éenye'que' jo'cha'canye'en, sulu che' tyámua' tyi'tyúucha'íj néijmi'caa jimi. Ajta jaayí'tihua'an ti tyihuó'mua'tyej, ajta quee nyu'camuí'ij tyo'táviicue'

²⁵ ajta quee ootzáahuatye'ej tyámua' huó'uurej a'íjma i maj quee tyihuojó'itej, ajta tyi'ijchó've'ej ti i Dios huo'tá'an mej mij seequéj tyú'mua'tyij, majta jáamua'reej i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna,

²⁶ tí'ij huatái'riitarej maj iirácínyej jo'tij tyiyáaru' hueje'tyáanaaj, jo'tij a'íin a'yan tyiyá'xie'va'ca'aj maj ja'rá'astijre'en.

3

Je'ej maj tyityetyuucha'íj muá'ju'un i tyeítýee tí'ij néijmi'i tye'entyipúa'rij

¹ A'yaa pu ajta tyúuxie've' paj jamua'reeríaj ti a'yan tye'mej tí'ij néijmi'i tye'entyipúa'risime'en ti jéehua je'ej pua'aj tyi'éenye'ej ta'mej.

² Capu hua' jitze juxié'va'aj ta'mej je'ej ti tyihua'uurej i séecan, majta jéehua jaxie'va'aj muá'ju'un i túmii, majta jéehua óotzaahuatye'en, majta huo'tyáxaahuataj i juxa'aj tyeítýee. Je'ej mu pua'aj tya'xáataj muá'ju'un i Dios, majta quee huá'tzaahuatya'aj muá'ju'un i juhuásimua', camu tyámua' tyihuo'tá'sij a'íimaj i maj tyi'táj jin huo'tyáhuui, majta quee tzaahuatyi'ra'aj tyicha'íj muá'ju'un i maj jitzán tyá'tzaahuatye'.

³ Camu hua'xie've'ej muá'ju'un i tyeítýee, camu majta hua'cu'váaj muá'ju'un, sulu jéehua mu je'ej pua'aj tyuuxáataj muá'ju'un, majta a'yan rinyij je'ej ti tyihua'ránajchi, mejcha'íria'aj mu muá'ju'un néijmi'i i ti xá'pu'i' een.

⁴ Avíitzij mu jin tyu'tátuiire'sij i juxa'aj tyévíj majta quee oocu'váaj muá'ju'un, jéehua mu ootzáahuatye'ej muá'ju'un, a'íjna jime' ti a'yan tyihua'miteeraste' maj jéehua juxie've', majta a'íj huonyij maj a'yan huá'rinyij je'ej ti tyihua'ránajchi, camu jaxie'va'aj muá'ju'un maj jáahuonyij i Dios.

⁵ A'yaa mu tyuuséerataj muá'ju'un i tyeítýee jimi, ti'ij i maj já'astijre' i Dios, ajta camu a'yan ricij je'ej maj tyi'xaj.

Capáj huá'jaahuatye'ej a'íjma i tyeítýee maj a'yan ricij.

⁶ Ji'nye a'íjma mu jitze ajtyáma'can i maj hue'tzij jin utyáru'pij u hua' chi'táj i tyeítýee, majta huá'cuanamuaj a'íjma i úucaa i maj quee tyé'viicue' i jutzájta', i maj juxaamuijritye' a'íjna jime' i maj ootyá'itzee i Dios jimi, majta jéehua tyi'íjxána'cira' a'íjna jime' maj a'yan ricij je'ej ti tyi'táj tyihua'ránajchi,

⁷ a'náj tina'aj mu huá'namuaj i maj tyihua'mua'tyej, ajta camu a'náj yo'itéej muá'ju'un i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna.

⁸ Ajta a'íimaj i tyétyacaa Janes ajta i Jambrés a'íi mu a'yan cha'taj mana'aj tyé'ejcha'íria'ca'aj i Moisés, a'yaa mu majta tyéjcha'íre' i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna. A'íi mu pué'een i maj je'ej pua'aj metyityoomuámua're', majta quee tzaahuatyi'ra'aj jin tyá'tzaahuatye'.

⁹ Camu che' á'tyeeren i maj a'yan ricij, ji'nye néijmi'i mu jamua'reeren tiquee tyi'táj huíire' je'ej maj tyi'xaj, a'yájna ti'ij tyihuó'ruuj a'íimaj i maj hua'puaj i maj jájcha'íria'ca'aj i Moisés.

Pablo pu tyé'ixaatye' i Timoteo

¹⁰ Pajta muáaj a'yaa paj tyámua' naa tyu'mé'en je'ej nyaj tyimuaa-muá'tyej, je'ej nyaj éenye'que' jo'cha'can, je'ej nyaj tyi'muijhuacaa, je'ej nyaj tyá'tzaahuatye', nyajta tyé'viicue' tyámua' naa i nyaj jin jajpuéjtzij,

¹¹ muáaj paj jamua'reej maj je'ej pua'aj náaruj, nyajta jéehua jajpuéetzij, a'yájna mati'ij náaruj a'ájna a Antoquía, majta a'ájna a Iconio, majta a'ájna a Listra. Jéehua nu jaapuéjtzitariaca'. Ajta nyavástara' pu néijmi'i jin naatáhuui.

¹² A'yaa pu tyi'ja'yájna tijin a'táj ti na'aj ti tyi'týese' ti ja'rá'astijre'en i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een, jéehua pu jajpuéetzij ja'mej,

¹³ ajta a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij majta i maj huá'cuanamuaj i tyeítýee, móoche' mu jéetze' je'ej pua'aj rinyij i jutzájta', séecan mu i tyeítýee huá'cuanamuan, majta jujímua'aj tyo'tyóohue'tze'sij.

14 Pajta muáaj, a'yaa paj pooj tyá'tzaahuatye'ej je'ej paj tyaari'rej, pajta a'yan tyá'mua'reerej ti a'yan tyi'ja'yájna. Pajta jamua'reej a'tyán maj a'yan tyimamuá'tyey.

15 Ootámua'reej pati'ij pa'ri'istaca'aj, tyámua' paj tyá'mua'reej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze Dios ti janyuucaa, a'ñ pu a'ñn pué'een i nyúucarij ti maaatá'sij paj tyámua' metyóomua'riaj, ajta ti'ij muáahuüre'en a'ájna jime' paj tyá'tzaahuatye' i Ciríistu' jimi ti ajta Jesús pué'een.

16 Néijmi'i i ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, Dios jimi pu já'ma'can, ajta a'yan tyí'huüre' mej mij a'ij huo'mua'tyey majta a'ájna jin tyámua' huó'uurej i tyeítsee, mej mij a'ájna jitze huo'té'exaatye'en i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi, ajta mej mij ji'réenya'aj muá'ra'nyij i jutzájta'.

17 ta'aj ij a'ájna i tyáati' i ti Dios jitze ajtyáma'can tyámua' eenye'en ti'ij a'yan huárinij néijmi'i jime' je'ej ti tyí'xa'pui'.

4

1 I Dios jitze ma'can, ajta i Ciríistu' ti Jesús pué'een, ti a'yan uvé'nyesij ti'ij tyu'ta'íjtaj a'ájma jimi i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, ajta a'ájma jimi i maj merij huácuij, a'yaa nu jéehua tyí'mua'ijcatye'

2 paj huó'ixaatye'en i nyúucarij, pajta huo'táhuaviij mej mij tyámua' tyáanamuaaj, tipua'aj a'yan metya'xie've'ej, na'riij mequee. Pata'aj huo'tyámue'tij, pajta huo'tá'ijmuj mej mij quee je'ej pua'aj rijcaj, ca'nyijra'aj paj huo'tá'an, pajta xájtari' naa tyihuó'mua'tyey.

3 Ji'nye a'náj pu atyojo're'nyesij mati'ij i tyeítsee quee che' jana-muáaracaj muá'ju'un i maj xá'pui' tyihuá'mua'tyey, sulu a'yaa mu mui'caa tyu'tájeevij i maj tyihuá'mua'tyey, mej mij a'ájna huó'ixaatye'en je'ej maj tyi'tij tyí'namuajracuj.

4 A'ñ mu jaatyáxaahuataj i ti a'yan tyi'ja'yájna, majta a'ájna ántzaahuatye'sij i nyúucarij tiquee tyi'tij je'ej tyí'xaj.

5 Pajta muáaj tyámua' paj eenye', pata'aj tyo'táviicue' i paj jin ja-jpuéjtzij, pajta pooj huá'ixaatya'aj i nyúucaria'ra' i Dios, tyámua' paj naa tyu'muárie'en a'ijci jime' i paj jin tyí'huüre' i Dios jimi.

6 Pu'ríj nye jimi a'yan tye'mej nyej nyij a'yan tyu'tyáhuüre'en ti'ij mu'verij, ajta arí atyojo're'nyesij a'náj nyaj muí'nyij.

7 Jéehua nu nyerij tyámua' tyu'tyéenyosej nyej nyij a'yan huárinij je'ej ti tyí'xa'pui' i Dios jimi, a'ij nu jin nyerij ja'antyci'ij i nyaj jin antyinyamua'ree, nyajta néijmi'i jin ja'rá'astijrej i nyavástara'.

8 A'ij nu'uj nyij tyicho've' i cúruun i nyaj jaamué'tij a'ñn ti naatí'tye'sij i nyavástara', ti tajtúhuan jin tyi'tyéjvee, a'ájna xicáara' ti jitzán a'yan tyaxá'pui'intarej nye jimi. Ajta capu nyéetzij na'aj naatí'tye'sij i cúruun, sulu néijmi'caa i maj a'yan tye'ejchó've' ti a'ñn uvé'nyej huápuí'ij naa huasé'rihua'aj.

Pablo pu tyámua' naa tyé'ixaatye' je'ej ti ye'ej huárinij i Timoteo

9 Pata'aj huatá'ca'nyej paj ca'nácan yanatyéesej,

10 ji'nye i Demas, a'ij pu jéetze' tya'ránajchaca' iyan ti tyí'sejre' i cháanacaj japua, a'ij pu jin manúuriej ti'ij ij a'áa jo'mej a Tesalónica. Ajta i Crescente a'áa pu jó'raa a Galacia, ajta i Tito a'ájna a Dalmacia.

11 A'íi pu'quij i Lucas nyaj jamuán yahuatyá'ítzee. Pata'aj jáahuoonyij i Marcos pajta muya'rávi'tij ajamuán, ji'nye a'íi pu jéehua naatáhuui i nyaj jin tyi'muarie'.

12 Nyajta a'íjci i Tíquico nyaata'ityaca' a'ájna a Éfeso.

13 Pati'ij mu ja'rájra'nyij mu paj nyaja'rachuítye'en i nyamáancaj i nyaj a'áa yoohuá'xij a Troas, a'ájna a Carpo ti ja'chej, pajta mu tyinyaja'rápijtye'en i yu'xarij, pajtáhua'aj i séecan i yu'xarij ti tyi'jiri' nyéetzij ti tyi'nya'a'rij.

14 Ajta a'ájna i Alejandro tyapúusti'ij ti tyi'ta'huacaa, jéehua pu je'ej pua'aj náaruj, i tavástara' pu a'yan tyá'najchitye'en je'ej ti tyi'tij huáruuj.

15 Tyámua' paj tyi'huá'cha'iin a'íjci jimi, ji'nye jéehua pu jájcha'íire' i nyúucarij i tyaj huá'ixaatye' i tyeítýee.

16 Nyati'ij anaquéeej nyaj japua huatanyúj a'íijma jimi i maj tyityatatyij, capu a'tij naatáhuui, néijmi'i mu manúuriej. A'yaa nu tye'ejchó've' ti i Dios quee puéjtzij hua'tá'care'en a'íjci jime' je'ej maj huaríj.

17 Ajta i nyavástara' pu naatáhuui ajta ca'nyíjra'aj naatá', a'íj nu jin huo'té'exaatye'ej i tyeítýee i nyúucaria'ra' i tavástara', mej mij néijmi'i jáanamuj a'íimaj i maj quee Israel jitze ajtyáma'can. A'yaa pu a'ájna jin i nyavástara' tyiní'rájtoo ti'ij quee tyi'tij je'ej nyooorej.

18 ajta ooj a'yan tyi'nyahuíre'ej ta'mej néijmi'i jime', ajta ná'vi'tin u jútye' jo'tij a'íin tyejé'ijtaj. Tyiche' a'náj tina'aj tyé'tyojtzí're'ej. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

I ti jin ja'antypuá'rij

19 Pata'aj nyaj jime' huo'tatyójtýej a'íjci i Prisca, pajta i Aquila, pajta néijmi'caa i Onesiforo maj jamuán aja'chej.

20 Ajta i Erasto a'áa pu jo'tyá'ítzee a Corinto, nyajta i Trófimo a'áa nu yo'tyájttoo tyi'cuí'can a'ájna chájta' Mileto.

21 Pata'aj huatá'ca'nyej paj yatanyéj ti'ij quee eexúj huáseevi'ij. A'íi mu yámuatyojtye' i Eubulo, ajta i Pudente, ajta a'ájna i Lino, ajta i Claudia, majta néijmi'i i ta'ihuáamua' maj tyá'tzaahuatye'.

22 Che' i tavástara' muéetzij jimi huatyá'ítzeere'en, ajta i Dios jéehua tyámua' tyajamuaatá'an néijmi'caa mua'ajmaj.

Je'ej ti tyaatayu'sej a'íjna i San Pablo a'íjci i Tito

Pablo pu jatyojtye' a'íjci i Tito

¹ I yu'xarij a'ín ti jo'yú'xaca' i Pablo, Dios ti jimi tyí'huiire', ajta a'ín yo'ta'ítyaca' i Jesús i ti Círístu' pué'een, a'íi pu na'antýíhuoj nyej nyij a'íj jimi tyu'tyáhuire'en mej mij tyá'antzaahuatye'en a'ímaj i Dios ti hua'antýíhuoj, majta je'en jéetze' yo'itéej muá'ra'nyij tzáahuatyi'ra'aj jime' je'ej ti een i tayi'ráj,

² a'íj tu tyicho've'ej tyej tyij júurij tá'ra'nyij jusén jime'. I Dios tiquee tyí'hue'tacaa pu a'yan tya'tóoraj jájcuaj imuáj,

³ ajta iííj, tí'ij atyojo're'nyej a'náj ti jaaxá'pui'intarej, a'íi pu taatá' tyej tyij jáamua'reej i nyúucaria'ra', a'íj pu jin a'yan tynaata'íj nyej nyij huo'té'xaatye'en a'íjci i ti jin Dios tya'tóoraj.

⁴ A'íjci i Tito, i paj nyiyóoj pué'een a'íjci jitze i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye' tyahua'puaj. Che' i Dios i tyaj jajvástara', ajta a'íjna i Círístu' ti Jesús pué'een i ti tajapuá huatanyúj, miche' a'ín tyámua' tyimuáacha'ín, majta muaatyápua'ritye'en mua' tzajta'.

Je'ej ti tyi'tíj jin tye'entyúumua'ree a'íjna i Tito a'ájna a Creta

⁵ Nyati'íj a'áa mojóoriej a'ájna a Creta, a'yaa nu huaríj pej pij ja'antýíci'tyij i ti á'ítzeeria'ca'aj, ajta pej pij séej chájta'naj pajta séej hua'antýíhuoonyij a'íjma i huáasij i maj tyu'tyáhuire'sij u tyejúuj tzajta', a'yájna nyati'íj tyimuaa'íjca.

⁶ A'yaa pu tyúuxie've' a'íjna jimi i a'tíj ti tye'entyárutyij vástaj jime', tiquee tyi'tíj jin á'ítzeeria'aj. Ajta séej na'aj tyévi'tinye'en i íitaj, majta i yójmua'mua' néijmi'í tyá'tzaahuatye'ej, majta quee tyi'tíj hua' jíjze pua'ritye'ej nusu maj quee tyihuojó'íteej.

⁷ Ji'nye a'íjna i ti tyi'tíj jin antyúumua'reej a'íjma jimi i maj tyá'tzaahuatye' i Dios jimi, a'íj pu jin a'yan tyúuxie've' ti tyámua' tyi'tyúucha'íj. Juxie've' ti tyámua' tyihuojó'íteej, tiquee je'ej pua'aj tyihuojó'mua'raj, ajta quee jutahueeve'ej, nusu ti a'íjma já'jaahuatya'aj i maj junyo'se've', ajta quee janyacua'tzaj i túmii i maj je'ej pua'aj éenye'que' jaamué'tij.

⁸ A'yaa pu tyúuxie've' ti a'náj tina'aj jajxié'vi'ra'aj tí'ij huo'taxié've'en a'chu maj pua'máj jamuaaren, ajta tyámua' eenye'en, tiquee tyi'tíj jin á'ítzeeria'aj, ti tyámua' metyóomua'riaj, ajta tyámua' tyi'tyúucha'íj néijmi'caa jimi.

⁹ Juxie've' ajta ti tyámua' tyá'tzaahuatye'ej i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna, je'ej tyaj tyeríj tyaamuá'tyej, tí'ij ajta a'yan ca'nyíjra'aj tyihuo'tá'an a'íjna jime' je'ej ti tyihua'mua'tyen, tí'ij a'íjna jin hua'antýmue'tin a'íjma i maj seequéj tyá'xaj i nyúucarij.

¹⁰ Ji'nye jéehua mu séejre' i maj quee tyi'tíj ja'astej, a'íi mu a'ín pué'een i maj ja'antýisi'chej i junavíj, i maj a'yan tyihua'mua'tyej a'íjci jime' i nyúucarij tiquee tyi'tíj je'ej tyihua'tyáhuiríi, ti ajta huá'cuanamuaaj.

11 A'íjma i maj a'yan tyí'xaj tyiche' huo'tá'ijmuj mej mij quee che' a'yan tyí'xajtaj, jí'nye jéehua mu tyihua'antiyú'nyí'raj mati'ij mana'aj i maj seequéj aja'chej, a'íj mu huá'mua'tyej i tiquee a'yan tyi'ja'yájna mej mij a'íjna jin huatyóohuüre'en.

12 Síj ti Dios jitze ma'can tyí'xaj ti a'áa cha'tána'aj ja'chej a Creta, a'yaa pu tyu'taxájtaca' a'íjma jimi i jutyétyeristryamua' tíjin: "Néijmi'i mu tyí'hue'tacaa i Creta maj huacháatimee, majta simuáruunyij, majta cuéeri'ij, majta tyámua' tyí'tyahui'na'se'."

13 A'yaa pu tyi'jí're'can jime' je'ej ti tyu'taxájtaca', a'íj pu jin juxie've' paj ca'nyíin jin hua'ajtyá'xi'in, mata'aj mij tyámua' tyá'antzaahuaty'en,

14 ajta mej mij quee janamuajra a'íjci i nyúucarij tiquee tyi'táj je'ej tyi'tyahui'rii, ti a'íjma jitze eeráanyej i maj Israel jitze ajtyáma'can, nusu je'ej maj tyí'ijta a'íjna jime' i tiquee a'yan tyi'ja'yájna.

15 A'íjma jimi i maj tyámua' een i jutzájta', néijmi'i pu tyámua' tyí'een i Dios ti tyú'taahuaca', majta a'íimaj i maj quee tyá'tzaahuaty'e', majta quee tyámua' een i jutzájta', capu tyi'táj séejre' ti naa een, jí'nye camu tyámua' metyityoomuámua're'.

16 A'yaa mu tyityóomuajtyej maj jamua'tyej i Dios, maj majta quee jamua'tyej, jí'nye camu a'yan ricij je'ej ti i Dios tyá'xie've', je'ej mu pua'aj tyihuojó'sej, majta quee tyi'táj ja'astej, camu tyi'táj huayí'tin ti tyámua' een.

2

I nyúucarij ti tyámua' een mej mij a'íjna huo'mua'tyej

1 Ajta je'ej paj tyi'táj tyihuá'ixaaty'e', a'yaa pu tyúuxie've' paj a'náj tina'aj tzáahuatyí'ra'aj jin tyámua' tyihuá'ixaaty'e'.

2 Ajta i huáasij jimi a'yaa pu tyúuxie've' maj tzáahuatyí'ra'aj hua' jimi tyícha'íj, majta quee tyi'táj jin á'itzeeria'aj, majta tyámua' tyá'tzaahuaty'e'ej, ajta maj huo'xié've'en i juxa'aj tyeítjee, mata'aj mij néijmi'i jin tyámua' tyo'táviicue'.

3 A'yaa pu cha'tána'aj tyi'huóoxie've' a'íjma jimi i ucarijsee, mej mij majta tyámua' tyityetyúucha'íj, capáj tyi'tá'care'en maj je'ej pua'aj tyúuxajtaj séej jamuán majta séej, nusu maj jaya'care'en i nahuáj, sulu miche' tyámua' tyityetyúucha'íj,

4 majta huo'mua'tyej i maj úucaa maj huo'xié've'en i jucínastyamua', majta i juyójmua',

5 maj tyámua' metyityoomuámua're'ej majta quee juxana'ciria'aj, maj tyámua' tyí'tyechej, mej mij huá'astyaj i jucínastyamua', ta'aj ij quee a'táj je'ej pua'aj tyihuá'xajtaj i nyúucaria'ra' jimi i Dios.

6 A'yaa paj pajta tyihuó'mua'tyej mej mij tyámua' tyityetyúucha'íj

7 néijmi'i jime', pajta muáaj a'yan tyihuó'mua'tyej je'ej maj tyámua' huárinij. Pajta a'yan tyihuó'mua'tyej tzáahuatyí'ra'aj jime', je'ej maj tyi'táj urej,

8 a'yan petyihua'ixáaty'e'ej amitéeria'can jime', ta'aj ij quee a'táj je'ej pua'aj tyihuá'xajtaj. A'yaa pu tyu'tóotyevi'ra'astaj a'íjna i ti je'ej pua'aj tyihuá'xaj, jí'nye capu je'ej tyu'tái'riitarij ti je'ej pua'aj tyitaaxáj ityájma.

9 Pata'aj a'yan tyihuo'té'extaaty'e'en a'íimaj i maj ca'nyéjrij jin tyi'huüre', mej mij huá'astyaj a'íjma i maj tyihuá'íjtye', mej quee je'ej mana'aj tyihuá'jeevej.

¹⁰ Miche' quee tyihua'nahue'raj, sulu mej mij tyámua' eenye', mej mij a'íjna jin a'yan tyu'tóosejrataj maj tyámua' tyihua'mua'tyej je'ej ti tyé'ijta i Dios.

¹¹ Ji'nye a'yaa pu i Dios tyaatasérajtaca' i ti jin tá'cu'vej néijmi'caa i tyeítsee.

¹² A'íjna i ti jin Dios taxie've', a'íi pu tamua'tyej tyej tyij meyoóhuaxij néijmi'i i ti je'ej pua'aj tyí'een, i tyaj jaxie've' i cháanacaj japua, tyata'aj tyij tyámua' tyi'tyítacha'íij tyahua'xié've'ej i Dios jimi,

¹³ 'asta na'aj quee a'ájna atyojo're'nyej i tyaj jin huátatyamua've'en je'ej tyaj tyi'tíj tyi'íjchó've', a'ájna ti'ij yan huataséjre'en a'íjna i Dios i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, ajta a'íjna i Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een.

¹⁴ A'íi pu huamuí' tajitzé ma'can, ti'ij néijmi'caa táahuúire'en, ajta néijmi'i tyitacáa'ri'ri' i tyaj jin á'itzeere', tyej tyij a'íjna jitze ajtyáma'cantaj tá'ra'nyij, a'íjna jime' tyej tyámua' huárinyij.

¹⁵ A'íi pu a'íin pué'een i ti juxie've' paj huo'mua'tyej, pajta ca'nyíjra'aj huo'tá'an néijmi'i jime' i paj jin antyía'mua'reej. Capáj tyi'tá'care'en ti a'tíj muá'xaahuataj.

3

Je'ej maj huárinyij i maj tyá'tzaahuatye'

¹ Pata'aj huo'té'examatye'en i tyeítsee mej mij hua'rá'astijre'en a'íjma i maj tyi'ijta, miche' a'yan huárinyij je'ej maj tyihua'íjtye', majta a'náj tina'aj tyámua' eenye' mej mij xá'puí' huárinyij.

² Miche' quee je'ej pua'aj tyihua'xajtaj i juxa'aj tyeítsee, miche' tyámua' eenye' i jutzájta' majta hua'cu'vej, mej mij majta quee óotzaahuatye'ej a'íjma jimi i séecan.

³ Ji'nye jájcuaj imuáj tu tyajta ityáj a'yan éenye'ej, catu tyi'tíj mua'reeriaca'aj catu tyajta tyi'tíj já'astyajca'aj. A'yaa tu éenye'que' je'ej pua'aj tyi'tyechajca'aj tyahua'ajcha'íiria'aj i taxa'aj tyeítsee, majta a'íin tájcha'íiria'ca'aj ityájma, tyajta tajímua'aj tájaaxie'vi'raca'aj séej jamuán tyajta séej.

⁴ Ajta a'íjna i Dios i ti tajapuá huatanyúj, a'íi pu jaataséjrataca' i ti jin naa tojo'mua'raj, ajta i ti jin taxie've' néijmi'caa i tyaj a'yan séejre' i cháanacaj japua,

⁵ tyij tyajta quee tyi'tíj jin xá'puí' tyámua' huaríj, sulu a'íj pu jime' i ti a'íin tá'ancu'vaxij, ajta tyitacáa'ri'ri' i tyaj jin ootyá'itzee, a'íj pu jin jájcuacan i júuricamej taatá' a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios.

⁶ Ji'nye a'íj pu jitze ma'can i Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een, jéehua taatá' a'íjna i júuricama'ra' i Dios,

⁷ ajta tyati'ij quee che' tyi'tíj jin á'itzeere' a'íjci jimi a'íjna jime' ti a'íin tá'ancu'vaxij, a'yaa tutyij tyi'íjchó've' ti táaci'tyij tyaj jimi júurij tá'ra'nyij jusén jime'.

⁸ A'yaa pu tyi'ji're'can jime', a'íj nu jin a'yan tyá'xie've' paj jéehua huó'ixaatye'en, mata'aj mij a'íimaj i maj tyá'tzaahuatye' i Dios jimi tyámua' huárinyij. A'íi pu néijmi'i naa tyí'een ajta néijmi'caa jimi tyi'tyáhuí'rii.

⁹ Capáj huá'namuajraj a'íjma i maj cha'mana'aj tyí'xaj, ajta je'ej maj tyi'tíj tyí'xaj a'íjma jimi i tahuásij i maj anaquéej a'yan huacháatima'caa,

majta i maj tyú'u'ihuo' a'íjci jime' je'ej ti huatóomua'aj i yu'xarij i Moisés ti jo'yú'xaca'. Néijmi'i i ti a'yan tyí'een capu tyi'tíj huúire' ajta quee je'ej huatóomua'aj.

¹⁰ Típua'aj a'tíj tyi'tíj je'ej pua'aj uuriaj i tyeyúuj tzajta', pata'aj jaatá'ijmuej séej na'riij hua'puaj pua'máj, ajta típua'aj quee muáanamuj, a'yaa paj tyaaté'examue' en tíquee che' ajo'ré'nyinyiica'an,

¹¹ a'yaa paj tyáamua'reej ti a'íjna i a'tíj arí je'ej pua'aj tyo'cájruij, tí'ij ajta i xána'círira'ra' je'ej pua'aj joorej.

Pablo pu ja'ixaatye' a'íjci i Timoteo je'ej ti huárinyij

¹² Nyati'ij muéetziij jimi jaata'ityej a'íjci i Artemas, nyajta a'íjci i Tíquico, pata'aj jiye'tzín a'áa nyojo'tyéesej a Nicópolis, jí'nye a'yaa nu tyaaxá'puí'intarej nyaj a'yan huácatyij tí'ij na'aj tyu'séevi'ij ta'mej.

¹³ Pata'aj néijmi'i jime' huo'táhuire'en a'íjci i Zenas, pajta a'íjci i Apolo, pajta tyihuo'tá'an tyi'tíj ti huá'itziitye' mej mij huaju'un ta'aj ij quee tyi'tíj á'itzeeria'aj hua' jimi.

¹⁴ Majta a'íimaj i tatyétyeristyamua' a'yan tyaari'rej maj tyámua' tyu'muárie'en tyi'tíj jime', majta tyu'tyáhuire'en jo'tíj tyi'tíj já'itzeere'.

¹⁵ Néijmi'i i maj nyajamuan yahuatyú'uj, a'íi mu yámuatyojtye'. Pata'aj huo'tatyójtje'en tájime' a'íijma i tyaj hua'xie've' i maj a'yan cha'taj mana'aj tyá'tzaahuatye'. Che' Dios tyámua' tyaja'muahúiria'aj néijmi'caa mua'ajmaj.

Je'ej ti tyaatayu'sej a'íjna i San Pablo a'íjci i Filemón

Pablo pu jatyojtye' a'íjci i Filemón

1 Nyáaj Pablo, i nyaj eetyánami' a'íjna jime' nyaj já'astjire' i Ciriistu' i ti ajta Jesús pué'een, ajta i nye'ihuáara' Timoteo, a'yaa tu muatyojtye' muéetzij Filemón, i paj tajamuán tyí'muarie' tyajta jéehua muaxie've',

2 tyajta a'íjma i maj a'áa jóosi'rii jo'paj ja'chej, tyajta a'íjna tyojtye' i ta'ihuáara' Apia tyajta i Arquipo, i ti ajta a'yan cha'tána'aj éenye'que' á'viicue're' tyati'ij ityáj.

3 Che' a'íjna i Dios i tyaj jajvástara', ajta a'íjna i tavástara' Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een, miche' a'ín tyámua' naa tyajamuáacha'ín, majta tyámua' jamuáa'uurej i ja'muaxiéjnyu'caa tzajta'.

Filemón pu tyé'tyojtzire' i Dios ajta jéehua jahuoo jimí

4 A'náj tina'aj nu tyé'tyojtzire' i Dios nyajta jahuoo muéetzij jime' nyati'ijta mo'támua'ree,

5 ji'nye a'yaa nu tyí'namuaj je'ej paj tyihuá'xie've' pajta jéehua tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimí, pajta néijmi'caa xie've' i tyeítyeristyamua'me'en i Dios.

6 A'yaa nu tyá'huoo i Dios jimí ti'ij a'íjna i paj jin tyá'tzaahuatye' muaatáhuüre'en pej pij huame'en i tavástara' jimí, pajta néijmi'i jin a'yan huárinyij a'íjna jitze ma'can i Ciriistu'.

7 Jéehua nu nyetyamua've' muéetzij jimí, ji'nye muáaj paj ca'nyíjra'aj huo'ta', pajta tyámua' tyihuo'tyéje a'íjma i tyeítyeristyamua'me'en i Dios.

Pablo pu jahuoo ti'ij jáahuüre'en a'íjci i Onésimo

8 A'yaa pu'ij tyij nyajta a'íjna jin antyínyamua'ree nyej nyij tyimuaata'íjtye'en je'ej paj huárinyij a'íjna jitze ma'can i Ciriistu',

9 a'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'yan tyimuaatáhuavij, a'íjna jime' i nyaj jéehua muaxie've'. Nyáaj Pablo, i nyaj nyerij vásti', nyajta eetyánami' a'íjci jime' nyaj ja'tzaahuatye' i Ciriistu' i ti Jesús pué'een,

10 a'yaa nu tyí'muahuavij a'íjci jime' i nyiyóoj Onésimo, i ajta tyá'tzaahuatye', ji'nye nyáaj nu ca'nyíjra'aj jaatá' a'yújna jó'nyaj je'tyánami'.

11 Jájcua'j imuáj, capu tyi'tíj je'ej tyimuaatyáhuui a'íjna i Onésimo, ajta ijíj jéehua pu nyahuüre' re' nyéetzij, ajta muéetzij.

12 Nu'ríj nyij nyajtáhua'aj jájcua'j jin jaata'ítyij muéetzij jimí, a'í pu a'ín pué'een i nyiyóoj i nyaj jéehua jaxie've'.

13 A'yaa nu nyáaj tyá'xie'va'ca'aj ti yahuatyá'itzeere'en nyajamuan, ti'ij a' jime' naatáhuüre'en, ji'nye nyáaj nu eetyánami' a'íjna jime' i nyaj tyihuá'ixaatye' i tyeítyee i Ciriistu' jitze ma'can.

14 Ajta canu a'yan tyá'xie've' nyaj a'yan huárinyij nyequee xu muéetzij muaata'ixáatye'en, ti'ij a'yan huárinyij ca'nyéjrij jime' je'ej tíquee muéetzij tyimua'ránajchi.

¹⁵ Tyij quee a'íjna jin a'tzúj á'tyeej ti imuáj je'ej huárupij, ti'ij ajimi huatyá'itzeere'en jusén jime',

¹⁶ capu che' a'yájna ti'ij síij ti ca'nyéjrij jin tyí'huüre', sulu ti'ij a'ihuáara' i paj jéehua jaxie've', jéehua nu nyáaj jaxie've', ajta jéetze' pu muéetzij jimí juxie've', ji'nye tyévíj pu pué'een, ajta a'ihuáara' pué'een i tavástara' jimi.

¹⁷ A'yaa pu'ij, tipua'aj a'yan petyinaaséjri' nyaj a'ihuáara' pué'een a'íjna jitze i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye', a'yaa paj tyaataxie've'en a'íjci i Onésimo pati'ij tyinaataxie'vej nyéetzij.

¹⁸ Tipua'aj tyi'tíj jin je'ej pua'aj muáaruuj, na'ríij tyi'tíj muá'cha'üre', nyéetzij paj naajíjve'en.

¹⁹ Nyáaj Pablo, nyáaj nu nyamuáca' jin tyí'muayu'se'. Nyáaj nu tyí'muanajchitye'en. Nyajta nyáaj canu a'yan tyí'mua'ixaatye' paj muáaj jo'tyéeyu'xaj, ji'nye muáaj paj tyiná'cha'üre' a'íjci jime' ti muáahuürej pej pij júurij puá'ra'nyij jusén jime'.

²⁰ A'yaa nu nyij nye'ihuáara' tyí'muahuavíj, pej pij a'íjna jin naatáhuüre'en i tavástara' jitze ma'can, pata'aj ca'nyíjra'aj naata'an i nyaxiéjnyu'caa tzajta' a'yájna pati'ij nye'ihuáara' tyi'pué'een i Ciriístu' jimi.

²¹ A'yaa nu tyí'muayu'se', ji'nye tyámua' nu tyá'mua'reej paj a'yan rinyij, pajta jéetze' a'yan rinyij je'ej nyaj tyí'muahuavíj.

²² Ajtáhua'aj a'yájna, pata'aj séej i chi'ij tyámua' huá'uurej nyej nyij a'áa ja'rá'astij, ji'nye a'yaa nu tye'ejchó've' ti i Dios naata'an, nyej nyij a'áa ja'tanyéj ajimi, ji'nye a'yaa xu mua'aj tyá'huo i Dios jimi.

I nyúucarij ti jin ja'antyipuá'ritye'sij

²³ A'íi pu ajta yámuatyojtye' i Epafras, i ti nyajamuan ya' eetyánami' a'íjci jime' ti ajta a'yan tyu'méj i Ciriístu' jimi ti ajta Jesús pué'een,

²⁴ a'íi mu majta yajá'muatyojtye' a'íjna i Marcos, ajta i Aristarco, ajta i Demas, ajta i Lucas, i maj nyahuüre' i tyaj jin tyí'muarie'.

²⁵ Che' a'íjna i tavástara' Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, che' a'íin tyámua' tyajamuáacha'íin.

Je'ej ti tyo'tyéyu'si'huaca' a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can

A'í pu Cirístu' tyitáa'ixaaj i Dios jitze ma'can

¹ A'yaa pu jájcuaj ímuáj i Dios mue'tíj tyihuó'ixaaj i tahuásimua'ci'ij, ajta quee séej na'aj jime' i nyúucarij, a'yaa pu séecan tyu'ta'ítayaca' mej mij jitzán ma'can tyu'taxáj.

² Ajta íjij, tí'ij arí néijmi'i tye'entyipua'rij, Dios pu i juyó j ujo'ta'ítayaca' tí'ij a'íin tyitaat'éxaaty'e'en jitzán ma'can, a'íj pu jitzán ma'can jaatyátaahuaca' i cháanacaj, ajta je'en a'yan tye'entyíhuo tí'ij néijmi'i tyá'ci'tyij a'íjci i yójra'.

³ A'í pu a'íin pué'een i ti jin huápu'ij tyámua' naa huasé'rin i Dios, ajta i tyévira' a'yan cha'tána'aj huasé'rin tí'ij ajta i Dios, a'í pu néijmi'i tyí'vi' tí'ij na'aj i ti tyí'sejre' a'íjna jime' i junyúuca. Tí'ij tyitacá'ri'raj i tyaj jin ootyá'ítzee i Dios jimi, aj pu'ij huatyéeyixij i ípuárij japua muáca'ta' i Dios,

⁴ ajta a'yan tye'rájraa tí a'íin jéetze' va'cán jin tyí'tyaváaj ta'raa, mequee a'ímaj i maj tajapúa tyí'huüre', jí'nye a'íj pu jin tye'entyárupij i ti jéetze' juxie've' jime' mequee a'ímaj i maj tajapúa tyí'huüre'.

A'íjna i yójra' i Dios jéetze' pu va'cán jin tyí'tyéjvee mequee a'ímaj i maj tajapúa tyí'huüre'

⁵ Jí'nye i Dios capu a'náj a'yan séej tyu'té'exaa a'íjma i maj tajapúa tyí'huüre' yee:

Muáaj paj nyiyóoj pué'een,
nyáaj nu íjij mua'antyíhuoo.

Capu ajta a'yan séej tyu'té'exaa a'íjma i maj tajapúa tyí'huüre' yee:
Nyáaj nu táatajra' pue'éenye'ej na'mej,
ajta a'íin nyiyóoj pu pue'éenye'ej ta'mej.

⁶ Ajta a'íjna jitze ma'can i juyó j, a'yaa pu tyihuó'té'exaa a'íjma i maj a'yan cháanacaj japua huacháatimee tijin:

Miche' néijmi'i i maj tyí'huüre' i Dios jimi jaatyáanajche.

⁷ Ajta a'íjma jimi i maj tajapúa tyí'huüre', a'yaa i Dios tyí'xaj tijin:
A'yaa pu huá'uurej a'íjma i maj tajapúa tyí'huüre' tí'ij áacaj,
ajta a'yan huá'uurej tí'ij tiéj a'íjma i ti tyihúa'íjtye'.

⁸ Ajta a'íjna jitze ma'can i juyó j, a'yaa pu tyí'xaj tijin:

Muáaj mu paj Dios pué'een, capu a'náj antyipua'rij i paj jin antyía'mua'reej,
ajta i paj jin tyí'tyéjvee jí'reenya'aj pu séejre', pajta a'yan tyí'ijta je'ej ti tye'tyévíjtye'.

⁹ Muáaj paj jaxie've' i ti tyámua' een pajta quee jaxie've' i ti je'ej pua'aj een,

a'íj pu jin i Dios mua'antyíhuoo, a Dios,
ajta muaatá' i paj jin jéetze' huatá'tyamua've'en
mequee a'ímaj i a'tyéityeristyamua'.

¹⁰ A'yaa pu ajta tyí'xaj tijin:

Muáaj nyavástara', jájcuaj ímuáj paj jaatyátaahuaca' i cháanacaj,

pajta a'íjna huatyátaahuaca' i tajapuá ti séejre'.

¹¹ Ajta néijmi'i pu tye'entyipua'rij ti'ij na'aj pua'máj tyí'sejre',
pajta muáaj, jusén paj jin séeria'aj puá'mej.

Néijmi'i pu a'yan tyu'tyemí'ma'cantarij ti'ij i cáanarij,

¹² a'yaa paj tyeetyátutaj ti'ij i cáanarij tyí'tutzijhuacaa,

a'yaa paj néijmi'i seequéj tyí'uurej, ti'ij a'tíj ti seequéj eenye'
tyu'tyóochejtye'en.

Pajta muáaj paj póoche' a'íin pana'aj pué'een,

capáj a'náj á'pua'ren.

¹³ Capu i Dios a'náj séej a'yan tyu'té'exaaj a'íjma i maj tajapuá tyí'huiire'
yee:

Huatyéyixi' i nyamuáca'ta',

'asta nyana'aj quee huo'mué'tin a'íjma i maj muájcha'íire' mej mij
muéetzij mua'rá'astijre'en.

¹⁴ Ji'nye néijmi'i i maj tajapuá tyí'huiire', a'íi mu a'íin pué'een i júuricamej
Dios ti tyihua'íjtye', mej mij huo'tyáhuire'en a'íjma i ti huá'ci'tyij ti Dios
hua' japua huatányuunyij.

2

Tyiche' ja'rá'astijre'en a'íjna i tyaj jáanamuaajri'

¹ A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' tyaj jéehua tyámua' naa tyáanamuaaj a'íjna
i nyúucarij, tyej tyij quee ajtáciinyej a'íjna jítze i juyéj.

² A'íjna i nyúucarij i ti Dios ará'tyeej jaataxájtaca' a'íjma jimi i maj
tajapuá tyí'huiire', a'íi pu ajta tyí'huiiria'ca'aj, majta a'íimaj i maj quee
ja'rá'astijrej, a'yaa pu puéjtzij tyihuo'ci'ij je'ej ti tye'tyévijtya'ca'aj.

³ ¿Ji'nye ij tyii'rij tíquee puéjtzij táaci'tyij típua'aj a'yan tyetyá'xaahuataj
a'íjci i nyúucaria'ra' i Dios, ti ajta jéehua huápu'i'ij juxie've'? Ji'nye a'íi
pu i tavástara' anaqueéj a'yan tyaataxájtaca', majta je'en séecan a'yan
tyaataxájtaca' je'ej maj tyáanamuaajri' a'íjci i nyúucarij.

⁴ Dios pu ajta jaataséjrataca' a'íjci jime' ti a'yan huaríj tyi'tíj jime' ti
huápu'i'ij naa huasé'rin, ajta jaatyájtóo i ju júuricamej hua'tzajta' je'ej ti
tya'ránajchaca'.

Ciríistu' pu a'yan ajta tyu'nié'huaca' mati'ij i ihuáamua'mua'

⁵ Capu i Dios jaatyájtóo a'íimaj jimi i maj tajapuá tyí'huiire', mej mij a'íjci
jin antyúumua'reeriaj muá'ra'nyij i cháanacaj tyaj japuan huacháatima'aj
tá'ju'un, a'íjna i tyaj a'yan jime' tyí'xaj.

⁶ A'yaa pu'uj a'tíj a'náj tyí'xajta'aj tíjin:

¿Tyi'tanyí je'ej tyi'pué'een i tyévij?

¿Tyi'tanyí jin mua'antyúumua'ree i tyétyacaa?

¿Ji'nye pej pij hua'tamuá're'rii majta a' jítze juxie've'?

⁷ A'yaa paj jáaruuj ti'ij jéetze' ciléenye' jin tyi'tyaváaj tá'ra'nyij, mequee
a'íimaj i maj tajapuá tyí'huiire',

pajta tyámua' tyaatá', a'íjci jime' paj ja'antyíhuoj ti'ij jéehua huápu'i'ij
tyáaci'tyij, majta néijmi'i tyámua' jo'taséj,

⁸ pajta néijmi'i tyaatá' ti'ij tyi'tíj jin antyúumua'reeriaj, mej mij a'íjna jin
ja'rá'astijre'en.

A'yaa pu'ij, ti'ij néijmi'i jimi tyu'tyátuihuaca', Dios pu ajta néijmi'i tyaatá'.
Ajta ijíj capu eexúj séejre' maj néijmi'i já'astijria'aj.

⁹ Tyajta a'yan tyé'sej a'íjci i Jesús, ti i Dios a'yan jáaruuj tí'ij cǎi na'aj á'tyeevi' ti jéetze' ciléenye' jin tyi'tyaváaj tá'ra'nyij mequee a'ímaj i maj tajapúa tyí'huüire', a'íi pu ijíj va'cán jin tyi'tyéjvee, a'ájna jime' ti a'ín jaapuéjtzitariaca' tí'ij huamuí'. Dios, i ti jéehua taxie've', a'yaa pu tyu'tá' tí'ij i Jesús néijmi'caa jitze ma'can huámui'nyij, ajta je'en néijmi'caa táahuüire'en.

¹⁰ Néijmi' i ti tyí'sejre' Dios pu tyía'rij ajta néijmi'i jimí tyí'sejre' a'ájna jime' ti a'ín néijmi'i tyú'taahuaca', a'yaa pu'ij tyá'xie've' mej mij néijmi'i i yójmua'mua' jimí huatyá'itzeere'en jusén jime'. A'íj pu jin i Dios, a'yan tyaanéijmi'tarej a'ájna jime' ti jaapuéjtzitariaca' i Ciríistu' ta'aj ij tyámua' tyú'uurej, ajta néijmi'caa táahuüire'en.

¹¹ Ji'nye néijmi'i mu séej mana'aj jitze ajtyáma'can, a'íjma i ti huatyóa'rij, ajta a'íjma a'ín ti arí hua'antyívi'tica'aj. A'íj pu jin, capu jatyevi'raste' a'íjci yójra' ti a'yan hua'tamuá'muatya'an yee: "Nye'ihuáamua' mu pué'een",

¹² ajta a'yan tyu'taxájtaca' i yu'xarij jitze tíjín: Nyetyihuo'té'exaatye'sij muéetzij jitze ma'can i nye'ihuáamua', nyajta tyu'táchuicaj hua' tzajta' a'íjma i maj jusí'rii.

¹³ A'yaa pu ajta tyí'xaj tíjín:

A'íj nu jitze tyi'íjchó've'ej na'mej.

Ajtáhua'aj a'yan tíjín:

Yá'nyaj huatyéjve, hua' jamuán i yójmua'tyee i Dios ti naatávi'tistej.

¹⁴ A'yájna mati'ij a'ímaj i yójmua'mua' i maj seequéj aja'chej, juxa'aj mana'aj eenye' tyáhue'ra', majta juxa'aj eenye' tyáaxure', a'yaa pu ajta i Jesús huóoruuj tí'ij a'yan cha'tána'aj eenye' tyáhue'ra', ajta a'yan eenye' tyáxuure'ej, ta'aj ij ja'antypuá'ritye'en a'íjci i ti a'ájna jin antyúumua'reeriaca'aj ti huó'cui'nyij ti tyeétyee, a'íi pu a'ín pué'een i tyiyáaru'.

¹⁵ A'yaa pu'ij tyihui'rájtoo a'íjma i maj a'yan séjria'ca'aj mati'ij i maj ca'nyérij jin tyí'muarie' a'ájna jime' maj tyí'tzǎnya'ca'aj maj huácui'nyij.

¹⁶ A'yaa pu tyi'ja'yájna, tíquee a'ájna jin mujo've'mej tí'ij a'ímaj huatyáhuüire'en i maj tajapúa tyí'huüire', sulu ta'aj ij a'íjma huatyáhuüire'en i maj Abraham jitze eeráma'can.

¹⁷ A'íj pu jin a'yan huó'ruuj mati'ij i ihuáamua'mua', ta'ij ij a'ájna jin tye'entyájrutyey i ti néijmi' jin tyu'tyáhuüire'en i Dios jimí, ajta a'yan tyihuá'ancu'vaxij i tyeétyee, ajta tyihuacári'ri' i maj jin ootyá'itzee i Dios jimí.

¹⁸ Ajta je'en a'ín jaapuéjtzitariaca', ajta tyo'táviicue'ri', ijíj pu arí i'ríj ti a'ín huo'táhuüire'en a'íjma i maj á'viicue're' tyi'táj jime'.

3

Jesús pu jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee quee a'ájna i Moisés

¹ A'yaa pu'ij, nye'ihuáamua', mua'aj xu i Dios jitze ajtyáma'can, ajta a'ín jamuaatajé sija'ij néijmi'i jimí huatyá'itzeere'en, siata'aj tyámua' a'íj jitze tyú'mua'tyij i Jesús, i Dios ti uyo'ta'ítayaca' ajta a'ín néijmi'i jin tyí'huüire' i Dios jimí, a'íi pu ajta taaté'exaa a'ájna i nyúucarij i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye'.

² Ji'nye a'íi pu i Jesús néijmi'i jin tyámua' tyí'sejre' i Dios jimi, i ti ja'antyíhuoj tí'ij a'íjna jin tyu'tyáhuire'en, a'yájna tí'ij ajta i Moisés néijmi'i jin tya'rá'astej tí'ij tyí'huúria'ca'aj i chí'ra'an tzejta' i Dios.

³ Ajta i Jesús Dios pu jéetze' pu va'cán tye'entyáaruujtje, quee a'íjci i Moisés, a'yájna tyati'ij tyajta jéetze' tyámua' tya'tá'caa a'íjci i ti chí'ij tyí'ta'huacaa tyequee a'íjci i chí'ij.

⁴ Néijmi'i i chí'ij ti tyí'sejre' a'tíj pu ja'ajtaahuaca', ajta i Dios pu a'íin pué'een i ti néijmi'i tyú'taahuaca' tí'ij na'aj i ti a'yan tyí'sejre'.

⁵ A'yaa pu'ij, a'íjna i Moisés, i ti tyi'tíj jin tyí'huúria'ca'aj, néijmi'i pu jin tyámua' huaríj i chí'ra'an tzejta' i Dios, a'yaa pu tyí'huúria'ca'aj tí'ij jaataxáj je'ej ti tyi'tíj i Dios tyu'taxájtaj.

⁶ Ajta i Ciríistu', i ti yójra' pué'een, a'íi pu néijmi'i jin tyámua' tyí'huire' i chí'ra'an tzejta' i Dios, ajta a'íjna i chí'ra'an ityáj tu a'íin pué'een i tyeítyeristyamua'me'en, tipua'aj tyetyo'táviicue' tyej tyámua' eenye' tyajta tatyamua've'ej a'íjci jime' i tyaj jitzán tyi'ijchó've'.

I Dios jimi mu juso'pe' a'íimaj i maj tyeítyeristyamua'me'en pué'een

⁷ A'íj pu jin, a'yájna tí'ij tyí'xaj i júuricama'ra' i Dios i yu'xarij jitze a'yan tíjin:

Tipua'aj mua'aj íjij siáanamua'j je'ej ti i Dios tyí'xaj,

⁸ caxu tyi'tyánaamuan i juxiéjnyu'caa tzejta', matí'ij a'íjma i maj quee jáanamua'jri',

majta je'en tyi'tíj jin jaatatyésej i Dios a'ájna jo'tíj quee já'tyi'tíj.

⁹ A'áa mu tyi'tíj jin natatyésej a'íimaj i já'muahuasímua'cí'ij,

majta a'áa já'tyeej huá'puatyej nyinyi'ra'aj metyi'séeraj je'ej nyaj tyi'tíj jin rijca'j.

¹⁰ A'íj nu jin huo'tájaaxie'jvi'ri' néijmi'caa a'íimaj i tyeítyee,

nyajta a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: "A'náj tina'aj mu je'ej pua'aj tyí'mua'tzej i jutzájta',

majta quee a'náj jaxie've' maj jáamua'tyij je'ej nyej nyáaj tyí'ijta."

¹¹ A'íj nu nyij jin nyú'camu'íj a'yan nyetya'tányaratzíiri'

maj quee a'náj ujo'tyáru'jtyij jo'maj ja'huóoso'pe'en nyajamuan.

¹² Nye'ihuáamua', tyámua' xu'uj mua'aj tí'ij quee sáij ti ja'mua jitze ajtyama'can je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íij i jutzájta', nusu tíquee ajta che' tyá'tzaahuatye'ej, tí'ij a'íjna jin ajtára'nyij i Dios jimi ti júurij.

¹³ Sulu siata'aj ca'nyíjra'aj huatóoa'an séej siajta séej jamuán a'náj tina'aj, íjij siaj siooj júurij, tí'ij quee sáij tye'tyánaamuan i jutzájta' tyi'tíj jime' ti hue'tz'ij pué'een ajta je'en a'íjna jin je'ej pua'aj huárinyij.

¹⁴ Ji'nye a'yaa pu ityájma tyi'tíj tyi'taci'tyij jamuán i Ciríistu', tipua'aj tyetyo'táviicue' tyaj a'náj tina'aj tyámua' eenye' 'asta na'aj quee néijmi'i tye'entyipua'rej, a'yájna tyati'ij tye'ejchó'va'ca'aj tya'ti'ij huatyátahuij.

¹⁵ A'íj pu jin a'yan tyá'xaj i yu'xarij jitze tíjin:

Tipua'aj mua'aj íjij siáanamua'j je'ej ti i Dios tyí'xaj,

caxu tyi'tyánaamuan i jutzájta', matí'ij a'íimaj i maj quee jáanamua'jri'.

¹⁶ ¿A'tyaanyíj maj a'íin pué'een i maj quee ja'rá'astej matí'ij jáanamua'jri' i nyúucaria'ra' i Dios? A'íimaj mu a'íin pué'een i Moisés ti hui'rájtoj a'ájna a Egipto.

17 Ajta a'íjma i Dios ti huá'puatyej nyinyi'ra'aj huá'jaaxiejvi' a'íjma mu a'ín pué'een i maj ootyá'ítzee i jimí, majta je'en huá'cuii a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij.

18 A'í mu majta a'ín pué'een i ti Dios hua' jime' a'yan tya'tóoratziiri' mej mij quee a'náj ujo'tyájrutyey jo'maj ja'huóoso'pe'en, a'ájna jime' maj quee ja'antzaahuaaj.

19 A'yaa pu tyi'ja'yájna, a'yaa tu tyá'mua'reej tíquee a'yan tyihuo'ci'ij maj ujo'tyájrutyey, ji'nye camu tyá'antzaahuaaj.

4

1 A'íj pu jin, ijíj tu ooj je'ej tyí'rij tí'ij táahuire'en a'ájna i Dios ti jin tya'tóoratziiri' tyej tyij ujo'tyájrutyey jo'tyaj ja'huátaso'pe'en, tyiche' tyámua' tyi'huátacha'ín, tí'ij quee sáij tyi'táj jin ootyá'ítzeere'en ajta je'en quee jáaci'tyij ti a'áa jo'tyájrutyey.

2 Ji'nye ityáj tu ja'ancuriáa' a'ájna i nyúucarij i Dios ti jin tí'rátosij, ajta a'íjma capu huo'tyáhuí matí'ij jáanamuaajri', ji'nye camu a'yan huaríj tí'ij tyé'ijtaca'aj i nyúucarij maj jáanamuaajri'.

3 Tyajta ityáj, i tyej tyá'antzaahuaaj, ityáj tu a'áa jo'tyájrutyey jo'tyaj ja'huátaso'pe'en, a'ájna i ti Dios jin a'yan tyu'taxájtaca' hua' jime' tíjin:

A'íj nu jin nyú'camu'ij nyetya'tányaratziiri',

mej mij quee a'áa jo'tyájrutyey jo'maj nyajamuan ja'huóoso'pe'en.

Ajta i Dios jimi pu ríj néijmi'i tyí'ci'piihuaca'aj tí'ij na'aj tyeetyátaahuaca' i cháanacaj,

4 ji'nye a'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze a'ájna jime' i xicáara' ta'ráahua'puaj tíjin:

Dios pu huóoso'pej tí'ij ja'antyici'ij i ti jin tyu'muáriej a'ájna xicáara' jitze i ta'ráahua'puaj.

5 Ajtáhua'aj pu a'yan tyá'xaj yu'xarij jitze tíjin:

Camu a'áa jo'tyájrutyey jó'nyaj huaja'tá'caa mej mij huóoso'pe'en.

6 Ajta móoche' mu séecan á'ítzeere' maj a'áa jo'tyájrutyey jo'maj jamuán ja'huóoso'pe'en i Dios, a'íjma i maj quee a'áa jo'tyájrupij, a'ájna jime' maj quee ja'rá'astijrej a'íjci i nyúucarij i Dios ti jin hui'ratonyíche'.

7 A'íj pu jin i Dios arí ajtáhua'aj séej xicáara' jitze tya'táraj ajta a'yan jaatamua'aj tíjin: "ijíj", a'ájna pu jimi a'yan ará'tyeej tyaataxájtaca' i David a'náj ti a'yan atyojo're'nyesij, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tíjin:

Típua'aj ijíj mua'aj siáanamuaaj je'ej ti tyi'xaj i Dios,

caxu tyi'tyánaamuan i jutzájta'.

8 Ji'nye tipua'aj a'ájna i Josué huo'tá'nyijche' maj huóoso'pe'en a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, capu i Dios a'yan tyataxáatajche' ajtáhua'aj séej xicáara' jitze.

9 A'íj pu jin óoche' á'ítzeere' hua' jimi i tyeítyeristyamua'me'en i Dios mej mij jamuán huóoso'pe'en,

10 ji'nye a'ájna i a'táj ti a'áa jo'tyájrutyey jo'tij i Dios tyihuaaja'tá'caa tí'ij a'táj huóoso'pe'en, a'yaa pu tyá'ci'tyij ti huóoso'pe'en i ti jin tyi'muarie' tí'ij ajta Dios tyi'huóoso'pej.

11 A'íj pu jin, tyiche' ca'nyíjra'aj huatáta'an tyej tyij tyámua' eenye' ajta ij táaci'tyij tyaj a'áa jo'tyájrutyey jo'tyaj ja'huátaso'pe'en, ta'aj ij quee a'táj a'yan rijcaj matí'ij jájcuaj ímuáj huaríj i maj quee tyá'antzaahuaaj.

12 Ji'nye a'íjna i nyúucaria'ra' i Dios, a'í pu júurij ajta néijmi'i putyi'uurej. Ajta jéetze' tyí'huüre' quee i chúun ti juxa'aj tya'antámuamuaa, a'í pu tyáru'pij i xiéjnyu'caria'ra' jitze i tyévij, ajta i mua'tziiria'ra' tzajta', ajta jaay'tin ti jáamua'reej je'ej ti sñj tyí'mua'tzej, ajta je'ej ti sñj tyá'xie've' i juxiéjnyu'caa tzajta' ti'ij tyi'táj jin je'ej huárinij.

13 Ajta néijmi'i i Dios ti tyú'taahuaca' capu tyi'táj i'ríj ti'ij jimi huatyóo'avaaj, néijmi'i pu jimi tyí'sejre', ajta a'yan tyúuxie've' tyaj néijmi'i jimi huatátasejratay.

Jesús pu a'ín pué'een i ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee

14 A'íjna i Jesús, i ti yójra' pué'een i Dios, a'í pu a'ín pué'een i ti tajimí va'cán jin tyi'tyéjvee i Dios jimi, ajta arí tajapúa jo'ojnyéj. A'íj pu jin tyiche' tyámua' eenye' i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye'.

15 Ji'nye a'íjna i ti tajime' va'cán jin tyi'tyéjvee i Dios jimi, a'í pu jaay'tin ti'ij tá'ancu'vaxi'in a'íjna jime' tyaj quee taca'nyej i tatzájta', ji'nye a'í pu ajta a'yan tyaapuétzitariaca' tyati'ij ityáj, ajta a'íjna capu a'náj tyi'táj jin ootyá'itzee.

16 Tyiche' taxáahuaj ajtyáxiirej jo'tij jo'tyéjvee i ipuárij i ti jitzán acájca i Dios ti jéehua taxie've', ti'ij a'ín tá'ancu'vaxi'in ajta je'en táahuüre'en tyati'ij á'viicue'ria'aj.

5

1 Néijmi'i i maj va'cán jin tyi'huüre' i Dios jimi, a'í mu a'yan tyihua'vá'huosij i tyeityee, mej mij a'íjna jin antyúumua'reeriaj mej mij hua' japua huatányuunyij i Dios jimi, ajta mej mij tyu'támu'vejritaj i Dios jimi, majta ya'muáatye'e huatámu'vejritaj a'íjci jime' i maj jin ootyá'itzee.

2 Ajta a'íjna i ti tyi'táj jin tyi'tyéjvee a'íimaj mu tyé'ijtye' i tyeityee, a'íj pu jin i'ríj ti'ij hua'ancu'vaxi'in a'íimaj i maj quee tyi'táj mua'reej, majta i maj tyi'táj jin á'itzeere' i Dios jimi,

3 ajta a'íjna jime' ti'quee juca'nyej a'íj pu jin juxie've' ti anaqueéj tyu'támu'vejritaj a'íjna jime' ti a'ín ootyá'itzee i Dios jimi, ajta je'en a'íjma jime' i tyeityee i maj a'yan cha'taj mana'aj tyi'táj jin tyityo'tyá'itzeerej i Dios jimi.

4 Capu i'ríj ti a'táj jusíj a'íjna jin tye'entyájrutyey, sulu Dios pu a'yan tyaata'íjtye'sij, a'yájna ti'ij tyaata'íj a'íjci i Aarón.

5 A'yaa pu cha'tána'aj, a'íjna i Ciriístu' capu jusíj antyúuhuoj ti'ij va'cán jin tye'entyájrutyey, sulu Dios pu a'íjna jin tye'entyáaruptyey, ji'nye a'í pu a'yan tyaaté'exaa tijin:

Muáaj paj nyiyóoj pué'een,
ijíj nu a' táataj pue'éenye'ej na'mej.

6 A'yaa pu ajtáhua'aj tyaaté'exaa i yu'xarij jitze tijin:

Muáaj paj jusén jime' va'cán jin tyi'tyaváaj puá'mej i Dios jimi
a'yájna ti'ij ajta a'íjna i Melquisedec.

7 Ti'ij ooj i Ciriístu' a'yan séjria'ca'aj i cháanacaj japua, a'yaa pu jéehua tyu'tyéenyuj ajta huóoyiinyaca' a'íjna jimi i Dios, i ti a'yan tyeeyí'tin ti japuan huatányuunyij ti'ij quee huámu'nyij, ajta néijmi'i tya'rá'astej, a'íj pu jin i Dios jáanamujajri'.

8 A'yaa pu'ij a'íjna i Ciriístu', i ti yójra' pué'een i Dios, a'yaa pu tyapuéetzitarej ti'ij ij jáamua'reeri' i ti néijmi'i tya'rá'astijre,

⁹ ajta ti'ij néijmi'i jin tyámua' huaríj, aj pu'ij a'ijna jin tye'entyájrurij ti'ij a'ín hui'rátooniyij jusén jime' néijmi'caa i maj jimi tyá'tzaahuatye',

¹⁰ ajta i Dios a'ijna jin tye'entyáarujtyej ti'ij va'cán jin tyu'tyáhuüre'en i Dios jimi, a'yájna ti'ij ajta tyu'tyáhuüi a'ijna i Melquisedec.

Maj jéetze' tyámua' tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi

¹¹ Jéehua tu tyajá'mua'ixaatye' a'ijci jime', ajta tyési' tyej tyij tyámua' naa tyajamuaaté'exaatye'en, ji'nye caxu mua'aj jiye'tzín yo'itéej xá'ju'un.

¹² Maj siajta seríj á'tyeej, pu'ríj a'yan tyi'xá'pui'intacaj siaj sij mua'aj tyihuó'mua'tyey, maj siajta quee caxu, sulu a'yaa pu tyúuxie've' ti a'tíj ajtáhua'aj tyajamuámua'tyey a'ijna jime' i nyúucarij i maj jin huatyóohuij. A'yaa xu een mati'ij a'íimaj i ti'ríj maj jumua'tíj léechij ya'caa, maj quee xu yó'japu'ra' i cue'ráj.

¹³ A'íimaj i maj i léechij jin júurij a'yaa mu een mati'ij i ti'ríj i maj móoj huá'tzi'tyey, a'íj mu jin quee xu yó'itej a'ijci i nyúucarij i maj jin tyihuo'mua'tyey je'ej ti síj tyi'tyúucha'ij i Dios jimi.

¹⁴ A'ijna i nyúucarij a'yaa pu tyi'huüre' ti'ij i cue'ráj i maj jacua'caa i maj huásaj, i maj meríj jamua'reej tyi'tíj ti xá'pui' ajta i tiquee xá'pui', ji'nye mu'ríj jaayí'tin a'ijci jime' maj tyámua' tyityetyúucha'ij i Dios jimi.

6

¹ A'íj pu jin tyiche' huaju'un tyej tyij jéetze' huahuóse'en i Dios jimi, tyata'aj tyij jéetze' jáari'rej i nyúucaria'ra' i Ciríistu'. Tyiche' quee a'íj tyana'aj namuajraj i nyúucarij ti jime' jaxaj tyej tyij seequéj tyú'mua'tyij, a'ijci jime' i yi'ráj tiquee tyi'tíj huüre' i Dios jimi, nusu i nyúucarij ti jaxaj tyej tyij tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi,

² je'ej maj tyitaamuá'tyey tyej tyij huái'huaca' i Ciríistu' jitzán ma'can, nusu i tyaj hua'vá'muarie'xi'in a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', ajta a'ijna jime' i nyúucarij ti jaxaj a'náj maj huatájuuritaj a'íimaj i maj meríj huácuij, ajta ti i Dios huá'xijtye'en séej ajta séej je'ej ti tyá'ci'tyij jusén jime'.

³ A'yaa tu néijmi'i jin rinyij tipua'aj i Dios a'yan tyitatá'care'en.

⁴ Ji'nye a'íimaj i ja'antzaahuaaj i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna, mu'ríj jaamua'aj a'ijna i Dios ti huo'tapuejve, majta ja'ancuriáa' i júuricama'ra' i Dios,

⁵ a'íi mu majta jaataxié'vej a'ijci i nyúucarij ti jéehua tyi'huüre' i Dios ti jimi jo've'mej, majta ja'ancuriáa' a'ijna i ti jin i Dios tyu'ta'íjtaj jusén jime',

⁶ tipua'aj a'íimaj majtáhua'aj je'ej pua'aj huárinyij, capu che' je'ej tyíi'rij mej mij majtáhua'aj jitzán ajtyáhuixi'in i Dios, ji'nye a'íi mu majtáhua'aj jó'tateesij i cúruuj jitze a'ijci i ti yójra' pué'een i Dios, majta hua' tzajta' i tye'tyee jaatyáxaahuataca'.

⁷ A'yaa mu een ti'ij i chuéj i maj japon huáviiyaca' ajta je'en néijmi'i i chuéj tzajta' ajo'cáruytyij i jájtyij, aj pu'ij japon tye'ejnysij i ti tyu'tyáhuüre'sij a'íjma jimi i maj japon tyu'huástej,

⁸ ajta tipua'aj japon ajnyéj a'ijna i tzicare'ej, ajta a'ijna i ti jéehua tyi'tyáxamue', capu tyi'tíj huüre' a'ijna i chuéj, aj pu'ij a'yan tye'mej ti i Dios je'ej pua'aj ja'uurej, ajta je'en jaatyáteeraaj.

⁹ Tyij tyajta a'yan tyajá'mua'ixaaty'e', mua'ajmaj nye'ihuáamua' mu tyaj jéehua já'muaxie've', a'yaa tu tyámua' tyá'mua'reej sij mua'aj a'ín pu'éen i sij tyámua' tyityajú' ti'ij jamuáahuire'en.

¹⁰ Ji'nye Dios pu tyámua' rinyij ja'mua jimi, ajta quee yo'huá'xij je'ej sij tyu'muariej, ajta a'íjna jime' sij huo'taxié'vej i Dios jitze maj ajtyáma'can, a'yájna siati'ij siooj ricij.

¹¹ A'yaa tu tyá'xie've' sij mua'aj a'yan síj ajta síj tyúusejrataj sij jutyamua've' a'íjna jime' je'ej sij tyi'muarie', ta'aj ij néijmi'i a'yan atyojo'ré'nyej je'ej sij tyi'ijchó've'.

¹² Catu jaxie've' sij hui'na'sa'aj, sulu siata'aj a'yan huárinyij mati'ij a'ímaj i maj tya'ancuriáa'sij i ti jin Dios tyihua'táratziiri' a'íjna jime' maj tyá'tzaahuaty'e' majta néijmi'i jin tyo'táviicue'ri'.

¹³ Ti'ij i Dios a'yan tya'táratziiri' a'íjci i Abraham, a'í pu a'yan tyaaté'exaa i junyucaaa jime', ji'nye capu aja'ja'tiitaca'aj ti jéetze' va'cán jin tyi'tyávaaca'aj ti'ij nyúucarij jin tya'táratziij,

¹⁴ a'yaa pu tyaaté'exaa tijin: “Nyáaj nu jéehua muaatyáhuire'ej, nyajta huo'támui'rej a'íjma i maj muéetzij jitze eerama'cáantaj muá'ju'un.”

¹⁵ Ajta a'íjna i Abraham a'tyéevi'ij pu tyu'chó'vej juxié'vi'ra' jime', aj pu'ij ja'ancuriáa' a'íjna i ti jin Dios tya'táratziiri'.

¹⁶ Tipua'aj i tyeítyee tyi'tíj jin metya'tóoratziij, a'íj mu jimi tya'tóoratziiraj i ti jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee mequee a'ímaj, ajta mati'ij tyi'tíj a'yan tyu'taxáj, a'yaa mu tyá'mua'reej ti a'yan tye'mej je'ej maj meríj tyaaxá'pui'intarej, a'íj pu jin quee che' je'ej tyi'ri'ij maj seequéj tyaataxáj.

¹⁷ A'yaa pu'ij, Dios pu a'yan tyaaxá'pui'intarej ti'ij huo'taséjratye'en tyámua' naa a'ímaj i ti huá'ci'tyij je'ej ti a'ín tyihua'táratziiri', mej mij jáamua'reej tiquee seequéj ja'uurej a'íjci i ti jin arí a'yan tyaaxá'pui'intarej. A'íj pu jin a'yan tya'tóoraj ti néijmi'i jin a'yan huárinyij je'ej ti tyu'taxájtaca'.

¹⁸ A'íjna i ti tyi'hua'puaj tiquee i'ri'ij ti seequéj jáa'uurej, ti ajta quee i'ri'ij ti Dios jaatyáahue'taj, a'íj tu jitze huatyátaca'nyej ti'ij Dios táahuire'en tyajta a'íjna jitze tyi'ca'nyej je'ej ti a'ín tyitaatá' ityájma.

¹⁹ A'íjna i tyaj jin jajchó've', ca'nyíjra'aj pu tatá'caa ti'ij quee tyi'tíj ta'itziitya'aj i tatzájta', a'yájna ti'ij i báarcuj a'íjna jitze tyúuca'nyej i tyapúusti' ta'caatojvi. A'íjna i tyaj jin tyi'ijchó've' tajapua' pu je'ráma'can, huárita' a'íjna i cixurij ti jé'ta' ja'cáavii,

²⁰ Jo'tij i Jesús anaquéj jo'tyájrurij ti'ij tajapua' huatányuunyij, ajta a'íjna jin tye'entyájrurij ti'ij va'cán jin tyu'tyáhuire'en i Dios jimi jusén jime', a'yájna ti'ij ajta a'íjna i Melquisedec.

7

Jesús pu jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee quee a'íjna i Melquisedec

¹ A'íjna i Melquisedec a'í pu rey jin tyi'tyávaaca'aj a'íjma jimi i maj Salem já'chajca'aj, ajta va'cán jin tyi'tyávaaca'aj i Dios jimi. Ti'ij Abraham mupu já'ajvej ti'ij néijmi'caa antyimue'tij a'íjma i maj rey jin tyityatatyá'ca'aj, a'í pu i Melquisedec ujó'mej ti'ij ij ja'antynájchaca' a'íjci i Abraham, aj pu'ij tyámua' tyeetyájtoo,

² aj pu'ij i Abraham tyaatá' tamuáamuata' pua'mácan ti a'ájna jitze ajtyáma'can i ti tyu'mué'tij jo'maj jo'nyó'sej. Ajta a'ájna i maj jin a'yan jatamuá'muaj tijin Melquisedec, a'yaa pu huatóomua'aj tijin, I rey ti tyámua' naa tyí'ijta, ajta a'ájna i ti rey jin tyi'tyéjvee a'ájna a Salem, a'yaa pu huatóomua'aj tijin, Rey ti tyámua' tyihua'cha'ij mej mij juxáahuaj ajo'cháatime'nyij.

³ Capu je'ej ámiteere' a'tj ti táatajra', nusu a'tj ti náanajra' pué'een, capu ajta je'ej ámiteere' a'tj ti jitze eeráma'can, nusu a'náj ti huanie'huaca', na'ríj a'náj ti huamuí', a'ij pu jin, a'yaa cha'tána'aj tin huasé'rin ti'ij ajta i yójra' i Dios, i ti va'cán jin tyi'tyéjvee jusén jime'.

⁴ Ajta a'yájna, siata'aj tyámua' tyeeséj ti jéehua juxié'va'ca'aj a'ájna i Melquisedec, a'ij pu jin i Abraham tyaatá' a'chu tamuáamuata' pua'mácan, ti a'íjma jitze tye'ejtyáma'cantaca'aj i maj rey jin tyityatatyá'ca'aj i ti hua'antymue'tij.

⁵ A'yájna ti'ij tyá'xaj i nyúucarij Moisés ti jo'yú'xaca', a'íimaj i maj Leví jitze eeráma'can i maj majta tyi'tj jin tyityatatyíj i Dios jimi, a'yaa mu tyityaatóoci'puaj maj huo'táhuaviij i tyeítyee tamuáamuata' pua'mácan i maj tyi'ijcha'ij, tyij majta hua' ihuáamuá' pué'een nusu majta i Abraham jitze eeráma'can mati'ij a'íimaj.

⁶ Ajta a'ájna i Melquisedec, capu a'ájna jitze eeráma'cantaca'aj i Leví, a'íi pu ajta ja'ancuriáa' tamuáamuata' pua'mácan a'ájna jimi Abraham, je'ej ti i Dios tyi'tj jin tya'tóoraj a'ájna jimi i Abraham. A'yaa pu a'ájna jin i Melquisedec tyámua' tyeetyájtóo a'íjci i Abraham,

⁷ ajta quee i'rj ti a'tj a'yan tyaataxáj yee capu a'yan tyi'ja'yájna ti a'ín jéetze' va'cán jin tyi'tyéjvee i ti tyámua' tyihua'tá'caa.

⁸ Ajta íyan i cháanacaj japua, a'íimaj i maj tya'ancuriáa'vej i ti tamuáamuata' tya'rá'asej a'íi mu pué'een i tyeítyee i maj cui'caa, ajta i yu'xarij jitze a'yaa pu tyá'xaj a'íjci i Melquisedec ti'ij i ti ooj júurij.

⁹ A'yaa pu tyí'rij tyaj a'yan tyaataxáj tijin a'íimaj i maj Leví jitze eeráma'can, i maj majta tya'ancuriáa'vej i ti tamuáamuata' tya'rá'asej, a'íi mu tyu'nájchitaca' a'ájna jimi i Melquisedec ti'ij a'ín tyaanájchi i Abraham,

¹⁰ ji'nye ti'ij a'ájna i Melquisedec eerájraa ti'ij ja'antynájchej a'íjci i Abraham, a'íi mu meríj jitzán séjria'ca'aj i maj jitzán eerama'caantaj muá'ju'un.

¹¹ A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'ij mu ancuriáa' i nyúucarij a'ij ti jitze eeráma'can i Leví. Ajta íjij, a'íimaj i maj va'cán jin tyityatatyá'ca'aj majta tyámua'eenye', capu juxié'va'caj ti síj huataséjre'en ti ajta va'cán jin tyi'tyéjvee, capu che' a'ij ti jitze eeráma'can i Aarón sulu a'ij ti jitze ajtyáma'can i Melquisedec.

¹² Ji'nye mati'ij seequéj jáaruuj i maj jin tyityatatyíj, a'yaa pu ajta tyúuxie've' maj seequéj jáa'uurej i nyúucarij i maj jin tyu'ta'íjtaj,

¹³ ajta a'ájna i tavástara', i ti ja'xaj i yu'xarij jitze, séej pu tyeítyeera' jitze ajtyáma'can, i tiquee eexúj a'náj a'tj tyi'tj jin eerájraa ti'ij tyu'tyáhuire'en i Dios jimi.

¹⁴ Ji'nye tyámua' tu tyá'mua'reej ti i tavástara' Judá jitze eeráma'can, ajta i Moisés capu a'náj tyi'tj huataxájtaca' a'íjma tyeítyeera' jitze ma'can, ti'ij huo'taxájtaca' i maj va'cán jin tyityetya'úuj muá'ju'un i Dios jimi.

15 Ajta a'yan tyámua' naa tyé'miteere', tipua'aj a'ájna i ti huataséjre a'yan cha'tána'aj va'cán jin tyi'tyávaacaj tí'ij a'ájna i Melquisedec,

16 ajta quee a'ájna jin tyi'tyávaaca'aj je'ej maj tyo'yú'xaca' a'ájma j i tyétyacaa i maj cui'caa, sulu a'áj pu jin tye'entyájrurij a'ájna jime' ti júurij ta'mej jusén jime'.

17 Ji'nye a'yaa pu i Dios tyaataxájtaca' tijin:
Muáaj paj jusén jin va'cán tyi'tyaváaj puá'mej,
a'yájna tí'ij i Melquisedec.

18 A'yaa pu'ij a'ájna i nyúucarij ti i Dios anaquéej jaatyájtoó a'ájma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, capu juca'nyajca'aj a'áj pu jin quee tyi'táj je'ej tyu'tyáhuúii,

19 ji'nye a'ájna i nyúucarij Moisés ti jaatyájtoó capu tyi'táj tyámua' huáruuj, a'áj tu jin séej jimi tyi'ijchó've' i nyúucarij ti jéetze' tyámua' een, tyej tyij a'ájna jin ajtyáxiirej i Dios jimi.

20 Ajta i Dios a'ájna jin tya'tóoraj i junyúucaa jime'. Majta a'ájma j i maj va'cán jin tyitye'entyájrurij capu i Dios junyúucaa tyu'tá' a'ájma jimi,

21 ajta i tavástara', a'yaa pu a'ájna jin tye'entyájrurij i nyúucarij jime', ji'nye a'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin:

Tavástara' pu arí a'yan tya'tóoratziiri',
a'áj pu jin quee juhuárita' huaré'mej.

Tavástara' pu va'cán jin tyi'tyaváaj ta'mej jusén jime'.

22 A'yaa pu'ij, Jesús pu a'ájna pué'een i tyaj jin jamua'reej ti jéetze' tyámua' een a'ájna i nyúucarij ti jájcuaj i Dios ti jin tya'tóoraj ityájma jimi.

23 A'ájma j i maj ará'tyeej va'cán jin tyi'huúiria'ca'aj i Dios jimi, ma-mu'caaj, ji'nye a'áj mu cui'caria'aj, a'áj pu jin quee i'riitaca'aj maj jusén jin júurij,

24 ajta i Jesús a'áj pu jusén jin séejre', ajta i ti jin va'cán tyi'tyéjvee i Dios jimi capu a'náj antyipu'a'rij.

25 A'áj pu jin pújoorej ti hua' japua huatányuunyij a'ájma i maj ajtyáhuúixij i Dios jimi a'ájna jitze ma'can i Jesús, ji'nye a'áj pu jusén jin júurij, ta'aj ij hua' japua huatányuunyij.

26 A'áj pu jin i Jesús a'ájna pué'een i ti va'cán jin tyi'tyéjvee i tajitzé juxie've'. A'áj pu ji'rénaya'aj séejre' i Dios jimi, ajta quee tyi'táj á'itzeere', capu je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íij mati'ij i séecan i maj je'ej pua'aj tyi'tyesejre' i Dios jimi, ajta tajapuá já'sejre'.

27 Capu a'yan tyi'sejre' mati'ij i séecan i maj majta tyityetyu'uj i Dios jimi, i maj ya'muáatyee cui'caa mej mij huo'támu'vejritaj jujáme' majta je'ej a'ájma jime' i jutyéityeristyamua'. Ajta i Jesús, a'yaa pu séej na'aj tyu'tóomu'vejritaca' ta'aj ij jusén jin néijmi'caa huatyáhuúire'en.

28 Ajta a'ájna i nyúucarij Moisés ti jaatyájtoó, a'ájma pu antyíhuooca'aj i tyeítyee mej mij va'cán jin tyu'tyáhuúire'en i maj majta quee tyámua' éenye'ej i jutzájta', ajta a'ájna i nyúucarij i Dios ti jin tya'tóoraj, a'áj pu antyíhuo i juyój, ti tyámua' een jusén jime'.

8

Jesús pu a'ájna pué'een i ti va'cán jin tyi'tyéjvee u tajapuá

¹ Ajta i ti jéetze' juxie've' i tyaj jatyáxajta a'íi pu a'íin pué'een ti sáii va'cán jin tyi'tyéjvee i Dios jimi ti'ij tajapúa nyuucacaj, ajta uja'ajcáayixij muáca'ta' i Dios,

² ajta va'cán jin tyi'tyéjvee u tyeyúuj tzajta', a'íjna i ináamuaj ti tzaáhuatyí'ra'aj jin já'sejre' i Dios jimi, tavástara' ti ja'ajtaahuaca' camu a'íimaj i tyeítvee.

³ Néijmi'i i maj va'cán jin tyityetyu'uj, a'íj mu jin antyíhuaviihuaca' mej mij tyi'tíj tyu'tapuéjve'en majta tyu'támu'vejritaj, a'íj pu jin a'yan tyúuxie've' ti i Ciríistu' ajta tyi'tíj huatámu'vejritaj.

⁴ Tipua'aj a'íin a'yan huatyávaacaj i cháanacaj japua, capu i'riitacajche' ti va'cán jin tyu'tyáhuíire'en i Dios jimi, ji'nye mu'ríj a'yan séejre' i maj a'íjci jin antyúumua'reej mej mij tyu'támu'vejritaca' majta tyu'tapuéjve'en i Dios jimi, a'yájna ti'ij tyé'yusí' a'íjna jitze i yu'xarij Moisés ti yan jaatyájttoo.

⁵ Majta a'íimaj i maj va'cán jin tyi'huíire', a'yaa mu a'íjna jin tyityetyu'uj ti a'yan séejre' ti'ij quéenyi'istaria'ra' i jútye' ti já'sejre'. Tyajta a'yan tyá'mua'reej maj quéenyi'istarij pué'een i jútye' ti já'ma'can, ji'nye ti'ij i Moisés uhuatyóochej ti jaatyátaahuaj a'íjci i ináamuaj Dios pu a'yan tyaaté'exaa tíjin: "Pata'aj néijmi'i jin a'yan huárinij, je'ej nyaj tyímuataséjra a'ájna i jirij japua."

⁶ Ajta i ti tajimí va'cán jin tyi'tyéjvee, a'íi pu ja'ancuríaa' ti a'íjna jin tyu'tyáhuíire'en i ti jéetze' jí'ren i Dios jimi, a'íi pu a'íin pué'een i ti tajapúa huatányuusij, ajta a'íjna jitze aróoca'nyej i ti jéetze' tyámua' een i Dios ti jin tya'tóoraj.

⁷ Tipua'aj a'íjna nyúucarij i ti jin anaquéej i Dios a'yan huaríj tyámua' éenya'cayche', capu a'yan tyuuxié'va'caj ti'ij ajtáhua'aj séej i nyúucarij huátyoonyij i ti jin tya'tóoratziij.

⁸ Ajta i Dios a'yaa pu tyihuo'séj maj a'íimaj i tyeítvee quee tyámua' éenye'ej, a'íj pu jin a'yan tyu'taxájtaca' tíjin, A'yaa pu tyí'xaj i tavástara' tíjin: A'yaa pu atyojooma'aj ta'mej, nyej nyij jájcuan i nyúucarij huo'tá'sij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can,

nyajta a'íjma i tyeítysteristyamua'me'en i Judá.

⁹ A'íjna i nyúucarij, capu a'yan éenye'ej ta'mej ti'ij i nyaj huo'ta' i já'muahuasimua'ci'ij, nyati'ij hua'naví'raj hua' muáca' jitze nyahui'ráavi'tij a'ájna a Egipto, majta a'íimaj camu a'yan huaríj je'ej nyaj tyihuo'ta'íj i nyúucarij jitze, a'íj nu jin ahuojoohuá'xij, a'yaa pu tyí'xaj i tavástara'.

¹⁰ A'íjna i nyúucarij i nyaj jin tya'tányarasij a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can,

ti'ij tye'entyipué'ren a'ájna xicáara' jitze, a'íi pu a'íin pue'éenye'ej ta'mej, i ti jime' tavástara' a'yan tyí'xaj tíjin, A'yaa nu tyeetyátoosij i nyenyúuca hua'mua'tziira'aj jitze, nyajta i hua'xiéjnyu'caa tzajta'.

Nyáaj nu hua' Dios pue'éenye'ej na'mej, majta a'íimaj nyetyeítysteristyamua' mu pue'éenye'ej muá'ju'un.

¹¹ Capu che' a'yan tyuuxié've'ej ta'mej maj séej jamuán majta séej,

tyi'huóomua'tyey mej mij jáamua'tyij i tavástara',
ji'nye néijmi'i mu nyamua'tyáaj muá'ju'un,
ti'ij na'aj i ti jéetze' cíleen ajta i ti jéetze' vásti'.

¹² Nyáaj nu tyihuo'tú'uunyi'raj i maj jin je'ej pua'aj huarij,
nyajta quee che' a'náj jo'támua'reerij i maj jin ootyá'itzee.

¹³ Ti'ij i Dios a'yan tyá'xajta ti jájcuacan huatyátoosij i nyúucarij, a'yaa pu huatóomua'aj ti i nyúucarij arí mí'ma'can i ti anaquéej hua' jimi jaatyájtóo, ajta i ti arí mí'ma'can ti ajta quee che' tyi'táj huiire', a'í pu'ríj antyipua'ríj.

9

A'íjna i ináamuaj ti a'yan séjria'ca'aj i cháanacaj japua

¹ Ajta a'íjna i nyúucarij ti anaquéej jaatyájtóo, a'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj je'ej maj huárinyij mej mij jaatyáanajche i Dios, a'íjna tzajta' i ináamuaj ti a'yan séjria'ca'aj i cháanacaj japua.

² Ajta i ináamuaj a'yaa pu éenye'ej ájtaavijhuaca' jé'ta' ootanámi'huaj, ajta i ta'nájcaj jitze a'yaa pu tya'rátapuaaca'aj tijin jo'tij naa tyejé'een, jo'tij jo'tyávaaca'aj a'íjna i ti antyitáatime, ajta a'íjna i méesaj ti japuan anja'ajmuaanyica'aj i páan i Dios ti jimi huatyátuihuaca'.

³ Ajta huárita' a'íjna jitze i cíxurij ti je'tyáa'sej, a'yaa pu tya'rátapuaaca'aj tijin "Jo'tij i Dios huápu'ij tyámua' naa tyojo'ruuj",

⁴ a'áa pu ooroj jin ja'ajtaavijhuaca'aj i maj japuan tyu'támu'vejritaj cítzive'rij jime', ajta a'íjna i chí'ra'an ti ooroj néijmi'que' cámejri'huaca'aj. Ajta a'íjna tzajta' i chí'ra'an xá'rij pu iirácatyij ti ooroj jin taavijhuaca'aj i ti tzajta' uhuáaca'aj i cue'ráj i maj a'yan jatamuá'muatya'aj tijin maná, a'úu pu ajta je'raca'tyii a'íjna i Aarón tyaxu' ti arí ajtanyáxi'ca'aj, ajta a'úun je'rámuaanyica'aj i tyetyéj ti jitzán a'yu'si'huaca'aj i nyúucarij Dios ti jin anaquéej tya'tóoraj.

⁵ Ajta japuan a'íjci chí'ra'an a'áan mu hua'puaj já'sejria'ca'aj i maj tajapuá tyi'huire' i Dios jimi, a'í mu ju' anáj jin ja'vá'najca'aj a'íjci i chí'ra'an i Dios. Ajta ijíj capu a'yan tyúuxie've' tyaj néijmi'i tyu'taxáj tyi'táj ti tzajta' séejre'.

⁶ Mati'ij tyámua' tyu'uurén, a'úu mu jo'tyáru'picha'aj muá'ju'un a'íjna tzajta' i ti a'nájca i ináamuaj, a'íimaj i maj va'cán jin tyi'huiri'ca'aj i Dios jimi, mej mij a'yan huárinyij je'ej maj tyi'táj jin tyitye'entyúumua'reeriaca'aj.

⁷ Ajta a'íjna jitze i ináamuaj ti je'tyáa'sej, síj pu'uj a'úun jo'tyáru'pij i ti va'cán jin tyi'tyéjvee, ajta séej na'aj a'úun jo'tyáru'pij séej nyinyi'ra'aj jitze, ajta ti'ij utyájrutyey, a'yaa pu tyúuxie've' ti a'íj hua'ásime'en i ya'muáatyeexuure', ti'ij jaatámu'vejritaj jujíme', ajta hua' jime' i tyeítýee, i maj quee jamua'reerij mo'tyá'itzee i Dios jimi.

⁸ A'yaa pu a'íjna jin i júuricama'ra' i Dios tyi'tamua'tyey ti a'yan huatóomua'aj tíquee xu tya'antácuun, tyej tyij utyájrutyey jo'tij i Dios já'sejre', ji'nye óoche' pu séejre' i síj i ináamuaj.

⁹ Néijmi'i a'íjna a'í pu a'íin pué'een i huá'yi'raj ijíj maj huátýeityee, ji'nye i maj a'yan tyá'astej a'íjci i yi'ráj, a'yaa mu tyi'puejve' ma'jta tyi'mu'vejritaj i Dios jimi, ajta a'íjna capu tyámua' huá'uurej i hua'mua'tziira'aj jitze.

¹⁰ Ji'nye a'íi pu tyi'pué'een i maj jacua'caa majta i maj jaya'caa, na'ríij i maj jin huatyái'ihuaxi'in, néijmi'i pu a'yan tyí'een je'ej maj jujíimua'aj tyéejtyoj, ajta quee tyi'tíj huíire' 'asta na'aj quee i Dios seequéj jáa'uurej.

¹¹ Ajta ijíij i Ciriístu' pu arí yatanyéj, ajta a'ín pué'een i ti va'cán jin tyi'tyéjvee i Dios jimi, ti'ij tyámua' tyitaatyátoonyij. Ajta jo'tíj a'ín tyéj'íjtaj jéetze' pu tyámua' tyí'een, ji'nye camu i tyeítjee ja'ajtaahuaca'.

¹² Ciriístu' pu a'úun jo'tyájrurij, capu ti'ij a'ájna i chíutyee xuure' huatámu'vejritaj, nusu i visáaru'uj, sulu juxúure' pu jin tyu'nájchitaca', hua' jitze ma'can i tyeítjee jusén jime', a'ájna jime' i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

¹³ A'yaa pu tyi'ja'yájna ti tyí'huíria'ca'aj a'íijma jimi i maj quee tyámua' een, maj a'yan jáa'uurej i Dios jimi, mej mij huo'tyá'íiraxi'in a'ájna jime' i hua' xuure' i chíutyee, majta i túuru'uj xuure', ajta i maj jacáraaxij i nasiíra' i visáaru' i maj jaatyáatiej.

¹⁴ Ajta típua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, jéetze' pu'ij tyí'huíire' i xúuria'ra' i Ciriístu'. Ji'nye a'íj pu jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios i Ciriístu' a'yan tyu'tóomu'vejritaca', ajta quee tyi'tíj jin a'ítzéeria'aj jaatyáhuíirej, a'yaa pu een jin huaríj, tyej tyij jaatapuá'citaj siaj já'astijre' a'íjci i yi'ráj tiquee tyi'tíj huíire', tyej tyij jaatyáhuíire'en a'íjci i Dios ti júurij.

I nyúucarij ti jájcuan jin i Dios tya'tóoratziiri'

¹⁵ A'íj pu jin i Ciriístu' a'ín pué'een i ti tyá'xa'pui'intare' a'ájna jitze i nyúucarij ti jájcuaaj, ajta a'ájna jime' mej mij tya'ancuriáan i ti tyihua'c'i'tyij jájcuan jime', ji'nye Ciriístu' pu huamuí', a'íj pu jin tyihuo'tú'uunyi'ri' i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi, a'yaa pu'ij tyí'rij mej mij a'íimaj i Dios ti huo'táj tya'ancuriáan je'ej ti tyi'tíj tyihua'táratziiri'.

¹⁶ Ajta ta'aj ij i yu'xarij tyu'ta'íjtaj, i ti jin a'íj tya'tóoraj, a'yaa pu tyúuxie've' ti a'ájna i a'tíj anaquéej huámuí'nyij ti'ij séej tyú'ci'tyij je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

¹⁷ Ji'nye a'ájna i yu'xarij capu tyi'tíj huíire' típua'aj ooj júurij a'ájna i a'tíj ti a'íjci jin tya'tóoraj, sulu típua'aj arí huámuí'nyij aj pu'ij séej a'tíj tyí'ci'tyij je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze.

¹⁸ A'íj pu jin, a'ájna i nyúucarij ti Dios anaquéej jin tya'tóoratziiri', a'yaa pu ajta tyu'tóoxie'vej maj je'ráxire'en i ya'muáatyee xuure'.

¹⁹ Moisés pu a'yan tyihuo'tánamujrastej néijmi'caa i tyeítjee, je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj a'ájna jitze i yu'xarij i maj jin tyí'íjtaca'aj, aj pu'ij té'ej a'íj tyi'á'aj i muxáj ti po'vij ajta i hisoopoj pi'istáa, ti'quij jaatyáaru'nyej i visáaru' xuure' jime' ajta i chíutyee xuure' jamuán i jájtyij, aj pu'ij a'ájna jaatyá'íiraxij i yu'xarij ti jíri', ajta huo'tyá'íiraxij néijmi'caa i tyeítjee.

²⁰ Aj pu'ij a'yan tyihuo'té'exaaj tíjin: "A'íi pu a'ín pué'een i xúure'ej ti jin Dios a'yan tyaaxá'pui'intarej mua'ajmaj jimi."

²¹ Moisés pu ajta a'yan tyeetyá'íiraxij i xúure'ej jime' a'íjci i ináamuaj, ajta néijmi'i i ti a'úun tyi'ráa'ca'aj u ináamuaj tzejta'.

²² Ajta a'ájna jitze i yu'xarij i maj jin tyí'íjta, a'yaa pu tyá'xaj tiquee je'ej tyí'rij ti tyihuo'tú'uunyi' i tyeítjee i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi, típua'aj mequee huo'tyá'íiraxi'in i xúure'ej jime', nusu mequee je'ráxire'en ya'muáatyee xuure'.

I mu'vejrij ti jéetze' tyámua' een i Dios jimi

²³ A'íj pu jin a'yan tyi'huóoxie'va'ca'aj maj a'yan tyityeetyá'i'huaxi'in mej mij tyu'jácuare'en a'íjci i ti a'yan tyi'sejria'ca'aj tí'ij quéenyi'istaria'ra' a'íjci i ti jútye' tyejé'sejre', ajta a'íjna i ti jútye' tyejé'sejre' jéetze' pu tyámua' tyí'een, quee i maj a'yan tyí'mu'vejritaca i cháanacaj japua.

²⁴ Ji'nye i Ciriístu' capu a'úun jo'tyájrurij i ináamuaj tzajta' i tyeítyee maj ja'ajtaahuaca', ti ajta a'yan een tí'ij quéenyi'istaria'ra' a'íjci i ti jútye' já'sejre', sulu tajapuá pu jo'tyájrurij i Dios jimi ta'aj ij tajapuá huatányuunyij.

²⁵ Capu ajta a'íjna jin utyájrurij tí'ij mue'tíj huatóomu'vejritaj, a'yájna tí'ij i ti va'cán jin tyí'huiire' ííyan i cháanacaj japua, i ti séej na'aj utyáru'pij séej nyinyi'ra'aj jitze, jo'tij tyámua' tyejé'een ta'aj ij huatyá'i'huaxi'in i xúure'ej jime' tíquee jusíj je'ráaxirej.

²⁶ Tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, a'yaa pu tyuuxié'va'caj ti i Ciriístu' mue'tíj huámui'nyij tí'ij na'aj tyu'séjrej i cháanacaj. Ajta íjij tí'ij arí néijmi'i tye'entyipua'rij, Ciriístu' pu séej na'aj a'yan tyu'taséjre ajta jusén jin séejre', a'yaa pu jusíj tyu'tóomu'vejritaca' ta'aj ij tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzeerej i Dios jimi.

²⁷ A'yájna tí'ij ajta néijmi'caa i tyeítyee tyihua'ci'tyij maj séej huácu'i'nyij ajta je'een a'yan tyihua'ci'tyij i Dios huo'xíjtye'en,

²⁸ a'yaa pu ajta i Ciriístu' séej na'aj tyu'tóomu'vejritaca' hua' jitze ma'can i tyeítyee, tí'ij tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi. Tí'quij ajtáhua'aj huataséjre'sij, capu che' puéjtzij huo'tá'sij a'íjci jime' i maj ootyá'itzee, sulu a'íj pu hui'rátosij i maj jajchó've'.

10

¹ Ji'nye a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta Moisés ti yan jaatyájtóo, a'yaa pu éenye'ej tí'ij quéenyi'istaria'ra' i ti xá'pui' ti yaja've'mej, capu a'íjn pué'een i ti jí're'can jime'. A'íj pu jin quee je'ej tyí'rij ti i nyúucarij tyámua' huó'uurej a'íjma i maj ajtyáxíirij i Dios jimi mej mij séej tyu'támu'vejritaj séej nyinyi'ra'aj jitze.

² Ji'nye típua'aj a'íjna i nyúucarij tyihuo'tú'uunyi'rajche' i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi, camu che' a'yan tyo'tamua'reerejche' tyi'tíj maj jin ootyá'itzee, majta jaatapuá'citajche' maj tyí'mu'vejritaj.

³ Ajta a'íjna i maj tyí'mu'vejritaj a'yaa pu'uj tyi'huiire' mej mij a'íjci jin jo'támua'reej tí'ij na'aj séej nyinyi'ra'aj jitze i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

⁴ Ji'nye i hua' xuure' i túuru'uj ajta i chíiutyee capu i'rij tí'ij a'íjna jin i Dios tyihuo'tú'uunyi' i maj jimi ootyá'itzee.

⁵ A'íj pu jin i Ciriístu' tí'ij a'yan huataséjre i cháanacaj japua, a'yaa pu tyaaté'exaa i Dios tíjin:

Capáj jaxie've' maj tyu'támu'vejritaj, nusu maj tyi'tíj tyu'tátuire'en muéetzij jimi,

sulu a'yaa paj muáaj tyinaatá' i nyaj jatyáhue'ra'.

⁶ Capu mua'ráanajchij maj ya'muáatyee mu'vejritaj muéetzij jimi i maj huá'teeraj,

nusu maj tyu'tátuire'en muéetzij jimi a'íjna jime' i maj jin ootyá'itzee.

⁷ Aj nu nyij a'yan tyu'taxájtaca' tíjin:

“Yá'nyaj huatyéjve, a'yájna tí'ij nye jimi tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, a'íj nu jin mujo've'mej nyej nyij a'yan huárinij je'ej paj muáaj tyá'xie've', Dios paj pué'een.”

⁸ A'yaa pu anaqueéj tyu'taxájtaca', tí i Dios quee jaxie've' ajta quee ja'ráanajchi maj jimi tyí'mu'vejritaj, na'ríj maj jimi tyí'tuuiria'aj i ya'muáatyee i maj huo'tyáatiej, tí'ij a'íjna jin tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzee, tyij ajta a'yan tyihuo'ta'íj a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

⁹ Ajta je'en a'yan tyu'taxájtaca' tijin: “A'íj nu jin mujo've'mej nyej nyij a'yan huárinij je'ej paj muáaj tyá'xie've'.” A'yaa pu'ij huatóomua'aj tí a'ín arí jo'rio'uj i nyúucarij tí anaquéj huatyátuihuaca', ajta je'en séej huatyájtó i nyúucarij tí jájcuaj.

¹⁰ Dios pu tyámua' táaruuj, jí'nye Ciriistu' pu a'yan huaríj je'ej tí i Dios tyá'xie'va'ca'aj, a'íjna jime' tí séej na'aj huatóomu'vejritaca' ajta jusén jin a'yan éenye'ej ja'mej.

¹¹ Néijmi'i i maj va'cán jin tyityatatyíj i Dios jimi, a'yaa mu a'náj tina'aj tyí'huüre', majta a'náj tina'aj tyí'mu'vejritaj, ajta a'íjna capu a'náj tyihuo'tú'uunyi'raj i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

¹² Ajta i Ciriistu', a'yaa pu séej na'aj tyu'támu'vejritaca' tí'ij tyihuo'tú'uunyi' jusén jime' i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi, ajta je'en uja'ajcáayixij muáca'ta' i Dios.

¹³ A'áa pu'ij tyí'cho've' 'asta na'aj quee Dios hua'antymue'tin néijmi'caa i maj jájcha'üre',

¹⁴ jí'nye séej pu jin i mu'vejrij tyámua' huó'ruuj jusén jime' a'íjma i Dios maj jimi ajtyu'uj.

¹⁵ Ajta i júuricama'ra' i Dios, a'yaa pu cha'tána'aj tyí'ta'ixaatye' tijin:

¹⁶ A'íjna i nyúucarij i nyaj jin tya'tányaratziiri' hua' jimi tí'ij tya'náara'an a'ájna xicáara' jitze. A'íi pu a'ín pue'éenye'ej ta'mej i tí tavástara' a'yan tyá'xaj tijin: “Nyahuo'tá'sij i nyenyúucaa hua'xiéjnyu'caa tzajta'”, nyajta jaatyátoosij i hua'mua'tziira'aj jitze.

¹⁷ Nyajta quee che' jo'támua'reerij i maj jin ootyá'itzee, nusu i maj jin je'ej pua'aj huaríj.

¹⁸ A'yaa pu'ij, capu juxie've' maj tyí'mu'vejritaj, jí'nye Dios pu arí tyihuo'tú'uunyi'ri' i maj jin ootyá'itzee.

Tyiche' tyámua' tyí'tyesejre'ej i Dios jimi

¹⁹ Nye'ihuáamua', a'yaa pu íjij tyitatá'caa tyej tyij taxáahuaj utyájrutyej u tyejúuj tzajta', a'íjna jime' tí i Jesús je'ráaxirej i juxúure' tajitzé ma'can,

²⁰ a'yaa tu a'íjna jitze tyityaajú' i juyéj tí jájcuaj, tyej tyij a'úun jo'tyájrutyej jo'tij je'cáahuí a'íjna i cáanarij tí nyéeri'ij, a'íjna i cáanarij tí nyéeri'ij, a'íi pu a'ín pué'een i tyévira' i Jesús.

²¹ A'yaa tu tyá'mua'reej tí a'ín va'cán jin tyí'huüre' tajitzé ma'can a'ájna jo'tij i Dios tyejé'ijtaj.

²² A'íj pu jin, tyiche' ajtyáxiirej i Dios jimi, tzáahuatyí'ra'aj jime' tyajta tyámua' éenye'ej i tatzájta', tyajta jí're'can jime' tyá'tzaahuatye'ej tí a'yan tyí'ja'yájna tí i Dios tyámua' tyitaatá'sij a'íjna jime' tí i Ciriistu' arí tyámua' táaruuj i taxiéjnyu'caa tzajta', a'íjna jime' tyaj huái'huaca' i jájtyij jime' tí jí're'en.

²³ Tyiche' tyámua' eenye', tyajta quee tyi'táj jin á'itzeeria'aj, a'ájna jitze i tyaj jitzán tyá'tzaahuatye' tyajta jitzán tyi'ijchó've'ej a'ájna i tyaj huá'ixaatye' i tyeityee, ji'nye Dios pu a'yan rinyij je'ej ti arí tya'tóoraj ityájma jimi.

²⁴ Tyiche' jáahuonyij tyej tyij ca'nyíjra'aj huatáta'an séej jamuán tyajta séej, tyej tyij jéetze' huátaxie've'en, tyajta xá'pui' huárinyij.

²⁵ Tyiche' quee atyá'itze'rihua'an jo'tyaj já'tasi'rii, mati'ij séecan ricij, sulu tyiche' jéetze' ca'nyíjra'aj huatáta'an séej jamuán tyajta séej, tyej tyij tyámua' eenye', ji'nye pu'ríj a'ájna atyojo're'nyesij a'ájna xicáara' jitze ti tavástara' yan huataséjre'sij.

²⁶ Ji'nye tipua'aj taxié'vi'ra' jin tyooj je'ej pua'aj tyi'tyitacha'íj a'yan tyetya'mua'rériaj tiquee xá'pui', capu che' mu'vejrij séejre' i ti jin i Dios tyitaatú'uunyi',

²⁷ a'íj pu'quij taci'tyij i ti tzáñyi're', ajta puéjtzij ti a'yan séejre' ti'ij tiéj i ti Dios huo'tá'sij néijmi'caa a'íjma i maj jájcha'íire'.

²⁸ Tipua'aj a'táj quee jaatyáxaahuataj a'íjci i nyúucarij Moisés ti jo'yú'xaca', majta hua'puaj, na'ríj maj huéecaj a'yan metyi'sej ti i a'táj tyi'táj jin ootyá'itzee a'íjci jitze i nyúucarij i maj jin tyi'ijta, a'yaa mu quee tyacu'váaj méeeje'catan.

²⁹ Ajta jéetze' pu puéjtzij huá'ci'tyij a'íjma i maj jaatyáxaahuataj a'íjci i yójra' i Dios, majta i xúure'ej ti jin tyu'xá'pui'intarej a'ájna i nyúucarij Dios ti jin tya'tóoraziiri', majta je'ej pua'aj tyá'xaj i júuricama'ra' i Dios.

³⁰ A'yaa tu tyá'mua'reej, ti i tavástara' a'yan tyu'taxájtaca' tijin: "A'yaa pu nyéetzij tyi'nyaci'puaj nyej nyij tyo'xá'pui'intare'en, nyáaj nu tyi'najchitan." A'yaa pu ajta tyu'taxájtaca' tijin: "Tavástara' pu huá'xíjtye'en i jutyéityeristyamua'."

³¹ Jéehua pu huá'pui'íj tzáñyi're' ti i Dios ti júurij jo'xíjtye'en i a'táj ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íj jimi.

³² Siata'aj jo'támua'reej je'ej ti tyi'eenye'ej a'ájna imuáj, siati'ij anaquéej ja'ancuriáa' i nyúucaria'ra' i tavástara', a'yaa xu néijmi'i tyityo'viicue'rej i siaj jin jajpuéjtzica'aj.

³³ Je'cáj mu je'ej pua'aj tyajamuaatajé, majta séecan ca'nyíjra'aj huo'ta' a'íjma i maj a'yan cha'taj mana'aj tya'ajpuéjtzica'aj, ji'nye néijmi'i xu ju'ihuáamua'.

³⁴ Mua'aj xu hua'ancu'vajxi a'íjma i maj eetyánami'huaca'aj, siajta jutyamua've'ej setyu'tátoj i siaj tyi'ijcha'íica'aj, ji'nye a'yaa xu tyá'mua'reeriaca'aj siaj jéehua tya'ancuriáa'sij i Dios jimi, a'ájna ti tyajá'mua'a'rij ti jéetze' tyámua' tyi'een ajta jusén jin tyi'sejre'.

³⁵ A'íj xu jin quee yó'hua'nán i siaj jitzán tyi'ca'nyej, ji'nye jéehua xu tya'ancuriáa'sij.

³⁶ A'yaa pu ja'mua jitze tyúuxie've' siaj tyo'táviicue' i siaj jin jajpuéjtzij, siaj sij a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyá'xie've' ajta je'en tyajamuáci'tyij i ti ja'mua jimi tya'tóoraj.

³⁷ Ji'nye a'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin:

Jiye'tzín jime', ca'nácan,

pu a'yan huataséjre'sij, a'ájna ti yaja've'mej.

Capu che' á'tyeeren.

³⁸ A'ájna i ti tyámua' tyi'tyúucha'íj

a'ñi pu jahuiire'en i ti jitzán tyá'tzaahuatye',
ajta tipua'aj jaatyáxaahuataj i ti jitzán tyá'tzaahuatye',
canu che' nyetyámua've'ej na'mej a'ñjci jimi.

³⁹ Tyajta ityáj catu hua' jitze ajtyáma'can i maj jaatyáxaahuataca' i nyúucaria'ra' i Dios, majta je'en a'ñjna jin antyipua'rij, sulu ityáj tu hua' jitze ajtyáma'can i maj tyá'tzaahuatye', ji'nye a'ñjma pu huiire'en.

11

I maj jin tyá'tzaahuatye'

¹ A'ñjna i tyaj jin tyá'tzaahuatye' a'yaa pu huatóomua'aj tyej tyámua'naa tyá'mua'reerej i tyaj jajchó've'ej, tyajta a'yan tyá'mua'reerej ti a'yan tyi'ja'yájna i tyaj quee jaaséj.

² A'ñmaj i tahuásimua'ci'ij, a'yaa mu néijmi'i jin tyu'tyáamue'tij, ji'nye a'ñi mu tyá'tzaahuatya'ca'aj.

³ A'ñjna i tyaj jin tyá'tzaahuatye', a'ñj tu jin jamua'reej ti Dios néijmi'i tyú'taahuaca' ijíj ti tyi'sejre', a'ñjna jime' ti a'yan tyu'taxájtaca', a'yaa pu'ij ijíj tyaj tyi'sej, a'yaa pu tyu'séjrej je'ej tiquee tyi'sejria'ca'aj.

⁴ A'ñjna i ti jin tyá'antzaahuaj i Abel, a'ñj pu jin tyámua' eenye' jéetze' tyu'támu'vejritaca' i Dios jimi quee a'ñjna i Caín, a'ñj pu jin Dios a'yan tyuataaxájtaca' ti i Abel tyámua' éenye'ej ajta je'en ja'ancuriáa' i ti jin tyu'támu'vejritaca'. A'yaa pu'ij, tyij ajta i Abel arí huamu', óche' pu tyi'ta'ixaatye' a'ñjna jime' i ti jin tyá'antzaahuaj.

⁵ A'ñjna i ti jin tyá'antzaahuaj i Enoc, Dios pu a'ñjna jin yo'vi'tij júurican ti'ij quee huámui'nyij, a'ñj mu jin quee che' jáatyoy, ji'nye Dios pu yo'vi'tij. Ajta a'yan tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin ti'ij quee xu yo'vi'tiicaria'caj, Enoc pu tyámua' tyi'tyúucha'ñca'aj i Dios jimi.

⁶ Ajta capu je'ej tyi'rij ti a'tij tyámua' tyi'sejria'aj i Dios jimi, tipua'aj quee tyá'tzaahuatye'ej, ji'nye tipua'aj jaxie'va'aj ti ajtyáxiirej i Dios jimi, a'yaa pu tyúuxie've' ti a'ñin tyá'antzaahuatye'en ti i Dios séejre', ti ajta a'ñin tyámua' tyihua'tá'caa a'ñjma i maj jahuoo.

⁷ A'ñi pu ajta tyá'antzaahuaj a'ñjna i Noé, ti'ij i Dios a'yan tyaaté'exaa ti a'yan tye'mej je'ej tiquee xu tyi'tij tyi'sejraca'aj, a'ñj pu jin ja'rá'astej ti'ij ij jaatyátaahuaca' i canúhuaj ti ve'éj, ta'aj ij huot'yáhuuiire'en i jutyéityeristyamua'. A'ñjci jime' i ti jin tyá'antzaahuaj, Noé pu huot'é'exaa néijmi'caa i tyeityee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua maj quee xá'pui'ricij i Dios jimi, ajta a'yan tyaac'ij ti'ij ji'rénnya'aj huatyá'itzeere'en i Dios jimi, a'ñjna jime' i ti tyá'antzaahuaj.

⁸ A'yaa pu cha'taj tyá'antzaahuaj a'ñjna i Abraham, ti'ij i Dios jaatajé, a'yaa pu tya'rá'astijre ti'ij ij jó'raa a'ñjna i chuéj japua jo'tij yá'ci'puaj. A'ñi pu quee jamua'reeriaca'aj jo'tij jó'yi'caaj ti'ij iirájraa jo'tij já'chajca'aj,

⁹ a'ñjna jime' i ti tyá'tzaahuatya'ca'aj a'áa pu jó'catyii jo'tij quee já'ma'can, a'ñjna séej chuéj japua jo'tij i Dios a'yan tyaja'tóoraj ti jaci'tyij. A'áa pu jó'catyii navij chi'ra'an tzajta', a'yájna ti'ij ajta i Isaac, ajta a'ñjna i Jacob, i maj majta a'yan tya'ancuriáa' je'ej ti i Dios tya'tóoraj hua' jime'.

¹⁰ Ji'nye Abraham pu a'yan tye'ejchó'va'ca'aj ti a'áa jo'tyájrutyey i chájta'naj jitze tiquee a'tij a'náj jaatyú'uunaj a'ñjna jime' ti i Dios jáasimuaaj ti'ij ij ja'ajtaahuaca'.

11 A'yaa pu ajta tyá'antzaahuaj a'íjna i Sara, a'íj pu jin i Dios a'yan tyaatá' ti pá'r'i'ij jitzán huataséjre'en, ajta arí huápu'i'ij ucarístaca'aj, ajta i Abraham pu'r'ij ajta vastaciríe'ca'aj, a'yaa pu tyaac'i'ij ti tyiyóoj já'ra'nyij, j'i'nye a'íi pu tyá'antzaahuaj ti i Dios a'yan tya'róo'astej je'ej ti hua' jimi tya'tóoraj.

12 A'íj pu jin i Abraham, tyij ajta arí tin mui'nyíiche', a'yaa mu mue'tíj jitzán tyitye'rama'cáantaj muá'raa i yójmua'mua' mati'ij i xú'ra'vetyee, nusu ti'ij i séj ti a'áa ja'ajtyájcay jo'tij i jájtyij ja'va'ástimee i tiquee i'r'íj ti a'tíj jaatyé'iten.

13 Néijmi'i mu i tyeítyee huácuij mequee xu tya'ancuria'aj je'ej ti i Dios tyihua'táratziiri', ajta a'íimaj mu tyá'antzaahuaj, a'íj mu jin tyu'séj a'ímuáj mo'tyu'úuj majta huatatyójtaca' a'yan metya'mua'r'éeriaj maj quee hua' jitze ajtyáma'cantaca'aj a'íimaj i maj iyan huacháatimee i cháanacaj japua.

14 Majta a'íimaj i maj a'yan tyí'xaj, a'yaa mu huatóomua'aj tijin móoche' mu jáahuosij i chuéj jo'maj jo'rá'sej.

15 Tipua'aj a'íimaj a'yan metyá'mua'ajcay i chuéj jo'maj ja'ráacij, a'yaa pu tyi'ríitacaj maj huariá'ciñnejche'en jo'maj ja'ráacij,

16 majta a'íimaj a'yaa mu tyá'xie'va'ca'aj maj a'áa jo'rá'sej jo'tij jéetze' tyámua' tyejé'een, a'yaa ti'ij huatóomua'aj, a'íjna i tajapúa' ti já'sejre'. A'íj pu jin quee i Dios jatyevi'raste' maj a'yan jaatámua'tyij tijin hua' Dios, j'i'nye a'íi pu arí tyámua' jáaruuj séej i chájta'naj jo'maj jo'tya'aj muá'ju'un jusén jime'.

17 A'yaa pu i Abraham tyá'antzaahuaj, ti'ij i Dios a'yan tyaatatyésej, a'íi pu yo'ví'tij a'íjci i juyóoj Isaac ti'ij jaatámu'vejritaj. A'yaa pu tyóoca'nyajca'aj ti i juyóoj huatámu'vejritaj, tyij ajta a'íj na'aj caa tyí'ijyójca'aj, i ti jitzán i Dios a'yan tya'tóoraj tijin:

18 "A'íjna jitze ma'can mu i Isaac néijmi'i eerányesij i maj muéetzij jitze eerama'cáantaj muá'ju'un."

19 A'yaa pu a'íjna i Abraham tyámua' tyá'mua'reeriaca'aj ti i Dios néijmi'i putyí'uurej, ti ajta huo'tájuuritye'en a'íimaj i maj meríj huácuij, a'íj pu jin i Abraham júurican jo'ví'tij i juyóoj, a'yaa pu'ij a'íin shíj tyí'pué'een i tyaj jitzán tzáahuatyí'ra'aj tyícha'íiij.

20 A'yaa pu ajta tyá'antzaahuaj a'íjna i Isaac, ti'ij jaatáhuaviiri' i Dios ti'ij a'íin tyámua' tyihuo'tyátoonyij a'íjci i Jacob, ajta a'íjci i Esaú.

21 A'yaa pu tyá'antzaahuaj a'íjna i Jacob, a'íj pu jin ti'ij arí á'me'riajca'aj, a'íi pu ecóotutaca' i jutyáxu' japua ti'ij jaatyáanajche i Dios, ajta je'en a'íjna jin tyámua' tyihuo'tyájtóo séej ajta séej i yójmua'mua' a'íjci i José.

22 A'yaa pu tyá'antzaahuaj a'íjna i José, a'íj pu jin ti'ij arí á'me'riajca'aj a'yaa pu tyu'taxájtaca' maj eeráaju'un a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'ájna a Egipto, ajta pu huo'ta'íj jo'maj ya'vá'naj i tyévira'.

23 A'íjna i maj jin tyá'antzaahuaj i huásimua'mua' i Moisés, a'íj mu jin huéecaj máxciríe' jaatyá'avaataca' ti'ij huaníe'huaca', j'i'nye a'yaa mu tyé'sejraca'aj ti naa huasé'rihua'aj a'íjna i pá'r'i'ij, majta quee tyí'tziñya'ca'aj a'íjna jime' je'ej ti tyu'ta'íjtaca' a'íjna i rey, mej mij huó'cui'nyij i ti'ríij maj tyétyacaa.

24 A'yaa pu ajta tyá'antzaahuaj a'íjna i Moisés, a'íj pu jin ti'íj arí vastaca'aj, capu a'yan tyá'xie'va'ca'aj maj a'yan jaatámua'tyij yee yójra' pu pué'een a'íjci i íitaj i rey ti jajyóoj,

25 a'yaa pu tya'ránajchaca' ti jaapuéjtzitarej hua' jamuán i maj tyeétyeristyamua' pué'een i Dios, capu a'yan tya'ránajchaca' ti a'íjna jin huóotyamua've'en i ti je'ej pua'aj een i Dios jimi.

26 A'yaa pu tyámua' tyá'mua'reeriaca'aj ti jéetze' jatyáhui'rihua'aj maj jaatyáxaahuataj i Ciriústu' jitze ma'can, quee ti a'íjna jin huóotyamua've'en i ti huápu'i'ij tyá'najchij a'áa ti tyajá'ma'can a Egipto, ji'nye a'íj pu tyicho'va'ca'aj i ti tyá'ci'tyij i Dios ti tyaata'sij.

27 Moisés pu tyá'antzaahuaj, a'íj pu jin eerájraca a Egipto, ajta quee jatzihnya'ca'aj tipua'aj tyinyú'caj a'íjna i rey, a'yaa pu tyámua' eenye' je'ej ti tyi'tíj jin tya'tóoraj, cuxáa ja'séjraca'aj a'íjna i Dios ti quee séejre'.

28 A'íjna jime' ti tyá'antzaahuaj a'íjna i Moisés, a'íj pu jin a'yan tyeeye'estej a'íjna xicáara' ti jitzán Dios tyihuo'tú'uunyí'ri', ajta a'yan tyu'ta'íjtaca' maj ja'ajtyáputyijraxi'in i xúure'ej i puéertaj jitze, ta'aj ij quee a'yan tyihuo'ci'tyij maj huá'cui'nyij i hua'yojmua' i maj anáatya'aj muaanánie'huaca' a'íjma i Israel jitze ajtyáma'can.

29 A'íjna jime' i maj tyá'antzaahuaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj mu jin antacíj i jájtyij japua ti ve'éj ti a'yan tyaja'rájtyapua'aj tijn jájtyij ti po'vij, a'yaa mu japuan tyitya'antacíj ti'íj jo'tíj jo'huáchij, majta a'íjma i maj Egipto ja'ma'cantaca'aj, mati'ij jaataxié'vej maj a'yan cha'taj mana'aj huárinij, a'íj mu atájcuui.

30 A'yaa mu majta tyá'antzaahuaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íj pu jin mati'ij aráahua'puaj xicáj eetyáacij i chájta'naj jitze, aj pu'ij eetávej i tyetyéj ti jin ajtaavijhuaca', i ti jin curiá'nami'huaca'aj a'íjna i chájta'naj Jericó.

31 A'yaa pu ajta tyá'antzaahuaj a'íjna i Rahab, a'íjna i íiti' ti huá'jijva'ca'aj i maj jamuán ji'pitya'aj, a'íj pu quee huamuí' hua' jamuán i maj quee ja'rá'astijrej i Dios, ji'nye a'íj pu tyámua' tyihuo'tyéeeje a'íjma i maj ixie'ria'ca'aj.

32 ¿Tyi'tanyí nyajtáhua'aj huata'xájtaj? Móoche' mu á'itzeere' i nyaj huo'taxáj je'ej ti huaríj a'íjna i Gedeón, ajta i Barac, ajta a'íjna i Sansón, ajta i Jefe, ajta a'íjna i David, ajta a'íjna i Samuel, majta a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyi'xajtaca'aj.

33 A'íj mu jin i maj tyá'antzaahuaj huo'mué'tij a'íjma i maj ty-ityatatyá'ca'aj i séej chuéj japua, tyámua' mu tyu'ta'íjtaca', majta ty'ancuriáa' i Dios ti jin hua' jimi tya'tóoratziiri', majta hua'ancánaxij hua' tyenyij jitze i muajyéj,

34 majta jo'jé'caj i tiéj ti'ij quee huo'tyátiereaj, séecan mu huatóo'uj mej mij quee huó'cui'nyij i náhuaj jime', a'íj mu huatyóoca'an i maj quee uhuácaca'nye'ej, mati'ij mij tyu'mué'tij i maj huanyo'sej, a'íjma jimi i maj séej chuéj japua ja'ma'cantaca'aj.

35 Séecan mu majta i úcaaa júurican huaséj i jutyétyeristyamua' i maj meríj huácu'i'ijca.

Majta séecan huápu'i'ij jaapuéjtzitariaca', majta quee jaataxié'vej maj hui'rátóonyij, ji'nye a'yaa mu tye'ejchó'va'ca'aj maj a'íjna jin huatájuurej i maj i jusén jin júurij muá'ra'nyij.

³⁶ Majta séecan a'íjna jin jaapuéjtzitariaca' i maj je'ej pua'aj tyi-huá'jeevaca'aj, nusu i maj huo'tyáavaxij, majta hua'náji'ca'xij cadéenaj jime', na'riij maj hue'tyáanaj.

³⁷ Séecan mu huácuij i maj huo'tyáto'sixij tyetyéj jime', majta je'cácaa huatyéveechixij, majta huo'cuij chúun jime' ti juxa'aj tya'antámuamuaa, a'yaa mu metyityojo'jujhua'nya'aj méyee majta méyee, a'íjna metyi'cháaj i huá'navij i cánya'xií nusu i chíutyee, camu je'ej tyéejviicue'raca'aj, jéehua mu jajpuéjtzica'aj, majta je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj.

³⁸ A'íimaj i tyétyacaa, tiquee a'yan tyihua'tyévijtya'ca'aj maj a'yan huacháatime'nyij i cháanacaj japua, a'yaa mu metyityojo'jujhua'nya'aj, jo'tij quee já'tyi'tij, majta jo'tij jiríj jo'quéetimee, nusu jo'tij já'tyasta'ca'aj, majta jo'tij jo'ojcúunyijmee líyan i cháanacaj japua.

³⁹ Majta a'íimaj, camu meexu tya'ancuriáa' i Dios ti jin hua' jimi tya'tóoraj, majta tyámua' tyi'tyeséere'ej muá'raa a'íjna jime' i maj tyá'antzaahuaj,

⁴⁰ a'íj pu jin i Dios a'yan tyitaaxá'pui'intari'ri' ityájma a'íjna i ti jéetze' tyámua' tyí'een mej mij a'íimaj tajamuán tyámua' éenye'ej muá'ra'nyij.

12

Tyiche' a'íjna jitze rányejnye'rej i Jesús

¹ A'yaa pu'ij, ityáj tu jéehua hua'sej i tyeítyee i maj majta a'yan tyá'tzaahuatye', tyiche' tyu'táxaahuataj a'íjna i ti tyí'ta'itziitye', tyajta jaatapuá'citaj a'íjna i tyaj jin je'ej pua'aj ricij i Dios jimi, a'íjna i ti tatyáji'quii, tyajta huatyátaca'nyej tyej tyij néijmi'i jin tyu'tyámue'tin.

² Tyiche' a'íjci jitze rányejnye'rej i Jesús, a'íj pu jitze já'ma'can i tyaj jin tyá'tzaahuatye', a'íi pu ajta a'íin pué'een i ti néijmi'i tyámua' tyí'uurej. Jesús pu jó'viicue'ri' mati'íj yó'tatej i cúruuj jitze, capu jitzán juxié'va'ca'aj maj a'íjna jin jaatatyévi'ra'astaj, ji'nye a'íi pu jamua'reeriacaa'aj tijin tí'íj japuéjtzitaren aj pu'ij té'ej huatóotyamua've'sij, ajta uja'ajcáayixij muáca'ta' i Dios.

³ A'íj pu jin, siata'aj a'íjna jitze tyú'mua'tyij je'ej ti huaríj i Jesús, tí'íj a'íjma jitze ma'can jaapuéjtzitariaca' i maj je'ej pua'aj tyi-tyetyúucha'íica'aj, a'íj xu jin quee cua'naj siajta quee tyóoxa'huata'an.

⁴ Ji'nye caxu mua'aj seexúj a'íjna jin huácuij i siaj nyo'se' siaj sij jaatyámue'tin i ti je'ej pua'aj een i Dios jimi.

⁵ Siajta mua'aj seríj yo'huá'xij a'íjci i nyúucarij i Dios ti jamuatá'caa, a'yájna tí'íj hua' táataj tyihua'ixaatye' i juyójmua'. A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin:

Capáj nyiyóoj tyá'xaahuataj,

i tavástara' ti tyí'mua'itii,

capáj pajta ahuárita' huaré'yi'can

típua'aj a'íin puéjtzij muaatá'an.

⁶ Ji'nye i tavástara' pu a'yan tyé'itii a'tíj ti xie've', ajta puéjtzij jaatá'sij a'tíj ti a'yan huatamua'aj tijin nyiyóoj.

⁷ A'íj xu jin mua'aj jajpuéjtzij siaj sij tyámua' huárinyij. Dios pu a'yan já'mua'uurej tí'íj ajta a'tíj huá'uurej i juyójmua'. A'tíj tina'aj ti tyiyójmua' a'yaa pu tyámua' tyihua'mua'tyej i juyójmua'.

⁸ Ajta tipua'aj Dios quee tyámua' já'mua'uurej ti'ij juyójmua', caxu sij mua'aj ji're'can jime' yójmua'mua' pué'een.

⁹ Ajta a'yájna, tyati'ij tyooj ti'riistaca'aj, a'íimaj i tahuásimua'ci'ij a'íi mu tyitaamuá'tyej íyan cháanacaj japua, tyajta a'yan tyihuá'astijria'ca'aj. A'íj pu jin, tyiche' jéetze' tyámua' tya'rá'astijre'en a'íjci i tavástara' i ti jusén jin séejre', ajta a'yan tyitaatá'sij tyej tyij jimí júurij tá'ra'nyij.

¹⁰ Tahuásimua'ci'ij mu tyámua' tyitaamuá'tyej íyan cháanacaj japua, majta quee á'tyeej maj a'yan tyí'ta'itíi je'ej ti tyihua'ránajchica'aj, ajta i Dios, a'yaa pu een jin tyí'ta'itíi ti'ij tyámua' taa'uuren, tyej tyij a'yan éenye'ej tá'ra'nyij ti'ij a'íjna.

¹¹ Ajta a'yan tyi'ja'yájna tiquee naa tyú'asej tipua'aj tyi'táj jin tyajpuéjtzij, sulu a'yaa pu tyú'cui', ma' ajta a'yan tyitatyáhuí'rii tyej tyij taxáahuaj séjre'ej, tyajta tyámua' éenye'ej.

Je'ej ti tyihuá'uurej a'íjma i maj quee janamuajracu i Dios nyuucaaj

¹² A'íj pu jin, siata'aj jaajájcua're'en i siaj jin uhuácaca'nye'ej i jumuáca' jitze siajta jutunúj jitze,

¹³ siajta jáahuoonyij a'íjna i juyéj ti huatóoje'yey, siaj sij tyámua' huárinyij i ju'íicaj jitze, siata'aj sij tyámua' tyityaaju'un i Dios jimí.

¹⁴ Siata'aj tyámua' eenye' néijmi'caa jamuán, siajta tyámua' tyi-tyetyúucha'íij, ji'nye tipua'aj a'táj quee tyámua' tyi'tyúucha'íij, capu a'náj jaséjran i tavástara'.

¹⁵ Caxu tyi'tá'care'en ti síij tyi'táj jin ootyá'itzeere'en, ti'ij a'íjna jin quee che' i Dios tyámua' tyaatá'an, nusu ti síij huataséjre'en ja'mua jimí ti seequéj tyo'cájmua'rej ti'ij a'íin je'ej pua'aj jamuáa'uurej siaj sij tyi'táj jin ootyá'itzeere'en i Dios jimí.

¹⁶ Che' quee a'táj juxana'ciria'aj, nusu já'xaahuataj a'íjna i ti Dios jaatyájtoó ityájma jimí, ji'nye a'yaa pu huarij a'íjna i Esaú, a'íj pu jin quee ja'ancuriáa' i ti jaci'tyúiche'en, ti ajta á'ria'ra' pué'eenye'ej, a'íjna jime' ti huataí'cuataca'.

¹⁷ Siajta a'yan tyá'mua'reej tijin ti'ij jaataxié'vej ti jáaci'tyij a'íjna i ti jin Dios tyámua' tyeetyátoonyij, a'íi pu i táatajra' jaaré'ityaca', tyij ajta jéehua huóoyiinyaca', capu che' huataí'riitariaca' ti jáahuíire'en.

¹⁸ Siajta mua'aj caxu ajtyáxiiriaca' i Dios jimí, mati'ij a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj a'áa ja'tanyéj i jiríj jitze jo'tíj já'taaca'aj, ajta ootíca'ca'aj, majta jéehua viiyaca'aj japúutzarij jime',

¹⁹ caxu siajta jáanamujari' ti'ij a'táj ucájijhuaca' i a'huáj tzajta', nusu ti'ij i Dios tyu'taxájtaca'. A'íimaj i maj jáanamujari' a'yaa mu jéehua tyaatáhuaviiri' tiquee che' tyihuá'ixaatye'ej,

²⁰ ji'nye camu pújooriajva'aj maj a'yan huárinyij je'ej ti tyihuo'ta'íj a'yan tijin: "A'íjna i ti japuan rá'íicataj i jiríj, siata'aj tyetyéj jin jaatyáto'sixi'ín, capu je'ej tyij ajta cáitzij pué'een, che' huámui'nyij."

²¹ Huápu'íj pu tzíinyi'si' huasé'rihua'aj i maj jaaséj, ajta a'íjna i Moisés a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin: "Nyényevivej a'íjna jime' nyaj tyi'tziinye'."

²² Siajta mua'aj, séej jitze xu i jiríj a'yan tyitye'ejtyáxiiriaca' ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Sión, siajta chájta'naj jitze jo'tíj i Dios ti júurij já'sejre', a'íjna i Jerusalén jútye' ti já'sejre', jo'maj majta mue'tíj ja'tyúusiire' i maj tajapúa' tyi'huíire' mej mij tyaatatyójtzi're'en i Dios,

²³ jo'maj majta ja'tyúusiire' i maj anáatya'aj yógmua'mua' pue'éenye'ej muá'raa i Dios, i maj majta meríj á'yu'si'ij u tajapúa. A'íj xu jimi ajtyáxiiriaca' i Dios, i ti néijmi'caa tyí'ijtye', siajta a'íjma jimi i huá'juuricamej i tyétyacaa i Dios ti tyámua' huó'ruuj,

²⁴ a'íj xu jimi ajtyáxiiriaca' i Jesús, i ti a'yan tyu'xá'pui'intarej a'íjna jime' i nyúucarij ti jájcuaj, ajta i juxúure' jin tyámua' táaruuj, i ti jéetze' tyámua' eenye' séeje' i Dios jimi, quee i Abel xuure'.

²⁵ A'íj xu jin tyámua' siana'aj siaj sij quee já'xaahuataj a'íjna i ti tyajá'mua'ixaatye'. Ji'nye a'íjma i maj quee jáanamuajri' ti'ij i Dios huo'tajé, capu huó'huii. A'íj pu jin quee i'ríj ti'ij táahuire'en tipua'aj tyeetyáxaahuaj a'íjci ti a'yan tyí'tajee i jútye' ti já'sejre'.

²⁶ A'ájna imuáj, a'íjna i nyúucaria'ra' i Dios pu jaatóoriaxij i cháanacaj ti'ij tyu'taxájtaca', ajta ijíj a'yaa pu tyí'xaj tíjin: "Nyajtáhua'aj nu jaatóoriaxi'ij i cháanacaj, nyajta néijmi'i i tajapúa ti tyejé'sejre'."

²⁷ A'íjna i nyúucarij ti jime' yee "nyajtáhua'aj nu jaatóoriaxi'ij", a'yaa pu huatóomua'aj ti tyu'tóoraxi'sij i ti tyú'taavijhuaca', a'yaa pu'ij tyi'tyá'sij a'íj pu'quij tyu'tyá'tzeere'ej i tiquee tyí'rij ti tyu'tóoraxi'in.

²⁸ A'íjna i Dios ti jin tyámua' tyitatá'caa, capu i'ríj ti jaatóoriaxi'in, a'íj pu jin jusén jime' séeria'aj ja'mej.

²⁹ Ji'nye a'íjna i Dios i tyaj jitzán ajtyáma'can a'yaa pu een ti'ij i tiéj ti néijmi'i tyí'tie'racaa.

13

Je'ej maj tyityetyúucha'íj muá'ra'nyij i maj tyá'tzaahuatye'

¹ Caxu jatapúa'citacare'en i siaj juxie've' ti'ij ju'ihuámua'.

² Caxu yó'hua'nan siaj tyámua' tyihuo'tyéjeevej i maj já'muamuaarej, ji'nye a'yaa mu majta séecan huaríj, majta quee jamua'reeriaca'aj maj a'íjma pue'eenye'ej i maj tajapúa tyí'huiire'.

³ Siata'aj huo'támua'ree a'íjma i maj eetyánami', a'yan cuxáa mua'aj siajta hua' jamuán eetyánami'huaj. Siajta a'íjma jitze tyú'mua'tyij i maj je'ej pua'aj huá'uurej, ji'nye a'yaa pu tyí'rij ti a'yan cha'tána'aj mua'ajmaj tyajamuáa'uurej.

⁴ Miche' néijmi'i huo'tyátzaahuatye'en i ju'irástyamua', majta a'íjma i jucínastyamua', majta tyámua' tyityahuóocha'ín i maj nyejnye'chej, ji'nye Dios pu huá'xijtye'en a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj, ajta a'íjma i maj juxana'cire'.

⁵ Caxu huápui'ij jaxie'va'aj i túmii, siata'aj a'íjna jin huatóotyamua've'en i siaj caa tyí'ijcha'íj, ji'nye Dios pu a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: "Canu a'náj muaatátoosij, canu nyajta a'náj mamuuriesij."

⁶ A'íj pu jin i'ríj tyaj taxáahuaj a'yan tyu'taxáj yee: Tavástara' pu nyahuire', a'íj nu jin quee tyí'tziinye'.
¿Ji'nye nya'uuren i tyéviij?

⁷ Siahuo'támua'ree a'íjma i maj jamuáavi'tij, majta jamuáa'ixaa i nyúucaria'ra' i Dios, siata'aj a'íjna jitze tyú'mua'tyij je'ej ti ty'a'raj ja'mua jimi, siajta je'en a'yan cha'taj siana'aj tyá'antzaahuatye'en mati'ij a'íjma.

⁸ Ciriistu' pu a'yan tyí'sejre' ijíj, ti'ij ajta tyí'sejria'ca'aj jájcuaj imuáj, ajta a'yan tyí'seere'ej ta'mej jusén jime'.

⁹ Caxu tóoa'care'en ti a'tíj jamuáacuanamuaj a'íjna jime' i nyúucarij ti seequéj namuajre'. Jéetze' pu tyámua' tye'mej sij huatyóoca'nyej i Dios jimi a'íjna jime' sij huóoxie've'en, quee sij a'íjna jitze tyí'mua'ajcaj i yi'ráj ti a'yan tyihuá'íjtye' tyi'tíj jime' tí'ij cue'ráj, capu tyi'tíj je'ej tyihuá'huüre' maj a'íj ará'astijre'en.

¹⁰ Dios pu a'yan tyeetyájtoo ityájma jimi i tyaj japuan tyu'támu'vejritaj tíquee hua'tá'caa maj japuan tyú'cua'nyij a'íimaj i maj ará'tyeej a'úun tyí'huüre' i ináamuaj tzajta'.

¹¹ Ji'nye a'íjna i ti va'cán jin tyi'tyéjvee i Dios jimi, a'yaa pu tyu'tyáto'ra'aj i ya'muáatyee xuure', ajta je'en jaatámu'vejritaj a'íjma jitze huatama'can i maj ootyá'itzee i Dios jimi, ajta i hua' hue'ra' i ya'muáatyee a'áa pu yo'tyáteeraj apua'quéj jo'maj jo'cháatima'caa i tyeítýee.

¹² A'yaa pu ajta i Jesús tyaapuéjtzitariaca' apua'quéj i chájta'naj jitze, ta'aj ij a'íjna jin i juxúure' jin tyámua' huó'uurej i jutyéityeristyamua'.

¹³ A'íj pu jin, tyiche' jimi ajtyáxiirej i Jesús, apua'quéj jo'tyaj tyeemí' jo'cháatima'caa tyej tyij a'yan cha'taj tyana'aj tya'ajpuéetzij tá'ra'nyij tí'ij a'íjna.

¹⁴ Ji'nye íyan i cháanacaj japua capu chájta'naj ye'jé'sejre' ti jusén jin séejre', a'íj pu jin tyiche' jáahuosime'en a'íjna i chájta'naj ti jusén jin séejre'.

¹⁵ Tyiche' nyúucaritze' i Jesús tyaatatyójtzi're'en i Dios. A'íi pu a'ín pué'een i tyaj jin tyu'támu'vejritaj. Tyiche' jitzán huátatyamua've'en tyajta tatyényij jin tyaatatyójtzi're'en.

¹⁶ Caxu yó'hua'nán sij tyámua' tyityetyúucha'íij, sijta huo'tyáhuüre'en i séecan a'íjna jime' i sij tyi'íjcha'íij, ji'nye a'yaa pu tya'ránajchi i Dios.

¹⁷ Siahua'rá'astijre' a'íimaj i maj tyaja'muamua'tyej i tye'yúuj tzajta', ji'nye a'íi mu a'náj tina'aj ja'muacha'íij, a'yaa mu tyá'mua'reej ti a'yan tyúuxie've' sij jaatánamuaj i Dios je'ej sij tyi'tíj jin huaríj. Siata'aj tyámua' tyu'muárie'en caxu tyévi'si' ríjcaj, ji'nye capu tyi'tíj jin je'ej tyajamuatyáhu'i'rii.

¹⁸ Siata'aj tajíme' jahuoocaj, tyej tyij tyámua' eenye' i tyaj jin ma'umuámua're', ji'nye a'yaa tu tyá'xie've' tyaj a'yan huárinyij je'ej ti tyí'xa'pui'.

¹⁹ A'yaa nu nyajta huápu'íj tyaja'muahaviiij sij sij jéehua jahuaviiraj i Dios tí'ij ajtáhua'aj naata'an nyej jiye'tzín mua'ajmaj jimi jo'tyávaacaj.

Tyámua' pu tyihuo'tyájtoo ajta huo'tatyójtýej i ti jin ja'antyipuá'rij

²⁰ Che' i Dios i ti tyámua' tyitaatyéje, ti ajta jaatájuurityej a'íjci i tavástará' Jesús, i ti va'cán jin antyúumua'reej, a'íjna jime' ti huá'cha'íj i jutyéityeristyamua' tí'ij sáij ti hua' cújta' huaméj i cánya'xii, ajta je'ráaxirej i juxúure' tí'ij jaaxá'pui'intare'en a'íjna i nyúucarij ti jájcuaj ti ajta jusén jin séejre',

²¹ che' a'ín tyámua' jamuáa'uurej sij sij néijmi'i jin tyámua' eenye', sijta je'en a'yan huárinyij je'ej ti a'ín tyá'xie've', ta'aj ij a'yan táa'uurej je'ej ti a'íj tya'ránajchi a'íjna jitze ma'can i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een. A'íj pu jin, tyiche' jusén jin tyámua' tyé'tyójtzi're'ej.

²² Nye'ihuámua', a'yaa nu tyaja'muahaviiij sij tyámua' tya'ancuriáan a'íjci i nyúucarij i nyaj jin tyajá'muayu'se'ej nyajta a'íjna jin ca'nyíjra'aj jamuatá'caa.

²³ Siata'aj jáamua'reej maj merij jaatátoj a'íjci i ta'ihuáara' Timoteo, tipua'aj jiye'tzín yará'astij, nyáaj nu já'vi'tin nyati'ij mua'ajmaj jimi jó'me'en.

²⁴ Siata'aj huo'tatyójtje'en tajitzé ma'can a'íimaj i maj ja'mua jimi antyúumua'reej, siajta néijmi'caa i tyeítyeristyamua'me'en i Dios. Majta i Italia maj já'ma'can, a'íi mu majta yajá'muatyojtje'.

²⁵ Che' i Dios tyámua' tyajamuaatyátoonyij néijmi'caa mua'ajmaj. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i Santiago

Santiago pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj Santiago, i nyaj tyí'huiire' i Dios jimi, nyajta a'íjci jimi i tavástara' Jesús ti ajta Ciriistu' pu'éen, yanuj já'muatyojtye' mu siaj a'íjna jitze eeráma'can i tahuásimua'ci'ij i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, siajta néijmi'que' a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

A'íjna i ti néijmi'i tyojó'itej i Dios jimi ti tyajá'ma'can

² Nye'ihuáamua', a'yaa pu tyúuxie've' ja'mua jimi, siaj néijmi'i jin huatóotyamua've'en a'íjna jime' i siaj jin á'viicue're'.

³ Ji'nye a'yaa xu tyá'mua'reej tijin tipua'aj a'íjna i siaj jin tyá'tzaahuatye' a'yan setya'ajpuéjtzij, a'yaa xu a'íjna jin tyá'ri'ren siaj sij néijmi'i tyo'táviicue'.

⁴ Siajta a'yan tyu'tá'an ti'ij a'íjna tyámua' jamuáa'uurej, siajta a'íjna jin huahuóse'en, quee tyi'táj jamua'itziitye'ej.

⁵ Tipua'aj séej ja'itziitya'aj i ti jin jaria'mua'reeraj je'ej ti ye'ej huárinyij, che' jaatáhuavij i Dios, a'í pu a'yan tyaatá'sij, ji'nye i Dios pu juxié'vi'ra' jin hua'tá'caa i jutyétyeristyamua', ajta quee séej huatyáxaahuataj.

⁶ Ajta a'yan tyúuxie've' ti jaatáhuavij tyá'tzaahuatye'ej ti a'yan tye'mej, ajta quee je'ej tyi'ria'mua'sime'ej, ji'nye a'íjna i ti je'ej na'aj tyi'riámua'sij a'yaa pu een ti'ij i jájtyij ti atyúuta'hua'aj i áacaj jime'.

⁷ A'íjna i ti a'yan een, che' quee a'yan tyi'mua'ajcaj ti tyi'táj ancuriáa'sij i tavástara' jimi,

⁸ Ji'nye ijíj pu seequéj tyi'mua'tzej ajta ariá'pua'aj seequéj pu ijta tyi'mua'astáj ja'mej, a'í pu jin quee je'ej já'miteeraste' je'ej ti tyi'táj jin huárinyij.

⁹ A'íjna i ta'ihuáara' ti'quee je'ej tyéejviicue', che' huatóotyamua've'en a'íjna jime' ti i Dios jéehua huápu'i'ij tyámua' tyeetyátoosij,

¹⁰ ajta a'íjna i ti chíjtyaanyi', Dios pu jaatyáxaahuataj. Ji'nye a'íjna i chíjtyaanyi' a'yaa pu een ti'ij i xúuxu'uj tu'píj jitze ti xuta', ti'quee jusén jin séejre'.

¹¹ Ti'ijta i xicáj eeré'nyej, ajta ca'nyiin jin eerájxirej, a'í pu i tu'píj huatyáhuasij i xicáj jime', ajta i xúuxu'ra'an cáavatzij, aj pu'ij jó'vesij i ti naa huasé'rihua'aj. A'yaa pu cha'tána'aj tyá'uurej a'íjci i chíjtyaanyi', a'í pu á'pua'ren néijmi'i jime' i ti jéehua tyi'ijcha'ij.

Tyaj néijmi'i tyu'tyámue'tin i tyaj jin á'viicue're'

¹² Che' huatóotyamua've'en a'íjna i a'táj ti néijmi'i tyé'viicue' i ti je'ej pua'aj tyí'een, ji'nye ti'ij néijmi'i tyu'tyámue'tin, Dios pu jaatá'sij i ti jaamué'tij, ti'ij júurij huatyá'itzeere'en jo'tij i Dios já'sejre', a'yájna ti'ij i Dios ti tyihuo'tá'sij néijmi'caa i maj jaxie've'.

¹³ Tipua'aj séej jimi tyi'táj huataséjre'en ti ca'nyíjra'aj jatá'care'en ti'ij je'ej pua'aj huárinyij, che' quee a'yan tyi'mua'ajcaj yee Dios pu ca'nyíjra'aj jaatá' ti'ij a'yan huárinyij, ji'nye capu i'ri'ij ti Dios tyi'táj jin je'ej pua'aj

huárinyij, capu ajta a'táj ca'nyíjra'aj tá'caa tí'ij tyi'táj jin je'ej pua'aj huárinyij.

14 Sulu a'ájna i ti je'ej pua'aj een a'áj pu jitze eerányinyii je'ej ti i a'táj tyá'xie've', tí'ij a'yan tyi'táj jin je'ej pua'aj tyú'rinyij.

15 A'ájna jitze i ti je'ej pua'aj een, a'áj pu jitze eerányinyii i ca'nyíjra'aj tí'ij a'táj tyi'táj jin je'ej pua'aj huárinyij, ajta tí'ij a'táj néijmi'i jin je'ej pua'aj huarín, aj pu'ij muí'nyij.

16 Nye'ihuáamua' mu nyaj jéehua já'muaxie've', caxu tyi'táj jin jucuanamuj,

17 néijmi'i i ti tyámua' tyí'een ti ajta quee tyi'táj jin tyá'itzeere' i ti tyajamuaaci'ij, tajapúa pu tyajá'ma'can, a'ájna jimi i Dios i ti néijmi'i tyú'taahuaca'. Ajta a'ájna i Dios capu a'náj seequéj ju'uurej, capu ajta a'náj huariá'tica'rij a'ájna jimi.

18 Ji'nye a'yaa pu juxié'vi'ra' jin tyitaatá' i junyúucaa ti tzáahuatyí'ra'aj jin séejre', tyej tyij anáatya'aj a'yan huataséjre'en i cháanacaj japua, ji'nye a'íi pu néijmi'i tyú'taahuaca'.

A'íimaj i maj a'yan ricij je'ej ti tyúuxie've' i nyúucarij jimi

19 Siata'aj a'ájna mua'reeriaj nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', néijmi'i xu tyámua' eenye' siaj sij néijmi'i naa tyu'namuaj, siajta quee jiye'tzín huo'riá'hua'nyijracare'en i tyeétyee, caxu siajta jiye'tzín nyinyu'cacuj.

20 Ji'nye a'ájna i a'táj ti nyú'camui', capu i'rij ti tyi'táj jin xá'pui' huárinyij i Dios jimi.

21 A'áj pu jin, siata'aj jaatapúa'citaj néijmi'i i ti je'ej pua'aj een siajta a'ájna i ti je'ej pua'aj tyí'ricij, siajta ja'rá'astijre'en a'íjci i nyúucarij ti ja'mua jimi huatyátuiihuaca', ji'nye a'íi pújoorej ti jamui'rátóonyij.

22 Ajta quee a'yaa na'aj tyúuxie've' siaj janamuajra i nyúucarij, sulu siaj a'yan huárinyij je'ej ti tyajá'mua'itíij, na'ríij quee a'yaa xu jujímua'aj tyúucuanamuaj xá'ju'un.

23 A'ájna i a'táj ti janamuaj na'aj i nyúucarij, ajta quee a'yan ricij je'ej ti tyí'ijta, a'yaa pu een tí'ij a'ájna i a'táj ti junyéerimij aráasej i jájtya'huaa jitze,

24 a'yaa pu jusíj tyúusej, ajta tí'ijta tyíchenyij aj pu'ij jiye'tzín yo'huá'xij je'ej ti huasé'rihua'aj i nyéerima'ra'.

25 Ajta i tiquee yó'hua'naj i ti janamuaj, sulu ti a'yan tyámua' naa tyúunamuajraste' i nyúucarij ti tyámua' een, ti ajta i Dios jin hui'rátóosij, ajta a'yan ricij je'ej ti a'ájna tyí'ijta i nyúucarij, a'íi pu jutyamua've'ej ta'mej je'ej ti tyi'táj jin ricij.

26 Tipua'aj síij a'yan tyúuxajtaj ti tyámua' naa tyá'astej i juyi'ráj, ajta quee jaayi'tin ti jaatapúa'citaj i ti je'ej pua'aj tyí'xaxa'ta'an, a'íi pu jusíj jucuanamuaj, ajta i yi'ráara' capu tyi'táj hui're'.

27 A'ájna i yi'ráj ti tyámua' een ti ajta quee tyi'táj jin á'itzeere' i Dios jimi, a'íi pu a'íin pué'een i ti a'yan tyí'xaj tíjin: Miche' huo'táhuire'en a'íijma i maj xá'rican, majta tyámua' tyihuo'tyéjeevej i maj huóojímua'astariaca', mej mij quee juxana'ciria'aj a'íijma jamuán i maj a'yan cháanacaj japua huacháatimee.

2

Maj quee je'ej pua'aj huoj'o'sejra i juxa'aj tyeítýee

1 Nye'ihuámua', mu siaj já'astijre' i tavástara' Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een, ti ajta huápu'i'ij naa huasé'rin, a'yaa pu tyúuxie've' ja'mua jimi siaj juxa'aj siana'aj huoj'o'sejra néijmi'caa i tyeítýee.

2 Tyiche' a'yan tyaataxáj yee hua'puaj mu ujo'tyájrurij jo'siaj jóosi'rii, síj ti anyíraj ucárujtye' ti ooroj jin taavijhua ajta naa eenye' tyi'tyéechan, ajta síj tiquee je'ej tyéejviicue' ti ajta mí'ma'can ucáchan.

3 Siajta mua'aj a'yaa xu tyámua' tyeetyéjeevij a'íjci i ti naa eenye' tyi'tyéechan, siajta a'yan tyaaté'exaatye'sij tíjin: "Pata'aj iye'e'ej huayíixi'in yatij jéetze' jóoxie've'." Siajta a'íjci i ti mí'ma'can tyi'tyéechan, a'yan xu tyaaté'exaatye'sij tíjin: "Pata'aj mahuatyávaacaj, nusu pata'aj ooyixi'in a'májna chóota'".

4 Típua'aj a'yan siarijca, a'íj xu jin quee juxa'aj siana'aj tyihuá'sej i juxa'aj tyeítýee, sulu a'yaa xu tyihuá'xijtye' i juxa'aj tyeítýee, a'ájna jime' tiquee xá'pu'i' een.

5 Nye'ihuámua' mu nyaj já'muaxie've', xáanamujri' a'íjci, Dios pu hua'vá'jajpuaxij a'íimaj i maj quee je'ej tyéejviicue' íiyan cháanacaj japua, mej mij a'ájna jin huochíjtyaanyi'taj i maj Dios jimi tyá'tzaahuatyé', tí'ij ajta a'yan tyihuó'ci'tyij maj jamuán tyu'ta'íjtaj, a'yájna tí'ij i Dios arí ty'a'tóoratziiri' a'íjma jimi i maj jaxie've',

6 siajta mua'aj xu'ríj jaatyáxaahuataca' a'íjci i tiquee je'ej tyéejviicue'. ¿Nyij mequee a'íimaj i maj chíjtyaanyi' pué'een puéjtzij jamuaatá', majta jamuá'anvi'tij a'íjma jimi i maj tyityatatyíj?

7 ¿Nyij mequee a'ín pué'een i maj je'ej pua'aj tyá'xaj a'ájna i nyúucarij i siaj mua'aj tyámua' ty'a'tá'caa?

8 Tyámua' xu mua'aj rinyij típua'aj tzáahuatyí'ra'aj jin sia'rá'astijre'en a'íjci i nyúucarij, a'yájna tí'ij tyá'xaj i yu'xarij jitze tíjin: "Huaxie've' i axa'aj tyévíj patí'ij asíj tyíaxie've'."

9 Ajta típua'aj sequée juxa'aj siana'aj huoj'o'sejra i tyeítýee, a'íj xu jin seríj je'ej pua'aj ricij, siajta a'ájna jin ootyá'ítzee i Dios jimi.

10 Ji'nye típua'aj a'tíj néijmi'i já'astyaj a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ajta je'en séej jitze tyí'tíj jin ootyá'ítzeere'en, a'yaa pu a'ájna jin néijmi'i tyo'tyá'ítzeesij i nyúucarij jitze.

11 A'íi pu i Dios a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: "Capáj tyí'xana'cire'e'ej", ajta a'yan tíjin: "Capáj tyí'tyacui'care'en." A'íj pu jin, típua'aj a'tíj quee tyu'xána'cire'en, ajta tyu'jé'caj, a'íj pu jin arí ootyá'ítzee a'ájna jitze i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

12 A'yaa pu tyúuxie've' ja'mua jimi siaj tyámua' tyúu'ixaatyé'ej siajta tyámua' tyityetyúucha'íij, a'ájna jime' ti i Dios jamua'xijtye'en i nyúucarij jime' ti jin jamui'rátóosij.

13 Ji'nye a'íimaj i maj quee hua'cu'vej i juxa'aj tyeítýee, capu ajta i Dios hua'cu'váaj huá'xijtye'en, majta a'íimaj i maj hua'cu'vej i juxa'aj tyeítýee, a'íi mu néijmi'i jin tyu'tyámue'tij a'ájna xicáara' jitze.

A'ájna i tyaj jin tyá'tzaahuatyé' a'íj pu jitze séejre' je'ej tyaj ricij

14 Nye'ihuáamua', ¿ji'nye tyi'táj jin tye'tyáhuiri'rii tipua'aj síij a'yan tyúuxajtaj yee tyá'tzaahuatye', ajta quee a'yan tyi'táj jin rijcaj je'ej ti tyí'xaj? ¿Nyij i'ríj ti a'ñin jáahuiire'en i ti jin tyá'tzaahuatye'?

15 Tyiche' a'yan tyaataxáj ti síij i ta'ihuáara' ti tyáati' nusu ti íiti', quee tyi'tyéechan nusu quee tyi'táj tyícha'ij ti jáacua'nyij séej xicáj jitze,

16 ajta síij ti ja'mua jitze ajtyáma'can a'yan tyaaté'exaatye'en yee: “Áricuj, che' tyámua' tyaja'muahuiiria'aj”, siajta néijmi'i tyú'cua'nyij tyi'táj ti je'ej tyajamua'ráanajchij, ajta quee tyi'táj huo'tá'an i maj jin huatyóohuiire'en, ¿capu tyi'táj je'ej tyeetyáhuire'ej a'ijna jime'?

17 A'yaa pu cha'tána'aj tye'mej a'ijna jime' i siaj jin tyá'tzaahuatye', tipua'aj quee séjre'ej siaj a'yan ricij je'ej siaj tyí'xaj, a'yaa pu een ti'ij tyi'táj ti arí huamuí'.

18 A'yaa pu tyí'rij ti síij a'yan tyu'taxáj yee: “Muáaj paj tyá'tzaahuatye', nyajta nyáaj a'yaa nu ricij je'ej nyaj tyí'xaj.” Naataséjratye' i paj jin tyá'tzaahuatye' i paj jin quee a'yan ricij, nyáaj nu nyajta muaataséjratye'sij i nyaj jin tyá'tzaahuatye', nyajta a'ij jin a'yan ricij je'ej nyaj tyí'xaj.

19 A'yaa paj muáaj tyá'tzaahuatye' ti síij na'aj i Dios séejre', a'ij paj jin xá'pui' ricij, ajta a'yaa mu cha'taj mana'aj tyá'tzaahuatye' a'ñimaj i tyiyáaru'uj, majta juvivej i maj jin tyí'tzünnye'.

20 Capáj a'ñin pué'eenye' i tiquee tyámua' metyóomua'rej, pajta a'yan tyáamua'tyij tijin tipua'aj a'yaa pana'aj tyá'tzaahuatye'ej pajta quee a'yan rijcaj je'ej paj tyí'xaj, capu tyi'táj huire' i paj jin tyá'tzaahuatye'.

21 Dios pu tyámua' tyeetyájtoo a'ijci i Abraham, i ti tayo'puaci'ij pué'eenye'ej, a'ijna jime' ti jaatámu'vejritaca' i juyóy Isaac.

22 A'yaa pu tyí'rij tyaj jáamua'reej je'ej ti huaríj a'ijna i Abraham, a'ijna i ti jin tyá'antzaahuaj a'ij pu jin ajta a'yan huaríj, a'yaa pu'ij tyámua' tyi'éenye'ej ta'raj i ti jin tyá'antzaahuaj.

23 A'yaa pu a'ijna jin tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Abraham pu ja'antzaahuaj i Dios, a'ij pu jin i Dios tyámua' tyeetyájtoo.” A'ij mu jin a'yan jaatamua'aj i Abraham tijin: “Maj jumuajtjej i Dios jamuán.”

24 Xu'ríj mua'aj a'yan tyi'sej, ti i Dios tyámua' tyeetyátoosij a'ijci i a'táj a'ijna jime' je'ej ti tyi'tyúucha'ij, capu a'ñi na'aj i ti jin tyá'tzaahuatye'.

25 A'yaa pu cha'tána'aj tyáaru'j a'ijci i Rahab, i íiti' ti jamue'tica'aj i túmii i jutyévij jime', Dios pu tyámua' tyeetyájtoo a'ijna jime' je'ej ti a'ñin huaríj, ti'ij tyámua' tyihuo'taxié'vej a'ñimaj i maj ixie'ria'ca'aj, ajta huo'táhuu' maj séej jitze i juyéj jó'ciinnye'.

26 A'yaa pu'ij tye'mej, tipua'aj i tyévira' jitze i a'táj quee júuricamej séjre'ej, a'ñi pu muí'chij, a'yaa pu cha'tána'aj a'ijna tyí'muí'chij i siaj jin tyá'tzaahuatye', tipua'aj sequée a'yan rijcaj je'ej siaj tyá'tzaahuatye'.

3

Je'ej ti tyí'huire' i nyanúrrij

1 Nye'ihuáamua', miche' quee jéehua séjre'ej ja'mua jimi i maj tyi-huá'mua'tyej i séecan, ji'nye xu'ríj jamua'reej ti i Dios jéetze' ca'nyiin jin huá'xijtye'en a'ñijma i maj tyí'mua'taj.

² Néijmi'i tu je'ej pua'aj ricij, tyajta néijmi'i tyi'tíj jin á'itzeere', tipua'aj a'tíj quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj a'íjna jime' je'ej ti tyí'xaj, a'í pu tyámua' een, ajta jaayí'tin ti huóocha'íin, ti'ij quee tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en.

³ Tyati'ij hua'ancárujtyi' i hua' tyényi'tze' i cahuáayu'uj a'íjna i píriin, mej mij tá'astyaj, a'íj tutyij jin hua'ria'ca'nyii.

⁴ Siajta a'íjna huaséj i báarcuj, tyij ajta tyámua' tyí've'ej, a'í pu áacaj jáatajchi ca'nyíin jime', ajta a'íjna i ciyéj ti jáata' atyéjvee, a'yaa pu tyí'huüre' ti'ij a'íjna i ti jajmuárie' jaajásime'en i báarcuj jo'tíj a'íin a'yan tyiyá'xie've'.

⁵ A'yaa pu cha'tána'aj tyí'een i tanyanúu jitze, tyij ajta ciléenye' na'aj séejre' i tatyévi'j jitze, a'yaa pu putyá'uurej ti va'cán jin ahuóotzaahuatye'en. Tyajta a'yan tyá'mua'reej ti i'ríj ti tiéj ti cá na'aj tyá'ajtaanyij, a'yaa pu va'cán jin tyu'riá'taasij.

⁶ Ajta i tanyanúu a'yaa pu cha'tána'aj tyí'sejre' ti'ij i tiéj. A'yaa pu ajta séejre' ti'ij i maj jin je'ej pua'aj tyityetyúucha'íij, a'í pu'ij yó'jipua'j i tatyévi'j. A'íjna i ti je'ej pua'aj een ti jitzán éejnyinyii i tanyanúu, a'í pu ca'nyíjra'aj jatá'caa i tyiyáaru', a'í pu'ij néijmi'que' tyí'ijta a'íjna jitze i ti je'ej pua'aj een.

⁷ A'íjna i tyévi'j néijmi'i pu putyí'uurej ti'ij huo'muá'ajcaanyitye'en i maj a'yan tyityaací'ij majta i maj rá'rie, majta i maj siru'pii i chóota', ajta i maj jáata' já'xoo, mu'ríj néijmi'caa huamuá'ajcaanyityej,

⁸ ajta capu a'tíj jaayí'tin ti jaamuá'ajcaanyitye'en i junyanúu. A'yaa pu een a'íjna i nyanúrij ti'ij i ti je'ej pua'aj een, ajta jitzán éejnyinyii i ti a'yan een ti'ij huá've'rij ti tyu'jé'caj.

⁹ A'íj tu jin i tanyanúu tyé'tyojtzi're' i tavástara' i tyaj jajtáataj, tyajta a'íjna jin je'ej pua'aj tyihua'xaj i tyeítyee i Dios ti huó'taahuaca' i maj a'yan huasé'rin ti'ij i tyévira'.

¹⁰ A'íjci i tatyényij jitze pu éejnyinyii i tyaj jin tyámua' tyihua'tá'caa, ajta a'íjna i tyaj jin je'ej pua'aj tyihua'xaj. Nye'ihuáamua' capu a'yan tyí'xa'pui' ti a'yan tyí'eenye'.

¹¹ Jo'tíj ja'ajréxaj, capu i'ríj ti a'áa na'aj tána'aj ajnyéj a'íjna i jájtyij ti jumua'tíj jamuán i jájtyij ti antz'íjvi.

¹² A'yájna ti'ij ajta quee tyí'rij ti i xápua' jitze huatácan a'íjna i aseitúnaj, nusu ti i úuvaj ciyéj jitze huatácan a'íjna i xápua', nye'ihuáamua', nyij i'ríj ti jájtyij ti jumua'tíj a'áa ja'ajnyéj jo'tíj jájtyij ta'antz'íjvi jin ja'ajréxaj.

A'íjna i mua'tzúra'aj ti néijmi'i tyí'mua'reej

¹³ Tipua'aj síij ja'mua jimi séjre'ej ti tyámua' metyóomua'rej, ajta tyámua' tyojó'iteej, che' a'íjna jin jaataséjrataj i ti tyámua' tyi'tyúucha'íij, ajta quee óotzaahuatye'ej a'íjna jime' i ti jéehua tyojó'itej.

¹⁴ Ajta tipua'aj mua'aj setyu'tá'an ti a'íjna i siaj jin chueerij je'ej pua'aj jamuáa'uurej i ja'muaxiéjnyu'caa tzajta', siajta je'en a'íjna jin je'ej pua'aj tyityetyúucha'íij, capu ij i'ríj siaj tyi'tíj jin ahuóotzaahuatye'en, a'íjna jime' siaj á'itzeere' i ti jiré'can jime' jitze.

¹⁵ Ji'nye néijmi'i i ti a'yan tyí'een capu i Dios jimi tyojo've'mej, sulu a'yan pu cháanacaj japua ma'can, jo'tíj je'rányinyii hua'mua'tziira'aj jitze i tyeítyee ajta a'íjna jitze i tyiyáaru'.

16 Jo'maj jóochueere', ajta jo'maj jóo'itziitye', a'áa mu je'ej pua'aj tyityeje'tyúucha'ij majta néijmi'i je'ej pua'aj ju'uurej,

17 majta a'íimaj i ti hua' jitze séejre' i mua'tzíra'aj ti i Dios jimi jo've'mej, a'íi mu tyámua' tyityetyúucha'ij, majta naa tyihujo'mua'raj, majta tyámua' tyúu'ihuaamua', a'íj mu jin naa tyámua' tyí'tyesejre'. A'íi mu majta tyihua'cu'vej, majta juxa'aj mana'aj tyihuá'xie've', camu majta tyí'hue'tacaa, sulu néijmi'i mu jin tyámua' ricij.

18 Majta a'íimaj i maj jahuoo mej mij tyámua' tyihuo'tyéjeevej i juxa'aj tyeítyee, a'íi mu juxáahuaj séejre', majta a'íjna ancuriáa'sij i ti tyámua' een.

4

I maj a'íjna jamuán óojaahuatye' i maj a'yan cháanacaj japua séejre'

1 ¿Jo'nyij je'rányinyij a'íjna i ti ca'nyíjra'aj jamuatá'caa sij sij jujímua'aj junyo'si'tye'ej? A'yaa pu tyi'ja'yájna ti ja'mua mua'tzíra'aj tzajta' je'rányinyij.

2 A'yaa xu mua'aj tyi'tíj tyí'xie've', siajta quee a'yan tya'ancuriáa'vej, a'íj xu jin tyi'tyacui'caa, siajta jéehua tyí'nyacua'aj, siajta quee óocu'vej, a'íj xu jin junyo'sitye'ej, siajta jujaaxiejvi'. Caxu jatyoovej i sij jaxie've', jí'nye caxu jahuavij i Dios.

3 Ajta tipua'aj siaatáhuavii, capu jamuaatá'sij, jí'nye caxu tyámua' tyá'huavij, siajta a'íjna jin jahuavij sij sij cha' siana'aj jaaxíjtye'en je'ej ti tyajamua'ráanajchij; sij sij a'íjna jin huatóotyamua've'en.

4 Mua'aj sij juxana'cire', ¿nyij sequée jamua'ree'j tijn a'íimaj i maj jamuán ajtyu'uj i cháanacaj, a'íi mu jájcha'íire' i Dios? A'tíj tina'aj ti jaxie've' ti hua'ajtyájahuatye'en a'íimaj i maj íyan séejre' i cháanacaj japua, a'íi pu ajta jájcha'íire' i Dios.

5 A'íj pu jin a'yan tyá'xaj i yu'xarij jitze tijn: "Dios pu chueerij a'íjna jimi i júuricamej ti a'yan jaatyájtóo ityájma tzajta'."

6 Ajta i Dios a'yaa pu jéetze' tyámua' tyitojo'mua'raj, jí'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijn: "Dios pu hua'ajcha'íire' a'íjma i maj óotzaahuatye', ajta tyámua' naa huojomua'raj a'íimaj i maj quee óotzaahuatye'."

7 A'yaa pu'ij, siata'aj ja'rá'astijre'en i Dios. Siajta ajtáciinyej i tyiyáaru' jimi, aj pu'ij ajta i tyiyáaru' tyíchesij ja'mua jimi.

8 Siata'aj ajtyáxiirej i Dios jimi, aj pu'ij ajta i Dios ajtyáxiirij mua'ajmaj jimi. Siata'aj tyámua' huóo'uurej mu sij jéehua je'ej pua'aj ricij. Siajta huóojacuare'en mu juxiéjnyu'caa tzajta', mua'aj mu sij jaxie've' i Dios siajta íyan ti tyí'ma'can cháanacaj japua.

9 Siata'aj uhuóomua'tzij i sij je'ej pua'aj ricij i Dios jimi, siajta huatóoxaamujritye'en, siajta huóoyiinyixi'in. Siata'aj huatóoxaamujritye'en a'íjna jime' je'ej sij ará'tyee' rijcaa, siajta huatóoxaamujritye'en i sij jin jutyamua'va'ca'aj.

10 Siata'aj quee óotzaahuatye'ej i tavástara' jimi, tipua'aj a'yan xáarinyij a'íi pu tyámua' tyajamuaatyátoosij.

11 Nye'ihuáamua', caxu je'ej pua'aj tyihuá'xajtaj i séecan. A'íjna i ti je'ej pua'aj tyá'xaj i ju'ihuáara', na'riij já'xijtya'aj, je'ej pu pua'aj ajta tyá'xaj a'íjci i yu'xarij i maj jin tyí'ijta, ajta ja'xijtye'. Ajta tipua'aj

a'yan setyá'xijtye'ej i yu'xarij, muáaj paj a'ín pué'eenye'ej puá'mej i paj tyá'xa'pui'intare', ji'nye capáj che' já'astijre' a'íjci i yu'xarij.

¹² Síij pu'uj a'ín pué'een i ti a'yan jaatyájtóo i nyúucarij i maj jin tyí'íjta, a'í pu ajta a'ín pué'een i ti tyá'xa'pui'intare', ajta jaayi'tin ti jamui'rátóonyij, nusu ti jamua'antypuá'ritye'en, arí muáaj, çji'nye een jime' a'yan petyí'mua'tzej paj a'íjna jin antyía'mua'reej pej pij jo'xíjtye'en a'ihuáara'?

Catu jamua'reej je'ej ti tye'mej ariá'pua'aj

¹³ Xáanamuaajri' mua'aj a'íjci, mu siaj a'yan tyí'xaj tíjin: "Íjíj nusu ariá'pua'aj chájta' tu jo'cíj, a'áa tu séej nyinyi'ra'aj á'tyeeren tyetyi'muárie'ej tyej tyij túmii huamué'tin",

¹⁴ maj siajta quee jamua'reej je'ej ti ariá'pua'aj tye'mej mua'ajmaj jimi, tipua'aj siooj júurij nusu sequée. A'yaa xu mua'aj een tí'ij i jéetirij ti huariéenajyi'ij, ti a'tzúj huataséjre'sij ajta je'en ja'huóopua'rixí'ij.

¹⁵ Sulu a'yaa pu tye'tyéviytje' siaj a'yan tyu'taxáj yee: "Tipua'aj i tavástara' a'yan tyá'xie've'ej, tyóoche' tu júurij tá'ju'un, tyej tyij a'íjna jin tyu'muárie'en, nusu séej jime' tyi'táj."

¹⁶ Siajta mua'aj, a'yaa xu tyí'xaj xootzáahuatye'ej, ajta a'íjna i siaj jin óotzaahuatye', capu xá'pui' een i Dios jimi.

¹⁷ A'íjna i ti jaayi'tin ti tyámua' huárinyij tyi'táj jime', ajta quee a'yan rijcaj, a'í pu ootyá'itzeere'ej i Dios jimi.

5

Miche' tyámua' tyityetyúucha'íj i maj chájtyaanyi'ij pué'een

¹ Xáanamuaajri' mua'aj a'íjci mu siaj chájtyaanyi'ij pué'een! Siata'aj huóoyiinyej, siajta huatóoxaamujritye'en, a'íjna jime' siaj jéehua japuéeztzij xá'ju'un.

² Pu'ríj tyí'pe'nyij i siaj tyí'ijcha'íj, ajta i tyajá'muacaana mu'ríj i tyajpuásij tyi'ráaci'xij.

³ Pu'ríj ajta huatyámucua'rej i ooroj ajta i pláataj i siaj jájcha'íj, ajta a'íjna i ti jin huatyámucua'rej, a'í pu jamuaataxájta, ajta a'yan tyajamua'antypuá'ritye'sij tí'ij i tiéj. Mua'aj xu seríj jéehua tyí'íjsii i ti tyá'najchij, íjíj ti arí néijmi'i tye'entyipua'ríj.

⁴ Ajta a'íjna i siaj quee tyihuo'nájchij a'íjma i tyétyacaa i maj tyu're'vejchaca' i já'muavi'ra'taj, a'í pu mua'ajmaj ja'mua jijve'en, ajta i tavástara' i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, pu'ríj jamua'reej je'ej siaj huaríj, ji'nye pu'ríj huó'namuaajri' i maj a'íjna jin junyo'si'tye' a'ímaj i maj tyí'muarie'ca'aj mua'ajmaj jimi.

⁵ Íyan cháanacaj japua xu mua'aj juxáahuaj tyí'tyechej, siajta juxáahuaj tyí'cua', cuxáa siaj tyúuci'mitye' siaj sij huápu'taj, ajta arí atyojo're'nyesij a'náj maj já'muacui'nyij.

⁶ Mua'aj xu siajta seríj huo'cuij a'íjma i maj quee tyi'táj jin á'itzeeria'ca'aj, majta a'ímaj camu jamuaatá'ijmuejri'.

Tyiche' quee je'ej tyá'tamuaajtyej a'íjna jime' i tyaj japuéeztzij

⁷ Siajta mua'aj nye'ihuáamua', siata'aj tyo'táviicue' 'asta na'aj quee uvé'nyej i tavástara'. A'íjna i ti chuéj japua tyí'muijhuacaa, a'yaa pu tye'chó'va'aj ta'mej 'asta na'aj quee tyú'ciirej, ta'aj ij ja'ancuriá'an i

táque'ra' i ti jéehua huápu'i'ij juxie've', a'yaa pu tyi'chó've'ej ja'mej, 'asta mana'aj quee huatyéviijey i víita'rij jitze majta je'en atáchenyij.

⁸ A'yaa xu siajta mua'aj tyi'ijchó've'ej, siata'aj huatyóoca'nyej i jutzájta' siaj sij tyámua' eenye', ji'nye capu á'tyeeren ti'ij uvé'nyesij a'ijna i tavástara'.

⁹ Nye'ihuáamua', caxu óoxijtye'ej séej jamuán siajta séej, ti'ij quee Dios a'yan cha'tána'aj tyajamo'xíjtye'en, ji'nye pu'ríj tin uvé'nyesij a'ijna i ti tyá'xa'pu'i'intare'.

¹⁰ Nye'ihuáamua', siata'aj a'íjma jitze tyi'huóomua'tyej i maj tyí'xajtaca'aj i tavástara' jitze ma'can, i maj jéehua jaapuéjtzitariaca', majta néijmi'i jin tyo'táviicue'ri'.

¹¹ A'yaa tu tyá'mua'reej ti Dios tyámua' tyihuo'tá' a'íimaj i maj néijmi'i jin tyo'táviicue'ri' i maj jin jaapuéjtzitariaca'. Xu'ríj jamua'reej je'ej ti tyaapuéjtzitariaca' a'ijna i Job, siajta a'yan tyá'mua'reej je'ej ti i tavástara' tyaaxá'pu'i'intari'ri', ji'nye jéehua pu i tavástara' tyámua' tyitájcha'ij ajta jéehua tyihua'cu'vej.

¹² Ajta a'yájna, nye'ihuáamua', caxu tyi'tíj jin tya'tóoratzi'ra'an, a'ijna jitze huatama'can i tajapúa, nusu i cháanacaj, nusu séej tyi'tíj jime'. Tipua'aj a'yan setyu'taxáj yee "Jee", che' a'yan atyojo're'nyej; na'ríij a'yan setyu'taxáj yee "Capu", che' ajta a'yan atyojo're'nyej, ta'aj ij quee Dios jamo'xíjtye'en.

¹³ Tipua'aj sáij ti ja'mua jitze ajtyáma'can jajpuéjtzij, che' huatyényuunyij i Dios jimi. Na'ríij sáij jutyamua've'ej che' chuificarij jin tyaatatyójtzi're'en i Dios.

¹⁴ Tipua'aj sáij tyi'cui'ij, che' huo'tájeevej a'íjma i huásij i maj tyeyúuj tzajta' tyi'huüre', mej mij a'íimaj huatyényuunyij, majta jitzán ma'can i tavástara' ja'vá'huaatye'en i já'ria'ra' i aseitúnaj.

¹⁵ Ajta mati'ij tyá'tzaahuatye'ej huatyényuunyij, aj pu'ij a'ijna i ti tyi'cui'ij rujnyi, ajta i tavástara' pu japuan huatányuusij, ajta tyaatú'uunyi'raj i ti jin ootyá'itzee.

¹⁶ A'ij pu jin, siata'aj tyi'huóo'ixaatye'en séej jamuán siajta séej i siaj jin ootyá'itzee i Dios jimi, siajta huatyényuunyij séej jime' siajta séej ti'ij i Dios tyajamuáahuatye'en. A'ijna i siaj huatyényuunyij jéehua pu tyi'huüre' tipua'aj tyámua' sia'éenya'aj xaatyényuunyij i Dios jimi.

¹⁷ A'ijna i Elías, a'yaa pu cha'tána'aj tyi'tyaataca'aj tyati'ij ityáj, ajta ti'ij tyá'tzaahuatye'ej huatyényuy mej mij quee che' huatyéviijey, a'yaa pu huéecaj nyinyi'ra'aj japuan jé'ta' á'tyeej mej quee che' viiyaca'aj.

¹⁸ Ti'quij ajtáhua'aj huatyényuy, mati'ij támij huatyéviijaca', ajta je'en tyú'ciiriaca' i ti tyu'huásti'huaca'.

¹⁹ Nye'ihuáamua', tipua'aj sáij ajtára'nyij a'ijna jitze i ti ji're'can jime' ajta je'en sáij tyámua' tyeetyéjeevej ti'ij ajtáhua'aj tyá'antzaahuatye'en,

²⁰ a'yaa xu tyá'mua'reeriaj tíjin a'tíj ti séej tyámua' tyu'tyéjeevej ti'ij ajtáhua'aj tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi, a'íj pu jaatyáhuüre'ej ti'ij quee jó'vetyij, ajta ti'ij Dios néijmi'i jin tyaatú'uunyi'.

I yu'xarij ti anaquéej jo'yú'xaca' a'íjna i San Pedro

Pedro pu hua'tyojtye' a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'

¹ Nyáaj Pedro, i nyaj jahuüre' i Ciriistu', yaa nu já'muatyoytye' mua'ajmaj mu siaj Ponto ja'chej, nyajta mua'ajmaj Galacia siaj ja'chej, siajta séecan a'ájna a Capadocia, ajta a'ájna a Asia, ajta a'ájna a Bitinia,

² a'íjma i Dios ti anaquéej hua'antýihuoj a'yájna ti'ij a'íin tya'tóoratziiri'. A'íj pu jitze ma'can i ju júuricamej jamuaajácuarej siaj sij ja'rá'astijre'en siajta tyámua' huárinyij a'íjna jime' i xúuria'ra' i Ciriistu'. Che' i Dios tyámua' tyajamuáacha'íin ajta jamuaatyápua'ritye'en ja'mua tzajta'.

A'íjna i ti jin tyi'ijchó've' a'íjna i ti tyá'tzaahuatye'

³ Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios ti ajta vástaria'ra' pué'een i tavástara' Jesús ti Ciriistu' pué'een, a'íi pu jéehua tá'ancu'vaxij ajta taatá' tyej tyij jájcuun jin huanánie'huaj, a'yájna ti'ij ajta i Ciriistu' tyu'tájuuriaca'. A'íi pu'ij tatá'caa tyej tyij jajchó've'ej a'íjna i tyaj jin júurij tá'ju'un,

⁴ ajta taatá'sij ti táaci'tyij i Dios ti arí tyámua' tyú'ruuj, a'íjna i tiquee a'náj je'ej rinyij, capu ajta a'náj huatyéchoomuarij, ajta quee a'náj ja'huóopua'rixi'ij.

⁵ A'íjna jime' i siaj jin mua'aj tyá'tzaahuatye', a'íi pu ja'muacha'ij a'íjna jime' i ti néijmi'i jin putyí'uurej ti'ij jamuáahuüre'en, a'íjna jime' i ti tyámua' een, a'íi pu huataséjre'ej a'ájna xicáara' jitze ti'ij néijmi'i tye'entyipué'rij.

⁶ A'íj xu jin mua'aj jéehua jutyamua've'ej a'íjci jime' ti Dios tyámua' tyajamuatá'sij, tyij ajta a'yan tyúuxie've' siaj a'íjna jin mue'táj iíjij jaapuéjtzitarej.

⁷ Ji'nye a'íjna i siaj jin tyá'tzaahuatye', a'yaa pu een ti'ij ooroj, a'íjna i ooroj a'yaa pu tyúuxie've' maj jaatyáteeraj ta'aj ij jumua'tij tá'ra'nyij. A'íjna i siaj jin tyá'tzaahuatye' siajta jin jajpuéjtzij, jéetze' pu tyí'huüre' quee a'íjna i ooroj i ti i'rij maj jaatyú'uunaj. A'íj pu jin i siaj jin tyá'tzaahuatye' a'yan tyúuxie've' siaj néijmi'i tyo'táviicue', siaj sij néijmi'i tya'ancuriáan i Ciriistu' jimi.

⁸ Mua'aj xu jaxie've' i Ciriistu', maj siajta quee xu a'náj jaaséj, siajta jitzán tyá'tzaahuatye', ajta a'íjna i siaj jin jéehua jutyamua've' capu i'rij tyaj jaataxáj nyúucarij jime',

⁹ ji'nye mua'aj xu seríj tin néijmi'i tyu'taa'sij a'íjna jime' i siaj tyá'tzaahuatye', ajta a'íjna jin já'muahuüre'en.

¹⁰ A'íimaj i maj tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, a'íi mu jájcuaj ímuáj jaataxájtaca' a'íjna i ti jin i Dios tyámua' tyajamuatyoosij, a'íi mu majta a'yan tyá'huoca'aj, majta a'íjna jin tyí'mua'ajcaa mej mij yo'itéej muá'ra'nyij.

¹¹ A'íjna i júuricama'ra' i Ciriistu' a'yaa pu tyihuo'té'exaaj a'íjma i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, mej mij jáamua'reej je'ej ti tya'ajpuéetzij

ta'me'nyíiche' i Ciriístu', ajta je'en je'ej ti tye'mej majca'huáyee, a'yaa mu mij a'íimaj tyá'huooca'aj mej mij jáamua'reej a'náj ti a'yan tye'mej.

12 A'yaa pu Dios tyihuo'tá' mej mij jáamua'reej tíquee hua' jime' tyí'xajtaca'aj, sulu mua'ajmaj pu tyajá'mua'ixaatya'ca'aj. A'íi pu'ij a'íin pué'een i maj jamuáa'ixaj i nyúucaria'ra' i Dios, a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios tajapuá ti já'ma'can. Majta a'íimaj i maj tajapuá tyí'huíire', a'yaa mu tyá'xie've' mej mij néijmi'i a'íjna tyu'séj.

Dios pu ta'ixaatye' tyej tyij tyámua' tyi'tyítacha'íij

13 A'íj xu jin, siata'aj tyámua' eenye' siajta tyámua' metyityo-oomuámua're'ej. Néijmi'i xu jin i Dios jimi tyi'ijchó've'ej a'íjna i ti tyajá'muaci'tyij i ti jin i Dios tyámua' tyajamuaatá'sij a'ájna xicáara' jitze ti huataséjre'en a'íjna i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

14 Siata'aj a'yan cha'taj siana'aj eenye' mati'ij i ti'ríij i maj huá'astijre' i juhuásimua', caxu che' je'ej pua'aj tyityetyúucha'íij ti'ij arát'yeej tyajamua'ránajchica'aj, siati'ij quee xu jamua'tyáacaj i Dios.

15 Sulu siata'aj néijmi'i jí'ré'nye'ej séjre'ej, jí'nye a'íjna i Dios ti jamuaatajé, a'íi pu jí'rénya'aj séejre',

16 ajta a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "Siata'aj jí'ré'nye'ej séjre'ej, jí'nye nyáaj nu jí'rénya'aj séejre'."

17 Típua'aj a'yan siaatamuá'muatye'en yee jutáataj, a'íjna i Dios ti juxa'aj na'aj tyihuá'xijtye'en i tyeítyee je'ej ti síij tyi'tíj jin huaríj, a'yaa pu tyúuxie've' siaj jéehua tzáahuatyí'ra'aj jimi tyicha'íij siati'ij siooj a'yan séjre'ej i cháanacaj japua.

18 Dios pu mua'ajmaj ja'mua japua huatanyúj, siati'ij je'ej pua'aj tyityetyúucha'íica'aj, a'íjma siaj jitze jaar'írej i já'muahuasimua'ci'íj, siajta mua'aj a'yan tyá'mua'reej ti i Ciriístu' quee a'íjna jin tyu'nájchitaca' i ooroj nusu i pláataj ti á'pua'ren,

19 sulu a'íi pu i Ciriístu' a'íjna jin tyu'nájchitaca' i juxúure', ti'ij a'yan tyu'tóomu'vejritaca' ti'ij cánya'aj tíquee cápítie'nyi' ajta quee tyi'tíj jin á'ítzeere'.

20 Ciriístu' pu a'yan tye'entyihuaviihuaca' ti'ij quee eexúj séeria'caj i cháanacaj, ti'ij a'íjna jin tyu'tyáhuíire'en, ajta íjij ti'ij néijmi'i tye'entyipua'írij, Ciriístu' pu yan huataséjre ti'ij mua'ajmaj jamuáahuíire'en.

21 Ciriístu' xu mua'aj jitze ma'can tyá'tzaahuatye' i Dios jimi, a'íjna i ti jaatájuurityej ajta tyámua' tyetyájtoo, a'íj xu jin mua'aj tyá'tzaahuatye' siajta i Dios jimi tyi'ijchó've'.

22 Siajta mua'aj, a'íj xu jitze tyá'antzaahuaj i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna, siaj síj tzáahuatyí'ra'aj jin huo'xié've'en i ju'ihuáamua'. A'íj pu jin siata'aj néijmi'i jin i juxiéjnyu'caa huóoxie've'en, siajta néijmi'i jime' i siaj jin juca'nye'j séej jamuán siajta séej.

23 Jí'nye mua'aj xu siajtáhua'aj jájcuan jin huanánie'huaca' caxu che' a'íjna jime' i ti já'puaapua'rej, sulu a'íjna jime' i nyúucaria'ra' i Dios ti jusén jin júurij.

24 Jí'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: Néijmi'i mu i tyeítyee a'yan een ti'ij a'íjna i tu'píj, ajta i maj jin óotzaahuatye' a'yaa pu een ti'ij i xúuxu'ra'an i tu'píj. A'íi pu i tu'píj huatyáhuasij ajta je'en i xúuxu'ra'an cáavatzij,

25 ajta i nyúucaria'ra' i Dios, a'í pu jusén jin séeria'aj ta'mej.

Ajta a'íjna i nyúucarij, a'í pu a'ín pué'een i maj mua'ajmaj jamuáa'ixaa.

2

1 A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' siaj néijmi'i tyu'tátoonyij i siaj jin je'ej pua'aj ricij, siajta je'ej pua'aj tyi'huá'xaj tyeít'ee, nusu siaj huá'cuanamua'j, na'ríij i siaj jin óochueere' séej jamuán siajta séej, siajta i siaj jin hue'tzij jin séecan tyí'xajtzi'.

2 Siata'aj a'yan huárinyij mati'ij i ti'ríij, i maj jahuoo mej mij huátze'nyij i junáana'j jitze, mej mij a'íjna jin huahuóse'en, ajta je'en huó'huüre'en,

3 ji'nye mua'aj xu serij jáamua'reeri' ti i tavástara' tyámua' tyaja'muacha'ij.

Ciríistu' pu a'ín pué'een i tyetyéj ti júurij

4 Siata'aj ajtyáxiirej i tavástara' jimi, i ti a'ín pué'een i tyetyéj ti júurij i maj i tyetyacaa majuuhua'xij, ajta i Dios pu a'yan tye'entyíhuo ti'ij jéehua huápu'ij tyu'tyáhuüre'en.

5 A'yaa pu'ij i Dios tyámua' já'mua'uuren siaj sij a'yan tyu'tyáhuüre'en ti'ij i tyetyéj ti júurij, i ti jin chi'ij ájtaavijhua, siaj sij tyi'tíj jin va'cán jin tyitye'entyájrutyey, siata'aj tyámua' tyityaaju'un siaj sij a'íjna jin tyu'támu'vejritaj i Ciríistu' jitze ma'can, ta'aj ij i Dios ja'ancuriá'an a'íjna i mu'vejrij ti naa een.

6 A'íj pu jin ajta a'yan tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin:

Nyáaj nu je'tyá'raj a'ájna a Sión séej i tyetyéj,

a'í pu pué'een i tyetyéj ti aná'caj,

i nyaj ja'antyi'huoj ti ajta jéehua tyá'najchij,

ajta a'íjna i ti jitzán tyú'ca'nyej capu huatóotyevi'ra'astaj.

7 Ajta ja'mua jimi mu siaj tyá'tzaahuatyé', a'íjna i tyetyéj jéehua pu tyá'najchij, ajta a'ímaj jimi i maj quee tyá'tzaahuatyé', a'yaa pu tye'mej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze a'yan tijin:

A'íjna i tyetyéj i maj majuuhua'xij i maj chi'ij ta'huacaa,

a'yaa pu tye'rájraa ti a'ín pue'éenye'ej ta'raj i ti jéetze' juxie've'.

8 Ajta i ti a'yan tyá'xaj tijin:

A'íj puírícij i tyetyéj i maj jitzán eejcá'cataj majta jitzán eetávitzej.

A'yaa mu jitzán tyitye'ejcá'cataj, a'íjna jime' maj quee ja'tzaahuatyé' i nyúucarij, a'yaa pu'ij tyí'xa'pui' hua' jimi.

9 Siajta mua'aj xu tyeít'yeera' pué'een i Dios ti hua'antyi'huoj, siaj sij jamuán tyu'ta'íjtaj, siajta séej chuéj japua já'ma'can ti naa een, séej xu chájta'naj pué'een Dios ti jitze ajtyáma'can. A'yaa pu'ij tyí'een siaj sij mua'aj tyi'huo'té'exaatye'en a'íjna jitze ma'can i Dios, i ti jamuaatajé siaj sij quee che' t'ca'riste' séjre'ej, sulu siaj sij a'áa jo'tyá'itzeere'en jo'tij tyámua' naa tyo'jó'nyeer'i'ij.

10 Já'cuaj imuáj caxu tyeít'yeristyamua'me'en pué'eenye'ej i Dios, siajta ijíj xu serij tyeít'yeristyamua'me'en pué'een i Dios, ajta a'ájna imuáj capu jamuá'cu'vajca'aj i Dios, ajta ijíj pu arí jamuá'cu'vej.

A'yaa xu tyí'tyechajcaj mati'ij i maj jahuüre' i Dios

11 Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', a'yaa nu tyaja'muahuavij siaj a'yan séjre'ej mati'ij a'ímaj i maj séej chuéj japua já'ma'can, caxu

tyi'tá'care'en siaj sij ja'rá'astijre'en a'íjci i ti je'ej pua'aj een, i ti ajta jin nyo'se' i já'muajuuricamej.

¹² Tyámua' xu'uj a'íjma jimi i maj quee tyá'tzaahuaty'e'. A'yaa mu mij a'íimaj tyaja'muaséejran siaj tyámua' ricij, tyij majta ijíj je'ej pua'aj tyaja'muaxaj, a'íi mu tyaatatyójtzi're'ej i Dios a'ájna xicáara' ti jitzán néijmi'caa tá'xijtye'en.

¹³ A'ájna jitze ma'can i tavástara' xu hua'rá'astijre'en i maj tyi'tíj jin antyúumua'reej, a'íjci i ti a'ájna jin tyi'tyéjvee ti'ij néijmi'i jin tyu'ta'íjtaj, ji'nye a'íi pu a'íin pué'een i ti jéetze' va'cán jin tyi'huüre',

¹⁴ tyajta a'íjma i tajtúhuaanyij, i maj tyi'íjta mej mij puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj, ti ajta tzaahuatyi'ra'aj hua' jimi tyícha'íj i maj tyámua' ricij.

¹⁵ Ji'nye a'yaa pu i Dios tyá'xie've' siaj tyámua' tyityetyúucha'íj, mata'aj mij quee je'ej tyaja'muaxajta a'íimaj i maj quee ma'umuámua're', majta i maj quee tyi'tíj mua'reej.

¹⁶ Siata'aj a'yan tyityetyúucha'íj mati'íj i tyeítyee i maj juxáahuaj mahuaci'íj, caxu a'ájna jin juxáahuaj mahuaci'íj siaj sij tyi'tíj jin je'ej pua'aj huárinyij. Tyámua' xu tyityahuóocha'íin, mati'íj a'íimaj i maj jahuüre' i Dios.

¹⁷ Siata'aj néijmi'caa jimi tzáahuatyi'ra'aj tyícha'íj. Siajta huo'xié've'en i ta'ihuámua' i maj majta tyá'tzaahuaty'e', siajta jéehua tzaahuatyi'ra'aj jimi tyícha'íj i Dios, siajta a'íjci i tajtúhuan i ti néijmi'i jin tyi'íjta.

Je'ej maj tyityetyúucha'íj i maj tyi'tíj jin tyi'huüre'

¹⁸ Siajta mua'aj mu siaj tyi'íjtyi're', siahua'rá'astijre' a'íimaj i maj tyajá'mua'íjtye', caxu a'íjma siana'aj i maj tyámua' tyajamuájcha'íj, nusu i maj tyámua' tyi'tyetyeityee, sulu siajta xu a'íjma i maj je'ej pua'aj tyi'tyetyeityee.

¹⁹ Ji'nye a'yaa pu tya'ráanajchi i Dios siaj a'ájna jin tyo'táviicue' i maj puéjtzij jamuata'caa, a'íj xu jin néijmi'i a'yan ricij je'ej ti tyi'xa'pu' i Dios jimi.

²⁰ Ji'nye tipua'aj mua'ajmaj puéjtzij majamuaata'an a'ájna jime' siaj tyi'tíj je'ej pua'aj huaríj, siajta je'en a'ájna jin tyo'táviicue', capu je'ej tyajamuaatyáhuüre'ej, ajta tipua'aj a'ájna jin puéjtzij majamuaata'an siaj xá'pu' ricij, siajta je'en a'ájna jin tyo'táviicue', a'íi pu ja'ráanajchi i Dios.

²¹ A'yaa pu a'ájna jin tyajamuaatajé i Dios, ji'nye i Ciriístu' pu ja'mua jitze ma'can jaapuéjtzitariaca', ajta a'ájna a'yan tyajá'mua'itíj siaj sij a'yan cha'taj siana'aj huárinyij.

²² Capu i Ciriístu' tyi'tíj jin ootyá'itzee, capu ajta a'náj a'tíj huácuanamuaj.

²³ Mati'íj je'ej pua'aj tyaatajé, capu je'ej pua'aj tyihuo'riá'hua'nyijraj, ajta mati'íj puéjtzij jaatá', capu huo'tányeechej, sulu Dios jimi pu huatóocu'vej i ti tzaahuatyi'ra'aj jin huá'xijtye'en.

²⁴ A'íi pu tajitzé ma'can jaapuéjtzitariaca' i cúruuj jitze, ajta néijmi'i tyitacáa'ri'ri' i tyaj jin á'itzeeria'ca'aj, tyej tyij tyámua' éenye'ej tá'ra'nyij. Ciriístu' pu tyu'puéjtyi'huaca' tyej tyij ityáj néijmi'i jin tyú'huaatyí'huaj.

²⁵ Ji'nye a'yaa xu mua'aj a'ájna ímuáj huasé'rihua'aj mati'íj i cánya'xii maj jo'vátzij, ajta ijíj xu'ríj i Ciriístu' jitze ajtyáma'can, a'ájna i ti a'yan

tyaja'muacha'ij ti'ij hua' cújta' ti huaméj, ti ajta a'íjna jin antyúumua'reej ti'ij ja'mua japua huatányuunyij.

3

Je'ej maj tyityetyúucha'íj i maj nyejnye'ichej

¹ Siajta mua'aj mu siaj hua' írastyamua' pué'een, siahua'rá'astijre' i jucínastyamua', ta'aj ij tìpua'aj sáij quee já'tzaahuatya'aj i nyúucarij, a'yan éenye'que' siahua'antyimue'tin, ajta quee a'yan tyuuxié've'ej ta'mej siaj huo'té'exaatye'en, sulu a'íj xu jin huá'mue'tin a'íjna jime' je'ej siaj tyityetyúucha'ij,

² ajta mati'ij jaaséej siaj tyámua' néijmi'i jin ricij, siajta tzaahuatyi'ra'aj jimi tyícha'ij i Dios.

³ Majta a'íimaj i já'mua'irastyamua', miche' quee huápui'ij tyámua' ju'uuriaj a'íjna jime' i ti jéjre' séejre', i jucipuáj jitze, nusu maj tyi'táj tyo'cóorujtyi'raxi'in ti ooroj jin tyi'taavijhua, na'rúj maj ji're'nye' tyu'tyóochejtye'en,

⁴ sulu miche' tyámua' huárinyij i juxiéjnyu'caa tzajta', a'íjna jime' maj tyámua' naa metyityoomuámua're'ej, ji'nye a'íi pu quee a'náj já'pua'ren, majta quee tyi'táj jin huá'muarie'ristya'aj i jucínastyamua'. A'íi pu a'íin pué'een i ti jéehua naa huasé'rin i Dios jimi.

⁵ A'yaa mu majta éenye'ej a'náj imuáj a'íimaj i úucaa i maj ji're'nye'ej huatyá'itzee i Dios jimi, a'íi mu i Dios jitze tyu'cá'an majta hua'astyajca'aj i jucínastyamua'.

⁶ A'yaa pu ajta huaríj a'íjna i Sara, a'yaa tya'rá'astijre a'íjci i Abraham ajta a'yan jaatamua'aj tijin "Nyavástará'." Siajta mua'aj xu yójmua'mua' pué'eenye'ej xá'ju'un a'íjci i Sara, tìpua'aj néijmi'i jin tyámua' xáarinyij siajta quee tyi'tziinye'ej.

⁷ Siajta mua'aj mu siaj hua'cínastyamua', siata'aj tyámua' huojo'mua'raj i ju'irástyamua'. Siata'aj tyámua' tyihuo'tyátoonyij, a'yan setya'mua'reériaaj maj quee juca'neye, majta a'íjna jin antyíhuaviihuaca' mej mij ja'mua jamuán tya'ancuriáan i Dios ti tyajamuaatá'sij. A'yaa xu huárinyij, ti'ij quee tyi'táj tyajamua'antyiú'nyi'ra'an a'íjna jime' i siaj jahuoo i Dios jimi.

Je'ej maj tyityetyúucha'íj i maj tyá'tzaahuatye'

⁸ A'yaa xu néijmi'i mua'aj tyámua' tyi'tyechajcaj, siajta huóoxie've'en siaj sij tyámua' tyuu'ihuámua'aj tá'ra'nyij. Siata'aj tyámua' tyihuojo'mua'raj siajta quee tyi'táj jin óotzaahuatye'ej.

⁹ Caxu je'ej pua'aj ja'uurej tìpua'aj a'táj je'ej pua'aj já'mua'uurej, caxu siajta a'táj je'ej pua'aj tyi'xajtaj tìpua'aj a'íin je'ej pua'aj tyaja'muaxajtaj. Sulu siata'aj tyámua' tyihuo'tyéjeevej, ji'nye a'íj pu jin i Dios jamuaatajé siaj sij jéehua jimi tya'ancuriáan.

¹⁰ A'yaa pu a'íjna jin tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: A'íjna i ti jaxie've' ti á'tyeevi'in júurij, ajta juxáahuaj chajca, che' quee je'ej pua'aj tyúuxajtave'en,

ajta a'yan tyúuxie've' tiquee tyi'hue'tacare'en,

¹¹ che' ajtára'nyij a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj een,

ajta tyámua' tyi'tyúucha'ij tá'ra'nyij,

che' jáhuoonyij ajta a'íjci jitze ucájrutyey i ti juxáahuaj chajca.

12 Ji'nye tavástará' pu hua'cha'íj a'íimaj i maj tyámua' tyityetyúucha'ij, ajta huá'namuaj je'ej maj jimi tyá'huoo, ajta a'íimaj tyícha'íire' i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

13 ¿A'tanyíj je'ej pua'aj já'mua'uuren, típua'aj mua'aj a'íjna jin se-tyí'tyese'ej siaj a'náj tina'aj tyámua' ríjcaj?

14 Ajta a'íjna jime' siaj tyámua' ricij a'íj xu jin jajpuéjtzij, a'íj xu jin huatóotyamua've'en ji'nye Dios pu tyámua' tyajamuaatá'sij. Caxu sij a'tíj tziinye'ej, caxu siajta je'ej tyityóomuajtyaj,

15 sulu siata'aj jaatyátzaahuatye'en i jutzájta' a'íjci i Ciriístu' i ti ja'muavástará' pué'een. A'náj tina'aj xu tyámua' eenye', siaj sij tyámua' tyihuo'riá'hua'nyijraj a'íjma i maj tyajá'mua'ihuo' a'íjna jime' je'ej siaj tyi'tíj tyi'íjchó've'ej,

16 siajta quee ootzáahuatye'ej a'yan huárinyij, sulu tzáahuatyi'ra'aj xu jin a'yan huárinyij. Tyámua' xu tyityetyúucha'íj siaj sij quee je'ej pua'aj tyityóomuajtyej, ajta mej mij huatóotyevi'ra'astaj a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyaja'muaxaj, a'íjna jime' siaj tyámua' ricij mati'ij i maj tyá'tzaahuatye' i Ciriístu' jimi.

17 Jéetze' pu xá'puí' siaj a'íjna jin jaapuéjtzitarej i siaj xá'puí' ricij, típua'aj i Dios a'yan tya'xié've'ej, quee típua'aj a'íjna jin siaj puéjtzij i siaj je'ej pua'aj ricij.

18 Ji'nye i Ciriístu' pu séej na'aj tajitzé ma'can huamuí', ta'aj ij jusén jin tyitaatú'uunyi' i tyaj jin ootyá'itzee. A'íi pu quee tyi'tíj jin ootyá'itzeerej, ajta a'yan tyaapuéjtzitariaca' a'íjma jitze ma'can i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, ta'aj ij mua'ajmaj jamuá'anvi'tíj i Dios jimi. A'íj pu jitze i jutyévij huamuí', ajta i Dios pu jaatájuurityej i ju júuricamej jime',

19 a'yaa pu'ij néijmi'i jin tyu'tyáamue'tíj ajta je'en huo'té'exaa a'íimaj i júuricamej i maj nami'huaca'aj.

20 A'íimaj i maj ará'tyeej maj quee tyi'tíj á'astijria'ca'aj, a'íjna xicáara' jitze tí'ij i Noé séjria'ca'aj, tí'ij i Dios jacho'va'ca'aj ti i Noé jaatyátaahuaj i báarcuj ti ve'éj, ajta je'en séecan huatyáhuuü mej mij utyájrutyey i báarcuj tzajta' i maj aráhuueicaj ará'axcaa.

21 Ajta i a'íjna i jájtyij a'íi pu a'ín pué'eenye'ej i siaj jin mua'aj íjij huái'huaca', tí'ij jamuáahuiire'en. Ajta a'íjna jime' i siaj huái'huaca' capu a'yan huatóomua'aj yee siaj sij a'íjna jin cóojo'sin i siaj choomua, sulu siaj sij jaatáhuavij i Dios, tí'ij jamuaata'an siaj tyámua' metyityo-oomuámua're'ej, ajta je'en táahuüire'en a'íjna ti i Ciriístu' huatájuuriaca',

22 ajta tajapúa jó'raa tí'ij muáca'ta' pujmua' i Dios ja'ajcáyixi'in, majta a'íjna jitze ajtyáma'cantaj muá'raa i maj tajapúa tyí'huüire', majta néijmi'i i maj tyi'tíj jin antyúumua'reej, mej mij néijmi'i tyámua' tyú'uurej.

4

Tyaj a'yan tyí'tyechajcaj je'ej ti i Dios tyá'xie've'

1 A'íj pu jin, a'yájna tí'ij i Ciriístu' tyaapuéjtzitariaca' i jutyévij jitze, a'yaa xu cha'taj siana'aj sij mua'aj huárinyij. Ji'nye a'íjna i ti arí jaapuéjtzitariaca', pu'ríj jaatapuá'citaca' i ti jin je'ej pua'aj ricij,

2 ajta je'en néijmi'i jin a'yan huárinyij je'ej ti i Dios tyá'xie've' tí'ij na'aj á'tyeeren júurij, capu a'yána'aj je'ej ti jusíj tyá'xie've' tyi'tíj jime' íiyan ti ma'can cháanacaj japua.

³ Xu'rij á'tyeej siaj mua'aj a'yan cha'taj siana'aj rijcaj mati'ij a'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye', ji'nye a'yaa xu rijcaa je'ej ti tyajamua'ránajchica'aj a'íjna i ti je'ej pua'aj een, majta cha'mana'aj tyí'ye'estyaa, majta jéehua juta'rujve', majta hua'najchej i sáanturij i maj je'ej pua'aj huasé'rin.

⁴ Ajta ijíj, caxu che' mua'aj hua' jamuán a'yan ricij a'íjna jime' i ti je'ej pua'aj een, a'íj mu jin je'ej pua'aj tyityóomuajtyej majta je'ej pua'aj tyaja'muaxaj.

⁵ Ajta a'yaa pu tyihuá'ci'tyij maj tyu'taxáj je'ej maj tyi'tíj huáruuj a'íjna jimi i ti arí tyámua' huó'ruuj, ti'ij huo'xíjtye'en a'íjma i maj júurij, ajta i maj meríj huácuij.

⁶ Ji'nye a'íjma i maj meríj huácuij majta mu huó'ixaa i nyúucaria'ra' i Dios, ti'ij i júuricama'ra' i Dios hua' jimi huatyá'itzeerej, tyij majta íyan cháanacaj japua huo'xíjtyej a'yájna mati'ij i tyeítyee tyeeýí'tin.

Je'ej tyaj i séecan tyu'tyáhuüre'en

⁷ Pu'rij tin a'ájna atyojo're'nyesij ti'ij néijmi'i tye'entyipua'rij. A'íj xu jin mua'aj tyámua' metyityoomuámua're'ej, siajta tzaahuatyí'ra'aj jin jahuocaj i Dios jimi.

⁸ Siajta jéehua huóoxie've'en, ji'nye a'yaa xu siajta a'íjna jin tyu'túu'uunyi'raj.

⁹ Siata'aj tyámua' tyihuo'taxié've'en séej siajta séej i juchéj, caxu je'ej siana'aj tyí'tyenyuua'an.

¹⁰ Siata'aj tyámua' tyú'cha'íin je'ej ti tyi'tíj i Dios tyajamuaatapuéjve, siajta a'íjna jin a'yan huárinyij siaj sij huo'tyáhuüre'en séej siajta séej.

¹¹ Tipua'aj a'tíj tyí'xajtaj, che' a'íjna jin tyu'taxáj i nyúucaria'ra' i Dios. Ajta tipua'aj a'tíj tyi'tíj jin tyi'huüre'ej, che' a'yan huárinyij a'íjna jitze arooca'nyáaj i ca'nyíjra'aj Dios ti jaatá'. Je'ej siaj néijmi'i tyi'tíj jin ricij, a'yaa xu huárinyij siaj sij néijmi'i tyaatatyójtzi're'en i Dios, a'íjna jitze ma'can i Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een, a'íjna i ti jitzán eeráma'can i ti naa huasé'rin, a'íj pu ajta néijmi'i putyí'uurej. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

Maj a'yan tyaapuéjtzitarej mati'ij i maj tyá'tzaahuatye' i Ciriistu' jimi

¹² Nye'ihuámua' mu nyaj já'muaxie've', caxu je'ej tyityóomuajtyaj tipua'aj tyi'tíj jin xá'viicue'ria'aj, nusu tyi'tíj je'ej já'mua'uurej i siaj quee jamua'tyej.

¹³ Sulu siata'aj huatóotyamua've'en, a'íjna jime' siaj jamuán jajpuéjtzij i Ciriistu', siaj sij siajta huatóotyamua've'en a'ájna xicáara' tyaj jitzán jaséjran i tavástara'.

¹⁴ Siata'aj huatóotyamua've'en, tipua'aj a'tíj je'ej pua'aj tyaja'muaxajtaj a'íjna jime' siaj Ciriistu' jitze ajtyáma'can, ji'nye a'íj pu i júuricama'ra' i Dios a'náj tina'aj ja'mua jimi séejre'.

¹⁵ Tipua'aj síj ti ja'mua jitze ajtyáma'can tyi'tíj jin jajpuéjtzij, che' quee a'íjna jime' ti séej huajé'caj, nusu ti tyi'tíj huanáhua'an, na'ríj tyi'tíj je'ej uuriajca'aj ti quee jitzán juxie've'.

¹⁶ Ajta tipua'aj a'íjna jin jajpuéjtzij ti i Ciriistu' jimi ajtyáma'can, che' quee jutyevi'ra'aj, sulu che' tyaatatyójtzi're'en i Dios, a'íjna jime' ti i Ciriistu' jitze ajtyáma'can.

¹⁷ Pu'rij a'ájna atyojo're'nyej ti'ij Dios huo'xíjtye'en i jutyeítyeristyamua'. Ajta tipua'aj arí a'yan tyu'tyóochej ityájma jimi, ¿je'quij tye'mej a'íimaj jimi i maj quee ja'tzaahuatye' i nyúucaria'ra' i Dios?

18 Ajta tipua'aj a'íjna i ti tyámua' tyi'tyúucha'ij muárie'rij jin jáahuii, ¿je'quij tye'mej a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij ajta a'íjma jimi i maj je'ej pua'aj ricij?

19 A'íj pu jin i maj jajpuéjtzij i Dios jitze ma'can, miche' móoj xá'pui' rijcaj, majta i Dios jimi huatóocu'ven i ti yan huo'tyájto, ji'nye a'íj pu quee a'náj tyi'tíj jin ootyá'itzeerej.

5

Pedro pu ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i huásij i maj tye'yúuj tzajta' tyí'ijta

1 A'yaa nu nyijta ijíj tyá'xie've' nyaj ca'nyíjra'aj huo'tá'an néijmi'caa i huásij i maj tyí'huíire' jo'siaj jóosi'rii, nyáaj nu nyajta vásti' pué'een, mati'ij a'íjma, nyajta tyu'séj je'ej ti tyaapuéjtzitariaca' i Ciríistu', a'yaa pu'ij ajta nyéetzij tyi'nyaci'tyij a'íjna i ti huápu'i'ij naa huasé'rihua'aj ja'mej i Dios jimi.

2 Tyámua' xu tyihuó'cha'íin a'íjma i maj tye'ityeristyamua'me'en pué'een i Dios, je'ej ti ajta arí a'íin tyajamuaata'íj, juxié'vi'ra' xu jin a'yan huárinyij, je'ej ti i Dios tyá'xie've', caxu ca'nyéjrij jin a'yan rijcaj nusu siaj sij a'íjna jin túmii huamué'tin, sulu a'yaa xu huárinyij xuutyámua've'ej.

3 Siata'aj quee óotzaahuatye'ej mati'ij i maj va'cán jin antyúumua'reej, mej mij ca'nyéjrij jin a'yan huárinyij a'íjma i siaj huá'cha'ij, sulu siata'aj tyámua' tyihuó'mua'tyen.

4 A'yaa pu'ij ti'ij huataséjre'en a'íjna i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, mua'aj xu ja'ancuriái'sij a'íjci i cúruun ti quee a'náj je'ej rinyij sulu ti jusén jin séeria'aj ja'mej.

5 A'yaa xu cha'taj siana'aj mua'aj mu siaj tyámua, siata'aj hua'rá'astijre'en i huásij. Siata'aj néijmi'i jin a'yan huárinyij, siaj sij quee ootzáahuatye'ej siahua'rá'astijre', ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' tíjin:

Dios pu quee hua'xie've' a'íjma i maj óotzaahuatye',
ajta a'íj pu tyámua' tyihuá'huíire' a'íjma i maj quee óotzaahuatye'.

6 Siata'aj quee óotzaahuatye'ej a'íjna jimi i Dios, i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, ta'aj ij a'íin va'cán jin tyajamuaata'íjtye'en, a'náj ti a'yan tyajamuaaxá'pui'íntari'ri'.

7 Siata'aj i Dios jimi néijmi'i tyu'tyátoonyij a'íjna i siaj jin je'ej tyityóomuajtyej, ji'nye jéehua xu jitzán juxie've'.

8 Tyámua' xu metyityoомуámua're'ej, siajta tyámua' tyi'tye'ixie'ria'aj, ji'nye a'íjna i tyiyáaru' i ti jamuájcha'íire', a'yaa pu metyjo'jijhuan ti'ij muájyey a'íjna jime' ti jahuo i ti jaatyájcimej.

9 Siata'aj huatyóoca'nyej, siajta tyámua' eenye' a'íjci jitze i siaj jitzán tyá'tzaahuatye', a'yan setya'mua'rériaaj ti a'yan cha'tána'aj tyihuá'uurej i ja'mua ihuámua' i maj a'yan huacháatimee néijmi'que' i cháanacaj japua.

10 Ajta siati'ij a'yan tyaapuéetzitaren, Dios pu tyámua' já'mua'uuren, siaj sij quee tyi'tíj jin áitzeeria'aj, siaj sij a'íjna jitze tyú'ca'nyej. A'íj pu a'íin pué'een i Dios i ti taatajé tyej tyij jamuán séeria'aj tá'ra'nyij i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een.

11 Che' a'íin a'íjna jin tyi'tyávaacaj i ti néijmi'i jin antyúumua'reeriaj jusén jime'.

Hua'tyojtye' ajta je'en ja'antypuá'rij

¹² A'yaa nu cii tyajá'muayu'se'ej a'ijna jamuán i Silvano, i ti a'ín pué'een síj i nye'ihuáara', tiquee tyi'tij jin á'itzeere', nyej nyij ca'nyíjra'aj jamuaata'an, ajta siaj sij jáamua'reej ti i Dios tzáahuatyí'ra'aj jin tyámua' tyitatá'caa. A'náj tina'aj xu tyámua' eenye' a'ijna jime' i siaj juxie've'.

¹³ A'íimaj i maj a'áa jóosi'rii a Babilonia, i ti Dios ajta hua'antyíhuoj ti'ij mua'ajmaj, a'íimaj mu yajá'muatyojtye', a'íi pu ajta yajá'muatyojtye' i nyiyóoj i Marcos.

¹⁴ Siata'aj huatóotyoytye'en xui'tyoo pu'í'tza'xi'in a'íjci jime' siaj juxie've' síj ajta síj. Tyámua' xu tyí'tyesejre'ej, mua'aj mu siaj Ciriístu' jitze ajtyáma'can.

I yu'xarij ti hua'puaj a'íin ti jo'yú'xaca' i San Pedro

Pedro pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj Simón i nyaj Pedro pué'een, i nyaj jahuiire' i Ciriistu' ti ajta Jesús pué'een, a'yaa nu já'muatyojtye' mu siaj a'yan cha'taj siana'aj tyá'tzaahuatye' tyati'ij ityáj, ji'nye i Dios ajta a'íjna Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een, a'íi nu ji'reenya'aj séejre'.

² Che' jéehua tyajamuáaci'tyij i ti jin tyámua' tyajamuatá'caa, ajta ti'ij jamuaatyápuar'itye'en a'íjna jime' siaj jamua'tyej i Dios siajta a'íjci i Jesús i ti ajta tavástara' pué'een.

Je'ej ti tyi'huóoxie've' a'íjma jimi i Dios ti huo'tajé

³ A'íjna i ti jin néijmi'i putyi'uurej i Dios, a'íj pu jin tyitaatá' néijmi'i i ti tyúuxie've' tyej tyij júurij huatyá'itzeere'en a'íjna jimi i ti taatajé, a'íjna i ti jusén jin naa huasé'rin, ajta a'íin néijmi'i jin antyúumua'reej.

⁴ A'íj pu jitze ma'can i ti jin va'cán tya'tóoraj taatajé, ti ajta jéehua tajitzé juxie've', tyej tyij a'íjna jin a'yan séeria'aj tá'ra'nyij ti'ij i Dios, tyata'aj tyij huatáta'uunaj a'íjci jimi i ti je'ej pua'aj huasé'rin i maj jin a'yan tyá'xie've' iijan cháanacaj japua.

⁵ A'íj xu jin jéetze huatyóoca'nyej a'íjna jime' i siaj jin tyá'tzaahuatye' siajta tyámua' tyityetyúucha'íij, siajta tyámua' tyiyo'itéej xá'ra'nyij i siaj jin tyámua' tyityetyúucha'íij.

⁶ Siajta i siaj jin tyámua' tyá'mua'reej, a'íj xu jin huóocu'vej, ajta i siaj jin óocu'vej a'íj xu jin néijmi'i tyo'táviicue', ajta i siaj jin néijmi'i tyo'táviicue', a'íj xu jin tyaatatyójtzi're'en i Dios,

⁷ ajta i siaj jin tyé'tyojtzire' i Dios, a'íj xu jin tyámua' tyityetyójeevej, ajta siati'ij tyámua' tyityetyójeeven aj xu sij tyámua' naa tyiyahuóoxie've'en.

⁸ Típua'aj mua'aj néijmi'i jin a'yan xáarinyij je'ej siaj tyi'íj tyu'yí'tin, a'íjna i ja'mua júuricamej jéehua pu tyu'tyáhuuie'rej a'íjna jime' siaj jaamua'aj tzaahuatyira'aj jime' i tavástara' Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een.

⁹ Ajta a'íjna i tiquee a'yan ricij a'yaa pu een ti'ij i a'tíj ti arácun tiquee imuáj tyí'sej, a'íi pu arí yo'huá'xij ti i Dios tyaatú'uunyi'ri' je'ej ti tyi'táj jin quee xá'pui' huaríj.

¹⁰ A'íj xu jin nye'ihuámua', siata'aj huatyóoca'nyej siaj sij a'yan huáarinyij je'ej ti tyi'táj jin i Dios tyajamuatajé ajta jamua'antyíhuoo, ji'nye típua'aj a'yan xáarinyij caxu a'náj tyi'táj jin ootyá'itzeere'ej.

¹¹ A'yaa pu tyajá'muaci'tyij, siaj a'áa jo'tyájrutyej jo'tij jusén jime' tyejé'ijtaj i tavástara' i ti tajapua' huatanyúj, a'íjna i Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een.

¹² A'íj nu jin a'yan tyajá'mua'ixaatye'ej na'mej, siaj sij a'yan tyá'mua'reeriaj, tyij siajta seríj tyámua' een a'yájna nyati'ij tyajamuaa-muá'tyej.

¹³ A'yaa pu tyi'nyaci'puaj nyej nyij tyámua' tyajamuáa'ixaatye' nyajta ca'nyíjra'aj jamuaata'an ijíj nyej nyooj júurij.

14 A'íjna i tavástará' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, a'yaa pu tyi-naaté'exaaj ti arí véjri' a'náj nyaj jitzán muí'nyij,

15 A'yaa nu nyij tyu'tyényaca'nyesij, nyej nyij tyajamuáa'itíij ti'ij huatái'riitarej siaj jo'támua'reej je'ej nyaj tyajamuáa'ixaa.

16 A'íjna i tyaj jamuaamua'tyej je'ej ti éenye'que' huataséjre'sij a'íjna i tavástará' Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een, a'ájna xicáara' jitze ti'ij ajtáhua'aj yava'cányesij, catu a'íjna jin jaataxájtaca' i nyúucarij i maj jujíimua'aj mana'aj jájtyo i tyétyacaa, catu tyajta tajíimua'aj tyana'aj jájtyo, sulu taji'íj tu jin jaaséj ti a'ín néijmi'i jin antyúumua'reej.

17 A'yaa tu tyeeséj ti'ij i Dios tyámua' tyeetyájtoo, ajta tyámua' tyaatá', ajta i Dios a'yan tyu'taxájtaca' tíjin: "A'í pu a'ín pué'een i nyiyóoj i nyaj jéehua huápu'i'ij jaxie've', a'í pu a'ín pué'een i nyaj ja'antyíhuoj."

18 Ityáj tu jáanamuaajri' a'íjci i nyúucarij ti jútye' je'cánamuajre, ji'nye jamuán tu ajo'tyú'uuca'aj i tavástará' a'ájna i jíríj jitze ti tyámua' tyejé'een.

19 A'íj pu jin jéetze' ámitere' quee a'íjna i nyúucarij i maj jaataxájtaca' a'íimaj i maj Dios jitze tyí'xajtaca'aj, a'íj xu jin mua'aj tyámua' tyá'tzaahuatye'. Ji'nye a'íjna i nyúucarij a'yaa pu een ti'ij a'íjna i tatzárij jo'tíj jo'tíca' 'asta na'aj quee huataséjre'en a'íjna i xú'ra'vej ti'ij tapuá'risima'caj ujé'ejnyinyij, ti'ij jamuaatyátatzavi'tye'en.

20 Ajta anaqueéj a'yan tyúuxie've' siaj jáamua'reej tíquee a'tíj a'náj jusíj je'ej tyéejtyoj je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij ti jitzán á'yu'si'íj i yu'xarij je'ej maj tyu'taxájtaca' a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj,

21 ji'nye a'íimaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, camu a'náj a'yan tyu'taxájtaca' je'ej maj tyi'tíj jujíimua'aj mana'aj tyí'jtyoj, sulu Dios jitze ma'can mu a'yan tyu'taxájtaca', majta a'íjna jime' i júuricama'ra' i Dios.

2

A'íimaj i maj hue'tzij jin tyihua'mua'tyej

1 Jéehua mu majta i tyeítýee huataséjre'ej a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj hue'tzij jin tyihua'mua'tyej, a'íj mu jin jéehua ja'mua jimi séejre' a'íimaj i maj hue'tzij jin tyaja'muamua'tyej. Avíitzij mu jin a'yan ricij mua'ajmaj jimi, a'yaa mu mij a'íjna jamuajo'riésij, majta jatýáhue'tacaa i tavástará' a'íjna i ti ajta hua' jime' tyu'nájchitaca', a'íj pu jin a'yan tyihua'ci'tyij ti i Dios jiyé'tzín hua'antýipua'rite'en.

2 Mue'tíj mu hua'rá'astijre'ej mej mij a'yan cha'taj mana'aj ty-ityahuóoxana'cire'en mati'ij a'íimaj, a'yaa mu mij a'íjna jin je'ej pua'aj tyaxáataj muá'ju'un a'íjci i nyúucarij ti xá'pu'.

3 A'yaa mu a'íjna jin hue'tzij tyihua'mua'tyáaj muá'ju'un a'íjna jime' maj huápu'i'ij jaxie've' i túmii, a'yaa mu mij a'íjna jin tyitye'entýipua'rij ti'ij Dios huo'xíjtye'en, ji'nye pu'ríj á'týeej ti a'yan a'íimaj jimi tya'tácatyíij.

4 Capu i Dios tyihuo'tú'uunýi'ri' a'íimaj i maj tajapuá tyí'huírria'ca'aj, i maj tyi'tíj jin ootyá'ítzee, sulu a'áa pu huaja'tyáahua'xij jo'maj yá'puejztitaren, ajta ja'tyácun mej mij a'áa já'nami'huaj jo'tíj jo'tíca', a'áa mu ja'avíitzí'huaj muá'ju'un, 'asta na'aj quee Dios huo'xíjtye'en a'ájna xicáara' jitze ti'ij jitzán néijmi'i tye'entýipua'rij.

5 Capu ajta tyihuo'tú'uunýi'ri' a'íimaj i maj ará'týeej séjria'ca'aj, sulu a'yaa pu tyu'tá' ti i jájtyij tyí'jistej néijmi'que' i cháanacaj japua, ti'ij

puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj quee já'astijria'ca'aj i Dios, ajta a'íi pu xaa huáhuüi i Noé, i ti a'yan tyihuo'té'exaa je'ej maj huárinyij mej mij xá'pui' huárinyij i Dios jimi, ajtáhua'aj a'íimaj i séecan i maj aráahua'puaj ará'axcaa.

⁶ Dios pu ajta huo'xíjtye a'íjma i maj a'áa jo'cháatima'caa i chájta'naj jitze ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tíjin Sodoma ajta a Gomorra, néijmi'caa pu huatyáatíe, mej mij a'íjna jin jáamua'reej je'ej ti tyihuá'uuren a'íjma i maj quee já'astijre' i Dios.

⁷ Ajta a'íj pu japua huatanyúj a'íjci i Lot, i ti tyámua' tyi'tyúucha'íica'aj, ajta je'ej pua'aj ja'axcaa je'ej maj rijcaj i maj juxana'caria'ca'aj a'íimaj i maj quee tyi'tíj já'astyajca'aj.

⁸ A'íjna i tyéviij ti tyámua' tyi'tyúucha'íica'aj i Dios jimi, jéehua pu jajpuéjtzica'aj i juzájta' a'íjna jime' maj quee xá'pui' rijcaa ji'nye a'yaa pu tyí'sejraca'aj, ajta tyi'namaajraca'aj i maj je'ej pua'aj rijcaa a'íimaj i maj quee tyi'tíj já'astyajca'aj.

⁹ Tavástara' pu jaayí'tin ti hua' japua huatányuunij tyi'tíj maj jin jajpuéjtzij a'íimaj i maj jimi séejre', ajta jaayí'tin ti hue'tyáanaj a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj, tí'ij puéjtzij huo'tá'an a'ájna xicáara' jitze ti jitzán néijmi'caa á'xijtye'en.

¹⁰ Tavástara' pu ajta puéjtzij huo'tá'sij a'íjma i maj huápu'íj je'ej pua'aj ricij, majta quee tyi'tíj já'astijre'. Camu tyi'tíj ja'astej majta óoca'nyej maj cha'mana'aj tyi'tíj jin je'ej pua'aj huárinyij, camu majta tyi'tziinye' mej mij je'ej pua'aj tyihuá'xajta a'íjma i maj tajapúa já'sejre'.

¹¹ majta a'íimaj i maj tajapúa tyí'huüre', tyij majta jéetze' juca'nyej majta jéetze' va'cán jin antyúumua'reej, camu a'yan tyityóoca'nyej mej mij je'ej pua'aj tyihuá'xajta a'íjma i tyétyacaa a'íjna jimi i tavástara'.

¹² A'íimaj i tyétyacaa a'yaa mu een mati'íj i ya'muáatyee: camu tyihuojó'itej, majta cha'mana'aj jo'ojuhua'an, a'yaa mu een jin huanánie'huaca' mej mij huo'vívi', majta je'en huó'cui'nyij. Je'ej mu pua'aj tyá'xaj i tyi'tíj maj quee yó'itej, ajta a'yaa mu cha'taj mana'aj tyi'tyacui'nyij mati'íj a'íimaj i ya'muáatyee,

¹³ a'yaa mu mij majta tya'ajpuéetzij muá'ju'un mati'íj a'íimaj séecan puéjtzij tyu'tá'. A'yaa mu tyityóomuaajtyej maj tyi'tíj jin jutyamua've', a'yaa mu mij ricij tújca'rij tzajta'. Jéehua xu tyévi'si' séejre' a'íjna jime' je'ej siaj tyi'tíj jin ricij hua' jamuán, mati'íjta tyí'ye'estyaj, ji'nye a'íj mu jin jutyamua've' i maj jime' jujímua'aj jucuanamua'.

¹⁴ Camu pújoorej maj íitaj huaséj majta je'en quee jaatanyácu'a'aj, camu a'náj ja'antyápua'citacaa maj á'itzeeria'aj i Dios jimi. Ca'nyíjra'aj mu hua'tá'caa a'íjma i maj quee jéehua juca'nyej mej mij majta tyi'tíj jin je'ej pua'aj huárinyij, jéehua mu jaayí'tin je'ej maj tyi'tíj jin huárinyij, a'íi mu a'íin pué'een i tyeítyee i Dios ti puéjtzij huo'tá'sij.

¹⁵ Mu'ríj jo'vátzij, ji'nye mu'ríj ajtacíj i juyéj jitze ti tyámua' een. A'yaa mu mij ricij tí'ij a'íjna i Balaam, yójra' a'íjci i Bosor, i ti a'yan tyá'xie'va'ca'aj tí túmii huamué'tin a'íjna jime' tí je'ej pua'aj ricij,

¹⁶ ajta a'yaa pu je'ej tyo'tóomua'aj a'íjna jime' tí je'ej pua'aj rijcaa, tí'ij i púuru' tíquee tyo'ríi'rej a'yan tyaaté'exaa tí'ij tyéviij, ajta je'en jaatá'ijmuejri' tí'ij quee tyi'tíj jin je'ej pua'aj rijcaj a'íjna jime' i tí jutímue'.

¹⁷ A'ñmaj i maj a'yan ricij a'yaa mu een ti'ij jo'tij ja'tyácun ajta je'en quee arájmuaa, nusu ti'ij i jéetirij ti áacaj jaatajchi, a'yaa pu tyihuá'ci'tyij maj a'áa jo'tyá'itzeere'en jusén jime' jo'tij huápui'ij jo'tíca'.

¹⁸ A'yaa mu a'ijna jin tyí'xaj i nyúucarij tiqee tyi'táj je'ej tyí'xaj, majta ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i séecan mej mij tyi'táj jin je'ej pua'aj huárinyij a'ñmaj i maj moochán jaatapuá'citaca', i maj je'ej pua'aj tyitye'yúucha'íca'aj.

¹⁹ A'yaa mu tyihuá'ixaaty'e' maj juxáahuaj séeria'aj muá'ju'un, majta jujñmua'aj ca'nyéjrij jin tyí'huíire' a'ijna jime' maj je'ej pua'aj tyitye'yúucha'ij, ji'nye a'táj tina'aj ti ca'nyéjrij jin tyí'huíire', a'ñ pu a'yan tyá'huíire' je'ej ti tyi'táj ari tyeetyáamue'tij.

²⁰ Ji'nye a'ñmaj i maj meríj jaamua'aj a'ijci i tavástara' Jesús i ti ajta Ciriístu' pué'een, a'ñmaj mu meríj ajtacíj a'ijci jitze i ti je'ej pua'aj tyi'een fiyan cháanacaj japua, tipua'aj ajtáhua'aj huo'tyámue'tin a'ijna i ti je'ej pua'aj een, jéetze' mu je'ej pua'aj rinyij mequee jájcuaj.

²¹ Jéetze' pu tyámua' tacaj maj quee a'náj jáamua'tyijche' a'ijci i juyéj ti tyámua' een, mej mij quee a'yan tyá'mua'reeriaj majta je'en yo'huá'xij a'ijci i nyúucarij ti tyámua' een ti ajta hua' jimi huatyátuihuaca'.

²² A'yaa pu'ij a'ñjma jimi tya'raj je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti a'yan tijin: "A'ijna i tzi'ij, ajtáhua'aj pu pu'ájvej ti'ij jáacua'nyij i jujárie'rij", ajta i ti a'yan tijin: "A'ijna i tuíxuj i maj tyámua' tya'cáajo'sij, ajtáhua'aj pu i jáxu'uj jitze átyi'huaxi'ij."

3

A'náj ti ajtáhua'aj yatanyésij i tavástara'

¹ Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', a'ñ pu a'ñn pué'een i yu'xarij ti hua'puaj i nyaj jitzán tyajá'muayu'se'ej. A'yaa nu a'ijci jime' i ti hua'puaj tyá'xie've' nyej nyij ca'nyíjra'aj jamuaata'an siaj sij tyámua' tyú'mua'tyij.

² Xo'támua'reej je'ej maj ará'tyeej tyu'taxájtaca' a'ñmaj i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtacaj, siajta a'ijci i nyúucarij i ti jamuaatá' a'ijna i tavástara', ti ajta a'ñn pué'een i ti ja'mua japua huatányuusij, a'ñ pu a'ñn pué'een i nyúucarij ti ityájma jimi jaatyájtoo, tyej tyij jamuaaté'exaatye'en.

³ Siata'aj tyámua' tyá'mua'reeriaj ti a'yan tye'mej, a'ájna xicáara' jitze ti jitzán néijmi'i tye'entyipué'rij, a'ñ mu huataséjre'ej i tyeityee i maj jamuá'xaahuari', je'ej ti a'ñmaj tyihua'ránajchi i ti je'ej pua'aj een,

⁴ a'yaa mu tyu'ta'íhuo'sij tijin: "¿Ji'nye tyi'táj huaríj a'ijna jime' ti i Ciriístu' ajtáhua'aj ya'uvé'nyesij? Mu'ríj huácuij i tahuásimua'ci'ij, ajta a'yáana'aj óoche' tyí'sejre' i cháanacaj ti'ij jájcuaj imuáj tyu'tyátaavijhuaca'."

⁵ A'ñmaj i tyeityee camu jaxie've' maj jo'támua'reej ti i tajapuá ari jájcuaj imuáj séjria'ca'aj, ajta i cháanacaj a'yan tyu'séjrej ti'ij i Dios junyúucaá jin tyu'ta'íjtaca', ti'ij ajnyéj a jáata, ajta ijíj a'yan tyí'sejre' i jájtyij japua.

⁶ A'yaa pu ajta jájtyij jin tyu'tyá'uunyi'huaca' i cháanacaj a'ájna imuáj.

⁷ Ajta i tajapuá ijíj ti séejre' ajta a'ijna i cháanacaj i tyaj a'yan japuan ijíj a'yan séejre', Dios pu jacha'ij ti'ij jaatyáteeraaj. A'ñ pu i téj hua'antyipua'ritye'sij a'ájna xicáara' jitze ti jitzán huá'xijtye'en i

junyúucaa jime', ajta néijmi'caa jo'riésij a'íimaj i tyeítýee i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij.

⁸ Siata'aj quee yó'hua'nan, nye'ihuáamua' ti i tavástara' jimi séej xicáj a'yan een ti'ij séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj, ajta séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj a'yan een ti'ij séej xicáj.

⁹ Capu a'yan huatóomua'aj ti i tavástara' á'tyeeren ti'ij a'yan huárinyij je'ej ti tya'tóoraj, mati'ij séecan tyí'mua'tzej, sulu tyámua' pu tyé'viicue' ja'mua jimi, ji'nye capu jaxie've' ti a'táj jó'vetyij, sulu mej mij néijmi'i tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi.

¹⁰ Ajta i tavástara' a'yaa pu tyo've'nyesij ti'ij i náhua'rij ti avíutzij jin huataséjre'ej i tíca'rij tzajta'. Aj pu'ij i tajapuá ti séejre' huatyú'uunyi'huaj, ca'nyiin pu jin je'ej pua'aj huápui'ij huatánamuajre'ej, ajta néijmi'i i ti tyú'taavijhuaca' ajta pu tye'entyipua'rij a'íjna jime' i tiéj, ajta i cháanacaj, jamuán i ti japuan tyí'sejre' a'íi pu tyu'tyátaasij.

¹¹ Ji'nye néijmi'i pu a'yan tyu'tyú'uunyi'huaj, a'yaa pu'ij tyúuxie've' siaj tyámua' tyityetyúucha'íij, siajta néijmi'i jin ja'rá'astijre'en i Dios.

¹² Siata'aj jajchó've'ej a'náj ti xicáara' jitze uvé'nyesij i Dios, siajta néijmi'i jin tyámua' eenye'. Ji'nye a'ájna xicáara' jitze, a'ájna i tajapuá néijmi'i pu huatyú'uunyi'huaj i tiéj jime', ajta i ti tyú'taavijhuaca' ti'ij ajta jamuán tyí'sejre', a'íi pu ajta néijmi'i tyu'tyátaasij,

¹³ tyajta ityáj a'áj tu tyicho've', i tajapuá ti jájcuaj tyajta i cháanacaj ti ajta jájcuaj, a'yájna ti'ij i Dios tya'taráj, ajta néijmi'i tyámua' tyi'éenye'ej ta'mej.

¹⁴ A'áj xu jin nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', ijíij siaj siooj a'yan tye'ejchó've', siata'aj tyámua' eenye' i Dios jimi, siaj sij quee tyi'táj jin á'itzeeria'aj.

¹⁵ Siata'aj a'yan tyá'mua'reeriaj ti a'ájna jin já'muacho've' i Dios ti'ij néijmi'caa táahuüre'en. A'áj pu ajta jin tyajamuaatayú'sej a'ájna i ta'ihuáara' Pablo i tyaj jaxie've', Dios pu a'yan tyaatá' ti'ij yo'itéej já'ra'nyij tyámua' naa.

¹⁶ Néijmi'i i ti jitzán tyajamuaatayú'sej a'yaa pu cha'tána'aj tya-jamuáa'ixaa, tyij ajta je'caquéj muárie'rij ti a'táj yo'itéej já'ra'nyij i nyúucarij, a'áj mu jin séecan i tyeítýee i maj quee tyi'táj mua'reej i maj majta quee ju jéehua tyé'viicue' i maj jin tyá'tzaahuatye' a'yaa mu mij a'ájna jin tyí'tyese' mej mij seequéj tyiyo'itéej muá'ra'nyij, a'íi mu mij seequéj ja'uurej i nyúucarij, a'áj mu mij jin jujámua'aj antyúupua'ritye'sij.

¹⁷ A'yaa pu'ij nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', mua'aj xu seríj jamua'reej, siata'aj sij tyámua' tyityahuóocha'íin, mej mij quee tyi'táj jin jamuáacuanamuaj a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeítýee, nusu siaj sij a'yan huárinyij je'ej maj a'íimaj tyí'ijta.

¹⁸ Siajta mua'aj siata'aj jéetze' tyámua' tyámua'tyij a'íjci i tavástara' ti ajta Círíistu' pué'een, siata'aj a'ájna jin huahuóse'en i siaj jin huóoxie've'en. Tyiche' a'náj tína'aj tyé'tyojtzí're'ej. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

I yu'xarij ti anaquéecan jo'yú'xaca' a'íjna i San Juan

A'íjna i nyúucarij ti júurij

¹ A'íj tu jin mua'ajmaj tyajá'muayu'se'ej a'íjna jitze ma'can i Ciriístu' ti arí jájcuaj imuáj séjria'ca'aj ajta ti'ij na'aj yatij je're'nyej, a'íi pu a'íin pué'een i tyaj jáanamujri' tyajta i tyaj taji'ij jin jaaséj. Ji'nye tu'rij jaaséj tyajta tamuáca' jin ja'ajtamuariej. A'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij ti júurij.

² A'íi pu i júuricamej huataséjre, ityáj tu jaaséj, tyajta a'íjna jitze ma'can tyí'xaj, tyajta a'yan cha'taj tyana'aj mua'ajmaj tyajá'mua'ixaatye', a'íjna i ti ajta tavástara' jimi séejre', i ti ityájma jimi huataséjre.

³ A'íj tu tyij já'mua'ixaatye' i tyaj jaaséj, tyajta i tyaj jáanamujri', siaj sij siajta mua'aj tajamuán séjre'ej, a'yájna tyati'ij ityáj jimi tyí'sejre' i Dios i tyaj jáj táataj, tyajta jimí a'íjna i Jesús i ti ajta Ciriístu' pué'een.

⁴ A'yaa tu een jime' tyajá'muayu'se'ej tyej tyij néijmi'i huátatyamua've'en.

Dios pu a'íin pué'een i tatzárij

⁵ A'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij i Ciriístu' ti taamuá'tyey i tyej tyij ityáj já'mua'ixaatye', ti i Dios tatzárij pué'een, ajta quee jimí séejre' a'íjna i tíca'rij.

⁶ Tipua'aj a'yan tyetyí'xajta yee jimi tu séejre', tyajta je'en tíca'riste' ciínyej, a'íj tutyij jin tyí'hue'taj, ji'nye catu huatoojé'yacan jin tyí'xaj.

⁷ Ajta tipua'aj a'yan a'íjna jitze tyetyi'tyesejria'aj i tatzárij, a'yájna ti'ij ajta i Dios tatzárij tyí'pué'een, a'íj tu jin jimí séejre', ajta i xúuria'ra' i Jesús ti yójra' pué'een i Dios, a'íi pu néijmi'i tyitacáa'ri'raj i tyaj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

⁸ Tipua'aj a'yan tyetyí'xajta yee catu tyi'tíj jin á'itzeere' i Dios jimi, a'yaa tu tyij tajímua'aj tyí'tacuanamuj, capu ij ityájma jimi séejre' a'íjna i nyúucarij ti ji're'can jime',

⁹ ajta tipua'aj tyaataxáj i tyaj jin ootyá'itzee i Dios jimi, a'yaa pu tyí'rij tyaj jítzan tyú'ca'nyej i Dios, ti tyámua' eenye' séejre', ajta a'íin tyitaatú'uunyi'raj i tyaj jin ootyá'itzee ajta néijmi'i i tyaj jin je'ej pua'aj huaríj.

¹⁰ Tipua'aj a'yan tyetyí'xajta yee catu a'náj tyi'tíj jin ootyá'itzee i Dios jimi, a'yaa tu tyé'sejrata ti i Dios tyí'hue'tacaa, catu tyij tyeexúj tyámua' tyá'antzaahuaj i nyúucaria'ra'.

2

Ciriístu' pu a'íin pué'een i ti tajapúa huatányuusij

¹ Mua'aj mu siaj nyiyóojmua' pué'een mu nyaj huápu'i'ij já'muaxie've', a'yaa nu tyajá'muayu'se'ej siaj sij quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj i Dios jimi. Ajta tipua'aj a'tíj tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en i Dios jimi, síj pu tajapúa huatányuusij, a'íi pu a'íin pué'een i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, a'íi pu'ij ji'reenya'aj séejre' i Dios jimi.

² Ciriístu' pu tajitzé ma'can huatóomu'vejritaca' ta'aj ij i Dios tyi-ta'atú'uunyi' i tyaj jin ootyá'itzee, ajta quee ityájma na'aj, sulu néijmi'caa jime' i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

³ Tipua'aj néijmi'i jin a'yan táarinyij je'ej ti i Dios tyí'ijta, a'yaa tu a'ijna jin tyámua' tyá'mua'reej tyaj ji'ré'can jime' jamua'tyej.

⁴ Ajta tipua'aj sñij a'yan tyí'xajtaj yee: "Nyáaj nu jamua'tyej a'ijci i Jesús", ajta quee a'yan ricij je'ej ti tyí'ijta i nyúucaria'ra', a'ñi pu tyí'hue'tacaa, ajta quee jimi séejre' i ti ji'ré'can jime'.

⁵ Ajta a'ijna i ti a'yan ricij je'ej ti i nyúucaria'ra' tyí'ijta, a'ñi pu arí ji'ré'can jime' tyámua' een a'ijna jitze i Dios ti jin taxie've', a'ij tutyij jin jamua'reeren ti a'ñin jimi séejre' i Dios.

⁶ A'ijna i ti a'yan tyí'xaj ti i Dios jitze ajtyáma'can, a'yaa pu tyúuxie've' ti a'yan cha'tána'aj tyí'tyúucha'ij ti'ij i Ciriístu'.

A'ijna i nyúucarij ti jájcuaj jin tyí'ta'ijtye'

⁷ Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', a'ijna i nyúucarij i nyaj já'muayu'se' capu jájcuaj, sulu a'ñi pu a'ñin pué'een i nyúucarij ti jájcuaj imuáj i Dios jin tyitaata'ij. A'ijna i nyúucarij ti jájcuaj imuáj jin tyitaata'ij i Dios, a'ñi pu a'ñin pué'een i nyúucarij i siaj jáanamujri'.

⁸ Ajta a'yájna, a'ijna i nyaj já'muayu'se' nyúucarij pu pué'een ti jájcuaj, ti ajta ji'ré'can jime' i Ciriístu' jimi ajta ja'mua jimi, ji'nye pu'rij antyipua'rij a'ijna i tíca'rij, aj pu'ij huatyóochesij i ti ji'ré'can jime' tatzárij pué'een.

⁹ Tipua'aj sñij a'yan tyí'xajtaj ti a'áa já'ma'can jo'tij jó'nyeeri'ij, ajta je'en i ju'ihuáara' tyicha'ñria'aj, a'ñi pu óoche' a'áa já'sejre' jo'tij jo'tíca'.

¹⁰ A'ijna i ti jaxie've' i ju'ihuáara' a'ñi pu a'áa já'ma'can jo'tij jó'nyeeri'ij, ajta quee tyí'tij séejre' ti jin ootyá'itzeere'en i Dios jimi.

¹¹ Ajta a'ijna i ti jájcha'ñire' i ju'ihuáara', a'ñi pu a'áa já'ma'can jo'tij jo'tíca' ajta a'yan tíca'riste' metyojo'cha'can, a'ij pu jin quee jamua'reej jo'tij jooméj, ji'nye i tíca'rij pu a'yan jáaruuj ti'ij aráacunyij.

¹² Niyiyóojmua', a'yaa nu tyajámua' muayu'se'ej mua'ajmaj, ji'nye Dios pu tyajamuaatú'uunyi'ri' i siaj jin ootyá'itzee, a'ijna jitze ma'can i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

¹³ Siajta mua'aj mu siaj hua' huásimua' pué'een, a'yaa nu tyajámua' muayu'se'ej, ji'nye mua'aj xu seríj jamua'tyej a'ijna i ti jájcuaj imuáj séjria'ca'aj. Ajta mu siaj tyámua, a'yaa nu tyajámua' muayu'se'ej, ji'nye mua'aj xu seríj tyu'tyáamue'tij a'ijci jitze i ti je'ej pua'aj een.

¹⁴ A'yaa nu nyeríj tyajamuaatayú'sej mu siaj hua'yojmua' pué'een, ji'nye mua'aj xu jamua'tyej a'ijci i tyaj jajvástara'. A'yaa nu nyajta nyeríj tyajamuaatayú'sej mu siaj hua' huásimua' pué'een, ji'nye mua'aj xu seríj jamua'tyej a'ijna i ti jájcuaj imuáj séjria'ca'aj. A'yaa nu nyajta tyajamuaatayú'sej mu siaj tyámua, ji'nye mua'aj xu uhuácaca'nye' siajta ja'antzaahuaj i nyúucaria'ra' i Dios ja'muaxiéjnyu'caa tzajta', siajta seríj néijmi'i jin tyu'tyáamue'tij a'ijci jitze i ti je'ej pua'aj een.

¹⁵ Caxu jaxie'va'aj i cháanacaj, nusu i ti íyan tyí'ma'can cháanacaj japua. Tipua'aj sñij a'yan tyá'xié've'ej i cháanacaj, capu jaxie've' i Dios,

¹⁶ ji'nye néijmi'i íyan ti tyí'sejre' i cháanacaj japua capu tavástara' jimi tyajámua'can, sulu íyan pu'uj tyí'ma'can. A'ñi pu'ij a'ñin tyí'pué'een i cháanacaj japua ti a'yan tyí'ma'can: a'ijna i ti je'ej pua'aj een i

tì hua' tzajta' eerányinyii, ajta a'ájna i ti séejre' mej mij a'ájna jin ahuóotzaahuatye'en.

¹⁷ Ajta a'ájna i cháanacaj pu'ríj antyipua'rij, jamuán i ti je'ej pua'aj tyí'een, ajta a'ájna i ti a'yan ricij je'ej ti i Dios tyá'xie've', a'íi pu júurij ta'mej jusén jime'.

A'ájna i ti jì'ré'can jime' ajta i ti hue'tzij pué'een

¹⁸ Mu siaj yójmua'mua' pué'een, pu'ríj a'ájna ajtyojo'ré'nyesij i xicáara' ti jitzán néijmi'i tye'entyipua'rij. Mua'aj xu serij a'yan tyú'namuajri' ti a'yan huataséjre'sij a'ájna i ti jájcha'íire' i Ciriístu', ajta ijíj mu'ríj mue'tíj huataséjre' i maj jájcha'íire' i Ciriístu'. A'íj tu jin jamua'reej ti arí néijmi'i tye'entyipua'rij.

¹⁹ A'íi mu ityájma jimi eeráanye, ajta camu tajitzé ajtyáma'cantaca'aj, jì'nye tipua'aj tajitzé mua'ajtyáma'cantajche', a'íi mu tajamuán huatya'itzéere'nyijche'. Ajta a'yaa pu tyu'ríj ti'íj tyámua' tyu'taséjre'en maj quee néijmi'i tajitzé ajtyáma'can.

²⁰ Ajta a'ájna i Ciriístu' ti tyámua' een, a'íi pu tyámua' táaruuj a'ájna jime' i júuricama'ra' i Dios, a'íj xu jin mua'aj tyámua' metyityoomuámua're'.

²¹ Canu a'ájna jin tyajá'muayu'se'ej siaj quee jamua'tyej i ti jì'ré'can jime', sulu a'ájna jime' siaj serij jamua'tyej, siajta a'yan tyá'mua'reej ti quee i'ríj ti hue'tzij huataséjre'en a'ájna jitze i ti jì'ré'can jime'.

²² ¿A'tanyíj a'íin pué'een i ti tyí'hue'tacaa? A'íi pu a'íin pué'een i ti a'yan tyí'xaj yee capu i Jesús a'íin pué'een i Ciriístu'. A'íi pu a'íin pué'een i ti jájcha'íire' a'íjci i Ciriístu', jì'nye a'yaa pu tyá'hue'taj a'ájna i tyaj jajvástara' ajta a'íjci i yójra'.

²³ A'tíj tina'aj ti a'yan tyá'hue'taj a'íjci i yójra', capu tyámua' jimi tyí'sejre' i tyaj jajvástara', ajta a'ájna i ti a'yan tyí'xaj yee Jesús pu a'íin pué'een i yójra' i Dios, a'íi pu tyámua' tyí'sejre' i Dios jimi.

²⁴ A'íj xu jin mua'aj tyámua' tyeetyécha'íin a'íjci i nyúucarij i siaj jájcuaj jáanamuajri', ajta tipua'aj a'ájna i nyúucarij i siaj jájcuaj jáanamuajri' tyámua' ja'mua jimi tyu'tyá'itzeere'en, mua'aj xu siajta tyámua' tyi'tyeseere'ej xá'ju'un a'ájna jimi i ti yójra' pué'een i Dios, siajta jimi i tyaj jajvástara'.

²⁵ A'íi pu a'íin pué'een i ti jin tya'tóoratziiri' ityájma jimi a'ájna i Ciriístu', tyej tyíj jusén jin júurij tá'ra'nyij.

²⁶ A'yaa nu een jime' tyajá'muayu'se'ej siaj sij jáamua'reej je'ej maj séecan tyá'xie've' mej mij jamuáacuanamuan.

²⁷ Ajta ja'mua jimi pu arí séejre' a'ájna i júuricama'ra' i Dios, a'ájna i ti jin i Ciriístu' tyámua' jamuáaruuj, a'íj pu jin quee juxie've' ti a'tíj tyajamuámua'tyej, jì'nye a'ájna i júuricamej ti ja'mua jimi jaatyájtoo, a'íi pu néijmi'i tyaja'muamua'tyej, ajta quee hue'tzij jin tyaja'muamua'tyej. Siata'aj tyámua' jimi tyi'tyesejre'ej i Ciriístu', a'yájna ti'íj i júuricama'ra' i Dios tyajamuamuá'tyej.

²⁸ Ajta ijíj, mu siaj yójmua'mua' pué'een, siata'aj tyámua' eenye' i Ciriístu' jimi, tyej tyíj jitzán tyú'ca'nyej ti'íj a'yan huataséjre'en, tyajta je'en quee huatátaye'ra'astaj ti'íj a'íin uvé'nyej.

²⁹ Jì'nye mua'aj xu a'yan tyá'mua'reej ti i Ciriístu' jì'réenye'ej séejre', ajta a'yan tyúuxie've' siaj jamua'reej tíjin a'íimaj i maj xá'puí' ricij, a'íi mu yójmua'mua' pué'een i Dios.

3

I maj yójmua'mua' pué'een i Dios

¹ Cási' siata'aj a'íjna jitze tyú'mua'tyij ti i Dios jéehua taxie've', a'íj pu jin a'yan taatamua'aj tyej tyij yójmua'mua' pué'eenye'. A'íj mu jin quee tamua'aj tyej a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, ji'nye camu majta jamua'tyej i Dios.

² Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', tu'ríj yójmua'mua' pué'een i Dios. Tyij ajta quee eexúj je'ej ámiteere' je'ej tyaj éenye'ej tá'ju'un, a'yaa tu tyá'mua'reej tyaj a'yan cha'taj tyana'aj éenye'ej tá'ju'un ti'ij i Ciríistu' ti'ij a'íin huataséjre'en, ji'nye a'áa tu jaséjran je'ej ti a'íin een.

³ Ajta a'tíj tina'aj ti a'yan a'íj jitze tyi'ijchó've', a'íj pu jin tyámua' ju'uurej ti'ij ji'réenya'aj séeria'aj tá'ra'nyij, a'yájna ti'ij ajta i Jesús i ti Ciríistu' pué'een.

⁴ Ajta a'íjna i ti tyi'tíj jin áitzeere' i Dios jimi, a'íi pu je'ej pua'aj ricij, ji'nye a'íjna i ti jin juxana'cire', a'íj pu jin je'ej pua'aj ricij.

⁵ A'yaa xu'ríj mua'aj tyá'mua'reej ti i Ciríistu' a'íjna jin mujo've'mej ti'ij jó'uunaj i tyaj jin quee xá'pui' huaríj i Dios jimi, a'íjna jime' ti a'íj jimi quee tyi'tíj séejre' ti je'ej pua'aj een.

⁶ A'yaa pu'ij, a'tíj tina'aj ti i Dios jimi séejre', capu che' tyi'tíj jin je'ej pua'aj ricij, ajta a'íjna i ti ooj juxana'cire', a'íi pu quee eexúj yó'itej je'ej ti een a'íjna, capu ajta jamua'tyej.

⁷ Mu siaj yójmua'mua' pué'een, che' quee a'tíj já'muacuanamua', a'íjna i ti xá'pui' tyi'tyúucha'ij, a'íi pu ji'réenya'aj séejre' i Dios jimi, a'yájna ti'ij ajta i Ciríistu' ji'réenye'ej tyi'sejre'.

⁸ ajta a'íjna i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij, a'íj pu jitze ajtyáma'can i tyiyáaru', ji'nye a'yaa pu i tyiyáaru' jájcuaj imuáj je'ej pua'aj tyo'huatyóochej. A'íj pu'ij jin mujo've'mej a'íjna i yójra' i Dios, ta'aj ij ja'antypuá'ritye'en i muárie'ria'ra' i tyiyáaru'.

⁹ Capu síij ti yójra' pué'een i Dios je'ej pua'aj ricij, ji'nye a'íj pu jitze eeráma'can i Dios, a'íj pu jin quee i'ríj ti ooj je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij, ji'nye a'íi pu síij a'íin pué'een i ti yójra' pué'een i Dios.

¹⁰ A'yaa pu a'íjna jin tyé'miteere' a'tyán maj yójmua'mua' pué'een i Dios, ajta a'tyán maj yójmua'mua' pué'een i tyiyáaru', ji'nye a'tíj tina'aj ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij, nusu quee jaxie've' i ju'ihuáara', capu i Dios jitze ajtyáma'can.

I nyúucarij ti ta'ijtye' tyej tyij huátaxie've'en

¹¹ A'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij i siaj jájcuaj imuáj jáanamua'jri' ti a'yan tyúuxie've' tyaj huátaxie've'en séej tyajta séej.

¹² Tyiche' quee a'yan eenye' ti'ij a'íjna i Cain, ti a'íjna jitze eeráanye' i ti je'ej pua'aj een, ajta je'en i ju'ihuáara' huajé'caj. ¿Ji'nye een jin tyeejé'caj? A'íjna jime' i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'íica'aj, ajta a'íjna i ihuáaria'ra' tyámua' pu tyi'tyúucha'íica'aj.

¹³ Nye'ihuáamua', caxu je'ej tyityóomua'jtyaj tipua'aj majamuájcha'íiria'aj a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

¹⁴ Ityáj tu tyeríj júurij séejre' i Dios jimi catu che' muí'chíj, a'yaa tu tyá'mua'reej a'íjna jime' tyaj hua'xie've' i ta'ihuáamua'. Ajta a'tíj tiquee jaxie've' i ju'ihuáara', a'íi pu óoche' muí'chíj.

15 A'íjna i ti jájcha'íire' i ju'ihuáara', a'íi pu a'íin pué'een i ti tyí'tyacui'caa, siajta mua'aj a'yan tyá'mua'reej tiquee jusén jin júurij huatyá'itzeere'ej a'íjna i ti tyí'tyacui'caa.

16 A'yaa tu tyá'mua'reej je'ej ti een i tyaj jin huátaxie've'en, ji'nye a'íi pu i Ciriístu' tajitzé ma'can huamuí', a'yaa pu'ij ajta tyúuxie've' tyej tyij a'yan cha'taj tyana'aj ityáj tyityáacui'nyij hua' jitze ma'can i ta'ihuámua'.

17 Ji'nye tipua'aj siíj chjítyaanyi' pué'eenye', ajta a'yan tyé'sejra ti i ihuáaria'ra' quee je'ej tyéejviicue'raj, ajta je'en quee jaatáhuu'ire'en, ¿ji'nye tyí'rij ti jimi séjre'ej a'íjna i ti jin i Dios taxie've'?

18 Mu siaj yójmua'mua' pué'een, tyiche' quee a'yan tyana'aj tyí'xajtaj yee tyátaxie've', sulu tyiche' a'yan huárinyij je'ej tyaj tyí'xaj.

19 A'yaa tutyij tyá'mua'reeren tyaj ji'ré'can jime' tyámua' tyi'tyítacha'íij, tyajta tyámua' éenye'ej tá'ju'un i Dios jimi,

20 ajta tipua'aj i taxiéjnyu'caa tyi'táj jin tá'xijtye'ej, a'íjna i Dios pu jéetze' va'cán jin antyúumua'reej quee i taxiéjnyu'caa, a'íi pu néijmi'i tyí'mua'reej.

21 Nye'ihuámua' mu nyaj já'muaxie've', tipua'aj i taxiéjnyu'caa quee tyi'táj jin tá'xijtye'ej, a'yaa pu tyí'rij tyaj jitzán tyú'ca'nyej i Dios,

22 ajta je'en a'íin néijmi'i tyitaatá'sij tyi'táj tyaj jaatáhuaviiraj, ji'nye a'yaa tu ricij je'ej ti tyí'ijta i nyúucaria'ra' tyajta tyámua' tyi'tyítacha'íij je'ej ti a'íj tyar'áanajchi.

23 Ajta i nyúucaria'ra' a'yaa pu tyí'ta'ijtye' tyej tyij jitzán tyá'antzaahuatye'en i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een i ti yójra' pué'een i Dios, tyajta je'en huátaxie've'en séej tyajta séej je'ej ti a'íin tyitaata'íj.

24 A'íimaj i maj ja'tzaahuatye' i nyúucaria'ra' majta jitzán séejre', a'íi pu ajta i nyúucarij hua' jitze séejre'. A'yaa tu a'íjna jin tyá'mua'reej ti a'íin tatzájta' séejre', a'íjna jime' ti i júuricama'ra' tajimí huatyá'itzeerej.

4

A'íjna i júuricama'ra' i Dios ajta i xiéjnyu'carij ti jájcha'íire' i Ciriístu'

1 Nye'ihuámua' mu nyaj já'muaxie've', caxu néijmi'caa já'tzaahuatya'aj i maj a'yan tyúusejrataj maj i Dios jitze ma'can tyí'xaj, sulu siata'aj anaquéej tyámua' tyihuo'séj siaj sij jáamua'reej tipua'aj i júuricamej i ti hua' jitze séejre' i Dios jimi já'ma'cantaj nusu quee. Ji'nye jéehua mu a'yan séejre' i cháanacaj japua i maj quee huatoojé'yacan jin tyí'xaj i Dios jimi.

2 A'yaa pu'ij tyí'rij siaj sij jáamua'reej a'táj ti jimi séejre' i júuricama'ra' i Dios, a'íjna i ti a'yan tyaataxáj yee Jesús pu Ciriístu' pué'een, ajta a'yan yee a'yaa pu eenye' yatanyéj ti'ij tyévi, a'íi pu i júuricama'ra' i Dios jitzán séejre'.

3 Ajta a'íjna i tiquee a'yan tyá'mua'tyej a'íjci i Jesús, capu jimi séejre' i júuricama'ra' i Dios, sulu a'íi pu jitzán séejre' i júuricama'ra' a'íjna i ti jájcha'íire' i Ciriístu'. A'yaa xu mua'aj tyú'namuajri' ti a'íin a'yan huataséjre'sij i cháanacaj japua a'íjna i ti jájcha'íire' i Ciriístu', a'yaa pu'ij tyi'ja'yájna ti a'íin arí a'yan séejre' i cháanacaj japua.

4 Nyiyóojmua', mua'aj xu i Dios jitze ajtyáma'can, siajta serij huo'tyáamue'tij a'íjma i maj tyí'hue'tacaa, ji'nye a'íjna i ti ja'mua jimi

séejre', jéetze' pu va'cán jin antyúumua'reej quee a'íjna i ti íiyan séejre' i cháanacaj japua.

⁵ A'íimaj i maj íiyan ma'can i cháanacaj japua, a'íj mu jin a'yan tyí'xaj a'íjna jime' íiyan ti tyí'ma'can cháanacaj japua, majta a'íimaj i maj a'yan ma'can a'íi mu huá'namuaj.

⁶ Tyajta ityáj, a'íj tu jitze ajtyáma'can i Dios. A'íjna i ti jamua'tyej i Dios, a'íi pu tanamuaj, ajta i tiqee jamua'tyej i Dios, capu tanamuaj. A'yaa pu'ij tyí'rij tyej tyij jáamua'reej a'táj ti ji'ré'can jime' i Dios jitze ma'can tyí'xaj, ajta a'táj ti hue'tzij jin tyí'xaj.

Dios pu jéehua taxie've'

⁷ Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', tyiche' huátaxie've'en séej tyajta séej, ji'nye Dios pu ajta a'yan tyí'taxie've' ityájma. A'íjna i ti hua'xie've' i juxa'aj tyeítyee, a'íi pu i Dios jitze ajtyáma'can ajta jamua'tyej i Dios.

⁸ A'íjna i tiqee hua'xie've' i juxa'aj tyeítyee, capu jamua'tyej i Dios, ji'nye Dios pu a'íin pué'een i ti taxie've'.

⁹ Dios pu taataséjra a'chu ti taxie've', a'íjna jime' ti uyo'ta'ityaca' i ti a'íjna caa tyí'ijyój, íiyan cháanacaj japua, tyej tyij a'íjna jitze ma'can júurij huatya'itzeere'en i Dios jimi.

¹⁰ A'yaa pu'ij een a'íjna i ti jin i Dios taxie've', capu a'yan huatóomua'aj yee ityáj tu anaquéej jaaxie've' i Dios, sulu a'íi pu anaquéej taataxié'vej ityájma, ajta uyo'ta'ityaca' i juyój, ti'ij a'íin huatóomu'vejritaj, ajta je'en jó'uunaj i tyaj jin ootyá'itzee i Dios jimi.

¹¹ Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', tìpua'aj i Dios a'yan arí tyitaaxié'vej, a'yaa pu'ij tyúuxie've' tyej tyij a'yan cha'taj tyana'aj ityáj tyityahuátaxie've'en séej tyajta séej.

¹² Capu a'táj a'náj jaaséj i Dios, ajta tìpua'aj tyahuátaxie've'en séej tyajta séej, Dios pu ityájma jimi séejre', ajta i ti jin taxie've' pu ajta ityájma jimi néijmi' i séeria'aj ta me'j.

¹³ A'íjna i ti jin ámiteere' tyaj i Dios jimi séejre', ti ajta a'íin tajimí séejre', a'íi pu a'íin pué'een i júuricama'ra' ti tatzájta' séejre'.

¹⁴ Ityáj tu tyerj jaaséj, a'íj tu jin a'yan tyí'xaj ti i Dios uyo'ta'ityaca' i juyój ti'ij hua' japua huatányuunij a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.

¹⁵ A'táj tina'aj ti a'yan tyu'taxáj yee Jesús pu yójra' pué'een a'íjci i Dios, a'íi pu i Dios jimi séejre' ajta i Dios pu ajta a'íj jimi séejre' i tyévij.

¹⁶ A'yaa tutyij a'íjna jin tyá'mua'reej, tyajta tyá'tzaahuatye' ti i Dios taxie've', ajta a'íjna i ti a'yan tyihuá'xie've' i juxa'aj tyeítyee, a'íi pu i Dios jimi séejre', ajta Dios pu ajta a'íj jimi séejre' i tyévij.

¹⁷ A'yaa pu'ij tajimí tyí'sejre' i tyaj jin taxie've', tyej tyij jitzán tyú'ca'nyej a'ájna xicáara' maj jitzán tá'xijtye'en, ji'nye ityáj tu tyámua' a'yan tyí'tyesejre' i cháanacaj japua a'yájna ti'ij ajta i Ciríistu' ji'rénnya'aj tyí'sejre'.

¹⁸ Jo'maj jóoxie've', capu a'táj tyi'táj jin tyí'tziinye'. Ji'nye i maj jin juxie've' pu néijmi' i putyí'uurej, ajta tìpua'aj a'táj tyí'tziinye'ej, a'íi pu ajta tyi'táj jin jajpuéetzij ja'mej. A'íj pu jin a'íjna i ti tyí'tziinye', a'íi pu quee eexúj tyámua' tyihuá'xie've' i juxa'aj tyeítyee.

¹⁹ Ityáj tu hua'xie've', ji'nye i Dios pu anaquéej ityájma taaxié'vej.

²⁰ Típua'aj síij a'yan tyí'xajtaj yee: “Nyáaj nu jaxie've' i Dios”, ajta je'en jájcha'íiria'aj i ju'ihuáara', a'íi pu tyí'hue'tacaa. Ji'nye típua'aj a'tíj quee jaxie'va'aj i ju'ihuáara' ti jaaséj, capu je'ej tyí'rij ti jaaxié've'en i Dios tiquee a'náj jaaséj.

²¹ I Ciriístu' pu a'íjna i nyúucarij jin tyitaata'íj, ti'ij a'íjna i ti jaxie've' i Dios, che' ajta jaaxie've' i ju'ihuáara'.

5

A'íjna i tyaj jin tyá'tzaahuatye' a'íi pu a'íin pué'een i tyaj jin taxie've'

¹ A'tíj tina'aj ti tyá'tzaahuatye' ti Jesús a'íin pué'een i Ciriístu', a'íi pu yójra' pué'een i Dios, ajta a'íjna i ti jaxie've' a'íjci i ti yo'puáara'an pué'een, a'íi pu ajta hua'xie've' i yójmua'mua'.

² Típua'aj tyáaxie've'ej i Dios tyajta a'yan rijcaj je'ej ti tyí'ijta, a'yaa tu tyá'mua'reej tyej tyajta hua'xie've' a'íimaj i maj yójmua'mua' pué'een i Dios.

³ Típua'aj tyáaxie've'ej i Dios a'yaa pu ajta tyúuxie've' tyej tyij ja'rá'astijre'en je'ej ti a'íin tyí'ta'íjtye', ajta capu muárie'rij tyaj ja'rá'astijre'en je'ej ti a'íin tyí'ta'íjtye',

⁴ Ji'nye a'íjna i ti yójra' pué'een i Dios, a'íi pu hua'antymue'tij a'íimaj i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua. Ajta i tyaj jin tyá'tzaahuatye' a'íi pu taatá' tyej tyij néijmi'i jin tyu'tyámue'tin.

⁵ A'íjna i ti tyá'tzaahuatye' ti i Jesús a'íin pué'een i yójra' i Dios, a'íi pu néijmi'i jin tyu'tyámue'tij íyan cháanacaj japua.

⁶ Ajta a'náj ti i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een ajtáhua'aj a'yan huataséjre ityájma jimi, A'yaa tu a'íjna jin tyá'mua'reej ti'ij a'íin huái'huaca' ajta je'ráaxirej i juxúure' ti'ij huamuí', tyajta quee jájtyij tyana'aj jin a'yan tyá'mua'reej, sulu jájtyij jamuán ajta xúure'ej. Ajta i júuricama'ra' i Dios a'íi pu a'yan tyámua' tyá'mua'reej, ajta a'íin pué'een i júuricamej ti ji're'can jime' tyí'xaj.

⁷ Majta huéecaj i maj a'yan tyámua' tyá'mua'reej:

⁸ a'íjna i júuricama'ra' i Dios, i jájtyij i ti jin huái'huaca' i Jesús, ajta i xúure'ej i ti je'ráaxirej i Ciriístu' ti'ij huamuí' i cúruuj jitze, majta a'íimaj i maj huéecaj, néijmi'i mu juxa'aj mana'aj tyí'xaj.

⁹ A'yaa tu tyá'antzaahuaj je'ej maj tyu'taxájtaca' i tyeítyee, ajta jéetze' tyí'huíire' tyaj ja'antzaahuatye'en je'ej ti i Dios tyí'xaj, ji'nye a'íi pu a'íjna jitze ma'can tyu'taxájtaca' i juyój.

¹⁰ A'íjna i ti tyá'tzaahuatye' i yójra' jimi i Dios, a'íi pu nyúucarij jitzán tyí'sejre', ajta i tiquee tyá'tzaahuatye' i Dios jimi, a'yaa pu tyé'sejrata i Dios ti'ij i ti tyí'hue'tacaa, a'íjna jime' tiquee ja'tzaahuatye' je'ej ti i Dios tyu'taxájtaca' i juyój jitze ma'can.

¹¹ A'íjna i nyúucarij i Dios ti jaataxájtaca' a'íi pu a'íin pué'een i ti taatá'sij tyej tyij júurij huatyá'itzeere'en, ajta a'íjna i júuricamej a'íj pu jitze eerányinyii i yójra' i Dios.

¹² A'tíj ti jimi séejre' a'íjna i ti yójra' pué'een i Dios, a'íi pu júurij huatyá'itzeere'ej jusén jime', ajta i tiquee jimi séejre' capu júurij ta'mej.

¹³ A'yaa nu mua'ajmaj tyajá'muayu'se'ej mu siaj tyá'tzaahuatye' a'íjci jimi i yójra' i Dios, siaj sij jáamua'reej siaj júurij huatyá'itzeere'en jusén jime'.

¹⁴ Jitzán tu tyí'ca'nyej i Dios, ji'nye a'yaa tu tyá'mua'reej tijin tipua'aj tyi'tj tyaatáhuavii je'ej ti a'ñin tya'ajxié'vi'ra', a'ñi pu tanamuajran.

¹⁵ Ajta a'yájna tyati'ij tyá'mua'reej ti i Dios tanamuaj je'ej tyaj tyi'tj tyaatáhuaviiraj, a'yaa tu tyajta tyáamua'reej tyaj a'yan tyé'ejcha'ij je'ej tyaj tyi'tj tyaatáhuaviiraj.

¹⁶ Tipua'aj síj a'yan tyé'sejra ti i ihuáaria'ra' tyi'tj jin je'ej pua'aj ricij, tiquee a'yan tyá'ci'puaj ti'ij a'ñina jin huámui'nyij, che' jime' jaatáhuavii i Dios, ta'aj ij i Dios jaatá'an ti júurij tá'ra'nyij, tipua'aj tyi'tj jin a'yan rijcaj tiquee jaci'puaj ti'ij a'ñina jin huámui'nyij. A'yaa pu ajta tyi'sejre' i ti jin a'tj ootyá'itzeerej ti'ij ajta a'ñina jin huámui'nyij, a'ñina jime' canu a'yan tyajá'mua'ijtye' siaj a'ñina jin jaatáhuavii.

¹⁷ Néijmi'i i maj jin je'ej pua'aj ricij, a'ij mu jin juxana'cire', ajta pu ityájma jimi séejre' i maj jin á'itzeere', i tiquee a'yan tyihua'ci'tyij mej mij a'ñina jin huácu'nyij.

¹⁸ A'yaa tu tyá'mua'reej tiquee tyi'tj jin á'itzeere' a'ñina i Dios ti jimi séejre', ji'nye a'ñi pu i yójra' i Dios jacha'ij, ajta a'ñina i ti je'ej pua'aj een capu je'ej joorej a'ijci i a'tj.

¹⁹ A'yaa tu tyá'mua'reej tyaj i Dios jitze ajtyáma'can, majta néijmi'i i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'ñi pu tyihua'ijtye' i xiéjnyu'carij ti je'ej pua'aj een.

²⁰ A'yaa tu tyajta tyá'mua'reej ti i yójra' i Dios yatanyéj, ajta taatá'tyej tyij yó'itej tá'ra'nyij, tyajta jáamua'tyij a'ñina i ti ji'réc'can jime' Dios pué'een. A'ij tu jitze ajtyáma'can i yójra' i Dios, a'ñi pu'ij a'ñin pué'een i Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een. A'ñi pu a'ñin pué'een i Dios ti ji'réc'can jime' séejre', ti ajta taatá'sij tyej tyij júurij tá'ra'nyij jusén jime'.

²¹ Mu siaj yójmua'mua' pué'een, siata'aj tyámua' tyityahuóocha'ñin a'ñijma jimi i maj hue'tzij jin jusejrataj.

I yu'xarij ti hua'puaj a'íin ti jo'yú'xaca' i San Juan

Juan pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj i nyaj vásti' pué'een, yaa nu já'muatyojtye' mua'ajmaj i Dios ti jamua'antyíhuoo siajta mu siaj hua' jitze ajtyáma'can. A'yaa nu ji'ré'can jime' tyaja'muaxie've', nyajta quee nyáaj nyana'aj, sulu majta mu néijmi'i i maj jamua'tyej i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna.

² A'yaa nu a'íjna jin tyaja'muaxie've' a'íjna jime' i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna, ityájma ti jimi séejre', ajta tajimí séeria'aj ja'mej jusén jime'.

³ Che' a'íjna i Dios i tyaj jajvástara', ajta i Jesús ti Ciriistu' pué'een, i ti ajta yójra' pué'een i Dios, miche' a'íin tyámua' tyajamuaatyátoonyij, majta jamua'ancu'vaxi'in, majta jamuaatyápua'ritye'en ja'mua tzajta', siaj sij ji'ré'can jime' tyámua' tyityetyúucha'ij, siajta huóoxie've'en séej siajta séej.

A'íjna i nyúucarij ti ta'ijtye' tyej tyij huátaxie've'en séej tyajta séej

⁴ Jéehua nu huatányetyamua'vej nyati'ij jáamua'reeri', maj séecan i maj ja'mua jitze ajtyáma'can tyámua' tyityetyúucha'íij, a'yájna ti'ij tyitaata'íj a'íjna i Dios i tyaj jajvástara'.

⁵ Ajta ijíij, nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', a'yaa nu tyaja'muahuaviiij siaj huóoxie've'en séej siajta séej. Canu tyi'tíj jin jájcuaj jime' tyajámua'yuse'ej, sulu a'íj nu'uj i nyúucarij i ti jájcuaj imuáj ityájma jimi huatyátuihuaca'.

⁶ A'íjna i tyaj jin taxie've', a'yaa pu tyé'miteere' tyaj a'yan huárinij je'ej ti i Dios tyi'ta'ijtye', ajta i nyúucarij i ti jin tyi'ijta, mua'aj xu seríj jájcuaj imuáj jáanamujri' ti a'yan tyúuxie've' siaj tyámua' tyityahuóoxie've'en.

⁷ Ji'nye mua'aj xu a'yan ciinyej i cháanacaj japua hua' tzajta' a'íimaj i maj já'muacuanamuj, i maj majta quee a'yan tyá'mua'tyej i Jesús ti a'íin Ciriistu' pué'een ti ajta huatyóotyevistaca'. A'íimaj i maj a'yan een, a'íi mu a'íin pué'een i maj tyú'cuanamuj, majta jájcha'íire' i Ciriistu'.

⁸ Tyámua' xu'uj mua'aj, tyej tyij quee yó'rieenyij i tyaj jin tyu'muáriej ja'mua jimi, sulu tyej tyij néijmi'i ancúriáan i tyaj jaamué'tij i Dios jimi.

⁹ A'tíj tina'aj ti a'yan rijcaj tyi'tíj jime' je'ej ti jusíj tyéejtyoj, ajta quee já'astyaj je'ej ti i Ciriistu' tyitaamuá'tyej, capu i Dios séejre' a'íjna jimi i a'tíj, ajta a'íjna i ti a'yan ricij je'ej ti a'íin tyitaamuá'tyej a'íi pu jimi séejre' i Dios ajta a'íjci jimi i yójra'.

¹⁰ Típua'aj sáij a'tíj já'muamuaariaj ajta quee já'astyaj a'íjci i nyúucarij, caxu jatyojtya'aj, caxu siajta jaataxié've'en i juchéj,

¹¹ Ji'nye a'tíj ti jaatatyójtje'en, a'íi pu jamuán ajta je'ej pua'aj rinij.

I nyúucarij ti jin hua'tyojtye' ti ajta jin ja'antyipua'rij

¹² Jéehua pu óoche' i nyaj tyajámua'ixaatya'mui', nyajta quee a'yan tyá'xie've' nyaj jamuaaté'exaatye'en a'íjci jitze i yu'xarij. A'yaa nu tyi'ijchó've' nyaj a'áa jó'me'en ja'mua jimi, nyej nyij jamuaaséeran a'yan nyetyajamuaaté'exaatye'en, tyej tyij néijmi'i huátatyamua've'en.

¹³ A'íimaj i yójmua'mua' a'ihuáara' ti íiti' i ti ajta i Dios hua'antyíhuoj, a'íi mu majta yajá'muatyojtye'.

I yu'xarij ti huéicaj a'íin ti jo'yú'xaca' i San Juan

Juan pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj i nyaj vásti' pué'een, yanuj muatyojtye' muéetzij Gayo mu nyaj muaxie've', a'íjna i ti ajta tzáahuatyí'ra'aj jin hua'xie've'.

² Nye'ihuáara' mu nyaj muaxie've', a'yaa nu tyá'huoo i Dios jimi, ti'ij a'yájna ti'ij tyámua' tyí'muahuiire', pajta néijmi'i jin tyámua' een, a'yaa nu tyá'huoo pej pij quee tyi'ijcuí'nyej.

³ Jéehua nu huatányetyamua'vej mati'ij séecan yará'aj i ta'ihuáamua', majta naaté'exaa paj tzáahuatyí'ra'aj jin tyámua' tyi'tyía'cha'ij a'íjna jitze i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna.

⁴ A'í pu a'íin pué'een i nyaj jin huápu'i'ij huatányetyamua'vej a'íjna i nyaj jáanamuj maj tzáahuatyí'ra'aj jin tyámua' tyityetyúucha'íj i nyiyóojmua'.

⁵ Nye'ihuáara' mu nyaj muaxie've', xá'pu' paj ricij a'íjna jime' je'ej paj tyi'tíj jin tyihuá'huire' i ta'ihuáamua', ajta jéetze' a'íjma jimi i maj séej chuej japua ja'ráacij.

⁶ A'í mu jaataxájtaca' hua' jimi i maj jusi'rii i paj jéehua hua'xie've' i axa'aj tyeítyee. A'yaa nu tyí'muahuviiij paj huo'táhuire'en ti'ij quee tyi'tíj huá'ítziitya'aj mati'ij jó'ciínyej, a'yájna ti'ij tya'ráanajchi i Dios.

⁷ Ji'nye a'í mu a'íjna jin muja'ráacij mej mij i Ciriístu' jitze ma'can tyihuo'té'exaatye'en, majta quee tyi'tíj ancuriáa' a'íjma jimi i maj quee tyá'tzaahuatye'.

⁸ A'í pu jin a'yan tyúuxie've' tyej tyij ityáj tyámua' tyihuo'tyéjeevej, tyajta huo'táhuire'en a'íjna jime' tyaj huó'ixaatye'en nyúucarij ti i Dios jimi já'ma'can.

Diótrefes pu je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij

⁹ Nyáaj nu nyeríj tyihuo'ta'ítyi'ri' a'íjma i maj a'áa jóosi'rii, ajta i Diótrefes capu ja'rá'astej i tyaj jin antyítamua'reej, ji'nye ja'ráanajchi ti néijmi'i jin antyúumua'reeríaj.

¹⁰ A'í nu jin nyati'ij a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi, nyáaj nu jajtyá'xi'sij, ji'nye a'í pu je'ej pua'aj tyí'taxaj hue'tzij jime'. Ajta capu a'í na'aj jin jutya-mua've'ej, sulu capu ajta hua'xie've' i ta'ihuáamua', ajta je'en huá'íjmuej a'ímaj i maj jaxie've' maj huo'taxié've'en, a'í pu'ij huá'muaritye' i maj jusi'rii.

¹¹ Nye'ihuáara' mu nyaj muaxie've', capáj tyi'tíj jin je'ej pua'aj rijcáj, sulu pata'aj tyámua' tyi'tyía'cha'ij. A'íjna i ti tyámua' tyi'tyúucha'ij Dios pu jitze ajtyáma'can, ajta i ti je'ej pua'aj ricij, capu jamua'tyej i Dios.

¹² Majta néijmi'i mu tyámua' tyá'xaj a'íjci i Demetrio, ajta a'yan tyi'ja'yájna ti a'íin tzáahuatyí'ra'aj jin tyámua' tyi'tyúucha'ij. Ityáj tu tyajta a'yan tyá'xaj a'íjci i Demetrio, pajta muáaj a'yan tyá'mua'reej tyaj ji'r'é'can jime' a'yan tyaaataxájtaca'.

I ti jin ja'antypuá'rij

¹³ Jéehua nu tyí'mua'ixaatya'mui', nyajta quee a'yan tyá'xie've' nyaj tyimuaatayú'se'en i yu'xarij jitze,

¹⁴ ji'nye a'yaa nu tyá'xie've' nyaj jiye'tzín muéetzij jimi ja'tanyéj nyej nyij muaséeraj nyetyimuáa'ixaatye'en.

¹⁵ Che' i Dios tyámua' tyimuaatá'an a'tzájta'. A'íi mu yámuatyojtye' i maj muamuajtye. Pata'aj néijmi'caa i nyaj tyámua' naa tyihua'muajtyej huatatyójtje'en nyejitzé ma'can.

Je'ej ti tyo'yú'xaca' a'íjna i San Judas

Judas pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj i Judas, i nyaj tyí'huüre' a'íjna jimi i Jesús ti ajta Círíistu' pué'een, nyáaj nu juutzájra' pué'een a'íjci i Santiago, yanuj já'muatyojtye' mua'ajmaj i Dios ti jamuaatajé a'íjna i tyaj jajvástara', a'íi pu ja'muacha'ij a'íjna jimi i Círíistu'.

² Siata'aj ja'ancuriá'an i Dios ti jin jamua'ancu'vaxij, siata'aj tyámua'eenye'en i jutzájta', sij sij huóoxie've'en séej siajta séej.

A'íimaj i maj hue'tzij jin tyihuá'mua'tyej (2 P. 2:1-17)

³ Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', a'yaa nu jéehua tyá'xie've' nyaj tyajamuatayú'se'en a'íjna jitze ma'can i Dios ti jin tajapúa huatányuusij, ajta ijij ca'nyíjra'aj pu nyatá'caa nyej nyij tyajamuatayú'se'en, nyajta jamuaatáhuaviij sij sij a'íjna jin huatyéno'se'en i nyúucarij i sij jitzán tyá'tzaahuatye' i Dios ti mua'ajmaj jimi jaatyájtóo mu sij tyámua' een.

⁴ Ji'nye séecan mu avíitizj jin antyóonaxcaca' ja'mua jamuán, a'íi mu a'íin pué'een i maj quee tyámua' tyá'tzaahuatye'. A'íi mu je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, majta hue'tzij jin je'ej pua'aj tyá'xaj i Dios, a'yaa mu mij a'íjna jin tyá'hue'taj i tavástara', a'íjma pu'ij a'yan tyí'ci'tyij mej mij a'yan tyajpuéetizj muá'ra'nyij je'ej ti ará'tyeej tyé'yu'si'huaca'aj i yu'xarij jitze.

⁵ Tyij siajta seríj mua'aj jamua'reej, a'yaa nu tyá'xie've' sij jo'támua'reej ti'ij i tavástara' hui'rájtoj a'ájna a Egipto a'íjma i jutyétyeristyamua', aj pu'ij hua'antyipua'rij a'íimaj i maj quee ja'antzaahuaj.

⁶ Majta a'íimaj i maj tajapúa tyí'huüre' i maj quee ja'rá'astej je'ej maj tyi'táj jin tyitye'entyúumua'reeriaca'aj, sulu a'yaa mu tyaatáxaahuataca' i maj jin tyityetyú'uuca'aj, Dios pu hue'tyáanaj jo'tij jo'tíca', ta'aj ij puéjtizj huo'tá'an a'ájna xicáara' jitze ti'ij néijmi'caa á'xijtye'en.

⁷ A'yájna ti'ij tye'mej a'íjma jimi i maj tajapúa tyí'huüre', a'yaa pu ajta tyihuó'ruuj a'íimaj i maj Sodoma já'chajca'aj, majta a Gomorra, majta séecan i maj avéjri' huacháatíma'caa, i maj majta huóoxana'cirej tyi'táj jime' ti quee xá'pui'. A'íj mu jin jaapuéjtzitariaca' a'íjna jime' i tiéj jime' tíquee a'náj já'mui'nyij, a'íj pu'ij jitze ámiteere' tyej tyij jáamua'reej.

⁸ Majta a'íimaj i maj avíitizj jin je'ej pua'aj ricij je'ej ti tyihua'ráanajchi, a'íi mu majta je'ej pua'aj jáaruuj i jutyévj, majta jaatyáxaahuataca' i tavástara' ti jin antyúumua'reej, majta je'ej pua'aj tyihuá'xaj a'íimaj i maj tajapúa já'sejre', i maj va'cán jin tyityetyu'uj.

⁹ Ajta a'íjna i Miguel i ti va'cán jin tyi'tyéjvee u tajapúa, ti'ij huatyéeno'sej i tyiyáaru' jimi, a'íjna jime' i tyévira' i Moisés, capu ahuóoca'an ti je'ej pua'aj tyaatájeevej a'íjci i tyiyáaru', sulu a'yaa pu tyaaté'exaa tíjin: "Che' i tavástara' muajtyá'xi'in."

¹⁰ Majta a'íimaj i tyétyacaa a'yaa mu je'ej pua'aj tyá'xaj i maj quee jamua'tyej, ajta je'ej ti tyi'táj tyihuá'miteeraste', a'yaa mu tyéejtyoovej mati'ij i ya'muáatyee i maj quee tyojó'itej, a'íj mu mij jin jujímua'aj óopua'ritye'en.

11 Dios pu puéjtzij huo'tá'sij a'íjma. Ji'nye a'yaa mu cha'taj mana'aj ricij tí'ij a'íjna i Caín. Majta a'íjna jin ajtacíj mej túmii huamué'tin, a'yájna tí'ij huaríj a'íjna i Balaam, ajta a'íjna i Coré, a'íj mu mij jin cui'nyij.

12 A'íi mu mij tyévi'si' séeje' jo'siaj jóosi'rii siaj sij néijmi'i tyú'cua'nyij a'íjci jime' siaj juxie've', a'íi mu mij majta tyí'cua'caj ja'mua jamuán, majta jutyamua've'ej ya'caa, majta quee tyi'táj ja'astej. A'íi mu jujíimua'aj mana'aj jucha'íj. A'yaa mu een tí'ij jéetirij maj quee jitzán vijvi'vej, sulu áacaj pu'uj jáatisij. A'yaa mu majta een tí'ij ciyéj tíquee taca', tí'ijta xíjcata' putyí'rijcaj, mu'ríj hua'puaj huácuij majta éejcutyijhuaca' jo'maj ja'riá'vaaca'aj.

13 A'yaa mu een tí'ij i jájtyij tí atyúuta'huaj ca'nyíin jime', ajta jitzán cuémuxa'aj ájnyinyij tí a'íin pué'een je'ej maj tyi'táj jin tyévi'si' huaríj. A'yaa mu majta een tí'ij xú'ra'vej i maj jó'juhua'an jo'tíj jo'tíca', a'yaa pu'ij tyihua'ci'tyij maj a'áa jo'tyá'itzeere'en jo'tíj jéehua huápu'i'ij jo'tíca'.

14 Ajta i Enoc, a'íjna i tí aráahua'puaj pué'een i maj Adán jitze eeráma'can, a'íi pu a'yan tyihuo'té'exaa'j i tyeítyee i Dios jitze ma'can tijin: "Nyáaj nu jaaséj i tavástara' tí aje'cáma'ca'aj hua' jamuán i maj mui'ij i maj tajapua' tyí'huire'.

15 a'íj pu jin yava'cányesij tí'ij huo'xíjtye'en néijmi'caa i maj je'ej pua'aj huaríj, ajta a'íjna jin huá'xíjtye'en i maj jéehua huápu'i'ij je'ej pua'aj tyí'xajtaca'aj i Dios jimi."

16 A'íi mu néijmi'i jin junyuuste' i maj nyinyu'cacuj, majta a'yan tyá'huoo je'ej tí tyi'táj a'íjma jimi tyúuxie've'. Jéehua mu óotzaahuatye' a'íjna jime' je'ej maj jujíimua'aj tyúuxaj, majta hua'xaahua'j i tyeítyee, mej mij tyi'táj jin huo'tyámue'tin.

Ca'nyíjra'aj pu hua'tá'caa a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' mej mij hu-atóotyamua've'en

17 Siajta mua'aj, nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', siata'aj jo'támua'reej je'ej maj tyu'taxájtaca' a'íjma i tavástara' tí ajta Ciriístu' pué'een tí hua'antyíhuoj,

18 a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin: "A'ájna tí'ij arí néijmi'i tye'entyipua'risime'en, a'íi mu huataséjre'sij i maj tyihua'xaahua'j, i maj a'yan tyi'tyucha'íj muá'ju'un je'ej tí a'íjma tya'ráanajchi, a'íjna jime' i tí je'ej pua'aj een."

19 A'íi mu a'íin pué'een i maj ca'nyíjra'aj hua'tá'caa i tyeítyee mej mij jé'ta' huáciinyej, a'íi mu jujíimua'aj jájtyo je'ej maj tyi'táj jin ricij, majta quee jitzán aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios.

20 Siajta mua'aj, nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', siata'aj tyámua' eenye' i siaj jitzán tyá'tzaahuatye'. Siata'aj jitzán arooca'nyáaj i júuricama'ra' i Dios huatyényuunyij.

21 Siajta tyámua' tyityahuóocha'íin a'íjna jime' i Dios tí jin já'muaxie've', siaj sij jajchó've'ej a'náj tí xicáara' jitze uvé'nyesij i tavástara' Jesús tí ajta Ciriístu' pué'een, a'íjna i tí jin tá'cu'vej a'íj pu jin taatá'sij tyej tyij júurij huatyá'itzeere'en jusén jime'.

22 Siata'aj hua'ancu'vajxi'in i maj quee tyámua' tyá'tzaahuatye'.

23 Siata'aj séecan japua huatányuunyij mej mij quee huatyátaanyij, siajta séecan áancu'vaxi'in, siajta tyámua' tyityahuóocha'íin a'íjma

jimi, ji'nye jéehua mu huápu'i'ij xána'visi' huasé'rin a'íjna jime' i maj ootyá'itzee i Dios jimi.

I nyúucarij ti uve'tyáatican jin tyé'tyojtzi're' i Dios

²⁴ Ajta a'íjna i ti néijmi'i putyí'uurej ti tyámua' tyajamuáacha'íin siaj sij quee tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en, a'íi pu jamuaataséjrataj jujimí jo'tij naa jo'éen, siata'aj sij huatóotyamua've'en,

²⁵ ajta i Dios ti síij na'aj pué'een, i ti tajapuá huatanyúj, tyiche' a'íj tyu'tatyójtzi're'en, ji'nye a'íi pu va'cán jin tyi'tyéjvee, ajta néijmi'i jin tyí'ijta, a'íjna jitze ma'can je'e'j ti huaríj i tavástara' Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een, ti'ij na'aj jájcuaj ímuáj, ajta ijíj, ajta jusén jime'. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

I nyúucarij ti jaxaj je'ej ti i Jesús tyi'tíj tyaataséjratyej a'íjci i Juan

I nyúucarij ti jin uhuatyóochej

¹ A'íi pu a'íin pué'een i nyúucarij i Dios ti jaaté'exaa a'íjci i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, ta'aj ij i Ciriístu' huo'taséjratye'en a'íimaj i maj jahuiire', je'ej ti jiye'tzín atyojo're'nyesij. Ciriístu' pu'ij séej jo'ta'ítayaca' i ti tajapuá tyí'huire', ti'ij jaataséjratye'en a'íjci i Juan,

² a'íi pu'ij já'mua'ixaatye' i nyúucarij ti a'yan tyi'ja'yájna, ajta tyámua' tyá'mua'reej a'íjci i nyúucarij ti Dios jimi já'ma'can, a'ájna jime' je'ej ti huaríj i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een.

³ Che' huatóotyamua've'en a'ájna i ti huá'ixaatye' i nyúucaria'ra' i Dios, miche' majta huatóotyamua've'en i maj janamuaaj, majta ja'tzaahuatye' a'íjci i nyúucarij, ji'nye pu'ríj tin a'ájna atyojo're'nyesij ti'ij a'yan tye'mej je'ej ti tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij.

Juan pu hua'tyojtye' a'íjma i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta' ti aráahua'puaj tyará'asej

⁴ Nyáaj i nyaj Juan pué'een, nyáaj nu já'muatyojtye' mu siaj arahua'puaquej jusi'rii a'áa ti huataca'aj a Asia. Siata'aj ja'ancuriá'an i ti jin tyámua' tyajamuáatá', ajta jamuaatyápua'ritye'en i ja'mua tzajta', a'ájna ti jájcuaaj ímuáj séjria'ca'aj, ti ajta íjij séejre', ajta jusén jin séeria'aj ta'mej, miche' majta tyámua' jamuáa'uurej i júuricamej i maj aráahua'puaj ará'asej i maj a'áa já'sejre' jo'tíj i Dios jo'tyájcaj i ípuárij japua,

⁵ che' ajta a'íin tyámua' tyajamuáacha'íin a'ájna i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, i ti néijmi'i jin tyámua' een, ajta a'íin pué'een i ti anaquéej huatájuuriaca', ajta a'ájna jin antyúumua'reej ti tyihuo'ta'íjtye'en néijmi'caa i maj tyityatatyíj íiyan i cháanacaj japua. Ciriístu' pu taxie've', ajta juxúure' jin tyu'nájchitaca' ti'ij tajapuá huatányuunyij i tyaj jin ootyá'ítzee i Dios jimi,

⁶ a'íi pu taatá' tyej tyij jamuán tyu'ta'íjtaj, ajta ta'antyíhuo tyej tyij tyu'tyáhuire'en a'íjci jimi i Dios ra', i ti ajta jajvástara'. Che' a'íin huápuí'íj naa huasé'rihua'an, ajta néijmi'i jin tyu'ta'íjtaj jusén jime'. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

⁷ Ciriístu' pu jéetirij jitze aje'cáamej. Néijmi'i mu jaséjran, a'íi mu majta jaséjran i maj jaajé'caj, majta néijmi'i i tyeítyee matí'ij mana'aj pua'máj a'yan séejre' i cháanacaj japua, a'íi mu juyiinyen matí'ij jaaséj. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

⁸ “Nyáaj nu a'íin pué'een i ta'nájcaj, nyajta i tu've'tyajtij”, a'yaa pu tyí'xaj a'ájna i tavástara', ti ajta Dios pué'een i ti néijmi'i putyí'uurej, i ti ajta jájcuaaj ímuáj séjria'ca'aj, ajta i ti jusén jin séeria'aj ja'mej.

Juan pu jaaséj a'íjci i Ciriístu'

⁹ Nyajta nyáaj Juan, i nyaj já'mua'ihuaara' pué'een, nyajta nu jimi séejre' i Jesús a'íj nu jin nyajta ja'mua jamuán tyu'ta'íjtaj i Dios jimi, nyajta ja'mua jamuán jajpuéetzij na'mej tyej tyij néijmi'i jin tyo'táviicue'. A'yaa nu

tyihuó'ixaaj i nyúucaria'ra' i Dios, nyajta jaaxájtaca' je'ej ti huaríj i Jesús, a'íj nu nyij jin a'áa já'nami'huaca'aj jo'tíj ja'ráahuachij a jáata' ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tijin Patmos.

¹⁰ Ti'ij a'ájna putyi'rijcaa mati'ij pua'aj jana'michej i tavástara', a'íi pu i júuricama'ra' i Dios a'yan rájve nyéetzij jimi, nyati'ij nyij jáanamua'jri' ti nyahuárita' a'tíj ca'nyiin jin naatajé, a'yaa pu namua'jria'ca'aj ti'ij tipua'aj a'tíj ucáajjihua i a'huáj jitze,

¹¹ a'yaa pu tyi'nye'ixaatya'ca'aj tijin:

—Ootyéeyu'xaj i yu'xarij jitze je'ej paj tyi'tíj tyi'sej, pajta je'en huo'ta'ítayi' i maj arahua'puaquej jusi'rii i Dios jimi, a'áa ti huataca'aj a Asia, a'ájna a Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, ajta a'ájna a Laodicea.

¹² Nyati'ij nyij ooré'nyeeriaca' nyej nyij jaaséej a'tíj ti tyi'nye'ixaatya'ca'aj, nyati'ij a'yan huaríj aj nu nyij arahua'puácaa huaséj i cantyíj ti japuan antyítaa á'yi'ij, ajta ooroj jin taavijhuaca'aj,

¹³ ajta a'ájna je'ta' jo'tij ja'antyitátzajmee, síj pu a'áa huatyávaaca'aj ti a'yan huasé'rihua'aj ti'ij tyévi, a'yaa pu eenye' tyi'tyéchajca'aj cáanarij jime' ti títi'ij, ajta puásaj jin ahuóoji'ca'ca'aj ti ooroj jin taavijhua.

¹⁴ Cuéeinavi'can pu cácpuaca'aj, ti'ij muxáj a'yájna ti'ij ajta huasé'rin i séerij, ajta i ji'sáara' a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij tiéj.

¹⁵ Ajta i icájra'an a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij tyi'tíj ti me'estíj, huápu'i'ij pu naa tyi'tyama'astáji'caa, ajta ti'ij tyi'xajtaca'aj, a'yaa pu namua'jria'ca'aj ti'ij jo'tij ja'ancáamui'vej ti tyájujhua'naj ca'nyiin jime'.

¹⁶ Ajta i jumuáca'ta' pujmua' pu arahua'puácaa i xú'ra'vej iityáaca'aj, ajta i tyényi'tze' pu éejnyinyiica'aj i chúun ti huápu'i'ij tyi'ítzaj ajta juxa'aj tya'antámuamuaa. Ajta i nyéerima'ra' a'yaa pu tyá'taaca'aj ti'ij i xicáj ti néijmi'i jin eerájxirej.

¹⁷ Nyati'ij jaaséej, aj nu nyij arájvej jo'tij ja'ra'íicajmee, ya cuxáa naamú'. Aj pu'ij a'ín na'ajtamuaríej i jumuáca'ta' ti pujmua' jime' i jumuáca', ajta a'yan tyinaaté'exaa tijin:

—Capáj tyi'tziinye'ej, nyáaj nu a'ín pué'een i nyaj anájcaj, ajta i nyaj uvé'tyajtíj,

¹⁸ nyajta a'ín pué'een i nyaj júurij. Nyáaj nu huámui'ijcaa, nyajta ijíj nu jusén jime' júurij. Nyáaj nu a'ájna jin antyínyamua'ree nyaj hue'tyáanaaj jo'maj já'cui'nyij, na'ríij nyaj hui'ratoonyij.

¹⁹ Ootyéeyu'xaj i paj períj jaaséej, je'ej ti ijíj tyi'tíj tyi'sejre' ajta je'ej ti tye'mej majca'huáye.

²⁰ A'yaa pu huatóomua'aj je'ej paj tyi'tíj tyu'séj, i xú'ra'vetyee i maj aráhua'puaj ará'asej i paj huo'séj i nyaj hui'tyáaca'aj nyamuáca'ta' pujmua', ajta a'ájna i ti aráhua'puaj ará'asej i ti cantyíj jitzán antyítaa á'yi'ij ti ajta ooroj jin taavijhua: I xú'ra'vetyee i maj aráhua'puaj ará'asej, a'íi mu a'ín pué'een i maj tajapúa tyi'huíire' majta a'ájna jin antyúumua'reej mej mij huó'cha'ín i maj jusi'rii i tyeyúuj tzejta', ajta i ti aráhua'puaj ará'asej i ti jitzán i cantyíj antyítaa á'yi'ij, a'íi pu a'ín tyi'pué'een i tyeyúuj aráhua'puaj ti tya'rá'asej.

2

I nyúucarij ti huata'ítayi'huaca' a'íjima jimi i maj Éfeso jóosi'rii

1 'Pata'aj a'yan tyaata'ityi' a'íjci i ti a'íjna jin antyúumua'reej ti huó'cha'íin a'íimaj i maj a'áa jóosi'rii a Éfeso ti jime' yee: "A'yaa pu tyi'xaj a'íjna i ti hui'tyáa' i jumuáca'ta' pujmua' i xú'ra'vetyee i maj aráahua'puaj ará'asej, ajta a'áa ja'yi'vej jo'tij ja'antyitáatimee i ti ooroj jin taavijhua.

2 Nyáaj nu néijmi'i mua'reej je'ej siaj tyityetyúucha'íj, nyáamua'ree siaj jéehua tyi'muarie' siajta jéehua á'viicue're', siajta quee hua'xie've' i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj. Siajta serij hua'mua'aj i maj a'yan tyúusejrataca'aj maj a'íin pué'een i Dios ti hua'antyíhuoj, ma' ajta quee camu a'íin pué'een, a'yaa xu sij tyihuo'taséjrataca' maj a'íin pué'een i maj tyi'hue'tacaa.

3 Jéehua xu jajxié'vi'ra'aj siaj sij néijmi'i jin tyo'táviicue', siajta a'íjna jin jajpuéetzij, nyejitzé ma'can.

4 Nyajta nyáaj nu jamuaeté'exaatye'ej i siaj jin ootyá'itzeerej nyéetzij jimi, a'íjna jime' siaj quee che' a'yan tyi'nyaxie've' siati'íj anaquéej tyi'nyaxie'va'ca'aj.

5 A'íj xu jin jo'támua'reej jo'siaj tyi'tíj jin jo'tyá'ítzee nye jimi, siajta seequéj tyú'mua'tyij, a'yájna siati'íj anaquéej tyityetyúucha'íica'aj. Ajta tipua'aj sequée a'yan huárinyij, nyáaj nu ja'mua jimi jo'ma'aj na'mej, nyej nyij jamuá'ari' a'íjna i ti antyitátzaj i ti ja'mua jimi séejre', a'yaa nu rinyij tipua'aj sequée seequéj tyú'mua'tyij i Dios jimi.

6 Maj siajta mua'aj, xá'pui' xu ricij a'íjna jime' siaj quee jaxie've' je'ej maj ricij a'íimaj i maj a'yan hua'tamuá'muaj tijin nicolaítas, i nyaj nyajta quee nyáaj hua'xie've'.

7 A'íjna i ti iityánamuaj, che' jáanamuaaj je'ej ti i júuricama'ra' i Dios tyihua'íxaatye' a'íimaj i maj jusi'rii i Dios jimi. A'íimaj i maj néijmi'i jin tyu'tyámue'tin, a'yaa nu tyihuo'tá'sij maj jáacua'nyij a'íjna jitze ti séejre' i ciyéj ti jin júurij tá'ra'nyij, a'áa ti ja'távej jo'tij huápui'íj naa jo'éen i Dios jimi."

I nyúucarij ti huata'ityi'huaca' a'íimaj jimi i maj Esmirna jóosi'rii

8 'Pata'aj a'yan tyaata'ityi' a'íjci i ti a'íjna jin antyúumua'reej ti huó'cha'íin a'íimaj i maj a'áa jóosi'rii a Esmirna ti jime' yee: "A'yaa pu tyi'xaj a'íjna i ti a'nájca, ti ajta a'íi pué'een i tu've'tyajtij, a'íjna i ti huamu' ajta je'en huatájjuuriaca'.

9 Nyáaj nu jamua'reej siaj jajpuéetzij, siajta quee je'ej tyéejviicue', maj siajta mua'aj nyéetzij jimi xu chíjtyaanyi'íj pué'een. Nyáaj nu jamua'reej maj je'ej pua'aj tyaja'muaxaj, a'íimaj i maj a'yan tyúusejrataj maj a'íjci jitze ajtyáma'can i Israel, ajta capu a'yan tyi'ja'yájna, sulu a'íi mu a'íin pué'een i tyiyáaru' maj jimi jusi'rii.

10 Caxu tyi'tziinye'ej je'ej siaj tya'ajpuéetzij xá'ju'un, ji'nye a'íjna i tyiyáaru', a'íi pu séecan mua'ajmaj jamue'tyánasij, a'yaa pu'ij néijmi'caa tyajamuaatyésejra tipua'aj sianá'astijre'ej nusu sequée, siajta tamuáamuata' xicáj jajpuéetzij xá'ju'un. Tyámua' xu néijmi'i jin eenye' siajta tyo'táviicue' nyéetzij jimi, tipua'aj majamuáacui'nyij, nyáaj nu jamuaati'tye'sij i cúruun i siaj jin júurij xá'ju'un jusén jime'.

11 A'íjna i ti iityánamuaj, che' tyámua' tyáanamuaaj je'ej ti i júuricama'ra' i Dios tyihua'íxaatye' a'íimaj i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta': Majta a'íimaj i maj néijmi'i jin tyu'tyámue'tin, capu huá'ci'tyij maj jajpuéetzij muá'ra'nyij mati'íj a'íimaj i maj majtáhua'aj cui'nyij."

I nyúucarij ti huata'ityi'huaca' a'ímaj jimi i maj Pérgamo jóosi'rii

12 'Pata'aj pajta tyaata'ityi' a'íjci i ti a'ájna jin antyúumua'reej ti'ij huó'cha'íin a'íjma i maj a'áa jóosi'rii a Pérgamo ti jime' yee: "A'yaa pu tyí'xaj a'ájna i ti ji'tyeechuij i chúun ti juxa'aj tya'antámua'uaa.

13 Nyáaj nu jamua'reej siaj a'áa jo'cháatimee jo'tij tyejé'ijtaj a'ájna i tyiyáaru', siajta mua'aj síooche' xu ná'astijre' nyéetzij. Caxu jaatáxaahuataca' siaj nyéetzij ná'tzaahuatye', caxu siajta a'ájna xicáara' jitze ti'ij a'íin séjria'ca'aj i Antipas, ti tyámua' éenye'ej nyéetzij jimi, a'íi mu jaajé'caj a'ájna jo'tij tyejé'ijtaj i tyiyáaru'.

14 Maj siajta mua'aj, tyi'tíj xu jin ootyá'itzeerej nye jimi, a'íi mu ja'mua jimi séejre' i maj ja'astej a'íjci i nyúucarij i ti jin tyihuá'mua'tyej a'ájna i Balaam, i ti ajta a'yan tyaamuá'tyej a'íjci i Balac ti'ij hue'tzij jin huo'mué'tij a'ímaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, mej mij tyú'cua'nyij i cue'ráj i maj tyu'támu'vejritaca' a'íjma jimi i sáanturij, ajta mej mij huóoxana'cire'en.

15 A'íi mu majta ja'mua jimi séejre' i maj quee jaxie've' maj ajtáciinyej a'ájna jitze i huá'yi'raj i maj a'yan hua'tamuá'muaj tijin nicolaítas.

16 A'íj xu jin siata'aj siajtáhua'aj ja'antzaahuatye'en i Dios, na'riíj sequéé a'yan huárinyij, nyáaj nu ja'mua jimi ja'tanyésij, nyej nyij huo'tanyó'si'tye'en a'ímaj a'ájna jime' i chúun ti nye tyenyij jitze éejnyinyii.

17 Ajta a'ájna i ti iityánamuaj, che' tyámua' tyáanamuaaj je'ej ti i júuricama'ra' i Dios tyihuá'ixaatye' a'ímaj i maj jusi'rii i tyejúuj tzajta'. Majta i maj tyu'mué'tin, a'yaa nu tyihuo'tá'sij mej mij jáacua'nyij i cue'ráj ti jútye' já'ma'can, nyajta nu tyetyéj jaatátistej ti cuéeinara', i ti jitzán á'yu'si'ij je'ej ti a'íin jájcuan arí antyapuaj, ajta quee a'tíj jamua'ree je'ej ti tyé'yu'si', sulu a'íi pu'uj i a'tíj jamua'reej i nyaj jaatátistej a'íjci i tyetyéj."

I nyúucarij ti huata'ityi'huaca' a'ímaj jimi i maj Tiatira jóosi'rii

18 'Pata'aj pajta a'yan tyaata'ityi' a'íjci i ti a'ájna jin antyúumua'reej ti huó'cha'íin a'ímaj i maj a'áa jóosi'rii a Tiatira ti jime' yee: "A'yaa pu tyí'xaj i yójra' i Dios, i ti ajta a'yan eenye' ava'j'síjmeé ti'ij tiéj ti atyúumemej, ajta me'estúican iira'íicajmee ti'ij coobre maj jacámejri'.

19 Nyáaj nu néijmi'i mua'reej je'ej siaj tyi'tíj jin ricij; nyáamua'ree siaj tyámua' tyúuxie've' síij ajta síij, i siaj jitzán tyá'tzaahuatye', siajta huá'huüre' i séecan néijmi'i jin setye'víicue'raj, siajta ijíj, jéetze' xu seríj tyámua' ricij sequéé anaquééj.

20 Ajta a'íi pu quee na'ránajchij siaj tzaahuatyi'ra'aj jimi: tyícha'íij a'íjci i íitaj ti a'yan antyapuaj tijin Jezabel, i ti a'yan tyúuxaj ti i Dios jitze ma'can tyí'xaj, a'íi pu'ij hue'tzij jin tyihuá'mua'tyej i maj nye jimi séejre', mej mij huóoxana'cire'en, majta tyú'cua'nyij i cue'ráj i maj tyu'támu'vejritaca' a'ímaj jimi i sáanturij.

21 Nu'ríj jaatá' ti'ij tyá'antzaahuatye'en i Dios jimi, ajta a'íin capu jaxie've' ti a'yan huárinyij: capu ajta jaxie've' ti jaatapuá'citaj i ti jime' juxana'cire'.

22 A'íj nu jin a'áan yó'o'orasij utáatzij japua, nyajta a'ímaj i maj jamuán tyu'xána'cire', aj nu nyij jéehua huápu'i'ij puéjtzij huo'tá'sij tipua'aj mequee jaatapuá'citaj i maj je'ej jin pua'aj ricij.

23 Nyajta huá'cui'nyij i yójmua'mua' i íiti', a'yaa mu mij néijmi'i i maj jusi'rii i Dios jimi tyá'mua'reeren nyaj a'íin pué'een i ti jú'mua'ree je'ej ti

a'tíj tyí'mua'tzej i jutzájta', nyajta a'yan tyihuo'tá'sij séej nyajta séej je'ej ti tyi'tíj jin huaríj.

²⁴ Siajta mua'aj mu séecan, mu siaj Tiatira ja'chej, i siaj quee já'astijre' a'íjci i nyúucaríj ti hue'tzìj pu'é'een, siajta quee jamua'reej i ti jéehua huápu'i'ij juxie've' i tyiyáaru' jimi, a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' nyej quee che' tyi'tíj jin tyajá'mua'ijcatye'en.

²⁵ Siata'aj tyámua' eenye' je'ej siaj tyi'tíj jin ricíj, 'asta nyana'aj quee nyajtáhua'aj ya'uvé'nyej.

²⁶ A'íimaj i maj tyu'tyámue'tin, majta móoj a'yan tyámua' tyi-tyetyúucha'íij je'ej nyej nyáaj tyá'xie've', 'asta na'aj quee néijmi'i tye'entyipua'rej, nyáaj nu huo'ta'sij mej mij tyihuo'ta'íjtye'en a'íijma i maj séej chu'éj japua jo'cháatimee,

²⁷ ca'nyéjrij pu jin tyihuo'ta'íjtye'sij, a'yaa pu cha'taj na'aj tyihua'antypua'ritye'sij a'íijma i maj jájcha'íire' tí'ij a'tíj ti jaatyátaaraxi'in i xá'rij tí xaríj jin taavijhua, a'yájna tí'ij ajta i nyavástara' nyéetzij tyinaa'íjcaj.

²⁸ Nyajta huo'ta'sij mej mij a'íimaj tátzave'ej muá'ra'nyij tí'ij i xú'ra'vej ti eeré'nyinyii tapuá'risima'caj.

²⁹ A'íjna i ti iityánamuaj, che' tyámua' tyáanamuj je'ej ti i júuricama'ra' i Dios tyihua'ixaatye' a'íimaj i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta'."

3

I nyúucaríj ti huata'tyi'huaca' a'íimaj jimi i maj Sardis jóosi'rii

¹ 'Pata'aj a'yan tyaata'ityi' a'íjci ti a'íjna jin antyúumua'reej ti huó'cha'íin a'íijma i maj a'áa jóosi'rii a Sardis ti jime' yee: "A'yaa pu tyí'xaj a'íjna i maj jitzán séejre' i júuricama'ra' i Dios i maj aráahua'puaj ará'asej, ti ajta hui'tyáa' i xú'ra'vetyee i maj aráahua'puaj ará'asej. Nyáaj nu jamua'reej je'ej siaj tyí'muarie', nyajta nu jamua'reej siaj seríj nye jimi mu'chíj, tyij majta a'yan tyi'muaxaj yee síoche' xu júurij.

² Siata'aj atanyéjnye'rej, siajta tyámua' tyú'uurej a'íjci ti óoj ja'mua jimi tyí'sejre', ajta arí támara' tye'entyipua'rij, jí'nye a'yaa pu tyi'muasej a'íjna je'ej siaj ricíj capu xá'pui' een i Dios jimi.

³ Siata'aj jo'támua'reej je'ej maj tyajamuaamuá'tyej i siaj ja'ancuriáa', siata'aj a'yan huárinyij siajta je'en i Dios jimi ajtyáhuiixi'in. Típuaj sequée atanyéjnye'rej, nyáaj nu jo'ma'aj na'mej ja'mua jimi tí'ij náhua'rij, siajta mua'aj caxu jamua'reej a'tzáaj nyaj ja'mua jimi ja'tanyésij.

⁴ Séecan mu ja'mua jimi séejre' i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere' i jutzájta', a'íi mu mij nyaj jamuán huací'ca'aj muá'ju'un cuéeinavi' metyu'cháaj, jí'nye a'yaa pu tyihua'tyévijtye' a'íijma.

⁵ A'íimaj i maj tyu'tyámue'tin, a'yaa mu cuéeinavi'can tyi'cháaj muá'ju'un, nyajta quee jo'rio'uunaj je'ej ti ántyapua'j i yu'xarij jitze i maj jitzán á'yu'si'ij a'íimaj i maj jusén jin huatyá'itzeere'ej i Dios jimi, sulu nyáaj nu huo'taxájta i nyavástara' jimi, nyajta a'íijma jimi i maj jimi tyi'huíire' i nyavástara'.

⁶ Ajta a'íjna i ti iityánamuaj, che' a'íin tyámua' tyáanamuj je'ej ti tyihua'ixaatye' i júuricama'ra' i Dios a'íijma i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta'."

I nyúucaríj ti huata'tyi'huaca' a'íijma jimi i maj Filadelfia jóosi'rii

7 'Pata'aj a'yan tyaata'ityi' a'ijci i ti a'ijna jin antyúumua'reej ti'ij huó'cha'ín a'íjma i maj a'áa jóosi'rii a Filadelfia ti jime' yee: "A'yaa pu tyí'xaj a'ijna i tyámua' een ti ajta tzaahuatyi'ra'aj jin tyí'xaj, a'íi pu a'ijna jin antyúumua'reej ti huo'tá'an mej mij a'áa jo'tyájrutyey jo'tij já'sejre' a'ijna i ti jitzán eeráma'can i David, tipua'aj a'ín tya'antácuunaj, capu i'rjij ti a'tij tye'tyáanaj, na'ríij a'ín tye'tyáanaj, capu ajta i'rjij ti'ij a'tij tya'antácuunaj:

8 Nyáaj nu néijmi'i mua'reej je'ej siaj ricij, cási' xaaséj, nu'rjij tya-jamua'antácuunyej siaj sij juxáahuaj utyájrutyey, ajta quee i'rjij ti a'tij tye'tyáanaj, nyáaj nu jamua'reej tíquee jamú'ca'nyisti', siajta síoche' xu tyá'astijre' je'ej nyaj tyajamuáa'ixaa, caxu ná'xaahuaj.

9 A'yaa nu huá'uurej a'íjma i maj tyiyáaru' jimi jusi'rii, i maj tyí'hue'tacaa a'ijna jime' maj a'yan tyúusejrataj maj Israel jitze aj-tyáma'can, a'yaa nu ca'nyéjrij jin huá'uurej mej mij mujo'vá'ju'un majta je'en tyítunutaxi'in ja'mua jimi, mej mij a'ijna jin jáamua'reej nyej nyáaj já'muaxie've'.

10 Xu'rjij ja'rá'astee je'ej nyaj tyajamuaata'ij a'ijna jime' siaj néijmi'i jin tyo'táviicue'ri', a'ij nu jin nyáaj ja'muacha'íj na'mej a'ájna xicáara' mati'ij néijmi'i jajpuéetzij muá'ju'un iyan cháanacaj japua, mej mij jáamua'reej i maj a'yan huacháatimee.

11 Jiye'tzín nu yava'cányesij. Tyámua' xu néijmi'i jin eenye' je'ej siaj seríj tyu'muáriej, caxu tyi'tá'care'en ti'ij a'tij jamuaanáhue' i siaj seríj jaamué'tij.

12 A'íimaj i maj tyu'tyáamue'tij, a'yaa nu tyihuo'tá'sij mej mij tyi-tyetya'úuj muá'ra'nyij u tye'yúuj tzajta' i nyaj Dios ti ja'a'rij, ajta quee che' a'náj iiráamej, a'íjma nu jitze jo'tyéyu'xaj je'ej ti ántyapuaaj i nyaj Dios, nyajta je'ej ti tyaja'rájtyapuaaj chájta'najra' i nyaj Dios, a'ijna i Jerusalén ti jájcuaj, ti ajta tajapúa je'cáanyej jo'tij i nyaj Dios já'sejre', a'íjma nu nyajta jitze jo'tyéyu'xaj je'ej nyaj jájcuaj jin ántyapuaaj.

13 A'íjna i ti iityánamuaj, che' tyámua' tyáanamuaaj je'ej ti i júuricama'ra' i Dios tyihúa'ixaatye' a'íjma i maj jusi'rii i tye'yúuj tzajta'."

I nyúucarij ti huata'ityi'huaca' a'íjma jimi i maj Laodicea jóosi'rii

14 'Pata'aj a'yan tyaata'ityi' a'ijci i ti a'ijna jin antyúumua'reej ti huó'cha'ín a'íimaj i maj a'áa jóosi'rii a Laodicea ti jime' yee: "A'yaa pu tyí'xaj a'ijna i ti tzaahuatyi'ra'aj jin tyí'xaj ajta néijmi'i tyámua' jin een, ajta a'ín pué'een i ti Dios jamuán néijmi'i tyú'taahuaca' ti'ij na'aj ijíj ti tyí'sejre':

15 Nyáaj nu néijmi'i mua'reej je'ej siaj tyi'tij jin ricij. Nyáamua'ree siaj quee ooca'nyáaj sianaataxie'vej nyéetzij, caxu siajta ca'nyéjrij jin ná'antzaahuaj. A'yaa pu tyina'ráanajchi siaj ooca'nyáacan jin naa nyojo'mua'raj, na'ríij sequée ca'nyéjrij jin ná'tzaahuatye'ej.

16 Siajta cí siana'aj tyíná'tzaahuatye', caxu a'yan tyi'huire' ti'ij jájtyij ti jéehua pistij nusu ti jéehua cimujraa, a'ij nu jin a'yan já'mua'uurej nyej nyij ca'nyéjrij jin majamúuhua'xij.

17 A'yaa xu tyí'xaj siaj mua'aj chíjtyaanyi'ij pué'een, ti jee jéehua jamuáahuí, ti jee ajta quee tyi'tij jamuá'itziitye', siajta mua'aj caxu jamua'reej siaj xána'visi', siajta je'ej pua'aj huá'sejratye' i tye'ityee, mua'aj xu quee je'ej tyéejviicue', xa'racúcu'nyijmee siajta muámua'vi'ijmee.

¹⁸ A'íj nu jin a'yan tyaja'muahuvijij sij nyéetzij jimi jáananan i ooroj ti tiéj jitze juta'huacaa, siata'aj sij ji'r'é'can jime' huatyoochújtyaanyi'taj, siajta nyéetzij jimi jáananan i cáanarij ti naa tyí'cueenaa sij sij a'íjci ucóochejtya'xi'in ti'ij quee séeje're' i ja'muatyévij i sij jatyevi'ra' a'íjci jime' sij muámua'vi'ij, siajta nyéetzij jimi jáananan a'íjci i sij aróohuatye'en i juji'ij jitze siata'aj sij atanyéjnye'rej.

¹⁹ A'yaa nu tyámua' tyihua'ixaatye', nyajta puéjtzij hua'tá'caa a'íjma i nyaj hua'xie've'. A'íj pu jin siata'aj seequéj tyú'mua'tyij, siajta ja'antzaahuatye'en i Dios.

²⁰ Cási', nyáaj nu eetyéjvee a ti ja'pueertaj nyetye'ejtyato'xa'aj, tipua'aj a'tíj náanamuj ajta je'en tyina'antácuunye'en, aj nu nyij utyárutyij chí'ra'an tzajta' tyej tyij néemi'ij tyú'cua'nyij.

²¹ A'íjmaj i maj tyu'tyamue'tij, a'yaa nu tyihuo'tá'sij maj nyajamuan oorá'sej jó'nyaj tyejé'ijtaj, a'yájna nyati'ij nyáaj tyu'tyáamue'tij, aj nu nyij nyavástara' jamuán huatyéeyixij jo'tij a'íjn tyejé'ijtaj.

²² Ajta a'íjna i ti iityánamuj, che' tyámua' tyáanamuj je'ej ti i júuricama'ra' i Dios tyihua'ixaatye' a'íjma i maj jusi'rii i tyeyúuj tzajta'."

4

Juan pu huo'séj i maj janajchej i Dios u tajapuá

¹ Ti'ij a'yan tye'entyipua'rej, aj nu nyij ájnyeeriaca', nyati'ij nyij jaaséj i puéertaj ti antácuunyica'aj u tajapuá, ajta i nyaj anaqueej jáanamujari' i ti naatajé ti ajta a'yan namujaria'ca'aj ti'ij a'tíj ti ucáajijhua i trompéetaj jitze, a'yaa pu tyinaat'éexaj tijin:

—Mujo'té'yi'ij nyata'aj muaataséjratye'en je'ej ti tyi'tíj tyúuxie've' ti a'yan huárinijij majca'huáye.

² Aj pu'ij i júuricama'ra' i Dios nye jimi huatyá'ítzee, nyajta je'en ipuárij huaséj ti ujo'tyávaaca'aj u tajapuá, ajta a'tíj jitzán huatyácatyij.

³ Ajta a'íjna i ti acájca, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij tyetyéj ti huápu'i'ij tyá'najchij ti po'vij ajta ti tyóomuaa á'naxcaj, ajta a'yan huasé'rihua'aj ti'ij síij i tyetyéj ti po'vij jin naa tyí'me'estij, ajta cu'xa'aj atahujca'aj jo'tij jo'tyávaaca'aj i ipuárij, ti tyama'astájyi'caa huá'ravi'can jime' a'yájna ti'ij i tyetyéj i maj a'yan jatamuá'muj tijin esmeralda,

⁴ ajtáhua'aj pu séecan i ipuárij tya'taváatima'caa jo'tij jo'tyéjvee a'íjna i ipuárij seityéj japuan muáacuaj pu tya'rá'axcaa, majta i huásij acatyé'tya'ajma'caa i ipuárij jitze, cuéeinavi' nu tyí'chajcaa, majta cúruun tyo'carújtya'ajma'caa i jumu'új jitze ooroj ti jin tyi'taavijhua.

⁵ Ajta a'íjna jitze i ipuárij a'yaa nu tyityetána'axcava'ra'aj majta tyényuucá'aj, ajta a'ájna i ipuárij ti jo'tyéjvee, tatzárij pu aráahua'puaj ataváatima'caa, ajta a'íjna i tatzárij a'íi pu a'íjn pu'éen i júuricama'ra' i Dios ti aráahua'puaj ará'asej.

⁶ A'ájna jo'tij jo'tyéjvee a'íjna i ipuárij, a'yaa pu éenye'ej huariá'muanyica'aj a'chóota' ti'ij tyi'tíj ti naa tyí'me'estij ti ajta tátzaj.

Ajta a'ájna jé'ta', jo'tij jo'tyéjvee a'íjna i ipuárij, muáacuaj mu i maj júurij ataváatima'caa, majta jéehua ji'síj hua' jitze séjria'ca'aj, i hua' nyéerimij jitze ajta hua'huarita'.

⁷ Ajta i ti anájcaj a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij muájyej, ajta i ti je'tyáa'sej, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij túuru', ajtáhua'aj i síij ti je'tyáa'sej, a'yaa pu

tya'cányeerica'aj ti'ij tyéviy, ajta i tu've'tyajtj, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij cué'ra'vej ti huatará'raj.

⁸ Majta a'íimaj i maj muáacuaj i maj júurij, a'íi mu aráseej pua'mácan ajta anájma'caaj síij ajta síij, ajta jéehua ji'sij jitzán séjria'ca'aj, jéjre' ajta tyétye'. A'náj tina'aj mu a'yan tyí'xajtaca'aj majta a'yan tyí'chuiicaca'aj tijin:

Tyámua' pu een, tyámua' pu een, tyámua' pu een i tavástara',

Dios pu a'íin pué'een i ti néijmi'i jin antyúumua'reej,

a'íi pu anaquéej séjria'ca'aj, ajta ijíij séejre', ajta jusén jin séeria'aj ta'mej.

⁹ Ajta mati'ijta a'íimaj janajchej i maj muáacuaj, majta tyé'tyojtzire'ej a'íjci i ti ipuárij jitze acájca, i ti jusén jime' júurij,

¹⁰ a'íimaj i huásij i maj seityéj japuan muáacuaj ará'asej, a'íi mu tyítunutaxij a'íjci jimi i ti ipuárij jitze acájca, majta jaatyánajchij, majta tyu'tátuure'sij a'íjci jimi i tyuucúrun, majta a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

¹¹ A'yaa pu tyimuaavíjtye' muéetzij, mu paj tavástara' pué'een, pajta taj Dios pué'een,

tyej tyij tyimuaatatyójtzi're'en, tyajta muatyáanajchej i paj jin néijmi'i putyí'uurej,

ji'nye muáaj paj néijmi'i tyú'taahuaca', i ti a'yan tyí'sejre',

muáaj paj a'yan tya'axié'vi'raca'aj a'íj pu jin néijmi'i tyú'taavijhuaca'.

5

I yu'xarij ti jiri' ti jitzán tyé'yu'si' ajta i cánya'aj

¹ Ajta a'íjna i ti acájca i ipuárij jitze, jumuáca'ta' pujmua' pu ji'tyépijca'aj i yu'xarij ti juxa'aj tyé'yu'si'huaca'aj, ajta arahua'puaquej pu ájvi'tyíjhuaca'aj i xíjca jime'.

² Nyajta séej huaséj i tajapúa ti tyí'huüre', a'yaa pu'ij ca'nyíin jin tyu'ta'íhuoj tijin:

—¿A'tanyíj quee tyi'tíj jin á'itzeere' ti'ij ja'ajsújtza'naxi'in i ti ajvi'tyíjhuajmee, ajta je'en jaatáxijta i yu'xarij?

³ Ajta u jútye', ajta íyan i cháanacaj japua, ajta jityán i cháanacaj, capu a'tíj a'yan tyu'tóoci'puaj ti'ij jaatáxijta, ajta jaaséj je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj.

⁴ Nyajta nyáaj jéehua nu huápu'ij nyeyiinyaca'aj a'íjna jime' maj quee jáatyoj síij ti a'yan tyu'tóoci'puaj ti'ij jaatáxijta i yu'xarij nusu ti jaaséj je'ej ti tyé'yu'si'.

⁵ Ti'quij síij ti hua' jitze ajtyáma'can a'íimaj i huásij, a'yaa pu tyinaaté'exaaj tijin:

—Capáj iyinyaj, ji'nye a'íjna i maj a'yan jatamuá'muaj tijin i Muájyey i ti hua' jitze ajtyáma'can a'íimaj i maj Israel jitze eerányey, a'íjna i ti David jitze eeráma'can, a'íi pu arí tyu'tyáamue'tij a'íi pu pújoorej ti'ij ja'ajsújtza'naxi'in i ta'raahua'puácaa ti jin ajvi'tyíjhuajmee ajta je'en jaatáxijta i yu'xarij.

⁶ Aj nu nyij cánya'aj huaséj a'ájna jé'ta' jo'tij jo'tyéjvee a'íjna i ipuárij, ajta jé'ta' a'íjma jimi i maj muáacuaj i maj júurij, ajta jé'ta' a'íjma jimi i huásij, a'yaa pu huasé'rihua'aj cuxáa meríj jaajé'cataca'aj. Ajta arahua'puácaa ava'ahuájma'caa, ajta arahua'puácaa ava'j'i'síjma'caa, ajta i ji'sáara' i ta'ráahua'puaj, a'íi pu a'íin pué'een i júuricama'ra' i Dios i ti a'yan yo'ta'ítyaca' íiyan cháanacaj japua.

⁷ A'íjna i cánya'aj, a'í pu ja'ancuré'pij a'íjci i yu'xarij i ti muáca'ta' pujmua' séjria'ca'aj a'íjna i ti ipuárij jitze acájca,

⁸ ti'ij ja'ancuré'pij a'íjci i yu'xarij, a'ímaj i maj muáacuaj i maj júurij, majta i huáasij i maj seityéj japuan muáacuaj ará'asej, a'í mu néijmi'i ecóotutaxij a'íjci jimi i cánya'aj. Néijmi'i mu a'ímaj i áarpaj tyi'tyéi'ca'aj, majta túxa'aj ooroj ti jin tyi'taavijhuaca'aj, ajta cuáanye'ej ava'jistijma'caa a'íjci jitze i túxa'aj, a'í pu'ij a'ín pué'een i maj jin jahuooca'aj a'ímaj i maj tyeítyeristyamua'mua' pué'een i Dios.

⁹ Majta jájcuan jin a'yan tyi'chuiicaca'aj tijin:

Muáaj paj ji'réenye'ej séejre' pej pij ja'ancuré'pij i yu'xarij pajta ja'ajsújtza'naxi'in i ti ajvi'tyíihuajmee, ji'nye muáaj paj huatámu'vejrityi'huaca', pajta a'íjci jime' a' xuure' tyu'nájchitaca' i Dios jimi, néijmi'caa jitze ma'can i tyeítyee, i maj séej jitze maj eeráma'can, i maj séej nyúucarij jin tyi'xaj, nusu i maj séej chuéj japua já'ma'can.

¹⁰ Pajta tyámua' huó'ruuj mej mij síj mana'aj tyeítyeera' pué'eenye'ej muá'ra'nyij,

mej mij majta tyu'tyáhuire'en a'íjna jimi i Dios, majta a'ímaj mu tyu'ta'íjtaj íyan i cháanacaj japua.

¹¹ Aj nu nyij atányeeriaca', nyajta je'en mui'caa huánamujri' i maj tajapúa tyi'huiire' i maj a'áa ja'taváatima'caa jo'tij jo'tyéjvee i ipuárij, jo'maj majta já'sejria'ca'aj i maj muáacuaj i maj júurij, majta a'íjma jimi i huáasij. A'í mu huápu'ij mui'caa, capu ámiteeria'ca'aj a'chu maj pua'maca'aj,

¹² a'yaa mu mij ca'nyíin jin tyi'xajtaca'aj tijin:

A'íjna i cánya'aj i ti huatámu'vejrityi'huaca', a'yaa pu tye'tyévijtye' ti a'ín ja'ancuriá'an i ti néijmi'i jin putyl'uurej, ajta ti'ij néijmi'i jimi tyi'sejria'aj, ajta a'ín néijmi'i tyi'mua'rériaj ajta je'en néijmi'i jin tyu'tyámue'tin, tyiche' tyaatatyójtzi're'en a'íjna i ti naa een, tyajta jimi tyu'táchuiicaj.

¹³ A'yaa nu nyajta tyáanamujri' ti a'íjna i Dios ti tyú'taahuaca' tajapúa ti tyejé'sejre', ajta íyan cháanacaj japua ti tyi'sejre', ajta jityán ti tyejé'sejre' i chuéj, ajta a'áa maj tyityejé'sejre' i jájtyij jitze ti ve'éj, a'yaa mu tyi'xajtaca'aj tijin:

Tyiche' tyaatatyójtzi're'en a'íjci i ti acájca i ipuárij jitze, tyajta a'íjci i cánya'aj,

tyiche' jaatyátzaahuatye'en, tyajta tyámua' tyeetyátoonyij, che' a'ín néijmi'i jin antyúumua'reeriaj jusén jime'.

¹⁴ Majta a'ímaj i maj muáacuaj i maj júurij, a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

—Che' a'yan tyá'ra'nyij. Majta a'ímaj i huáasij, a'í mu tyítunutaxij majta jaatyánajchaca' i Dios.

6

A'íjna i ti arahua'puaquej ajvi'tyíihuajmee

¹ Aj nu nyij jaaséj ti'ij i cánya'aj séej jajsújtza'an i ti ajvi'tyijhuaca'aj i yu'xarij jitze, aj nu nyij séej huánamujri' i ti hua' jitze ajtyáma'can i maj

júurij i maj muáacuj, a'yaa pu'ij tyu'taxájtaca' a'yan namuáaria'can ti'ij maj huatyényuunyij tijin:

—Mujo'té'yi'ij.

² Nyati'ij nyij atányeeriaca' aj nu nyij cahuáayu' ti cuéeinara' huaséj, ajta i ti avá'catyii a'íi pu tú'namua'aj iityéchooca'aj i jumuáca' jitze. Majta je'en cúruun jaati'ij, aj pu'ij iirájraa ti'ij hua'antymue'tin a'yaa pu'ij néijmi'i jin tyu'tyáamue'tij.

³ Ti'ij a'ijna i cánya'aj ajtáhua'aj séej ajsújtza'an, a'yaa nu tyáanamujri' ti ajtáhua'aj sáij i ti ajta hua' jitze ajtyáma'can i maj júurij i maj muáacuj, a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Mujo'té'yi'ij.

⁴ Aj pu'ij ajtáhua'aj sáij i cahuáayu' iirájraa ti po'xara'. Ajta i ti avá'catyii a'íi pu a'ijna jin antyúumua'reeriaca'aj ti'ij huo'itziitye'en i tyeítyee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, mej mij huóocui'nyij sáij ajta sáij, a'íi pu ajta ja'ancuré'chuij i chúun ti ve'éj.

⁵ Ti'ij a'ijna i cánya'aj ajtáhua'aj séej ajsújtza'an, a'ij nu séej huánamujri' i ti hua' jitze ajtyáma'can i maj júurij i maj muáacuj, ti a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Mujo'té'yi'ij.

Nyati'ij nyij nyajtáhua'aj atányeeriaca', aj nu nyij cahuáayu' huaséj ti xú'muara', ajta i ti avá'catyii, a'íi pu ji'tyéchooca'aj i maj jin tya'cá'itie'raj.

⁶ Nyati'ij nyij a'tij huánamujri' ti hua' tzajta' a tyojo'taxájtaca' a'íimaj jimi maj muáacuj i maj júurij, a'yan tijin:

—Séej mediidaj i tyeríicuj, a'yaa pu tyá'najchij ti'ij a'tij tyá'mue'tij séej xicáj, ajta huéicaj mediidaj i tyeríicuj ti titi'ijme' ijmuéeya'ajmee, a'yaa pu cha'tána'aj tyá'najchij ti'ij a'tij tyá'mue'tij séej xicáj, ajta capáj yó'jipuan i aséityij, nusu i nahuáj.

⁷ Ti'quij i cánya'aj ajtáhua'aj séej ajsújtza'an, aj nu nyij jáanamujri' ti ajtáhua'aj i sáij i ti ajta hua' jitze ajtyáma'can i maj júurij i maj muáacuj, a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Mujo'té'yi'ij.

⁸ Nyati'ij atányeeriaca', cahuáayu' nu huaséj ti cíi tyí'tyoomuara', ajta i ti avá'caj, a'yaa pu antyapuj tijin: I ti huá'cui'caa. Ajta sáij cújta' huama'ca'aj i ti a'áa tyejé'ijtaj i hua' tzajta' i mui'chítyee, ajta je'cácaaj jimi i tyeítyee antyúumua'reej i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, mej mij huó'cui'nyij i tyeítyee a'ijna jime' maj tyúunyo'si'tye'en, nusu tújrij jime', na'ríij cui'nyi'ra'aj jime', nusu a'íijma jime' i tyi'tyán i maj tyí'tyaci'macaa.

⁹ Ti'ij i cánya'aj ajtáhua'aj séej ajsújtza'an, aj nu nyij huo'séj jityán i ipuárij a'íijma i maj a'ijna jin huá'cui'iihuaca' maj jaaxájtaca' i nyúucaria'ra' i Dios, majta a'ijna jitze tyámua' tyityahuóocha'ij.

¹⁰ A'yaa mu ca'nyíin jin tyí'xajtaca'aj tijin:

—Tavástara', mu paj ji'rénnya'aj séejre', pajta quee tyi'tij jin á'itzeere', ¿a'náj nyij pahuá'xijtye'en a'íijma i maj cháanacaj japua jo'cháatimee, a'ijna jime' i maj táacuij?

¹¹ Aj mu mij cáanarij tyihuo're'pij ti tyi'tíi'ijmee ti tyí'cueenaa, majta a'yan tyihuo'té'exaaj maj cíi tyityahuóoso'pe'en, 'asta mana'aj quee

huo'néijmi're'en i hua' ihuáamua', i maj majta tyí'huüre' i Dios jimi, mej mij a'yan cha'taj mana'aj éenye'que' huácuinyij mati'ij a'íimaj.

¹² Ti'ij a'íjna i cánya'aj i ta'ráseevij ajsújtza'an, aj nu nyij jaaséj ti cháanacaj ca'nyíin jin huatóoca'tzij. Ajta i xicáj huatyáxu'muariaca', a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij i cíixurij ti xú'muaa, ajta a'íjna i máxcirie' huatyápo'xariaca', a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij xúure'ej,

¹³ majta i xú'ra'vetyee a'íi mu uje'cáavatzij i chuéj japua, a'yájna ti'ij i táque'ra' i xápua' tipua'aj i ciyáara' ca'nyíin jin huatáhuaaxi'in i áacaj jime'.

¹⁴ Ajta i tajapúa a'yaa pu huataséjre ti'ij tipua'aj a'tíj yu'xarij huatyéjire'en, ajta néijmi'i i jiríj ti huaquéetimee, ajta jo'tij ja'rahuáchijmee i jájtyij japua, néijmi'i pu aja'yee jo'quéetima'aj ta'raa.

¹⁵ Majta néijmi'i i maj tyi'tíj jin tyityatatyíj, a'íi mu huatyóo'avaataca' tyásta'naj tzajta', majta tyetyéj tzajta' nusu i jiríj jitze, hua' jamuán i tajtúhuaanyij, i maj tyihuá'íjtye' i xantáaru'uj, i maj chíjtyaanyi'ij pu'éen, majta i maj va'cán jin tyityatatyíj, néijmi'i i maj ca'nyéjrij jin tyí'huúria'ca'aj majta i juxáahuaj séjria'ca'aj,

¹⁶ a'yaa mu tyihuá'jeevaca'aj i jiríj majta i tyetyéj tijin:

—Siata'aj tajapúa rájvetyij siaj sij ta'vá'naj ti'ij quee taaséj a'íjna i ti acájca i ipuárij jitze, ajta ti'ij quee puéjtzij táaci'tyij a'íjna jime' i cánya'aj ti jin nyú'camui'.

¹⁷ Ji'nye pu'ríj tya'rá'aj a'ájna xicáara' maj jitzán puéjtzij taatá'sij, ¿a'tanyíj pújoorej ti'ij tyo'táviicue'en a'íjna jime'?

7

A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can i Dios ti hua'vá'jajpuaxij

¹ Nyajta je'en muáacuacaa huaséj i maj tajapúa tyí'huüre', maj a'áa jo'tyú'uuca'aj, síij pu a'áa jo'tyávaaca'aj jo'tij i xicáj jé'ejnyinyiij, ajta síij jo'tij i xicáj ja'ancáru'pij, ajta síij ajtyapuáj pujmua', ajta i síij áatyej pujmua' pu jo'tyávaaca'aj, a'íi mu mij quee tyi'tá'care'ej ti huatá'aacarej i chuéj japua, na'ríij i jájtyij japua nusu i ciyéj tzajta'.

² Nyajta nu séej huaséj i ti tajapúa tyí'huüre' ti a'áa pujmua' ja'vá'ma'ca'aj jo'tij jé'ejnyinyiij i xicáj, a'íi pu ji'tyátijcaa a'íjna i ti jin hua'ajtyiyú'xaxi'in i huá'cuaatze' i tyeítyeristyamua'me'en i Dios ti júurij. A'íi pu'ij ca'nyíin jin huo'tajé a'íimaj i maj a'íjna jin antyúumua'reeriaca'aj maj je'ej pua'aj jáa'uurej i cháanacaj, majta i jájtyij ti ve'éj.

³ A'yaa pu tyihuo'té'exaaj tijin:

—Caxu je'ej pua'aj ja'uurej i cháanacaj, i jájtyij ti ve'éj, nusu i ciyéj, 'asta tyana'aj quee hua'ajtyiyú'xaxi'in huá'cuaatze' a'íimaj i maj jahuüre' i taj Dios.

⁴ Nyati'ij nyij jáanamujri' a'chu maj ará'axcaa i maj hua'ajtyiyú'xaxij, a'yaa mu pua'maca'aj anxítyej japon huá'puatyej japon muáacuaj ví'ra'aj, a'íi mu a'íin pu'éen i maj Israel jitze eeráma'can.

⁵ Tamuáamuata' japon hua'puaj ví'ra'aj mu pua'macán ajtyiyu'xaxij i maj Judá jitze eeráma'can, majta tamuáamuata' japon hua'puaj ví'ra'aj i maj a'íjna jitze eeráma'can i Rubén, majta tamuáamuata' japon hua'puaj ví'ra'aj i maj a'íjna jitze eeráma'can i Gad,

6 majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj Aser jitze eeráma'can, majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj a'íjna jitze eeráma'can i Neftalí, majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj Manasés jitze eeráma'can,

7 majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj Simeón jitze eeráma'can, majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj a'íimaj i maj Levi jitze eeráma'can, majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj Isacar jitze eeráma'can,

8 majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj Zabulón jitze eeráma'can, majta tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj i maj José jitze eeráma'can, a'yaa mu cha'taj mana'aj tamuáamuata' japuan hua'puaj ví'ra'aj tyitya'rá'axcaa i maj Benjamín jitze eeráma'can.

A'íimaj i maj jéehua ará'asej majta cuéeinavi' tyi'tyéechan

9 Nyati'ij nyij nyajtáhua'aj atányeeriaca', aj nu nyij mui'caa huápu'i'ij hua'sej i tyeítyee i maj a'áa ja'tyúusiiria'ca'aj néijmi'i i maj séej chuéj japua já'ma'can, majta séej chájta'naj jitze já'ma'can, majta i maj seequéj tyu'xaxa'aj, jéehua mu huápu'i'ij ará'axcaa a'íj pu jin quee i'riitaca'aj ti a'tíj huo'tyé'iten. A'áa mu jo'tyú'uuca'aj i cánya'aj jimi. A'íi mu cuéeinavi' tyi'tyáchajcaa, majta tacíj iityepítima'caa.

10 Néijmi'i mu ca'nyíin jin a'yan tyi'tyiejijhuaca'aj tijin:

A'íjna i ti jin tajapúa huanyú, a'íj pu jimi já'ma'can i taj Dios i ti acájca i ipuárij jitze, ajta a'íjna jimi i cánya'aj.

11 Majta néijmi'i i maj tajapúa tyí'huüre', a'íi mu atavátima'caa jo'tij jo'tyéjvee i ipuárij, majta i huáasij, majta a'íimaj i maj muáacuaj i maj júurij, a'íi mu mij ecóotutaxij jimi i ti acájca i ipuárij jitze, matí'ij mij jaatyánajchaca' i Dios,

12 a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

Che' a'yan tyá'ra'nyij.

I tyaj jimi tyu'táchuiicaj, ajta i ti naa een, i ti néijmi'i tyí'mua'reej, i tyaj jin tyé'tyojtzi're', a'íj pu jimi já'ma'can i Dios i jusén jime' séejre'.
Che' a'yan tyá'ra'nyij.

13 Aj pu'ij síij i vásti' a'yan tyinaata'ihuo'ri' tijin:

—¿A'tyaanyíj maj pué'een a'múumaj mu maj cuéeinavi' tyu'cháatimee, ajta jo'nyij ma'rácij?

14 Nyati'ij nyij a'yan tyaaté'exaa tijin:

—Muáaj paj vásti' jamua'reej. Aj pu'ij a'yan tyinaaté'exaa tijin:

—A'íi mu a'íin pué'een i maj tyo'táviicue'ri' i maj jéehua jaapuéjtzitariaca', a'múu mu meríj tyu'jósij i tyúucaanaa, majta tyu'cuenarej i tyúucaanaa a'íjna jime' maj ja'antzaahuaj i Ciríistu' ti hua' jitze ma'can huamuí'.

15 A'íj mu jin a'áa já'sejre' jo'tij jóonyee i ipuárij ti jitzán acájca i Dios, majta a'náj tina'aj jahuüre' i tyeyúuj tzajta', tújca majta tíca'. Ajta i ti acájca i ipuárij jitze, a'íi pu hua'cha'íij a'íjna jime' ti hua' jimi huatyá'itzeerej.

16 Camu che' huatatújritze'ej, camu majta che' huataf'icuj, capu che' i xicáj hua'tátzavi'tye'ej ja'mej, capu ajta hua'téexi'raj ja'mej i xicáj,

17 Ji'nye a'ñi pu i cánya'aj i ti a'áa jé'ta' já'sejre' a'ñi pu hua'cha'ñij ja'mej, a'ñi pu'ij huá'vi'tin jo'tij ja'rájmuuaa i maj jin júurij muá'ra'nyij, ajta i Dios pu tyámua' tyihuo'tyéjeevij, mej mij quee che' tyi'tij jin juxaamuujiritya'aj.

8

I ti aráahua'puaj i ti ájvi'tyijhuaca'aj ajta i cítzive'rij

1 Ti'ij i cánya'aj ja'ajsújtza'an i ti ajvi'tyijhuajma'caa, a'ñina i ta'ráahua'puaj, aj pu'ij tyu'puá'riaarraa u tajapúa, jé'ta' ooraj pu á'tyeej ti'quee tyi'tij namuajria'ca'aj.

2 Aj nu nyij tányij arahua'puácaa huaséj i maj tajapúa tyí'huiire' maj jimi i Dios ajo'tyú'uuca'aj, a'ñi mu mij tya'ancurá'ij i trompéetaj aráahua'puaj ti tya'rá'asej.

3 Aj pu'ij ajtáhua'aj sñij mujo've'mej ti ajta tajapúa tyí'huiire', a'ñi pu cítzive'rij iityájajnaca'aj, aj pu'ij jitzán ajtyéechaxij i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, majta je'en ñijcua jéehua jaatá' ti'ij ja'antyíiteeraj a'ñina i maj japua i maj japuan tyí'mu'vejritacaa ooraj ti jin taavijhua, ti a'áa já'sejria'ca'aj jo'tij jo'tyéjvee i ipuárij, jamuán i maj jin jahuooca'aj i Dios jimi.

4 Aj pu'ij ájcitzujtariaca' a'ñina i ñijcua i muáca'ra'an jitze i ti tyí'huiire' u tajapúa, 'asta na'aj quee a'áa ja'rá'aj jo'tij já'sejre' i Dios, ajta pu ará'aj a'ñina i nyúucarij i maj jin jahuooca'aj i tyeítyeristyamua'me'en i Dios.

5 Aj pu'ij a'ñina i ti tajapúa tyí'huiire' jájtii i cítzive'rij, ajta ja'vá'jistej i ti'ixcuáa a'áa ti já'ma'can a'ñina japua i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, aj pu'ij a'áa yo'cáaxirej i cháanacaj japua, aj nu nyij a'yan tyáanamujri' ti'ij maj huatyényuunyij, ajta jéehua tyi'tyáhuaasime'ej, majta tyána'axcava'ra'aj, ajta je'en huatóoca'tzij i cháanacaj.

A'ñina jime' i trompéetaj maj tyi'tyái'ca'aj

6 Majta a'ñimaj i maj aráahua'puaj ará'asej i maj tajapúa tyí'huiire' i maj trompéetaj tyi'tyái'ca'aj, a'ñi mu tyámua' huóoruuj mej mij a'ñina tzajta' ucáajijhua.

7 Ajta a'ñina i ta'nájcaj, a'ñi pu ucáajijhuaca' a'ñina jitze i trompéetaj, matí'ij mij tyéetyee cáavatzij jamuán i tiéj xúure'ej ti á'naxcaj. Aj pu'ij japuan ráavatzij i cháanacaj, ajta je'en je'cáj tyu'rá'taa i ciyéj, ajta i tu'púj ti huá'raa néijmi'i pu huarí'taj.

8 Ajtáhua'aj sñij i ti tajapúa tyí'huiire', a'ñi pu ajta ucáajijhuaca' a'ñina tzajta' i trompéetaj, aj pu'ij tyi'tij atyájríe i jájtyij jitze ti ve'ej, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij jiríj ti tyátaasima'aj, aj pu'ij je'cáj i jájtyij a'yan huaríj ti'ij i xúure'ej.

9 Majta je'cáj huácuij i jáata' maj tyityá'xoo, majta i báarcuj i maj japuan á'ciinyaca'aj i jájtyij, a'ñi mu huatyána'xij.

10 Ajtáhua'aj i ti je'tyáa'sej i ti ajta tajapúa tyí'huiire', a'ñi pu ajta ucáajijhuaca' a'ñina jitze i trompéetaj, aj pu'ij xú'ra'vej ti ve'ej uje'cájvej, a'yaa pu tyá'taaca'aj ti'ij tatzárij, aj pu'ij aja'rájve je'cácaa japua i játya'naj, ajta je'cácaa japua jo'tij ja'ajéexavi'ijmee.

11 Ajta i xú'ra'vej a'yaa pu ántyapuaaca'aj tijin Ta'antzíjvi, aj pu'ij je'caj i jájtyij antzíivi'ij ta'raa, a'ñi mu mij jin mue'tij huácuij i tyeítyee, a'ñina jime' i jájtyij ti antzíjvi.

12 Ajta je'en i ti muáacuaj jitze je'tyáa'sej i ti ajta tajapua' tyí'huüre', a'í pu ajta ucájijhuaca' i trompéetaj jitze, aj pu'ij je'ej pua'aj huaríj i xicáj, ajta i máxcirie', majta je'cáj i xú'ra'vetyee. A'íj pu'ij jin huatyática'riaca', ji'nye camu che' á'taaca'aj i tújca nusu t'ca'.

13 Nyati'ij nyij ajóonyeeriaca'aj, nyati'ij cué'ra'vej huánamuajri' ti jútye' imuáj já'ra'ra'ca'aj, ajta ca'nyiin jin a'yan tyí'xajtaca'aj tijin:

—¡Cuií' xaa, cuií' xaa, cuií' xaa, a'íimaj i maj japuan huacháatimee i cháanacaj, ji'nye jéehua mu jajpuéetzij muá'ju'un mati'ij ucájijhua i trompéetaj jitze a'íimaj i maj huéecaj i maj tajapua' tyí'huüre'!

9

1 Aj pu'ij i ta'anxíviij ucájijhuaca' i trompéetaj jitze, aj nu nyij xú'ra'vej huaséj ti uje'cájvej u jútye', ti'quij cháanacaj japua ja'rájvej, aj pu'ij ja'ancuré'chuij i ti jin tya'antácuunaj jo'tij ja'tyácun tiquee ámiteere' a'chu ti jo'cátyeej.

2 Aj pu'ij ja'antycúj jo'tij ja'tyácun tiquee ámiteere' a'chu ti jo'cátyeej, aj pu'ij ájcítzujtariaca' ti'ij i oornaj ti ve'ej, ajta i xicáj, ajta i máxcirie', a'í mu ootanámi'huaj muá'raa a'íjna jime' i citzíj.

3 Aj mu mij vítzi'see huataséjre i citzíj tzajta', majta je'en néijmi'que' i cháanacaj japua huataséjre, a'yaa mu tyihuo'tá' mej mij tyú'che've'en mati'ij i tyaxcáj.

4 A'yaa mu tyihuo'ta'íj maj quee je'ej pua'aj ja'uurej i tu'píj ti ajnyéj i chuéj japua, na'riíj ixáj tyi'tíj nusu ciyéj, sulu mej mij a'íjma mana'aj je'ej pua'aj huá'uurej i tyeityee i maj quee ajtyiyu'si'huajmee i jucuaátze' maj tyeityeristyamua'me'en pué'een i Dios.

5 Majta quee a'yan tyihuo'tá' maj huó'cui'nyij i tyeityee, sulu mej mij puéjtzij mana'aj huo'tá'an a'chu anxí máxcirie', ajta i maj jin puéjtzij huo'ta', a'yaa pu tyihua'cui'ca'aj ti'ij tipua'aj tyáxcáj jaache'en.

6 A'ájna xicáara' jitze a'í mu i tyeityee jahuoonyij mej mij huá'cui'nyij, ajta capu je'ej tyu'tái'riitarij, jéehua mu huápui'ij jaxie'va'aj muá'ju'un maj huá'cui'nyij, ajta quee je'ej tyu'tái'riitarij sulu a'yaa tya'ajpuéetzij muá'ju'un.

7 Majta i vítzi'see, a'yaa mu huasé'rihua'aj mati'ij i cahuáayu'uj i maj meríj hua'cáanaxij mej mij huanyo'se'en, tyi'tíj mu ucarújtya'ajma'caa i jumu'új jitze, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij cúruun ooroj ti jin taaviijhua, ajta i hua' nyéerimij a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij tyéviij.

8 A'yaa mu majta tyityacácpuaca'aj mati'ij úuca, ajta i hua' tamej a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij i muájvej tamej.

9 Majta néijmi'que' canami'huajma'caa tyi'tíj jime' ti tyapúusti' pue'éenye'ej, ajta mati'ij ra'ra'ca'aj a'yaa pu namuajria'ca'aj i hua'anaj ti'ij i caríáata' cahuáayu'uj maj ju'va'jáapuaajmee i maj jitzán aru'uj i maj nyo'se'.

10 Ajta i hua'cuasij a'yaa pu éenye'ej ti'ij tyáxcáj cuasij, a'íj pu'ij jitze séjria'ca'aj i maj jin a'yan á'tyeeren anxí máxcirie' mej mij puéjtzij huo'tá'an i tyeityee.

11 Ajta i ti tyihua'íjtye' i vítzi'see, a'í pu a'íin pué'een i júuricamej ti néijmi'i jin antyúumua'reej a'ájna jo'tij ja'tyácun tiquee ámiteere' a'chu ti ajo'cátyee, a'yaa pu antyapuaaj huá'nyuucáa jime' i Hebreos tijin Abadón ajta huá'nyuucáa jime' i Griego a'yaa pu antyapuaaj tijin Apolión.

12 Pu'ríj síij mu jo'mej i maj jin jajpuéetzij muá'ju'un, ajta óoche' hua'puaj tyá'itzeere' i ti a'yan tye'mej.

13 Aj pu'ij i ti tajapúa tyí'huiire' i ti arájseej, a'ñi pu ajta ucájijhuaca' i trompéetaj jitze, aj nu nyij a'tíj huánamuajri' ti a'áa tyajá'xajtaca'aj jo'tíj jo'tyéjvee a'íjna i maj japuan tyí'mu'vejritacaa ti a'áa já'sejria'ca'aj i Dios jimi.

14 A'yaa pu'ij tyaaté'exaa a'íjci i ti tajapúa tyí'huiire' tijin:

—Pata'aj hue'ejxiixij a'ñimaj i maj muáacuaj i maj eetyánami' a'ájna véjri' játya'naj jitze ti ve'éj ti a'yan ántyapuaj tijin Éufrates.

15 Aj pu'ij hue'ejxiixij a'ñijma i maj muáacuaj, mej mij i huó'cui'nyij je'cácaa i tyeítyee i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, ji'nye a'ñi mu tyámua' éenye'ej mej mij a'yan huárinyij a'ájna xicáara' jitze, a'íjna máxcirie' jitze, ajta a'íjci jitze i nyinyi'ra'aj.

16 Majta i xantáaru' i maj avé'tye'tye'ej, a'yaa nu tyáanamujri' maj hua'puaj anxityej ti séej ví'ra'aj ti ara'ástimee ará'axcaa.

17 A'yaa nu nyij tyihuo'séj i cahuáayu'uj, majta i maj avé'tye'tye'ej, a'ñi mu antyóonajca'aj i jutavíj jitze tyi'tíj jime' ti a'yan huasé'rin ti'ij tiéj, ajta cuatúmua ajta tyóomuaa jamuán. Majta i cahuáayu'uj, a'yaa mu eenye' ijmu'ujma'caa mati'ij muajyéj, ajta i hua' tyenyij jitze pu éejnyinyiica'aj i tiéj jamuán i citzíj, ajta tyi'tíj ti tyóomuaa ti a'yan tyáarie' ti'ij tyapúusti'.

18 A'íj mu jin je'cáj huácuij i tyeítyee a'íjna jime' i tiéj, ajta i citzíj, ajta a'íjna i ti a'yan tyaarie'ej ti'ij tyapúusti' i ti éejnyinyiica'aj i hua' tyenyij jitze i cahuáayu'uj.

19 Ji'nye a'íjna i maj jin jaayí'tin mej mij tyityáacui'nyij a'ñi pu hua' tyenyij jitze séjria'ca'aj, ajta i hua'cuasij jitze, ajta i hua'cuasij a'yaa pu huasé'rihua'aj mati'ij cú'cu'see, majta jumu'új jin je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj i tyeítyee.

20 Majta i séecan i tyeítyee i maj quee huácuij a'íjna jime' i cui'nyi'ra'aj, camu jaatapúa'citaca' maj je'ej pua'aj rijcaa, nusu maj janajchej i tyiyáaru', majta i saánturij ooroj maj jin taavijhua, nusu pláataj jime', nusu coobre jime', ca' tyetyéj jime', nusu ciyéj jime', i maj quee iityanamúáarajmee majta quee ráci'ci'nyive'.

21 Camu majta jaatapúa'citaca' i maj quee che' tyí'tyacui'caj, nusu maj quee che' tyi'chahueeraj, camu majta jaatapúa'citaca' maj tyí'xana'cire'ej, nusu maj tyí'nahua'aj.

10

A'íjna i ti tajapúa tyí'huiire' ajta i yu'xarij ti jiri'

1 Nyati'ij nyij nyajtáhua'aj séej huaséj i tajapúa ti tyí'huiire', ti va'cán jin antyúumua'reej, a'ñi pu jútye' aje'cáma'ca'aj ajta jéetirij je'cánajca'aj, cu'xa'aj pu ajta atahuíjca'aj i mu'úura' jitze, a'yaa pu i nyéerima'ra' tya'táataave'ej ti'ij i xicáj, ajta i icájra'an a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij tyi'tíj ti tyátaasij.

2 A'ñi pu yu'xarij iityépijca'aj i jumuáca' jitze ti cile'en, aj pu'ij i ju'ñicaj jumuáca'ta' ti pujmua' jin ará'ñicataca' i jájtyij japua ti ve'éj, ajta i chuéj japua ará'ñicataca' i séej jime' i ju'ñicaj útata' ti pujmua'.

³ Aj pu'ij ca'nyiin jin huajijhuaca', a'yaa pu namuajria'ca'aj ti'ij muájyee ti jihuaca'aj, ti'ij huajijhuaca', aj mu mij víityee huatanyúj aráahua'puaj pua'máj.

⁴ Mati'ij a'yan tyityaatanyúj i víityee aráahua'puaj pua'máj, nyáaj nu jo'tyeyu'xajche', nyati'ij nyúucarij huánamuajri' ti jútye' nyojo'tajé a'yan tijin:

—Pata'aj jú'mua'reeriaj je'ej maj tyu'taxájtaca' i víityee maj huatyéenyuj aráahua'puaj pua'máj, capáj ja'yu'xaj.

⁵ Ajta i tajapúa ti tyí'huüire' i nyaj jaaséej ti jájtyij japua ja'rá'icacataca', ajta chuéj japua ajta ja'rá'icacataca', a'íi pu ajmécataca',

⁶ ajta a'yan tya'tóoratziiri' nyúucaritze' a'íjna i ti jusén jin júurij, i ti jaatyátaahuaca' i tajapúa ajta i cháanacaj, ajta a'íjci i jájtyij ti ve'éj, ajta i maj jitzán tyityá'xoo. A'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Pu'rij ajtyojo're'nyesij a'ájna xicáara' ti jitzán néjmi'i tye'entyipúa'rij,

⁷ a'ájna pu atyojo're'nyesij ti'ij ucáajijhua i ti tajapúa tyí'huüire' i ti aráahua'puaj pué'een, aj pu'ij néjmi'i tya'róo'astesij a'íjna i ti ju'avaaj i Dios jimi, ajta je'ej ti a'íin tya'tóoratziiri' a'íjma jimi i maj jahuüria'ca'aj.

⁸ A'íjna i nyúucarij i nyaj jáanamuajri' ti jútye' tyajá'xajtaca'aj, a'yaa pu ajtáhua'aj tyinaaté'exaaj tijin:

—Áricuj a'íjci jimi i tajapúa ti tyí'huüire' pata'aj ja'ancuráain i yu'xarij ti ji'tyí' i jumuáca'ta' pujmua' i ti jájtyij japua rá'icaj ajta i chuéj japua.

⁹ Aj nu nyij ujó'mej a'íjci jimi i tajapúa ti tyí'huüire', nyati'ij nyij jaatáhuaviiri' ti naati'tye'en i yu'xarij ti cíleen, a'yaa pu'ij tyinaaté'exaaj tijin:

—Yana'cuáj pata'aj jaatyájci'mej. A'yaa pu mua'mé'ra'catye'ej ta'mej mua' tyényi'tze' mati'ij sarátyee, ajta mua'tziivi'tye'ej ta'mej mua' jucáatze'.

¹⁰ Nyati'ij nyij ja'ancurá'ij a'íjci i yu'xarij ti cíleen i muáca'ra'an jitze a'íjna i ti tajapúa tyí'huüire', nyati'ij nyij jaatyájci'cij, naa pu tyinu'cacarejca'aj i nyetyényij jitze ti'ij sarátyee, ajta nyati'ij yo'xij, a'íi pu na'ra'tziivi'riajraa i nyajucáa jitze.

¹¹ Aj mu mij a'yan tyinaaté'exaaj tijin:

—A'yaa pu tyúuxie've' paj tyihuo'té'exaatye'en a'íimaj i tyeítyee i maj séej chuéj japua já'ma'can, ajta i maj séej nyúucarij jin tyí'xaj, pajta a'íjma i maj tyihúa'ijtye'.

11

A'íimaj i maj hua'puaj i maj tyámua' tyi'tíj tyí'mua'reej

¹ Aj mu mij tyi'tíj ciyéj naatáchuij i maj jin tyí'ite'racia a'chu ti huatátyeej, majta a'yan tyinaaté'exaaj tijin:

—Ájchesij pajta jaatyé'iten a'chu ti ve'éj i tyeýúuj i Dios ti ja'a'rij, pajta a'íjci a'chu ti ooyóhuaj i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, pajta je'en huotyé'iten a'chu maj ará'asej i maj janajchej.

² Ajta capáj ja'iteej a'chu ti antayóhuaj a'ájna a pua'quéj a ti ja'rájta'cuaj, ji'nye a'íjma mu huatátuui i maj quee tyá'tzaahuatye', mej mij a'íimaj huá'puatyej japuan hua'puaj máxcírie' je'ej pua'aj jáa'uurej i chájta'naj ti naa een.

³ Nyáaj nu hua'puácaa huata'ítij, i maj quee naa eenye' tyi'tyéechan, mej mij a'íimaj tyihuo'té'exaatye'en i Dios jitze ma'can, a'yan mua'tyéevi'ij a'chu séej ví'ra'aj japuan hua'puaj anxityej japuan huéecatyey xicáj.

⁴ A'íimaj i maj hua'puaj a'íi mu a'íin pué'een i maj hua'puaj i maj antyítatzajmee majta i aseitúnaj ti hua'puaj ti jimí aja're'vej i tavástará' jimí ti íyan tyí'ijta i cháanacaj japua.

⁵ Tipua'aj a'tij je'ej pua'aj huá'uurajmuí'ij, hua' tyenyij jitze pu i tiéj éejnyinyii, a'íj mu mij jin huo'tyátieeraj i maj hua'ajcha'íire', a'yaa mu mij tyí'tyacui'nyij a'íimaj i maj a'yan tyá'xie've' maj je'ej pua'aj huó'uurej.

⁶ A'íimaj i maj hua'puaj, a'íi mu jaayí'tin mej mij huo'tá'ijmuj i víityee mej mij quee che' víiyej meentyij móoj tyihuá'ixaatye' i tyeítýee i Dios jitze ma'can, majta mu jaayí'tin mej mij seequéj jáa'uurej i jájtyij tí'ij a'yan huárinyij tí'ij xúure'ej, ajta maj puéjtzij huo'tá'an a'íimaj i tyeítýee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, néijmi'i jime' i cui'nyí'ra'aj, a'chu maj a'íimaj a'yan tyá'xie've'.

⁷ Ajta matí'ij ja'antypuá'ritye'en i maj nye jitze ma'can tyu'taxájtaj, aj pu'ij tyí'tíj a'áa je'taméj jo'tij ja'tyácun i tiquee ámiteere' a'chu ti jo'cátýeej, aj pu'ij huo'tanyó'si'tye'sij, ajta je'en huo'tyámue'tij tí'quíj huá'cui'nyij.

⁸ A'áa mu ja'séeria'aj muá'ju'un i muí'chítýee a cáayej jitze a'ájna i chájta'naj jitze ti ve'éj ti a'yan tyaja'rájtyapuaaj tíjin Sodoma ajta Egipto, jo'tij ajta i hua' vástara' jó'tateehuaca' i cúruuj jitze.

⁹ Majta huéecaj xicáj japuan jé'ta' á'tyeeren maj hua'séeraj muá'ju'un i muí'chítýee a'íimaj i tyeítýee i maj a'yan huacháatimee néijmi'que' i cháanacaj japua, i maj séej nyúucarij jin tyí'xaj, majta i maj séej chuéj japua jo'cháatimee, jí'nye camu huo'ta'sij maj tyityáa'avaataj.

¹⁰ Majta a'íimaj i maj íyan huacháatimee i cháanacaj japua, a'íi mu huatóotyamua'vej a'ájna jime' i maj meríj huá'cuii. A'íi mu huápuí'ij huatóotyamua've'sij metyí'ye'estyaj, majta tyu'tóopuejve'sij séej jamuán majta séej, jí'nye a'íimaj i maj hua'puaj i maj Dios jitze tyí'xaj jéehua mu huápuí'ij huá'itziitya'ca'aj.

¹¹ Ajta tí'ij huéecaj xicáj japuan jé'ta' tyoomá'caj, Dios pu huo'tájuurityej aj mu mij ájhuiixij i maj meríj huácui'ijcaa, majta a'íimaj i maj huo'séj jéehua mu tyu'tátziin.

¹² Matí'ij mij a'íimaj i maj hua'puaj nyúucarij huánamuajri' ti ca'nyíin jin uje'cánamuajrej u jútye' a'yan tíjin:

—Xíe'ejcinyij a'yájna.

Aj mu mij jéetaríj jitze tyicíj, mahua'raséeracaj i maj hua'ajcha'íire'.

¹³ Aj pu'ij ca'nyíin jin huatóoca'tzij i cháanacaj, a'íj pu jin á'vatzij i tyihuá'chí'ij i chájta'naj jitze majta aráahua'puaj ví'ra'aj i tyeítýee huácuij. Majta a'íimaj i tyeítýee i maj quee huácuij, jéehua mu tyí'tzínýe'ej metyaatatyójtzi'rej i Dios tajapúa ti já'sejre'.

¹⁴ Pu'ríj mu jo'mej i ti hua'puaj i maj jin jaapuéjtzitariaca', ajta pu'ríj ajtyojo're'nyesij i ti huéecaj i maj jin majta jajpuéetzij muá'ju'un.

I trompéetaj ti aráahua'puaj

¹⁵ Aj pu'ij i ti tajapúa tyí'huiire' i ta'ráahua'puaj, a'íi pu ucájijhuaca' i trompéetaj jitze, aj nu nyij nyúucarij huánamuajri' ti ca'nyíin jin atyojo'taxájtaca' u jútye' a'yan tíjin:

A'íjna i ti tyí'íjta íiyan cháanacaj japua
 a'íi pu arí a'íin pué'een i Dios ajta i tavástara',
 a'íi mu tyí'íitaj muá'ju'un jusén jime'.

¹⁶ Majta a'íimaj i huásasij i maj seityéj japuan muáacuaj ará'asej i maj
 majta ju'ípuáa japua acáatyij i Dios jimi, a'íi mu ecóotutaxij majta je'en
 jaatyánajchaca' i Dios,

¹⁷ a'yaa mu tyu'taxájtaca' tijin:

Tyetyi'muatyoytzi're', tavástara', Dios mu paj néijmi'i jin antyía'mua'reej,
 mu paj jájcuaj ímuáj séjria'ca'aj pajta ijíij séejre',
 ji'nye muáaj paj períj va'cán jin tye'entyájrupid,
 pajta períj huatye'chej pej pij tyu'ta'íjtaj.

¹⁸ Majta a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can jéehua mu hu-
 atanyínyu'cacuca',

ajta arí tya'rá'aj a'náj paj pajta muáaj huatanyú'caj,
 pu'ríj atyojo'ré'nyej a'ájna xicáara' paj jitzán huá'xijtye'en a'íimaj i maj
 merij huácuij,

pajta tyámua' tyihuo'tá'sij a'íjma i maj a jitze ma'can tyí'xaj,

majta i maj muéetzij jimi tyámua' tyí'tyesejre',

majta a'íimaj i maj a'jimi tyá'tzaahuatye',

típua'aj i maj va'cán jin tyityatatyíj, na'ríij ciléenye' jin metyityatatyíj,

pajta hua'antypua'ritye'sij a'íjma i maj je'ej pua'aj ja'uurej i cháanacaj.

¹⁹ Aj pu'ij i tye'yúujra' i Dios i tajapúa ti já'sejre' anticúj, ajta i tye'yúuj
 tzejta' pu séjria'ca'aj a'ájna i chi'ij ti cíleen ti ajta tzejta' séejre' i nyúucarij
 ti jin i Dios tya'tóoraj. Majta huatyána'axcava'xij majta tyényuuca'aj, ajta
 huatóoca'tzij i chuéj, majta jéehua tyéetyee cáavatzij.

12

I íiti' ajta i cú'cu'uj

¹ Aj pu'ij tyi'tíj huataséjre u jútye', íiti' pu huataséjre ti cáanarij
 tyí'chajca ti naa tyi'tyatáatiyi'ij ti'ij xicáj, ajta máxcirie' japua újvaaca'aj
 a'ájna i íiti', ajta cúruun ucárujtya'ca'aj maj jitzán tamuáamuata' japuan
 hua'puaj i xú'ra'vej séjria'ca'aj.

² Ajta jútza'ca'aj a'ájna i íiti', a'íj pu jin juyiinyaca'aj a'ájna jime' ti
 já'cuí'ca'aj, ji'nye pu'ríj tín tyiyóoj ta'mej.

³ Ajtáhua'aj shíj tyi'tíj huataséjre u jútye', cúcu'uj pu huataséjre ti
 po'vij ti vivéj, ajta arahua'puácaa íjmu'uj, ajta tamuáamuata' pua'mácan
 ava'ahuájmee, ajta je'en cúruun ucárujtya'ajma'caa i ju'a'huáj jitze i ti
 aráahua'puaj ará'asej.

⁴ Ajta i jucuasíj pu jin hua'curia'naj je'cácaa i xú'ra'vej i maj jútye'
 já'sejre', ti'quij hua'je'cáahua'xij i cháanacaj japua. Ajta je'en i cú'cu'uj,
 a'áa pu jo'tyéechaxij a'íjci jimi i íiti' ti arí tín tyiyóoj ja'mej ta'aj ij
 jaatyájci'mej ti'ij huanie'huaj i yójra'.

⁵ Aj pu'ij tyiyóoj ta'raa tyáatacan a'ájna i íiti', a'íi pu a'íin pué'een i
 ti ca'nyéjrij jin tyihuo'ta'íjtye'sij mati'ij mana'aj pua'máj a'yan séejre' i
 cháanacaj japua. Ajta a'íjci i yójra' i íiti' Dios pu yo'ví'tij u tajapúa jo'tij
 a'íin já'sejre' ajta jo'tij a'íin jo'tyájcay i ípuárij jitze,

6 aj pu'ij i íiti' huatóo'uj a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij, jo'tij ajta Dios tyámua' yo'uuriitze mej mij a'áa tyiyo'cue'tyey séej ví'ra'aj japuan hua'puaj anxityej japuan huéicatyey xicáj jitze.

7 Mati'ij támij huatyóohuij maj huatyényo'se'en u tajapuá, a'ájna i Miguel majta i maj jamuán tyí'huüire', a'áj mu jimi nyo'sa'ca'aj i cú'cu'uj, majta jamuán i maj jahuiüre' i cú'cu'uj,

8 majta quee capu tyu'mué'tij i cú'cu'uj, camu majta i maj jahuiüria'ca'aj, a'áj mu jin quee che' huo'ta' maj tajapuá jo'tyú'uucáj.

9 Mati'ij mij uye'cájríee a'ájci i cú'cu'uj ti vivéj, a'ájna i cú'cu'uj ti jájcuaj imuáj séjria'ca'aj, a'ájna i tyaj a'yan jatamuá'muaj tijin tyiyáaru', i ti huá'cuanamuaj néijmí'caa i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua. Aj mu mij uye'cájríee iyan i cháanacaj japua, jamuán i maj jahuiüria'ca'aj.

10 Aj nu nyij nyúucarij huánamuajri' ti ca'nyíin jin utyojo'taxájtaca' u tajapuá a'yan tijin:

—Pu'ríj tya'rá'aj a'náj maj tajapuá huatányuusij, a'ájna i ti néijmí'i jin putyí'uurej, ajta i ti jin tyu'ta'íjtaj i Dios, pu'ríj néijmí'i jin tyu'ta'íjtaj a'ájna i Ciriístu', ji'nye pu'ríj ayo'cájríee a'ájna i ti je'ej pua'aj huá'uuriajca'aj i ta'ihuáamua', i ti ajta a'náj tina'aj tyihua'xajtzi'ra'ca'aj i Dios jimi.

11 A'íimaj i ta'ihuáamua' mu jaatyáamue'tij, a'ájna jime' ti i cánya'aj je'ráaxirej i juxúure', majta a'ájna jime' i nyúucarij i maj huó'ixaa, camu majta tyí'tziinya'ca'aj títua'aj muáacui'nyijche', sulu a'yaa mu tyitya'huóoca'an maj huácu'nyij.

12 Siata'aj huatóotyamua've'en mu siaj tajapuá já'sejre', siajta mua'aj mu siaj cháanacaj japua huacháatimee, siajta mu siaj a'áa ja'chej i jájtyij japua, cuí' xaa ja'mua jime', ji'nye mua'ajmaj jimi pu arí huataséjre a'ájna i tyiyáaru', ajta huápu'íj nyú'camu', ji'nye pu'ríj jamua'reej tíquee che' á'tyeeren.

13 Ajta i cú'cu'uj ti'ij jáamua'reeri' ti cháanacaj japua já'ajvej, aj pu'ij jaatavén a'ájci i íiti' ti tyiyóoj ta'raa.

14 Majta hua'puácaa mu jaatá' a'ájna i íiti' i anáara'an i cué'ra'vej ti ve'éj ti'ij huatará'ra'an a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij, a'áa mu mij tyiyá'cue'tyajca'aj a'chu huéicaj nyinyi'ra'aj japuan jé'ta' jitze.

15 Aj pu'ij i cú'cu'uj jéehua i jájtyij ejxirej i jutyényij jitze ti'ij yo'jójtye'en a'ájci i íitaj,

16 ajta i chuéj pu jaatyáhuü, ji'nye a'íi pu ootátzi'tyaca' ti'ij atyájrutyey i jájtyij i ti je'ejxirej i cú'cu'uj jutyényij jitze.

17 Aj pu jin i cú'cu'uj jaatá'jaaxiejvi'ri' a'ájci i íitaj, ajta je'en jó'raa ti'ij huo'tanyó'si'tye'en a'íijma i séecan i maj yójmua'mua' pué'een i íitaj, ajta a'íimaj jimi i maj ja'astej i nyúucaria'ra' i Dios, majta Jesús jitzán ma'can tyí'xaj.

18 Ajta a'ájna i cú'cu'uj a'áa pu ja'séeria'aj ta'raa a sáata' jájtyij ti ve'éj ti ja'va'ástimee.

13

A'íimaj i maj hua'puaj i maj huápu'íj je'ej pua'aj huasé'rin

1 Aj nu nyij tyi'tíj huaséj ti huápu'íj je'ej pua'aj huasé'rin, a'áj pu jitze i jájtyij ti ve'éj eetamá'ca'aj, arahua'puácaa pu íjmu'ujcaaj ajta arahua'puácaa ava'ahuájma'caa. Ajta i a'huáara' jitze pu cúruun

tyo'carújtyi'huajma'caa sáij ajta sáij, ajta i mu'úura' jitze tyé'yu'si'huaca'aj i ti je'ej pua'aj namuajre' i Dios jimi.

² A'ájna i tyi'táj ti je'ej pua'aj huasé'rin i nyaj jaaséej, a'yaa pu huasé'rihua'aj ti'ij jírípu'uj, ajta a'yaa eenye' iira'ícajma'caa ti'ij júutze'ej, ajta i tyénaya'ra' ti'ij muájyey. Ajta a'ájna i cú'cu'uj, a'íi pu néijmi'i jaatátuii i ti jin jaayi'tin ti tyi'táj je'ej huá'uurej, ajta néijmi'i i ti jin tyi'ijta ti'ij a'ájna jin antyúumua'reeriaj.

³ Ajta sáij i mu'úura' a'yaa pu huasé'rihua'aj cuzáa tyi'puejtyi'huaca'aj i ti jin tin huamuí', ajta arí huarújca'aj a'ájna i ti tyi'puejtyi'huaca'aj, a'íj mu jin néijmi'i i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, je'ej mu tyo'taséj, majta je'en ja'rá'astijrej a'ájna i tyi'táj.

⁴ Majta jaatyánajchaca' a'ájna i cú'cu'uj, jì'nye a'íi pu néijmi'i tyaatátui a'íjci i tyi'táj ti je'ej pua'aj huasé'rin ti'ij a'íin néijmi'i jin antyúumua'reeriaj, majta mu jaatyánajchaca' a'íjci i tyi'táj, a'yan metyi'xáataj tijin:

—¿A'tanyíj a'yan een ti'ij a'mújma mu tyi'táj, a'tanyíj óoca'nyey ti'ij jimi huatyényo'se'en?

⁵ Majta mu jaatá' a'íjci i ti je'ej pua'aj huasé'rin ti'ij je'ej pua'aj tyaataxáj i Dios, a'yaa mu tyaatá' ti huá'puatyej máxcárie' japuan hua'puaj á'tyeevi' ti'ij a'ájna jin antyúumua'reeriaj.

⁶ A'yaa pu'ij huaríj, je'ej pu pua'aj tyi'xajtaca'aj i Dios jimi, ajta je'ej pua'aj tyihua'xajtaca'aj a'íijma i maj a'áa já'sejre' i Dios jimi, ajta néijmi'caa i tajapua maj já'sejre'.

⁷ Majta mu jaatá' ti'ij huo'tanyó'si'tye'en a'íijma i maj tyámua' tyi'tyesejre' i Dios jimi 'asta na'aj quee huo'tyáamue'tij, a'yaa mu majta tyaatá' ti'ij néijmi'caa jimi antyúumua'reeriaj i tyeítyee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, majta i maj séej nyúucarij jin tyi'xaj.

⁸ Majta a'íjci i tyi'táj ti je'ej pua'aj huasé'rin néijmi'i mu jaatyánajchaca' i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'íimaj i maj quee ooyú'si'huaca' jájcuaj imuáj ti'ij na'aj tyu'tyátaavijhuaca' i cháanacaj i yú'xaria'ra' jitze a'ájna i cánya'aj ti huatámu'vejrityi'huaca'.

⁹ Tipua'aj a'tíj iityánamuajra, che' tyámua' naa tyáanamuj.

¹⁰ A'íijma i maj hue'tyánasij, miche' hue'tyáanaj, majta i maj chúun jime' huá'cui'nyij, miche' majta a'yan tyityáacui'nyij. A'yaa mu mij tyityaataséjre'ej a'íimaj i maj tyo'táviicue' ajta i maj jin tyá'tzaahuatye' i Dios jimi.

¹¹ Nyati'ij nyij nyajtáhua'aj séej huaséj i tyi'táj ti je'ej pua'aj huasé'rin, ti a chóota' je'tanyéj. Hua'puácaa pu ava'ahuájma'caa ti'ij cánya'aj, ajta a'yan tyi'xajtaca'aj ti'ij i cú'cu'uj.

¹² A'íi pu ajta néijmi'i jin antyúumua'reerica'aj ti'ij a'ájna i ti anaquéej huataséjre i ti ajta je'ej pua'aj huasé'rin, a'yaa pu'ij tyihua'íjtya'ca'aj maj néijmi'i i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua jaatyáanajche a'íjci i ta'nájcaj i ti huarúj i ti tyi'puejtyi'huaca'aj i ti jin tin huamuí'.

¹³ A'yaa pu jéehua tyi'táj tyi'uuriajca'aj i maj tyámua' tyo'taséj. Ajta pu jaayi'tihua'aj ti tiéj uje'cárieenyij u jútye' meeséeracaj i tyeítyee.

¹⁴ A'íj pu'ij jin huo'cuanamuaj i tyeítyee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, ajta a'yan rijcaa a'íjci jimi i ti anaquéej huataséjre i ti je'ej pua'aj

huasé'rin, ajta je'en huo'ta'tj mej mij jaatyátaahuaj tyi'tj tyévira' ti a'yan huasé'rin ti'ij a'ijna i ti anaquéej huataséjre i ti tyi'puejtyi'huaca'aj a'ijna jime' i chúun ajta je'en óoche' júurica'aj.

¹⁵ Majta a'ijci i ti je'tyáa'sej i ti je'ej pua'aj huasé'rin a'yaa mu tyaatá' ti'ij jaatá'an ti tyu'taxáj a'ijna i maj jaatyátaahuaca' ajta je'en huó'cui'nyij a'ijma i maj quee jaatyáanajche.

¹⁶ Ajta néijmi'caa i maj ciléenye', majta i maj viváajma'aj jin tyityatatyj, i chújtyaanyi'ij, i maj quee je'ej tyéejviicue', i maj juxáahuaj jó'juhua'an majta i maj ca'nyéjrij jin tyi'muarie', a'yaa pu tyu'ta'ijtaca' mej mij huá'nyu'xaxi'in i hua' muáca' jitze, nusu maj hua'ajtyiyú'xaxi'in i huá'cuatze'.

¹⁷ Ajta quee i'riitaca'aj ti tyi'tj huánanan nusu ti a'tj tyi'tj huátoonyij, tipua'aj quee anáyu'si'huaj i jumuáca' jitze, nusu quee ajtyiyú'si'huaj i jucuaatze' je'ej ti ántyapuaj a'ijna i tyi'tj.

¹⁸ A'ij pu jin a'yan tyúuxie've' maj jéehua tyu'yí'tihua'an, a'ijna i ti tyojó'itej, che' yo'itéej já'ra'nyij je'ej ti huatóomua'aj a'ijna i ti jin tyi'itej ajta je'ej ti ántyapuaj a'ijna i tyi'tj, ajta i ti jin tyi'itej, a'aa pu jo've'mej a'ijmaj tzajta' i tyétyacaa, a'yaa pu'ij aráasej anxityej japuan huéecatyej japuan aráasej ti tyi'itej.

14

A'ijna i cánya'aj majta a'ijmaj i ti hua'antyihuoj

¹ Nyati'ij nyij jaaséj a'ijci i cánya'aj, ti a'aa jo'tyávaaca'aj i jirj japua ti a'yan tyaja rájtyapuaj tijin Sión. Majta jamuán a'aa jo'tyú'uuca'aj i maj anxityej japuan huá'puatyej japuan muáacuaj ví'ra'aj ará'asej i tyeityee, a'yaa pu tyé'yu'si'huaca'aj i huá'cuatze' jitze je'ej ti ántyapuaj a'ijna i cánya'aj, ajta je'ej ti ántyapuaj a'ijna i vástaria'ra'.

² Nyajta je'en tyi'tj huánamuajri' ti u tajapúa je'cánamuajria'ca'aj, a'yaa pu namuajria'ca'aj ti'ij jájtyij ti ca'nyiin tyájuhua'naj, ajta a'yájan mati'ij i víityee maj tyényuuca'an, ajta i nyúucarij i ti jin tyu'taxájtaca', a'yaa pu namuajria'ca'aj mati'ij i maj tyi'cuiinaj a'ijna jitze i áarpaj.

³ Majta a'ijna chuicaca'aj i chuicarij ti jájcuaj a'ijna jimi i Dios, majta a'ijmaj jimi i maj muáacuaj i maj júurij, majta hua' jimi i huásij. Capu a'tj jaayí'tihua'aj ti jáari'rej a'ijna i chuicarij, sulu a'ij mu'uj i maj anxityej japuan huá'puatyej japuan muáacuaj ví'ra'aj ará'asej, i ti ajta huó'huii iyan cháanacaj japua.

⁴ A'ij mu a'ijn pué'een i maj tyámua' een, i maj quee huóoxana'cirej úuca jamuán, i maj majta jamuán jó'juhua'an i cánya'aj jo'tij na'aj ti jooméj. A'ijma pu huáhuii hua' tzajta' i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua mej mij huatátuiiri'huaj i Dios jimi majta i cánya'aj jimi.

⁵ Camu a'náj tyi'tj jin tyu'hué'taca', ji'nye ji'rén'nye'ej mu séejre' i Dios jimi.

Je'ej maj tyu'taxájtaca' i maj huéicaj i maj tajapúa tyi'huüre'

⁶ Nyajtáhua'aj nu séej huaséj i ti tajapúa tyi'huüre', jútye' pu já'ra'ra'ca'aj ti'ij nyúucarij huo'té'xaatye'en néijmi'caa i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, i maj séej chuéj japua já'ma'can, i maj seequéj tyu'xáxa'aj, majta i maj séej chájta'naj jitze ja'chej.

⁷ A'yaa pu ca'nyiin jin tyi'xajtaca'aj tijin:

—Siata'aj já'tyese' i Dios, siajta tyaatatyójtzi're'en, ji'nye pu'ríj tya'rá'aj a'náj ti huá'xijtye'en i tyeítyee. Siata'aj jaatyáanajche a'íjna i ti jaatyátaahuaca' i tajapuá, ajta i cháanacaj, ajta i jájtyij ti ve'ej, ajta i ti huajéexavi'ijmee.

⁸ Ajtáhua'aj pu sáij i ti tajapuá tyí'huiire' cújta' tyu'xájtasime'ej, a'yan tijin:

—Pu'ríj á'vej, pu'ríj á'vej a'íjna i Babilonia, a'íjna i ti huo'tyatímue'raj a'íjna jime' i ti hua' jamuán huóoxana'cirej i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua.

⁹ Aj pu'ij ajtáhua'aj sáij ti tajapuá tyí'huiire' cújta' tyu'xájtasime'ej ca'nyiin jime' a'yan tijin:

—Típua'aj a'tíj janajchej a'íjci i tyi'tíj ti je'ej pua'aj huasé'rin, nusu huatóoa'an maj jo'siimua' i cuáatza'ra'an jitze nusu muáca'ra'an jitze je'ej ti ántyapuaaj a'íjna i tyi'tíj ti je'ej pua'aj huasé'rin,

¹⁰ Dios pu jaatyátímue'raste'sij a'íjna jime' i ti huápu'i'ij nyú'camui', a'íjna i ti arí tyámua' jáaruuj ti a'yan een ti'ij huá've'rij ti tyu'jé'caj, a'íj pu'ij jajpuéetzij ta'mej i tiéj jime', ajta a'íjna jime' i ti a'yan curiá'rie' ti'ij tyapúusti', a'yaa pu'ij tya'ajpuéetzij ta'mej hua' jimi i maj tajapuá tyí'huiire', ajta a'íjna jimi i cánya'aj.

¹¹ Ajta ajcitzuj a'íjna jime' i maj jin jajpuéetzij jusén jime', ajta quee hua'tá'caa maj huóoso'pe'en tújca nusu tíca', sulu a'yaa mu tya'ajpuéetzij muá'ju'un a'íimaj i maj jana'michej i tyi'tíj ajta i tyévira' majta i maj hua'ajtyiyú'xaxij je'ej ti ántyapuaaj a'íjna i tyi'tíj.

¹² A'yaa pu'ij huataséjre'ej i maj jin tyé'viicue' a'íimaj i maj tyámua' een, i maj a'yan ricij je'ej ti tyí'ijta i nyúucarij, majta ja'tzaahuatye' a'íjci i Jesús.

¹³ Aj nu nyij a'tíj huánamuajri' ti jútye' a'tyajá'xajtaca', a'yaa pu tyinaaté'exaaj tijin:

—Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj ja'tzaahuatye' i tavástara'. Ajta i júuricama'ra' i Dios a'yaa pu tyí'xaj tijin: “A'yaa pu tyi'ja'yájna, a'íj mu juso'pe'en, mej mij quee che' tyi'tíj jin á'viicue'ria'aj, ji'nye a'íimaj mu tyámua' tyu'muáriej.”

I chuéj japua ti tyú'ciiriaca'

¹⁴ Nyati'ij nyij a' únyeerica', aj nu nyij jéetirij huaséj ti cuéeinara', ajta a'tíj japuan újcatyii ti a'yan huasé'rihua'aj ti'ij tyáati'. A'íj pu cúruun ucárujtya'ca'aj ti ooroj jin taavijhua, ajta júxuj iityéchooca'aj.

¹⁵ Aj pu'ij sáij ti tajapuá tyí'huiire' a'úun je'rájraa u tyeyúuj tzajta', a'yaa pu'ij ca'nyiin jin tyaatajé a'íjci i ti jéetirij japua anjo'ojca'tyii tijin:

—Pata'aj mu júxuj jin jaaré'vejche i ti arí tyí'ciirij, pajta tyu'riá'tzaanaj, ji'nye pu'ríj tya'rá'aj a'náj paj jitzán tyu'riá'tzaanye'ej pu'ríj huariá'ca'naca' i cháanacaj japua.

¹⁶ Ajta a'íjna i ti jéetirij japua áan jo'ojcatyiii, a'íj pu'ij tyu'riá'tzaj i ti tyú'ciiriaca' i cháanacaj japua.

¹⁷ Aj pu'ij ajtáhua'aj sáij ti tajapuá tyí'huiire' iirájraa u tyeyúuj tzajta', a'íj pu ajta júxuj iityéchooca'aj.

¹⁸ Ajta jo'tíj jo'tyéjvee a'íjna i maj japuan tyí'mu'vejritaca, a'áa pu sáij ti tajapuá tyí'huiire' je'rájraa, a'íj pu a'íjna jin antyúumua'reej i tiéj, aj pu'ij a'yan tyaatajé a'íjci i ti júxuj iityéchooca'aj tijin:

—Pata'aj jaaré'vejche, pajta jájsiire'en i táque'ra' i ciyéj ti a'áa jo'váatimee i cháanacaj japua, ji'nye pu'ríj cuasij a'íjna i táque'ra'.

¹⁹ Aj pu'íj i ti tajapuá tyí'huüre' jaaré'vejchaca', ti'quij jájsi i ti tyú'cüriaca' i cháanacaj japua, aj pu'íj ju'cáahua'xij a'íjna tzajta' i maj jin jajache' i úuvaj, i ti a'ín pué'een i ti jin Dios huápu'i'ij nyú'camui'.

²⁰ A'áa mu mij yo'jáchej apua'quéj i chájta'naj jitze, aj pu'íj xúure'ej eerámui'yaca', a'yaa pu'íj ootí'ij ja'raa ti'ij jo'tíj ja'tá'asej i xáachime'ra'an i cahuáayu', ajta a'yan japua huatámui'yaca' a'chu huéicaj anxityej quiloometroj.

15

A'íimaj i maj tajapuá tyí'huüre' ajta i puéjtzij ti aráahua'puaj ará'asej

¹ Nyajtáhua'aj nu tyi'tíj va'cán huaséj u tajapuá, arahua'puácaa nu huaséj i maj tajapuá tyí'huüre', a'íj mu jin antyúumua'reej maj arahua'puácaa jin puéjtzij huo'tá'an i ti jin néijmi' i tye'entyipua'rij i Dios ti jime' nyú'camui'.

² A'yaa nu nyajta tyi'tíj tyu'séj ti naa tyí'me'estij, a'áa pu jo'muáanyijmee ti'ij jájtya'huaa i tiéj tzajta', a'áa mu jo'tyú'uuca'aj áarpaj metyi'tyai'ij a'íimaj i maj jaatyáamue'tij a'íjci i ti je'ej pua'aj huasé'rin, majta i tyévi'j ti jahuüre', majta i ti jin tyí'itej i ti jin ántyapuaj.

³ Majta a'íjna chuicaca'aj je'ej ti huaríj i Moisés i ti tyí'huüria'ca'aj i Dios jimi, majta a'íjna jime' je'ej ti huaríj i cánya'aj. A'yaa mu tijin: Huápu'i'ij pu tyámua' naa huasé'rin je'ej paj tyi'tíj jin huaríj, tavástará', Dios mu paj néijmi'i jin antyía'mua'reej, tyámua' pu een ajta tzáahuatyí'ra'aj séejre' je'ej paj tyí'ijta, muáaj paj jusén jime' tyí'ijta.

⁴ ¿A'tanyíj quee muatzii'nye' muéetzij tavástará' paj pué'een?

¿A'tanyíj quee tyimuaatatyójtzi're'ej?

Ji'nye muáaj paj ji'réenya'aj séejre', néijmi'i mu i tyeityee mujo'vá'ju'uj muá'ju'un mej mij muatyáanajche, ji'nye pu'ríj huataséjre i paj jin tyí'ijta.

⁵ Nyati'ij nyij atányeeriaca', aj nu nyij jaaséj ti antácuunyica'aj i tye'yúuj tajapuá ti já'sejre'.

⁶ A'úu mu mij tye'yúuj tzajta' je'rácij i maj tajapuá tyí'huüre' i maj aráahua'puaj ará'asej, majta jaa'á'sima'aj i puéjtzij i ti aráahua'puaj ará'asej. Cáanarij mu tyí'cheen ti naa tyi'tyáatái'ij, majta ahuoji'que'ejma'caa jutavíj jitze puásij jime' ooroj ti jin taavijhua.

⁷ Ajta síj i maj muáacuaj i maj júurij, a'íi pu'íj túxa'aj tyihuo'rái'pu'tyej a'íjma i maj aráahua'puaj ará'asej i ti jitzán ava'ajistíjme'e i ti jin huápu'i'ij nyú'camui' i Dios i ti jusén jime' júurij.

⁸ Aj pu'íj tyámua' tyá'ajcitzujtariaca' u tye'yúuj tzajta' a'íjna jime' i muárie'ria'ra' i Dios, ti'quij tyámua' tyo'huájistyaca' u tye'yúuj tzajta' a'íjna i citzíj, capu che' huatái'riitariaca' ti a'tíj utyájrutyey 'asta na'aj quee antyipua'rej je'ej maj tyi'tíj jin puéjtzij tyihuo'tá'sij a'íimaj i maj aráahua'puaj ará'asej.

16

I túxa'aj ti a'íjna jin avá'jistij i ti jin Dios nyú'camui'

¹ Nyati'ij nyij nyúucarij huánamuajri' ti u tye'yúuj tzejta' ca'nyíin jin a'yan tyihuo'té'exaa'j a'íjma i maj tajapua' tyí'huiire' i maj aráahua'puaj ará'asej a'yan tijin:

—Séricuj, siata'aj ayo'cáxire'en i cháanacaj japua i ti avá'jistij i túxa'aj jitze i ti aráahua'puaj tya'rá'asej, i ti jin i Dios huápu'i'ij nyú'camui'.

² Aj pu'ij sáij ujo've'mej, ti'quij uye'cáaxirej i cháanacaj japua i túxa'aj jitze i arámuaaca'aj, aj pu'ij a'íjma jimi i tyeítjee i ti hua' jitze á'yu'si'huaca'aj je'ej ti ántyapua'j a'íjna i tyí'táj ti je'ej pua'aj huasé'rin, a'íjma jimi pu atzáj huataséjre i ti je'ej pua'aj curiá'rie', ajta je'ej pua'aj huasé'rin.

³ Ajtáhua'aj i sáij i tajapua' ti tyí'huiire', a'íi pu ajta uye'cáaxirej i túxa'aj ti jitze arámuaaca'aj, a'áa pu ya'ráaxirej i jájtyij japua ti ve'ej, aj pu'ij i jájtyij a'yan huataséjre ti'ij xúure'ej ti eerámu'i'yaca' i tyévij jitze ti huame'rej, aj mu mij néijmi'i huácuij i maj jájtyij jitze já'chajca'aj.

⁴ Ajtáhua'aj i sáij i tajapua' tyí'huiire', a'íi pu ajta uye'cáaxirej a'íjna i ti túxa'aj jitze arámuaaca'aj i játya'naj japua, ajta jo'tij ja'ajéexavi'ijmee, aj pu'ij a'yan huaríj ti'ij i xúure'ej.

⁵ Nyajta a'yan tyáanamuajri' a'íjci i tajapua' ti tyí'huiire' i ti a'íjna jin antyúumua'reej i jájtyij, ti a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

—Muáaj paj tyámua' een, a'íj paj jin antyá'mua'reej pej pij huo'xíjtye'en, muáaj paj jájcuaj imuáj séjria'ca'aj, pajta ijíij pooj séejre',

⁶ ji'nye a'íimaj mu i tyétyacaa huo'cuij i maj muéetzij jimi tyámua' tyí'tyesejre', majta i maj muéetzij jitze ma'can tyí'xajtaca'aj, ajta ijíij paj muáaj huo'ta' mej mij xúure'ej huaye'en. Jujíimua'aj mu a'yan tye'entyimué'tij.

⁷ A'yaa nu nyajta tyáanamuajri' ti a'táj utyojo'taxájtaca' jo'tij jo'tyéjvee i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, a'yan tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna tavástara' mu paj Dios pué'een, mu paj néijmi'i jin antyia'mua'reej, tzáahuatyí'ra'aj paj jin huo'xíjtyej, pajta quee tyí'táj jin ootyá'ítzee.

⁸ Ajtáhua'aj sáij i ti tajapua' tyí'huiire', a'íi pu ajta uye'cáaxirej i ti arámuaaca'aj i túxa'aj jitze, a'íj pu japua jaráaxirej i xicáj, ajta a'yan tyaatá' ti'ij i xicáj huo'tyátieera'j i tyeítjee.

⁹ Aj mu mij huápu'i'ij huatyájtai i tyeítjee, majta camu jaatáxaahuataca' i maj jin je'ej pua'aj ricij, camu majta tyaatatyójtzi'rej i Dios, sulu je'ej mu pua'aj tyaatajé i Dios, i ti a'íjna jin antyúumua'reej ti puéjtzij huo'tá'an.

¹⁰ Ajtáhua'aj i sáij i ti tajapua' tyí'huiire', a'íi pu ajta uye'cáaxirej a'íjna i ti jitze arámuaaca'aj i túxa'aj, a'íj pu japua jaráaxirej jo'tij ja'cájca a'íjna i tyí'táj ti je'ej pua'aj een, aj pu'ij huápu'i'ij huatyática'riaca' jo'tij tyejé'íjta'j. Majta i tyeítjee, a'íi mu uhuóche've'ej i junyanúu jitze a'íjna jime' maj jéehua huápu'i'ij jajpuéjtzica'aj,

¹¹ Camu majta jaatáxaahuataca' i maj je'ej pua'aj ricij, sulu je'ej mu pua'aj tyaatajé i Dios i ti tajapua' já'sejre', a'íjna jime' i maj jéehua jajpuéjtzica'aj.

¹² Ajtáhua'aj sáij i ti tajapua' tyí'huiire', a'íi pu ajta uye'cáaxirej i túxa'aj ti jitze arámuaaca'aj, a'áa pu ya'ráaxirej i játya'naj jitze ti ve'ej ti a'yan ántyapua'j tijin Éufrates, aj pu'ij atyáaxi' i játya'naj, mej mij antáciinyej a'íimaj i maj tyí'íjta i maj a'áa pujmua' jo'vá'ju' jo'tij je'éjnyinyij i xicáj.

13 Nyati'ij nyij huo'séj maj huéicaj ejnyéxij hua' tyenyij jitze a'ijna i cú'cu'uj, ajta a'ijna i tyi'tíj ti je'ej pua'aj huasé'rin, ajta a'ijna i ti hue'tzij jin tyí'xaj, a'yaa mu huasé'rihua'aj mati'ij taachuisee.

14 A'íi pu júuricamej pu'éenye'ej i maj tyiyáaru' jitze ajtyáma'can, a'íi mu ciinyaca'aj néijmi'que' i cháanacaj japua, mej mij huá'ajsiire'en a'íimaj i maj tyí'ijta, mej mij huatyéno'se'en a'ájna xicáara' tí'ij jitzán huataséjre'ej i Dios ti néijmi'i jin antyúumua'reej.

15 A'yaa pu tijin: "Cási', nyáaj nu uvé'nyesij tí'ij náhua'rij. Che' huatóotyamua've'en a'ijna i ti atányeej, ajta tyí'chajca tí'ij quee muá'vi'ij jo'cha'canye'en, mej mij quee i tyeítyee jaaséj i ti jutyevi'ra'."

16 Majta je'en hua'ajsií néijmi'caa i maj tyí'ijta a'ájna a ti a'yan tyaja'rájtyapuaj huá'nyuucaa jime' i hebreos tijin Armagedón.

17 Ajtáhua'aj síj ti tajapuá tyí'huüre', a'íi pu ajta uye'cáaxirej i ti arámuaaca'aj i túxa'aj jitze, aj pu'ij síj ca'nyiin jin tyu'taxájtaca' ti uje'rávaaca'aj u tyeýúuj tzajta' a'ájna jo'tij jo'tyéjvee i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Pu'rij néijmi'i tye'entyipua'riaca'.

18 Aj mu mij huatyána'axcava'xij majta tyényuuc'a'aj, ajta jéehua tyi'tyáhuaasime'ej, i cháanacaj pu ajta ca'nyiin jin huatóoca'tzij, a'yájna tí'ij quee a'náj tyu'tóoca'tzij mati'ij mana'aj a'yan tyí'tyesejre' i tyeítyee.

19 Ajta a'ijna i chájta'naj ti ve'éj, huéicaque' pu ootátzi'tyaca', ajta á'vatziixi i chájta'naj i séej chuéj japua ti já'ma'can, ajta i Dios pu jo'támua'reeri' a'íjta i chájta'naj ti ve'éj ti a'yan tyaja'rájtyapuaj tijin Babilonia, tí'ij puéjtzij jaatá'an ajta je'en jáaci'tyij i ti jin huápu'i'ij nyú'camu'i i Dios.

20 Ajta néijmi'i jo'tij ja'ráahuachij i jájtyij jitze, ajta jirij ti huaquéetimee a'íi pu néijmi'i tyaja'huópua'rixij,

21 majta tyéetyee tajapuá je'cáavatzij maj tyatítí'ijmee a'íjma japua i tyeítyee, huá'puatyej quiiulj mu tyijetyéjma'caa i tyéetyee, majta a'íimaj i tyétyacaa, je'ej mu pua'aj tyaatajé i Dios a'ijna jime' i tyéetyee maj cáavatzij, jí'nye jéehua mu jajpuéjtzica'aj.

17

Dios pu jo'xíjtyej a'íjci i íitaj ti huóotoj

1 Aj pu'ij síj ti tajapuá tyí'huüre', ti ajta séej iityei'ca'aj i túxa'aj ti aráhua'puaj tya'rá'asej, a'íi pu mu jo've'mej, tí'quij a'yan tyinaat'éxaj tijin:

—Mupo've'me', nyamuaataséejratye'sij je'ej ti tya'ajpuéetzij ta'mej a'ijna i íiti' ti jamue'tica'aj i túmii i jutyévij jime', a'íi pu a'ín pu'éen i ti a'áan jo'ojcay i jájtyij japua ti ve'éj.

2 Majta a'íimaj i maj tyí'ijta i cháanacaj japua, a'íi mu huóoxana'cirej a'ijna jamuán i íitaj, majta a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'íimaj mu huatyáata'ruj a'ijna jime' ti i íiti' huo'ta' mej mij jamuán huóoxana'cire'en.

3 Ajta je'en i júuricama'ra' i Dios ti naataséjraj, a'íi pu i ti tajapuá tyí'huüre' nyojo'vi'tij a'ájna jo'tij quee já'tyi'tij. A'áa nu nyij íitaj huaséj ti i cú'cu'uj ti po'vij japua avá'catyii, ajta jéehua jitzán á'yu'si'huaca'aj i

tí jin je'ej pua'aj tyá'xaj i Dios, arahua'puácaa pu íjmu'uj a'íjna i cú'cu'uj ajta tamuáamuata' pua'mácan ava'ahuájma'caa.

⁴ Ajta a'íjna i íiti' nacámuaa pu tyi'tyéchajcaa, ajta cii tyi'po'vij, jéehua pu tyo'carújtya'ajma'caa a'íjna i tí ooroj jin tyi'taavijhua, ajta tyetyéj tí huápu'i'ij tyá'najchij, ajta peerla tyi'tíj. A'íi pu ajta túxa'aj iityei'ca'aj tí ooroj jin taavijhua, a'íj pu jitze avá'ajística'aj i tí xána'visi' huasé'rin, ajta i tí jin huóoxana'cirej a'íjna i íiti',

⁵ ajta cuáatze' a'yan tyé'yu'si'huaca'aj i nyúucarij nyaj quee yo'itéej na'raa, a'yaa tyé'yu'si'huaca'aj tíjin: “Babilonia, i tí va'cán jin tyi'tyéjvee, ajta hua' náanaj a'íimaj i úucaa i maj jamue'tíj i túmii i jutyévi'j jime', ajta néijmi'i i tí je'ej pua'aj tyí'een íiyan cháanacaj japua.”

⁶ Aj nu nyij jaaséej tí i íiti' tahuáaca'aj a'íjna jime' i hua' xuure' i maj tyámua' tyi'tyesejre' i Dios jimi, majta a'íimaj i maj huácuij a'íjna jime' maj Jesús jitze ma'can tyi'xajtaca'aj. Aj nu nyij je'ej tyo'taséj nyati'ij jaaséej.

⁷ Ajta i tajapuá tí tyi'huúire', a'yaa pu tyinaaté'exaaj tíjin:

—¿Ji'nye een jime' je'ej petyo'taséj? Nyáaj nu muaaté'exaatye'sij je'ej tí huatóomua'aj a'íjna i nyúucarij tí á'yu'si'ij i íiti' jitze, nyajta je'ej tí huatóomua'aj i tí japuan avá'caj, a'íjna i tí arahua'puácaa íjmu'uj, ajta tamuáamuata' pua'mácan tí ava'ahuájmee.

⁸ A'íjna i tyi'tíj i paj jaaséej, a'íi pu anaquéej séjria'ca'aj, ajta íjij capu che' séejre', ajta óoche' pu eetaméj a'íjna jo'tíj ja'tyácun tí'ij quee eexúj á'pua'rej. Majta a'íimaj i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, i maj quee á'yu'si'ij je'ej maj ántya'ruj a'íjna jitze i yu'xarij i maj jin júuri muá'ju'un, tí'ij na'aj tyu'tyátaavijhuaca' i cháanacaj, a'íimaj mu je'ej tyo'taséjraj mati'ij jaaséej a'íjna i tyi'tíj tí je'ej pua'aj huasé'rin, i tí aamí' séjria'ca'aj, ajta je'en quee che' aja'hua'taca'aj, ajta óoche' pu huataséjre'sij.

⁹ 'A'yaa pu amitéeria'aj ja'mej a'tíj tí tyojó'itej tí ajta tyámua' metyóomua'rej. A'íjna i tí arahua'puácaa íjmu'uj, a'yaa pu huatóomua'aj a'íjna i jiríj tí aráahua'puaj ará'asej tí japuan áan jo'ojcaj i íiti', a'yaa pu ajta huatóomua'aj maj aráahua'puaj ará'asej i maj tyi'íjta.

¹⁰ Mua'anxívi'j i maj meríj huáacuii, síj pu ooj tyi'tíj jin tyi'tyéjvee, ajta i síj capu eexúj séejre'. Ajta tí'ij huataséjre'en capu jéehua á'tyeeren.

¹¹ Ajta i tyi'tíj tí je'ej pua'aj huasé'rin tí jájcuaj ímuáj séjria'ca'aj, ajta quee che' séejre', a'íi pu a'íin pué'een i tí aráhuueicaj, a'íi pu ajta hua' jitze ajtyáma'can i maj aráahua'puaj ará'asej, a'íi pu ajta néijmi' i á'pua'ren.

¹² 'Ajta a'íjna i tí tamuáamuata' pua'mácan ava'ahuájmee, a'íi mu a'íin pué'een i maj tamuáamuata' ará'asej i maj tyi'íjta, i maj quee xu tye'entyárupij mej mij tyu'ta'íjtaj, majta móoche' mu ja'ancuríaa'sij mej mij séej ooraj á'tyeevi'in maj tyu'ta'íjtaj a'íjna jamuán i tyi'tíj tí je'ej pua'aj huasé'rin.

¹³ A'íimaj i maj tamuáamuata' ará'asej i maj tyi'íjta, néijmi' i mu juxa'aj mana'aj tyi'xaj, a'íj mu jin jaatátuiire'sij i maj jin antyúumua'reej a'íjci i tyi'tíj tí je'ej pua'aj huasé'rin.

¹⁴ A'íi mu mij jaatanyo'si'tye'ej a'íjci i cánya'aj, ajta a'íi pu i cánya'aj huo'tyámue'tíj, majta a'íimaj jamuán séejre' i Dios tí huo'tajé ajta je'en hua'antyíhuoj mej mij tyámua' eenye', ji'nye i tavástara' pu tyi'huá'ijtye'

a'íimaj i maj hua' vástara' pué'een i tyeítyee, ajta a'ín pué'een i tajtúhuan ti néijmi'caa tyí'íjtye' i séecan i tajtúhuaanyij.

¹⁵ A'yaa pu ajta tyinaaté'exaaj i tajapúa ti tyí'huüre' tijin:

—A'íjna i jájtyij ti ve'ej i paj jaaséej, i ti japuan anjo'ojca'tyii i íiti' ti jaamué'tij i túmii i jutyévira' jime', a'í mu a'ín pué'een i tyeítyee i maj séej chuéj japua já'ma'can, i maj séej nyúucarij jin tyí'xaj, majta séej chájta'naj jitze ja'chej.

¹⁶ Ajta a'íjna i a'huáara' tamuáamuata' ti ará'asej i paj jaaséj, ajta a'íjna i ti je'ej pua'aj huasé'rin, a'í mu jájcha'íiria'aj muá'ju'un a'íjci i íitaj ti jaamué'tij i túmii i jutyévira' jime', a'í mu ayooriésij metya'cá'ri'ran i ti tyí'tyéechan, majta je'en jaatyáci'mij i tyévira' mati'ij mij jaatyáteeraj.

¹⁷ Dios pu arí a'yan tyihuo'cámua'rii'tyey hua' xiéjnyu'caa tzajta' mej mij a'yan huárinyij je'ej ti a'ín tyá'xie've', a'íj mu jime' juxa'aj mana'aj rinyij mej mij jaatátuüre'en a'íjci i tyí'tij ti je'ej pua'aj huasé'rin i maj jin antyúumua'reej, 'asta na'aj quee a'yan atyojo're'nyej je'ej ti i Dios arí tyu'taxájtaca'.

¹⁸ Ajta a'íjna i íitaj i paj jaaséej, a'í pu a'ín pué'een i chájta'naj ti ve'ej i ti tyihúa'íjtye' néijmi'que' i cháanacaj japua.

18

A'íjna i Babilonia ti jó'vej

¹ Nyati'ij nyij nyajtáhua'aj séej huaséj i ti tajapúa tyí'huüre' ti jútje' aje'cáma'ca'aj, va'cán pu jin antyúumua'reej, néijmi'que' pu i cháanacaj japua huanyéeri'cij ja'raa a'íjci jime' i ti á'taaca'aj i jujitzé.

² A'yaa pu ca'nyín jin tyí'íjhuaca'aj tijin:

—Pu'ríj á'vej, pu'ríj á'vej a'íjna i Babilonia i chájta'naj ti ve'ej. Pu'ríj hua' chí'ij pué'een a'íimaj i tyiyáaru', jo'maj ja'chej i júuricamej i maj xána'visi' huasé'rin, ajta jo'maj já'asacaa i pína'see i maj xána'visi' huasé'rin, majta tyi'tyán i tyaj quee hua'xie've'.

³ Ji'nye néijmi'i mu i maj séej chuéj japua já'ma'can huatyáata'ruj mej mij je'ej pua'aj huárinyij ti'ij a'íjna i Babilonia, a'íimaj i maj íyan tyí'ijta i cháanacaj japua, néijmi'i mu jamuán huóoxana'cirej, majta i maj tyí'to'raaa íyan cháanacaj japua, a'í mu huochíjtyaanyi'taca' a'íjna jime' ti a'ín a'yan tyihuo'tá' je'ej maj tyí'tij tyí'xie'va'ca'aj.

⁴ Nyati'ij nyij nyajtáhua'aj séej nyúucarij huánamuajri' ti jútje' tyajá'xajtaca'aj a'yan tijin:

—Siata'aj eeráci'nyej i chájta'naj jitze, mua'aj mu siaj nyetye'ítyeristyamua' pué'een, siaj sij quee hua' jamuán huóoxana'cire'en, ti'ij quee ajta jamuáaci'tyij i puéjtzij,

⁵ Ji'nye a'í pu arí huápu'i'ij ootyá'itzee i Dios jimi, a'í pu i Dios jamua'reej i ti jin je'ej pua'aj tyí'tyúucha'ij a'íjna i íiti'.

⁶ Che' a'yan ajta tyáaci'tyij ti'ij ajta a'ín puéjtzij tyihuo'tá' i ti huo'mué'tij, che' hua'puaj tyu'nájchitaj i ti jin je'ej pua'aj huaríj, siajta i váasuj ti jitzán jaya'caa siata'aj ja'vá'jisten a'íjna jime' i ti hua'puaj ará'asej i ti jin huatyátahuan, a'yájna ti'ij a'ín séecan tyu'tá',

⁷ siata'aj puéjtzij jaatá'an ti'ij huatóoxaamujritye'en, a'yájna ti'ij jusíj tya'huóotzaahua, ajta je'ej ti tyu'tóosejrataca'. Ji'nye a'yaa pu tyí'xaj

i jutzájta' tijin: "A'yaa nu tyi'tyéjvee ti'ij íiti' ti tyí'ijta. Canu an-tyínyasiitariaca', canu nyajta jajpuéetzij na'mej."

⁸ A'íj pu jin séej xicáj japuan rávesij i ti jin jajpuéetzij ja'mej, aj pu'ij tyi'ijcuí'nyij, ajta huatóoxaamujritye'ej, ajta huataf'cuataj, aj pu'ij huatyáteeri'huaj, jí'nye i Dios néijmi'i pu putyí'uurej, a'íi pu i tavástara' a'yan puéztzij tyaata'sij.

⁹ A'íimaj i maj tyí'ijta i cháanacaj japua, i maj jamuán huóoxana'cirej, majta jamuán huochíjtyanyi'taca', a'íi mu juyiinyen majta huatóoxaamujritye'sij mati'ij jaaséej ti ájcitzuj a'íjna jime' ti tyátaasij.

¹⁰ Majta a'ímuáj jo'tya'úuj muá'ju'un a'íjna jime' maj jatziinye' i ti jin jajpuéetzij, a'yaa mu tyu'taxájtaj tijin:

—¡Cuíi' xaa! ¡Cuíi' xaa muáaj mu paj chájta'naj pu'éen ti ve'éj, Babilonia mu paj va'cán jin antyía'mua'reej! Jí'nye jiye'tzín tya'rá'aj i paj jin períj jajpuéetzij.

¹¹ Majta i maj tyí'to'racia íiyan cháanacaj japua, a'íi mu majta juyiinyen majta huatóoxaamujritye'ej a'íjna jime' i chájta'naj, jí'nye capu che' ma' a'tíj ta'mej ti tyihuó'nanieej i maj tyú'tisij,

¹² tipua'aj ooroj, pláataj, i tyetyéj ti tyámua' tyá'najchij, tyi'tíj peerla, cáanarij ti tyi'jí're'en i ti tyí'me'estij, na'ríij ti táxie'muaa, nusu i ti po'vij, ajta néijmi'i i ciyéj ti jéehua tyá'najchij, na'ríij tyi'tíj coobre, nusu tyapuústi', nusu i tyetyéj i maj tyi'cámejtyee,

¹³ nusu i cue'ráj maj tyí'na'chityaa i ti naa tyaarie'ej, nusu i íjicua na'ríij tyi'tíj miirra, nahuáj, aséityij, aríinaj ti jí're'en, tyeríicuj, ajta ya'muáatye'e i maj hua' japuan tyí'ti'ijcicaa, nusu cánya'xií, cahuáayu'uj, i caríáata', majta a'íimaj i maj ca'nyéjrij jin tyí'muarie' juxa'aj tyeítyee jimi.

¹⁴ A'yaa mu tyaatájeevij a'íjci i chájta'naj tijin:

—¡Capu che' séeria'aj ta'mej muéetzij jimi a'íjna i táque'ej ti jéehua mua'ránajchica'aj, papu'ríj jusén jin tyojo'riej i ti huápu'íj tyá'najchij i paj jin chíjtyaanyi'taca'aj!

¹⁵ Majta a'íimaj i maj a'yan éenye'ej tyí'tooca'aj majta a'íjna jin huochíjtyaanyi'taca', a'íi mu a'ímuáj jo'tya'úuj muá'ju'un, a'íjna jime' maj jatziinye' i ti jin jajpuéetzij, muyínyaj majta juxaamúuiritya'aj,

¹⁶ a'yaa mu tyi'xáataj muá'ju'un tijin:

—¡Cuíi' xaa! ¡Cuíi' xaa i chájta'naj ti ve'éj! I ti a'íjna tyi'tyéechan i ti me'estíj ti naa een, ajta a'íjna jime' i ti táxie'muaa, ajta i ti po'vij jime', ajta a'íjna tyo'carújtye'ejmee i ti ooroj jin tyí'taavijhua, ajta i tyetyéj ti huápu'íj tyá'najchij, ajta a'íjna i peerla tyi'tíj;

¹⁷ ¡ajta jiye'tzín néijmi'i tyu'riá'xij i ti huápu'íj tyá'najchica'aj!

Majta néijmi'i a'íimaj i maj báarcuj tyimuárie'rij, majta i maj tyí'muijhuacaa i báarcuj jitze i maj á'ciínyej i jájtyij japua, majta néijmi'i i maj hue'tyé'e vivi', a'íi mu a' ímuáj jo'huístiraa,

¹⁸ ajta mati'ij jaaséej a'íjci i citzíj ti ájcitzujtariaca' ti'ij tyátaasima'aj i chájta'naj, aj mu mij a'yan tyityeetyejíihuajraa tijin:

—¡Jo'nyij ajtáhua'aj síij chájta'naj já'sejre' ti'ij a'mújna?

¹⁹ Aj mu mij chuéj ti muínyíj ahuóoratziraxij i jumu'új jitze, muuyínyaj majta juxaamúuiritya'aj, a'yaa mu tyí'tyejijhuaca'aj tijin:

—¡Cuíi' xaa! ¡Cuíi' xaa a'íjna i chájta'naj ti ve'ej! A'íj mu jin huoochíjtyaanyi'taca' muéetzij ti jimi tyí'sejre', néijmi'i i maj báarcuj tyíya'muaaca'aj i maj jin antací'ca'aj i jájtyij japua. A'íi mu mij jiyet'zín jó'vej.

²⁰ Ajta i tajapuá siaj já'sejre', siata'aj huatóotyamua've'en, a'íjna jime' i chájta'naj, siata'aj huatóotyamua've'en mua'aj mu siaj jí're'nye'ej séejre' i Dios jimi, siajta mua'aj mu siaj antyíhuaviihuaca', siajta mua'aj mu siaj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'aj, néijmi'i xu huatóotyamua've'en, jí'nye ti'ij i Dios jo'xíjtyej a'íjci i íitaj, aj pu mua'ajmaj tyámua' tya-jamo'xá'pui'íntari'ri'.

²¹ Aj pu'ij síij ti tajapuá tyí'huíire' tyetyej pu tyítii i maj jin tyá'ti'xicaa, aj pu'ij ja'tyájríee i jájtyij jitze ti ve'ej, a'yan tyí'xáataj tijn:

—A'yaa paj cha'taj atyojo'cárutyij muáaj chájta'naj paj ve'ej Babilonia paj ántyapuaaj, camu mij che' a'náj muasejran.

²² Camu che' namuáaria'aj muá'ju'un i maj tyí'cui'nacaa i áarpaj jitze, nusu i maj tyí'ci'sityee túuturu'uj jitze, na'riij i trompéetaj jitze, camu majta che' tyi'muárie'ej muá'ju'un je'ej maj tyí'táj tyu'yí'tin, capu ajta che' namuáaria'aj ta'mej i maj tyí'tixícaa.

²³ Capu che' a'táaj ja'mej muéetzij jimi i tiéj ti ú'taa i hua' chí'ij tzejta', capu ajta che' namuáaria'aj ja'mej i maj tyí'ye'estyaa a'íimaj i maj moochán huanyéjnye'i'chaca'. Jí'nye a'íimaj i maj tyí'to'racaria'aj mu a'íin pué'eenye'ej i maj a'yan japuan séjria'ca'aj i cháanacaj, i maj majta viváajma'aj jin tyityatatyá'ca'aj, i paj muáaj huo'cuanamuaj mati'ij mana'aj pua'máj a'yan séejre' i cháanacaj japua.

²⁴ Jí'nye a'íjna jitze i chájta'naj a'íj mu jitze jáatyoj i hua' xuure' i maj Dios jitze ma'can tyí'xaxa'ta'aj, majta i maj jí're'nye'ej séjria'ca'aj i Dios jimi, majta néijmi'i mati'ij mana'aj pua'máj huácuij i cháanacaj japua.

19

I maj tyí'chuíicaj u tajapuá

¹ Aj nu nyij tányij huó'namuajri' i maj tajapuá ca'nyíin jin mui'táj tyajá'xajtaca'aj, a'yaa mu tijn:

¡Alelúuyaj! Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios,

jí'nye a'íi pu tajapuá huatanyúj,

a'íj pu ajta jimi já'ma'can i ti naa huasé'rin,

ajta i ti jin néijmi'i putyí'uurej,

² a'íi pu tzáahuatyi'ra'aj jin huá'xijtye'en,

ajta je'ej ti tye'tyévjtye';

a'íi pu arí jo'xíjtyej a'íjci i íitaj ti jutyévira' jin jamue'tica'aj i túmii,

ajta ca'nyíjra'aj huo'ta' néijmi'que' i cháanacaj japua,

mej mij jamuán huóoxana'cire'en.

Dios pu'ij a'íjna puéjtzij jaatá' a'íjna jime' ti i íiti' huo'cuij a'íimaj i maj jahuíire' i Dios.

³ Majtáhua'aj mu a'yan tyu'taxájtaca' tijn:

—¡Alelúuyaj! A'íjna i ti jitzán ájcituzj i íitaj capu a'náj huatáyapua'rij.

⁴ Majta a'íimaj i huáasij i maj seityej japuan muáacuaaj ará'asej, majta i maj muáacuaaj i maj júurij, néijmi'i mu ecóotutaxij, mej mij jaatyáanaajche i Dios, i ti acájca ípuárij jitze. A'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijn:

—¡Che' a'yan tyá'ra'nyij! ¡Alelúuyaj!

⁵ Aj pu'ij sñij huajjhuaca' ti a'áa véjri' jo'tyávaaca'aj jo'tij jo'tyéjvee i maj japuan tyí'mu'vejritacaa, a'yaa pu tyí'xajtaca'aj tijin: Siata'aj tyaatatyójtzi're'en i Dios, néijmi'i mua'aj, mu siaj viváajma'aj jin tyityatatyíj, siajta mu siaj ciléenye' jin tyityatatyíj, néijmi'i mua'aj mu siaj jahuiire' siajta tzáahuatyira'aj jimi tyícha'ij.

Tí'ij huatyényeëichij i Cánya'aj

⁶ A'yaa nu nyajta tyihuó'namuajri' maj jéehua i tyeítyee tyí'xajtaca'aj, a'yaa pu namuajria'ca'aj tí'ij jo'tij jájtyij ja'ancáamuí'yej, ajta a'yan namuajria'ca'aj tí'ij i viityee maj tyényuucan. A'yaa mu tyí'xajtaca'aj tijin:

¡Alelúuyaj! Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios, jinye pu'ríj huatyóochej ti tyu'ta'íjtaj i tavástara', ajta i Dios i ti néijmi'i jin antyúumua'reej.

⁷ Tyiche' huátatyamua've'en, tyajta tyaatatyójtzi're'en, jinye pu'ríj a'ájna atyojo're'nyej tí'ij i cánya'aj huatyényeëichij.

Ajta i tí'ira'ra'an pué'eenye'ej ta'mej pu'ríj ajta tyámua' huóoruuj.

⁸ A'yaa mu tyaatá' ti a'ájna tyu'tyóochejtyej i cáanarij ti me'estíj ti ajta naa een, ti tyama'astájiyi'ij ti quee choomua.

Jinye a'ájna i cáanarij ti naa een, a'íi pu pué'een i maj jin tyámua' tyityetyúucha'íica'aj a'íimaj i tyeítyeristyamua'me'en i Dios.

⁹ Ajta i ti tajapuá tyí'huíire' a'yaa pu tyinaaté'exaaj tijin:

—Ootyéeyu'xaj a'yan tijin: “Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i maj huo'tá'inyej mej mij jamuán tyú'cua'nyij i cánya'aj a'ájna xicáara' ti jitzán huatyényeëichij.”

A'yaa pu ajta tyinaaté'exaaj tijin:

—A'íjna i nyúucarij nyaj mua'ixaaty'e Dios pu jiré'can jime' janyuucaa.

¹⁰ Aj nu nyij tyítunutaca' jo'tij ja'ra'íicajmee nyej nyij jaatyáanajche, aj pu'ij a'yan tyinaaté'exaaj tijin:

—Capáj a'yan rijcaj, jinye nyáaj nu jahuiire' i Dios, a'yájna pati'ij muáaj majta a'íimaj i a'ihuáamua' i maj a'yan ricij je'ej ti i Jesús tyihuó'ixaaj. Pata'aj i Dios huatyáanajchej.

Jinye a'yájna tí'ij tyu'xájtaca' i Jesús, a'íi pu a'íin pué'een i ti huo'cámua'riityej a'íimaj i maj Dios jitze tyí'xajtaca'aj.

A'ájna i ti avá'caj i cahuáayu' japua ti cuéeinara'

¹¹ Aj nu nyij jaaséej ti antácuunyica'aj u tajapuá, aj pu'ij cahuáayu' huataséjre ti cuéeinara', ajta i ti avá'caj a'yaa pu ántyapuaaj tijin i ti tyámua' een ti ajta tzáahuatyira'aj jin tyí'xaj, jinye tyámua' pu tyí'íjtaca'aj, ajta a'yan cha'taj tyí'nyo'sa'ca'aj.

¹² A'yaa pu huasé'rihua'aj i jísáara' tí'ij tiéj ti á'taa, ajta mui'caa tyo'carújtya'ajma'caa i cúruun i jumu'új jitze, ajta jitzán á'yu'si'ij je'ej ti a'íin ántyapuaaj, ajta a'íi na'aj jusíj yó'itej.

¹³ Ajta i cáanarij ti tyí'chajca'aj xúure'ej pu jéehua a'ma'ca'aj, ajta a'yan ántyapuaaj tijin i Nyúucaria'ra' i Dios.

¹⁴ Majta cújta' huajú'ca'aj i xantáaru' maj tajapuá já'ma'can, cuéeinavi' metyi'cháaj ti tyí'tyama'astájiyi'caa ti ajta huápuí'ij tyí'jír'e'en ajta quee

tyí'choomuavi'ca'aj, majta je'en cahuáayu'uj japua ave'tye'tya'ajma'caa maj cueinaa.

15 Ajta i tyényi'tze' náhuuaj pu éejnyinyiica'aj ti huápu'i'ij tyí'tzij, ti'ij jin tyihuo'puéjtye'en i néijmi'caa i tyeítýee i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua. Ca'nyéjrij pu jin tyihuo'ta'íjtye'sij. Ajta a'ín hua' japua jaráriesij i ti jin huápu'i'ij nyú'camui' i Dios ti néijmi'i jin antyúumua'reej.

16 Ajta i máancajra'an jitze, huárita' pujmua' a'yaa pu tyé'yu'si' tijin: "Hua' tajtúhuan i tajtúhuaanyij, ajta i ti tyihua'íjtye' i maj tyí'ijta."

17 Nyajta je'en séej huaséj i ti tajapua tyí'huüre', a'áa pu jo'tyávaaca'aj i xicáj jitze, a'yaa pu ca'nyiin jin tyihuo'tajé néijmi'caa i pína'see i maj jútye' ra'ra' tijin:

—Siat'a'aj mujo'vá'ju'un siaj sij tyú'cua'nyij i Dios ti tyaja'muacue'tyen,

18 siaj sij jáacua'nyij i huá'hue'ra' a'ímaj i maj tyí'ijta, i maj tyihua'íjtye' i xantáaru', siajta i huá'hue'ra' i tyétyacaa i maj jéehua uhuácaca'nye', siajta huá'hue'ra' i cahuáayu'uj, majta i maj ave'tye'tya'ajma'caa, néijmi'i i huá'hue'ra' i tyétyacaa, i maj juxáahuaj ciñneye, nusu i maj ca'nyéjrij jin tyí'muarie', i maj ciléenye' jin tyityatatyíj, nusu i maj va'cán jin tyí'huüre'.

19 Nyati'ij nyij jaaséj a'íjci i ti je'ej pua'aj huasé'rin nyajta i maj tyí'ijta i cháanacaj japua hua' jamuán i juxantáaru'ustyamua', maj aja'tyúusiiria'ca'aj mej mij jaatanyo'si'tye'en a'íjci i ti avá'caj i cahuáayu' japua, majta i xantáaru'ustyamua'mua'.

20 Ajta a'íjna i tyi'tíj ti je'ej pua'aj huasé'rin, a'íj mu huatyéevi', majta jamuán a'íjna i ti hue'tzij jin tyí'xajtaca'aj a'íjna jitze ma'can, i ti ajta jitzán ma'can jéehua tyu'muáriej. A'íj pu jin huo'cuanamuaj a'íjna i ti jitzán ma'can hue'tzij jin tyí'xajtaca'aj, a'íjma i maj huatóoa' maj hua' jitze jo'yú'xaj je'ej ti ántyapuj a'íjna i tyi'tíj majta jaatyánajchaca'. Aj pu'ij a'íjna i tyi'tíj ti je'ej pua'aj huasé'rin, ajta i ti hue'tzij jin tyí'xajtaca'aj a'íj mu huavivi'ri'huaca', mati'ij mij a'áa huaja'tyáahua'xij júurican jo'tij ja'alaguun ti asúufrej jin á'taa.

21 Majta i séecan a'íj mu huácu'i'ihuaca' a'íjna jime' i chúun ti éejnyinyiica'aj i tyényi'tze' a'íjna i ti cahuáayu' japua avá'caj, majta néijmi'i i pína'see tyámua' mu tyityaatajúj'xaj a'íjna jime' i huá'hue'ra' i maj huácu'ij.

20

Cirístu' pu tyu'ta'íjtaj séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj

1 Séej nu huaséj i ti tajapua tyí'huüre' ti jútye' aje'cáma'ca'aj, ajta yáavij huáchuisima'aj i ti jin ja'tyáana'aj jo'tij ja'tyácun ajta cadéena'aj huapísime'ej ti vivéj.

2 Aj pu'ij jaatyéevi' a'íjci i cú'cu'uj, a'íjna i ti jájcuaj imuáj huataséjre, i ti a'ín pué'een i tyiyáaru', aj pu'ij jaatyáaj'iquej ti'ij séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj jí'qui'huaj.

3 Aj pu'ij a'áa ye'tyájrie' jo'tij ja'tyácun, ajta je'en ja'tyáana'aj ta'aj ij quee che' huá'cuanamuaj i maj séej chuéj japua já'ma'can 'asta na'aj quee mutyojo'me'en séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj, aj pu'ij té'ej círa'tzuj tyu'tátuihuaj.

4 Nyati'ij nyij ipuárij tyu'séj, a'íjma mu jitzán acátýe'tya'aj i maj ja'ancuriáa' mej mij huo'xíjtye'en i tyeítýee. Nyajta je'en hua' júuricamej

huaséj a'íjma i maj hui'ijveechixij i hua' mu'uj a'íjna jime' maj tyámua' éenye'ej i Jesús jimi, majta a'íjna jitze i nyúucaria'ra' i Dios. A'ímaj i maj quee jaatyánajchaca' a'íjci i ti je'ej pua'aj huasé'rin camu majta i ti jahuiire', majta quee huatóoa' maj hua'ajtyiyú'xaxi'in i huá'cuaatze' nusu i jumuáca' jitze. Aj nu nyij huo'séj maj huatájuuriaca' majta je'en jamuán tyu'ta'íjtaca' i Ciriístu' séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj jitze.

⁵ Majta i séecan i maj huácuij, camu huatájuuriaca' 'asta na'aj quee mutyojo'mej séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj. A'í mu a'íin pué'een i maj anaquéej huatájuuriaca'.

⁶ Miche' huatóotyamua've'en a'ímaj i maj hua' jamuán anáatya'aj huatájuurij, ji'nye a'íjma mu jitze ajtyáma'can i tyeítteristyamua'me'en i Dios. Majta quee che' cui'nyij, sulu a'í mu tyitye'entyárutyij i Dios jimi, majta i Ciriístu' jimi, mej mij séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj jamuán tyu'ta'íjtaj.

Dios pu ja'antyimué'tij i tyiyáaru'

⁷ Ti'ij mutyojo'me'en i séej ví'ra'aj nyinyi'ra'aj, a'í pu i tyiyáaru' huatátuihuaj jo'tij je'tyánami'huaca'aj,

⁸ aj pu'ij eetaméj ti'ij huo'cuanamuan a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, i maj a'áa jo'cháatimee jo'tij i xicáj je'ejnyinyiij, majta i maj a'áa pujmua' jo'cháatimee jo'tij i xicáj ja'ancáru'pij, majta i maj ajtyapuáj pujmua' jo'cháatimee, majta i maj áatyej pujmua' huacháatimee, ajta a'íjci i ti a'yan ántyapuaj tijin Gog, ajta a'íjci i Magog, majta néijmi'caa i maj hua' jitze ajtyáma'can i maj a'yan ará'asej ti'ij i séj ti a'áa ja'ajtyájcaj jo'tij ja'va'ástimee i jájtyij ti ve'éj, a'íjma mu mij tyísiire'ej mej mij huatyéno'se'en.

⁹ Matí'ij mij néijmi'que' oorióonajchaca' ti'ij na'aj ooyóhuaj i chuéj, matí'ij mij hua'ajnáj jo'maj tyojo'tyá'inaamuarica'aj i maj tyámua' een i Dios jimi, a'íjma i Dios ti hua'xie've'. Ajta tiéj pu uje'cájvej u tajapuá, ti'quij huo'tyáatiej a'íjma i maj jamuán huajú'ca'aj i tyiyáaru'.

¹⁰ Ajta i tyiyáaru', i ti huo'cuanamuaj, a'áa pu ja'tyárieehuaca' jo'tij ja'alaguun ajta já'taa i asúufrej jime', jo'maj majta ja'tyáavatzij a'íjna i ti je'ej pua'aj huasé'rin ajta a'íjna i ti jahuiiria'ca'aj, ajta a'íjna i ti hue'tzij jin tyí'xajta'ca'aj. A'áa mu mij jajpuéetzij muá'ju'un tújca majta tíca' majta jusén jime'.

Dios pu huá'xijtye'en a'ájna jo'tij já'sejre' i ipuárij ti ve'éj

¹¹ Nyati'ij nyij ipuárij huaséj ti ve'éj ti naa tyí'cueenara', nyajta a'íj huaséj i ti acáca. Ajta i cháanacaj, ajta i tajapuá, a'áa pu ja'huópua'rixij a'íjna jimi, camu che' ma' já'sejria'ca'aj.

¹² Nyajta je'en a'íjma huaséj i maj huácuij, i maj huásasij majta i maj cáleen, a'áa mu ja'riá'vaaca'aj a'íjna jimi i ipuárij, aj mu mij séej ootácuuraca' i yu'xarij, majtáhua'aj séej ootácuuraca' i yu'xarij i maj jitzán á'yu'si'ij je'ej maj ántya'ruj i maj júurij huatyá'itzeere'ej i Dios jimi. Majta a'ímaj i maj meríj huácui'ijcaa a'yaa mu tyityo'xíjtyi'huaca' je'ej maj tyi'tíj huáruuj matí'ij móoj júurica'aj, majta je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj i yu'xarij jitze.

¹³ Aj mu mij huataséjre i maj atyájcuui i jájtyij jitze, majta néijmi'i i séecan i maj huácui'ijcaa, néijmi'i mu majtáhua'aj huatájuuriaca', aj pu'ij Dios huo'xíjtyej a'íjna jime' je'ej maj tyi'tíj jin huaríj matí'ij móoj júurica'aj.

14 Ajta je'en a'íjna i ti tyí'tyacui'caa a'áa pu ja'tyárieehuaca' jo'tij ja'alaguun ajta á'taa asúufrej jime'. A'íi pu a'íin pué'een i maj majtáhua'aj jin cui'nyij,

15 a'áa mu majta huaja'tyáahua'xij i maj quee áyu'si'huaca'aj je'ej maj ántya'ruj i yu'xarij jitze ti hua'tá'caa maj jusén jin júurij huatyá'itzeere'en i Dios jimí.

21

A'íjna i tajapuá ti já'sejre' ti jájcuaj ajta i cháanacaj ti ajta jájcuaj

1 Aj nu nyij tányij i tajapuá huaséj ti jájcuaj, nyajta i cháanacaj ti ajta jájcuaj, ji'nye a'íjna i tajapuá ti anaquéej séjria'ca'aj, ajta a'íjna i cháanacaj ti mí'ma'can, capu che' séjria'ca'aj, ajta i jájtyij ti ve'éj, capu ajta che' séjria'ca'aj.

2 Nyajta je'en jaaséej i chájta'naj ti jájcuaj ti ajta naa een i ti a'yan ántyapuaj tijin Jerusalén, ti jútye' aje'cáma'ca'aj jo'tij i Dios já'sejre'. Tyámua' pu huóoruuj a'íjna i chájta'naj ti'ij i íiti' ti huatyévice'sij.

3 Nyajta je'en nyúucarij huánamuajri' ti ca'nyíin jin a'áa tyojo'taxájtaca' jo'tij i ipuárij jo'tyávaaca'aj, a'yaa pu tyí'xajtaca'aj tijin:

—Íiye'ej pu putyí'ricij jo'tij já'sejre' i Dios hua' jamuán i tyétyacaa. Hua' jamuán pu huatyá'itzeere'ej, majta a'íimaj mu tyeítyeristyamua'me'en pue'éenye'ej muá'ju'un. Ajta i Dios a'íi pu hua' Dios pué'éenye'ej ta'mej.

4 Tyámua' pu tyihuo'tyéjeevij mej mij quee che' juxaamuijritya'aj, camu che' cui'nyij, camu che' juxaamuijritya'aj muá'ju'un a'íjna jime' ti síij huamuí', camu majta che' juyiinyaj muá'ju'un, camu che' tyi'táj jin jajpuéetzij muá'ju'un, ji'nye a'íjna i ti aami' tyí'sejria'ca'aj capu che' tyi'séere'ej ta'mej.

5 Ajta a'íjna i ti ipuárij jitze acájca a'yaa pu tyu'taxájtaca' tijin:

—Nyáaj nu néijmi'i tyi'jajcuare'en i ti tyí'sejre'.

Ajta a'yan tijin:

—Ootyéeyu'xaj a'íjci, ji'nye a'íi pu nyúucarij tzáahuatyí'ra'aj jin tyí'xaj, ajta i'ríj siaj jitzán tyú'ca'nyej.

6 Aj pu'ij a'yan tyinaaté'exaaj tijin:

—Pu'rij tye'entyíci'piihuaca'. Nyáaj nu a'íin pué'een i nyaj anájcaj, nyajta i nyaj uvé'tyajtij, nyáaj nu jájcuaj imuáj huataséjre, nyajta jusén jime' séeria'aj na'mej. A'tíj tina'aj ti huata'ímu'un nyáaj nu huáapua'aj jaatá'sij a'íjci i jájtyij ti a'áa já'ajnyinyii jo'tij ja'ajréxaj, a'íjna i jájtyij i ti jin júurij ja'mej jusén jime'.

7 Ajta a'íjna i ti tyu'tyámue'tin, néijmi'i pu a'íjna tyá'ci'tyij, nyáaj nu Dios ra' pue'éenye'ej na'mej, ajta a'íi pu nyiyóoj pue'éenye'ej ta'mej.

8 Majta a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, i maj quee tyá'tzaahuatye', i maj tyú'xana've', i maj tyí'tyacui'caa, i maj úucaa jamuán juxana'cire', i maj tyí'chahuaa, i maj saanturij najchej majta i maj tyí'hue'tacaa, a'yaa pu tyihua'ci'tyij maj a'áa jo'tyá'itzeere'en jo'tij ja'alaguun ti asúufrej jin á'taa, a'íi pu a'íin pué'een i maj jin majtáhua'aj cui'nyij.

I Jerusalén ti jájcuaj

9 Aj pu'ij síij nye jimí aje're'nyej i ti tajapuá tyí'huúire' ti hua' jitze ajtyáma'can i maj aráahua'puaj ará'asej, i maj túxa'aj tyi'tyái'pu'ca'aj i

ti ajta aráahua'puaj tya'rá'asej, i ti jitzán arámuaaca'aj i cui'nyi'ra'aj i maj jin jajuéjtzica'aj i tyeítjee, a'yaa pu tyinaaté'exaa'aj tijin:

—Mujo'té'yi'ij, nyáaj nu muaataséjratye'sij a'íjna i ti jimí tya'tóoraj i cánya'aj ti ajta íra'ra'an pue'éenye'ej ta'mej.

¹⁰ Ajta je'ej ti tyinaataséjra i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu i ti tajapúa tyí'huüre' nyojoovi'tij jo'tij jiríj jo'tácay ti huápuí'ij ájtyeej, aj pu'ij naataséjraj i chájta'naj ti naa een i ti a'yan ántyapuaj tijin Jerusalén, a'áa pu jútye' je'cáma'ca'aj jo'tij i Dios já'sejre'.

¹¹ Naa pu tyi'tyama'astáji'ca' a'íjna i chájta'naj ti'ij ajta i Dios ti huápuí'ij naa huasé'rin, a'yaa pu tyi'tyatáatiyi'ca' ti'ij i tyetyéj ti huápuí'ij tyá'najchij, ti'ij ajta tyí'tatzaj a'íjna i cristal.

¹² Va'tij pu jin curiá'nami' ajta tyámua' tyé'ejtyee, tamuáamuata' japuan hua'puaj pu ará'axcaa jo'tij ja'pueertaj, ajta jo'tij ja'pueertaj tajmee a'íi mu eetyú'uuca'aj i maj tajapúa tyí'huüre', ajta néijmi'que' puéertaj jitze síij ajta síij a'yaa pu tej'yu'si'huaca'aj je'ej maj ántya'ruj a'íimaj i tyeítjeristyamua'me'en i maj hua' jitze eeráma'can a'íimaj i yójmua'mua' maj Israel jitze ajtyáma'can.

¹³ Huéecaj pu pua'maquéj a' puéertaca'aj a'ájna pujmua', jo'tij i xicáj jé'ejnyinyij, ajta huéecaj pua'maquéj ajtyapuáj pujmua', a'yaa pu ajta huéecaque' tyá'pueertaca'aj áatyej pujmua', ajta huéecaque' a'ájna pujmua' jo'tij i xicáj ja'ancáru'pij.

¹⁴ Ajta tamuáamuata' japuan hua'puaj i tyetyéj ataquéetime i ti japuan ájtaavijhuaca' i ti jin curiá'nami' i chájta'naj, a'íj pu'ij jitze á'yu'si'ij je'ej maj ántya'ruj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, i cánya'aj ti hua'antýihuoj.

¹⁵ Ajta a'íjna i ti tajapúa tyí'huüre' ti nyajamuan tyí'xajtaca'aj, a'íi pu tyí'tij iityéchooca'aj ti'ij ciyéj ti ooroj jin taavijhuaca'aj, a'íi pu a'ín pué'een i ti jin jaatyé'iten a'chu tij ve'ej i chájta'naj, ajta a'chu ti antýohuaj i puéertaj, ajta a'chu ti ájtyeej i ti ájtaavijhuaca'.

¹⁶ Ajta i chájta'naj juxa'aj pu huatátyeevi'ca'aj, a'chu ti huatátyeej a'yaa pu cha'tána'aj ooyóhuaj. Ajta i ti tajapúa tyí'huüre' a'íi pu jaatyé'itej i chájta'naj a'íjna jime' i ciyéj, hua'puaj ví'ra'aj quilometrojo pu huatátyeej i chájta'naj, a'yaa pu cha'tána'aj aantayóoj, ajta a'yan cha'tána'aj ájtyeevi'ij.

¹⁷ Aj pu'ij té'ej jaatyé'itej a'íjci i ti ájtaavijhuaca', a'yaa pu'ij ájtyeej huéecatyej japuan anxívij meetroj pu ájtyeej, ajta a'íjna i ti tajapúa tyí'huüre' a'yaa pu tyeetyé'itej mati'ij tyá'mua'reej i tyetyacaa.

¹⁸ Ajta i jáxu'uj tyetyéj pu jin ájtaavijhuaca' maj a'yan jatamuá'muaj tijin diamante, ajta néijmi'i i chájta'naj, ooroj pu jin taavijhuaca'aj, ajta a'yan tya'tátaave'ej ti'ij i jájtya'huua.

¹⁹ Ajta i ti atátaavijhuaj i ti japuan ájtaavijhuaj i ti jin curiá'nami' i chájta'naj, naa pu tyámua' tyí'taavijhuaca'aj a'íjna jime' i tyetyéj ti huápuí'ij naa huasé'rin, anaquéej pu a'íjna i tyetyéj ti a'yan ántyapuaj tijin diamante, ajtáhua'aj síij i zafiro ti puíríci, ajta a'íjna i ágata ti tyetyéj pué'een ti síichira', ajta a'íjna i tyetyéj ti huá'raa esmeralda ti ántyapuaj.

²⁰ ajta a'íjna i ónice ti yú'xare', ajta a'íjna i cornalina ti po'vij, ajta i crisólito ti tyóomuara', ajta a'íjna i berilo ti cá tyí'tyoomuara', ajta a'íjna i topacio ti naa tyí'tyoomuara', a'íjna crisoprasa ti naa tyí'tyoomuara' ajta

cá ti' hua'raa, ajta a'íjna jacinto ti nacámuaa, ajta a'íjna i amatíista ti naa tyí'nyeeri'ij.

²¹ A'íjna i puéertaj ti tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, a'íj pu jin taavijhuaca'aj i peerla. Ajta néijmi'i i cáayej ooroj pu jin taavijhuaca'aj ti a'yan tyí'tatzaj tí'ij i jájtya'huaa.

²² Nyajta quee tyeeyúuj a jo'séj, i chájta'naj jitze, ji'nye a'íjna i tavástara', i Dios ti néijmi'i jin antyúumua'ree, a'íi mu a'íin pué'een i tyeeyúuj, ajta a'íjna i cánya'aj.

²³ Ajta a'íjna jitze i chájta'naj, capu juxie've' ti i xicáj huá'tatzavi'tya'aj nusu i máxcirie', ji'nye a'íi pu jin i Dios huányeeri'ij, ajta a'íjna i cánya'aj, a'íi pu a'íin pué'een i tatzárij.

²⁴ Majta a'íimaj i tyeítyee a'íi mu nyéeri'iste' ciñney muá'ju'un i chájta'naj jitze, majta a'íimaj i maj tyihuá'ijtye' i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua, a'íi mu tyu'tátuiire'sij i maj jin chájtyaanyi'taca'aj.

²⁵ Camu a'náj tye'tyánasij jo'tij ja'pueertaj i chájta'naj jitze, ajta quee a'náj huatíca'aj ta'mej,

²⁶ a'íj mu jimi tyu'tátuiire'ej néijmi'i i maj tyí'ijcha'ij i maj va'cán jin tyityatatyíj, majta i maj jin huápui'ij naa huasé'rihua'aj,

²⁷ ajta quee a'náj tyí'tíj ti xána'vi're' utyárutyij u chájta'naj jitze, nusu a'tíj ti je'ej pua'aj tyí'tyúucha'ij, nusu i ti tyú'cuanamuaj. Sulu a'íi mu'uj i maj a'yu'si'ij i yú'xaria'ra' jitze i cánya'aj i ti hua'tá'caa mej mij jusén jin júurij.

22

A'íjna i jájtya'naj ajta i ciyéj ti a'áa já'sejre'

¹ A'íjna i ti tajapuá tyí'huiire' pu jájtya'naj naataséjraj ti naa éenye'ej mui'yej, ajta a'íjna i jájtyij júuricamej pu tyu'tá'caa. Naa pu tyí'me'estij i jájtyij tí'ij i cristal, ajta a'áa je'rányajcaa jo'tij jo'tyéjvee i ipuárij ti jitzán acájca i Dios, ajta a'íjna i cánya'aj.

² Ajta a'áa jé'ta' je'cámu'yaca'aj i cáayej jitze, ajta juxa'aj i ciyéj tye'ejtyaváatima'caa jo'tij joo'ástimee i jájtyij, a'íi pu a'íin pué'een i ciyéj i maj jin júurij muá'ra'nyij, tamuáamuata' japuan hua'puaj pu pua'máj tajcaria'aj séej nyinyi'ra'aj jitze, ajta i xámue'ra', a'yaa pu tyí'huiire' mej mij a'íjna jin tyihuó'huaatye'en a'íimaj i maj séej chuéj japua jo'cháatimee.

³ Capu che' tyi'tíj séeria'aj ta'mej ti je'ej pua'aj huó'uurej. A'íjna i ipuariáara'an i Dios ajta i cánya'aj, a'íi pu séeria'aj ta'mej i chájta'naj jitze, mej mij i tyeítyeristyamua'me'en jaatyáanajche.

⁴ A'íi mu jaséeraj muá'ju'un, ajta huá'cuatze' séeria'aj ta'mej je'ej ti a'íin ántyapuaj.

⁵ Capu a'náj huatyática'rij a'ájna, majta a'íimaj i maj a'áa ja'chej, capu che' hua' jitze juxié'va'aj ta'mej i tatzárij, nusu i xicáj, ji'nye a'íi pu tavástara' i Dios hua'tátzavi'raj ja'mej, majta a'íimaj mu tyí'ítaj muá'ju'un jusén jime'.

⁶ Aj pu'ij a'yan tyinaaté'exaa a'íjna i ti tajapuá tyí'huiire' tijin:

—A'íi pu i nyúucarij tzáahuatyi'ra'aj jin séejre' ajta ji'réc'an jime'. A'íjna i tavástara' i Dios, a'íi pu a'yan tyihuo'tá' i ju júuricamej a'íijma i maj jitzán ma'can tyí'xajta'ca'aj, a'íi pu'ij ajta nyéetzij nyojo'ta'ityaca'

nyej nyij tyihuo'taséjratye'en a'íjma i maj jahuiire' i Dios je'ej ti jiye'tzín atyojo're'nyesij.

⁷ —¡Jiye'tzín nu uvé'nyesij!

¡Che' huatóotyamua've'en a'íjna i ti ja'astej je'ej ti tyé'yu'si' a'íjci i yu'xarij jitze!

⁸ Nyáaj, Juan, nyáaj nu jáanamujri' nyajta jaaséej je'ej ti tyé'yu'si' a'íjna jitze i yu'xarij. Ajta nyati'ij a'yan tyáanamujri', nyajta a'yan tyu'séj, aj nu nyij jimi tyítunutaca' a'íjci i ti tajapúa tyí'huu'ire', neyj nyij jaatyáanajche.

⁹ Ajta a'íjna a'yaa pu tyinaaté'exaa j tijn:

—Capáj a'yan rijcaj, ji'nye nyáaj nu nyajta jahuiire' i Dios, a'yájna pati'ij muáaj, ajta mati'ij majta a'ihuáamua' i maj Dios jitze ma'can tyí'xajtaca'aj majta néijmi'i a'íjma i maj a'yan ricij je'ej ti tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij. Pata'aj a'íj huatyáanajchej i Dios.

¹⁰ A'yaa pu ajta tyinaaté'exaa j tijn:

—Capáj ja'avaataj i nyúucarij ti á'yu'si'ij a'íjna jitze i yu'xarij, ji'nye pu'rij atyojo're'nyesij a'ájna xicáara' ti jitzán néijmi'i tye'entyipúa'rij.

¹¹ Ajta a'íjna i ti je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij, che' ooj je'ej pua'aj tyi'tyúucha'ij, ajta i ti xána'vi're', che' ooj xána'visi' séjre'ej, ajta i ti ji'renye'ej séjre' i Dios jimi, che' ooj tyámua' tyí'sejria'aj.

¹² —A'yaa pu tyi'ja'yájna, nyáaj nu jiye'tzín uvé'nyesij, nyajta jaa'á'sima'aj na'mej je'ej ti síj tyi'tíj jin huaríj.

¹³ Nyáaj nu a'ín pué'een i ta'nájcaj, nyajta i nyaj uvé'tyajtíj, nyajta a'ín pué'een i nyaj jájcuaj imuáj huaséjre, nyajta jusén jime' séeria'aj na'mej, nyáaj nu anaquéj huataséjre ti'ij quee xu tyi'tíj séjria'ca'aj, nyajta nu a'ín pué'een i nyaj néijmi'i tya'ancuriáa'sij ti'ij tye'entyipúa'rej iijíj ti tyí'sejre'.

¹⁴ Miche' huatóotyamua've'en a'íjma i maj tyí'jo'sicaa i tyúucaanaa ti'ij a'yan tyihuo'ci'tyij maj jáacua'nyij i táque'ra' i ciyéj i maj jin júurij huatyá'itzeere'en, mej mij majta a'áa jo'tyájrutyej jo'tij ja'pueertaj i chájta'naj.

¹⁵ Majta apua'quéj mu jo'tyá'itzeere'ej i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, majta i maj tyí'chahuaaraj, majta i maj juxana'cire', majta i maj tyí'tyacui'caa, majta i maj saánturij na'michej majta néijmi'i i ti a'yan tyihua'ránajchi i ti hue'tzij pué'een, mej mij a'náj tina'aj tyí'hue'taj.

¹⁶ —Nyáaj, Jesús, nyáaj nu jaata'ít'yaca' ja'mua jimi a'íjci i ti nyahuiire' ti'ij tyajmuaté'exaatye' mua'ajmaj mu siaj jusi'rii i tyeyúuj tzajta'. Nyáaj nu a'ín pué'een i nyaj David jitze eeráma'can. Nyáaj nu a'ín pué'een i xú'ra'vej ti eeré'nyinyii tapuá'risima'caj.

¹⁷ Ajta i júuricama'ra' i Dios, ajta i ti oochán huatyéevichej i cánya'aj, a'yaa mu tyí'xaj tijn:

—Mupo've'me'.

Ajta i ti iityánamuaj, che' ajta a'yan tyu'taxáj tijn:

—Mupo've'me'.

Ajta i ti í'mu'uj, ajta jaxié'va'aj ti huaye'en, che' mujo've'me'en ajta je'en huáapua'aj jaayé'en i jájtyij i ti jin júurij huatyá'itzeere'ej.

¹⁸ Ajta néijmi'i i maj janamuaj je'ej ti tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij Dios jimi ti já'ma'can, tìpua'aj seequéj tyaataxáj, Dios pu puéjtzij jaatá'sij a'yájna ti'ij tyé'yu'si' a'íjci jitze i yu'xarij.

¹⁹ Ajta tìpua'aj a'tíj je'cácaa jóo'uunaj i ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, Dios pu jáa'ri'raj i ti jaci'tyij ti jáacua'nyij i táque'ra' i ciyéj ti jin júurij já'ra'nyij,

ajta quee che' jaci'tyij ti a'áa jo'tyájrutyey i chájta'naj jítze ti naa een, a'yájna ti'ij tyé'yu'si' i yu'xarij jítze.

²⁰ Ajta i ti a'íjna jin a'yan tyí'xaj, a'yaa pu tyí'xaj tijin:

—A'yaa pu tyi'ja'yájna, nyáaj nu jiye'tzín uvé'nyesij.

Che' a'yan tyá'ra'nyij. ¡Mupo've'me' tavástara' Jesús!

²¹ Che' a'íjna i tavástara' i Jesús, che' a'íin tyámua' néijmi'caa mua'ajmaj tyajamuáacha'íin.